

Pedâilü's-Sahâbe

SAHÂBENİN FAZİLETLERİ

مِصَابِيحُ الصَّحَابَةِ

Ahmed İbn Hanbel

i'tisam
yayınlari

İÇİNDEKİLER

CİLT 1.....4

Sahabe Kimdir?	5
Kur'ân ve Sünnette Sahabenin Adaleti ve Fazileti.....	5
Sahabeye Hakaret Etmenin ve Bu Çirkin İş Yapanın Hükümü	10
Sahabenin Faziletleri Hakkında Yazılan Bazı Eserler	12
Sahabelerin Fazîletleri.....	15

Hız. Ebû Bekir 24

Ebu Bekir'in ﷺ Faziletleri	25
"Peygamberinden Sonra Bu Ümmetin En Hayırlısı Ebu Bekir ve Ömer'dir ﷺ"	32
"İnsanlardan Bir Dost Edinseydim Ebu Bekir'i ﷺ Dost Edinirdim"	43
"Ebu Bekir'e ﷺ Emredin; İnsanlara Namazı O Kıldırırsın"	49
Bu Hadisler; Abdullah B. Ahmed B. Hanbel'den Değil, Ebu Bekir ﷺ . Mâlik'in Şeyhlerinden Aktardığı Hadislerdir.	75
"İlk Müslüman Ebu Bekir'dir ﷺ"	128
"O'na İzin Ver ve O'nu Cennetle Müjdele"	136

Hız. Ömer.....146

Hız. Ömer'in ﷺ Faziletleri	147
Ömer ﷺ Müslümanlığı.....	176
Peygamberinden Sonra Bu Ümmetin En Hayırlısı Babı	211
Ebubekir B. Malik'i Abdullah B. Ahmed Hâriç Hocalarından Aktardığı Hız. Ömer B. Hattab'ın ﷺ Faziletleri ve Hız. Ebubekir'in ﷺ Faziletleri	240

Hz. Osman 340

Osman Bin Affan'ın ﷺ Fazileti 341

Hz. Ali.....418

Müminlerin Emiri Ali'nin ﷺ

Şahsı ve Zühdü Hakkındaki Rivayetler 419

Müminlerin Emiri Hz. Ali'nin ﷺ Nesebi 439

Annesinin İsmi ve Nesebi 440

Hz. Ali'nin ﷺ Faziletleri 445

Hz. Ali'nin ﷺ Faziletleri Hakkında Bir Bölüm 486

CİLT 2.....572

Abdurrahman Bin Avf.....577

Zübeyr Bin Avvam'ın Fazileti 581

Ebu Ubeyde Bin Cerrah'ın Fazileti 586

Talha Bin Ubeydullah'ın ﷺ Fazileti 590

Sa'd Bin Ebû Vakkas'ın ﷺ Fazileti 595

Rasûlullâh ﷺ'in Kızı Fatuma ﷺ'nin Fazileti 600

Hz. Hasan ﷺ ve Hz. Hüseyin'nin ﷺ Fazileti 608

Ensar'ın Fazileti 628

Hâlid Bin Velid'in ﷺ Faziletleri 645

Sa'd Bin Muâz'ın ﷺ Fazileti 648

Hârise Bin Numa'nın ﷺ Faziletleri 656

Suhayb'ın ﷺ Faziletleri 657

Arapların Faziletleri 657

Usame Bin Zeyd'in ﷺ Faziletleri 660

Abdullah Bin Mesud'un ﷺ Faziletleri 663

Abdullah Bin Abbas'ın ﷺ Faziletleri 669

Hz. Hatice ve Diğerlerinin ﷺ Faziletleri 671

Ammar Bin Yasir'ın ﷺ Faziletleri	676
Yemen Ehli'nin Faziletleri	679
Müminlerin Annesi Hz. Âşe'nin ve Diğer Yemen Ehlinin Fazileti	685
Ğıfar, Eslem ve Bazı Kabilelerin Faziletleri	699
Cafer Bin Ebi Talib'in ﷺ Faziletleri	708
Cerir Bin Abdillan'ın ﷺ Faziletleri.....	709
Abdullah Bin Ömer'in ﷺ Faziletleri.....	711
Şam Ehlinde Lan Şeta Kavminin Faziletleri	713
Peygamberimizin Ashabının Faziletleri	722
Amr Bin Âs'ın ﷺ Faziletleri	726
Muaviye Bin Ebi Süfyan'ın ﷺ Faziletleri.....	728
Ebu Fadl Abbas Bin Abdilmuttalib'in ﷺ Faziletleri.....	729
Abdullah Bin Abbasın ﷺ Faziletleri	765

CILT 1

SAHABE KİMDİR?

Âlimler, sahabenin tarifi hususunda ihtilaf etmişlerdir. Kimisi Rasulullah ﷺ ile uzun süre beraberliği kimisi buluşa ermeyi kimisi de bundan daha başka şartları öne sürmektedir. Bu konuda belki birçok söz söylenebilir ancak biz bu hususta cami-mâni olması kabilinden İbn-i Hacer el-Askalânî'nin *rahimehullah* tarifini vermekle yetiniyoruz ki -Allah ﷻ en iyisini bilir- bu konuda yapılmış en iyi tarif ona aittir;

"Sahabe: Nebî ﷺ ile iman üzere karşılaşmış ve -en sahih görüşe göre araya riddet girse bile- İslâm üzere ölmüş kişidir."

Bu tarif, Rasulullah ﷺ ile birlikteliği uzun olsun kısa olsun O'ndan rivayette bulunmuş olsun ya da olmasın O'nun la birlikte cihâd etmiş olsun ya da olmasın O'nu görmüş ama birlikte bulunmamış ya da onu görememiş olan tıpkı Abdullah b. Ümmi Mektûm gibi âmaları da kapsamına alır.

KUR'ÂN VE SÜNNETTE SAHABENİN ADALETİ VE FAZİLETİ

Hem Kur'ân'da hem de sünnette Ashâb-ı güzînin adalet ve faziletlerine dair birçok nas ve rivayet bulunmaktadır. Bu ayetlerden bazıları şunlardır;

"Şüphesiz Allah, o ağacın altında sana biat ederlerken müminlerden razı oldu. Kalplerinde olanı bildi ve onların üzerine huzur, sükûnet indirdi ve onlara fetih verdi." [Fetih, 48/18]

"Muhammed, Allah'ın Rasûlüdür. Onunla beraber olanlar kâfirlere karşı çok şiddetli kendi aralarında ise merhametlidirler. Sen onları rükû edenler, secde edenler, Allah'ın lütfunu ve rızasını isteyenler olarak gö-

rürsün. Onların secde izinden alametleri yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'ta ki vasıfları budur. İncil'deki vasıfları ise bir ekin gibidir ki: Filizini çıkarmış, onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, nihayet sapı üzerine dosdoğru dikilmiştir. Bu çiftçilerin hoşuna gider. (Onlar hakkındaki bu benzetme) kâfirleri onlarla öfkelendirmek içindir. Allah, onlardan iman edip salih amel işleyenlere mağfiret ve büyük bir mükâfat vadetmiştir." [Fetih, 48/29]

"(Savaşız elde edilen ganimet malları özellikle,) Allah'ın lütfunu ve rızasını isterken, Allah'a ve Rasûlüne yardım ederken memleketlerinden ve mallarından çıkarılıp uzaklaştırılan fakir muhacirlere aittir. İşte onlar sadık olanların ta kendileridir. Muhacirlerden önce Medine'yi yurt edinip imanı kalplerine yerleştirenler ise, kendilerine hicret edenleri severler. Onlara verilen ganimet mallarından dolayı içlerinde hiçbir ihtiyaç hissetmezler. İhtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Onlardan (Muhacir ve Ensar'dan) sonra gelenler ise: "Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Müminlere karşı kalbimizde bir kin bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz ki sen, Çok şefkatli ve çok merhametlisin" derler." [Haşr, 59/8-9-10]

"Elbette içinizden fetihten (Mekke'nin fethinden) önce harcayan ve savaşanlar (ötekilerle) bir olmaz. İşte bunların dereceleri sonradan infak edip savaşanlardan daha büyüktür. Bununla beraber Allah onların hepsine de en güzel olanı (cenneti) vaad etmiştir. Allah yaptıklarınızdan haberdardır." [Hadîd, 57/10]

Rasulullah ﷺ de ashabının güzelliklerine ve hayrına bizzat şahitlikte bulunmuş, onları taltif etmiş ve bizlere onlar hakkında kötü konuşmayı kesin bir dille yasaklamıştır. Bu hadislerden bazıları şunlardır;

عَمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: "خَيْرَ أُمَّيِّ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ"

قَالَ عَمْرَانُ: فَلَا أَذْرِي أَذْكَرَ بَعْدَ قَرْنِي قَرْنِي أَوْ ثَلَاثًا

İmrân b. Husayn'ın ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ümmetimin en hayırlısı benim çağımda yaşayanlar, sonra onları takip edenler, sonra da onları takip edenlerdir."

İbn-i Hacer *rahimehullah* şöyle der: İmran ؑ dedi ki: Rasulullah ﷺ'in kendi asrından sonra iki asır mı üç asır mı zikrettiğini bilmiyorum.²

Sahabeye faziletlerinden dolayı zafer verildi. Ardından tabiüne ve et-bâuttâbiüne yine faziletlerinden dolayı zafer nasip edildi. Salah, fazilet ve zafer dördüncü tabakada daha azdı. Onlardan sonra gelenleri varın siz düşünün.

عَنْ أَبِي بَرْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: " صَلَّيْنَا الْمَغْرِبَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ثُمَّ قُلْنَا: لَوْ جَلَسْنَا حَتَّى نُصَلِّيَ مَعَهُ الْعِشَاءَ، قَالَ: فَبَجَلْنَا فَخَرَجَ عَلَيْنَا، فَقَالَ: مَا زِلْتُمْ هَاهُنَا؟ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، صَلَّيْنَا مَعَكَ الْمَغْرِبَ ثُمَّ قُلْنَا نَخْلُسُ حَتَّى نُصَلِّيَ مَعَكَ الْعِشَاءَ، قَالَ: أَحْسَنْتُمْ أَوْ أَصَبْتُمْ، قَالَ: فَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَكَانَ كَثِيرًا مِمَّا يَرْفَعُ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ، فَقَالَ: التَّجُومُ أَمَنَةٌ لِلسَّمَاءِ، فَإِذَا ذَهَبَ التَّجُومُ أَتَى السَّمَاءَ مَا تَوَعَّدُ، وَأَنَا أَمَنَةٌ لِأَصْحَابِي، فَإِذَا ذَهَبَ أَتَى أَصْحَابِي مَا يُوْعَدُونَ، وَأَصْحَابِي أَمَنَةٌ لِأُمَّتِي، فَإِذَا ذَهَبَ أَصْحَابِي أَتَى أُمَّتِي مَا يُوْعَدُونَ "

Ebu Bürde'nin ؑ babasından rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: Akşam namazını Rasulullah ﷺ ile beraber kıldık sonra da dedik ki: otursak da yatsı namazını da O'nunla birlikte kılsak. Oturduk, Rasulullah ﷺ yanı-mıza çıktı ve dedi ki: "Hala burada mısınız?" dedik ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Akşam namazını senle birlikte kıldık sonra da seninle yatsıyı kılana kadar oturalım dedik. Rasulullah ﷺ, "İyi etmişsiniz" ya da "İsabet etmişsiniz" dedi. Başını göğe doğru kaldırdı -ki bunu çokça yapan biriydi- ve şöyle dedi:

"Yıldızlar göğün güvencesidir. Yıldızlar gidince göğe vadedilenler [belalar, musibetler] gelecektir. Ben de ashabım için bir güvenceyim. Ben gidince ashabıma vadedilenler gelecektir. Ashabım da ümmetim için bir güvencedir. Ashabım gidince, ümmetime vadedilenler gelecektir."³

² Buhari, 2651, 3650, 6428, 6695; Müslim, 2535; Ebu Davud, 4657; Tirmizi, 221, 2222, 2302; Nesâi, 3809; Müsned, 19820

³ Müslim, 2531; Müsned, 19566

İmam Nevevî *rahimehullah* bu hadisle ilgili Müslim şerhinde şunları söylemektedir:

‘Ashabım gidince ümmetime vadedilenler gelecektir’ sözü dinde bidatların ve fitnelerin ortaya çıkacağı, şeytanın boynuzunun doğacağı, Rumlarla ve diğer düşmanlarla karşı karşıya kalacakları, Mekke ve Medine’nin hürmetinin çiğneneceği anlamına gelir. Bunlar O’nun ﷺ mucizelerindendir.

عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبْرِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسًا، عَنِ النَّبِيِّ قَالَ: "آيَةُ الْإِيمَانِ حُبُّ الْأَنْصَارِ، وَآيَةُ النِّفَاقِ بُغْضُ الْأَنْصَارِ"

Abdullah b. Abdullah b. Cebr’den rivâyet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Enes b. Mâlik’i ﷺ Nebî ﷺ’den şunu aktarıırken işittim:

"Ensar’ı sevmek imanın alameti, Ensar’a buğzetmek ise münafıklığın alametidir."⁴

Yukarıda verdiğimiz ayet ve hadisler ışığında rahatlıkla söyleyebiliriz ki sahabeyi sevmek imanın bir gereğidir. Onlara tabi olmak, yaptıklarını yapmak, yapmadıklarından kaçınmak bir müminin gayesi olmalıdır. Zira onlar ﷺ Rasulullah ﷺ’in arkadaşlarıydı ve her anına tanıklık etmişlerdi. Her işlerine O’na danışır ve Rasulullah ﷺ’in onayı olmayan işlere tevessül etmezlerdi. Rasulullah ﷺ onlardaki bu denli titizliği ve riyeti görünce her işini onlara danıştı ve onları "Allah’ın ﷻ yeryüzündeki şahitleri"⁵ olarak nitelendirdi.

Kişi hangi yola girerse girsin mutlaka gözleri, kendisine örnek alacağı birilerini arar. Hele ki bu yol iman yolu ise bir örnek, bir rehber elbette daha da elzem olur. Şüphesiz, bizlerin iman ve cennet yolundaki en büyük örneği Allah Rasûlü ﷺ ve O’nun uymamızı istediği kişiler yani sahabeleridir. Dünya meşgalesi, rızık endişesi, şeytan vesvesesi ve daha birçok alıkoyucu mesele ile yorulan Müslümanın yapması gereken şey; bunca karanlık içerisinde yıldız gibi parlayan ve yol gösteren ashaba uymaktır. Çünkü ashaha uymak Rasulullah ﷺ’e uymaktır. Bu da cennetin anahtarını bize sunmaktadır.

⁴ Buhari, 17, 3784; Müslim, 74; Nesâî, 5019; Müsned, 12316, 12369, 13607

⁵ Buhari, 1367; Müslim, 949; Tirmizî, 1058; Nesâî, 1932; Müsned, 12837, 12938

⁶ "Şüphesiz sizin için, Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar için Allah’ın rasulünde güzel bir örnek vardır." [Ahzâb, 33/21]

Sahabe ile ilgili söylenmiş sözler sayılamayacak kadar çoktur. Ancak bunlardan belki de en güzel olanı sahabeden biri olan Abdullah b. Mesûd'un ﷺ şu sözleridir:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ نَظَرَ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ، فَوَجَدَ قَلْبَ مُحَمَّدٍ خَيْرَ قُلُوبِ الْعِبَادِ، فَاصْطَفَاهُ لِنَفْسِهِ، فَابْتَعَتْهُ بِرَسُولِهِ، ثُمَّ نَظَرَ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ بَعْدَ قَلْبِ مُحَمَّدٍ، فَوَجَدَ قُلُوبَ أَصْحَابِهِ خَيْرَ قُلُوبِ الْعِبَادِ، فَجَعَلَهُمْ وَرَرَاءَ نَبِيِّهِ، يَقَاتِلُونَ عَلَى دِينِهِ، فَمَا رَأَى الْمُسْلِمُونَ حَسَنًا، فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ حَسَنٌ، وَمَا رَأَوْا سَيِّئًا، فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ سَيِّئٌ"

"Allah ﷻ kulların kalplerine bakmış, Muhammed'in ﷺ kalbini kulların kalpleri arasında en hayırlısı olarak bulmuş, O'nu kendine seçmiş ve O'nu peygamberlikle göndermiştir. Muhammed'in ﷺ kalbine baktıktan sonra kulların kalplerine bakmış ve O'nun ashabının kalplerini kulların kalplerinin en hayırlıları olarak bulmuş ve onları dini uğrunda savaşan, peygamberinin yardımcıları kılmuştur. Müslümanların güzel gördükleri şey Allah ﷻ katunda da güzeldir. Müslümanların kötü gördüğü şey Allah ﷻ katunda da kötüdür."⁷

Onlar, Rasulullah ﷺ'e tabi olma, züht sahibi olma, Allah'tan hakkıyla korkma, kardeşlik hukuku ve daha birçok meselede bize örnek olmuşlardır. Birbirlerine su verirken şehit düşenler, Rasulullah ﷺ'e bir şey olmasın diye kolunu feda edenler, kocasını, kardeşini ve çocuğunu kaybettiği halde "senden sonra gelen her musibet kolay gelir" diyenler onlardan sadece bir kaçıdır. Hayatlarının her anını ümmete örnek olarak yaşamışlar, canlarını ve mallarını hiçe saymışlardır ancak tüm bunlara rağmen kendilerini cennete layık görmemişler hatta sanki cehennem sadece onlar için yaratılmışçasına Allah'a ﷻ kulluk etmiş ve bu şekilde O'ndan sakınmışlardır. İşte sadece bunlardan birkaç örnek;

Hz. Ömer ﷺ ölüm döşeginde şöyle demiştir:

"Keşke bu dünyadan [sevabım-günahım] denk olarak çıkabilsem ne lehime ne de aleyhime."⁸

⁷ Müsned, 3600

⁸ Müsned, 322

Yine oğlu Abdullah'a ﷺ "Başımı yere koy, eğer Rabbim bana merhamet etmezse bana da anama da yazıklar olsun"⁹ demişti.

Ebu Hureyre ؓ ölüm kendisine geldiğinde ağlamaya başladı. Ona şöyle söylendi: "Seni ağlatan da nedir?" Dedi ki:

"Azığın [amelin] azlığı, yolun çetin olması ve benim düşme yolunda olmam: ya cennete ya da cehenneme. İkisinden hangisine gireceğimi ise bilmiyorum."¹⁰

Yine dünyanın durumu ile ilgili Ali'nin ؓ söylediği şu söz ne kadar da güzeldir:

"Dünya bir leştir. Kim onu istiyorsa, köpeklerle bir arada olmaya dayansın."¹¹

Tüm bu iyilik ve ihsanlarına rağmen, cehalette ve dalalette sınır tanımayan bir güruh onların faziletini inkâr etmiş bununla da yetinmeyip daha da ileri giderek onlara hakarete bulunmuşlar ve hatta kimini kendilerince tekfir etmişlerdir -Allah ﷻ bizleri muhafaza eylesin-.

SAHABEYE HAKARET ETMENİN VE BU ÇİRKİN İŞİ YAPANIN HÜKMÜ

Sahabelerin ehemmiyeti ve onlara karşı saygılı olma konusunda gelen hadisleri kitabın ilk bölümünde geleceği için burada tekrar zikretmiyoruz ve sadece âlimlerin sözleri ile yetiniyoruz.

Bu konuda İmam Nevevî rahimehullah Müslim şerhinde (5/400) şöyle demiştir:

Bil ki, sahabeye dil uzatmak büyük haramlardanır. Söz konusu sahabeye ister fitneye karışmış olsun ister olmasın [fark etmez]. Zira onlar bu savaşlarda içtihatlarıyla hareket etmişlerdir ve kendilerine göre tevilleri vardır. Nitekim "Sahabenin Faziletleri" bölümünün başında bu konuyla ilgili açıklamalarda bulunduk. El-Kâdı şöyle der: Onlardan birine hakaret etmek büyük

⁹ Zehebî, Siyeru'l-Hulefâ, 94; İbn-i Sa'd, et-Tabakât, 3/274

¹⁰ İbn-i Asâkir, Târih-i Dimeşk, 67/383

¹¹ Kenzu'l-Ummâl, 8564

günahlardandır. Bizim ve cumhurun bu konudaki mezhebi, bunun yapanın tazirle cezalandırılacağı ve öldürülmeyeceğidir. Malikilerden bazıları "bunu yapan öldürülür" der.

Hâfız İbn-i Hacer *rahimehullah* ise Fethu'l-Bârî'de (7/36) şöyle demektedir:

Sahabeye hakaret etme konusunda ihtilaf edilmiştir. İyâd şöyle der: Cumhur bu kişinin tazirle cezalandırılacağını söyler. Bazı Malikiler ise öldürüleceğini söylerler. Bazı Şafiiler de bunu Şeyhayn'a [Ebubekir ve Ömer] ve Hasaneyn'e [Hasan ve Hüseyin] özel bir hüküm olarak kabul ederler. Kâdî Hüseyin bu konuda iki görüş aktarır. Sübkî, Şeyhayn'ı tekfir eden kimse konusunda onu destekler. Nebî 'in, iman sahibi olduğunu açıkça ifade ettiği ve cennetle müjdelediği kimse konusunda da ilgili haber mütevatirse, aksini söylemek Nebî 'i yalanlamak olacağı için aynı hükmü geçerli sayar.

İmam Zehebî *rahimehullah* şöyle der:

Sahabenin faziletleri onların Rasulullah 'in hayatta olduğu dönemdeki sîretleri, bıraktıkları eserler incelenerek ve onun ölümünden sonra İman, kâfirlerle cihâd, dini yayma, İslâm'ın sembollerini, Allah'ın ve Rasûlü'nün adını yüceltme, farzları ve sünnetleri öğretme konusundaki gayretleri ve yarışları üzerinde düşünülerek anlaşılır. Onlar olmamış olsalardı, bu dinden bize ne bir asıl ne de bir fer' [alt başlık] ulaşabilirdi. Farzlardan da sünnetlerden de bir şey öğrenemezdik. Onlar olmasaydı hadis ve haber namına elimizde hiçbir şey olmazdı.

Onları yeren ya da onlara dil uzatan dinden çıkar. Çünkü yergi kötülüğe olan inançtan, onlar hakkında içte gizlenen kinden, Allah'ın onlar hakkında kitabında zikrettiği övgüleri, faziletleri, kahramanlıkları ve onlara yönelik sevgiyi inkârdan kaynaklanır. Zira onlar rivayet ettikleri ve aktardıkları şeyden (kitap ve sünnetten) en çok hoşnut ve razı olanlardır. Aracıyı yermek aslı yermek demektir. Nakledeni küçük görmek nakledileni küçük görmek demektir. Düşünen ve akidesinde nifaktan, zındıklıktan, ilhaddan salim olan için mesele açıktır.¹²

Son olarak bu hususta Ehli Sünnet'in imamı ve aynı zamanda elimizdeki kitabın müellifi olan Ahmed b. Hanbel'in *rahimehullah* sözleri ile bahsi kâ-patalım.

¹² Zehebî, el-Kebâir, s.276

O şöyle demektedir: Bilinen apaçık delillerden birisi de Rasulullah ﷺ'in ashabının tümünün iyiliklerinin zikredilip onların kötülüklerini ve aralarında ki anlaşmazlıkları anmaktan kaçınılmış olmasıdır. Rasulullah ﷺ'in ashabının tümüne ya da birine hakaret eden, onu küçülten, yeren onların kusurlarını ortaya döken veya onlardan birini ayıplayan bidatçıdır, pis bir Rafızı'dır. Allah ﷻ ondan ne bir farz ne de bir nafil kabul edecektir. Aksine onları sevmek sünnet, onlar için dua etmek Allah'a ﷻ yaklaşmadır. Herhangi bir kimse için onların kötülüklerinden bir şey zikretmek ya da onlardan birini bir ayıp ya da kusur nedeniyle yermek caiz değildir.¹³

İşte bunlar sahabeye hakaret ve onları yermek konusunda seleften ve ha-leften gelen nakillerdir. Sahabeyi anlamaktan dahi aciz olanların onları yermesi, kınaması bu ümmetin uğradığı en büyük musibetlerden ve fitnelerdendir. Allah ﷻ, dalâlete düşenlere hidayet, ihanete kapılanlara sadakat ihsan eylesin.¹⁴

SAHABENİN FAZİLETLERİ HAKKINDA YAZILAN BAZI ESERLER

- Fedâilu's-Sahâbe - Vekî b. el-Cerrâh [197]
- Fedâilu's-Sahâbe - Esedüssünne [212]
- Es-Sahâbe – Ebubekir b. Abdullah b. Ebu Davud es-Sicistânî [316]
- Kitabu's-Sahâbe – Ukaylî [322]
- Fedâilu's-Sahâbe – Hayseme b. Süleyman [343]
- Fedâilu's-Sahâbe ve Menâkibuhum – Darekutnî [385]
- Ma'rifetu's-Sahâbe – İbn-i Mendeş [390]
- El-İstûâb fî Ma'rifeti'l-Ashâb – İbn-i Abdilberr [463]
- Usdu'l-Gâbe fî Ma'rifeti's-Sahâbe – İbnu'l-Esîr [630]
- El-İsâbe fî Ma'rifeti's-Sahâbe – İbn-i Hacer el-Askalânî [852]

¹³ Ahmed b. Hanbel, es-Sünne, s.78

¹⁴ Bkz. Mahmûd el-Mısıri, Hayâtu's-Sahâbe [Giriş bölümü]

Bu konuda yazılmış müstakil eserler de vardır;

- Fedâilu Fâtîmeti'z-Zehrâ – Ebu Abdullah el-Hâkim [405]
- Zikru'l-Aşereti'l-Mübeşşere – Muhammed b. Ömer ez-Zemahşerî [538]
- Târîhu Ömer (*r.anhu*) – Abdurrahman b. el-Cevzî [597]
- Menâkibu Ali (*r.anhu*) – Abdurrahman b. el-Cevzî [597]
- Fedâilu'l- Aşereti'l-Mübeşşere – Burhaneddin İbrahim b. Abdurrahman [729]

Onları anmak rahmet ve bereket vesilesidir. Bu bağlamda Süfyân b. Uyeyne'nin *rahimehullah* sözleriyle bu kısa girizgâhı bitiriyoruz.

عند ذكر الصالحين تنزل الرحمة

"Salihler anıldığında [yeryüzüne] rahmet iner"¹⁵

Rahmetin üzerimize inmesi ve hepimizi kuşatması temennisiyle...

Ayetullah İslam GENÇ

¹⁵ Ebu Nuaym el-İsfahanî, *Hilyetu'l-Evliyâ*, 1/285 (10888)

SAHABELERİN FAZÎLETLERİ

۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اللَّهُ اللَّهُ فِي أَصْحَابِي، لَا تَتَّخِذُوهُمْ غَرَضًا بَعْدِي، فَمَنْ أَحَبَّهُمْ فَبِحَبِّي أَحَبَّهُمْ، وَمَنْ أَبْغَضَهُمْ فَبِبُغْضِي أَبْغَضَهُمْ، وَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي، وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، وَمَنْ آذَى اللَّهَ يُوْشِكُ أَنْ يَأْخُذَهُ"

1- Abdullâh b. Muğaffel el-Müzenî'nin ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ashabım hakkımda Allah'tan ﷻ korkun, ashabımda hakkında Allah'tan ﷻ korkun. Benden sonra onları hedef haline getirmeyin. Kim onları severse beni sevmesi sebebi ile onları sevmiştir. Kim de onlara buğzederse bana buğzetmesi sebebi ile onlara buğzetmiştir. Kim onlara eziyet ederse bana eziyet etmiş sayılır. Kim de bana eziyet ederse Allah'a ﷻ eziyet etmiş olur. Kim de Allah'a ﷻ eziyet ederse Allah'a ﷻ onu yakalaması [ve cehenneme atması] pek yakındır."¹⁶

2- Ubeyde b. Ebi Râita yoluyla aynı hadis, Abdullah b. Abdurrahman'dan rivayet edilmiştir.

3- Ubeyde b. Ebi Râita yoluyla hadisin bir benzeri, Abdullah b. Abdurrahman'dan rivayet edilmiştir.

4- Ubeyde b. Ebi Râita yoluyla aynı hadis 'ashabımı hedef haline getirmeyin' şeklinde, Abdullah b. Abdurrahman'dan rivayet edilmiştir.

¹⁶ Tirmizi, 3862; Müsned, 16803, 20549, 20578. Hadisin hükmü: Zayıftır.

۵- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْقَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَذْرَكَ مَدًّا أَحَدِهِمْ، وَلَا نَصِيفَهُ"

5- Ebu Saîd'in ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ashabıma sövmeyin. Nefsimi elinde bulundurana yemin olsun ki, şayet sizden birisi Uhud Dağı kadar altın infak etse onlardan birinin ne bir mudduna¹⁷ ne de onun yarısına yetişemez."¹⁸

۶- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَوْ أَنْقَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَبًا مَا أَذْرَكَ مَدًّا أَحَدِهِمْ، وَلَا نَصِيفَهُ"

6- Ebu Saîd el-Hudrî'nin ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ashabıma sövmeyin. Şayet sizden birisi Uhud Dağı kadar altın infak etse onlardan birinin ne bir mudduna ne de onun yarısına yetişemez."¹⁹

7- Zekvân yoluyla aynı hadis Ebu Saîd'den ﷺ rivayet edilmiştir.

۸- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ أَنَسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَا تُسَبُّ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ سَبَّ أَصْحَابِي فَقَلْبُهُ لَعْنَةُ اللَّهِ، وَالْمَلَائِكَةِ، وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا"

8- Enes b. Mâlik'in ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ'in ashabından bir grup dedi ki; "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz sövüyoruz." Rasulullah ﷺ dedi ki: "Kim ashabıma söverse Allah'ın ﷻ, Meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Allah ﷻ ondan ne bir farz ne de bir nafile kabul etmez."²⁰

¹⁷ Mud: günümüzde takriben 509 gram olan bir ağırlık birimidir. {Mütercim}

¹⁸ Buhari, 3673; Müslim, 2540, 2541; Ebu Davud, 4658; Tirmizi, 3861; İbn-i Mâce, 161; Müsned, 11079, 11516, 11608 [Yani, sizden birisi Uhud Dağı kadar altın infak etmekle ecir ve fazilet hususunda onların infak ettiği bir mud veya onun yarısı kadarına yetişemezsiniz.]

¹⁹ Bkz. bir üstteki dipnot.

²⁰ İbn-i Adıyy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 6/363; Ebu Nuaym el-İsbehânî, Hilyetu'l-Evliyâ, 7/113; Mecmau'z-Zevâid, 10/24; Suyûtî, el-Câmilu's-Sağîr, 911

۹- عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا مُعَاذُ، أَطِيعْ كُلَّ أَمِيرٍ، وَصَلِّ خَلْفَ كُلِّ إِمَامٍ، وَلَا تَسْبُحْ أَحَدًا مِنْ أَصْحَابِي"

9- Muâz b. Cebel'in ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ey Muâz! Her emire [yöneticiye] uy, bütün imamların ardında namaz kıl ve ashabımdan hiç kimseye sövme."²¹

۱۰- عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ حَفِظَنِي فِي أَصْحَابِي كُنْتُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَافِظًا، وَمَنْ سَبَّ أَصْحَابِي فَقَلْبُهُ لَعْنَةُ اللَّهِ"

10- Atâ b. Ebi Rebâh'ın ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Kim ashabım hakkımda beni korursa, ben de kıyamet gününde onun için bir koruyucu olurum. Kim de ashabıma söverse Allah'ın ﷻ laneti onun üzerine osun."²²

۱۱- عَنْ عَطَاءٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تَسُبُّوا أَصْحَابِي، فَمَنْ سَبَّهُمْ فَقَلْبُهُ لَعْنَةُ اللَّهِ"

11- Atâ b. Ebi Rebâh'ın ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ashabıma sövmeyin! Kim onlara söverse Allah'ın ﷻ laneti onun üzerine olsun."²³

²¹ İbn-i Adiyy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 2/279; Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, 8/185; Taberânî, 20/173 (H.no: 370)

²² Hadis bu şekliyle kaynaklarda geçmemekle beraber, Ebu Saîd el-Hudri'den (r.anhu) rivayet edildiğine göre; "Ashabım ve damatlarım hakkında beni koruyun. Kim onlar hakkında beni korursa Allah ﷻ tarafından onun üzerine bir koruma olur. Kimde onlar hakkında beni korumazsa, Allah ﷻ da ondan vazgeçer. Allah ﷻ da kimden vazgeçerse onu yakalaması [ve cehenne-me atması] pek yakındır." Ukaylî, ed-Duafâu'l-Kebîr, 2/424; Ebu Nuaym, el-İmâme ve'r-Red ala'r-Râfida, s.374 Hadisin hükmü: Zayıf.

Hadisin bir benzeri de Abdullah b. Ömer'den (r.anhuma) rivayet edilmektedir;

"Kim ashabım hakkımda beni korursa, havzımda yanıma gelir. Kim de ashabım hakkında beni korumazsa, beni ancak uzaktan görür." Mecmau'z-Zevâid, 10/18; Taberânî, 12/283 (H.no: 13125) Hadisin hükmü: Zayıf.

²³ İbn-i Ebi Asım, Kitabu's-Sunne, 1001. Hadisteki, "Ashabıma sövmeyin" kısmı hariç rivayet

۱۲- عَنْ عَامِرٍ قَالَ: شَكََا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا خَالِدُ مَا لَكَ وَمَا لِرَجُلٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ، لَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُخْدٍ ذَهَبًا، لَمْ تُذْرِكْ عَمَلَهُ"

12- Âmir [b. Şerâhîl eş-Şa'bî] rahimehullah şöyle demiştir:

Abdurrahman b. Avf ؓ, Halid b. Velîd'i ؓ Rasulullah ﷺ'e şikâyet etti. Bunun üzerine Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ey Halid! Muhacirlerden birinden sana ne? Şayet Uhud Dağı kadar altın infak etsen onlardan birinin ameline ulaşamazsın."²⁴

۱۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى، شَكَى عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ، فَقَالَ: "يَا خَالِدُ، لِمَ تُؤْذِي رَجُلًا مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ؟ لَوْ أَنْفَقْتَ مِثْلَ أُخْدٍ ذَهَبًا لَمْ تُذْرِكْ عَمَلَهُ" فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، يَقْعُونَ فِيَّ فَأَرُدُّ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تُؤْذُوا خَالِدًا، فَإِنَّهُ سَبَفَ مِنْ سَيُوفِ اللَّهِ صَبَّةً اللَّهُ عَلَى الْكَفَّارِ"

13- Abdullah b. Evfâ'dan ؓ rivayet edildiğine göre;

"Abdurrahman b. Avf ؓ, Halid b. Velîd'i ؓ şikâyet etti. [Rasulullah] dedi ki: "Ey Halid! Bedir ashabından birine niye eziyet ediyorsun? Şayet Uhud Dağı kadar altın infak etsen onlardan birinin ameline ulaşamazsın." Dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Üzerime geliyorlardı ben de onlara karşılık verdim. Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Hâlid'e ؓ eziyet etmeyin. Şüphesiz O, Allah'ın ﷻ kâfirlere karşı çektiği kılıçlardan bir kılıçtır."²⁵

۱۴- عَنْ عَائِشَةَ: أَمَرُوا بِالْإِسْتِغْفَارِ لِأَصْحَابِ مُحَمَّدٍ، فَسَبُّوهُمْ. وَقَالَ أَبُو مُعَاوِيَةَ فِي حَدِيثِهِ: يَا ابْنَ أَخِي، أَمَرُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِأَصْحَابِ مُحَمَّدٍ، فَسَبُّوهُمْ

14- Hz. Âişe'den ؓ rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

edilmiştir.

²⁴ Müslim, 2541; Müsned, 13812

²⁵ Sahih-i İbn-i Hibbân, 7091

"[İnsanlar] Muhammed ﷺ'in ashabı için istiğfar etmek [ve hayırla yâd etmek] ile emrolundular ancak onlara sövdüler."

Ebu Muaviye *rahimehullah*, hadisinde şöyle demiştir: [Âişe ؓ dedi ki]

"Ey kız kardeşimin oğlu! Onlar Muhammed ﷺ'in ashabı için istiğfar etmek [ve hayırla yâd etmek] ile emrolundular ancak onlara sövdüler."²⁶

١٥ - عَنْ نُسَيْرِ بْنِ دَعْلُوقٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: لَا تَسُبُّوا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ، فَلَمَقَامَ أَخَذَهُمْ سَاعَةً خَيْرَ مِنْ عَمَلِ أَحَدِكُمْ عُمْرَهُ

15- Nuseyr b. Zu'lûk dedi ki: İbn-i Ömer'in ؓ şöyle dediğini işittim:

"Muhammed ﷺ'in ashabına sövmeyin. Onların bir anlık kıyamı sizden birinin ömrü boyunca yaptığı/yapacağı amelden daha hayırlıdır."²⁷

١٦ - أَنَا مَعْمَرٌ، عَمَّنْ سَمِعَ الْحَسَنَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَثَلُ أَصْحَابِي فِي النَّاسِ كَمَثَلِ الْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ". ثُمَّ يَقُولُ الْحَسَنُ: هِيَاتَ ذَهَبَ مِلْحُ الْقَوْمِ

16- Hasan-ı Basri'den *rahimehullah* işiten birisi demiştir ki: Hasan *rahimehullah* Rasulullah ﷺ'in şöyle buyurduğunu söyledi:

"Ashabımın insanlar içerisindeki misali, tuzun yemekler içerisindeki misali gibidir."

Sonra Hasan *rahimehullah* dedi ki: "Ah, ah! Halkın tuzu gitti."²⁸

١٧ - عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنْتُمْ فِي النَّاسِ كَمَثَلِ الْمِلْحِ فِي الطَّعَامِ" قَالَ: يَقُولُ الْحَسَنُ: وَهَلْ يَطِيبُ الطَّعَامُ إِلَّا بِالْمِلْحِ؟ قَالَ: ثُمَّ يَقُولُ الْحَسَنُ: فَكَيْفَ يَقُومُ قَدْ ذَهَبَ مِلْحُهُمْ؟

²⁶ Müslim, 3022 ikinci rivayette Âişe'nin (r.anha) "Ey kız kardeşimin oğlu" diye seslendiği kişi Müslim'de açıkça belirtildiği üzere Urve b. Zübeyir'dir (r.anhuma).

²⁷ İbni Mâce, 162; İbn-i Ebi Şeybe, Musannef, 33082; İbn-i Ebi Asım, Kitabu's-Sunne, 1006

²⁸ Abdurrezzak, Musannef, 11/221; Mecmau'z-Zevâid, 10/18; Abdullah b. Mübarek, ez-Zühed, s.200 Hadisin hükmü: Zayıf.

17- Hasan-ı Basrî'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ buyurdu ki:

"Siz [ashabım] insanlar içerisinde tuzun yemekteki konumu gibisiniz."

Hasan-ı Basrî *rahimehullah* dedi ki: "Tuzsuz yemek hiç güzel olur mu?" Daha sonra dedi ki: "Tuzu giden bir topluluğun hali ne ola?"²⁹

۱۸- عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَا تَسُبُّوا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَمَرَ بِالِاسْتِغْفَارِ لَهُمْ، وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُمْ سَيُقْتَلُونَ

18- İbn-i Abbas'tan ﷺ rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

"Muhammed ﷺ'in ashabına sövmeyin! Şüphesiz Allah ﷻ, onların birbirini öldürüleceklerini bildiği halde onlar için istiğfarı [ve hayırla yâd etmeyi] emretmiştir."³⁰

۱۹- عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ قَالَ: ثَلَاثَ أَرْفُضُوهُنَّ: سَبُّ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَالنَّظَرُ فِي التُّجُومِ، وَالنَّظَرُ فِي الْقَدَرِ

19- Meymûn b. Mihrân'dan *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Üç şeyi terk edin;

1. *Muhammed ﷺ'in ashabına sövmek*
2. *Yıldızlar hakkında araştırma yapmak*
3. *Kader hakkında araştırma yapmak*"³¹

²⁹ Bkz. bir üstteki dipnot. Ayrıca hadisin bir benzeri Buhari de (3628, 3800) şu şekilde geçmektedir: "İnsanlar çoğalırken Ensar azalacaktır. Öyle ki insanlar arasında yemekteki tuz kadar olacaklar."

³⁰ İbn-i Teymiyye, Minhâcu's-Sunne; 2/22

³¹ Rivayet bu haliyle kaynaklarda olmamakla beraber, Abdullah b. Abbas'tan (*r.anhuma*) merfû olarak aktarılmıştır; "Yıldızlar hakkında araştırma yapmaktan sakın, zira bu, kehanete götürür. Kader hakkında da sakın çünkü bu da zındıklığa götürür. Rasulullah'ın ﷺ ashabından birine sövmekten de sakın yoksa Allah ﷻ yüzü koyun seni cehenneme atar." Ebu Nuaym, Ahbârü İsfahân, 1/299, 2/343. Bu sözü İbn-i Recep el-Hanbeli, İlmu's-Selefi adlı eserinde (3/14) İbn-i Abbas'ın Meymûn b. Mihrân'a söylemiş olduğu bir söz olarak aktarmıştır.

٢٠- عَنْ نُسَيْرِ بْنِ دَعْلُوقٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: لَا تَسْبُوا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ، فَلَمَقَامٍ أَخَذَهُمْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ أَحَدِكُمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً

20- Nuseyr b. Zu'lûk dedi ki: İbn-i Ömer'in ﷺ şöyle dediğini işittim:

"Muhammed'in ﷺ ashabına sövmeyin. Onların bir anlık kıyâmı sizden birinin kırk sene boyunca yaptığı ibadetten daha hayırlıdır."¹²

٢١- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ: "إِنَّ رَجُلًا عَلَى ثُرْعَةٍ مِنْ ثُرْعِ الْحَتَّةِ، أَوْ ثُرْعِ الْخَوْضِ، وَإِنْ عِنْدَا خَيْرُهُ اللَّهُ أَنْ يَمِيشَ فِي الدُّنْيَا مَا أَحَبَّ، يَأْكُلُ مِنْهَا مَا أَحَبَّ، وَيَتَنَزَّلُ لِقَاءَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَإِنْ الْعِنْدَ اخْتَارَ لِقَاءَ اللَّهِ"، قَالَ: فَيَكُونُ أَبُو بَكْرٍ، وَهُوَ قَرِيبٌ مِنَ الْمِنْبَرِ، حَتَّى قَالَ شَيْخٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: مَا يَبْكِي هَذَا؟ إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، أَوْ رَجُلًا مِنَ النَّاسِ، قَالَ: وَعَرَفَ أَبُو بَكْرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّمَا عَنَى نَفْسَهُ، فَلَمَّا ذَهَبَتْ عَيْرَتُهُ فَقَالَ: يَا بِي أَنْتَ وَأُمِّي، بَلْ تَقْدِيرُكَ بَابَانَا وَأَنْفُسِنَا، فَقَالَ عِنْدَ ذَلِكَ: "مَا أَخَذَ مِنَ النَّاسِ أَعْظَمَ عَلَيْنَا حَقًّا فِي صُحَّتِهِ، وَمَالِهِ، مِنْ ابْنِ أَبِي قُحَافَةَ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُهُ خَلِيلًا، وَلَكِنْ وَدَّ وَإِخَاءَ إِيْمَانٍ"

21- Câbir b. Abdullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre, Nebî ﷺ bir gün minberdeyken şöyle dedi:

"Ayaklarım, cennetin veya havzın kanallarından bir kanalın üstündedir. Şüphesiz bir kul vardır ki Allah ﷻ onu dünyada dilediği kadar kalıp istediği kadar yemesi ve kendisi ile karşılaşması arasında muhayyer bırakmıştır. Kul da Allah ﷻ ile karşılaşmayı tercih etmiştir." Cabir ﷺ dedi ki: Minbere yakın olan Ebubekir ﷺ ağladı. Öyle ki Ensar'dan yaşlı biri "Bunu ağlatan da nedir? Rasulullah ﷺ, ancak İsrail oğullarından bir adamı ya da insanlardan herhangi birini zikretmiştir [ağlamasına gerek yoktur]" dedi. Ebubekir ﷺ, Rasulullah ﷺ'in kendisini kastettiğini anladı. Gözyaşı bitince şöyle dedi: "Anam babam sana feda olsun

¹² Bkz. 12. dipnot

hatta babalarımızı ve canlarımızı sana [senin yoluna] feda edelim." İşte o anda Rasulullah ﷺ dedi ki: "İnsanlar arasında arkadaşlık ve mal hususunda Ebu Kuhâfe'nin oğlu kadar üzerimizde hakkı çok olan yoktur. Şayet dost edinecek olsaydım onu dost edinirdim. Ancak kardeşlik ve iman sevgisi [daha yücedir].³³

۲۲- عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: لَمَّا هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ، فَأَخَذَا طَرِيقَ تَوْرٍ، قَالَ: فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يَمْشِي خَلْفَهُ وَيَمْشِي أَمَامَهُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا لَكَ؟" فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخَافُ أَنْ تُؤْتَى مِنْ خَلْفِكَ فَاتَّأَخَّرَ، وَأَخَافُ أَنْ تُؤْتَى مِنْ أَمَامِكَ فَاتَّقَدَّمُ، قَالَ: فَلَمَّا اشْتَهَيَا إِلَى الْغَارِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَقْمُهُ. قَالَ نَافِعٌ: فَحَدَّثَنِي رَجُلٌ، عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَأَى جُحْرًا فِي الْغَارِ فَاتَّقَمَهَا قَدَمَهُ وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ كَانَتْ لَسَعَةً أَوْ لَدَغَةً كَانَتْ بِي

22- Nâfi' b. Ömer ؓ İbn-i Ebi Müleyke'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî ﷺ hicret ettiği zaman yanında Ebubekir ؓ ile çıktı. Sevr yolunu tuttular. Sonra dedi ki: Ebubekir ؓ, Rasulullah ﷺ'in arkasından ve önünden yürümeye başladı. Nebî ﷺ ona dedi ki: "Neyin var?" Dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Arkandan gelinmesinden korkuyorum arkana geçiyorum, önünden gelinmesinden korkuyorum önüne geçiyorum." İbn-i Ebi Müleyke ؓ devamla dedi ki: Ne zamanki mağaraya vardılar Ebubekir ؓ dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben orayı temizleyene kadar sen olduğun yerde kal."

Nâfi' ؓ şöyle söyledi: Bana İbn-i Ebi Müleyke'den ؓ rivayet eden birinin anlattığına göre; Ebubekir ؓ mağarada bir delik gördü, ayağını oraya tıkadı ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Bir ısırık veya sokma olursa bana gelsin" dedi.³⁴

³³ Buhari, 466, 3654, 3904; Müslim, 2382; Tirmizi, 3659, 3660; Dârimî, 78; Müsned, 11134, 11863.

Hadis Ebu Saïd el-Hudrî'den (r.anhu) rivayet edilmiştir.

³⁴ İbn-i Ebi Şeybe, Musannef, 14/334 (H.no: 36617)

۲۳- عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ حَدَّثَهُ قَالَ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي الْغَارِ - وَقَالَ مَرَّةً: وَنَحْنُ فِي الْغَارِ - لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ نَظَرَ إِلَى قَدَمَيْهِ لَأَبْصَرْنَا تَحْتَ قَدَمَيْهِ، قَالَ: فَقَالَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، مَا ظَنُّكَ بِالنَّبِيِّ اللَّهِ تَالِئِهِمَا؟"

23- Enes b. Mâlik'ten rahme rivayet edildiğine göre, Ebubekir rahme ona şunu anlatmıştır;

"Mağaradayken -bir seferinde "biz mağaradayken" diye anlatmıştır- Nebî rahme 'e dedim ki "Şayet onlardan [Kureyş müşriklerinden] biri ayaklarına bakacak olursa bizi ayaklarının altında [dibinde] görür." Ebubekir rahme dedi ki: Rasulullah rahme şöyle buyurdu: "Üçüncüleri Allah rahme olan iki kişiyi ne zannediyorsun?"³⁵

۲۴- عَنْ عُرْوَةَ، أَوْ عَمْرَةَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا نَفَعَنَا مَالٌ أَحَدٌ مَا نَفَعَنَا مَالُ أَبِي بَكْرٍ"

24- Urve ya da Amre'den rivayet edildiğine göre, Rasulullah rahme şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir'in malının bize fayda ettiği kadar kimsenin malı bize fayda etmemiştir."³⁶

³⁵ Buhari, 3653, 3922, 4663; Müslim, 2381; Tirmizi, 3096; Müsned, 11; İbn-i Hibbân, 6278, 6869
³⁶ Tirmizi, 3661; İbn-i Mâce, 94; Müsned, 8790; Mecmau'z-Zevâid, 9/54; Humeydî, Müsned, 250; Kitabu's-Sunne, 1230; Ebu Ya'lâ, Müsned, 4418

HZ. EBÛ BEKİR

EBU BEKİR'İN (R.ANHU) FAZİLETLERİ

۲۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا تَفْعَنِي مَالٌ قَطُّ مَا تَفْعَنِي مَالٌ أَبِي بَكْرٍ" فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ: وَهَلْ أَنَا وَمَالِي إِلَّا لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

25- Ebu Hureyre'den ﷺ rivayet edildiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir'in ﷺ malının bana fayda ettiği kadar hiçbir mal bana fayda etmemiştir." Bunun üzerine Ebubekir ﷺ ağladı ve dedi ki: "Ben ve malım senden başka kime aitiz ey Allah'ın Rasûlü?"³⁷

۲۶ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَذَكَرَ مِثْلَهُ وَلَمْ يَذْكُرْ: فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ.

26- Ebu Salih yoluyla aynı hadis, Ebu Hureyre'den ﷺ "Ebubekir ﷺ ağladı" kısmı olmaksızın rivayet edilmiştir.

۲۷- عَنْ أَبِي صَالِحٍ، رَفَعَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ أَنْفَقَ زَوْجَيْنِ مِمَّا يَمْلِكُ، فَكُلُّ خَزَنَةِ الْجَنَّةِ يَدْعُوهُ: يَا عَبْدَ اللَّهِ، يَا مُسْلِمًا، هَذَا خَيْرٌ هَلُمَّ إِلَيْهِ"، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا رَجُلٌ لَا تَوَى عَلَيْهِ، إِنْ تَرَكَ بَابًا دَخَلَ مِنَ الْآخِرِ، فَحَطَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كِفَّهُ بِيَدِهِ، ثُمَّ قَالَ: "وَاللَّهِ إِنِّي لَأُطْمَعُ أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ، وَاللَّهِ مَا تَفْعَنِي مَالٌ مَا تَفْعَنِي مَالٌ أَبِي بَكْرٍ" ، قَالَ: فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: وَهَلْ هَذَا نِي اللَّهُ وَرَفَعَنِي إِلَّا بِكَ؟

³⁷ Tirmizi, 3661; İbn-i Mâce, 94; Müsned, 8790

27- Ebu Sâlih'in Rasulullah ﷺ'e dayandırarak [merfû olarak] rivayet ettiğine göre, O ﷺ şöyle demiştir:

"Kim sahip olduğu herhangi bir şeyden iki çift infak ederse, cennet bekçilerinin hepsi "Ey Allah'ın ﷻ kulu, ey Müslüman! Bu [kapı] daha hayırlıdır, buraya gel" diye onu çağırırlar. Ebubekir ؓ dedi ki: "Ya Rasulallah! Bu adam, bir kapıyı bırakıp diğerinden girse sorun olmaz [değil mi?]" Rasulullah ﷺ bunun üzerine eliyle Ebubekir'in ؓ omzuna dokundu sonra şöyle dedi: "Allah'a ﷻ yemin olsun ki, ben senin onlardan olmanı umuyorum. Vallâhi, Ebubekir'in malının bana fayda ettiği kadar hiçbir mal bana fayda etmemiştir. Ebu Sâlih dedi ki: Ebubekir ؓ ağladı sonra da şöyle dedi: "Allah ﷻ beni senden başka kimle hidayete erdirdi ve yüceltti ki?"³⁸

۲۸- عَنْ عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا نَفَعَنِي مَالٌ مَا نَفَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ"

28- Âişe'nin ؓ Nebî ﷺ'den rivayet ettiğine göre, O ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir'in ؓ malının bana verdiği faydayı hiçbir mal vermemiştir."³⁹

۲۹- عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا نَفَعَنَا مَالٌ أَحَدٍ مَا نَفَعَنَا مَالُ أَبِي بَكْرٍ"

29- Âişe'den ؓ rivayet edildiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Hiç kimsenin malı Ebubekir'in ؓ malı kadar bize yarar sağlamamıştır."⁴⁰

³⁸ Buhari, 1897, 2841, 3216; Müslim, 1027; Tirmizi, 3674; Nesâî, 2238, 2439, 3135, 3183, 3184; Muvattâ, 1346; Müsned, 7633, 8790, 9800

³⁹ Humeydî, Müsned, 250; İbn-i Ebi Asım, Kitabu's-Sunne, 1230; Ahmed b. Hanbel, el-İlel, 2/345 Hadisin hükmü: Zayıf.

⁴⁰ Mecmau'z-Zevâid, 9/54; Humeydî, Müsned, 250; Kitabu's-Sunne, 1230; Ebu Ya'lâ, Müsned, 4418;

۳۰ - عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا نَفَعْنَا مَالَ أَحَدٍ مَا نَفَعْنَا مَالَ أَبِي بَكْرٍ» فَقِيلَ لِسَفِيَّانَ: فَإِنْ مَعَمَّرَا يَقُولُهُ عَنْ سَعِيدٍ، فَقَالَ: مَا سَمِعْنَا مِنَ الزُّهْرِيِّ إِلَّا عَنْ غُرُوزَةٍ، عَنْ عَائِشَةَ.

30- Bu hadisin bir benzeri Urve b. Zübeyir *rahimehullah* yoluyla Âişe'den rivayet edilmiştir.

۳۱ - عَنْ الْحَسَنِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا نَفَعَنِي مَالٌ فِي الْإِسْلَامِ مَا نَفَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ"

31- Hasan-ı Basrî'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, Nebi ﷺ şöyle buyurmuştur:

"İslam'da hiçbir mal bana Ebubekir'in ﷺ malı kadar fayda vermemiştir."⁴¹

۳۲ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ أَتَقَّقَ زَوْجًا، أَوْ قَالَ: زَوْجَيْنِ، مِنْ مَالِهِ - أَرَاهُ قَالَ: فِي سَبِيلِ اللَّهِ دَعَتْهُ خَزَنَةُ الْجَنَّةِ: يَا مُسْلِمُ، هَذَا خَيْرٌ هَلُمَّ إِلَيْهِ"، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: هَذَا رَجُلٌ لَا تَوَى عَلَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا نَفَعَنِي مَالٌ قَطُّ إِلَّا مَالُ أَبِي بَكْرٍ" قَالَ: فَتَبَكَّى أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ: وَهَلْ نَفَعَنِي اللَّهُ إِلَّا بِكَ، وَهَلْ رَفَعَنِي اللَّهُ إِلَّا بِكَ؟

32- Ebu Hureyre'den ﷺ rivayet edildiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Kim kendi malından bir çift -ya da iki çift demiştir- Allah ﷻ yolunda infak ederse, cennet bekçileri onu "Ey Müslüman! Bu [kapı] daha hayırlıdır, buraya gel" diye çağırırlar. Ebubekir ﷺ dedi ki: "Bu adama [bir kapıdan girip diğerlerinin terk etmesiyle] bir zarar yoktur." Rasulullah ﷺ buyurdu ki: "Ebubekir'in ﷺ malının bana fayda ettiği kadar hiçbir mal bana fayda etmemiştir." Ebu Hureyre ﷺ dedi ki: Ebubekir ﷺ ağladı ve şöyle dedi: "Allah ﷻ bana senden başka kimle fayda verdi ve yüceltti ki?"⁴²

⁴¹ Suyutî, el- Câmiu's-Sağîr, 4396

⁴² Daha önce 24 rakamıyla geçmişti.

۳۳- عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "سُدُّوا هَذِهِ الْأَبْوَابَ الشَّوَارِعَ فِي الْمَسْجِدِ، إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ"

33- Hz. Âişe'den ﷺ rivayet edildiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Mescide açılan bütün kapıları kapatın. Ebubekir'in ﷺ kapısı hariç."⁴³

۳۴- قُلْتُ لِأَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ إِنَّ سُفْيَانَ بْنَ عُيَيْنَةَ يُحَدِّثُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا تَقَعْنِي مَالٌ مَا تَقَعْنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ". فَأَنْكَرَهُ وَقَالَ: مَنْ حَدَّثَكَ بِهِ؟ قُلْتُ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ قَتَا سُفْيَانَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَ يَحْيَى: فَقَالَ رَجُلٌ لِسُفْيَانَ: مَنْ ذَكَرَهُ؟ قَالَ: وَائِلٌ، فَقَالَ: أَبِي: تَرَى وَائِلًا لَمْ يَسْمَعْ مِنَ الزُّهْرِيِّ، إِنَّمَا رَوَى وَائِلٌ عَنْ أَبِيهِ، وَقَالَ: هَذَا خَطَأٌ، ثُمَّ قَالَ:

34- Abdullah b. Ahmed dedi ki: Babama [Ahmed b. Hanbel'e] rahimehullah şöyle söyledim; Süfyân b. Uyeyne, Zühri'den o da Urve'den o da Âişe'den ﷺ rivayet etmiştir ki: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ebubekir'in ﷺ malının bana verdiği faydayı hiçbir mal vermemiştir."

Babam bunu [rivayet zincirini] kabul etmedi ve dedi ki: "Sana bunu kim anlattı?" dedim ki: "Yahya b. Maîn bize Süfyân'dan o da Zühri'den o da Urve'den o da Âişe'den ﷺ anlattı." Yahya dedi ki: "Adamın biri Süfyân'a 'bunu kim anlattı?' dedi. Süfyân 'Vâil anlattı' dedi. Babam dedi ki: 'Biz Vâil'in Zühri'den işitmediğini biliyoruz. Vâil ancak babasından rivayet etmiştir.' Yine şöyle söyledi: 'Bu rivayet hatadır.' Sonra da şunu anlattı;

۳۵- نَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

35- "Abdurrezzak bize Ma'mer'den, o Zühri'den o da Saîd b. Müseyyeb'ten anlattığına göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu" dedi ve [aynı] hadisi zikretti.

⁴³ Tirmizi, 3678; Dârimî, 82

۳۶- عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا مَالٌ رَجُلٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَتَقَعُ لِي مِنْ مَالِ أَبِي بَكْرٍ، وَمِنْهُ أَعْتَقَ بِلَالًا" وَكَانَ يَقْضِي فِي مَالِ أَبِي بَكْرٍ كَمَا يَقْضِي الرَّجُلُ فِي مَالِ نَفْسِهِ

36- Saîd b. el-Müseyyeb rahimehullah der ki: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Müslümanlardan hiçbirinin malı benim için Ebubekir'in ؓ malı kadar faydalı olmamıştır. O maldan Bilal'i azat etmiştir."

Rasulullah ﷺ Ebubekir'in ؓ malını bir adamın kendi malını harcadığı gibi harcardı [kullanırdı]."⁴⁴

۳۷- عَنْ أَبِي أَرْوَى الدَّوْسِيِّ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا، فَطَلَعَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَيْدَنِي بِكُمَا"

37- Ebu Ervâ ed-Devsî'den ؓ rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ ile birlikte oturuyor idim. Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ çıkageldi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Beni ikinizle güçlendiren Allah'a ﷻ hamdolsun."⁴⁵

۳۸- عَنِ النَّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ: جَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَسَمِعَ عَائِشَةَ وَهِيَ رَافِعَةٌ صَوْتَهَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَذِنَ لَهُ، فَدَخَلَ فَقَالَ: يَا ابْنَةَ أُمِّ رُومَانَ وَتَتَاوَلَهَا، أَتَرْفَعِينَ صَوْتَكَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ؟ قَالَ: فَحَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا، قَالَ: فَلَمَّا خَرَجَ أَبُو بَكْرٍ جَعَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لَهَا يَسْرَضَاهَا: "أَلَا تَرَيْنِ أَلَيْ خَلْتُ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَكَ؟" قَالَ: أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَحْسَنُهُ قَالَ: ثُمَّ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَاسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ، فَوَجَدَهُ يُصَاحِكُهَا، قَالَ: فَأَذِنَ لَهُ فَدَخَلَ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَشْرَكَانِي فِي سَلَمِكُمَا كَمَا أَشْرَكَتُمَانِي فِي حَرْبِكُمَا

⁴⁴ Hadisin bu hali kaynaklarda geçmemekle beraber buna yakın lafızlarla, Suyutî, el- Câmiu's-Sağîr, 4396; Tirmizî, 3714'de geçmektedir.

⁴⁵ Taberânî, 22/369 (H.no: 926); Zehebî, Târihu'l-İslâm, 3/256; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, 9/54; İbn-i Hacer el-Askalânî, el-İsâbe, 5/4; Şevkânî, Derru's-Sehâbe, 107 Hadisin Hükümü: Zayıftır.

38- Nu'mân b. Beşîr ؓ rivayet edildiğine göre, o şöyle demiştir:

Ebubekir ؓ gelip Rasulullah ﷺ'den izin istedi. Rasulullah ﷺ'e karşı sesini yükselten Âişe'yi ؓ işitti ve Rasulullah ﷺ ona izin verdi. İçeri girdi ve dedi ki: "Ey Ümmü Rûmân'ın kızı! -Onu tuttu- sesini Allah'ın Rasûlüne karşı mı yükseltiyorsun!" Numân b. Beşîr ؓ dedi ki: Nebî ﷺ ikisinin [baba-kız] arasına girdi, Ebubekir ؓ çıkınca Nebî ﷺ Âişe'yi ؓ hoşnut etmeye çalışarak şöyle dedi: "Senle adamın [babanın] arasına nasıl girdim görmez misin?"

Ebu Abdurrahman⁴⁶ dedi ki: Nu'mân b. Beşîr'in ؓ şöyle dediğini zannediyorum:

"Daha sonra Ebubekir ؓ gelip Rasulullah ﷺ'den izin istedi ve O'nu Âişe ؓ ile şakalaşırken buldu. Rasulullah ﷺ ona izin verdi, içeri girdi ve şöyle söyledi "Ya Rasulallah! Kavganıza beni ortak ettiğiniz gibi barışınıza da beni ortak edin."⁴⁷

۳۹- قَالَ النُّعْمَانُ بْنُ بَشِيرٍ: اسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَسَمِعَ صَوْتَ عَائِشَةَ عَالِيًا، وَهِيَ تَقُولُ: وَاللَّهِ لَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّ عَلِيًّا أَحَبُّ إِلَيْكَ مِنْ أَبِي - مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا -، فَاسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ فَدَخَلَ، فَأَهْوَى إِلَيْهَا فَقَالَ: يَا ابْنَةَ فَلَانَةَ، أَلَا أَسْمَعُكَ تَرْفَعِينَ صَوْتَكَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟

39- Nu'mân b. Beşîr ؓ şöyle demiştir: Ebubekir ؓ Rasulullah ﷺ'den izin istedi ve yüksek sesle "Vallahi şunu anladım ki, Ali sana babamdan daha sevimlidir" diye -iki ya da üç defa- söyleyen Âişe'yi ؓ işitti. Ebube-

⁴⁶ Abdullah b. Ahmed b. Hanbel rahimehullah. Müellifin oğludur, ilerleyen yerlerde de ismi geçmektedir.

⁴⁷ Ebu Davud, 4999; Nesâî es-Sunenu'l-Kubrâ, 9155; Müsned, 18394; el-Elbâni, es-Silsiletu's-Sahîha, 6/944; Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nubelâ, 2/171, 10/143. Ebu Davud olayı şöyle rivayet etmektedir;

"Ebubekir (r.anhu), Nebî ﷺ'den izin istedi ve Âişe'nin (r.anha) sesini yüksek bir şekilde çıktığını işitti. İçeriye girince vurmak için Âişe'yi (r.anha) tuttu ve "Sesini Rasulullah ﷺ'e karşı yükselttiğini mi görüyorum?" dedi. Bunun üzerine Nebî ﷺ Ebubekir'i (r.anhu) engellemeye başladı ve Ebubekir (r.anhu) kızgın bir halde dışarı çıktı. Nebî ﷺ, Ebubekir (r.anhu) dışarı çıkınca dedi ki: "Gördün mü beni adamdan [babandan] seni nasıl kurtardım?" Nu'mân b. Beşîr (r.anhu) dedi ki: Ebubekir (r.anhu) birkaç gün bekledi daha sonra Rasulullah ﷺ'den izin istedi. [İçeriye girince] ikisini barışmış olarak buldu ve onlara dedi ki: "Kavganıza beni dahil ettiğiniz gibi barışınıza da beni dahil edin." Nebî ﷺ dedi ki: "Öyle yaptık, öyle yaptık."

kir ؓ izin istedi ve içeri girdi. Âişe'nin ؓ kulağına eğilip şöyle söyledi: "Ey Falancanın kızı! Sesini Rasulullah ﷺ'e karşı yükseltirken mi duyuyorum seni!"⁴⁸

⁴⁸ Müsned, 18421; Hadisin Hükmü: Hasendir.

"PEYGAMBERİNDEN SONRA BU ÜMMETİN EN HAYIRLISI EBU BEKİR VE ÖMER'DİR (R.ANHUMA)"

٤٠- عَنْ أَبِي جَحِيقَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ عُمَرُ.

40- Ebu Cuheyfe'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, o Ali'yi ﷺ şöyle söylerken işitmiştir:

"Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısını haber vereyim mi size? Ebubekir'dir ﷺ. Sonra dedi ki: "Ebubekir'den ﷺ sonra bu ümmetin en hayırlısını haber vereyim mi size? Ömer'dir ﷺ." ⁴⁹

٤١- قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: قَالَ: سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يَقُولُ: حَدَّثَنِي أَبُو جَحِيقَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيًّا يَقُولُ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

41- Ebu Abdurrahman dedi ki: Şa'bi'yi *rahimehullah* şöyle söylerken işittim: Ebu Cuheyfe *rahimehullah* bana anlattı, O Ali'yi ﷺ şöyle derken işitmiştir:

"Dikkat edin peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısını haber vereyim mi size? Ebubekir ﷺ ve Ömer'dir ﷺ." ⁵⁰

⁴⁹ Ebu Davud, 4629; İbn-i Mâce, 106; Müsned, 833, 836, 871, 878, 879, 880, vd.

⁵⁰ İbn-i Mâce, 106; Müsned, 833, 908, 933, 1051 vd.

٤٢- عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ عَلِيٍّ، عَنْ عَلِيٍّ، مِثْلَهُ: وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِيَ الثَّالِثَ لَسَمَّيْتُهُ.

42- Ali'nin ashabından biri, Ali'den bunu rivayet etmiş ve devamla Ali şöyle demiştir:

"Üçüncünün ismini vermek isteseydim, onun da ismini verirdim."⁵¹

٤٣- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِيَ الثَّالِثَ لَسَمَّيْتُهُ. فَقَالَ رَجُلٌ لِأَبِي إِسْحَاقَ: إِنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّكَ تَقُولُ: أَفْضَلُ فِي الشَّرِّ، قَالَ: خَيْرٌ، خ ي ر.

43- Ebu İshâk'ın Abdihayr'dan rahimehullah rivayet ettiğine göre, o demiştir ki: Ali'nin minberde iken şöyle dediğini işittim: "Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir ve Ömer'dir. Üçüncünün ismini vermek isteseydim, onun da ismini verirdim."

Adamın biri Ebu İshâk'a rahimehullah dedi ki: Birileri senin "Onlar [Ebubekir ve Ömer] şerde en üstündürler" dediğini söylüyor. Ebu İshâk rahimehullah dedi ki: "Hayırda, ha-yır-da."⁵²

٤٤- عَنْ الْحَكَمِ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حَاقِيقَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا قَالَ: أَلَا أَخْبَرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ فَقَالُوا: نَعَمْ، فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَخْبَرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ قَالُوا: نَعَمْ، فَقَالَ: عُمَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أُبَشِّرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ عُمَرَ؟ فَقَالُوا: بَلَى، فَسَكَتَ.

44- Hakem'den rivayet edildiğine göre, O demiştir ki; Ebu Cuheyfe rahimehullah dedi ki: Ali'yi şöyle söylerken işittim: "Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısını haber vereyim mi size?" Dediler ki: Evet. Dedi ki: "Ebubekir'dir." Sonra dedi ki: "Ebubekir'den sonra bu ümmetin en hayırlısını haber vereyim mi size?" Dediler ki: Evet. Dedi ki: "Ömer'dir." Sonra dedi ki: "Ömer'den sonra bu ümmetin en hayırlısını bildireyim mi size?" Dediler ki: "Tabi ki." Sonra sustu.⁵³

⁵¹ Müsned, 879, 880, 1060 vd.; Taberânî, Mu'cemu'l-Evsat, 992; Siyeru A'lâmi'n-Nubelâ, 1686/; el-Kâmil fi'd-Duafâ, 2408/; İbn-i Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 814/

⁵² Müsned, 1060. Ancak Müsned'de; "Adamın biri Ebu İshâk'a (r.h) dedi ki: Birileri senin "Onlar [Ebubekir (r.a) ve Ömer (r.a)] şerde en üstündürler" dediğini söylüyor" ibaresinden sonra şöyle denmektedir: "Ebu İshâk dedi ki: O [bunu söyleyen], harûrî [haricî] mi?"

⁵³ Bu lafızla geçmemiştir ancak benzer lafızlar için bkz.29, 30 ve 31.ci dipnot

٤٥- عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّهُ قَالَ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، وَخَيْرُهَا بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ سَمَّيْتُ الثَّالِثَ.

45- Avn b. Ebi Cuheyfe'nin babasından onun da Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir'dir ﷺ. Ebubekir'den ﷺ sonra bu ümmetin en hayırlısı Ömer'dir ﷺ. İsteseydim üçüncünün de ismini verirdim."⁵⁴

٤٦- عَنْ زُرِّ قَالَ: خَطَبَ عَبْدُ اللَّهِ فَقَالَ: إِنَّ عُمَرَ كَانَتْ خِلَافَتُهُ فَتَحًا، وَإِمَارَتُهُ رَحْمَةً، وَاللَّهِ إِنِّي أَظُنُّ أَنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ يَفْرُقُ أَنْ يُخْدِثَ حَدَّثًا مَخَافَةً أَنْ يَغْيِرَهُ عَلَيْهِ عُمَرُ، وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ عُمَرَ أَحَبَّ كَلْبًا لَأَخْبَيْتُ ذَلِكَ الْكَلْبَ.

46- Zırr'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Abdullah b. Mesûd ﷺ hutbe verdi, şöyle diyordu:

"Şüphesiz, Ömer'in ﷺ hilafeti fetih, imareti [yöneticiliği] rahmettir. Vallâhi, şeytanın [sırf] Ömer'in ﷺ değiştirmesinden korkarak yeni bir iş [bidat] ortaya çıkarmaktan çekindiğini zannediyorum. Vallâhi, eğer Ömer ﷺ bir köpeği sevseydi ben de o köpeği severdim."⁵⁵

⁵⁴ Bkz. 36. Dipnot.

⁵⁵ Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, 9/81'de şöyle geçmektedir: Abdullah b. Mesûd (r.a) dedi ki: "Salihler zikredildiği zaman hemen Ömer'i (r.anhu) anın. Ömer'in (r.anhu) Müslüman olması zafer; halifeliği ise fetihtir. Allah'a ﷻ yemin olsun, yeryüzünde olan hiç kimse bilmiyorum ki hatta dikenli ağaçlar bile onun kaybını hissetmiş olmasın. Vallâhi, O'nun gözleri arasında O'nu düzelden bir meleğin olduğunu zannediyorum. Vallâhi, şeytanın [sırf] Ömer'in (r.anhu) geri çevirmesinden korkarak İslam'da yeni bir iş [bidat] ortaya çıkarmaktan çekindiğini zannediyorum. Allah'a ﷻ yemin ederim ki, Ömer'i seven bir köpek bilsem ben de onu severim."

Başka bir rivayette: "Ömer'i (r.anhu) öylesine sevdim ki [aşırı sevgiden dolayı] Allah'tan ﷻ korktum. İstedim ki ölene kadar Ömer'in (r.anhu) hizmetçisi olayım.

Başka bir rivayette: "Ömer'i (r.anhu) sevmem hususunda Allah'tan ﷻ korktum.

Başka bir rivayette: "Şayet bilsem ki Ömer (r.anhu) bir köpeği sevmiş, o köpek bana köpeklerin en sevimlisi olurdu."

٤٧- عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: وَالَّذِي لَوْ شَاءَ أَنْ يَنْطِقَ قَتَاتِي هَذِهِ لَنَطَقْتُ، لَوْ أَنَّ عُمَرَ كَانَ مِيزَانًا مَا كَانَ فِيهِ مِيطٌ شَعْرَةً، يَغْنِي: مِيلٌ.

47- Ebu Osmân'dan rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Şayet benim şu mızrağımı konuşturmayı dilesen, konuş[tur]acak olana yemin olsun ki, eğer Ömer ؓ terazi olsa onda bir kıl kadar meyil olmazdı."⁵⁶

٤٨- عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: لَقَدْ تَرَكْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ مُتَوَافِرُونَ، وَمَا مِنَّا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا فَشَسَ عَنْ جَانِفَةٍ، أَوْ مُنْقَلَةٍ، إِلَّا عُمَرُ وَابْنُ عُمَرَ

48- Ebu Vâil'in Huzeyfe'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ bizi bıraktığında kalabalıktuk. Bizden her bir kimse-nin ya karnına ulaşan ya da kemiğini yerinden kaydıran bir yarası vardı. Ancak Ömer ؓ ve oğlu Abdullah ؓ bundan müstesnadır."⁵⁷

٤٩- عَنْ الْحَكَمِ بْنِ جَحَلٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: لَا يُفْضَلُنِي أَحَدٌ عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ إِلَّا جَلَدَتْهُ حَذُّ الْمُفْتَرِي.

49- el-Hakem b. Cehl'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ali'yi ؓ şöyle derken işittim:

"Kim beni Ebubekir ؓ ve Ömer'den ؓ üstün tutarsa, ona iftiracı-ların haddini vururum."⁵⁸

⁵⁶ İbn-i Ebi Şeybe, Musannef, 32544; İbn-i Sa'd, Tabakât, 3/273

⁵⁷ Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, 4/327; Mecmau'z-Zevâid, 6/299. Buradaki "karna ulaşan ve ke-miği yerinden kaydıran" ifadesinden maksat ayıptır. Yani "Ömer (r.anhu) ve oğlu Abdullah (r.anhuma) dışında herkesin bir ayıbı ve kusuru vardı" manasındadır.

⁵⁸ İbn-i Ebi Asım, Kitabu's-Sunne, 1254; Kenzu'l-Ummâl, 36157; İbn-i Teymiyye, Mec-muû'l-Fetâvâ, 28/474 Rivayetün hükmü: Zayıfur.

۵۰- عَنْ وَهْبِ السُّوَّائِيِّ قَالَ: خُطِبْنَا عَلَى فَقَالَ: " مَنْ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ فَقُلْنَا: أَنْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَ: لَا، خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، وَمَا كُنَّا تَبَعْدُ أَنْ السَّكِينَةُ تَنْطِقَ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ.

50- Vehb es-Suvâî'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ali عليه السلام bize hutbe verdi, şöyle diyordu:

"Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısı kimdir?" Dedik ki: Sensin, ey müminlerin emiri! Dedi ki: "Hayır! Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir عليه السلام sonra da Ömer'dir عليه السلام. Bizler sükûnetin, huzurun Ömer'in عليه السلام dili üzerinden konuşmasını uzak görmezdik."⁵⁹

۵۱- عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ ذَكْوَانَ، مَوْلَى عَائِشَةَ، أَنَّ دُرَّجًا جَاءَ بِهِ مِنْ قِبَلِ الْعِرَاقِ وَفِيهِ جَوْهَرٌ، فَسَأَلَ عُمَرَ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: أَتَأْذِنُونَ أَنْ أَبْعَثَ بِهِ إِلَى عَائِشَةَ لِخُبِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِهَا، فَبِعَتْ إِلَيْهَا بِهِ فَفَتَحَتْهُ فَقَالَتْ: مَا هَذَا؟ قَالُوا: أَرْسَلَ إِلَيْكَ عُمَرُ، فَقَالَتْ: مَاذَا فَتَحَ عَلَيَّ ابْنُ الْخَطَّابِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

51- İbn-i Ebi Müleyke'nin عليه السلام Âişe'nin عليه السلام mevlâsı olan Zekvân'dan rivayet ettiğine göre;

"[Ömer'e عليه السلام] küçük bir sanduka getirildi ve içinde mücevher vardı. Ömer عليه السلام Rasulullah ﷺ'in ashabına sordu, dedi ki: "Bunu, Rasulullah ﷺ kendisini sevdiği için Âişe'ye عليه السلام göndermeme izin verir misiniz? [İzin verdiler] onu Âişe'ye عليه السلام gönderdi, Âişe عليه السلام onu açtı ve "Bu da nedir?" dedi. Dediler ki: Bunu sana Ömer عليه السلام yolladı. Dedi ki: "Rasulullah ﷺ'den sonra Hattâb'ın oğluna neler [ne kapılar] açılmış böyle?"⁶⁰

۵۲- عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: كُنَّا نَعُدُّ وَأَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُتَوَافِرُونَ: خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

⁵⁹ Müsned, 8/34; Ebu Ya'lâ, 540; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, 3417

⁶⁰ Zehabî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ, 2/190; İbn-i Kesir, Müsnedu'l-Farûk, 2/483; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, 6/9; Bûsîrî, İthâfu'l-Hayereti'l-Mehere, 5/185

52- Süheyl b. Ebi Sâlih'in babasından [Ebu Sâlih] onun da Ebu Hureyre'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Biz Allah Rasûlü'nün ashabı daha sayıca kalabalık iken sayardık; Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir ve Ömer'dir diye."⁶¹

۵۲- عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَفْضِلُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ، لَا نَفْضِلُ أَحَدًا عَلَى أَحَدٍ.

53- Nâfi'nin İbn-i Ömer'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Biz Rasulullah'in zamanında Ebubekir, Ömer ve Osmân'ı [diğer sahabelerden] üstün tutardık. Onlardan sonra da kimseyi kimseye üstün tutmazdık."⁶²

۵۳- عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا نَعْدِلُ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِأَبِي بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرَ، ثُمَّ عُثْمَانَ، ثُمَّ نَتْرُكُ، وَلَا نَفْضِلُ بَيْنَهُمْ.

54- Nâfi'nin İbn-i Ömer'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî'in zamanında, Nebî'den sonra Ebubekir'e sonra Ömer'e sonra Osmân'a kimseyi denk tutmazdık. Sonra bıraktık, kimseyi kendi aralarında üstün tutmazdık."⁶³

۵۴- عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيُّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ.

55- Nâfi'nin İbn-i Ömer'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Biz, daha Rasulullah hayatta iken; "Ebubekir Ömer ve Osman" derdik."⁶⁴

⁶¹ Hadis yukarıdaki lafızlarla kaynaklarda geçmemekle birlikte, bir benzeri şöyledir; İbn-i Adiyy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 6/124'te şöyle geçmektedir; Ebu Hureyre'den (r.anhu) rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: "Biz Rasulullah'in arkadaş topluluğu olarak henüz sayıca kalabalık iken "Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir (r.anhu) sonra Ömer (r.anhu) sonra Osman'dır (r.anhu)" diye söyledik, sonra da susardık."

⁶² İbn-i Adiyy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 2/426; İbn-i Ebi Asım, Kitâbu's-Sunne, 1194

⁶³ Buhari, 3697; Ebu Davud, 4627, 4628; Tirmizi, 3707; Müsned, 4626, 4797

⁶⁴ Tirmizi, 3707 diğer kaynaklar içli bir üstteki dipnota bkz.

۵۶- عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ: إِنَّا كُنَّا نَقُولُ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ: أَفْضَلُ أُمَّةٍ رَسُولُ اللَّهِ يَغْدُو أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ عُثْمَانُ.

56- Zührî'den rahimehullah rivayet olunduğuna göre, o demiştir ki: Salim b. Abdullah'ın bana haber ettiğine göre, Abdullah b. Ömer şöyle söylemiştir:

"Rasulullah daha hayattayken biz derdik ki; Rasulullah'den sonra ümmetin en hayırlısı Ebubekir sonra Ömer sonra da Osman'dır."65

57- Bu hadisin aynısını Nâfi' de İbn-i Ömer'den rivayet etmiştir.

۵۸- قَتَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَعُدُّ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ وَأَصْحَابُهُ مُتَوَافِرُونَ: أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، ثُمَّ نَسَكْتُ.

58- Süheyl b. Ebi Salih'in, babasından, onunda İbn-i Ömer'den aktardığına göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah hayatta ve ashabı da kalabalık halde iken biz şöyle sıralama yaptık; 'Ebubekir, Ömer ve Osman' sonra da sardık."66

۵۹- عَنْ عُمَرَ بْنِ أَسِيدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رَسُولُ اللَّهِ خَيْرُ النَّاسِ، ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ.

59- Ömer b. Useyd'in İbn-i Ömer'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî zamanında biz şöyle söyledik; insanların en hayırlısı Rasulullah'dir, sonra Ebubekir sonra da Ömer'dir."67

65 İbn-i Ebi Asım, Kitâbu's-Sunne, 1190

66 Buhari, 3655, 3697; Ebu Davud, 4627, 4628; Tirmizi, 3707; Müsned, 4626, 4797

67 Bkz. bir üstteki dipnot.

٦٠- عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ، عَنْ عَلِيٍّ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

60- Abdihayr'ın rahimehullah Ali'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir ؓ ve Ömer'dir ؓ." ⁶⁸

٦١- قَتْنَا الْحَسَنُ بْنُ دِينَارٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ إِذَا عَدَدْنَا أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قُلْنَا: أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ.

61- Hasen b. Dînâr'ın bize Muhammed b. Sîrîn'den rahimehullah rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Biz, Rasulullah ﷺ'in ashabını sayarken, 'Ebubekir ؓ, Ömer ؓ ve Osmân ؓ' derdik." ⁶⁹

62- Cesr b. Abdullah da Nâfi' yoluyla İbn-i Ömer'den ؓ aynı sözü rivayet etmiştir.

٦٣- عَنْ نَافِعٍ، عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: مَا كُنَّا نَخْتَلِفُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ الْخَلِيفَةَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ، وَأَنَّ الْخَلِيفَةَ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَأَنَّ الْخَلِيفَةَ بَعْدَ عُمَرَ عُثْمَانُ.

63- Nâfi'nin İbn-i Ömer'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Biz Rasulullah ﷺ zamanında; Rasulullah ﷺ'den sonra Ebubekir'in ؓ ondan sonra Ömer'in ؓ ondan sonra da Osmân'ın ؓ hilafeti hakkında ihtilaf etmiyorduk." ⁷⁰

⁶⁸ El-Mu'cemu'l-Evsat, 3/365

⁶⁹ Muteber kaynaklarda bu rivayet bulunamamıştır.

⁷⁰ Şuayb el-Amavût, Tahrîcu'l-Müsned, 8/245 Hadisin hükmü: Zayıftır.

٦٤- عن الزُّهْرِيِّ قَالَ: أَخْبَرَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ: جَاءَنِي رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ فِي خِلَافَةِ عُثْمَانَ فَكَلَّمَنِي، فَإِذَا هُوَ يَأْتُرُنِي فِي كَلَامِهِ بِأَنْ أُعِيبَ عَلَى عُثْمَانَ، فَتَكَلَّمْتُ كَلَامًا طَوِيلًا، وَهُوَ امْتَرُؤُ فِي لِسَانِهِ ثَقُلَ، فَلَمْ يَكُذِّ يَفْضِي كَلَامَهُ فِي سَرِيحٍ، قَالَ: فَلَمَّا قَضَى كَلَامَهُ قُلْتُ لَهُ: إِنَّا كُنَّا نَقُولُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ: أَفْضَلُ أُمَّةٍ رَسُولُ اللَّهِ بَعْدَهُ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ عُثْمَانُ، وَإِنَّا وَاللَّهِ مَا نَعْلَمُ عُثْمَانَ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ حَقٍّ، وَلَا جَاءَ مِنَ الْكِبَائِرِ شَيْئًا، وَلَكِنْ هُوَ هَذَا الْمَالُ، فَإِنْ أَعْطَاكُمْوه رَضِيتُمْ، وَإِنْ أَعْطَاهُ أَوْلِيَّ قَرَابَتِهِ سَخَطْتُمْ، إِنَّمَا تُرِيدُونَ أَنْ تَكُونُوا كَفَّارَسَ وَالرُّومَ، لَا يَتَرَكُونُ لَهُمْ أَمِيرًا إِلَّا قَتَلُوهُ.

64- Zührî'den *rahimehullah* rivayet olunduğuna göre, O demiştir ki: Sâlim b. Abdullah'ın Abdullâh b. Ömer'den ﷺ bana anlattığına göre; O şöyle demiştir:

"Osmân'ın ﷺ halifeliği sırasında bana Ensar'dan biri geldi, benle konuştu. Bir de ne göreyim o konuşmasında, bana Osmân'ı ﷺ ayıplamamı emrediyordu. Uzunca konuştu. O, dilinde ağırlık [kekemelik] bulunan biriydi, neredeyse sözünü kolayca tamamlayamıyordu." Abdullah b. Ömer ﷺ dedi ki: "O sözünü bitirince ona dedim ki; "Biz, Rasulullah ﷺ hayatta iken "Resulullah ﷺ'in ümmetinin en hayırlısı O'ndan sonra Ebubekir ﷺ sonra Ömer ﷺ sonra Osmân'dır ﷺ" derdik. Vallâhi biz Osmân'ın ﷺ haksız yere bir cana kıydığını, büyük bir günah işlediğini bilmeyiz. Ancak bu [çıkan fitnenin sebebi] mal, mülktür. Şayet onu size verse razı olursunuz, yakın akrabasına verse öfkelenirsiniz. Sizler ancak, öldürmedik bir emir bırakmayan Persler ve Rumlar gibi olmak istiyorsunuz."⁷¹

٦٥- حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ رَزِيدٍ، وَعَطَاءُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ بَيْتَ أَبِي بَكْرٍ كَأَنَّهُ يَدْخُلُ بَيْتَهُ، وَيَصْنَعُ بِمَالِ أَبِي بَكْرٍ كَمَا يَصْنَعُ بِمَالِهِ.

⁷¹ Taberânî, Müsnedu's-Sâmiyyîn, syf.975 (H.no:3155); Ebubekir b. el-Hallâl, es-Sunne, 552, 553. Ayrıca bu kaynaklarda şöyle bir ilave de bulunmaktadır; "Sonra adamın gözleri dört damla gözyaşı ile doldu ve daha sonra adam "Allah'ım! Biz bunu [Osmân'ı (r.anhu) öldürmeyi] istemiyoruz."

65- Ali b. Zeyd ve Atâ b. Ebi Meymûne Enes b. Mâlik'ten ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî ؐ Ebubekir'in ؓ evine adeta kendi eviymiş gibi girerdi. Ebubekir'in ؓ malını kendi malı gibi kullanırdı."⁷²

٦٦- عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ بَغِصِ أَهْلِهِ قَالَ: قَالَ أَبُو قُحَاةٍ لِأَبِي بَكْرٍ: يَا بَنِيَّ، إِنِّي أَرَاكَ تَغْتَقُ رَقَابًا ضِعَافًا، قُلُوْا أَلَيْكَ إِذْ فَعَلْتَ مَا فَعَلْتَ أَعْتَقْتَ رَجُلًا جَلَدًا يَمْنَعُونَكَ وَيَقُومُونَ دُونَكَ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا أَبَتِ، إِنِّي أُرِيدُ مَا أُرِيدُ، قَالَ: فَيَتَحَدَّثُ مَا تَزَلْ هَؤُلَاءِ الْآيَاتِ إِلَّا فِيهِ، وَفِيمَا قَالَ أَبُوهُ: {فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى، وَصَدَّقَ بِالْخُسَى، فَسَيُزَكِّهِ لِلْيُسْرَى، وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى، وَكَذَّبَ بِالْخُسَى، فَسَيُزَكِّهِ لِلْعُسْرَى، وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى، إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى، وَإِنَّ لَنَا لَلْآخِرَةَ وَالْأُولَى، فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى، لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى، الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى، وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى، الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى، وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى، إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى، وَلَسَوْفَ يَرْضَى}

66- Âmir b. Abdullah b. Zübeyir'in ailesinden birinden rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ebu Kuhâfe, oğlu olan Ebubekir'e ؓ dedi ki: "Yavrucuğum! Senin zayıf köleleri azâd ettiğini görmekteyim. Şayet bunu [azâd etmeyi] yaptığında kuvvetli, seni koruyacak ve arkanda duracak adamları azâd etsen." Ebubekir ؓ dedi ki: "Ey babacım! Ben sadece bu yaptığımı istiyorum." Şu ayetlerin ancak O ve babasının söyledikleri hakkında indiği konuşulurdu;

"Kim (Allah ﷻ için) verir (O'ndan) korkar ve en güzel olanı (İslam inancını) tasdik ederse, Biz de ona, kolay olanı kolaylaştıracğız. Fakat kim de cimrilik eder kendisini müstağni (herhangi bir şeye ihtiyacı olmayan) görür ve en güzeli (İslam akaidini) yalanlarsa, Biz, ona en zor olanı kolaylaştırırız. Helak olduğu zaman, malı ona asla fayda vermez. Şüphesiz ki doğru yola göstermek ancak Bize aittir. Muhakkak ki, sonda, ilkte (ahirette, dünyada) ancak Bizimdir. Ben, sizi alev-alev yanan bir ateşle

⁷² Bu rivayet hiçbir kaynakta bulunamamıştır. Bkz. 36 rakamlı rivayet.

uyardım. O, ateşe ancak yalanlayıp yüz çeviren en azılı bedbaht kimse girer. Malını temizlemek için veren en takvalı kimse ise, ondan uzaklaştırılacaktır. Onun üzerinde herhangi bir kimsenin henüz karşılığı verilmediği hiçbir iyiliği yoktur. O, sadece yüceler yücesi Rabbinin rızasını kazanmak için harcar. O, yakında razı olacaktır." [Leyl, 92/5-21]⁷³

⁷³ Buhari, 467; Müsned, 2432

"İNSANLARDAN BİR DOST EDİNSEYDİM EBU BEKİR'İ (R.ANHU) DOST EDİNİRDİM"

٦٧- عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ عَاصِبًا رَأْسَهُ فِي خِرْقَةٍ، فَقَعَدَ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَتَى عَلَيْهِ وَقَالَ: "إِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَمِنَ عَلَيَّ فِي نَفْسِهِ وَمَالِهِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي قُحَافَةَ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنَ النَّاسِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنْ خَلَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ، سُدُّوا عَنِّي كُلَّ خَوْخَةٍ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ غَيْرَ خَوْخَةِ أَبِي بَكْرٍ".

67- İkrime'nin rahimehullah İbn-i Abbas'tan ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ ölümüne neden olan hastalığı sırasında kafasını bir bezle bağlamış olduğu halde dışarı çıktı. Minbere oturdu, Allah'a ﷻ hamd etti, O'nu övdü ve şöyle dedi:

"Benim nezdimde canı ve malı [feda etme] hususunda Ebubekir b. Ebi Kuhâfe'den ﷺ daha cömerdi yoktur. İnsanlardan birini dost edinseydim Ebubekir'i ﷺ dost edinirdim. Ancak İslam kardeşliği daha üstündür. Bu mescitteki bütün kapıları kapatın. Ebubekir'in ﷺ kapısı hariç."⁷⁴

٦٨- عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا كَانَتْ تَقُولُ: قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَازْتَدَّتِ الْعَرَبُ، وَاشْرَأَبَ النَّقَاقُ بِالْمَدِينَةِ، فَلَوْ نَزَلَ بِالْجَبَالِ الرَّوَاسِي مَا نَزَلَ بِأَيِّ لَهَاظَهَا،

فَوَاللَّهِ مَا اخْتَلَفُوا فِي نَقْطَةِ إِلَّا طَارَ أَبِي بِحَظِّهَا وَعَنَانِهَا فِي الْإِسْلَامِ، وَكَانَتْ تَقُولُ مَعَ هَذَا: وَمَنْ رَأَى عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ عَرَفَ أَنَّهُ خَلِقَ غَنَاءَ لِلْإِسْلَامِ، كَانَ وَاللَّهِ أَخَوَاتِي، نَسِيجَ وَخْدِهِ، قَدْ أَعَدَّ لِلْأُمُورِ أَقْرَانَهَا.

68- Kasım b. Muhammed'in Âişe 'den ☞ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: "Nebî ☞ vefat etmiş, Araplar irtidâd etmiş [dinden dönmüş] ve nifak Medine'de çoğalmıştı. Şayet babamın başına gelenler sarsılmaz yüksek dağların başına gelse onları un ufak ederdi. Vallâhi babam, ihtilaf ettikleri her noktada o konunun payını ve İslam içerisinde oluşturduğu sıkıntısını hemen giderirdi. Bununla beraber [Âişe ☞] derdi ki: "Kim Ömer b. el-Hattâb'ı ☞ görse anlardı ki O, İslam için bir zenginlik [yardım] olarak yaratılmıştır. Vallâhi işleri çok güzel idare eden [siyaseti iyi bilen], benzeri olmayan biriydi. Her zor iş için bir çözüm bulurdu." ⁷⁵

٦٩- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْأَخْوَصِ يَقُولُ: كَانَ عِنْدَ اللَّهِ يَقُولُ: عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا مِنْ أُمَّتِي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ."

69- Ebu İshak'tan rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ebu'l Ahvas'ı şöyle söylerken işittim: Abdullah b. Mesûd'un ☞ Nebî ☞ den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir:

"Ümmetimden birini dost edinecek olsaydım Ebubekir'i ☞ [dost] edinirdim." ⁷⁶

٧٠- عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَصْلِي فَقَالَ: "سَلْ تَغْطِيَنَا يَا ابْنَ أُمِّ عَبْدِ"، فَقَالَ عُمَرُ: فَابْتَدَرْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ، فَسَبَقَنِي إِلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ، وَمَا اسْتَفْتَنَا إِلَى خَيْرٍ إِلَّا سَبَقَنِي إِلَيْهِ أَبُو بَكْرٍ، فَقَالَ: إِنَّ مِنْ دُعَائِي الَّذِي لَا أَكْأَدُ أَنْ أَدْعَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَبِيدُ، وَقَرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقُذُ، وَمُرَافَقَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحَمَّدٍ فِي أَعْلَى الْحُجَّةِ حَتَّى الْخُلْدِ.

⁷⁵ İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, 38052; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, 5/148; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, 9/53.

⁷⁶ Müsned, 3909, 4354

70- Ebu Ubeyde'nin Abdullah b. Mesûd'dan ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ ben namaz kılariken bana uğradı ve dedi ki: "İste, sana verilsin ey Ümmü Abd'ın oğlu!" Ömer ؓ dedi ki: "Ben ve Ebubekir ؓ hemen [İbn-i Mesûd'un duasını öğrenmek için] acele ettik. Ebubekir ؓ bunda beni geçti. Hangi hayır için yarışmışsak Ebubekir ؓ mutlaka beni geçmiştir." Dedi ki: "Neredeyse hiç bırakmadığım dualarımdan biri şudur; "Allah'ım! Senden bitmeyen nimetler, tükenmeyen göz aydınlığı ve ebedilik cennetinde cennetin en tepesinde Nebî Muhammed ﷺ'in dostluğunu isterim."⁷⁷

٧١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ التَّخَرَانِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي جُنْدُبٌ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتَلَ أَنْ يَتَوَفَّى بِخُمْسٍ يَقُولُ: "إِنَّهُ كَانَ لِي مِنْكُمْ إِخْوَةٌ وَأَصْدِقَاءُ، وَإِنِّي أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَكُونَ لِي مِنْكُمْ خَلِيلٌ. وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ أُمَّتِي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَإِنْ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ قَدْ اتَّخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا اتَّخَذَ أَبِي إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا، أَلَا وَإِنْ مِنْ كَانَ قَتَلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ، فَلَا تَتَّخِذُوا الْقَبْرَ مَسْجِدًا، إِنِّي أَنْتَهَاكُمْ عَنْ ذَلِكَ".

71- Abdullah b. el-Hâris en-Necrânî dedi ki: Cundub'un ؓ bana haber ettiğine göre, O Nebî ﷺ'i vefatundan beş gün önce şöyle söylediğini duydu:

"Benim sizin aranızda arkadaşlarım ve kardeşlerim vardır. Aranızdan [Allah'tan başkasını] dost edinmekten Allah'a sığınırım. Ümmetimden birini dost edinecek olsaydım Ebubekir'i ؓ dost edinirdim. Şüphesiz Rabbim ﷻ İbrahim'i dost edindiği gibi beni de dost edinmiştir. Dikkat edin sizden öncekiler peygamberlerinin ve salihlerinin kabirlerini mescit edinmişlerdir. Kabri[m]i mescit edinmeyin, sizi bundan nehyediyorum."⁷⁸

⁷⁷ Müsned, 3662, 4165; Tirmizi, 593

⁷⁸ Sahih-i İbn-i Hibbân, 6425

۷۲- اَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ سُلَيْمٍ الْهَمْدَانِيُّ، عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: قَامَ عَلِيٌّ عَلَى الْمِنْبَرِ فَذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَاسْتَخْلَفَ أَبُو بَكْرٍ، فَعَمِلَ بِعَمَلِهِ وَسَارَ بِسِيرَتِهِ، حَتَّى قَبِضَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ، ثُمَّ اسْتَخْلَفَ عُمَرُ فَعَمِلَ بِعَمَلِهِمَا، وَسَارَ بِسِيرَتِهِمَا، حَتَّى قَبِضَ اللَّهُ عَلَى ذَلِكَ.

72- Abdülmelik b. Sel' el-Hemedânî'nin bize Abdihayr'dan *rahimehullah* şöyle bildirdi, dedi ki: Onu şöyle söylerken işittim; Ali rah minberde kalku, Rasulullah rah'i andı ve dedi ki:

"Rasulullah rah vefat etti, Ebubekir rah halife seçildi, Allah rah O'nun canını alana dek Rasulullah rah gibi çalıştı ve O'nun rah yolundan gitti. Sonra Ömer rah halife seçildi ve Allah rah O'nun canını alana değin ikisi gibi çalıştı ve onların yolundan gitti."⁷⁹

۷۳- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اتَّخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلِي."

73- Ebu Umâme'nin rah rivayet ettiğine göre, Rasulullah rah şöyle buyurmuştur:

"Allah rah tıpkı İbrahim'i [kendine] dost edindiği gibi beni de dost edindi ve şüphesiz Ebubekir rah de benim dostumdur."⁸⁰

۷۴- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ أَوْسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: وَجَدْتُ فِي بَعْضِ الْكُتُبِ يَوْمَ غَزْوِنَا أَيْزْمُوكَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ أَصْبَتُمْ اسْمَهُ، عُمَرُ الْفَارُوقُ قَرْنٌ مِنْ حَدِيدٍ أَصْبَتُمْ اسْمَهُ، عُمَانُ ذُو الثَّوَرَيْنِ أُوتِيَ كَفْلَيْنِ مِنَ الرَّحْمَةِ لِأَنَّهُ يَقْتُلُ، أَصْبَتُمْ اسْمَهُ، قَالَ: ثُمَّ يَكُونُ وَالِي الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ وَابْنُهُ، قَالَ عُقْبَةُ: قُلْتُ لِابْنِ الْعَاصِ: سَمَّيْتُمَا هَؤُلَاءِ، قَالَ: مُعَاوِيَةَ وَابْنُهُ.

⁷⁹ Müsned, 1055, 1059

⁸⁰ El-Elbânî, Daifu'l-Câmi', 1531; el-Elbânî, es-Silsiletu'l-Daife, 3035; Suyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, 1655 Hadisin hukmü: Elbânî, uydurma demiştir.

74- Ukbe b. Evs'in Abdullah b. Amr'dan ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Yermûk'e savaşa gittiğimizde bazı kitaplarda şunu buldum; "Ebubekir ؓ 'es-Sıddık' isminde isabet ettiniz. Ömer ؓ 'el-Farûk' demirden bir boynuzdur, O'nun da isminde isabet ettiniz. Osmân ؓ 'Zunnûreyn' rahmetten iki nasip verilmiştir O'na çünkü öldürülecek,⁸¹ isminde isabet ettiniz." Dedi ki: "Sonra bir adam ve oğlu mukaddes toprağa [Haremeyn'e] vali olacak. Ukbe dedi ki: İbn-i Âs'a ؓ "Diğerlerinin ismini verdiği gibi bunun da ismini versen" dedim. Dedi ki: "Muâviye ve oğludur."⁸²

٧٥- عَنْ ابْنِ عَوْنٍ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ: رَأَى رَجُلًا أَنَا بَكْرٍ، وَعَلَى عَاتِقِهِ عِبَاءَةٌ، فَقَالَ: أَرِنِي أَعْنِكَ فَقَالَ: إِلَيْكَ لَا تَعْرِي أُنْتُ وَلَا ابْنُ الْخَطَّابِ مِنْ عِيَالِي.

75- İbn-i Avn'ın Umeyr b. İshâk'tan rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Bir adam omzunda aba olan Ebubekir'i ؓ gördü ve "Bana [yolunu] göster de sana yardım edeyim" dedi. Ebubekir ؓ dedi ki: "Uzak dur! Fakirliğim, seni ve Hattab'ın oğlunu [Ömer'i ؓ] benim hakkımda yanıltmasın."⁸³

٧٦- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يُطْلَعُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ"، فَطَلَعَ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ، ثُمَّ قَالَ: "يُطْلَعُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ"، فَطَلَعَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

76- Abdullah b. Mesûd'dan ؓ rivayet edildiğine göre, o demiştir ki: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

⁸¹ Buradaki ifadeden anlaşılan, Osman'a (r.anhu) verilen iki rahmet; Rasulullah ﷺ'in damadı olması ve Rabbi'nin kauna şehit olarak çıkmasıdır. [Mütercim]

⁸² İbn-i Ebi Asım, Kitabu's-Sunne, 1154; Heysemî, Mecmau'z-Zevâid, 992/

⁸³ Kenzu'l-Ummâl, 14074

"Cennet ehlinde bir adam size görünecek" Ebubekir ؓ göründü. Sonra [yine] "Cennet ehlinde bir adam size görünecek" dedi ve Ömer ؓ göründü."⁸⁴

۷۷- عَنْ نَافِعٍ، عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَمِينِهِ، وَعُمَرُ عَنْ يَسَارِهِ، فَقَالَ: "هَكَذَا تَبْعُثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

77- Nafi'nin İbn-i Ömer'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Nebi ؐ, sağında Ebubekir ؓ solunda Ömer ؓ var iken mescide girdi ve dedi ki: "Kıyamet günü de işte bu şekilde diriltileceğiz."⁸⁵

⁸⁴ Tirmizi, 3694; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, 10/206 hadis no: 10343; İbn-i Adiyy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 4/197. Hadisin hükmü: Zayıf.

⁸⁵ Tirmizi, 3669; İbn-i Mâce, 99. Hadisin hükmü: Zayıf.

**"EBU BEKİR'E (R.ANHU) EMREDİN [EMRİMİ İLETİN];
İNSANLARA NAMAZI O KILDIRSIN"**

۷۸- عَنِ الْأَزْقَمِ بْنِ شُرَحْبِيلَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا مَرَضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَمَرَ أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ وَجَدَ خِفَةَ فَخَرَجَ، فَلَمَّا أَحْسَنَ بِهِ أَبُو بَكْرٍ أَرَادَ أَنْ يَتَكَبَّرَ. فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ عَنْ يَسَارِهِ، وَاسْتَفْتَحَ مِنَ الْآيَةِ الَّتِي انْتَهَى إِلَيْهَا أَبُو بَكْرٍ.

78- Erkam b. Şurahbîl'in İbn-i Abbas'tan ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî ﷺ hastalandığı zaman Ebubekir'e ﷺ insanlara namaz kıldırmasını emretti. Sonra kendisinde bir hafifleme hissetti ve [mescide] çıktı. Ebubekir ﷺ, O'nu ﷺ hissedince geri çekilmek istedi. Nebî ﷺ O'na [yerinde kalması için] imada bulundu, Ebubekir'in ﷺ yanına, sol tarafına oturdu ve Ebubekir'in ﷺ bitirdiği ayetten başladı [okumaya]." ⁸⁶

۷۹- عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ"، فَخَرَجَ أَبُو بَكْرٍ فَكَبَّرَ، وَوَجَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَاحَةً فَخَرَجَ بِهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ، فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُو بَكْرٍ تَأَخَّرَ، فَأَشَارَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مَكَانَكَ، ثُمَّ جَلَسَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ، فَأَقْرَأَ مِنَ الْمَكَانِ الَّذِي بَلَغَ أَبُو بَكْرٍ مِنَ السُّورَةِ.

79- Abbas b. Abdulmuttalip'in ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ hastalığında esnasında şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir'e ﷺ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırın." Bunun üzerine Ebubekir ﷺ çıktı, tekbir aldı. Nebî ﷺ [hastalığından] bir rahatlama hissetti ve iki kişi arasında [mescide] getirildi. Ebubekir ﷺ O'nu ﷺ görünce geri çekildi. Nebî ﷺ 'yerinde kal' diye ona işaret etti. Daha sonra Ebubekir'in ﷺ yanına oturdu ve O'nun sureden ulaşmış olduğu yerden itibaren okumaya başladı."⁸⁷

۸۰- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسَاءٌ، فَاسْتَرَنَ مِنِّي إِلَّا مَيْمُونَةً، فَقَالَ: "لَا يَبْقَى فِي الْبَيْتِ أَحَدٌ سِوَاكَ إِلَّا لَدُنَّا، إِلَّا أَنْ يَمِينِي لَمْ يُصِيبِ الْعَبَّاسُ"، ثُمَّ قَالَ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيَصِلْ بِالنَّاسِ"، فَقَالَتْ عَائِشَةُ لِحَفْصَةَ: قُولِي لَهُ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ إِذَا قَامَ ذَلِكَ الْمَقَامَ بَكَى، قَالَ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ لِيَصِلْ بِالنَّاسِ"، فَقَامَ فَصَلَّى، فَوَجَدَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَفَّةَ فَجَاءَهُ، فَكَمَصَ أَبُو بَكْرٍ فَأَرَادَ أَنْ يَتَأَخَّرَ، فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِهِ ثُمَّ اقْتَرَأَ.

80- İbn-i Abbas'ın ﷺ [babası] Abbas'tan ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ'in yanında hanımları varken yanına girdim. Meymûne ﷺ hariç hepsi benden gizlendi/örtündü. Dedi ki ﷺ: Bu evde şifaya şahit olup da şifa bulmayan kimse kalmasın. Ancak yeminim Abbas'a isabet etmez. Sonra dedi ki: Ebubekir'e ﷺ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırın." Âişe ﷺ Hafsa'ya ﷺ dedi ki: O'na de ki "Ebubekir ﷺ öyle bir adamdır ki, o makama geçtiği zaman ağlar. Dedi ki: "Ebubekir'e ﷺ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırın." Ebubekir ﷺ kalktı, namaz kıldırdı. Nebî ﷺ bir hafifleme hissetti ve geldi. Ebubekir ﷺ caydı, geri çekilmek istedi. Rasulullah ﷺ O'nun yanına oturdu ve okumaya başladı."⁸⁸

⁸⁷ Müsned, 1785

⁸⁸ Müsned, 1784

٨١- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ نَفِيلٍ، وَهَذَا لَفْظُ حَدِيثِ هُنَيْنٍ، أَنَّهُ قَالَ: أَشْهَدُ عَلَى الْقِسْفَةِ أَنَّهُمْ فِي الْجَنَّةِ، وَلَوْ شَهِدْتُ عَلَى الْعَاشِرِ لَمْ آتَمَّ.

81- Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nufeyl'den ؓ rivayet edildiğine göre -bu Huşeym'in lafzıdır- O şöyle demiştir:

"Dokuz kişinin cennetlik olduğuna şahitlik ederim. Şayet onuncusu-na şahitlik etsem [yalan söyleyip] günah işlemiş olmam."⁸⁹

٨٢- عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِزَاءٍ، فَقَالَ: "اسْكُنْ حِزَاءً، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صِدِّيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ". قَالَ: قِيلَ: وَمَنْ هُمْ؟ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعَلِيٌّ، وَعُثْمَانُ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، وَسَعْدُ، وَابْنُ عَوْفٍ، قَالَ: فَقِيلَ فَمَنْ الْعَاشِرُ؟ قَالَ: أَنَا، يَغْنِي نَفْسَهُ.

82- Saîd b. Zeyd'den ؓ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Biz Nebî ؐ ile beraber Hirâ'daydık. Dedi ki: "Ey Hirâ, sakın ol! Sen-in üzerinde peygamber, sıddık veya şehitten başkası yoktur." Saîd dedi ki: "Onlar kimdir" diye söylendi. Rasulullah ؐ şöyle buyurdu: "Ebu-bekir ؓ, Ömer ؓ, Ali ؓ, Osmân ؓ, Talha ؓ, Zübeyir ؓ, Sa'd ؓ, [Abdurrahman] b. Avf'tır ؓ." Denildi ki: "Onuncu kimdir" Saîd ؓ, kendisini kast ederek "Benim" dedi.⁹⁰

٨٣- عَنْ حَيَّانَ بْنِ غَالِبٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ، ثُمَّ أَنْشَأَ يُحَدِّثُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِزَاءٍ، فَتَحَرَّكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اِئْتِ حِزَاءً، فَلَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صِدِّيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ"، قَالَ: وَعَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعَلِيٌّ، وَعُثْمَانُ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ.

⁸⁹ Timizi, 3757; Ebu Davud, 4648

⁹⁰ Bu hadis, bir üstteki hadisın devamıdır, aynı kaynaklara başvurunuz.

83- Hayyân b. Gâlip'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

Adamın biri Saîd b. Zeyd'e ﷺ geldi. Sonra Saîd anlatmaya başladı: Biz Rasulullah ﷺ ile beraber Hirâ'nın üstündeydik. Hirâ sallandı. Bunun üzerine şöyle buyurdu ﷺ: "Ey Hirâ, sabit kal! Senin üstünde peygamber, sıddık ve şehitten başkası yoktur." Saîd ﷺ dedi ki: Hirâ'nın üstünde Nebî ﷺ, Ebubekir ﷺ, Ömer ﷺ, Ali ﷺ, Osmân ﷺ, Talha ﷺ, Zübeyir ﷺ, Sa'd b. Mâlik ﷺ, Abdurrahman b. Avf ﷺ ve Saîd b. Zeyd ﷺ vardı."⁹¹

84- Abdullah b. Zalim yoluyla bu hadisin bir benzeri Saîd b. Zeyd'den ﷺ rivayet edilmiştir.

٨٥- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُمَيْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ حَدَّثَهُ فِي نَفَرٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "عَشْرَةٌ فِي الْجَنَّةِ: أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، يَعْنِي: ابْنَ الْجُرَّاحِ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ"، فَقَدْ هَؤُلَاءِ التَّسْعَةُ، فَقَالَ الْقَوْمُ: تَشْكُكُ بِاللَّهِ يَا أَبَا الْأَعْوَرِ، أَنْتَ الْعَاشِرُ؟ قَالَ: إِذْ نَاشِدُنُمُونِي بِاللَّهِ: أَبُو الْأَعْوَرِ فِي الْجَنَّةِ. قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجُرَّاحِ، وَاسْمُهُ عَامِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُرَّاحِ.

85- Abdurrahman b. Humeyd'in, babasından rivayet ettiğine göre, Saîd b. Zeyd ﷺ bir grup içerisinde iken O'na şöyle anlatmıştır;

"Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuştur: "On kişi cennettedir. Ebu-bekir ﷺ cennettedir, Ömer ﷺ cennettedir, Ali ﷺ cennettedir, Osmân ﷺ cennettedir, Zübeyir cennettedir, Talha ﷺ, Abdurrahman ﷺ, Ebu Ubeyde b. Abdullah ﷺ -yani İbnu'l Cerrâh- ve Sa'd b. Ebi Vakkâs ﷺ." Bu dokuzunu saydı. Topluluk dedi ki: Ey Ebu'l Âver sana Allah ﷻ için soruyoruz, onuncu sen misin? Dedi ki: Mademki Allah ﷻ için sordunuz "Ebu'l Âver cennettedir."

⁹¹ Daha önce 81 rakamıyla geçmişti.

Ebu Abdurrahman dedi ki: Ebu Ubeyde b. Abdullah, Ebu Ubeyde b. el-Cerrâh'tır. Asıl ismi, Âmir b. Abdullah b. el-Cerrâh'tır. ⁹²

٨٦- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ ثَقِيلٍ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: أَشْهَدُ أَنَّ تِسْعَةً فِي الْجَنَّةِ، قَالَ: كُنَّا عَلَى صَخْرَةٍ بِأَحَدٍ فَتَحَرَّكْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَهْدَيْتَنِي، فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ، أَوْ صَدِيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ"، وَكَانَ عَلَى الصَّخْرَةِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ، وَالزُّبَيْرُ، وَطَلْحَةُ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ، وَتَرَكَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ نَفْسَهُ، وَكَانَ عَلَيْهَا.

86- Muhammed b. Kays'ın Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nufeyl'den ؓ rivayet ederek şöyle demiştir: O'nu şöyle söylerken işittim:

"Dokuz kişinin cennetlik olduğuna şahidlik ederim." Dedi ki: "Uhud'da bir kayanın üstündeydik, kaya sallandı. Bunun üzerine Rasulullah ؓ dedi ki: "Yavaş ol! Üstünde peygamber, siddık veya şehit vardır." Kayanın üzerinde Rasulullah ؓ, Ebubekir ؓ, Ömer ؓ, Osmân ؓ, Ali ؓ, Zübeyir ؓ, Talha ؓ, Abdurrahman b. Avf ؓ ve Sa'd b. Ebi Vakkâs ؓ vardı." [Muhammed dedi ki:] Kayanın üstünde olmasına rağmen Saîd b. Zeyd ؓ kendisini [söylemeyi] terk etti. ⁹³

٨٧- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَخْنَسِ قَالَ: خَطَبَا الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ قَتَالَ مِنْ فُلَانٍ، فَقَامَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "النَّبِيُّ فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ فِي الْجَنَّةِ"، وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أُسَمِّيَ الْعَاشِرَ. قَالَ ابْنُ جَعْفَرٍ وَحَجَّاجٌ فِي حَدِيثِهِمَا: ثُمَّ ذَكَرَ نَفْسَهُ بِغَنِي الْعَاشِرِ.

87- Abdurrahman b. Ehnes'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Muğîre b. Şu'be bize hutbe verdi, bir kişiyi [Ali'yi ؓ] kötiledi. Saîd b. Zeyd ؓ kalktı ve şöyle söyledi: Rasulullah ؓ'i işittim, diyordu ki:

⁹² Tirmizi, 3748

⁹³ Müslim, 2417; Tirmiz, 3696, Müsned, 9430

"Nebî ﷺ cennettedir, Ebubekir ﷺ cennettedir, Ömer ﷺ cennettedir, Osmân ﷺ cennettedir, Ali ﷺ cennettedir, Talha ﷺ cennettedir, Zübeyir cennettedir, Abdurrahman b. Avf ﷺ cennettedir, Sa'd ﷺ cennettedir." Dileseydim onuncu kişinin de ismini verirdim."

İbn-i Cafer ve Haccâc kendi hadislerinde (rivayetlerinde) şöyle demişlerdir: "Sonra onuncuyu kastederek kendini zikretti."⁹⁴

۸۸- عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيَصِلْ لِلنَّاسِ"، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ فِي مَقَامِكَ لَمْ يُسْمِعْ، قَالَ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيَصِلْ لِلنَّاسِ"، فَقَالَتْ عَائِشَةُ لِحَفْصَةَ: قُولِي لَهُ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ إِذَا قَامَ لَمْ يُسْمِعِ النَّاسَ مِنَ الْبُكَاءِ، فَمُرْ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ فَلْيَصِلْ لِلنَّاسِ، فَقَعَلَتْ حَفْصَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَهْ، إِنَّكَ لَأَتْنُ صَوَاحِبَاتِ يَوْسُفَ، مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيَصِلْ لِلنَّاسِ"، فَقَالَتْ حَفْصَةُ: مَا كُنْتُ لِأَصِيبَ مِنْكَ خَيْرًا.

88- Hişâm b. Urve'nin babasından, O'nun da Nebî ﷺ'in eşi Âişe'den ﷺ rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir'e ﷺ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırın." Âişe ﷺ dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Ebubekir ﷺ senin makamına geçtiği zaman [sesini] duyuramaz. Dedi ki: "Ebubekir'e ﷺ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırın." Âişe ﷺ Hafsa'ya ﷺ dedi ki: "O'na ﷺ de ki Ebubekir ﷺ senin makamına geçtiği zaman ağlamaktan insanlara [sesini] duyuramaz. Ömer b. Hattâb'a ﷺ emret, O kıldırın." Hafsa ﷺ [Âişe'nin ﷺ dediğini] yaptı. Bunun üzerine Rasulullah ﷺ dedi ki: "Sus! Şüphesiz sizler [ısrar etme noktasında] Yusuf'un aleyhi's-selam kadın arkadaşları gibisiniz. Ebubekir'e ﷺ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırın." Hafsa ﷺ dedi ki: Senin vesilenle hiçbir hayra isabet etmiş/ulaşmış değilim."⁹⁵

⁹⁴ Müsned, 1631; Ebu Davud, 4649. Müsned ve Ebu Davud'da kötülenen bu kişinin açıkça Ali (r.a) olduğu geçmiştir.

⁹⁵ Buhari, 679, 716, 7303; Tirmizi, 3672; Müsned, 25663, 25761, 24647 vd.; Muvatta, 473

٨٩- حَدَّثَنِي هِشَامُ بْنُ غُرُوزَ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ وَرَقَةُ بْنُ تَوَهَّلٍ يَمُرُّ بِبِلَالٍ وَهُوَ يَعْذِّبُ، وَهُوَ يَقُولُ: أَخَذَ، أَخَذَ، فَيَقُولُ: أَخَذَ أَخَذَ اللَّهُ يَا بِلَالُ، ثُمَّ يَقْبِلُ وَرَقَةَ عَلَى أَمِيَّةَ بْنِ خَلْفٍ وَمَنْ يَصْنَعُ ذَلِكَ بِبِلَالٍ مِنْ بَنِي جُمَحٍ، فَيَقُولُ: أَخْلَفَ بِاللَّهِ إِنْ قَتَلْتُمُوهُ عَلَى هَذَا لَا تَخَذَلُوهُ خَتَانًا، حَتَّى مَرَّ بِهِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ بْنُ أَبِي قُحَافَةَ يَوْمًا، وَهُمْ يَصْنَعُونَ بِهِ ذَلِكَ، وَكَانَتْ دَارُ أَبِي بَكْرٍ فِي بَنِي جُمَحٍ، فَقَالَ لِأَمِيَّةَ: أَلَا تَتَّقِي اللَّهَ فِي هَذَا الْمُسْكِينِ، حَتَّى مَتَى؟ قَالَ: أَنْتَ أَقْسَدَتَهُ فَأَنْفَذَهُ مِمَّا تَرَى، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَفَعَلِ، عِنْدِي غُلَامٌ أَسْوَدُ أَجْلَدُ مِنْهُ وَأَقْوَى عَلَى دِينِكَ، أَغْطِيكَهُ بِهِ، قَالَ: قَدْ قَبِلْتُ، قَالَ: هُوَ لَكَ. فَأَغْطَاهُ أَبُو بَكْرٍ غُلَامَهُ ذَلِكَ، وَآخَذَ بِبِلَالٍ فَأَغْطَاهُ، ثُمَّ أَغْطَقَ مَعَهُ عَلَى الْإِسْلَامِ قَبْلَ أَنْ يَهَاجِرَ مِنْ مَكَّةَ سِتَّ رِقَابٍ - بِلَالٌ سَابِعُهُمْ - غَايِرُ بْنُ قَهْزِرَةَ، شَهِدَ بَذْرًا وَأَخَذَا وَقِيلَ يَوْمَ بَنِي مَعُونَةَ شَهِيدًا، وَأُمُّ غُبَيْسٍ، وَرِثِيرَةُ، فَأَصِيبَ بَصَرُهَا جِئْنَ أَغْطَقَهَا، فَقَالَتْ قَرْنَيْشٌ: مَا أَذْهَبَ بَصَرَهَا إِلَّا اللَّاتُ وَالْعَزَى، فَقَالَتْ: خَرَفُوا، وَبَيْتَ اللَّهِ مَا يَصْرُ اللَّاتُ وَالْعَزَى وَمَا يَنْقَعَانِ، فَردَّ اللَّهُ إِلَيْهَا بَصَرَهَا، وَأَغْطَقَ النَّهْدِيَّةَ وَابْتَنَتْهَا، وَكَانَتْ لِامْرَأَةٍ مِنْ بَنِي عَبْدِ الدَّارِ، فَمَرَّ بِهِمَا وَقَدْ بَعْثَتْهُمَا سَيِّدَتُهُمَا تَطْخَنَانِ لَهَا، وَهِيَ تَقُولُ: وَاللَّهِ لَا أَغْطَقُكُمَا أَبَدًا، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: جَلًّا يَا أُمَّ فَلَانٍ، قَالَتْ: جَلًّا، أَنْتَ أَقْسَدْتُهُمَا فَأَغْطَقْتُهُمَا، قَالَ: فَبِكُمُ هُمَا؟ قَالَتْ: بَكْدَا وَكَدَا، قَالَ: قَدْ أَخَذْتُهُمَا وَهُمَا خُرَّتَانِ، أَرْجِعَا إِلَيْهَا طَحِيصَتَهَا. قَالَتَا: أَوْتَشَرُغُ مِنْهُ يَا أَبَا بَكْرٍ، ثُمَّ تَرَدُّهُ عَلَيْهَا؟ قَالَ: أُوذَاكَ إِنْ شِئْتُمَا. وَمَرَّ أَبُو بَكْرٍ بِجَارِيَةِ بَنِي مُؤَمَّلٍ، خَتْمِي مِنْ بَنِي عَدِيٍّ بْنِ كَعْبٍ، وَكَانَتْ مُسْلِمَةً وَعَمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَعْذِّبُهَا لِتَتْرَكَ الْإِسْلَامَ، وَهُوَ يَوْمِيذٍ مُشْرِكٌ، وَهُوَ يَضْرِبُهَا حَتَّى إِذَا مَلَ قَالَ: إِنِّي أَغْتَذِرُ إِلَيْكَ، إِنِّي لَمْ أَتْرُكْكَ إِلَّا مَلَالَةً، فَعَلَّ اللَّهُ بِكَ، فَتَقُولُ كَذَلِكَ فَعَلَّ اللَّهُ بِكَ، فَابْتَاغَهَا أَبُو بَكْرٍ فَأَغْطَقَهَا، فَقَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ، وَهُوَ يَذْكُرُ بِبِلَالٍ وَأَصْحَابَهُ وَمَا كَانُوا فِيهِ مِنَ الْبَلَاءِ، وَإِعْتَاقَ أَبِي بَكْرٍ إِيَّاهُمْ، وَكَانَ اسْمُ أَبِي بَكْرٍ عُبَيْقًا

جَزَى اللَّهُ خَيْرًا عَنْ بِلَالٍ وَصَحْبِهِ ... عُبَيْقًا وَأَخْرَى فَآكَيْهَا وَأَبَا جَهْلٍ

عَشِيَّةٌ هُمَا فِي بِلَالٍ بِسُوءَةٍ ... وَلَمْ يَخْذَرَا مَا يَخْذَرُ الْمَرْءُ ذُو الْعَقْلِ

4,5-) Nehdiyye ve kızını da azâd etmiştir. Onlar Abdüddâr oğullarından bir kadına aittiler. Efendileri onları, kendisi için un öğütsün diye gönderdiği ve "Vallâhi, sizi asla azâd etmeyeceğim" dediği bir esnada Ebubekir ؓ onlara uğradı ve dedi ki: "Yemini boz, ey falancanın anası!" Dedi ki: "Bozayım ama onları sen bozdun, sen azâd et." Ebubekir ؓ: "Ne kadara bunlar?" Dedi ki: "Şu kadar fiyata." Ebubekir ؓ: "Onları aldım, artık hürler. Ona ununu geri verin." O ikisi dedi ki: "İşimizi bitirip sonra ona geri verelim mi ey Ebubekir?" Dedi ki: "Dilerseniz öyle yapın."

6-) Ebubekir ؓ, Adıyy b. Ka'b oğullarının mahallesinden Müemmil oğullarının bir cariyesine uğradı. Bu cariyeye Müslümandı ve o zaman müşrik olan Ömer b. Hattâb ona İslâm'ı terk etsin diye işkence ediyordu, vuruyordu sıkılınca da şöyle söylüyordu: "Sana mazeretimi bildireyim ki, seni sadece [dövmekten] usandığım için bırakıyorum. Allah seni şöyle etsin." Cariye dedi ki: "Allah ؓ da sana aynısını yapsın." Ebubekir ؓ onu satın aldı ve azâd etti. Ammâr b. Yâsir, Bilal'i, onun dostlarını, içinde bulundukları sıkıntıyı ve Ebubekir'in ؓ onları azâd etmesini -Ebubekir'in ؓ ismi 'Atîk [Cehennem'den azâd olmuş]' idi- zikrederken şöyle söylerdi:

Allah, Bilal ve dostları için yaptıklarından dolayı Atîk'e hayırla karşılık versin

Fâkih ve Ebu Cehil'i de rezil rüsva etsin

Bir gece ikisi Bilal'e kötülük etmeye kalkıştılar

Akıl sahibi birinin sakınacağı gibi sakınmadılar

Onun tek suçu; İnsanların Rabb'ini birlemesi ve şöyle demesi

"Allah'tır ؓ benim Rabb'im

Öldürürlerse öldürsünler beni,

Öldürülme korkusuyla Rahman'a şirk koşacak değilim

Ey İbrahim, Yunus, Musa ve İsa'nın Rabb'i, kurtar beni!

Sonra [yeryüzünde] bırakma, adil ve iyi kimseleri hariç

Galip oğullarından sapıklığa düşenleri"⁹⁷

⁹⁷ Sîret-i İbn-i İshâk, 1190/; Sîret-i İbn-i Hişâm, 1318/; İbn-i Seyyidi'n-Nâs, Uyûnu'l-Eser, 1114/;

٩٠- صَدَقَهُ بَنُ الْمُثَنَّى التَّخَعِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي جَدِّي رِيَاخُ بْنُ الْحَارِثِ قَالَ: كُنَّا فِي الْمَسْجِدِ مَعَ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ فِي أَنْاسٍ كَثِيرٍ، فَجَاءَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ بْنُ عَمْرِو بْنِ ثَقِيلٍ، فَوَسَّعَ لَهُ الْمَغِيرَةُ وَقَالَ: هَا هُنَا، فَجَلَسَ مَعَهُ عَلَى السَّرِيرِ، فَجَاءَ شَابٌّ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ يُقَالُ لَهُ: قَيْسُ بْنُ عِلْقَمَةَ، فَاسْتَقْبَلَ الْمُغِيرَةَ فَسَبَّ وَسَبَّ، فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ: لِمَنْ يَسُبُّ هَذَا؟ فَقَالَ الْمُغِيرَةُ: يَسُبُّ عَلِيًّا، فَقَالَ: وَنَحْكَ يَا مُغِيرَةُ، أَلَا أَرَى أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسُونُ عِنْدَكَ، ثُمَّ لَا تَغَيِّرُ، لَنْ أَقُولَ عَلَيْهِ مَا لَمْ يَقُلْ فَيَسْأَلَنِي عَنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، سَمِعْتُهُ يَقُولُ: إِنَّ كَذِبًا عَلَيَّ لَيْسَ كَكَذِبٍ عَلَى أَحَدٍ، مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ، أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَتَاسِعُ الْمُسْلِمِينَ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِيَهُ لَسَمَّيْتُهُ، قَالَ: فَضَجَّ النَّاسُ وَقَالُوا: يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، أَخْبِرْنَا مَنْ تَاسِعُ الْمُسْلِمِينَ؟ وَنَاشَدُوهُ، فَقَالَ: لَوْ لَا أَنْتُمْ نَاشَدْتُمُونِي مَا أَخْبَرْتُكُمْ، أَنَا تَاسِعُ الْمُؤْمِنِينَ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُنَمُّ الْعَاشِرُ، ثُمَّ قَالَ: وَاللَّهِ لَمَوْفِقُ رَجُلٍ أَوْ مَشْهَدُ رَجُلٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْبِرُ فِيهِ وَجْهُهُ أَفْضَلُ مِنْ عِبَادَةِ أَحَدِكُمْ عُمْرَهُ.

90- Sadaka b. Müsennâ en-Nehaî dedi ki: Dedem Riyâh b. Hâris bana anlattı, dedi ki:

"Biz, Muğîre b. Şu'be ﷺ ile birlikte birçok insanın içerisinde mes-citte bulunuyorduk. Saîd b. Zeyd b. Amr b. Nufeyl ﷺ geldi, Muğîre ﷺ onun için yer açtı ve "Buraya buyur" dedi. Onunla birlikte sedire oturdular. Kûfe'den, Kays b. Alkame denilen bir genç çıkageldi, Muğîre'ye ﷺ yöneldi, sövdü de sövdü. Saîd b. Zeyd ﷺ dedi ki: "Bu kime sövüyor?" Muğîre: Ali'ye ﷺ sövüyor. Dedi ki: "Yazıklar olsun sana ey Muğîre! Yanında Rasulullah ﷺ'in ashabına sövüldüğünü görmez misin? Sonra bu durumu da değiştirmiyorsun. O'nun ﷺ hakkında demediği bir şeyi söylemeyeceğim ki Kıyamet günü bana onun hakkında sormasın. O'nun ﷺ şöyle dediğini işittim: "Benim hakkımda yalan söylemek, herhangi biri hakkında yalan söylemek gibi değildir. Kim benim hakkımda kas-

ten yalan söylerse Cehennemdeki yerine hazırlansın." Ebubekir ؓ cennettir, Ömer ؓ cennettir, Ali ؓ cennettir, Osmân b. Affân ؓ cennettir, Abdurrahman b. Avf ؓ cennettir, Sa'd b. Mâlik ؓ cennettir, Zübeyir ؓ cennettir, Talha ؓ cennettir ve Müslümanların dokuzuncusu, isteseydim onun da ismini verirdim. İnsanlar gürültü çıkardılar ve dediler ki: "Ey Allah rasulü'nün dostu, söyle bize kimdir Müslümanların dokuzuncusu?" Allah ﷻ için ondan rica ettiler. Bunun üzerine şöyle dedi: "Eğer Allah ﷻ adına istemeseydiniz size bunu bildirmeyecektim. Ben, Müslümanların dokuzuncusuyum ve Rasulullah ﷺ de onuncuyu tamamlıyor." Sonra dedi ki: "Vallâhi, bir adamın Rasulullah ﷺ ile beraber yüzünün toza bulandığı bir yeri veya bir anı sizden birinin ömrü boyunca yaptığı-yapacağı ibadetten daha faziletlidir."⁹⁸

٩١- قُتِبَ صَدَقَةُ بْنُ الْمَثْنَى قَالَ: سَمِعْتُ جَدِّي رِيَّاحَ بْنَ الْخَارِثِ يَذْكُرُ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ يَقُولُ: لَمْ شَهَدْ شَهِدَةَ الرَّجُلِ مِنْهُمْ يَوْمًا وَاحِدًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْبَرَّ فِيهِ وَجْهُهُ أَفْضَلُ مِنْ عَمَلِ أَحَدِكُمْ وَلَوْ عَمَرَ عُمَرُ نُوحَ.

91- Sadaka b. Müsennâ bize anlattı, dedi ki: Dedem Riyâh b. Hâris'in Saîd b. Zeyd'den ؓ şöyle anlattığını işittim:

"Onlardan bir adamın Allah ﷻ yolunda Rasulullah ﷺ ile beraber yüzünün toza bulandığı bir ana şahit olması sizden birinin velev ki Nuh'un ömrü verilmiş olsa bile [ömrü boyunca yapacağı] amelinden daha faziletlidir."⁹⁹

٩٢- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "وَبَيْنَا رَجُلٌ يَمْشِي فِي حُلَةٍ قَدْ اغْبَتَتْ هَيْئَتُهُ خَسَفَ اللَّهُ بِهِ الْأَرْضَ، فَهُوَ يَتَجَلَّجَلُ فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَشَهِدَ عَلَى ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ". وَلَيْسَ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ، وَلَا عُمَرُ.

92- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Adamın biri kendini beğenerek bir elbise içerisinde yürümüş Allah ﷻ da onu yerin dibine geçirmiştir. O kıyamet gününe kadar yere geçi-

⁹⁸ Ebu Davud, 4649, 4650; Tirmizi, Müsned, 1629, 1631, 1644, 1645

⁹⁹ Ebu Davud, 4650; Müsned, 1629

rilmeye devam eder." Ebubekir ﷺ ile Ömer ﷺ de buna şahidlik ettiler oysa orada Ebubekir ﷺ ve Ömer ﷺ yoktu."¹⁰⁰

۹۳- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "يَا عَلِيُّ، هَذَانِ سَيِّدَا كُھُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ"، ثُمَّ قَالَ: "يَا عَلِيُّ، لَا تُخْبِرُهُمَا".

93- Ali'den ﷺ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ben Nebî ﷺ ile birlikte oturuyordum. Bir anda Ebubekir ﷺ ile Ömer ﷺ çıkageldi. Rasulullah ﷺ ikisine bakınca şöyle söyledi: "Ey Ali! Bu ikisi, Nebiler ve rasuller hariç öncekiler ve sonrakilerden oluşan cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileridir." Sonra dedi ki: "Ey Ali! Bunu onlara haber verme."¹⁰¹

94- Nufey' ya da İbn-i Nufey' yoluyla aynı hadis Ali'den ﷺ rivayet edilmiştir.

۹۵- حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَبِي عَوْنٍ الْمَدِينِيُّ قَالَ: سَمِعْتُ إِبْرَاهِيمَ بْنَ شَكْلَةَ بْنِ الْمَهْدِيِّ يَقُولُ: تَذَرُونَ لِمَ خَصَّصْتُ وَلَدَ أَبِي بَكْرٍ مِنْ ثَلَاثِي؟ لِأَنَّهُ لَمْ يَغْرِفْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا وَقَدْ خَلَفَ لِعِبَائِهِ شَيْئًا غَيْرَ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِّيقِ، فَإِنَّهُ آتَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ بِمَا لَهُ كَلِّهِ، فَأَخْبَيْتُ أَنْ أَكْفِيَهُ وَلَدَ أَبِي بَكْرٍ مِنْ مَالِي دُونَ مَنْ هُوَ أَقْرَبُ إِلَيَّ رَحِمًا.

95- Ebubekir b. Ebi Avn el-Medîni bana anlattı, dedi ki: İbrahim b. Şikle b. Mehdi'yi¹⁰² şöyle söylerken işittim:

¹⁰⁰ Buhari, 3485, 5790; Müslim, 5326; Müsned, 5340. Ancak bu rivayetlerde Ebubekir (r.a) ve Ömer (r.a) adları geçmemektedir. Bu ziyadeyi el-Metâlibu'l-Âliye'de (4/25) Museddad zikretmiştir.

¹⁰¹ Tirmizi, 3665, 3666; İbn-i Mâce, 95; Müsned, 602

¹⁰² İbrahim b. Şikle (162-224): Halife Mehdi'nin oğlu, Harun er-Reşid'in üvey kardeşidir. Annesi Deylem'li Şikle hatuna nispeten 'İbn-i Şikle (Şikle)' diye anılmıştır. Halife Me'mun'u gıyabında hilafetten hal' edip onun yerine geçmiş, daha sonra Me'mun'un Bağdat'ı kuşatması (15 Safer 204/ 11 Ağustos 819) sonucunda hilafet iddiasından vaz geçmiştir. Yaklaşık 2 sene halifelik yapmıştır. Me'mun'un hilafeti ele almasıyla birlikte bir dönem gizlendikten sonra Me'mun O'nu affetmiş ve ölene kadar O'na bağlı bir şekilde yaşamıştır. Kendisinden önceki halife çocukları arasında ondan daha iyi şiir söyleyen ve daha fasih konuşan biri yoktu. [Mütercim]

"Malımın [vasiyetimin] üçte birini Ebubekir'in ؓ oğullarına neden tahsis ettiğimi biliyor musunuz? Çünkü, Ebubekir es-Siddık ؓ dışında Rasûlullah ﷺ'in ashabından her birinin ardından ailesine bir şey bıraktığı bilinir. O ise, tüm malına karşılık Allah ﷻ ve rasulünü tercih etmiştir. Ben de buna karşılık olarak malımdan bana akrabalık bağı olarak daha yakın olanları değil de Ebubekir'in ؓ oğullarına vermek istedim."¹⁰³

٩٦- قَتَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ الْمَاجِشُونَ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: مِنْ فَضْلِ أَبِي بَكْرٍ أَنَّهُ لَمْ يَشْكُ فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَاعَةً قَطُّ.

96- Yûsuf b. Yakûb el-Macişûn'un İbn-i Şihâb'tan *rahimehullah* bize anlattığına göre, O şöyle demiştir:

"Bir an olsun Allah ﷻ hakkında şüphe duymaması, Ebubekir'in ؓ üstünlüklerindendir."¹⁰⁴

٩٧- عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: كَانَ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ أَبْيَضَ لَطِيفًا جَعْدًا، كَأَنَّمَا خَرَجَ مِنْ صَدْعِ حَجَرٍ، مُشْرِفَ الْوَرِكَيْنِ، لَا يَنْبُتُ إِزَارُهُ عَلَى وَرْكَيْهِ.

97- Ömer b. Sa'd'ın İbn-i Şihâb'tan *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ebubekir ؓ beyaz tenli, yumuşak huylu ve kıvrıkcık saçlı idi. Sanki O, bir taş yarığından çıkmıştı. Kalça kemikleri yukarıdaydı öyle ki izarı kalçaları üzerinde sabit durmuyordu."¹⁰⁵

٩٨- عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، وَعِكْرَمَةَ، فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَصَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ}، قَالَ: أَبُو بَكْرٍ وَعَمْرٌ.

¹⁰³ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. [Mütercim]

¹⁰⁴ İbn-i Asâkir, es-Savâiku'l-Muhrika, s.85

¹⁰⁵ İbn-i Hacer el-Askâlânî, el-İsâbe, 2/342. Burada geçene yakın bir şekilde Âişe (r.anha) da babasını vasfetmiştir bkz. İbn-i Sa'd, Tabakât, 3/188; Mecmeu'z-Zevâid, 9/42; İbn-i Kuteybe, el-Meârif, s.74 Rivayetün hükmü: Şiddetli zayıf.

98- Saîd b. Cübeyr'in *rahimehullah*, "Ve salih müminler" ¹⁰⁶ ayeti hakkında İkrime'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle söylemiştir: "Bunlar, Ebubekir rah ve Ömer'dir rah." ¹⁰⁷

٩٩- عَنْ الْحَسَنِ، عَنِ الْأَخْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: سَمِعْتُ كَلَامَ عُمَرَ وَخُطْبَتَهُ، وَكَلَامَ غَنَمَانَ وَخُطْبَتَهُ، وَكَلَامَ عَلِيٍّ وَخُطْبَتَهُ، فَمَا كَانَ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَعْلَمَ بِمَا يُخْرِجُ مِنْ رَأْسِهِ، وَلَا بِمَوَاضِعِ الْكَلَامِ، مِنْ غَانِسَةٍ، وَكَذَلِكَ كَانَ أَبُو هَا.

99- Hasan-ı Basrî'nin *rahimehullah* Ahnef b. Kays'tan *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ömer'in rah konuşmasını ve hutbesini dinledim, Osman'ın rah konuşmasını ve hutbesini dinledim, Ali'nin rah konuşmasını ve hutbesini dinledim, onlardan hiçbirini aklından çıkanları ve konuşmanın yerlerini Âişe rah ve onun habasından daha iyi biliyordu." ¹⁰⁸

١٠٠- عَنْ هَانِي بْنِ هَانِيٍّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كَانَ أَبُو بَكْرٍ يُخَافُ بِصَوْتِهِ إِذَا قَرَأَ، وَكَانَ عُمَرُ يَجْهَرُ بِقِرَاءَتِهِ، وَكَانَ عُمَارٌ إِذَا قَرَأَ يَأْخُذُ مِنْ هَذِهِ السُّورَةِ وَهَذِهِ، فَذَكَرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: "لِمَ تُخَافُ؟" قَالَ: "إِنِّي لَأَسْمَعُ مِنْ أَنَا جِي، وَقَالَ لِعُمَرَ: "لِمَ تَجْهَرُ بِقِرَاءَتِكَ؟" قَالَ: أَقْرَعُ الشَّيْطَانَ، وَأَوْقِطُ الْوَسْطَانَ، وَقَالَ لِعُمَارٍ: "وَلِمَ تَأْخُذُ مِنْ هَذِهِ السُّورَةِ وَهَذِهِ؟" قَالَ: أَتَسْمَعُنِي أَخْلِطُ بِهِ مَا لَيْسَ مِنْهُ؟ قَالَ: "لَا"، قَالَ: فَكَلَّهُ طَيِّبٌ.

100- Hani b. Hani'nin Ali'den rah rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ebubekir rah Kur'ân okuduğunda alçak sesle okuyordu, Ömer rah ise kıraatini açıktan yapıyordu. Ammâr rah Kur'ân okuduğunda şu sureden, bu sureden alıp okuyordu [karışık gidiyordu], bu durum Rasu-

¹⁰⁶ "Şayet peygambere karşı birbirinize arka çıkarsanız, şüphesiz ki, Allah, Cebrâil ve salih müminler O'nun dostudur." [Tahrîm, 66/4]

¹⁰⁷ Kurtubî, el-Câmi' li-Ahkâmi'l-Kur'ân, 18/189; Suyutî, ed-Durru'l-Mensûr, 6/243; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, 10/253 (Abdullah b. Mesûd'dan); Hâkim, Müstedrek, 3/69 (Ebu Umâme'den) Rivayetin hükmü: Zayıf.

¹⁰⁸ İbnu'l-Cevzî, Sıfatu's-Salve, 2/36; Zehebî, Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ, 3/335 Rivayetin hükmü: Zayıf.

lullah ؓ'e anlatıldı. Rasulullah ؓ Ebubekir'e ؓ dedi ki: "Neden al-
çak sesle okuyorsun?" Dedi ki: "Ben kendisiyle konuştuğum zata sesimi
duyuruyorum." Ömer'e ؓ dedi ki: "Sen neden açıktan okuyorsun?"
Dedi ki: "Şeytana vuruyorum ve uyuyanları uyandırıyorum. Ammâr'a
ؓ dedi ki: "Sen neden şu sureden bu sureden alıp okuyorsun?" Dedi ki:
"Onda olmayan bir şeyi ona karıştırdığımı duydun mu hiç?" Rasulullah
ؓ "Hayır" dedi. Ammar ؓ dedi ki: "O zaman hepsi iyidir."¹⁰⁹

۱۰۱ - قَتْنَا عَلِيَّ بْنَ هَاشِمٍ بْنِ الْبَرِيدِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي الْجَحَافِ قَالَ: لَمَّا بُوِيَعَ أَبُو بَكْرٍ،
فَبَايَعَهُ عَلِيٌّ وَأَصْحَابُهُ، قَامَ ثَلَاثًا يَسْتَقِيلُ النَّاسَ يَقُولُ: أَيُّهَا النَّاسُ، قَدْ أَقْلَيْتُكُمْ بَيْعَتَكُمْ، هَلْ مِنْ
كَارِهِ؟ قَالَ: فَيَقُومُ عَلِيٌّ فِي أَوَائِلِ النَّاسِ فَيَقُولُ: وَاللَّهِ لَا تُقِيلُكَ، وَلَا نَسْتَقِيلُكَ أَبَدًا، قَدْ مَكَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَصَلَّى بِالنَّاسِ، فَمَنْ ذَا يُوْخَرُكَ؟

101- Ali ؓ b. Hâşim b. Berîd'in, babasından onun da Ebi'l-Cehhâf'tan
bize anlattığına göre, o şöyle demiştir:

"Ebubekir'e ؓ biat edilip Ali ؓ ve arkadaşları da O'na biat ettiği
zaman üç gün boyunca kalkıp insanlara yönelerek şöyle söyledi: "Biatı-
nızı iptal ediyorum, istemeyen var mıdır? Ebu'l-Cehhâf dedi ki: "Ali ؓ
insanların önünde kalkıp şöyle söyledi: "Vallâhi sana biatımızı bozmayız
asla bozmak da istemeyiz. Rasulullah ؓ insanlara namaz kıldırasın diye
seni öne geçirdi, kim seni geriye atabilir?"¹¹⁰

۱۰۲ - قَتْنَا أَبُو الْجَحَافِ قَالَ: لَمَّا بُوِيَعَ أَبُو بَكْرٍ أَغْلَقَ بَابَهُ دُونَ النَّاسِ ثَلَاثًا، كُلَّ يَوْمٍ يَقُولُ:
قَدْ أَقْلَيْتُكُمْ بَيْعَتَكُمْ فَبَايَعُوا مِنْ شَيْئِمْ، قَالَ: كُلُّ ذَلِكَ يَقُومُ عَلِيٌّ، يَتَعْنِي: ابْنُ أَبِي طَالِبٍ،
فَيَقُولُ: لَا تُقِيلُكَ وَلَا نَسْتَقِيلُكَ، قَدْ مَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْ يُوْخَرُكَ؟

102- Ebu'l-Cehhâf rahimehullah bize anlattı, dedi ki:

"Ebubekir'e ؓ biat edilince, insanlara üç gün kapısını kapattı. Her
gün şöyle diyordu: "Biatınızı bozdum, [gidin] dilediğinize biat edin."

¹⁰⁹ Müsned, 865; Mecmeu'z-Zevâid, 2268/; Abdurrezzak, Musannef, 2496-495/; Ebu Ubeyd, el-
İtkân, 1308/ Hadisin hükmü: Zayıftır.

¹¹⁰ Kenzu'l-Ummâl, 5/654 Rivayetin hükmü: Zayıftır.

Ebu'l-Cebbâf rahimehullah dedi ki: "Her gün Ali ra -yani Ebu Tâlip'in oğlu- kalkıp şöyle söylüyordu: "Rasulullah sa seni öne geçirdi, kim seni geriye atabilir?"¹¹¹

۱۰۳- عن الشَّعْبِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ: مَنْ أَوَّلُ مَنْ اسْلَمَ؟ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ، ثُمَّ قَالَ: أَمَا سَمِعْتَ قَوْلَ حَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ:

إِذَا تَذَكَّرْتَ شَجَوَا مِنْ أَحِبِّي بَقِيَّةً ... فَادْكُرْ أَخَاكَ أَبَا بَكْرٍ بِمَا فَعَلَا

خَيْرَ الْبَرِيَّةِ أَتَقَاهَا وَأَعْدَلَهَا ... بَعْدَ النَّبِيِّ وَأَوْفَاهَا بِمَا حَمَلَا

الْقَائِي الثَّالِي الْمَخْمُودُ مَشْهُدُهُ ... وَأَوَّلُ النَّاسِ مِنْهُمْ صَدَقَ الرُّسُلَا

103- Şa'bi'den rahimehullah rivayet olunduğuna göre, O demiştir ki:

"İbn-i Abbas'a ra sordum "İlk Müslüman kimdir?" diye, dedi ki: "Ebubekir ra-Siddik'tır ra." Sonra dedi ki: "Hassân b. Sâbit'in ra şu sözünü işitmedin mi?

"Güvenilir kardeşten [sana yaşattığı] bir üzüntüyü andığında

Kardeşin Ebubekir'in ra yaptıklarını hatırla

O ki, peygamberden sonra, insanların en hayırlısı

En takvalısı ve en adili

Yüklendiği şeye de en çok vefa göstereni

İkinci, tabi olan ve konumu övülmüş olandır

İmanlılar arasından peygamberi ilk defa doğrulayandır"¹¹²

¹¹¹ Tirmidî, Vîyâd, 1/375. Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıftır. Bu rivayet aynı zamanda hakikate de müvafıktır. Şeyle ki, Ebubekir (r.anhu) hilafete geçtiği zaman Usame (r.anhuma) ordusunu yollaması ve mektuplarla davetmiştir. Bu da gösterir ki hilafeti bizzatından atmaya değil, hakkını vermesine çalışmıştır.

¹¹² İbn-i Mâzî, Şîlatu's-Salve, 1/237, Hâkim, Mustedrek, 3/64, İbnü'l-Esir, el-Kâmil fi't-Târih, 4/218, Mevzu'at-Zavîd, 9/43, İbn-i Kethîr, el-İlel, 2/382. Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıftır.

۱۰۴ - عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: لَوِ دِدْتُ أَنِّي مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ أَرَى أَبَا بَكْرٍ.

104- Hasan-ı Basrî'den rahimehullah rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ömer ؓ dedi ki:

"Cennette, Ebubekir'i ؓ görebileceğim bir yerde olmak isterdim."¹¹³

۱۰۵ - عَنْ أَبِي الْجَخَافِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا كَانَ لَهُ وَزِيرَانِ مِنَ أَهْلِ السَّمَاءِ، وَوَزِيرَانِ مِنَ أَهْلِ الْأَرْضِ، فَوَزِيرَايَ مِنَ أَهْلِ السَّمَاءِ جِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ، وَوَزِيرَايَ مِنَ أَهْلِ الْأَرْضِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ".

105- Ebu'l-Cehhâf'tan rahimehullah rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ dedi ki:

"Allah'ın ﷻ gönderdiği her peygamberin mutlaka sema ve yeryüzü ehlinde ikişer veziri vardır. Sema ehlinde olan iki vezirim Cebrâil aleyhi's-selam ve Mikâil aleyhi's-selam; yeryüzü ehlinde olan iki vezirim ise Ebubekir ؓ ve Ömer'dir ؓ."¹¹⁴

۱۰۶ - قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: ذَاكَرْتُ أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ بِحَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ الْأَشْجِ مِنْ حَدِيثِ ثَلِيدٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: هُوَ مُرْسَلٌ عَنْ ثَلِيدٍ، عَنْ أَبِي الْجَخَافِ فَقَطْ.

106- Ebu Abdurrahman [Abdullah b. Ahmed b. Hanbel] dedi ki: Babamla rahimehullah Ebu Saîd el-Eşec'in, Telîd'den, onun Atıyye'den onun da Ebu Saîd'den ؓ rivayet ettiği hadisi müzakere ettim. Babam dedi ki: Bu, sadece mürsel olarak Telîd'in Ebu Cehhâf'tan rivayet ettiği bir hadistir.

۱۰۷ - قَتْنَا ثَلِيدًا قَالَ: سَمِعْتُ مَثُورًا يَقُولُ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ أَصْبَحَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ صَانِمًا؟" قَالَ الصَّدِيقُ: أَنَا، قَالَ: "مَنْ تَصَدَّقَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ عَلَى سَائِلٍ بِشَيْءٍ؟" قَالَ: قَالَ الصَّدِيقُ: أَنَا، قَالَ: "مَنْ عَادَ مِنْكُمْ الْيَوْمَ مَرِيضًا؟" قَالَ: قَالَ الصَّدِيقُ: أَنَا، قَالَ: "مَنْ شَبِعَ

¹¹³ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, el-Mütemennîn, s.58 Rivayetin hükmü: Zayıfır.

¹¹⁴ Tirmizi, 3680; Mecmau'z-Zevâid, 9/51; et-Târîhu'l-Kebîr, 1/2: 159. Hadisin hükmü: Şiddetli zayıfır.

مِنْكُمْ الْيَوْمَ جَزَاءٌ؟" قَالَ: قَالَ الصَّدِيقُ: أَنَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا كَانَ اللَّهُ لِيَجْمَعَ هَذِهِ الْخِصَالَ إِلَّا لِرَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ".

107- Telîd bize anlattı, dedi ki: Mansûr'u işittim, şöyle diyordu: Nebî ﷺ buyurdu ki:

"Sizden kim bugün oruçlu olarak sabahladı?" Sıddık "ben" dedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Sizden kim bugün yoksula sadaka verdi?" Sıddık "ben" dedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Sizden kim bugün bir hastayı ziyaret etti?" Sıddık "ben" dedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Sizden kim bugün cenazenin ardından gitti?" Sıddık "ben" dedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Allah ﷻ, bu sıfatları ancak cennetlik bir adamda bir araya getirir."¹¹⁵

١٠٨ - عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: مَنْ جَهِلَ فَضْلَ أَبِي بَكْرٍ وَعَمَرَ فَقَدْ جَهِلَ السُّنَّةَ.

108- Ebu Cafer'den rahimehullah rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ebubekir ؓ ve Ömer'in ؓ faziletini bilmeyen şüphesiz sünneti de bilmemiştir."¹¹⁶

١٠٩ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُلَيْلٍ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ إِلَّا قَدْ أُعْطِيَ سَبْعَةَ رُفَقَاءَ نَجِيَاءٍ، وَإِنْ نَبِيَّكُمْ عَلَيْهِ السَّلَامُ أُعْطِيَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ، قُلْنَا: مَنْ هُمْ؟ قَالَ: أَنَا، وَابْتَايَ، وَخُمْرَةُ، وَجَعْفَرُ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعَمْرُ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ، وَخَذِيقَةُ، وَعَمَّارٌ، وَالْمِقْدَادُ، وَأَبُو ذَرٍّ، وَسَلْمَانَ، وَبِلَالٌ رَحِمَهُمُ اللَّهُ.

109- Abdullah b. Müleyl'den rahimehullah rivayet dildiğine göre, O demiştir ki: Ali ؓ şöyle demiştir:

"Her peygambere yedi adet seçkin dost verilmiştir. Şüphesiz sizin peygamberinize ﷺ on dört tane verilmiştir. Dedik ki: kimdir onlar? Dedi ki: Ben, iki oğlum [Hasan, Hüseyin], Hamza ؓ, Cafer ؓ, Ebubekir ؓ, Ömer ؓ, Abdullah b. Mesûd ؓ, Huzeyfe ؓ, Ammâr ؓ, Mikdâd ؓ,

¹¹⁵ Müslim, 1028; Nesâî, es-Sunenu'l-Kubrâ, 8107; İbn-i Huzeyme, 2131; Buhari, el-Edebu'l-Müfred, s.181; Abdurrezzak, Musannef, 3953/; el-Terğîb ve't-Terhîb, 4246/.

¹¹⁶ Dâraikutnî, Fedâilü's-Sahâbe, 11/19; Ahmed b. Hanbel, el-İlel, s.151; Hadisin hükmü: Hasendir.

Ebu Zer ؓ, Selman ؓ ve Bilal ؓ Allah ﷻ hepsine rahmet eylesin."¹¹⁷

۱۱۰ - قَتْنَا أَبُو بَكْرٍ الْهَذَلِيُّ عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: كَانَ عَلَيَّ إِذَا ذَكَرَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ قَالَ: رَحِمَهُمَا
اللَّهُ أَخَوَايَ أَخَوَايَ.

110- Ebubekir el-Hüzelî'nin bize Hasan-ı Basrî'den *rahimehullah* anlattığına göre, O şöyle demiştir:

"Ali ؓ, Ebubekir ؓ ve Ömer'i ؓ andığı zaman 'Allah ﷻ onlara rahmet etsin, kardeşlerim, kardeşlerim!' derdi."¹¹⁸

۱۱۱ - قَتْنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ قَالَ: سَمِعْتُ وَكَيْعَ بْنَ الْجَرَّاحِ يَقُولُ: لَوْلَا أَبُو بَكْرٍ
الصَّدِّيقُ ذَهَبَ الْإِسْلَامُ.

111- Ahmed b. Abdullah b. Yûnus bize anlattı, dedi ki: Veki' b. el-Cerrâh'ı *rahimehullah* şöyle söylerken işittim:

"Ebubekir es-Sıddık ؓ olmasaydı, İslâm [elden] giderdi."¹¹⁹

۱۱۲ - عَنْ أَبِي سَرِيحَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ: كَانَ أَوَاهَا مُنِيبَ الْقَلْبِ،
يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ، وَإِنْ عُمَرَ نَاصَحَ اللَّهُ فَتَصَحَّ اللَّهُ.

112- Ebi Serîha'dan rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ali'yi ؓ minberde şöyle söylerken işittim:

"O, çok merhametli ve Allah'a ﷻ çok yönelen bir kimseydi -Ebubekir'i ؓ kastediyor- Ömer ؓ de Allah'a ﷻ karşı samimi oldu Allah ﷻ da O'na sevgisini halis kıldı."¹²⁰

۱۱۳ - قَتْنَا أَبُو جَعْفَرٍ الرَّازِيُّ، عَنْ رَبِيعِ بْنِ أَنَسٍ قَالَ: مَثَلُ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِّيقِ فِي الْكِتَابِ الْأَوَّلِ

¹¹⁷ Tirmizi, 3785; Müsned, 665, 1206, 1263, 1274; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, 6/264-265; Ebu Nuaym, Hilyetu'l-Evliyâ, 1/128. Rivayetin hükmü: Zayıftır.

¹¹⁸ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. Ancak ravilerin arasında alimler tarafından rivayeti kabul edilmeyen kişiler bulunduğundan dolayı bu rivayet; şiddetli zayıf veya uydurmadır. [Mütercim]

¹¹⁹ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. Ancak ravileri alimler tarafından sika kabul edilen kişiler olduğundan dolayı bu senet; sahih kabul edilmiştir. [Mütercim]

¹²⁰ İbn-i Sa'd, Tabakât, 3171/. Rivayetin hükmü: Zayıftır.

مَثَلُ الْفَطْرِ، أَيْتِمَا وَقَعَ نَفْعٌ.

113 - Ebu Cafer er-Râzi'nin bize Rebî b. Enes'ten anlattığına göre, O şöyle demiştir:

"İlk kitapta Ebubekir es-Sıddık ﷺ misali, yağmur damlasına benzer. Nereye düşse fayda verir."¹²¹

قَتَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ قَالَ: سَمِعْتُ وَكِيعًا يَقُولُ، وَنَحْنُ فِي طَرِيقِ مَكَّةَ: لَوْلَا أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ لَذَهَبَ الْإِسْلَامُ.

114- Ahmed b. Abdullah b. Yûnus bize anlattı, dedi ki: Mekke yolundayken Veki' b. el-Cerrâh'ı *rahimehullah* şöyle söylerken işittim:

"Ebubekir es-Sıddık ﷺ olmasaydı, İslâm [elden] giderdi."¹²²

١١٥ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُخَرَّمِيُّ قَالَ: رَأَيْتُ شُعَيْبَ بْنَ حَزْبٍ أَوْمًا إِلَى ابْنِهِ فَقِيلَ، ثُمَّ قَالَ: أَتَذَرُونِ لِمَ قَبِلْتُ مُحَمَّدًا؟ لِأَنَّهُ قَدْ وَهَبَ نَفْسَهُ فِي نَصْرَةِ أَبِي بَكْرٍ وَعَمَرَ.

115- Muhammed b. Abdullah el-Muharrimi'nin *rahimehullah* bana anlattı, dedi ki:

Suayb b. Harb'ı çocuğuna doğru eğilip onu öptüğünü gördüm, sonra dedi ki: "Muhammed'i niye öptüğümü bilir misiniz? Çünkü O, Ebubekir ﷺ ve Ömer'e ﷺ yardım uğrunda kendini adamıştır."¹²³

١١٦ - قَتَا أَبُو وَهَبٍ، مَوْلَى أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْلَةَ أُسْرِي بِهِ لِحَبْرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ: "إِنَّ قَوْمِي لَا يُصَدِّقُونِي"، فَقَالَ لَهُ حَبْرٌ: بَلَى، يُصَدِّقُكَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ.

116- Ebu Hureyre'nin ﷺ azatlısı Ebu Vehb bize şöyle anlattı:

¹²¹ İbn-i Asâkir, es-Savâiku'l-Muhrika, s.85. Rivayetin hükmü: Hasendir.

¹²² Bkz. 102. dipnot

¹²³ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. Ancak ravileri alimler tarafından sika kabul edilen kişiler olduğundan dolayı bu senet; sahih kabul edilmiştir. [Mütercim]

"Rasulullah ﷺ isrâ gecesi Cebrâîl'e aleyhi's-selam dedi ki: "Kav-mim beni tasdik etmez." Cebrâîl aleyhi's-selam, O'na ﷺ dedi ki: "Bila-kis, Ebubekir ؓ seni tasdik eder."¹²⁴

١١٧- فَمَا الْحُرُّ بْنُ الصَّيَّاحِ التَّخَمِيُّ قَالَ: بَلَّغْنَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "أَنَا فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فِي الْجَنَّةِ."

117- Hür b. Sayyâh en-Nehaî bize anlattı, dedi ki: Bize ulaştı ki, Nebî ﷺ şöyle demiştir:

"Ben cenneteyim, Ebubekir ؓ cennettedir, Ömer ؓ cennettedir, Osman ؓ cennettedir, Ali ؓ cennettedir, Talha ؓ cennettedir, Zübe-yir ؓ cennettedir, Abdurrahman ؓ cennettedir, Sa'd ؓ cennettedir, Saîd b. Zeyd ؓ cennettedir."¹²⁵

١١٨- فَمَا غَالِبٌ، يَغْنِي: الْقُطَّانُ، قَالَ: قَالَ بَكْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَمْ يَفْضَلِ النَّاسَ بِأَنَّهُ كَانَ أَكْثَرَهُمْ صَلَاةً وَصَوْمًا، إِنَّمَا فَضَّلَهُمْ بِشَيْءٍ كَانَ فِي قَلْبِهِ.

118- Gâlip -yani Kattân- bize anlattı, dedi ki: Bekir b. Abdullah rahime-hullah şöyle demiştir:

"Ebubekir ؓ namaz ve orucunun insanlardan fazla olmasıyla onla-ra üstün olmamıştır, onlara sadece kalbinde bulunan bir şeyle [imanıyla] üstün olmuştur."¹²⁶

¹²⁴ İbn-i Sa'd, 3/170; Mecmau'z-Zevâid, 9/41. Rivayetin hükmü: Zayıftır.

¹²⁵ Beğavî, Şerhu's-Sünne, 3927.

¹²⁶ Hakîm et-Tirmizî, en-Nevâdir, s.31; İhyau Ulumi'd-Dîn, 1/23

۱۱۹- عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: أَوَّلُ مَنْ صَلَّى أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ تَمَثَّلَ بِأَبْيَاتِ حَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ إِذَا تَذَكَّرْتَ شَخْوَا مِنْ أَحَبِّ نَفَقَةٍ قَدْ كُفِّرَ أَخَاكَ أَبَا بَكْرٍ بِمَا فَعَلَ خَيْرَ الرِّبَّةِ اتَّقَاهَا وَأَعْدَلَهَا إِلَّا النَّبِيَّ وَأَوْفَاهَا بِمَا حَمَلَا وَالثَّانِي الثَّانِي الْمَحْمُودُ مَشْهُدُهُ وَأَوَّلُ النَّاسِ مَدَّهُمْ صَدَقَ الرَّسُلَا "

119- Şa'bî'den rahimehullah rivayet edildiğine göre, O demiştir ki: İbn-i Abbas ؓ şöyle demiştir:

"İlk namaz kılan Ebubekir'dir ؓ." Daha sonra Hassân b. Sâbit'in ؓ beyitlerini örnek gösterdi;

"Güvenilir kardeşten [sana yaşattığı] bir üzüntüyü andığında

Kardeşin Ebubekir'in ؓ yaptıklarını hatırla

O ki, peygamberden sonra, insanların en hayırlısı

En takvalısı ve en adili

Yüklendiği şeye de en çok vefa göstereni

İkinci, tabi olan ve konumu övülmüş olandır

İnsanlar arasından peygamberi ilk defa doğrulayandır"¹²⁷

۱۲۰- عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "طَيْرَ الْجَنَّةِ أَعْظَمُ مِنْ الْيُخْتِ"، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ ذَاكَ لَطَيْرٌ نَاعِمٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، أَكَلَهُ أَنْعَمُ مِنْهُ، وَاللَّهِ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ يَا أَبَا بَكْرٍ مِمَّنْ يَأْكُلُ مِنْهُ"

120- Hasan-ı Basrî'den rahimehullah rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ؐ buyurdu ki;

"Cennet kuşu, uzun boylu deveden daha büyüktür." Ebubekir ؓ dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! O zaman bu semiz ve hoş bir kuştur." Rasulullah ؐ dedi ki: "Ey Ebubekir! Onu yiyen ondan daha hoştur. Vallâhi ey Ebubekir, ben senin ondan yiyenlerden olmanı umuyorum."¹²⁸

¹²⁷ Daha önce 103 rakamıyla geçti.

¹²⁸ Tirmizi, 2542; Müsned, 13311; et-Terğîb ve't-Terhîb, 4/292 (H.no: 5690) Tirmizi rivayetinde soruyu soran kişi Ömer (r.anhu) olarak rivayet edilmiştir.

۱۲۱- قَتَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ عُرْوَةَ قَالَ: أَتَى قَوْمَ عُمَرَ فَقَالُوا: مَا رَأَيْنَا خَلِيفَةً خَيْرًا مِنْكَ، قَالَ: فَضَرَبَهُمْ عُمَرُ فَقَالَ: أَتَقُولُونَ هَذَا لِي وَقَدْ رَأَيْتُمْ أَبَا بَكْرٍ؟

121- Hişâm b. Urve'nin, [babası] Urve'den *rahimehullah* bize anlattığına göre, O şöyle demiştir:

"Bir topluluk Ömer'e ؓ geldi ve dedi ki: "Biz senden daha hayırlı bir halife görmedik." Ömer ؓ onlara vurdu ve dedi ki: "Ebubekir'i ؓ gördüğünüz halde bunu bana mı söylüyorsunuz?"¹²⁹

۱۲۲- عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِعُمَرَ: مَا رَأَيْتُ رَجُلًا خَيْرًا مِنْكَ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: رَأَيْتَ أَبَا بَكْرٍ؟ فَقَالَ: لَا، قَالَ: لَوْ قُلْتَ: نَعَمْ، لَجَلَدْتُكَ.

122- İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Adamın biri Ömer'e ؓ "Senden daha hayırlı bir adam görmedim" dedi. Ömer ؓ ona dedi ki: sen Ebubekir'i ؓ gördün mü?" "Hayır" dedi. Ömer ؓ dedi ki: "Evet deseydin, seni kırbaçlardım."¹³⁰

۱۲۳- عَنْ مُغِيرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ الشَّعْبِيَّ يَقُولُ: قَالَ عُمَرُ: إِنِّي لَأَسْتَخِي مِنْ رَبِّي أَنْ أَخَالَفَ أَبَا بَكْرٍ.

123- Muğîre'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Şa'bi'yi *rahimehullah* işittim şöyle diyordu: Ömer ؓ dedi ki:

"Ebubekir'e ؓ muhalefet etmekten dolayı Rabb'imden haya ederim."¹³¹

¹²⁹ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. Ancak ravilerinden biri [Harun b. Süfyân] hariç geri kalanı alimler tarafından sika kabul edilmiştir. [Mütercim]

¹³⁰ Taberî, er-Riyâdu'n-Nadra 1/163 Rivayetin hükmü: Zayıfır.

¹³¹ Beyhakî, es-Sunenu'l-Kubrâ, 6/224; İbn-i Hazm, el-Muhallâ, 9/298; İbn-i Kayyim, İlamu'l-Muvakkîin an Rabbî'l-Âlemîn c.3 syf.530'de (Dâru ibn-i'l-Cevzî, h.1423, birinci baskı) söz Ömer'e (*r.anhu*) nispet edilmiştir. Kenzu'l-Ummâl, 12/35634, Suyûtî, Câmiu'l-Ehâdis, 34025. Bu kaynaklarda ise sözün Ali'ye (*r.anhu*) ait olduğu geçmektedir

١٢٤- عَنْ كَثِيرٍ، يَغْنِي: النَّوَّاءُ، قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ: إِنْ فَلَانَا حَدَّثَنِي، عَنْ عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ، أَنَّ هَذِهِ الْآيَةَ أَنْزَلَتْ فِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ {وَوَرَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ}، قَالَ: وَاللَّهِ إِنَّهَا لَفِيهِمْ أَنْزَلَتْ، فَفِي مَنْ تَرَلَّتْ إِلَّا فِيهِمْ، قُلْتُ: وَأَيُّ غِلٍّ هُوَ؟ قَالَ: غِلُّ الْجَاهِلِيَّةِ، إِنَّ بَنِي تَيْمٍ وَعَدِيَّ وَبَنِي هَاشِمٍ كَانُوا بَيْنَهُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، فَلَمَّا أَسْلَمَ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ تَحَابُّوا، فَأَخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ الْخَاصِرَةَ، فَجَعَلْتُ عَلَيَّ يَسْخُنَ يَدُهُ فَيَكْمُدُ بِهَا خَاصِرَةَ أَبِي بَكْرٍ، فَتَرَلَّتْ هَذِهِ الْآيَةُ.

124- Kesir'den -yani en-Nevvâ- rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ebu Cafer'e dedim ki, falancanın bana Ali b. Hüseyin'den *rahimehullah* anlattığına göre, şu ayet Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ hakkında nazil olmuştur;

"Onların göğüslerindeki kini söküp attuk; kardeş olarak, karşılıklı tahtlar üzerinde oturmaktadırlar." [Hicr, 15/47] Dedi ki: "Vallâhi, bu ayet onlar hakkında indirilmiştir. Onlardan başka kim hakkında indi ki?" Dedim ki: "Peki bu kin nedir?" Dedi ki: "Cahiliye kinidir." Teym, Adiyy ve Hâşim oğulları arasında cahiliye devrinde kin vardı. Ne zaman ki bu kavimler Müslüman olunca birbirlerini sevdiler. Bunun üzerine Ebubekir'i ؓ [soğuktan dolayı] bel ağrısı tuttu. Ali ؓ elini ısıttı, onunla Ebubekir'in ؓ beline sıcak kompres¹³² yaptı. Sonra da bu ayet indi."¹³³

١٢٥- عَنْ خَيْفَةَ قَالَ: أَتَى عُمَرَ شَاعِرٌ فَقَالَ: أَنْشِدُكَ؟ فَمَا اسْتَشَدَّ قَالَ: فَجَعَلَ يَشِيدُ فَذَكَرَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي شِعْرِهِ فَقَالَ:

رَحِمَ اللَّهُ مُحَمَّدًا بِمَا صَبَرَ،

قَالَ عُمَرُ: قَدْ فَعَلَ، قَالَ:

نُمُّ أَبَا بَكْرٍ جَمِيعًا وَعُمَرُ، فَقَالَ: مَا شَاءَ اللَّهُ

¹³² Yaraların bakımında ya da başka bir amaçla kullanılan katlı beze kompres; bu bezle yaralı veya acı duyulan uzvu ovalamaya, birkaç defa üzerinden gezdirmeye ise kompres yapmak denir. (Mütercim)

¹³³ Suyuû, ed-Durru'l-Mensûr, 4/101; Kurtubî, el-Câmi' li-Ahkâmi'l-Kur'ân, 10/33 Rivayetin hükümü: Zayıfur.

125- Hayseme'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Şairin biri Ömer'e ؓ geldi ve sana şiir okuyayım mı?" dedi. Şiir okumasını istemedi. Hayseme dedi ki: Şiir okumaya başladı, Nebî ؑ'î de şiirinde zikretti. Şöyle dedi:

"Allah ؓ sabrettiği için Muhammed ؑ'e rahmet etsin"

Ömer ؓ dedi ki: "Şüphesiz bunu yaptı [sabretti]." Şair dedi ki:

"Sonra Ebubekir ؓ, Ömer ؓ ve hepsine"

Ömer ؓ dedi ki: "Maşallah."¹³⁴

١٢٦- قَتْنَا سَلَمَةَ بْنَ شَيْبٍ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّابُورِيُّ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ الرَّزَّاقِ يَقُولُ: وَاللَّهِ مَا انْشَرَحَ صَدْرِي قَطُّ أَنْ أَفْضَلَ عَلَيَّ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى عُثْمَانَ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى عَلِيٍّ، وَمَنْ لَمْ يُحِبَّهُمْ فَمَا هُوَ بِمُؤْمِنٍ، وَإِنْ أَوْثَقَ أَعْمَالَنَا حُبًّا إِيَّاهُمْ أَجْمَعِينَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ، وَلَا جَعَلَ لِأَحَدٍ مِنْهُمْ فِي أَغْنَانَا تَبِعَةً، وَخَشَرْنَا فِي زُمْرَتِهِمْ وَمَعَهُمْ، آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

126- Seleme b. Şebîb Ebu Abdurrahman en-Nisâbü'rî bize anlattı, dedi ki: Abdurrezzak'ı *rahimehullah* şöyle derken işittim:

"Allah'a yemin olsun ki, Ali'yi ؓ Ebubekir ؓ ve Ömer'e ؓ üstün tutmakla hiçbir zaman göğsüm ferahlamamıştır. Allah'ın ؓ rahmeti Ali ؓ ve Osman'ın ؓ üzerine olsun. Onları sevmeyen mümin değildir. Şüphesiz en sağlam amelimiz onların tümünü sevmemizdir. Allah ؓ onlardan hiçbiri için boyunlarımızda bir sorumluluk [günah] kılmasını ve bizi onların zümresinde onlarla beraber haşreylesin. Amîn, ya Rabbe'l-Âlemîn!"¹³⁵

¹³⁴ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamakla beraber, ravileri alimler tarafından sika kabul edilmiştir. [Mütercim]

¹³⁵ Ahmed b. Hanbel, el-İlel, 1/233; et-Tehzîb, 6/313

١٢٧- عَنْ ابْنِ إِسْحَاقَ، فِيمَنْ شَهِدَ بَدْرًا: أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ، وَاسْمُ أَبِي بَكْرٍ عَتِيقٌ، وَهُوَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَثْمَانَ بْنِ كَعْبٍ بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعْدِ بْنِ تَيْمٍ.

127- İbn-i İshâk'tan rivayet edildiğine göre, Bedir'e katılanlardan biri de Ebubekir es-Sıddık'dır ﷺ. Ebubekir'in ﷺ ismi 'Atîk [cehennemden azâd olmuş]'dir. O, Abdullah b. Osmân b. Ka'b b. Amr b. Sa'd b. Teym'dir.¹³⁶

¹³⁶ Siret-i İbn-i Hişâm, 2/68; Mecmau'z-Zevâid, 9/40

**BU HADİSLER; ABDULLAH B. AHMED B. HANBEL'DEN
DEĞİL, EBU BEKİR B. MÂLİK'İN ŞEYHLERİNDEN
AKTARDIĞI HADİSLERDİR.**

۱۲۸- عَنْ حُصَيْنٍ قَالَ: سَمِعْتُ الْمُسَيَّبَ بْنَ عَنَدٍ خَيْرَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ عَلَى الْمِنْبَرِ وَهُوَ يَقُولُ: إِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، وَإِنَّا قَدْ أَخَذْنَا بَعْدَهُمَا أَخْذًا يَقْضِي اللَّهُ فِيهَا مَا أَحَبَّ.

128- Husayn'dan rivayet edildiğine göre, O demiştir ki: Müseyyeb b. Abdihayr el-Hemedânî'yi işittim, babasından rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: Ali عليه السلام b. Ebi Tâlip'i minberin üstünde şöyle söylerken işittim:

"Nebî ﷺ'den sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir رضي الله عنه sonra Ömer'dir رضي الله عنه. Biz onlardan sonra öyle olaylar çıkardık ki Allah ﷻ o olaylar hakkında dilediği gibi hüküm verecektir." ¹³⁷

۱۲۹- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هَذَا بَنُ سَيِّدَا كَهْوِلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ".

129- Enes b. Mâlik'ten رضي الله عنه rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ oturur iken bir anda Ebubekir رضي الله عنه ve Ömer رضي الله عنه çıktı. Rasulullah ﷺ buyurdu ki: "Bu ikisi, Nebiler ve rasuller hariç öncekiler ve sonrakilerden oluşan cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileridir." ¹³⁸

¹³⁷ İbn-i Ebi Asım, Kitabu's-Sunne, 993

¹³⁸ Kitabu's-Sunne, 139. Rivayetin hükmü: Zayıftır.

۱۳۰- عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: أَلَا إِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِالثَّالِثِ.

130- Ebu Cuheyfe'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ali'yi ﷺ şöyle derken işittim:

"Dikkat edin! Peygamberinden sonra bu ümmetün en hayırlısı Ebu-bekir ﷺ sonra Ömer'dir ﷺ. Sonra, Allah ﷻ üçüncünün kim olduğunu daha iyi bilir."¹³⁹

۱۳۱- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ عِلَيْنَ لَيَرَاهُمْ مَنْ أَسْفَلَ مِنْهُمْ، كَمَا تَرَوْنَ الْكَوْكَبَ الدَّرِّيَّ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّا بَنَّا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ وَأَنْعَمًا."

131- Ebu Saîd el-Hudrî'den ﷺ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ buyurdu ki:

"Siz nasıl göğün ufkundaki inci gibi parlayan yıldızı görüyorsanız, İlliyyîn ahalisini de altlarında bulunanlar o şekilde görecektir. Şüphesiz Ebubekir ile Ömer de onlardandır ve daha güzeldirler."¹⁴⁰

۱۳۲- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَشَقُّقُ عَنْهُ الْأَرْضُ، ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، ثُمَّ أَهْلُ الْبَقِيعِ يُنْعَتُونَ مَعِيَ، ثُمَّ أَهْلُ مَكَّةَ، ثُمَّ أَحْشَرُ بَيْنَ الْحَرَمَيْنِ."

132- Abdullah b. Ömer'den ﷺ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ buyurdu ki:

"Ben, yerin kendisinden yarılabacağı [yeniden dirilecek olan] ilk kişiyim. Sonra Ebubekir sonra da Ömer'dir. Daha sonra Bakî [kabristanının] ahalisi benimle beraber dirilir, sonra da Mekke ahalisi. Sonra da ben Hameyn [iki haram: Mekke, Medine] arasında haşredilirim."¹⁴¹

¹³⁹ İbn-i Hacer el-Askalanî, el-Metâlibu'l-Âliye, 1/322; Abdurrezzak, Musannef, 6267; Busîni, İthâfu'l-Hayereti'l-Mehere, 2/481

¹⁴⁰ İbn-i Adiyy, el-Kâmil fi'd-Duâfâ, 7/84 Rivayetin hükmü: Zayıftır.

¹⁴¹ Tirmizî, 3692; Müsned-i Bezzâr 12/303; İbnu'l-Cevzî, el-İlelu'l-Mütenâhiye, 2/914; Suyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, 2676 Hadisin hükmü: Zayıftır.

۱۳۳- عَنْ أَبِي الْجَحَّافِ دَاوُدَ بْنِ أَبِي عَوْفٍ قَالَ: لَمَّا بُويعَ أَبُو بَكْرٍ أُلْقِيَ بَابُهُ ثَلَاثًا، يَقُولُ: أَيُّهَا النَّاسُ، أَقْبِلُونِي يَتَغَتَّكُمْ، كُلُّ ذَلِكَ يَقُولُ لَهُ عَلِيٌّ: لَا تَقِيلُكَ وَلَا تَسْتَقِيلُكَ، قَدَّمَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَمَنْ ذَا يُوْخِرُكَ؟

133- Ebu'l-Cehhâf Davud b. Ebi Avf'tan rahimehullah rivayet olunduğuna göre, O şöyle demiştir:

Ebubekir'e ؓ biat edilince üç gün boyunca kapısını kapadı. Diyordu ki: "Ey insanlar! Bana biatınızdan vazgeçin." Ali ؓ tüm bunlarda şöyle diyordu: "Hayır! Sana biatımızı bozmayız bozmak da istemeyiz. Rasu-lullah ؐ seni öne aldı, kim seni geriye alabilir?"¹⁴²

۱۳۴- عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مِنْ مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ غَاصِبًا رَأْسَهُ بِخَرْقَةٍ، فَجَلَسَ عَلَى الْمَنْبَرِ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَاتَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: "إِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَمَّنَ عَلَيَّ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ مِنْ ابْنِ أَبِي قُحَافَةٍ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنَ النَّاسِ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ، وَلَكِنْ خَلَّةُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ، سُدُّوا عَنِّي كُلَّ خَوْخَةٍ فِي الْمَسْجِدِ غَيْرَ خَوْخَةِ أَبِي بَكْرٍ"

134- İkrime'nin rahimehullah İbn-i Abbas'tan ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ؐ ölümüne neden olan hastalığı sırasında kafasını bir bezle bağlamış olduğu halde dışarı çıktı. Minbere oturdu, Allah'a ؐ hamd etti, O'nu övdü ve şöyle dedi:

"Benim nezdimde canı ve malı [feda etme] hususunda Ebubekir b. Ebi Kuhâfe'den ؓ daha cömerdi yoktur. İnsanlardan birini dost edinceydim Ebubekir'i ؓ dost edinirdim. Ancak İslam kardeşliği daha üs-tündür. Bu mescitteki bütün kapıları kapatın. Ebubekir'in ؓ kapısı ha-riç."¹⁴³

¹⁴² Daha önce 101 rakamıyla geçti.

¹⁴³ Daha önce 67 rakamıyla geçti.

۱۳۵- عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُمِّئِيَّيَ أَمَامَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ: "يَا أَبَا الدَّرْدَاءِ، أَتَمَّشِيَّيَ أَمَامَ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ، وَلَا غَرَبَتْ، عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ أَفْضَلَ مِنْ أَبِي بَكْرٍ"

135- Atâ'nın rahimehullah Ebu'd-Derdâ'dan ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ, beni Ebubekir'in ﷺ önünde yürürken gördü. Dedi ki: "Ey Ebu'd-Derdâ! Hem dünyada hem de ahirette senden daha hayırlı olan birinin önünde mi yürüyorsun? Güneş, nebiler ve rasullerden sonra Ebubekir'den ﷺ daha faziletli birinin üzerine doğmamış ve batmamıştır." ¹⁴⁴

۱۳۶- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ وَهُوَ ابْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا أَبَتِ مَنْ خَيْرٌ هَذِهِ الْأُمَّةُ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: عُمَرُ، قَالَ: فَحَسِبْتُ أَنْ أَقُولَ: ثُمَّ مَنْ؟ فَيَقُولُ عُثْمَانُ، فَقُلْتُ: أَنْتَ يَا أَبَتِ؟ فَقَالَ: أَبُوكَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

136- Muhammed b. el-Hanefiyye'den ﷺ -Ali'nin ﷺ oğludur- rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Dedim ki: "Babacığım! Rasulullah ﷺ'den sonra bu ümmetin en hayırlısı kimdir?" Dedi ki: "Ebubekir'dir ﷺ." "Sonra kim?" dedim. Dedi ki: "Ömer'dir ﷺ." Sonra kim diye sorup 'Osman'dır ﷺ' demesinden korktum ve dedim ki: "Peki ya sen ey babacım!" Dedi ki: "Senin baban [sadece] Müslümanlardan biridir." ¹⁴⁵

۱۳۷- عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: رَأَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أُمِّئِيَّيَ أَمَامَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ: "لِمَ تَمَّشِيَّيَ أَمَامَ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ؟ إِنْ أَبَا بَكْرٍ خَيْرٌ مِنْ طَلَعَتِ عَلَيْهِ الشَّمْسُ، أَوْ غَرَبَتْ"

¹⁴⁴ Hilyetu'l-Evliyâ, 3/325; İbn-i Asâkir, Târîh-i Dîmeşk, 30/208; el-İlelu'l-Mütenâhiye, 1/187. Hadisin hükmü: Zayıftır.

¹⁴⁵ Buhari, 3671; Ebu Davud, 4629

137- Atâ'nın rahimehullah Ebu'd-Derdâ'dan   rivayet ettiğine göre, O  yle demiştir:

"Rasulullah  , beni Ebubekir'in   önünde yürürken gördü. Dedi ki: "Niçin senden daha hayırlı birinin önünde yürüyorsun? şüphesiz Ebubekir   güneşin üzerine doğduğu veya battuğı kişilerin en hayırlı-sıdır."¹⁴⁶

۱۳۸ - فتنۃ مُحَمَّدُ بْنُ الْمُكَدِّرِ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ: مَرَّ أَبُو بَكْرٍ عَلَى أَبِي جَهْلٍ وَهُوَ يَغْذِبُ بِلَالًا، وَهُوَ يَقُولُ لَهُ: ارْتَدَّ، وَبِلَالٌ يَقُولُ: لَا أَحَدَ إِلَّا إِلَآهُ، فَقَالَ أَبُو جَهْلٍ لِأَبِي بَكْرٍ: أَلَا تَتَشَفَّرِي مِنِّي أَخَاكَ؟ قَالَ: بِكَمْ؟ قَالَ: بِكَذَا وَكَذَا، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: إِذَا قُلْتَ: نَعَمْ، فَقَدْ جَازَى لِي؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: قَدْ أَخَذْتَهُ، ثُمَّ قَالَ لِبِلَالٍ: أَذْهَبَ فَإِنَّكَ لِمَنْ أَسْلَمْتَ لَهُ، فَبَلَغَ أَبَا بَكْرٍ أَنَّ بِلَالًا يَقُولُ: وَاللَّهِ لَا أُوَدُّنَ لِأَحَدٍ يَغْذِرُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: مَا كَانَ لِبِلَالٍ أَنْ يَقُولَ ذَاكَ. فَجَاءَ أَبَا بَكْرٍ فَقَالَ: إِنْ كُنْتُ أَغْتَفِي لَأَكُونَ مَعَكَ لِرِمَّتِكَ، وَإِنْ كُنْتُ أَغْتَفِي لِلَّهِ فَخَلِّني وَمَنْ أَغْتَفِي لَهُ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: بَلْ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

138- Muhammed b. Münkedir bize anlattı, O C bir b. Abdullah'ı   öyle derken şitmiş:

"Ebubekir  , Bilal'e   işkence ettiği esnada Ebu Cehil'in yanından geçti. O'na "Dininden d n" diyordu. Bilal   ise öyle diyordu: "O'ndan başka bir ve tek olan yoktur." Ebu Cehil, Ebubekir'e   dedi ki: "Kardeşini benden satın almayacak mısın?" Dedi ki: "Kaç para karşılığında?" Dedi ki: "şu kadar paraya." Ebubekir   dedi ki: "Evet dersem, bana mı ait olur?" "Evet" dedi. Ebubekir   dedi ki: "Onu aldım." Sonra Bilal'e   dedi ki: "Git, sen kendisine teslim olduğun zata aitsin."

[Rasulullah  'in vefatından sonra] Ebubekir'e   Bilal'in   "Allah'a yemin olsun ki, Rasulullah  'den sonra hiç kimse için müezzinlik yapmam" dediği ulaştı. Dedi ki: "Bilal'in bunu demeye hakkı yoktur." Bilal   Ebubekir'e   geldi ve öyle söyledi: "Eğer beni senle beraber

¹⁴⁶ Daha önce 135 rakamıyla geçmişti. Ayrıca bkz. Memau'z-Zev id, 9/47;  curr , eş-şer a, 1310; şevk ni, Derru's-Seh be, s.72;

olayım diye azat ettiysen sana senle kalırım. Eğer beni Allah ﷻ için azat ettiysen o zaman benle, beni kendisi için azat ettiğin arasından çekil." Ebubekir ؓ dedi ki: "Bilakis Allah ﷻ için [azat ettim]." ¹⁴⁷

۱۳۹- عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جَحِيْقَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَهْتَفُ عَلَى أَغْوَادِكُمْ هَذِهِ يَقُولُ: أَلَا أَخْبَرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، وَالثَّانِي عُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ لَسَمَّيْتُ الثَّالِثَ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ.

139- Avn b. Ebi Cuheyfe'nin babasından rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Ali'yi ؓ sizin bu sütunlarınıza haykırırken işittim, diyordu ki: "Allah'ın ﷻ peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısını haber vereyim mi size? Ebubekir'dir ؓ ikinci de Ömer'dir ؓ. İsteseydim üçüncünün de ismini verirdim. Allah hepsinden razı olsun." ¹⁴⁸

۱۴۰- عَنْ أَبِي بَرْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: مَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ"، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ رَقِيقٌ، فَقَالَ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، فَإِنَّكُمْ صَوْنِحَاتُ يَوْسُفَ"، فَأَمَّ أَبُو بَكْرٍ النَّاسَ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَيٌّ.

140- Ebu Bürde'nin babasından rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ hastalandı ve dedi ki:

"Ebubekir'e ؓ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırırsın. Âişe ؓ dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Şüphesiz Ebubekir ؓ duygusal bir adamdır [ağlamaktan namaz kıldırıramaz]." Rasulullah ﷺ dedi ki: "Ebubekir'e ؓ emredin [emrimi iletin]; insanlara namaz kıldırırsın. Şüphesiz sizler [ısrar etme noktasında] Yusuf'un kadın arkadaşıkları gibisiniz." Rasulullah ﷺ henüz hayatta iken, Ebubekir ؓ insanlara imamlık yaptı." ¹⁴⁹

¹⁴⁷ İbn-i Sa'd, Tabakât, 3/236; Hilvetu'l-Evliyâ, 1/150; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, 1/319 Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

¹⁴⁸ Müsned, 879, 880, 1060; Kitabu's-Sunne, 1203; Hilvetu'l-Evliyâ, 7199/

¹⁴⁹ Buhari, 664, 679, 712, 713, 3384, 7303; Müslim, 418; Tirmizî, 3672; İbn-i Mâce, 1232; Nesâî, 833; Muvatta, 473; Müsned, 24061, 24647, 25663, 25761, 25876, 25917, 25943, 26323

١٤١- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقِيلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ: "يَا عَلِيُّ، هَذَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْحَيَّةِ وَشَأْنُهَا بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ"

141- Ali'den ؓ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

Nebî ؓ'in yanındaydım. Ebubekir ؓ ile Ömer ؓ çıkageldi. Rasûlullah ؐ dedi ki: "Ey Ali ؓ! Bu ikisi, nebiler ve rasullerden sonra cennetliklerin orta yaşlılarının efendileri ve cennetin gençleridir."¹⁵⁰

١٤٢- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: كُنْتُ إِذَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا نَفَعَنِي اللَّهُ بِمَا شَاءَ مِنْهُ، فَإِذَا حَدَّثَنِي بِهِ غَيْرِي اسْتَحْلَفْتُهُ، فَإِذَا خَلَفَ لِي صَدَقْتُهُ، وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ حَدَّثَنِي، وَصَدَّقَ أَبُو بَكْرٍ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا مِنْ رَجُلٍ يُذِيبُ ذَنْبًا، فَيَتَوَضَّأُ فَيُحْسِنُ الْوُضُوءَ، ثُمَّ يَصَلِّيَ رُكْعَتَيْنِ، فَيَسْتَعْفِرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ، إِلَّا غُفِرَ لَهُ."

142- Ali b. Ebi Tâlip'ten ؓ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ben Rasûlullah ؐ'den bir hadis işittiğimde Allah ૐ bana ondan dilediği kadar fayda verirdi. Benden başkası bana hadis anlatsa ondan yemin etmesini isterdim. Bana yemin ettiğinde onu tasdik ederdim. Ebubekir ؓ bana hadis anlattı [yemin istemeye ihtiyaç duymaksızın] ki Ebubekir ؓ Nebî ؓ'denişittiği şu hadiste doğru demiştir; "Günah işleyen hiçbir kimse yoktur ki, güzelce abdest alıp sonra iki rekât namaz kılıp Allah ૐ'tan bağışlanma istesin de Allah ૐ onu bağışlamasın."¹⁵¹

١٤٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ قَالَ: سَمِعْتُ جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ بْنَ عَلِيٍّ يَقُولُ: بَرَى اللَّهُ مِمَّنْ تَبَرَّأَ مِنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ.

143- Amr b. Kays'tan rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Cafer b. Muhammed b. Ali'yi şöyle söylerken işittim:

"Ebubekir ؓ ve Ömer'den ؓ berî olan kişiden Allah ૐ da berî olur."¹⁵²

¹⁵⁰ Daha önce 93 rakamıyla geçmişti.

¹⁵¹ Ebu Davud, 1521; Tirmizi, 406, 3006; İbn-i Mâce, 1395; Müsned, 2, 47, 56

¹⁵² Dâraikutnî, Fedâilü's-Sahâbe, 1123/; İsmail b. Muhammed el-İsbehânî, Siyeru's-Selefi's-Sâlihîn, s.46

۱۴۴- فَمَا كَانَ فِي ذَلِكَ فَهْوٌ فِي عُنُقِي.
 ۱۴۴- فَمَا كَانَ فِي ذَلِكَ فَهْوٌ فِي عُنُقِي.
 ۱۴۴- فَمَا كَانَ فِي ذَلِكَ فَهْوٌ فِي عُنُقِي.

144- Kesîr en-Nevvâ bize anlattı, dedi ki: Ebu Cafer Muhammed b. Ali'ye Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ hakkında sordum, dedi ki:

"Onları dost edin. Bu konuda olan [başına gelebilecek] her şey benim boynumdur [mesuliyeti bana aittir]." ¹⁵³

۱۴۵- فَمَا كَانَ فِي ذَلِكَ فَهْوٌ فِي عُنُقِي.
 ۱۴۵- فَمَا كَانَ فِي ذَلِكَ فَهْوٌ فِي عُنُقِي.
 ۱۴۵- فَمَا كَانَ فِي ذَلِكَ فَهْوٌ فِي عُنُقِي.

145- Kesîr en-Nevvâ bize anlattı, dedi ki: Zeyd b. Ali'ye Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ hakkında sordum, dedi ki:

"Onları dost edin." Dedim ki: "Onlardan yüz çeviren kişi hakkında ne dersin?" Dedi ki: "Tevbe edene kadar ben de ondan yüz çeviririm." ¹⁵⁴

۱۴۶- عَنْ شَيْخٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّهُمْ خَرَجُوا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَتَزَلُّوا رُقَقًا، رُقَقَةً مَعَ فَلَانٍ، وَرُقَقَةً مَعَ فَلَانٍ، قَالَ: فَتَزَلْتُ فِي رُقَقَةِ أَبِي بَكْرٍ، وَكَانَ مَعَنَا أَغْرَابِيٌّ مِنْ أَهْلِ الْبَادِيَةِ، فَتَزَلْنَا بِأَهْلِ بَيْتٍ مِنَ الْأَغْرَابِ وَفِيهِمْ امْرَأَةٌ حَامِلٌ، فَقَالَ لَهَا الْأَغْرَابِيُّ: إِنِّي لَأُبَشِّرُكَ أَنْ تَلِدِي غُلَامًا إِنْ أُعْطِيتِي شَاءَ، وَلَدْتُ غُلَامًا فَأَعْطَنِي شَاءَ، وَسَجَّعَ لَهَا الْأَسَاجِيعُ، قَالَ: فَلَذَبَحَ الشَّاةَ، فَلَمَّا جَلَسُوا الْقَوْمُ يَأْكُلُونَ قَالَ رَجُلٌ: اتَذَرُونَ مَا هَذِهِ الشَّاةُ؟ فَاخْبِرَهُمْ، قَالَ: فَرَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ مُتَبَرِّزًا مُسْتَقْبِلًا بِتَقِيٍّ.

146- Nubeyh'in Ebu Saîd el-Hudrî'den ؓ rivayet ettiğine göre;

"Onlar [sahabeler] Rasûlullah ﷺ ile bir yolculukta çıktılar. Bir grup falancayla, bir grup filancayla olmak üzere grup-grup konakladılar. Dedi ki: "Bende Ebubekir'in ؓ grubunda konakladım. Bizimle bera-

¹⁵³ Dârakutnî, Fedâilu's-Sahâbe, 1118/ Rivayetin hükmü: Zayıftır.

¹⁵⁴ İbn-i Asâkir, Târih-i Dimeşk, 19/461 Rivayetin hükmü: Zayıftır.

ber çöl ahalisinden bir bedevi de vardı. İçlerinde hamile bir kadın olan bedevilerden bir aileye konuk olduk. Aramızdaki bedevi hamile kadına dedi ki: "Bana bir koyun verirsen, seni erkek bir evlat doğurman ile müjdelirim. Kadın bir erkek evlat doğurdu ve ona koyunu verdi. Bedevi de ona güzel sözler [seci'] söyledi. Ebu Saîd dedi ki: Bedevi koyunu kesti, oturdukları zaman topluluk ondan yedi. Adam, "Bu koyun nasıl geldi biliyor musunuz?" dedi ve olayı onlara anlattı. Ebu Saîd ؓ: Ebubekir'i ؓ uzaklaşmış kibleye doğru kustuğunu gördüm."¹⁵⁵

١٤٧- عَنْ عُمَرُو بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عُمَرَ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: أَمَدُ يَدِكَ تَبَايُغِكَ، قَالَ: غَلَامٌ تَبَايُغُونِي؟ قَوْلَ اللَّهِ مَا أَنَا بِأَتَقَاكُمْ وَلَا أَقْوَاكُمْ، أَتَقَانَا سَالِمٍ، يَغْنِي: مَوْلَى أَبِي خَذِيقَةَ، وَأَقْوَانَا عُمَرُ، قَالَ: أَمَدُ يَدِكَ {إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَخْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا}، قَالَ: قَبَايُغُوهُ وَجَعَلُوا لَهُ الْقَمِي دَرَاهِمٍ، قَالَ: زَيْدُونِي، إِنَّكُمْ قَدْ مَنَعْتُمُونِي مِنَ التَّجَارَةِ وَلِي عِيَالٍ، فَزَادُوهُ خَمْسِينَ مِائَةَ دَرَاهِمٍ، وَجَعَلُوا لَهُ شَاةً كُلَّ يَوْمٍ يُطْعِمُهَا الْمُسْلِمِينَ، فَقَالَ: طَيَّبُوا لِأَهْلِي رَأْسَهَا وَأَكَاغِرَهَا، فَفَعَلُوا.

147- Amr b. Meymûn'un babasından rivayet ettiğine göre,

Ömer ؓ Ebubekir'e ؓ dedi ki: "Uzat elini sana biat edelim." Dedi ki: "Ne üzere bana biat ediyorsunuz? Vallâhi, ben sizin en takvalınız ve en kuvvetliniz değilim." En takvalınız Sâlim -yani Ebu Huzeyfe'nin azatlı kölesi- en kuvvetliniz ise Ömer'dir ؓ. Ömer ؓ dedi ki: "Uzat elini. {Hani o ikisi mağaradaydı. O dostuna 'üzülme Allah bizimledir' demişti}"¹⁵⁶ Ebubekir'e ؓ biat ettiler ve ona [ücret olarak] iki bin dirhem belirlediler. Ebubekir ؓ dedi ki: "Bana daha fazla verin. Zira siz, ailem olmasına rağmen beni ticaretten engellemiş oldunuz." Beş yüz dirhem daha arttırdılar ve O'na her gün Müslümanlara yedireceği bir koyun verdiler. Dedi ki: "Kelle paçasını ailem için ayırın." Öyle de yaptılar."¹⁵⁷

¹⁵⁵ Müsned, 11482; Hilyetu'l-Evliyâ, 131/ Ebubekir'in (r.anhu) kusmasının sebebi bu koyunun kehanet ve ülsümle yani haram bir yolla gelmesidir. Haram lokmanın vücudunda kalmaması için bu denli bir üzümlük göstermiştir. [Mütercim]

¹⁵⁶ Tevbe, 9/40

¹⁵⁷ İbn-i Sa'd, Tabakât, 3/185

١٤٨- عَنْ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ، سَمِعَهُ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: وَلَيْتَا أَبُو بَكْرٍ لَمَّا أَخَذَ مِنَ الثَّامِي مِثْلَهُ.

148- Cafer'in babasından rivayet ettiğine göre, O Abdullah b. Cafer'i *rahimehullah* şöyle derken işitmiştir:

"Ebubekir ؓ bizi öyle idare etti ki insanlardan hiç kimse bizi O'nun gibi idare etmemiştir."¹⁵⁸

١٤٩- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنِّي رَأَيْتُنِي عَلَى قَلْبِ أَنْزَعٍ يَذُلُّو، ثُمَّ أَخَذَهَا أَبُو بَكْرٍ فَتَرَعَّ بِهَا ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ، فِيهِمَا ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَرْحَمُهُ، ثُمَّ أَخَذَهَا عُمَرُ، فَإِنْ بَرَحَ يَنْزَعُ حَتَّى اسْتَحَالَتْ غَرْبًا، ثُمَّ ضَرَبَتْ بِعَطْنٍ، فَمَا رَأَيْتُ مِنْ نَزْعٍ عَقْرِي أَحْسَنَ مِنْ نَزْعِ عُمَرَ".

149- Ebu Hureyre'nin ؓ Nebî ؑ'den rivayet ettiğine göre, O ؓ şöyle buyurmuştur:

"Kendimi [rüyada] bir kuyunun başında buldum, kovayla su çekiyordum. Sonra Ebubekir onu aldı, onunla bir ya da iki kova çekti. Allah O'na merhamet etsin, [kova çekmesinde] zayıflık vardı. Sonra onu Ömer aldı, su çekmeye devam etti öyle ki kova daha büyük bir kovaya dönüştü. Sonra orası develerin sulanıp dinlediği bir yer edinildi. Ömer'in su çektiği gibi güzel bir şekilde su çeken maharetli birisini görmedim."¹⁵⁹

١٥٠- عَنْ الْحَسَنِ قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "رَأَيْتُ كَأَنِّي أَنْزَعٌ عَلَى غَنَمٍ سُودٍ، فَخَالَطَهَا غَنَمٌ عُفْرٌ، فَأَوَّلْتُ السُّودَ الْعَرَبَ، وَالْعُفْرَ مَنْ خَالَطَهُمْ مِنْ إِخْوَانِهِمْ مِنَ الْعَجَمِ، قَالَ: قَبَيْتُمَا أَنَا كَذَلِكَ، إِذْ جَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَأَخَذَ الذَّلُوفَ فَتَرَعَّ ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ، وَهُوَ ضَعِيفٌ، وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَأَخَذَ الذَّلُوفَ، فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا، فَمَلَأَ الْحِيَاضَ، وَأَرَاوَى الْوَارِدَةَ، وَمَا رَأَيْتُ مِنْ عَقْرِي يَفْرِي قَرِي عُمَرَ.

¹⁵⁸ Dâraakutnî, Fedâilü's-Sahâbe, 18; Şafîi, el-Umm, 1163/. Bunun bir benzeri için bkz. İbn-i Hacer, el-İsâbe, 2344/

¹⁵⁹ Buhârî, 3634, 3664, 7021, 7022, 7475; Müslim, 2392; Müsned, 8239, 9820

150- Hasan-ı Basrî'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Bana ulaştığına göre Rasulullah ﷺ şöyle demiştir:

"Ben [kendimi] gördüm ki; sanki siyah koyunlar için su çekiyordum. Aralarına net beyaz olmayan koyunlar karıştı. Siyah olanları Araplara; net beyaz olmayanları da Arapların kardeşleri olan acemlere yordum." Dedi ki: "Ben bu haldeyken, bir anda Ebubekir geldi ve kovayı aldı bir ya da iki kova su çekti. Allah O'nu affetsin, su çekmesi zayıftı. Daha sonra Ömer geldi, kovayı aldı, kova daha büyük bir kovaya dönüştü. Yalakları doldurdu ve suya gelen hayvanları suya doyurdu. Ömer gibi güzel iş yapan maharetli birini görmedim."¹⁶⁰

۱۵۱- عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَمِينِهِ وَعُمَرُ عَنْ يَسَارِهِ، فَقَالَ: "هَكَذَا تَبْعُثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

151- Nafi'nin İbn-i Ömer'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ Ebubekir ؓ sağında Ömer ؓ de solunda mescide girdi. Sonra şöyle dedi: "Kıyamet günü işte bu şekilde diriliriz."¹⁶¹

۱۵۲- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَلَهُ وَزِيرَانِ مِنَ أَهْلِ السَّمَاءِ، وَوَزِيرَانِ مِنَ أَهْلِ الْأَرْضِ، فَأَمَّا وَزِيرَايَ مِنَ أَهْلِ السَّمَاءِ فَجِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَأَمَّا وَزِيرَايَ مِنَ أَهْلِ الْأَرْضِ فَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا"

152- Ebu Saîd'in ؓ dediğine göre Nebî ﷺ şöyle buyurdu:

"Bütün peygamberlerin sema ve yeryüzü ehlinde ikişer veziri vardır. Sema ehlinde olan iki vezirim Cebrâil ve Mikâil aleyhima's-selâm; yeryüzü ehlinde olan iki vezirim ise Ebubekir ؓ ve Ömer'dir ؓ."¹⁶²

153- Ebu'l-Cehhâf aynı hadisi Rasulullah ﷺ'den Atiyye ve Ebu Saîd'e ؓ dayandırmadan rivayet etmiştir.

¹⁶⁰ Bkz. bir üstteki dipnot

¹⁶¹ Daha önce 77 rakamıyla geçmişti.

¹⁶² Daha önce 105 rakamıyla geçmişti.

١٥٤- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ وَهُوَ عَاصِبٌ رَأْسَهُ، قَالَ: فَاصْبَغْتُ حَتَّى صَعِدَ الْمِنْبَرَ فَقَالَ: "إِنِّي السَّاعَةُ لَقَائِمٌ عَلَى الْخَوْصِ"، قَالَ: ثُمَّ قَالَ: "إِنَّ عَبْدًا عُرِضَتْ عَلَيْهِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا، فَاخْتَارَ الْأَجْرَةَ"، فَلَمْ يَقْطُنْ لَهَا أَحَدٌ مِنَ الْقَوْمِ إِلَّا أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: يَا أَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، بَلْ تَقْدِيكَ بِأَمْوَالِنَا وَأَنْفُسِنَا وَأَوْلَادِنَا، قَالَ: ثُمَّ هَبَطَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الْمِنْبَرِ، فَمَا رُئِيَ عَلَيْهِ حَتَّى السَّاعَةِ.

154- Ebu Saîd'den ﷺ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ ölümüne neden olan hastalığı sırasında [kafasını bir bezle] bağlamış olduğu halde dışarı çıktı." Ebu Saîd ﷺ dedi ki: Minbere çıkana dek peşinden gittim. Dedi ki: "Şu an havzın üstünde duruyorum." Sonra dedi ki: "Bir kul vardır ki, kendisine dünya ve ziyneti arz edilmiştir de o ahireti tercih etmiştir." Topluluktan Ebubekir ﷺ dışındayken hiç kimse bunu anlamadı. Ebubekir ﷺ dedi ki: "Anam babam sana feda olsun. Hatta mallarımızı, canlarımızı ve evlatlarımızı da sena feda ederiz." Sonra Rasulullah ﷺ minberden indi. Şu ana kadar da hiç görülmedi"¹⁶³

١٥٥- عَنْ أَبِي الْأَخْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَلَا إِنِّي أَبْرَأُ إِلَى كُلِّ حِلٍّ مِنْ حِلِّهِ، وَلَوْ اتَّخَذْتُ خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، إِنْ صَاحَبَكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ"

155- Ebu'l-Ahvas'ın Abdullah b. Mesûd'dan ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Dikkat edin! Her dostun dostluğundan beriyim. Dost edinecek olsaydım Ebubekir'i ﷺ dost edinirdim. Dostunuz Allah'ın ﷻ dostudur."¹⁶⁴

¹⁶³ Daha önce 21 rakamıyla geçmişti.

¹⁶⁴ Müslim, 2383; Tirmizi, 3655; İbn-i Mâce, 93; Müsned, 3580, 3689, 3880, 4121. Benzer rivayetler için bkz. Müsned, 3749, 3750, 3751, 3752, 3753, 3878, 3892, 3909, 4136, 4161, 4182, 4354, 4413

١٥٦- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّحِداً أَحَدًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ ابْنَ أَبِي قُحَافَةَ خَلِيلًا"

156- İbn-i Mesûd'dan ؓ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasu-lullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Şayet birini dost edinecek olsaydım, Ebu Kuhâfe'nin oğlunu ؓ dost edinirdim." ¹⁶⁵

157- Abdullah b. Mürre Ebu'l-Ehvas yoluyla aynı hadisi İbn-i Mesûd'dan ؓ rivayet etmiştir.

158- Süfyân rivayetiyle Ebu'l-Ehvas, aynı hadisi İbn-i Mesûd'dan ؓ ri-vayet etmiştir.

159- Şu'be rivayetiyle Ebu'l-Ehvas, aynı hadisi bazı kısımları hariç İbn-i Mesûd'dan ؓ rivayet etmiştir.

160- Muhammed b. Cafer el-Verkânî yoluyla aynı hadis İbn-i Mesûd'dan ؓ rivayet edilmiştir.

١٦١- أَخْبَرَنِي عَبْدُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ الصَّخَّاءَ يَقُولُ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَالْحَالِجُ الْمُؤْمِنِينَ}، قَالَ: أَحْيَارُ الْمُؤْمِنِينَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ

161- Ubeyd b. Süleyman'ın bana haber verdi, dedi ki:

"Ve salih müminler" [Tahrîm, 66/4] ayeti hakkında Dahhâk'ın rahi-mehullah şöyle dediğini işittim: "Müminlerin en hayırlıları Ebubekir ؓ ve Ömer'dir ؓ." ¹⁶⁶

١٦٢- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى لَيَرَاهُمْ مَنْ نَخْتَهُمْ كَمَا تَرَوْنَ النِّجَمَ الطَّالِعَ فِي أَفْقٍ مِنْ أَفَاقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمَا"

¹⁶⁵ Bkz. bir üstteki dipnot

¹⁶⁶ Ed-Durru'l-Mensûr, 6/243-244

162- Ebu Saîd el-Hudrî'den ﷺ rivayet edildiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Tıpkı semanın ufuklarından birinde doğan yıldızı gördüğünüz gibi, [Cennette] yüksek derecelerin ahalisini de altlarında bulunanlar o şekilde görürler. Şüphesiz Ebubekir ﷺ ile Ömer ﷺ de onlardandır ve daha güzeldirler."¹⁶⁷

163- Abdullah b. Ahmed b. Hanbel: Babamın, bu hadisi Süfyan b. Uyeyne'den naklettiğini duydum.

164- Atıyye el-Üfî aynı hadisi Ebu Saîd'den ﷺ rivayet etmiştir.

١٦٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتْنَا يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا بْنَ أَبِي زَائِدَةَ قَالَ: سَمِعْتُ مُجَالِدًا يَقُولُ: أَشْهَدُ عَلَى أَبِي الْوَدَّاءِ، أَنَّهُ شَهِدَ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّهُ سَمِعَهُ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ لَيَرَوْنَ أَهْلَ عِلِّيْنِ كَمَا تَرَوْنَ الْكَوْكَبَ الدَّرِّيَّ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ لَمِنْهُمْ، وَأَنْعَمًا". فَقَالَ إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ، وَهُوَ جَالِسٌ مَعَ مُجَالِدٍ عَلَى الطَّنْفَسَةِ: وَأَنَا أَشْهَدُ عَلَى عَطِيَّةِ الْغَوْفِيِّ، أَنَّهُ شَهِدَ عَلَى أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ ذَلِكَ.

165- Abdullah bize anlattı, dedi ki: Babam [Ahmed b. Hanbel] bana anlattı; Yahya b. Zekerıyya b. Ebi Zâide bize anlattı, dedi ki: Ben Mücâlid'in şöyle dediğini işittim: "Şahitlik ederim ki, Ebu'l-Veddâk, Ebu Saîd el-Hudrî'nin ﷺ şöyle dediğini işitmiştir: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Siz nasıl göğün ufkundaki inci gibi parlayan yıldızı görüyorsanız, cennet ehli de o şekilde İlliyyîn ahalisini görecektir. Şüphesiz ki, Ebubekir ile Ömer de onlardandır ve daha güzeldirler."

Dedi ki: İsmail b. Ebi Halid Mücâlid ile beraber kadife halı üzerinde otururken şöyle dedi: Ben de şahitlik ederim ki Atıyye el-Üfî, Ebu Saîd el-Hudrî'nin ﷺ Nebî ﷺ'in bunu söylediğini duyduğuna şahitlik etmiştir."¹⁶⁸

166- A'meş de aynı hadisi Atıyye el-Üfî Ebu Saîd'den ﷺ rivayet etmiştir.

¹⁶⁷ Tirmizi, 3658; İbn-i Mâce, 96; Müsned, 11213, 11690, 11882, 11939; Suyûtî, el-Câmiu's-Sağır, 2225;

¹⁶⁸ Müsned, 11588

١٦٧- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ عَلَيْنَ لَيَرَاهُمْ مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُمْ كَمَا يَرَى الْكَوْكَبُ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ لَمِنْهُمْ، وَأَنْتَمَا"

167- Ebu Saîd el-Hudrî'den ؓ rivayet olunduğuna göre, O demiştir ki: Rasulullah ﷺ'in şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz yıldızın semanın ufkunda gözüktüğü gibi, İliyyîn ehlini de altlarında bulunanlar o şekilde görür. Ebubekir ile Ömer de onlardandır ve daha güzeldirler."¹⁶⁹

168- Abdullah b. Suhbân rivayetiyle Atıyye el-Üfî, aynı hadisi Ebu Saîd el-Hudrî'den ؓ rivayet etmiştir.

169- Ebu'l-Cehhâf rivayetiyle Atıyye el-Üfî, aynı hadisi Ebu Saîd el-Hudrî'den ؓ rivayet etmiştir.

١٧٠- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ تَمَسَّكُمْ بِهِ فَلَنْ تَضِلُّوا: كِتَابَ اللَّهِ، وَأَهْلَ بَيْتِي"

170- Ebu Saîd el-Hudrî'den ؓ rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ buyurmuştur ki:

"Kendisine tutunduğunuz takdirde sapmayacağınız bir şey bıraktım aranızda; Allah'ın ﷻ kitabı ve ehl-i beytim."¹⁷⁰

١٧١- أَنَا أَبُو الْجَحَافِ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ: مَا مَرَزْتُ بِدَارِ الْقُصَّارَيْنِ إِلَّا ذَكَرْتُ يَوْمَ الْجَمَاعَةِ

171- Ebu'l-Cehhâf bize bildirdi, dedi ki: Babam bana şöyle anlattı:

¹⁶⁹ Müsned, 11467

¹⁷⁰ Müsned, 21654, 21578

"Elbise temizleyicisine ne zaman uğrasam Cemâcim gününü [savaşını]¹⁷¹ hatırlarım."¹⁷²

۱۷۲- أنا أَبُو الْجَحَّافِ، وَكَانَ مَرْضِيًّا، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّمَا هُوَ حَبٌّ وَبَغَضٌ، وَرَضَى وَسَخَطٌ.

172- Ebu'l-Cehhâf'ın -ki razı olunmuş bir kuldur- bize Ebu'l-Buhturî'den bildirdiğine, O şöyle söylemiştir: Ali عليه السلام şöyle demiştir:

"Bu [hayat] sadece sevgi ve nefret; rıza ve gazaptır."¹⁷³

۱۷۳- عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: الْمَاءُ مِنَ الْمَاءِ فِي الْإِخْتِلَامِ

173- İkrime'nin *rahimehullah* İbn-i Abbas'tan رضي الله عنه rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"İhtilâm olma konusunda su [gusül], sudan [meni] gelir."¹⁷⁴

۱۷۴- قَالَ عِكْرِمَةُ: قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: إِذَا رَأَى الرَّجُلُ كَأَنَّهُ قَدْ اخْتَلَمَ وَلَمْ يَرِ مَاءً فَلَا يَغْتَسِلْ.

174- İkrime *rahimehullah* dedi ki, İbn-i Abbas رضي الله عنه şöyle demiştir:

¹⁷¹ Fırat'ın batı tarafında, Kufe'ye 7 fersah uzaklıkta bulunan Deyrülcemâcim'in bu adla anılmasıyla ilgili çeşitli rivayetler vardır. Genellikle kabul edilen görüşe göre İyad ile Behrâ kabileleri veya İyad ile Sâsânî arasında vuku bulan bir savaşta öldürülen pek çok kişinin kafataslarının (cemâcim) burada gömülmüş olmasından dolayı bu mevkiye "deyrülcemâcim" (kafatasları manasuru) denilmiştir. Deyrülcemâcim İslam tarihinde Sicistan'ın fethiyle görevlendirilen İbnu'l-Eş'âs'ın Kufe valisi Haccâc'ın emirlerine karşı gelerek ona isyan etmesiyle başlayan ve yenilgisiyle sonuçlanan savaş dolayısıyla meşhur olmuştur. İbnu'l-Eş'as Sicistan'da bazı yerleri ele geçirdikten sonra bölgeyi tanımak ve haraç toplamak düşüncesiyle fetihlere ara verdi. Ancak Haccâc fetihlere derhal devam etmesini isteyince araları açıldı. Gönderdiği kuvvetlerin bozguna uğratıldığını gören Haccâc, bu defa bizzat sevk ve idare ettiği bir ordu ile İbnu'l-Eş'as'ın üzerine yürüdü. Haccâc'ın ordusu Deyrulkurre'de İbnu'l-Eş'as'ın kuvvetleri de Deyrülcemacim'de ordugâh kurdular. Burada 100 gün devam eden çarpışmalar sonunda İbnu'l-Eş'as mağlup olarak 82 (701) yılında Basra'ya çekildi. Bkz. TDV İslam Ansiklopedisi, Deyrülcemacim maddesi.

¹⁷² İbnu'l-Furât: Doğru olan Cemel günüdür. Taberî, tarihinde 5/318 Abdullah b. Sinan'dan şunu aktarmıştır: "Ne zaman Velîd'in evine girsem o günü [Cemel gününü] hatırlarım." Sonra Ebu Bısr'den şunu rivayet etmiştir: "Cemel günü efendimle beraberdim. Ne zaman Velîd'in evine uğrayıp [elbiseye] vuran elbise temizleyicilerin sesini duysam onların savaşlarını hatırlardım." Kitapta yer alan senet şiddetli zayıf hükmündedir.

¹⁷³ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. [Mütercim]

¹⁷⁴ Tirmizi, 112; İbn-i Hacer, et-Telhîsu'l-Habîr, 1/203 Rivayetin hükmü: Zayıftır.

"Kişi ihtilam olduğunu zannetse ama su [meni] görmese, gusûl almasın."¹⁷⁵

۱۷۵- عَنْ أَبِي بَشِيرٍ قَالَ: سَمِعَ ابْنُ عُمَرَ رَجُلًا يَقُولُ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، فَقَالَ: كُنْتُ مِنَ كُنُوزِ الْجَنَّةِ.

175- Ebu Beşîr'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

İbn-i Ömer ؓ, "La havle ve la kuvvete illa billah [güç ve kuvvet yalnız Allah'ın yardımı ile olur]" diyen bir adam işitti ve şöyle dedi: [Bu söz] cennet hazinelerinden bir hazinedir."¹⁷⁶

۱۷۶- قَتْنَا سَالِمَ، يَغْنِي: ابْنُ أَبِي حَفْصَةَ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ وَجَعْفَرًا عَنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَقَالَا لِي: يَا سَالِمُ، تَوَلَّيْهُمَا وَأَبْرَأُ مِنْ عَدُوَّهِمَا، فَإِنَّهُمَا كَانَا إِمَامَيْنِ هُدًى، قَالَ: وَقَالَ لِي جَعْفَرُ: يَا سَالِمُ، أَبُو بَكْرٍ جَدِّي، أَيْسَبُ الرَّجُلِ جَدَّهُ؟ قَالَ: وَقَالَ: لَا نَأْتِي شَفَاعَةَ مُحَمَّدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنْ لَمْ أَكُنْ أَوَّلَاهُمَا وَأَبْرَأُ مِنْ عَدُوَّهِمَا.

176- Sâlim -yani İbn-i Ebi Hafsa- dedi ki: Ebu Cafer ve Cafer'e Ebubekir ؓ ile Ömer ؓ hakkında sordum, bana dediler ki:

"Ey Salim! Onları dost bil ve onların düşmanlarından berî ol. Şüphesiz o ikisi hidayet önderleridir."

Ebu Cafer bana şunu söyledi: "Ey Salim! Ebubekir ؓ benim atamdır. Kişi hiç atasına söver mi?" Daha sonra dedi ki: "O ikisini dost edinmezsem ve düşmanlarından beri olmazsam, Muhammed'in ؐ şefaati bana ulaşmasın."¹⁷⁷

¹⁷⁵ İbn-i Abbas'tan (r.anhuma) sabit olan böyle bir rivayete rastlamadık.

¹⁷⁶ Buhari, 4205, 6384, 6409, 6610, 7386; Müslim, 2704; Ebu Davud, 1526; Tirmizi, 3374, 3461; İbn-i Mâce, 3824; Müsned, 19575, 19579, 19599, 19604, 19605, 19648, 19745, 19755

¹⁷⁷ Dârakutnî, Fedâilu's-Sahâbe, 1118/; İbn-i Hacer, et-Tehzîb, 9351/; İbn-i Hacer el-Heytemi, es-Savaiku'l-Muhrika, s.53

۱۷۷- عَنْ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ عَلَى الْمَوْسِمِ، فَلَمَّا سَارَ بَعَثَ عَلَيْهِ فِي آثَرِهِ بَيَّاتٍ مِنْ أَوَّلِ بَرَاءَةٍ، فَرَجَعَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا لِي؟ قَالَ: "خَيْرٌ، أَنْتَ صَاحِبِي فِي الْغَارِ، وَصَاحِبِي عَلَى الْخَوْضِ"، قَالَ: فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: رَضِيتُ.

177- A'meş'in Ebu Sâlih'ten ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ Ebubekir'i ﷺ hac kafilesinin başında yolladı. O gince de Berâe [Tevbe] suresinin başından bazı ayetlerle beraber Ali'yi de ﷺ O'nun peşinden yolladı. Ebubekir ﷺ oradan döndü ve "Ey Allah'ın rasulü! Benim neyim var ki [sen görevi bana değil de Ali'ye ﷺ veriyorsun]?" Dedi ki ﷺ: "Hayır vardır. Sen benim mağaradaki ve havz-ı kevserdeki dostumsun."

Ebubekir ﷺ dedi ki: Razı oldum."¹⁷⁸

۱۷۸- عَنْ أَبِي سَرِيحَةَ، شَيْخٍ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: أَلَا إِنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ أَوَّاهًا مُبِيبَ الْقُلُوبِ، أَلَا وَإِنَّ عُمرَ نَاصِحَ اللَّهِ فَتَصَحَّه.

178- Ahmesl'li bir şey olan Ebu Serîha'dan rivayet edildiğine göre, O demiştir ki: Ali'yi ﷺ şöyle söylerken işittim:

"Dikkat edin! Ebubekir ﷺ, çok merhametli ve Allah'a ﷻ çok yönelen bir kimseydi. Ömer ﷺ de Allah'a ﷻ karşı samimi oldu Allah da ﷻ O'na sevgisini halis kıldı."¹⁷⁹

۱۷۹- أَنَا ثَابِتٌ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ حَدَّثَهُ قَالَ: قُلْتُ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي الْغَارِ: لَوْ أَنَّ أَحَدَهُمْ يَنْظُرُ، وَقَالَ مَرَّةً: نَظَرَ، إِلَى قَدَمَيْهِ لَأَبْصَرْنَا تَحْتَ قَدَمَيْهِ؟ قَالَ: فَقَالَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، مَا ظَنُّكَ بِأَنْتَ وَاللَّهِمَا؟".

¹⁷⁸ Tirmizi, 3670; İbn-i Kesir, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, 2/333; Târîhu't-Taberî, 3/154; Tefsînu't-Taberî, 10/47. Hadisin hükmü: Zayıftır.

¹⁷⁹ Daha önce 112 rakamıyla geçmişti.

179- Sâbit'in [el-Bünânî] rahimehullah Enes b. Mâlik'ten ؓ rivayet ettiğine göre, Ebubekir ؓ O'na anlatmıştır ki;

"Biz mağaradayken Nebî ﷺ'e dedim ki, "Onlardan biri ayaklarına baksa -bir keresinde 'baktı' diye anlatmış- bizi ayaklarının dibinde görecek." Dedi ki: "Ey Ebubekir! Üçüncüleri Allah ﷻ olan iki kişi hakkında ne zannediyorsun?"¹⁸⁰

١٨٠- عَنْ عَامِرٍ رَفَعَهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هَذَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ".

180- Âmir'den rivayet edildiğine göre, O merfu' olarak [Rasulullah'a dayandırarak] şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ buyurdu ki:

"Bu ikisi [Ebubekir ve Ömer] nebiler ve rasullerden sonra, öncekiler ve sonrakilerden oluşan cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileridir."¹⁸¹

١٨١- حَدَّثَنِي عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ وَزِيدٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ هُوَ وَأَصْحَابُهُ غَدِيرًا فَفَرَّقَهُمْ فِرْقَتَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: لِيَسْبَحَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ إِلَى صَاحِبِهِ، فَسَبَّحَ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ إِلَى صَاحِبِهِ، حَتَّى بَقِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، فَسَبَّحَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْهِ حَتَّى اخْتَصَمَتْهُ ثُمَّ قَالَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ خَلِيلًا لَأَتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ، وَلَكِنَّهُ صَاحِبِي كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ".

181- Abdulcebbâr b. Verd'in bana İbn-i Ebi Müleyke'den ؓ anlattığına göre,

Nebî ﷺ, ashabı kalabalık bir haldeyken mescide girdi ve onları iki gruba ayırdı. Sonra dedi ki: "Sizden her biri kendi arkadaşıyla otursun." Bir tek Nebî ﷺ ve Ebubekir ؓ kalıncaya dek her biri kendi arkadaşıyla birlikte oturdu. Nebî ﷺ, Ebubekir ؓ ile oturdu O'na sarıldı, sonra şöyle söyledi: "Eğer bu ümmetten birini dost edinecek olsaydım,

¹⁸⁰ Daha önce 23 rakamıyla geçmişti.

¹⁸¹ Daha önce 93 rakamıyla geçmişti.

Ebubekir'i dost edinirdim. Ancak O Allah'ın ﷺ da buyurduğu gibi¹⁸² benim arkadaşımdır.¹⁸³

١٨٢ - عَنْ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: لَمَّا هَاجَرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَرَجَ مَعَ أَبُو بَكْرٍ، فَأَخَذَا طَرِيقَ ثَوْرٍ، فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يَمْشِي خَلْفَهُ وَيَمْشِي أَمَامَهُ قَالَ: فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا لَكَ؟" قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخَافُ أَنْ تُؤْتَى مِنْ خَلْفِكَ فَأَتَاخِزَ، وَأَخَافُ أَنْ تُؤْتَى مِنْ أَمَامِكَ فَأَتَقَدَّمَ، قَالَ: فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى الْغَارِ قَالَ أَبُو بَكْرٍ: كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَقْمَهُ، قَالَ نَافِعٌ: فَخَذَّيْنِي رَجُلٌ عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ رَأَى جُحْرًا فَالْقَمَهَا قَدَمُهُ وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ كَانَتْ لَسْعَةً أَوْ لَدَعَةً كَانَتْ بِي.

182- Nâfi' b. Ömer ؓ İbn-i Ebi Müleyke'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî ﷺ hicret ettiği zaman Ebubekir ؓ de O'nunla beraber [yola] çıktı. Sevr yolunu tuttular. Ebubekir ؓ, Rasulullah ﷺ'in arkasından ve önünden yürümeye başladı. Nebî ﷺ O'na dedi ki: "Neyin var?" Dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Arkandan gelinmesinden korkuyorum arkana geçiyorum, önünden gelinmesinden korkuyorum önüne geçiyorum." İbn-i Ebi Müleyke ؓ devamla dedi ki: Ne zamanki mağaraya vardılar Ebubekir ؓ dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Ben orayı temizleyene kadar sen olduğun yerde kal."

Nâfi' ؓ şöyle söyledi: Bana İbn-i Ebi Müleyke'den ؓ rivayet eden birinin anlattığına göre; Ebubekir ؓ mağarada bir delik gördü, ayağını oraya tıkadı ve "Ey Allah'ın rasulü! bir ısırık veya sokma olursa bana gelsin" dedi.¹⁸⁴

١٨٣ - عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ: "بَيْنَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقْرَةً إِذْ رَكِبَهَا فَضَرَبَهَا، فَقَالَتْ: إِنَّا لَمْ نُخْلَقْ

¹⁸² "Hani o ikisi mağaradaydı. O dostuna 'üzülme Allah bizimledir' demişti." [Tevbe, 9/40] ayeti-ne işarette bulunmaktadır.

¹⁸³ Mecmau'z-Zevâid, 9/47; es-Savâiku'l-Muhrika, s.73

¹⁸⁴ Daha önce 22 rakamıyla geçmişti.

لهذا، إِنَّمَا خَلَقْنَا لِلْحِرَاقَةِ، فَقَالَ النَّاسُ: سُبْحَانَ اللَّهِ بِقَرَّةٍ تَكَلَّمُ"، قَالَ: "فَإِنِّي أَوْمِنُ بِهَذَا، أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَمَا هُمَا ثُمَّ، وَبَيَّنَّا رَجُلًا فِي غَنَمِهِ إِذْ عَدَا عَلَيْهَا الذَّنْبُ فَأَخَذَ شَاةً مِنْهَا، فَطَلَبَهُ فَأَذْرَكَ فَاسْتَقْدَمَهَا مِنْهُ، قَالَ: يَا هَذَا، اسْتَقْدَمْتُهَا مِنِّي، فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ، يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي؟ فَقَالَ النَّاسُ: سُبْحَانَ اللَّهِ ذَنْبٌ يَتَكَلَّمُ"، قَالَ: "فَإِنِّي أَوْمِنُ بِذَلِكَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ"، وَمَا هُمَا ثُمَّ

183- Ebu Seleme'nin *rahimehullah* Ebu Hureyre'den ؓ rivayet ettiğınse göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ bize namaz kıldırdı. Sonra da bize yüzünü dönüp şöyle dedi;

"Adamın biri ineğini sürüyorken birden ona bindi ve vurdu. İnek, 'Biz bunun için yaratılmadık. Biz sadece toprağı işlemek için yaratıldık' dedi." İnsanlar dedi ki: "Subhanallah! Konuşan inek he!" Rasulullah ﷺ dedi ki: "Ben buna iman ediyorum, Ebubekir ile Ömer de [iman ediyor]." Ebu Seleme dedi ki: Oysa ikisi de orada bulunmuyordu. "Yine bir adam koyunlarının arasındayken aniden bir kurt, sürüsüne saldırdı ve bir koyunu aldı. Adam koyunu kurttan istedi, ona yetiştı ve koyunu kurttan kurtardı. Kurt, 'Ey adam! Koyunu benden kurtardın da yırtıcı hayvanların gününde, onun için benden başka çobanın olmadığı o günde¹⁸⁵ onu kim koruyacak?' dedi." İnsanlar dedi ki: "Subhanallah! Konuşan kurt he!" "Ben buna iman ediyorum Ebubekir ile Ömer de [iman ediyor]." Ebu Seleme dedi ki: Oysa ikisi de orada bulunmuyordu.¹⁸⁶

¹⁸⁵ Alimler bu konuda ihtilaf etmişlerdir; Bir grup alime göre buradaki "yırtıcı hayvanlar gününden" maksat kıyamet günüdür. Zira kişi kıyamette kendisinden başkasıyla ilgilenemeyeceğinden koyunu sahipsiz kalacaktır. Bu bazı dil alimlerinin görüşüdür. Diğer bir gruba göre ise buradaki "yırtıcı hayvanlar gününden" maksat fitnelerin çoğalıp insanların hayvanlarını ihmal edeceği bu sebeple de yırtıcı hayvanların sürülere saldıracağı gündür. O gün insan, yırtıcı hayvanların korkusundan koyunlarına yaklaşamayacak ve koyunu için kurttan daha yakın bir çoban olmayacaktır. Yani kurt koyunla baş başa kalacaktır. Ayrıca bu grup bu ifadenin "Kıyamet günü" diye anlaşılmasını hadisin ikinci kısmına ters bulur çünkü kıyamette kurdun koyuna çobanlık etmesi düşünülemez. Bu son görüş İmam Nevevî'nin de *rahimehullah* tercih ettiğı görüştür. Bkz. Nevevî, el-Minhâc Şerhu Sahih-i Müslim, 2388 rakamlı hadisin şerhi.

¹⁸⁶ Buhari, 2324, 3471, 3663, 3690; Müslim, 2388; Tirmizî, 3677, 3695; Müsned, 7351, 8693, 10529

١٨٤- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " دَخَلَتْ امْرَأَةٌ النَّارَ فِي هَرٍّ أَوْ هَرَّةٍ، رَبَطَتْهُ فَلَا هِيَ أَطْعَمَتْهُ، وَلَا هِيَ أَرْسَلَتْهُ فَيَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ الْأَرْضِ، ثُمَّ مَاتَ وَشَهِدَ عَلَى ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَيْسَ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عُمَرُ، وَبَيْنَا رَجُلٌ رَاكِبٌ بَقَرَةً فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَقَالَتْ: إِنِّي لَسْتُ لِهَذَا خَلِيفَتُ إِنَّمَا خَلِيفَتُ لِلْحَرَبِ، وَيَشْهَدُ عَلَى ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَيْسَ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عُمَرُ، وَبَيْنَا رَجُلٌ فِي غَنَمِهِ جَاءَ الذَّنْبُ فَأَخَذَ شَاةً مِنْهَا، فَأَذْرَكَ الرَّجُلُ فَتَرَعَهَا مِنْهُ، وَالتَفَتَ إِلَيْهِ الذَّنْبُ فَقَالَ: يَا هَذَا، تَرَعْتَهَا مِنِّي الْيَوْمَ، فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّيِّئِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ لَهَا غَيْرِي؟ وَيَشْهَدُ عَلَى ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَيْسَ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عُمَرُ."

184- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Ebu'l-Kasım ؓ şöyle buyurmuştur:

"Bir kadın; hapsettiği, yemek vermediği ve yer haşeratından yesin diye de salmadığı bir kedi sebebiyle cehenneme girmiştir. Sonra da kedi ölmüştür." Orada bulunmamalarına rağmen Ebubekir ile Ömer de buna şahitlik etti. "Yine adamın biri ineğe binmekteydi ki inek ona dönüp şöyle söyledi: Ben bunun için yaratılmadım ben sadece ekin [sürmek] için yaratıldım." Orada bulunmamalarına rağmen Ebubekir ile Ömer buna şahitlik etti. "Yine bir adam koyunlarının arasındayken kurt çıkageldi, sürüden bir koyun kaptı. Adam kurda yetişti ve koyunu ondan aldı. Kurt ona yönelip dedi ki: "Ey adam! Bugün onu benden aldın da yırtıcı hayvanların gününde, onun için benden başka çobanın olmadığı o günde onu kim koruyacak?" Orada bulunmamalarına rağmen Ebubekir ile Ömer buna şahitlik etti.¹⁸⁷

١٨٥- أَنَا مَعُمَرُ، عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ، رَجُلٍ مِنْ آلِ رِبِيعَةَ، أَنَّهُ بَلَغَهُ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ حِينَ اسْتُخْلِفَ قَعْدَ فِي بَيْتِهِ حَزِينًا، فَدَخَلَ عَلَيْهِ عُمَرُ، فَأَقْبَلَ عَلَى عُمَرَ يَلُومُهُ قَالَ: أَنْتَ كَلَّمْتَنِي هَذَا، وَشَكَا إِلَيْهِ الْحُكْمَ بَيْنَ النَّاسِ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: أَوْ مَا عَلِمْتَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ الْوَالِيَّ إِذَا اجْتَهَدَ فَأَصَابَ الْحَقَّ فَلَهُ أَجْرَانِ، وَإِذَا اجْتَهَدَ فَأَخْطَأَ الْحَقَّ فَلَهُ أَجْرٌ وَاحِدٌ؟" قَالَ: فَكَأَنَّهُ سَهَّلَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ حَدِيثَ عُمَرَ.

¹⁸⁷ Bkz. bir üstteki dipnot

185- Ma'mer'in bize Rebîa ailesinden olan Musa b. İbrahim'den bildirdiğine göre, O'na şöyle ulaşmış;

Ebubekir ؓ halife seçildiği zaman evinde hüzünlü bir şekilde oturdu, yanına Ömer ؓ girdi. Ebubekir ؓ Ömer'e ؓ yöneldi, O'nu kınayarak "Bu sorumluluğu sen yükledin bana" dedi ve insanlar arasında hüküm vermeyi O'na şikayette bulundu. Ömer ؓ O'na dedi ki: Bilmez misin Rasulullah ﷺ'in şöyle söylediğini; "Vali, içtihat ettiğinde isabet ederse ona iki ecir; içtihat edip hata ederse ona bir ecir vardır."

Musa: Sanki Ömer'in ؓ anlattığı bu hadis Ebubekir'e ؓ kolaylık sağlamıştı.¹⁸⁸

١٨٦- عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمَ بَدْرٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا تَقُولُونَ فِي هَؤُلَاءِ الْأَسْرَى؟" فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَوْمُكَ وَأَهْلُكَ اسْتَبَقَهُمْ وَاسْتَبَقَهُمْ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَثُوبَ عَلَيْهِمْ، فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَرِدْ عَلَيْهِمْ شَيْئًا، فَقَالَ: فَخَرَجَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "مِثْلُكَ يَا أَبَا بَكْرٍ كَمِثْلِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: {فَمَنْ تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ}، وَمِثْلُكَ يَا أَبَا بَكْرٍ كَمِثْلِ عِيسَى قَالَ: {إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَفِيرُ الْحَكِيمُ}

186- Ebu Ubeyde'nin Abdullah b. Mesûd'dan ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Bedir gününde Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Bu esirler hakkında ne diyorsunuz?"

Ebubekir ؓ: Ey Allah'ın rasulü! [Onlar] senin kavmin ve ehlidir. Onları [fidye karşılığında] bırak ve tevbe etmelerini iste. Umulur ki Allah ﷻ onların tevbesini kabul eder. Rasulullah ﷺ onların yanına girdi ve onlara [sundukları fikirlerine] cevap vermedi.

¹⁸⁸ Bûsirî, İthâfû'l-Hayeretü'l-Mehere, 5389/. Rivayetin hükmü: Zayıftır. İctihat hakkındaki hadis için bkz. Buhari, 7352; Müslim, 1716; Ebu Davud, 3574; Tirmizi, 1326; İbn-i Mâce, 2314; Müsned, 17774, 17820

Abdullah b. Mesûd ؓ dedi ki: Rasulullah ﷺ onların karşısına çıktı ve şöyle söyledi: "Ey Ebubekir! Senin örneğin tıpkı şöyle söyleyen İbrahim'in örneği gibidir; "Kim bana uyarsa şüphesiz ki o bendendir. Kim de bana karşı gelirse şüphesiz ki Sen, çok affeden ve çok merhamet edersin." [İbrahim, 14/36] Ey Ebubekir! Senin örneğin tıpkı şöyle söyleyen İsa'nın örneği gibidir; "Eğer onlara azap edersen, şüphesiz onlar senin kullarıdır. Şayet onları bağışlarsan muhakkak ki Sen, her şeye galipsin, hüküm ve hikmet sahibisin." [Mâide, 5/118]¹⁸⁹

187- Muaviye b. Amr bu hadisin bir benzerini Zâide'den aktarmıştır.

188- Cerir b. Hâzim bu hadisin bir benzerini A'meş'ten aktarmıştır.

١٨٩- أَنَا حُصَيْنٌ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: خَطَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: أَلَا إِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ، فَمَنْ قَالَ سِوَى ذَلِكَ بَعْدَ مَقَامِي هَذَا فَهُوَ مُفْتَرٍ، عَلَيْهِ مَا عَلَى الْمُفْتَرِي.

189- Husayn'ın bize Abdurrahman b. Ebi Leyla'dan rahimehullah bildir-
diğine göre, O şöyle demiştir:

"Ömer b. Hattâb ؓ hutbe verdi, Allah'a ﷻ hamd edip O'nu övdük-
ten sonra şöyle söyledi: "Dikkat kesilin! Rasulullah ﷺ'den sonra bu üm-
metin en hayırlısı Ebubekir'dir ؓ. Kim benim bu makamımdan sonra,
bundan başkasını söylerse o iftiracıdır. İftiracıya gereken [had] ona da
gerekir."¹⁹⁰

١٩٠- عَنْ زُرٍّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَتِ الْأَنْصَارُ: مِمَّنْ أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ أَمِيرٌ، فَأَتَى عُمَرُ فَقَالَ: يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ، أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَمَرَ أَبَا بَكْرٍ أَنْ يَوْمَ النَّاسِ؟ قَالُوا: بَلَى، قَالَ: فَأَيُّكُمْ تَطِيبُ نَفْسُهُ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ؟ قَالَتِ الْأَنْصَارُ: نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ نَتَقَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ.

¹⁸⁹ Tirmizi, 1714, 3084; Müsned, 3632 Hadisin hükmü: Zayıf.

¹⁹⁰ Beyhakî, el-İ'tikâd, s.361; İbn-i Ebi Asım, Kitabu's-Sunne, 993; İbn-i Hazm, el-Muhallâ, 11/286; İbn-i Kesîr, Müsnedu'l-Farûk, 2/523

190- Zirr'in Abdullah b. Mesûd'dan rahme rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah rahme vefat edince, Ensar dedi ki: Bizden bir emir sizden bir emir olsun. Ömer rahme geldi, dedi ki: "Ey Ensar topluluğu! Rasulullah rahme'in insanlara imamlık yapmayı Ebubekir'e rahme emrettiğini bilmiyor musunuz?" Dediler ki: "Elbette [biliyoruz]."

Ömer rahme: Ebubekir'in rahme önüne geçmek hanginizin hoşuna gider?

Ensar: Ebubekir'in rahme önüne geçmekten Allah'a rahme sığınırız.¹⁹¹

١٩١- عَنْ زُرٍّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كَانَ أَوَّلُ مَنْ أَظْهَرَ إِسْلَامَهُ سَيْفَةُ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَارٌ، وَأُمُّهُ سُمَيْيَةُ، وَصُهَيْبٌ، وَبِلَالٌ، وَالْمِقْدَادُ، فَأَمَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَنْعَهُ اللَّهُ يَوْمَهُ أَبِي طَالِبٍ، وَأَمَّا أَبُو بَكْرٍ فَمَنْعَهُ اللَّهُ يَقْوَمِهِ، وَأَمَّا سَائِرُهُمْ فَأَخَذَهُمُ الْمُشْرِكُونَ، وَالْبُسُوفُ أَدْرَعُ الْحَدِيدِ وَصَهْرُوهُمْ فِي الشَّمْسِ، فَمَا مِنْهُمْ إِنْسَانٌ إِلَّا وَقَدْ وَاتَاهُمْ عَلَى مَا أَرَادُوا، إِلَّا بِلَالٌ، فَإِنَّهُ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فِي اللَّهِ، وَهَانَ عَلَى قَوْمِهِ فَأَعْطَوْهُ الْوِلْدَانَ، فَأَخَذُوا يَطُوفُونَ بِهِ شِعَابَ مَكَّةَ وَهُوَ يَقُولُ أَحَدٌ أَحَدٌ.

191- Zirr'in Abdullah b. Mesûd'dan rahme rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"İlk defa Müslüman olduğunu açıklayan yedi kişidir; Rasulullah rahme, Ebubekir rahme, Ammâr rahme, annesi Sümeyye rahme, Suheyb rahme, Bilal rahme ve Mikdâd rahme. Rasulullah rahme'e gelince Allah rahme O'nu amcası Ebu Talip'le, Ebubekir'i rahme ise kavmiyle korudu. Diğerlerine gelince, müşrikler onları yakaladı. Demirden zırh giydirdiler ve onları güneşte erittiler. Onlardan her biri müşriklerin istediklerini yerine getirdi, ancak Bilal rahme hariç. Allah rahme yolunda canı[nı hiçe saymak] ona kolay geldi. Kavmine de onun canı kolay geldi de O'nu çocuklara verdiler. O 'Ehad, Ehad [Allah birdir]' derken çocuklar onu Mekke'nin sokaklarında gezdiriyorlardı."¹⁹²

¹⁹¹ Nesâî, 777; Müsned, 133, 3765, 3842; Hâkim, 3/67; Hilyetu'l-Evliyâ, 4/188; Kenzu'l-Ummâl, 5/655

¹⁹² Tirmizi, 150; Müsned, 3832; Sahih-i İbn-i Hibbân, 7083; Siyeru A'lâmî'n-Nübelâ/347; Zehebî, Târihu'l-İslâm, 1/217; İbn-i Kesîr, el-Bidâye ve'n-Nihâye, 3/27; Hilyetu'l-Evliyâ, 1/149; Bey-

۱۹۲- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الْأَخْوَصِ يَقُولُ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ: عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا مِنْ أُمَّتِي لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ".

192- Ebu İshak'tan rivayet olduğuna göre, O şöyle demiştir: Ebu'l-Ehvas'ı şöyle derken işittim: Abdullah b. Mes'ud رضي الله عنه, Nebî ﷺ'den şunu rivayet ediyordu:

"Ümmetimden bir dost edinecek olsaydım Ebubekir'i ﷺ [dost] edinirdim."¹⁹³

۱۹۳- عَنْ أَبِي الْأَخْوَصِ قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ يُحَدِّثُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنَّهُ أَحَبُّ وَصَاحِبِي، وَقَدْ اتَّخَذَ اللَّهُ صَاحِبَكُمْ خَلِيلًا".

193- Ebu'l-Ehvas'tan rivayet olduğuna göre, O şöyle demiştir: Abdullah b. Mes'ud'u رضي الله عنه, Nebî ﷺ'den şunu anlatırken işittim:

"Şayet bir dost edinecek olsaydım Ebubekir'i ﷺ dost edinirdim. Ancak O benim kardeşim ve arkadaşımdır. Allah ﷻ arkadaşınızı kendine dost edinmiştir."¹⁹⁴

۱۹۴- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ، عَنْ أَبِي بَكْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ تَعْجِبُهُ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةُ، وَيَسْأَلُ عَنْهَا، فَقَالَ ذَاتَ يَوْمٍ: "أَيُّكُمْ رَأَى رُؤْيَا؟" فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَأَيْتُ كَأَنَّ مِيزَانًا ذُلِّي مِنَ السَّمَاءِ فَوُزِنْتُ أَنْتِ وَأَبُو بَكْرٍ، فَرَجَحْتَ بِأَبِي بَكْرٍ، ثُمَّ وَزَنَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ بِعُمَرَ، ثُمَّ وَزَنَ عُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَرَجَحَ عُمَرُ بِعُثْمَانَ، ثُمَّ رَفَعَ الْمِيزَانَ، فَاسْتَاءَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "نُبُوَّةٌ ثُمَّ يُوْتِي اللَّهُ الْمُلْكَ مَنْ يَشَاءُ".

hakî, Delâilu'n-Nubuvve, 1/422; İbn-i Abdi'l-Berr, el-İstûâb, 1/141; Hâkim, 3/284; İbn-i Sa'd, Tabakât, 3/333

¹⁹³ Müslim, 2383; Müsned, 3909, 4161, 4354

¹⁹⁴ Daha önce 21 rakamıyla geçmişti.

194- Abdurrahman b. Ebi Bekre'nin Ebu Bekre'den ؓ rivayet ettiğine göre;

Güzel rüya Rasulullah ﷺ'in hoşuna giderdi ve ondan sorardı. Bir gün dedi ki:

"Sizden kim rüya gördü?" Birisi dedi ki: "Ben, ey Allah'ın rasulü! Sanki gökten salınmış bir terazi gördüm. Sen ve Ebubekir ؓ tartıldınız, sen Ebubekir'e ؓ üstün geldin. Sonra Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ tartıldı. Ebubekir ؓ Ömer'e ؓ üstün geldi. Sonra Ömer ؓ ve Osman ؓ tartıldı. Ömer ؓ Osman'a ؓ üstün geldi. Sonra terazi kaldırıldı." Rasulullah ﷺ bu rüyadan hoşnut olmadı ve şöyle dedi: "Nübuvvet vardır sonra Allah ﷻ, mülkü dilediğine verir."¹⁹⁵

195- Ali b. Zeyd, Abdurrahman b. Ebi Bekre yoluyla bu hadisin bir benzerini rivayet etmiştir.

١٩٦ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: نَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ فَقَالَ: "هَذَانِ سَيِّدَا كُهُولَ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّ".

196- Ali'den ؓ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ Ebubekir ؓ ve Ömer'e ؓ baktı ve şöyle söyledi: "Bu ikisi, Nebiler hariç öncekiler ve sonrakilerden oluşan cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileridir."¹⁹⁶

١٩٧ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "نِعْمَ الرَّجُلُ أَبُو بَكْرٍ، وَنِعْمَ الرَّجُلُ عُمَرُ"

197- Ebu Hureyre'den ؓ rivayet edildiğine göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir ؓ ne güzel adamdır. Ömer ؓ ne güzel adamdır."¹⁹⁷

¹⁹⁵ Ebu Davud, 4634, 4635; Tirmizi, 2287; Müsned, 20445, 20503, 20505

¹⁹⁶ Daha önce 93 rakamıyla geçmişti.

¹⁹⁷ Tirmizi, 3795; Müsned, 9431

۱۹۸- عَنْ رَبِيعِ بْنِ جَرَّاشٍ، وَعَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّهُمَا سَمِعَا خَدِيقَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنِّي لَسْتُ أَذْرِي مَا بَقَانِي فِيكُمْ، فَافْتَدُوا بِالَّذِينَ مِنْ بَعْدِي، يَعْنِي أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، وَهَذِي عَمَّارٌ، وَعَهْدُ ابْنِ أُمِّ عَبْدِ"

198- Ribî B. Hirâş ve Ebu Abdullah'tan rivayet edildiğine göre, O ikisi Huzeyfe'yi ﷺ şöyle derken işitmişler: Rasulullah ﷺ buyurdular ki:

"Ben aranızda ne kadar kalacağımı bilmiyorum. Benden sonrakilere yani Ebubekir ve Ömer'e; Ammâr'ın yoluna ve Ümmü Abd'ın [Abdullah b. Mes'ud] ahbine tabi olun."¹⁹⁸

۱۹۹- عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عُمَرَ ذَكَرَ أَبَا بَكْرٍ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ فَقَالَ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ سَابِقًا مَبْرُورًا.

199- Âmir b. Abdullah b. Zübeyir'in babasından [Abdullah b. Zübeyir] rivayet ettiğine göre,

Ömer ﷺ minberde iken Ebubekir'i ﷺ yâd etti ve şunu söyledi: "Şüphesiz Ebubekir ﷺ, [diğer sahabelerden] ayrışan ve öncü olan biriydi."¹⁹⁹

۲۰۰- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ: "هَذَانِ سَيِّدَا كُھُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ".

200- Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ Ebubekir ﷺ ve Ömer ﷺ için şöyle dedi: "Bu ikisi cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileridir."²⁰⁰

¹⁹⁸ Tirmizi, 3799; Müsned, 23276, 23386, 23419; Elbâni, es-Silsiletu's-Sahîha, 1233. Tirmizi rivayetinde "*İbn-i Mesûd'un size anlattıklarını tasdikleyin*" ifadesi yer almaktadır.

¹⁹⁹ Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, Ziyâdâtü'z-Zuhd, s.111

²⁰⁰ Daha önce 93 rakamıyla geçmişti.

۲۰۱- عَنْ عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا نَفَعَنَا مَالٌ مَا نَفَعَنَا مَالُ أَبِي بَكْرٍ."

201- Âîşe'den ؓ rivayet edildiğine göre, Nebî ؓ şöyle buyurmuştur:

"Hiç bir mal Ebubekir'in ؓ malı kadar bize yarar sağlamamıştır."²⁰¹

۲۰۲- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ، لَا تُخَيِّرُهُمَا يَا عَلِيُّ"

202- Ali'den ؓ rivayet olunduğuna göre, O şöyle demiştir: Nebî ؓ şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir ile Ömer; Nebiler ve rasuller hariç cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileridir. Ey Ali! Bunu onlara haber verme."²⁰²

۲۰۳- عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَسْتَخْلَفْ أَحَدًا، وَلَوْ كَانَ مُسْتَخْلَفًا أَحَدًا اسْتَخْلَفَ أَبَا بَكْرٍ أَوْ عُمَرَ.

203- İbn-i Ebi Müleyke'nin Âîşe'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî ؓ vefat etti ve kimseyi halife olarak atamadı. Şayet birini halife olarak atasaydı, Ebubekir ؓ veya Ömer'i ؓ atardı."²⁰³

۲۰۴- عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَائِشَةَ، وَسُئِلَتْ: مَنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْتَخْلَفًا لَوْ اسْتَخْلَفَ؟ قَالَتْ: أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قِيلَ لَهَا: مَنْ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ قَالَتْ: عُمَرُ، ثُمَّ قِيلَ لَهَا: بَعْدَ عُمَرَ؟ قَالَتْ: أَبُو عُبَيْدَةَ، ثُمَّ انْتَهَتْ إِلَى ذَا.

204- İbn-i Ebi Müleyke'den rivayet olunduğuna göre, O şöyle demiştir:

Âîşe'yi ؓ işittim, O'na, "Şayet Rasulullah ؓ birini halife olarak atasaydı, kimi atardı?" diye soruldu. "Ebubekir'i ؓ" dedi. Denildi ki:

²⁰¹ Bkz. 24 ve 29 rakamlı rivayetler

²⁰² Daha önce 93 rakamıyla geçmişti.

²⁰³ Müsned, 24346

"Ebubekir'in ﷺ ardından kimi?" Dedi ki: "Ömer'i ﷺ." Denildi ki: Ömer'in ﷺ ardından kimi? "Ebu Ubeyde'yi ﷺ" dedi sonra burada durdu.²⁰⁴

٢٠٥ - قَتَا ابْنُ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا كَانَ وَجِعُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ فَقَالَ: "ادْعُوا لِي أَبَا بَكْرٍ وَابْنَهُ، فَلْيَكْتُبْ لِكَيْلَا يَطْمَعَ فِي أَمْرِ أَبِي بَكْرٍ طَامِعٌ، وَلَا يَتَمَنَّى مُتَمَنٍّ"، ثُمَّ قَالَ: "أَبَى اللَّهُ ذَلِكَ وَالْمُسْلِمُونَ - وَقَالَ مُؤَمِّلٌ مَرَّةً: وَالْمُؤْمِنُونَ، قَالَتْ عَائِشَةُ: فَأَبَى اللَّهُ وَالْمُسْلِمُونَ، وَقَالَ مَرَّةً: وَالْمُؤْمِنُونَ - إِلَّا أَنْ يَكُونَ أَبِي، فَكَانَ أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ.

205- İbn-i Ebi Müleyke'nin bize Âişe'den ﷺ anlattığına göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ ölümüne neden olan hastalıktan acı çekmeye başlayınca dedi ki: "Bana Ebubekir ﷺ ve oğlunu çağırın. Ebubekir'in durumu hakkında hiçbir hırs sahibi hırslanmasın, hiçbir temenni eden de temenni etmesin diye Ebubekir'in oğlu [Abdurrahman] yazsın." Sonra dedi ki: Allah da ﷺ Müslümanlar da -ravilerden Müemmil bir keresinde [Müslümanlar demek yerine] 'Müminler' demiştir- bunu [Ebubekir'den başkasının halife olmasını] kabul etmez. Âişe ﷺ dedi ki: Allah ﷺ ve Müslümanlar -bir keresinde Müminler demiştir- ancak babamı kabul eder. Allah kendisine rahmet eylesin babam [halife] oldu."²⁰⁵

٢٠٦ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "يُطْلَعُ مِنْ تَحْتِ هَذَا الصُّورِ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ عَلِيًّا"، فَطُلِعَ عَلِيٌّ.

206- Cabir b. Abdullah ﷺ rivayet olunduğuna göre, Nebî ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Şu hurma ağaçlarının altından cennetlik bir adam belirecek." Sonra "Allah'ım! İstersen bu kişiyi Ali ﷺ yaparsın" dedi ve Ali ﷺ geldi.²⁰⁶

²⁰⁴ Müslim, 2385

²⁰⁵ Buhari, 5666, 7217; Müslim, 2387; Müsned, 24751, 25113; Nesâi, es-Sunenu'l-Kubrâ, 7081; el-Mu'cemu'l-Evsat, 4/324

²⁰⁶ Müsned, 14838, 14550, 15065, 15162,

٢٠٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْقَاصِرِ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَرْثٍ مِنْ حَرْثِ الْمَدِينَةِ، فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَأْذَنَ، فَقَالَ: "قُمْ فَأَنْذِنَ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، فَقَعْتُ فَأَذِنْتُ لَهُ، فَإِذَا هُوَ أَبُو بَكْرٍ، فَبَشِّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ، فَجَعَلَ يَحْمَدُ اللَّهَ حَتَّى جَلَسَ، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ آخَرُ فَاسْتَأْذَنَ، فَقَالَ: "قُمْ فَأَنْذِنَ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، فَقَعْتُ فَأَذِنْتُ لَهُ، فَإِذَا هُوَ عُمَرُ، فَبَشِّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ، فَجَعَلَ يَحْمَدُ اللَّهَ حَتَّى جَلَسَ، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ خَفِيفُ الصَّوْتِ فَاسْتَأْذَنَ، فَقَالَ: "قُمْ فَأَنْذِنَ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى"، فَقَعْتُ فَأَذِنْتُ لَهُ، فَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ، فَبَشِّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى، فَجَعَلَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ صَبِّرَا حَتَّى جَلَسَ، قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ: قَالَا، قَالَ: "أَنْتَ مَعَ أَبِيكَ"

207- Abdullah b. Amr b. el-Âs'dan ؓ rivayet olunduğuna göre şöyle demiştir:

Medine'nin bahçelerinden bir bahçede Rasulullah ﷺ ile beraber bulunuyordum. Bir adam geldi ve izin istedi. Dedi ki: "Kalk ona izin ver ve onu cennetle müjdele." Kalktım ona izin verdim ki birde ne göreyim o Ebubekir'miş ؓ. O'nu cennetle müjdeledim. Oturana kadar Allah'a ﷻ hamd etti. Sonra başka bir adam geldi ve izin istedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Kalk ona izin ver ve onu cennetle müjdele." Kalktım ona izin verdim ki birde ne göreyim o Ömer'miş ؓ. O'nu cennetle müjdeledim. Oturana kadar Allah'a ﷻ hamd etti. Sonra sesi kısık bir adam geldi ve izin istedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Kalk ona izin ver ve onu imtihan üzere cennetle müjdele." Kalktım ona izin verdim ki birde ne göreyim o Osman'miş ؓ. Oturana kadar 'Allah'ım sabır [ver]' dedi. Dedim ki: Ey Allah'ın rasulü! Peki ya ben? Buyurdu ki: "Sen baban [Amr b. el-Âs] ile berabersin."²⁰⁷

٢٠٨- عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - حَسْبَنَهُ قَالَ: فِي حَائِطٍ - فَجَاءَ رَجُلٌ فَسَلَّمَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَذْهَبْ فَأَنْذِنَ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، قَالَ: فَذَهَبْتُ، فَإِذَا هُوَ أَبُو بَكْرٍ، فَقُلْتُ: ادْخُلْ وَأَبَشِّرْ بِالْجَنَّةِ، فَمَا زَالَ يَحْمَدُ اللَّهَ حَتَّى جَلَسَ، ثُمَّ جَاءَ آخَرُ، فَقَالَ: "أَنْذِنَ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، فَانْطَلَقْتُ،

فَإِذَا هُوَ عُمَرُ، فَقُلْتُ: ادْخُلْ وَأَبَشِرْ بِالْجَنَّةِ، فَمَا زَالَ يَحْمَدُ اللَّهَ حَتَّى جَلَسَ، ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَسَلَّمَ، فَقَالَ: "أَذْهَبُ فَأَنْدُنْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى شَدِيدَةٍ"، قَالَ: فَأَنْطَلَقْتُ، فَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ، فَقُلْتُ: ادْخُلْ وَأَبَشِرْ بِالْجَنَّةِ عَلَى بَلْوَى شَدِيدَةٍ، فَجَعَلَ يَقُولُ: اللَّهُمَّ صَبِّرَا حَتَّى جَلَسَ.

208- Ebu Osman en-Nehdî'nin Ebu Musa el-Eşarî'den ﷺ rivayet ettiğine göre şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ ile -Ebu Osman dedi ki: "bir bahçede" dediğini sanıyorum- birlikteydim. Biri geldi ve selam verdi. Nebî ﷺ dedi ki: "Git ona izin ver ve onu cennetle müjdele." Ebu Musa ﷺ dedi ki: Gittim ki birde ne göreyim o Ebubekir'miş ﷺ. Dedim ki: Gir ve cennetle müjdelen! Oturana kadar Allah'a ﷻ hamd etmeye devam etti. Sonra bir başkası geldi, selam verdi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Git ona izin ver ve onu cennetle müjdele." Gittim ki birde ne göreyim o Ömer'miş ﷺ. Dedim ki: Gir ve cennetle müjdelen! Oturana kadar Allah'a ﷻ hamd etmeye devam etti. Sonra bir başkası geldi, selam verdi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Git ona izin ver ve O'nu şiddetli bir imtihan üzere cennetle müjdele." Ebu Musa ﷺ dedi ki: Gittim ki birde ne göreyim o Osman'miş ﷺ. Dedim ki: Gir ve şiddetli bir imtihan üzere cennetle müjdelen! Oturana kadar 'Allah'ım sabır [ver]' dedi.²⁰⁸

٢٠٩ - عَنْ أَبِي مُوسَى، أَنَّهُ كَانَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي حَائِطٍ، وَبِيدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُودٌ يَضْرِبُ بِهِ بَيْنَ الْمَاءِ وَالطِّينِ، فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَفْتَحَ، فَقَالَ: "افْتَحْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، قَالَ: فَإِذَا هُوَ أَبُو بَكْرٍ، قَالَ: فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ يَسْتَفْتِحُ، فَقَالَ: "افْتَحْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، فَإِذَا هُوَ عُمَرُ، فَفَتَحْتُ لَهُ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ. فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

209- Ebu Musa'dan ﷺ rivayet olduğuna göre,

"O, Nebî ﷺ ile bir bahçede beraberdi. Nebî ﷺ'in elinde suya, çamura vurduğu bir sopa vardı. Bir adam geldi ve girmek için izin istedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "[Kapıyı] aç ve onu cennetle müjdele." Dedi ki:

²⁰⁸ Buhari, 3674, 3693, 3695, 7097, 7262, 6216; Müslim, 2403; Tirmizi, 3710; Müsned, 19509, 19643, 19644; Abdurrezzak, Musannef, 11/230; Hayseme, Fedâilu's-Sahâbe, 246; Buhari, el-E-debu'l-Mufred, s.335; Hilyetu'l-Evliyâ, 1/57

Birde gördüm ki o Ebubekir'miş ؓ. Kapıyı ona açtım ve onu cennetle müjdeledim. Sonra başka biri geldi, girmek istedi. Rasulullah ﷺ dedi ki: "[Kapıyı] aç ve onu cennetle müjdele." Birde baktım ki o Ömer'miş ؓ. O'na [kapıyı] açtım ve cennetle müjdeledim. Sonra da hadisin kalan kısmını zikretti.²⁰⁹

۲۱۰- عَنْ مُبَارَكِ بْنِ فَصَّالَةَ، عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: وَاللَّهِ لَنَرَلْتُ خِلَافَةَ أَبِي بَكْرٍ مِنَ السَّمَاءِ.

210- Mübarek b. Fadâle Hasan-ı Basrî'den rahimehullah rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Allah'a yemin olsun ki, Ebubekir'in ؓ hilafeti gökten inmiştir."²¹⁰

۲۱۱- عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَمَسِغْتُ خَشْفَةً بَيْنَ يَدَيَّ، فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ قَالَ: بِلَالٌ، فَمَضَيْتُ فَإِذَا أَكْثَرُ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ، وَذَرَارِي الْمُسْلِمِينَ"، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ، قَالَ: "ثُمَّ غَرَجْنَا مِنْ أَحَدِ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ الْقَمَانِيَّةِ، فَلَمَّا كُنْتُ عِنْدَ الْبَابِ أَتَيْتُ بِكِفَّةٍ فَوَضَعْتُ فِيهَا وَوَضَعْتُ أُمْتِي فِي كِفَّةٍ، فَرَجَحْتُ بِهَا، ثُمَّ أَتَى بِأَبِي بَكْرٍ، فَوَضَعَ فِي كِفَّةٍ وَجِئْتُ بِجَمِيعِ أُمْتِي فَوَضَعْتُ فِي كِفَّةٍ، فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ أَتَى بِعُمَرَ، فَوَضَعَ فِي كِفَّةٍ وَجِئْتُ بِجَمِيعِ أُمْتِي فَوَضَعُوا، فَرَجَحَ عُمَرُ، وَغَرَضْتُ عَلَيَّ أُمْتِي رَجُلًا وَرَجُلًا."

211- Ebu Umâme'den ؓ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulallah ﷺ buyurdu ki:

"Cennete girdim, önümde bir ses işittim." Dedim ki: "Bu nedir?" [Melek] dedi ki: "Bilal'dir." [Sonra] devam ettim bir de ne göreyim cennetliklerin çoğu muhacirlerin fakirleri ve Müslümanların çocuklarıydı." Sonra hadisi anlattı. Dedi ki ؓ: "Sonra cennetin sekiz kapısından birinden çıktık. Kapının yanına varınca bana bir terazi kefesi getirildi, onun içine koyuldum. Ümmetim de başka bir kefeye koyulmuştu. Ben, ümmetime ağır geldim. Sonra Ebubekir getirildi ve bir kefeye koyuldu. Ümmetimin tamamı da getirildi, bir kefeye koyuldu. Ebubekir ağır geldi. Sonra

²⁰⁹ Bkz. bir üstteki dipnot

²¹⁰ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. [Mütercim]

Ömer getirildi, bir kefeye koyuldu ve ümmetimin tamamı da [bir kefeye] koyuldular. Ömer ağır geldi. Ümmetim bana teker teker arz olundu."²¹¹

٢١٢- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى وَأَهْلَ عِلِّيْنِ، لَيَرَاهُمْ مَنْ تَحْتَهُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمَا".

212- Ebu Saîd el-Hudrî' den ﷺ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ buyurdu ki:

"Siz nasıl göğün ufkundaki inci gibi parlayan yıldızı görüyorsanız, İlliyyîn ve yüksek derecelerin ahalisini de altlarında bulunanlar o şekilde görecekler. Şüphesiz Ebubekir ile Ömer de onlardandır ve daha güzeldirler"²¹²

٢١٣- أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ كَانَ يُحَدِّثُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " مَنْ أَنْقَضَ زَوْجَيْنِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ نُودِيَ فِي الْجَنَّةِ: يَا عَبْدَ اللَّهِ، هَذَا خَيْرٌ فَتَعَالَ، فَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّلَاةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّلَاةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الْجِهَادِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الْجِهَادِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصَّدَقَةِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصَّدَقَةِ، وَمَنْ كَانَ مِنْ أَهْلِ الصِّيَامِ دُعِيَ مِنْ بَابِ الصِّيَامِ الرَّيَّانِ "، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا أَبَايَ أَنْتَ وَأُمِّي، مَا عَلَى الَّذِي يُدْعَى مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ مِنْ ضَرُورَةٍ، فَهَلْ يُدْعَى أَحَدٌ مِنْ تِلْكَ الْأَبْوَابِ كُلِّهَا؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "نَعَمْ، وَأَرْجُو أَنْ تَكُونَ مِنْهُمْ"

213- Ebu Hureyre ﷺ şöyle anlatıyor: Rasulullah ﷺ buyurdu ki:

"Kim Allah ﷻ yolunda [malından] bir çift infak ederse, cennette şöyle çağrılır "Ey Allah'ın kulu! Bu [kapı] daha hayırlıdır, buraya gel." Namaz ehlinde olan namaz kapısından cihad ehli olan cihad kapısından, sadaka ehlinde olan sadaka kapısından, oruç ehlinde olan 'Reyyân' isimli oruç kapısından çağrılır. Ebubekir ﷺ dedi ki: Anam babam sana feda olsun. Bu kapıların hepsinden çağrılana [istediğinden girme

²¹¹ Müsned, 22232

²¹² Daha önce 167 rakamıyla geçmişti.

konusunda] bir zaruret yoktur. [Peki,] bütün kapılardan çağrılacak biri var mıdır? Rasulullah ﷺ dedi ki: "Evet. Ben senin onlardan olmanı umuyorum."²¹³

۲۱۴- عَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيْكَ؟ قَالَ: "عَائِشَةُ"، قَالَ: مِنْ الرِّجَالِ؟ قَالَ: "أَبُو بَكْرٍ"، ثُمَّ قَالَ: "أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ"

214- Amr b. el-Âs'tan ﷺ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

Ey Allah'ın rasulü! İnsanlar arasından sana en sevimli gelen kimdir? Dedi ki: "Âişe'dir." Dedi ki: Erkeklerden kimdir? Dedi ki: "Ebubekir'dir." Sonra da "Ebu Ubeyde b. El-Cerrâh'tır" dedi.²¹⁴

۲۱۵- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ الْعُقَيْلِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ أَحَبَّ إِلَيْهِ؟ فَقَالَتْ: أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ، قَالَ: قُلْتُ لَهَا: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَتْ: ثُمَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

215- Abdullah b. Şekîk el-Ukaylî'den rahimehullah rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Âişe'ye ﷺ sordum "Rasulullah ﷺ'in ashabı arasında O'na en sevimli gelen hangisidir?" Dedi ki: Ebubekir es-Sıddık'tır ﷺ. Dedim ki: Sonra kimdir? Dedi ki: "Ömer b. Hattâb'tır" ﷺ.²¹⁵

۲۱۶- عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَشَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُتُورًا، أَوْ فَتَحَ بَابًا، فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، فَرَأَى النَّاسَ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ يُصَلُّونَ، فَسَرَّ بِذَلِكَ وَقَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ أَنَّهُ لَمْ يَمُتْ نَبِيٌّ حَتَّى يَوْمَهُ رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِهِ". ثُمَّ يَقُولُ: "أَيُّهَا النَّاسُ، مَنْ أَصِيبَ بِمُصِيبَةٍ مِنْكُمْ مِنْ بَعْدِي فَلْيَتَعَزَّزْ عَنْ مُصِيبَتِهِ بِي، فَإِنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ يُصَابُ مِنْ أُمَّتِي بِبَعْدِي بِمِثْلِ مُصِيبَتِهِ بِي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"

²¹³ Buhari, 1897, 2841, 3666; Müslim, 1027; Tirmizi, 3674; Nesâi, 2238, 2439, 3135, 3183; Muvatta, 1346; Müsned, 7633, 9800

²¹⁴ Buhari, 3662; 4358; Müslim, 2384; Tirmizi, 3885,3886; Müsned, 17811 bu kaynaklarda Ebu Ubeyde'nin (r.anhu) adı geçmemektedir. Sadece, Elbânî, Daifu'l-Mevârid, 271 adlı eserde şaz olarak adı zikredilmiştir.

²¹⁵ Buhari, 3662; 4358; Müslim, 2384; Tirmizi, 3885,3886; Müsned, 17811

216- Ebu Seleme'nin *rahimehullah* Âişe'den ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: **Rasulullah ﷺ ölümüne neden olan hastalığı sırasında perdeleri kaldırdı ya da kapıyı açtı. İnsanları Ebubekir'in ﷺ arkasında namaz kılarken gördü, buna sevindi ve şöyle dedi: "Elhamdülillah. Ümmetinden biri imamlık edene kadar peygamber ölmemiştir."** Sonra dedi ki: "Ey insanlar! Benden sonra sizden kime bir musibet uğrarsa musibetine karşı benimle kuvvet bulsun. Zira benden sonra ümmetimden musibete uğrayan hiç kimse benim ölümümle uğradığı kadar büyük bir musibete uğramamıştır."²¹⁶

٢١٧- عَنْ الْقَاسِمِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَارْتَدَّتِ الْعَرَبُ، فَتَرَلَّ بَابِي مَا لَوْ نَزَلَ بِالْجَنَالِ الرَّاسِيَّاتِ لَهَاظَهَا، ارْتَدَّتِ الْعَرَبُ وَاشْرَبَتِ النَّقَاقُ بِالْمَدِينَةِ، فَوَاللَّهِ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ فِي نَفْطِهِ إِلَّا طَارَ أَبِي بِحَظِّهَا وَعَنَائِهَا.

217- Kasım b. Muhammed'in *rahimehullah* Âişe'den ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Nebî ﷺ vefat etmiş ve Araplar irtidâd etmişti [dinden dönmüştü]. Babamın başına öyle şeyler geldi ki, sarsılmaz yüksek dağların başına gelse onları un ufak ederdi. Araplar irtidâd etmişti, nifak Medine'de çoğalmıştı. Vallâhi babam, insanların ihtilaf ettikleri her noktada o konunun [dindeki] payını ve sıkıntısını hemen giderirdi."²¹⁷

٢١٨- عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَدْ ضَرَبُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً حَتَّى غُشِيَ عَلَيْهِ، فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَجَعَلَ يَتَادِي: وَيَلْتَكِمُ {اتَّقَتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ} قَالُوا: مَنْ هَذَا؟ قَالُوا: هَذَا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ.

218- Ebu Sufyan'ın ﷺ Enes b. Mâlik'ten ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Bir keresinde Rasulullah ﷺ'e bayılana kadar vurdular. Bunun üzerine Ebubekir ﷺ kalktı ve şöyle nida etmeye başladı: "Bir adamı sırf

²¹⁶ Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, 4448; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 7/201; Mecâu'z-Zevâid, 3/14

²¹⁷ Daha önce 68 rakamıyla geçmişti.

'Rabb'im Allah'tır' dediği için mi öldüreceksiniz?" [Mümin, 40 /28] Dediler ki: "Bu kim?" Dediler ki: "Bu, Ebu Kuhafe'nin oğludur." ²¹⁸

٢١٩- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرَ يَوْمًا، وَهُوَ مَعَ أَصْحَابِهِ: "رَأَى النَّبِيَّ رَجُلًا صَالِحًا"، فَقَالَ أَصْحَابُهُ: قُلْنَا فِي أَنْفُسِنَا: هَذَا رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: "رَأَيْتُمْ دَلُّوًا هِطَ مِنَ السَّمَاءِ فَشَرِبَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ عَشْرَ جُرْعٍ، ثُمَّ نَازِلُهُ أَبَا بَكْرٍ، فَشَرِبَ مِنْهُ جُرْعَتَيْنِ وَنِصْفَ، ثُمَّ نَازِلُهُ عُمَرَ فَشَرِبَ مِنْهُ عَشْرَ جُرْعٍ وَنِصْفَ، ثُمَّ نَازِلُهُ عُثْمَانَ فَشَرِبَ مِنْهُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ جُرْعَةً وَنِصْفَ جُرْعَةٍ، ثُمَّ رَفَعَ الدَّلُّو إِلَى السَّمَاءِ".

219- Ümmü Seleme'den ؓ rivayet edildiğine göre, Nebî ؓ bir gün ashabıyla beraberken dedi ki:

"Salih bir adam dün gece [rüya] gördü." Ashabı dedi ki: Biz içimizden "Bu adam Rasulullah ؓ'dir" diye söyledik. Rasulullah ؓ dedi ki: "Gökten düşen bir kova gördüm. Rasulullah ondan on yudum içti sonra onu Ebubekir'e verdi. O da iki buçuk yudum içti sonra Ömer'e verdi. O da on buçuk yudum içti sonra onu Osman'a verdi. O da on iki buçuk yudum içti. Sonra kova göğe kaldırıldı." ²¹⁹

٢٢٠- عَنْ عَرَفَةَ الْأَشْجَعِيِّ قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الْفَجْرِ، ثُمَّ انْقَلَبَ إِلَيْنَا فَقَالَ: "وَرَأَى أَصْحَابَنَا اللَّيْلَةَ، وَرَأَى أَبُو بَكْرٍ قَوْزَنَ، ثُمَّ وَرَأَى عُمَرُ قَوْزَنَ، ثُمَّ وَرَأَى عُثْمَانُ فَخْفَ، وَهُوَ صَالِحٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ"

220- Arfece el-Eşcâi'den ؓ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ؓ bize sabah namazını kıldırdı, sonra bize yöneldi ve şöyle dedi: "Dün gece ashabımız tartıldı. Ebubekir tartıldı ağır geldi, Ömer tartıldı ağır geldi, Osman tartıldı hafif geldi. O, salih biridir Allah ﷻ O'ndan razı olsun." ²²⁰

²¹⁸ El-Metâlibu'l-Âliye 4/38; Delâilü'n-Nübüvve, 1/67; Müsned-i Bezzâr, 7507; İbn-i Adiyy, el-Kâmil fi'd-Duafâ 5/181; Ebu Ya'la, 3691

²¹⁹ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. [Mütercim]

²²⁰ Müsned, 16604, 23193; İbn-i Mendeş, Târihu Dimeşk, 44135/ Benzer hadisler için bkz. Tirmizi, 2287; Müsned, 20445, 20503

٢٢١- عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ وَأَبُو بَكْرٍ غَنِيْمِيْهِ، وَعُمَرُ عَنْ يَسَارِهِ، وَهُوَ مُتَكَيِّئٌ عَلَيْهِمَا، فَقَالَ: "هَكَذَا تَبْعْتُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ"

221- Nafi'nin İbn-i Ömer'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ sağında Ebubekir ﷺ solunda Ömer ﷺ bulunduğu ve onlara dayandığı bir halde mescide girdi ve dedi ki: "Kıyamet günü de işte bu şekilde diriltileceğiz."²²¹

٢٢٢- عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: كَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ.

222- Sehl b. Sa'd'dan rahimehullah rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ebubekir ﷺ namazda [kuble dışında] hiçbir tarafa yönelmezdi."²²²

٢٢٣- نَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى عَلِيِّ بْنِ حُسَيْنٍ فَقَالَ: مَا كَانَ مَنْزِلَةُ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: كَمَنْزِلَتِهِمَا مِنْهُ السَّاعَةِ.

223- İbn-i Ebi Hâzım rahimehullah bize anlattı, dedi ki:

Adamın biri Ali b. Hüseyin'e geldi ve dedi ki: Ebubekir ﷺ ve Ömer'in ﷺ Rasulullah ﷺ'in yanındaki değeri neydi? Dedi ki: "Rasulullah ﷺ'in yanında şu anki değerleri gibiydi."²²³

٢٢٤- حَدَّثَنِي سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، فِي رُؤْيَا رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "رَأَيْتُ النَّاسَ اجْتَمَعُوا، فَقَامَ أَبُو بَكْرٍ فَتَرَعَّ ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ، وَفِي نَزْعِهِ ضَعْفٌ وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ، ثُمَّ قَامَ عُمَرُ فَامْتَحَلَتْ عَرَبًا فَأَزَوَى فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ يَغْفِرُ قَرِيْبُهُ حَتَّى ضَرَبَ النَّاسَ بِعُطَنِ"

224- Salim b. Abdullah'ın Abdullah b. Ömer'den Rasulullah

²²¹ Daha önce 77 rakamıyla geçmişti.

²²² Buhari, 684, 1201, 1218, 1234, 2690; Müslim, 421; Ebu Davud, 940; Nesâi, 784, 793, 1183, 5413; Muvatta, 451; Müsned, 22816, 22817, 22848, 22863

²²³ Ahmed b. Hanbel, ez-Zühed, 111; Mecmau'z-Zevâid, 9/54; İbnu'l-Cevzî, Tarihu Ömer (r.anhu), 51; Dâraku'nî, Fedâilu's-Sahâbe, 11/19

ؓ'in Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ hakkında gördüğü rüya ile ilgili yaptığı rivayete göre, Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"İnsanları toplanmış bir halde gördüm. Ebubekir kalktı, bir veya iki kova su çekti. Allah ﷻ onu bağışlasın çekmesinde zayıflık vardı. Sonra Ömer kalktı, kova daha büyük bir kovaya dönüştü ve susuzluğu giderdi. Ömer gibi güzel iş yapan maharetli birini daha görmedim. [Çok su çekti] öyle ki insanlar orayı develerin sulanıp dinlediği bir yer edindi."²²⁴

٢٢٥- عَنْ صَدَقَةَ بْنِ الْمُسْتَيْ قَالَ: حَدَّثَنِي جَدِّي رِيَّاحُ بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ كَانَ فِي الْمَسْجِدِ الْأَكْبَرِ، وَعِنْدَهُ أَهْلُ الْكُوفَةِ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ، فَجَاءَ رَجُلٌ يُدْعَى سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ، فَجَاءَهُ الْمُغِيرَةُ وَأَجْلَسَهُ عِنْدَ رِجْلَيْهِ عَلَى السَّرِيرِ، فَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ فَاسْتَقْبَلَ الْمُغِيرَةَ فَسَبَّ وَسَبَّ، فَقَالَ: مَنْ يَسُبُّ هَذَا يَا مُغِيرُ بْنُ شُعْبَةَ؟ ثَلَاثًا، أَلَا أَسْمَعُ أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُسَبُّونَ عِنْدَكَ وَلَا تَنْكَرُ وَلَا تُغَيِّرُ. وَأَنَا أَشْهَدُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا سَمِعْتُ أَدْنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا لَمْ أَكُنْ أَرَوْيَ عَلَيْهِ كَذِبًا يَسْأَلُنِي عَنْهُ إِذَا لَقِيتُهُ، أَنَّهُ قَالَ: "أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ فِي الْجَنَّةِ"، وَتَابِعَ الْمُؤْمِنِينَ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِيَهُ سَمِيَّتُهُ، فَجَرَعَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ يَنَاشِدُونَهُ: يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، مَنْ التَّاسِعُ؟ قَالَ: أَنَا تَابِعُ الْمُؤْمِنِينَ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْعَاشِرُ.

225- Sadaka b. Müsennâ dedi ki: Dedem Hâris b. Riyah bana şöyle anlattı;

"Muğîre b. Şu'be ؓ en büyük mescitteydi. Sağında ve solunda Kûfeliler vardı. 'Saîd b. Zeyd ؓ' diye çağrılan bir adam geldi. Muğîre ؓ O'nu selamladı ve sedirin üstünde ayaklarının dibinde oturttu. Kûfeli bir adam geldi, Muğîre'ye ؓ yöneldi, sövdü de sövdü. Saîd ؓ üç defa "Bu adam kime sövüyor ey Muğîr b. Şu'b!?" dedi. "Senin yanında Rasulullah ﷺ'in ashabına sövüldüğünü mü duyuyorum? Sonra sen buna kar-

²²⁴ Daha önce 149 rakamıyla geçmişti.

şı çıkmıyor ve durumu da değiştirmiyorsun. Rasulallah ﷺ hakkında şahitlik ederim ki, O'ndan kulaklarımın duyduğu ve kalbimin anladığına göre -ki ben kıyamet günü kendisiyle karşılaştığımda benden [hesabını] soracağı herhangi bir yalanı O'nun aleyhinde rivayet etmedim- şüphesiz O ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ebubekir ؓ cennettedir, Ömer ؓ cennettedir, Ali ؓ cennettedir, Osmân ؓ cennettedir, Talha ؓ cennettedir, Zübeyir ؓ cennettedir, Abdurrahman b. Avf ؓ cennettedir, Sa'd b. Mâlik ؓ cennettedir ve müminlerin dokuzuncusu [cennettedir]. Şayet ismini vermek isteseydim, onun da ismini verirdim." Mescittekiler sarsırlarak O'ndan Allah ﷻ için istediler bu ismi; Ey Allah rasulünün dostu! Kimdir dokuzuncu? Dedi ki: "Müminlerin dokuzuncusu benim, Rasulallah ﷺ de onuncudur."²²⁵

۲۲۶- عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ: "انْتَبِهِ بِكَيْفٍ أَوْ لَوْحٍ حَتَّى أَكْتُبَ لِأَبِي بَكْرٍ كِتَابًا لَا يُخْتَلَفُ عَلَيْهِ"، فَلَمَّا ذَهَبَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ لِيَقُومَ، قَالَ: "أَبَى اللَّهُ وَالْمُؤْمِنُونَ أَنْ يُخْتَلَفَ عَلَيْكَ يَا أَبَا بَكْرٍ"

226- İbn-i Ebi Müleyke'nin ؓ Âişe'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ, hastalığı ağırlaşınca Abdurrahman b. Ebubekir'e ؓ dedi ki: "Bana bir kürek kemiği ya da levha getir de Ebubekir'e, üzerinde ihtilaf edilmeyecek bir yazı yazayım." Abdurrahman ؓ işi yerine getirmek için gittiğinde Rasulallah ﷺ dedi ki: "Allah ﷻ da müminler de senin hakkında ihtilaf edilmesini kabul etmez ey Ebubekir!"²²⁶

۲۲۷- عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "ادْعُ لِي عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ أَكْتُبَ لِأَبِي بَكْرٍ كِتَابًا لَا يُخْتَلَفُ عَلَيْهِ مَا حَيُّنُمْ"، ثُمَّ قَالَ: مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ يُخْتَلَفَ الْمُؤْمِنُونَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ

227- İbn-i Ebi Müleyke'nin ؓ müminlerin annesi Âişe'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

²²⁵ Daha önce 90 rakamıyla geçmişti.

²²⁶ Müsned, 24199, 24751, 25113

Rasulullah ﷺ, hastalığı ağırlaşınca dedi ki: "Bana Abdurrahman b. Ebubekir'i çağır da Ebubekir'e, yaşadığınız sürece üzerinde ihtilaf edilmeyecek bir yazı yazayım." Sonra dedi ki: "Müminlerin Ebubekir hakkında ihtilaf etmesinden Allah'a ﷻ sığınırım."²²⁷

٢٢٨- حَدَّثَنِي أَبُو عَائِشَةَ، وَكَانَ امْرَأً صَدِيقَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "إِنِّي رَأَيْتُ آيَةً كَأَنِّي أَتَيْتُ بِالْمَقَالِيدِ وَالْمَوَازِينِ، فَأَمَّا الْمَقَالِيدُ فَهِيَ الْمَفَاتِيحُ، وَأَمَّا الْمَوَازِينُ فَهِيَ مَوَازِينُكُمْ هَذِهِ، فَرَأَيْتُ كَأَنِّي وَضَعْتُ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ، وَوَضَعْتُ أُمَّتِي فِي كِفَّةٍ، فَرَجَحَتْ بِهِمْ، ثُمَّ وَضَعَ أَبُو بَكْرٍ وَوَضَعْتُ أُمَّتِي فَرَجَحَ بِهِمْ، ثُمَّ وَضَعَ عُمَرُ وَوَضَعْتُ أُمَّتِي فَرَجَحَ الْمِيزَانُ بِهِمْ، ثُمَّ وَضَعَ عُثْمَانُ وَوَضَعْتُ أُمَّتِي فَرَجَحَ الْمِيزَانُ، ثُمَّ رُفِعَ"

228- Ebu Âişe'nin -ki doğru sözlü bir adamdır- bana Abdullah b. Ömer'den aktardığına göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ çıkıp yanımıza geldi ve dedi ki: "Az önce sanki bana kilitler ve tartular verildiğini gördüm. Kilitler anahtarlardır, tartılar ise sizin bu [kullandığınız] tartularınızdır. Sanki kendimi tartının bir kefesine koyulmuş, ümmetimi de diğer kefeye koyulmuş olarak gördüm ve onlara üstün geldim. Sonra Ebubekir ve ümmetim koyuldu, Ebubekir üstün geldi. Sonra Ömer ve ümmetim koyuldu, tartı onları üstün çıkardı. Sonra Osman ve ümmetim koyuldu tartı üstün geldi sonra da [tartı] kaldırıldı."²²⁸

٢٢٩- قَتْنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ: كَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ.

229- Abdulaziz b. Ebi Hâzim bize anlattı, dedi ki: babamın Sehl b. Sa'd es-Sâidî'den rahimehullah bana haber ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ebubekir ﷺ namazda [kuble dışında] hiçbir tarafa yönelmezdi."²²⁹

²²⁷ Tayâlisî, 1611; İbn-i Sa'd, Tabakât, 3410; Kitabu's-Sunne, 1163; Bûsirî, İthâfu'l-Hayereti'l-Mehere, 7/147

²²⁸ Daha önce 194 rakamıyla geçmişti.

²²⁹ Daha önce 222 rakamıyla geçmişti.

۲۳۰- عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُغْتَمِرِ، عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ: كَانَ ابْنُ الزُّبَيْرِ إِذَا قَامَ فِي الصَّلَاةِ كَأَنَّهُ غَوْدٌ لَا يَتَحَرَّكُ، وَخُذْتُ أَنْ أَبَا بَكْرٍ كَانَ كَذَلِكَ، قَالَ: وَكَانَ يُقَالُ: ذَلِكَ الْخُسُوفُ.

230- Mansur b. Mu'temir'in Mücahit'ten *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"İbn-i Zübeyir ؓ, namaza kalktığında hareket etmeyen bir sopa gibi oluverirdi. Ebubekir'in ؓ de bu şekilde olduğu anlatılmıştır."

Mücahit *rahimehullah* dedi ki: [Önceleri] "Bu, huşudur" denilirdi.²³⁰

۲۳۱- حَدَّثَنِي أَبِي، قُتَيْبَةُ بْنُ الرَّزَّاقِ قَالَ: أَهْلُ مَكَّةَ يَقُولُونَ: أَخَذَ ابْنُ جُرَيْجٍ الصَّلَاةَ مِنْ غَطَاءٍ، وَأَخَذَهَا غَطَاءٌ مِنْ ابْنِ الزُّبَيْرِ، وَأَخَذَهَا ابْنُ الزُّبَيْرِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ، وَأَخَذَهَا أَبُو بَكْرٍ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَحْسَنَ صَلَاةً مِنْ ابْنِ جُرَيْجٍ.

231- Babam [Ahmed b. Hanbel] bana anlattı: Abdurrezzak *rahimehullah* bize anlattı, dedi ki:

Mekkeliler şöyle diyor: "İbn-i Cüreyc *rahimehullah* namazı Atâ'dan *rahimehullah*, Atâ *rahimehullah* İbn-i Zübeyir'den ؓ, İbn-i Zübeyir ؓ Ebubekir'den ؓ, Ebubekir ؓ de Nebî ؐ'den almıştır. İbn-i Cüreyc'den *rahimehullah* daha güzel namaz kılan birini görmedim."²³¹

۲۳۲- عَنْ هَمَّامِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: قَالَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَا مَعَهُ إِلَّا خُمْسَةُ أَغْبَدٍ وَامْرَأَتَانِ وَأَبُو بَكْرٍ.

232- Hemmâm b. Yasir'den rivayet edildiğine göre, O demiştir ki: Ammar b. Yasir ؓ şöyle demiştir:

"[Peygamberliğin ilk yıllarında] Rasulullah ؐ'i yanında beş köle, iki kadın ve Ebubekir'den ؓ başkası olmadığı bir halde gördüm."²³²

²³⁰ Hilvetu'l-Evliyâ, 1/335

²³¹ Hatîb el-Bağdâdî, Târîhu Bağdâd, 10/404; Ebubekir el-Mervezî, Müsned-i Ebi Bekir, s.171 ayrıca bu eserde şöyle bir ziyade vardır: "Rasulullah ؐ, Cebrâil'den aleyhi's-selam, Cebrâil aleyhi's-selam Allah'dan ؑ almıştır."

²³² Buhari, 3660, 3857

234- İbn-i Ebi'l-Muallâ'nın babasından rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ bir gün hutbe verdi, şöyle buyurdu:

"Bir adam var ki Rabbi ﷻ onu dilediği kadar dünyada yaşamak ve dilediği kadar yemek ile Rabbi ile karşılaşma arasında muhayyer bırakmıştır. Kul da Rabbi ile karşılaşmayı tercih etmiştir. Ebu'l-Muallâ dedi ki: Ebubekir ؓ ağladı. Rasulullah ﷺ 'in ashabı dedi ki: "Şu ihtiyara şaşmaz mısınız? Rasulullah ﷺ sadece, Rabbi'nin dünya ile kendisiyle karşılaşma arasında muhayyer bırakıp da Rabbi ile karşılaşmayı tercih eden salih bir kulu zikretmiştir." Ebubekir ؓ aralarında Rasulullah ﷺ'in ne söylediğini en iyi bilen kişiydi. Ebubekir ؓ dedi ki: "Bilakis, mallarımız ve oğullarımızı sana feda olsun." Rasulullah ﷺ dedi ki: "İnsanlar arasında arkadaşlık ve mal hususunda Ebu Kuhâfe'nin oğlu kadar bize cömert olan yoktur. Şayet dost edinecek olsaydım Ebu Kuhâfe'nin oğlunu dost edinirdim fakat kardeşlik ve iman sevgisi [daha üstündür] -bunu iki defa söyledi-. Şüphesiz arkadaşınız Allah'ın ﷻ dostudur."²³⁴

235- Muhammed b. Abdülmelik b. Ebi Şevârib İbn-i Ebi'l-Muallâ ve babası yoluyla bu hadisin bir benzerini rivayet etmiştir.

٢٣٦- عَنْ ابْنِ أَبِي الْمُعَلَّى، عَنْ أَبِي الْمُعَلَّى قَالَ: صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمِنْبَرَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ: "إِنَّ رَجُلًا عَلَى تَرْعَةٍ مِنْ تَرْعِ الْخَوْضِ"، قَالَ: وَأَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ الْمِنْبَرِ مُتَوَافِرُونَ، وَأَبُو بَكْرٍ مُتَقَنِّعٌ فِي الْقَوْمِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِ اللَّهِ خَيْرُهُ رَبُّهُ بَيْنَ أَنْ يَعِيشَ فِي الدُّنْيَا مَا شَاءَ أَنْ يَعِيشَ فِيهَا، وَأَنْ يَأْكُلَ مِنَ الدُّنْيَا مَا شَاءَ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا، وَيَتَيْنَ لِقَاءَ رَبِّهِ"، فَلَمْ يَقْطُنْ أَحَدٌ مِنَ الْقَوْمِ لِمَا قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَيْرَ أَبِي بَكْرٍ، فَاتَّخَبَ بَاكِيًا، فَقَالَ الْقَوْمُ: انْظُرُوا إِلَى هَذَا الشَّيْخِ مَا يَبْكِيهِ؟ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: "إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِ اللَّهِ خَيْرُهُ رَبُّهُ بَيْنَ أَنْ يَعِيشَ فِي الدُّنْيَا مَا شَاءَ أَنْ يَعِيشَ فِيهَا، وَأَنْ يَأْكُلَ مِنَ الدُّنْيَا مَا شَاءَ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا، وَيَتَيْنَ لِقَاءَ رَبِّهِ، فَاخْتَارَ الْعَبْدُ لِقَاءَ رَبِّهِ"، فَمَا يَبْكِي هَذَا الشَّيْخَ؟ فَلَمَّا سَمِعَ مَقَالَتَهُمْ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: بَلْ نَفْدِيكَ بِأَبَائِنَا وَأُمَمَانَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا أَخَذَ مِنَ النَّاسِ

²³⁴ Daha önce 21 rakamıyla geçti.

أَمِنَ فِي صُحْبَتِهِ، وَلَا فِي ذَاتِ يَدِهِ، مِنْ ابْنِ أَبِي قُحَافَةَ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ ابْنَ أَبِي قُحَافَةَ، وَلَكِنْ وَدَّ إِخَاءَ وَإِيمَانَ، وَإِنْ صَاحِبَكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ"

236- İbn-i Ebi'l-Muallâ'nın [babası] Ebu'l-Muallâ'dan ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: Nebî ؑ Medine minberine çıktı ve şöyle dedi:

"Şüphesiz ayaklarım, havzın kanallarından bir kanalı üstündedir." Dedi ki: Nebî ؑ'ın ashabı minberin altında kalabalık bir haldeydi ve Ebubekir ؓ de topluluk içerisinde üstünü örtmüş bir haldeydi. Rasulullah ؑ dedi ki: "Bir adam var ki Rabbi ؑ onu dilediği kadar dünyada yaşamak ve dilediği kadar yemek ile Rabbi ile karşılaşma arasında muhayyer bırakmıştır." Ebubekir ؓ dışında topluluktan hiç kimse Nebî ؑ'ın ne dediğinin anlamadı. Ağlayarak feryat etti. Bunun üzerine topluluk dedi ki: "Şu ihtiyara bakın, onu ağlatan da nedir? Rasulullah ؑ sadece "Bir adam var ki Rabbi ؑ onu dilediği kadar dünyada yaşamak ve dilediği kadar yemek ile Rabbi ile karşılaşma arasında muhayyer bırakmıştır. Kul da Rabbi ile karşılaşmayı tercih etmiştir" demiştir. Bu ihtiyarı ne ağlatıyor? Ebubekir ؓ onların sözlerini duyunca kafasını Nebî ؑ'e doğru kaldırdı ve dedi ki: "Babalarımızı ve mallarımızı sana feda edelim." Rasulullah ؑ dedi ki: "İnsanlar arasından Ebu Kuhâfe'nin oğlu kadar bize cömert olan yoktur. Şayet dost edinecek olsaydım Ebu Kuhâfe'nin oğlunu [dost] edinirdim fakat sevgi, kardeşlik ve iman [daha üstündür]. Şüphesiz arkadaşınız Allah'ın ؑ dostudur."²³⁵

٢٣٧- عَنْ بَعْضِ وَلَدِ أَبِي الْمُغَلَّى، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ وَهُوَ عِنْدَ مَيْتَرِهِ: "إِنَّ قَدَمِي عَلَى تَرَعَةٍ مِنْ تَرَعِ الْجَنَّةِ"، ثُمَّ قَالَ: "إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِ اللَّهِ أَطَاعَ رَبَّهُ، وَأَخْسَنَ عِبَادَتَهُ، حَتَّى قَبَضَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ"، فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ حَتَّى نَشَجَ، وَقَالَ: نَفْدِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَنْفُسِنَا وَأَبَائِنَا، قَالَ: فَعَجَبْنَا وَقُلْنَا: يَذْكُرُ النَّبِيُّ رَجُلًا وَتَقُولُ أَنْتَ مَا تَقُولُ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَيْهَا النَّاسُ، إِنْ أَمِنَ النَّاسَ عِنْدَنَا فِي صُحْبَتِهِ وَذَاتِ يَدِهِ ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا أَحَدًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنْ وَدَّ إِخَاءَ وَإِيمَانَ، وَإِنْ صَاحِبَكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ" يَعْنِي نَفْسَهُ.

²³⁵ Daha önce 21 rakamıyla geçti.

237- Ebu'l-Muallâ'nın evlatlarından bazılarının babasından rivayet ettiğine göre, Rasulullah ﷺ minberinin yanındayken şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz ayaklarım, cennetin kanallarından bir kanalın üstündedir." Sonra dedi ki: Allah'ın kullarından bir kul, Allah ﷻ onun ruhu nu kabzedene kadar Rabbine itaat etmiş ve ibadetini güzel yapmıştır." Ebubekir ؓ hiçkırana kadar ağladı ve dedi ki: "Canlarımızı ve babalarımızı sana feda edelim". Şaşırdık ve "Rasulullah ﷺ herhangi birini anlatıyor sen ise bunları mu söylüyorsun?" dedik. Nebî ﷺ dedi ki: "Ey insanlar! Şüphesiz bizim yanımızda arkadaşlığı ve malı hususunda en cömert olanı Ebu Kuhâfe'nin oğludur. Şayet birini dost edinecek olsaydım Ebubekir'i dost edinirdim. Fakat sevgi ve iman kardeşliği [daha üstündür]. Şüphesiz arkadaşınız Allah'ın ﷻ dostudur." [Bunu derken] kendini kastediyordu.²³⁶

۲۳۸- أَخْبَرَنِي أَبُو عَسَّانَ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ خَفْصٍ قَالَ: إِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَذْكُرُوا الْمُطَيِّينَ، فَادْكُرُوا أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، وَفَعَالَهُمَا.

238- Ebu Ğassân'ın Ebubekir ؓ b. Hafs'tan bana haber ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Güzel kokanları anmak istediğinizde Ebubekir'i ؓ, Ömer'i ؓ ve onların yaptıklarını anın."²³⁷

۲۳۹- عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، يَغْنِي: ابْنُ مَالِكٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْرُجُ وَالْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ جُلُوسَ، مَا فِيهِمْ أَحَدٌ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ حَبْوَتِهِ إِلَّا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَإِنَّهُ يَنْتَسِمُ إِلَيْهِمَا وَيَنْتَسِمَانِ إِلَيْهِ.

239- Sabit el-Bünânî'nin rahimehullah Enes b. Mâlik'ten ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Muhacir ve Ensar oturur bir halde iken Rasulullah ﷺ çıktı. Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ hariç aralarından hiçbiri başını oturduğu yerden

²³⁶ Daha önce 21 rakamıyla geçti.

²³⁷ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır. [Mütercim]

kaldırmadı. O, ikisine tebessüm ediyordu, onlar da Rasulullah ؐ'e tebessüm ediyordu."²³⁸

٢٤٠- عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: صَلَّى أَبُو بَكْرٍ بِالنَّاسِ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّفِّ

240- Mesrûk'un rahimehullah Âişe'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Rasulullah ؐ safta iken Ebubekir ؓ insanlara namaz kıldırmıştır."²³⁹

٢٤١- عَنْ قَيْسِ الْخَارَفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: سَبَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ، وَتَلَّتْ عُمَرُ، ثُمَّ خِطَبْنَا أَوْ أَصَابَتْنا فِتْنَةٌ فَمَا شَاءَ اللَّهُ، أَوْ أَصَابَتْنا فِتْنَةٌ يَغْفُو اللَّهُ عَنْنَا يَشَاءُ

241- Kays el-Hârîfî'den rahimehullah rivayet edildiğine göre, O demiştir ki: Ali'yi ؓ şöyle söylerken işittim:

"Rasulullah ؐ ölümüyle herkesi geçti, sonra Ebubekir ؓ ikinci oldu [hilafete geldi], sonra Ömer ؓ üçüncü oldu sonra fitne bize vurdu ya da isabet etti. Allah'ın ؓ istediği şey oldu. Ya da fitne bize isabet etti, Allah ؓ dilediğinden [günahlarını] bağışlar."²⁴⁰

٢٤٢- عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: سَبَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ، وَتَلَّتْ عُمَرُ، ثُمَّ خِطَبْنَا فِتْنَةً، أَوْ أَصَابَتْنا فِتْنَةٌ، يَغْفُو اللَّهُ عَنْنَا يَشَاءُ.

242- Abdihayr'ın rahimehullah Ali'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

²³⁸ Müsned, 12516 Rivayetin hükmü: Zayıf.

²³⁹ Bu rivayet muteber kaynaklarda bulunamamıştır ama benzer bir lafız daha önce 140 rakamıyla geçmişti.

²⁴⁰ Musned, 1020, 1107, 1259,

"Rasulullah ﷺ ölümüyle herkesi geçti, sonra Ebubekir ؓ ikinci oldu [hilafete geldi], sonra Ömer ؓ üçüncü oldu. Sonra Allah ﷻ sadece dile-digini affedeceği bir fitne bizi vurdu ya da fitne bize isabet etti."²⁴¹

٢٤٣- عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُفْيَانَ قَالَ: خَطَبَ رَجُلٌ يَوْمَ الْبَصْرَةِ حِينَ ظَهَرَ عَلِيٌّ، فَقَالَ عَلِيٌّ: هَذَا الْخَطِيبُ الشَّخْشُخُ: سَبَقَ رَسُولُ اللَّهِ، وَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ، وَتَلَّثَ عُمَرُ، ثُمَّ خَطَبْنَا بَعْدَهُمْ فِتْنَةً يَصْنَعُ اللَّهُ فِيهَا مَا يَشَاءُ.

243- Esved b. Kays'ın Amr b. Süfyân'dan *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Adamın biri Basra gününde²⁴², Ali ؓ galip geldiği zaman hutbe ver-di. Bunun üzerine Ali ؓ dedi ki: Bu mahir bir hatiptir. Rasulullah ﷺ ölümüyle herkesi geçti, sonra Ebubekir ؓ ikinci oldu [hilafete geldi], sonra Ömer ؓ üçüncü oldu. Onlardan sonra bizi öyle bir fitne vurdu ki Allah ﷻ o fitnede dilediğini yapar.²⁴³

٢٤٤- عَنْ قَيْسِ الْخَارِفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا عَلَى هَذَا الْمِنْبَرِ يَقُولُ: سَبَقَ رَسُولُ اللَّهِ، وَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ، وَتَلَّثَ عُمَرُ، ثُمَّ خَطَبْنَا أَوْ أَصَابْنَا فِتْنَةً فَكَانَ مَا شَاءَ اللَّهُ.

244- Kays el-Hârifî'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, O demiştir ki: Ali'yi ؓ bu minberin üzerinde şöyle söylerken işittim:

"Rasulullah ﷺ ölümüyle herkesi geçti, sonra Ebubekir ؓ ikinci oldu [hilafete geldi], sonra Ömer ؓ üçüncü oldu. Sonra bir fitne bize vurdu ya da isabet etti de Allah'ın ﷻ istediği şey oldu."²⁴⁴

٢٤٥- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: بَيْنَمَا أَنَا قَاعِدٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ طَلَعَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ: "يَا عَلِيُّ، هَذَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ

²⁴¹ Musned, 895

²⁴² Cemal Vakası'nı kastediyor. [Mütercim]

²⁴³ Musned, 1256

²⁴⁴ Daha önce 241 rakamıyla geçmişti.

الْجَنَّةِ مَا خَلَا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ".

245- Cafer b. Muhammed'in babasından, o da dedesinden, o da Ali'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ben, Rasulullah ؓ'in yanında otururken, bir anda Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ çıkageldi. Bunun üzerine Rasulullah ؓ dedi ki: "Ey Ali! Bunlar nebiler ve rasuller dışında Cennetliklerin orta yaşlılarının efendisidir."²⁴⁵

٢٤٦ - قَتَا قَتَادَةُ، أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أُحْدَا، فَبِعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَرَجَفَ بِهِمْ، فَقَالَ: "اسْكُنْ نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ".

246- Katâde'nin rahimehullah bize anlattı Enes b. Mâlik ؓ onlara şunu anlatmıştır:

"Nebî ؓ Uhud dağına çıktı, Ebubekir ؓ Ömer ؓ ve Osman ؓ da onun peşinden gittiler. Uhud onları şiddetli bir şekilde sarstı. Bunun üzerine Rasulullah ؓ dedi ki: "Sakin ol! Bir Peygamber, bir sıddık, iki de şehit var [üstünde]."²⁴⁶

٢٤٧ - عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ: أَرْتَجُ أُحْدَ وَعَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اَثْبَتْ أُحْدَ، مَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ".

247- Ebu Hâzim'in rahimehullah Sehl b. Sa'd'dan ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Üzerinde, Rasulullah ؓ Ebubekir ؓ, Ömer ؓ ve Osman ؓ olduğu bir halde Uhud sallandı. Nebî ؓ dedi ki: "Ey Uhud, sabit dur! Üstünde bir peygamber, bir sıddık, iki de şehit vardır."²⁴⁷

²⁴⁵ Daha önce 93 rakamıyla geçmişti.

²⁴⁶ Buñari, 3675, 3686, 3699; Ebu Davud, 4651; Tirmizi, 3697; Müsned, 12106

²⁴⁷ Bkz. bir önceki dipnot. Ayrıca 81 ve 82 rakamlı rivayetlere de müracaat ediniz.

٢٤٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ بِحِزَاءٍ فَتَخَرَّكَتْ بِهِ الصَّخْرَةُ فَقَالَ: "اهْدِنِي فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدٌ"، قَالَ: وَعَلَيْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَعَلِيٌّ، وَعُثْمَانُ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ.

248- Ebu Hureyre'den ﷺ rivayet edildiğine göre, Rasulullah ﷺ Hirâ'da iken kaya O'nu kıpırdattı. Bunun üzerine şöyle buyurdu:

"Yavaş ol! Üstünde peygamber, sıddık ve şehitten başkası yoktur." Dağın üstünde; Ebubekir ﷺ, Ömer ﷺ, Ali ﷺ, Osman ﷺ, Talha ﷺ ve Zübeyir ﷺ vardı."²⁴⁸

٢٤٩- عَنْ عِكْرَمَةَ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِزَاءٍ فَتَزَعَزَعَ بِهِمُ الْجَبَلُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اسْكُنْ حِزَاءً، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صِدِّيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ"، قَالَ: وَعَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، وَسَعْدٌ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ.

249- İkrime'nin rahimehullah İbn-i Abbas'tan ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ Hirâ'daydı. Dağ onları şiddetle sarstı. Rasulullah ﷺ de dedi ki: "Sakin ol ey Hirâ! Üstünde peygamber, sıddık ve şehitten başkası yoktur."

O sıra Hirâ'nın üstünde Rasulullah ﷺ, Ebubekir ﷺ, Ömer ﷺ, Osman ﷺ, Ali ﷺ, Talha ﷺ, Zübeyir ﷺ, Sa'd ﷺ, Abdurrahman b. Avf ﷺ ve Saîd b. Zeyd ﷺ vardı.²⁴⁹

٢٥٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ظَالِمٍ الْمَازِنِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ بْنِ عَمْرٍو بْنِ ثَقِيلٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحِزَاءٍ، فَقَالَ: "اسْكُنْ حِزَاءً، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صِدِّيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ"، قِيلَ: مَنْ هُمْ؟ قَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ،

²⁴⁸ Daha önce 81 ve 82 rakamıyla geçmişti.

²⁴⁹ Daha önce 81 ve 82 rakamıyla geçmişti.

وَعُفْمَانُ، وَعَلِيٌّ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، وَسَعْدٌ، وَابْنُ عَوْفٍ، قِيلَ لَهُ: مَنْ الْعَاشِرُ؟ قَالَ: أَنَا، يَغْنِي نَفْسَهُ، وَقَالَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ: أَشْهَدُ عَلَى التَّسْعَةِ أَنَّهُمْ فِي الْجَنَّةِ، وَلَوْ شَهِدْتُ عَلَى الْعَاشِرِ لَمْ آتَم.

250- Abdullah b. Zalim el-Mâzinî'nin Saîd b. Zeyd b. Amr. Nufeyl'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Biz Rasulullah ؓ ile beraber Hirâ'da bulunuyorduk. Buyurdu ki: "Sakin ol ey Hirâ! Üstünde peygamber, sıddık ve Şehitten başkası yoktur." [Saîd'e] denildi ki "Kim onlar?" Dedi ki: Ebubekir ؓ, Ömer ؓ, Osman ؓ, Ali ؓ, Talha ؓ, Zübeyir ؓ, Sa'd ؓ, Abdurrahman b. Avf'tur ؓ. "Onuncu kimdir?" denildi. Kendisini kastederek "Benim" dedi.

Yine Saîd b. Zeyd ؓ demiştir ki: "Dokuz kişinin cennetlik olduğuna şahitlik ederim. Şayet onuncusuna şahitlik etsem [yalan söyleyip] günah işlemiş olmam."²⁵⁰

251- Şu'be rahimehullah bu hadisin bir benzerini aynı senetle Saîd b. Zeyd'den ؓ rivayet etmiştir.

252- Zâide rahimehullah aynı hadisi bu senetle Saîd b. Zeyd'den ؓ rivayet etmiştir.

253 Süfyan rahimehullah da aynı hadisi bu senetle Saîd b. Zeyd'den ؓ rivayet etmiştir.

254- Bu hadisin en tam ve en güzel metni; Ümeyye oğullarının [Emevîlerin] mevlası olan Yusuf b. Yakup Ebu Yakup es-Saffâr'ın, Yahya b. Saîd'in kardeşi Ubeyd b. Saîd ek-Kureşî'den rivayet ettiği metindir.²⁵¹

٢٥٥- عَنْ أَبِي غَلَابٍ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُفْمَانُ كَانُوا عَلَى أَحَدٍ، فَرَجَفَ بِهِمْ، أَوْ قَالَ: تَحَرَّكَ بِهِمْ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اثْبَتْ أَحَدُ، فَإِنَّ عَلَيْكَ نَبِيًّا، وَصِدِّيقًا، وَشَهِيدَيْنِ."

²⁵⁰ Daha önce 81 ve 82 rakamıyla geçmişti.

²⁵¹ Bkz. 250. Rivayet.

255- Ebu Gâllâb'ın Nebî ﷺ'in bazı sahabelerinden rivayet ettiğine göre; Nebî ﷺ, Ebubekir ؓ ve Osman ؓ Uhud'un üstündeydiler. Dağ onları sarstı -ya da 'onları hareketlendirdi' dedi- bunun üzerine Nebî ﷺ dedi ki: "Sabit dur, ey Uhud! Şüphesiz senin üzerinde bir peygamber, bir siddık ve iki de şehit var."²⁵²

٢٥٦- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْأَخْنَسِ قَالَ: خَطَبَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فَقَالَ مِنْ فُلَانٍ، فَقَامَ سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "النَّبِيُّ فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ فِي الْجَنَّةِ"، وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أُسَمِّيَ الْقَائِمِينَ.

256- Abdurrahman b. Ehnes'ten *rahimehullah* rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir:

Muğîre b. Şu'be bize hutbe verdi, biri [Ali ؓ] hakkında eleştiride bulundu. Saîd b. Zeyd ؓ ayağa kalktı ve şunu söyledi: Rasulullah ﷺ'i şöyle söylerken işittim; "Nebî ﷺ cennettedir, Ebubekir ؓ cennettedir, Ömer ؓ cennettedir, Osman ؓ cennettedir, Ali ؓ cennettedir, Talha ؓ cennettedir, Zübeyir ؓ cennettedir, Abdurrahman b. Avf ؓ cennettedir, Sa'd ؓ cennettedir." Dileseydim onuncu kişinin de ismini verirdim.²⁵³

257- Muhammed b. Cafer ve Haccâc da aynı hadisi bu senetle rivayet etmişlerdir.

٢٥٨- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَتَانِي جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَخَذَ يَدَيَّ، فَأَرَانِي بَابَ الْجَنَّةِ الَّذِي تَدْخُلُ مِنْهُ أُمَّتِي"، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: وَدِدْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنِّي كُنْتُ مَعَكَ حَتَّى أَنْظُرَ إِلَيْهِ، قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَمَّا إِنَّكَ يَا أَبَا بَكْرٍ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي".

²⁵² Daha önce 81 ve 82 rakamıyla geçmişti.

²⁵³ Daha önce 87 rakamıyla geçmişti.

258- Ebu Hureyre ؓ demiştir ki: Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Cebrâîl aleyhi's-selam bana geldi, elimi tuttu ve bana ümmetimin kendisinden gireceği cennet kapısını gösterdi." Ebubekir ؓ dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Senle birlikte olmak isterdim öyle ki ona bakabileyim." Rasulullah ﷺ dedi ki: "Sana gelince ey Ebubekir! Sen ümmetimden cennete ilk giren kişisin."²⁵⁴

٢٥٩- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ: كُنْتُ فِي أَوَّلِ مَنْ فَاءَ يَوْمِ أُحُدٍ، فَرَأَيْتُ رَجُلًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقَاتِلُ دُونَهُ.

259- Âişe'nin ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: Babam ؓ bana dedi ki: "Uhud günü [Rasulullah ﷺ'e] dönen ilk grubun içindeydim. Rasulullah ﷺ ile beraber O'nun uğrunda savaşan bir adam görmüştüm."²⁵⁵

٢٦٠- عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ لَخَدَشْتُكُمُ بِالثَّالِثِ.

260- Ebu Cuheyfe'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Ali'yi ؓ şöyle derken işittim:

"Peygamberinden sonra bu Ümmetin en hayırlısı Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ'dir. İsteseydim üçüncü kişiyi de söyledim size."²⁵⁶

²⁵⁴ Ebu Davud, 4652 Hadisin hükmü: Zayıftır.

²⁵⁵ Mecmau'z-Zevâid, 6/115; Tayâlisî, Müsned, 6; Müsned-i Bezzâr, 63; İbn-i Hibbân, 6980

²⁵⁶ Daha önce 40 rakamıyla geçmişti.

"İLK Müslüman EBU BEKİR'DİR (R.ANHU)"

۲۶۱- حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ: نَا يُونُسُ بْنُ يَعْقُوبَ الْمَاجِشُونُ أَبُو سَلَمَةَ قَالَ: أَذْرَكْتُ مَشِيخَتَنَا وَمَنْ نَأْخُذُ عَنْهُ، مِنْهُمْ رِبِيعَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْكَدِرِ، وَعُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَخْنَسِيِّ، يَقُولُونَ: أَبُو بَكْرٍ أَوَّلُ الرِّجَالِ أَسْلَمَ.

261- Babam [Ahmed b. Hanbel] *rahimehullah* bana anlattı: Yusuf b. Yakup el-Mâcişûn Ebu Seleme *rahimehullah* bize şöyle anlattı;

"Aralarında Rebîa b. Abdurrahman [Rebiatu'r-Rey] *rahimehullah*, Muhammed b. el-Münkedir *rahimehullah* ve Osman b. Muhammed el-Ehnesi'nin de *rahimehullah* bulunduğu şeyhlerimize ve kendisinden ilim aldıklarımıza yetiştim, diyorlardı ki: "Ebubekir رضي الله عنه erkeklerden ilk Müslüman olandır."²⁵⁷

۲۶۲- عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

262- Amr b. Murre'nin İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Ebubekir رضي الله عنه, Rasulullah ﷺ beraber ilk Müslüman olandır."²⁵⁸

263- Muhammed b. Cafer Ğunder yoluyla da aynı söz İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* rivayet edilmiştir.

²⁵⁷ Senedi sahihtir, benzer rivayetler için bkz. bir sonraki dipnot.
²⁵⁸ Tirmizî, 3735; Nesâî, 8392; Müsned, 19306

٢٦٤- حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ بْنُ سَعِيدٍ قَتْنَا يُونُسَ بْنَ يَعْقُوبَ، يَغْنِي: الْمَاجِشُونَ، قَالَ: سَمِعْتُ مَسِيحًا أَهْلَ الْفَقْهِ، مِنْهُمْ سَعْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، وَصَالِحُ بْنُ كَيْسَانَ، وَزَيْبَةُ بْنُ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَعُثْمَانُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَخْنَسِيِّ، وَغَيْرُ وَاحِدٍ، يَذْكُرُونَ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ مِنَ الرِّجَالِ.

264- Ali b. Müslim b. Saîd bana anlattı: Yusuf b. Yakup el-Mâcişûn *rahimehullah* bize anlattı, dedi ki:

Aralarında Sa'd b. İbrahim *rahimehullah*, Salih b. Keysân *rahimehullah*, Rebîa b. Abdurrahman [Rebiatu'r-Rey] *rahimehullah*, Osman b. Muhammed el-Ehnesi ve daha birçok kişinin bulunduğu fıkıh ehli şeyhlerimizden şunu söylediklerini işittim: "Şüphesiz Ebubekir ؓ erkeklerden ilk Müslüman olandır."²⁵⁹

٢٦٥- حَدَّثَنِي أَبِي، قَتْنَا هِشَامَ، عَنْ مُعِيرَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ أَبُو بَكْرٍ.

265- Babam [Ahmed b. Hanbel] *rahimehullah* bana Hişâm'dan, o da Muğîre'den, o da İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* şöyle dediğini anlatmıştır:

"İlk Müslüman, Ebubekir'dir" ؓ²⁶⁰

٢٦٦- عَنْ مُعِيرَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ صَلَّى أَوْ أَسْلَمَ مِنَ الرِّجَالِ أَبُو بَكْرٍ.

266- Muğîre'nin İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir:

"Erkeklerden ilk namaz kılan ya da Müslüman olan Ebubekir'dir" ؓ²⁶¹

²⁵⁹ Senedi sahihtir.

²⁶⁰ Tirmizî, 3735; Şevkânî, Neylu'l-Evtâr, 8/17

²⁶¹ Bkz. Bir önceki dipnot

۲۶۷- عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى غُفْرَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ قَالَ: أَوَّلَ مَنْ صَلَّى أَبُو بَكْرٍ.

267- Ğufre'nin azatlısı Amr b. Abdullah'ın Muhammed b. Ka'b el-Kurazî'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"İlk namaz kulan Ebubekir'dir ﷺ." ²⁶²

۲۶۸- عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، مَوْلَى غُفْرَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ: إِنَّ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ رَسُولُ اللَّهِ خَدِيجَةُ، وَأَوَّلَ رَجُلَيْنِ أَسْلَمَا أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ وَعَلِيٌّ، وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ أَوَّلَ مَنْ أَظْهَرَ إِسْلَامَهُ.

268- Ğufre'nin azatlısı Ömer b. Abdullah'ın Muhammed b. Ka'b el-Kurazî'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Bu ümmetten Rasulullah ﷺ'e ilk iman eden Hatice'dir ﷺ. İlk iman eden iki erkek ise Ebubekir es-Sıddık ﷺ ve Ali'dir ﷺ. Ayrıca Ebubekir ﷺ, Müslüman olduğunu açığa çıkaran ilk kişidir." ²⁶³

۲۶۹- عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ.

269- Amr b. Murre'nin İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"İlk Müslüman Ebubekir es-Sıddık'tır ﷺ." ²⁶⁴

۲۷۰- عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ يَغْنِي أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ.

270- Amr b. Murre'nin İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O, İlk Müslüman olan kişiyi kastederek şöyle demiştir: "Ebubekir'dir ﷺ." ²⁶⁵

²⁶² Senedi hasendir [makbuldür].

²⁶³ Delâilu'n-Nubuvve, 1/416

²⁶⁴ Daha önce 262 rakamıyla geçmişti.

²⁶⁵ Daha önce 262 rakamıyla geçmişti.

٢٧١- عَنْ الْجَرَيْرِ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ قَالَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَوْلَسْتُ أَوَّلَ مَنْ صَلَّى؟

271- Cureyrî'nin Ebu Nadre'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Ebubekir ؓ [bir keresinde] şöyle demiştir: "Ben ilk namaz kılan kişi değil miyim?"²⁶⁶

٢٧٢- عَنْ هِشَامٍ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ: أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ مِنَ الرِّجَالِ أَبُو بَكْرٍ، وَأَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ مِنَ النِّسَاءِ خَدِيجَةُ.

272- Hişâm'ın Muhammed b. Sirîn'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: "Erkeklerden ilk Müslüman olan Ebubekir ؓ; kadınlardan ilk Müslüman olan ise Hatice'dir ؓ."²⁶⁷

٢٧٣- قَتَا جَرِيرٌ، عَنْ مُغِيرَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ أَبُو بَكْرٍ.

273- Cerîr bize Muğîre'den, O da İbrahim en-Nehaî'den *rahimehullah* anlattı ki:

"İlk Müslüman Ebubekir'dir ؓ."²⁶⁸

٢٧٤- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَلِكٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: إِنْ كُلَّ نَبِيٍّ أُعْطِيَ سِتْعَةُ نِسَاءٍ، وَإِنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أُعْطِيَ أَرْبَعَةَ عَشَرَ نَقِيًّا نَجِيًّا: أَنَا وَابْنَتِي الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، وَخُمْزَةُ، وَجَعْفَرُ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَابْنُ مَسْعُودٍ، وَخَدِيجَةُ، وَأَبُو ذَرٍّ، وَالْمِقْدَادُ، وَسَلْمَانُ، وَعَمَّارُ، وَبِلَالٌ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

274- Abdullah b. Müleyl'den *rahimehullah* rivayet dildiğine göre, O demiştir ki: Ali'yi ؓ şöyle derken işittim:

²⁶⁶ Beğavî, 35; İbn-i Hibbân, Mevârid, 532

²⁶⁷ Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, 19/291 (H.no: 648); İbn-i Adiyy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 6/381; İbn-i Âsâkir, Târîhu Dımeşk, 42/37;

²⁶⁸ Daha önce 262 rakamıyla geçmişti.

"Her peygambere yedi adet seçkin müşavir/dost verilmiştir. Şüphesiz Rasulullah ﷺ'e ise on dört tane seçkin müşavir verilmiştir; Ben, iki oğlum Hasan ile Hüseyin, Hanza, Cafer, Ebubekir, Ömer, Abdullah b. Mesûd, Huzeýfe, Ebu Zer, Mikdâd, Selman, Ammâr ve Bilal. Allah hepsinden razı olsun."²⁶⁹

۲۷۵- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُلَيْلٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: أُعْطِيَ كُلُّ نَبِيٍّ سَبْعَةَ نَجَاءٍ مِنْ أُمَّتِهِ، وَأُعْطِيَ النَّبِيُّ أَرْبَعَةَ عَشَرَ مِنْ أُمَّتِهِ نَجَاءً. مِنْهُمْ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

275- Abdullah b. Müleyl'den rahimehullah rivayet dildiğine göre, O demiştir ki: Ali'yi şöyle derken işittim:

"Her peygamber kendi ümmetinden yedi adet seçkin şahıs ihsan edilir. Nebî ﷺ'e ise ümmetinden on dört seçkin şahıs ihsan edilmiştir. Ebubekir ve Ömer de onlardandır."²⁷⁰

276- Salim b. Ebi Hafsa da aynı hadisi Abdullah b. Müleyl rahimehullah yoluyla rivayet etmiştir.

277- Kesîr en-Nevvâ da aynı hadisi Abdullah b. Müleyl rahimehullah yoluyla rivayet etmiştir.

۲۷۸- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "أَبُو بَكْرٍ فِي الْجَنَّةِ، وَعُمَرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ فِي الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ فِي الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ فِي الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ فِي الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ فِي الْجَنَّةِ، وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ فِي الْجَنَّةِ، وَبْنُ نَفِيلٍ فِي الْجَنَّةِ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ فِي الْجَنَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ"

278- Abdurrahman b. Avf'tan rivayet edildiğine göre, Nebî ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ebubekir cennettedir, Ömer cennettedir, Ali cennettedir, Osmân cennettedir, Talha, Zübeyir cennettedir Abdurrahman b. Avf cennettedir, Sa'd b. Ebi Vakkâs cennettedir, Saïd b. Zeyd

²⁶⁹ Daha önce 109 rakamıyla geçmişti.

²⁷⁰ Müsned, 1206

b. Amr b. Nufeyl ؓ cennettedir, Ebu Ubeyde İbnu'l Cerrâh ؓ cennettedir. Allah ﷻ hepsinden razı olsun."²⁷¹

۲۷۹- عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ظَالِمٍ قَالَ: أَقَامَ فَلَانٌ خُطْبَاءً يَقْفُونَ فِي عِلْيٍّ، وَأَنَا إِلَى جَنْبِ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ، فَغَضِبَ فَقَالَ: أَلَا تَرَى إِلَى هَذَا الظَّالِمِ لِنَفْسِهِ الَّذِي يَأْمُرُ بِلَفْنِ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ؟ فَاشْهَدُ عَلَى الثَّنْعَةِ أَنَّهُمْ فِي الْجَنَّةِ، وَلَوْ شَهِدْتُ عَلَى الْعَاشِرِ لَمْ أَلَمْ، قَالَ: قُلْتُ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الْبَيْتُ جِرَاءُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صَدِيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ"، قَالَ: قُلْتُ: مَنْ هُمْ؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَغُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَسَعْدُ بْنُ مَالِكٍ، ثُمَّ سَكَتَ، فَقُلْتُ: مَنْ الْعَاشِرُ؟ قَالَ: أَنَا.

279- Hilâl b. Yesâf'ın Abdullah b. Zalim'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Falanca (Muğire b. Şu'be), Ali ؓ hakkında ileri geri konuşan bir takım hatiplere görev vermişti. Ben de o sıra Saîd b. Zeyd'in ؓ yanındaydım. Kızdı ve şöyle dedi: "Cennetlik birine lanet etmeyi emreden, nefesine zulmeden şu adamı görmüyor musun? Dokuz kişinin cennetlik olduğuna şahitlik ederim. Şayet onuncusuna şahitlik etsem [yalan söyleyip] günah işlemiş olmam." Dedim ki: Bu ne demek? Dedi ki: "Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ey Hirâ, sabit kal! Senin üstünde peygamber, sıddık ve şehitten başkası yoktur." Dedim ki: Kimdir onlar? Dedi ki: "Rasulullah ﷺ, Ebubekir ؓ, Ömer ؓ, Osman ؓ, Ali ؓ, Talha ؓ, Zübeyir ؓ, Abdurrahman b. Avf ؓ ve Sa'd b. Mâlik [Ebi Vakkâs] ؓ." Sonra sustu. Dedim ki: Onuncu kimdir? Dedi ki: "Benim."²⁷²

۲۸۰- عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: رَجِمَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ، هُوَ أَوَّلُ مَنْ جَمَعَ بَيْنَ اللُّؤْحَيْنِ.

280- Abdihayr'ın Ali'den ؓ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"Allah ﷻ Ebubekir'e ؓ rahmet eylesin. O, [Kur'ân'ı] iki levha arasında bir araya getiren ilk kişiydi."²⁷³

²⁷¹ Tirmizî, 3747; Müsned, 1675; Sahîh-i İbn-i Hibbân, 7002

²⁷² Daha önce 81 ve 82 rakamlarıyla geçmişti.

²⁷³ İbn-i Ebi Davud, el-Mesâhif, s.5; Zehebî, Târihu'l-İslâm, 3/115; İbn-i Kesîr, Fedâilu'l-Kur'ân,

٢٨١- قَتْنَا جَعْفَرَ بْنَ بَرْقَانَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ لَطَعَ الرَّجُلَ أَبُو بَكْرٍ.

281- Cafer b. Burkân, Zühri'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"[Allah ﷻ yolunda] ilk adam kesen Ebubekir'dir ﷺ." ²⁷⁴

٢٨٢- عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ أَظْهَرَ الْإِسْلَامَ سَعْدٌ: رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَبِلَالٌ، وَخِثَابٌ، وَصَهْبٌ، وَعَمَارٌ وَسَمِيَةُ أُمُّ عَمَارٍ.

282- Mansur'un Mücahit'ten *rahimehullah* rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

"İlk defa Müslüman olduğunu açığa çıkaran yedi kişidir; Rasulullah ﷺ, Ebubekir ﷺ, Bilal ﷺ, Habbâb ﷺ, Suheyb ﷺ, Ammâr ﷺ, Ammâr'ın annesi Sümeyye ﷺ." ²⁷⁵

٢٨٣- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنَشَّقُ عَنْهُ الْأَرْضُ، ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ أَهْلُ الْبَقِيعِ، ثُمَّ أَخْشَرُ بَيْنَ الْحَرَمَيْنِ."

283- Abdullah b. Ömer'den ﷺ rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ buyurdu ki:

"Ben, yerin kendisinden yarılacağı [yeniden dirilecek olan] ilk kişiyim. Sonra Ebubekir sonra da Ömer'dir. Daha sonra da Bakî [kabristanının] ahalisidir. Sonra da ben Haremeyn [iki haram: Mekke, Medine] arasında haşredilirim." ²⁷⁶

٢٨٤- عَنْ زَيْدِ بْنِ يَسِيعٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ يَوْمَرُ بِغَدَاكَ؟ قَالَ: "إِنْ تَوَمَّرُوا أَبَا بَكْرٍ تَجِدُوهُ أَمِينًا زَاهِدًا فِي الدُّنْيَا، رَاجِعًا فِي الْآخِرَةِ، وَإِنْ تَوَمَّرُوا عُمَرَ تَجِدُوهُ قَوِيًّا

s. 8. İbn-i Sa'd, et-Tabakât, 3/193, Suyûtî, el-İtkân, 1/165

²⁷⁴ Böyle bir rivayet bulunamamıştır.

²⁷⁵ İbn-i Sa'd, et-Tabakât, 3/233 ayrıca bkz. 191 rakamlı rivayet

²⁷⁶ Daha önce 132 rakamıyla geçmişti.

أَمِينًا لَا يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَّائِمًا، وَإِنْ تَوَمَّرُوا عَلَيْهَا وَلَا أَرَأَيْكُمْ فَاعِلِينَ تَجَذُّوهُ هَادِيًا مَهْدِيًا
يَأْخُذُ بِكُمْ الطَّرِيقَ الْمُسْتَقِيمَ".

284- Zeyd b. Yusey'in Ali'den ؓ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir:

Denildi ki: Ey Allah'ın rasulü! Senden sonra kim emir [yönetici] yapılır?

Dedi ki: "Eğer Ebubekir'i emir yaparsanız, O'nu dünya hakkında güvenilir ve zahit; ahirete de arzulu biri bulursunuz. Eğer Ömer'i emir yaparsanız, O'nu güçlü, güvenilir ve hiçbir kınayıcının kınamasından korkmayan biri olarak bulursunuz. Eğer Ali'yi emir yaparsanız ki O'nu emir yapacağınızı sanmıyorum, O'nu yol gösteren, hidayete erdirilmiş ve sizi doğru yola [sıratı müstakime] götüren biri olarak bulursunuz."²⁷⁷

277

Müsned, 859; Zehebî, Mizânu'l-l-'tidâl, 3362/; Mecmau'z-Zevâid, 5179/; İbn-i Hacer, el-İsâbe, 2509/ Hadisin hükmü: Zayıftır.

"O'NA İZİN VER VE O'NU CENNETLE MÜJDELE"

۲۸۵- عَنْ عَبْدِ بْنِ رُكَانَةَ، عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ أَنَّهُ قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُشًا فَقَالَ: "أَمْسِكْ عَلَيَّ الْبَابَ"، قَالَ: فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: أَهْلِي لَكَ، رَأَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: قُلْتُ: دَخَلَ الْحُشَّ وَقَالَ لِي: "أَمْسِكْ عَلَيَّ الْبَابَ"، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: اسْتَأْذِنْ لِي عَلَيْهِ أَهْلِي لَكَ، قَالَ: فَجِئْتُ فَقُلْتُ: هَذَا أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ، فَقَالَ: "اأْذَنْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، قَالَ: فَجِئْتُ فَأَذِنْتُ لَهُ وَقُلْتُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرُكَ بِالْجَنَّةِ، قَالَ: ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ، فَدَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "اأْذَنْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، قَالَ: فَأَذِنْتُ لَهُ وَقُلْتُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَشْرُكَ بِالْجَنَّةِ، قَالَ: ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ فَقَالَ مِثْلَ ذَلِكَ، فَاسْتَأْذِنْتُ لَهُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، فَسَكَتَ سَاعَةً ثُمَّ قَالَ: "اأْذَنْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ بَعْدَ عَنَاءٍ أَوْ بَلَاءٍ".

285- Ubeyd b. Rukâne'nin Ebu Musa el-Eşarî'den ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Rasulullah ﷺ bir bahçeye girdi ve "kapıyı üzerime kapat" dedi. Ebu-bekir ﷺ geldi ve dedi ki: Ailem sana feda olsun. Rasulullah ﷺ'i gördün mü?" Dedim ki: Bahçeye girdi ve "kapıyı üzerime kapat" dedi. Ebu-bekir ﷺ dedi ki: Ailem sana feda olsun. Benim için O'ndan izin iste." Rasulullah ﷺ'e geldim ve dedim ki: "Eubekir ﷺ izin istiyor." Dedi ki: "O'na izin ver ve O'nu cennetle müjdele." Geldim, O'na izin verdim ve "Rasulullah ﷺ seni cennetle müjdeliyor" dedim. Sonra Ömer ﷺ geldi, bunun aynısını söyledi. Rasulullah ﷺ'in yanına girdim, [haber verdim] Dedi ki: "O'na izin ver ve O'nu cennetle müjdele." O'na da izin verdim ve "Rasulullah ﷺ seni cennetle müjdeliyor dedim." Sonra Osman ﷺ

geldi bunun aynısını söyledi. O'nun için Rasulullah ﷺ'den izin istedim. Rasulullah ﷺ bir an sustu, sonra dedi ki: "O'na izin ver ve O'nu [başına gelecek] sıkıntı veya imtihandan sonra cennetle müjdele."²⁷⁸

٢٨٦- عَنْ أَبِي الْمُحَيَّةِ قَالَ: حَدَّثَنِي رَجُلٌ قَالَ: خَرَجْتُ فِي سَفَرٍ مَعَنَا رَجُلٌ يُسَبُّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَتَهَنَّأَهُ، فَلَمْ يَتَّهِ، فَخَرَجَ لِيَقْضِيَ حَاجَتَهُ، فَاجْتَمَعَ عَلَيْهِ الدُّبُرُ، يَغْنِي: الزَّائِبُ، فَاسْتَعَاثَ، فَأَغْتَاهُ، فَحَمَلْتُ عَلَيَّاهُ حَتَّى تَرَكَتَاهُ، فَمَا أَقْلَعْتُ عَنْهُ حَتَّى قَطَعْتُهُ.

286- Ebu'l-Muhayyâ'dan rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Bana bir adam anlattı, şöyle dedi:

"Bir yolculuğa çıktım, bizimle beraber Ebubekir ؓ ve Ömer'e ؓ söven bir adam da vardı. Onu bundan nehyettik ancak geri durmadı. İhtiyacını gidermek için çıktı. Üzerine büyük eşek arıları üşüştü, yardım istedi, biz de yardım ettik. Eşek arıları bize hamle etti öyle ki biz de onu terk ettik. Eşek arıları paramparça eden kadar onu bırakmadılar."²⁷⁹

٢٨٧- حَدَّثَنِي قُلْفُلَةُ قَالَ: سَمِعْتُ الْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَغْنِي: فِي الْمَنَامِ - مُتَعَلِّقًا بِالْعَرْشِ، ثُمَّ رَأَيْتُ أَبَا بَكْرٍ أَخَذَ بِحَقْوِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ رَأَيْتُ عُمَرَ أَخَذَ بِحَقْوِي أَبِي بَكْرٍ، ثُمَّ رَأَيْتُ عُثْمَانَ أَخَذَ بِحَقْوِي عُمَرَ، ثُمَّ رَأَيْتُ الدَّمَ مُنْصَبًا مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ. فَحَدَّثَ الْحَسَنُ بِهَذَا الْحَدِيثِ وَعِنْدَهُ نَاسٌ مِنَ الشَّيْخَةِ، فَقَالُوا: مَا رَأَيْتَ عَلِيًّا؟ قَالَ: مَا كَانَ أَخَذَ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَرَاهُ أَخَذَ بِحَقْوِي رَسُولُ اللَّهِ مِنْ عَلِيٍّ، وَلَكِنْ إِنَّمَا هِيَ رُؤْيَا.

فَقَالَ عَقِبَةُ بْنُ عَمْرِو أَبُو مَسْعُودٍ: وَإِنَّكُمْ لَتَجِدُونَ عَلَى الْحَسَنِ فِي رُؤْيَا زَاهَا، لَقَدْ كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ عَزَاةٌ قَدْ أَصَابَ الْمُسْلِمِينَ جَهْدٌ شَدِيدٌ حَتَّى عَرَفَتِ الْكَأَبَةُ فِي وَجْهِهِ الْمُسْلِمِينَ، وَالْفَرْخُ فِي وَجْهِهِ الْمُتَأَفِّقِينَ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

²⁷⁸ Daha önce 208 rakamıyla geçmişti.

²⁷⁹ Senedi zayıftır. Demîrî bu kussayı İbn-i Ebi'd-Dünya'dan aktararak bu olayı aktarmıştır. Bkz. Demîrî, Hayâtu'l-Hayvân, 2/9

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "وَاللَّهِ لَا تَمُوتُ الشَّمْسُ حَتَّى يَأْتِيَكُمُ اللَّهُ بِرِزْقٍ"، فَعَلِمَ غُثْمَانُ أَنَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيَصْطَلِقَانِ قَوْجَهُ رَاحِلَتَهُ، فَإِذَا هُوَ بِأَرْبَعِ عَشْرَةَ رَاحِلَةً، فَاشْتَرَاهَا وَمَا عَلَيْهَا مِنْ طَعَامٍ، قَوْجَهُ مِنْهَا سَبْعًا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَوَجَّهَ بِسَبْعٍ إِلَى أَهْلِهِ، فَلَمَّا رَأَى الْمُسْلِمُونَ الْعِيرَ قَدْ جَاءَتْ، فَعَرَفَ الْفَرَخُ فِي وَجْهِهِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْكَأَبُ فِي وَجْهِهِ الْمُنَافِقِينَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا هَذَا؟" قَالُوا: أَرْسَلَ بِهَا غُثْمَانُ هَدِيَّةً لَكَ، قَالَ: فَرَأَيْتُهُ زَافِعًا يَدَيْهِ يَدْعُو لَغُثْمَانٍ، مَا سَمِعْتُهُ يَدْعُو لِأَحَدٍ قَبْلَهُ وَلَا بَعْدَهُ: "اللَّهُمَّ أَغْطِ غُثْمَانَ، وَاقْعَلْ بِغُثْمَانَ" زَافِعًا يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ بَيَاضَ إِنْطِيهِ.

287- Fulful bana anlattı, dedi ki: Hasan b. Ali'yi duyduğum şöyle di-yordu:

"Rasulullah ﷺ'i -rüyada- Arşa bağlı bir halde gördüm. Sonra Ebu-bekir'i ﷺ Rasulullah ﷺ'in kasıklarından tuttuğunu, sonra da Ömer'i ﷺ Ebubekir'in ﷺ kasıklarından tuttuğunu, sonra da Osman'ı ﷺ Ömer'in ﷺ kasıklarından tuttuğunu gördüm. Sonra gökten yere dökül-mekte olan bir kan gördüm." Hasan ﷺ bu hadiseyi yanında Şia'dan bir grup varken anlattı. Dediler ki: Ali'yi ﷺ görmedin mi? Dedi ki: "Ali'den ﷺ daha çok Rasulullah ﷺ'in kasıklarını tutarken görmek istediğim başka biri yoktur ancak bu sadece bir rüyadır."

Ukbe b. Amr Ebu Mesûd dedi ki: Siz Hasan'a ﷺ gördüğü bir rüya-dan dolayı sinirleniyorsunuz. Bizler savaşta iken Rasulullah ﷺ ile bera-berdim. Müslümanlara öyle şiddetli bir zorluk [açlık] isabet etmişti ki onların yüzlerinde üzüntü; münafıkların yüzlerinde ise mutluluk belirir oldu. Rasulullah ﷺ bunu görünce dedi ki: "Allah ﷻ size rızık verince-ye kadar güneş batmayacak." Osman ﷺ, Allah ﷻ ve rasulünün doğru söylediğini bildiği için bineğini çevirdi, gitti. Bir anda on dört tane develi bir kafilе gördü, develeri ve üstündeki yiyecekleri satın aldı. Yedi ta-nesini Rasulullah ﷺ'e, [kalan] yedi tanesini de kendi ailesine gönderdi. Müslümanlar kervanın geldiğini görünce, onların yüzlerinde mutluluk; münafıkların yüzlerinde ise keder belirir oldu. Rasulullah ﷺ dedi ki: "Bu da nerden geldi?" Dediler ki: Osman ﷺ bunu sana hediye olarak yolladı. Rasulullah ﷺ'i Osman'a ﷺ dua ederken ellerini kaldırdığını gördüm. Ne önce ne de sonra Rasulullah ﷺ'in şöyle dua ettiğini gör-

medim: "Allah'ım ﷺ Osman'a ver ve Osman ile [güzellikler, hayırlar] var et." Ellerini kaldırır halde dua etti öyle ki koltuk altlarının beyazını gördüm.²⁸⁰

۲۸۸- عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَنْمَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَعْرَابِيٍّ: "إِذَا أَنَا مِتُّ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَمُوتَ قَمْتُ".

288- Sehl b. Ebi Sehme ؓ dedi ki: Rasulullah ﷺ bir bedeviye şöyle demiştir:

"Ben, Ebubekir ؓ, Ömer ؓ ve Osman öldüğümüzde, ölmeye gücün yeterse öl."²⁸¹

۲۸۹- عَنْ أَبِي بَرْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ قَاعِدًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي خَائِطٍ وَهُوَ يَتَكْتَبُ بِعَسَبٍ مَعَ رَطْبَةٍ فِي مَاءٍ وَطِينٍ، فَقَرَعَ عَلَيَّ الْبَابَ رَجُلٌ خَفِيَ الصَّوْتُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ هَذَا؟" قُلْتُ: أَبُو بَكْرٍ، قَالَ: "افْتَحْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، ثُمَّ جَاءَ آخَرُ غَلِيطُ الصَّوْتِ، فَقَالَ: "مَنْ هَذَا؟" قُلْتُ: عُمَرُ، قَالَ: "افْتَحْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ"، قَالَ: فَكَلِمَتَا مَا شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَرَعَ الْبَابَ، فَقَالَ: "مَنْ هَذَا؟" قُلْتُ: عُثْمَانُ، فَقَالَ: "افْتَحْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ بَعْدَ بَلَوَى"، قَالَ: يَقُولُ عُثْمَانُ: الْمُسْتَعَانُ اللَّهُ، الْمُسْتَعَانُ اللَّهُ.

289- Ebu Burde'nin babasından rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Bir bahçede, beraberinde yaş bir hurma dalı ile suyu ve çamuru eşeyen Rasulullah ﷺ ile beraber oturuyordum. Kısık sesli biri kapıyı çaldı. Nebî ﷺ dedi ki: "Bu da kim?" Dedim ki: Ebubekir'dir ؓ. Dedi ki: "Kapıyı O'na aç ve O'nu cennetle müjdele." Sonra sesi kalın biri geldi. Dedi ki: "Bu kimdir?" Dedim ki: Ömer'dir ؓ. Dedi ki: "Kapıyı O'na aç ve O'nu cennetle müjdele." Ömer ؓ de dilediği kadar kaldı, sonra başkası geldi ve kapıyı çaldı. Dedi ki: "Bu kimdir?" Dedim ki: Osman'dır

²⁸⁰ Taberâni, el-Mu'cemu'l-Kebîr, 3/95; Mecmau'z-Zevâid, 9/85; Taberî, er-Riyâdu'n-Nadra 3/35 Hadisin hükmü: Zayıf.

²⁸¹ Taberâni, el-Mu'cemu'l-Evsat, 7/83; Mecmau'z-Zevâid, 9/57; Suyûti, el-Câmiu's-Sağîr, 490 Hadisin hükmü: Zayıf.

ﷺ. Dedi ki: "Kıyını O'na aç ve O'nu imtihanından sonra gelecek bir cennetle müjdele." Osman ﷺ diyordu ki: "Allah ﷻ yardımcımızdır, Allah ﷻ yardımcımızdır."²⁸²

۲۹۰- عَنْ الْحَارِثِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ: "هَذَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، لَا تُخْبِرُهُمَا يَا عَلِيُّ".

290- Hâris'in, Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: Nebî ﷺ'in yanındaydım, bir anda Ebubekir ﷺ ve Ömer ﷺ çıkageldi.

Dedi ki: "Bu ikisi öncekiler ve sonrakilerden oluşan cennet ehlinin orta yaşlılarının efendileridir. Bunu onlara haber etme ey Ali!"²⁸³

۲۹۱- عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ بَعْضِ أَهْلِهِ قَالَ: قَالَ أَبُو قُحَّافَةَ لِابْنِهِ أَبِي بَكْرٍ: يَا بَنِيَّ، إِنِّي أَرَاكَ تَغْتَقُ رَقَابًا ضِعَافًا، قُلُوا أُنْكَ إِذْ فَعَلْتَ مَا فَعَلْتَ عَنَّفَتْ رَجَالًا جَلَدًا يَمْتَنُونَكَ وَيَقُومُونَ ذُنُوكَ، قَالَ: فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا أُنْتَ، إِنِّي إِنَّمَا أُرِيدُ مَا أُرِيدُ، قَالَ: فَيَتَحَدَّثُ مَا تَزَلُ هَؤُلَاءِ الْآيَاتُ إِلَّا فِيهِ وَفِيمَا قَالَ لَهُ أَبُوهُ: {فَأَمَّا مَنْ أُعْطِيَ وَاتَّقَى} إِلَى قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَمَا لِأَخِي عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى وَلَسَوْفَ يَرْضَى}

291- Âmir b. Abdullah b. Zübeyir'in ﷺ ailesinden birinden rivayet ettiği-göre, O şöyle demiştir:

"Ebu Kuhâfe, oğlu olan Ebubekir'e ﷺ dedi ki: "Yavrucuğum! Senin zayıf köleleri azâd ettiğini görmekteyim. Şayet bunu [azâd etmeyi] yaptığında kuvvetli, seni koruyacak ve arkanda duracak adamları azâd etsen." Ebubekir ﷺ dedi ki: "Ey babacım! Ben sadece bu yaptığımı istiyorum." Şu ayetlerin ancak O ve babasının söyledikleri hakkında indiği konuşulurdu;

"Kim (Allah ﷻ için) verir (O'ndan) korkar ve en güzel olanı (İslam inancını) tasdik ederse, Biz de ona, kolay olanı kolaylaştıracacağız. Fakat kim de cimrilik eder kendisini müstağni (herhangi bir şeye ihtiyacı olma-

²⁸² Daha önce 208 ve 285 rakamlarıyla geçmişti.

²⁸³ Daha önce 93 rakamıyla geçmişti.

yan) görür ve en güzeli (İslam akaidini) yalanlarsa, Biz, ona en zor olanı kolaylaştırırız. Helak olduğu zaman, malı ona asla fayda vermez. Şüphesiz ki doğru yola göstermek ancak Bize aittir. Muhakkak ki, sonda, ilkte (ahirette, dünyada) ancak Bizimdir. Ben, sizi alev-alev yanan bir ateşle uyardım. O, ateşe ancak yalanlayıp yüz çeviren en azılı bedbaht kimse girer. Malını temizlemek için veren en takvalı kimse ise, ondan uzaklaştırılacaktır. Onun üzerinde herhangi bir kimsenin henüz karşılığı verilmediği hiçbir iyiliği yoktur. O, sadece yüceler yücesi Rabb'inin rızasını kazanmak için harcar. O, yakında razı olacaktır." [Leyl, 92/5-21]²⁸⁴

٢٩٢ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ، أَنَّهُ بَلَغَهُ أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ يَقُولُ: لَوْ أَنَّ آتَا بَكَرٍ لَمْ يَفْضَلْنَا بِشَيْءٍ إِلَّا أَنَّهُ أَغْنَى سَيِّدَنَا بِلَالًا.

292- Muhammed b. İshak'tan rivayet edildiğine O'na Ömer'in ؓ şöyle dediği ulaşmış:

"Ebubekir ؓ hiçbir şeyle bize üstün olmasa bile sadece Bilal efendimizi azat etmekle [bizden üstündür].²⁸⁵

٢٩٣ - عَنْ خَدِيجَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "فَاقْتَدُوا بِاللَّذِينَ مِنْ بَغْدِي أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ".

293- Huzeyfe'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Benden sonraki iki kişiyi rehber edinin; Ebubekir ؓ ve Ömer'i ؓ.²⁸⁶

294- Aynı hadis Abdullah b. Mesûd'dan ؓ da rivayet edilmiştir.

²⁸⁴ Daha önce 66 rakamıyla geçmişti.

²⁸⁵ Bu rivayet senedi zayıf olmakla beraber, Buhari, 3754; Taberâni, el-Mu'cemu'l-Kebîr, 1/321'de rivayetin aslı şu lafızlarla sabit olmuştur; Ömer (r.anhu) derdi ki: "Ebubekir (r.anhu) efendimizdir, efendimizi azat etmiştir." Bilal'i (r.anhu) kastederdi.

²⁸⁶ Tirmizi, 3662, 3663, 3799; İbn-i Mâce, 97; Müsned, 23245, 23276, 23386, 23419

٢٩٥- عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ: "إِنَّ عَبْدًا خَيْرُهُ اللَّهُ بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَهُ، فَاخْتَارَ مَا عِنْدَهُ"، فَلَمْ يَطْغِنَ أَحَدٌ مِنَّا إِلَّا أَبُو بَكْرٍ، فَبَكَى وَقَالَ: تَفْدِيكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا بَابِي وَأُمِّي، بِأَنْفُسِنَا وَأَمْوَالِنَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا أَخَذَ أَمَنٌ عَلَيْنَا فِي صُحْبَتِهِ فِي مَالٍ وَلَا يَدٍ مِنْ أَبِي بَكْرٍ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّحِدًا خَلِيلًا لَأَتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنْ صَاحِبُكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ"

295- Ebu Vâkıd el-Leysî'den rivayet edildiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ bir gün şöyle buyurdu:

"Bir kul var ki, Allah ﷻ onu dünya ile kendi yanındaki arasında muhayyer bırakmıştır. O da Allah'ın ﷻ yanındakini tercih etmiştir." Ebubekir ؓ hariç bizden kimse [bu sözü] anlamadı. Ebubekir ؓ ağladı ve dedi ki: "Anam babam, canlarımız ve mallarımız sana feda olsun, ey Allah'ın rasulü!" Bunun üzerine Rasulullah ﷺ dedi ki: "Mal olsun güç kuvvet olsun, dostluğunda Ebubekir'den daha çok bize cömert olan yoktur. Şayet bir dost edinecek olsaydım, Ebubekir'i dost edinirdim. Ancak arkadaşınız Allah'ın ﷻ dostudur."²⁸⁷

٢٩٦- عَنْ عُرْوَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُثَيْبٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ قَالَ: قَالَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ: قُلْتُ: الصِّدِّيقُ؟ قَالَ: نَعَمْ الصِّدِّيقُ، وَذَكَرَ حَدِيثًا فِيهِ ذِكْرُ عُمَرَ، فَقَالَ: أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرُ. قُلْتُ: أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: نَعَمْ، أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ.

296- Urve b. Abdullah b. Kuşeyr'in Ebu Cafer'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre,

Ebu Cafer "Ebubekir es-Sıddık ؓ" dedi. Dedim ki: "Sıddık mı?" Dedi ki: "Evet, Sıddık." Sonra da için de Ömer'in ؓ de olduğu bir hadisi zikretti ve O'nun için "müminlerin emiri" dedi. Dedim ki "Müminlerin emiri mi?" Dedi ki: "Evet, müminlerin emiri."²⁸⁸

²⁸⁷ Daha önce 21 rakamıyla geçmişti.

²⁸⁸ Es-Savâiku'l-Muhrika, s.53

٢٩٧- عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ آخِذًا بِطَرْفِ ثَوْبِهِ حَتَّى أَبْذَى عَنْ رُكْبَتَيْهِ، فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "أَمَّا صَاحِبُكُمْ فَقَدْ غَامَرَ"، وَأَقْبَلَ حَتَّى سَلَّمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهُ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَمَرٍ شَيْءٌ، فَاسْرَعْتُ إِلَيْهِ، ثُمَّ إِنِّي نَدِمْتُ عَلَى مَا كَانَ مِنِّي إِلَيْهِ، فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَغْفِرَ لِي، فَأَبَى عَلَيَّ، فَتَبِعْتُهُ الْبَقِيعَ كُلَّهُ، حَتَّى تَحَوَّزَ بِدَارِهِ مِنِّي، وَأَقْبَلْتُ إِلَيْكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ" ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ إِنَّ عَمَرَ نَدِمَ حِينَ سَأَلَهُ أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَغْفِرَ لَهُ فَأَبَى عَلَيْهِ، ثُمَّ خَرَجَ مِنْ مَثَلِهِ حَتَّى أَتَى مَثَرِ أَبِي بَكْرٍ فَسَأَلَ: هَلْ تَمَّ أَبُو بَكْرٍ؟ فَقَالُوا: لَا، فَعَلِمَ أَنَّهُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ، فَأَقْبَلَ عَمَرَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى سَلَّمَ عَلَيْهِ، فَجَعَلَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَمَعَّرُ حَتَّى أَشْفَقَ أَبُو بَكْرٍ أَنْ يَكُونَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ إِلَى عَمَرَ مَا يَكْرَهُ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ جَنَّا عَلَى رُكْبَتَيْهِ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَا وَاللَّهِ كُنْتُ أَظْلَمَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ يَعْصِي إِلَيْكُمْ فَقُلْتُمْ: كَذَبْتُ، وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: صَدَقْتُ، وَوَاسَانِي بِتَفْسِيهِ وَمَالِهِ، فَهَلْ أَنتُمْ تَارِكُو لِي صَاحِبِي" ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، قَالَ: فَمَا أَوْذَى بَعْدَهَا.

297- Ebu İdris el-Havlânî'nin Ebu Derdâ'dan rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ ile beraber oturuyordum bir anda Ebubekir ؓ elbisesinin bir tarafını, diz kapağını gösterecek kadar tutarak geldi. Rasulullah ﷺ O'nu görünce şöyle dedi: "Dostunuz [biriyle] tartışmış" Ebubekir ؓ geldi, Rasulullah ﷺ'e selam verdi ve dedi ki: "Ey Allah'ın rasulü! Ömer'le aramda bir şey oldu. O'na doğru koştum, sonra ona yaptığımı pişman oldum. Beni affetmesini istedim ama kabul etmedi. Bütün Bakî [mezarlığı] boyunca peşinden gittim, ta ki evine girerek benden sığındı. Ben de sana geldim." Rasulullah ﷺ -üç defa- dedi ki: "Allah ﷻ seni affetsin, ey Ebubekir!" Daha sonra Ömer ؓ, Ebubekir'in ؓ kendisini affetmesini istediğinde O'nu affetmediğine pişman oldu. Sonra evinden çıktı ve Ebubekir'in ؓ evine geldi, "Ebubekir burada mı?" diye sordu. "Yok" dediler. O'nun Rasulullah ﷺ'in yanında olduğunu anladı, Rasulullah ﷺ'e gitti ve selam verdi. Rasulullah ﷺ'in [kızgınlıktan] yüzü soldu öyle ki Ebubekir ؓ Rasulullah ﷺ'in Ömer'e ؓ kötü

bir şey demesinden/yapmasından tedirgin odu. Ebubekir ؓ bunu görünce dizleri üzerine çöktü ve dedi ki: "Ey Allah ﷻ'ın rasulü! Ben daha çok zulmettim." Rasulullah ﷺ

-üç defa- dedi ki: "Ey insanlar Allah ﷻ beni gönderdi siz 'yalan söylüyorsunuz' dediniz Ebubekir ؓ ise 'doğru diyorsun' dedi ve canıyla, malıyla bana destek oldu. Arkadaşımı bana bırakmayacak mısınız?" Bu olaydan sonra Ebubekir'e ؓ [sözlü-fiili] eziyet edilmedi.²⁸⁹

٢٩٨- حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنُ قَيْسٍ بْنِ عُبَيْسٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: بَلَغَنِي أَنَّ حَفْصَةَ ابْنَةَ عُمَرَ قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَنْتَ مَرَضْتَ قَدَّمْتُ أُنَا بَكْرٍ، قَالَ: "لَسْتُ أَنَا الَّذِي أَقَدَّمُهُ، وَلَكِنَّ اللَّهَ قَدَّمَهُ".

298- Saîd b. Yahya b. Kays b. Abs bana babasından anlattığına göre, O şöyle demiştir: Bana Ömer'in kızı Hafsa'dan ؓ ulaştığına göre, O Rasulallah ﷺ'e şöyle dedi:

"Hastalandığın zaman Ebubekir'i ؓ öne geçirdin!" Dedi ki ؓ: "O'nu öne geçiren ben değilim, O'nu ancak Allah ﷻ öne geçirmiştir."²⁹⁰

٢٩٩- عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ عَبْسَةَ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هُوَ وَأَبُو بَكْرٍ وَبِلَالٌ، فَلَقَدْ رَأَيْتَنِي لِرُئُوعِ الْإِسْلَامِ.

299- Süleym b. Amr'ın, Amr b. Abese'den ؓ O şöyle demiştir:

"Rasulullah ﷺ, Ebubekir ؓ ve Bilal varken [yanlarına] geldim kendimi İslam'ın dörtte biri olarak gördüm."²⁹¹

²⁸⁹ Buhari, 3661, 4640

²⁹⁰ Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, 3/177; Mecmau'z-Zevâid, 5/184 Hadisin hükmü: Zayıf.

²⁹¹ Beyhakî, es-Sunenu's-Suğrâ, 925; Hâkim, 584; Siyeru Âlâmi'n-Nübelâ, 2/459. Ayrıca bu söz Ebu Zer el-Gıfârî'den de rivayet edilmiştir. Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr, /148 (H.no: 1618); Hâkim, 5458; Mecmau'z-Zevâid, 9/330; Ebu Nuaym, Ma'rifetu's-Sahâbe, 1551;

۳۰۰- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "فِي السَّمَاءِ مَلَكَانِ، أَحَدُهُمَا يَأْمُرُ بِالشُّدَّةِ، وَالْآخَرُ يَأْمُرُ بِاللَّيْنِ، وَكُلُّ مُصِيبٍ: أَحَدُهُمَا جَبْرِيلُ، وَالْآخَرُ مِيكَائِيلُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَنَبِيَّانِ أَحَدُهُمَا يَأْمُرُ بِاللَّيْنِ، وَالْآخَرُ يَأْمُرُ بِالشُّدَّةِ، وَكُلُّ مُصِيبٍ إِبْرَاهِيمُ وَنُوحٌ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَلِي صَاحِبَانِ، أَحَدُهُمَا يَأْمُرُ بِاللَّيْنِ، وَالْآخَرُ يَأْمُرُ بِالشُّدَّةِ، وَكُلُّ مُصِيبٍ"، وَذَكَرَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا.

300- Ümmü Seleme'den rivayet edildiğine göre, Nebî şöyle buyurmuştur:

"Gökte iki melek vardır, biri zorlukla diğeri yumuşaklıkla emreder ki her biri de isabet etmiştir; biri Cebrâîl aleyhi's-selam diğeri de Mikâîl aleyhi's-selam'dır. İki peygamber vardır, biri yumuşaklıkla diğeri de zorlukla emreder ki her biri de isabet etmiştir; İbrahim aleyhi's-selam ve Nuh aleyhi's-selam'dır. Benim de iki dostum vardır, biri yumuşaklıkla diğeri de zorlukla emreder, her biri de isabet etmiştir." Sonra Ebubekir ve Ömer'i zikretti.²⁹²

²⁹² Mecmau'z-Zevâid, 9/54; Suyûû, ed-Durru'l-Mensûr, 1/494; Şevkânî, Deru's-Sahâbe, 107; Kenzu'L-Ummâl, 11/563; Elbâni, Daifu'l-Câmi', 4000

HZ. ÖMER

HZ. ÖMER'İN (R.ANHU) FAZİLETLERİ

۳۰۱ - أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ أَخْبَرَهُ، أَنَّ أَبَاهُ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: اسْتَأْذَنَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ نِسَاءٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَكْلِفُنَّهُ وَيَسْتَكْبِرُنَّهُ، عَالِيَةً أَصْوَالَهُنَّ، فَلَمَّا اسْتَأْذَنَ قُمْنَ يَتَذَرْنَ الْحِجَابَ، فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ، وَرَسُولُ اللَّهِ يَضْحَكُ، فَقَالَ عُمَرُ: اضْحَكِ اللَّهُ بِسَبِّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ: "عَجِبْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ اللَّاهِي كُنُّ عِنْدِي، فَلَمَّا سَمِعْنَ صَوْتَكَ ابْتَذَرْنَ الْحِجَابَ"، قَالَ عُمَرُ: فَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كُنْتَ أَحَقُّ أَنْ يَهْتَبْنَ، ثُمَّ قَالَ عُمَرُ: أَيُّ عَذَابٍ أَنْفَسِهِنَّ، أَنْهَيْتَنِي وَلَا تَهْتَبْنَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قُلْنَ: نَعَمْ، أَنْتَ أَعْلَطُ وَأَفْظُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "وَالَّذِي يُفْسِي بِيَدِهِ، مَا لَيْكَ الشَّيْطَانُ قَطُّ سَالِكًا فِجًا إِلَّا سَلَكَ فِجًا غَيْرَ فِجِكَ". قَالَ يَعْقُوبُ: مَا أَخْصِي مَا سَمِعْتَهُ، يَعْنِي أَبَاهُ، يَقُولُ: نَا صَالِحٍ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ.

301- Muhammed b. Sa'd b. Ebî Vakkas haber verdi ki, babası Sa'd şunu söyledi:

Ömer ؓ Rasûlullâh ﷺ'in yanına girmek için izin istedi. O sırada O'nun yanında yüksek sesle konuşan ve sürekli kendisinden birşeyler isteyen bir takım Kureyşli kadın vardı. Ömer izin isteyince kadınlar kalkarak perdeye koştular. Rasulullah ﷺ de ona gülererek izin verdi.

Ömer ؓ:

— Allah yaşını güldürsün Ya Rasulullah! dedi²⁹¹.

²⁹¹ Burada "Allah yaşını güldürsün"den maksat "Allah teala seni mesrur etsin" demektir. (Mütercim)

Bunun üzerine Rasulullah ﷺ:

"Şu benim yanımda olanlara şaşıtm, senin sesini İşitince perdeye koş-tular," dedi.

Ömer ؓ:

— Yâ Rasulullah, onların çekinmesine sen daha lâıyıksın! dedi. Sonra (kadınlara dönerek):

— Ey nefislerinin düşmanları, Rasûlullâh'tan ﷺ çekinmiyorsunuz da benden mi çekiniyor sunuz? Dedi.

Kadınlar:

— Evet! Sen Resûlüllah ﷺ den daha sert ve kabasın, dediler. Rasu-lullah ﷺ:

"Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin olsun ki, şeytan sana bir yola rastlamış olsa, mutlaka senin tuttuğun yoldan başkasını tutar-dı." buyurdular.²⁹⁴

٣٠٢ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَخَلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ بَسُوءٌ مِنْ قَرْنَيْهِ يَسْأَلُهُ وَيَسْتَكْثِرُهُ مِنْهُ رَافِعَاتُ أَصْوَاتِهِنَّ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ نَحْوَهُ.

302- Muhammad b. Sa'd , babasından rivayetle şöyle buyurdu:

Ömer ؓ, Rasûlullah'ın etrafında yüksek sesle konuşan ve bir kendi-sinden birşeyler isteyen kadınlar varken yanına girdi... Hadisi bu şekil-de rivayet etti.²⁹⁵

٣٠٤ - عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ قَالَ: أَبْطَأَ عَلَيْهِ خَيْرُ عُمَرَ، فَكَلَّمَ امْرَأَةً فِي بَطْنِهَا شَيْطَانًا، فَقَالَتْ: حَتَّى يَجِيءَ شَيْطَانِي فَأَسْأَلُهُ، قَالَ: رَأَيْتَ عُمَرَ مَثَرًا بِكَسَاءٍ يَهْنَأُ إِبِلَ الصَّدَقَةِ، وَقَالَ: لَا يَرَاهُ الشَّيْطَانُ إِلَّا خَرًّا لِمُخْرَجِهِ، لِلْمَلِكِ بْنِ عَيْنَةَ وَرَوْحُ الْقُدْسِ يَنْطِقُ عَلَى لِسَانِهِ. قَالَ أَبُو

²⁹⁴ İbn Sa'd Tabakat C.5 S.167

²⁹⁵ Müsned Ahmed C.1 S.182

عَبْدُ الرَّحْمَنِ: حَدَّثَنَا بِهِ شَجَاعٌ مَرَّتَيْنِ: مَرَّةً قَالَ: عَنْ أَبِي مُوسَى، وَمَرَّةً قَالَ: أَنْطَا عَلَى أَبِي مُوسَى خَيْرٌ عُمَرُ.

304- [Bir süre Ebu Musa'ya] Hz. Ömer'in ؓ haberi gelmedi. Bunun üzerine karında şeytan olan [kahinlikle uğraşan] bir kadınla konuştu. Kadın; "Şeytanım geldiğinde ona Ömer'i ؓ sorarım" dedi. Sonra şeytan; "Onu bir elbise içerisinde sadaka develerini katranladığını görüyorum" dedi. Ebu Musa El Eşari şöyle dedi: "Hiç bir şeytan yoktur ki, gözlerinin arasındaki melekten ve onun lisaniyla konuşan Ruhul Kudüs'ten ötürü, Ömer'i ؓ gördüğünde burnu üzerine kapaklanmasın [Ondan korkup kaçmasın.]"

Ebu Abdurrahman şöyle dedi; "Şuca' bana bu hadisi iki defa rivayet etti. Birinde "Ebu Musa şöyle rivayet etti" dedi, diğesinde de "Ebu Musa'ya Ömer'in haberi gelmedi" dedi.²⁹⁶

٣٠٥: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ مَجَاهِدٍ، عَنْ مَجَاهِدٍ: {وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ} [التَّحْرِيمُ: ٤] قَالَ: عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

305- Abdülvahhab b. Mücahid, Mücahid'ten rivayetle şöyle söyledi; "Müminlerin Salihleri" ayetinden ki Salih Ömer b. Hattab'dır.²⁹⁷

٣٠٦: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: مَا رَأَيْتُ عُمَرَ قَطُّ إِلَّا وَأَنَا يَحْيَى إِلَى أَنْ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَلَكٌ يُسَدُّهُ.

306- Abdullah ؓ dedi ki: "Ömer'i ؓ her gördüğümde iki gözü arasında onu doğru yola ileten bir melek görüyormuş gibi oluyorum."²⁹⁸

٣٠٧ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: لَقَدْ أَحْبَبْتُ عُمَرَ حُبًّا حَتَّى لَقَدْ حَفَّتْ اللَّهُ، لَوْ أَنِّي أَغْلَمُ أَنْ كَلْبًا يَحِبُّ عُمَرَ لِأَخِيَّتِهِ، وَلَوْ دِدْتُ أَنِّي كُنْتُ خَادِمًا لِعُمَرَ حَتَّى أَمُوتَ، وَلَقَدْ وَجَدْتُ قَدْرَهُ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى الْعِضَاءُ، إِنَّ إِسْلَامَهُ كَانَ فَتْحًا، وَإِنْ هِجْرَتُهُ كَانَتْ نَصْرًا، وَإِنْ سُلْطَانُهُ كَانَ رَحْمَةً.

²⁹⁶ Tarihul kebir 3: 2: 190

²⁹⁷ Tahrici daha önce 98 rakamıyla geçti.

²⁹⁸ İbn Sa'd Tabakat: 6: 380

307- Abdullah b. Mesud ؓ şöyle dedi; "Ömer'i ؓ o kadar çok seviyordum ki [bu sevgiden dolayı] Allah Teala'dan korkar hale geldim. Ömer'in ؓ bir köpeği sevdiğini bilsem [o sevdiği için] bende o köpeği severdim. Ölesiye kadar Ömer'e ؓ hizmetçilik etmek isterdim. O'nun yokluğunu şu dikenli ağaçlara kadar herşey hissetmiştir. Ömer'in ؓ Müslüman olması bir fetih, hicretü bir zafer, hükümdarlığı ise bir rahmetti." ²⁹⁹

۳۰۸ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ قَالَ الْمُشْرِكُونَ: قَدْ انْتَصَفَ الْقَوْمَ مِنَّا

308- Abdullah b. Abbas dedi ki: "Ömer ؓ Müslüman olduğunda müşrikler "[Müslüman] Kavim bizi yarladı." ³⁰⁰

۳۰۹ عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: مَنْ فَضَّلَ عَلِيًّا عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَقَدْ أَزْرَى عَلَى أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ، وَلَا أَذْرَى هَلْ يَغْطِبُ أَمْ لَا؟

309- İbrahim dedi ki: "Kim Ali'yi ؓ Ebubekir ve Ömer'den ؓ üstün görürse Allah Rasülü'nün ؓ ashabı olan Muhacir ve Ensari hakir görmüş olur. [Bu yaptığından dolayı] Helak olur mu olmaz mı bilmiyorum." ³⁰¹

۳۱۰ - عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ عَلَى الْمِنْبَرِ: مَا كُنَّا تَبْعُهُ أَنْ السَّكِينَةَ تَنْطَلِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ

310- Şa'bi şöyle dedi: "Ali ؓ minberde şöyle buyurdu ; Biz, sekinetin Ömer'in ؓ dilinde olmasını uzak görmeyiz." ³⁰²

۳۱۱ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اللَّهُمَّ أَعِزِّ الْإِسْلَامَ بِأَبِي جَهْلٍ بَنِي هِشَامٍ، أَوْ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ"، فَأَصْبَحَ عُمَرُ فَقَدَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ يَوْمَئِذٍ.

311- İbn Abbas ؓ dedi ki: "Rasûlullâh ﷺ şöyle dua etti; "Allahım İslamı Ebu Cehil b. Hişam ile yada Ömer b. Hattab ile kuvvetlendir." Bu kişi

²⁹⁹ Tarihul Kebir 2-1/342

³⁰⁰ Hakim 3/85

³⁰¹ Tarihul Kebir 4-2/141

³⁰² Müsned Ahmed 1: 106

Ömer رضي الله عنه oldu ve o gün sabah vakti Rasûlullâh'a ﷺ gidip Müslüman oldu.³⁰³

٣١٢- عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اللَّهُمَّ أَعِزَّ الْإِسْلَامَ بِأَحَبِّ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ إِلَيْكَ يَا جَهْلِي، أَوْ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ"، قَالَ: فَكَانَ أَحَبَّهُمَا إِلَيْهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

312- İbn Ömer رضي الله عنه şöyle rivayet etti: "Rasûlullâh ﷺ şöyle dua etti; "Allahım şu iki adam Ebu Cehil ve Ömer b. Hattab'dan sana daha sevimli olanı ile İslam'ı kuvvetlendir." İbn Ömer şöyle dedi: "İki kişiden O'na en sevimlisi Ömer b. Hattab رضي الله عنه idi."³⁰⁴

٣١٣ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْخَقَّ عَلَى قَلْبِ عُمَرَ وَلِسَانِهِ".

313- Nafi' İbn Ömer'den رضي الله عنه , Rasûlullâh ﷺ den şöyle rivayet etti:

"Alah ﷻ hakkı Ömer'in رضي الله عنه kalbi ve lisanı üzerine kıldı.³⁰⁵

٣١٤ - قَالَ: وَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: مَا نَزَلَ بِالنَّاسِ أَمْرٌ قَطُّ، فَقَالُوا فِيهِ وَقَالَ فِيهِ ابْنُ الْخَطَّابِ، أَوْ قَالَ: عُمَرُ، إِلَّا نَزَلَ الْقُرْآنُ عَلَى نَحْوِ مِمَّا قَالَ عُمَرُ.

314- Nafi' İbn Ömer'den رضي الله عنه şöyle rivayet etti: İnsanların başına gelen her olayda o konu hakkında insanlar bir görüş bildirir ve Ömer رضي الله عنه bir görüş bildirir sonrasında da Ömer'in رضي الله عنه dediği gibi Kur'ân nazil olurdu.³⁰⁶

٣١٥ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "جُعِلَ الْعَقُّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ".

³⁰³ Müsned Ahmed 2: 95
³⁰⁴ Müsned Ahmed 1: 95
³⁰⁵ Müsned Ahmed 2: 95
³⁰⁶ Tirmizi 5: 618

315- Ebu Hureyre ؓ, Nebi'den ﷺ şöyle rivayet etti:

"Hakk Ömer'in ؓ dili ve kalbi üzere konulmuştur."³⁰⁷

۳۱۶ - عَنْ عُصَيْفِ بْنِ الْخَارِثِ قَالَ: مَرَرْتُ بِعُمَرَ وَمَعَهُ تَقَرَّرٌ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَأَذَرْتُ رَجُلًا مِنْهُمْ فَقَالَ: يَا فَتَى اذْغِ لِي بِخَيْرٍ، بَارَكَ اللَّهُ فِيكَ، قَالَ: قُلْتُ: وَمَنْ أَنْتَ رَجِمَكَ اللَّهُ؟ قَالَ: أَبُو ذَرٍّ قَالَ: قُلْتُ: يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ، أَنْتَ أَخَى، قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ عُمَرَ يَقُولُ: بَعِمَ الْعَلَامُ، وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ وَضَعَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ يَقُولُ بِهِ

316- İbn Haris şöyle dedi: "Ömer'in ؓ yanında kendi arkadaşlarından bir grup varken ona uğradım. Onlardan bir adam bana geldi ve şöyle dedi; "Ey Genç, Allah ﷻ seni mübarek kılsın, benim için hayır duası eder misin? dedi.

Ben: "Allah sana merhamet etsin, sen kimsin" dedim.

O: "Ebu Zerr" diye cevap verdi.

Ben: "Allah seni affetsin! Ömer'in ؓ senin hakkında "Bu ne güzel biridir" dediğini ve Rasûlullâh'ın ﷺ "Allah Teala Hakkı Ömer'in ؓ kalbi ve lisanı üzerine koymuştur ve o bununla konuşur" dediğini duydum, [Dua etmeye] sen benden daha layıksın" dedim.³⁰⁸

۳۱۷ - عَنْ عُصَيْفِ بْنِ الْخَارِثِ، أَنَّهُ مَرَّ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، فَقَالَ: بَعِمَ الْفَتَى عُصَيْفٌ، فَقُلِبَهُ أَبُو ذَرٍّ بَعْدَ ذَلِكَ، فَذَكَرَ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: "ضَرَبَ بِالْحَقِّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقُلِبَهُ"، وَقَالَ عَفَّانُ فِي الْحَدِيثِ: "عَلَى لِسَانِ عُمَرَ يَقُولُ بِهِ".

317- Ğudayf İbn Haris'den rivayetle Ubade b. Nesi dedi ki: "(İbn Haris) Ömer'in ؓ yanına uğradı. Ömer ؓ dedi ki: "Ğudayf ne güzel bir gençtir. Sonrasında Ebu Zerr ؓ İbn Haris'e gitti..." hadisi bu şekilde devam ettirdi. Ancak (Allah ﷻ) Ömer'in ؓ lisanı ve kalbine hakkı yerleştirmiştir."

³⁰⁷ Müsned Ahmed 2: 401

³⁰⁸ İbn Sa'd 6:397

Affan şöyle dedi: "Ömer'in ؓ lisanı üzerine vurmuş ve onunla konuşur."³⁰⁹

۳۱۸- فَمَّا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عِيسَى قَالَ: كَانَ فِي وَجْهِ عُمَرَ خَطَانٌ أَسْوَدَانِ مِنَ الْبُكَاءِ.

318- Abdullah b. İsa şöyle rivayet etti: "Ömer'in ؓ yüzünde ağlamak-tan dolayı oluşan iki siyah çizgi vardı."³¹⁰

۳۱۹: عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "رَأَيْتُ فِي النَّوْمِ كَأَنِّي أُعْطِيتُ عَسَا مَمْلُوءًا مِنْ لَبَنٍ، فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى تَمَلَأْتُ، فَرَأَيْتُهُ يَخْرِي فِي عُرْوَقِي بَيْنَ لَحْمِي وَجِلْدِي، وَفَضَلْتُ مِنْهُ فَضْلَةً، فَأَعْطَيْتُهَا ابْنَ الْخَطَّابِ"، فَأَوَّلُوهَا قَالُوا: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، هَذَا عِلْمٌ أَعْطَاكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، حَتَّى امْتَلَأْتُ مِنْهُ، فَضَلْتُ مِنْهُ فَضْلَةً، فَأَعْطَيْتُهَا ابْنَ الْخَطَّابِ، قَالَ: "أَصَبْتُمْ".

319- İbn Ömer ؓ Rasûlullâh'ın ؓ şöyle dediğini rivayet etti: "Rüyam-da bana süt dolu bir kadehin verildiğini gördüm. O süttten doyasıya ka-dar içtim ve o süttün etim ve derim arasındaki damarlarda dolaştığını gördüm. Süttten biraz bıraktım ve Ömer'e ؓ verdim."

Sahabeler rüyayı tevil ettiler ve ; "Ya Rasullallah, bu Allah'ın ؓ sana verdiği ilimdir, onunla kendini doldurdun ve fazlasını Ömer'e ؓ ver-din" dediler.

Rasulullah ؓ bunun üzerine "doğru söylediniz" buyurdular.³¹¹

۳۲۰- عَنْ خُمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "أَبَيْتُ وَأَنَا نَائِمٌ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ، فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى جَعَلَ اللَّبَنُ يَخْرُجُ مِنْ أَطْفَارِي، ثُمَّ نَأَوْتُ فَضْلِي عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ"، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا أَوْلَتْهُ؟ قَالَ: "الْعِلْمُ".

320- Hamza b. Abdullah b. Ömer, babasından ؓ şöyle rivayet etti: "Ra-sulullah'ın ؓ şöyle dediğini işittim; "Uyurken [Rüyamda] bana süt dolu

³⁰⁹ Tarihul Kebir 1-2:134

³¹⁰ İbn Sa'd 6:387

³¹¹ Hakim 3:85

bir kadeh verildi. Sütü, tırnaklarımdan çıktığını göresiye kadar içtim ve sütten kalanı Ömer b. Hattab'a ﷺ verdim."

Sahabeler "Bunu ne olarak tevil ettiniz Ya Rasulallah" deyince, "İlim" diye cevap verdi.³¹²

۳۲۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "أُرِيتُ فِي النَّوْمِ أَنِّي أَنْزَعُ بِدَلْوٍ بَكْرَةً عَلَى قَلِيبٍ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَتَنَزَّعَ دَنُونًا أَوْ دَنُوبَيْنِ، فَتَنَزَّعَ نَزْعًا ضَعِيفًا، وَاللَّهُ يَغْفِرُ لَهُ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فَاسْتَقَى فَاسْتَحَالَتْ غَرْبًا، فَلَمْ أَرَ عَبْقَرِيًّا مِنَ النَّاسِ يَغْفِرُ قَرِيْبَهُ حَتَّى رَأَى النَّاسَ وَضَرَبُوا بِعَطْنٍ".

321- Abdulah b. Ömer şöyle rivayet etti;

Rasûlullâh ﷺ dedi ki; "Uykuda bana bir [develerin çektiği bir] kovayla kuyudan su çektiğim gösterildi. Ebubekir ﷺ geldi bir veya iki kova su çekti, ancak zayıf bir şekilde çekti. Allah ﷻ ona mağfiret etsin.

Sonra Ömer ﷺ geldi. O da su çekti ve kova büyük bir kovaya dönüştü. İnsanların arasında onun yaptığından daha iyisini yapacak kimseyi görmedim. Nihayet insanlar sulama işini bitirip su çeken develerini yerlerine sürdüler."³¹³

۳۲۲: عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى عُمَرَ ثَوْبًا أَبْيَضَ، فَقَالَ: "أَجْدِيدٌ تَوْبَكَ أَمْ غَسِيلٌ؟" قَالَ: فَلَا أَذْرِي بِمَا رَدَّ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الْبَيْنَ جَدِيدًا، وَعِشْ حَمِيدًا، وَمُتْ شَهِيدًا، وَيَرْزُقَكَ اللَّهُ قَرَّةَ عَيْنٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ".

322- İbn Ömer ﷺ dedi ki:

"Rasûlullâh ﷺ Ömer'in ﷺ üzerinde beyaz beyaz bir elbise gördü ve şöyle dedi;

"Elbisen yeni mi yoksa yıkanmış mı?"

[İbn Ömer] Onun ne cevap verdiğini bilmiyorum dedi.

³¹² Buhari C.7 S.40

³¹³ Tahrici 224 rakamıyla geçti.

Sonra Rasûlullâh [Ömer'e ؓ] şöyle dedi;

"Yeni giyin, mutlu yaşa, şehid olarak öl ve Allah Teala seni dünya ve ahirette güzel şeylerle rızıklandırınsın."³¹⁴

۳۲۳: عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَى عُمَرَ تَوْبًا، فَقَالَ: "أَجْدِيدُ هُوَ أَمْ غَسِيلٌ؟" قَالَ: غَسِيلٌ، فَقَالَ: "الْيَسَّ جَدِيدًا، وَعِشْ حَمِيدًا، وَمُتْ شَهِيدًا".

323- Salim babasından rivayetle şöyle dedi:

Rasûlullâh ؓ Ömer'in ؓ üzerinde bir elbise gördü ve şöyle dedi; "Elbise yeni mi yoksa yıkanmış mı?"

Ömer ؓ; "Yıkanmış." dedi.

Rasulullah ؓ şöyle dedi: "Yeni giyin, mutlu yaşa ve şehid olarak öl!"³¹⁵

۳۲۴: عَنْ سَالِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِثْلَهُ، "وَزَادَكَ اللَّهُ قَرَّةً عَيْنٍ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ"، فَقَالَ عُمَرُ، وَإِيَّاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

324- Salim ؓ Rasûlullâh'tan ؓ hadisi aynı şekilde rivayet ederek şunu ekledi:

"Rasulullah ؓ; Allah Teala senin dünya ve ahirette mutluluğunu artırsın.

Ömer ؓ şöyle dedi: "Senin de Ya Rasulallah."³¹⁶

۳۲۵: عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كَانَ سَيْفُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ الَّذِي شَهِدَ بَدْرًا فِيهِ سَبَائِكُ مِنْ ذَهَبٍ.

325- İbn Ömer ؓ şöyle dedi:

"Ömer b. Hattab'ın ؓ Bedir'de kullandığı kılıcı altın alaşım bir kılıçtı."³¹⁷

³¹⁴ İbn Sa'd 3:329

³¹⁵ İbn Sünni Amelül Yevm Ve Leyle 108

³¹⁶ Tarihul Kebir 3-2:484

³¹⁷ Tahrici bulunamadı.

۳۲۶: عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: اسْتَأْذَنَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعِنْدَهُ جَوَارٍ قَدْ عَلَتْ أَصْوَاتُهُنَّ عَلَى صَوْتِهِ، فَأَذِنَ لَهُ، وَبَادَرْنَ قَدْهَيْنَ، فَدَخَلَ عُمَرُ وَرَسُولُ اللَّهِ يَضْحَكُ، فَقَالَ: أَضْحَكَكَ اللَّهُ سُبْحَانَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، قَالَ: "عَجِبْتُ لِحَوَارِ كُنْ عِنْدِي فَلَمَّا سَمِعْتَ حَسَكِ بَادَرْنَ قَدْهَيْنَ"، فَأَقْبَلَ عَلَيْهِنَ فَقَالَ: أَيُّ عَذَوَاتٍ أَنْفَسِهِنَّ، وَاللَّهِ لَرَسُولُ اللَّهِ كُنْتُ أَحَقُّ أَنْ تَهْنِئَنِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "دَعِهِنَّ دَعِهِنَّ عَنْكَ يَا عُمَرُ، فَوَاللَّهِ إِنْ لَقَيْتَ الشَّيْطَانَ بِفَحٍّ قَطُّ إِلَّا أَخَذَ فُجَأً غَيْرَ فُجْكَ".

326- Muhammed b Sa'd babasından ﷺ şöyle rivayet etti:

Ömer ﷺ Rasûlullâh'ın ﷺ yanına girmek için izin istedi. O sırada Rasûlullâh'ın yanında seslerini kendi sesinden daha fazla yükselten cariyeler vardı ve Ömer'e ﷺ izin verdi.

Bunun üzerine cariyeler hızlıca kalkıp gittiler ve Rasûlullâh ﷺ gülerken Ömer ﷺ içeriye girdi.

"Anam babam sana feda olsun, Allah ﷻ senin yaşını güldürsün." Dedi.

Rasûlullâh ﷺ; "Yanımda olan cariyelere şaşıryorum, senin sesini duyunca kaçıp gittiler." Dedi.

Ömer ﷺ kadınlara yönelerek; "Ey nefislerinin düşmanları Vallahi Rasûlullâh, benden çekinmenizden daha fazla çekinilmeye hak sahibidir." Dedi.

Rasûlullâh ﷺ; "Onları bırak Ey Ömer! Vallahi seni Şeytan bir yolda görse hemen yolunu değiştirir."³¹⁸ Dedi.

۳۲۷: عَنْ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: وَضَعَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى سَرِيرِهِ فَتَكَنَّهُ النَّاسُ يَدْعُونَ وَيَصْلُونَ قَبْلَ أَنْ يَرْفَعَ، وَأَنَا فِيهِمْ، فَلَمْ يَرْغِبْ إِلَّا رَجُلٌ قَدْ أَخَذَ بِمَنْكِبِي مِنْ وَرَائِي، فَأَلْتَقَيْتُ فَإِذَا هُوَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، فَتَرَحَّمْ عَلَى عُمَرَ فَقَالَ: مَا خَلَقْتُ أَحَدًا أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِمَنْ عَمِلَ مِنْكَ، وَإِنَّمَا اللَّهُ إِنْ كُنْتُ لَأُطْنُ لِيَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ

³¹⁸ Tahrîcî 301. rakamıyla geçti.

صَاحِبَيْكَ، وَذَلِكَ أَنِّي كُنْتُ أَكْثَرُ أَنْ أَسْمَعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَذَهَبْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَدَخَلْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَخَرَجْتُ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ"، فَإِنْ كُنْتُ لَأَطْلُبُ لِيَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَهُمَا.

327- İbn Ebi Müleyke, İbn Abbas'tan ؓ şöyle duyduğunu rivayet etti:

Ömer ؓ yatağı üzerine koyuldu ve kaldırılmadan önce insanlar dua ve salavatlarla etrafına toplandı. Bende onların arasındayım, omzumdan tutan birisi dikkatimi çekti birde baktım ki o kişi Ali ؓ.

Ömer'e ؓ rahmet okuyarak şöyle dedi;

"Senin dışında bir başkasının ameliyle Allah'ın ﷻ karşısına çıkmak istediğim kimse olmadı, Allah'a ﷻ yemin olsun ki onun seni iki dostunla beraber koyacağını biliyordum. Çünkü ben Rasûlullâh'ın birçok kez şöyle dediğini duydum;

"Ben Ebubekir ve Ömer'le gittim, Ebubekir ve Ömer'le girdim ve Ebubekir ve Ömer'le çıktım."

Ve Allah'ın ﷻ seni onlarla beraber yapacağını umuyordum."³¹⁹

۳۲۸: عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، فَذَكَرَ هَذَا الْحَدِيثَ.

328- İbn Abbas'dan rivayet edildi ؓ :

Hadisin aynısını rivayet etti.

۳۲۹: عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: رَجِمَ اللَّهُ عُمَرَ، إِنَّهُ لَمَّا طَعِنَ تِلْكَ الطَّعْنَةَ رَأَى غُلَامًا قَدْ اسْتَبَلَّ إِزَارَهُ، فَقَالَ: يَا غُلَامُ، خُذْ مِنْ شَعْرِكَ، وَارْفَعْ إِزَارَكَ، فَإِنَّهُ أَبْقَى لِقَوْبِكَ، وَأَتَقَى لِرَبِّكَ عَرْ وَجَلَ

329- Abdullah'dan rivayetle şöyle dedi;

"Allah ﷻ Ömer'e merhamet etsin, bıçaklandığı zaman elbisesini sü-rüyen bir genç gördü ve şöyle dedi;

"Ey Genç, saçını bağla ve elbiseni kaldır çünkü bu elbisenin ömrü için daha iyi ve Rabbin ﷺ için daha takvalıdır."³²⁰

۳۳۰- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ: لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ نَزَلَ جَبْرَيْلُ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، لَقَدْ اسْتَبَشَرَ أَهْلُ السَّمَاءِ بِإِسْلَامِ عُمَرَ

330- İbn Abbas'tan şöyle rivayet edildi;

"Ömer ﷺ Müslüman olduğunda Cebrail (Aleyhisselam) indi ve şöyle dedi;

"Ey Muhammed ﷺ Sema ehli, Ömer'in ﷺ Müslüman olmasıyla sevindi."³²¹

۳۳۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ، أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ، فَقَالَ: نِعَمَ الْحَجِيجُ لَكُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ فِي الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ.

331- Abdullah b. Hasan'dan şöyle rivayet edildi:

Kendisine mestler üzerine mesh etmek hakkında sorulunca şöyle dedi;

"Hacılarınız arasında Ömer b. Hattab ﷺ mestler üzerine mesh konusunda ne güzel birisidir."³²²

۳۳۲- وَقَالَ أَبُو عُثْمَانَ: إِنَّمَا كَانَ عُمَرُ مِيزَانًا، لَا يَقُولُ كَذَا وَلَا يَقُولُ كَذَا.

332- Ebu Osman'dan rivayet edildi ki:

"Şüphesiz ki Ömer Bir mizandır. Şöyle veya böyle demez."³²³

۳۳۳- عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَصَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ} [التَّحْرِيمُ: ۴] ، قَالَ: تَرَلْتُ فِي عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

³²⁰ Buhari 7: 59

³²¹ Uyunul Eser 1: 175-176

³²² Tahrici 47 nolu hadiste geçti.

³²³ Buradan maksat söylediklerinde ölçülü davranmasıdır. [Mutercim]
Tahrici 47 nolu hadiste geçti.

333- Said b. Cübeyr'den rahme "Mü'minlerin Salihleri" ayeti hakkında şöyle rivayet edildi;

Dedi ki: Bu ayet Ömer b. Hattab rahme hakkında nazil olmuştur.³²⁴

۳۳۴- عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي قَدْ حَمَدْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ بِمَخَامِدٍ وَمِدَحٍ وَإِيَّاكَ، قَالَ: "هَاتِ مَا حَمَدْتَ بِهِ رَبَّكَ عَزَّ وَجَلَّ"، قَالَ: فَجَعَلْتُ أَنْشِدُهُ، قَالَ: فَجَاءَ رَجُلٌ أَذْلَمُ فَاسْتَأْذَنَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَسْنُ أَسْنُ"، قَالَ: فَتَكَلَّمْتُ سَاعَةً ثُمَّ خَرَجْتُ، قَالَ: فَجَعَلْتُ أَنْشِدُهُ، قَالَ: ثُمَّ جَاءَ فَاسْتَأْذَنَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَسْنُ أَسْنُ"، فَقَعَلْتُ ذَلِكَ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ هَذَا الَّذِي اسْتَنْصَيْتَنِي لَهُ؟ قَالَ: "هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، هَذَا رَجُلٌ لَا يُحِبُّ الْبَاطِلَ".

334- Esved b. Seri' den şöyle rivayet edildi;

Dedi ki: Rasulullah'a rahme gelip dedim ki; "Ey Allah'ın Rasulü, ben Rab-bim rahme'ye ve sana çeşitli işler ve övgülerle hamd ettim." Allahın Rasulü: "Rabbini rahme hamd ettiğin şeyleri söyle bakalım" dedi.

Bende yaptığım hamdları saymaya başladım, o sırada uzun boylu esmer bir adam geldi ve izin istedi.

Rasulullah rahme bana "sus sus" dedi.

Gelen adam bir saat konuşup çıktı sonra tekrar saymaya başladım. O adam yine geldi ve izin istedi.

Rasulullah bana yine "sus sus" dedi. Bunu iki defa veya üç defa yaptı.

Dedim ki; " Ya Rasulallah kendisi için beni susturduğun kişi kimdir"

Rasulullah rahme şöyle dedi; "O Ömer b. Hattab'tır. Bu adam batılı sev-mez"³²⁵

۳۳۵- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ، أَنَّ الْأَسْوَدَ بْنَ سَرِيعٍ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي قَدْ خِمِذْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ بِمَخَامِدٍ وَمَدَحٍ وَإِنَّاكَ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ، فَجَاءَ رَجُلٌ فَاسْتَأْذَنَ أَذْلَمَ، طَوَالَ، أَصْلَعُ، أَغْسَرُ يَسْرَ، قَالَ: فَاسْتَنْصَيْتَنِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَوَصَفَ لَنَا أَبُو سَلَمَةَ، يَغْنِي خُمَادًا، كَيْفَ اسْتَنْصَيْتُهُ قَالَ: كَمَا يُصْنَعُ بِالْهَرِّ، فَدَخَلَ فَتَكَلَّمَ سَاعَةً، ثُمَّ خَرَجَ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ هَذَا الَّذِي تَسْتَنْصِيئُنِي لَهُ؟ فَقَالَ: "هَذَا رَجُلٌ لَا يُحِبُّ الْبَاطِلَ، هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ".

335- Abdurrahman b. Ebi Bekre, Esved b. Seri' den şöyle rivayet etti:
Dedi ki;

Rasulullah'a ﷺ gelip dedim ki; "Ey Allah'ın Rasulü, ben Rabbime ﷻ ve sana çeşitli işler ve övgülerle hamd ettim... ve hadisi zikretti.

Esmer, uzun boylu, saç olmayan ve iki elini de kullanabilen³²⁶ bir adam gelip izin istedi. Rasulullah ﷺ beni susturdu.

(Ebu Seleme yani Hammad bize nasıl susturduğunu vasıfladı ve şöyle dedi; "Kedilere yapıldığı gibi.")

İçeriye girdi bir saat konuştu sonra da çıktı. (Hadisi zikretti)

Dedim ki; "Ya Rasulallah, beni kendisi için susturduğun bu kişi de kimdir."

Rasulullah ﷺ; "Bu batılı sevmeyen bir adam, bu Ömer b. Hattab"³²⁷

۳۳۶- عَنْ الْأَسْوَدِ بْنِ سَرِيعٍ قَالَ: أَتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

336- Esved b. Seri' şöyle dedi:

Rasulallah ﷺ'e geldim... (Hadisi bu şekilde zikretti)

³²⁶ Hem sağlam hemde solak anlamındadır. (Mütercim)

³²⁷ İbn Sad 7:338

۳۳۷- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُبَيْدٍ، يَغْنِي: ابْنُ عُمَرَ، قَالَ: بَيْنَا عُمَرُ يَقْسِمُ مَالًا إِذْ رَفَعَ رَأْسَهُ إِذَا رَجُلٌ فِي وَجْهِهِ ضَرْبَةٌ قَالَ: مَا هَذَا؟ قَالَ: أَصَابَنِي فِي غَزَاةٍ كَذَا وَكَذَا، قَالَ: فَأَمَرَ لَهُ بِالْفِ دِرْهَمٍ، ثُمَّ مَكَثَ سَاعَةً ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِالْفِ أُخْرَى حَتَّى أَمَرَ لَهُ بِأَرْبَعَةِ آلَافٍ دِرْهَمٍ، فَقَالُوا: اسْتَجِبْ، فَخَرَجَ، فَقَالَ: لَوْ مَكَثَ لَأَعْطَيْتُهُ مَا بَقِيَ مِنَ الْمَالِ دِرْهَمٌ، رَجُلٌ ضُرِبَ فِي وَجْهِهِ ضَرْبَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ خَفَرَتْ وَجْهَهُ

337- Abdullah b. Umeyd yani İbn Umeyr şöyle dedi:

Ömer ؓ malları taksim ederken başını kaldırdı ve birden yüzünde yara izi olan bir adamı gördü ve; **"Bu nedir"** dedi.

Adam; **"Filanca savaşta oldu"** dedi.

Ömer ؓ ona bin dirhem verilmesini emretti.

[Adam] Bir saat oturdu ve ona bin dirhem daha verilmesini emretti. Bu iş dört bin dirheme kadar devam etti. Bunun üzerine insanlar:

"Yeter artık" dediler ve adam gitti.

Ömer ؓ: **"Eğer oturmaya devam etseydi bir bu mallardan bir dirhem dahi kalmayasıya kadar ona verirdim. Allah yolunda yüzünden yaralanan birisi yüzünde çukur [gibi bir iz] açmıştır."**³²⁸

۳۳۸- عَنِ الْحَسَنِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اللَّهُمَّ أَعِزِّ الدِّينِ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ"

338- Hasan şöyle dedi:

Rasulullah ﷺ dedi ki: **"Allahum! Dini, Ömer b. Hattab ile kuvvetlendir."**³²⁹

۳۳۹- عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اللَّهُمَّ أَعِزِّ الْإِسْلَامَ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ أَوْ غَابِرِ بْنِ الطُّفَيْلِ".

339- Muhammed'in rivayet ettiğine göre Nebiyyi Ekrem ﷺ şöyle dedi:

"Allahım! Ömer b. Hattab ile yada Amir b. Tufeyl ile İslamı kuvvetlendir."

۳۴۰- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: إِذَا ذَكَرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّاهُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

340- Abdullah şöyle dedi:

"Salihler zikredildiğinde akla direk Ömer b. Hattab gelir."³³⁰

۳۴۱- عَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ قَالَ: كُنَّا نَتَخَذُ أَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ يُنْطِقُ عَلَى لِسَانِهِ مَلَكٌ.

341- Tarık b. Hişam şöyle dedi:

"Biz, Ömer b. Hattab'ın lisanı üzerinde bir melek olduğu halde konuştuğunu kendi aramızda konuşuyorduk."³³¹

۳۴۲- عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: إِذَا اخْتَلَفُوا فِي شَيْءٍ فَانْظُرُوا إِلَى قَوْلِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

342- Şa'bi şöyle dedi:

"İnsanlar bir konuda ihtilafa düştüğünde Ömer b. Hattab'ın ne dediğine bakın."³³²

۳۴۳- عَنْ عُثَيْدَةَ قَالَ: بَلَغَ عَلِيٌّ أَنَّ رَجُلًا يَنَالُ مِنْ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَأَتَى بِهِ فَجَعَلَ يَغْرَضُ بِذِكْرِهِمَا، وَفُطِنَ الرَّجُلُ فَأَمْسَكَ، فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ: أَمَا لَوْ أَقْرَزْتَ بِالَّذِي يُلَغِي عَنْكَ لَأَلْقَيْتَ أَكْثَرَكَ حَقْرًا.

³³⁰ Hakım 3:93. İsnadı sahih.

³³¹ Taberani Tarihul Kebir 8: 384. İsnadı sahih.

³³² İsnadı sahih.

343- Ubeyde şöyle dedi:

Ali'ye ؓ bir adamın Ebubekir ve Ömer'i ؓ kötülediği haberi ulaştı. Adamı Ali'ye ؓ getirdiler ve adam üstü kapalı olarak Ebubekir ve Ömer ؓ hakkında konuşmaya başladı ancak durumun farkına varıp hemen sustu.

Bunun üzerine Ali ؓ: "Söylediğinin bana ulaştığı gibisi konuşsaydın senin başını vururdum."³³³

۳۴۳- قَالَ سُفْيَانُ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ لِعَلِيٍّ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَكُونَ مِثْلَ عُمَرَ فَأَخْصِفْ نَعْلَكَ، وَشَمِّرْ ثَوْبَكَ، وَكُنْ دُونَ الشَّبْعِ

344- Süfyan dedi ki:

Bir adam Ali'ye ؓ dedi ki: "Eğer Ömer ؓ gibi olmak istersen ayak-kabını ör, elbiseni kaldır ve doymaksızın ye."³³⁴

۳۴۴- قَتْنَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ لَمَّا أَصِيبَ أُرْسِلَ إِلَى الْمُهَاجِرِينَ فَقَالَ: عَنْ مَلَأٍ مِنْكُمْ كَانَ هَذَا؟ فَقَالَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: إِنِّي وَاللَّهِ لَوِدِدْتُ أَنَّ اللَّهَ نَقَصَ مِنْ آجَالِنَا فِي أَجْلِكَ، ثُمَّ أَتَى سَرِيرَهُ وَقَدْ سَجَى عَلَيْهِ فَقَالَ: مَا مِنْ أَحَدٍ الْيَوْمَ أَحَبَّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ بِمَا فِي صَحِيفَتِهِ مِنْ هَذَا الْمُسَجَّى عَلَيْهِ

345- Cafer b. Muhammed babasından rivayetle şöyle dedi:

Ömer ؓ yaralandığında muhacirlere birisini gönderip "Bu adam sizin hangi kabilenizden" dedi.

Ali b. Ebi Talib ؓ: "Vallahi isterdim ki Allah Teala bizim ömrümüzden alıp senin ömrüne versin."

Sonra (Ömer ؓ) yatağına getirilip üzeri bir elbise ile kefenlendi. Ali ؓ:

"Şu kefenlenmiş kişinin dışında kendisinin ameliyle Allah'a ؓ karşılamak istediğim kimse yoktur."³³⁵

³³³ Aşarı Fedailu Sıddik S.7. İsnadı çok zayıf.

³³⁴ Munkatı olması sebebiyle isnadı zayıf.

³³⁵ Müsned Ahmed 1: 109. Senette bulunan kişiler sıklıkla.

٣٤٦- عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ لَمَّا غُسِّلَ وَكُفِّنَ وَوُضِعَ عَلَى سَرِيرِهِ، وَسُجِّيَ عَلَيْهِ بِتُوبٍ، قَالَ عَلِيٌّ: مَا عَلَى الْأَرْضِ أَحَدٌ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِمَا فِي صَحِيفَتِهِ مِنْ هَذَا الْمُسْجَى.

346- Ebu Cafer dedi ki:

Ömer ؓ yıkanıp kefenlendiğinde ve yatağına konulup üzerine bir elbise örtüldüğünde Ali ؓ şöyle dedi: "Yeryüzü üzerinde Şu kefenlenmiş kişinin dışında kendisinin ameliyle Allah Teala'nın karşısına çıkmak istediğim kimse yoktur."³³⁶

٣٤٧- قَالَ حَمَّادٌ: وَسَمِعْتُهُ مِنْ أَبِي جَهْضَمٍ، قَالَ: لَمَّا طَعِنَ عُمَرُ وَغُسِّلَ وَكُفِّنَ وَسُجِّيَ تُوبًا، فَدَخَلَ عَلَيْهِ عَلِيٌّ فَتَرَحَّمَّ عَلَيْهِ، وَقَالَ: مَا عَلَى الْأَرْضِ أَحَدًا أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى مَا فِي صَحِيفَتِهِ مِنْ هَذَا الْمُسْجَى.

347- Hammad dedi ki, Ebi Cehdam'dan şöyle duydum:

Ömer ؓ bıçaklanıp yıkandığında ve kefenlenip üzerine bir elbise örtüldüğünde içeri Ali ؓ girdi ve Ömer'e ؓ rahmet okudu ve şöyle dedi: "Yeryüzü üzerinde Şu kefenlenmiş kişinin dışında kendisinin ameliyle Allah Teala'nın karşısına çıkmak istediğim kimse yoktur."³³⁷

٣٤٨- عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ عُمَرَ وَهُوَ مُسْجَى بِتُوبَةٍ قَدْ قُضِيَ نَحْوُهُ، فَجَاءَ عَلِيٌّ فَكَشَفَ التُّوبَ عَنْ وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ: رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ يَا أَبَا حَفْصٍ، فَوَاللَّهِ مَا بَقِيَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَدٌ أَحَبُّ إِلَيَّ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ بِصَحِيفَتِهِ مِنْكَ.

348- Avn. Ebi Cuhayf babasından rivayetle şöyle dedi:

Ömer ؓ ömrünü doldurup elbisesi ile kefenlendiğinde ben yanıdaydım.

Ali ؓ gelip kefenin yüz tarafını açtı ve: "Allah Teala sana rahmet eylesin Ey Hafs'ın babası. Rasulullah'tan ؐ sonra Allah Teala'nın karşısına

³³⁶ İbn Şebbe Tarihul Medine 1: 274. Senette bulunan kişiler sikadır.

³³⁷ İbn Sa'd 3: 371 . Munkau.

senin amel defterin dışında başkasının amel defteriyle çıkmak isteyeceğim kimse kalmadı." ³³⁸

۳۴۹- عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ: إِذَا اخْتَلَفَ النَّاسُ فِي شَيْءٍ، فَانظُرُوا مَا صَنَعَ عُمَرُ فَخُذُوا بِهِ

349- Mücahid dedi ki:

"İnsanlar bir konuda ihtilafa düştüklerinde Ömer'in ؓ ne yaptığına bakın ve onu esas alın." ³³⁹

۳۵۰- عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: كَانَ لَا يَغْدُلُ بِقَوْلِ عُمَرَ وَعِنْدَ اللَّهِ إِذَا اجْتَمَعَا.

350- İbrahim şöyle dedi:

"Ömer ve Abdullah'ın ؓ ittifak ettikleri bir konuda onların görüşü kabul edilirdi." ³⁴⁰

۳۵۱- عَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ أَنَّهُ قَالَ: رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ كَأَنَّ النَّاسَ جُمِعُوا، فَكَأَنِّي بِرَجُلٍ قَدْ فَرَعَهُمْ فَوْقَهُمْ بِثَلَاثَةِ أَذْرُعَ، قَالَ: قُلْتُ: مَنْ هَذَا؟ قَالُوا: عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، قَالَ: قُلْتُ: لِمَ؟ إِنَّهُ لَا تَلُومُهُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَانِي، وَإِنَّهُ خَلِيفَةُ مُسْتَخْلَفٍ، وَشَهِيدٌ مُسْتَشْهَدٌ، قَالَ: فَأَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ فَقَصَصْتُهَا عَلَيْهِ، قَالَ: فَأَرْسَلَ إِلَى عُمَرَ يُبَشِّرُهُ، فَقَالَ لِي: اقْصُصْ رُؤْيَاكَ، فَلَمَّا بَلَغَ إِلَى خَلِيفَةٍ قَالَ: زَبَرَنِي عُمَرُ وَاتَّهَرَنِي قَالَ: تَقُولُ هَذَا وَأَبُو بَكْرٍ حَيٌّ؟ قَالَ: فَسَكَتُ، فَلَمَّا وَلِيَ عُمَرُ كَانَ يَغْدُلُ بِالشَّامِ مَرَرْتُ بِهِ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَدَعَانِي فَقَالَ لِي: اقْصُصْ رُؤْيَاكَ، قَالَ: فَلَمَّا بَلَغْتُ لَا يَخَافُ فِي اللَّهِ لَوْمَةً لَانِي قَالَ: إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يَجْعَلَنِي اللَّهُ مِنْهُمْ، وَأَمَّا خَلِيفَةُ مُسْتَخْلَفٍ فَقَدْ وَاللَّهِ اسْتَخْلَفَنِي، فَاسْأَلْهُ أَنْ يُعَيِّنِي عَلَى مَا وَلَانِي، قَالَ: فَلَمَّا بَلَغْتُ: وَشَهِدَ مُسْتَشْهَدٌ قَالَ: وَأَتَى الشَّهَادَةَ وَأَنَا فِي جَزِيرَةِ الْعَرَبِ وَحَوْلِي يَغْزُونَ، ثُمَّ قَالَ: يَأْتِي اللَّهُ بِهَا أَلَيَّ شَاءَ، مَرَّتَيْنِ.

³³⁸ Müsned Ahmed 1: 109

³³⁹ Tahrici 342 nolu hadiste geçti.

³⁴⁰ Musannifin "El İlel" kitabında 1659 rakamıyla geçmektedir. Rivayetin hükmü: Hasen.

351- Avf b. Malik El Eşcai dedi ki:

Rüyamda insanların toplandığını ve kendimi diğer insanlardan 3 zira yüksekte olan birinin yanında olduğumu gördü. İnsanlara bu kişinin kim olduğunu sordum.

İnsanlar: "O Ömer b. Hattab"ı dediler.

Bende: "Niçin" dedim.

İnsanlar: "Çünkü o, kendisini Allah yolunda olduğu için kınayıcının kınamasını önemsemez. O, Halife seçilen bir halifedir, O Şehit edilen birisidir"

Dedi ki: "Bunun üzerine hemen Ebubekir'e gittim ve rüyamı ona anlattım. Ebubekir beni Ömer'e müjde vermem için gönderdi.

Ömer : "Rüyayı anlat" dedi.

Rüyamı anlatmaya başlayıp Halife kısmına ulaştığımda Ömer beni azarlayıp kovdu ve: "Ebubekir yaşarken benim için halife mi diyorsun" dedi.

Bunun üzerine sustum. Daha sonra Ömer halife olduğunda henüz Şam'da minber üzerindeyken yanına gittim.

Beni çağırdı ve: "Rüyayı şimdi anlat" dedi.

Rüyamı anlatmaya başladım ve "O Allah yolunda kınayıcının kınamasından korkmaz" kısmına gelince şöyle dedi: "Umarım ki Allah beni onlardan yapar. Halife seçilmiş halifeye gelince Allah beni halife yaptı, Allah 'dan bana verdiği vazifede yardım dilerim."

"Şehid edilmiş birisidir" kısmına geldiğimde ise şöyle dedi: "Bununla beraber şehadet ise, işte ben Arap Yarımadasındayım ve etrafımda savaşlar oluyor..."

Sonra iki defa da "Allah ne zaman isterse o şehadeti verir" dedi.³⁴¹

³⁴¹ İbn Şebbe 2: 259 Rivayetün hükmü: Sahih.

۳۵۲- عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: "كَانَ عُمَرُ إِذَا سَلَكَ طَرِيقًا فَاتَّبَعْنَاهُ وَجَدْنَاهُ سَهْلًا"، "وَأَنَّهُ أَنَّى فِي امْرَأَةٍ وَأَبَوَيْنِ، فَقَسَمَهَا مِنْ أَرْبَعَةٍ، فَأَعْطَى الْمَرْأَةَ الرَّبْعَ، وَالْأَمُّ ثَلَاثَ مَا بَقِيَ، وَجَعَلَ ثُلُثَيْنِ مَا بَقِيَ لِلْأَبِ"

352- Esved, Abdullah'ın şöyle dediğini rivayet etti:

Dedi ki: Ömer ؓ bir işte yol tuttuğunda ona tabi olur ve yolunu kolay bulurduk.

Bir defasında [Miras konusunda] kendisine bir kadın ve anne-babanın olduğu bir davada taksim yapılması istendi.

Kadına dördte bir, anneye kalanın üçte birini ve babaya da kalan üçte ikiyi verdi.³⁴²

۳۵۳- عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: إِذَا ذَكَرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّاهَا بِعُمَرَ.

353- Esved, Abdullah'ın şöyle dediğini rivayet etti:

Dedi ki: "Salihler zikredildiğinde akla direk Ömer ؓ gelir."³⁴³

۳۵۴- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "نِعَمَ الرَّجُلُ أَبُو بَكْرٍ، نِعَمَ الرَّجُلُ عُمَرُ، نِعَمَ الرَّجُلُ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ، نِعَمَ الرَّجُلُ أُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ، نِعَمَ الرَّجُلُ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ، نِعَمَ الرَّجُلُ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، نِعَمَ الرَّجُلُ مُعَاذُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ الْجُمُوحِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَجْمَعِينَ"

354- Ebu Hureyre'den ؓ rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle dedi:

"Ebubekir ne güzel birisidir, Ömer ne güzel birisidir, Ebu Ubeyde b. Cerrah ne güzel birisidir, Üseyd b. Hudayr ne güzel birisidir, Sabit b. Kays b. Şemmas ne güzel birisidir, Muaz b. Cebel ne güzel birisidir, Muaz b. Amr b. Cemuh ne güzel birisidir. Allah hepsinden razı olsun."³⁴⁴

³⁴² Said b. Mansur 2: 1,12,13 Rivayetin hükmü: Sahih.

³⁴³ Tahrici 340 nolu hadiste geçti.

³⁴⁴ Müsned Ahmed 2: 419 Rivayetin hükmü: Hasen.

٣٥٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ بَعَثَ جَيْشًا، وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ رَجُلًا يُدْعَى سَارِيَّةً، قَالَ: فَبَيْنَمَا عُمَرُ يُخَطِّبُ النَّاسَ يَوْمًا، قَالَ: فَجَعَلَ يَصِيحُ وَهُوَ عَلَى الْمَنْبَرِ: يَا سَارِي الْجَبَلِ، يَا سَارِي الْجَبَلِ، قَالَ: فَقَدِمَ رَسُولُ الْجَيْشِ فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، لَقِينَا عَدُوَّنَا فَهَزَمْنَاهُمْ، فَإِذَا بِصَاحِبِ يَصِيحُ: يَا سَارِي الْجَبَلِ، يَا سَارِي الْجَبَلِ، فَأَسْتَدْنَا ظُهُورَنَا بِالْجَبَلِ فَهَزَمَهُمُ اللَّهُ، فَقِيلَ لِعُمَرَ، يَغْنِي: ابْنُ الْخَطَّابِ: إِنَّكَ كُنْتَ تَصِيحُ بِذَلِكَ. قَالَ ابْنُ عُجْلَانَ: وَخَدْنِي إِيَّاسُ بْنُ مُعَاوِيَةَ بْنُ قُرَّةٍ بِمِثْلِ ذَلِكَ.

355- Abdullah b. Ömer şöyle dedi:

Ömer b. Hattab ؓ bir ordu gönderip başına da Sariye denilen bir adamı komutan tayin etti.

Bir gün Ömer b. Hattab ؓ minber üzerinde insanlara hutbe verirken birden:

Ey Sariye! Dağa [sığının], Dağa [sığının] diye bağırdı.

Sonrasında ordunun elçisi gelip Ömer'i ؓ sordu ve ona şöyle dedi:

"Ey Müminlerin emiri! Biz düşmanla karşılaşmış ve onları yenmiştik ki birden Ey Sariye! Dağa [sığının], Dağa [sığının] diye bağırان birisinin sesini işittik ve dağa sığındık. Allah Teala da onları hezimete uğrattı."

İbn Hattab Ömer'e ؓ: Şübhesiz ki sen böyle bağıırıyordun dediler.

İbn Aclan dedi ki: İyas b. Muaviye b. Kurra bana bunun aynısını anlattı.³⁴⁵

٣٥٦- عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: إِذَا ذُكِرَ الصَّالِحُونَ فَحَيْهَلًا بِعُمَرَ، إِنَّ عُمَرَ كَانَ حَاطِطًا حَصِينًا، يَدْخُلُهُ الْإِسْلَامُ وَلَا يَخْرُجُ مِنْهُ، فَلَمَّا قِيلَ عُمَرُ انْقَلَمَ الْحَاطِطُ، فَالْإِسْلَامُ يَخْرُجُ مِنْهُ وَلَا يَدْخُلُ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوُدِدْتُ أَنِّي خَادِمٌ لِمِثْلِ عُمَرَ حَتَّى أَمُوتَ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ الْيَوْمَ وَضَعُوا فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ، وَوَضَعَ عُمَرُ فِي الْكِفَّةِ

³⁴⁵ Ebu Nuaym, Delail, 3:210-211 Rivayetin hükmü: Hasen

الأخرى، لَرَجَحَ شِقْ عُمَرَ، إِنَّ عُمَرَ كَانَ يَأْمُرُ بِالْجُرُورِ فَتَنْحَرُ فَتَكُونُ الْكَبِدُ وَالسَّامُ وَأَطَابِيهَا لِابْنِ السَّيْلِ، وَتَكُونُ أَلْفَقُ لَأَلِ عُمَرَ، إِذَا ذَكَرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلَا بِعُمَرَ.

356- İbrahim'den şöyle rivayet edildi: Dedi ki: Abdullah b. Mesud ؓ şöyle dedi:

"Salihler zikredildiğinde akla ilk Ömer ؓ gelir. Ömer ؓ güçlü bir duvar gibiydi, İslam içine giriyor ve çıkmıyordu. Ömer ؓ öldürüldüğünde o duvar yıkıldı ve İslam çıkıp artık girmemeye başladı.

Nefsim elinde bulunana yemin ederim ki! Ölesiye kadar, Ömer ؓ gibilerine hizmet etmek isterim.

Nefsim elinde bulunana yemin ederim ki! Bugün yeryüzündeki tüm insanlar tartının bir tarafına koyulsa ve diğer tarafa da Ömer ؓ koyulsa hiç şüphe yok ki Ömer'in ؓ olduğu taraf daha ağır gelirdi.

Ömer ؓ bir deve getirilmesini emredip onu keser ve devenin ciğerini, hörgücünü ve güzel kısımlarını yolculara (fakirlere) verir, kendi ailesine ise devenin boynu kalırdı. Salihler zikredildiğinde ilk akla Ömer ؓ gelirdi...³⁴⁶

٣٥٧- عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: لَقَدْ أَخْبَيْتُ هَذَا الرَّجُلَ حَتَّى قَدْ خَفْتُ اللَّهَ فِي حُبِّهِ، إِنَّ عُمَرَ كَانَ حَائِطًا خَصِيْنَا، يَدْخُلُهُ الْإِسْلَامُ وَلَا يَخْرُجُ مِنْهُ، فَلَمَّا قُتِلَ عُمَرُ انْتَلَمَ الْحَائِطُ، إِذَا ذَكَرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلَا بِعُمَرَ.

357- İbrahimden şöyle rivayet edildi: Dedi ki: Abdullah b. Mesud ؓ şöyle dedi:

Ben bu adamı [Ömeri ؓ] sevgisi konusunda Allah'tan ﷻ korkacak kadar çok sevdim. Ömer ؓ güçlü bir duvar gibiydi, İslam içine giriyor ve çıkmıyordu. Ömer ؓ öldürüldüğünde o duvar yıkıldı.

Salihler zikredildiğinde ilk akla Ömer ؓ gelirdi.³⁴⁷

³⁴⁶ İbn Sa'd 3: 371 Rivayetin hükmü: Sahih liğayrihi

³⁴⁷ Hakim 3: 93 Rivayetin hükmü: Sahih liğayrihi

۳۵۸- قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: أَحْلَاهِي مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَةٌ وَلَمْ آلْ أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ

358- Abdullah b. Mesud ؓ dedi ki:

Muhammed'in ؓ ashabından yakın dostum üç tanedir ve bunlardan dönmedim.

Ebubekir, Ömer, Ebu Ubeyde ؓ³⁴⁸

۳۵۹- عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَبْنَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ آتَيْتُ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرَّيَّ يَخْرُجُ مِنْ أَظْفَارِي، ثُمَّ أُعْطِيتُ فَضْلِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ"، فَقَالَ مَنْ حَوْلُهُ: مَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "أَوْلَتْهُ الدِّينُ"

359- Ebu Seleme Rasulullah'ın ؓ şöyle dediğini rivayet etti:

"Uyurken [Rüyamda] bana süt dolu bir kadeh verildi. Sütün turnaklarımdan çıktığını göresiye kadar içtim ve süttten kalanı Ömer b. Hat-tab'a ؓ verdim.

Etraftakiler: "Bunu ne olarak tevil ettiniz Ya Rasulallah" deyince, "Dine tevil ettim" dedi.³⁴⁹

۳۶۰- عَنْ أَبِي سَلَمَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "رَأَيْتُ النَّاسَ يَغْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمْ قُمْصٌ، مِنْهَا يَتَلَعُ الثَّدْيِ، وَمِنْهَا يَتَلَعُ الرُّكْبُ، قَالَ: وَغَرَضَ عَلَيَّ عُمَرُ وَعَلَيْهِ قُمْصٌ يَجْرُهُ"، فَقَالُوا: مَا أَوْلَتْهُ؟ قَالَ: "الْعِلْمُ"

360- Ebu Seleme, Rasulullah'ın ؓ şöyle dediğini rivayet etti:

"Üzerlerimde gömlekler olduğu halde insanların bana arz edildiğini gördüm. Bazısının gömleği göğsüne kadar, bazısının dizlerine kadar geliyordu. Sonra Ömer ؓ bana arz edildi ki o gömleğini yerde sürüyordu.

Sahabeler bunu neye tevil ettiniz diye sorunca; "İlim" diye cevap verdi.³⁵⁰

³⁴⁸ Zehebi, Siyer Nübela, 3:7 Rivayetin hükmü: Zayıf

³⁴⁹ Rivayetin hükmü: Mürsel olduğundan dolayı zayıf.

³⁵⁰ Buhari 1: 73, 7:43, Müslim 4: 1859 Rivayetin hükmü: Mürsel

۳۶۱- عَنْ بَغِصِ آلِ أَبِي رَبِيعَةَ، وَكَانَتْ أُمُّ كَلْبُومَ ابْنَةُ أَبِي بَكْرٍ عِنْدَهُمْ. قَالَ: وَذَكَرَ الْمُحْصَبُ فَقَالَ:

جَزَى اللَّهُ خَيْرًا مِنْ أَمِيرٍ وَبَارَكْتَ ... يَدُ اللَّهِ فِي ذَلِكَ الْأَدِيمِ الْمُعْزَقِ
فَمَنْ يَسْمَعُ أَوْ يَرَكِبُ جَنَاحِي نَعَامَةٍ ... لِيَذْرَكَ مَا قَدَّمْتَ بِالْأَمْسِ يُسْقِ
قَضَيْتَ أُمُورًا ثُمَّ غَادَرْتَ بَعْدَهَا ... بَوَانِجٍ فِي أَكْمَامِهَا لَمْ تَفْتَحِ
قَالَتْ عَائِشَةُ: فَحَاوَاهُ الشَّخَاخُ بْنُ زُرَّارٍ فَسَأَلُوهُ، فَقَالَ: مَا قُلْتُهُ

361- Ebu Rebia'nın sülalesinin bazılarından rivayet edildi ki; Ebubekir bint. Ümmü Gülsüm onlarlaydı ve Muhassab'ı (bir bölge) zikredip ve şöyle dedi:

"Allah emirden razı olsun ve (kendisini şehit edecek hançer darbeleri ile) parçalanmış bu deriyi Allah kudret eliyle bereketlendirsın.

Dün takdim edip sunduklarına (adalet, iyilik ve hayırlara) yetişmek için çok hızlı koşan veya devekuşunun kanatlarına binip yakalamaya çalışan kişi, senin yapuklarına yetişemez

Olaylara adaletle hükmettin ve sonra da henüz açılmamış gonca gibi olan musibetleri (kendisinden sonra meydana gelecek fitneleri) bırakıp ayırdın.

Hiz. Âişe ؓ şöyle dedi "(Bu beyti) Şemmah b. Zırrar'a nisbet ettiler. (Ancak) ona sorduklarında o "Ben demedim" dedi.³⁵¹

۳۶۲- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا كَانَ آخِرُ حَجَّةِ حَجَّهَا عُمَرُ حَجَّ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، فَلَمَّا صَدَرْنَا عَنْ مَنَى مَرُّوا بِالْمُحْصَبِ، فَسَمِعْتُ رَجُلًا عَلَى رَاحِلَتِهِ يَقُولُ: أَيْنَ كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ؟ فَسَمِعْتُ آخَرَ قَالَ: كَانَ هَاهُنَا كَانَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَتْ: فَأَنَاخَ رَاحِلَتَهُ ثُمَّ قَالَ:

³⁵¹ Ibn Sa'd, 3:384

عَلَيْكَ سَلَامٌ مِنْ إِمَامٍ وَبَارَكْتَ ... يَدُ اللَّهِ فِي ذَاكَ الْأَدِيمِ الْمُمَرَّقِ

فَمَنْ يَسْعُ أَوْ يَرْكَبُ جَنَاحِي نِعَامَةٍ ... لِيَذْرَكَ مَا قَدِمْتَ بِالْأَمْسِ يُسْقِ

قَصَبِ أُمُورًا ثُمَّ غَادَزْتَ بَغْدَا ... بَوَالِجٍ فِي أَكْصَامِهَا لَمْ يَفْقِ

قَالَتْ غَائِشَةُ: فَالْتِمِسْ ذَلِكَ الرَّاكِبَ، فَلَمْ يَقْذَرْ عَلَيْهِ، وَلَمْ يَذَرْ مِنْهُ، فَكُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّهُ مِنَ الْجَنِّ، قَالَ فَرَجَعَ عُمَرُ مِنْ ذَلِكَ الْحَجِّ فَطَعَنَ فَمَاتَ

362-Hz. Âişe'den ﷺ şöyle dediği rivayet edildi: Ömer ﷺ son haccını yaptığında, müminlerin anneleri de hac yaptılar. Biz Mina'dan çıktığımız da, Muhassab'a (Mekke il Medine arasında bir bölge) uğradılar. Ben orada bir adamın devesinin üzerinden "Müminlerin emiri nerede?" diye sorduğunu duydum. Sonra başka bir adamın da "Müminlerin emiri şu tarafta" dediğini duydum. Sonra o adam devesin çöktürdü ve şu kasideyi okudu:

İmamdan sana selamlar olsun ve (kendisini şehit edecek hançer darbeleri ile) parçalanmış bu deriyi Allah kudret eliyle bereketlendirsın

Dün takdim edip sunduklarına (adalet, iyilik ve hayırlara) yetişmek için çok hızlı koşan veya devekuşunun kanatlarına binip yakalamaya çalışsan kişi, senin yaptıklarına yetişemez

Olaylara adaletle hükmettin ve sonra da henüz açılmamış gonca gibi olan musibetleri (kendisinden sonra meydana gelecek fitneleri) bırakıp ayrıldın.³⁵²

٣٦٢: قَتَا سُفْيَانُ قَالَ: سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ يُحَدِّثُ هَذِهِ الْأَرْبَعَةَ أَحَادِيثَ، حَفِظْتُهَا كَمَا تَسْمَعُ وَلَمْ أَحْفَظْ إِسْنَادَهَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "رَأَيْتُ لِعَمْرٍ أَرْبَعَةَ رُؤْيَا: رَأَيْتُ كَأَنِّي أُبَيِّتُ بِإِنَاءٍ فِيهِ لَبَنٌ فَشَرِبْتُ حَتَّى رَأَيْتُ الرَّيَّ يَخْرُجُ مِنْ أُنَاسِمْ، ثُمَّ نَاولْتُ فَضْلِي عُمَرَ"، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا أَوَّلَتْ ذَاكَ؟ قَالَ: "الْعِلْمُ". "وَرَأَيْتُ كَأَنِّي أُبَيِّتُ عَلَيْهِمُ الْقُمْصُ"

³⁵² Rivayetin hükmü: Zayıf.

إِلَى الَّذِي وَإِلَى الرَّكْبِ، وَإِلَى الْكَعْبِ، وَمَرَّ عُمَرُ بِسَحْبٍ قَمِيصًا، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أُولَتْ ذَلِكَ؟ قَالَ: "الَّذِينَ". قَالَ: "وَدَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ فِيهَا قَصْرًا، أَوْ دَارًا، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا؟ قَالُوا: لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ، فَرَجَوْتُ أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَقِيلَ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، قَارِئُ أَنْ أَدْخُلَ فَذَكَرْتُ غَيْرَكَ يَا أَبَا حَفْصٍ"، فَتَبَكَ عُمَرُ وَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ: أَوْ يُغَارَ عَلَيْكَ؟ وَرَأَيْتُ كَأَنِّي وَرَدْتُ بَشْرًا قَوْرَدًا ابْنُ أَبِي قُحَافَةَ فَتَرَعَّ ذُنُوبًا أَوْ ذُنُوبَيْنِ، وَتَرَعُهُ فِيهِ ضَغَفٌ وَاللَّهِ يَغْفِرُ لَهُ، ثُمَّ وَرَدَهَا عُمَرُ فَاسْتَحَالَتِ الدَّلُوفُ فِي يَدِهِ غَرْبًا، فَاسْتَقَى فَأَرَوَى الظِّمْنَةَ وَضَرَبَ النَّاسَ بِعَظْمَيْنِ، فَلَمْ أَرِ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ، أَوْ قَالَ: عَبْرِيًّا: يَفْرِي قَرِيْبَهُ "

363- Süfyan şöyle dedi:

Zühri'nin şu dört hadisi rivayet ettiğini duydum, şimdi duyacağın gibi hadisleri ezberledim ancak senedlerini ezberleyemedim.

Dedi ki: Rasulullah ﷺ şöyle dedi;

Ömer ؓ hakkında 4 rüya gördüm.

"Bana süt dolu bir kase verildiğini gördüm. Sütü, parmak uçlarımdan çıktığını göresiye kadar içtim ve süttten kalanı Ömer b. Hattab'a ؓ verdim." Sahabeler "Bunu ne olarak tevil ettiniz Ya Rasulallah" deyince, "İlim" diye cevap verdi.

"Ümmetin üzerinde göğüse kadar, hayvanlarının üzengilerine kadar ve topuklarına kadar uzanan gömlekler gördüm. Ömer ؓ geldi, o ise gömleğini yerde sürüyordu." Sahabeler "bunu neye tevil ettiniz" diye sorunca; "din" diye cevap verdi.

"Cennete girdim, bir ev yada saray gördüm ve dedim ki:

"Bu saray kime aittir?" şöyle dediler: "Kureyşten bir adama aittir." "O kişinin ben olmamı umuyordum ancak Ömer b. Hattab'a ؓ aittir denildi. Girmek istedim, fakat senin kıskançlığını hatırladım." Bunun üzerine Ömer ağladı. Ve: Ey Resûlallah! Hiç senden kıskanılır mı! dedi.

"Bana bir kuyu başına geldiğim gösterildi. Ebubekir ؓ geldi bir veya iki kova su çekti, ancak zayıf bir şekilde çekti. Allah ؔ ona mağfiret etsin.

Sonra Ömer ؓ geldi. O da su çekti ve kova büyük bir kovaya dönüştü. İnsanların arasında onun yaptığından daha iyisini yapacak kimseyi görmedim.

Nihayet insanlar sulama işini bitirip su çeken develerini yerlerine sürdüler."³⁵³

۳۶۴- عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحَدِّثُ قَالَ: "بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُنِي أَيْتُ بِقَدَحٍ، فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرَّيَّ يَجْرِي فِي أَظْفَارِي، ثُمَّ أُعْطِيتُ فَضْلِي عُمَرَ"، قَالُوا: مَا أَوْلَتْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "الْعِلْمُ"، قُلْتُ لِلزُّهْرِيِّ: أَبْلَغَكَ مَا كَانَ فِي الْإِنَاءِ؟ قَالَ: نَعَمْ، لَبَّنْ. قَالَ: أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ الصَّنْعَانِيُّ مَقِيمٌ بِمَكَّةَ.

364- Salim babasından rivayetle dedi ki:

Rasulullah ؐ konuşuyordu ve şöyle dedi:

"Bana dolu bir kase verildiğini gördüm. Kaseden, parmak uçlarımdan çıktığını göresiye kadar içtim ve süttten kalanı Ömer b. Hattab'a ؓ verdim." Sahabeler "Bunu ne olarak tevil ettiniz Ya Rasulallah" deyince, "İlim" diye cevap verdi.

Zühri'ye dedim ki: "Kasenin içerisinde ne olduğu sana ulaştı mı?"

Zühri: "Evet, içinde süt vardı."

Bunu Mekke'de ikamet eden Ebu Abdirrahman Abdullah b. Muaz San'ani söyledi.³⁵⁴

³⁵³ Hadisin süt ile ilgili rivayeti 319-320. Rakamlarda geçti. Saray ile ilgili rivayet ise Buhari 7:40, 9:320, Müslim 4:1861. Rivayetin hükmü: Hasen.

³⁵⁴ Rivayet 319 rakamıyla zikredildi. Rivayetin hükmü: Hasen

۳۶۵: عَنْ حُمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ "بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ أَبَيْتُ بِقَدَحٍ لَبَنٍ، فَشَرَنْتُ حَتَّى إِنِّي لَأَرَى الرِّئْيَ يُخْرَجُ مِنْ أَطْفَارِي، ثُمَّ أُعْطِيتُ فَضْلِي عُمَرُ"، قَالُوا: مَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "الْعِلْمُ".

365- Hamza b. Abdullah, b. Abdullah b. Ömer'den ؓ şöyle rivayet etti:

Rasulullah'ın ؓ şöyle dediğini işittim; "Uyurken [Rüyamda] bana süt dolu bir kadeh verildi. Sütü, turnaklarımdan çıkışını göresiye kadar içtim ve süttten kalanı Ömer b. Hattab'a ؓ verdim."

Sahabeler "Bunu ne olarak tevîl ettiniz Ya Rasulallah" deyince, "İlim" diye cevap verdi.³⁵⁵

۳۶۶ - حَدَّثَنَا عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ بْنِ حُنَيْفٍ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ رَأَيْتُ النَّاسَ يَغْرَضُونَ عَلَيَّ وَعَلَيْهِمُ الْقُمْصُ، مِنْهَا مَا يَبْلُغُ الثَّدْيِ، وَمِنْهَا مَا يَبْلُغُ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ، وَغَرَضَ عَلَيَّ عُمَرُ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ يَجْرُهُ»، قَالُوا: فَمَا أَوْلَتْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "الذِّينُ".

366- Ebu Üame, bazı ashab-ı Nebi ؓ den şöyle rivayet etti:

Rasulullah ؓ şöyle dedi: "Uykumda, Üzerlerinde gömlekler olduğu halde insanların bana arz edildiğini gördüm. Bazısının gömleği göğsüne kadar geliyor, bazısının gömleği daha uzundu. Sonra Ömer ؓ bana arz edildi ki o gömleğini yerde sürüyordu." Sahabeler "bunu neye tevîl ettiniz" diye sorunca; "Din" diye cevap verdi.³⁵⁶

³⁵⁵ Rivayet 320 rakamıyla zikredildi. Rivayetin hükmü: Hasen

³⁵⁶ Rivayet 320 rakamıyla zikredildi. Rivayetin hükmü: Hasen

ÖMER RADIYALLAHU ANHIN MÜSLÜMANLIĞI

۳۶۷- عَنْ أَبِي عُثْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَعْصِبُ إِذَا قِيلَ: إِنَّهُ هَاجَرَ قَبْلَ عُمَرَ، قَالَ: قَدِمْتُ أَنَا وَعُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ، فَوَجَدْنَاهُ قَائِلًا، فَرَجَعْنَا إِلَى الْمَنْزِلِ، فَنَعَّشِي عُمَرَ فَقَالَ: أَذْهَبُ فَأَنْظُرُ هَلِ اسْتَيْقَطَ؟ فَأَتَيْتُهُ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ قَتَابَةً، ثُمَّ انْطَلَقْتُ إِلَى عُمَرَ فَأَخْبَرْتُهُ أَنَّ قَدِ اسْتَيْقَطَ، فَاَنْطَلَقْنَا إِلَيْهِ، فَهَزُولُ هَزُولَةٍ حَتَّى دَخَلَ عَلَيْهِ عُمَرُ، قَتَابَةً ثُمَّ بَايَعْتُهُ، فَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَعْصِبُ إِذَا قِيلَ إِنَّهُ هَاجَرَ قَبْلَ أَبِيهِ.

367- Ebu Osman dedi ki:

İbn Ömer'in ﷺ "O, babasından önce hicret etti" denilince kızdığını işittim.

Dedi ki: "Ben ve Ömer ﷺ Medine'de Rasulullah'ın ﷺ yanına geldik. Onu kaylule yaparken bulunca konakladığımız yere geri döndük."

Ömer beni gönderip "bir bak bakalım uyanmış mı" dedi .

Rasulullahın yanına gelip içeriye girdim ve ona biat ettim. Sonra Ömer'e dönüp Rasulullah'ın ﷺ uyandığını haber verdim. Hızlı adımlarla Rasulullah ﷺ e gittik. Önce Ömer ﷺ sonra ben biat ettim.

İbn Ömer ﷺ "O, babasından önce hicret etti" denilince kızıyordu.³⁵⁷

۳۶۸- عَنْ قَيْسٍ قَالَ: سَمِعْتُ عِنْدَ اللَّهِ يَقُولُ: مَا زِلْنَا أَعِزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ.

368- Kays dedi ki: Abdullah şöyle dedi:

Ömer ؓ, Müslüman olduğundan beri en izzetli olan biziz.³⁵⁸

۳۶۹- عَنْ قَيْسٍ، سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ زَيْدٍ بْنَ عُمَرُو بْنِ نَفِيلٍ يَقُولُ: وَاللَّهِ، لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنَّ عُمَرَ لَمَوْثِقِي، وَأَخْتُهُ عَلَى الْإِسْلَامِ قَبْلَ أَنْ يُسْلِمَ عُمَرُ، وَلَوْ أَنَّ أَحَدًا ارْفَضَ لِلَّذِي صَنَعْتُمْ بِابْنِ عَفَّانٍ لَكَانَ قَدْ.

369-Kays'tan, Said b. Amr'dan şöyle derken duyduğu rivayet edildi:

"Allah'a ﷻ and olsun ki kendimi Hz. Ömer'in ؓ kendisi Müslüman olmadan önce ve kız kardeşi Müslümanken beni bağlarken gördüm.Eğer sizin İbn. Affan'a ؓ yaptıklarınızdan dolayı Uhud dağı daradağın olup akacak olsaydı akardı."

۳۷۰- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ قَالَ: فَلَمَّا قَدِمَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي رَبِيعَةَ، وَعُمَرُو بْنُ الْعَاصِي، عَلَى قَرْنِشٍ وَلَمْ يَذَرِكُوا مَا طَلَبُوا مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَدَّهُمُ النَّجَاشِيُّ بِمَا يَكْرَهُونَ، أَسْلَمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، وَكَانَ رَجُلًا ذَا شَكِيمَةٍ، لَا يَرَامُ مَا وَرَاءَ ظَهْرِهِ، امْتَنَعَ بِهِ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَبَحْمَزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، حَتَّى غَزَا قَرْنِشًا، فَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ يَقُولُ: مَا كُنَّا نَقْدِرُ عَلَى أَنْ نُصَلِّيَ عِنْدَ الْكَفَّةِ حَتَّى أَسْلَمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، فَلَمَّا أَسْلَمَ قَاتَلَ قَرْنِشًا حَتَّى صَلَّى عِنْدَ الْكَفَّةِ وَصَلَّيْنَا مَعَهُ، وَكَانَ إِسْلَامُ عُمَرَ بَعْدَ خُرُوجِ مَنْ خَرَجَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَرْضِ الْحَبَشَةِ.

370- Muhammed b. İshak dedi ki:

"Abdullah b. Ebi Rebia ve Amr b. As Kureyş adına gelipte Müslümanlardan istediklerini almadıklarında ve Necâşi'nin kendilerini, hoşlarına gitmeyecek bir şekilde geri çevirdiğinde Ömer ؓ Müslüman oldu.

³⁵⁸ Buhari 7:41-177. Rivayetin hükmü: Sahih.

Ömer o zaman hiç kimseye boyun eğmeyen, ne yapacağı belli olmayan birisiydi. Rasulullah'ın ﷺ ashabı Ömer ve Hamza'dan ﷺ çekinirlerdi... ta ki Kureysle savaşıya kadar.

Abdullah b. Mesud ؓ dedi ki: "Biz Ömer ؓ Müslüman olasıya kadar Kabe'de namaz kılamıyorduk, ne zaman ki Ömer Müslüman oldu ve Kureysle mücadele etmeye başladı o zaman onunla namaz kıldık."

Ömer'in ؓ Müslüman olması Rasulullah'ın ﷺ ashabının Habeş'e hicretinden sonraydı.³⁵⁹

٣٧١- عَنْ عَبْدِ الْغَزِيرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ أُمِّهِ أُمِّ عَبْدِ اللَّهِ بِنْتِ أَبِي حُثْمَةَ قَالَتْ: وَاللَّهِ، إِنَّهُ لَنَزَتْ جَلَّ إِلَى أَرْضِ الْخَبْصَةِ وَقَدْ ذَهَبَ عَامِرٌ فِي بَعْضِ حَاجَتِنَا، إِذْ أَقْبَلَ عُمَرُ حَتَّى وَقَفَ عَلَيَّ وَهُوَ عَلَى شِرْكِهِ، قَالَتْ: وَكُنَّا نَتْلَقِي مِنْهُ الْبَلَاءَ أَدَى لَنَا وَشَرًّا عَلَيْنَا، فَقَالَتْ: فَقَالَ: إِنَّهُ لَا نَطْلِقُ يَا أُمُّ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَتْ: قُلْتُ: نَعَمْ، وَاللَّهِ لَنُخْرِجَنَّ فِي أَرْضِ اللَّهِ، آذِثْمُونَا وَفَهَرْتُمُونَا، حَتَّى يَجْعَلَ اللَّهُ لَنَا مَخْرَجًا، قَالَتْ: فَقَالَ: صَحِّحْكُمْ اللَّهُ، وَرَأَيْتُ لَهُ رَقَّةً لَمْ أَكُنْ أَرَاهَا، ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ أَخْرَجْتُهُ فِيمَا أَرَى خُرُوجَنَا، قَالَتْ: فَجَاءَ عَامِرٌ مِنْ حَاجَتِنَا تِلْكَ فَقُلْتُ لَهُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، لَوْ رَأَيْتُ عُمَرَ آتِيًا وَرَقَّتَهُ وَحُزْنَهُ عَلَيْنَا، قَالَ: أَطِيعْتِ فِي إِسْلَامِهِ؟ قَالَتْ: قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: لَا يُسْلِمُ الَّذِي رَأَيْتَ حَتَّى يُسْلِمَ جَمَارُ الْخَطَابِ، قَالَتْ: يَا سَأَا لِمَا كَانَ يَرَى مِنْ غَاظِيهِ وَقَسْوَتِهِ عَنِ الْإِسْلَامِ. وَكَانَ إِسْلَامُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَابِ فِيمَا بَلَغَنِي أَنَّ أُخْتَهُ فَاطِمَةَ بِنْتَ الْخَطَابِ، وَكَانَتْ عِنْدَ سَعِيدِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ ثَعْلَبٍ، كَانَتْ قَدْ أَسْلَمَتْ وَأَسْلَمَ زَوْجُهَا سَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ مَعَهَا، وَهُمْ يَسْتَحْفُونَ بِإِسْلَامِهِمْ مِنْ عُمَرَ، وَكَانَ نَعَمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ النَّحَّامُ رَجُلًا مِنْ قَوْمِهِ مِنْ بَنِي عَدِيٍّ بْنِ كَعْبٍ قَدْ أَسْلَمَ، وَكَانَ أَيْضًا يَسْتَحْفِي بِإِسْلَامِهِ فَرَقًا مِنْ قَوْمِهِ، وَكَانَ خَبَابُ بْنُ الْأَزْثِ يَخْتَلِفُ إِلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ الْخَطَابِ يَقْرَأُهَا الْقُرْآنَ، فَخَرَجَ عُمَرُ يَوْمًا مَتَوَشِّحًا سِقْفَ بُرَيْدٍ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَهْطًا مِنْ أَصْحَابِهِ، فَذَكَرَ لَهُ أَنَّهُمْ قَدْ اجْتَمَعُوا فِي بَيْتٍ عِنْدَ الصَّفَا وَهُمْ قَرِيبٌ مِنْ أَرْبَعِينَ مِنْ رَجَالٍ وَبِسَاءٍ، وَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

الله عليه وسلم عنه حمزة بن عبد المطلب، وعلي بن أبي طالب، وأبو بكر الصديق بن أبي قحافة، في رجال من المسلمين ممن كان أقام مع رسول الله صلى الله عليه وسلم بمكة، ولم يخرج فيمن خرج إلى أرض الحبشة، فلقينه نعيم بن عبد الله فقال له: أين تريد؟ قال: أريد مخرجاً، هذا الصابي الذي قد فرق أمر قريش، وسفه أخلامها، وعاب دينها، وسب آلهتها، فاقبله، فقال له نعيم: والله، لقد عزت نفسك من نفسك يا عمر، أترى بني عبد مناف تاركيك تمشي على الأرض وقد قتلت مخرجاً؟ أفلا ترجع إلى أهل بيتك فتقيم أمرهم؟ قال: وأي أهل بيتي؟ قال: خشتك وابن عمك سعيد بن زيد، وأختك فاطمة بنت الخطاب، فقد أسلمنا وتابنا مخرجاً صلى الله عليه وسلم على دينه، فغليك بهما، فرجع عمر عامداً لخبته وأخيه، وعندهما خباب بن الأثر مع صحيفة فيها طه يقرئها إياها، فلما سمعوا حسن عمر تغيب خباب بن الأثر في مخدع لعمر أو في بعض البيت، وأخذت فاطمة بنت الخطاب الصحيفة فجعلتها تحت فخذها، وقد سمع عمر حين ذاك من البيت قراءة عليهما، فلما دخل قال: ما هذه الهيمة التي سمعتهما؟ قال: ما سمعت شيئاً، قال: بلى والله لقد أخبرت عما تابعتما مخرجاً على دينه، وبطش بخبته سعيد بن زيد، وقامت إليه فاطمة أخته لتكفمه عن زوجها، فضربها فشقها، فلما فعل ذلك قالت له أخته وخشته: نعم، قد أسلمنا وآمنا بالله ورسوله، فاصنع ما بدا لك. ولما رأى عمر ما بأخيه من الدم قدم على ما صنع فازعوى وقال لأخيه: أعطيني هذه الصحيفة التي سمعتمكم تقرأان فيها أنظر ما هذا الذي جاء به مخرجاً؟ وكان عمر كاتباً، فلما قال ذلك قالت له أخته: إنا نخشاك عليها، قال: لا تخافي، وخلف لها بالهبة ليردتها إليها إذا قرأها، فلما قال لها ذلك طمعت في إسلامه، فقالت له: يا أخي، إنك نجس على شركك، وإنه لا يمسه إلا الطاهر، فقام عمر فاغتسل، ثم أعطته الصحيفة، وفيها طه، فقرأها، فلما قرأ صدراً منها قال: ما أحسن هذا الكلام وأكرمته فلما سمع خباب ذلك خرج إليه فقال له: يا عمر، والله إني لأرجو أن يكون الله قد خشتك بدعوة نبيه صلى الله عليه وسلم، فإني سمعته وهو يقول: "اللهم آيد الإسلام بأبي الحكم بن

هشام أو عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ ، قَالَ اللَّهُ يَا عُمَرُ ، فَقَالَ لَهُ عِنْدَ ذَلِكَ : فَأَذَلَّنِي عَلَيْهِ يَا خَبَّابُ حَتَّى آتَيْتُهُ فَأَسْلَمَ ، فَقَالَ لَهُ خَبَّابُ : هُوَ فِي بَيْتٍ عِنْدَ الصُّفَا ، مَعَهُ فِتَّةٌ ، يَعْنِي مِنْ أَصْحَابِهِ ، فَأَخَذَ عُمَرُ سِقْفَهُ فَتَوَشَّحَهُ ، ثُمَّ عَمَدَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَصْحَابِهِ فَضَرَبَ عَلَيْهِمُ الْبَابَ ، فَرَأَاهُ مُتَوَشِّحًا السَّيْفَ ، فَارْجَعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ قَرِيعٌ فَقَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، هَذَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مُتَوَشِّحًا السَّيْفَ ، فَقَالَ حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ : فَأَنْذَنَ لَهُ ، فَإِنْ كَانَ يُرِيدُ خَيْرًا بَدَلْنَا لَهُ ، وَإِنْ كَانَ يُرِيدُ شَرًّا قَتَلْنَاهُ بِسَيْفِهِ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : "الَّذِينَ لَهُ" ، فَأَذَنَ لَهُ الرَّجُلُ وَنَهَضَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى لَقِيَهُ فِي الْحَجْرَةِ ، فَأَخَذَ بِحُجْزِيهِ أَوْ بِخُمُوعِ رِدَائِهِ ، ثُمَّ جَبَذَهُ جَنْدَةً شَدِيدَةً وَقَالَ : "مَا جَاءَ بِكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ؟ وَاللَّهِ مَا أَرَى أَنْ تَنْتَهِيَ حَتَّى يَنْزِلَ اللَّهُ بِكَ قَارِعَةً" ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، جِئْتُكَ أَوْمِنُ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَبِمَا جِئْتُ بِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ، قَالَ : فَكَبَّرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَكْبِيرَةً عَرَفَ أَهْلُ الْبَيْتِ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّ عُمَرَ قَدْ أَسْلَمَ ، فَتَفَرَّقَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ مَكَانِهِمْ ذَلِكَ وَقَدْ عَزَّوْا فِي أَنْفُسِهِمْ حِينَ أَسْلَمَ عُمَرُ مَعَ إِسْلَامِ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ ، وَعَرَفُوا أَنَّهُمَا سَيَمْنَعَانِ رَسُولَ اللَّهِ ، وَتَتَصِفُونَ بِهِمَا مِنْ عَذُوبِهِمْ . فَهَذَا حَدِيثُ الرَّوَاةِ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ عَنْ إِسْلَامِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ حِينَ أَسْلَمَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

371- Abdülaziz b. Abdullah b. Amir b. Rebia, annesi Ümmü Abdullah b. Binti Ebi Hayseme'nin şöyle dediğini rivayet etti:

Dedi ki:Habeş diyarına göç edeceğimiz zaman Amir, bazı ihtiyaçlarımızı karşılamak için gitti. Birden Ömer   çıktı ve bana geldi (o sırada Ömer hala müşrikti, biz kenidisinden gelen belayla, eziyet ve şer ile karşılaşırdık) ve şöyle dedi: Ey Abdullahın annesi, göç mü ediyorsunuz?

Bende: "Evet, Allah Tealaya yemin olsun ki ! Siz bizi Allah Tealanın topraklarından çıkardınız, bize eziyetler ettiniz ve zorluklara bıraktınız... Ta ki Allah Teala bizim için bir kurtuluş kapısı gösterdi.

Ömer dedi ki: "Allah yoldaşınız olsun."

Onda daha önce hiç görmediğim bir yumuşaklık gördüm, sonra dönüp gitti. Sanki bizim gidişimiz onu hüzünlendirmiş gibiydi.

Ebu Amir geri döndüğünde ona: "Ey Abdullah'ın babası! Keşke biraz önce Ömer'in yumuşaklığını ve bizim için hüzünlendiğini görseydin." Dedim.

Bunun üzerine "Onun Müslüman olacağını mı umuyorsun" dedi. Ben de "evet" diye cevap verdim.

Ömer'in sertliği ve İslam'a olan düşmanlığını gördüğü için şöyle dedi: "Hattab'ın eşiği Müslüman olmadıkça o gördüğün kişi Müslüman olmaz."

Duyduğum kadarıyla Ömer'in Müslüman olması şöyle olmuş: Ömer'in kızkardeşi Fatıma b. Hattab, Said b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl'in yanındaydı. [Onunla evliydi] Fatıma ve onunla beraber Said b. Zeyd Müslüman olmuşlar ancak Müslüman olduklarını Ömer'den gizliyordular.

Nuaym b. Abdullah Nahham ise onların kavmi olan Adiyy b. Ka'b oğullarındandı. O da Müslüman olmuş ve bunu, kavminden korktuğu için gizliyordu.

Habbab b. Eret ise gizlice Fatıma binti Hattab'ın yanına gidip geliyor ve ona Kur'ân okutuyordu.

Bir gün Ömer kılıcını kuşanmış bir şekilde Rasulullah ﷺ ve bir takım arkadaşlarını [öldürmek] isteyerek çıktı. Kendisine onların Safa tepesi civarında bir evde toplandıkları ve kadın erkek toplam kırk kişiye yakın oldukları söylendi.

O sırada Rasulullah'ın ﷺ yanında Hamza b. Abdülmuttalib, Ali b. Ebu Talib, Ebubekir-i Sıddık b. Ebu Kuhafe gibi Habeş'e hicret etmeyip Mekke'de Rasulullah ﷺ ile ikamet eden kişiler vardı.

Nuaym b. Abdullah, Ömer ﷺ ile karşılaşmış ve "nereye gidiyorsun" diye sormuş.

Ömer: "Muhammed'i istiyorum. O Sabi [dininden dönen] Kureyşi parçaladı, rüyalarını bozdu, dinini ayıpladı, ilahlarına sövdü... Onu öldüreceğim..." dedi.

Ebu Nuaym: **"Sen kendi kendini kandırmışsın Ey Ömer! Muhammed'i öldürdükten sonra Abdümenaf oğullarının seni buralarda bırakacağını mı sanıyorsun. Sen kendi ailene dönüpte onlara baksana!"**

Ömer: **"Hangi ailem?"**

Ebu Nuaym: **"Damadın ve amcanın oğlu Said b. Zeyd ve Kız kardeşin Fatıma binti Hattab. İkiside Müslüman olup Muhammed'e ٱ ve onun dinine tabi olmuşlar. Sen gitte onlara bak!"** Ömer oradan dönüp damadı ve kızkardeşine yöneldi. O sırada yanlarında Habbab b. Eret vardı ve onlara içerisinde Taha suresi bulunan sahifeyi okuyordu.

Ömer'in sesini işitince hemen Habbab Ömer'in yatak odasına veya evin bir odasına saklandı. Fatıma da Sahifeyi bacağına arkasına sakladı. Ancak Ömer kapıya yaklaştığında Habbab'ın okuma sesini işitmişti bu yüzden içeriye girip;

"Bu duyduğum ses de neydi!" Dedi.

Onlar: **"Duyduğün hiç bir şey değildir" dediler.**

Ömer: **"Hayır Vallahi! Sizin Muhammed'in dinine tabi olduğunuzu bana haber verdiler!"**

Ömer damadı Said b. Zeyd'e tokat attı. Fatıma ise ayağa kalkıp Ömer'i kocasının üzerinden almaya çalışıyordu ki Ömer ona da vurup başını yaraladı.

Bunun üzerine Ömer'in kızkardeşi ve damadı: **"Evet! Biz Müslüman olduk, Allah'a ve Rasulune iman ettik. Ne istiyorsan onu yap!"** Dediler.

Ömer kızkardeşini kanlar içinde görünce yaptığına pişman oldu ve kızkardeşine; **"Biraz önce size okunan şeyi bana verin de Muhammedin getirdiği şeye bir bakayım"** dedi. (Ömer ٱ okur yazar idi.)

Ömer ٱ böyle deyince kızkardeşi: **"Biz senin sahifeye bir şey yapmadan korkuyoruz."** Dedi.

Ömer ٱ: **"Korkma"** dedi ve okuduktan sonra sahifeyi iade edeceğine dair kendi ilahları üzerine yemin etti.

Ömer   böyle deyince kızkardeşi onun Müslüman olması yönünde ümitlendi ve şöyle dedi: "Ey kardeşim! Sen şirk üzere necissin. Bu sahifeye yalnızca temiz olanlar dokunur."

Bunun üzerine Ömer   kalkıp yıkandı. Fatıma içinde Ta-hâ suresi yazılı olan sahifeyi ona verdi. Ömer   sahifeyi okumaya başladı. Ondan biraz okuyunca; "Ne güzel, ne kerim sözler bunlar" dedi.

Ömer'in   bu sözlerini duyan Habbab gizlendiği yerden çıkıp Ömer'e   şöyle dedi: "Ey Ömer! Allaha yemin olsun ki! Allah   seni Nebi'sinin duasıyla seçti. Çünkü ben onun şöyle dua ettiğini duydum."

Dedi ki: "Allahım! İslamı Ebu Hakem b. Hişam yada Ömer b. Hattab ile kuvvetlendir"

Ömer; "Ey Habbab! Bana yolu göster ki gideyim ve Müslüman olayım."

Habbab: "Rasulullah, safa tepesine yakın bir evde. Yanında da Ashabından bir grup var."

Ömer   kılıcını alıp kuşandı ve Rasulullah   ve ashabına doğru yöneldi... Kapıyı vurdu.

[Kapıya bakan kişi] Ömer'i   silahlanmış olarak görünce telaşlanarak Rasulullaha dönüp; "Ya Rasulallah! Ömer b. Hattab silahını kuşanmış bir şekilde geldi" dedi.

Hamza b. Abdülmuttalip; "Bırak gelsin! Eğer hayır istiyorsa ona isteğini bolca veririz, şer istiyorsa da onu kendi kılıcıyla öldürürüz."

Rasulullah   "İzin ver gelsin" dedi. Adam, Ömer'e   müsaade etti. Rasulullah hızlıca kalkıp odada Ömer'le karşılaştı ve onu elbisesinin belinden yada elbisesinin üstünden onu tuttu. Sert bir şekilde onu çekiştirerek şöyle dedi; "Ey Hattab'ın oğlu! Seni buraya getiren nedir. Allah'ın   sana bir bela vermeden senin bu davayı bırakacağını sanmıyordum" dedi.

Ömer; "Ya Rasulallah! Allah'a, Rasulüne ve Allah   katından getirdiğin şeye iman etmeye geldim."

Rasulullah ﷺ bir tekbir getirdi hatta Rasulullah'ın ashabından o evde bulunanlar Ömer'in ﷺ Müslüman olduğunu anladı. Rasulullah'ın ashabı yerlerinden kalkılar ve Ömer ile Hamza'nın Müslüman olmasıyla kendi aralarında teselli oldular. Bildiler ki Ömer ve Hamza Rasulullah'ı ﷺ koruyacaklar, artık düşmanlarına karşı onları yarılacaklar.

Bu, Medine ehlinin ravilerinden Ömer'in ﷺ Müslüman olması hakkındaki hadistir.³⁶⁰

۳۷۲- عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ قَالَ: "مَا زِلْنَا أَعِزَّةَ مُذْ أَسْلَمَ عُمَرُ"

372- İbn Abbas dedi ki:

Ömer Müslüman olduğundan beri en izzetli kişiler bizdik.

۳۷۲- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: أَيُّ قَرْنٍ أَنْتَ لِلْحَدِيثِ؟ قِيلَ لَهُ: جَمِيلُ بْنُ مَعْمَرٍ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: فَقَدْ عَلِمْتُ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: وَعَدَوْتُ أَتَّبِعُ أَتْرَهُ أَنْظُرُ مَا يَفْعَلُ، وَأَنَا غَلَامٌ، وَجَمِيلُ بْنُ مَعْمَرٍ هُوَ جَدُّ نَافِعِ بْنِ عُمَرَ بْنِ جَمِيلِ بْنِ مَعْمَرٍ الْجُمَحِيِّ - أَغْفَلُ كُلَّمَا رَأَيْتُ، حَتَّى جَاءَهُ فَقَالَ: أَمَا عَلِمْتُ يَا جَمِيلُ أَنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ وَدَخَلْتُ فِي دِينِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: قَوْلَ اللَّهِ، مَا رَاجَعَهُ حَتَّى قَامَ بِجُرْ رَجُلَيْهِ، وَاتَّبَعَهُ عُمَرُ، وَابْتِغَى أَبِي، حَتَّى إِذَا قَامَ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ صَرَخَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ: يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ - وَهُمْ فِي أُنْدِيَّتِهِمْ حَوْلَ الْكَفَّةِ - أَلَا إِنَّ عُمَرَ قَدْ صَبَا، قَالَ: يَقُولُ عُمَرُ مِنْ خَلْفِهِ: كَذَبَ، وَلَكِنْ قَدْ أَسْلَمْتُ وَشَهِدْتُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، قَالَ: وَتَارَوْا إِلَيْهِ، قَالَ: فَمَا بَرِحَ يَفَاتِلُهُمْ وَيَقَاتِلُونَهُ حَتَّى قَامَتِ الشَّمْسُ عَلَى رُءُوسِهِمْ، قَالَ: وَطَلَعَ فَقَعْدَ، وَقَامُوا عَلَى رَأْسِهِ وَهُوَ يَقُولُ: اقْعَلُوا مَا بَدَأَ لَكُمْ، فَأَخْلَفُ أَنْ لَوْ كُنَّا ثَلَاثِمِائَةَ رَجُلٍ لَقَدْ تَرَكْنَاهَا لَكُمْ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا لَنَا، قَالَ: فَبَيْنَاهُمْ عَلَى ذَلِكَ إِذْ أَقْبَلَ شَيْخٌ مِنْ قُرَيْشٍ عَلَيْهِ خُبَّةٌ جَبَرَةٌ وَقَمِيصٌ قَوْمِسُ حَتَّى وَقَفَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ: مَا شَأْنُكُمْ؟ قَالُوا: صَبَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، قَالَ: فَمَهْ، رَجُلٌ

³⁶⁰ Ebu Nuaym, Delail, 2:9. Rivayetin hükmü: Hasen.

اخْتَارَ لِنَفْسِهِ أَمْرًا فَمَاذَا تُرِيدُونَ؟ أَتَرَوْنَ بَنِي عَدِيٍّ بَن كَعْبٍ يُسْلِمُونَ لَكُمْ صَاحِبَهُمْ؟ هَكَذَا عَنِ الرَّجُلِ، قَالَ: فَوَاللَّهِ لَكَأَنَّمَا كَانُوا تَوْنًا كَحَيْفَ عَنْهُ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: فَقُلْتُ لِأَبِي بَعْدَ أَنْ هَاجَرْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ: يَا أَبَتِ، مِنَ الرَّجُلِ الَّذِي رَجَزَ الْقَوْمَ بِمَكَّةَ يَوْمَ أَسْلَمْتُ وَهُمْ يَقَاتِلُونَكَ؟ قَالَ: ذَاكَ الْعَاصُ بْنُ وَائِلٍ السُّهْمِيُّ.

372- Abdullah b. Ömer şöyle dedi: "Kureyşten kim hadis nakil konusunda daha iyidir." Kendisine "Cemil b. Ma'mer El Cumahi" diye cevap verildi. Sabah erkenden ona gitti.

Abdullah dedi ki: "Sabah erkenden Cemil'in ne yaptığını görmek için peşine düştüm. O zamanlarda ben küçük bir çocuktum, Cemil ise Nafi' b. Ömer b. Cemil b. Ma'mer'in dedesiydi. O sıralarda gördüğüm herşeyi hatırlıyorum. Hatta Ömer b. Hattab ؓ Nafi'ye gidip "Ey Cemil, bilmiyor musun! Ben Müslüman olup Muhammed'in ﷺ dinine girdim."

"Gerçekten mi" dedi. Bunun üzerine ayaklarını sürüye sürüye gitmeye başladı, Ömer onun arkasından gidiyor bende babamın peşinden gidiyordum.

Ta ki mescidin kapısına kadar gitti ve en yüksek sesiyle şöyle bağırdı: "Ey Kureyşliler! (O sırada Kureyşliler mescidin etrafında toplantı yapıyorlardı) Baksanıza Ömer dininden dönmüş!

Ömer ؓ arkasından şöyle seslendi; "Yalan! Ancak ben Müslüman oldum. Ben "Allah Tealadan başka ilah olmadığına, onun ortağının olmadığına ve Muhammed'in ﷺ O'nun elçisi ve kulu olduğuna şahitlik ettim."

Babama doğru saldırdılar. Güneş tepeye çıkasıya kadar birbirleriyle kavgaya ettiler. Babam yorulup oturdu. Diğerleri ise başında bekliyorlardı. Babam: "Elinizden geleni ardınıza koymayın! Yemin ederim ki! Üçyüz kişi bile olsak biz sizi bırakasıya kadar yada siz bizi bırakasıya kadar dövüşürüz."³⁶¹

Onlar bu hal içerisindeyken üzerinde ipekten bir cübbe ve Kumis gömleği olan bir ihtiyar çıkageldi ve "Ne oluyor size" dedi.

³⁶¹ "İki taraftan birisi helak olasıya kadar savaşırız" anlamındadır.

Onlar: "Ömer dininden döndü."

İhtiyar: "Ne var bunda! Adam kendisi için din seçmiş, ne istiyorsunuz bu adamdan! Adiy b. Ka'b oğullarının kendi dostunu size bırakacağını mı sanıyorsunuz! Bırakın bu adamı.

Sanki o kişiler Ömer'in üzerine sarılmış bir elbiseydi de ihtiyar gelip o elbiseyi çıkardı.

Medineye hicret ettikten sonra babama; "Ey babacığım, Müslüman olduğun gün Mekke'de seninle dövüşen kavme karşı çıkan kimdi?" Diye sordum.

Babam; "O kişi As b. Vail Sehmi' idi" dedi.³⁶²

۳۷۳ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَيْهِ فَقَالُوا: صَبَا عُمَرُ، مَرَّتَيْنِ، وَكُنْتُ عَلَى ظَهْرِ بَيْتٍ، فَأَتَى الْعَاصُ بْنُ وَائِلٍ السُّهْمِيُّ وَعَلَيْهِ قَبَاءٌ دِيْبَاجٍ مَكْفُوفٌ بِخَرِيرٍ، فَقَالَ: صَبَا عُمَرُ، صَبَا عُمَرُ، أَنَا لَهُ جَارٌ، فَتَفَرَّقَ النَّاسُ عَنْهُ، قَالَ ابْنُ عُمَرَ: فَتَعَجَّبْتُ مِنْ عِزِّهِ.

373- İbn Ömer ؓ dedi ki:

Ömer ؓ Müslüman olduğunda insanlar etrafına toplanıp; "Ömer dininden dönmüş" diye iki kez bağırıyorlar. (Bende o sırada Kabe'nin arka tarafındaydım.)

Sonrasında As b. Vail Sehmi, üzerinde ipekten örülmüş bir cübbeyle geldi ve şöyle dedi; "Ömer dinden döndü, Ömer dinden döndü."³⁶³ Ben onun koruyucusuyum!"

Bunun üzerine insanlar dağıldı. Ben Bu adamın (İnsanlar üzerindeki) tesirinden şaşırđım.³⁶⁴

³⁶² Hakim Müstedrek 3: 85 Rivayetin hükmü: İlk kısmı sahih, ikinci kısmı hasen.

³⁶³ Burada söyleyen "Ne var bunda" demek istemişür.

³⁶⁴ Rivayetin hükmü: Hasen.

٣٧٤ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي نَجِيحٍ الْمَكِّيِّ، عَنْ أَصْحَابِهِ غَطَاءٍ وَمُجَاهِدٍ، أَوْ عَنْ رَوَى ذَلِكَ عَنْهُ، أَنَّ إِسْلَامَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ كَانَ فِيمَا نَحْدِلُوا بِهِ عَنْهُ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: كُنْتُ لِلْإِسْلَامِ مُبَاعِدًا، وَكُنْتُ صَاحِبَ خُمُرٍ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، أَجِئْتُهَا وَأَشْرَبْتُهَا، وَكَانَ لَنَا مَجْلِسٌ يَجْتَمِعُ فِيهِ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ بِالْحَزْوَرَةِ عِنْدَ دَارِ عُمَرُو بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍاءَ بْنِ مَخْرُومٍ، قَالَ: فَخَرَجْتُ لَيْلَةً أُرِيدُ جُلَسَانِي أُولَئِكَ فِي مَجْلِسِنَا ذَلِكَ، فَلَمْ أَجِدْ مِنْهُمْ أَحَدًا، قَالَ: فَقُلْتُ: لَوْ أَنِّي جِئْتُ فَلَانًا، خُمَارًا كَانَ بِمَكَّةَ، رَجُلٌ يَبِيعُ الْخُمُرَ، لَعَلِّي أَجِدُ عَنْدهُ خُمْرًا فَأَشْرَبُ مِنْهَا، قَالَ: فَجِئْتُ فَلَمْ أَجِدْهُ، قَالَ: فَقُلْتُ: لَوْ جِئْتُ الْكَعْبَةَ فَطَلْتُ بِهَا سَبْعًا أَوْ سَبْعِينَ، قَالَ: فَجِئْتُ الْمَسْجِدَ أُرِيدُ أَنْ أَطُوفَ بِالْكَعْبَةِ، فَإِذَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يُصَلِّي، وَكَانَ إِذَا صَلَّى اسْتَقْبَلَ الشَّامَ وَجَعَلَ الْكَعْبَةَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الشَّامِ، كَانَ مُصَلِّيًا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ: الرُّكْنِ الْأَسْوَدِ وَالرُّكْنِ الْيَمَانِيِّ، قَالَ: فَقُلْتُ حِينَ رَأَيْتُهُ: وَاللَّهِ، لَوْ أَنِّي اسْتَمَعْتُ بِمُحَمَّدٍ اللَّيْلَةَ حَتَّى أَسْمَعَ مَا يَقُولُ، قَالَ: فَقُلْتُ: لَيْنَ دَتَوْتُ مِنْهُ أَسْمَعُ مِنْهُ لِأَزُوعْتُهُ، قَالَ: فَجِئْتُ الْكَعْبَةَ مِنْ قِبَلِ الْبَحْرِ فَدَخَلْتُ تَحْتَ نِيَابِهَا فَجَعَلْتُ أُمْسِي زَوِيدًا، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يُصَلِّي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ، حَتَّى قُمْتُ فِي قَيْلِيهِ مَا يَشِي وَبَيْنَهُ إِلَّا بَابُ الْكَعْبَةِ، قَالَ: فَلَمَّا سَمِعْتُ الْقُرْآنَ رَقُّ لِي قَلْبِي، فَكَيْفَ وَدَخَلَنِي الْإِسْلَامَ، فَلَمْ أَزَلْ قَائِمًا فِي مَكَانِي ذَلِكَ حَتَّى قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاتَهُ ثُمَّ انْصَرَفَ، وَكَانَ إِذَا انْصَرَفَ خَرَجَ عَلَى دَارِ بَنِي أَبِي حُسَيْنٍ، وَكَانَتْ طَرِيقُهُ حَتَّى خَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ، ثُمَّ يَشْتَدُّ بَيْنَ دَارِ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَبَيْنَ دَارِ ابْنِ أَزْهَرَ بْنِ عَبْدِ عَوْفٍ الزُّهْرِيِّ، ثُمَّ عَلَى دَارِ الْأَخْضَسِ بْنِ شَرِيقٍ، حَتَّى يَدْخُلَ بَيْتَهُ، وَكَانَ مِنْكُمْ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الدَّارِ الرَّقْطَاءِ الَّتِي كَانَتْ بَيْنَ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ، قَالَ عُمَرُ: فَتَبِعْتُهُ، حَتَّى إِذَا دَخَلَ بَيْنَ دَارِ عَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَبَيْنَ دَارِ ابْنِ أَزْهَرَ أَذْرَكْتُهُ، فَلَمَّا سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حُمِي قَامَ، وَعَرَفَنِي، فَظَنَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنِّي إِنَّمَا ابْتِغَيْتُهُ لِأَوْذِيهِ فَتَهَمَّيْتُ ثُمَّ قَالَ: "مَا جَاءَ بِكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ هَذِهِ السَّاعَةُ؟" قَالَ: قُلْتُ: أَنِّ أَؤْمِنُ بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَبِمَا جَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ غَيْرَ وَجَلٍّ، قَالَ: فَحَمِدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَسَلَّمَ اللَّهُ وَقَالَ: "قَدْ هَدَاكَ اللَّهُ يَا عُمَرُ"، ثُمَّ مَسَحَ صَدْرِي وَدَعَا لِي بِالْقَبَاتِ، ثُمَّ انْصَرَفْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْتَهُ، وَاللَّهُ أَعْلَمُ أَيُّ ذَلِكَ كَانَ.

374- Abdullah b. Ebu Necih El Mekki arkadaşları Ata' ve Mücahit'ten ve kendisinden rivayet ettiği kişilerden rivayet ederek dedi ki:

Ömer'in ﷺ Müslüman oluşu çok konuşulan bir olaydı. Çünkü Ömer ﷺ şöyle diyordu:

"İslam'a çok uzak birisiydim. Cahiliyye devrindeyken içki içer ve bunu da çok severdim. Hazura sokağında Mahzumoğullarından Amr b. Aiz b. İmran'ın evinin yanında Kureyşlilerin toplandığı bir meclisimiz vardı.

Bir gece o mecliste toplandığımız arkadaşlarımla görüşmek için oraya gittim ancak orada kimseyi bulamadım. Sonra Mekke'de içki satan bir adam aklıma geldi ve bana içki satar da bende içerim ümidiyle gittim ancak onu da bulamadım. En sonunda Kabe'ye gidip yedi defa veya yetmiş defa tavaf etmek için gittim. Kabe'ye vardığımda tam tavafa başlayacaktım ki birden Rasulullah'ın ﷺ namaz kıldığını gördüm. O ﷺ, namaz kılmak istediğinde Şam'a doğru yönelir ve Kabe'yi kendisiyle Şam arasında tutardı. Namaz kıldığı yer ise Rüknu'l Yemani ile Rüknu Haceril Esved arasındaydı. O'nu gördüğümde [Kendi kendime] bu gece onun yanına gitsem de neler söylüyor bir duysam dedim.

Ona yaklaşısam korkuturum diye düşündüm ve Hicr tarafından Kabe'ye yaklaştım. Kabe'nin örtüsü altına girdim ve Rasulullah ﷺ namazda Kur'ân okurken ona doğru yavaş yavaş yürümeye başladım. Ta ki namaz kıldığı yere gelesiyeye kadar. Artık onunla benim aramda yalnızca Kabe'nin örtüsü vardı. Kur'ân'ı dinleyince kalbim yumuşadı ve ağlamaya başladım. İslam bende etki etmeye başlamıştı.

Rasulullah ﷺ namazını bitirip oradan ayrılışıya kadar bende yerimden hareket etmedim. Geriye döndü ve oradan Beni Hüseyin oğullarının evine doğru döndü ve (evinin yolu o yöndeydi) yola çıktı. Daha sonra Abbas b. Abdülmuttalib'in eviyle İbn Ezher b. Abdu Avf Ezherinin evinin

arasına geçti. Oradanda Ahres b. Şerik'in evinin oraya yöneldi. (Rasulullah'ın K evi Muaviye b. Ebu Süfyan'a ait Darul Rakta da idi.) Abbas b. Abdülmuttalib ile İbn Ezher'in evinin arasına giresiye kadar takip ettim ve ona yetiştim. Rasulullah ﷺ sesimi işitince beni tanıdı ve ayağa kalktı. Ona zarar vermek için geldiğimi sanarak beni zecr etti ve şöyle dedi:

"Seni bu saatte buraya getiren nedir Ey Hattab'ın oğlu!"

Dedim ki: "Ben Allah'a ﷻ, Rasulu'ne ve Allah ﷻ katından getirdiğine iman ediyorum."

Bunun üzerine Rasulullah ﷺ hamd etti ve şöyle dedi: Allah ﷻ seni hidayete erdirdi Ey Ömer!

Sonra göğsümü sıvazladı ve bana sebat için dua da bulundu. Sonra ben oradan ayrıldım, Rasulullah'da ﷺ evine girdi. ³⁶⁵

٣٧٥ - عَنْ بَعْضِ آلِ عُمَرَ، أَوْ عَنْ بَعْضِ أَهْلِهِ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ: لَمَّا أَسْلَمْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ، تَذَكَّرْتُ أَيُّ أَهْلِ مَكَّةَ أَشَدُّ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَاوَةً؟ حَتَّى آتَيْتُهُ فَأَخْبِرَهُ أَنِّي قَدْ أَسْلَمْتُ، قَالَ: قُلْتُ: أَبُو جَهْلٍ بْنُ هِشَامٍ، وَكَانَ مِنْ أَخْوَالِ أُمِّ عُمَرَ خَنْثَمَةَ بِنْتِ هِشَامِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، فَأَقْبَلْتُ حِينَ أَصْبَحْتُ حَتَّى صَرَنْتُ عَلَيْهِ بَابَهُ، فَخَرَجَ إِلَيَّ فَقَالَ: مَرْحَبًا وَأَهْلًا يَا ابْنَ أَخْنِي، مَا جَاءَ بِكَ؟ قَالَ: قُلْتُ: جِئْتُ أَخْبِرُكَ أَنِّي قَدْ آمَنْتُ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَصَدَّقْتُهُ بِمَا جَاءَ بِهِ، قَالَ: فَضَرَبَ بِالْبَابِ فِي وَجْهِهِ وَقَالَ: قَبْحَكَ اللَّهُ وَقَبْحَ مَا جِئْتَ بِهِ. فَرَعَوْمُوا أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالَ فِي إِسْلَامِهِ حِينَ أَسْلَمَ يَذْكُرُ بَدْءَ إِسْلَامِهِ وَمَا كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أُخْتِهِ فَاطِمَةَ بِنْتِ الْخَطَّابِ حِينَ كَانَ امْرَأَهُ وَأُمُّهَا مَا كَانَ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ ذِي الْفَضْلِ الَّذِي وَجَبَتْ ... مِنْهُ عَلَيْنَا إِيَادٍ مَا لَهَا غَيْرُ

وَقَدْ بَدَأْنَا فَكُذِّبْنَا فَقَالَ لَنَا ... صِدْقُ الْخَبَرِ نَبِيُّ عِنْدَهُ الْخَبَرُ

وَقَدْ ظَلَمْتُ ابْنَةَ الْخَطَّابِ ثُمَّ هَدَى ... رَبِّي عَشِيَّةً قَالُوا: قَدْ صَبَا عُمَرُ

وَقَدْ نَدِمْتُ عَلَى مَا كَانَ مِنْ زَلَلِي ... وَظَلَمْتُهَا حِينَ تَثَلَّى عِنْدَهَا السُّورُ
لَمَّا دَعَتْ رَبَّهَا ذَا الْعَرْشِ جَاهِدَةً ... وَالذُّمُّ مِنْ عَنِهَا عَجَلَانِ يُخَدِرُ
أَبْقَنْتُ أَنَّ الَّذِي تَدْعُو لَخَالِقُهَا ... وَكَأَذِّ يَسْقِينِي مِنْ عَبْرَةٍ دَرَزُ
فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ خَالِقُنَا ... وَأَنْ أَحْمَدَ فِيْنَا الْيَوْمَ مُشْتَهَرُ
نَبِيٍّ صِدْقٍ أَتَى بِالصَّدَقِ مِنْ ثِقَةٍ ... وَافَى الْأَمَانَةَ مَا فِي غُودِهِ خَوَرُ
مِنْ هَائِسٍ فِي الذُّرَى وَالْأَنْفِ حَيْثُ رَبَتْ ... مِنْهَا الدَّوَابُّ وَالْأَسْمَاعُ وَالْبَصَرُ
وَحَيْثُ يَلْجَأُ ذُو خَوْفٍ وَمُفْتَقِرُ ... وَحَيْثُ يَنْسُو إِذَا مَا فَاخَرَتْ مُضَرُ
يَتَلَوُ مِنَ اللَّهِ آيَاتٍ مُنْزَلَةً ... يَظُلُّ يَسْجُدُ مِنْهَا التَّجَمُّ وَالشَّجَرُ
بِهِ هَدَى اللَّهُ قَوْمًا مِنْ صَلَاتِهِمْ ... وَقَدْ أَعَدَّتْ لَهُمْ إِذَا أَلْبَسُوا سَقَرُ

375- Ömer'in ؓ ev ahalisinin bazısından şöyle rivayet edildi.

Ömer ؓ dedi ki: "Müslüman olduğum gece Kureş'ten Rasulullah'a düşmanlık noktasında şiddetli olan kişileri onlara gidip Müslüman olduğumu haber vermek için düşünmeye başladım.

Aklıma Ebu Cehl b. Hişam geldi. O Ümmü Ömer Hanteme binti Hişam b. Muğire'nin dayılarından.

Sabah olunca ona gittim ve kapısını çaldım. Kapıyı açtı ve: "Merhaba, Hoş geldin Ey kardeşimin oğlu. Neden geldin?" dedi.

Dedim ki: "Allah'a ﷻ, Rasulü Muhammed'e ﷺ iman ettiğimi ve Allah ﷻ katından getirdiğini tasdik ettiğimi haber vermeye geldim."

Kapıyı yüzüme kapadı ve "Allah seni de getirdiğin haberi de kahretsin" dedi.

Ömer b. Hattab'ın ؓ Müslüman olduğunda ve kızkardeşi Fatımayla aralarında geçen hakkında şöyle şiir söylediği iddia ediliyor.³⁶⁶

³⁶⁶ Sireni İbn Hişam, 1:350. Rivayetin hükmü: Munkatı. Son kısmında geçen şiir diğer rivayetlerde tam olarak nakledilmediğinden tercüme edilmedi. [Mütercim]

٣٧٦ - ذَكَرَهُ أَسْمَاءُ بِنْتُ زَيْدٍ، يَغْنِي ابْنُ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَسْلَمَ قَالَ: قَالَ لَنَا عُمَرُ: ائْتِجِبُونِ أَنْ أَعْلِمَكُم بِذَوِّ إِسْلَامِي؟ قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: كُنْتُ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَبَيْنَا أَنَا فِي يَوْمٍ حَارٍّ فِي بَغْضِ طَرِيقٍ مَكَّةَ إِذْ لَقَيْتَنِي رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَقَالَ: أَيْنَ تَذْهَبُ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ؟ قَالَ: قُلْتُ: أُرِيدُ هَذَا الَّذِي الَّذِي الَّذِي، قَالَ: عَجَبًا لَكَ تَزْعُمُ أَنَّكَ هَكَذَا، وَقَدْ دَخَلَ عَلَيْكَ هَذَا الْأَمْرُ بَيْنَكَ، قُلْتُ: وَمَا ذَاكَ؟ قَالَ: أَخَذْتُكَ قَدْ صَبَتْ، قَالَ: فَارْجَعْتُ مُغْضَبًا، وَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَجْمَعُ الرَّجُلَ وَالرَّجُلَيْنِ إِذَا أَسْلَمَا عِنْدَ الرَّجُلِ بِهِ قُوَّةٌ يُصِيبَانِ مِنْ طَعَامِهِ، قَالَ: وَقَدْ كَانَ صَمٌّ إِلَى رُؤُجِ أَخْتِي رَجُلَيْنِ، فَجِئْتُ حَتَّى قَرَعْتُ الْبَابَ، قَالَ: مَنْ هَذَا؟ قُلْتُ: ابْنُ الْخَطَّابِ، قَالَ: وَكَانُوا يَقْرَأُونَ صَحِيفَةً مَعَهُمْ، قُلْنَا [ص: ٢٨٧] سَمِعُوا صَوْتِي اخْتَفَوْا وَلَسُوا الصَّحِيفَةَ، فَقَامَتِ الْمَرْأَةُ فَفَتَحَتْ لِي، فَقُلْتُ: يَا عَدُوَّةَ نَفْسِهَا، قَدْ بَلَغَنِي أَنَّكَ صَبَوْتَ، وَارْفَعِ شَيْئًا فِي يَدَيِّ فَأَضْرِبْهَا، فَسَأَلَ الدَّمُ، قُلْنَا زَاتِ الدَّمِ بَكَتْ وَقَالَتْ: يَا ابْنَ الْخَطَّابِ، مَا كُنْتُ فَاعِلًا فَاغْتَل، فَقَدْ أَسْلَمْتُ، قَالَ: فَجَلَسْتُ عَلَى السَّرِيرِ فَتَطَرْتُ، فَإِذَا بِكِتَابٍ فِي نَاحِيَةِ الْبَيْتِ، فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ أَعْطَيْتَنِي، قَالَتْ: لَسْتُ مِنْ أَهْلِهِ، إِنَّكَ لَا تَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ، وَلَا تَطْهَرُ، وَهَذَا لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ، فَلَمَ أَرُلْ بِهَا حَتَّى أَعْطَيْتَنِي، فَإِذَا فِيهِ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، قُلْنَا مَرَزْتُ بِالرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ دُعِزْتُ وَرَزَيْتُ بِالصَّحِيفَةِ، ثُمَّ رَجَعْتُ فَإِذَا فِيهِ: {سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ} ، كَلِمًا مَرَزْتُ بِاسْمِ مَنْ أَسْمَاءُ اللَّهِ دُعِزْتُ، ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى نَفْسِي، حَتَّى بَلَغْتُ {أَمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْقَضُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُتَخَلِّفِينَ فِيهِ} [الحديد: ٧] إِلَى قَوْلِهِ: {إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ} [البقرة: ٩١] ، قُلْتُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، فَخَرَجَ الْقَوْمُ يَتَذَاذُونَ بِالْكَبِيرِ اسْتِشَارًا بِمَا سَمِعُوا مِنِّي، وَحَمِدُوا اللَّهَ، وَقَالُوا: يَا ابْنَ الْخَطَّابِ، أَمْسِرْ، قُلْنَا أَنْ عَرَفُوا مِنِّي الصَّدَقَ قُلْتُ لَهُمْ: أَخْبِرُونِي بِمَكَانِ رَسُولِ اللَّهِ، قَالُوا: هُوَ فِي بَيْتٍ فِي أَسْفَلِ الصَّفَا، فَخَرَجْتُ حَتَّى قَرَعْتُ الْبَابَ، قِيلَ: مَنْ هَذَا؟ قُلْتُ: ابْنُ الْخَطَّابِ، وَقَدْ عَرَفُوا شِدَّتِي عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، وَلَمْ يَعْلَمُوا إِسْلَامِي، قَالَ: فَمَا اجْتَرَأَ أَحَدٌ مِنْهُمْ بِفَتْحِ الْبَابِ، فَقَالَ

رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اِقْتَحُوا لَهُ، فَإِنْ يَرِدَ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يَهْدِهِ"، قَالَ: فَفَتَحُوا لِي،
وَأَخَذَ رَجُلٌ بِعَضْدي، حَتَّى ذَتَوْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "أَرْسَلُوهُ"، فَأَرْسَلُونِي
فَعَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَأَخَذَ بِمَجْمَعِ قَمِيصِي فَجَبَذَنِي إِلَيْهِ وَقَالَ: "اسْلِمْ يَا ابْنَ الْخَطَابِ، اللَّهُمَّ
اغْدِهِ"، قَالَ: قُلْتُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، فَكَبَّرَ الْمُسْلِمُونَ تَكْبِيرَةً
سَمِعْتُ بِطَرَفِ مَكَّةَ، وَقَدْ كَانَ اسْتَخْفَى، وَكُنْتُ لَا أَسَاءُ أَنْ أَرَى رَجُلًا إِذَا اسْلَمَ يُضْرَبُ إِلَّا
رَأَيْتُهُ، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ قُلْتُ: مَا أَحْبَبُ إِلَّا أَنْ يُصِيبَنِي مِمَّا يُصِيبُ الْمُسْلِمِينَ، فَذَهَبْتُ إِلَى
خَالِي، وَكَانَ شَرِيفًا فِيهِمْ، فَقَرَعْتُ عَلَيْهِ الْبَابَ، فَقَالَ: مَنْ هَذَا؟ قُلْتُ: ابْنُ الْخَطَابِ، فَخَرَجَ،
فَقُلْتُ: أَشَعَرْتَ إِلَيَّ قَدْ صَبَوْتُ؟ قَالَ: لَا تَفْعَلْ، قُلْتُ: قَدْ فَعَلْتُ، قَالَ: لَا تَفْعَلْ، وَأَجَافُ
الْبَابَ دُونِي، قُلْتُ: مَا هَذَا بِشَيْءٍ، فَخَرَجْتُ حَتَّى جِئْتُ [ص: ٢٨٨] رَجُلًا مِنْ عِظَمَاءِ
قَرْنِي، فَقَرَعْتُ الْبَابَ، فَخَرَجَ، فَقُلْتُ: أَشَعَرْتَ إِلَيَّ قَدْ صَبَوْتُ؟ قَالَ: لَا تَفْعَلْ، قُلْتُ: قَدْ
فَعَلْتُ، فَدَخَلَ فَأَجَابَ الْبَابَ، قَالَ: فَاَنْصَرَفْتُ، فَقَالَ لِي رَجُلٌ: أَتَحِبُّ أَنْ يَغْلَمَ بِاسْلَامِكَ؟
قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: فَإِذَا جَلَسَ النَّاسُ فِي الْحِجْرِ فَأَنْتَ فَلَانًا، رَجُلًا لَمْ يَكُنْ يَكُنْ السَّرَّ، فَأَصْنَعْ
إِلَيْهِ وَقُلْ لَهُ فِيمَا بَيْنَكَ وَبَيْنَتِهِ: إِنِّي قَدْ صَبَوْتُ، فَإِنَّهُ سَوْفَ يَظْهَرُ عَلَيْكَ وَيَصِيحُ وَيَقْلَعُهُ، قَالَ:
فَلَمَّا اجْتَمَعَ النَّاسُ فِي الْحِجْرِ جِئْتُ إِلَى الرَّجُلِ فَذَتَوْتُ فَأَصْعَيْتُ إِلَيْهِ فِيمَا بَيْنِي وَبَيْنَتِهِ: إِنِّي
قَدْ صَبَوْتُ، فَقَالَ: قَدْ صَبَوْتُ؟ قُلْتُ: نَعَمْ، فَرَفَعَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ وَقَالَ: أَلَا إِنَّ ابْنَ الْخَطَابِ قَدْ
صَبَا، فَكَانَ إِلَيَّ النَّاسُ فَضَرَبُونِي وَضَرَبَتْهُمْ، قَالَ: فَقَالَ خَالِي: مَا هَذَا؟ فَقِيلَ: ابْنُ الْخَطَابِ،
فَقَامَ عَلَى الْحِجْرِ فَأَشَارَ بِكُمُ: أَلَا إِلَيَّ قَدْ أَجَرْتُ ابْنَ أَخِي، فَانْكَشَفَ النَّاسُ عَنِّي، وَكُنْتُ لَا
أَسَاءُ أَنْ أَرَى أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ يُضْرَبُ إِلَّا رَأَيْتُهُ، وَأَنَا لَا أَضْرِبُ، فَقُلْتُ: مَا هَذَا بِشَيْءٍ حَتَّى
يُصِيبَنِي مِمَّا يُصِيبُ الْمُسْلِمِينَ، وَأَنْهَلْتُ حَتَّى إِذَا جَلَسَ فِي الْحِجْرِ، دَخَلْتُ إِلَى خَالِي قُلْتُ:
اسْمَعْ، قَالَ: مَا أَسْمَعُ؟ قُلْتُ: جَوَارِكَ عَلَيْكَ رَدٌّ، فَقَالَ: لَا تَفْعَلْ يَا ابْنَ أَخِي، قُلْتُ: بَلَى هُوَ
ذَاكَ، قَالَ: مَا بَشَتْ، قَالَ: فَمَا زِلْتُ أَضْرِبُ وَأَضْرِبُ حَتَّى أَعَزَّ اللَّهُ الْإِسْلَامَ.

376- Üsame b. Zeyd b. Eslem dedesinden ve babasından rivayetle şöyle dedi:

Ömer b. Hattab bize "Size nasıl Müslüman olduğumu anlatmamı ister misiniz" dedi. Bizde "evet" dedik.

"Rasulullah'a ﷺ karşı insanların en şiddetlilerindendim. Sıcak bir günde Mekke sokaklarındayken Kureyşten bir adamla rastlaştık ve adam bana; nereye gidiyorsun Ey Hattab'ın oğlu" dedi.

Ben; "Şunu istiyorum dedim." ³⁶⁷

Adam; "Bu iş senin evine kadar girmişken sen böyle yapabileceğini mi sanıyorsun" dedi.

Ben; "Ne demek istiyorsun ?" diye sordum.

Adam; "Kız kardeşin Fatıma dinden dönmüş" dedi.

Bende öfkelenerek geri döndüm. O zamanlarda Rasulullah ﷺ Müslüman olan iki kişiyi kuvvetli (imkanı) olan bir kişinin yanına veriyor onunla yemeğini paylaşıyordu. Kız kardeşimin kocasına da iki kişi vermişti.

Eve gidip kapıyı çaldım. Kız kardeşim "kim o" diye sordu.

"Hattab'ın oğlu" diye cevap verdim. Yanlarında olan bir sahifeyi okuyorlardı, benim sesimi duyunca (o iki kişi) gizlendiler ancak sahifeyi (almayı) unuttular.

Kız kardeşim kalkıp kapıyı açtı.

"Ey nefsinin düşmanı dininden dönmüşsün!" dedim. Elimi kaldırıp ona vurdum ve vücudundan kan akmaya başladı. Kız kardeşim kanı görünce ağlayıp " Elinden ne geliyorsa yap Ey Hattab'ın oğlu ! Evet ben Müslüman oldum" dedi.

Yere oturdum ve evin köşesindeki sahifeyi gördüm ve " o da nedir ? bana getirin" dedim.

³⁶⁷ Burada 371. Hadiste geçen Hazreti Peygamber'i ﷺ öldürmeyi istemesi vardır.

Kız kardeşim; "Sen onu okumaya ehil değilsin. Sen cünüplükten gusletmez ve temizlenmezsin. Ona ancak temiz olanlar dokunur" dedi.

Sahifeyi bana verisiye kadar istedim. Alınca birde baktım ki başında "بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" yazıyor. "الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ" kısmına ulaşınca sahifeyi bıraktım. Sonra tekrar aldım. "Göklerde ve yerde bulunanlar Allah'ı tesbih etmektedir. O üstündür, her yapuğunda hikmet vardır."³⁶⁸ Ayetini okudum.

Allah'ın ﷻ isimlerinden bir isim okuduğumda dehşete kapılıyor sonra tekrar kendime geliyordum.

"Allah'a ve resulüne iman edin; O'nun size emanet olarak verdiklerinden, başkaları için de harcayın. İçinizden iman edip böyle harcamada bulunanlara büyük mükâfat vardır." Bu ayete kadar geldim. "Eğer inanmış kimseler iseniz." Ayetini okuyunca "Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Ve Muhammed aleyhisselam Onun kulu ve resulüdür." Dedim.

(Arkada gizlenenler) beni duyunca tekbir getirip beni müjdeleyerek yerlerinden çıktılar. Allah'a ﷻ hamd edip "Müjdeler olsun Ey Hattab'ın oğlu" dediler.

Onlar benim doğruluğumu görünce "Bana Rasulullah'ın ﷺ yerini söyleyin" dedim.

Onlar: "Rasulullah ﷺ Safa tepesinin altındaki evdedir" dediler.

Hemen yola çıkıp (eve ulaşım) ve kapıyı çaldım. "Kim o" diye sordular. "Hattab'ın oğlu" diye cevap verdim.

Onlar benim Rasulullah'a ﷺ olan şiddetimi biliyorlardı ancak Müslüman olduğumdan henüz haberleri yoktu.

Hiç kimse kapıyı açmaya cesaret edememişti.

Rasulullah ﷺ ise; "Kapıyı açın! Allah ﷻ onun için hayır murad ettiyse onu doğru yola iletecektir" buyurdu.

Kapı açıldı ve birisi kollarımdan tutarak beni içeriye çekti taki Nebi'ye çok yakın oldum. Rasulullah "onu gönderin" buyurdu. Sonra beni bıraktılar ve Rasulullah'ın hemen önüne oturdum. Beni gömleğimden kendine doğru çekip "Müslüman ol Ey Ömer! Allahım onu hidayete erdir" dedi.

Bende: "Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Ve Muhammed Onun kulu ve resulüdür." Dedim. (Orada bulunan) Müslümanlar öyle bir tekbir getirdiler ki ta Mekke sokaklarından tekbir sesi işitilmişti halbuki Müslümanlar o güne kadar hep gizleniyorlardı.

Ben o güne kadar Müslüman olan bir kişiye vurulmasını görmek istemiyordum taki bunu kendimde gördüm ve "Müslümanlara olanın bana da olması beni mutlu eder." Dedim.

Hemen oradan çıkıp dayımın (O sıralarda dayım kavminin efendisiydi.) evine gittim ve kapıyı çaldım. "Kim o ?" diye sorunca "Hattab'ın oğlu" cevabını verdim.

"Yaptığının benim için önemi yok" diyerek oradan ayrıldım. Kureyş büyüklerinden birisinin evine gittim.

Kapıyı çaldım, dışarıya çıkınca kendisine; "Haberin yok mu ben dininizden döndüm" dedim.

O; "Yapma" dedi.

Ben; "Yaptım bile" dedim.

Bunun üzerine içeriye girip kapıyı yüzüme kapattı. Oradan ayrıldığımda bir adam gelip; "Müslüman olduğunun bilinmesini mi istiyorsun." dedi.

"Evet" diye cevap verdim.

Adam; "İnsanlar Hicr' de oturunca filan adama git. O adam asla sır saklayamaz, ona bu aramızda kalsın diyerek ben Müslüman oldum de. O duyduğunu herkese yayacaktır." Dedi.

İnsanlar Hicr'de toplanınca o adama gittim ve ona "Ben dininizden döndüm" dedim.

Adam; **"Gerçekten dininden mi döndün"** dedi.

Ben **"evet"** cevabını verince en yüksek sesiyle; **"Ömer dininden dönmüş"** diye bağırmaya başladı.

Bunun üzerine insanlar üzerime saldırdılar ve onlarla dövüştüm.

Dayım gelip **"Neler oluyor burada"** dedi. Ona **"Hattab'ın oğlu"** dediler.

Dayım Hicr'in üzerine çıkıp koluyla beni işaret ederek **"Onu ben koruyorum"** dedi. Bunun üzerine insanlar etrafımdan dağıldılar.

Müslümanlardan birisinin dövülmesini görmeyi istemiyordum taki bende dövülesiye kadar. Müslümanların başına gelen bir olayın benim başıma da gelmesi hiç önemli değil!

Dayımın yanına gidesiye kadar ağırdan alıp Hicr'de oturdum. Dayıma **"Beni dinle"** dedim.

Dayım; **"Ne dinleyecekmişim"** dedi.

"Yakınların senin sözünü dinlemesinler. (onları bırak) " dedim.

Dayım; **"Bunu yapma"** dedi.

Ben **" Hayır! Dediğim gibi olacak "** deyince **"Nasıl istersen"** dedi.

O günden sonra Allah ﷻ İslam'ı kuvvetlendiresiye kadar dövdüm ve dövdüm.³⁶⁹

۳۷۷ - عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ لَنَا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: اتَّحِبُّونَ أَنْ أَعْلِمَكُمُ أَوَّلَ إِسْلَامِي؟ قَالَ: قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: كُنْتُ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: بَيْنَا أَنَا فِي يَوْمٍ شَدِيدِ الْحَرِّ فِي الْهَاجِرَةِ فِي بَعْضِ طُرُقِ مَكَّةَ إِذَا أَنَا بِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ، قَالَ: أَيْنَ تُرِيدُ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ؟ قُلْتُ: أُرِيدُ هَذَا الرَّجُلَ الَّذِي الَّذِي، فَقَالَ: عَجَبٌ لَكَ يَا ابْنَ الْخَطَّابِ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطَوِيلِهِ إِلَى آخِرِهِ.

³⁶⁹ Beyhaki Delail 2: 45. Rivayetin hükmü: Zayıf.

377- Zeyd b. Eslem babasının şöyle dediğini rivayet etti:

Ömer b. Hattab ؓ bize dedi ki: "Size Müslüman olmadan önceki halimi anlatmamı ister misiniz?"

Bizde "Evet" dedik.

Şöyle dedi; "Rasulullah'a ﷺ karşı en şiddetli olanlardan birisiydim. Sıcak bir günde öğle sığağı altında Mekke sokaklarında giderken Ku-reys'ten birine rastladım. Bana "(Bu sıcak vakitte) Ne istiyorsun." diye sordu. Kendisine filanca adamı istiyorum...

Adam: "Sana şaşıyorum Ey Hattab'ın oğlu ....

Bu şekilde hadisi uzun haliyle rivayet etti.³⁷⁰

٣٧٨ - قَتَا جَرِيرُ بْنُ حَارِثٍ قَالَ: سَمِعْتُ نَافِعًا مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ يَقُولُ: أَصَابَ النَّاسُ فَتْحًا بِالشَّامِ، فِيهِمْ بِلَالٌ، وَأَطْنَتْ ذَكَرُ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، فَكُتِبُوا إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ: إِنَّ هَذَا الْفَرَسَ الَّذِي أَصَبْنَا لَكَ خُمْسُهُ، وَلَنَا مَا بَقِيَ لَيْسَ لِأَحَدٍ فِيهِ شَيْءٌ، كَمَا صَنَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِحُثَيْنٍ، فَكَتَبَ عُمَرُ: إِنَّهُ لَيْسَ عَلَيَّ مَا قُلْتُمْ، وَلَكِنِّي أَقْفُهَا لِلْمُسْلِمِينَ، فَرَأَوْهُ الْكِتَابَ، وَرَاجِعَهُمْ، يَأْتُونَ وَيَأْتِي، فَلَمَّا أَبَوْا فَأَمَّ عُمَرُ فَدَعَا عَلَيْهِمْ فَقَالَ: اللَّهُمَّ اكْفِنِي بِبِلَالٍ وَأَصْحَابِ بِلَالٍ، فَمَا خَالَ الْحَوْلُ عَلَيْهِمْ حَتَّى مَاتُوا جَمِيعًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ.

378- Cerir b. Hazim şöyle anlattı:

Abdullah b. Ömer'in ؓ azatlısı Nafi'nin şöyle dediğini işittim.

İnsanlar Şam'ı fethettiklerinde – içlerinde Bilal'de ؓ vardı – (Zannımca Muaz b. Cebeli zikretti) Ömer'e ؓ şöyle yazdılar:

"Ele geçirdiğimiz bu ganimetin beşte biri senin hakkın, geriye kalan ise bize aittir ve başka kimsenin bunda hakkı yoktur! Aynı Rasulullah'ın Huneyn'de yaptığı gibi..."

³⁷⁰ Rivayet İbn Cevzi'nin "Tarihu Ömer" eserinde muhtasar olarak rivayet edilmiştir. Rivayetin hükmü: Zayıf.

Ömer rahme ise şöyle cevap yazdı: "Bu dediğiniz gibi değildir! Ben o ganimeti Müslümanlar için ayırıyorum."

Ömer'in rahme mektubunu geri ona gönderdiler. Ömer'de rahme tekrar onlara gönderdi. Onlar Ömer'in rahme dediğini kabul etmiyor, Ömer'de rahme onların dediğini kabul etmiyordu.

Bu olaylar üzerine Ömer rahme kalkıp onlara şöyle beddua etti:

"Allahım beni, Bilal ve arkadaşlarından kendin ile müstağni kıl."

Bu bedduanın üzerine bir yıl geçmeden hepsi vefat etti.³⁷¹

۳۷۹ - عَنْ عُمَرَ بْنِ مُحَمَّدٍ، يَقِي: ابْنُ زَيْدٍ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ زَيْدٍ، أَنَّ عُمَرَ جَعَلَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ فِي الشُّورَى، فَأَتَاهُ آتٍ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، اسْتَخْلِفْ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ، وَمِنَ الْمُهَاجِرِينَ الْأَوَّلِينَ، وَإِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَ عُمَرُ: قَدْ قُلْتُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَتَمَحُجَّ مِنْهَا، حَسْبُنَا آلُ عُمَرَ الْكَفَافُ، لَا لَنَا وَلَا عَلَيْهِ.

379- Ömer b. Muhammed (İbn Zeyd b. Abdullah b. Ömer) dedi ki:

Babam Muhammed b. Zeyd bana şöyle haber verdi:

Ömer rahme, (Oğlu) Abdullah b. Ömer'i rahme şura meclisine dahil etti.

Birisi gelip: "Ey müminlerin emiri! Oğlun Abdullah b. Ömer'i rahme halife olarak bıraksan.. O Rasulullah'ın rahme arkadaşı, ilk hicret edenlerden birisi ve müminlerin emirinin oğludur." Dedi.

Ömer rahme: "Nefsim elinde bulunan Allah'a rahme yemin ederim ki siz hilafete bizi öldürmek istiyorsunuz! Ömer ailesine bu (benim halife olmam) yeter. Bundan sonra halifelin ne bizim lehimize ne de aleyhimize olsun..."³⁷²

³⁷¹ Rivayetin hükmü: Zayıf.

³⁷² Rivayetin hükmü: Zayıf.

٣٨٠ - قَتَا سَالِمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: رَأَتْ عَلَى أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ خَبْرَ عُمَرَ وَهُوَ أَمِيرُ الْبَصْرَةِ، وَكَانَ بِهَا امْرَأَةٌ فِي جُفَيْهَا شَيْطَانٌ يَتَكَلَّمُ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهَا رَسُولًا فَقَالَ لَهَا: مَرِي صَاحِبَكَ فَلْيَذْهَبْ فَلْيُخْبِرْنِي عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ: هُوَ بِالْأَمْنِ يَوْشِكُ أَنْ يَأْتِيَنِي، فَمَكَّنُوا غَيْرَ طَوِيلٍ، قَالُوا: اذْهَبْ فَأَخْبِرْنَا عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، فَإِنَّهُ قَدْ رَأَتْ عَلَيْنَا، فَقَالَ: إِنَّ ذَلِكَ لَرَجُلٌ مَا نَسْتَطِيعُ أَنْ نَذَلُوهُ مِنْهُ، إِنَّ بَيْنَ عَيْنَيْهِ رُوحَ الْقُدُسِ، وَمَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَيْطَانًا يَسْمَعُ صَوْتَهُ إِلَّا خَرَّ لَوَجْهِهِ.

380- Salim b. Abdullah şöyle rivayet etti:

Ebu Musa El Eşari Basra valisi iken bir süre kendisine Ömer'in ؓ haberi gelmedi. Ebu Musa El Eşari'nin yanında cübbesinde bir şeytan bulunan ve kendisiyle konuşan bir kadın vardı. Kadına bir elçi göndererek ona:

"Arkadaşına söyle, gitsin ve bana Müminlerin Emir'inden bir haber getirsin" dedi.

Şeytan; "O şuan Yemen'de. Buraya gelebilir..." dedi.

Çok fazla beklemeden tekrardan "git ve Müminlerin Emir'inden bize haber getir onun haberi bize gelmedi" dediler.

Şeytan; "Bu öyle bir adam ki kendisine bir türlü yaklaşamıyorum. Onun iki gözü arasında Ruhul Kudüs (Cebrail) var, Allah ﷻ tarafından yaratılmış hiçbir Şeytan yok ki Onun (Ömer'in ؓ) sesini duyupta kaçmasın."³⁷³

٣٨١ - عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: قَالَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ ذَاتَ يَوْمٍ أَوْ لَيْلَةٍ: إِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ إِسْلَامُهُ عِزًّا، وَكَانَتْ إِمَارَتُهُ فَتْحًا، وَكَانَ بَيْنَ عَيْنَيْهِ مَلَكٌ يُسَدِّدُهُ، وَكَانَ الْفَارُوقُ فَرَّقَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ، وَنَزَلَ الْقُرْآنُ بِتَصْدِيقِ رَأْيِهِ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ بَنِي سُلَيْمٍ، يُقَالُ لَهُ حَرَمِيُّ: كَانَ أَبُو بَكْرٍ خَيْرًا مِنْهُ، فَأَعَادَ أَبُو مُوسَى الْقَوْلَ، فَقَالَ السُّلَمِيُّ مِثْلَ مَقَالَتِهِ ثَلَاثًا، فَلَمَّا قَفَلُوا

³⁷³ İbnül Cevzi, Tarihu Ömer, S.62.
Rivayetin hükmü: Zayıf.

صار إلى عمر فقص عليه القصة، فقال عمر: ليلة من أبي بكر خير من عمر الدهر كله، وليلتم من أبي بكر خير من عمر الدهر كله، أما يومه فيوم ازددت العرب، وأما ليلته فليته الغار، حين وفى النبي صلى الله عليه وسلم بنفسه.

381- Hasan, Ebu Musa El Eşari'nin ؓ kendisine bir gün veya bir gece şöyle dediğini rivayet etti:

Dedi ki: "Ömer b. Hattab'ın ؓ Müslüman oluşu bir izzet, emirliği bir fetihdi. İki gözü arasında onu doğru yola ileten bir melek bulunuyordu.

O hakk ile batılı ayıran Faruk'tu ve Kur'an (ayetleri defalarca) onu tasdik olarak inmişti."

Kendisine Harami denilen Beni Süleym'den bir adam "Ebubekir Ömer'den ؓ hayırlıydı," Dedi.

Ebu Musa kendi anlattığını tekrar etti. Süleymlü kişi ise üç defa söylediğini tekrar etti. Bu şekilde kalınca Ömer'in ؓ yanına gitti ve olayı anlattı.

Ömer ؓ; "Ebubekir'in ؓ bir gecesini Ömer'in tüm ömründen daha hayırlıdır ve yine Ebubekir'in bir günü Ömer'in tüm ömründen daha hayırlıdır. O gün ise, Arapların dinden döndüğü gündür. Gece ise, kendisini feda ederek Rasulullah'ı ؐ koruduğu mağaradaki gecedir." ³⁷⁴

٣٨٢ - عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ إِلَى حَرَّةٍ وَاقِمَ، حَتَّى إِذَا كُنَّا بِصِرَارٍ إِذَا نَارٌ، فَقَالَ: يَا أَسْلَمُ إِنِّي لَأَرَى مَا هُنَا رَحِمَا قَصَرَ بِهِمُ اللَّيْلُ وَالْبَرْدُ، انْطَلِقْ بِنَا، فَخَرَجْنَا نَهْزُولَ حَتَّى دَنَوْنَا مِنْهُمْ، فَإِذَا بِامْرَأَةٍ مَعَهَا صِبْيَانٌ صِفَارٌ وَقَدَرٌ مَنْصُوبَةٌ عَلَى نَارٍ وَصِبْيَانُهَا يَتَضَاغُونَ، فَقَالَ عُمَرُ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَصْحَابَ الصَّوَاءِ، وَكِرِهَ أَنْ يَقُولَ: يَا أَصْحَابَ النَّارِ، فَقَالَتْ: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ، فَقَالَ: أَذْنُوءُ؟ فَقَالَتْ: أَذْنُ بَخِيرٍ أَوْ دَعٍ، فَذَنَا فَقَالَ: مَا بَالُكُمْ؟ قَالَتْ: قَصَرَ بِنَا اللَّيْلُ وَالْبَرْدُ، قَالَ: فَمَا بَالُ هَؤُلَاءِ الصَّبِيِّ يَتَضَاغُونَ؟ قَالَتْ:

³⁷⁴ Beyhaki, Delail, 2:209.

Rivayetin hükmü: Zayıf.

الْجُوعُ، قَالَ: فَأَيُّ شَيْءٍ فِي هَذِهِ الْقَدْرِ؟ قَالَتْ: مَا اسْكَبْتُهُمْ بِهِ حَتَّى يَنَامُوا، وَاللَّهِ بَيْنَنَا وَبَيْنَ عُمَرَ، فَقَالَ: أَيُّ رَحِمَكَ اللَّهُ، وَمَا يَذْرِي عُمَرَ بِكُمْ؟ قَالَتْ: يَتَوَلَّى عُمَرَ أَمْرَنَا ثُمَّ يَغْفُلُ عَنَّا. قَالَ: فَأَقْبِلْ عَلَيَّ فَقَالَ: انْطَلِقْ بِنَا، فَخَرَجْنَا نَهْزُولُ حَتَّى أَتَيْنَا دَارَ الدَّقِيقِ، فَأَخْرَجَ عَذْلًا مِنْ دَقِيقٍ وَكَبَّةً مِنْ شَحْمٍ، فَقَالَ: اخْمِلْهُ عَلَيَّ، فَقُلْتُ: أَنَا اخْمِلْهُ عَنْكَ، قَالَ: أَنْتَ تَحْمِلُ عَلَيَّ وَرَزِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا أَمُّ لَكَ؟ فَحَمَلْتُهُ عَلَيْهِ فَاَنْطَلَقُ، وَانْطَلَقْتُ مَعَهُ إِلَيْهَا، نَهْزُولُ، فَالَقَى ذَلِكَ عِنْدَهَا وَأَخْرَجَ مِنَ الدَّقِيقِ شَيْئًا، فَجَعَلَ يَقُولُ لَهَا: دُزِّي عَلَيَّ، وَأَنَا أَحْرَكَ لَكَ، وَجَعَلَ يَنْقُحُ تَحْتَ الْقَدْرِ ثُمَّ أَنْزَلَهَا، فَقَالَ: أَبْعِنِي شَيْئًا، فَأَتَتْهُ بِصَحْفَةٍ فَافْرَعَهَا فِيهَا ثُمَّ جَعَلَ يَقُولُ لَهَا: أَطْعِمِيهِمْ وَأَنَا أَسْطَحُ لَهُمْ، فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى شَبِعُوا، وَتَرَكَ عِنْدَهَا فَضْلَ ذَلِكَ، وَقَامَ وَقُمْتُ مَعَهُ، فَجَعَلْتُ تَقُولُ: جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا، كُنْتُ أَوَّلَى بِهَذَا الْأَمْرِ مِنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، فَيَقُولُ: قُولِي خَيْرًا إِذَا جِئْتَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، وَخَدَّثَنِي هُنَاكَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، ثُمَّ تَنَحَّى نَاحِيَةً عَنْهَا ثُمَّ اسْتَقْبَلَهَا قَرِيبَ مَرَبَضًا، فَقُلْنَا لَهُ: إِنْ لَنَا شَأْنًا غَيْرَ هَذَا، وَلَا يَكْلَمُنِي حَتَّى رَأَيْتُ الصَّبِيَّةَ يَضْطَرِعُونَ ثُمَّ نَامُوا وَهَذَاوَا، فَقَالَ: يَا أَسْلَمُ، إِنْ الْجُوعُ أَسْهَرَهُمْ وَأَبْكَاهُمْ، فَأَخْبَيْتُ أَنْ لَا أَنْصَرِفَ حَتَّى أَرَى مَا رَأَيْتُ.

382-Zeyd b. Eslem'den, babasının şöyle dediği rivayet edildi:

Ömer b. Hattab ؓ ile birlikte (Medine'nin dışında kalan) Harra taraflarına yolculuğa çıktık. Sırar bölgesinden geçerken bir ateş gözüksü. Hz. Ömer ؓ "Ey Eslem ben şurada, gecenin ve soğğun aciz bıraktığı bir topluluk görüyorum. Haydi, onların yanına gidelim." dedi. Hızlıca oraya yöneldik yaklaşıncı orada yanında küçük çocukları olan bir kadın ve ateşe konmuş bir tencere (gördük). Çocuklar da ağlıyordu. Hz. Ömer ؓ onlara "Işık ashabına selâm olsun." dedi. (Hz. Ömer ateş ashabına demeyi kerih gördü) Kadın "Aleyküm selam" dedi. Hz. Ömer ؓ yanlarına yaklaşmak için izin istedi. Kadın "Hayırla yaklaş ya da orda kal" dedi. Hz. Ömer ؓ yaklaştı ve "Size ne oldu?" diye sordu. Kadın "Gece ve soğuk bizi aciz bıraktı" dedi. Hz. Ömer ؓ "Bu çocuklar niye ağlıyor?" diye sordu. Kadın "Karınları aç olduğu için" deyince, Hz. Ömer ؓ "Tencerede ne pişiyor?" dedi. Kadın "Tencerede kendisiyle çocukları uyuyana kadar susturacak

bir şey var" (çocukları "yemek pişiyor" diye avuttuğu su olduğunu) söyledi. Ardından "Ömerle bizim aramızda Allah olacak (bunu Ömer'den elbette soracaktır.)" dedi. Hz. Ömer ؓ kadına dönerek "Allah ﷻ sana rahmetiyle muamele etsin. Ömer ؓ bu durumu nereden bilsin ki?" dedi. Kadın "Ömer ؓ bizim işlerimizi üstlendikten sonra bizden habersiz mi kalıyor?" deyince, Hz. Ömer ؓ bana yöneldi ve "Benimle gel" dedi. Hızlıca oradan çıktık ve un ambarına geldik. Hz. Ömer ؓ bir çuval un ile bir parça yağ çıkarttı ve "Onu sırtıma yükle" dedi. Ben "Onu ben taşıyım" deyince bana "Kıyamet gününde de sen mi benim yüküme ortak olacaksın! Senin annen yok mu?" dedi. (Araplarda bu söz muhatabın dediğini inkâr etmekten kinayedir.) Çuvalı omuzuna koydum ve hemen (kadının bulunduğu yere) gittik. Çuvalı yanına koydu, biraz un çıkardı ve kadına "Sen unu serp ben de karıştırayım" dedi. Ve tencerenin altına üfledi sonra unu döktü. Kadına "Bir kap getir" dedi, kadın bir kâse getirdi, Hz. Ömer ؓ tenceredeki yemeği kâseye boşalttı. Sonra da "Bunu onlara yedir, ben de sereyim (ateşi söndüreyim)" dedi. Onlar doyana kadar Hz. Ömer ؓ ordan ayrılmadı ve kalanları da orada bıraktı. Sonra ayağa kalktı bende onunla kalktım. Kadın "Allah ﷻ sana hayırla karşılık versin. Sen müminlerin emirinden, emirliğe daha layıksın" dedi. Hz. Ömer ؓ da ona "Müminlerin emirinin yanına gidince iyi şeyler söyle, inşallah beni de orada bulacaksın" dedi. Sonra bir köseye çekildik. Hz. Ömer ؓ ona döndü biraz durdu. Biz ona "Bundan başka işlerimiz de var" dedik. Çocukların (karınları doyunca neşeyle) birbiriyle güreştiğini sonra da uyuyup sakinleştiğini görene kadar bana cevap vermedi. Sonra da "Ey Eslem onları uykusuz bırakıp ağlatan açlıktı, ben de onları şimdi gördüğüm gibi (rahat bir şekilde uyurken) görmeden ayrılmak istemedim" dedi.³⁷⁵

۳۸۳ - عَنْ نَافِعٍ قَالَ: وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ نَافِعٍ، ثُمَّ تَرَكَ يَغْلَى، أَنَّ الزُّبَيْرَانَ بْنَ بَذْرٍ، وَالْأَقْرَعَ بْنَ خَابِسٍ طَلَبَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ يَقْطَعَهُمَا، فَأَقْطَعَهُمَا وَكَتَبَ لَهُمَا كِتَابًا، فَقَالَ لَهُمَا عُثْمَانُ: أَشْهَدَا عُمَرَ فَإِنَّهُ الْخَلِيفَةُ بَعْدَهُ، وَهُوَ أَجْوَزُ لِأَمْرِكُمَا، فَاتَيَا عُمَرَ بِالْكِتَابِ، فَلَمَّا نَظَرَ فِيهِ بَرَقَ فِيهِ ثُمَّ ضَرَبَ بِهِ وَجُوهَهُمَا ثُمَّ قَالَ: لَا، وَلَا نِعْمَةَ عَيْنٍ، اللَّهُ لَتَقْلُقَنَّ وَجُوهَ الْمُسْلِمِينَ بِالسُّيُوفِ وَالْحِجَارَةِ ثُمَّ لَتَكُتِبَنَّ لَكُمْ لَفْيَهُمْ، فَرَجَعَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَا: وَاللَّهِ مَا نُنْذِرِي أَنْتَ الْخَلِيفَةُ أَمْ

³⁷⁵ Rivayetin hükmü: Hasen.

عُمَرُ؟ قَالَ: وَمَا ذَاكَ؟ فَأَخْبَرَاهُ بِالَّذِي صَنَعَ، فَقَالَ: وَإِنَّا لَا نَجِيزُ إِلَّا مَا أَجَازَهُ عُمَرُ.

383- Nafi' şöyle dedi:

Zibrakan b. Bedr ile Ekra' b. Habis, Ebubekir'den ؓ (bir topraktan) pay istediler ve Ebubekir ؓ da onlara istediklerini verdi ve bir yazı (belge) yazdı.

Osman ؓ onlara: "Bu yazıya Ömer'i ؓ şahit tutun çünkü o, Ebubekir'den ؓ sonra halife olacak kişidir. Sizin durumunuza da onay verecek o."

Ellerindeki yazıyla beraber Ömer'e ؓ geldiler. Ömer ؓ yazıya baktı, yazıya tükürüp yüzlerine fırlattı ve şöyle dedi: "Size bir göz aydınlığı (olacak bir toprak parçası bile) yok! Taş ve kılıçlarla Müslümanların yüzünü keseceksiniz sonra da onların hakkından size pay mı vereceğiz!"

Hemen Ebubekir'e ؓ dönüp; "Halife sen misin yoksa Ömer mi olduğunu bir türlü anlayamadık!" Dediler. Ebubekir ؓ: "Ne oldu?" diye sorunca olanları anlattular.

Bunun üzerine Ebubekir ؓ: "Biz yalnızca Ömer'in ؓ onay verdiğini kabul ederiz" dedi.³⁷⁶

٣٨٤ - عَنْ نَافِعٍ قَالَ: كَتَبَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ، وَيَزِيدُ بْنُ أَبِي سَفْيَانَ، وَعُمَرُو بْنُ الْعَاصِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ: أَنْ رَدَّنَا فِي أَرْزَاقِنَا وَإِلَّا فَاثْبُتْ إِلَى عَمَلِكَ مَنْ يَكْفِيكَ، فَاثْتَشَارَ أَبُو بَكْرٍ فِي ذَلِكَ، فَقَالَ عُمَرُ: لَا تَزِدْهُمْ دِرْهَمًا وَاحِدًا، قَالَ: فَمَنْ لِعَمَلِهِمْ؟ قَالَ: أَنَا أَكْفِيهِ وَلَا أُرِيدُ أَنْ تَرْتَضِيَ شَيْئًا، قَالَ: فَتَجَهَّزْ، فَتَلْعَ ذَلِكَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ، فَقَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنْ قَرَّبَ عُمَرُ مِنْكَ وَمُشَاوَرَتَهُ أَنْتَقِعَ لِلْمُسْلِمِينَ مِنْ شَيْءٍ يَسِيرٍ، فَرَدَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ، وَهُوَ الْخَلِيفَةُ بَعْدَكَ، فَعَزَمَ عَلَى عُمَرَ أَنْ يَقِيمَ، قَالَ: وَزَادَهُمْ مَا سَأَلُوا، قَالَ: فَلَمَّا وَلِيَ عُمَرُ كَتَبَ إِلَيْهِمْ: إِنْ رَضِيتُمْ بِالرِّزْقِ الْأَوَّلِ وَإِلَّا فَاغْتَرَّلُوا عَمَلَنَا، وَقَالَ: وَقَدْ كَانَ مُعَاوِيَةُ، يَغْنِي: ابْنُ أَبِي سَفْيَانَ، اسْتَقِيمَ مَكَانَ يَزِيدَ، قَالَ: فَأَمَّا مُعَاوِيَةُ وَعُمَرُو فَرَضِيَا، وَأَمَّا خَالِدٌ فَاغْتَرَّلَ، قَالَ: فَكَتَبَ إِلَيْهِمَا

عُمَرُ: أَلَا أَتُكِّبُ لِي كُلَّ مَالٍ هُوَ لَكُمْ، فَفَعَلَا، قَالَ: فَجَعَلَ لَا يَقْدِرُ لَهُمَا بَعْدَ عَلَى مَالٍ إِلَّا أَخَذَهُ فَجَعَلَهُ فِي بَيْتِ الْمَالِ.

384- Nafi' şöyle dedi:

Halid b. Velid, Yezid b. Muaviye ve Amr b. As Ebubekir'e ﷺ "Bize vermiş olduğun rızkı (maaşı) artır yada bu işler için senin verdiğinle bu işleri yapabilecek birilerini gönder." Diye mektub gönderdiler.

Bunun üzerine Ebubekir ﷺ (etrafında bulunanlar ile) istişare etti.

Ömer ﷺ: "Onların maaşını bir dirhem dahi arturma!" dedi.

Ebubekir ﷺ: "Peki yaptıkları işi kim yapacak?"

Ömer ﷺ: "İşleri ben yaparım, hiçbir şeyde istemiyorum."

Ebubekir ﷺ: "O zaman hazırlan." dedi.

Olanlar Osman b. Affan'a ﷺ ulaşınca Ebubekir'e ﷺ gelip şöyle dedi: "Ey Rasulullah'ın ﷺ halifesi! Müslümanlar için, Ömer'in ﷺ senin yanında bulunup onunla istişare etmen basit bir işten daha faydalı olur. Onların istediğini ver. Ömer ﷺ senden sonra halife olacak kişidir."

Bu şekilde Osman ﷺ, Ömer'in ﷺ kalması için ısrar etti. Bunun üzerine Ebubekir ﷺ onların istedikleri gibi maaşlarını artırdı.

Ömer ﷺ halife olduğunda ise onlara "İlk başta size verilene razı oluyorsanız (işinize devam edin) yoksa işi bırakın!" yazılı bir mektub gönderdi.

Muaviye (o sırada Yezid'in yerine Muaviye geçmişti) ve Amr razı oldular ancak Halid b. Velid ﷺ işi bıraktı.

Ömer ﷺ Muaviye ve Amr'a ﷺ "Size ait olan tüm malların (listesini) yazın" diye mektub gönderdi, onlar da dediğini yaptılar. Ömer ﷺ bundan sonra onların ellerine geçen malları alıp Beytül Mal'a devretti.³⁷⁷

٣٨٥ - قَتَا مُعَاوِيَةَ بْنَ حَفْصِ قَالَ: يَا أَبُو الْأَخْوَصِ، وَعُمَرُو بْنُ لَابِتٍ، قَالَا: سَمِعْنَا أَبَا إِسْحَاقَ يَقُولُ: بَغْضُ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنَ الْكِبَائِرِ.

385- Muaviye b. Hafs dedi ki: Ebu Ahvas ve Amr b. Sabit şöyle dediler:

Ebu İshak'ın şöyle dediğini duyduk; "Ebubekir ve Ömer'e ؓ buğz etmek kebair günahlardandır."³⁷⁸

٣٨٦ - عَنْ طَلْحَةَ النَّيْمِيِّ قَالَ: كَانَ يُقَالُ: بَغْضُ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ نِفَاقٌ، وَبَغْضُ قُرَيْشٍ نِفَاقٌ، وَبَغْضُ الْأَنْصَارِ وَبَغْضُ الْمُؤَلَى الْعَرَبِيِّ نِفَاقٌ.

386- Talha El Yemani dedi ki: (Bizim zamanımızda) şöyle denilirdi:

Ebubekir ve Ömer'e ؓ buğz etmek münafıklıktır!

Kureyş'e buğz etmek münafıklıktır!

Ensar'a buğz etmek münafıklıktır!

Arap bir dostu buğz etmek münafıklıktır!³⁷⁹

٣٨٧ - عَنِ الْحَكَمِ بْنِ جَحْلٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: بَلَّغْنِي أَنَّ أَنَا يُقْضَلُونِي عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، لَا يُقْضَلُنِي أَحَدٌ عَلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ إِلَّا جَلَدَتْهُ حَدَّ الْمُفْتَرِي.

387- Hakim b. Cahl şöyle dedi:

Ali'nin ؓ şöyle dediğini duydum; "İnsanların beni Ebubekir ve Ömer'e ؓ tafdil ediyorlarmış. (Benim onlardan daha faziletli olduğumu söylüyorlarmış.)

(Bundan sonra) Kimse beni Ebubekir ve Ömer ؓ üzerine tafdil etmesin! Yoksa ona İfracı cezası uygularım!"³⁸⁰

³⁷⁸ Rivayetin Hükümü: Hasen.

³⁷⁹ Rivayetin Hükümü: Zayıf.

³⁸⁰ Rivayet daha önce 49 rakamıyla zikredildi.

۳۸۸ - قَالَ: عَبْدُ اللَّهِ، يَعْنِي: ابْنُ مَسْعُودٍ: لَمَجْلِسٍ وَاحِدٍ مِنْ عَمْرِ أَوْفَقَ عِنْدِي مِنْ عَمَلِ سَنَةٍ.

388- Abdullah b. Mes'ud ؓ dedi ki:

"Ömer ؓ ile bir oturuş benim için bir yıllık işten daha güvenilirdir."³⁸¹

۳۸۹ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "نَعَمْ عَبْدُ اللَّهِ أَبُو بَكْرٍ، نَعَمْ عَبْدُ اللَّهِ عُمَرُ، نَعَمْ عَبْدُ اللَّهِ أَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ، نَعَمْ عَبْدُ اللَّهِ أَبِي بْنُ كَعْبٍ، نَعَمْ عَبْدُ اللَّهِ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، نَعَمْ عَبْدُ اللَّهِ ثَابِتُ بْنُ قَيْسِ بْنِ شَمَّاسٍ"، فَذَكَرَ سِتَّةً مِنَ الْأَنْصَارِ، وَثَلَاثَةً مِنَ الْمُهَاجِرِينَ، فَحَفِظْتُ الثَّلَاثَةَ مِنَ الْأَنْصَارِ وَذَهَبَ مِنِّي ثَلَاثَةٌ.

389- Cabir b. Abdullah'tan Rasulullah'ın ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

"Ebubekir ؓ, Allah Teala'nın ne güzel bir kuludur!

Ömer ؓ, Allah Teala'nın ne güzel bir kuludur!

Ebu Ubeyde b. Cerrah ؓ, Allah Teala'nın ne güzel bir kuludur!

Übeyy b. Ka'b ؓ, Allah Teala'nın ne güzel bir kuludur!

Muaz b. Cebel ؓ, Allah Teala'nın ne güzel bir kuludur!

Sabit b. Kays b. Şemmas ؓ, Allah Teala'nın ne güzel bir kuludur!"

Ensardan altı kişi ve muhacirlerden üç kişi zikretti ancak Ensardan üç kişiyi ezberledim ve diğer üç kişiyi unuttum.³⁸²

۳۹۰ - عَنْ عَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ قَالَ: إِنِّي لَأَرَى هَلَاكَ عَمْرِ هَدَمَ ثَلَاثِ الْإِسْلَامِ.

390- Amr b. Meymun dedi ki:

"Bana göre Ömer'in ؓ vefatı, İslam'ın üçte birinin yıkılışıdır."³⁸³

³⁸¹ Rivayetin Hükümü: Sahih.

³⁸² Rivayet daha önce 354 rakamıyla zikredildi.

³⁸³ Rivayetin Hükümü: Sahih.

٣٩١ - عن المُسَيَّبِ بْنِ زَافِعٍ قَالَ: سَارَ إِلَيْنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ سَفَا مِنَ الْمَدِينَةِ، فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ غُلَامَ الْمَغِيرَةِ، أَبَا لُؤْلُؤَةَ، قَتَلَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ. قَالَ: فَضَجَّ النَّاسُ وَصَاخُوا وَاشْتَدَّ بَكَائُهُمْ، قَالَ: ثُمَّ قَالَ: إِنَّا اجْتَمَعْنَا أَصْحَابُ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرْنَا عَلِيًّا عَثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ، وَلَمْ نَأَلْ خَيْرًا ذَا فَوْقَ

391- Müseyyeb b. Rafi' şöyle dedi:

Abdullah b. Mes'ud ؓ yedi kişiyle beraber bize (Kufeye) geldi. Minbere çıkıp Allah Tealaya Hamdele getirip sena ettikten sonra şöyle dedi:

"Muğire'nin kölesi Ebu Lülü, Müminleri Emiri Ömer'i ؓ öldürdü!"

Bunu duyan insanlar ağlayıp bağırışmaya başladılar.

Abdullah b. Mes'ud ؓ şöyle devam etti: "Biz (Muhammed'in ؐ ashabı) bir araya geldik ve Osman b. Affan'ın bizim üzerimize Emir seçtik. Biz, en hayırlımızı ve faziletlimizi seçtik."³⁸⁴

٣٩٢ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قُتَيْبَةُ بْنُ أَبِي هِشَامٍ مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ الرَّفَاعِيُّ قُتَيْبَةُ بْنُ مِهْدِيٍّ، عَنْ قُرَّةَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي نَهْيكٍ قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: أَبُو نَهْيكٍ اسْمُهُ الْقَاسِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّهُ قَالَ جِئْنَا حُصَيْرَ عَثْمَانَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبِضَ نَظَرَ الْمُسْلِمُونَ خَيْرَهُمْ فَاسْتَخْلَفُوهُ، وَهُوَ أَبُو بَكْرٍ، فَلَمَّا قَبِضَ أَبُو بَكْرٍ نَظَرَ الْمُسْلِمُونَ خَيْرَهُمْ فَاسْتَخْلَفُوهُ، وَهُوَ عُمَرُ، فَلَمَّا قَبِضَ عُمَرُ نَظَرَ الْمُسْلِمُونَ خَيْرَهُمْ فَاسْتَخْلَفُوهُ، وَهُوَ عَثْمَانُ، فَإِنْ قَتَلْتُمُوهُ قَتَلْتُمُوهُ خَيْرًا مِنْهُ.

392- Salim b. Abdullah babasından şöyle rivayet etti:

Osman'ın ؓ evi kuşatıldığında şöyle dedi: "Rasulullah ﷺ vefat ettiğinde insalar aralarındaki en hayırlı kişiyi halife seçmek için baktılar ve o kişi Ebubekir ؓ idi.

Ebubekir ؓ vefat ettiğinde insalar aralarındaki en hayırlı kişiyi halife seçmek için baktılar ve o kişi Ömer ؓ idi.

Ömer ؓ vefat ettiğinde insalar aralarındaki en hayırlı kişiyi halife seçmek için baktılar ve o kişi Osman ؓ idi. Şimdi eğer Osman'ı ؓ öl-dürürseniz ondan daha hayırlı birisini bulun bakalum!!!³⁸⁵

۳۹۳ - حَدَّثَنِي حَيَّانُ التَّخَوِيُّ قَالَ: كَانَ لِي جَلِيسٌ يَذْكُرُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَأَنْتَاهَا فَيَغْرِي، فَأَقُومُ عَنْهُ، فَذَكَرَهُمَا يَوْمًا فَهَمَمْتُ عَنْهُ مَغْضَبًا، وَاعْتَمَمْتُ بِمَا سَمِعْتُ إِذْ لَمْ أَرَدْ عَلَيْهِ الَّذِي يَنْبَغِي، فَنِمْتُ فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنَامِي كَأَنَّهُ أَقْبَلَ وَنَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ لِي جَلِيسًا يُؤْذِنِي فِي هَذَيْنِ، فَأَنْتَاهَا فَيَغْرِي يَزْدَادُ، فَأَلْتَقْتُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى رَجُلٍ قَرِيبٍ مِنْهُ فَقَالَ: "أَذْهَبْ إِلَيْهِ فَاذْبُحْ"، قَالَ: فَذَهَبَ الرَّجُلُ، وَأَصْبَحْتُ فَقُلْتُ: إِنَّهَا لَزَوْبَا، لَوْ أَتَيْتُهُ فَأَخْبَرْتُهُ لَعَلَّهُ يَنْتَهِي، فَمَضَيْتُ أَرْبَعَهُ، فَلَمَّا صِرْتُ قَرِيبًا مِنْ بَابِهِ إِذَا الصَّرَاحُ وَإِذَا بَوَارِيءُ مُلْقَاءَ، فَقُلْتُ: مَا هَذَا؟ قَالُوا: فَلَانَ طَرَفَتَهُ الذَّبْحَةُ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ.

393- Hayyan Nahvî şöyle dedi:

Benim yanımda oturan birisi vardı. Ebubekir ve Ömer'den ؓ konu açıyor, onu engellememe rağmen onlar hakkında kötü konuşuyordu ve bende kalkıp gidiyordum.

Bir gün yine o ikisinden bahsetmeye başladı, bende sinirlenerek kalkıp gittim.

Kendisine gereken cevabı vemediğim için çok üzül müştüm. Bunun üzerine yatıp uyudum.

Rüyamda Rasulullah'ın ؐ yanımda Ebubekir ve Ömer ؓ ile beraber bana geldiğini gördüm.

Kendisine; "Ya Rasulallah! ؐ Benim bir arkadaşım var, Beni bu iki kişi hakkında (kötü konuşup) rahatsız ediyor. Kendisini engellemeye çalıştıkça kötü konuşuyor ve ileri gidiyor." Dedim.

³⁸⁵ Rivayetin Hükümü: Zayıf.

Rasulullah ﷺ yakınında olan birisine döndü ve "o adama git ve onu boğazla" dedi.

Bunun üzerine o adam gitti.

Sabah olunca uyandım ve kendi kendime "bu sadece bir rüya! Ona gidip bu rüyayı anlatsam belki yaptığından vazgeçer" dedim.

Ona gitmek için çıktım. Evine yaklaştığımda ise bağırışmalar işittim birde ne göreyim! Hasır yazılmış ve üzerinde bir ölü var!

"Bu da nedir?" diye sordum.

"Bu gece Zebha [boğazda yırtan bir iltihap] hastalığı olmuş." ³⁸⁶

۳۹۴ - حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ السَّمَّانُ قَالَ: سَمِعْتُ رِضْوَانَ السَّمَّانِ قَالَ: كَانَ لِي جَارٌ فِي مَنْزِلِي وَسُوقِي وَكَانَ يَشْتِمُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، قَالَ: حَتَّى كَثُرَ الْكَلَامُ بَيْنِي وَبَيْنَهُ، حَتَّى إِذَا كَانَ ذَاتَ يَوْمٍ شَتَمَهُمَا وَأَنَا خَاضِرٌ، فَوَقَعَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ كَلَامٌ كَثِيرٌ حَتَّى تَنَاقَلْتَنِي وَتَنَاقَلْتُهُ، قَالَ: فَأَنْصَرَفْتُ إِلَى مَنْزِلِي وَأَنَا مَغْمُومٌ حَزِينٌ أَلُومٌ نَفْسِي، قَالَ: فَبِئْتُ وَتَرَنْتُ الْعِشَاءَ مِنَ الْعَمَلِ، قَالَ: فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَنَامِي مِنْ لَيْلَتِي، فَقُلْتُ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَلَانِ جَارِي فِي مَنْزِلِي وَفِي سُوقِي وَهُوَ يَسُبُّ أَصْحَابَكَ، فَقَالَ: "مَنْ أَصْحَابِي؟" فَقُلْتُ: أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "خُذْ هَذِهِ الْمُدَّةَ فَادْبِخْ بِهَا"، قَالَ: فَأَخَذْتُه فَأَضَجْتُهُ فَدَبَخْتُهُ، قَالَ: فَرَأَيْتُ كَانَ يَدَيَّ قَدْ أَصَابَهَا مِنْ دَمِهِ، فَأَلْقَيْتُ الْمُدَّةَ وَصَرَبْتُ بِيَدَيَّ إِلَى الْأَرْضِ فَمَسَخَتْهَا بِالْأَرْضِ، فَانْتَبَهْتُ وَأَنَا أَسْمَعُ الصَّرَاحَ مِنْ نَحْوِ الدَّارِ، فَقُلْتُ لِلْخَادِمِ: انْظُرْ مَا هَذَا الصَّرَاحُ؟ فَقَالَ: فَلَانٌ مَاتَ فَجَاةً، فَلَمَّا أَصْبَحْنَا نَظَرْنَا إِلَى خَلْقِهِ فَإِذَا فِيهِ خُطٌّ مُوَضِعُ الدُّبُحِ.

394- Muhammed b. Ali Essemman dedi ki:

Rıdvan Essemman'ın şöyle dediğini işittim:

Ebubekir ve Ömer'i ؓ kötüleyen ve kendisiyle sürekli tartıştığım, hem evime hem de çarşıda bana komşu olan birisi vardı.

Bir gün yine ben yanıdayken Ebubekir ve Ömer'i ﷺ kötiledi. Birbirimizle uzun süre tartıştık. Tartışma sonrası üzüntülü bir şekilde kendime kızarak eve döndüm.

Üzüntüden dolayı akşam yemeği bile yemeden yatıp uyudum.

O gece uykuda Rasulullah'ı ﷺ gördüm ve kendisine şöyle dedim:

"Ya Rasulallah! ﷺ benim hem evimde hem de çarşımda komşum olan filanca kişi senin ashabına kötü sözler söylüyor."

Rasulullah ﷺ **"Kımmış o ashabım?"** diye sordu.

"Ebubekir ve Ömer ﷺ " diye cevap verdim.

Bunun üzerine **"Al şu bıçağı ve onun boğazını kes."** Buyurdular.

Bıçağı aldım ve onu yatırıp boğazını kestim. Sanki onun kanı elime bulaşmış gibiydi. Bıçağı attım ve elimi toprağa vurup sildim.

Birden uyandım ve o evin yakınlarından bağırışmalar duydum. Hizmetliye **"Bir bak bakalım bu bağırışta ne"** dedim. Hizmetli; **"Filanca birden ölmüş"** dedi.

Sabah olunca boğazına baktım birde ne göreyim kesilen yerinde bir çizgi izi var.³⁸⁷

۳۹۵ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ".

395- İbn Ömer'den ﷺ şöyle rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ dedi ki; **"Allah ﷻ, hakkı Ömer'in ﷺ kalbi ve dili üzerine koymuştur."**³⁸⁸

³⁸⁷ İbnül Cevzi, Tarihu Ömer, S.288

³⁸⁸ Hadis daha önce 315 rakamıyla geçti. Rivayetin hükmü: Sahih.

PEYGAMBERİNDEN SONRA BU ÜMMETİN EN HAYIRLISI BABI

۳۹۶ - عَنْ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: تَذَارَوْا فِي أَمْرِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ غَطَاةٍ: عُمَرُ أَفْضَلُ مِنْ أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَ الْجَارُودُ: بَلْ أَبُو بَكْرٍ، أَبُو بَكْرٍ أَفْضَلُ مِنْهُ، قَالَ: قَبْلَ ذَلِكَ عُمَرُ، قَالَ: فَجَعَلَ ضَرْبًا بِالْذُّرَّةِ حَتَّى شَفَرَ بِرَجُلَيْهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ إِلَى الْجَارُودِ فَقَالَ: إِلَيْكَ عَنِّي، ثُمَّ قَالَ عُمَرُ: أَبُو بَكْرٍ كَانَ خَيْرَ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي كَذَا وَكَذَا، قَالَ: ثُمَّ قَالَ عُمَرُ: مَنْ قَالَ غَيْرَ هَذَا أَقَمْنَا عَلَيْهِ مَا نَقِيمُ عَلَى الْمُفْتَرِي.

396- İbn Ebi Leyla'nın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Hiz. Ebubekir ve Hiz. Ömer hakkında (iki kişi) yağcılık yaptılar. Utarid'dan bir adam: "Hiz. Ömer ﷺ Hiz. Ebubekir'den ﷺ daha faziletlidir." dedi. Carud da: "Bilakis Ebubekir ﷺ ondan daha faziletlidir." dedi. Bu Hiz. Ömer'e ulaştı. Ravi şöyle dedi: "Hiz. Ömer ﷺ ayakları ayrılana kadar kamçıyla adama vurmaya başladı. Sonra Carud'a yöneldi ve ona: "Benden uzak ol!" dedi. Hiz. Ömer ﷺ daha sonra şöyle dedi: "Felan mevzularda Rasulullah'dan ﷺ sonra insanların en hayırlısı Ebu Bekir'dir ﷺ." Ravi daha sonra Hiz. Ömer'in ﷺ şöyle dediğini söyledi: "Kim bunun dışında bir şey söylerse iftarıcı bir kimsenin üzerine uyguladığımız hükmü onun üzerine uyguluyoruz." 389

۳۹۷ - عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِيَ الثَّالِثَ.

397- Amr b. Harisden şöyle rivayet edildi:

Ali'nin ﷺ şöyle dediğini duydum; "Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlıları Ebubekir ve Ömer'dir. Eğer üçüncüyü söylemek isteseydim söylerdim."³⁹⁰

۳۹۸ - قَتَا عَمْرُو بْنُ حَرْبٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا وَهُوَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ وَهُوَ يَقُولُ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِالثَّانِي؟ فَإِنَّ الثَّانِي عُمَرُ.

398- Amr b. Hureys şöyle dedi:

Ali'yi ﷺ minberde hutbe verirken şöyle dediğini işittim:

"Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısını size söyleyeyim mi ? O kişi Ebubekir'dir ﷺ. İkincisini haber vermemi ister misiniz? O da Ömer'dir. ﷺ"³⁹¹

۳۹۹ - عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: خَطَبَنَا عَلِيٌّ يَوْمًا فَقَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا، وَبَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ عُمَرُ.

399- Ebu Cuhayfe den şöyle rivayet edildi; Dedi ki;

Bir gün Ali ﷺ bize hutbe verdi ve dedi ki:

"Peygamberinden sonra bu ümmetin en hayırlısını size söyleyeyim mi ? O kişi Ebubekir'dir ﷺ."

Peygamberinden ve Ebubekir'den sonra bu ümmetin en hayırlısını size söyleyeyim mi? O da Ömer'dir ﷺ"³⁹²

۴۰۰ - عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ، فَذَكَرَ مِثْلَهُ.

400- Ebu Cuhayfe'den rivayet edildi ki;

Ali ﷺ şöyle dedi.... Hadisi aynı şekilde zikretti.³⁹³

³⁹⁰ Hadis daha önce 40 rakamıyla geçti. Rivayetin hükmü: Hasen.

³⁹¹ Rivayetin hükmü: Hasen.

³⁹² Rivayetin hükmü: Hasen.

³⁹³ Rivayetin hükmü: Hasen.

٤٠١ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَعُدُّ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، ثُمَّ نَسَكْتُ "

401- İbn Ömer'den ؓ şöyle rivayet edildi;

Dedi ki: "Biz Rasulullah ﷺ devrinde (ümme-tin en hayırlıları arasında) Ebubekir, Ömer ve Osman'ı ؓ sayıyorduk ve sonrasında susuyorduk. [Bu üçünden başkasını saymıyorduk.]³⁹⁴

٤٠٢ - قَالَ أَبُو جَحِيْفَةَ: قَالَ عَلِيٌّ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، ثُمَّ رَجُلٌ آخَرُ.

402- Ebu Cuhayfe şöyle dedi;

Ali ؓ dedi ki; "Size peygamberlerinden sonra bu ümmet'in en hayırlılarını haber vereyim mi?"

Bende, evet diye cevap verdim.

Şöyle dedi; "Ebubekir, Ömer ؓ "

Bir kişiyi daha söyledi. (Ben onun kim olduğunu unuttum)³⁹⁵

٤٠٣ - عَنْ أَبِي جَحِيْفَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ لَحَدَّثْتُكُمْ بِالثَّالِثِ. لَمْ يَقُلْ أَبُو مُعَاوِيَةَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا.

403- Ebu Cuhayfe şöyle dedi;

Ali'yi ؓ şöyle derken işittim: "Peygamberlerinden sonra bu ümmet'in en hayırlısı Ebubekir ve Ömer'dir ؓ . Eğer isteseydim üçüncüyü de söylerdim."

Ebu Muaviye (rivayetinde) "Ali'yi duydum" demedi.³⁹⁶

³⁹⁴ Rivayet daha önce 53-60 rakamları arasında geçti. Rivayetin hükmü: Hasen.

³⁹⁵ Rivayetin hükmü: Sahih.

³⁹⁶ Rivayetin hükmü: Sahih.

٤٠٤ - عَنْ أَبِي جَحِيقَةَ قَالَ: كُنْتُ أَرَى أَنَّ عَلِيًّا أَفْضَلُ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، إِنِّي لَمْ أَكُنْ أَرَى أَنَّ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ أَفْضَلُ مِنْكَ، قَالَ: أَوَلَا أَخَذْتُكَ يَا أَبَا جَحِيقَةَ بِأَفْضَلِ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، قَالَ: أَفَلَا أَخْبَرْتُكَ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ وَابْنِ بَكْرٍ؟ قَالَ: قُلْتُ: بَلَى فَدَيْشْتُكَ، قَالَ: عُمَرُ.

404- Ebu Cuhayfe'den şöyle rivayet edildi. Dedi ki;

Ben Ali'yi ﷺ, Rasulullah'tan ﷺ sonra insanların en hayırlısı olarak görüyordum.

Kendisine şöyle dedim; "Ey Müminlerin Emiri! Rasulullah'tan ﷺ sonra Müslümanlar arasında senden daha faziletli olan birisini görmüyordum."

Dedi ki; "Ey Ebu Cuhayfe! Sana Rasulullah'tan ﷺ sonra insanların en hayırlısının kim olduğunu söyleyeyim mi?"

Bende "Evet" dedim.

Ali ﷺ: "O Ebubekir. Rasulullah ﷺ ve Ebubekir'den ﷺ sonra insanların en hayırlısı kim söyleyeyim mi?"

Ben "Söyle senin kurbanın olayım" dedim.

Ali ﷺ; "O Ömer'dir" dedi.³⁹⁷

٤٠٥ - قَالَ: قَالَ لِي عَلِيٌّ: يَا أَبَا جَحِيقَةَ، أَلَا أَخْبَرْتُكَ بِأَفْضَلِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ قُلْتُ: بَلَى، وَلَمْ أَكُنْ أَرَى أَنَّ أَحَدًا أَفْضَلَ مِنْهُ، قَالَ: أَفْضَلُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، وَبَعْدَ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَبَعْدَهُمَا آخَرُ ثَالِثٌ، وَلَمْ يُسَمِّهِ.

405- (Ebu Cuhayfe) dedi ki:

Ali ﷺ bana şöyle dedi; "Ey Ebu Cuhayfe! Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en faziletlisi kim sana söyleyeyim mi?"

³⁹⁷ Rivayetin hukmu: Sahih liğayrihi.

(O sırada ben, ondan daha faziletli kimseyi görmüyordum.)

"Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir'dir ؓ. Ebubekir'den sonra Ömer'dir ؓ "

Bu ikisinden sonra üçüncüyü söylemedi.³⁹⁸

٤٠٦ - عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ رَجُلٌ آخَرُ.

406- Ebu Cuhayfe'den şöyle rivayet edildi; Dedi ki:

Ali b. Ebu Talib ؓ bana şöyle dedi; "Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlısını söyleyeyim mi? O kişi Ebubekir'dir ؓ. Sonra Ömer ؓ ve sonra bir adam daha..."³⁹⁹

٤٠٧ - عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ قَالَ: صَعِدَ عَلِيُّ الْمِنْبَرِ فَقَالَ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ خَيْرُهَا بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِيَ الثَّالِثَ سَمِيتُ.

407- Ebu Cuhayfe'den şöyle rivayet edildi; Dedi ki:

Ali ؓ minbere çıkıp şöyle dedi; "Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir'dir ؓ. Ondan sonra ise Ömer'dir ؓ. Eğer üçüncüyü söylemek isteseydim onu da söylerdim"⁴⁰⁰

٤٠٨ - عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، وَبَعْدَ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ أَخْبَرْتُكُمْ بِالثَّالِثِ لَفَعَلْتُ.

408- Ebu Cuhayfe'den şöyle rivayet edildi; Dedi ki:

Ali ؓ şöyle dedi; "Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir'dir ؓ. Ebubekir'den ؓ sonra ise Ömer'dir ؓ. Eğer üçüncüyü söylemek isteseydim onu da söylerdim"⁴⁰¹

³⁹⁸ Rivayetin hükmü: Sahih.

³⁹⁹ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴⁰⁰ Rivayet Ebubekir'in ؓ faziletleri bölümünde sıkça rivayet edildi.

⁴⁰¹ Rivayetin hükmü: Hasen liğayrihi.

٤١٨ - عَنْ الْحَارِثِ قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ إِذَا صَعِدَ الْمِنْبَرَ سَلَّمَ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، مَا قُلْتُ لَكُمْ قَالَ اللَّهُ، أَوْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ، أَوْ فِي كِتَابِ اللَّهِ، فَتَعَلَّقُوا بِهِ، فَوَاللَّهِ لَأَنْ أُخْرَجَ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطِفُنِي الطَّيْرُ، أَوْ تَهْوِي بِي الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَى اللَّهِ، أَوْ عَلَى رَسُولِهِ، أَوْ عَلَى كِتَابِهِ، وَمَا قُلْتُ لَكُمْ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِي فَرَاغُومِي، خَيْرٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، وَمِنْ بَعْدِ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَالثَّالِثُ لَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِعَهُ لَسَمِعْتُهُ، ثُمَّ يَخْطُبُ.

418-⁴⁰² Haris'ten şöyle rivayet edildi:

Ali عليه السلام minbere çıktığında selam verdi ve şöyle dedi: "Ey insanlar! Ben size bu işi yapın, bunu Allah عز وجل söylüyor veya Rasulullah صلى الله عليه وسلم söylüyor veya Allah'ın عز وجل kitabında geçiyor, demedim.

Gökyüzünden aşağıya düşüp beni kuşların yemesi ve rüzgarın beni uçsuz bucaksız yerlere savurması Allah'a عز وجل, Rasulullah'a صلى الله عليه وسلم ve Allah'ın عز وجل kitabına yalan isnad etmemden daha iyidir. Söylediklerim kendi isteğimledir bunun için bana gelin.

Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir'dir عليه السلام. Ebubekir'den عليه السلام sonra ise Ömer'dir عليه السلام. Eğer üçüncüyü söylemek isteseydim onu da söylerdim."

Sonra hutbe verdi..⁴⁰³

٤٢٧ - عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: قَبِضَ اللَّهُ نِيَّةَ عَلِيٍّ خَيْرَ مَا قَبِضَ عَلَيْهِ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ، قَالَ: فَأَتَانِي عَلَيْهِ، ثُمَّ اسْتَخْلَفَ أَبُو بَكْرٍ فَعَمِلَ بِعَمَلِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَسُنَّتِهِ، ثُمَّ قَبِضَ عَلَى خَيْرٍ مَا قَبِضَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَحَدًا، فَكَانَ خَيْرَ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا، ثُمَّ اسْتَخْلَفَ عُمَرُ، فَعَمِلَ بِعَمَلِهِمَا وَسُنَّتِهِمَا، ثُمَّ قَبِضَ عَلَى خَيْرٍ مَا قَبِضَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَحَدًا، فَكَانَ خَيْرَ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا وَبَعْدَ أَبِي بَكْرٍ.

427-⁴⁰⁴ Abdühayr'dan şöyle rivayet edildi:

⁴⁰² 408 ve 418 arasındaki bulunan tüm hadisler 408. Hadis ile aynı manadadır.

⁴⁰³ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

⁴⁰⁴ Arada bulunan hadisler 408. Hadisle aynı manadadır.

Dedi ki; Ali'nin şöyle dediğini işittim.

Dedi ki; "Allah Nebi'sinin ruhunu diğer peygamberlerin ruhundan daha hayırlı bir şekilde kabzetti. Sonra da onu övdü."

Daha sonra Ebubekir Halife seçildi ve Rasulullah'ın yaptığı işleri yaptı. Sonra Allah, Ebubekir'in ruhunu diğer kullarından daha hayırlı bir şekilde kabzetti. O, peygamberlerinden sonra ümmetin en hayırlısıydı.

Sonra Ömer halife seçildi ve o ikisinin yaptığı işleri yaptı. Sonra Allah Teala, Ömer'in ruhunu diğer kullarından daha hayırlı bir şekilde kabzetti. O, peygamberlerinden ve Ebubekir'den sonra ümmetin en hayırlısıydı."⁴⁰⁵

٤٣١ - قَتَا هِشَامُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَكْرَمَةَ الْمَحْزُومِيُّ قَالَ: عُبْتُ غَيْبَةً عَنِ الْمَدِينَةِ، ثُمَّ أَتَيْتُ مَالِكَ بْنَ أَنَسٍ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَقَالَ لِي: أَيْنَ كُنْتَ؟ قَالَ: قُلْتُ: كُنْتُ بِوَادِي الْعَقِيقِ، قَالَ: ذَلِكَ وَادٍ لَا يَذْهَبُ إِلَيْهِ أَحَدٌ إِلَّا يَغْرُمُ، وَلَا يَأْتِي أَحَدٌ مِنْهُ إِلَّا يَغْتَمُ، قَالَ: قُلْتُ: لَا تَقُلْ ذَلِكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ؛ فَإِنَّ هِشَامَ بْنَ غُرُوزَةَ حَدَّثَنِي، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اطْلُبُوا الرِّزْقَ فِي خَبَايَا الْأَرْضِ".

431- 406 Hişam b. Abdullah b. İkrime El Mahzumi rivayet etti.

Dedi ki: "Bir süre Medine'den uzaklaştım. Daha sonra Malik b. Enes'e geldim ve kendisine selam verince bana şöyle dedi:

"Nerelerdesin sen ?"

"Akik vadisindeydim" diye cevap verdim.

Bunun üzerine; "O vadiye gidipte bir zarara uğramayan kimse yoktur, oradan gelipte zengin olmayan kimse yoktur." Dedi

⁴⁰⁵ Rivayet daha önce 72 rakamıyla geçti. Rivayetin hükmü: Hasen liğayrihi.
⁴⁰⁶ Arada bulunan hadisler 408. Hadisle aynı manadadır.

Bende; "Öyle deme Ey Ebu Abdullah! Hişam b. Urve babasında rivayetle Âişe'den ⁴⁰⁷ şöyle rivayet etti:

Rasulullah ⁴⁰⁸ şöyle dedi; "Rızku, yeryüzünün gizli yerlerinde arayın."⁴⁰⁷

٤٣٢ - قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ: قَالَ لِي مُصْعَبٌ فِي أَوَّلِ يَوْمِ رَأَيْتُهُ: مَا اسْمُكَ؟ قُلْتُ: عَبْدُ اللَّهِ، قَالَ: حَدَّثَنِي عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا مِنْهُمْ ابْنُ زُبَيْلَةَ قَالَ: قَالَ ابْنُ شِهَابٍ:

أَقُولُ لِعَبْدِ اللَّهِ لَمَّا لَقِيْتُهُ ... يَسِيرُ بِأَعْلَى الْقَرْيَتَيْنِ مُشْرِقًا

تَبْعَ خَيَابَا الْأَرْضِ وَادَّعَى مَلِكَهَا ... لَعَلَّكَ يَوْمًا أَنْ تُجَابَ فَتَرْزُقًا.

432- Ebu Abdurrahman dedi ki:

Kendisini ilk gördüğüm gün Mus'ab bana "İsmin ne ?" dedi. "Abdullah" diye cevap verdim.

Şöyle dedi; "Aralarında İbn Zübale de olan birçok arkadaşım bana İbn Şihab'ın şöyle dediğini anlattı:

Abdullahı iki köyün en tepesinde doğuya giderken onu gördüğümde derim ki,

Yeryüzünün gizli yerlerine git ve onun sahibine dua et, Belki bir gün duana cevap verilir sende rızıklanırsın.

٤٣٣ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَتَا مُصْعَبٌ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ الرَّبِيزُ يُتَقَرَّنِي وَهُوَ يَقُولُ: أَنْضُرْ مِنْ آلِ أَبِي عَبِيْقٍ، مُبَارَكٌ مِنْ وَلَدِ الصَّدِيقِ، أَلَدَّهُ كَمَا أَلَدَّ رِيقِي "

433- 408

⁴⁰⁷ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴⁰⁸ Hadisin konuyla alakası bulunmadığı için tercüme edilmedi.

٤٣٤ - عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: وَاقِفْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي ثَلَاثٍ، أَوْ وَاقِفِي رَبِّي فِي ثَلَاثٍ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ اتَّخَذْتُ الْمَقَامَ مُصَلًّى، قَالَ: فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {وَائْتِجِلُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} [البقرة: ١٢٥] ، وَقُلْتُ: لَوْ حَجَّيْتُ عَنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، فَإِنَّهُ يَدْخُلُ عَلَيْكَ الْبُرِّ وَالْفَاجِرُ، فَأَنْزَلَتْ آيَةُ الْحِجَابِ، قَالَ: وَبَلَّغْنِي عَنْ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ شَيْءً فَاسْتَفَرَيْتُهُنَّ أَقُولُ لَهُنَّ: لَتَكْفُنَّ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْ لَيَبْدِلَنَّ اللَّهُ بِكُنْ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ، حَتَّى أَتَيْتُ عَلَى إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَتْ: يَا عُمَرُ، أَمَا فِي رَسُولِ اللَّهِ مَا يَعْطِي نِسَاءَهُ، حَتَّى تَعْطَهُنَّ أَنْتَ؟ فَكَفَفْتُ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {عَسَى رَبُّهُ أَنْ يَبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَاتِلَاتٍ} [التحریم: ٥] الآية "

434- Enes ؓ dedi ki:

Ömer ؓ şöyle dedi; "Üç konuda Rabbim bana muvafık oldu. (yada ben Rabbime muvafık oldum.)

(Birincisi) Dedim ki: "Ya Rasulallah ﷺ! Bu yeri Namazgah edinsek... Bunun üzerine Allah ﷻ "Siz de İbrahim'in makamından kendinize namaz kılacak bir yer edinin."⁴⁰⁹ Ayetini indirdi.

(İkincisi) Dedim ki: "Ya Rasulallah ﷺ! Müminlerin annelerini (göz önünden) uzak tutsan daha iyi olmaz mı? Çünkü senin yanına iyi insan da geliyor kötü insan da..." Bunun üzerine Hicab ayeti nazil oldu.⁴¹⁰

(Üçüncüsü) "Müminlerin annelerinden bana bir haber ulaştı. Ne olduğunu araştırdım ve onlara gidip "Ya Rasulallah'ı ﷺ rahat bırakırsınız ya da Allah ﷻ ona sizden daha hayırlı eşler verir." Dedim. Daha sonra onlardan birine gittiğimde bana şöyle dedi; "Ey Ömer! Rasulallah ﷺ hanımlarına vaaz verecek bir şey bulamadı mı da sen vaaz veriyorsun?!"

⁴⁰⁹ Bakara suresi 125. Ayet

⁴¹⁰ Ahzab suresi 53. Ayet; Ey iman edenler! Peygamberin evine size yemek için izin verilmediği vakit asla girmeyin, fakat çağırıldığınızda -erkenden gidip yemeğe hazırlanmasını beklemeyiniz- girin, yemeğinizi yiyince hemen dağılın. söze dalıp oturmayın; bu davranışınız peygamberi rahatsız ediyor, size söylemeye çekiniyor, oysa Allah hak olanı açıklamaktan çekinmez. Peygamber hanımlarından bir şey istediğinizde, onlar perde arkasında iken isteyin; bu sizin kalplerinizin de onların kalplerinin de temiz kalması için en uygundur. Resûlullah'ı üzmeye hakkınız yoktur, kendisinden sonra ebedî olarak eşleriyle de evlenemezsiniz, sizin bunu yapmanız Allah katında büyük bir günahdır.

Bunun üzerine Allah ﷻ "Eğer sizi boşayacak olursa Rabbi ona, sizin yerinize sizden daha iyi olan, Allah'a teslimiyet gösteren, yürekten inanan, içtenlikle itaat eden, tövbe eden, kulluk eden, dünyada yolcu gibi yaşayan, dul ve bâkire eşler verebilir."⁴¹¹ Ayetini indirdi.⁴¹²

٤٣٥ - عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: وَافَقْتُ رَبِّي فِي ثَلَاثٍ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ أَخَذْتُ مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى، فَتَرَلْتُ: {وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} [البقرة: ١٢٥]، وَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ نِسَاءُكَ يَدْخُلْنَ عَلَيْهِنَّ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ، قَلَوْا أَمْرَتَهُنَّ أَنْ يَخْتَبِجْنَ، فَتَرَلْتُ آيَةَ الْحِجَابِ، وَاجْتَمَعَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ نِسَاؤُهُ فِي الْغَيْرَةِ، فَقُلْتُ لَهُنَّ: {عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ} [التحریم: ٥]، فَتَرَلْتُ كَذَلِكَ.

435- Enes'ten ﷺ rivayet edildi. Dedi ki;

Ömer ﷺ şöyle dedi: Üç durumda Rabbime muvafık oldum.

(Birincisi) Dedim ki, "Ya Rasulallah! ﷺ Makam-ı İbrahimi namazgah edinsen... Bunun üzerine "Siz de İbrahim'in makamından kendinize namaz kılacak bir yer edinin."⁴¹³ Ayeti nazil oldu.

(İkincisi) Dedim ki, "Ya Rasulallah! ﷺ hanımlarının yanına iyi insan da geliyor kötü insan da. Onlara söylesende göz önünde bulunmasalar." Bunun üzerine Hicab ayeti nazil oldu.

(Üçüncüsü) Kıskaçlık konusunda Rasulullah'ın ﷺ hanımları başına toplanmıştı. Onlara "Eğer sizi boşayacak olursa rabbi ona, sizin yerinize sizden daha iyi olan, Allah'a teslimiyet gösteren, yürekten inanan, içtenlikle itaat eden, tövbe eden, kulluk eden, dünyada yolcu gibi yaşayan, dul ve bâkire eşler verebilir."⁴¹⁴ Dedim ve bu şekilde ayet nazil oldu.⁴¹⁵

⁴¹¹ Tahrim suresi 5. Ayet

⁴¹² Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1:24. Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴¹³ Bakara suresi 125. Ayet

⁴¹⁴ Tahrim suresi 5. Ayet

⁴¹⁵ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1:23. Rivayetin hükmü: Sahih.

٤٣٦ - عَنْ جُوَيْرِيَةَ بْنِ قُدَامَةَ قَالَ: خَجَجْتُ فَأَتَيْتُ الْمَدِينَةَ الْعَامَ الَّذِي أَصِيبَ فِيهِ عَمْرُ، قَالَ: فَخَطَبَ فَقَالَ: إِنِّي رَأَيْتُ كَأَنَّ دِيكَمَا تَقْرَبَانِي نَقْرَةً أَوْ نَقْرَتَيْنِ، شُعْبَةُ الشَّاكِّ، فَكَانَ مِنْ أَمْرِهِ أَنْ طَعِنَ، فَأَذِنَ لِلنَّاسِ عَلَيْهِ، فَكَانَ أَوَّلُ مَنْ دَخَلَ عَلَيْهِ أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ، ثُمَّ أَهْلُ الشَّامِ، ثُمَّ أَذِنَ لِأَهْلِ الْعِرَاقِ، فَدَخَلْتُ فِيمَنْ دَخَلَ، قَالَ: وَكَانَ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهِ قَوْمٌ، انْتَوَوْا عَلَيْهِ وَبَكَوْا، قَالَ: فَلَمَّا دَخَلْنَا عَلَيْهِ قَالَ: وَقَدْ عَصَبَ بَطْنُهُ بِعِمَامَةٍ سَوْدَاءَ وَالْدَّمُ يَسِيلُ، قَالَ: فَقُلْنَا: أَوْصِنَا، قَالَ: وَمَا سَأَلَهُ الْوَصِيَّةَ غَيْرَنَا، فَقَالَ: عَلَيْكُمْ بِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنَّكُمْ لَنْ تَصِلُوا مَا اتَّبَعْتُمُوهُ، فَقُلْنَا: أَوْصِنَا، قَالَ: أَوْصِيكُمْ بِالْمُهَاجِرِينَ؛ فَإِنَّ النَّاسَ يَكْثُرُونَ وَيَقْلُونَ، فَأَوْصِيكُمْ بِالْأَنْصَارِ؛ فَإِنَّهُمْ شُعْبُ الْإِسْلَامِ الَّذِي لَجَأَ إِلَيْهِ، وَأَوْصِيكُمْ بِالْأَعْرَابِ، فَإِنَّهُمْ أَهْلُكُمْ وَمَادَّتْكُمْ، وَأَوْصِيكُمْ بِأَهْلِ ذِمَّتِكُمْ، فَإِنَّهُمْ عَهْدُ نَبِيِّكُمْ وَرِزْقُ عِيَالِكُمْ، فَوُفُوا عَنِّي، قَالَ: فَمَا زَادَنَا عَلَى هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ قَالَ: مُحَمَّدٌ قَالَ شُعْبَةُ: ثُمَّ سَأَلَتْهُ بَعْدَ ذَلِكَ، فَقَالَ فِي الْأَعْرَابِ: وَأَوْصِيكُمْ بِالْأَعْرَابِ؛ فَإِنَّهُمْ إِخْوَانُكُمْ وَعَدُوُّ عَدُوِّكُمْ.

436- Cuveyriyye b. Kudame'den rivayet edildi.

Dedi ki: Ömer'in ؓ yaralandığı sene hacca gitmiş ve Medineye gelmiş-tim. Bize hitap etti ve şöyle dedi; "**Rüyamda bir horozun bana bir veya iki defa gaga vurduğunu gördüm.**"

Dediği gibi de oldu, Ömer ؓ bıçaklandı ve insanların yanına girmesi için izin veriliyordu. İlk girenler Rasulullah'ın ﷺ Medine ehlinde olan sahabe-leri oldu. Sonra Şam ehli, sonra Irak ehline izin verildi. Bende onun yanına girenlerle beraber girdim.

Yanına giren her kavim ona senada bulunuyor ve ağılıyordu. Biz yanına girdiğimizde karnı üzerine siyah bir sarık bağlanmış arasından kan akıyordu. Kendisine bize tavsiyede bulun dedik. (o sırada bizden başka tavsiye isteyen olmamıştı.)

Şöyle dedi; "Allah'ın ﷻ kitabına sarılın. Ona uyarmanız yoldan sapmazsınız! Muhacirlere dikkat edin! İnsanlar artarlar ve azalır.

**Ensara dikkat edin! Çünkü onlar kendilerine sığınılan İslam kavmi-
dir.**

Araplar dikkat edin! Çünkü onlar sizin kavminiz ve aslınızdır.

**Zimmilere dikkat edin! Çünkü onlar Peygamberinizin ahdi ve ailele-
rinizin rızık kaynağıdır.**

Artık kalkınız..."

Bize bu söylediklerinden başka bir şey söylemedi.

Şu'be şöyle dedi; Bize söylediğinde şunu ekledi;

**"Araplara dikkat edin! Çünkü onlar sizin kardeşleriniz ve düşman-
larınızın düşmanıdır."**⁴¹⁶

٤٣٧ - عَنْ أَنَسٍ هُوَ ابْنُ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ: وَافَقْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي ثَلَاثٍ، وَوَأَفَّقَنِي رَبِّي فِي ثَلَاثٍ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ اتَّخَذْتُ مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى، فَأَتَرَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ: {وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} [البقرة: ١٢٥]، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهُ يَدْخُلُ عَلَيْكَ الْبِرُّ وَالْفَاجِرُ، فَلَوْ أَمَزْتُ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ بِالْحِجَابِ، فَأَتَرَلُ اللَّهَ آيَةَ الْحِجَابِ، وَبَلَّغَنِي مُعَاتَبَةَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْضَ نِسَائِهِ، قَالَ: فَاسْتَفَرْتُ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ فَدَخَلْتُ عَلَيْهِنَّ فَجَعَلْتُ أَسْتَفْرِثُهُنَّ وَاحِدَةً وَاحِدَةً، وَاللَّهِ لَئِنْ انْتَهَيْتُ وَإِلَّا لَيَدْخُلَنَّ اللَّهُ رَسُولَهُ خَيْرًا مِنْكُنَّ، قَالَ: قَانَيْتُ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ قَالَتْ: يَا عُمَرُ، أَمَا فِي رَسُولِ اللَّهِ مَا يَعْطِ نِسَاءَهُ حَتَّى تَكُونَ أَنْتَ تَعْطُهُنَّ؟ فَأَتَرَلُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ: {عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ} [التحریم: ٥].

437- Enes b. Malik'ten ﷺ rivayet edildi. Dedi ki;

Ömer ﷺ şöyle dedi; Üç durumda Rabbime muvafık oldum.

(Birincisi) Dedim ki, "Ya Rasulallah! ﷺ Makam-ı İbrahimi namaz-
gah edinsen..." Bunun üzerine "Siz de İbrâhîm'in makamından kendini-
ze namaz kılacak bir yer edinin."⁴¹⁷ Ayeti nazil oldu.

⁴¹⁶ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1:51. Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴¹⁷ Bakara suresi 125. Ayet

(İkincisi) Dedim ki, "Ya Rasulallah! ﷺ hanımlarının yanına iyi insan da geliyor kötü insan da. Onlara söylesende göz önünde bulunmasalar." Bunun üzerine Hicab ayeti nazil oldu.

(Üçüncüsü) Rasulullah'ın ﷺ hanımlarından bazılarını azarladığı haberi ni aldım ve durumu araştırmaya başladım taki tek tek araştırıyordum onlara gidip "Ya, Rasulullah'ı ﷺ rahat bırakırsınız ya da Allah ﷻ ona sizden daha hayırlı eşler verir." Dedim. Daha sonra onlardan birine gittiğimde bana şöyle dedi; "Ey Ömer! Rasulullah ﷺ hanımlarına vaaz verecek bir şey bulamadımı da sen vaaz veriyorsun!"

Bunun üzerine Allah ﷻ "Eğer sizi boşayacak olursa rabbi ona, sizin yerinize sizden daha iyi olan, Allah'a teslimiyet gösteren, yürekten inanan, içtenlikle itaat eden, tövbe eden, kulluk eden, dünyada yolcu gibi yaşayan, dul ve bâkire eşler verebilir."⁴¹⁸ Ayetini indirdi.⁴¹⁹

٤٣٨ - عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ قَالَ: ضَرَبَ عَلْقَمَةُ بْنُ قَيْسٍ هَذَا الْمِنْبَرَ قَالَ: خَطَبَنَا عَلِيٌّ عَلَى هَذَا الْمِنْبَرِ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَذَكَرَ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَذْكُرَ قَالَ: وَإِنْ خَيْرَ النَّاسِ كَانَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ أَخَذْنَا بَعْدَهُمَا أَخْدَانًا يَقْضِي اللَّهُ فِيهَا.

438- İbrahim En Nehai'den şöyle rivayet edildi. Dedi ki;

Alkame b. Kays minbere vurarak şöyle dedi;

Bu minberin üzerinde Ali ؓ hutbe vermişti. Allah Tealaya hamd edip bir takım şeyler söyledi ve sonrasında " Rasulullah'da ﷺ sonra insanların en hayırlısı Ebubekirdir. Sonra da Ömerdir. Onlardan sonra ise biz bir takım işler ortaya çıkardık ve Allah Teala o işlerde hükmünü verdi."⁴²⁰

٤٣٩ - عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّهُ خَطَبَ فَقَالَ: إِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، وَمِنْ بَعْدِ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ أَنْ أَسْمِيَ الثَّالِثَ لَسَمَّيْتُهُ.

⁴¹⁸ Tahrir suresi 5. Ayet

⁴¹⁹ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴²⁰ İbn Teymiyye, Sarim Meslul, S.585.

439- Ali'den ﷺ rivayet edildi. Hutbedeyken dedi ki;

"Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir'dir ﷺ. Ebubekir'den ﷺ sonra ise Ömer'dir ﷺ. Eğer üçüncüyü söylemek isteseydim onu da söylerdim"⁴²¹

۴۴۰ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ خَطَبَ النَّاسَ فَقَالَ: خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ.

440- Ebu Hureyre'den ﷺ rivayet edildi. İnsanlara hitap ederken dedi ki;

"Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlıları Ebubekirdir sonra da Ömerdir ﷺ"⁴²²

۴۴۱ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: مَرَّ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ جِمَارٌ عَلَيْهِ عَشْرُ لَبَنَاتٍ، فَقَامَ فَوَضَعَ عَنْهُ خُمْسًا، وَتَرَكَ عَلَيْهِ خُمْسًا، وَقَالَ لِصَاحِبِهِ: إِذَا حَمَلْتَ عَلَيْهِ فَاحْمِلْ عَلَيْهِ هَكَذَا.

441- Ubeydullah b. Ömerden rivayet edildi.

Dedi ki; Ömer b. Hattab ﷺ, üzerinde on adet tuğla olan bir eşek gördü. Tuğlalardan beş tanesini aldı ve diğer beş tanesini üzerinde bıraktı. Hayvanın sahibine hitaben "Yük taşıdığında bu şekilde taşı" dedi.⁴²³

۴۴۲ - قَتْنَا عَقَانُ قَتْنَا حَمَادًا، يَعْنِي: ابْنَ سَلَمَةَ قَالَ: أَنَا ثَابِتٌ، أَن رَجُلًا أَتَى عُمَرَ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَعْطِنِي، قَوْلَ اللَّهِ لَمَّا أُعْطِيتَنِي لَا أَخْصِمُكَ، وَلَمَّا مَنَعْتَنِي لَا أَدْمُكَ، قَالَ: وَلِمَ ذَاكَ؟ قَالَ: لِأَنَّ اللَّهَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ هُوَ الْمُعْطِي، وَهُوَ الْمَانِعُ، قَالَ عُمَرُ: أَدْخِلُوهُ بَيْتَ الْمَالِ، فَلْيَأْخُذْ مَا شَاءَ، فَأَدْخُلُوهُ، قَالَ: فَجَعَلَ يَرَى صَفْرَاءَ وَبَيْضَاءَ، فَقَالَ: مَا هَذَا، لَيْسَ لِي فِيهَا مَا هُنَا حَاجَةٌ، إِنَّمَا أَرَدْتُ رَأْدًا وَرَاجِلَةً، وَإِنَّمَا أَرَادَ عُمَرُ أَنْ يَرُودَهُ، فَأَمَرَ لَهُ عُمَرُ بِرَأْدٍ وَرَاجِلَةٍ، فَرَحَلَ لَهُ، فَلَمَّا رَكِبَ رَاجِلَتَهُ رَفَعَ يَدَهُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَاتَّقَى عَلَيْهِ الَّذِي حَمَلَهُ الَّذِي أَعْطَاهُ، وَجَعَلَ عُمَرُ يَمْشِي خَلْفَهُ، وَيَتَمَتَّى أَنْ يَدْعُوَ لَهُ، قَالَ: اللَّهُمَّ وَاجِرِ عُمَرَ خَيْرًا، وَصَفَ عَقَانُ: أَوْمًا حَمَادًا بِيَدِهِ خَلْفَهُ بَيْنَ كَتِفَيْهِ.

⁴²¹ Rivayetin hükmü: Hasen.

⁴²² Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴²³ İbn Sa'd, Tabakat, 7:127.

442- Saffan dedi ki; Bize Hammad b. Seleme anlattı dedi ki:

Ömer'e bir adam geldi ve şöyle dedi; "Ey Müminlerin Emiri! Bana mal ver! Allah'a yemin ederim ki verirsen sana teşekkür etmem, vermezsen de seni kötülemem!" Ömer; "Neden böyle yaparsın ?"

Adam; "Çünkü malı veren de vermeyen de Allah'dır "

Ömer; "Bu adamı Beytül Mala alın, oradan ne istiyorsa alsın." Dedi.

Adamı içeriye aldılar ancak içeride yalnızca sarı (altın) ve beyaz (un) gördü ve "Bunlarda ne! Benim bunlara ihtiyacım yok. Ben yalnızca binek ve yiyecek birşeyler istedim."

Ömer ona binek ve yiyecek birşeyler vermek istedi ve onun için emir verdi.

Adam bineğe binince ellerini semaya kaldırıp Allah'a hamd edip kendisine bunları veren (Allah Tealaya) sena etti.

Ömer adamın arkasından yürüyor ve kendisi için dua etmesini temenni ediyordu. Adam ; "Allahım! Ömer'e hayırlı karşılık ver." Dedi.

Saffan şöyle anlattı: Hammad, adama eliyle arkasını işaret etti.⁴²⁴

٤٤٣ - قَتَا ابْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، يَغْنِي أَسْلَمَ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ يَوْمًا: لَقَدْ خَطَرَ عَلَى قَلْبِي شَهْوَةُ الطَّرِيقِ مِنْ حَيْثَانِ، قَالَ: فَيَخْرُجُ يَرْفَأُ فَرَحْلَ رَاحِلَةٍ لَهُ، فَسَارَ لَيْلَتَيْنِ مُذْبِرًا وَلَيْلَتَيْنِ مُقْبِلًا، وَاشْتَرَى مَكْنَلًا فَجَاءَ. قَالَ: وَبَعِدُ يَرْفَأُ إِلَى الرَّاحِلَةِ فَعَسَلَهَا، فَقَالَ عُمَرُ: انْطَلِقْ حَتَّى أَنْظُرَ إِلَى الرَّاحِلَةِ، فَتَطَرَّ عُمَرُ ثُمَّ قَالَ: نَسِيتُ أَنْ تَغْسِلَ هَذَا الْعَرَقَ الَّذِي تَحْتَ أُذُنِهَا، عَذَّبْتَ نَهْمَةً مِنَ الْهَائِمِ فِي شَهْوَةِ عُمَرُ، لَا وَاللَّهِ لَا يَذُوقُهُ عُمَرُ، عَلَيْكَ بِمَكْنَلِكَ.

443- ⁴²⁵

⁴²⁴ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴²⁵ Hadisin konuyla ilgisi olmadığı için tercüme edilmemiştir.

٤٤٤ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي دَارٍ فَدَخَلَ عَلَيْهِ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ يَسْأَلْنَهُ وَيَسْتَرْذَنَّهُ رَافِعَاتِ أَصْوَاتِهِنَّ فَوْقَ صَوْتِهِ، فَأَقْبَلَ عُمَرُ فَاسْتَأْذَنَ، فَلَمَّا سَمِعَ صَوْتَ عُمَرَ بَادَرْنَ الْحُجُبَ أَوْ الْحِجَابَ، فَأَذِنَ لِعُمَرَ فَدَخَلَ، وَاسْتَضْحَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ عُمَرُ: أَضْحَكَكَ اللَّهُ سِتِّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، مِمَّ ضَحِكْتَ؟ قَالَ: "أَلَا إِنْ نِسْوَةٌ مِنْ قُرَيْشٍ دَخَلْنَ عَلَيَّ يَسْأَلْنَنِي وَيَسْتَرْذَنَنِي رَافِعَاتِ أَصْوَاتِهِنَّ فَوْقَ صَوْتِي، فَلَمَّا سَمِعَ صَوْتَكَ بَادَرْنَ الْحِجَابَ أَوْ الْحُجُبَ"، فَقَالَ عُمَرُ: أَيُّ عَدَوَاتِ أَنْفُسِهِنَّ تَهْتَبِي وَتَجْتَزْنِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ؟ فَقَالَتِ امْرَأَةٌ مِنْهُنَّ: إِنَّكَ أَقْطُ وَأَغْلَطُ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَهْ عَنْ عُمَرَ، فَوَاللَّهِ مَا سَلَكَ عُمَرُ وَادِيًا قَطُّ فَسَلَكَهُ الشَّيْطَانُ"

444- Enes b. Malik'ten ﷺ rivayet edildi.

Rasulullah ﷺ bir evdeyken yanına Kureyşten bir takım kadın geldi ve seslerini Rasulullah'ın ﷺ sesinden fazla olacak şekilde yükselterek ona bir-şeyler soruyorlar ve birşeyler istiyorlardı.

O sıra Ömer ﷺ geldi ve izin istedi. Ömer'in ﷺ sesini duyan kadınlar perdenin arkasına kaçışmaya başladılar. Rasulullah ﷺ gülerek Ömer'e ﷺ izin verdi. Ömer ﷺ; "Allah Teala yaşını güldürsün Ya Rasulullah! Niçin gülüyorsun?" Rasulullah ﷺ; "**Yanımda Kureyşten bir takım kadın vardı. Seslerini benim sesim üzerine yükselterek birşeyler sorup istiyorlardı. Ne zaman ki senin sesini duydular hepsi perdenin arkasına kaçtılar.**"

Ömer ﷺ (kadınlara hitaben); "Ey Nefislerinin düşmanları! Benden korkuyorsunuz da böyle bir işe Rasulullah'a ﷺ karşı mı cüret ediyorsun.!"

Kadınlardan birisi; "Vallahi sen daha sert ve daha kabrasın." Bunun üzerine Rasulullah ﷺ şöyle dedi;

"Ömer'i bırakın ! Ömer'in geçtiği vadiden şeytan geçemez."⁴²⁶

⁴²⁶ Rivayet daha önce 301 rakamıyla zikredildi.

٤٤٥ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي عَلِيٍّ: أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ عُمَرُ، قَالَ: ثُمَّ بَادِرْتُهُ وَخَفْتُ أَنْ أَسْأَلَهُ فَنَجَّيَنِي بِغَيْرِهِ، ثُمَّ قُلْتُ: أَنْتَ؟ قَالَ: لَا، أَنَا رَجُلٌ مِنَ النَّاسِ لِي حَسَنَاتٌ وَلِي سَيِّئَاتٌ، يَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ.

445- Muhammed b. Ali şöyle rivayet etti.

Dedi ki; Babam Ali'ye ؓ şöyle dedim; "Rasulullah'tan ؓ sonra hangi insanlar en hayırlıdır?"

Şöyle dedi; "Ebubekir." Sonra kim dedim. "Ömer" dedi. Kendisine tekrar sorunca başkasını söylemesinden korkup "Peki ya sen ?" dedim.

"Hayır! Ben yalnızca insanlardan birisiyim. İyiliklerimde var kötülüklerim de... Allah Teala ne isterse onu yapar..."⁴²⁷

٤٤٦ - حَدَّثَنِي مُسْعَدُ الْأَعْوَرُ الْبَجَلِيُّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ عَلَى مَنِيرِ الْكُوفَةِ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ. وَلَوْ شِئْتُ لَسَمَّيْتُ الثَّالِثَ.

446- Mes'adetü E'var El-Cebeli'den rivayet edildi. Dedi ki; " Ali'yi ؓ Kufe'de minber üzerindeyken şöyle derken işittim.

"Peygamberlerinden sonra bu ümmetin en hayırlısını söyleyeyim mi? O Ebubekir sonra Ömer. Eğer üçüncüyü söylemek isteseydim söyledim..."⁴²⁸

٤٤٩ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: سَبَقَ رَسُولُ اللَّهِ، وَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ، وَتَلَّتْ عُمَرُ، ثُمَّ كُنَّا قَوْمًا غَبَطْنَا فَنَتَقَى مَا شَاءَ اللَّهُ.

449- Ali'den ؓ rivayet edildi. Dedi ki;...⁴²⁹

⁴²⁷ Rivayet daha önce 136 rakamıyla zikredildi. Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴²⁸ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴²⁹ 446. rivayetle aynı manadadır.

١٥٠ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: اسْتَأْذَنَ أَبُو بَكْرٍ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ جَالِسٌ كَاتِبٌ فِجْدِيهِ، فَأَذِنَ لَهُ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ، فَأَذِنَ لَهُ وَهُوَ كَهَيْئَتِهِ، ثُمَّ اسْتَأْذَنَ عُثْمَانُ فَأَهْوَى إِلَى تَوْبِهِ فَغَطَّى فِجْدِيهِ، قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَأَنَّكَ كَرِهْتَ أَنْ يَرَكَ عُثْمَانُ، قَالَ: "إِنْ عُثْمَانُ حَيٌّ سَيَرُ تَسْتَحْيِي مِنْهُ الْمَلَائِكَةُ".

450- Âişe ؓ dan rivayet edildi.

Dedi ki; Rasulullah ﷺ bacağı açık bir halde otururken Ebubekir ؓ yanına girmek için izin istedi. Rasulullah ﷺ ona izin verdi. Sonra Ömer ؓ da izin istedi, Rasulullah olduğu hal üzere ona da izin verdi. Daha sonra Osman ؓ izin istedi. Rasulullah ﷺ elbisesine uzandı ve bacaklarını örttü.

Kendisine şöyle dedik; "Ya Rasulallah! Osman ؓ sanki sen Osman'ın seni bu şekilde görmesinden hoşlanmıyorsun."

Rasulullah ﷺ dedi ki; "Osman çok hayalı birisidir. Melekler dahi ondan haya eder."⁴³⁰

٤٥١ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ فِيهَا قَصْرًا مِنْ ذَهَبٍ، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ؟ فَقِيلَ: لِشَابٍّ مِنْ قُرَيْشٍ، قَالَ: وَظَنَنْتُ أَنِّي أَنَا هُوَ، فَقُلْتُ: مَنْ هُوَ؟ فَقَالُوا: عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ"، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "قَلُّوا مَا ذَكَرْتُ مِنْ غَيْرَتِكَ أَمَا حَفْصٌ لَدَخَلْتَهُ".

451- Enes b. Malik'ten ؓ rivyet edildi.

Dedi ki; Rasulullah ﷺ şöyle dedi: "Cennete girdim ve bana altından bir köşk gösterildi. Bu köşk kimindir? diye sordum.

"Kureyş'ten bir gence ait" dediler.

O kişinin kendim olduğunu düşünerek "O da kim?" dedim.

"Ömer b. Hattab" dediler.

Rasulullah ﷺ dedi ki; "Ey Hafs'ın babası! Senin kıskanç birisi olduğunu hatırlamasaydım köşke girerdim."⁴³¹

٤٥٢ - عَنْ مُجَاهِدٍ، أَنَّهُ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ أَعْلَنَ التَّسْلِيمَ فِي الصَّلَاةِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

452- Mücahit'ten rivayet edildi.

Dedi ki; "Namazda ilk sesli selam veren Ömer b. Hattabdır ؓ."⁴³²

٤٥٣ - عَنْ طَاوُسٍ: أَوَّلُ مَنْ جَهَرَ بِالسَّلَامِ عُمَرُ، فَأَنْكَرَتِ الْأَنْصَارُ ذَلِكَ عَلَيْهِ.

453- Tâvus'tan rivayet edildi.

Dedi ki; "Selamı ilk sesli yapan kişi Ömer'dir ؓ.

Ensar ise buna karşı çıkmıştır.⁴³³

٤٥٤ - عَنْ طَاوُسٍ: أَوَّلُ مَنْ جَهَرَ بِالسَّلَامِ عُمَرُ فَأَنْكَرَتِ الْأَنْصَارُ فَقَالَتْ: مَا هَذَا؟ قَالَ: أَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ آدَانًا.

454- Tâvus'tan rivayet edildi.

Dedi ki; "Selamı ilk sesli yapan kişi Ömer'dir ؓ."

Ensar ise buna karşı çıkıp "Bu da ne?" dediler.

Ömer ؓ: "Bunun bir şiar olmasını istedim" dedi.⁴³⁴

٤٥٥ - قَتْنَا ابْنَ جُرَيْجٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَطَاءَ، وَغَيْرَهُ مِنْ أَصْحَابِنَا، يَزْعُمُونَ أَنَّ عُمَرَ أَوَّلُ مَنْ رَفَعَ الْمَقَامَ، فَوَضَعَهُ فِي مَوْضِعِهِ الْآنَ، وَإِنَّمَا كَانَ فِي قَبْلِ الْكُفَّةِ.

455- İbn Cüreycden rivayet edildi.

Dedi ki; Ata'yı ve bir takım arkadaşlarımdan duydum ki, onlar şöyle iddia ediyorlar: "Ömer ؓ Makam'ı ilk kaldırıp şimdiki yerine koyan kişidir. Önceden Kabe'nin yanındaydı."⁴³⁵

⁴³¹ Buhari, 7:140, 9:320, Müslim, 4:1863.

⁴³² Abdurrezzak, Musannef, 2:218. Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴³³ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴³⁴ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴³⁵ Ezraki, Ahbaru Mekke, 2:33. Rivayetin hükmü: Sahih.

٤٥٦ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ حَصَبَ الْمَسَاجِدَ عُمَرُ.

456- Muhammed b. Sirin'den rivayet edildi.

Dedi ki; "Mescidlere taş döşeyen ilk kişi Ömer'dir" ⁴³⁶

٤٥٧ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ جَهَرَ بِالسَّلَامِ عُمَرُ.

457- İbn Abbas'tan rivayet edildi.

Dedi ki; "Selamı ilk sesli yapan kişi Ömer'dir." ⁴³⁷

٤٥٨ - عَنْ مُصَنَّبِ بْنِ سَعْدٍ، أَنَّ مُعَاذًا قَالَ: وَاللَّهِ، إِنَّ عُمَرَ فِي الْجَنَّةِ، وَمَا أَحَبُّ أَنْ لِي خُمَرُ النَّعَمِ، وَإِنَّكُمْ تَمَرَّقْتُمْ قَتْلَ أَنْ أَخِيرَكُمْ، قَالَ: ثُمَّ ذَكَرَ رُؤْيَا النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الَّتِي رَأَى فِي شَأْنِ عُمَرَ، فَقَالَ: رُؤْيَا النَّبِيِّ حَقٌّ.

458- Mus'ab b. Sa'ddan rivayet edildi.

Dedi ki; Muaz şöyle dedi; "Vallahî! Ömer cennettedir. Size şunu söylemeden dağılmamanız, benim kızıl develerim olmasından daha iyidir."

(Mus'ab); Sonra Rasulullah'ın ﷺ gördüğü rüyayı ve o rüyadaki Ömer'in durumunu anlattı ve şöyle dedi: "Nebi'nin ﷺ rüyası hak'tır." ⁴³⁸

٤٥٩ - قَتْنَا إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْنَا عُمَرَو بْنَ الْعَاصِ يَوْمًا يَسِيرُ أَمَامَ رُكْبِهِ وَهُوَ يُحَدِّثُ نَفْسَهُ، إِذْ قَالَ: لِلَّهِ دُرٌّ أَنْ هِنْتَمَّةً، أَيُّ أَمْرِ كَانَ؟ يَغْنِي بِذَلِكَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

459- İbrahim b. Sa'd babasından rivayet etti.

Dedi ki; Bir gün Amr b. As ﷺ kafilenin önünde giderken kendi kendine şöyle dedi; "İbn Hanteme'ye maşaallah. Kim onun gibi olabilir!"

Bu sözyle Ömer b. Hattab'ı ﷺ kastediyordu. ⁴³⁹

⁴³⁶ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴³⁷ Abdurrezzak, Musannef, 2:218

⁴³⁸ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 5:245. Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴³⁹ El Hatib, 13:32. Rivayetin hükmü: Zayıf.

٤٦٠ - بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أريت آتي أذخلت الجنة، فإذا أنا بالرمضاء امرأة أبي طلحة، وأريت خشفا بين يدي، فقلت: ما هذا يا جنير؟ قال: هذا بلال، ورأيت جارية بفناء قصر أبيص، قلت: يا جارية، لمن هذا القصر؟ قالت: لبث من قرينش، فقلت: لأي قرينش؟ قالت: لعمر بن الخطاب، فأردت أن أذخله فذكرت غيرك يا عمر"، فقال عمر: يا بني أنت وأمي يا رسول الله، وعليك أغار؟

460- Abdullah'tan rivayet edildi. Dedi ki: Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu:

Rüyamda, bana cennete girdiğim gösterildi. Birden karşıma Ebu Talha'nın hanımı Rumeysa çıktı.

Önümde bir ayak sesi işittim. "Ey Cebrail! Bu da nedir?" dedim.

"O Bilal." Diye cevap verdi.

Beyaz bir köşkün avlusunda bir cariye gördüm. Ona "Bu köşk kimindir?" diye sordum. "Kureyşten bir gence aittir." Dedi. Ona "Kureyşten kime ait?" dedim. "Ömer b. Hattab" dedi.

O köşke girmek istedim ancak sonradan senin kiskançlığını hatırladım ey Ömer.

Ömer ؓ dedi ki: "Anam babam sana feda olsun Ya Rasulallah. Senden de mi kiskanacağım..."⁴⁴⁰

٤٦٢ - قال أبو عبد الرحمن: أخبرت أن المغيرة بن شعبة ذكر عمر بن الخطاب فقال: كان والله أفضل من أن يخدع، وأغفل من أن يخدع.

462- Ebu Abdurrahman'dan rivayet edildi.

Dedi ki: Muğire b. Şu'be, Ömer b. Hattab'ı ؓ zikretti ve şöyle dedi:

"Vallahi! Ömer, (aldatacak olsa) en iyi aldatan, aldanmayacak kadar akıllı birisidir."⁴⁴¹

⁴⁴⁰ 461. Rivayet 460. Rivayetin farklı varyanttan getirilişidir.

⁴⁴¹ Rivayetin hükmü: Zayıf.

٤٦٣ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ قَالَ: كَانَ مَقَامُ أَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعَلِيٌّ، وَعُثْمَانُ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، وَسَعْدُ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ، وَسَعِيدُ بْنُ زَيْدٍ بْنُ عَمْرِو بْنِ تَفِيلٍ، كَانُوا أَمَامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْقِتَالِ، وَخَلْفَهُ فِي الصَّلَاةِ فِي الصَّفِّ، لَيْسَ لِأَحَدٍ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ يَقُومُ مَقَامَ أَحَدٍ مِنْهُمْ غَابَ أَمَّ شَهِدَ.

463- Said b. Cübeyr'den rivayet edildi.

Dedi ki: Ebubekir, Ömer, Ali, Osman, Talha, Zübeyr, Sa'd, Abdurrahman b. Avf, Said b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl ﷺ savaşta Rasulullah'ın ﷺ önünde, namazda ise hemen Rasulullah'ın ﷺ arkasında ilk safta olurdu.

Ensar ve Muhacirden hiçbir kimse onlar olmadığında veya şehit olduğunda onların yerine geçmezdi.⁴⁴²

٤٦٤ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ دَوَّنَ الدَّوَاوِينَ، وَعَرَفَ الْعُرَفَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ

464- Cabir b. Abdullah'tan rivayet edildi.

Dedi ki: "Hazineye dair hesap defterlerini ilk yazdıran ve denetçi tayin eden kişi Ömer b. Hattab'dır."⁴⁴³

٤٦٥ - عَنْ عَامِرٍ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ جَعَلَ الْعُشُورَ فِي الْإِسْلَامِ عُمَرُ.

465- Amir'den rivayet edildi.

Dedi ki: "İslam'da Aşur vergisini ilk koyan kişi Ömer'dir ﷺ."⁴⁴⁴

٤٦٦ - عَنِ ابْنِ سِيرِينَ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ خَصَّبَ الْمَسَاجِدَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، كَانَ الْمَسْجِدُ سِجَّةً فَإِذَا أَرَادَ الرَّجُلُ أَنْ يَتَخَضَعَ أَتَاهُ بِقَدَمِهِ.

466- İbn Sirin'den şöyle rivayet edildi.

⁴⁴² Tehzib İbn Asakir, 6: 120

⁴⁴³ Ahmed b. Hanbel, İlel, S.292. Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴⁴⁴ Ebu Abid, Emval, S.713. Rivayetin hükmü: Sahih.

Dedi ki: "Mescidlere taş döşeten ilk kişi Ömer b. Hattab'tır. Mescid kum döşeliydi, birisi tükürdüğünde onu ayağıyla örterdi."⁴⁴⁵

٤٦٧ - عَنْ طَاوُسٍ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ جَهَرَ بِالسَّلَامِ عُمَرُ، فَقَالَتِ الْأَنْصَارُ: وَعَلَيْكَ السَّلَامُ، مَا شَأْنُكَ؟ قَالَ: أَرَدْتُ أَنْ يَكُونَ أَذَانًا.

467- Tavus'tan rivayet edildi.

Dedi ki: "Selamı ilk defa sesli söyleyen Ömer'di. Ensar da ona "Sana da selam olsun. Neden böyle yaptın?" dediler.

Ömer ؓ; "Bunun bir şiar olmasını istedim." Dedi.⁴⁴⁶

٤٦٨ - قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: إِنِّي لَأُحْسِبُ الشَّيْطَانَ يَفْرُقُ مِنْ عُمَرَ، فَقِيلَ لِعَبْدِ اللَّهِ: وَكَيْفَ يَفْرُقُ الشَّيْطَانُ مِنْ أَحَدٍ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، يَفْرُقُ أَنْ يُحَدِّثَ فِي الْإِسْلَامِ حَدَثًا فَيَرُدُّهُ عُمَرُ، فَلَا يَفْعَلُ بِهِ أَتَدَا.

468- Abdullah'tan rivayet edildi. Dedi ki:

" Zannımca Şeytan Ömer'den korkuyor." Kendisine "Şeytan bir insandan nasıl korkar?" denildi.

Abdullah: "Şeytan İslam dininde bir şey eklerde Ömer onu reddeder ve onunla ebediyyen amel edilmez diye korkar."⁴⁴⁷

٤٦٩ - عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: وَاللَّهِ، لَنْ يَقِيَتْ لَأُبْعَثَنَّ إِلَى الرَّاعِي بِالْبَمَنِ بِصِيْبِهِ مِنَ الْفَيْءِ وَدَمٍ وَجْهَهُ كَمَا هُوَ.

469- Habib b. Ebi Sabit'ten rivayet edildi ki Hz. Ömer ؓ şöyle dedi: "Allah'a andolsun ki Yemen'deki çobana bile ganimetten hakkını göndereceğim ki istemek zorunda kalmayacak."⁴⁴⁸

⁴⁴⁵ Rivayet daha önce 456 rakamıyla rivayet edildi.

⁴⁴⁶ Rivayet daha önce 454 rakamıyla rivayet edildi.

⁴⁴⁷ Rivayet daha önce 46 rakamıyla zikredildi.

⁴⁴⁸ İbn Sa'd, 3:299. Rivayetin hükmü: Zayıf.

٤٧٠ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: إِنْ كُنَّا لَتَتَحَدَّثُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ.

470- Ali'den ﷺ şöyle rivayet edildi;

"Biz [kendi aramızda] sekinetin Ömer'in lisanıyla nutk ettiğini konuşuyorduk."⁴⁴⁹

٤٧١ - عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: إِنِّي لَا كُلُّ مَعَ عُمَرَ خَيْرًا وَزَيْتًا، وَهُوَ يَقُولُ: أَمَّا وَاللَّهِ لَتَمَرَّنَّ أَيْهَا الْبَطْنُ عَلَى الْخَيْرِ وَالزَّيْتِ مَا دَامَ السُّمْنُ يَبَاغُ بِالْأَوَاقِي.

471- Abdurrahman b. Ebu Bekre babasının şöyle dediğini rivayet etti.

Dedi ki; Ömer ile beraber ekmek ve zeytin yiyorduk ve o karnına şöyle sesleniyordu; "Yağ ölçüyle satıldığı [değerli olduğu] müddetçe ekmek ve zeytine alışacaksın ey karın!"⁴⁵⁰

٤٧٢ - حَدَّثَنِي قَبِيصَةُ بْنُ جَابِرٍ قَالَ: مَا رَأَيْتُ رَجُلًا قَطُّ أَعْلَمَ بِاللَّهِ وَلَا أَقْرَأَ لِكِتَابِ اللَّهِ وَلَا أَفْقَهَ فِي دِينِ اللَّهِ مِنْ عُمَرَ.

472- Kabisa b. Cabir rivayet etti.

Dedi ki; "Ömer'den daha fazla Allah'ı ﷻ bilen, Allah'ın ﷻ kitabını okuyan ve Allah'ın ﷻ dininde fakih olan kimseyi görmedim."⁴⁵¹

٤٧٣ - عَنْ حَدِيقَةَ قَالَ: إِنَّ عُمَرَ لَمَّا اسْتُخْلِفَ كَانَ الْإِسْلَامَ كَالرَّجُلِ الْمَقْبِلِ؛ لَا يَزْدَادُ إِلَّا قَرَبًا، فَلَمَّا قُتِلَ عُمَرَ كَانَ الْإِسْلَامَ كَالرَّجُلِ الْمَذْبِرِ؛ لَا يَزْدَادُ إِلَّا بَعْدًا.

473- Huzeyfe'den şöyle rivayet edildi.

Dedi ki: "Ömer ﷺ halife olduğunda İslam, yüzünü yöneltip gelen bir adam gibi sürekli yaklaşıyordu. Ömer ﷺ şehit edildiğinde İslam, sırtını dönen bir adam gibi sürekli uzaklaşıyordu."⁴⁵²

⁴⁴⁹ Rivayet daha önce 310 rakamıyla zikredildi.

⁴⁵⁰ İbn Sa'd, 3:313. Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴⁵¹ Buhari, Tarihul Kebir, 1-4: 175

⁴⁵² İbn Sa'd, 3:373. Rivayetin hükmü: Sahih.

٤٧٤ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي هَارُونُ بْنُ سَفْيَانَ، نَا مُعَاوِيَةَ بْنَ عُمَرَ، نَا زَائِدَةُ قَالَ: قَالَ مَنْصُورٌ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ إِلَّا هُوَ شَرٌّ مِنَ الَّذِي قَبْلَهُ، وَكَذَلِكَ الْآخِرُ فَلَاخِرٌ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: قَدْ كَانَ عَامٌ أَوَّلَ فَيَكُمُ عُمَرُ قَارِوَى الْعَامِ فَيَكُمُ مِثْلُ عُمَرَ.

474- Abdullah'tan şöyle dediği rivayet edildi: "Hiçbir gün yoktur ki kendisinden önceki günden daha şerli olmasın, aynı şekilde sonraki de ondan öncekinden." Daha sonra Abdullah şöyle dedi: "İlk yıl sizde Ömer vardı sonraki yıl geldi ve sizde Ömer gibisi vardı."⁴⁵³

٤٧٥ - عَنْ مَنْصُورٍ قَالَ: كَانَ عَبْدُ اللَّهِ يَقُولُ: إِذَا ذُكِرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلَا بَعْمَرٍ، وَلَوْ دِدْتُ أَنِّي خَادِمٌ لِمِثْلِ عُمَرَ حَتَّى أَمُوتَ.

475- Mansur'dan rivayet edildi. Dedi ki; Abdullah şöyle diyordu;

"Salihler zikredildiğinde akla Ömer gelir. Ölünceye kadar onun gibisine hizmet etmek isterdim."⁴⁵⁴

٤٧٦ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: وَضَعَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بَيْنَ الْمَنْبَرِ وَالْقَبْرِ فَجَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ حَتَّى قَامَ بَيْنَ يَدَيِ الصُّفُوفِ فَقَالَ: هُوَ ذَا، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قَالَ: رَحِمَهُ اللَّهُ عَنكَ، مَا مِنْ خَلْقٍ اللَّهُ أَخَذَ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَاهُ بِصَحِيفَتِهِ، بَعْدَ صَحِيفَةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مِنْ هَذَا الْمُسَجَّى عَلَيْهِ تَوْبَةً.

476- İbn Ömer'den rivayet edildi. Dedi ki; Ömer b. Hattab ؓ Minber ile kabir arasına koyuldu. Ali b. Ebu Talib ؓ geldi ve safların önünde durdu ve üç kez " İşte o" dedi. Sonra şöyle dedi;

"Allah sana rahmet etsin. Rasulullah'ın ﷺ amel defteriden sonra Allah'ın ﷻ yarattıkları arasında bu kefenlenmiş kişi dışında kendisinin amel defteriyle Allah'ın ﷻ karşısına çıkmak istediğim kimse yoktur!"⁴⁵⁵

⁴⁵³ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁴⁵⁴ Rivayet daha önce 307 ve 356 rakamlarıyla zikredildi.

⁴⁵⁵ Rivayet daha önce 345 rakamıyla zikredildi.

٤٧٧ - عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ يَوْمَ الْجَمَلِ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ يَغْهَدْ إِلَيْنَا عَهْدًا نَأْخُذُ بِهِ فِي إِمَارَةٍ، وَلَكِنَّهُ شَيْءٌ رَأَيْنَاهُ مِنْ قَبْلِ أَنْفُسِنَا، ثُمَّ اسْتَخْلَفَ أَبُو بَكْرٍ، رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى أَبِي بَكْرٍ، فَأَقَامَ وَاسْتَقَامَ، ثُمَّ اسْتَخْلَفَ عُمَرُ، رَحِمَهُ اللَّهُ عَلَى عُمَرَ، فَأَقَامَ وَاسْتَقَامَ، حَتَّى صَرَبَ الدِّينُ بِجِرَانِهِ.

477- Ali عليه السلام Cemel (Huneyn) günü şöyle dedi:

Rasulullah ﷺ bize emirlik konusunda delil olarak kullanabileceğimiz hiçbirşey bırakmadı. Ancak biz kendimizden birşeyler gördük.

Sonra Ebubekir halife oldu, Allah ﷻ Ebubekir'e rahmet etsin! Doğru yola koydu ve kendisi de dik durup doğru yolda oldu.

Sonra Ömer halife oldu, Allah ﷻ Ömer'e rahmet etsin! Doğru yola koydu ve kendisi de dik durup doğru yolda oldu. ⁴⁵⁶

٤٧٨ - عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "إِنِّي لَا أَذْرِي مَا قَدَرُ بَقَائِي فِيكُمْ، فَاقْتَدُوا بِاللَّذِينَ مِنْ بَغْدِي"، وَأَشَارَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ.

478- Huzeyfe'den rivayet edildi. Dedi ki;

Rasulullah'ın ﷺ yanında oturuyorduk ki Rasulullah ﷺ şöyle dedi;

"Aranızda daha ne kadar kalabileceğimi bilmiyorum. Benden sonrakilere uyun." Diyerek Ebubekir ve Ömer'e ﷺ işaret etti. ⁴⁵⁷

٤٧٩ - عَنْ حُذَيْفَةَ قَالَ: بَيْنَا نَخُنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ قَالَ: "إِنِّي لَنْتُ أَذْرِي مَا قَدَرُ بَقَائِي فِيكُمْ، فَاقْتَدُوا بِاللَّذِينَ مِنْ بَغْدِي"، يُشِيرُ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ.

479- Huzeyfe'den rivayet edildi.

Dedi ki; Rasulullah'ın ﷺ yanında oturuyorduk ki Rasulullah ﷺ şöyle dedi; "Aranızda daha ne kadar kalabileceğimi bilmiyorum. Benden sonrakilere uyun." Diyerek Ebubekir ve Ömer'e ﷺ işaret etti. ⁴⁵⁸

⁴⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1:114. Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴⁵⁷ İbn Mace, 1:37. Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴⁵⁸ Rivayet daha önce 198 rakamıyla rivayet edildi.

٤٨٠ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ أُمَّةً سَوْدَاءَ أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَرَجَعَ مِنْ بَعْضِ مَغَازِيهِ، فَقَالَتْ: إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ أَنْ رَدَّكَ اللَّهُ أَنْ أَضْرِبَ عِنْدَكَ بِالْذِّفِّ، قَالَ: "إِنْ كُنْتُ فَعَلْتُ فَاغْلِي، وَإِنْ كُنْتُ لَمْ تَفْعَلِي فَلَا تَفْعَلِي"، فَضَرَبَتْ فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ وَهِيَ تَضْرِبُ، وَدَخَلَ غَيْرُهُ وَهِيَ تَضْرِبُ، وَدَخَلَ عُمَرُ، قَالَ: فَجَعَلْتُ ذُقْتُهَا خَلْفَهَا، وَهِيَ مُنْقَعَةٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيَفْرُقُ بَيْنَكَ يَا عُمَرُ، أَنَا جَالِسٌ هَاهُنَا وَدَخَلَ هَؤُلَاءِ فَلَمَّا أَنْ دَخَلْتُ فَعَلْتُ مَا فَعَلْتُ"

480- Abdullah b. Büreyde babasından rivayetle şöyle dedi:

Siyah bir cariyeye, Rasulullah ﷺ gazvelerinden birisinden dönerken ona geldi. Kadın şöyle dedi;

"Allah Teala seni [sağ salim] geri döndürdüğünde yanında def çalmaya nevr ettim." Dedi.

Rasulullah ﷺ; "Eğer gerçekten böyle bir adak adadıysan dediğini yap, eğer adamadıysan yapma!" dedi.

Kadın def çalmaya başladı. Ebubekir ﷺ içeriye girdi ve o çalmaya devam etti. Bir başkası daha içeriye girdi ve o hala çalmaya devam ediyordu. Ömer ﷺ içeriye girince hemen yüzünü örterek defi arkasına sakladı. Rasulullah ﷺ şöyle dedi:

"Şeytan senden kaçır Ey Ömer! Ben burada oturuyorum, bunlarda içeriye girdiler ancak ne zaman ki sen girdin kadın gördüğün gibi neler yaptı."⁴⁵⁹

٤٨١ - عَنْ رَيْبَعَةَ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ: كُنْتُ أَخْدُمُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرَ الْخَبِيثُ وَقَالَ فِي آخِرِهِ: ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَانِي بَغْدَ ذَلِكَ أَرْضًا، وَأَعْطَى أَبَا بَكْرٍ أَرْضًا، وَجَاءَتِ الدُّنْيَا فَاخْتَلَفْنَا فِي عِذْقِ نَخْلَةٍ، فَقُلْتُ أَنَا: هِيَ فِي جَدِّي، وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: هِيَ فِي جَدِّي، فَكَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ أَبِي بَكْرٍ كَلَامٌ، فَقَالَ لِي أَبُو بَكْرٍ كَلِمَةً كَرِهَهَا وَنَدِمَ عَلَيْهَا،

وَقَالَ لِي: يَا رِبِيعَةُ، رُدْ عَلَيَّ مِثْلَهَا، حَتَّى يَكُونَ قِصَاصًا، فَقُلْتُ: مَا أَنَا بِقَاعِلٍ، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: لَتَقُولَنَّ أَوْ لَأَسْتَعِيدَنَّ عَلَيْكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: مَا أَنَا بِقَاعِلٍ، قَالَ: وَرَفَضَ الْأَرْضَ، وَانْطَلَقَ أَبُو بَكْرٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَانْطَلَقْتُ أَتْلُوهُ، فَجَاءَ نَاسٌ مِنْ أَسْلَمَ فَقَالُوا لِي: رَجِعْ إِلَيْكَ يَا بَكْرٍ، فِي أَيِّ شَيْءٍ يَسْتَعِيدُ عَلَيْكَ رَسُولُ اللَّهِ وَهُوَ الَّذِي قَالَ لَكَ مَا قَالَ؟ قَالَ: فَقُلْتُ: أَتَذَرُونَ مَا هَذَا؟ هَذَا أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ، هَذَا ثَانِي اثْنَيْنِ، وَهُوَ ذُو شَيْبَةِ الْمُسْلِمِينَ، أَنَا كَمْ لَا يَلْعَنُ فَيَرَاكُمْ تَصْرُؤُنِي عَلَيْهِ فَيَغْضَبُ قِبَاطِي رَسُولَ اللَّهِ فَيَغْضَبُ لِعَظْمِهِ، فَيَغْضَبُ اللَّهُ لِعَظْمِهِمَا، فَتَهْلِكُ رِبِيعَةُ، قَالَ: مَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: ازْجِعُوا، وَانْطَلِقْ أَبُو بَكْرٍ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَتَبِعْتُهُ وَخِدِي، حَتَّى أَتَى رَسُولَ اللَّهِ فَحَدَّثَهُ الْحَدِيثَ كَمَا كَانَ، فَرَفَعَ إِلَيَّ رَأْسَهُ فَقَالَ: "يَا رِبِيعَةُ، مَا لَكَ وَلِلصَّدِيقِ؟" قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَانَ كَذًا وَكَذًا، قَالَ لِي كَلِمَةً كَرِهَهَا، فَقَالَ لِي: قُلْ كَمَا قُلْتُ، حَتَّى يَكُونَ قِصَاصًا، فَأَبَيْتُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَجَلْ، فَلَا تُرَدُّ عَلَيْهِ، وَلَكِنْ قُلْ: غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ"، فَقُلْتُ: غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ، قَالَ الْحَسَنُ: قَوْلِي أَبُو بَكْرٍ وَهُوَ يَشْكِي.

481- Rebia el-Eslemi'den şöyle dediği rivayet edildi;

"Rasulullah'a ﷺ, hizmet ediyordum... (Hadisi zikredip sonunda şöyle der:) Rasulullah ﷺ bundan sonra bana arazi verdi ve Hz. Ebubekir'e ﷺ arazi verdi. Dünya hali geldi ve bir ağacın kökünden dolayı anlaşmazlığa düştük.

Ben; "Ağaç benimdir", dedim.

O da: "Hayır, benimdir", dedi. Aramızda bir konuşma oldu, Hz. Ebubekir ﷺ bana hoşlanmayacağı bir söz söyledi ve bu sözüne pişman oldu.

Bana; "Ey Rebia, hadi sen de bana aynısını söyle, kısas olmuş olsun", dedi.

Ben, "Hayır, ben yapmam, dedim.

Hz. Ebubekir ﷺ, "Söyleyeceksin yoksa Rasulullah'a şikayet ederim", dedi.

Ben, "Hayır, ben yapmam", dedim.

Bunun üzerine Hz. Ebubekir ؓ toprağı reddetti ve Rasulullah'ın ؓ yanına doğru yola çıktı. Ben de peşinden takibe başladım. Bu esnada Eslem kabilesinden insanlar (kendi kabilesi) yanıma gelip; "Allah Hz. Ebubekir'e ؓ rahmet etsin! Sana o söz söylemişken Rasulullah'a ؓ ne konuda seni şikayet etmeye gidiyor" dediler.

Ben, "O'nun kim olduğunu biliyor musunuz! O, Hz. Ebubekir es-Sıddık'tır. İki kişinin ikincisidir. Müslümanların büyüğüdür. Size geldi, bakmıyor olur da sizi yanımda görürse sizin bana onun aleyhinde yardıma geldiğinizi düşünerek kızar, Rasulullah'a ؓ gelir sonra Rasulullah da ؓ onun kızgınlığından dolayı bana kızar da sonra Allah ؓ O ikisinin bana kızmasından dolayı gazap eder de Rebîa helak olur," dedim.

Bana: 'Bize ne emrediyorsun' dediler.

Ben 'Geri dönün' dedim.

Hz. Ebubekir Rasulullah'ın ؓ yanına giderken arkasından tek başıma onu takip etmeye başladım hatta Rasulullah'ın ؓ yanına gelip olayı olduğu gibi anlattı. Rasulullah ؓ başını kaldırıp bana; 'Ey Rebîa, sen ve es-Sıddık arasında ki şey nedir ?' dedi. Ben de 'Ey Allah'ın Resulü, böyle böyle oldu ve bana hoşlanmayacağı bir söz söyledi. Sonra bana, sen de bana dediğimi söyle ki kısas olsun" dedi. "Ben de bundan kaçındım" dedim.

Allah Resulü: "Evet, onun sana söylediğini sen ona söyleme ama onun için, 'Allah seni affetsin ey Ebubekir!' de," buyurdu. Ben de "Allah seni affetsin ey Ebubekir!" dedim.

Hasan dedi ki Hz. Ebubekir ؓ dönmüş ağlıyordu.⁴⁶⁰

**Ebubekir b. Malik'i Abdullah b. Ahmed hariç
hocalarından aktardığı Hz. Ömer b. Hattab'ın ﷺ
faziletleri ve Hz. Ebubekir'in ﷺ faziletleri**

٤٨٢ - عَنْ الْقَاسِمِ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ وَهُوَ ابْنُ مَسْعُودٍ: إِنَّ إِسْلَامَ عُمَرَ كَانَ عِزًّا، وَإِنْ هِجْرَتُهُ كَانَتْ فَتْحًا وَنَصْرًا، وَإِنْ إِمَارَتُهُ كَانَتْ رَحْمَةً، وَاللَّهِ مَا اسْتَطَعْنَا أَنْ نَصْلِيَ حَوْلَ الْكَفَّةِ ظَاهِرِينَ حَتَّى أَسْلَمَ عُمَرُ، وَإِنِّي لَأَخْسِبُ أَنْ بَيْنَ عَيْتِي عُمَرَ مَلَكَيْنِ يُسَدِّدَانِهِ، وَإِنِّي لَأَخْسِبُ أَنَّ الشَّيْطَانَ يَفْرَقُهُ، فَإِذَا ذُكِرَ الصَّالِحُونَ فَحَيَّ هَلَا بِعُمَرَ.

482- Kasım'dan şöyle dediği rivayet edildi: Abdullah b. Mes'ud şöyle dedi "Şüphesiz ki Ömer'in ﷺ Müslüman olması izzettir. Ve Şüphesiz ki Ömer'in ﷺ hicret etmesi fetih ve yardımdır. Ve Şüphesiz ki onun emirliği rahmettir. Allah'a yemin olsun ki biz Kâbe'nin etrafında Ömer ﷺ Müslüman olana kadar açıktan namaz kılamazdık. Ben Ömer'in ﷺ gözlerinin arasında iki meleğin onu kuvvetlendirdiğini düşünüyorum. Ve Şeytan'ın (onu gördüğünde ondan) yolunu ayırdığını düşünüyorum. Şayet siz Salihleri ancak olursanız Ömer ile başlayın."⁴⁶¹

٤٨٣ - عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: عُمَرُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا رَأَى فِي نَوْمِهِ أَوْ يَقْظِهِ فَهُوَ حَقٌّ، قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "بَيْنَا أَنَا فِي الْجَنَّةِ إِذْ رَأَيْتُ دَارًا فَسَأَلْتُ عَنْهَا، فَقِيلَ: لِعُمَرَ."

483- Muaz b. Cebel'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: Ömer ﷺ cennet ehliendir. Şüphesiz ki Rasûlullâh'ın ﷺ uyurken veya uyanırken gördüğü

⁴⁶¹ Rivayet daha önce 340-353-356-475 rakamlarıyla zikredildi.

her şey haktır. O rahme şöyle buyurdu "Ben cennetteyken bir ev gördüm ve onu sordum. Bana 'Ömer'in rahme evidir' denildi"⁴⁶²

٤٨٤ - عَنْ إِبْرَاهِيمَ التَّخَمِي قَالَ: ضَرَبَ عَلْقَمَةُ بْنُ قَيْسٍ هَذَا الْمَنْبَرِ فَقَالَ: خَطْبَا عَلِيٍّ عَلَى هَذَا الْمَنْبَرِ، فَحَمِدَ اللَّهَ وَذَكَرَهُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَذْكُرَهُ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا إِنَّهُ يَلْفَنِي أَنْ أَنَا لَا يَقْضُونَ عَلَيَّ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَوْ كُنْتُ تَقَدَّمْتُ فِي ذَلِكَ لَعَاقَيْتُ، وَلَكِنِّي أَكْرَهُ الْعُقُوبَةَ قَبْلَ الْقَدَمِ، فَمَنْ قَالَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَهُوَ مُفْتَرٍ، عَلَيْهِ مَا عَلَى الْمُفْتَرِي، إِنَّ خَيْرَ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، وَإِنَّا أَخَذْنَا بَعْدَهُمْ أَخَذَاتٍ يَقْضِي اللَّهُ فِيهَا مَا أَحَبَّ، ثُمَّ قَالَ: أَحَبُّ حَيِّاتٍ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَعْضُكَ يَوْمًا مَا، وَأَبْغَضُ بَعْضُكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ حَيْيَاكَ يَوْمًا مَا.

484-İbrahim en-Nehai'nin şöyle dediği rivayet edildi:

Alkame b. Kays elini minbere vurdu ve "Ali rahme bize bu minber de hutbe verdi, O Allah'a hamd etti ve O'nu rahme Allah'ın dilediği kadar zikretti sonra şöyle dedi 'Bana bir takım insanların beni Ebubekir rahme ve Ömer'den rahme daha faziletli gördüğü ulaştı. Şayet bunu ben (bizzat) duymuş olsaydım (bunu diyenleri) cezalandırırdım. Ancak ben (bizzat) duymadığım şeylerde ceza vermeyi sevmem. Şayet kim bu konu hakkında bir şey derse iftira atmış olur. Ve ona iftira atanın cezası gerekir. Şüphesiz ki insanların Rasûlullâh'dan rahme sonraki en hayırlıları Ebubekir rahme sonra da Ömer'dir. rahme Biz onlardan sonra birtakım olaylar yaşadık ki Allah onlar hakkında bize istediği gibi hüküm versin." Sonra şöyle dedi 'Sevdiğini, dostunu ölçülü sev, umulur ki bir gün gelir o dostun düşmanın olabilir. Düşmanına da ölçülü buğzet, umulur ki düşmanın bir gün olur da dostun olabilir."⁴⁶³

٤٨٥ - أَنْ أَسْمَاءَ بِنْتُ زَيْدٍ أَخْبَرَتْهُ، أَنَّ رَجُلًا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ دَخَلَ عَلَى أَبِي بَكْرٍ حِينَ اشْتَكَى وَجَعَهُ الَّذِي تَوَفَّى فِيهِ فَقَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ، أَذْكُرُكَ اللَّهُ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ، فَإِنَّكَ قَدْ اسْتَخَلَفْتَ عَلَيَّ

⁴⁶² Rivayet daha önce 458 rakamıyla zikredildi.

⁴⁶³ Rivayet daha önce 40-49 rakamlarıyla zikredildi.

النَّاسِ رَجُلًا فَطًا غَلِيظًا يَزْعُ النَّاسَ، وَلَا سُلْطَانَ لَهُمْ، وَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَكَ، فَقَالَ: أَجْلَسُونِي، فَأَخَذَنَاهُ، فَقَالَ: أَيْلَهُ تَخَوَّفُونِي، إِنِّي أَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي اسْتَخَلَفْتُ عَلَيْهِمْ خَيْرَهُمْ.

485- Esmâ Bint Yezid'den şöyle dediği rivayet edildi: Muhacirlerden bir adam, Hz. Ebubekir'in ﷺ (ileride kendisi sebebiyle vefat edeceği hastalığı esnasında) yanına geldi ve "Ey Ebubekir ﷺ Sana Allah'ı ve Ahiret gününü hatırlatırım! Sen insanlara güçlerinin yetmeyeceği, sert ve insanlara yasak koyan bir adamı halef bıraktın. Allah bunu sana sorar." dedi. Bunun üzerine Hz. Ebubekir'in ﷺ; "Beni oturtun" dedi. Biz onu oturttuk. Hz. Ebubekir ﷺ ona "Sen beni Allah'ın ismini vererek mi korkutuyorsun? Muhakkak ki ben 'Ey Allah'ım ben onlara, kendilerinin en hayırlısını halef bırakam' derim." dedi.⁴⁶⁴

٤٨٦ - عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ، أَنَّهُ مَرَّ عَلَى رَجُلَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ قَدْ اخْتَلَفَا فِي آيَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ، فَقَالَ أَحَدُهُمَا: أَقْرَأَيْهَا عُمَرُ، وَقَالَ الْآخَرُ: أَقْرَأَيْهَا أَنِّي، فَقَالَ ابْنُ مَسْعُودٍ: اقْرَأُهَا كَمَا أَقْرَأَهَا عُمَرُ، ثُمَّ هَمَلْتُ عَيْتَاهُ حَتَّى بَلَ الْخَصِي وَهُوَ قَائِمٌ، قَالَ: إِنْ عُمَرُ كَانَ خَائِطًا كَيْفًا يَدْخُلُهُ الْمُسْلِمُونَ وَلَا يَخْرُجُونَ مِنْهُ، فَانْتَلَمَ الْخَائِطُ فَهُمْ يَخْرُجُونَ مِنْهُ وَلَا يَدْخُلُونَ، وَلَوْ أَنَّ كُلَّ أَحَبَّ عُمَرَ لِأَحِبَّتِهِ، وَلَا أَحَبَّتْ أَحَدًا حُبِّي لِأَيِّ بَكْرٍ وَعُمَرُ وَأَيِّ عُبَيْدَةَ بْنِ الْجَرَّاحِ.

486- İbni Mes'ud'dan şöyle dediği rivayet edildi:

"O, mescitte Kur'ân'dan bir ayetin okunuşu hakkında tartışan ilk adamın yanına geçiyordu, onlardan biri "Bana bu şekilde Ömer ﷺ okuttu" diyor, diğeri de "bana bu şekilde Ubey okuttu" diyordu. İbni Mes'ud "O ayeti Ömer'in ﷺ sana okuttuğu gibi oku" dedi. İbni Mes'ud ayakta gözünden yaşlar akmaya başladı öyle ki çakıl taşları ıslandı. "Şüphesiz ki Ömer ﷺ müminlerin kendisine girip bir daha çıkmayacağı (çıkma istemeyeceği) korunaklı bir bahçe gibiydi. O bahçe yıkıldığında (Müslümanlar) oradan çıktılar ve bir daha girmediler. Şayet bir köpek Ömer'i ﷺ sevse, ben de o köpeği severim. Ben Ebubekir'i, ﷺ Ömer'i, ﷺ ve Ubeyde b. Cerrah gibi kimseyi sevmedim."⁴⁶⁵

⁴⁶⁴ Abdurrezzak, Musannef, 5:449

⁴⁶⁵ Rivayet daha önce 139 rakamıyla zikredildi.

٤٨٧ - عَنْ عَلِيٍّ بْنِ زَيْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "حُبُّ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ إِيْمَانٌ، وَبُغْضُهُمَا كُفْرٌ"

487- Ali b. Zeyd'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu "Ebubekir'i ﷺ ve Ömer'i ﷺ sevmek imandır (iman alametidir.) O ikisine buğzetmek küfürdür (küfür alame-tidir.)"⁴⁴⁶

٤٨٨ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا قَالَ النَّاسُ فِي شَيْءٍ، وَقَالَ فِيهِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، إِلَّا جَاءَ الْقُرْآنُ يَنْخُو مِمَّا يَقُولُ".

488- İbni Ömer'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu "İnsanların ve Ömer'in ﷺ bir konu hak-kında söyledikleri hiç bir söz yok ki, peşine Kur'ân'da Ömer'in ﷺ dedi-ği gibi bir ayet gelmesin."⁴⁴⁷

٤٨٩ - عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ بْنِ زَيْدٍ الْعُمِّيِّ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ: أَذْرَكْتُ مَشِيخَتَنَا مِنَ النَّابِغِينَ، كُلُّهُمْ يُحَدِّثُونَنَا عَنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ أَحَبَّ جَمِيعَ أَصْحَابِي، وَتَوَلَّاهُمْ، وَاسْتَغْفَرَ لَهُمْ، جَعَلَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَعَهُمْ فِي الْجَنَّةِ".

489- Abdurrahman b. Zeyd el-Ammi'den şöyle dediği rivayet edildi:

Bana babam şöyle dedi "Ben tabiinden birçok hocamla görüştüm, onların hepsi Peygamber'in ﷺ ashabından bize hadisler rivayet ediyolardı. Şöyle ki Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu; "Kim benim ashabımın hepsini sever, onları veli edinir, ve onlar için istiğfar da bulunursa Allah ﷻ o kişiyi kıyamet gününde onlarla beraber kılar."⁴⁴⁸

⁴⁴⁶ İbn Adiy, Kenz, 5:563. Rivayetin hükmü: Zayıf

⁴⁴⁷ Rivayyet daha önce 313-314 rakamlarıyla zikredildi.

⁴⁴⁸ Rivayetin hükmü: Mevzu

٤٩٠ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَصَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ} [التحریم: ٤] ، قَالَ: عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

490- Said b. Cubeyr'den "...Müminlerin salih olanı..." ayeti hakkında şöyle dediği rivayet edildi: "O Ömer b. Hattab'dır" ⁴⁶⁹.

٤٩١ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ} [التوبة: ١١٩] ، قَالَ: أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

491- Said b. Cubeyr'den "Ey iman edenler, Allah'tan korkun. Ve sadıklarla beraber olun." ayeti hakkında şöyle dediği rivayet edildi: "Onlar Ebubekir ve Ömer'dir." ⁴⁷⁰

٤٩٢ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: لَمَّا طَعِنَ عُمَرُ صَرَخَتْ حَفْصَةُ، فَقَالَ عُمَرُ: يَا حَفْصَةُ، أَمَا سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنَّ الْمُعْوَلَ عَلَيْهِ يَعْذَّبُ" ، وَجَاءَ صُهَيْبٌ فَقَالَ: وَاعْمُرَاهُ فَقَالَ: وَتِلْكَ يَا صُهَيْبُ، أَمَا تِلْكَ أَنَّ الْمُعْوَلَ عَلَيْهِ يَعْذَّبُ؟ .

492- Enes b. Malik'den şöyle dediği rivayet edildi:

Hiz. Ömer yaralandığında Hiz. Hafsa ona ağıt yaktı. Bunun üzerine Hiz. Ömer ona "Ey Hafsa sen Rasûlullâh'ın kendisine ağıt yakılan kişi azap görecektir" sözünü duymadın mı?" dedi. Sonra Suheyb geldi ve "Vah Ömer vah" dedi. Hiz. Ömer ona "Allah senin iyiliğini versin ey Suheyb! Sana Rasûlullâh'ın kendisine ağıt yakılan kişi azap görecektir" sözü ulaşmadı mı?" dedi. ⁴⁷¹

٤٩٣ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ عُمَرُ: وَافَقْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي ثَلَاثٍ، أَوْ وَافَقَنِي رَبِّي فِي ثَلَاثٍ، قُلْتُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، لَوْ اتَّخَذْتَ مِنَ الْمَقَامِ قِيلَةً، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {وَاتَّخَذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} [البقرة: ١٢٥] ، وَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهُ يَدْخُلُ عَلَيْكَ الْبُرِّ وَالْفَاجِرُ،

⁴⁶⁹ Rivayet daha önce 333 rakamıyla zikredildi.

⁴⁷⁰ Taberi, Tefsir, 11:46. Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

⁴⁷¹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1:39, Buhari, 3: 151-152-161-162.

قُلُوا حَبِيتِ أَهْهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ آيَةَ الْحِجَابِ، وَبَلَغَنِي عَنْ بَعْضِ نِسَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شِدَّةَ عَلَيْهِ، فَأَتَيْتُهُنَّ أَعْطَهُنَّ امْرَأَةً امْرَأَةً، وَأَنْهَاها عَنْ أَدَى رَسُولِ اللَّهِ، حَتَّى أَتَيْتُ عَلَى إِحْدَاهُنَّ فَقَالَتْ: أَمَا فِي رَسُولِ اللَّهِ مَا يَعْظُ نِسَاءَهُ حَتَّى تَعْظُهُنَّ أَنْتَ؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنْ أَنْ يَبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ} [التحریم: ٥].

493- Enes b. Malik'den şöyle dediği rivayet edildi:

Hz. Ömer ؓ şöyle dedi: "Üç şeyde Rabbime ﷻ muvafakat ettim: (Veya Üç şeyde Rabbim ﷻ bana muvafakat etti).

Resûlullah'a ﷺ "Ey Allah'ın Resulü! Makâm-ı (İbrahim'i) namaz yeri edinseniz" dedim. Sonra Allah ﷻ "İbrahim'in makamını namazgâh edinin" ayetini inzal etti.

(Başka bir gün) "Ey Allah'ın Rasûlü huzurunuzda iyiler de facirler de giriyor. Emretseniz de müminlerin anneleri (eşleriniz) örtünseler" dedim. Sonra Allah ﷻ hicap (örtünme) ayetini inzal etti.

(Başka bir gün) bana Resûlullah'ın ﷺ bazı hanımlarının O'na ﷻ eziyet verdikleri ulaştı. Ben de, Resûlullah'a ﷺ eziyet etmemelerini söylemek için tek tek onlara gidip vaazda bulundum. Ta ki birisinin yanına geldiğimde bana 'Resûlullah'ta ﷺ eşlerine vaaz verecek bir şey yok da sen mi vaaz ediyorsun" dedi. Sonra Allah ﷻ "Eğer sizi boşayacak olursa rabbi ona, sizin yerinize sizden daha iyi olanı verir..." ayetini inzal etti.⁴⁷²

٤٩٤ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: وَافَقْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي ثَلَاثٍ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ اتَّخَذْنَا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًى، وَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ نِسَاءُكَ يَدْخُلْنَ عَلَيْهِنَّ الْبُرِّ وَالْفَاجِرُ، قُلُوا أَمْرَتُهُنَّ أَنْ يَخْتَجِبْنَ، قَالَ: فَتَرَلْتُ: {وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًى} [البقرة: ١٢٥]، وَتَرَلْتُ آيَةَ الْحِجَابِ، قَالَ: وَاجْتَمَعَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاؤُهُ فِي الْغَيْرَةِ، قَالَ: فَقُلْتُ: {عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنْ أَنْ يَبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ} [التحریم: ٥]، فَتَرَلْتُ كَذَلِكَ.

⁴⁷² Rivayet daha önce 435 rakamıyla zikredildi.

494- Enes b. Malik'den şöyle dediği rivayet edildi:

Hz. Ömer ؓ şöyle dedi: "Üç şeyde Rabbime ﷻ muvafakat ettim: (veya "Üç şeyde Rabbim ﷻ bana muvafakat etti)

Resûlullah'a ﷺ "Ey Allah'ın Resulü Makâm-ı İbrahim'i namaz yeri edinsiniz" dedim. (başka bir gün) "Ey Allah'ın Rasûlü eşlerinizin yanına iyiler de facirler de giriyor. Onlara örtünmelerini emretseniz" dedim. Sonra "İbrahim'in makamını namazgâh edinin" ayeti ve hicap (örtünme) ayeti nazil oldu. Resûlullah'ın ﷺ eşleri, O'nun başına ﷻ kıskançlıktan ötürü toplandılar. Ben de onlara "Eğer sizi boşayacak olursa rabbi ona, sizin yerinize sizden daha iyi olanı verir" dedim. Ve bu şekilde ayet indi.⁴⁷³

٤٩٥ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ عَمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: وَافَقَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي ثَلَاثٍ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ اتَّخَذْنَا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى، فَتَرَلْتُ: {وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} [البقرة: ١٢٥] ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، يَدْخُلُ عَلَيْكَ الْبُرِّ وَالْفَاجِرُ، قُلْتُ خَجِيتِ أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ آيَةَ الْحِجَابِ، وَبَلَغَنِي أَنَّهُ كَانَ بَيْتُهُ وَبَيْنَ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ كَلَامٌ، فَاسْتَفْرَيْتُهُنَّ امْرَأَةً امْرَأَةً، فَقُلْتُ: لَتَكْفُنَّ عَنْ أَدَى رَسُولِ اللَّهِ أَوْ لَيَبْدِلَهُ اللَّهُ بِكُنٍّ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَانِتَاتٍ الْآيَةَ، حَتَّى أَتَيْتُ عَلَى إِحْدَى أُمَّهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَتْ: يَا عَمْرُ، أَمَا فِي رَسُولِ اللَّهِ مَا يَعْطِي نِسَاءَهُ حَتَّى تَعْطِيَهُنَّ أَنْتَ، فَاسْكُتْ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنْ أَنْ يَبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ مُسْلِمَاتٍ} [التحریم: ٥] الْآيَةَ.

495- Enes b. Malik'den şöyle dediği rivayet edildi:

Hz. Ömer ؓ şöyle dedi: "Üç şeyde Rabbim ﷻ bana muvafakat etti:

Resûlullah'a ﷺ "Ey Allah'ın Resulü Makâm-ı İbrahim'i namaz yeri edinsek" dedim. (başka bir gün) "İbrahim'in makamını namazgâh edinin" ayeti nazil oldu. Sonra "Ey Allah'ın Rasûlü eşlerinizin yanına iyiler de facirler de giriyor. Onları örtsen" dedim. Allah ﷻ hicap (örtünme) ayetini indirdi. Sonra Resûlullah'ın ﷺ eşleri ile tartıştığı bana ulaştı, bende tek tek onlara gittim ve "Ya, Resûlullah'a ﷻ eziyet etmeyi bırakırsınız ya da

⁴⁷³ Rivayetin hükmü: Sahih.

Allah sizlerin yerine O'na, sizden daha iyi olan, Allah'a teslimiyet gösteren, yürekten inanan, içtenlikle itaat eden biriyle değişti" dedim. . Ta ki birisinin yanına geldiğimde bana 'Resûlullah'ta ^ﷺ eşlerine vaaz verecek bir şey yok da sen mi vaaz ediyorsun, sen sessiz ol!" dedi. Sonra Allah ^ﷻ "Eğer sizi boşayacak olursa rabbi ona, sizin yerinize sizden daha iyi olanı, Müslüman olanı verir..." ayetini inzal etti.⁴⁷⁴

٤٩٦ - عَنْ عُمَرُو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: تَزَوَّجَ رَبَّابُ بْنُ خَدِيقَةَ بْنِ سَعِيدِ بْنِ سَهْمٍ أُمَّ وَائِلٍ بِنْتُ مَعْمَرِ بْنِ حَبِيبِ الْجُمَحِيَّةِ، فَوَلَدَتْ لَهُ ثَلَاثَةَ غُلَمَةٍ: وَائِلًا، وَمَعْمَرًا، وَرَجُلًا آخَرَ، فَمَاتَتْ فَوَرِثُوهَا وَلَاءَ مَوَالِيهَا، وَكَانَ عُمَرُو بْنُ الْقَاصِ عَصْبَةً، فَخَرَجَ بِهِمْ عُمَرُو إِلَى الشَّامِ، فَمَاتُوا فِي طَاعُونِ عَمَّوَسَ، فَلَمَّا قَدِمَ عُمَرُو جَاءَ بَنُو مَعْمَرِ بْنِ حَبِيبٍ إِخْوَةً أُمَّ وَائِلٍ فَخَاصَمُوهُ فِي مَوَالِي أَخْتِهِمْ إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، فَقَالَ عُمَرُ: أَقْضِي بَيْنَكُمْ بِمَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَا أَخْرَزَ الْوَلَدُ فَهُوَ لِعَصْبَتِهِ مَنْ كَانَ"، قَالَ: فَكُتِبَ عُمَرُ بِذَلِكَ كِتَابًا فِيهِ شَهَادَةُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، وَرَجُلٍ آخَرَ. فَلَمَّ بَرَلَ الْكِتَابُ فِي أَيْدِينَا حَتَّى اسْتُخْلِفَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مَرْوَانَ، فَمَاتَ مَوْلَاهَا وَتَرَكَ الْفَنَى دِينَارًا، فَبَلَغَهُمْ أَنَّ الْحِجَاجَ قَدْ غَيَّرَ هَذَا الْقَضَاءُ فَخَاصَمُوهُ إِلَى هِشَامِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ، فَرَفَعَهُمْ إِلَى عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ، فَرَفَعْنَا إِلَى الْقَاضِي، فَأَتَيْتُهُ بِكِتَابِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، فَقَالَ عَبْدُ الْمَلِكِ لِلْقَاضِي: حَقِيقٌ إِذَا أُتِيَ بِكِتَابِ عُمَرَ أَنْ نَنْتَهِيَ إِلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: هَذَا مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي كُنْتُ أَرَى أَنَّ أَحَدًا لَا يَشْكُ فِيهِ، وَمَا كُنْتُ أَرَى أَنَّهُ بَلَغَ مِنْ رَأْيِ أَهْلِ الْمَدِينَةِ أَنْ يَشْكُوا، وَقَضَى لَنَا بِكِتَابِ عُمَرَ، فَتَخَرُّ فِيهِ بَعْدُ.

496- Amr b. Şuayb'ın babasından onun da kendi babasından şöyle dediğini aktardığı rivayet edildi:

Riâb b. Huzeyfe ile Ümmü Vail evlendiler ve kadın ondan üç erkek çocuk dünyaya getirdi. (Bunlar) Vail, Ma'mer, ve diğer biridir. Daha sonra kadın vefat etti. Çocuklar da annelerinin ve hürriyetine kavuştuğu kölelerinin velâ hakkına vâris oldular. Amr b. As da (Ümmü Vail'in) oğullarının asabesi

⁴⁷⁴ Rivayetin hükmü: Sahih.

idi. Onları Şam'a götürdü (Çocuklar orada) veba salgınından dolayı öldüler. Bunun üzerine Amr b. As geri geldi ve (Çocukların mallarına vâris olarak el koydu) Bunun üzerine Ümmü Vail'in kardeşleri olan Ma'mer b. Habib'in oğulları, Amr'ı Ömer b. Hattab'a ﷺ şikayet ettiler. Hz. Ömer ﷺ da onlara **"Ben size Rasûlullah'dan ﷺ duyduğum gibi hüküm vereceğim"** deyip O'nun ﷺ şöyle buyurduğunu söyledi; **"Çocuğun kazandığı mal onun (hayatta) olan asabesinindir. O kim olursa olsun"**. (Böylece Amr b. As lehine hüküm verdi). Ömer b. Hattâb ﷺ Amr b. As'a (hitaben bu meseleyle ilgili olarak) içinde Abdurrahman b. Avf ile Zeyd b. Sabit'in ve diğer bir adamın şahitliğinin bulunduğu bir de mektup yazdı. Abdûlmelik b. Mervan halifelik makamına getirilinceye kadar bu mektup elimizdeydi. Sonra o kadının kölesi de öldü ve bin dinar geride bıraktı. Sonra Haccac'ın bu hükmü değiştirdiği onlara (kadının kardeşlerine) ulaştı, onlar da Hişam b. İsmail'e şikâyet-te bulundular. (Hişam b. İsmail de) onlar(ın davasını) Abdûlmelik'e havale etti. Biz de kadıya gittik. Abdûlmelik b. Mervan kadıya **"Hz. Ömer'in ﷺ yazdığı bu kitabe getirilirse (bu malı) ona (asıl sahibine) ulaştırırız"** dedi, sonra da **"Bu hiç kimsenin kendisinde şüphe etmeyeceğini düşündüğüm hükümdü, ve Medine ehlinin de bu hükümde şüphe edeceğini düşünmedim, (dedi ve) bize Ömer b. Hattâb'ın ﷺ kitabesine göre hüküm verdi. Biz halen bu hükmü göre amel ediyoruz."**⁴⁷⁵

٤٩٧ - عَنْ زَادَانَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يُنْسِكُ الشَّعْنَ بِيَدِهِ يَمُرُّ فِي الْأَسْوَاقِ، فَيَتَوَلَّى الرَّجُلَ الشَّعْنَ، وَيُرْشِدُ الصَّائِلَ، وَيُعِينُ الْحَمَّالَ عَلَى الْحَوَازِ وَيَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ: {يُنْكَرُ الدَّارَ الْآخِرَةَ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ} [القصص: ٨٣] ، ثُمَّ يَقُولُ: هَذِهِ الْآيَةُ أَنْزَلَتْ فِي الْوَلَاةِ وَذِي الْقُدْرَةِ مِنَ النَّاسِ.

497- Zazan'dan şöyle dediği rivayet edildi: Ben Hz. Ali'yi ﷺ gördüm. O elinde ipi varken çarşıdan geçiyordu, ipi bir adama verdi. O yolunu kaybetmişse yolunu gösteriyor, hamallara yardım ediyordu. Sonra **"İşte âhiret yurdu! Onu yeryüzünde haksız üstünlük kurmak ve bozgunculuk çıkarmak istemeyenler için hazırlamış bulunuyoruz. İyi son, Allah'a karşı gelmekten sakınanların olacaktır."** Ayetini okuyup **"Bu ayet valiler ve insanlardan güçlü olanları hakkında indi."** dedi.⁴⁷⁶

⁴⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1:27(Muhtasar olarak), Ebu Davud, 3:127.

⁴⁷⁶ Rivayetin hükmü: Şiddetli Zayıf

٤٩٨ - عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ كَانَ عُمرُ بْنُ الْخَطَّابِ".

498- Ukbe b. Amr'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu "Şayet benden sonar Peygamber gelecek olsaydı, o Ömer b. Hattab ﷺ olurdu"⁴⁷⁷

٤٩٩ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَلَمَّا نَظَرَ إِلَيْهِمَا قَالَ: "يَا عَلِيُّ، هَذَا بَنِي سَيِّدَا كُھُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ"، ثُمَّ قَالَ: "يَا عَلِيُّ، لَا تُخَيِّرْهُمَا".

499- Hz. Ali'den ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Rasulullah ﷺ ile oturuyordum. Ebubekir ﷺ ve Ömer ﷺ (bize) geliyordu. Rasulullah ﷺ o ikisini gördü ve "Ey Ali, şu gelen ikisi, nebiler ve resuller hariç, geçmiş ve gelecek bütün cennet ehlinin olgun yaşta olanlarının efendileridir" buyurdu. Sonra "Ey Ali, bu hususu onlara haber verme!" buyurdu.⁴⁷⁸

٥٠٠ - عَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ قَوَائِمَ مَنِيرِي رَوَاتِبٍ فِي الْجَنَّةِ، وَإِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ خَيْرُهُ اللَّهُ بَيْنَ الدُّنْيَا وَنَعِيمِهَا وَمَا عِنْدَهُ، فَاخْتَارَ مَا عِنْدَهُ"، فَلَمْ يَفْهَمْهَا أَحَدٌ مِنَ الْقَوْمِ غَيْرَ أَبِي بَكْرٍ، قَالَ: فَبَكَى وَقَالَ: بَلْ تَقْدَبُكَ بِالْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالْأَهْلِينَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا مِنْ أَحَدٍ أَمِنُ عَلَيْنَا فِي ذَاتِ يَدِهِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنِّي خَلِيلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ".

500- Ebû Vâkıd el-Leysi'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Minberimin ayakları cennetin üzerindedir. Şanı yüce olan Allah, bir kulu dünya ve dünya ziyneti ile, kendi

⁴⁷⁷ Rivayetin hükmü: Hasen liğayrihi.

⁴⁷⁸ Rivayetin hükmü: Zayıf

katındaki nimetler arasında muhayyer kıldı. O kul da, Allah katında olanı tercih etti."

Rasulullah'ın ﷺ bu sözünden neyi kastettiğini Hz. Ebubekir'den ﷺ başkası anlayamadı. Hz. Ebubekir ağlamaya başladı ve Rasulullah'a ﷺ,

- Mallarımız, canlarımız, ehlimiz sana feda olsun, dedi.

Bunun üzerine Rasulullah ﷺ **"Elinde bulunan (malı) itibariyle bizim üzerimizde, Ebubekir'den daha çok ihsanı olan hiçbir kimse yoktur. Eğer Rabbinden başka bir dost edinseydim kesinlikle Ebubekir'i dost edinirdim. Lakin bilmiş olun ki, ben, Allah'ın ﷻ dostuyum."** dedi. ⁴⁷⁹

۵۰۱ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا أَسْلَمَ عُمَرُ نَزَلَ جِبْرِيلُ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، لَقَدْ اسْتَبَشَرَ أَهْلَ السَّمَاءِ بِإِسْلَامِ عُمَرَ.

501- İbn Abbas'tan şöyle dediği rivayet edildi:

"Hz. Ömer ﷺ Müslüman olunca Cebrail inip Rasulullah'a ﷺ 'Ömer'in Müslüman olmasından dolayı sema ehli (gökteki melekler) birbirine müjde veriyorlar' dedi. ⁴⁸⁰

۵۰۲ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ آخِذًا بِطَرْفِ ثَوْبِهِ حَتَّى أَتَى أُنْدَى عَنْ رُكْبَتَيْهِ، فَقَالَ: "أَمَّا صَاحِبُكُمْ فَقَدْ غَامَرَ"، فَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنَّهُ كَانَ بَيْنِي وَبَيْنَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ شَيْءٌ، فَأَسْرَعْتُ إِلَيْهِ، ثُمَّ نِدِمْتُ، فَسَأَلْتُهُ أَنْ يَغْفِرَ لِي، فَأَنَّى وَتَحَرَّرَ مِنِّي بِدَارِهِ، فَأَقْبَلْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ: يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ ثُمَّ أَتَى عُمَرُ فَأَتَى مَنْزِلَ أَبِي بَكْرٍ، فَسَأَلَ: أَيْنَ أَبُو بَكْرٍ؟ فَقَالُوا: لَيْسَ هُوَ هَا هُنَا، فَأَقْبَلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَعَلَ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَمَعَّرُ، حَتَّى أَشْفَقَ أَبُو بَكْرٍ فَجِئْنَا عَلَى رُكْبَتَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَعْطِي إِلَيْكُمْ فَعَلْتُمْ: كَذَبْتُ، وَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: صَدَقْتُ، وَوَاسَانِي بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ، فَهَلْ أَنْتُمْ تَارِكُونَ لِي صَاحِبِي؟" قَالَ: فَمَا أُوذِيَ بَعْدَهَا.

⁴⁷⁹ Rivayet daha önce 21 rakamıyla zikredildi.

⁴⁸⁰ Rivayet daha önce 330 rakamıyla zikredildi.

502- Ebu Derda'dan şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah'ın ﷺ yanındaydım. Hz. Ebubekir ﷺ, cübbesinin kenarını tutmuş neredeyse dizleri görünecek halde geldi. Hz. Ebubekir'in ﷺ bu halini gören Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: **'Dostunuzun (yani Ebubekir'in) yüzü gergin!'**

Hz. Ebubekir ﷺ selam verdi ve şöyle dedi,

- Benimle Ömer bin Hattab arasında bir şey vardı. Ben ona karşı aceleci oldum. Sonra pişman oldum. Beni bağışlasın diye af diledim. Ama o kabul etmedi ve evine girip benden kaçındı. Ben de sana geldim!

Hz. Peygamber ﷺ, **'Allah seni bağışlasın ey Ebubekir'** diye ona dua etti. Orada bunlar olurken, Hz. Ömer ﷺ pişmanlık duydu ve Hz. Ebubekir'in ﷺ evine gitti ve **'Ebubekir nerede?'** diye sordu. **'O burada değil orada (Hz. Peygamber'in yanında)'** dediler. Hz. Ömer ﷺ Rasulullah'a ﷺ yöneldi. Rasulullah'ın ﷺ yüzünün rengi değişmeye başladı (sinirlendiği anlaşıyordu.) Öyle ki (Hz. Peygamber'in ﷺ öfkelenildiğini gören Hz. Ebubekir ﷺ merhamet edip dizlerinin üzerine çöktü. Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu,

- "Ey insanlar! Allah ﷻ beni size gönderdi. Siz beni yalanladınız, Ebubekir beni doğruladı. Malıyla, canıyla bana fedakârlıkta bulundu. Siz, dostumu bana bırakmaz mısınız?"

Bu olaydan sonra ona hiç eziyet edilmedi.⁴⁸¹

۵۰۳ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ عِلِّينَ لَيُشْرِفُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَتَضِيءُ الْجَنَّةُ لَوَجْهِهِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ" - مَرْفُوعَةٌ الدَّالُّ لَا تَهْمُزُ - قَالَ: "وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ لَمِنْهُمْ، وَأَنْعَمًا".

503- Ebu Saidi-l Hudri'den şöyle dediği rivayet edildi:

Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: **"Ala-yı illiyyinden (cennetteki üstün makam) olan bir adam, cennet ehline bakar ve cennet onun yüzünü, tıpkı parlak bir yıldız gibi aydınlatır. Şüphesiz ki Ebubekir ﷺ ve Ömer ﷺ onlardandır ve en çok nimet verilenlerdendir."**⁴⁸²

⁴⁸¹ Rivayet daha önce 297 rakamıyla zikredildi.

⁴⁸² Rivayetün hükmü: Zayıf

۵۰۴- حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: قَالَتْ عَائِشَةُ: لَا أَرَأَى هَانِئَةً لِعُمَرَ بَعْدَ مَا رَأَيْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، صَنَعَتْ خَرِيرَةً وَعِنْدِي سَوْدَةٌ بَنَتْ زَمْعَةً جَالِسَةً. فَقُلْتُ لَهَا: كُلِّي، فَقَالَتْ: لَا أَشْتَهِي وَلَا أَكُلُ، فَقُلْتُ: لَنَا كُلٌّ أَوْ لَا لَطَخْنُ وَجْهَكَ. فَلَطَخْتُ وَجْهَهَا. فَضَحَكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ بَيْنِي وَبَيْنَهَا، فَأَخَذَتْ مِنْهَا فَلَطَخْتُ وَجْهِي. وَرَسُولُ اللَّهِ يَضْحَكُ، إِذْ سَمِعْنَا صَوْتًا جَاءَنَا يَنَادِي: يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ. فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: "قَوْمًا فَاغْسِلَا وَجُوهَكُمْمَا، فَإِنَّ عُمَرَ دَاخِلٌ"، فَقَالَ عُمَرُ: السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، أَأَدْخُلُ؟ فَقَالَ: "ادْخُلْ ادْخُلْ".

504- Yahya b. Abdurrahman'dan Hz. Âişe'nin ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah'dan ﷺ gördüğümünden (durumdan) sonra hâlâ Hz. Ömer'den çekinirim. Şöyle ki ben bulamaç yemeği yapmıştım o sırada Sevde bint Zem'a ﷺ yanımda oturuyordu. Ona 'buyur ye' dedim. Sevde ﷺ, "Canım istemiyor, yemeyeceğim" dedi. Ben de "Ya yersin ya da yemeği yüzüne sürerim" dedim ve (Sevde ﷺ yine kabul etmeyince) yüzüne sürdüm. Onunla benim aramda otururken (bu olayı gören) Rasulullah (ﷺ) güldü. Rasulullah ﷺ gülerken Sevde ﷺ yemekten alıp benim yüzüme sürdü. Biz bu haldeyken; "Ey Abdullah bin Ömer!" diye bir ses duyduk. Rasulullah ﷺ, "Kalkın yüzünüzü yıkayın, Ömer içeri giriyor" diye buyurdu. O sırada; Hz. Ömer ﷺ, "Allah'ın rahmet ve bereketi üzerine olsun Ya Rasulullah! Girebilir miyim?" diye izin istedi. Rasulullah ﷺ, "Gir, gir" diyerek, kendine izin verdi."⁴⁸³

۵۰۵- عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "أَبَيْتُ وَأَنَا نَائِمٌ بِقَدَحٍ مِنْ لَبَنٍ، فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى جَعَلَ اللَّبَنُ يَخْرُجُ مِنْ أُظْفَارِي. فَتَوَلَّيْتُ فَضَلَّى عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ"، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَا أَوْلَتْهُ؟ قَالَ: "الْعِلْمُ".

505- Hamza b. Abdullah b. Ömer'in babasından şöyle dediğini aktardığı rivayet edildi:

Ben Rasulullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu duydum: **"Bana uykumdayken bir kase süt getirildi. Ben o süttten, tırnaklarımın arasından dökülene kadar içtim. Sonra Ömer b. Hattab'a benden artanı verdim."** (Etrafındakiler) **"Ey Allah'ın Rasulü bunu (rüyanı) neye te'vil ettin"** dediler. Hz. Peygamber ﷺ **"İlim"** buyurdu.⁴⁸⁴

٥٠٦ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَدِمَ عُيَيْتَةُ بْنُ حِصْنٍ فَتَزَلَّ عَلَى ابْنِ أَخِيهِ الْخُرَّ بْنِ قَيْسِ بْنِ حِصْنٍ، وَكَانَ مِنَ النَّحْرِ الَّذِينَ يُذَيِّهِمْ عُمَرُ، وَكَانَ الْقُرَاءَةُ أَصْحَابَ مَجْلِسِ عُمَرَ وَمَشَاوِرِهِ، كَهَوْلًا كَانُوا أَوْ شَيْئًا، قَالَ عُيَيْتَةُ لِابْنِ أَخِيهِ: هَلْ لَكَ وَجْهٌ عِنْدَ الْأَمِيرِ تَتَأَدَّنُ لِي عَلَيْهِ؟ فَفَعَلَ، فَدَخَلَ عَلَيْهِ فَقَالَ: يَا ابْنَ الْخَطَّابِ، وَاللَّهِ مَا تَغْطِيَانِي الْجَزَلَ، وَلَا تَحْكُمُ بَيْنَنَا بِالْعَدْلِ. فَغَضِبَ عُمَرُ حَتَّى هَمَّ أَنْ يَقَعَ بِهِ، فَقَالَ الْخُرُّ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ: {خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ} [الأعراف: ١٩٩]، وَإِنَّ هَذَا مِنَ الْجَاهِلِينَ، فَوَاللَّهِ مَا جَاوَزَهَا حِينَ تَلَاهَا، وَكَانَ وَقَافًا عِنْدَ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

506- İbn Abbas'tan şöyle dediği rivayet edildi:

"Uyeyne b. Hısn (Medine'ye) geldi ve kardeşinin oğlu Hur b. Kays b. Hısn'a misafir oldu - O (yanına geldiği kardeşinin oğlu) Hz. Ömer'e ﷺ yakın olan gruptandı - (zira o Kur'ân kâarisiydi) ve kurralar genç de olsalar yaşlı da olsalar Hz. Ömer'in ﷺ meclisinin arkadaşları ve istişare ettiği kişilerdi. Uyeyne kardeşinin oğluna; **"Senin müminlerin emiri yanında itibârın var mıdır? Benim kendisiyle görüşmem için izin istesen?"** dedi.

Hur b. Kays, denileni yaptı ve Hz. Ömer'den ﷺ izin aldı. Uyeyne, Hazreti Ömer'in ﷺ yanına girince O'na:

- **"Ey Hattâb oğlu! Allâh'a yemin ederim ki, bize fazla bir şey vermiyorsun. Aramızda adâletle de hükmetmiyorsun."** dedi.

Hazreti Ömer ﷺ öfkелendi ve neredeyse üzerine saldırmayı düşündü.

(Bunu sezen Hur b. Kays): **"Ey mü'minlerin emîri! Muhakkak ki Allah ﷻ, "Kolaylığı seç, iyi olanı emret, cahillere aldırma!"** (el-A'râf, 199) buyurdu. Bu (Benim amcam da) câhillerdendir." dedi.

⁴⁸⁴ Rivayet daha önce 320 rakamıyla zikredildi.

Allâh'a yemin ederim ki, Hur b. Kays bu âyeti okuyunca Hz. Ömer rahme Uyyeyne'yi cezalandırmaktan derhal vazgeçti. Zaten Hz. Ömer rahme, Allah'ın kitabının yanında durdu. (Ona son derece bağlı idi.)⁴⁸⁵

۵۰۷- عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ، أَمَا أَبْعَثُ، أَوْ أَخْشَرُ، بَيْنَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، وَأَذْهَبَ إِلَى الْبَيْعِ فَيُخْشَرُونَ مَعِيَ، ثُمَّ أَنْتَظِرُ أَهْلَ مَكَّةَ فَيُخْشَرُونَ مَعِيَ، فَأَتِي بَيْنَ الْخَرَمَيْنِ".

507- Salim b. Abdullah'ın babasının şöyle dediğini aktardığı rivayet edildi:

"Rasulullah rahme şöyle buyurdu "Ben yeryüzünün kendisi üzerinde yarılaçağı ilk kişiyim. Ben Ebubekir ve Ömer'in arasında dirileceğim (veya haşrolunacam) ve Baki kabristanlığında yatanların yanına gideceğim onlar da benimle beraber haşrolunacaklar. Sonra Mekke ehlini bekleyeceğim onlar da benimle beraber haşrolunacaklar, sonra Haremeyn'in (Mekke ve Medine) arasına geleceğim."⁴⁸⁶

۵۰۸- عَنْ أَبِي الدُّرْدَاءِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ عَلَى أَحَدٍ أَفْضَلَ مِنْ أَبِي بَكْرٍ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ نَبِيٌّ".

508- Ebu Derda'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah rahme şöyle buyurdu "Güneş nebi olanlar hariç Ebubekir'den rahme daha faziletli bir kimsenin üzerine doğmamıştır."⁴⁸⁷

۵۰۹- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ يَقُولُ: قُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي الْغَارِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ نَظَرَ الْقَوْمُ إِلَيْنَا لَأَبْصَرُونَا تَحْتَ أَفْئِدَتِهِمْ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، مَا طَلَعَتْ بَاطِنِي اللَّهُ تَالِيَهُمَا؟".

⁴⁸⁵ Buhari, 8=304.

⁴⁸⁶ Rivayetin hükmü: Zayıf

⁴⁸⁷ Rivayet daha önce 135, 137 rakamlarıyla zikredildi.

509- Enes b. Malik'ten şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ben Hz. Ebubekir'i ؓ şöyle derken duydum "Biz Rasûlullâh ﷺ ile mağaradayken O'na; 'Ey Allah'ın Rasulü ﷺ şayet onlar bize baksalar bizi ayaklarının ucunda görecekler' dedim. O da ﷺ bana şöyle buyurdu 'Ey Ebubekir üçüncüsü Allah olan iki kişiyi ne zannediyorsun?'⁴⁸⁸

٥١٠ - قَتْنَا أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقَ حَدَّثَهُ قَالَ: نَظَرْتُ إِلَى أَقْدَامِ الْمُشْرِكِينَ وَنَحْنُ فِي الْغَارِ، وَهُمْ عَلَى رُءُوسِنَا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ أَنَّ أَخَذَهُمْ نَظَرٌ إِلَى قَدَمَيْهِ لَابْصَرْنَا نَحْتَ قَدَمَيْهِ، فَقَالَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، مَا ظَنُّكَ بِأَنَسِ اللَّهِ ثَالِثَهُمَا؟".

510- Enes b. Malik'den Hz. Ebubekir'in ؓ kendisine şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Biz mağaradayken müşriklerin ayakkabılarını başımızın ucunda olduğunu görüyorduk. Ben "Ey Allah'ın Rasulü, şayet onlardan biri ayağına bakacak olsa bizi ayağının ucunda görecek" dedim. O da ﷺ bana şöyle buyurdu 'Ey Ebubekir üçüncüsü Allah olan iki kişiyi ne zannediyorsun?'⁴⁸⁹

٥١١ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا تَقَعَنِي مَالٌ مَا تَقَعَنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ"، قَالَ: قَبَّكِي أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ: وَهَلْ أَنَا وَمَالِي إِلَّا لَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

511- Ebu Hureyre'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu "Bana Ebubekir'in malının bana verdiği fayda gibi hiçbir mal fayda vermedi" Hz. Ebubekir ؓ ağladı ve "Canım ve malım sadece senin değil midir ey Allah'ın Rasulü" dedi.⁴⁹⁰

٥١٢ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ عَبْدًا مِنْ عِبَادِ اللَّهِ خَيْرٌ مَا بَيْنَ الدُّنْيَا وَبَيْنَ مَا عِنْدَ رَبِّهِ، فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ رَبِّهِ"، قَبَّكِي أَبُو بَكْرٍ، وَعَلِمَ أَنَّهُ يُرِيدُ نَفْسَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "سَلُّوا الْأَبْوَابَ الشَّوَارِعَ فِي الْمَسْجِدِ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ، فَإِنِّي لَا أَعْلَمُ أَحَدًا أَفْضَلَ عِنْدِي يَدًا فِي الصُّحْبَةِ مِنْ أَبِي بَكْرٍ".

⁴⁸⁸ Rivayet daha önce 223 rakamıyla zikredildi.

⁴⁸⁹ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴⁹⁰ Rivayet daha önce 25 rakamıyla zikredildi.

512- Hz. Âişe'den ﷺ rivayet edildi ki;

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Allah'ın kullarından bir kulu dünya ve Rabbinin katındakiler arasında muhayyer kılındı. O kul da, Rabbinin katunda olanı tercih etti."

H. Ebubekir'in ağlamaya başladı ve Rasulullah'ın ﷺ kendisini kastettiğini anladı.

Bunun üzerine Rasulullah ﷺ "Mescitteki Ebubekir'in kapısı dışındaki bütün sokak kapılarını kapatın. Muhakkak ki benim indimde arkadaşlık hususunda eli (malı ve tasdiki) bakımından Ebubekir'den daha faziletli birini tanımıyorum" buyurdu.⁴⁹¹

٥١٣ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: إِنَّ أَعْظَمَ النَّاسِ أَجْرًا فِي الْمَصَاحِفِ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ، كَانَ أَوَّلَ مَنْ جَمَعَ الْقُرْآنَ بَيْنَ اللَّوْحَيْنِ.

513- Hz. Ali'den şöyle dediği rivayet edildi: "Mushaflar hususunda insanların en çok ecir (sevap) alanı Hz. Ebubekir'dir ﷺ. O, Kur'ân'ı iki kapak arasında toplayan ilk kişidir."⁴⁹²

٥١٤ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: رَحِمَ اللَّهُ أَبَا بَكْرٍ، هُوَ أَوَّلَ مَنْ جَمَعَ الْقُرْآنَ بَيْنَ اللَّوْحَيْنِ.

514- Hz. Ali'den ﷺ şöyle dediği rivayet edildi: "Allah Hz. Ebubekir'e rahmet eylesin. O, Kur'ân'ı iki kapak arasında toplayan ilk kişidir."⁴⁹³

٥١٥ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ أَتَيْتُ بِقَدَحٍ لَبَنٍ، فَشَرِبْتُ مِنْهُ، ثُمَّ أُعْطِيتُ فَضْلِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ"، قَالُوا: فَمَا أَوْلَتْهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "الْعِلْمُ".

⁴⁹¹ Rivayet daha önce 33 ve 67 rakamlarıyla zikredildi.

⁴⁹² Rivayetin hükmü: Hasen.

⁴⁹³ Rivayet daha önce 280 rakamıyla zikredildi.

515- Abdullah b. Ömer'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Rasulullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu duydum: "Bana uykumdayken bir kase süt getirildi. Ben o süttten içtim. Sonra Ömer b. Hattab'a ﷺ benden artanı verdim." (Etrafındakiler) "Ey Allah'ın Rasulü bunu (rüya-nı) neye te'vil ettin" dediler. Peygamber ﷺ "İlim" buyurdu.⁴⁹⁴

٥١٦ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "قَدْ يَكُونُ لِي الْأَمَمُ مُخَذَّلُونٌ، فَإِنْ يَكُنْ فِي أُمَّتِي أَحَدٌ فَعَمَّرَ بَنُ الْخَطَّابِ".

516- Hz. Âişe'den ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu "Her ümmetin bir muhaddesi (kendisine ilham edilen) vardır. Benim ümmetimde de olursa, o Ömer'dir ﷺ⁴⁹⁵

٥١٧ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَبِي خَلِيفَةَ زُهَيْرٍ بْنُ حَرْبٍ، نَا سُفْيَانَ بْنَ عُيَيْنَةَ قَالَ: أَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَجَلَانَ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، فَذَكَرَ بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ.

517- Diğer bir rivayette de Said b. İbrahim'dan önceki hadisin aynısı rivayet ettiği aktarıldı.⁴⁹⁶

٥١٨ - عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا وَفِي أُمَّتِهِ مَنْ بَعْدَهُ مُعَلِّمٌ، أَوْ مُعَلِّمٌ، فَإِنْ يَكُنْ فِي أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَهُوَ عَمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، إِنَّ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عَمَرَ وَقَلْبِهِ".

518- Hz. Âişe'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu "Hiçbir nebi yok ki vefatından sonra ümmetinde muallim (veya muallem) (kendisine ilim verilen) olmasın. Benim ümmetimden de onlardan biri olursa Ömer b. Hattab'dır ﷺ. Şüphesiz ki hak, Ömer'in ﷺ dili ve kalbi üzerinedir."⁴⁹⁷

⁴⁹⁴ Rivayet daha önce 320 rakamıyla zikredildi.

⁴⁹⁵ Buhanı 6=512, Müslim 4=1864.

⁴⁹⁶ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁴⁹⁷ Ibn Sa'd, 2=335,

۵۱۹ - عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ لَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ".

519- Ukbe b. Amir'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Rasulullah'ı ﷺ şöyle derken duydum "Şayet benden sonra peygamber olsaydı Ömer b. Hattab ﷺ olurdu."⁴⁹⁸

۵۲۰ - عَنْ بِلَالٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى قَلْبِ عُمَرَ وَلِسَانِهِ".

520- Hz. Bilal'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu "Allah ﷻ, hakkı Ömer'in ﷺ kalbi ve dili üzerine kıldı"⁴⁹⁹

۵۲۱ - عَنْ عُصَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ قَالَ: مَرَرْتُ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَأَنَا غُلَامٌ، فَقَالَ: نَعَمْ الْغُلَامُ، فَقَامَ إِلَيَّ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا ابْنَ أَخِي، اذْغِ اللَّهَ لِي بِخَيْرٍ، قَالَ: قُلْتُ: وَمَنْ أَنْتَ؟ قَالَ: أَنَا أَبُو ذُرٍّ صَاحِبُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ أَنْتَ أَحَقُّ أَنْ تَدْعُو لِي مِنِّي لَكَ، قَالَ: بَلَى يَا ابْنَ أَخِي، قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ آتِنَا حِينَ مَرَرْتُ بِهِ يَقُولُ: نَعَمْ الْغُلَامُ، وَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنَّ اللَّهَ وَضَعَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ يَقُولُ بِهِ".

521- Ğudayf b. Haris'ten şöyle dediği rivayet edildi:

"Gençken Hz. Ömer b. Hattab'ın ﷺ yanından geçtim. Bunun üzerine Hz. Ömer 'Ne güzel bir genç' dedi. Bir adam kalkıp yanıma geldi ve 'Ey kardeşimin oğlu! Allah'a ﷻ benim için hayır duasında bulun' dedi. Ben 'Sen kimsin?' dedim. Bana 'Ben Rasulullah'ın ﷺ sahabelisi Ebu Zer'im' dedi. Ben 'Allah sana mağfiret etsin, senin bana dua etmen daha haklı' dedim. O; 'Tabi ey kardeşimin oğlu, az önce Hz. Ömer'i ﷺ yanından geçerken (sana) 'ne güzel genç' dediğini duydum. Ben Rasulullah'ı ﷺ 'Allah

⁴⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 4:154, Tirmizi, 5:619.

⁴⁹⁹ Rivayet daha önce 313-315-316-317 rakamlarıyla zikredildi.

ﷺ, hakkı, onu söyleyecek şekilde Ömer'in lisanı üzerine koyduğunu' söylerken işittim' dedi."⁵⁰⁰

٥٢٢ - عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: مَا كُنَّا نَبْعُدُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ.

522- Hz. Ali'nin ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

"Biz sekinetin (iç huzurun) Hz. Ömer'in ﷺ dili üzere konuştuğunu uzak görmezdik."⁵⁰¹

٥٢٣ - عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: مَا كُنَّا نَبْعُدُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ.

523- Şa'bi'den Hz. Ali'nin ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

"Biz sekinetin (iç huzurun) Hz. Ömer'in ﷺ dili üzere konuştuğunu uzak görmezdik."⁵⁰²

٥٢٤ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ".

524- Ebu Hureyre'den şöyle dediği rivayet edildi:

Peygamber ﷺ şöyle buyurdu; "Allah ﷻ, hakkı Ömer'in ﷺ kalbi ve dili üzerine kıldı"⁵⁰³

٥٢٥ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ".

525- İbni Ömer'den şöyle dediği rivayet edildi:

Peygamber ﷺ şöyle buyurdu; "Allah ﷻ, hakkı Ömer'in ﷺ kalbi ve dili üzerine kıldı"⁵⁰⁴

⁵⁰⁰ İbn Ebi A'sım, Sünne, J 122.

⁵⁰¹ Rivayet daha önce 310 rakamıyla zikredildi.

⁵⁰² Rivayet daha önce 310 rakamıyla zikredildi.

⁵⁰³ Rivayet daha önce 313-315-316-317 rakamlarıyla zikredildi.

⁵⁰⁴ Rivayetin hükmü: Zayıf

۵۲۶ - عَنْ حَدِيثِهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اِقْتَدُوا بِاللَّذِينَ مِنْ بَعْدِي أَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرُ".

526- Hz. Huzeyfe'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu; "Benden sonra iki kişiye uyun: Ebubekir ve Ömer'e" ⁵⁰⁵

۵۲۷ - عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِالصَّدَقَةِ، فَقَالَ عُمَرُ: وَعِنْدِي مَالٌ كَثِيرٌ، فَقُلْتُ: وَاللَّهِ لَأَفْضَلُنَّ أَبَا بَكْرٍ، قَالَ: فَأَخَذْتُ ذَلِكَ الْمَالَ وَتَرَكْتُ لِأَهْلِي نِصْفَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عُمَرُ: إِنَّ هَذَا مَالٌ كَثِيرٌ، فَمَا تَرَكْتَ لِأَهْلِكَ؟" قَالَ: قُلْتُ نِصْفَهُ، قَالَ: وَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ بِمَالٍ كَثِيرٍ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، إِنَّ هَذَا مَالٌ كَثِيرٌ، فَمَا تَرَكْتَ لِأَهْلِكَ؟" قَالَ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ.

527- Hz. Ömer'den şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah ﷺ bir gün sadaka vermeyi emretti. Bunun üzerine Hz. Ömer 'Bende (o sıralarda) çok mal var. (kendime) 'Allah'a ant olsun Ebubekir'i geçeceğim' dedim ve malımı alıp yarısını aileme bırakarak (getirdim). Rasulullah ﷺ 'Ey Ömer! Bu mal çok, ailene ne bıraktın mı?' diye sordu. 'Yarısını' dedim. (Biraz sonra da) Hz. Ebubekir çok fazla mal getirdi.

Bunun üzerine Rasulullah ﷺ; " Ey Ebubekir! Bu mal çok, ailene ne bıraktın mı?" diye sordu. O da 'Allah'ı ve O'nun Rasulünü' dedi. ⁵⁰⁶

۵۲۸ - قَتَا سَوَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَوَّارٍ قَالَ: كَانَ أَبِي يَوْمًا يُحَدِّثُ قَوْمًا، وَكَانَ فِيْمَا حَدَّثْتَهُمْ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّ بِقَبْرِ يُخْفَرُ، فَقَالَ: "قَبْرٌ مِنْ هَذَا؟" قَالُوا: قَبْرُ فَلَانِ الْحَبَشِيِّ، قَالَ: "يَا سُبْحَانَ اللَّهِ سَبَقَ مِنْ أَرْضِهِ وَسَمَانِهِ، إِلَى التُّرْبَةِ الَّتِي خُلِقَ مِنْهَا"، قَالَ أَبِي: يَا سَوَّارُ، مَا أَغْلَمَ لِأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ فَضِيلَةَ أَفْضَلٍ مِنْ أَنْ يَكُونَا خُلِقَا مِنَ التُّرْبَةِ الَّتِي خُلِقَ مِنْهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

⁵⁰⁵ Rivayet daha önce 198 rakamıyla zikredildi.

⁵⁰⁶ Ebu Davud, 2,129, Tirmizi 5:614.

528- Sevvar b. Abdullah'tan şöyle dediği rivayet edildi:

"Babam bir gün bir kavme konuşuyordu. Konuştuklarından biri de şuydu; 'Rasulullah ﷺ bir gün kazılan bir kabrin oradan geçti ve 'Bu kimin kabridir?' diye sordu. 'Falan Habeşinin kabri' dediler. 'Subhanallah O'nun arzından ve semasından yaratıldığı toprağa sevk edildi.' buyurdu.

Babam: 'Ey Sevvar; Ebubekir ve Ömer için Rasulullah'ın ﷺ yaratıldığı topraktan yaratılmış olmalarından daha büyük bir fazilet bilmiyorum' dedi⁵⁰⁷

۵۲۹ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّهُ كَانَ فِيمَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ نَاسٌ مُخَذَّلُونَ، فَإِنْ يَكُ فِي أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَهُوَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ".

529- Ebu Hureyre'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu "Sizden öncekiler de muhaddesler (kendisine ilham edilenler) vardır. Şayet benim ümmetimden de onlardan biri olursa, o Ömer b. Hattab'dır ﷺ".⁵⁰⁸

۵۳۰ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّهُ كَانَ فِيمَا خَلَا قَبْلَكُمْ نَاسٌ يُخَذَّلُونَ، فَإِنْ يَكُنْ فِي أُمَّتِي مِنْهُمْ أَحَدٌ فَهُوَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ". قَالَ إِسْحَاقُ: فَقُلْتُ لِأَبِي صَمْرَةَ: مَا مَعْنَى يُخَذَّلُونَ؟ قَالَ: يُلْقَى عَلَى أَفِيدَتِهِمُ الْعِلْمُ.

530- Hz. Âişe'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu "Sizden öncekiler de tahdis edilenler vardır. Şayet benim ümmetimde de onlardan varsa, o Ömer b. Hattab'dır ﷺ." (Hadisi aktaranlardan) İshak şöyle dedi: Ben Ebu Zamra'ya "Tahdis edilen nedir?" diye sordum, o da bana "Kendilerine ilim verilenlerdir." Dedi.⁵⁰⁹

⁵⁰⁷ Rivayet mevzu kaynaklarında geçmektedir.

⁵⁰⁸ Rivayet daha önce 516 rakamıyla zikredildi.

⁵⁰⁹ Rivayetin hükmü: Hasen.

۵۳۱ - عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ عَلِيًّا قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: وَاللَّهِ مَا مَنَعَنَا أَنْ تَبَايَعَكَ إِنكَارًا مِنَّا لِفُضْلِكَ، وَلَا تَنَافُسًا مِنَّا عَلَيْكَ لِخَيْرِ سَاقَةِ اللَّهِ إِلَيْكَ، وَلَكِنَّا كُنَّا نَرَى أَنْ لَنَا فِي هَذَا الْأَمْرِ حَقًّا، فَاسْتَبَدَدْتُمْ عَلَيْنَا، ثُمَّ ذَكَرَ قَرَابَتَهُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى بَكَى أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ صَمَتَ ثُمَّ تَشْهَدُ أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ: وَاللَّهِ لَقَرَابَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ قَرَابَتِي، وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَلَوْتُ فِي هَذِهِ الْأَمْوَالِ الَّتِي بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ عَنِ الْخَيْرِ، وَلَكِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَا تُوْرَثُ، مَا تَرَكْنَا صَدَقَةً، إِنَّمَا يَأْكُلُ آلُ مُحَمَّدٍ فِي هَذَا الْمَالِ"، وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أَدْعُ أَمْرًا صَنَعَهُ فِيهِ إِلَّا صَنَعْتُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ: مَوْعِدُكَ الْعَيْشَةَ لِلْبَيْعَةِ، فَلَمَّا صَلَّى أَبُو بَكْرٍ الظُّهْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، وَعَذَرَ عَلَيْنَا بَعْضُ مَا اعْتَذَرَ، ثُمَّ قَامَ عَلَيَّ فَذَكَرَ أَنَا بَكْرٍ وَفَضِيلَتُهُ وَسَابِقَتُهُ، ثُمَّ قَامَ إِلَيْهِ قَبَايِعُهُ، فَأَقْبَلَ النَّاسُ إِلَى عَلِيٍّ فَقَالُوا: أَحْسَنْتَ وَأَصَبْتَ، وَكَانَ النَّاسُ قَرِيبًا إِلَى عَلِيٍّ حِينَ قَارَبَ الْأَمْرَ الْمَعْرُوفَ.

531- Hz. Âişe'den ﷺ şöyle rivayet edildi:

"Hz. Ali ﷺ Hz. Ebubekir'e ﷺ,

- Allah'a yemin olsun ki bizi sana biat etmekten engelleyen şey ne senin faziletini inkar etmemiz, ne Allah'ın sana verdiği hayır hususunda seninle rekabete girmek değildi. Ancak biz bu işte (idarede) hakkımız olduğu kanaatinde idik ama siz bize karşı baskın çıktınız, dedi. Sonra Rasulullah ﷺ ile olan akrabalığını zikretti, öyle ki Hz. Ebubekir ﷺ ağladı. Sonra O (Hz. Ali) sustu.

Hz. Ebubekir ﷺ şahadet getirdi ve:

- "Allah'a yemin ederim ki, Rasulullah'ın ﷺ akrabalığı bana benim kendi akrabalığımdan daha sevgilidir. Allah'a and olsun ki, bizimle sizin aranızdaki bu mallar meselesinde hayırdan başka bir şey kastetmedim. Ancak ben Rasulullah'ın ﷺ '(Biz peygamberler) miras bırakmayız; bıraktıklarımız sadakadır. Muhammed'in ailesi bu mal ve mülkten geçimlerini sağlarlar.' dediğini duydum, O ne yaptı ise, ben de onu yapacağım inşallah," dedi.

Bunun üzerine (Hz. Ali) 'Biat için seninle buluşmamız (yarın) yatsı namazı (olsun)' dedi. (ve ayrıldı)

(Ertesi gün) Hz. Ebubekir öğle namazını kıldıktan sonra insanlara yöneldi ve Hz. Ali'nin (biatten geri kalışı için) öne sürdüğü mazeretleri anlattı. Daha sonra Hz. Ali kalktı ve Hz. Ebubekir'in faziletini ve (İslamiyet'teki) önceliğini zikretti, sonra onun yanına gidip ona biat etti. Bunun üzerine insanlar da Hz. Ali'nin yanına gelip,

- Güzel yaptın, isabet ettin, dediler.⁵¹⁰

٥٣٢ - عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا بُويعَ لِأَبِي بَكْرٍ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كَانَ عَلِيٌّ وَالزُّبَيْرُ بْنُ الْعَوَّامِ يَدْخُلَانِ عَلَى فَاطِمَةَ فَيُشَاوِرَانِهَا، فَبَلَغَ عُمَرُ فَدَخَلَ عَلَى فَاطِمَةَ فَقَالَ: يَا بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ، مَا أَخَذَ مِنَ الْخَلْقِ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْ أَبِيكَ، وَمَا أَخَذَ مِنَ الْخَلْقِ بَعْدَ أَبِيكَ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنْكَ، وَكَلَّمَهَا، فَدَخَلَ عَلِيُّ وَالزُّبَيْرُ عَلَى فَاطِمَةَ فَقَالَ: انْصَرَفَا رَاشِدَيْنِ، فَمَا رَجَعَا إِلَيْهَا حَتَّى بَايَعَا.

532- Zeyd b. Eslem'den babasının şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah'tan Hz. Ebubekir'e biat edildiğinde Hz. Ali ve Zübeyr b. Avvam, Hz. Fatuma'nın yanına geliyor ve onunla istişare ediyorlardı. Bu Hz. Ömer'e ulaşınca Hz. Fatuma'nın yanına geldi ve:

- Ey Rasulullah'ın kızı! Bize senin babandan daha sevgili hiçbir kimse yoktur. Babandan sonra bize senden daha sevgili kimse yoktur" dedi ve onunla konuştu. Sonra Hz. Ali ve Zübeyr b. Avvam, Hz. Fatuma'nın yanına geldiler. Onlara:

- Raşitler (makul, mantıklı) olarak geri dönünüz" dedi. Biat edene kadar geri dönmediler.⁵¹¹

٥٣٣ - عَنِ الْهَمْدَانِيِّ، يَغْنِي: عَبْدُ خَيْرٍ، قَالَ: قُلْتُ لِعَلِيٍّ: مَنْ خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: الَّذِي لَا نَشْكُ فِيهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ أَبُو بَكْرٍ بْنُ أَبِي قُحَافَةَ، قَالَ: قُلْتُ ثُمَّ مَنْ؟

⁵¹⁰ Buhari 6:196, Müslim 3:1380.
⁵¹¹ Buhari 7:493.

قال: الذي لا تشك فيه والحمد لله عمر بن الخطاب. قال: قلت: لم انت الذي تلهمها؟ قال: لا، ولا الذي يلي يلهمها.

533- Hemdani'den yani Abdu Hayr'dan şöyle dediği rivayet edildi:

"Hz. Ali'ye ﷺ 'Rasulullah'tan sonra insanların en hayırlısı kimdir?' diye sordum. 'Şüpheli etmediğimiz şey şudur ki, elhamdülillah Hz. Ebubekir b. Kuhafe'dir' dedi. Ben 'Ondan sonra kim?' dedim. O 'Şüpheli etmediğimiz şey şudur ki, elhamdülillah Hz. Ömer b. Hattab'dır' dedi. Ben 'Onlardan sonra sen mi geliyorsun?' diye sordum. O 'Hayır (ben değilim), o ikisinden sonra gelen değilim' dedi."⁵¹²

٥٣٤ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تَسْأَلُوا أَصْحَابِي، فَلَوْ أَنْتَقَ أَحَدُكُمْ مِثْلَ أَحَدٍ ذَهَبًا مَا أَذْرَكَ مَدَّ أَحَدِهِمْ، وَلَا نَصِيفَهُ".

534- Ebu Said-İ Hudri'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu "Ashabıma kötü söz söylemeyin, şayet sizden biriniz Uhud dağı kadar altın infak etseniz onların birinin verdiği tam bir müdde (birimi) veya yarısı kadarına (sevabına) ulaşamaz"⁵¹³

٥٣٥ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: وَقَعَ بَيْنَ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَبَيْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ سَبَابٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تَسْأَلُوا أَصْحَابِي، فَلَوْ أَنْتَقَ أَحَدُكُمْ مِثْلَ أَحَدٍ ذَهَبًا مَا أَذْرَكَ عَمَلَ صَاحِبِهِ، وَلَا نَصِيفَهُ".

535- Ebu Said'den şöyle dediği rivayet edildi:

Halid b. Velid ile Abdurrahman b. Avf arasında hakaretleşme oldu. bunun üzerine Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu "Ashabıma kötü söz söylemeyin, şayet sizden biriniz Uhud dağı kadar altın infak etseniz onların birinin yaptığı amele veya yarısına (sevabına) ulaşamaz"⁵¹⁴

⁵¹² Daha önce bu mana üzere bir çok hadis zikredildi.

⁵¹³ Rivayet daha önce 5-6 rakamlarıyla zikredildi.

⁵¹⁴ Rivayet daha önce 5-6 rakamlarıyla zikredildi.

٥٣٦ - عَنْ أَبِي جَحِيفَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَخْطُبُ فَقَالَ: خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، ثُمَّ رَجُلٌ لَوْ شِئْتُ لَأَخْبِرْتُكُمْ بِهِ.

536- Ebu Cuhayfe'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Hz. Ali b. Ebu Talip'i ؓ hutbe verirken şöyle dediğini işittim: "Rasûlullâh'dan ؓ sonra insanların en hayırlıları Hz. Ebubekir ؓ ve Hz. Ömer'dir ؓ. Sonra bir adam daha var ki, isteseydim onu da söylerdim"⁵¹⁵

٥٣٧ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: أَتَاهُ أَهْلُ نَجْرَانَ فَتَشَادَوْهُ لَمَّا زِدْنَا إِلَى أَرْضِنَا، فَقَالَ: وَاللَّهِ لَا أَقْعَلُ، إِنْ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ كَانَ رَشِيدَ الْأَمْرِ، وَلَنْ أَعْيِرَ مَا فَعَلَ.

537- Hz. Ali'den ؓ rivayet edildi ki:

"Necran ehli ona gelip topraklarını artırması konusunda istekte bulununca onlara; "Allah'a andolsun ki yapmayacağım, şüphesiz ki Ömer b Hattab bu işin doğru yolunu izleyendi, ben onun yaptığını asla değiştirmeyeceğim." dedi.⁵¹⁶

٥٣٨ - عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَخَيْرُكُمْ وَأَفْضَلُكُمْ أَبُو بَكْرٍ، وَاسَانِي بِنَفْسِهِ، وَزَوْجِي بِنَتْنِهِ. وَخَيْرُ أَمْوَالِكُمْ مَالُ أَبِي بَكْرٍ، أَعْتَقَ مِنْهُ بِلَالًا، وَحَمَلَ نَبِيَّكُمْ إِلَى دَارِ الْهَجْرَةِ".

538- Ubeydullah'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Rasûlullâh ؓ şöyle buyurdu "Sizin en hayırlınız ve en faziletliniz Ebubekir'dir. O bana nefsiyle destek oldu ve kızıyla evlendirdi. Sizin mallarınızın en hayırlısı Ebubekir'in malıdır. O malıyla Bilal'i azad etti ve Peygamberinizi hicret evine taşıdı."⁵¹⁷

⁵¹⁵ Rivayet daha önce 40 rakamıyla zikredildi.

⁵¹⁶ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁵¹⁷ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

۵۳۹ - عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ.

539- İbrahim'den şöyle dediği rivayet edildi:

"İlk Müslüman olan Ebubekir'dir" ⁵¹⁸

۵۴۰ - قَتَا أَبُو وَهَبٍ مَوْلَى أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَيْلَةُ أُسْرِي بِي قُلْتُ: إِنَّ قَوْمِي لَا يُصَدِّقُونِي"، قَالَ: فَقَالَ لَهُ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يُصَدِّقُكَ أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ.

540- Ebu Hureyre'nin azatlısı Ebu Vehb'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "İsra gecesi 'kavmim beni tasdik etmez dedim" Cebrail (aleyhisselam) da bana 'Ebubekir tasdik eder" dedi." ⁵¹⁹

۵۴۱ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ نَظَرَ فِي قُلُوبِ الْعِبَادِ بَعْدَ قَلْبِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَ قُلُوبَ أَصْحَابِهِ خَيْرَ قُلُوبِ الْعِبَادِ، فَجَعَلَهُمْ وُزَرَاءَهُ، يَقَاتِلُونَ عَلَى دِينِهِ، فَمَا رَأَى الْمُسْلِمُونَ حَسَنًا، فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ حَسَنٌ، وَمَا رَأَى الْمُسْلِمُونَ سَيِّئًا فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ سَيِّئٌ، وَقَدْ رَأَى أَصْحَابُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَمِيعًا أَنْ يَسْتَخْلِفُوا أَبَا بَكْرٍ "

541- Abdullah'tan şöyle dediği rivayet edildi:

"Allah ﷻ Muhammed'in ﷺ kalbinden sonra kulların kalbine baktı ve O'nun ﷺ ashabının kalplerini en hayırlı kalpler olarak buldu. Bunun üzerine onları dini üzere savaşıran vezirleri kıldı. Bu sebeple Müslümanların güzel gördüğü Allah katında da güzeldir, Müslümanların kötü gördüğü Allah katında da kötüdür. Şunda şüphe yok ki Rasulullah'ın ﷺ ashabı topyekün Hz. Ebubekir'i ﷺ halife seçmeye karar verdiler." ⁵²⁰

⁵¹⁸ Rivayet daha önce 265-273 rakamlarıyla zikredildi.

⁵¹⁹ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁵²⁰ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1:379, Hakim, 3:78.

٥٤٢ - أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حَدَّثَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ أَبَا بَكْرٍ فِي الْمَعْجَةِ الَّتِي أَمَرَهُ عَلَيْهَا قَبْلَ حَجَّةِ الْوَدَاعِ يُوَدِّدُ فِي النَّاسِ: لَا يَخُجُّ بَعْدَ الْعَامِ مُشْرِكًا، وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ غُرَبَانًا.

542- Ebu Hureyre'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ veda haccından önce Hz. Ebubekir'i ؓ emir olarak görevlendirdiği hacda insanlara 'Bu yıldan sonra müşriklerin hac yapamayacağı ve Kâbe'yi çıplak tavaf edemeyeceğini' bildirmek için gönderdi.⁵²¹

٥٤٣ - أَنَّ عِنْدَ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: لَمَّا اشْتَكَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكْوَاهُ الَّذِي تَوَفَّى فِيهِ قَالَ: "لِيَصِلَ لِلنَّاسِ أَبُو بَكْرٍ"، فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ رَقِيقٌ لَا يَمْلِكُ ذِمَّةً حِينَ يَقْرَأَ الْقُرْآنَ، فَمُرْ عُمَرَ لِيَصِلَ لِلنَّاسِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لِيَصِلَ بِهِمْ أَبُو بَكْرٍ"، فَرَأَتْهُ عَائِشَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لِيَصِلَ لِلنَّاسِ أَبُو بَكْرٍ، فَإِنَّكَ صَوَاحِبُ يُوسُفَ"، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: وَمَا خَمَلَنِي جِنْدَبٌ عَلَى أَنْ أَكَلِمَهُ فِي ذَلِكَ إِلَّا كَرَاهِيَةً أَنْ يَتَشَاءَمَ النَّاسُ بِأَوَّلِ رَجُلٍ يَقُومُ مَقَامَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَوَاللَّهِ مَا كَانَ يَقَعُ فِي نَفْسِي أَنْ يُحِبَّ النَّاسُ رَجُلًا يَقُومُ مَقَامَ رَسُولِ اللَّهِ آنَذَا.

543- Abdullah b. Ömer'den şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah ﷺ vefatına sebep olan hastalığı şiddetlendiğinde, 'İnsanlara Ebubekir namaz kıldırın' buyurdu. Hz. Âişe ؓ O'na, 'Ey Allah'ın Rasulü! Muhakkak ki Ebubekir yumuşak huyludur, Kur'ân okurken göz-yasını tutamaz, insanlara namaz kıldırması için Ömer'e emir ver' dedi. Rasulullah ﷺ 'İnsanlara Ebubekir namaz kıldırın' dedi. Hz. Âişe ؓ onu tekrarladı. Bunun üzerine Rasulullah ﷺ 'İnsanlara Ebubekir namaz kıldırın! Siz Yusuf'un (aleyhisselam) arkadaşlarısınız. (Yusuf'un zamanındaki kadınlar gibisiniz) dedi.

Bu olay üzerinde Hz. Âişe 'Beni bu konuda konuşmaya hamleden şey sadece insanların Rasulullah'ın ﷺ makamına geçen ilk kişiyi uğursuz

⁵²¹ Tirmizi, 5:275.

sayacağından istememdi. Allah'a yemin ederim ki nefsimde; insanların, Rasulullah'ın ﷺ makamına geçen ilk kişiyi sevmesi (isteği) vaki olmuştur.' dedi.⁵²²

٥٤٤ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ قَالَ: حَدَّثَنِي عَبَّاسُ الْعَنْبَرِيُّ قَتْنَا عَبْدَ الرَّزَّاقِ قَالَ أَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، فَذَكَرَ بِإِسْنَادِهِ نَحْوَهُ.

544- Diğer bir rivayette de Zühri'den önceki hadisin aynısı rivayet ettiği aktarıldı.⁵²³

٥٤٥ - حَدَّثَنَا جَحِيفَةُ أَنَّهُ قَالَ: أَشْهَدُ عَلَى عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: يَا وَهْبُ، أَلَا أَخْبَرُكَ بِأَفْضَلِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ رَجُلٌ آخَرُ.

545- Cuhayfe'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Hz. Ali'nin ﷺ şöyle dediğine şahit oldum "Ey Vehb , sana bu ümmetin peygamberinden sonraki en faziletli olanlarını söyleyeyim mi? Ebubekirdir ﷺ sonra Ömer'dir ﷺ sonra başka bir adamdır."⁵²⁴

٥٤٦ - قَالَ أَبُو جَحِيفَةَ: قَالَ عَلِيٌّ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ رَجُلٌ آخَرُ.

546- Ebu Cuhayfe'den şöyle dediği rivayet edildi:

Hz. Ali ﷺ şöyle dedi; "Size bu ümmetin peygamberinden sonraki en faziletli olanlarını söyleyeyim mi?" Ben 'Evet söyle' dedim. Sonra bana; 'Ebubekir ﷺ sonra Ömer'dir ﷺ sonra başka bir adamdır.' dedi.⁵²⁵

⁵²² Buhari 2:165, Müslim 1:313.

⁵²³ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵²⁴ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵²⁵ Rivayetin hükmü: Sahih.

٥٤٧ - عَنْ أَبِي جَحِيْقَةَ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ رَجُلٌ آخَرٌ.

547- Ebu Cuhayfe'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ali b. Talip ؓ şöyle dedi; 'Size bu ümmetin peygamberinden sonraki en faziletli olanlarını söyleyeyim mi? Ebubekir ؓ sonra Ömer ؓ sonra başka bir adamdır.' dedi.⁵²⁶

٥٤٨ - عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، وَلَوْ شِئْتُ لَسَمَّيْتُ الثَّالِثَ.

548- Abdulhayr'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Hz. Ali'yi ؓ şöyle derken işittim "Size bu ümmetin peygamberinden sonraki en faziletli olanlarını söyleyeyim mi? Ebubekir ؓ sonra Ömer'dir ؓ şayet isteseydim üçüncüsünü de söylerdim"⁵²⁷

٥٤٩ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا وَهُوَ يَخْطُبُ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ عُمَرُ.

549- Abdullah b. Seleme'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Hz. Ali'yi ؓ hutbede şöyle derken işittim "Size insanların Rasulullah'dan ؐ sonraki en hayırlı olanını söyleyeyim mi? O Ebubekir'dir ؓ." dedi, sonra "size Ebubekir'den ؓ sonra insanların en hayırlısını söyliyim mi? O Ömer'dir ؓ" dedi.⁵²⁸

٥٥٠ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُعَاذٍ قَتَا أَبِي قَتَا شُعْبَةَ، عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ، سَمِعَ عَبْدَ خَيْرٍ، عَنْ عَلِيٍّ، مِثْلَ ذَلِكَ.

⁵²⁶ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵²⁷ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵²⁸ Rivayetin hükmü: Sahih.

550- Diğer bir rivayette de Hz. Ali'den ﷺ önceki hadisin aynısı rivayet ettiği aktarıldı.⁵²⁹

٥٥١ - عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: إِنْ خَيْرٌ مَنْ تَرَكَ نَبِيَكُمْ بَعْدَهُ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، وَلَقَدْ عَلِمْتُ مَكَانَ الثَّالِثِ.

551- Abdulhayr'den şöyle dediği rivayet edildi:

Hz. Ali ﷺ şöyle dedi "Sizin Peygamberinizin kendisinden sonra geriye bıraktıklarının en hayırlısı Ebubekir ﷺ sonra da Ömer'dir ﷺ. Ben üçüncüsünün yerini bildim."⁵³⁰

٥٥٢ - عَنْ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: قُلْتُ: يَا أَبَتِ، مَنْ خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ؟ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ عُمَرُ.

552- İbnu-l Hanefiyye'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben babama "Ey babacığım insanların Rasûlullâh'dan ﷺ sonraki en hayırlı olanı kimdir?" diye sordum. Bana "Ebubekir'dir ﷺ" dedi. Ben "Sonra kimdir?" diye sordum. Bana "Ömer'dir ﷺ." dedi.⁵³¹

٥٥٣ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِيِّ: يَا أَبَتَاهُ، أَيُّ النَّاسِ خَيْرٌ بَعْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ عُمَرُ.

553- Muhammed b. Hanefiyye'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Hz. Ali'ye ﷺ "Ey o ikisinin babası, insanların Peygamberinden ﷺ sonraki en hayırlı olanı kimdir?" diye sordum. Bana "Ebubekir'dir ﷺ" dedi. Ben "Sonra kimdir?" diye sordum. Bana "Ömer'dir ﷺ." dedi.⁵³²

⁵²⁹ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵³⁰ Rivayetin hükmü: Hasen.

⁵³¹ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵³² Rivayetin hükmü: Sahih.

۵۵۴ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَقِيقَةِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي: مَنْ خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ قَالَ: يَا بَنِي، خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، قَالَ: قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: ثُمَّ عُمَرُ.

554- Muhammed b. Hanefiyye'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben babama "Ey babacığım bu ümmetin Peygamberinden sonraki en hayırlı olanı kimdir?" diye sordum. Bana "Ey oğulcuğum bu ümmetin Peygamberinden ﷺ sonraki en hayırlı olanı Ebubekir'dir ﷺ" dedi. Ben "Sonra kimdir?" diye sordum. Bana "Ömer'dir ﷺ." dedi.⁵³³

۵۵۵ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَامِرٍ الْخَصِيبِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ يَقُولُ: إِنَّا كُنَّا وَالْأَخَادِيثُ إِلَّا حَدِيثَ كَانَ عَلَى عَهْدِ عُمَرَ، فَإِنَّ عُمَرَ كَانَ يُخِيفُ النَّاسَ بِاللَّهِ.

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُقْطِعْهُ فِي الدِّينِ".

وَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنَّمَا أَنَا حَازِنٌ، فَمَنْ أَعْطَيْتَهُ عَنْ طِيبِ نَفْسٍ فَيَبَارَكَ لَهُ فِيهِ، وَمَنْ أَعْطَيْتَهُ عَنْ مَسْأَلَةٍ وَشَرَهُ كَانَ كَالَّذِي يَأْكُلُ وَلَا يَشْبَعُ".

555- Abdullah İbni Amir el-Yehsabi Hz. Muaviye'nin ﷺ şöyle dediğini duymuştur:

(Araştırmadan, sürekli) hadis rivayet etmekten sakının. Ancak Hz. Ömer ﷺ devrinde (rivayet edilen) hadislere (güvenebilirsiniz). Çünkü Hz. Ömer ﷺ insanlara Allah'ı ﷻ hatırlatarak korkutuyordu.

Hz. Muaviye ﷺ Resulullahı ﷺ şöyle derken işittim demiştir: "Allah ﷻ kim için hayır murad ederse onu dinde derin anlayış sahibi yapar."

Yine Resulullah'ı işittim ki şöyle diyordu: "Ben ancak (dağıtma, infak) memuruyum. Gönül hoşluğu ile alana verdiğim mal bereketlenir. Tamah ederek, açgözlülükle isteyen ise yiyecek ancak doymayan kimse gibidir."⁵³⁴

⁵³³ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵³⁴ Rivayetin hükmü: Sahih.

۵۵۶ - عن ابن عبد خير الهمداني يحدث. عن أبيه قال: سمعت علي بن أبي طالب على المنبر وهو يقول: إن خير هذه الأمة بعد النبي صلى الله عليه وسلم أبو بكر. ثم عمر، وأنا قد أخذنا بعدهم أخذًا يقضي الله فيها ما أحب.

556- Abdü Hayrî İbni Yezid Ali Bin Ebi Talib'i minberin üzerindeyken şöyle işitmiştir:

"Nebi'den ﷺ sonra bu ümmetin en hayırlısı Hz. Ebubekir'dir ﷺ. Ondan sonra da Hz. Ömer ﷺ gelir. Biz onlardan sonra Allah'ın ﷻ dileğine hüküm vereceği bazı şeyler yaptık."⁵⁵⁵

۵۵۷ - حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْقُرَشِيُّ الْكُوفِيُّ قَتَا جَعْفَرُ بْنُ خَمِيدٍ الْقُرَشِيُّ قَتَا يُونُسُ بْنُ أَبِي يَغْفُورٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: جَلَسْتُ أَنَا وَجَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنُ خَرِثٍ وَسَعِيدُ بْنُ أَشْوَاعٍ الْقَاضِي إِلَى فَلَانِ بْنِ سَعِيدٍ، أَوْ سَعِيدُ بْنُ فَلَانٍ، قَالَ: فَحَدَّثَنَا أَنَّ نَفَرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَتَوْهُ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَقَالَ: "النَّبِيُّ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَعُثْمَانُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَعَلِيٌّ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَطَلْحَةُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَالزُّبَيْرُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ". قَالَ سَعِيدُ بْنُ فَلَانٍ، أَوْ فَلَانُ بْنُ سَعِيدٍ: وَأَنَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَاللَّهُ لَا آخِرَ لَهُ بَعْدَكُمْ أَحَدًا أَبَدًا.

557- Yunus b. Ebu Ya'fur'dan babasının şöyle dediği rivayet edildi:

Ben, Cafer b. Amr b. Hureys ve Sait b. Eşva El-Kadı, Filan b. Sait'in (veya Sait b. Filan) yanında oturuyorduk, O bize şöyle rivayet etti: Peygamber'in ﷺ ashabından bir grup onun ﷺ yanına geldi ve "Ey Allah'ın Resulü ﷺ bize cennet ehlinde birilerini göster" dediler. Bunun üzerine O ﷺ şöyle buyurdu "Peygamberiniz cennet ehliendir, Ebubekir cennet ehliendir, Ömer cennet ehliendir, Osman cennet ehliendir, Ali cennet ehliendir, Talha cennet ehliendir, Zübeyr cennet ehliendir, Abdurrahman b. Avf cennet ehliendir, Sa'd b. Ebi Vakkas cennet

⁵⁵⁵ Rivayetün hükmü: Sahih liğayrihi.

ehlindendir." Said b. Filan veya Filan b. Said (ravi burada şüpheye düşüyor) şöyle dedi: **"Ben cennet ehlindenim. Allah'a andolsun ki bunu sizden sonra kimseye haber vermiyeceğim."**⁵³⁶

۵۵۸ - عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: اتَّهَمُوا الرَّأْيَ عَلَى الدِّينِ، فَلَقَدْ رَأَيْتُنِي يَوْمَ أَبِي جَنْدَلٍ وَأَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَأْيِي اجْتِهَادًا إِلَيْهِ مَا آلُو عَنِ الْحَقِّ، وَالْكِتَابُ يَكْتُبُ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "اَكْتُبُوا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ"، فَقَالَ سَهْلُ بْنُ عَمْرٍو: إِذْنُ قَدْ صَدَقْتَاكَ بِمَا تَقُولُ، وَلَكِنَّا نَكْتُبُ كَمَا نَكْتُبُ: بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ، فَرَضِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَأَبَيْتُ عَلَيْهِمْ، حَتَّى قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ: "تَرَى أَنِّي قَدْ رَضِيتُ وَتَأْتِي؟" قَالَ: فَرَضِيتُ.

558- Ömer İbnül Hattab ؓ'dan rivayet edildiğine göre şöyle söylemiştir:

Din hususunda (mücerred) ihtihade (yönelmeyiniz).

Ebu Cendel günü (hudeybiye) Resulullah ﷺ ile birlikteyken ihtihadımla haktan ayrılmadığımı zannediyordum.

Anlaşma Resulullah'ın ﷺ önünde yazılırken şöyle dedi: **" Bismillahir-rahmanirrahim yazın."**

Bunun üzerine Süheyl ibn Amr şöyle dedi: **"Öyle yazılırsa biz sizi tasdik etmiş oluruz. Bizim dediğimiz gibi 'Bismikellahümme' (Ey Allahım senin adınla) yazılsın."**⁵³⁷

۵۵۹ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَفْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى لَيَرَاهُمْ كَمَا يَرَى أَحَدُهُمُ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الْغَائِبَ فِي أَفْقٍ مِنْ أَفَاقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ لَمِنْهُمْ، وَأَنْعَمًا". قُلْتُ: وَمَا أَنْعَمًا؟ قَالَ: أَحْصَا.

559- Ebu Said el-Hudri ؓ'dan rivayet edildiğine göre Resulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

⁵³⁶ Rivayet daha önce 81 ve 82 rakamlarıyla zikredildi.
⁵³⁷ Buhari 13:282.

"Onlardan birinin semanın ufuklarında (kayıp) giden pasparlak bir yıldızı gördüğü gibi (cennette) derecesi yüksek olanlar da altlarında olan kimseleri görebilecektir. EbuBekir ve Ömer'de ﷺ o kimselerdendir ve nimetlendirileceklerdir."

Ben nimetlendirilme durumunun ne olduğunu sordum. Bunun üzerine dedi ki: "Hatta (onlara) daha fazlası verilecektir."⁵³⁸

٥٦٠ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ {وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ} [التوبة: ٣٤] اللَّهُمَّ وَالْفِضَّةَ كَبِيرَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ، وَقَالُوا: مَا يَسْتَطِيعُ أَحَدٌ أَنْ يَدْعَ مَا لَا لَوْلَاهُ، فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: أَنَا أَفْرَجُ عَنْكُمْ، فَانْطَلَقَ عُمَرُ، وَاتَّبَعَهُ ثَوْبَانُ، فَأَتَيَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ عُمَرُ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، إِنَّهُ قَدْ كَبِرَ عَلَى أَصْحَابِكَ هَذِهِ آيَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَفْرِضِ الزَّكَاةَ إِلَّا لِطَيْبٍ مَا بَقِيَ مِنْ أَمْوَالِكُمْ، وَإِنَّمَا فَرَضَ الْمَوَارِيثَ لِأَمْوَالٍ تَبْقَى بَعْدَكُمْ"، قَالَ: فَكَبِرَ عُمَرُ وَكَبِرَ الْمُسْلِمُونَ.

560- İbn Abbas ﷺ şöyle buyurmaktadır: "**Altını ve gümüşü biriktirenleri**" (yeren) ayeti kerime nazil olunca bu Müslümanlara ağır geldi ve şöyle demeye başladılar: "(Bu ayetten sonra) **hiç kimse evladına miras malı namına bir şey bırakamaz!**"

Ömer İbnü'l Hattab ﷺ: "**Ben ihtilafa düştüğünüz meselede sizi rahatlatacağım**" dedi ve oradan hemen ayrıldı. Sevban ﷺ da onu takip etti. İkisi de Allah Resulünün yanına gelince Hz. Ömer şöyle dedi: "**Bu ayet ahabına çok ağır geldi.**"

Resulullah ﷺ de şöyle buyurdu: "**Allah ﷻ zekatı sadece mallarınızdan kalanları temizlemek için farz kıldı. Sizden sonrakilere de (evlatlarınıza) kalan maldan miras paylarına dair hükümler koydu.**"

İbn Abbas ﷺ şöyle dedi: "**Bunun üzerine Hz. Ömer de Müslümanlar da tekbir getirmeye başladı.**"⁵³⁹

⁵³⁸ Rivayet daha önce 131 ve 165 rakamlarıyla zikredildi.

⁵³⁹ Ebu Davud 2:126, Hakim 1:408, Beyhaki 4:83

Burada Ebu Zer uzunca bir hadis zikredip en sonunda Efendimizin şöyle dediğini rivayet etti: "**Cebrail aleyhisselam bana gelerek ihlaslı bir şekilde La ilahe illallah diyene (cenneti) müjdelememi söyledi**" deyip daha birçok hayırlı şeyler zikretti. Medineye geldiğinde ise şöyle dedi: "**Bana Ebu Derda'yı çağırın.**" O da geldi. Ebu Derda'dan insanlara bu (hadisi) müjdelemesini istedi. Bunun üzerine Hz. Ömer rah şöyle dedi: "**Ey Allah'ın peygamberi sen bunu insanlara müjdelettirsen insanlar La ilahe illallah lafzına güvenerekten amel işlemeyi bırakırlar.**"

Nebi rah da Hz. Ömer'e rah: "**Allah seni doğru yola iletsin**" veya buna benzer bir şey söyledi.⁵⁴¹

۵۶۳ - نَا بَرَيْدُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ مَا خَلَا النَّبِيُّ وَالْمُرْسَلِينَ".

563- Büreyd İbni Meryem'in babasından rivayet edildiğine göre O rah Resulullah aleyhi ve sellemi şöyle derken iştmiştir:

"Ebubekir ve Ömer; Nebi ve Resullerin dışında öncekilerin ve sonrakilerin cennette efendisi olacaklardır."⁵⁴²

۵۶۴ - عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصَّدِّيقِ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، أَعْطَاكَ اللَّهُ رِضْوَانَهُ الْأَكْبَرَ"، قَالَ: بِأَبِي وَأُمِّي، وَمَا رِضْوَانُهُ الْأَكْبَرُ؟ قَالَ: "إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ نَجَلَى لِلْخَلَائِقِ عَامَةً وَلَكَ خَاصَّةٌ".

564- Ebubekir Sıddık rah şöyle rivayet etmiştir:

Resulullah rah bana şöyle dedi: "**Ey Ebubekir! Allah sana büyük rızasını verdi.**"

Hiz. Ebubekir'de rah: "**Anam babam sana feda olsun büyük rızası ne demektir?**"

⁵⁴¹ Ahmed b. Hanbel 6:442, Buhari 1:283.

⁵⁴² Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Kıyamet günü geldiğinde Allah ﷻ mahlukatına genel bir tecellisi olacakken sana özel olarak tecellisi olacaktır."⁵⁴³

۵۶۵ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنْ أَخُوهُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ".

565- Hz. Âişe ؓ'dan rivayet edildiğine göre Resulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Eğer bir dost edinecek olsaydım Ebubekir'i dost edinirdim. Ancak İslam kardeşliği daha üstündür."⁵⁴⁴

۵۶۶ - ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنْ أَخُوهُ الْإِسْلَامِ أَفْضَلُ".

566- İbn Abbas ؓ'dan rivayet edildiğine göre Resulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Eğer bir dost edinecek olsaydım Ebubekir'i dost edinirdim. Ancak İslam kardeşliği daha üstündür."⁵⁴⁵

۵۶۷ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "سُدُّوا الْأَبْوَابَ الَّتِي فِي الْمَسْجِدِ إِلَّا بَابَ أَبِي بَكْرٍ".

567- Âişe'den ؓ rivayet edildi. Dedi ki;

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu; "Mesciddeki tüm kapılar [Evinin kapısı mescide açılan tüm kapılar]⁵⁴⁶

⁵⁴³ Hakim 3:78.

⁵⁴⁴ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

⁵⁴⁵ Buhari 7:17.

⁵⁴⁶ Rivayet daha önce 331 rakamıyla zikredildi.

۵۶۸ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، يَغْنِي الْخُدْرِيَّ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ عِلَيْنَ لَيَرَاهُمْ مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْكَوْكَبَ الدَّرِّيَّ، وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمَا".

568- Ebu Said el-Hudri ؓ'dan rivayet edildiğine göre Nebi ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Paspark yıldızı gördüğünüz gibi ılıyyın cennetinde bulunanlar da kendisinden daha aşağıda bulunanları göreceklerdir. EbuBekir ve Ömer de bu kimselerdendir hatta onlara fazlası da vardır."⁵⁴⁷

۵۶۹ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ عِلَيْنَ لَيَرَوْنَ مَنْ أَسْفَلَ مِنْهُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْكَوْكَبَ الدَّرِّيَّ مِنْ آفَاقِ السَّمَاءِ، وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمَا".

569- Ebu Said el-Hudri ؓ'dan rivayet edildiğine göre Resulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Sema ufuklarında pasparlak yıldızı gördüğünüz gibi İliyyın cennetinde bulunanlar da kendisinden daha aşağıda bulunanları göreceklerdir. EbuBekir ve Ömer de bu kimselerdendir hatta onlara fazlası da vardır."⁵⁴⁸

۵۷۰ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَزَابِيُّ قَتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، نَا إِبْرَاهِيمَ بْنَ سَعْدٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ خُمْرَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍ، أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "بَيْنَا أَنَا نَائِمٌ إِذْ أَتَيْتُ بِقَدَحٍ لَبَنٍ، فَشَرِبْتُ مِنْهُ حَتَّى إِنِّي أَرَى الرَّيَّ يَخْرُجُ مِنْ أَطْرَافِي"، قَالَ: "ثُمَّ أُعْطِيتُ فَضْلِي عَمْرٌ"، فَقَالَ مَنْ حَوْلَهُ: "فَمَا أَوْلَتْ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟" قَالَ: "الْعِلْمُ".

570- Hamza ibni Abdullah ibni Ömer'den ؓ rivayet edildi.

O, Abdullah ibni Ömer'in şöyle dediğini duymuş; Rasulullah ﷺ, "Uyurken bana bir bardak süt getirildi. Ondan o kadar içtim ki parmakları-

⁵⁴⁷ Rivayet daha önce 131 ve 165 rakamlarıyla zikredildi.

⁵⁴⁸ Rivayetin hükmü: Zayıf.

mın ucuna kadar hararetimin (susuzluğumun) gittiğini hissettim. Sonra kalanı Ömer'e ؓ verdim." buyurdu.

Yanındaki kişi; "bunu neye te'vil ettin (yorumladın) Yâ Rasulallah ؓ?" diye sordu. Rasulallah ؓ "ilme" buyurdu.⁵⁴⁹

٥٧١ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ، نَا قَتِيْبَةُ بْنُ سَعِيْدٍ، نَا اللَّيْثُ بْنُ سَعِيْدٍ، عَنْ عَقِيْلٍ، عَنْ الزُّهْرِيِّ، عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَالَ: لَمَّا اشْتَدَّ رَسُوْلُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَجَعَهُ الَّذِي تَوَفَّى فِيهِ قَالَ: "يُضِلُّ لِلنَّاسِ أَبُو بَكْرٍ".

571- Hamza ibni Abdullah ibni Ömer ibni Hattab'dan ؓ rivayetle, O şöyle dedi;

Rasulullah'ın ؓ kendisi sebebiyle vefat ettiği ağrısı şiddetlendiğinde şöyle buyurdu: "İnsanlara namazı Ebubekir ؓ kıldırsın."⁵⁵⁰

٥٧٢ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ قَتَا مَرَّاحِمُ بْنُ سَعِيْدٍ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ: أَنَا يُوْنُسُ، عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي حَمْزَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ قَالَ: كَانَ عُمَرُ يَقُوْلُ فِي الْمَسْجِدِ بِأَعْلَى صَوْتِهِ: اجْتَنِبُوا اللَّفْوَ فِي الْمَسَاجِدِ.

572- Hamza ibni Abdullah ibni Ömer'den Abdullah ibni Ömer'in ؓ şöyle dediği rivayet edildi:

Ömer ؓ mescitte yüksek bir sesle "mescitlerde boş sözden (boş konuşmak) kaçının." buyurdu.⁵⁵¹

٥٧٣ - حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ إِبْرَاهِيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْكُشِّيُّ قَتَا حَجَّاجُ بْنُ الْمُنْهَالِ قَتَا حَمَّادٌ، عَنْ عَلِيٍّ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُوْلُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَعَجُّبُهُ الرَّؤْيَا الْحَسَنَةُ فَيَسْأَلُ عَنْهَا، فَقَالَ ذَاتَ يَوْمٍ: "إِنِّكُمْ رَأَى رُؤْيَا؟" فَقَالَ رَجُلٌ: رَأَيْتُ كَانَ مِيزَانًا مِنَ السَّمَاءِ، فَوَزَنَتْ وَأَبُو بَكْرٍ فَرَجَحَتْ بِأَبِي بَكْرٍ، وَوَزَنَ أَبُو بَكْرٍ بَعْمَرُ،

⁵⁴⁹ Rivayet daha önce 320 rakamıyla zikredildi.

⁵⁵⁰ Rivayet daha önce 78 rakamıyla zikredildi.

⁵⁵¹ Rivayet hakkında bilgi bulunamadı.

فَرَجَحَ أَبُو بَكْرٍ يَوْمَ، ثُمَّ وَزَنَ عُمَرُ وَعُثْمَانُ فَرَجَحَ عُمَرُ بِعُثْمَانَ، ثُمَّ رَفَعَ الْمِيزَانَ، فَاسْتَأْذَنَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "خِلَافَةُ نُبُوَّةٍ، ثُمَّ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُلْكَ مَنْ يَشَاءُ".

573- Abdurrahman ibni Ebu Bekre'den babasının ﷺ şöyle söylediği nakledildi:

Güzel rüya Rasulullah'ın ﷺ hoşuna giderdi ve onu sorardı. Birgün "sizden rüya gören var mı?" diye sordu. Adamın biri şöyle dedi: "(Rüyamda) sanki gökten inmiş bir terazi vardı. Siz ve Ebubekir ﷺ tartıldınız, siz Ebubekir'den ﷺ ağır geldiniz. Ebubekir ﷺ Ömer ﷺ ile tartıldı, Ebubekir ﷺ Ömer'den ﷺ ağır geldi. Sonra Ömer ﷺ ve Osman ﷺ tartıldı, Ömer ﷺ Osman'dan ﷺ ağır geldi. Sonra terazi kaldırıldı."

Rasulullah ﷺ bundan (rüyadan) dolayı üzüldü ve şöyle buyurdu: "(Önce) nübüvvet hilafeti (vardır) sonra Allah mülkü (yönetim, sultanlık) dilediğine verir."⁵⁵²

٥٧٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَكَمِ بْنِ مَرْوَانَ قَتَا التَّضَرُّ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْجَلِّي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُوْقَةَ، عَنْ مُنْذِرِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي: يَا أَبَتِ، مَنْ خَيْرُ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، قُلْتُ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: أَوْ مَا عَلِمْتُ؟ قُلْتُ: لَا، قَالَ: عُمَرُ، قَالَ: ثُمَّ عَجِلْتُ لِلْخِدَانَةِ فَقُلْتُ: ثُمَّ أَنْتَ يَا أَبَتِ؟ فَقَالَ: يَا بَنِي، أَبُوكَ رَجُلٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، لَهُ مَا لَهُمْ، وَعَلَيْهِ مَا عَلَيْهِمْ.

574- Muhammed ibni Hanefiyye'den şöyle söylediği rivayet edildi:

Babama "ey babacığım Rasulullah'tan ﷺ sonra insanların en hayırlısı kimdir," dedim? "Ebubekir ﷺ," dedi. "(Ondan) sonra kim", dedim? "Bilmiyor musun", dedi? "Hayır", dedim. "Ömer ﷺ" dedi. Sonra konuşmada acele ettim ve "sonra sensin (değil mi) ey babacım", dedim? "Ey oğlum baban Müslümanlardan bir adamdır (biridir), onlar için olan şey baban için de vardır. Onlardan üstün olan babandan da üstündür", dedi.⁵⁵³

⁵⁵² Rivayet daha önce 194 rakamıyla zikredildi.

⁵⁵³ Rivayet daha önce 301 rakamıyla zikredildi.

٥٧٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَتَا الْحَكَمُ بْنُ مَرْوَانَ قَتَا قُرَاطُ بْنُ السَّائِبِ، عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَادَ أَنْ يَبْعَثَ رَجُلًا فِي حَاجَةٍ وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَمِينِهِ، وَعُمَرُ عَنْ يَسَارِهِ، فَقَالَ عَلِيٌّ: أَلَا تَبْعَثُ هَذَيْنِ؟ فَقَالَ: "كَيْفَ أُبْعَثُهُمَا وَهُمَا مِنَ الَّذِينَ كَمَثَرَتِ السَّنْعُ وَالْبَصَرُ مِنَ الرَّأْسِ؟".

575- İbni Ömer'den ؓ şöyle rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ bir ihtiyaç hususunda birisini göndermek (görevlendirmek) istedi, Ebubekir ؓ sağında ve Ömer ؓ solunda bulunuyordu. Ali ؓ "bu ikisini (Ebubekir ve Ömer ؓ) göndermiyor musun?" dedi?

Rasulullah ﷺ "Başta göz ve kulağın konumu neyse dinde onların yeri o olduğu halde onları nasıl göndereyim?" buyurdu.⁵⁵⁴

٥٧٦ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَتَا مُحَمَّدُ بْنُ سِنَانَ الْعَوْقِيُّ قَتَا هَمَّامٌ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي الْغَارِ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، مَا ظَنُّكَ بِاتَّيْنِ اللَّهِ تَالِهُمَا؟".

576- Enes'den ؓ Ebubekir'in ؓ şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ biz mağaradayken bana şöyle dedi; "Ey Ebubekir ؓ üçüncüleri Allah ﷻ olan iki (kişi) hakkında düşüncen nedir?"⁵⁵⁵

٥٧٧ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قَتَا عُمَرُو بْنُ مَرْزُوقٍ قَالَ: أَنَا مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ عُمَرَ قَالَ: لَمَّا تَوَفَّى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، اجْتَمَعَ الْمُهَاجِرُونَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ، وَاجْتَمَعَتِ الْأَنْصَارُ إِلَى سَقِيفَةِ بَنِي سَاعِدَةَ، وَذَكَرَهُ بِطَوْلِهِ.

577- İbni Abbas'dan ؓ Ömer'in ؓ şöyle dediği rivayet edildi: Rasulullah ﷺ vefat ettiğinde Muhacir; Ebubekir'in ؓ yanında toplandı, Ensar da Beni Saide'nin çardağında toplandı. (Hadisi uzunca anlattı.)⁵⁵⁶

⁵⁵⁴ Ebu Nuaym, Hilye, 4:93.

⁵⁵⁵ Rivayet daha önce 23 rakamıyla zikredildi.

⁵⁵⁶ Buhari 12:144.

٥٧٨ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ سَلِيمَانَ بْنِ دَاوُدَ قُتَيْبَةُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ قُتَيْبَةُ بْنُ عَاصِمٍ عَنْ عُمَرَ، عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي أَرْوَى السُّدُوسِيِّ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَطَلَعَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ. فَقَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَيْدَنِي بِهِمَا".

578- Ebu Seleme İbni Abdurrahman'dan rivayet edildiğine göre Ebu Erva es-Sedusi şöyle dedi:

Rasulullah'ın ﷺ yanında otuyordum, Ebubekir ve Ömer ؓ göründü ve Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu; "İkisiyle (Ebubekir ve Ömer ؓ) beni destekleyen Allah'a hamdolsun."⁵⁵⁷

٥٧٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ عُمَرَ عَنْ مُوسَى الْحَادِي قَالَ: حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ امْرَأَةً أَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَلَّمَتْهُ فِي شَيْءٍ، فَأَمَرَ بِأَمْرِهِ، فَقَالَتْ: أَرَأَيْتَ إِنْ لَمْ أَجِدْكَ؟ فَقَالَ: "أَنْتِ أَمَا بَكْرٍ".

579- Nafi' İbni Cübeyr İbni Mut'im'in babasından naklettiğine göre:

Bir kadın Rasulullah'a ﷺ geldi, bir şey hakkında O'nla konuştu. Rasulullah ﷺ da ona bazı şeyler tavsiye etti. Kadın "sizi bulamazsam ne tavsiye edersiniz? diye sordu.

Rasulullah ﷺ "Ebubekir'e ؓ gel." Buyurdu.⁵⁵⁸

٥٨٠ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ سَلِيمَانَ بْنِ حَرْبٍ قُتَيْبَةُ بْنُ شُعْبَةَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ مَرْثَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ ثُمَّ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ ثُمَّ قَالَ: عُمَرُ

580- Abdullah İbni Seleme'den rivayetle Ali ؓ şöyle söyledi:

⁵⁵⁷ Rivayet daha önce 37 rakamıyla zikredildi.

⁵⁵⁸ Buhari, 7:17, Muslim 4:185.

"Size bu ümmetin peygamberinden sonra en hayırlısını haber vereyim mi? (O) Ebubekir'dir ؓ. Sonra şöyle söyledi: "Size Ebubekir 'den sonra bu ümmetin en hayırlısını haber vereyim mi? (O) Ömer'dir ؓ." ⁵⁵⁹

٥٨١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي رَافٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا بَكْرٍ عَنِ عَطِيَّةِ الْغَوْفِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ أَلْفَى لِيَرَاهُمْ مَنْ هُوَ دُونَهُمْ كَمَا يَرَى الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ فِي أَفْقٍ مِنْ أَفَاقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَغَمْرَ مِنْهُمْ وَأَنْعَمًا".

581- Ebu Said el-Hudri'den ؓ Rasulullah'ın ؓ şöyle söylediği rivayet edildi:

"Yüksek dereceye sahip kişileri onların dışındakiler gökyüzü ufuklarından parlak yıldızlar nasıl görülüyorsa öyle görürler. Ebubekir ve Ömer ؓ onlardan ve nimet verilenlerdendir (yüksek derece sahiplerinden). ⁵⁶⁰

٥٨٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَبِي رَافٍ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا بَكْرٍ عَنِ عَطِيَّةِ الْغَوْفِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ أَلْفَى لِيَرَاهُمْ مَنْ هُوَ دُونَهُمْ كَمَا يَرَى الْكَوْكَبُ الدُّرِّيُّ فِي أَفْقٍ مِنْ أَفَاقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَغَمْرَ مِنْهُمْ وَأَنْعَمًا".

582- Ebu Bürde İbni Ebu Musa'dan ؓ babasının şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ؓ hastalandı ve şöyle buyurdu: "Ebubekir'e ؓ gidin (söyleyin) insanlara namazı kıldırırsın."

Âişe ؓ şöyle dedi: "Ya Rasulallah ﷺ Ebubekir ؓ hassas bir adamdır (namazı kaldıramaz)."

Rasulullah ﷺ (tekrar) şöyle buyurdu: "Ebubekir'e ؓ gidin (söyleyin) insanlara namazı kıldırın."

Âişe ؓ şöyle dedi: "Ya Rasulallah ﷺ Ebubekir ؓ hassas bir adamdır (namazı kaldıramaz)."

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ebubekir'e ؓ gidin (söyleyin) insanlara namazı kıldırın (diyorum). Siz Yusuf'un (aleyhisselam) yakınındaki kadınlar gibisiniz"⁵⁶¹

۵۸۳ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، نَا الْقَعْنَبِيُّ قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا نَفَعَنَا مَالٌ مَا نَفَعَنَا مَالُ أَبِي بَكْرٍ".

583- Âişe'den ؓ Rasulullah'ın ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edildi:

"Ebubekir'in malının bize fayda ettiği kadar kimsenin malı bize fayda etmemiştir."⁵⁶²

۵۸۴ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ عُمَرَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ لِي عُمَرُ الْآنَ: لَوْ أَنَّ لِي الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا لَأَقْتَدَيْتُ بِهِ مِنْ هَؤُلَاءِ يَوْمَ الْمَطْلَعِ، قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: فَقُلْتُ: صَحِبْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَارَقَكَ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ، وَصَحِبْتُ أَبَا بَكْرٍ فَقَارَقَكَ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ، ثُمَّ وَلِيتَ الْمُسْلِمِينَ فَقَدَلْتُ فِيهِمْ، قَالَ: أَعِدْ عَلَيَّ كَلِمَاتِكَ.

584- İbni Abbas'tan ؓ rivayet edildi, o şöyle dedi;

Ömer ؓ bana şöyle dedi: "Dünya ve içindekiler benim olsaydı onları hemen feda ederek kıyamet gününün şiddetinden kurtulurdum."

İbni Abbas ؓ şöyle dedi: Dedim ki; Rasulullah'a ﷺ arkadaşlık ettin ve O ؓ senden razı olduğu halde (dünyadan) ayrıldı. Ebubekir'e ؓ dostluk

⁵⁶¹ Rivayetin hükmü: Sahih.

⁵⁶² Rivayet daha önce 24 rakamıyla zikredildi.

ettin ve O, senden razı olduğu halde (dünyadan) ayrıldı. Sonra Müslümanlara idareci oldun ve onlar hakkında adaletle muamelede bulundun.

Ömer rahme, hakkımda söylediklerini tekrarla dedi.⁵⁶³

۵۸۵ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قَتَا الْقَعْبِيُّ قَتَا سَلَمَةُ بْنُ وَرْدَانَ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَا قَالَ: سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَصْحَابَهُ: "مَنْ أَصْبَحَ صَائِمًا الْيَوْمَ؟" قَالَ عُمَرُ: أَنَا، قَالَ: "فَمَنْ تَصَدَّقَ الْيَوْمَ؟" قَالَ عُمَرُ: أَنَا، قَالَ: "فَمَنْ عَادَ مَرِيضًا؟" قَالَ عُمَرُ: أَنَا، قَالَ: "فَمَنْ شِيعَ جَنَازَةً؟" قَالَ عُمَرُ: أَنَا، قَالَ: "وَجَبْتَ لَكَ" يَعْنِي الْجَنَّةَ.

585- Seleme İbni Verdan'dan rivayet edildi; dedi ki:

Enes'in şöyle dediğini duydum:

Rasulullah rahme ashabına "bugün kim oruçluydu?" diye sordu.

Ömer rahme; "ben (oruçluydum)" dedi.

Rasulullah rahme "bugün kim sadaka verdi?" diye sordu.

Ömer rahme; "ben (sadaka verdim)" dedi.

Rasulullah rahme "kim hasta ziyaretinde bulundu?" diye sordu.

Ömer rahme; "ben (hasta ziyaretinde bulundum)" dedi.

Rasulullah rahme "kim bir cenazeye eşlik etti?" diye sordu.

Ömer rahme; "ben (cenazeye eşlik ettim)" dedi.

Rasulullah rahme "(cennet) sana vacip oldu." dedi.⁵⁶⁴

۵۸۶ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قَتَا عَمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قَتَا ابْنُ إِدْرِيسَ، عَنْ لَيْثٍ، عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي هَاشِمٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ قَتِيصٍ الْخَارِفِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ عَلَى الْمِنْبَرِ: سَبَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ، وَتَلَّتْ عُمَرُ، ثُمَّ خَطَبْنَا فِتْنَةً فَمَا شَاءَ اللَّهُ.

⁵⁶³ İbn Hibban, s.538, Hakım 3:92.

⁵⁶⁴ Müslim, 2:713, 4:1856.

586- Kasım Ebu Haşim'den rivayet edildi;

Said İbni Kays el-Harifii şöyle dedi; Ali'nin ﷺ minberdeyken şöyle dediğini işittim: "Rasulullah ﷺ (hayırda) en önde geldi, Ebubekir ﷺ (insanların önüne geçip) imam oldu, Ömer ﷺ de (hayırda) üçüncü oldu. Sonra fitne bize vurdu, Allah ﷻ ne dilerse o olur."⁵⁶⁵

۵۸۷ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، نا الرَّمَادِيُّ قُتْنَا سُفْيَانُ قُتْنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي الْأَخْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ. قَالَ: وَنَا الرَّمَادِيُّ قُتْنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ الصَّرِيرُ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "أَبْرَأُ إِلَى كُلِّ خَلِيلٍ مِنْ خَلْبِهِ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَلَكِنْ وَدَّ إِخَاءَ إِيْمَانٍ، وَإِنْ صَاحَبَكُمْ خَلِيلُ اللَّهِ". قَالَ سُفْيَانُ بْنُ عُيَيْتَةَ: يَغْنَى نَفْسَهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

587- Abdullah İbni Mesud'tan ﷺ şöyle rivayet edildi;

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ben her dostun dostluğundan beriyim (uzağım). Eğer birini dost edinecek olsaydım Ebubekir'i ﷺ dost edinirdim. Ancak samimi bir arkadaşlık ve din kardeşliği müstesna. Muhakkak ki arkadaşınız Allah'ın ﷻ dostudur."⁵⁶⁶

۵۸۸ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، نا الرَّمَادِيُّ قُتْنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا أَذْرَكْتُ أَبَوَيْ قُطٍّ إِلَّا وَهَمًا يَدِينَانِ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْتِينَا فِي كُلِّ يَوْمٍ طَرَفِي النَّهَارِ، فَأَتَانَا ذَاتَ يَوْمٍ فِي نَخْرَةِ الظَّهْمَةِ فَقَالَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، هَلْ عَلَيَا مِنْ عَيْنٍ؟" فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّمَا أَنَا وَأُمُّ زُؤْمَانٍ وَعَائِشَةُ، قَالَ: "فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَذِنَ لِي بِالْهَجْرَةِ"، قَالَ: فَالْصُّخْبَةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "لَكَ الصُّخْبَةُ"، قَالَ: "فَإِنَّ عِنْدِي رَاحِلَتَيْنِ قَدْ أَعَدَدْتُهُمَا لِهَذَا الْيَوْمِ، فَخُذْ إِحْدَاهُمَا، فَقَالَ: "بِالْقَمَنِ يَا أَبَا بَكْرٍ"، فَخَرَجَا جَمِيعًا. قَالَ سُفْيَانُ: وَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ، حَدَّثُونَا عَنْهُ.

⁵⁶⁵ Rivayet daha önce 241 rakamıyla zikrildi.

⁵⁶⁶ Rivayetin hükmü: Sahih.

Müslim 4:1856, Tirmizi 5:606.

588- Urve'den ؓ rivayetle Âişe ؓ şöyle söyledi:

Ebeveynimi bildim bileli(Hakk'a) teslim olan kimselerdir. Rasulullah ﷺ her gün sabah akşam (iki kere) bize gelirdi. Bir gün (adeti olmadığı halde) öğlen vakti geldi, ve dedi ki:

"Ey Ebubekir ؓ, bizi gözetleyen (dinleyen) var mı?"

Ebubekir ؓ, "Ya Rasulallah ﷺ ben, Ümmü Ruman ve Âişe ؓ var." dedi.

Rasulullah ﷺ "Allah ﷻ bana hicret için izin verdi." buyurdu.

Ebubekir ؓ, "arkaşlık (kim yapacak?) Ya Rasulallah ﷺ." dedi.

Rasulullah ﷺ "arkadaşlık senin." buyurdu.

Ebubekir ؓ, "benim iki bineğim var, onları bugün için hazırladım, birisini alın." dedi.

Rasulullah ﷺ "(ancak) parayla (alırım) ya Ebubekir ؓ." buyurdu ve beraberce yola çıktılar.⁵⁶⁷

٥٨٩ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الرَّمَادِيِّ، نَاسِفِيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي مَرَضِهِ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ"، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: فَكَرِهْتُ أَنْ يَتَشَاءَمَ النَّاسُ بِأَبِي، فَقُلْتُ لِحَفْصَةَ: قُولِي: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ رَفِيقٌ، وَمَتَى مَا يَقُمْ مَقَامَكَ يَكُ، فَلَوْ أَمَرْتُ عُمَرَ، فَقَالَ: "مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ"، قَالَتْ عَائِشَةُ: فَأَعَادَتْ عَلَيْهِ، فَقَالَ: "إِنْ كُنَّ صَوَاحِبَاتُ يُوسُفَ، مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ، يَا بَنِي اللَّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَّا أَنَا بَكْرٌ". قَالَ سَفِيَانُ: وَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ، حَدَّثُونَا عَنْهُ.

589- Âişe'den ؓ şöyle rivayet edildi;

Rasulullah ﷺ hastalığında şöyle buyurdu: "Ebubekir'e ؓ söyleyin insanlara namazı kıldırırsın."

Bunun üzerine Âişe ؓ şöyle dedi: "İnsanların babam hakkında kötü düşüncelerinden çekindim ve Hafsa'ya ؓ dedim ki; (Rasulullah'a ؐ) şöyle söyleyin, Ebubekir ؓ hassas bir adamdır, makamınıza geçtiğinde ağlar (bundan dolayı) Ömer'e ؓ emretseniz.

Rasulullah ؐ "Ebubekir'e ؓ söyleyin insanlara namazı kaldırsın." buyurdu.

Âişe ؓ dedi ki; (Hafsa ؓ bu isteği) tekrarladı. Bunun üzerine Rasulullah ؐ "siz Yusuf'un (aleyhisselam) yanındaki kadınlar gibisiniz. Ebubekir'e ؓ söyleyin insanlara namazı kaldırsın. Allah ﷻ ve Müminler ancak Ebubekir'i ؓ kabul eder." buyurdu.⁵⁶⁸

۵۹۰ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ الرَّمَادِيُّ قُتَيْبَةُ قَالَ: سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ، وَبِزَعْمُونِ أَنَّهُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَأَيْتُ فِي النَّوْمِ كَأَنَّ طَلَّةً تَنْطَفِئُ سَمْنَاً وَعَسَلًا، وَرَأَيْتُ النَّاسَ يَتَكَفَّفُونَ مِنِّي، فَالْمُسْتَقِيلُ وَالْمُسْتَكْبِرُ، وَرَأَيْتُ سِنًا وَاصِلًا إِلَى السَّمَاءِ أَخَذَتْ بِهَ فَعَلَوَتْ، ثُمَّ أَخَذَ بِهِ آخَرُ بَعْدَكَ فَعَلَا، ثُمَّ أَخَذَ بِهِ آخَرُ بَعْدَهُ فَعَلَا، ثُمَّ أَخَذَ بِهِ آخَرُ بَعْدَهُ فَانْقَطَعَ، فَوَصِلَ لَهُ فَعَلَا، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دَغْنِي أَغْبِرْهَا، قَالَ: أَمَّا الطَّلَّةُ فَهِيَ الْإِسْلَامُ، وَأَمَّا مَا تَنْطَفِئُ مِنَ السَّمْنِ وَالْعَسَلِ، فَهُوَ الْقُرْآنُ خَلَاوَتُهُ وَلِينُهُ، وَالنَّاسُ يَتَكَفَّفُونَ مِنِّي فَالْمُسْتَقِيلُ وَالْمُسْتَكْبِرُ، وَأَمَّا السِّنُّ الْوَاصِلُ إِلَى السَّمَاءِ فَهُوَ الَّذِي أَلْتِ عَلَيْهِ مِنَ الْحَقِّ أَخَذَتْ بِهَ فَعَلَوَتْ، ثُمَّ أَخَذَ بِهِ آخَرُ بَعْدَكَ فَعَلَا، ثُمَّ أَخَذَ بِهِ آخَرُ بَعْدَهُ فَعَلَا، ثُمَّ أَخَذَ بِهِ آخَرُ بَعْدَهُ فَانْقَطَعَ فَوَصِلَ لَهُ، فَقَالَ: أَصْنَيْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "أَصْنَيْتَ بَعْضًا، وَأَخْطَأْتَ بَعْضًا"، قَالَ: أَقْسَمْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "لَا تَقْسِمُ يَا أَبَا بَكْرٍ".

590- Ubeydullah İbni Abdullah'tan rivayetle İbni Abbas ؓ şöyle söyledi:

Rasulullah'a ؐ adamın biri geldi ve şöyle söyledi; "Ya Rasulallah ؐ geceleyin sanki yağ ve bal akan bir köşk gördüm, insanlar ondan avuçla-

⁵⁶⁸ Rivayet daha önce 534 ve 582 rakamlarıyla zikredildi.

ıyla alıyorlardı ve bazıları çok bazıları da az alıyordu. Gökyüzüne ulaşan bir bağ (ip) gördüm ve bağı tuttunuz ve tırmandınız. Sonra başkası tuttu ve tırmandı, ondan sonra başkası tuttu ve tırmandı. Sonra başka biri tuttu, ip koptu ve onun için bağlandı o (da) tırmandı."

Ebubekir ؓ "Ya Rasulallah ؐ bana bırakın ben tabir edeyim." dedi.

Ebubekir ؓ dedi ki: "Köşk İslam'dır, yağ ve baldan alınan şeyse Kur'an'ın tatlılığı ve yumuşaklığıdır, insanlar ondan az çok alır. Gökyüzüne ulaşan ip ise sizin Hak üzerine olduğunuz ve tuttuğunuz yoldur. (Sizden) sonra başkası bu ipi (yolu) tutar ve tırmanır. Sonra başkası tutar ve tırmanır. Sonra başkası tutar o ip kopar ancak onun için ip bağlanır." Ebubekir ؓ "İsabet ettim mi? Ya Rasulallah ؐ." dedi?

Rasulullah ؐ "Bazısında isabet ettin bazısında hata ettin." buyurdu.

Ebubekir ؓ "Yemin ederim ya Rasulallah ؐ." dedi.

Rasulullah ؐ "yemin etme ya Ebubekir ؓ." buyurdu.⁵⁶⁹

٥٩١ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الرَّمَادِيِّ قَتَا سُفْيَانَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ بْنِ السَّبَّاقِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ قَالَ: قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَمْ يَكُنِ الْقُرْآنُ جَمْعَ، إِنَّمَا كَانَ فِي الْعُسْبِ، وَالْكَرَانِيفِ، وَجَرَائِدِ النَّخْلِ، وَالسَّعْفِ، فَلَمَّا قُتِلَ سَالِمٌ يَوْمَ الْيَمَامَةِ - قَالَ سُفْيَانُ: وَهُوَ أَحَدُ الْأَرْبَعَةِ الَّذِينَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "خُذُوا الْقُرْآنَ مِنْهُمْ" - جَاءَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ: إِنَّ الْقَتْلَ قَدْ اسْتَحَرَّ بِأَهْلِ الْقُرْآنِ، وَقَدْ قُتِلَ سَالِمٌ مَوْلَى أَبِي حُدَيْفَةَ، وَأَخَافُ أَنْ لَا يَتْلَى الْمُسْلِمُونَ رَحْفًا آخَرَ إِلَّا اسْتَحَرَّ الْقَتْلُ فِيهِمْ، فَاجْمَعْ الْقُرْآنَ فِي شَيْءٍ، فَإِنِّي أَخَافُ أَنْ يَذْهَبَ، قَالَ: فَكَيْفَ تَأْمُرُنِي أَنْ أَفْعَلَ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: فَلَمْ يَزَلْ بِهِ حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَ أَبِي بَكْرٍ لِلَّذِي شَرَحَ صَدْرَ عُمَرَ، قَالَ: فَأَرْسِلْ إِلَى زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ فَادْعُهُ حَتَّى يَكُونَ مَعًا، فَإِنَّهُ كَانَ شَابًّا حَدَّثًا ثَقِفًا يَكْتُبُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْوَحْيَ فَادْعُهُ، حَتَّى يَكُونَ مَعًا زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ، فَأَرْسِلَا إِلَيَّ فَدَعَوَانِي،

فَجِئْتُ إِلَيْهِمَا، فَقَالَ: إِنَّا نُرِيدُ أَنْ نَجْمَعَ الْقُرْآنَ فِي شَيْءٍ، تَكُونُ مَعَنَا، فَإِنَّكَ كُنْتَ تَكْتُبُ الْوَحْيَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكُنْتَ حَدِّثًا نَقْفًا، فَقُلْتُ لَهُمَا: وَكَيْفَ تَعْمَلَانِ شَيْئًا لَمْ يَفْعَلْهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: قُلْتُ ذَلِكَ لِهَذَا، قَالَ: فَلَمْ يَرَالَا بِي حَتَّى شَرَحَ اللَّهُ صَدْرِي لِلَّذِي شَرَحَ لَهُ صُدُورُهُمَا، قَالَ: فَتَبَيَّنَا فَكَتَبْنَاهُ. قَالَ سَفْيَانُ: وَلَمْ أَسْمَعْهُ مِنَ الزُّهْرِيِّ، إِنَّمَا حَدَّثُونَا عَنْهُ، قَالَ: وَأَهْلُ الْمَدِينَةِ يُسَمُّونَ زَيْدَ بْنِ ثَابِتٍ كَاتِبَ الْوَحْيِ

591- Ubeydullah İbni Sebbag'dan rivayetle Zeyd İbni Sabit ؓ şöyle dedi:

Rasulullah ﷺ vefat ettiğinde henüz Kur'ân (Mushaf olarak) toplanmamıştı; kemiklerin, hurma kütüklerinin, hurma dallarının ve hurma yapraklarının üzerinde yazılıydı. Yemame savaşında Salim öldürüldüğünde Süfyan ؓ şöyle söyledi; o (Salim ؓ) Rasullah'ın "Kur'ân-ı onlardan alın" buyurduğu dört kişiden biriydi.

Ömer İbni Hattab ؓ Ebubekir'e ؓ geldi ve dedi ki "Savaş Kur'ân ehli için şiddetli geçti, Ebu Huzeyfe'nin mevlası Salim'de ؓ şehit edildi. Müslümanların başka bir orduyla karşılaşp onlar için (şiddetli bir savaş) olmasından korkuyorum. Kur'ân-ı bir şey içinde topla zira ben onun gitmesinden (unutulmasından) korkuyorum."

Ebubekir ؓ, "Rasulullah'ın ﷺ yapmadığı bir şeyi yapmayı nasıl emredebilirim." dedi?

(Zeyd İbni Sabit ؓ) dedi ki: (Ömer ؓ) Allah ﷻ Ebubekir'in ؓ kalbini (bu iş için) Ömer'in ؓ kalbini açtığı gibi açana kadar (Ebubekir'i ؓ) bırakmadı.

Ebubekir ؓ şöyle söyledi; "Zeyd İbni Sabit'i ؓ (bu işte) bizimle beraber olması için davet et. (Zira) O, Rasulullah ﷺ için vahyi yazdığında genç ve becerikliydi, davet edin ki Zeyd İbni Sabit ؓ bizimle beraber olsun."

(Zeyd İbni Sabit ؓ) dedi ki: "Bana haber gönderdiler ve davet ettiler, ben de gittim." Ebubekir ve Ömer ؓ şöyle söylediler: "Biz, sen de bizimle beraber olursan Kur'ân-ı bir şey içinde toplamak istiyoruz, zira sen Rasulullah ﷺ için genç ve becerikliken vahyi yazdın."

İkisine dedim ki; "Rasulullah'ın ﷺ yapmadığı şeyi siz nasıl yaparsınız?" Ebubekir ؓ dedi ki: "Ben de bu konuda böyle demiştim." (Zeyd İbni Sabit ؓ) dedi ki: "İkisi Allah ﷻ benim kalbimi bu konuda kendi kalplerini rahatlatmış gibi rahatlatana kadar beni bırakmadılar ve ona tabi olduk, Kur'ân-ı yazdık."

Medine halkı Zeyd İbni Sabit'i ؓ vahiy katibi (yazıcısı) olarak isimlendirmişlerdi.⁵⁷⁰

٥٩٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتْنَا أَبُو عُمَرَ الْخَوْصِيُّ حَفْصُ بْنُ عُمَرَ قَالَ: نَا سَلَامُ الطَّوِيلُ، عَنْ زَيْدِ الْعَمِّيِّ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ، عَنْ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَا يَمُوتُ نَبِيٌّ حَتَّى يَوْمَهُ رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِهِ".

592- İbni Ömer'den ؓ o da Rasulullah'dan ﷺ şöyle rivayet etti: "Nebiler ümmetinden bir adam imam (önder) olmadan ölmezler."⁵⁷¹

٥٩٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتْنَا عِمْرَانُ بْنُ مَيْسَرَةَ قُتْنَا الْمُحَارِبِيُّ، عَنْ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ حَزْبٍ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو خَالِدٍ الدَّالَانِيُّ، عَنْ أَبِي يَحْيَى مَوْلَى آلِ جَعْفَرَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَخَذَ جَبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَدِي فَأَرَانِي بَابَ الْجَنَّةِ الَّذِي يَدْخُلُ مِنْهُ أُمَّتِي"، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَدِدْتُ أَنِّي كُنْتُ مَعَكَ حَتَّى أَرَاهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَمَّا إِنَّكَ أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي".

593- Ebu Hureyre'den ؓ rivayet edildi, dedi ki;

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Cebrail aleyhisselam elimden tuttu ve bana ümmetimin cennete gireceği kapıyı gösterdi." Ebubekir ؓ dedi ki; "Ya Rasulallah ﷺ ben de sizinle beraber olup onu görmek isterdim." Bunun üzerine Rasulullah ﷺ "Sen ümmetimden cennete girecek ilk kişisin" buyurdu.⁵⁷²

⁵⁷⁰ Buhari 8:344, Tirmizi 5:283.

⁵⁷¹ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

⁵⁷² Rivayet daha önce 258 rakamıyla zikredildi.

٥٩٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ قُتَيْبَةُ بْنُ الْحَبَابِ قُتَيْبَةُ بْنُ حُسَيْنٍ بْنُ وَاقِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ امْرَأَةً سَوْدَاءَ نَذَرَتْ إِنْ اللَّهُ رَدَّ رَسُولَهُ مِنْ غَزْوَةٍ غَزَاهَا أَنْ تَضْرِبَ عِنْدَهُ بِالْذِّفِّ، فَرَجَعَ وَقَدْ أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: "اضْرِبِي"، فَدَخَلَ أَبُو بَكْرٍ وَهِيَ تَضْرِبُ، ثُمَّ دَخَلَ عُثْمَانُ وَهِيَ تَضْرِبُ، ثُمَّ دَخَلَ عُمَرُ، فَلَمَّا سَمِعَتْ حَسَهُ أَلْقَتْ الذِّفْفَ وَجَلَسَتْ مُنْقِمَةً، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا هَذَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُثْمَانُ، إِنِّي لَأَحْسَبُ الشَّيْطَانَ يَفْرُقُ بَيْنَكَ يَا عُمَرُ".

594- Abdullah İbni Bürde'den o da babasından ﷺ şöyle rivayet etti: Siyah bir kadın Allah'a ﷻ, Rasulü ﷺ çıktığı savaştan (salimen) dönerse yanında def çalmayı adadı. Rasulullah ﷺ, Allah ﷻ ona ganimet ihsan ettiği halde döndü. Kadın (durumu) haber etti. Rasulullah ﷺ "(Def) çal" buyurdu. Kadın çalarken içeri Ebubekir ﷺ girdi, sonra Osman ﷺ girdi kadın (çalmaya) devam etti. Ömer ﷺ içeri girdi kadın onun geldiğini sezince defi attı ve sinmiş bir şekilde (kenara) oturdu. (Bunun üzerine) Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ben ﷺ, Ebubekir ve Osman ﷺ buradayız, Yâ Ömer ﷺ zan-nediyorum ki şeytan senden korkuyor."⁵⁷³

٥٩٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، نَاسِدٌ قُتَيْبَةُ أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا تَغْنِي مَالٌ تَغْنِي مَالُ أَبِي بَكْرٍ"، فَبَكَى أَبُو بَكْرٍ وَقَالَ: مَا أَنَا وَمَالِي يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَّا لَكَ.

595- Ebu Salih'ten rivayet edildi, o da Ebu Hureyre'den ﷺ şöyle dediğini rivayet etti:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu; "Bana hiçbir mal fayda vermedi, Ebubekir'in ﷺ malı da bana fayda vermedi."

Ebubekir ﷺ ağladı ve şöyle söyledi; "Canım ve malım sana feda olsun Ya Rasulallah ﷺ."⁵⁷⁴

⁵⁷³ Rivayet daha önce 480 rakamıyla zikredildi

⁵⁷⁴ Rivayet daha önce 25 rakamıyla zikredildi.

۵۹۶ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قَتْنَا مُسَدَّدًا، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْغُلَى لِبِرَاهِمٍ مِنْ أَسْفَلِ مِنْهُمْ كَمَا يَرَى أَحَدُكُمْ الْكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنَعَمَا".

596- Ebu Said'ten ﷺ şöyle söylediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu; "Yüksek dereceye sahip kişileri onlardan aşağı derecedekiler sizden biri gökyüzü ufuklarından parlak yıldızları nasıl görüyorsa öyle görürler. Ebubekir ve Ömer ﷺ onlardan ve nimet verilenlerdendir (yüksek derece sahiplerinden)."⁵⁷⁵

۵۹۷ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ شَرِيكَ الْكُوفِيُّ قَتْنَا أَحْمَدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يُونُسَ، نَا مَعْلَى بْنُ هَلَالٍ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ رَجُلٍ سَقَطَ مِنْ كِتَابِ ابْنِ مَالِكٍ اسْمُهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا يَبْغِضُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مُؤْمِنٌ، وَلَا يُحِبُّهُمَا مُنَافِقٌ".

597- Ebu Süfyan'dan rivayet edildi, o da ismini İbni Malik'in kitabından düşürdüğü bir adamdan şöyle söylediğini rivayet etti:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu; "Mü'min olan kimse Ebubekir ve Ömer'e ﷺ kin beslemez (buğuz), münafık olan kimse de o ikisini sevmez."⁵⁷⁶

۵۹۸ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْمُخَرَّمِيُّ قَالَ: نَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشِيرٍ قَتْنَا أَبُو بَكْرٍ بْنُ عِيَّاشٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حَصِينٍ يَقُولُ: وَاللَّهِ مَا وُلِدَ لِأَدَمَ بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ أَفْضَلُ مِنْ أَبِي بَكْرٍ.

598- Ebubekir İbni Ayyaş'tan rivayet edildiğine göre O şöyle dedi:

Ebu Husayn'ın şöyle söylediğini duydum; "Nebiler ve Rasüllerden sonra Ebubekir'den ﷺ daha faziletli bir insan doğmadı."⁵⁷⁷

⁵⁷⁵ Rivayet daha önce 131-164-165 rakamlarıyla zikredildi.

⁵⁷⁶ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

⁵⁷⁷ Ebu Nuaym, Fiten, 18.

٥٩٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَعَا عَبْدَ الْمَلِكِ بْنُ عَبْدِ رَبِّهِ أَبُو إِسْحَاقَ الطَّائِي قَالَ: نَا خَلْفُ بْنُ خَلِيفَةَ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ أَبِي خَالِدٍ يَقُولُ: نَظَرْتُ عَائِشَةَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ: يَا سَيِّدَ الْعَرَبِ، فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ وَلَا فَخْرَ، وَأَنْتِ سَيِّدَةُ كَهُولِ الْعَرَبِ، وَعَلَيَّ سَيِّدُ شَبَابِ الْعَرَبِ".

599- Halef İbni Halife'den rivayet edildiğine göre o şöyle söyledi:

İbni Ebi Halid'din şunları söylediğini duydum; Âişe ؓ Rasulullah'a ؐ baktı ve dedi ki, "Ey Arabın Efendisi." Bunun üzerine Rasulullah ؐ "ben ademoğlunun efendisiyim, (bunda) kibir yok, baban da arabın olgunları-nun efendisidir, Ali ؓ de arapların geçlerinin efendisidir." Buyurdu.⁵⁷⁸

٦٠٠ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: لَمَّا ثَقُلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ: "أَنْتِنِي بِكِتَابٍ، حَتَّى أَكْتُبَ لِأَبِي بَكْرٍ كِتَابًا لَا يُخْتَلَفُ عَلَيْهِ"، فَلَمَّا قَامَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَبَى اللَّهُ وَالْمُؤْمِنُونَ أَنْ يُخْتَلَفَ عَلَى رَأْيِ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ".

600- Hz. Âişe'den ؓ şöyle dediği rivayet edildi:

Peygamber ؐ hastalığı ağırlaşınca Ebubekir b. Abdurrahman'a 'Bana bir kağıt getirin ki Ebubekir'e ؓ kendisinde (halifeliğinde) ihtilaf edilmemesi için bir şey yazayım" buyurdu. Abdurrahman ayağa kalktığı anda Rasulullah ؐ 'Allah ve müminler Ebubekir'in ؓ görüşüne itiraz edilmesine razı olmadılar" buyurdu.⁵⁷⁹

٦٠١ - عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَا كُنَّا نَبْعُدُ أَنْ تَكُونَ السَّكِينَةُ تَنْطِقُ بِلسَانِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

601- Şa'bi'den Hz. Ali'nin ؓ şöyle dediği rivayet edildi: "Biz sekinetin (iç huzurun) Hz. Ömer'in ؓ dili üzere konuştuğunu uzak görmezdik."⁵⁸⁰

⁵⁷⁸ Hakim, Müstedrek 3:124.

⁵⁷⁹ Rivayet daha önce 205 ve 226 rakamlarıyla zikredildi.

⁵⁸⁰ Rivayet daha önce 310 rakamıyla zikredildi.

٦٠٢ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَسْجِدَ، وَأَبُو بَكْرٍ عَنْ يَمِينِهِ، وَعُمَرُ عَنْ يَسَارِهِ، فَقَالَ: "هَكَذَا نَبْتُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

602- İbn Ömer'den şöyle dediği rivayet edildi: "Peygamber ﷺ sağında Hz. Ebubekir ؓ solunda da Hz. Ömer ؓ olduğu şekilde mescide girdi ve 'Kıyamet gününde de bu şekilde diriltileceğiz' buyurdu."⁵⁸¹

٦٠٣ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَبُو بَكْرٍ صَاحِبِي وَمَوْلَايِي فِي الْغَارِ، سُدُّوا كُلَّ خَوْخَةٍ فِي الْمَسْجِدِ إِلَّا خَوْخَةَ أَبِي بَكْرٍ".

603- İbni Abbas'dan şöyle dediği rivayet edildi: Rasulullah ﷺ "Ebubekir ؓ benim arkadaşımıdır ve mağara dostumdur. Mesciddeki Ebubekir'in kapısı dışındaki bütün kapıları kapatın" buyurdu."⁵⁸²

٦٠٤ - عَنْ أَبِي عِنَةَ الْخَوْلَانِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنْ أَوَّلَ مَنْ يَتَابُ عَلَى الْإِسْلَامِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَوْ حَدَّثْتَكُمْ بِتَوَابِ مَا يَعْطَى أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ مَا بَلَّغْتُ".

604- Ebu İnebetu'l-Havlani'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "İslam üzere ilk sevaplandırılan; Ebubekir ؓ ve Ömer'dir ؓ. Şayet onlara verilen sevapları size anlatmaya çalışsam hakkıyla anlatamam."⁵⁸³

٦٠٥ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: ارْتَدَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ، فَكَانَ إِذَا مَرَّ عَلَى الْمَلَأِ مِنْ قُرَيْشٍ قَالُوا لَهُ: يَا أَبَا بَكْرٍ، مَنْ هَذَا الرَّجُلُ مَعَكَ؟ فَيَقُولُ: هَذَا رَجُلٌ يَهْدِينِي السَّبِيلَ.

605- Enes b. Malik'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ Hz. Ebubekir'in ؓ arkasında onu takip ediyordu, ne zaman ki Kureyş'ten bir topluluğa denk gelseler, Kureyşliler Hz. Ebubekir'e ؓ 'Ey Ebubekir ya-

⁵⁸¹ Rivayet daha önce 77 rakamıyla zikredildi.

⁵⁸² Ebu Nuaym, Hilye, 4:303.

⁵⁸³ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

nındaki adam kimdir?" diye sorarlar. Hz. Ebubekir de ﷺ onlara 'Beni doğru yola ileten bir adamdır' derdi.⁵⁸⁴

٦٠٦ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِذَا رَأَيْتُمُ الَّذِينَ يَسُبُّونَ أَصْحَابِي فَالْعَنُوهُمْ".

606- İbn Ömer'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ "Benim ashabıma söven birini görürseniz ona lanet edin" buyurmuştur.⁵⁸⁵

٦٠٧ - عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اتَّخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا، وَإِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيًّا إِلَّا لَهُ مِنْ أُمَّتِهِ خَلِيلٌ، أَلَا إِنَّ خَلِيلِي أَبُو بَكْرٍ".

607- Ebu Üame'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Allah ﷻ İbrahim'i (aleyhisselam) dost edindiği gibi beni dost edindi. Şüphesiz her nebinin kendi ümmetinden bir dostu vardır. Biliniz ki benim dostum da Ebubekir'dir ﷺ".⁵⁸⁶

٦٠٨ - قَتْنَا أَبُو عَوْنٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: صَدَرَ عُمَرُ، يَغْنِي: ابْنُ الْخَطَّابِ، مِنْ آخِرِ حَجَّةٍ حَجَّهَا، فَأَتَى الْبَطْحَاءَ، فَكُومَ كُومًا مِنَ الْبَطْحَاءِ، ثُمَّ اسْتَلْقَى فَوَضَعَ رَأْسَهُ عَلَيْهَا، وَرَفَعَ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ: "اللَّهُمَّ كَبِّرْ ثَنِي، وَزَقِّ عَظْمِي، وَانْتَشِرْ رَعِيَّتِي، وَتَخَوَّفُ الْعَجْزَ، فَاقْبِضْنِي إِلَيْكَ غَيْرَ عَاجِزٍ، وَلَا مُقْتُونٍ. قَالَ: فَقَامَ مِنْ مَضْجَعِهِ فَلَقِيَهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ:

جَزَى اللَّهُ خَيْرًا مِنْ أَمِيرٍ وَتَارَكَتْ ... يَدُ اللَّهِ فِي ذَاكَ الْإِهَابِ الْمُتَمَرِّقِ

قَصَيْتُ أُمُورًا ثُمَّ غَادَرْتُ بَعْدَهَا ... بَوَائِجُ فِي أَكْمَامِهَا لَمْ تَقْتَلِ

⁵⁸⁴ Buhari, 7:49

⁵⁸⁵ Rivayet daha önce 73 rakamıyla zikredildi.

⁵⁸⁶ Rivayet daha önce 73 rakamıyla zikredildi.

فَمَنْ يَسْغُ أَوْ يَرْكَبُ جَنَاحِي نَعَامَةٍ ... لِيَذْرَكَ مَا قَدَّمْتُ بِالْأَمْسِ يَسْبِقُ

فَمَا كُنْتُ أَرْجُو أَنْ تَكُونَ وَفَاتُهُ ... بِكَفْنٍ سَبْتِي أَزْرُقُ الْعَيْنَ مَطْرُقُ

ثُمَّ وَلَّى عَنْهُ، فَقَالَ غَمْرٌ: عَلَيَّ الرَّجُلُ، فَطَلَبَ فَلَمْ يَوْجَدْ، فَظَنَّ غَمْرٌ أَنَّ الرَّجُلَ مِنَ الْجَنِّ نَمَى إِلَيْهِ نَفْسُهُ، فَمَا لَيْثٌ بِالْمَدِينَةِ إِلَّا قَلِيلًا حَتَّى أَصِيبَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

608- Ebu Avn Muhammed b. Ubeydullah'tan rivayet edildi ki: Hz. Ömer ؓ son haccına çıkıp Batha vadisine gelince bir tepe oluşturdu ve üzerine uzanıp başını yasladı ve elini semaya kaldırıp 'Ey Allah'ım, yaşımla ilerledi, kemiklerim inceldi, tebaam genişledi ve (onlara karşı) aciz kalmaktan korktum. Benim ruhumu acizlik ve meftunluk olmaksızın yanına kabzeyle." dedi. Yattığı yerden kalkınca bir adamla karşı karşıya geldi.

Adam ona şu kasideyi okudu:

Allah emirden razı olsun ve (kendisini şehit edecek hançer darbeleri ile) parçalanmış bu deriyi Allah eliyle bereketlendirsın

Olaylara adaletle hükmettin ve sonra da henüz açılmamış gonca gibi olan musibetleri (kendisinden sonra meydana gelecek fitneleri) bırakıp ayrıldın.

Dün takdim edip sunduklarına (adalet, iyilik ve hayırlara) yetişmek için çok hızlı koşan veya devekuşunun kanatlarına binip yakalamaya çalışan kişi, senin yaptıklarına yetişemez.

Onun vefatının başı öne eğilmiş mavi gözlere sahip vahşi bir kaplanın elinden (Hz. Ömer'in katili Mecusi Ebu Lü'lüe'yi tavsif ediyor) olacağını ummazdım.

Sonra Hz. Ömer'in ؓ yanından dönüp gitti. Hz. Ömer ؓ 'Bana o adamı bulup getirin' dedi. Aradılar ancak bulamadılar. Hz. Ömer ؓ o adamın cin taifesinden olduğunu ve kendisine ölümünü bildirdiğini düşündü. Bu olayın üzerinden çok geçmeden Medine'de şehit edildi.⁵⁸⁷

٦٠٩ - عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ: أَخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَأَقْبَلَ أَحَدَهُمَا آخِذًا بِيَدِ صَاحِبِهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ سَرَهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى سِدِّي كَهَوْلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ، فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَيْنِ الْمَقْبُولَيْنِ".

609- Şa'bi'den şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasulullah ﷺ Hz. Ebubekir ile Hz. Ömer'in arasında kardeşlik tesis etti, onlardan biri (diğer) kardeşinin elini tutarak gelirken Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Kimi, nebiler ve resuller hariç, geçmiş ve gelecek bütün cennet ehlinin olgun yaşta olanlarının efendilerine bakmak mutlu ediyorsa, şu gelen iki kişiye baksın."⁵⁸⁸

٦١٠ - عَنْ مَيْمُونِ بْنِ مِهْرَانَ، فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَإِذَا أَسَرَ النَّبِيُّ إِلَى بَغْضٍ أَوْ وَجْهِ خَدِيثًا} [التَّحْرِيم: ٣] ، قَالَ: أَسَرَ إِلَيْهَا: "أَنَّ أَبَا بَكْرٍ خَلِيفَتِي مِنْ بَغْدِي".

610- Meymune b. Mihran'dan "*Hani peygamber, eşlerinden birine gizli bir şey demişti*" ayeti hakkında şöyle dediği rivayet edildi: "Rasulullah ﷺ eşine 'Ebubekir benden sonraki halifedir' sırrını verdi."⁵⁸⁹

٦١١ - عَنْ قُرَاتِ بْنِ السَّائِبِ، فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ} [التَّحْرِيم: ٤]: أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ.

611- Furat b. Saib'den "Ancak peygambere karşı bir dayanışma içine girecek olursanız bilin ki herkesten önce Allah onun dostu ve koruyucusudur, sonra da Cebrâil ve iyi müminler" ayeti hakkında şöyle dediği rivayet edildi: "Onlar Hz. Ebubekir ve Hz. Ömerdir."⁵⁹⁰

٦١٢ - قَتْنَا الْحَسَنُ بْنُ سَهْلٍ قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ: مَا كُنْتُ أَحَدَ الْعُلَمَاءِ فَأَقْلَحَ.

612- Hasan b. Sehl'den Abdullah b. Mübarek'in şöyle dediği rivayet edildi: "İlmini gizleyip de kurtuluşa eren hiç kimse olmadı."⁵⁹¹

⁵⁸⁸ Rivayet daha önce 93 ve 129 rakamlarıyla zikredildi.

⁵⁸⁹ Dürrul Mensur, 6:241

⁵⁹⁰ Rivayet daha önce 98 ve 161 rakamlarıyla zikredildi.

⁵⁹¹ Rivayet hakkında bilgi bulunamadı. [Mütercim]

٦١٣ - قتبا السري بن يحيى قال: قرأ الحسن هذه الآية: {يا أيها الذين آمنوا من بزلت منكم عن دينه فسوف يأتي الله بقوم يحبهم ويحبونه} [المائدة: ٥٤] حتى قرأ الآية قال: فقال الحسن: قولها أنا بكر وأصحابه.

613- Seriy b. Yahya'dan Hasan'ın "Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse bilsin ki Allah öyle bir kavim getirecektir ki Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler.." ayetini sonuna kadar okuduğunu ve "Allah ﷻ, Hz. Ebubekir ﷺ ve ashabını görevlendirdi" dediğini rivayet etmiştir.⁵⁹²

٦١٤ - عن الشَّعْبِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَا كُنَّا نَبْعُدُ أَنَّ الشُّكَيْنَةَ تَنْطِقُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ

614- Şa'bi'den Hz. Ali'nin ﷺ şöyle dediği rivayet edildi: "Biz sekinetin (iç huzurun) Hz. Ömer'in ﷺ dili üzere konuşacağını uzak görmezdik."⁵⁹³

٦١٥ - عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ قَالَ: مَا زِلْنَا أُعِزَّةً مُنْذُ أَسْلَمَ عُمَرُ.

615- Abdullah b. Mes'ud'dan şöyle dediği rivayet edildi: "Biz Ömer ﷺ Müslüman olduğundan beri izzetlileriz."⁵⁹⁴

٦١٦ - عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ وَرَفِيقِي فِي الْجَنَّةِ عُثْمَانُ".

616- Talha b. Ubeyd'den şöyle dediği rivayet edildi:

Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Her Peygamberin bir dostu vardır, benim cennetteki dostum Osman'dır ﷺ."⁵⁹⁵

٦١٧ - عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، ثُمَّ قَالَ: إِلَّا أَخِيرَكُمْ بِخَيْرِهَا بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ، ثُمَّ سَكَتَ.

⁵⁹² Ibn Cerir, 6:182.

⁵⁹³ Ebu Nuaym, Hilye, 8:211

⁵⁹⁴ Rivayeti daha önce 372 rakamıyla zikredildi.

⁵⁹⁵ Tirmizi, 5:624, İbn Mace, 1:40

617- Abdulhayr'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Hz. Ali'yi عليه السلام şöyle derken duydum: "Bu ümmetin Rasûlullâh'dan ﷺ sonraki en hayırlıları Hz. Ebubekir رضي الله عنه ve Hz. Ömer'dir رضي الله عنه, dikkat edin size Hz. Ebubekir رضي الله عنه ve Hz. Ömer'den رضي الله عنه sonraki en hayırlılarını haber edeyim mi?" dedi ve sustu.¹¹⁵⁹⁶

٦١٨ - حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ قُتَيْبَةُ بْنُ أَبِي عُمَرَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ قُتَيْبَةُ بْنُ الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ، عَنْ عَلِيٍّ، مِثْلَهُ.

618- Diğer bir rivayette de Abdulhayr'dan önceki hadisin aynısı rivayet ettiği aktarıldı.

٦١٩ - قَالَ أَبِي: قُتَيْبَةُ بْنُ الْحُسَيْنِ، عَنْ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ، عَنْ عَلِيٍّ، مِثْلَهُ.

619- Diğer bir rivayette de Abdulhayr'dan önceki hadisin aynısı rivayet ettiği aktarıldı.

٦٢٠ - قَالَ: وَنَا أَبِي، نَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَكِيمِ بْنِ جَبْرِ، عَنْ أَبِي جَحِيظَةَ، عَنْ عَلِيٍّ مِثْلَهُ.

620- Diğer bir rivayette de Abdulhayr'dan önceki hadisin aynısı rivayet ettiği aktarıldı.

٦٢١ - عَنْ عَبْدِ خَيْرٍ قَالَ: قَامَ عَلِيٌّ عَلَى الْمَنْبَرِ فَقَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ قَالُوا: بَلَى، قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ سَكَتَ سَكَنَةً ثُمَّ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ عُمَرُ.

621- Abdulhayr'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Hiz. Ali عليه السلام minbere çıktı ve şöyle dedi: "Dikkat edin! Size bu ümmetin Peygamberinden sonraki en hayırlı olan kişisini söyleyeyim mi? "dedi.

¹¹⁵⁹⁶ Rivayet daha önce 40 rakamıyla zikredildi.

(Oradakiler) "Evet söyle" dediler. Hz. Ali عليه السلام "O Hz. Ebubekir'dir عليه السلام" dedi. Sonra biraz sustu ve "Dikkat edin! Size bu ümmetin Hz. Ebubekir'den عليه السلام sonraki en hayırlı olan kişisini söyleyeyim mi? O Hz. Ömer'dir عليه السلام" dedi.⁵⁹⁷

٦٢٢ - عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ قَالَ: قِيلَ لِعَلِيِّ: أَلَا تُوصِي؟ قَالَ: مَا أَوْصَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُوصِي، وَلَكِنْ إِنْ يُرِدِ اللَّهُ بِالنَّاسِ خَيْرًا فَسَيَجْمَعُهُمْ عَلَى خَيْرِهِمْ، كَمَا جَمَعَهُمْ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ عَلَى خَيْرِهِمْ.

622- Şakik b. Seleme'den şöyle dediği rivayet edildi:

"Hz. Ali'ye عليه السلام 'Vasiyette bulunmayacak mısın?' diye soruldu.

Hz. Ali: 'Rasulullah ﷺ vasiyette bulundu mu ki ben vasiyette bulanayım. Şu kadar var ki Allah ﷻ insanlar için hayır dilerse onları Peygamberlerinden sonra en hayırlıları (Hz. Ebubekir) üzerinde topladığı gibi yine en hayırlıları üzerinde toplar." dedi.⁵⁹⁸

٦٢٣ - عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أُمِرْتُ أَنْ أُولِيَ الرُّؤْيَا أَبَا بَكْرٍ".

623- Sümare b. Cündüb'den şöyle rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ "Ebubekir'e عليه السلام rüya tevil etmekle emrolundum" buyurdu.⁵⁹⁹

٦٢٤ - عَنِ الْأَخْنَفِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: كَانَ رِجَالٌ عَلَى بَابِ عُمَرَ، فَمَرَّتْ بِهِمْ جَارِيَةٌ، فَقَالُوا: هَذِهِ سَرِيَّةُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَتْ: إِنِّي لَا أَحِلُّ، إِنِّي مِنْ مَالِ اللَّهِ، قَالَ: فَبَلَغَ ذَلِكَ عُمَرَ، فَقَالَ: أَتَدْرُونَ مَا لِعُمَرَ مِنْ مَالِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؟ حُلَّتَاهُ: حُلَّةُ شَتَائِهِ وَقَيْظِهِ، وَمَطِيئُهُ الْبَيْتُ بَنَلُغَ عَلَيْهِمَا لِحَجَّهِ وَعُمْرَتِهِ، وَقُوَّتُهُ كَقُوَّتِ رَجُلٍ، قَالَ ابْنُ سِيرِينَ: لَا أَدْرِي قَالَ: مِنْ قَرَيْشٍ، أَوْ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ، لَيْسَ بَارَقَهُمْ وَلَا بِأَحْسَهُمْ.

⁵⁹⁷ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.
⁵⁹⁸ İbn Aşari, Fedailü Sıddik, S.5
⁵⁹⁹ El Fethul Kebir, 1:261

624- Ahnef b. Kays'tan rivayet edildi ki:

"Hz. Ömer'in ﷺ kapısının önünde adamlar vardı sırada yanlarından bir cariyeye geçti ve onlar **'Bu müminlerin emirinin cariyesidir'** dediler. Cariye **'Ben helal değilim, Allah'ın malındanım'** dedi. Bu olay Hz. Ömer'e ﷺ ulaşınca Hz. Ömer: **'Allah'ın ﷻ malından Ömer için ne var biliyor musunuz? Biri kışlık biri yazlık olmak üzere iki tane elbisesi, üzerinde hac ve umreye gittiği bineği ve bir adamın bir günlük azığı kadar yiyeceğidir.'**" dedi.

İbn Sirin "(Bir adamın azığı derken) Kureyş'ten mi veya muhacirlerden bir adam mı bilmiyorum bu adam onların ne en yüksekleri ne de en alçaklarıdır (orta seviye biri)" dedi.⁶⁰⁰

٦٢٥ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اللَّهُمَّ أَيْدِ الْإِسْلَامَ بِأَبِي جَهْلٍ بْنِ هِشَامٍ، أَوْ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ"، فَأَصْبَحَ عُمَرُ فَعَدَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَسْلَمَ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ.

625- İbn Abbas'tan şöyle rivayet edildi: Rasulullah ﷺ "Allah'ım İslam'ı Ebu cehl b. Hişam ya da Ömer b. Hattab ﷺ ile kuvvetlendir" buyurdu. Sabah olduğunda Hz. Ömer ﷺ erkenden Rasulullah'ın ﷺ yanına geldi ve Müslüman oldu. Sonra çıktı ve mescitte namaz kıldı.⁶⁰¹

٦٢٦ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، مَا أَخَذْتُهَا رَغْبَةً فِيهَا، وَلَا إِرَادَةً اسْتِئْثَارٍ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، وَلَا حَرَصْتُ عَلَيْهَا يَوْمًا وَلَا لَيْلَةً قَطُّ، وَلَا سَأَلْتُهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ سِرًّا وَلَا عَلَانِيَةً، وَلَقَدْ تَقَلَّدْتُ أَمْرًا عَظِيمًا لَا طَاقَةَ لِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُعِينَنِي اللَّهُ عَلَيْهِ.

626- İbn Abbas'tan rivayet edildi ki:

Ebubekir ﷺ şöyle dedi: "Nefsim kudret elinde olan Allah'a andolsun ki onu (halifeliği) rağbet ederek almadım, Müslümanlardan birine karşı ayrıcalıklı olmak için almadım , onun için ne bir gün ne de bir gece asla

⁶⁰⁰ İbn Sa'd, 3:275

⁶⁰¹ Hakim, Müstedreki 3:83

çabalamadım, Allah'tan ﷺ onu ne gizli ne de açık olarak istemedim. Gerçekten öyle büyük bir iş üstlendim ki Allah ﷻ bana bu işte yardımcı olmazsa o iş benim bir takatim yoktur."⁶⁰²

٦٢٧ - عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ أَبَا بَكْرٍ كَانَ أَوَّاهًا حَلِيمًا، وَإِنَّ عُمَرَ نَاصَحَ اللَّهِ فَتَصَحَّهَ اللَّهُ، وَقَدْ كُنَّا أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ نَرَى أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ، يَعْنِي عَلَى لِسَانِ عُمَرَ، وَقَدْ كُنَّا نَرَى أَنَّ الشَّيْطَانَ يَهَابُهُ أَنْ يَأْمُرَهُ بِالْخَطِيئَةِ

627- Şabi'den Hz. Ali'nin ﷺ şöyle dediği rivayet edildi: "Hakikaten Hz. Ebubekir ﷺ pek merhametli ve yumuşak huylu idi. Doğrusu Hz. Ömer ﷺ Allah'a ﷻ karşı samimi oldu ve Allah da ona samimi oldu. Biz Muhammed'in ashabı ﷺ olarak sekinetin (iç huzur) Hz. Ömer'in ﷺ diliyle konuştuğunu, şeytanın ona hata yapmayı emretmekten korktuğunu görüyorduk."⁶⁰³

٦٢٨ - عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي سَلِيمَانَ ابْنِ أَخِي إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ شَيْخٍ كَانَ فِيهِمْ قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ قَالَ: خَدَمْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَ سِنِينَ، قَالَ: فَأَخَذَ بِيَدِي يَوْمًا مِنَ الْأَيَّامِ، فَخَرَجَ إِلَى حَدِيقَةٍ مِنْ حَدَائِقِ الْمَدِينَةِ فَدَخَلَهَا، وَأَغْلَقْتُ الْبَابَ عَلَيْهِ، قَالَ: فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَدَقَّ الْبَابَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "افْتَحْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ، وَإِنَّهُ الْوَالِي مِنْ بَغْدِي"، قَالَ: فَفَتَحْتُ لَهُ الْبَابَ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ وَأَنَّهُ هُوَ الْوَالِي مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَسَبَقْتُهُ عَيْنَاهُ، وَدَخَلَ فَأَغْلَقْتُ الْبَابَ، قَالَ: فَجَاءَ عُمَرُ فَدَقَّ الْبَابَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "افْتَحْ لَهُ، وَبَشِّرْهُ بِالْجَنَّةِ، وَأَنَّهُ سَيَلِي مِنْ بَغْدِي"، قَالَ: فَفَتَحْتُ لَهُ الْبَابَ وَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ وَأَنَّهُ سَيَلِي مِنْ بَعْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَشَهِقَ شَهْقَةً طَنَنْتُ أَنْ رَأْسَهُ انْصَدَعَ مِنْهَا، قَالَ: وَدَخَلْتُ وَغَلَقْتُ الْبَابَ. وَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

628- Enes b. Malik'den şöyle dediği rivayet edildi: "Rasulullah'a ﷺ yedi sene hizmet ettim. Günlerden bir gün beni ellerimden tuttu ve Medine'nin

⁶⁰² Metnin Şahidi olarak Hakim, Müstedrek, 3:66

⁶⁰³ Rivayet daha önce 112 ve 178 rakamlarıyla zikredildi.

bahçelerinden birine gittik. İçeri girip kapıyı kapattıktan sonra Hz. Ebubekir رضي الله عنه geldi ve kapıyı çaldı. Rasulullah ﷺ **'Kapıyı ona aç ve onu cennetle ve benden sonra yönetici olacağıyla müjdele.'** dedi. Kapıyı açtım ve onu cennetle ve Rasulullah'tan ﷺ sonra onun yönetici olacağıyla müjdeledim. Gözlerini kaçırdı ve içeri girdi ben de kapıyı kapattım. Sonra Hz. Ömer رضي الله عنه geldi ve kapıyı çaldı. Rasulullah ﷺ **'Kapıyı ona aç ve onu cennetle ve benim peşimden onun geleceğiyle müjdele.'** dedi. Kapıyı açtım ve onu cennetle ve Rasulullah'tan ﷺ sonra onun peşimden geleceğiyle müjdeledim. Hıçkırarak öyle bir ağladı ki başının ondan ayrıldığını sandım. İçeri girip kapıyı kapattım" dedi ve hadisi zikretti.⁶⁰⁴

٦٢٩ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَرَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَمَرَنَا أَنْ نَصُبَّ عَلَيْهِ مِنْ مَاءٍ سَبْعَ قِرْبٍ لَمْ تُحْلَلْ أَوْ كَيْتَهُنَّ، قَالَتْ: فَوَضَعْنَاهُ فِي مِخْضَبٍ لِحَفْصَةَ، ثُمَّ شَتْنَا عَلَيْهِ الْمَاءَ، حَتَّى أَشَارَ بِيَدِهِ أَنْ كُفُّوا، قَالَتْ: ثُمَّ صَعِدَ الْمِنْبَرِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَتَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: "أَمَّا بَعْدُ، فَسُدُّوا هَذِهِ الْأَبْوَابَ الشَّوَارِعَ كُلَّهَا فِي الْمَسْجِدِ إِلَّا خَوْخَةَ أَبِي بَكْرٍ، فَإِنَّهُ لَيْسَ أَمْرُؤُا أَمَنَّا عَلَيْنَا فِي إِخَانِهِ وَذَاتِ يَدِهِ مِنْ ابْنِ أَبِي قُحَافَةَ".

629- Hz. Âişe'den رضي الله عنها şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah ﷺ hastalandı. Bize, üzerine bağları çözülmemiş yedi kırba su dökmemizi emretti. Bunun üzerine Hz. Peygamberi eşlerinden Hafsa'ya ait olan bir leğene oturttuk. Üzerine kırbaların suyunu dökmeye başladık. Sonunda eliyle durmamızı işaret etti. Sonra minbere çıktı ve Allah'a hamd ve sena etti sonra şöyle buyurdu: **"Şimdi Ebubekir'in küçük kapısından başka mescide açılan kapıların hepsini kapatınız. Şu muhakkak ki, insanlar içinde kardeşlik ve malı itibarıyla benim üzerimde, Ebubekir b. Ebu Kuhafe'den daha çok ihsanı olan hiçbir kimse yoktur."**⁶⁰⁵

٦٣٠ - عَنْ أَبِي بَكْرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَوَّلُ مَنْ يُصَافِحُهُ الْحَقُّ عُمَرُ، وَأَوَّلُ مَنْ يُسَلِّمُ عَلَيْهِ، وَأَوَّلُ مَنْ يَأْخُذُ بِيَدِهِ يُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ".

⁶⁰⁴ Hayseme, Fedail, S. 247.

⁶⁰⁵ Buhari, 1: 302 - 8:141 - 10:167.

630- Übey b. Ka'b'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "**Hakkın** (Allah'ın) **ilk müsafaha edeceği, ilk selam vereceği ve elinden tutup cennete sokacağı kişi Ömer'dir**" ⁶⁰⁶.

٦٣١ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ أَهْلَ الْجَنَّةِ يَنْظُرُونَ إِلَى أَهْلِ الدَّرَجَاتِ فَوْقَهُمْ كَمَا يَنْظُرُ أَحَدُكُمْ إِلَى الْكَوْكَبِ الدَّرِّيِّ فِي الْأَفْقِ مِنَ آفَاقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْ أَوْلَيْكَ، وَأَنْعَمَا"

631- Ebu Said el-Hudri'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "**Cennet ehli kendilerinin üstündeki yüksek derecede olanlara, sizden birinizin semadaki ufuklar da parlayan yıldızlara baktığınız gibi bakacak. Şüphesiz ki Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ onlardandır** (yüksek derecedekilerdendir.)" ⁶⁰⁷

٦٣٢ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ: "يَا عَلِيُّ، هَذَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، لَا تُخْبِرُهُمَا يَا عَلِيُّ."

632- Hz. Ali'den ؓ şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Rasulullah'ın ﷺ yanındayken Hz. Ebubekir ؓ ve Hz. Ömer ؓ geldi. Rasulullah ﷺ bana "**Ey Ali! Şu gelen ikisi, nebiler ve resuller hariç, geçmiş ve gelecek bütün cennet ehlinin olgun yaşta olanlarının efendileridir. Ey Ali, bu hususu, onlara haber verme!**" dedi. ⁶⁰⁸

٦٣٣ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: أَبْصَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مُقْبِلَيْنِ - وَقَالَ أَحْمَدُ فِي حَدِيثِهِ: كُنْتُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ - فَقَالَ: "يَا عَلِيُّ، هَذَانِ الْمُقْبِلَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، لَا تُخْبِرُهُمَا يَا عَلِيُّ بِذَلِكَ."

⁶⁰⁶ İbn Mace, 1:39

⁶⁰⁷ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶⁰⁸ Rivayet daha önce 93 rakamıyla zikredildi.

633- Başka bir rivayette de Hz. Ali'den ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ Hz. Ebubekir ﷺ ve Hz. Ömer'i ﷺ (bize) gelirken gördü. Ahmet b. Hanbel'in rivayetinde de: Hz. Ali'den ﷺ şöyle dediği rivayet edildi: **"Ben Rasulullah'ın ﷺ yanındayken ve Hz. Ebubekir ﷺ ve Hz. Ömer ﷺ geldi. Rasulullah ﷺ bana "Ey Ali! Şu gelen ikisi, nebiler ve resuller hariç, geçmiş ve gelecek bütün cennet ehlinin olgun yaşta olanlarının efendileridir. Ey Ali, bu hususu, onlara haber verme! " dedi.**⁶⁰⁹

٦٣٤ - عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: مَا كُنَّا نَبْعُدُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَكُونُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ.

634- Şa'bi'den Hz. Ali'nin ﷺ şöyle dediği rivayet edildi: **"Biz sekinetin (iç huzurun) Hz. Ömer'in ﷺ dili üzere olacağını uzak görmezdik."**⁶¹⁰

٦٣٥ - عَنْ عُمَرُو بْنِ حَرْثٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: خَيْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ.

635- Amr b. Hureys'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Hz. Ali'yi ﷺ şöyle derken işittim: **"Bu ümmetin nebisinden sonrakı en hayırlı olanları; Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'dır ﷺ."**⁶¹¹

٦٣٦ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا أَوَّلُ مَنْ تَنْشَقُّ الْأَرْضُ عَنْهُ، ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، ثُمَّ أَهْلُ الْبَقِيعِ يُبْعَثُونَ مَعِيَ، ثُمَّ أَهْلُ مَكَّةَ، ثُمَّ أَحْسَرُ بَيْنَ الْحَرَمَيْنِ".

636- Abdullah b. Ömer'den şöyle rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ **"Ben yeryüzünün kendisi üzerinde yarılacağı ilk kişiyim, sonra Ebubekir ﷺ ve Ömer'dir ﷺ. Sonra Baki kabristanlığında yatanlar ve Mekke ehli benimle beraber dirilecektir. Sonra ben Haremeyn'in (Mekke ve Medine) arasında haşrolacağım"** buyurdu.⁶¹²

⁶⁰⁹ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶¹⁰ Rivayet daha önce 310 rakamıyla zikredildi.

⁶¹¹ Rivayet hakkında bilgi bulunamadı. [Mütercim]

⁶¹² Rivayet daha önce 507 rakamıyla zikredildi.

٦٣٧ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا".

637- Abdullah b. Zübeyr'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ "Şayet bir dost edinecek olsaydım Ebubekir'i ﷺ dost edinirdim" buyurdu.⁶¹³

٦٣٨ - عَنْ وَاصِلِ الْأَخْذَبِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ قَالَ: جَلَسْتُ إِلَى شَيْبَةَ بْنِ عُمَانَ، فَقَالَ: جَلَسَ إِلَيَّ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مَجْلِسَكَ هَذَا فَقَالَ: لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لَا أَدَعَ صَفْرَاءَ وَلَا بَيْضَاءَ إِلَّا قَسَمْتُهَا، فَقُلْتُ: إِنَّهُ كَانَ لَكَ صَاحِبَانِ، النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، لَمْ يَفْعَلَا ذَلِكَ، قَالَ: هُمَا الْمَرْآنِ أَقْتَدِيهِمَا.

638- Ebu Vail'den şöyle dediği rivayet edildi:

"Şeybe b. Osman'ın yanına oturdum. Bana 'Senin oturduğun yere Hz. Ömer ﷺ oturmuş ve şöyle demişti: 'Ne sarı (altın) ne beyaz (gümüş) koymayıp hepsini taksim etmek istiyorum.' Ben de ona; 'Senin Rasulullah ﷺ ve Hz. Ebubekir ﷺ gibi iki arkadaşın vardı, Onlar bunu yapmamıştı' dedim. Bunun üzerine 'O iki kişiye uyacağım' dedi.⁶¹⁴

٦٣٩ - عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: سِئِلَ عَمْرُو بْنُ الْعَاصِ: مَا أَشَدُّ مَا رَأَيْتَ الْمُشْرِكِينَ نَالُوا مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: أَشَدُّ مَا رَأَيْتَ مِنْهُمْ نَالُوا مِنْهُ قَطُّ أَنَّهُمْ عَدُوا عَلَيْهِ يَوْمًا فَأَخَذُوهُ وَهُوَ يَطُوفُ، يَعْنِي بِالْبَيْتِ، فَأَخَذُوا بِجُمُعِ رِدَائِهِ فَلَبَّيْوهُ وَقَالُوا: أَنْتَ الَّذِي تَسُبُّ آلِهَتَنَا، وَتَنْهَانَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا؟ فَيَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "نَعَمْ، أَنَا ذَاكَ"، وَأَبُو بَكْرٍ مُحْتَضِنُهُ إِلَيْهِ يَقُولُ بِأَعْلَى صَوْتِهِ: يَا قَوْمُ، أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ: رَبِّيَ اللَّهُ، وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ؟ قَالَ: وَوَعِيَاهُ تَسْفَحَانِ.

639- Hişam b. Urve'nin babasından rivayet edildi ki: Amr b. As'a "Müşriklerden Rasulullah'a ﷺ zarar verme açısından gördüğün en şiddetli

⁶¹³ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶¹⁴ Buhari, 3:456

olay nedir?" diye soruldu. O şöyle dedi: "Müşriklerden Rasulullah'a ﷺ zarar verme açısından gördüğüm en şiddetli olay şudur; 'Bir gün Hz. Peygamber Kâbe'yi tavaf ederken onlar, ona düşmanlık ettiler ve elbisesinden tutup aralarına aldılar ve 'Sen mi bizim ilahlarımıza lanet edersin, Sen mi bizi babalarımızın taptıklarından nehy edersin?' diyerek göğsünden çekiştirmeye başladılar. Hz. Ebubekir ؓ O'nu ﷺ kucakladı ve gözlerinden yaşlar akarak en yüksek sesiyle bağırmaya başladı: 'Ey kavim! Rabbinizden size deliller getirmişken bir adamı Rabbin Allah dedi diye mi öldürüyorsunuz?' dedi.⁶¹⁵

٦٤٠ - عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَحْفَظُونِي فِي أَصْحَابِي، وَأَزْوَاجِي، وَأَصْهَارِي".

640- Hz. Âişe'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ "Beni ashabım, eşlerim ve akrabalarım hakkında muhafaza edin" buyurdu.⁶¹⁶

٦٤١ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عَلَى حِرَاءٍ هُوَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعَلِيٌّ، وَعُثْمَانُ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، فَتَحَرَّكَتِ الصَّخْرَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اهْدِنِي فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صَدِيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ".

641- Ebu Hureyre'den şöyle rivayet edildi: "Rasulullah ﷺ, Hz. Ebubekir, ؓ Hz. Ömer, ؓ Hz. Osman, ؓ Hz. Ali, ؓ Talha ve Zübeyr Hira dağındaydılar, derken (üzerinde durdukları) kaya sallandı. Rasulullah ﷺ "Sakin ol! Senin üstünde ancak nebi, Sıddık ve şehit vardır." buyurdu.⁶¹⁷

٦٤٢ - عَنْ أَسْمَاءَ بِنِ الْحَكَمِ الْفَزَارِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: إِنِّي كُنْتُ إِذَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا نَفَعَنِي اللَّهُ بِهِ بِمَا شَاءَ أَنْ يَنْفَعَنِي، وَإِذَا حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ اسْتَحْلَفْتُهُ، فَإِذَا حَلَفَ لِي صَدَّقْتُهُ، وَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ، وَصَدَقَ أَبُو بَكْرٍ، قَالَ:

⁶¹⁵ Buhari, 7:22-165

⁶¹⁶ İbn Adiy, Kamil, 2-1: 108

⁶¹⁷ Rivayet daha önce 81 rakamıyla zikredildi.

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَا مِنْ رَجُلٍ مُؤْمِنٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا، ثُمَّ يَقُومُ فَيَتَطَهَّرُ فَيُحْسِنُ الطُّهُورَ، ثُمَّ يُصَلِّي، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ"، ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ {وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ} [آل عمران: ١٣٥] إِلَى آخِرِ الْآيَةِ.

642- Hz. Ali'nin ؓ şöyle dediği rivayet edildi:

"Muhakkak ki ben Rasulullah'tan ؐ bir hadis işittiğimde, Allah ﷻ fayda vermek istediği şekilde beni o hadisten faydalandırırdı. Eğer O'nun ؓ ashabından biri bana hadis anlattırsa doğru söylediğine yemin ettirirdim. Eğer yemin ederse onu tasdik ederdim. Nitekim Hz. Ebubekir ؓ doğruyu söyleyerekten bana şu hadisi aktardı: **"Şüphesiz ki Allah ﷻ, bir günah işledikten sonra kalkıp güzel bir abdest alan sonra namaz kılıp Allah'a istiğfarda bulunan her mümin kişiyi affeder"** dedi ve **"Onlar çirkin bir şey yaptıkları veya kendilerine kötülük ettikleri zaman Allah'ı hatırlarlar da hemen günahlarının bağışlanmasını dilerler."** ayetini sonuna kadar okudu.⁶¹⁸

٦٤٣ - عَنِ الْأَعْرَجِ، أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَخْبَرَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "بَيْنَا رَجُلٌ يَسُوقُ بَقْرَةً فَبَدَأَ لَهُ أَنْ يَرْكَبَهَا، فَأَقْبَلَتْ بِهِ فَقَالَتْ لَهُ: إِنَّا لَمْ نَخْلُقْ لِهَذَا إِنَّمَا خُلِقْنَا لِلْجِرَائَةِ"، فَقَالَ مَنْ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ: سُبْحَانَ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "فَإِنِّي آمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَمْ يَكُنْ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عُمَرُ"، وَقَالَ: "بَيْنَمَا رَجُلٌ فِي غَنَمِهِ إِذْ جَاءَ الذَّنْبُ فَذَهَبَ بِشَاةٍ مِنَ الْغَنَمِ، فَطَلَبَهُ، فَلَمَّا أَدْرَكَهُ لَفَظَهَا ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْهِ فَقَالَ: فَمَنْ لَهَا يَوْمَ السَّبْعِ يَوْمَ لَا رَاعِيَ يَكُونُ لَهَا غَيْرِي؟" فَقَالَ مَنْ حَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ: سُبْحَانَ اللَّهِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ: "فَإِنِّي آمَنْتُ بِهِ أَنَا وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، وَلَمْ يَكُنْ ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ وَلَا عُمَرُ".

643- Ebu Hüreyre'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Adamın biri ineğini güderken üzerine binme fikri aklına geldi. Binmek için ona yönelince, inek o kimseye: "Ben binilmek için yaratıldım, çift sürmek için yaratıldım" dedi.** Bu hadiseyi

nakledince Rasulullah'ın etrafında ki insanlar 'Subhanallah' dediler Rasulullah ﷺ ise 'Ben, Ebubekir ve Ömer buna inandık. Ömer ve Ebubekir orada yoklardı." buyurdular. Daha sonra Hz. Peygamber: "Bir gün bir çoban sürüsünü güderken bir kurt bir koyunu kapmıştı da, çoban peşinden koşup gelince kurt koyunu atıp dile gelerek: 'Fitnelerin yapıldığı yırtıcı günde, benden başka çobanın bulunmadığı günde onun için (kurtarmak için) kim vardır? ' dedi. Bu hadiseyi de nakledince Rasulullahın etrafında ki insanlar yine 'Subhanallah' dediler Rasulullah ﷺ ise 'Ben, Ebû Bekir ve Ömer buna inandık. Ömer ve Ebubekir orada yoklardı." Buyurdular.⁶¹⁹

٦٤٤ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يُبْعَثُ مِنْهُمْ بَعَثٌ فَيَقُولُونَ: انْظُرُوا هَلْ فِيكُمْ أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَيُوجَدُ الرَّجُلُ الْوَاحِدُ، فَيُفْتَحُ لَهُمْ بِهِ، ثُمَّ يُبْعَثُ مِنَ النَّاسِ بَعَثٌ فَيَقَالُ: انْظُرُوا هَلْ فِيكُمْ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ أَحَدٌ؟ فَلَا يُوْجَدُ أَحَدٌ مِنْهُمْ "، قَالَ: وَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: "سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ يَوْمٌ فَلَوْ سَمِعُوا بِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِي مِنْ وَرَاءِ الْبُحُورِ لَأَتَمَسُّوهُ، ثُمَّ لَا يَجِدُونَهُ".

644- Ebu Said el-Hudri'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsanlar üzerine bir zaman gelecek ki onlardan elçiler gönderilecek ve 'Bakın bakalım sizde Muhammed'in ﷺ ashabından biri var mı?' denilecek ve bir kişi olacak da onunla onlara bir fetih olacak. Daha sonra insanlardan yine bir elçi yollanacak ve 'Bakın bakalım sizde Muhammed'in ﷺ ashabından biri var mı?' denilecek de kimse bulunamayacak."

Ravi bunu aktardıktan sonra O'nun ﷺ "İnsanlar üzerine öyle bir gün gelecek ki benim ashabımdan bir kişinin denizler ötesinde bile olduğunu duysalar onu arayacaklar da bulamayacaklar." dediğini duyduğunu ekledi.⁶²⁰

٦٤٥ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَقَالَ: "وَمَنْ أَبْغَضَ أَبَا بَكْرٍ وَعَمَرَ فَهُوَ مُنَافِقٌ".

⁶¹⁹ Rivayet daha önce 183 rakamıyla zikredildi.

⁶²⁰ Rivayetin hükmü: Zayıf.

645- Ebu Said el-Hudri'den şöyle dediği rivayet edildi:

Rasulullah ﷺ: "Ebubekir ؓ ve Ömer'e ؓ buğuz eden, münafıktır." buyurdu.⁶²¹

٦٤٦ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى يَنْظُرُونَ إِلَى عَلِيٍّ كَمَا تَنْظُرُونَ إِلَى الْكَوْكَبِ الطَّالِعِ فِي السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمًا".

646- Ebu Said el-Hudri'den şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Rasulullah'ı ﷺ "Yüksek derecede olanlar kendilerinden daha yüksek derecede olanlara, sizin semada doğan yıldızlara baktığınız gibi bakarlar. Şüphesiz ki Ebubekir ؓ ve Ömer ؓ onlardan (yüksek derecede olanlardan) ve en çok nimet bahşedilenlerdendir."⁶²²

٦٤٧ - قَتْنَا ابْنَ أَبِي الرَّجَالِ، قَالَ إِسْحَاقُ بْنُ يَحْيَى بْنِ طَلْحَةَ، أَخْبَرَنِي قَالَ: أَخْبَرَنِي عُمَى عَيْسَى بْنُ طَلْحَةَ قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ: يَا أَبَا عَبَّاسٍ، أَخْبَرَنِي عَنْ سَلَفِنَا حَتَّى كَانِي عَايِنْتُهُمْ، قَالَ: تَسْأَلُنِي عَنْ أَبِي بَكْرٍ؟ كَانَ وَاللَّهِ يَا ابْنَ أَحِي تَقِيًّا يَرَى الْخَيْرَ فِيهِ مِنْ رَجُلٍ يُصَادَى مِنْهُ غَرْبٌ، قَالَ: يَعْني الْحِدَّةَ، تَسْأَلُنِي عَنْ عُمَرَ؟ كَانَ وَاللَّهِ فِي عِلْمِي قَوِيًّا تَقِيًّا قَدْ وُضِعَتْ لَهُ الْحَبَائِلُ بِكُلِّ مَرْصَدٍ، فَهُوَ لَهَا حَلِيزٌ مِنْ رَجُلٍ سَوْفَهُ عِنْفٌ. وَذَكَرَ الْحَدِيثَ.

647- İsa b. Talha'nın şöyle dediği rivayet edildi: İbn Abbas'a 'Ey İbn Abbas bize selefimizi anlat ki onları görmüş gibi olalım' dedim. O da bana 'Hz. Ebubekir'i ؓ mi soruyorsun? Allah'a ant olsun ki ey kardeşimin oğlu, O öyle muttaki biri idi ki ona en şiddetli karşı çıkan kişi de bile onun iyiliği görülürdü. Bana Hz. Ömer'i ؓ mi soruyorsun? Allah'a yemin olsun ki bildiğim kadarıyla güçlü, muttaki biri idi. Gözlenen her yerin ipleri ellerine verilmişti de o onlara karşı, sürüsü huysuz olan bir adamdan daha tedbirli, dikkatliydi." dedi ve hadisi zikretti.⁶²³

⁶²¹ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶²² Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶²³ İbn Şebbe, Tarihul Medine, 2: 259

٦٤٨ - قَتْنَا عَلِيَّ بْنَ الْجَعْدِ قَالَ: سَمِعْتُ مُقَاتِلًا يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: {فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ} [التحریم: ٤] ، قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعَلِيٌّ.

648- Ali b. Ca'd'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Ben Mukatil'i "*Şüphesiz ki Allah, Cebrail ve salih müminler onun koruyucusudur*" ayeti hakkında 'Onlar Hz. Ebubekir ﷺ, Hz. Ömer ﷺ ve Hz. Ali'dir ﷺ' derken işittim." ⁶²⁴

٦٤٩ - عَنْ أَبِي عِمْرَانَ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ حَبِيبٍ قَالَ: كَتَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ إِلَى أَبِي مُوسَى: إِنَّهُ لَمْ يَزَلْ لِلنَّاسِ وَجُوهٌ يَرْفَعُونَ بِحَوَائِجِ النَّاسِ، فَأَكْرَمَ وَجُوهَ النَّاسِ، فَبَحَسِبِ الْمُسْلِمِ الضَّعِيفِ مِنَ الْعَدْلِ أَنْ يُنْصَفَ فِي الْعَطِيَّةِ وَالْقِسْمَةِ.

649- Abdulmalik b. Habib'den rivayet edildi ki:

Hz. Ömer ﷺ Ebu Musa'ya bir mektup yazıp şöyle dedi: "İnsanlar arasında, onların ihtiyaçlarını gideren, önde gelen büyükler hala vardır. İnsanların önde gelen büyüklerine ikramda bulunun. Zayıf Müslümana göre teberru ve taksim konusunda insafli olunması adalettendir." ⁶²⁵

٦٥٠ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى لَيَرَاهُمْ مَنْ تَحْتَهُمْ كَمَا تَرَوْنَ النَّجْمَ الطَّالِعَ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، أَلَا وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمًا".

650- Ebu Said'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Cennette yüksek derecelerin ehlini, onların aşağısındakiler, sizin ufukta doğan yıldızı gördüğünüz gibi görürler. İyi bilin ki Ebubekir ﷺ ve Ömer de ﷺ o yüksek derecede olanlardır ve fazilet (ve büyük nimetere erişmeleri) bakımından daha üstündürler." ⁶²⁶

⁶²⁴ Dürrul Mensur, 6:243

⁶²⁵ Rivayetin hükmü: Munkatı.

⁶²⁶ Rivayetini hükmü: Zayıf.

٦٥١ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَنْبَرُونَ الرَّافِضَةَ، يَرْفُضُونَ الْإِسْلَامَ وَيَلْفُظُونَهُ، فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّهُمْ مُشْرِكُونَ".

651- İbn Abbas'tan rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ahir zamanda 'Rafizi' diye anılan bir kavim olacak. İslam'ı terke edecekler ve onu içlerinden çıkarıp atacaklar. Onları öldürün; çünkü onlar müşriktirler."⁶²⁷

٦٥٢ - قَتْنَا سُلَيْمَانَ بْنَ بِلَالٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، يَعْنِي الصَّادِقَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا غُسِّلَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ وَكُفِّنَ وَحُمِلَ عَلَى سَرِيرِهِ، وَقَفَ عَلَيْهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ: وَاللَّهِ مَا عَلَى الْأَرْضِ رَجُلٌ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَى اللَّهَ بِصَحِيفَتِهِ مِنْ هَذَا الْمُسْجَى.

652- Süleyman b. Bilal'den rivayet edildi ki:

Cafer es-Sadık, babasının şöyle dediğini anlatmaktadır: "Ömer b. Hattab yıkanıp kefenlendiğinde ve tabutuna konulduğunda Hz. Ali ﷺ yanına gelip durmuş ve: 'Allah'a andolsun şu an yeryüzünde bana, Allah'ın sahifesini (hesap defterini) kapattığı, kefenlenip örtülmüş şu adamdan daha sevimli kimse yoktur.' demiştir."⁶²⁸

٦٥٣ - عَنْ هُرَيْثِ بْنِ شُرَحْبِيلٍ الْأَوْدِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ يَقُولُ: لَوْ وَرِنَ إِيْمَانُ أَبِي بَكْرٍ بِإِيْمَانِ أَهْلِ الْأَرْضِ لَرَجَحَ بِهِمْ.

653- Hüzeyl b. Şurahbil'den rivayet edildi ki: Ömer b. Hattab ﷺ şöyle dedi: "Ebubekir'in imanıyla tüm yeryüzü halkının imanı tartılrsa onunki onlara daha ağır basardı"⁶²⁹

٦٥٤ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تَسْبُوا أَصْحَابِي، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُخْدٍ ذَهَبًا مَا أَذْرَكَ مَدًّا أَحَدِهِمْ وَلَا نَصِيفَهُ"

627

Abdullah, Ziyadatul Müsned, 1: 103

628

Rivayet daha önce 345 rakamıyla zikredildi.

629

Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

654- Ebu Said'den rivayet edildi ki;

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Sakın benim Ashâbıma sövmeyiniz! Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Uhud Dağı kadar altını sadaka olarak verseniz, sahabilerimden birisinin bir müd (bir tahıl ölççeği) sadakasına, hattâ bunun yarısına bile yetişemezsiniz."**⁶³⁰

٦٥٥ - عَنْ عُرْوَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: أَتَيْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ فَقُلْتُ: مَا قَوْلُكَ فِي حِلْيَةِ السُّيُوفِ؟ فَقَالَ: لَا بَأْسَ، قَدْ حَلَّى أَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ سَيْفَهُ، قَالَ: فَقُلْتُ: وَتَقُولُ الصَّدِيقُ؟ قَالَ: قَوْلٌ وَثَبَةٌ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ ثُمَّ قَالَ: نَعَمْ الصَّدِيقُ، نَعَمْ الصَّدِيقُ، نَعَمْ الصَّدِيقُ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَمَنْ لَمْ يَقُلْ لَهُ الصَّدِيقُ فَلَا صَدَقَ اللَّهُ لَهُ قَوْلًا فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ.

655- Urve b. Abdullah'ın şöyle dediği rivayet edildi:

"Ebu Cafer Muhammed b. Ali'nin yanına gelip dedim ki 'Kılıç süsleme hakkında (caiz olup olmadığı hakkında) görüşün nedir?' Şöyle dedi: 'Zararı yoktur. Ebubekir es-Sıddık ؓ kılıcını süslemişti'. Ravi; 'Ona Sıddık mı (son derece doğru sözlü) diyorsun?' dedim. Ayağa kalkıp kıbleye yöneldi ve üç defa: 'evet Sıddık, evet Sıddık, evet Sıddık diyorum. O'na Sıddık demeyenin Allah dünya ve ahirette sözünü doğrulamasın' dedi."⁶³¹

٦٥٦ - عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ قَالَ: أَوَّلُ مُؤْمِنٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبُو بَكْرٍ، يَعْني: أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ.

656- İsmail b.Ümeyye'den şöyle dediği rivayet edildi: **"Rasulullah'a ﷺ ilk inanan, yani ilk Müslüman olan Ebubekir'dir ؓ."**

٦٥٧ - عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: أَبُو بَكْرٍ، يَعْني: أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ.

657- Amr b.Murre'den İbrahim'in şöyle dediği rivayet edildi: **"İlk Müslüman olan Ebubekir'dir ؓ."**⁶³²

⁶³⁰ Rivayet daha önce 5 rakamıyla zikredildi.

⁶³¹ Rivayet daha önce muhtasar olarak 296 rakamıyla zikredildi.

⁶³² Rivayet daha önce 207 rakamıyla zikredildi.

٦٥٨ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَبْرَأُ إِلَى كُلِّ خَلِيلٍ مِنْ خَلِّهِ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا أَحَدًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا".

658- Abdullah'tan rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "**Ben her dostun dostluğundan beraat ediyorum. Ben birini dost edinecek olsaydım mutlaka Ebubekir'i ؓ dost edinirdim.**"⁶³³

٦٥٩ - عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فِي السَّمَاءِ لَيَكْرَهُ أَنْ يُحْطَأَ أَبُو بَكْرٍ فِي الْأَرْضِ".

659- Muaz b. Cebel'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "**Allah ﷻ, Ebubekir'in ؓ yeryüzünde hata yapmakla suçlanmasından semada hoşlanmaz** (Ebubekir'e hata nispet edilmesine olan kerahetini sema ehline izhar eder).⁶³⁴

٦٦٠ - عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِأَصْحَابِهِ: "أَيُّكُمْ أَصْبَحَ صَائِمًا؟" قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، قَالَ: "أَيُّكُمْ عَادَ مَرِيضًا؟" قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، قَالَ: "أَيُّكُمْ شِيعَ جَنَازَةً؟" قَالَ أَبُو بَكْرٍ: أَنَا، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هَنِيئًا، مَنْ كَمَلَتْ لَهُ هَذِهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ".

660- Hz. Âişe'den ؓ rivayet edilir ki;

Rasulullah ﷺ ashabına "**Bugün içinizden kim oruç tuttu?**" diye sordu.

Hz. Ebubekir ؓ: '**Ben**' dedi.

Peygamber Efendimiz ﷺ: "**Hanginiz hasta ziyaretine gittiniz?**" diye sordu.

⁶³³ Rivayet daha önce 69 rakamıyla zikredildi.

⁶³⁴ Rivayetin hükmü: Mevzu [Rivayet mevzu kaynaklarında geçmektedir.]

Yine Hz. Ebubekir رضي الله عنه: "**Ben**" dedi.

Peygamber Efendimiz ﷺ: "**Hanginiz bir cenazenin teşyiinde bulundu?**" diye sordu.

Yine Hz. Ebubekir رضي الله عنه: "**Ben**" deyince;

Peygamber Efendimiz ﷺ: "**Mübarek olsun. Bunların kendisine tam olduğu kişiye Allah ﷻ cennette bir ev inşa eder.**" buyurdu.⁶³⁵

٦٦١ - عَنْ الزُّهْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ لِكُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْبِرِّ بَابًا مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، فَإِذَا اسْتَعْلَبَ عَلَى عَمَلِ الرَّجُلِ مِنْهَا شَيْءٌ دَعَاهُ ذَلِكَ الْبَابُ، وَبَابُ الصَّوْمِ يُدْعَى الرَّيَّانُ"، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ يَدْعُونِي شَيْءٌ مِنْهَا؟ قَالَ: "إِنَّهَا لَتَدْعُوكَ، وَإِنَّكَ لَتَدْخُلُ مِنْ أَيِّهَا شِئْتَ".

661- Zühri'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ "Şüphesiz ki Allah'a itaatin kapılarından her birinde, cennet kapılarından bir kapı vardır. O itaatlerden biri, bir kişinin ameline ağır basarsa onu o kapı davet eder. Orucun kapısı Reyyan olarak isimlendirilir." dedi.

H. Ebubekir رضي الله عنه: "Ey Allah'ın Resulü onlardan biri beni çağırır mı?" dedi.

Efendimiz ﷺ: "Onlar seni çağıracaklar ve sen istediğin kapıdan gireceksin" buyurdu.⁶³⁶

٦٦٢ - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ قَالَ: رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَشِيَّ أَمَامَ أَبِي بَكْرٍ فَقَالَ: "أَتَمَشِيَّ أَمَامَ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟ مَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ وَلَا غَرَبَتْ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ خَيْرٌ، أَوْ قَالَ: أَفْضَلُ، مِنْ أَبِي بَكْرٍ".

⁶³⁵ Rivayet daha önce 107 rakamıyla zikredildi.

⁶³⁶ Buhari, 4:111

662- Ebu Derda'nın şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah ﷺ beni Ebubekir'in ﷺ önünde yürürken gördü ve 'Senden dünyada ve ahirette daha hayırlı olan kişinin önünde mi yürüyorsun? Nebiler ve peygamberlerden sonra güneş ondan daha hayırlı birinin üzerine doğup batmadı' dedi."

Ravi 'daha hayırlı biri' kısmı için 'veya Ebubekir'den ﷺ daha faziletli biri' diye ekleme yaptı.⁶³⁷

٦٦٣ - عَنِ ابْنِ شِهَابٍ قَالَ: رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُؤْيَا فَقَصَّهَا عَلَى أَبِي بَكْرٍ قَالَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، إِنِّي رَأَيْتُ فِي النَّوْمِ رُؤْيَا كَأَنِّي ابْتَدَرْتُ أَنَا وَأَنْتَ دَرَجَةً فَسَبَقْتُكَ بِمِرْقَاتَيْنِ وَنِصْفٍ"، قَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ: خَيْرًا يَا رَسُولَ اللَّهِ، يَتَّقِيكَ اللَّهُ حَتَّى تَرَى مَا يَسْرُكَ، فَأَعَادَهَا عَلَيْهِ قَالَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، إِنِّي رَأَيْتُ فِي النَّوْمِ كَأَنِّي ابْتَدَرْتُ أَنَا وَأَنْتَ دَرَجَةً فَسَبَقْتُكَ بِمِرْقَاتَيْنِ وَنِصْفٍ"، قَالَ: خَيْرًا يَا رَسُولَ اللَّهِ، يَتَّقِيكَ اللَّهُ حَتَّى يَقْرَأَ عِبَتَكَ وَتَرَى مَا يَسْرُكَ، فَأَعَادَهَا الثَّالِثَةَ فَقَالَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، إِنِّي رَأَيْتُ فِي النَّوْمِ كَأَنِّي ابْتَدَرْتُ أَنَا وَأَنْتَ دَرَجَةً فَسَبَقْتُكَ بِمِرْقَاتَيْنِ وَنِصْفٍ"، قَالَ: خَيْرًا يَا رَسُولَ اللَّهِ، يَتَّقِيكَ اللَّهُ إِلَى رَحْمَتِهِ وَمَغْفِرَتِهِ، وَأَبْقَى بِغَدِّكَ سِتِّينَ وَنِصْفًا، قَالَ أَبُو بَكْرٍ بْنُ عِيَّاشٍ: كَانَ أَبُو بَكْرٍ يَتَغَبَّرُ.

663- İbn Şihab'dan rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ bir rüya gördü ve onu Ebubekir'e ﷺ anlattı: "Ey Ebubekir! Uykuda bir rüya gördüm. Sanki ben ve sen birlikte bir merdivenden çıkıyorduk ve ben seni iki buçuk basamak geçiyordum." dedi.

Ebubekir ﷺ: "Hayır olsun ya Rasulullah, Allah seni mutlu eden şeyi görene kadar yaşatsın" dedi.

Efendimiz ﷺ rüyayı tekrar anlattı: "Ey Ebubekir! Uykuda bir rüya gördüm. Sanki ben ve sen birlikte bir merdivenden çıkıyorduk ve ben seni iki buçuk basamak geçiyordum." dedi.

Ebubekir ﷺ: "Hayır olsun ya Rasulullah, Allah seni, içini rahatlatan ve mutlu eden şeyi görene kadar yaşatsın" dedi.

⁶³⁷ Rivayet daha önce 135 rakamıyla zikredildi.

Efendimiz ﷺ rüyayı üçüncü kez anlattı: "Ey Ebubekir! Uykuda bir rüya gördüm. Sanki ben ve sen birlikte bir merdivenden çıkıyorduk ve ben seni iki buçuk basamak geçiyordum." dedi.

Ebubekir ؓ: "Hayır olsun ya Rasulullah, Allah seni rahmeti ve mağfiretinde ikamet ettirsin ve senden sonra 2 buçuk sene kalayım." dedi.

Ebubekir b.Ayyaş dedi ki: "Ebubekir ؓ (rüyayı) tabir ediyordu."⁶³⁸

٦٦٤ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا فِي الْجَنَّةِ شَجَرَةٌ إِلَّا مَكْتُوبٌ عَلَى كُلِّ وَرْقَةٍ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، أَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ، عُمَرُ الْفَارُوقُ، عُثْمَانُ ذُو النُّورَيْنِ " .

664- İbn Abbas'tan rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Cennette hiçbir ağaç yoktur ki bütün yapraklarında 'Muhammed Allah'ın resulüdür, Ebubekir es-Sıddık, Ömer el-Faruk, Osman Zu'n-Nureyn' yazılı olmasın."⁶³⁹

٦٦٥ - الشَّعْبِيُّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ قَالَ: أُرْسِلَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ، يَغْنِي الصِّدِّيقَ، فَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ، وَإِلَى عُمَرَ فَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ، وَإِلَى عُثْمَانَ فَبَشَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ.

665- Şabi'den Zeyd b. Erkam'ın şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasullulah ﷺ beni Hz. Ebubekir es-Sıddık'a ؓ gönderdi ve onu cennetle müjdeledim, ve Hz. Ömer'e ؓ gönderdi ve onu cennetle müjdeledim ve Hz. Osman'a ؓ gönderdi ve onu cennetle müjdeledim."⁶⁴⁰

٦٦٦ - عَنِ الْحَارِثِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: أَبْصَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ مُقْبَيْنَيْنِ فَقَالَ: "هَذَانِ الْمُقْبِلَانِ سَيِّدَا كُهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ، لَا تُخْبِرُهُمَا يَا عَلِيُّ" .

⁶³⁸ İbn Sa'd, 3:177

⁶³⁹ Rivayetin Hükümü: Mevzu

⁶⁴⁰ Rivayet daha önce 293 rakamıyla zikredildi.

666- Haris'ten Hz. Ali'nin ؓ şöyle dediği rivayet edildi:

"Rasulullah ﷺ Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer'i ؓ gördü ve "Şu gelen ikisi, nebiler ve resuller hariç, geçmiş ve gelecek bütün cennet ehlinin olgun yaşta olanlarının efendileridir. Ey Ali, bu hususu, onlara haber verme!" dedi.⁶⁴¹

٦٦٧ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى لَيَرَاهُمْ مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْهُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْكُوكَبَ الدَّرِّيَّ فِي أَفْقِ السَّمَاءِ، وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمًا".

667- Ebu Sa'id ؓ'dan rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Yüksek derece sahibi olanlar semanın ufukunda parlak yıldızları gördüğünüz gibi kendinden derece olarak aşağıda olanları görürler. Ebû Bekir ve Ömer de onlardandır, fazilet (ve büyük nimetere erişmeleri) bakımından daha üstündürler."⁶⁴²

٦٦٨ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لِكُلِّ نَبِيٍّ أَمِينَانِ وَوَزِيرَانِ، فَوَزِيرَايَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاءِ جِبْرِيلُ وَمِيكَائِيلُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ، وَأَمِينَايَ وَوَزِيرَايَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ".

668- İbn Ömer ؓ'den rivayet edildi ki:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Bütün nebilere iki tane vekili iki tane de veziri vardır. Benim sema ehlinden vezirlerim Cebrail ve Mikail (aleyhimassalam) arz ehlinden vezirlerim ve vekillerim ise Ebubekir ve Ömer'dir ؓ".⁶⁴³

⁶⁴¹ Rivayet daha önce 93 rakamıyla zikredildi.

⁶⁴² Rivayet daha önce 165 rakamıyla zikredildi.

⁶⁴³ Rivayet daha önce 105 rakamıyla zikredildi.

٦٦٩ - عَنْ أَنَسٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْخُلُ الْمَسْجِدَ وَفِيهِ الْمُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ، فَمَا أَحَدٌ مِنْهُمْ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنْ حَبْوَتِهِ إِلَّا أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَإِنَّهُ يَتَسَمُّ إِلَيْهِمَا وَيَتَسَمَّانِ إِلَيْهِ.

669- Enes ؓ şöyle buyurdu:

Peygamber Efendimiz ؐ mescide girdi. Mescitte muhacirler ve Ensar vardı. (Efendimiz içeri girdiğinde) hiçbiri kafasını kaldırmadı. Sadece Ebubekir ve Ömer kafalarını kaldırdılar. Efendimiz de onlara tebessüm etti, onlar da Efendimiz'e tebessüm ettiler.⁶⁴⁴

٦٧٠ - عَنْ خُذَيْفَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " اقْتَدُوا بِاللَّذَيْنِ مِنْ بَعْدِي: أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ " .

670- Huzeyfe ؓ'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah ؐ şöyle buyurdu:

"Benden sonra Ebubekir'e ve Ömer'e ؓ itaat ediniz."⁶⁴⁵

٦٧١ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَلَا إِنِّي أَبْرَأُ إِلَى كُلِّ خَلِيلٍ مِنْ خَلِيٍّ، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا، وَإِنَّ صَاحِبَكُمْ خَلِيلَ اللَّهِ " .

671- Abdullah ؓ'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ؐ şöyle buyurmuştur: "Dikkat ediniz! Kendisini dost edindiğimi sanan her dostun dostluğundan beriyim. Ben bir dost edinmiş olsaydım Ebubekir'i dost edinirdim. Hakikatte sizin arkadaşınız, Allah'ın halilidir (dostudur)."⁶⁴⁶

⁶⁴⁴ Rivayet daha önce 339 rakamıyla zikredildi.

⁶⁴⁵ Rivayet daha önce 198, 293 ve 294 rakamlarıyla zikredildi.

⁶⁴⁶ Rivayet daha önce 157 rakamıyla zikredildi.

٦٧٢ - أَنَّ عَمْرُو بْنَ الْعَاصِ قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ رَجَعَ مِنْ غَزْوَةِ ذَاتِ السَّلَاسِلِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَحَبُّ النَّاسِ إِلَيْكَ؟ قَالَ: "عَائِشَةُ"، قَالَ: إِنَّمَا أَقُولُ مِنَ الرِّجَالِ، قَالَ: "أَبُوهَا".

672- Amr b. As ؓ Selâsil gazvesinden dönerken Efendimiz ﷺ'e şöyle dedi:

"Sana insanların en sevimlisi kimdir?" Efendimiz ﷺ: "Âişe!" diye cevap verdi. "Erkeklerden" dedim. Efendimiz ﷺ: "Babası!" dedi.⁶⁴⁷

٦٧٣ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ أَهْلَ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى يَرَاهُمْ مَنْ أَسْفَلَ مِنْهُمْ كَمَا تَرَوْنَ الْكُوكَبَ الطَّالِعَ فِي الْأُفُقِ" - وَقَالَ عَمْرُو: فِي الْأُفُقِ مِنْ آفَاقِ السَّمَاءِ - وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعَمْرُ مِنْهُمْ، وَأَنْعَمَا."

673- Said el-Hudri'den ؓ rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Yüksek derece sahibi olanlar ufukta doğan yıldızları gördüğünüz gibi kendinden derece olarak aşağıda olanları görürler. - Ravi "semanın ufuklarından birisinde" dedi. - Ebû Bekir ve Ömer de onlardandır, fazilet (ve büyük nimetere erişmeleri) bakımından daha üstündürler.⁶⁴⁸

٦٧٤ - عَنْ الْحَسَنِ: {فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ} [المائدة: ٥٤] ، قَالَ: هُوَ أَبُو بَكْرٍ وَأَصْحَابُهُ.

674- Hasan (rahmetullahi aleyh)'den rivayet edildiğine göre: (Allah onların yerine öyle bir kavim getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler.) ayetini okudu. Ve "Bu ayette ki kavimden kasıt Ebubekir ve ashabı." dedi.⁶⁴⁹

⁶⁴⁷ Tirmizi, 5:706. Rivayetin hükmü Sahih.

⁶⁴⁸ Rivayet daha önce 165 rakamıyla zikredildi.

⁶⁴⁹ Rivayetin hükmü: Hasen liğayrihi.

٦٧٥ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا يَجْمَعُ حُبَّ هَؤُلَاءِ الْأَرْبَعَةِ إِلَّا قَلْبٌ مُؤْمِنٌ أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ".

675- Ebu Hureyre'den ﷺ şöyle dediği rivayet edildi:

Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu: "Şu dört kişinin sevgisini ancak mü'min bir kalb toplar. Bu dört kişi: Ebubekir, Ömer, Osman, Ali ⁶⁵⁰."

٦٧٦ - عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَوْ لَمْ أَنْبِئْ فَيَكُنْ لِعَبِثِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ".

676- Ukbe b. Amir ⁶⁵¹ dan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Eğer size peygamber olarak gönderilmemiş olsaydım Ömer b. Hattab ⁶⁵¹ peygamber olarak gönderilirdi."

٦٧٧ - عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ سِرَاجُ أَهْلِ الْجَنَّةِ".

677- İbni Ömer ⁶⁵² dan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Ömer b. Hattab ⁶⁵² cennet ehlinin kandilidir."

٦٧٨ - عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَمَّارُ، أَتَانِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ: يَا جِبْرِيلُ، حَدَّثَنِي بِفَضَائِلِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فِي السَّمَاءِ، فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، لَوْ حَدَّثْتُكَ بِفَضَائِلِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فِي السَّمَاءِ مِثْلَ لُثْنِ نُوحٍ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا، مَا نَفَدْتُ فَضَائِلَ عُمَرَ، وَإِنَّ عُمَرَ حَسَنَةٌ مِنْ حَسَنَاتِ أَبِي بَكْرٍ".

⁶⁵⁰ İbn Hacer, Metalibul Aliye, 4:84

⁶⁵¹ Rivayet Mevzu kaynaklarında geçmektedir.

⁶⁵² Ebu Nuaym, Hilye, 6:333

678- Ammar b. Yasir ؓ'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Ey Ammar! Bana Cebrail (aleyhisselam) geldi. Ona dedim ki: 'Ey Cebrail! Bana Ömer b. Hattab'ın ؓ semadaki faziletlerinden bahset.' Cebrail (aleyhisselam) şöyle dedi: 'Ey Muhammed ﷺ Ömer b. Hattab'ın ؓ semadaki faziletinden Nuh (aleyhisselam)'ın kavminde 950 sene kaldığı süre kadar bahsetsek onun faziletlerinden bir şey eksiltemeyiz. Şüphesiz ki Ömer Ebubekir'in hasenelerinden bir hasenedir.'⁶⁵³

٦٧٩ - فَمَّا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ قَصْرًا فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ؟ فَقَالَ: لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، ثُمَّ سِرْتُ هُنَيْئَةً فَرَأَيْتُ قَصْرًا هُوَ أَحْسَنُ مِنَ الْقَصْرِ الْأَوَّلِ، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا يَا جِبْرِيلُ؟ فَقَالَ: لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، وَإِنَّ فِيهِ لِمَنْ الْخَوَرِ الْغَيْنِ، فَمَا مَتَّعْنِي أَنْ أَدْخُلَهُ إِلَّا مَا عَرَفْتُ مِنْ غَيْرِكَ يَا أَبَا حَفْصٍ، " فَبَكَى عُمَرُ وَقَالَ: أَعْلَيْكَ أَغَارُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟

679- Enes b. Malik ؓ'dan rivayet ettiğine göre Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Cennete girdim. Orada bir köşk gördüm. Ey! Cebrail (aleyhisselam) bu kimin? diye sordum. Bana Ömer b. Hattab ؓ'ın dedi. Kısa bir süre yürüdükten sonra önceki köşkten daha güzel bir köşk gördüm. Ey Cebrail (aleyhisselam) bu kimin? diye sordum. Bana Ömer b. Hattab ؓ'ın dedi. Orada Ömer b. Hattab'ın hurileri vardı. Ey Ebu Hafs beni oraya girmeme senin kıskançlığın engel oldu. Ömer b. Hattab ağladı ve şöyle dedi: Senin için de mi kıskanıyım Ya Rasulullah ﷺ.⁶⁵⁴

٦٨٠ - عَنْ ثَابِتٍ، قَالَ: خَطَبَ عُمَرُ ابْنَةَ أَبِي سُفْيَانَ، فَأَبَتْ أَنْ يَرْوِجُوهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " مَا بَيْنَ لَابَتِي الْمَدِينَةِ رَجُلٍ خَيْرٍ مِنْ عُمَرَ " .

680- Sabit'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

⁶⁵³ Rivayet Mevzu kaynaklarında geçmektedir.
⁶⁵⁴ Rivayet daha önce 451 ve 460 rakamlarıyla zikredildi.

Hız. Ömer rahme Ebi Süfya'nın kızı ile nişanlanmıştı. Onlar bu evlilikten kaçtılar. Rasulullah rahme şöyle buyurdu: "Şu iki tepe arasında ki Medine'de Ömer rahme'dan daha hayırlı kimse yoktur."⁶⁵⁵

٦٨١ - عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ} [التَّحْرِيم: ٤] ، قَالَ: عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ.

681- {(Ey peygamber'in eşleri!) Eğer siz ikiniz Allah'a tövbe ederseniz, ne iyi. Çünkü kalpleriniz kaydı. Eğer Peygamber'e karşı birbirinize arka çıkarsanız bilin ki Allah onun yardımcısıdır, Cebrail de, salih mü'minler de. Bunlardan sonra melekler de ona arka çıkarlar.} [Tahrim Suresi 4. ayet-i kerimesi] hakkında Said b. Cübeyr rahme'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: (Buradaki salih müminlerden kasıt) Ömer b. Hattab'dır rahme.⁶⁵⁶

٦٨٢ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: "وَأَقَفْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي ثَلَاثٍ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ اتَّخَذْتُ مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى، فَتَرَلْتُ {وَاتَّخَذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} [البقرة: ١٢٥] ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ نِسَاءكَ يَدْخُلْنَ عَلَيْهِنَ الْبِرُّ وَالْفَاجِرُ، قُلُوْ أَمْرَتُهُنَّ أَنْ يَخْتَجِبْنَ، فَتَرَلْتُ آيَةَ الْحِجَابِ، وَاجْتَمَعَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نِسَاؤُهُ فِي الْغَيْرَةِ، فَقُلْتُ: {عَسَى رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنَّ أَنْ يَبْدَلَكَ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكُنَّ} [التَّحْرِيم: ٥] ، فَتَرَلْتُ كَذَلِكَ.

682- Enes b. Malik rahme'dan şöyle dediği rivayet edildi:

Ömer b. Hattab rahme şöyle dedi: "Ben üç şeyde Rabbime muvafakat ettim. Ya Rasulullah rahme Makam-ı İbrahim'i namazgah edinsen dedim. {Siz İbrahim'in makamından bir namazgah edinin} (Bakara:125) ayeti nazil oldu. Sonra Ya Rasulullah rahme kadınlarına emretsen de onlar perde içine girseler. Yanlarına hayırlı hayırsız kişiler girebiliyor dedim. Bunu üzerine hicab ayet-i kerimesi nazil oldu. Aynı şekilde Peygamberin zevceleri kıskançlık hususunda kendisine karşı ittifak ettiler. Sonra Eğer

⁶⁵⁵ El Metalibul Aliye, 4: 41

⁶⁵⁶ Rivayet daha önce 98 rakamıyla zikredildi.

o sizi boşarsa yerinize Rabbi'nin O'na sizden daha hayırlısını vermesi mümkündür derken bu ayet nazil oldu.⁶⁵⁷

٦٨٣ - عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ وَقَلْبِهِ".

683- Ebu Zer ؓ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Allah ﷻ hakkı Ömer ؓ'in diline ve kalbine koydu."⁶⁵⁸

٦٨٤ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مِثْلَهُ.

684- Ebi Hüreyre ؓ Efendimiz ﷺ'in aynı şekilde dediğini rivayet etmiştir.⁶⁵⁹

٦٨٥ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا أَطْلَتِ الْخَضِرَاءُ، وَلَا أَقْلَتِ الْغُبَرَاءُ، بَعْدَ النَّبِيِّ عَلَى رَجُلٍ خَيْرٍ مِنْكَ يَا عُمَرُ"

685- Cabir b. Abdullah ؓ'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ey Ömer peygamberlerden sonra hiçbir ağaç senden daha hayırlısını gölgelememiş ve hiçbir açıklıkta sende daha hayırlısını yüceltmemiştir."⁶⁶⁰

٦٨٦ - عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَتَّابٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَنَظَّرَ إِلَى أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ فَقَالَ: "هَذَانِ السَّمْعُ وَالْبَصَرُ".

686- (Abdulaziz b. Muttalib'in dedesi) Abdullah b. Hantab'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

⁶⁵⁷ Rivayet daha önce 434 rakamıyla zikredildi.

⁶⁵⁸ Rivayet daha önce 313 ve 314 rakamlarıyla zikredildi.

⁶⁵⁹ Rivayetin hükmü: Hasen.

⁶⁶⁰ Rivayetin hükmü: Sahih.

Biz Efendimiz ﷺ'in yanındaydık. Efendimiz Ebubekir ve Ömer'e ﷺ baktı ve şöyle buyurdur: "Bu ikisi kulağım ve gözüm gibidir."⁶⁶¹

٦٨٧- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَضَعَ الْحَقَّ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ".

687- Ebu Zer ؓ'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Efendimiz ﷺ şöyle buyurmuştur: "Allah ﷻ hakkı Ömer'in ؓ lisanına koymuştur."⁶⁶²

٦٨٨- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ وَعُمَرُ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، وَيَا عُمَرُ، وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّكُمَا، وَاللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَيُحِبُّكُمَا لِحُبِّي إِيَّاكُمَا، وَاللَّهِ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَيُحِبُّكُمَا لِحُبِّ اللَّهِ إِيَّاكُمَا، أَحَبَّ اللَّهُ مِنْ أَحِبِّكُمَا، وَوَصَلَ اللَّهُ مِنْ وَصَلِكُمَا، قَطَعَ اللَّهُ مِنْ قَطَعِكُمَا، أَبْغَضَ اللَّهُ مِنْ أَبْغَضِكُمَا".

688- Ebu Said el-Hudri'den ؓ Efendimiz'in ﷺ Ebubekir ve Ömer'e ﷺ şöyle buyurduğu rivayet edilir:

"Ey Ebubekir ve Ömer Ben sizi seviyorum. Allah'a yemin olsun ki benim size olan sevgimden dolayı O da sizi seviyor. Allah'a yemin olsun ki Allah sevdiğinden dolayı melekler de sizi seviyor. Sizi seveni Allah da sever. Size vasil olana Allah da vasil olur. Sizinle ilişkiyi kesenden Allah da ilişkiyi keser. Size sinirlenene Allah da sinirlenir."⁶⁶³

٦٨٩- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَبَا بَكْرٍ، إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعْطَانِي تَوَابَ مَنْ آمَنَ بِهِ مِنْذُ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ، وَإِنَّ اللَّهَ أَعْطَاكَ يَا أَبَا بَكْرٍ تَوَابَ مَنْ آمَنَ بِي مِنْذُ يَوْمَ بَعَثَنِي اللَّهُ إِلَى أَنْ تَقُومَ السَّاعَةُ".

⁶⁶¹ Tirmizî, 5:613. Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶⁶² Rivayet daha önce 313-315-316-317 rakamlarıyla zikredildi.

⁶⁶³ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

689- Ali عليه السلام'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ'in şöyle buyurmuştur: "Ey Ebubekir Allah ﷻ Adem'i (aleyhissellem) yarattığı günden kıyamet kopana kadar kendisine iman edenlerin sevabını bana vermiştir. Ey Ebubekir Allah'ın bana peygamberlik vermesinden kıyamet kopana kadar Allah'a iman edenlerin sevabını da sana vermiştir."⁶⁶⁴

٦٩٠ - عَنْ عَلِيٍّ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: {مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ} [الفتح: ٢٩] ، قَالَ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ {وَالَّذِينَ مَعَهُ} [الفتح: ٢٩] أَبُو بَكْرٍ، {أَشْدَاءُ عَلَى الْكَفَّارِ} [الفتح: ٢٩] عُمَرُ، {رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ} [الفتح: ٢٩] عَثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ، {تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا} [الفتح: ٢٩] عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، {يَسْتَقُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا} [الفتح: ٢٩] ، طَلْحَةُ وَالرَّيِّسُ، {سَيَمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ} [الفتح: ٢٩] عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَسَعْدٌ، {ذَلِكَ مِثْلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمِثْلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرَزَعٍ أُخْرِجَ شَطَاةٌ فَازَرَهُ فَاسْتَقَلَّظَ فَاسْتَوَى عَلَى سَوْفِهِ يَعْجِبُ الزَّرَّاعُ} [الفتح: ٢٩] الْمُؤْمِنُونَ الْمُحِبُّونَ لَهُمْ، {لَيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارُ} [الفتح: ٢٩] الْمُنْقَضُونَ لَهُمْ، {وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا} [الفتح: ٢٩] .

690- Ali عليه السلام'dan rivayet edildiğine göre:

(Muhammed Allah'ın elçisidir.) ayet-i kerîmesi Rasulullah'a ﷺ, (Beraberinde bulunanlar) ayet-i kerimesi Ebubekir عليه السلام'a, (Kafirlerle karşı çetin) ayet-i kerimesi Ömer'e عليه السلام, (Kendi aralarında merhametlidirler) ayet-i kerimesi Osman b. Affan'a عليه السلام, (Onları rükûa varırken, secde ederken görürsün) Ali b. Ebi Talib'e عليه السلام, (Allah'tan lutûf ve rıza isterler) ayet-i kerimesi Talha ve Zübeyr'e عليه السلام (Yüzlerinde secdelerin izinden nişanları vardır.) ayet-i kerimesi Abdurrahman b. Avf ve Sa'd'a عليه السلام , (Bu, onların Tevrat'taki vasıflarıdır. İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekin benzerler ki bu, ziraatçıların hoşuna gider.) ayet-i kerimesi onları seven müminlere, (Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle kafirleri öfkeliendirir.) ayet-i kerimesi onlara buğz edenlere işaret ediyor." dedi.⁶⁶⁵

⁶⁶⁴ İbn Aşari, Fedailü Sıddik, S.6

⁶⁶⁵ Muhammed Zühri, Fedailü Hulefai Erba'. Rivayetin hükmü : Şiddetli zayıf.

٦٩١ - عَنْ الْمُقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ قَالَ: جَاءُوا بِرَجُلٍ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَدْ أَصَابَ حَدًّا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِأَصْحَابِهِ: "مَا تَرَوْنَ فِيهِ؟" فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: أَرَى أَنْ تُوجَعَ قَرْنَتُهُ، فَقَالَ الْأَنْصَارُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ إِنْ تَطْعَ عُمَرَ فِي أُمَّتِكَ تَشَقَّ عَلَيْهِمْ، وَانْصَرَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَتَى جَبْرِيلَ فَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، إِنَّ رَبَّكَ عَزَّ وَجَلَّ أَعَزَّ الْإِسْلَامَ بِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، فَالْقَوْلُ مَا قَالَ عُمَرُ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَ النَّاسَ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "عُمَرُ مِنِّي، وَأَنَا مِنْ عُمَرَ، وَأَجَلٌ حَيْثُ يَجُلُ عُمَرُ"، وَدَعَا بِالْأَنْصَارِيِّ فَأَقَامَ عَلَيْهِ الْحَدَّ.

691- Mikdam b. Madikeribe'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ'in huzuruna Ensardan had cezasına çarptırılmış bir adam getirdiler. Efendimiz ashabına "Bu adam hakkında ne düşünüyorsunuz" diye sordu. Ömer b. Hattab ؓ şöyle dedi: "Boynuzlarının kırılması düşün- cesindeyim." Ensar ise "Ya Rasulullah ﷺ sen ümmetin hakkında Ömer'i ؓ uyarsan onlara ağır davranmış olacaksın" dediler. Rasulullah ﷺ Hz. Ömer'in bu görüşünü kabul etmedi. Hemen Cebrail (aleyhisellem) geldi. "Ey Muhammed Allah ﷻ İslam'ı Ömer ile yüceltmıştır. Hüküm Ömer'in ؓ dediğidir." Rasulullah ﷺ dışarı çıktı ve insanlara durumu haber verdi ve şöyle dedi. "Ömer benden ben de Ömer'denim Ömer'in helal gördüğü şeyleri ben de helal görürüm." Ensardan olan o adamı çağırttı ve had ceza- sını uyguladı.⁶⁶⁶

٦٩٢ - عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَعْلَمَ بِاللَّهِ، وَلَا أَقْرَأَ لِكِتَابِ اللَّهِ، وَلَا أَفْقَهَ فِي دِينِ اللَّهِ، مِنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

692- Kabisa b. Cabir'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ömer b. Hattab ؓ'dan daha iyi Allah'ı bilen, kitabını çokça okuyan ve dinini en iyi bilen kimse görmedim.⁶⁶⁷

⁶⁶⁶ Rivayetin hükmü: Şiddetli Zayıf.

⁶⁶⁷ Rivayet daha önce 482 rakamıyla zikredildi.

٦٩٣- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ فِي السَّمَاءِ الدُّنْيَا ثَمَانِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لِمَنْ أَحَبَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، وَفِي السَّمَاءِ الثَّانِيَةِ ثَمَانُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَلْعَنُونَ مَنْ أَبْغَضَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ".

693- Ebu Hureyre ؓ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Dünya semasında seksen bin melek Ebubekir ve Ömer'i ﷺ sevenlere istiğfar ederler. İkinci semada ki seksen bin melek ise Ebubekir ve Ömer'e ﷺ gazab edenlere lanet ederler."⁶⁶⁸

٦٩٤- عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَوْ كَانَ بَعْدِي نَبِيٌّ لَكَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ".

694- Ukbe b. Amir ؓ'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah'ı ﷺ şöyle buyururken duydum: "Eğer benden sonra bir peygamber gelecek olsaydı o Ömer b. Hattab ؓ olurdu."⁶⁶⁹

٦٩٥- عَنْ الْقَاسِمِ قَالَ: كَانَ لِأَبِي بَكْرٍ غُلَامٌ يَأْتِيهِ بِكِسْرَتِهِ كُلِّ لَيْلَةٍ فَيَسْأَلُهُ عَنْهَا: مِنْ أَيْنَ أَصْنَعُ؟ قَالَ: أَصْنَعُهُ مِنْ كَذَا وَكَذَا، فَأَتَى لَيْلَةً بِكِسْبِهِ وَأَبُو بَكْرٍ قَدْ طَالَ صِيَامُهُ فَتَسَبَّى أَنْ يَسْأَلَهُ، فَوَضَعَ يَدَهُ فَأَكَلَ، فَقَالَ الْغُلَامُ لِأَبِي بَكْرٍ: كُنْتُ تَسْأَلُنِي كُلَّ لَيْلَةٍ عَنْ كِسْبِي إِذَا جِئْتُكَ، فَلَمْ أَرِ سَأَلْتَنِي عَنْ كِسْبِي اللَّيْلَةَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي مِنْ أَيْنَ هُوَ؟ قَالَ: كُنْتُ تَكْهَنْتُ لِقَوْمٍ فِي الْخَاهِلِيَّةِ، فَلَمْ يُعْطُونِي أَجْرَ كَهَانَتِي، حَتَّى كَانَ الْيَوْمَ فَلَقِيَهُمْ الْيَوْمَ فَأَعْطُونِي، وَإِنَّمَا كَانَ كَذِبًا، قَالَ: فَأَدْخَلَ أَبُو بَكْرٍ أَصْنَعُهُ فِي خَلْقِهِ فَجَمَلَ يَتَقَيًّا، قَالَ: فَذَهَبَ الْغُلَامُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هِيَ، أَكْذَبْتَ أَبَا بَكْرٍ"، قَالَ: فَضَحِكَ، أَخْبَرَهُ قَالَ: ضَحِكًا شَدِيدًا، وَقَالَ: "وَنَحَكَ إِنْ أَبَا بَكْرٍ يَكْذِبُ أَنْ يَدْخُلَ بَطْنُهُ إِلَّا طَيِّبٌ".

⁶⁶⁸ Rivayet mevzu kaynaklarında geçmektedir.

⁶⁶⁹ Rivayet daha önce 676 rakamıyla zikredildi.

695- Kasım'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ebubekir'in ﷺ bir kölesi vardı. Bu her gece bir ekmek dilimi getirirdi ve Ebubekir ona Bunu nereden kazandın diye sorardı. O da felan şeyden kazandım derdi. Bir gece kazandığı şeyle köle geldi. Ebubekir'in orucu o gün uzadı ve ona her zaman ki sorduğu soruyu sormayı unuttu. Elini yemeğe koydu ve yedi. Kölesi ben geldiğim zaman sen bana kazancım hakkında soru sorardın. Bu gece ise bana kazancım hakkında soru sormadın.

Ebubekir: "Söyle bunu nereden kazandın."

Köle: "Ben cahiliye devrinde bir kavim için kahinlik yapmıştım. Lakin benim bu yaptığım işin karşılığını vermemişlerdi. Bugün onlarla karşılaştım ve bana ücretimi verdiler." O köle yalan söylemişti.

Ravi dedi ki: "Ebubekir hemen parmağını boğazına soktu ve yediklerini kustu." Köle Efendimiz'in ﷺ yanına gitti ve durumu anlattı.

Efendimiz "Hadi! Sen Ebubekir'e yalan mı söyledin?"

Ravi dedi ki: O güldü şöyle dediğini zannediyorum: Şiddetli bir şekilde güldü.

Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu: "Vay sana! Ebubekir karnına helalden başka bir şeyin girmesinden hoşlanmaz."⁶⁷⁰

٦٩٦ - وَقَدْ ذَكَرَ طَلْحَةُ بْنُ مُصَرِّفٍ قَالَ: قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: أَلَيْسَ هَذَا مَقَامَ خَلِيلِ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "بَلَى"، قَالَ: أَلَا تَتَّخِذُهُ مُصَلًّى؟ قَالَ: فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {وَاتَّخِذُوا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى} [البقرة: ١٢٥] ، قَالَ: فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَتَّخِذُوا.

696- Talha b. Musarrif şöyle söylediğini zikretti:

Ömer b. Hattab ﷺ şöyle dedi: "Yâ Rasulullah bu makam Rabbimizin dostunun makamı değil mi?"

Efendimiz ﷺ "Evet" buyurdu.

Ömer ؓ "O yeri musalla almayalım mı" dedi.

Allah ﷻ (Siz de Makam-ı İbrahim'den kendinize bir namaz yeri edin) ayet-i kerimesini indirdi.

Ravi dedi ki: Rasulullah ﷺ onlara orayı namazgah edinmelerini emretti.⁶⁷¹

٦٩٧ - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّهُ حَدَّثَهُمْ قَالَ: رَجَفَ أَحَدٌ، فَقَالَ: "اسْكُنْ حِرَاءَ عَلِيكَ نَبِيٍّ، وَصِدِّيقٍ، وَشَهِيدَانِ، الصَّدِّيقُ أَبُو بَكْرٍ، وَالشَّهِيدَانِ عُمَرُ وَغُثْمَانُ".

697- Enes b. Malik'den ؓ rivayet edildiğine göre şöyle dediğini tahdis etti: Uhud dağı sarsıldı. Uhud dağına şöyle seslendi: Ey Dağ! Senin üzerinde bir nebi, bir siddık, iki tane de şehit var. Siddık Ebubekir, Şehitler de Ömer ve Osman.⁶⁷²

٦٩٨ - حَدَّثَنِي أُمُّ عَمْرٍو بِنْتُ حَسَّانَ بْنِ زَيْدٍ أَبِي الْفَضْلِ قَالَتْ: سَمِعْتُ أَبَا الْفَضْلِ يَقُولُ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ الْأَكْبَرَ، يَغْنِي مَسْجِدَ الْكُوفَةِ، وَعَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ قَائِمٌ يَخْطُبُ النَّاسَ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَتَادَى ثَلَاثَ مَرَّاتٍ بِأَعْلَى صَوْتِهِ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، تَبَيَّنَتْ أَنْكُمْ تُكَيِّزُونَ فِيَّ وَفِي غُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، وَإِنْ مَثَلِي وَمَثَلُهُ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {وَتَرَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ} [الحجر: ٤٧].

698- Ummu amr binti Hassane b. Zeyd Ebi Gusn dedi ki:

Ebi Gusn'un şöyle dediğini duydum: "Mescid-i Ekber'e girdim. Yani Kufe mescidine. Ve Hz. Ali ؓ minberin üstünde insanlara hutbe veriyordu. Yüksek bir sesle üç kere şöyle seslendi: 'Bana ulaşan habere göre benim ve Osman b. Affan'ın ؓ üstüne çok geliyorsunuz. Benim ve onun misali Allah'ın Kur'ân-ı Kerim'inde dediği gibidir. (Biz, onların kalplerindeki kini söküp atuk. Artık onlar sedirler üzerinde, kardeşler olarak karşılıklı otururlar.)⁶⁷³

⁶⁷¹ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶⁷² Rivayeti daha önce 81 rakamıyla zikredildi.

⁶⁷³ Dürul Mensur, 4:101.

٦٩٩- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ: وَلَيْتَا أَبُو بَكْرٍ خَلِيفَةُ اللَّهِ أَبْرَهُ وَأَخْنَاهُ عَلَيْنَا.

699- Abdullah b. Cafer'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"Bizi Ebubekir idare etmiştir. Allah'ın en hayırlı halifesi bize en merhametlisi ve bize karşı en iyi olanıdır."**⁶⁷⁴

٧٠٠- عَنْ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ بَعَثَ يَزِيدَ بْنَ أَبِي سَفْيَانَ إِلَى الشَّامِ، فَمَشَى مَعَهُ نَحْوًا مِنْ مِائَتَيْنِ قَعِيلٍ: يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ، لَوْ انْصَرَفْتَ، فَقَالَ: لَا، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَنْ اغْبَرَّتْ قَدَمَاهُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَرَّمَهُمَا اللَّهُ عَلَى النَّارِ".

700- İbni Ömer ؓ'dan şöyle rivayet edilmiştir:

Ebubekir Yezid b. Ebi Sufyan'ı Şam'a göndermişti. Ve onunla birlikte yaklaşık 2 mil yürüdü ve Ebubekir ؓ'ya şöyle denildi. **"Ey Rasulullah'ın halifesi kaçırıyorsunuz? Ebubekir ؓ dedi ki: "Hayır Ben Rasulullah'ı şöyle derken işittim. "Allah yolunda tozlanan ayaklara Allah ateşi haram kılmuştur."**⁶⁷⁵

٧٠١ - عَنْ أَبِي مَعْشَرٍ قَالَ: كُنْتُ مَعَهُ فِي الْكُنَاسَةِ فَرَأَى رَجُلًا فَقَالَ: تَعْرِفُ هَذَا؟ قَالَ: قُلْتُ لَا، قَالَ: هَذَا الْمُكْمِلُ فِي الشَّرِّ، قُلْتُ: لِمَ سَمِي هَذَا الْمُكْمِلُ فِي الشَّرِّ؟ قَالَ: يَنْتَقِصُ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ، لَيْسَ بِالْكَوْفَةِ أَحَدٌ يَنْتَقِصُهُمَا غَيْرُهُ.

701- Ebi Ma'ser'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ben onunla birlikte çöplükteydim. Ve bir adam gördü.

Dedi ki: **"Bu adamı tanıyorsunuz?"**

Ben; **"Bilmiyorum"** dedim.

O da: **"Şerri tamamlayan adamdır"** dedi.

Ben de ona **"neden şerri tamamlayan adam dedin"** diye sordum.

⁶⁷⁴ Rivayetin hükmü: Hasen liğayrihi.

⁶⁷⁵ Rivayetin hükmü: Şiddetli zayıf.

O da: "O adam Ebubekir ve Ömer'i ؓ ayıpladı. Kufe'de ondan başka onları ayıplayan yoktur."⁶⁷⁶

۷۰۲ - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَسْزُونَ الرَّافِضَةَ، يَرْفُضُونَ الْإِسْلَامَ وَيُلْفِظُونَهُ، فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّهُمْ مُشْرِكُونَ"

702- İbni Abbas ؓ'dan şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ahir zamanda Rafize denilen bir kavim olacak. Onlar İslam'ı reddedecekler ve İslam'ı konuşup duracaklar. Onları öldürünüz. Onlar müşriktirler."⁶⁷⁷

۷۰۳ - عَنْ أَبِي سُلَيْمَانَ الْهَمْدَانِيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: يَأْتِي قَوْمٌ نَعْدَنَا يَنْتَحِلُونَ شِيعَتَنَا وَلَيْسُوا بِشِيعَتِنَا، لَهُمْ بَزْرُوآ آيَةٌ، ذَلِكَ أَنَّهُمْ يَشْتُمُونَ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ فَإِنَّهُمْ مُشْرِكُونَ

703- Ebi Süleyman el-Hemdaniyyi'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ali b. Ebi Talib ؓ şöyle buyurdu: "Bizden sonra bizim yolumuzu sahiplenecekler. Onlar bizim yolumuzda değiller. Onlar ayetlerde kusurlar bulurlar. Onlar Ebubekir ve Ömer'e ؓ söverler. Onlarla karşılaştığınız zaman onları öldürünüz. Onlar müşriktirler."⁶⁷⁸

۷۰۴ - حَدَّثَنِي أُمُّ عَمْرٍو بِنْتُ حَسَّانَ بْنِ زَيْدٍ أَبِي الْقَصَصِ، قَالَ: حَدَّثَنِي صَاحِبِي، وَكَانَ يَقَالُ لَهُ: سَعِيدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ قَيْسِ بْنِ عَبْسٍ، صَاحِبِ الطَّائِفِ، اسْتَعْمَلَهُ عَلَيْهَا غُثْمَانُ بْنُ عُفَّانَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: يُلَغَّبِي أَنَّ حَفْصَةَ بِنْتَ عُمَرَ قَالَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِذَا أَنْتَ مَرِضْتَ قَدِّمْتُ أَبَا بَكْرٍ، قَالَ: "لَيْسَ أَنَا أَقْدَمُهُ، وَلَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقْدِمُهُ".

⁶⁷⁶ Rivayetin hükmü: Zayıf.

⁶⁷⁷ Rivayet daha önce 651 rakamıyla zikredildi.

⁶⁷⁸ Rivayetin hükmü: Zayıf.

704- Rivayet edildi ki:

Hafsa binti Ömer ؓ Rasulullah'a ﷺ şöyle dedi: "Sen hastalandığın zaman Ebubekir'i ؓ öne geçirdin."

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Onu ben değil Allah öne geçirdi buyurdu."⁶⁷⁹

۷۰۵- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "هَذَا نَسِئًا كَهَوْلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّ وَالْمُرْسَلِينَ".

705- Ebu Hüreyre'den ؓ şöyle dediği rivayet ediliyor:

Ebubekir ve Ömer huzurda bulunuyordu. Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu: "Bu ikisi nebiler ve mürseller haricinde önce gelen ve sonra gelen tüm cennetliklerin efendileridir."⁶⁸⁰

۷۰۶- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ الرَّجُلَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ لِيُشْرِفَ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ كَأَنَّهُ كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ، وَإِنْ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ لِمِنْهُمْ، وَأَنْعَمًا"

706- Ebu Hureyre ؓ Rasulullah'tan ﷺ şöyle rivayet etmiştir.

"Cennet ehlinde bir adam parlak bir yıldız gibi cennet ehlinde daha yüksek mertebedir. Ebubekir ve Ömer onlardandır. Hatta onlardan daha faziletlidirler."⁶⁸¹

۷۰۷- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: مَا كُنَّا تَبْعُدُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْزِلُ عَلَى لِسَانِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ.

707- Ali b. Ebi Talib ؓ'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Biz sekinetin Ömer b. Hattab'ın lisanına indiğini uzak görmedik."⁶⁸²

⁶⁷⁹ Rivayet daha önce 698 rakamıyla zikredildi.

⁶⁸⁰ Rivayet daha önce 200 rakamıyla zikredildi.

⁶⁸¹ Rivayet daha önce 131-164-165-596-667 rakamlarıyla zikredildi.

⁶⁸² Rivayet daha önce 310 rakamıyla zikredildi.

۷۰۸- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، لَيْسَ مَعَنَا إِلَّا اللَّهُ، فَرَأَى أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ فَقَالَ: "هَذَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، لَا تُخَيِّرُهُمَا يَا عَلِيُّ".

708- Ali b. Ebi Talib ؓ'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ ile birlikte oturuyorduk. Yanımızda kimse yoktu. Efendimiz Ebubekir ve Ömer'i gördü ve şöyle dedi: **"Bu ikisi nebiler ve mürseller haricinde önce gelen ve sonra gelen tüm cennetliklerin efendileridir. Bunu onlara söyleme."**⁶⁸³

۷۰۹- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: أَقْبَلَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا آخِذٌ بِيَدِ صَاحِبِهِ، قَالَ: فَلَمَّا رَأَاهُمَا قَالَ: "هَذَانِ سَيِّدَا كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، لَا تُخَيِّرُهُمَا يَا عَلِيُّ".

709- Ali b. Ebi Talib ؓ'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ebubekir ve Ömer ؓ Rasulullah'a ﷺ yönelmişlerdi. Onlardan her biri arkadaşının elini tutuyordu. Rasulullah onları görünce şöyle buyurdu: **"Bu ikisi nebiler ve mürseller haricinde önce gelen ve sonra gelen tüm cennetliklerin efendileridir."**⁶⁸⁴

۷۱۰- عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: أَخَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، فَأَقْبَلََا أَخِذًا أَحَدُهُمَا بِيَدِ صَاحِبِهِ، فَقَالَ: "مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى سَيِّدِي كَهُولِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ إِلَّا النَّبِيَّينَ وَالْمُرْسَلِينَ فَلْيَنْظُرْ إِلَى هَذَيْنِ الْمُقْبِلَيْنِ".

710- Şabi'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ Ebubekir ve Ömer'i kardeş ilan etti. Onlar birbirlerinin ellerini tutmuş oldukları halde Rasulullah'a ﷺ yöneldiler. Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Kim nebiler ve mürseller haricinde önce gelen ve sonra gelen**

⁶⁸³ Rivayet daha önce 93 rakamıyla zikredildi.

⁶⁸⁴ Rivayetin hükmü: Sahih.

tüm cennetliklerin efendilerine bakmaktan hoşlanıyorsa bu gelen iki kişiye baksınlar."⁶⁸⁵

٧١١ - قَالَ عَلِيٌّ: مَا كُنَّا تَبْعُدُ أَنَّ السَّكِينَةَ تَنْطِقُ عَلَى فَمِ عُمَرَ، وَقَدْ كُنَّا نَرَى أَنَّ شَيْطَانَ عُمَرَ يَهَابُ عُمَرَ أَنْ يَأْمُرَ بِمَغْصِيَةٍ.

711- Ali ؑ şöyle dedi:

"Biz sekinetin Ömer b. Hattab'ın lisanında konuştuğunu uzak görmezdik. Biz Ömer'in şeytanını ona masiyeti emretmekten korkar görürdük."⁶⁸⁶

٧١٢ - عَنِ الْحَكَمِ بْنِ أَبِي الْقَاصِ قَالَ: كُنْتُ إِلَى جَانِبِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ وَدَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلٌ، فَقَالَ: مِمَّنْ أَنْتَ؟ فَقَالَ: مِنْ أَهْلِ نَجْرَانَ، قَالَ: هَلْ لَكَ نَسَبٌ فِي غَيْرِهِمْ؟ قَالَ: لَا وَاللَّهِ، قَالَ: بَلَى وَاللَّهِ، حَتَّى تَحَالَفَا، حَتَّى لَكَائِي وَجَدْتُ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَقْسِي، ثُمَّ قَالَ: أَغْزِمَ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ يَغْلُمُ أَنَّ لَهُ نَسَبًا فِي غَيْرِ أَهْلِ نَجْرَانَ إِلَّا قَامَ، فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، جَدُّهُ، أَوْ جَدَّةُ أَبِيهِ، مِنْ غَيْرِ أَهْلِ نَجْرَانَ، فَقَالَ عُمَرُ: مَهْ، إِنَّا نَقْفُو الْأَنْثَى ثَلَاثًا.

712- Hakem b. Ebi As'ın şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ömer b. Hattab'ın ؑ yanındaydık. Bir adam geldi ve Hz. Ömer: "Sen kimlerdensin" diye sordu. Adam şöyle cevap verdi: "Necran ehlinenim." Hz. Ömer; "Onların dışında bir nesebin var mı?" diye soru sordu Hz. Ömer. Adam "Vallahi yok" diye cevap verdi. Hz. Ömer "Senin başka bir nesebin daha var" diyor. İkisi yemin etmeye başladı. Ben müminlerin emirine karşı içimde bir kızgınlık buldum. Sonra Hz. Ömer onun Necran ehlinin dışında bir nesebi olduğunu bilen varsa ayağa kalkmasını rica etti. Sonra bir adam ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Ya Emirul mü'minin. Onun nenesi veya nenesinin babası necran ehlinin dışında." Ömer ؑ şöyle dedi: "Yeter! Biz bir şeyin peşini üç kere takib ederiz."⁶⁸⁷

⁶⁸⁵ Rivayetin hükmü: Mürsel.

⁶⁸⁶ Rivayet daha önce 310-640-614 rakamlarıyla zikredildi.

⁶⁸⁷ İbn Sa'd, 3:289.

٧١٣- قَتَا ابْنُ بَرْنَدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِبِلَالٍ فَقَالَ: "يَا بِلَالُ، بِمَ سَبَقْتَنِي إِلَى الْجَنَّةِ؟ إِنِّي دَخَلْتُ الْجَنَّةَ الْبَارِحَةَ فَسَمِعْتُ خَشْخَشَتَكَ أَمَامِي، فَأَتَيْتُ عَلَى قَصْرِ مِنْ ذَهَبٍ مُرَبَّعٍ، فَقُلْتُ: لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ؟ قَالُوا: لِرَجُلٍ مِنْ أُمَّةٍ مُحَمَّدٍ، قُلْتُ: فَأَنَا مُحَمَّدٌ، لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ؟ قَالُوا: لِرَجُلٍ مِنَ الْعَرَبِ، قُلْتُ: أَنَا عَرَبِيٌّ، لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ؟ قَالُوا: لِرَجُلٍ مِنْ قُرَيْشٍ، قُلْتُ: أَنَا قُرَيْشِيٌّ، لِمَنْ هَذَا الْقَصْرُ؟ قَالُوا: لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ".

713- Bize İbnu Bureyde babasının şöyle dediğini tahdis etti:

Rasulullah ﷺ Bilal'i ؓ çağırdı ve şöyle dedi: "Ey Bilal cennete girmekte benim önüme nasıl geçtin? Dün cennete girdiğimde önümde senin sesini duydum. Sonra dört köşesi altından olan bir köşke geldim. Bu kimin diye sordum. Ümmet-i Muhammed'den bir adamın dediler. Ben Muhammed'im dedim. Bu köşk kimin diye tekrar sordum. Bu araplardan bir adamın dediler. Ben arabım dedim. Sonra tekrar bu köşk kimin diye sordum. Bu kureyş'ten bir adamın dediler. Ben kureyşliyim dedim. Sonra bu köşk kimin diye tekrar sordum. Bu köşk Ömer b. Hattab'ın dediler.⁶⁸⁸

٧١٤- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَعَدَنِي أَنْ يُدْخِلَ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِي أَرْبَعِمِائَةَ أَلْفٍ"، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: زِدْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "وَهَكَذَا"، وَجَمَعَ كَقَفَةٍ، قَالَ: زِدْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "وَهَكَذَا"، فَقَالَ عُمَرُ: حَسْبُكَ يَا أَبَا بَكْرٍ، فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: دَعْنِي يَا عُمَرُ، وَمَا عَلَيْكَ أَنْ يُدْخِلَنَا اللَّهُ الْجَنَّةَ كُلُّنَا، فَقَالَ عُمَرُ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ إِنْ شَاءَ أَدْخَلَ خَلْقَهُ الْجَنَّةَ بِكَفٍّ وَاحِدٍ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "صَدَقَ عُمَرُ".

714- Enes'den şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Allah ﷻ bana ümmetimden dört yüz bin kişinin gireceğini vaad etti." Ebubekir ؓ "Artur Yâ Rasulullah" dedi. Rasulullah; "Bu kadar" diye cevap verdi. Ebubekir elini yumruk yaparak "Artur Yâ Rasulullah" dedi. Efendimiz; "Bu kadar" dedi. Ömer ؓ şöyle dedi: "Yeter Yâ Ebubekir." Ebubekir; "Bırak beni Yâ Ömer, Allah'ın hepimizi cennete almasından sana ne. Ömer ؓ şöyle dedi; Allah ﷻ is-

⁶⁸⁸ Rivayet daha önce 451 rakamıyla zikredildi.

terse bir avuçta mahlukatı cennete sokabilir." Rasulullah; "Ömer doğru söyledi" buyurdu.⁶⁸⁹

٧١٥- عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: " دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَرَأَيْتُ قَصْرًا مِنْ ذَهَبٍ، قُلْتُ: لِمَنْ هَذَا؟ قَالُوا: هَذَا لِشَابٍّ مِنْ قُرَيْشٍ، فَطَشْتُ أَنِّي أَنَا هُوَ، قَالُوا: لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ."

715- Enes'den Rasulullah'in ﷺ şöyle dediği rivayet edilmiştir.

"Cennet'e girdim ve altından bir köşk gördüm. Bu kimin diye soru sordum. Bu Kureyş'ten bir gencin dediler. Ben o gencin kendim olduğunu zannettim. Dediler ki: Bu köşk Ömer b. Hattab'ın.⁶⁹⁰

٧١٦- عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَرْحَمُ أُمَّتِي أَبُو بَكْرٍ، وَأَشَدُّهَا فِي دِينِ اللَّهِ عُمَرُ".

716- Enes'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ümmetimin en merhametlisi Ebubekir Allah'ın dini hususunda en şiddetlisi ise Ömerdir."⁶⁹¹

٧١٧ - عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ أَنَّهُ قَالَ: أَتَى إِلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، فَقَالُوا: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، إِنَّا لَقَيْنَا رَجُلًا يَسْأَلُ عَنْ تَأْوِيلِ الْقُرْآنِ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ امْكِنِّي مِنْهُ، قَالَ: فَبَيْنَا عُمَرُ ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسٌ يَغْدِي النَّاسَ إِذْ جَاءَهُ وَعَلَيْهِ ثِيَابٌ وَعِمَامَةٌ، فَقَدَّاهُ، ثُمَّ إِذَا قَرَعَ قَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، {وَالذَّارِيَاتُ ذُرَّوًا فَالْحَامِلَاتُ وِقْرًا} [الذاريات: ٢] ، قَالَ عُمَرُ: أَنْتَ هُوَ؟ فَقَالَ إِلَيْهِ وَخَسِرَ عَنْ ذِرَاعَيْهِ، فَلَمْ يَزَلْ يَجْلِدُهُ حَتَّى سَقَطَتْ عِمَامَتُهُ، ثُمَّ قَالَ: وَاحْمِلُوهُ حَتَّى تَقْدِمُوهُ بِلَادَهُ، ثُمَّ لِقِمَ خَطِيئًا ثُمَّ لِقِلَ: إِنَّ صَيِّغًا ابْتَنَى الْعِلْمَ فَأَخْطَأَ، فَلَمْ يَزَلْ وَضِيعًا فِي قَوْمِهِ حَتَّى هَلَكَ، وَكَانَ سَيِّدَ قَوْمِهِ.

⁶⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 3:165

⁶⁹⁰ Rivayet daha önce 451 rakamıyla zikredildi.

⁶⁹¹ Haub, El Fakih, 2:139.

717- Saib b. Yezid'in şöyle dediği rivayet edilmiştir:

Ömer b. Hattab'ın yanına bir grub geldi. Dediler ki: "Biz Kur'ân'ın tevilini soran bir adamla karşılaştık."

Ömer rahme; "Allah'ım bana onunla karşılaşma fırsatı ver." dedi. Bir gün Hz. Ömer aramızda oturuyordu ve insanlara yemek veriyordu. Üzerinde bir elbise ve sarık olduğu halde geldi. Hz. Ömer ona da yemek verdi. Yemeği bittikten sonra adam: "Ey Müminlerin emiri (Savurdukça savuranlara, yükü taşıyanlara yemin olsun ki...) ayet-i kerimelerinin manası nedir?

Ömer rahme; "O tevil soran adam sen misin?" diye sordu. Sonra ona doğru yürüdü ve onu kollarından kaldırıp sarığı düşene kadar hafifçe dövdü. Sonra şöyle dedi. "Onu memleketine gidene kadar refaket edin. Sonra biriniz kalsın ve şöyle desin. Bu adam ilim öğrenmek istedi ve hata yaptı. O adam kavminin efendisiydi ve ölene kadar kavminde alçak bir durumda kaldı.⁶⁹²

٧١٨ - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ عَنْ رِجَالِهِ الْمُسَمِّينَ قَالُوا: مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بْنِ ثَقِيلٍ بْنِ عَبْدِ الْعَزَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُرْطٍ بْنِ رِيَّاحٍ بْنِ قُرْطٍ بْنِ رَزَّاحٍ بْنِ عَبْدِ بْنِ كَعْبٍ بْنِ لُؤَيٍّ. قَالَ إِبْرَاهِيمُ الْحَرَبِيُّ: لَيْسَ كَذَا نَسَبَ عُمَرُ، هَذَا وَهُمْ مِنْ ابْنِ إِسْحَاقَ، إِنَّمَا هُوَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رِيَّاحٍ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قُرْطٍ بْنِ رَزَّاحٍ.

718- Muhammed b. Ömer'den şöyle rivayet edildi:

Bedre şahid olanlardan biri de Lüeyyi'nin oğlu Ka'b'ın oğlu Adıyy'ın oğlu Razah'ın oğlu Kurt'un oğlu Riyah'ın oğlu Kurt'un oğlu Abdullah'ın oğlu Abduluzza'nın oğlu Nufyl'ın oğlu Hattab'ın oğlu Ömer idi. İbrahim el-Harbi şöyle dedi. Hz. Ömer'in nesebi bu şekilde değil. İbni İshak hata yapmıştır. O Razah'ın oğlu Kurt'un oğlu Abdullah'ın oğlu Riyah'ın oğlu Abdullah'ın oğlu Hattab'ın oğlu Ömerdir.⁶⁹³

⁶⁹² İbn Battal, İbanetül Kübra, 2:139

⁶⁹³ Rivayetin hükmü: Zayıf.

HZ. OSMAN

OSMAN BİN AFFAN'ın (R.ANHU) FAZİLETİ

٧١٩- أخبرنا أبو بكر أحمد بن جعفر بن حمدان بن مالك القطيعي ، قتنا أبو عبد الرحمن عبد الله بن أحمد بن محمد بن حبل قال: حدثني أبي، قتنا إسماعيل بن إبراهيم قال: أنا الجريري، عن عبد الله بن شقيق، عن ابن حوالة قال: أتيت على رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو جالس في ظل دومة، وعنده كاتب يملئ عليه، فقال: "أنكتبك يا ابن حوالة؟" قلت: فيم يا رسول الله؟ فأعرض عني وأكب على كتفه يملئ عليه، ثم رفع رأسه إلي فقال: "أنكتبك يا ابن حوالة؟" قلت: فيم يا رسول الله؟ فأعرض عني وأكب على كتفه يملئ عليه، فنظرت فإذا في الكتاب عمر، فعرفت أن عمر لا يكتب إلا في خير، فقال: "أنكتبك يا ابن حوالة؟" قلت: نعم، فقال: "يا ابن حوالة، كيف تفعل في فتن تخرج في أطراف الأرض كأنها صياصي بقر؟" قلت: لا أدري، ما خار الله لي ورسوله، فقال: "فكيف تفعل في أخرى تخرج بعدها كان الأولى فيها انتفاحة أرنب؟" قلت: لا أدري، ما خار الله لي ورسوله، قال: "اتبعوا هذا"، ورجل مقفى حبند، فانطلقت قسميت فأخذت بمنكيه، فأقبلت به إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقلت: أهذا؟ - وقال إسماعيل مرة: هذا؟ - قال: نعم، يعني وإذا هو عثمان.

719- Abdullah İbn Havāle ؓ dedi ki: Rasûlullah'ın yanına geldim. O da devme ağacının gölgesinde oturuyordu. Yanında da katipleri oturuyordu.

Dedi ki: "Seni yazmış mı Ey İbn Havale?"

Ben dedim ki: "Nereye yazdı mı ya Rasûlullah" benden yüz çevirdi ve katibine döndü sonra yine bana baktı ve dedi ki "Ey İbn havale seni yazdı mı?"

Ben: "Nereye yazdı mı ey Allah'ın Rasulü?" dedim.

Yine benden yüz çevirdi ve katibe döndü. Sonra ben gidip yazılan şeye baktım. Ömer hayırlı kim varsa yazmıştı. Ben de baktım Rasûlullah dedi ki: **"Seni yazmış mı ey İbn Havale?" bende "evet yazmış" dedim**

Efendimiz: ﷺ **"Ey İbnu Havale, yeryüzünde bir öküzün boynuzları bir fitne çıkacak. O zaman ne yapacaksın?" dedi.**

Bende dedim ki: **"Allah ve Rasulü bana ne seçti ben bilmiyorum" dedim.**

Rasûlullah sonra dedi ki **"Bu birinci fitneden sonra bir fitne daha çıkacak ki önceki fitnenin yanında bir tavşanın şişmesi gibi kalacak. O zaman ne yapacaksın?"**

Dedim ki: **"Allah ve Resulü benim için ne seçti bilmiyorum"**

Rasûlullah **"falancaya uyun."** Dedi ve orada duran bir adama işaret etti. Bende gittim onun omuzlarından tuttum ve Rasûlullah'a götürdüm. Dedim ki **"Bu mu ey Allah'ın rasulü?"** sonra bir daha sordum, Rasûlullah dedi ki: **"evet"**. O işaret edilen de Osman'dı ﷺ. ⁶⁹⁴

٧٢٠- حدثنا عبد الله، قتنا علي بن مسلم قتنا سليمان بن حرب قتنا أبو هلال، عن قتادة، عن عبد الله بن شقيق، عن مرة البهزي قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "تهيج على الأرض فتن كصيافي البقر"، فمر رجل متنع، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "هذا وأصحابه يومئذ على الحق"، فقممت إليه فكشفت فناعه وأقبلت بوجهه إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقلت: يا رسول الله، هو هذا؟ قال: "هو هذا"، قال: فإذا بعثمان بن عفان.

720- Murra el-Behzi ﷺ şöyle demiştir:

Rasûlullah ﷺ dedi ki: **"İneğin topuğuna batan diken gibi yeryüzünde fitne çıkacak."** O sırada oradan yüzü kapalı bir adam geçti. Efendimiz onu işaret buyurdu ki **"bu adam ve arkadaşları o gün hak üzere olacak"** Behzi ﷺ dedi ki **"bende bekledim, adam yüzünü açıp efendimizin tarafına bak-**

ı" bende dedim ki "Ey Allah'ın Rasulü o bahsettiğin hak üzere olacak adam bu mu?" Rasûlullah ؓ "O adam budur" dedi. O kişi Osman bin affan idi.⁶⁹⁵

۷۲۱- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسحاق بن سليمان الرازي قتنا مغيرة بن مسلم، عن مطر الوراق، عن ابن سيرين، عن كعب بن عجرة قال: ذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم فتنة فقربها وعظمها، قال: ثم مر رجل متقع في ملحفة فقال: "هذا يومئذ على الحق"، قال: فانطلقت مسرعا، أو محضرا، فأخذت بضيعه فقلت: هذا يا رسول الله؟ قال: "هذا"، فإذا عثمان بن عفان.

721- Kab bin Ucre ؓ şöyle demiştir:

Rasûlullah ؓ büyük ve yakın olan fitnelerden bahsetti. O sırada oradan yüzü örtüler içinde bir adam geçti. Rasûlullah ؓ dedi ki: "**Bu adam o gün geldiğinde hak üzere olacaktır.**" Bunun üzerine süratlice gidip adamın iki kolundan tuttum dedim ki: "**Bu mu Yâ Rasûlullah?**" dedi ki "evet" o kişi Osman bin affandı.⁶⁹⁶

۷۲۲- حدثنا أبي، قتنا يزيد بن هارون قال أنا هشام، عن محمد، عن كعب بن عجرة قال: كنت عند رسول الله صلى الله عليه وسلم فذكر فتنة فقربها، فمر رجل متقع فقال: "هذا يومئذ على الهدى"، قال: فاتبعته حتى أخذت بضيعه فحولت وجهه إليه وكشفت عن رأسه فقلت: هذا يا رسول الله؟ قال: "نعم"، فإذا هو عثمان بن عفان

722- Kab bin Ucre ؓ şöyle demiştir:

Rasûlullah ؓ yakın olan fitnelerden bahsetti. O sıra yanımızdan başı örtülü bir adam geçti. Rasûlullah ؓ onu göstererek dedi ki: "**Bu adam o gün geldiğinde hidayet üzere olacaktır.**" Bunun üzerine adamın kolundan tuttum yüzünü Rasûlullah'a çevirdim "**Bu mu ey Allah'ın Rasulü?**" dedim. Rasûlullah ؓ "evet" dedi. O kişi Osman bin affan idi.⁶⁹⁷

⁶⁹⁵ Ibn Sâd 7-278

⁶⁹⁶ Ahmed 4-243, İbn Mace 1

⁶⁹⁷ Ahmed, İbn Mace

۷۲۳- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، حدثنا عفان قتنا وهيب قال: حدثنا موسى بن عقة قال: حدثني أبو أمي حبيبة، أنه دخل الدار وعثمان محصور فيها، وأنه سمع أبا هريرة يستأذن عثمان في الكلام، فأذن له، فقام فحمد الله وأثنى عليه ثم قال: إني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "إنكم تلقون بعدي فتنة واختلافا، أو قال: اختلافا وفتنة"، فقال له قائل من الناس: فمن لنا يا رسول الله؟ فقال: "عليكم بالأمين وأصحابه" وهو يشير إلى عثمان بذلك.

723- Musa bin Ukbe dedi ki: bana Ebu ummi habibe anlattı: Osman'ın ﷺ evi muhasara altında iken Osman'ın yanına girdim. O sırada Ebu Hureyre'nin ﷺ sesini işittik, konuşmak için izin istiyordu. Osman ﷺ ona izin verdi. Ebu Hureyre ayağa kalktı, Allâh'ın hamd edip, övdükten sonra dedi ki: Ben Rasûlullah'tan ﷺ şöyle söylediğini işittim "**Siz benden sonra fitne ve ihtilâflara (ya da ihtilaf ve fitneye) ulaşacaksınız.**" Orada bulunanlardan biri dedi ki "**Ey Allah'ın Rasulü ﷺ bize hak üzere (emin olan) kim vardır?**" Efendimiz ﷺ Hz Osman'ı işaret ederek "**Bu ve arkadaşlarıdır.**" dedi.⁶⁹⁸

۷۲۴- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أسود بن عامر قتنا سنان بن هارون، عن كليب بن وائل، عن ابن عمر قال: ذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم فتنة، فمر رجل، فقال: "يقتل هذا المصنع يومئذ مظلوما"، قال: فنظرت فإذا هو عثمان بن عفان.

724- İbn Ömer ﷺ dedi ki:

Rasûlullah ﷺ bazı fitnelerden bahsetti o sırada ordan bir adam geçti. Rasûlullah dedi ki: "**Bu adam o gün geldiğinde haksız yere öldürülecektir.**" İbn Ömer dedi ki; "**adama baktım, Osman bin affan'dı.**"⁶⁹⁹

۷۲۵. حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا عبد الرحمن بن مهدي قال: نا شعبة، عن شيخ من بجيلة قال: سمعت ابن أبي أوفى يقول: استأذن أبو بكر على النبي صلى الله عليه وسلم،

⁶⁹⁸ Buhârî 43, Müsned 2-345

⁶⁹⁹ Müsned 2-115, Hakim 3-99

وجارية تضرب بالدف، فدخل، ثم استأذن عمر فدخل، ثم استأذن عثمان فامسكت، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن عثمان رجل حيي".

725- İbn Ebu evfa dedi ki:

Ebubekir ؓ Rasûlullah'ın yanına girmek için izin istedi cariyeye defa vuruyordu, Ebubekir içeri girdi. Sonra Ömer izin istedi ve içeri girdi. Sonra Osman içeri girmek için izin istedi. Rasûlullah defa durdurdu ve dedi ki "Osman hayalî bir adamdır."⁷⁰⁰

٧٢٦- حدثنا عبد الله، قتنا محمد بن بشر قتنا مسعر قتنا عبد الملك بن عمير، عن موسى بن طلحة قال: قالت عائشة: اسمعوا لحدثكم عما جئتمونا له، إنكم عتبتم على عثمان في ثلاث خلال: في إمارة الفتى، وموضع الغمامة، وضربه بالسوط والعصا، حتى إذا مصتموه موص الثوب بالصابون عدوتم عليه الفقر الثلاث: حرمة البلد، وحرمة الخلافة، وحرمة الشهر الحرام، وإن كان عثمان لأخصنهم فرجا، وأوصلهم للرحم.

726- Âişe annemiz ؓ dedi ki: "Beni dinleyin! Bana falanca kişi için geldiniz, onu size anlatacağım. Siz Osman'a ؓ üç şey hususunda kızdınız. İlki bir gencin, velid bin Ukbe'nin görev alması. İkincisi gamame olayı. Üçüncüsü asa ve kırbaçla vurma. Ta ki siz onu sabun ve suyla yıkadınız. Siz ona üç fakirlikte düşmanlık yaptınız. İlki onu Allah'ın bel-desinde öldürdünüz. İkincisi onun halifelliğini çiğnediniz. Üçüncüsü de bunu haram ayda yapıp haram ayın hürmetini çiğnediniz. Her ne kadar Osman ırzını korumada sizin en takvalınız ve sıla-i Rahim olarak en iyiniz olsa da siz ona üç konuda düşmanlık, üç konuda da fakirliğini yaptınız."⁷⁰¹

٧٢٧- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا المطلب بن زياد قتنا عبد الله بن عيسى قال: قال عبد الرحمن بن أبي ليلى: رأيت عليا رافعا حضنيه يقول: اللهم إني أبرأ إليك من دم عثمان.

727- Abdurrahman bin ebi leyla dedi ki: Ali'yi ﷺ elini kaldırıp boyun bükerek gördüm. Dedi ki "Allah'ım ben Osman'ın kanından beriyim" (onun kanını dökenlerden ve onun kanını dökmekten).⁷⁰²

۷۲۸- حدثنا عبد الله، قتنا الهيثم بن خارجة أبو أحمد قتنا إسماعيل بن عياش، عن صفوان بن عمرو، عن عبد الرحمن بن جبير بن نفير، عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعثمان: "إن الله عز وجل كساك يوما قميصا، وإن أردك المنافقون أن تخلعه فلا تخلعه".

728- Cabir bin rufeyr babasından Rasûlullah'ın ﷺ Osman için şöyle söylediğini rivâyet etmiştir: "Allah ﷻ ona bir gömlek giydirecek münâfıklar onu çıkarmamı isterse, çıkarma."⁷⁰³

۷۲۹- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي قال: حدثتنا أم عمر بنت حسان بن يزيد أبي الفصن - قال أبي: وكانت عجوز صدق - قالت: حدثني أبي قال: دخلت المسجد الأكبر، مسجد الكوفة، قال: وعلي بن أبي طالب قائم على المنبر يخطب الناس وهو ينادي بأعلى صوته ثلاث مرار: يا أيها الناس، يا أيها الناس، يا أيها الناس، إنكم تكثرُونَ في عثمان، فإن مثلي ومثله كما قال الله عز وجل: {ونزعنا ما في صدورهم من غل إخوانا على سرر متقابلين} [الحجر: ٤٧].

729- Acuz babasının şöyle söylediğini nakletmiştir:

"Mescidi ekbere yani mescidi küfeye girdim. Ali bin Ebu Talib'de ﷺ minberin üzerinde insanlara hutbe veriyordu. Üç defa yüksek sesle şöyle bağırdı: "Ey insanlar! Ey insanlar! Ey İnsanlar! Siz Osman hususunda çok fitne çıkarıyorsunuz. Onun ve benim mislim şunun gibidir: "Biz onların göğüslerindeki kını aldık. Onlar kardeşler olarak yataklar üzerinde cennettedirler."

⁷⁰² İbn Sâd 3-82, hakim 3-103

⁷⁰³ İbn Sâd 7-455

۷۳۰- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي قال: حدثتنا أم عمر بنت حسان - قال أبي: عجزو صدق - قالت: سمعت أبي يقول: بلغني أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "من جهز جيش العسرة فله الجنة"، قال: فقال عثمان: علي مائة راحلة، ثم قال: أقلني يا رسول الله، فأقاله، فقال علي عددها من الخيل، فسر ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم ومن عنده، ثم قال له عند ذلك كلاما حسنا. فحفظه أبوها ونسيته أم عمر، قالت: وسمعت أبي يقول: إن عثمان جهز جيش العسرة مرتين.

730- Ebi Acuz'dan Rasûlullah ﷺ dedi ki: "**Kim asker ordusunun techizatını hazırlarsa onun için cennet vardır.** Osman 100 binek verdi ve dedi ki "**Ey Allahın Rasulü daha da vereyim mi?**" Rasûlullah'da "**ver**" dedi. Bunun üzerine Osman bir o kadarda hazırlanmış at verdi. Rasûlullah ﷺ ve yanındakiler buna sevindi. Sonra Rasûlullah ﷺ ona güzel bir söz söyledi. Fakat tabi söylediği şeyi unuttu. Sonra ümmi Ömer dedi ki babam dedi Osman iki kez asker ordusunun techizatını hazırladı.⁷⁰⁴

۷۳۱- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا أبو معاوية قال: حدثني الأعمش، عن عبد الله بن سنان قال: قال عبد الله حين استخلف عثمان: ما ألونا عن أعلاها ذي فوق.

731- Abdullah Osman halife seçtiğinde dedi ki: "**Bize yücelerden böyle biri bir kez daha gelmeyecek.**"⁷⁰⁵

۷۳۲- حدثنا عبد الله قال: نا محمد بن حميد، وهو الرازي، قال: نا جرير، عن أشعث بن إسحاق، عن جعفر بن أبي المعيرة الخزاعي، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "يطلع عليكم من هذا الفج رجل من أهل الجنة"، فطلع عثمان بن عفان.

732- Said bin cübeyr İbn Abbas'dan Rasûlullah'ın şöyle dediğini rivâyet etmiştir. "**Fecr zamanında cennet ehlinde bir adam gelecek.**" O sırada gelen Osman bin Afvan'dı.

٧٣٣- حدثنا عبد الله، نا أبي قال: حدثنا أبو معاوية قال: حدثنا أبو مالك الأشجعي، عن سالم بن أبي الجعد، عن محمد ابن الحنفية قال: بلغ عليا أن عائشة نلن قتلة عثمان في المريد، قال: فرفع يديه حتى بلغ بهما وجهه فقال: وأنا ألن قتلة عثمان، لعنهم الله في السهل والجبل، قال مرتين أو ثلاثا

733- Muhammed bin Hanife dedi ki: Bize Merbud'da Hz Âişe'nin Osman ﷺ öldürenlere lanet ettiği ulaştı. Ellerini yüzüne kadar kaldırdı ve dedi ki: "Ben de Osman'ı ﷺ öldürenlere Sehl ve Cibel de lanet ediyorum ki Al-lâh'a onlara lanet etti."⁷⁰⁶

٧٣٤- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا هشيم، عن عبد الملك بن عمير، عن موسى بن طلحة قال: قالوا: يا أم المؤمنين، أخبرينا عن عثمان، قال: فاستجلست الناس، فحمدت الله وأثنت عليه، فقالت: يا أيها الناس، إنا نقمنا على عثمان ثلاثا: إمرة الفتى، والحمى، وضربه السوط، ثم تركتموه حتى إذا مصتموه موص الثوب عدوتم عليه الفقر الثلاث: حرمة دمه الحرام، وحرمة البلد الحرام، لعثمان كان أتقاهم للرب، وأحصنهم للفرج، وأوصلهم للرحم

734- Musa bin Talha dedi ki:

Âişe'ye ﷺ dediler ki: "Ey mü'minlerin annesi bize Osman'dan haber ver." Sonra Âişe ﷺ insanlarla oturdu, Allahı övdükten sonra dedi ki "Ey insanlar! Biz Osman'a üç şey hususunda kızdık. O genci emir kılmasına, huma meselesi ve sopayla vurması. Siz Osman'ı ﷺ bıraktınız ta ki onun sabunla elbisesini yıkadınız. Ona üç şeyde düşmanlık yaptınız. Kanının hürmetine, halifelğine, beledi haram hürmetine. İrzını en çok koruyan, Allâh'tan en çok korkan ve sıla-i Rahim olarak en iyiniz Osman ﷺ idi."⁷⁰⁷

٧٣٥- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا هشيم، عن يونس، يعني: ابن عبيد، عن الوليد بن مسلم، عن جندب قال: أتيت باب حذيفة فاستأذنت ثلاثا، فلم يؤذن لي، فذكر هشيم

⁷⁰⁶ Ömer bin Şebbe târihi Medine 2-382

⁷⁰⁷ Târihi Medine 877

قصة فيها قال: ذهبوا ليقتلوه، قلت: فأيمن هو؟ قال: في الجنة، قلت: فأيمن قتلته؟ قال: في النار، يعني قتل عثمان.

735- Cündeb ؓ dedi ki:

Huzeyfe'nin kapısına geldim üç kez izin istedim, bana izin vermedi. Haşim şu kıssayı anlattı: "Onu öldürmek için gittiler." Bende dedim ki: "Onerededir" dedi ki: "Cennettedir." Dedim ki "peki onu öldürenler nerededir" dedi ki "Cehennemdedir" yani Osman'ı ؓ katledenler.⁷⁰⁸

٧٣٦- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي قال: نا محمد بن القاسم الأسدي، عن الأوزاعي، عن حسان بن عطية قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "غفر الله لك يا عثمان ما قدمت وما أخرت، وما أسررت وما أعلنت، وما أخفيت وما أبديت، وما هو كائن إلى يوم القيامة".

736- Hasan Bin Atiye ؓ Peygamber Efendimiz'den ؐ şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Allah senin gelmiş, geçmiş, gizli, açık ve kıyamet gününe kadar oluşacak olan bütün günahlarını bağışlasın ey Osman"

٧٣٧- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا هاشم بن القاسم قنا أبو معاوية، يعني شيبان، عن عثمان بن عبد الله قال: جاء رجل من مصر قد حج البيت، فرأى قوما جلوسا فقال: من هؤلاء؟ فقالوا: هؤلاء قريش، قال: فمن الشيخ فيهم؟ قالوا: ابن عمر، فأتى فقال: يا ابن عمر، إن سألتك عن شيء تحدثني؟ قال: نعم، قال: أشدك بحرمة هذا البيت، أعلم أن عثمان فر يوم أحد؟ قال: نعم، قال: فتعلمه تعيب عن بدر فلم يشهده؟ قال: نعم، قال: فتعلم أنه يعني تعيب عنبيعة الرضوان فلم يشهدها؟ قال: نعم، قال: فكبر، قال: فقال له ابن عمر: تعال حتى أحرك وأبين لك ما سألتني عنه: أما فراره يوم أحد، فأنا أشهد أن الله قد عفا عنه وغفر له. وأما تعييه عن بدر، فإنه كانت تحته ابنة رسول الله صلى الله عليه وسلم، وكانت

مریضة، فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: "إن لك أجر رجل شهد بدرًا، وسهمه لك".
وأما تغيبه عن بيعة الرضوان، فإنه لو كان أحد أعز بطن مكة من عثمان لبعث عثمان،
وكانت بيعة الرضوان بعد ما ذهب عثمان إلى مكة، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم
بيده اليمنى: "هذه يد عثمان"، فضرب بيده الأخرى عليها فقال: "هذه لعثمان"، فقال له
ابن عمر: اذهب بهذه الثلاث معك.

737- Osman bin Abdullah dedi ki: Mısır'dan bir adam Kâbe'yi hac için gelmişti. Onu bir kavmin yanında otururken gördüm, dedi ki: "Onlar kimdir" yanındakiler de dediler ki "Onlar Kureyşlidir." Adam da dedi ki "Onların en yaşlısı kimdir?" dediler ki "İbn Ömer'dir" Adam dedi ki "Ey İbn Ömer! Sana bir şey soracağım onu bana anlatır mısın?" İbn Ömer ؓ "evet" dedi. Adam dedi ki "Şu beytin (Kâbe) hürmetine söyle Osman'ın uhud günü kaçtığını biliyor musun?" İbn Ömer ؓ "evet" dedi. Adam dedi ki: "Bedire'de katılmadığını biliyor musun?" İbn Ömer dedi ki "Evet" Adam dedi ki: "Rıdvan biatında da hazır bulunmadığını biliyor musun?" İbn Ömer ؓ yine "Evet" dedi. Adam tekbir getirdi. İbn Ömer adama dedi ki "Yaklaş bana da bana sorduğun şeyleri sana haber vereyim ve açıklayayım. Uhud günü kaçmasına gelince biz şahidiz ki Allah onu bağışladı ve mağfiret etti. Bedir de bulunmamasına gelince O Rasûlullah'ın ؐ kızı ile evliydi ve eşi de hastaydı. Rasûlullah Osman'a ؓ dedi ki "Muhakkak ki sana Bedir'de bulunanların sevabı vardır." Rıdvan biatında olmamasına gelince, Şayet Mekke'nin içinde Osman'dan daha faziletlisi olsaydı efendimiz onu gönderirdi. Osman'ı gönderdi ve Rıdvan biatıda Hz. Osman Mekke'ye gittikten sonra oldu. Rasûlullah sağ eliyle sol eline vurdu ve dedi ki "Bu da Osman'ın biatıdır." İbn Ömer o adama dedi ki "şimdi bu üç haberle beraber git."⁷⁰⁹

٧٣٨- حدثنا عبد الله قال: حدثني هارون بن معروف قتنا ضمرة بن ربيعة قال نا عبد الله بن شوذب، عن عبد الله بن القاسم، عن كثير مولى عبد الرحمن بن سمرة، عن عبد الرحمن بن سمرة قال: جاء عثمان بن عفان إلى النبي صلى الله عليه وسلم بألف دينار في ثوبه حين جهز النبي صلى الله عليه وسلم جيش العسرة. قال: فصبتها في حجر النبي صلى الله عليه

⁷⁰⁹ Buhari 363, 54, Ahmed 2-101, Tirmizi 5-629

وسلم، قال: فجعل النبي صلى الله عليه وسلم يقلبها وهو يقول: "ما ضر ابن عفان ما عمل بعد اليوم"، يردد ذلك مرارا.

738- Abdurrahman İbn Semure dedi ki: "Osman bin Afvan elbisesinde 100 dinar olduğu halde Rasûlullah'ın ﷺ yanına geldi. O sırada Rasûlullah ﷺ asker ordusunu hazırlıyordu. Osman ؓ o 100 dinarı Rasûlullah'ın kucağına döktü. Allah rasulü de onu kabul etti ve "İbn Affan bu amelinden sonra zarar görmez" dedi ve bunu defalarca tekrar etti.⁷¹⁰

٧٣٩- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا بهز بن أسد قال: نا حماد، يعني: ابن سلمة، قال: حدثني العرار بن سويد الكوفي، عن عميرة بن سعد قال: كنا مع علي بن شاطئ القرات، فمرت سفينة مرفوع شراعها، فقال علي: يقول الله عز وجل: {وله الجوار المنشآت في البحر كالأعلام} [الرحمن: ٢٤] ، والذي أنشأها في بحر من بحاره ما قتلت عثمان، ولا مالات على قتله.

739- Umeyra bin Sâd dedi ki: Biz Ali ile beraber Fırat'ın kıyısında idik. O sırada yanımızdan yelkenleri yükseltilmiş bir gemi geçti. Ali ؓ dedi ki "Allah ﷻ buyuruyor ki: "Deniz'de yüce dağlar gibi yükselen gemilerde onundur." Bu gemileri Allah denizlerde inşa etti.⁷¹¹

٧٤٠- حدثنا عبد الله قتنا عبد الله بن عمر أبو عبد الرحمن القرشي، وهو الكوفي، قال نا يحيى بن يمان قال: حدثني عبد الرحمن بن مهدي قال: سمعت زمعة بن صالح قال: سمع طاوس رجلا وهو يقول لرجل: ما رأيت رجلا قط شرا منك، فقال له: أنت لم تر قاتل عثمان.

740- Abdurrahman bin mehdi dedi ki: Ben Zema' İbn Salim'den şöyle işittim: Talus bir adamın sesini duydu o adam başka bir adama şöyle diyordu: "Senden daha şerli bir adam görmedim." Talus'da ona dedi ki "Sen Osman'ın öldüren kişiyi görmedin."⁷¹²

⁷¹⁰ Tirmizî 5-602, Müsned 5-63

⁷¹¹ Buḥârî 2-171

⁷¹² Taberî 3-104

٧٤١- حدثنا عبد الله قال: حدثني عبد الله بن عمر قتنا مسهر بن عبد الملك بن سلع قال أنا عيسى بن عمر، عن عمرو بن مرة، عن مرة بن شراحيل قال: لئن أكون يومئذ قتلت مع عثمان في الدار أحب إلي من كذا كذا.

741- İbn şerahil dedi ki: "Eğer ben Osman ile beraber o evde öldürülseydim bana şundan şundan daha sevimli olurdu."

٧٤٢- حدثنا عبد الله قال: حدثني عبد الله بن عمر قتنا ابن المبارك، عن الزبير بن عبد الله قال: حدثني جدتي، أن عثمان بن عفان كان لا يوقظ أحدا من أهله من الليل، إلا أن يجده يقظان فيدعوه، فيناولوه وضوءه، وكان يصوم الدهر.

742- Zübeyr bin Abdullah dedi ki: Bana ninem şöyle anlattı: "Osman ailesini gece kaldırmak hususunda ciddiyet sahibiydi (ibadet için). Onları çağırır ve abdest almaya yönelirdi ve uzun süre oruç tutan biriydi."⁷¹³

٧٤٣- حدثنا عبد الله قال: حدثني عبد الله بن عمر قتنا حفص بن غياث، عن أشعث، عن ابن سيرين قال: كتب عثمان إلى عبد الله بعزم عليه أن لا يضع كتابه من يده حتى يشخص إليه، قال: فأتى بالكتاب فجعل يذهب ويحيى والكتاب في يده، لا يقرؤه، فقالت له أمه: أين تذهب والكتاب في يدك؟ افتح الكتاب فاقراه، فقال: يا بنت الكافرين، أتريدين أن آيت عاصيا لأمر المؤمنين، أو أشخص من ليلتي.

743- İbn Sirin dedi ki: Osman رضي الله عنه Abdullah'a bir mektup yazdı. Bu mektubu bana gelen kadar elinden bırakma taki bana gelinceye kadar dedi. Abdullah mektubu aldı ve nereye gitse o mektup yanındaydı fakat onu hiç okumadı. Annesi "mektup böyle elinde nereye gidiyorsun? Mektubu aç ve oku" dedi. Abdullah dedi ki: "Ey kafirlerin kızı! Sen benim mü'minlerin emrine asi olarak akşamlamamı mı istiyorsun? Ya da ben bu akşamdan mı onun yanına gideyim?"⁷¹⁴

⁷¹³ Ahmed kitabuzzühed 126, İbn sâd 3-60

⁷¹⁴ İbn sâd 6-389

٧٤٤- حدثنا عبد الله قال: حدثني عبد الله بن عمر قال: أنا حسين الجعفي، عن سفيان بن عيينة: عن مسعر، عن مهاجر التيمي، عن ابن عمر قال: لا تسبوا عثمان، فإننا كنا نعهده من خيارنا.

744- İbn Ömer ؓ dedi ki: "Osman'a sövmeyin biz onu en hayırlılarımızdan sayıyorduk."

٧٤٥- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا يوسف بن يعقوب الماجشون، عن ابن شهاب قال: لو هلك عثمان بن عفان وزيد بن ثابت في بعض الزمان لهلك علم الفرائض إلى يوم القيامة، ولقد جاء على الناس زمان وما يعلمها غيرهما.

745- İbn Şihab dedi ki: "Eğer Osman bin Affan ve Zeyd bin sabit bu feraid ilmini yayamdan ölseydi, bu ilim kıyamete kadar yok olurdu. İnsanlar üzerine öyle zaman geldi ki Osman ؓ ve Zeyd dışında feraid ilmini kimse bilmiyordu."⁷¹⁵

٧٤٦- حدثنا عبد الله: قتنا هارون بن معروف، عن عبد الله بن إدريس، قال ليث: حدثنا عن يزيد بن المليح، عن أبيه، عن ابن عباس قال: لو اجتمع الناس على قتل عثمان، لرموا بالحجارة كما رمي قوم لوط

746- İbnul Melih'in babasından İbn Abbas ؓ dedi ki: "İnsanlar Osman'ı öldürmek için toplansaydı ona Lut kavmine atılan taşlar gibi taş atarlardı."⁷¹⁶

٧٤٧- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن سعيد، ووكيع، عن مسعر، عن عبد الملك، قال يحيى في حديثه قال: حدثني عبد الملك بن ميسرة، عن النزال قال: لما استخلف عثمان قال عبد الله: أمرنا خير من بقي، ولم نأل.

747- Nezel dedi ki: "Osman bize halife seçildiği zaman Abdullah dedi ki "geriye kalanlardan en hayırlı olanı bize amir oldu, biz anlamadık."⁷¹⁷

٧٤٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتْنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ قَتْنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، يَغْنِي شَيْبَانُ، عَنْ أَبِي الْيَقْفُورِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدٍ الْمَدَنِيِّ، عَنْ حَفْصَةَ بِنْتِ عُمَرَ قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ فَوَضَعَ تَوْبَهُ بَيْنَ فَخْذَيْهِ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ يَسْتَأْذِنُ، فَأَذِنَ لَهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَيْتِهِ، ثُمَّ جَاءَ عُمَرُ يَسْتَأْذِنُ، فَأَذِنَ لَهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَيْتِهِ، وَجَاءَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ فَأَذِنَ لَهُمْ، وَجَاءَ عَلِيٌّ يَسْتَأْذِنُ فَأَذِنَ لَهُ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى هَيْتِهِ، ثُمَّ جَاءَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ فَاسْتَأْذَنَ، فَتَحَلَّلَ تَوْبَهُ ثُمَّ أَذِنَ لَهُ، فَتَحَدَّثُوا سَاعَةً ثُمَّ خَرَجُوا. فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، دَخَلَ عَلَيْكَ أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعَلِيٌّ، وَنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِكَ، وَأَنْتَ فِي هَيْئِكَ لَمْ تَحْرُكْ، فَلَمَّا دَخَلَ عُثْمَانُ تَحَلَّلْتَ تَوْبَكَ؟ قَالَ: "أَلَا أَسْتَخِي مِمَّنْ تَسْتَخِي مِنْهُ الْمَلَائِكَةُ؟".

748- Hafsa binti Ömer ؓ dedi ki: "Resûlullah ﷺ elbisesi uyluklarının arasında oturuyordu Ebubekir izin istedi Resûlullah'ta ona o hal üzere izin verdi sonra Ömer geldi izin istedi Resûlullah ona da o hal üzere izin verdi. Sonra ashab'tan bazı insanlar geldi izin istedi onlara da izin verdi sonra Ali geldi izin istedi ona da o hal üzere izin verdi. Sonra Osman geldi izin istedi. Allah Rasûlü elbisesini düzeltti sonra ona izin verdi. Bir saat konuştu sonra çıktılar. Ben dedim ki "Ey Allah'ın Resulu Ebubekir geldi Ömer, Ali ve ashabından insanlar geldi sen şeklini bozup hareket etmedin Osman gelince elbiseni düzelttin neden?" Resûlullah ﷺ dedi ki "Meleklerin haya ettiği kişiden ben haya etmeyeyim mi."⁷¹⁸

749- 748 ile aynı

٧٥٠- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتْنَا حِجَاجُ قَتْنَا لَيْثُ قَالَ: حَدَّثَنِي عَقِيلٌ، يَعْنِي: ابْنَ خَالِدٍ، عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَتْ

⁷¹⁷ Taberani Fil Kebir'de 9-188

⁷¹⁸ Müsned 6-288, Müslim 4-1866

تقول: يا ليتني كنت نسيا منسيا، فاما الذي كان من شأن عثمان فوالله ما أحبت أن ينتهك من عثمان أمر قط إلا انتهك مني مثله، حتى لو أحبت قتله قتلته، يا عبيد الله بن عدي، لا يعرفك أحد بعد الذي تعلم، فوالله ما احتقرت أعمال أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى نجم النفر الذين طعنوا في عثمان فقالوا قولاً لا يحسن مثله، وقرءوا قراءة لا يحسن مثله، وصلوا صلاة لا يصلح مثله، فلما تدبرت الصنيع إذن والله ما تقاربوا أعمال أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم، فإذا أعجبك حسن قول امرئ فقل: {اعملوا فسيرى الله عملكم ورسوله والمؤمنون} [التوبة: ١٠٥] ، ولا يستخفك أحد.

750- İbn Zübeyr Nebi ﷺ zevcesi Âişe'den rivâyet etti, Âişe annemiz ﷺ şöyle derdi: "Keşke ben unutulmuş yok olmuş olsaydım. Osman'ın durumuna gelince; Allâh'a yemin olsun ki eğer Osman'dan bir iş alındıysa benden de alınsın (yani onu severdim, başına iş gelmesi beni üzdü). Eğer ben onu öldürmek istesem, öldürürdüm. Ey Abdullah İbn Adıy! Şu bildiklerinden sonra hiç bir şey seni aldatmasın. Şu bildiklerinden sonra kimse seni aldatmasın. Allâh'a yemin olsun ki Rasûlullah'ın ashabının hiç birinin amelini küçük görmedim. Osman hususunda havaric çıktı ortaya ve güneş gibi parladı. Öyle bir söz söylediler ki o sözün misli yoktur. Öyle bir Kur'ân okuyorlar ki o okumanın misli yok. Öyle bir namaz kılıyorlar ki o kıldıkları namazın misli yok. Lakin ben onların yaptıkları işi gördüm ya Allah'a yemin olsun ki, onlar Rasûlullah'ın ashabının amelini bir gram bile yaklaşımadılar. Bir kişinin güzel sözü sana hoş gelirse o zaman bak ayeti kerimeye. **"De ki: "Yapınız! Allah, rasulü ve mü'minler amellerinizi görecek. Kimseyi de küçük görme."**"⁷¹⁹

٧٥١- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: نَا أَبُو قَطَنٍ قَتْنَا يُونُسَ، يَقْنِي: ابْنُ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: أَشْرَفَ عُثْمَانُ مِنَ الْقَصْرِ وَهُوَ مَخْصُورٌ فَقَالَ: أَتَشُدُّ بِاللَّهِ مِنْ شَهِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ جَرَاءٍ إِذْ اهْتَزَّ الْجَبَلُ فَرَكَلَهُ بِقَدَمِهِ ثُمَّ قَالَ: "اسْكُنْ جَرَاءَ، لَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صَدِيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ"، وَأَنَا مَعَهُ؟ فَاتَّشَدُّ لَهُ رَجُلًا، فَقَالَ: أَتَشُدُّ بِاللَّهِ مِنْ شَهِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ إِذْ بَغَتْ إِلَى الْمُشْرِكِينَ

إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ قَالَ: "هَذِهِ يَدَيَّ وَبِئْسَ عُثْمَانُ"، فَبَاعَ لِي؟ فَاتَّشَدُّ لَهُ رِجَالٌ، قَالَ: أَنُشَدُّ بِاللَّهِ مَنْ شَهِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ يَوْسُغُ لَنَا هَذَا الْبَيْتَ فِي الْمَسْجِدِ؟" فَاتَّشَدُّ لَهُ رِجَالٌ، قَالَ: وَأَنُشَدُّ بِاللَّهِ مَنْ شَهِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ جَيْشِ الْفُسْرَةِ قَالَ: "مَنْ يَتَّفِقُ الْيَوْمَ تَفَقُّةً مُتَقَبَّلَةً؟"، فَجَهَّزْتُ نِصْفَ الْجَيْشِ مِنْ مَالِي؟ قَالَ: فَاتَّشَدُّ لَهُ رِجَالٌ، قَالَ: وَأَنُشَدُّ بِاللَّهِ مَنْ شَهِدَ رُومَةَ بِنَاغَ مَأْوَاهَا ابْنُ السَّيْلِ، فَابْتَعْتُهَا مِنْ مَالِي فَأَبْخَتْهَا ابْنُ السَّيْلِ؟ قَالَ: فَاتَّشَدُّ لَهُ رِجَالٌ.

751- Ebu Seleme bin Abdurrahman dediki:

Osman ؓ muhasara altındayken dediki: "Allah'a yemin olsun ki Rasullullah ﷺ Hira Dağı'nda dağ sallandığı zaman ayağı ile dağa vurup "sakin ol Ey Hira senin üzerinde Nebi Sıddık ve şehit vardır." dediğinde ben orada değil miydim?" İnsanlarda şahitlik ettiler (Osman'ı ؓ tasdiklediler. Sonra Osman dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki Rasullullah ﷺ Rıdvan biatı'nda müşriklere gönderdiğinde "bu benim elim Bu da Osman'ın elidir" dediği ben değil miydim?" oradakiler onu tasdiklediler. Osman dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki Allah Resülü ﷺ zorluk ordusu gününde "kim bugün kabul olunmuş bir infak vermek ister" dediğinde Ordu'nun yarısını malımla hazırlamadım mı?" insanlar onu tasdiklediler.⁷²⁰

٧٥٢- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا إسحاق بن سليمان الرازي قال: سمعت مغيرة بن مسلم أبا سلمة يذكر، عن مطر، عن نافع، عن ابن عمر، أن عثمان أشرف على أصحابه وهو محصور فقال: علام تقتلونني؟ فإني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "لا يحل دم امرئ مسلم إلا بإحدى ثلاث: رجل زنى بعد إحصائه فعليه الرجم، أو قتل عمدا فعليه القود، أو ارتد بعد إسلامه فعليه القتل"، فوالله ما زينت في جاهلية ولا إسلام، ولا قلت أحدا فأقيد نفسي منه، ولا ارتددت منذ أسلمت، إني أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمدا عبده ورسوله.

752- İbn Ömer'den ؓ dedi ki: Osman ؓ mahsur iken arkadaşlarının yanına çıktı ve dedi ki: "Beni neden öldürecekler? Ben Rasûlullah'ı şöyle derken işittim: "Müslüman'ın kanı üç şekilde helal olur. Evlendikten sonra zina ederse, o zaman ona recm gerekir. Yahut kasten birini öldürür, ona kısas gerekir. Ya da mürted olur, öldürülür. Ben ne İslam da ne de cahiliyede zina etmedim. Kimseyi de öldürmedim ki bana kısas uygulansın. Ben Müslüman olduktan sonra da dinden dönmедim. Neden beni öldürmek istiyorlar?"⁷²¹

٧٥٣- حدثنا عبد الله قال: أنا أحمد بن جميل أبو يوسف قال أنا ابن المبارك قال أنا يونس، عن الزهري، عن أبي سلمة بن عبد الرحمن، أن أبا قتادة ورجلا آخر معه من الأنصار دخلا على عثمان وهو محصور، فاستأذنا في الحج فأذن لهما، ثم قال: مع من نكون إن ظهر هؤلاء القوم؟ قال: عليكم بالجماعة، قال: رأيت إن أصابك هؤلاء القوم، وكانت الجماعة فيهم؟ قال: الزموا الجماعة حيث كانت، قال: فخرجنا من عنده، فلما بلغنا باب الدار لقينا الحسن بن علي داخلا، فرجعنا على أثر الحسن لننظر ما يريد، فلما دخل الحسن عليه قال: يا أمير المؤمنين، إنا طوع يدك، فمرني بما شئت، فقال له عثمان: يا ابن أخي، ارجع فاجلس في بيتك حتى يأتي الله بأمره، فلا حاجة لي في هراقة الدماء.

753- Zühri; Ebu Seleme bin Abdurrahmân'dan nakletti: Katade ve Ensardan bir adam Hz. Osman'ın yanına geldi. Osman ؓ muhasara altındaydı, ondan hac için izin istediler. O da ikisine izin verdi. Sonra dediler ki: "Bu kavim zuhur ettiğinde kimle beraber olalım." Dedi ki: "Cemaate yapışın." Dediler ki: "Bu kavim sana saldırırsa, ki cemaat de onlar onlara mı uyalım." Osmanda ؓ dedi ki: "Cemaat kimse ona uyun." Biz onun yanından çıktık ve kapının önüne geldiğimizde Hasan bin Ali'nin ؓ içeri girdiğini gördük. Onunla beraber ne istediğini öğrenmek için geriye döndük. Hz. Hasan, Osman'ın ؓ yanına girdiğinde dedi ki: "Ey müminlerin emiri. Biz senin elin kolunuz. Bizden ne istiyorsan söyle onu yapalım." Osman dedi ki: "Ey kardeşimin oğlu! Evinde otur ta ki Allah'ın emri gelinceye kadar. Benim bu kan işinde herhangi bir ihtiyacım yoktur."⁷²²

⁷²¹ Müsned 1-63, İbn sâd 3-69
⁷²² Taberâni 3-66

٧٥٤- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عفان قتنا حماد بن زيد، عن يحيى بن سعيد، عن أبي أمامة بن سهل قال: كنت مع عثمان في الدار وهو محصور، قال: وكنا ندخل مدخلا إذا دخلناه سمعنا كلام من على البلاط، قال: فدخل عثمان يوما لحاجة، فخرج إلينا منتقما لونه فقال: إنهم ليتواعدوني بالقتل آنفا، قال: قلنا: يكفيكم الله يا أمير المؤمنين، قال: وبم يقتلونني؟ فإني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "إنه لا يحل دم امرئ مسلم إلا في إحدى ثلاث: رجل كفر بعد إيمانه، أو زنا بعد إحصائه، أو قتل نفسا بغير نفس"، فوالله ما زينت في جاهلية ولا إسلام قط، ولا تمتيت أن لي يديني بدلا منذ هداني الله له، ولا قتلت نفسا، فبم يقتلونني؟

754- Uname bin Sehl dedi ki: "Ben mahsurken Osman ﷺ ile beraberdim. Biz içeri girdiğimizde Ali el-belat'ı işitir, konuşurduk. Bir gün Osman ﷺ bir hacete gitti, döndüğünde rengi solmuştu. Dedi ki "beni öldürmek ile tehdit ediyorlar." Biz dedik ki: "Allah sana yeter ey müminlerin emiri." O'da "Beni neden öldürecekler ki? Ben Rasûlullah'ın şöyle söylediğini işittim: "Bir Müslüman'ın kanı helal değildir. Ancak üç sebeple helal olur. Bir adam İslam'dan dönerse, evlendikten sonra zina ederse ya da masum bir canı öldürürse." Ne İslam'da ne de cahiliyede zina etmedim. Allah bana hidayet verdiğiinden beri başka dine dönmeye niyet etmedim. Kimseyi de öldürmedim. Neden öldürecekler beni?" dedi.⁷²³

٧٥٥- حدثنا عبد الله قال: حدثني عبيد الله بن عمر القواريري قتنا حماد بن زيد قتنا يحيى بن سعيد، قتنا أبو أمامة بن سهل بن حنيف قال: إني لمع عثمان في الدار وهو محصور، فكنّا ندخل مدخلا إذا دخلناه سمعنا كلام من على البلاط، فدخل يوما ذاك المدخل فخرج إلينا متغير اللون قال: وبم يقتلونني؟ وقد سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "لا يحل دم امرئ مسلم إلا من إحدى ثلاث: رجل كفر بعد إسلامه، أو زنا بعد إحصائه، أو قتل نفسا بغير نفس"، فوالله ما زينت في جاهلية ولا إسلام قط، ولا أحيت أن لي الدنيا يديني بدلا منذ هداني الله له، ولا قتلت نفسا، فبم يقتلونني؟

755- Ebu Umâme'den: "Ben mahsurken Osman ؓ ile beraberdim. Biz içeri girdiğimizde Ali el-belat'ı ıstır, konuşurduk. Bir gün Osman ؓ bir hacete gitti, döndüğünde rengi solmuştu. Dedi ki "beni öldürmek ile tehdit ediyorlar." Biz dedik ki: "Allah sana yeter ey müminlerin emiri." O'da "beni neden öldürecekler ki? Ben Rasûlullah'ın şöyle söylediğini işittim: "Bir Müslüman'ın kanı helal değildir. Ancak üç sebeple helal olur. Bir adam İslam'dan dönerse, evlendikten sonra zina ederse ya da masum bir canı öldürürse." Ne İslam'da ne de cahiliyede zina etmedim. Allah beni hidayete erdirdikten sonra İslama karşılık bana bu dünyayı verseler değişmem. Kimseyi de öldürmedim. Neden öldürecekler beni?" dedi.⁷²⁴

٧٥٦- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عفان قتنا أبو عوانة، عن عاصم، عن المسيب، يعني: ابن رافع، عن موسى بن طلحة، عن حمران قال: كان عثمان بن عفان يغتسل كل يوم مرة من أسلم.

756- Musa bin Talha'dan, Hamran ؓ dedi ki: Osman Müslüman olduktan sonra her gün gusûl alırdı.

٧٥٧- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو مروان العثماني قتنا أبي، عن عبد الرحمن بن أبي الزناد، عن أبيه، عن الأعرج، عن أبي هريرة، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: لكل نبي رفيق في الجنة، ورفيقي فيها عثمان بن عفان.

757- Ebu Hureyre ؓ'dan Rasûlullah ؓ dedi ki: "Her Nebi'nin cennette bir arkadaşı vardır, benim oradaki arkadaşım da Osman bin Affan'dır"⁷²⁵

٧٥٨- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر قتنا شعبة، عن حبيب بن الزبير قال: سمعت عبد الرحمن بن الشريد قال: سمعت عليا يخطب فقال: إني لأرجو أن أكون أنا وعثمان كما قال الله عز وجل: {ونزعنا ما في صدورهم من غل إخوانا على سرر متقابلين} [الحجر: ٤٧]

758- Abdurrahman bin Şureyd dedi ki: "Ali'nin ﷺ hutbesinde şöyle dediğini işittim: "Umud ediyorum ki ben ve Osman ﷺ Allah'ın ﷻ şu kavlindeki gibiyiz "Biz onların gönüllerinde olan kını çıkardık, artık onlar sedirler üzerinde karşılıklı oturan kardeşlerdir."⁷²⁶

۷۵۹- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عفان، قتنا حماد يعني ابن سلمة، قتنا عاصم بن بهدلة، عن أبي وائل، أن عبد الله بن مسعود سار من المدينة إلى الكوفة لثمانيا حين استخلف عثمان بن عفان، فحمد الله وأثنى عليه ثم قال: أما بعد، فإن أمير المؤمنين عمر بن الخطاب مات، فلم ير يوم أكثر نشيجا من يومئذ، وأنا اجتمعنا أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم فلم نأل عن خيرنا ذي فوق، فإيعنا أمير المؤمنين عثمان، فإيعوه

759- Ebu Vail'den: İbn Mesud ﷺ 80 yaşında iken Medine'den Kûfe'ye geldi. Osman ﷺ halife seçilmişti. Allāh'a hamd ve sena etti sonra dedi ki: "Ömer öldü. O ölüm gününden daha hıçkırarak ağlanan bir gün görmedik. Şimdi Efendimizin Ashabı olarak biz toplandık. Osman'dan daha hayırlı bir kişi görmedik. Biz Osman'a biat ediyoruz, herkes ona biat etsin."⁷²⁷

۷۶۰- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال أنا معمر، عن الزهري، عن يحيى بن سعيد بن العاص، عن عائشة قالت: استأذن أبو بكر على رسول الله صلى الله عليه وسلم وأنا معه في مرط واحد، ثم خرج، وأخر، قالت: فأذن له فقضى حاجته، وهو معي في المرط، ثم خرج، ثم استأذن عليهم عمر فأذن له فقضى إليه حاجته، على تلك الحال، ثم خرج، ثم استأذن عليه عثمان، فأصلح عليه ثيابه وجلس، فقضى إليه حاجته، ثم خرج، فقالت عائشة: قُلت له: يا رسول الله، استأذن عليك أبو بكر، فقضى إليك حاجته على حالك تلك، ثم استأذن عليك عمر فقضى حاجته على حالك، ثم استأذن عثمان عليك فكانك احتفظت، فقال: "إن عثمان رجل حي، وإني لو أذنت له على تلك الحال خشيت ألا يقضى إلي حاجته". قال الزهري: وليس كما يقول الكذابون: ألا استحي من رجل تستحي منه الملائكة؟

⁷²⁶ Tānḥul Kebir 1-317

⁷²⁷ İbn sâd 3-63

760- Âişe ؓ anlatıyor: "Ebubekir ؓ Rasûlullah'ın yanına girmek için izin istedi, bu sırada ben de onunla tek bir örtü altındaydım. Daha sonra çıktı," başka rivayette: "Rasûlullah ؓ benimle aynı örtü altındayken Ebubekir'e ؓ girmesi için izin verdi o da hacetini bildirdi, sonra çıktı. Daha sonra Ömer ؓ gelmek için izin istedi, aynı haldeyken Rasûlullah ona da izin verdi ve o da Rasûlullah'a hacetini bildirdi, sonra çıktı. Sonra Osman ؓ gelmek için izin istedi, Rasûlullah elbisesini düzeltti, doğruldu, sonra onu içeri alıp işini gördü ve o da çıktı."

Âişe devamla der ki: "Ona dedim ki 'Ya Rasûlallah, sana Ebubekir geldi, sen bu haldeyken onun işini gördün, sonra Ömer geldi sen yine bu haldeyken onun işini gördün, sonra Osman geldiğinde sanki sen çekindin ve halini düzelttin.'

Bunun üzerine Rasûlullah: "Şüphesiz Osman çok hayâ sahibi bir adamdır, şayet ben ona bu halde izin verseydim onun hacetini bildirmeyeceğinden korktum" buyurdu. (Zührî der ki: Yalancıların iddia ettiği gibi "Meleklerin kendisinden çekindiği bir adamdan ben nasıl çekinmem" sözünü söylememiştir.)⁷²⁸

٧٦١- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسماعيل بن إبراهيم قتنا سعيد بن أبي عروبة، عن رجل، عن مطرف بن الشخير قال: لقيت علياً بهذا الحزير فقال: أحب عثمان منعك أن تأتينا، مرتين، فلما تنفس عن أصحابه قال: إن تحبه فإنه كان خيرنا وأوصلنا.

761- Mutarrif b. Şuhayr ؓ anlatıyor: Çölde Ali'ye ؓ rastladım, bana iki kere "Osman'a olan sevgin mi seni bize gelmekten alıkoymdu?" dedi. Ashabında uzaklaşınca dedi ki "Onu seviyorsan bil ki o en hayırlımız ve en asilimizdir."⁷²⁹

٧٦٢- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا روح قتنا سعيد، عن الخليل ابن أخي مطرف، عن مطرف قال: لقيت علياً بهذا الحزير، أي بهذه الصحراء - بعد الجمل، وهو في موكبه، فأسرع يدايته، قال: فقلت: أنا كنت أحق أن أسرع إليك، فقال: أحب عثمان منعك أن

تأتينا؟ فجعلت اعتذر إليه، فقال: أحب عثمان منعك أن تأتينا؟ فلما علم أن أصحابه لا يسمعون مقالته قال: والله لئن أحسسته إن كان لخيرنا وأفضلنا.

762- Mutarrif rah anlatıyor: "Çölde yani sahrada develerin arkasından Ali'ye rah rastladım, kafilesindeydi. Sonra bineğini hızlandırdı. Dedim ki "Benim sana doğru hızlanmam daha isabetli idi." Dedi ki "Osman'a olan sevgin mi seni bize gelmekten alıyordu?" Bunun üzerine ondan özür dilemeye başladım. Tekrar "Osman'a olan sevgin mi seni bize gelmekten alıyordu?" dedi. Ashabının söylediğini duymadığından emin olunca "Vallahi onu seviyorsan bil ki o en hayırlımız ve faziletlimizdir."

۷۶۳- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا روح قثنا ابن عون، عن نافع، أن ابن عمر لس يومئذ الدرع مرتين، يعني يوم الدار.

763- Nafi' rah anlatıyor: "İbn Ömer Osman'ın rah şehit edildiği gün iki zırh giydi."⁷³⁰

۷۶۴- حدثنا عبد الله: قثنا بشار بن موسى قثنا حماد بن زيد قثنا ابن عون، عن محمد بن سيرين قال: كانوا لا يفقدون الخيل اللق في المغازي حتى قتل عثمان، فلما قتل فقدت فلم ير منها شيء، قال: كانوا يرونها الملائكة، قال: وكانوا لا يحتلقون في الأهلة حتى قتل عثمان، فلما قتل عثمان لبست عليهم، قال: وكانت الصدقة تدفع إلى النبي صلى الله عليه وسلم ومن أمر به، وإلى أبي بكر الصديق ومن أمر به، وإلى عمر بن الخطاب ومن أمر به، فلما قتل عثمان اختلفوا فرأى قوم يقسمونها برأيهم، ورأى قوم يرفعونها إلى السلطان، قال ابن عون: وسمعت إبراهيم النخعي يقول: لما نزلت ﴿لَمْ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ [الزمر: ۳۱] قال أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم ما خصومنا هذه؟ وإنما نحن إخوان، فلما قتل عثمان قالوا: هذه هذه.

764- İbn Avn, Muhammed b. Sîrîn'den rivayetle dedi ki: "Osman رضي الله عنه öldürülene kadar savaşlarda hiç siyah beyaz atları kaybetmezlerdi, Osman رضي الله عنه öldürüldüğünde atlar kayboldu ve onlardan hiçbir iz görülmedi. Onları melekler olarak görürlerdi.

Osman رضي الله عنه öldürülene kadar hilaller konusunda ihtilaf etmezlerdi, Osman öldürüldüğünde karıştırmaya başladılar.

Sadakalar Nebî'ye ﷺ ve onun emrettiği kişilere verilirdi, daha sonra Ebubekir Sıddık'a رضي الله عنه ve onun emrettiği kişilere verilirdi, daha sonra Ömer b. Hattab'a رضي الله عنه ve onun emrettiği kişilere verilirdi. Osman رضي الله عنه öldürüldüğünde ihtilafa düştüler ve bir kısım halk onu kendi kafalarına göre taksim etmeye başladı, bir kısım onu sultana taşıdı."

İbn Avn dedi ki: "İbrahim en-Nehaî'nin şöyle dediğini işittim: "{Sonra şüphesiz siz, kıyamet günü Rabbinizin huzurunda davalasacaksınız} ayeti indiğinde Rasûlullah'ın ashabı: "Bu husumetimiz ne ola ki? Şüphesiz biz kardeşiz." Dediler. Osman رضي الله عنه öldürüldüğünde "İşte budur, işte budur." Dediler.⁷³¹

٧٦٦- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، حَدَّثَنِي أَبِي، نَا عَفَّانُ قَالَ: حَدَّثَنِي مُعْتَمِرٌ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي فُتَا ابْنِ نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ مَوْلَى الْأَنْصَارِ قَالَ: سَمِعَ عَلَمَانَ أَنَّ وَفَدَ أَهْلَ بَصْرَ قَدْ أَقْبَلُوا، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَقَالَ: حَصَرُوهُ فِي الْقَصْرِ، فَأَشْرَفَ عَلَيْهِمْ ذَاتَ يَوْمٍ، فَقَالَ: أَتَشَدُّكُمْ اللَّهُ، هَلْ عَلِمْتُمْ أَنِّي اشْتَرَيْتُ زُومَةً مِنْ مَالِي لِيُسْتَعْدَبَ مِنْهَا فَجَعَلْتُ رِشَائِي فِيهَا كَرِشَاءِ رَجُلٍ مِنَ الْمُتَنَلِّمِينَ؟ فَقِيلَ: نَعَمْ، قَالَ: فَعَلَامَ تَمْنَعُونِي أَنْ أَشْرَبَ مِنْهَا حَتَّى أَطْرُقَ عَلَى مَاءِ الْبَحْرِ؟ قَالَ: وَالْمُصْحَفُ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَأَهْوَى إِلَيْهِ بِالسَّيْفِ، فَتَلَقَّاهُ بِيَدِهِ فَقَطَعَهَا، فَلَا أَذْرَى أَبَاتَهَا أَوْ قَطَعَهَا فَلَمْ يُنْهَ، فَقَالَ: أَمَا وَاللَّهِ إِنَّهَا لِأَوَّلُ كَفٍّ قَدْ خَطَبَ الْمُفْصَلُ، وَفِي غَيْرِ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ: فَدَخَلَ عَلَيْهِ التَّجُوبِيُّ فَأَشْعَرَهُ مَشَقًّا فَانْتَضَحَ الدَّمُ عَلَى هَذِهِ الْآيَةِ {فَسَيَكْفِيكَهُمْ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ} [البقرة: ١٣٧]، فَإِنَّهَا فِي الْمُصْحَفِ مَا حُكَّتْ، وَأَخَذَتْ ابْنَةُ الْفَرَّافَةِ فِي حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ حُلِيِّهَا فَوَضَعَتْهُ فِي حِجْرِهَا، وَذَلِكَ قَبْلَ أَنْ يَقْتُلَ، فَلَمَّا أَشْعَرَ وَقَتْلَ تَفَاعَتْ

عَلَيْهِ، فَقَالَ بَعْضُهُمْ: قَاتِلْهَا اللَّهُ، مَا أَعْظَمَ عَجِيزَتَهَا، قَالَتْ: فَعَزَّيْتُ أَنْ أَغْذَاءَ اللَّهَ لَمْ يُرِيدُوا إِلَّا الدُّنْيَا.

766- Ebu Said'den: Osman ؓ duydu ki şehir ehli geldi sonra daha önce zikredilen hadisi zikretti. Devamında dedi ki: Onu evinde muhasara altındaydı. Osman ؓ bir gün onların yanına çıktı. "Allah size insaf versin. Siz benim insanların su ihtiyacını gidermesi için bir kuyu satın aldığımı biliyor musunuz? Bir Müslümanın hakkı ne kadarsa kendime de o kadar hak aldım o sudan" Onlar "Evet" dediler. Dedi ki: "Ancak bazı insanlar benim oradan su içmemi engelledi hatta ben gidip deniz suyu içtim." Kur'ân'da önündeydi. (İçeri girenlerden biri) Kılıcı doğrulttu sonra da Osman'ın elini kesti. Tam mı kesti bıraktı mı bilmiyorum. Mafsalından ayrılan ilk el budur.

Başka bir rivayette de: "Tecevvebi diye biri Osman'ın yanına girdi. Sonra da onu öldürdü. Ayetin üzerine kan damlıyor, o kan hala mushafın üzerinde duruyor."

Ebu Said başka bir rivayetinde diyor ki: "İbnetul Karafisa adında bir kadın takısını Hz. Osman öldürülmeden odasına bir takı bıraktı. Osman ؓ ölünce kanı o takının üzerine döküldü."

Bazıları dedi ki: "Allah onu öldürenlere lanet etsin."

O kadın da dedi ki: "Öğrendim ki Allâh'ın düşmanları sadece dünyayı istiyorlar.

٧٦٧- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وهب بن جرير قتنا أبي، سمعت يعلى بن حكيم، عن نافع، عن ابن عمر قال: استشارني عثمان وهو محصور فقال: ما ترى فيما يقول المغيرة بن الأخضر؟ قلت: ما يقول؟ قال: يقول: إن هؤلاء القوم إنما يريدون أن تخلع هذا الأمر، وتخلي بينهم وبينه، فقلت: أرأيت إن فعلت أمخلف أنت في الدنيا؟ قال: لا، قلت: أفرأيت إن لم تفعل هل يزيدون على أن يقتلوك؟ قال: لا، قلت: أفيملكون الجنة والنار؟ قال: لا، قلت: فإني لا أرى أن تسن هذه السنة في الإسلام، كلما استخطوا أميرا خلعوه، ولا أن تخلع قميصا السكة الله عز وجل.

767- İbn Ömer ؓ dedi ki: Osman mahsur iken benimle istişare etti. Bana dedi ki "Muğira bin Ehles'in dediği hususta senin görüşün nedir?" Dedim ki: "Muğira ne diyor?" Osman ؓ dedi ki: "Muğira; "Seni muhasara altına alanlar senden halifeliği bırakmanı istiyorlar." diyor. Ben de Osman'a ؓ dedim ki: "Eğer sen onların isteklerini yerine getirirsen sen dünyada kalacak mısın?" Osman dedi ki: "Hayır" Ben de dedim ki: "Peki sen onların dediklerini yapmazsan seni öldürmekten fazla sana bir şey yapabilirler mi?" dedi ki: "Hayır" Ben de dedim ki: "Cennetin ve cehennemnin maliki onlar mı?" Dedi ki: "Hayır". Bende dedim ki: "Ben senin İslam'da böyle bir yol açmanı istemiyorum. Ne zaman ki bir emir hoşlarına gitmiyor, onu görevden alacaklar. Allah'ın sana giydirdiği bu gömleği (hilafet) çıkarmanı ben hoş görmüyorum. Zira senden sonrakiler de bu hususta seni örnek alır bunu yapma ey Osman!"⁷³²

٧٦٨- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا إسماعيل بن إبراهيم قنا أيوب، عن نافع قال: دخلوا على عثمان من باب، فسد الحربة لرجل منهم، فولى وقال: الله الله يا عثمان، فقال عثمان: الله الله يا عثمان، الله الله يا عثمان، ثم كف حتى قتل.

768- Nâfi'den: Osman'ı ؓ muhasara altına alanlar kapıdan onun yanına girdiler. Sonra Osman elindeki mızrağı onlardan bir adama doğru doğrulttu. Sonra vazgeçti (mızrağı geri çekti). "Allah'tan kork ey Osman!" Dedi. Sonra bir daha "Allah'tan kork ey Osman!" Dedi. Sonra bir daha "Allah'tan kork ey Osman" dedi. Sonra sustu ve onu öldürdüler.

٧٦٩- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا وكيع قنا الأعمش، عن أبي صالح، عن عبد الله بن سلام قال: لا تقتلوا عثمان، فإنكم إن فعلتم لم تصلوا جميعا أبدا.

769- Abdullah bin Selam'ın oğlu Ebi Salih'den:

Abdullah dedi ki: "Osman'ı ؓ öldürmeyin. Çünkü siz Osman'ı öldürürseniz artık asla bir araya gelemezsiniz."

۷۷۰- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر، نا شعبة، عن أبي عون قال: سمعت محمد بن حاطب قال: سألت عليا عن عثمان، فقال: "هو من الذين آمنوا ثم اتقوا ثم آمنوا ثم اتقوا" ولم يختم الآية.

770- Muhammed bin Hatib dedi ki:

Ali'ye ﷺ Osman'ı ﷺ sordum. Dedi ki: "O iman edip Allah'tan korkanlar, O iman edip Allah'tan korkanlardandır" ayetini okudu, ayetin sonunu getirmedi.

۷۷۱- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، نا أَبِي، نا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ شُعْبَةَ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو بَشِيرٍ، عَنْ يُونُسَ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَاطِبٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ بَغْيِي {إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحُسْنَىٰ} [الأنبياء: ۱۰۱] : مِنْهُمْ عُثْمَانُ.

771- Muhammed bin Hattab dedi ki Ali'yi duydum şöyle diyordu: "Osman *"innelleziine sebakat.."* Enbiya 101. ayetindedir.⁷³³

۷۷۲- حدثنا عبد الله، حدثني أبي، نا حماد بن أسامة أبو أسامة، عن هشام قال: حدثني أبي، عن عبد الله بن الزبير قال: قلت لعثمان يوم الدار: قاتلهم، فوالله لقد أحل لك قتالهم، فقال له: والله لا أقاتلهم أبدا، قال: فدخلوا عليه فقتلوه وهو صائم، ثم قال: وقد كان عثمان أمر عبد الله بن الزبير على الدار، فقال عثمان: من كانت لي عليه طاعة فليطع عبد الله بن الزبير.

772- Abdullah bin Zübeyr ﷺ Osman'a öldürüldüğü gün dedi ki:

"Onlarla savaş. Allah'a yemin olsun ki onları öldürmek sana helal oldu."

Osman'da dedi ki: "Vallahi ben onlarla asla savaşmayacağım." Osman'ın yanına geldiler onu öldürdüler. Osman da ﷺ oruçluydu. Osman Abdullah bin Zübeyr'e evin üzerine çıkmasını emretmişti. "Kim bana itaat ediyorsa Abdullah bin Zübeyr'e itaat etsin" demişti.⁷³⁴

⁷³³ Tefsiri İbn Cerir 17-75

⁷³⁴ Ahmed zühd 129

۷۷۳- حدثنا عبد الله قال: حدثني يحيى بن معين، أنا سأله فحدثني قال: نا هشام بن يوسف، عن عبد الله بن بحير القاص، عن هاني مولى عثمان قال: كان عثمان إذا وقف على قبر بكى حتى تبتل لحيته، فقيل له: تذكر الجنة والنار وتبكي من هذا؟ قال: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "إن القبر أول منازل الآخرة، فإن نجا منه فما بعده أيسر منه، وإن لم ينج منه فما بعده أشد منه".

773- Hâni'den Osman ؓ bir kabrin başında durduğunda saklı ıslanınca-ya kadar ağlardı. Ona derlerdi ki: "Cennet ve cehennemi hatırladığın için mi ağlıyorsun?" Osman ؓ dedi ki: Allah Rasülü ﷺ dedi ki: "Kabir ahiret menziline ilkidir. Eğer kişi kabirden kolay kurtulursa sonrası daha kolaydır. Eğer kabirden kurtulamazsa kabirden sonrası daha zordur." Yine Rasûlullah ﷺ dedi ki: "Ben kabirden daha kötü bir manzara görmedim." Efendimiz ﷺ ölüyü def ettikten sonra kabrin başında dururdu sonra derdi ki: "Kardeşiniz için istiğfar edin ve Allah'ın onu karşısında iman üzere tutması için dua edin. Çünkü o şu an kabirde sorgu içinde."⁷³⁵

۷۷۵- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ أَبُو مَعْمَرٍ قَتَا سُفْيَانَ قَالَ: قَالَ عُثْمَانُ: لَوْ طَهَّرْتُ قُلُوبَكُمْ مَا شِيعَتْ مِنْ كَلَامِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

775- Sufyan dediki Osman dedi ki:

"Eğer kalpleriniz temiz olsaydı Allah'ın kalamını doymazdınız"⁷³⁶

۷۷۶- قَالَ: وَقَالَ عُثْمَانُ: "مَا أَحْبُّ أَنْ يَأْتِيَ عَلَيَّ يَوْمٌ وَلَا لَيْلَةٌ إِلَّا أَنْظُرَ فِي كَلَامِ اللَّهِ، يَنْجِي الْقِرَاءَةَ فِي الْمُصْحَفِ.

776- Osman ra dedi ki:

"Gece ve gündüz bana Allah'ın kalamına bakmaktan daha sevimli bir şey yoktur." Yani mushaftan Kur'ân okumak.

⁷³⁵ Tirmizî 4-553, Buhari 4-229, Hakim 1-371
⁷³⁶ Ahmed zühhd 128

۷۷۷- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ حَمَادِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ عُثْمَانَ قَالَ: مَا مِنْ عَامِلٍ يَعْمَلُ عَمَلًا إِلَّا كَسَاهُ اللَّهُ رِذَاءَ عَمَلِهِ.

777- Ebi Kilebe'den Osman ؓ şöyle dedi:

"Hiç bir iş yapan yoktur ki Allah onun amelinin kendisine giydirmesin." ⁷³⁷

۷۷۸- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى الطَّبَاعُ، عَنْ أَبِي مَعْشَرٍ قَالَ: وَقَتَلَ عُثْمَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لَثَمَانَ عَشْرَةَ مَضَتْ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ سَنَةَ خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ، فَكَانَتْ خِلَافَتُهُ ثِنْتِي عَشْرَةَ سَنَةً إِلَّا اثْنِي عَشَرَ يَوْمًا.

778- Ebu Ma'ser dedi ki:

"Osman ؓ hicri 35 senesinde zilhicce'nin Cuma günü hilafetinin 12'nci sene 12. Gününde öldürüldü." ⁷³⁸

۷۷۹- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتَا حَسَنُ بْنُ مُوسَى قَالَ: أَنَا أَبُو هِلَالٍ قَالَ: تَنَاوَدَهُ أَنَّ عُثْمَانَ قُتِلَ وَهُوَ ابْنُ بَسْعِينَ سَنَةً أَوْ ثَمَانٍ وَثَمَانِينَ.

779- Ebu Hilâl dedi ki: "Osman ؓ öldürüldüğünde 90 yada 88 yaşındaydı." ⁷³⁹

۷۸۰- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتَا زَكَرِيَّا بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: أَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَقِيلٍ قَالَ: قُتِلَ عُثْمَانُ سَنَةَ خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ، وَكَانَتْ الْفِتْنَةُ خَمْسِينَ سَنَةً، مِنْهَا أَرْبَعَةٌ أَشْهُرٌ لِلْحَسَنِ.

780- Muhammed bin Akil dedi ki: "Osman ؓ 35 senesinde vefat etti fitne ondan sonra devam etti. Son dört ayda Hasan'a ؓ aitti." ⁷⁴⁰

⁷³⁷ Târihi Kebir 3-92

⁷³⁸ Müsned 1-74, Taberi 5- 145

⁷³⁹ Taberâni 1-34

⁷⁴⁰ Müsned 1-74

٧٨١- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن قتادة قال: صلى الزبير على عثمان ودفنه، وكان أوصى إليه.

781- Katade (rh) dedi ki: "Osman'ın namazını Zübeyr kıldı ve onu defnettii böylelikle vasiyetini yerine getirdi."⁷⁴¹

٧٨٢- حدثنا عبد الله: قتنا إسماعيل أبو معمر قتنا يحيى بن سليم قال: سمعت عبد الله بن الحسن قال: بلغني أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: ألا أبو أيم، ألا ولي أيم، ألا أخو أيم، يزوج عثمان، فلو كانت عندي ثالثة لزوجته، وما زوجته إلا يوحى من السماء.

782- Abdullah bin Hasan'dan Peygamber efendimiz ﷺ dedi ki: "Eğer benim üçüncü bir kızım olsaydı ben onu Osman ile evlendirdim. Ben onu semadan gelen bir vahiy ile evlendirdim." (Buhari el-Kebir 2-307)

٧٨٣- حدثنا عبد الله قال: حدثني عبيد الله بن عمر القواريري قال: حدثني القاسم بن الحكم بن أوس الأنصاري قال: حدثني أبو عباد الزرقى الأنصاري من أهل المدينة، عن زيد بن أسلم، عن أبيه قال: شهدت عثمان يوم حوصر في موضع الجنائز، فرأيت عثمان أشرف من الخوخة التي تلي مقام جبريل، فقال: أيها الناس، أفيكم طلحة؟ فذكر الحديث بطوله قال: ما كنت أرى أن تكون في جماعة تسمع ندائي ثم لا تجيبني، أنشدك الله يا طلحة تذكر يوم كنت أنا وأنت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في موضع كذا وكذا، ليس مع أحد من أصحابه غيري وغيرك؟ قال: نعم، فقال لك رسول الله صلى الله عليه وسلم: "يا طلحة، إنه ليس من نبي إلا ومعه من أصحابه رفيق من أمته معه في الجنة، وإن عثمان بن عفان هذا، يعني، رفيقي معي في الجنة" ؟ قال طلحة: اللهم نعم، ثم انصرف.

783- Zeyd bin eslem babasından rivâyet etmiştir:

Osman ؓ havsar gününde cenaze mevzisinde şahit oldu. Onu Cibrilin makamına gelmeye gruptan daha şerefli gördüm. (onu öldürmeye çalışan-

⁷⁴¹ Müsned 1-74

lardan.) Osman ؓ dedi ki: "Ey insanlar! İçinizde Talha var mı?" hadisin tamamını zikretti.

"Ben benim nidâmı işitip bana cevap vermeyen bir grup görmedim. Allah seni irşad etsin ey Talha! Sen ve benim falanca yerde Rasûlullah'ın yanında olduğumuz günü hatırla. Senin ve benim dışımda kimse yoktu. Efendimiz ؓ sana dedi ki: "Ey Talha! Hiç bir Nebi yoktur ki onun ümmetinden cennette bir arkadaşı olmasın. Osman bin affan dostum olarak cennette benimle beraber olacak." Talha Osman'a: "Evet doğru söylüyorsun." dedi ve sonrada gitti.⁷⁴²

٧٨٤- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا هاشم بن القاسم، قتنا عبد الحميد يعني ابن بهرام، قال: حدثني المهلب أبو عبد الله، أنه دخل على سالم بن عبد الله بن عمر بن الخطاب، وكان الرجل ممن يحمد علي بن أبي طالب ويذم عثمان، فقال الرجل: يا أبا الفضل، ألا تخبرني هل شهد عثمان البيعتين كليهما: بيعة الرضوان وبيعة الفتح؟ فقال سالم: لا، فكبر الرجل وقام ونفض رداءه وخرج منطلقاً، فلما أن خرج قال له جلساؤه: والله ما أراك تدري ما أمر الرجل، قال: أجل، وما أمره؟ قالوا: فإنه ممن يحمد علياً ويذم عثمان، فقال: علي بالرجل، فأرسل إليه، فلما أتاه قال: يا عبد الله الصالح، إنك سألتني: هل شهد عثمان البيعتين كليهما: بيعة الرضوان وبيعة الفتح، فقلت: لا، فكبرت وخرجت شامتاً، فلعلك ممن يحمد علياً ويذم عثمان، فقال: أجل والله إنني لمنهم، قال: فاسمع مني وإفهم، ثم أرو علي، فإن رسول الله صلى الله عليه وسلم لما بايع الناس تحت الشجرة كان بعث عثمان في سرية، وكان في حاجة الله وحاجة رسوله وحاجة المؤمنين، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ألا إن يميني يدي، وشمالتي يد عثمان"، فضرب شماله على يمينه فقال: "هذه يد عثمان، وإنني قد بايعت له"، ثم كان من شأن عثمان في البيعة الثانية أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعث عثمان إلى عليش كان من شأن عثمان في البيعة الثانية أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعث عثمان إلى علي، وكان أمير اليمن، فصنع به مثل ذلك، ثم كان من

شان عثمان أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لرجل من أهل مكة: "يا فلان، ألا تبني دارك أزيدها في مسجد الكعبة بيت أضمنه لك في الجنة؟" فقال له الرجل: يا رسول الله، والله ما لي بيت غيره، فإن أنا بعثت داري لا يؤويي وولدي بمكة شيء، قال: "ألا بل بني دارك أزيدها في مسجد الكعبة بيت أضمنه لك في الجنة"، فقال الرجل: والله ما لي في ذلك حاجة ولا أريده، فبلغ ذلك عثمان، وكان الرجل ندمانا لعثمان في الجاهلية وصديقا، فأتاه فقال: يا فلان، بلغني أن رسول الله صلى الله عليه وسلم أراد منك دارك ليزيدها في مسجد الكعبة بيت يضمه لك في الجنة فأبيت عليه؟ قال: أجل، قد أبيت، فلم يزل عثمان يراوده حتى اشترى منه داره بعشرة آلاف دينار، ثم أتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله، بلغني أنك أردت من فلان داره لتزيدها في مسجد الكعبة بيت تضمه له في الجنة، وإنما هي داري فهل أنت آخذها مني بيت تضمه لي في الجنة؟ قال: "نعم"، فأخذها منه وضمن له بيتا في الجنة، وأشهد له على ذلك المؤمنين، ثم كان من جهازه جيش العسرة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم غزا غزوة تبوك، فلم يلق في غزوة من غزواته ما لقي فيها من المحمصاة والظما وقلة الظهر والمجاعات، فبلغ ذلك عثمان فاشترى قوتا وطعاما وأدما وما يصلح رسول الله صلى الله عليه وسلم وأصحابه، فجهز إليه عيرا، فحمل على الحامل والمحمول، وسرحها إليه، فنظر رسول الله صلى الله عليه وسلم ووضع ما عليها من الطعام والأدم وما يصلح رسول الله صلى الله عليه وسلم وأصحابه، فرفع رسول الله صلى الله عليه وسلم يديه يلوي بهما إلى السماء: "اللهم رضيت عن عثمان فارض عنه" ثلاث مرات، ثم قال: "يا أيها الناس، ادعوا لعثمان"، فدعا له الناس جميعا مجتهدين ونسبهم صلى الله عليه وسلم معهم، ثم كان من شأن عثمان أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان زوجه ابنته فماتت، فجاء عثمان إلى عمر، وهو عند رسول الله صلى الله عليه وسلم حالي، فقال: يا عمر إني خاطب فزوجني بنتك، فسمعه رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: "يا عمر، خطب إليك عثمان ابنتك، زوجني ابنتك وأنا أزوجه ابنتي"، فتزوج رسول الله صلى الله عليه وسلم ابنة عمر، وزوجه ابنته، فهذا ما كان من شأن عثمان

784- İbn Behram 'dan Mehleb Ebu Abdullah, Salim bin Abdullah bin Ömer ibnul Hattab'ın yanına girdi. Bu adam (Mehleb) Hz. Ömer'e ve Osman'a ﷺ söven bir adamdı. Adam dedi ki: "**Ey Ebu Fadl! Osman rıdvan ve fetih biatına şahit oldu mu?**" Salim dedi ki: "**Hayır**" Adam Allahu Ekber dedi, kalktı, cübbesini topladı ve çıktı. O çıkınca orada oturanlar Salim'e dedi ki: "**Sen biliyor musun bu adamın durumu nedir?**" Salim: "**nedir onun durumu?**" dediler ki: "**O Ali'ye ve Osman'a söven biridir.**" Salim'de dedi ki: "**O adamı bana getirin.**" Adamı getirdiler. Salim dedi ki: "**Ey Allah'ın kulu. Sen bana Osman iki biata katıldı mı diye sordun. Bende hayır dedim sen tekbir getirdin ve çıktın. Galiba sen Ali'yi öven Osman'a söven birisin.**" Adam: "**evet vallahi ben onlardanım**" dedi. Salim dedi ki: "**Ben-den işit ve anla. Efendimiz ﷺ insanlardan ağacın altında biat aldığı zaman Osman'ı ﷺ Allah Rasülü ve mü'minlerin haceti için bir seriyyeye gönderdi. O zaman Rasûlullah: "Sağ elim benim elim, sol elim Osman'ın eli" diyerek sol elini sağ eline vurdu ve Osman adına biat etti."**

Sonra Osman'ın ikinci işi şudur ki, (fetih beyatı) Rasûlullah Osman'ı Ali'ye göndermişti. Ali ﷺ o vakitte Yemen emiri idi. Rasûlullah' O gün-de rıdvan biatında yaptığıнын aynısını yaptı.

Diğer bir durumda şuydu, Efendimiz ﷺ Mekke ehlinde birine dedi ki: "**Bana evini sat da onu Kâbe'nin mescidine katayım, buna karşılık bende sana cennetten bir ev vereyim.**" Adam dedi ki: "**Benim başka malım yok, oğlumda buna razı olmaz. Ben evimi satamam.**" Rasûlullah yine ona aynı teklifi yaptı ama adam "**istemiyorum**" dedi. Bu adam Osman'ın ﷺ cahiliye döneminde dostu idi. Hz. Osman adamın yanına geldi dedi ki: "**Ey falan! Bana Rasûlullah'ın senin yanına gelip evini Kâbe'nin mescidine katmak için istediği, sana da karşılığında cenneti vereceği ulaştı, doğru mu?**" Adam dedi ki: "**Evet**" Sonra Osman ﷺ on bin dinara evi adamdan satın aldı. Sonra Rasûlullah ﷺ'in yanına geldi ve dedi ki: "**Ey Allah'ın Rasülü, Sen Falancadan, Kâbe'nin mescidine katmak için evini istemişsin, karşılığın-da da cennette ev vermişsin. Ben o evi alsam, sana satsam sende bana cennetten bir ev versen olur mu?**" Rasûlullah: "**Olur**" dedi. Hz. Osman o evi cennetten bir ev karşılığında Rasûlullah'a verdi. Bende buna Müslü-manlar üzerine şahitlik ederim. Sonra tebük gazvesinde Efendimiz ﷺ diğer savaşlarda olmadığı kadar çile, açlık çekti. Hz. Osman da ihtiyaç olan şeyleri hazırlayıp ona doğru geldi. Rasûlullah uzakta bir siyahlık görünce dedi ki: "**Size bir hayır geldi**" Osman ﷺ yanlarına ulaşuğında ondan getirdiği şey-

leri aldılar. Rasûlullah ellerini semaya kaldırıp dedi ki: "Ey Allah'ım ben Osman'dan razı oldum sende ondan razı ol." Sonra oradakilere dedi ki: "Ey insanlar Osman'a dua edin." Sonra herkes Osman için dua etti.

حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد بن هارون قال: أنا فرج بن فضالة، عن مروان بن أبي أمية، عن عبد الله بن سلام قال: أتيت عثمان وهو محصور أسلم عليه، فقال: مرحبا بأخي، مرحبا بأخي، ما يسرني أنك وراءك، ألا أحدثك ما رأيت الليلة في المنام؟ قلت: بلى. قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم في هذه الخوخة، وإذا خوخة في البيت، فقال: "حصروك؟" قلت: نعم، قال: "اعطشوك؟" قلت: نعم، قال: فادلى لي دلوا من ماء، فشربت منه حتى رويت، فإني لأجد برده بين كتفي وبين ثديي، قال: "إن شئت نصرت عليهم، وإن شئت أفطرت عندنا"، فاخترت أن أفطر عنده، قال: فقتل في ذلك اليوم رضي الله عنه.

Rasûlullah ﷺ bir kızını Osman ile evlendirmişti, sonra o kızı öldü. Osman bir gün Ömer Rasûlullah'ın yanında iken ona dedi ki: "Ey Ömer! Ben evlenmek istiyorum, kızını benimle evlendir." Rasûlullah bunu duyunca dedi ki: "Ey Ömer! Sen kızını bana ver, ben de kızını Osman'a vereyim."

٧٨٥- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا علي بن عباس قتنا الوليد بن مسلم قال: وأخبرني الأوزاعي، عن محمد بن عبد الملك بن مروان حدثه، عن المغيرة بن شعبة، أنه دخل على عثمان وهو محصور فقال: إنك إمام العامة، وقد نزل بك ما ترى، وإني أعرض عليك خصالا ثلاثا اختر إحداهن: إما أن تخرج فقتلتهم، فإن معك عددا وقوة وأنت على الحق وهم على الباطل، وإما أن تحرق لك بابا سوى الباب الذي هم عليه فتقع على رواحك فتلق بمكة، فإنهم لن يستحلوك وأنت بها، وإما أن تلحق بالشام، فإنهم أهل الشام وفيهم معاوية، فقال عثمان: أما أن أخرج فأقاتل، قلن أكون أول من خلف رسول الله صلى الله عليه وسلم في أمته بسفك الدماء، وأما أن أخرج إلى مكة فإنهم لن يستحلوني بها، فإني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "يلحد رجل من قريش بمكة يكون عليه

نصف عذاب العالم، فلن أكون إياه، وأما أن الحق بالشام، فإنهم أهل الشام وفيهم معاوية؛ فلن أفارق دار هجرتي ومجاورة رسول الله صلى الله عليه وسلم.

785- Muğira Bin Şu'be ؓ Osman ؓ mahsurken onun yanına girdi. Dedi ki: "Sen insanların imamısın. Senin başına gördüğün şu iş geldi. Ben sana üç tane yol sunacağım, bunlardan birini seç. Ya buradan çıkıp onlarla savaşacaksın, senin kuvvetli ordun var ve sen hak üzeresin onlar ise batıl üzere. Ya evin arkasına bir kapı açıp bineğine binip Mekke'ye gideceksin. Onlar sen oradayken senin arkandan gelmezler. Ya da bineğe binip Şam'a gideceksin. Kapıdakiler Şam ehli, Muaviye'de ؓ Şam ehlinden." Osman ؓ dedi ki: "Ben burdan çıkıp onlarla savaşsam Rasûlullah'ın arkasından halifesinin ümmetinin kan döktüğü kişi olmak istemem. Mekke'ye gidersem, Rasûlullah ؐ'ın şöyle söylediğini işittim: "Kureyş'ten bir adam olacak, Mekke' de mülhid olacak. O kişiye alemin yarısının azabı olacak." Ben bu kişi olmak istemiyorum. Şam'a gitmeye gelince, onlar Şam ehli ve Muaviye onların içinden Rasûlullah'ın komşuluğunu ve hicret yurdunu ben bırakamam."⁷⁴³

٧٨٦- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد بن عبد ربه قال: نا الحارث بن عبيدة قال: حدثني محمد بن عبد الرحمن بن مجبر، عن أبيه، عن جده، أن عثمان أشرف على الذين حصروه فسلم عليهم، فلم يردوا عليه، فقال عثمان: أفي القوم طلحة؟ قال طلحة: نعم، قال: فإننا لله وإنا إليه راجعون، أسلم على قوم أنت فيهم فلا يردون، قال: قد رددت، قال: أهكذا الرد؟ أسمعتك ولا تسمعي، يا طلحة، أنشدك الله أسمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: " لا يحل دم المسلم إلا واحدة من ثلاث: أن يكفر بعد إيمانه، أو يزني بعد إحصائه، أو يقتل نفسا فيقتل بها ؟" قال: اللهم نعم، فكير عثمان فقال: والله ما أنكرت الله عز وجل منذ عرفته، ولا زني في جاهلية ولا إسلام، وقد تركته في الجاهلية تكرما، وفي الإسلام تعففا، وما قتلت نفسا يحل بها قلبي.

786- Abdurrahman bin Mücebber babasından, o da dedesinden nakletmiştir: Osman ؓ kendisini muhasara altına alanların yanına geldi, onlara

⁷⁴³ Müsned 1-67, Buhari elkebir 1-163

selam verdi. Osman ؓ'in selamını almadılar. Osman ؓ dedi ki: "İçinizde Talha var mı?" Talha dedi ki: "Evet" Osman ؓ: "İnna lillah ve inna ileyhi raciun" dedi. "Senin de içinde bulunduğun bir kavme ben selam veriyorum siz ise cevap vermiyorsunuz." Dedi ki: "Ben selamını aldım." Osman ؓ dedi ki: "Böyle mi cevap olur? Ben sana selamımı duyuyorum sense duyurmuyorsun. Allah seni İrşad etsin ey Talha. Sen Rasûlullah'ın şöyle söylediğini duymadın mı: "Müslüman'ın kanı helal değildir. Ancak üç işten biriyle helal olur. İmandan sonra kafir olur, evlendikten sonra zina eder, birini öldürür kısas yapılır." Talha dedi ki: "Evet, duydum." Osman ؓ tekbir getirdi ve dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki ben iman ettikten sonra, Allah'ı inkar etmedim. Cahiliyemde de İslam'da da zina etmedim. Cahilken ahlak olarak zina etmedim, İslam'dan sonra da iffet olsun diye. Ben bir adam da öldürmedim ki bana bununla kısas yapılabilsin."⁷⁴⁴

٧٨٧- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا يزيد بن هارون قال: أنا سعيد بن أبي عروبة، عن يونس، عن الحسن قال: جاء عثمان إلى النبي صلى الله عليه وسلم بدنانير في غزوة تبوك، قال: فجعل النبي صلى الله عليه وسلم يقبلها بيده وهو يقول: "ما على ابن عفان ما عمل بعد هذه".

787- Hasan ؓ'dan, Hz. Osman Tebük günü efendimiz ﷺ'e dinar getirdi. Efendimiz de onları eliyle kenara koydu, şöyle diyordu: "Affan'ın oğlu bundan sonra bir şey yapmasa da olur."⁷⁴⁵

٧٨٨- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا يزيد قال: أنا سعيد، عن قتادة قال: وكان ابن سلام يقول: ليحكم في قتلته يوم القيامة.

788- Katade'den, İbn Selam dedi ki: "Kıyamet günü Osman'ın katilleri hesaba çekilecekler."⁷⁴⁶

⁷⁴⁴ Müsned 1-63

⁷⁴⁵ Ahmed 1-72

⁷⁴⁶ İbn sâd 3-82

٧٨٩- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا بهز بن أسد قثنا حماد بن سلمة قال: نا سعيد بن جهمان، عن سفينة قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "الخلافة ثلاثون عاما، ثم يكون بعد ذلك الملك". قال سفينة: أمسك خلافة أبي بكر ستين، وخلافة عمر عشر سنين، وخلافة عثمان اثنتي عشرة سنة، وخلافة علي ست سنين.

789- Sefine ؓ'dan Rasûlullah ﷺ dedi ki: "Hilafet otuz yıldır, sonrası padişahlıktır." Ebubekir'in hilafeti iki sene sürdü, Ömer'i hilafeti on sene sürdü, Osman'ın on iki sürdü, Ali'nin de altı sene sürdü. ⁷⁴⁷

790- 780'inci hadis ile aynı.

٧٩١- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا بشر بن شعيب قال: حدثني أبي، عن الزهري قال: حدثني عروة بن الزبير، أن عبيد الله بن عدي بن الحيار أخبره، أن المسور بن مخرمة، وعبد الرحمن بن الأسود بن عبد يغوث، قالوا له: ما يمنعك أن تكلم خالك يكلم أمير المؤمنين عثمان في الوليد بن عقبة، وقد أكثر الناس فيما فعل؟ قال عبيد الله: فاعترضت لأمر المؤمنين عثمان حين خرج إلى الصلاة فقلت له: إن لي إليك حاجة، هي نصيحة، قال: قال: يا أيها المرء، إني أعوذ بالله منك، قال: فأنصرفت، فلما قضيت الصلاة جلست إلى المسور وابن عبد يغوث، فحدثتهما بالذي قلت لأمر المؤمنين وقال لي، فقلا: قد قضيت الذي عليك، فينا أنا جالس معهما جاءني رسول أمير المؤمنين عثمان، فقلا لي: قد ابتلاك الله، فانطلقت حتى دخلت على عثمان، فقال: ما نصيحتك التي ذكرت لي آنفا؟ قال: فتشهدت ثم قلت له: إن الله عز وجل بعث محمداً بالحق، وأنزل عليه الكتاب، فكنت ممن استجاب لله ولرسوله وآمن، فهاجرت الهجرة الأولى، ونلت صهر رسول الله صلى الله عليه وسلم، ورأيت هديه، وقد أكثر الناس في شأن الوليد، فحق عليك أن تقيم عليه الحد، قال: فقال لي: ابن أختي، أدر كنت رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قال: فقلت: لا، ولكن خلص إلي من علمه واليقين ما يخلص إلى العذراء في سترها، قال: فتشهد ثم قال: أما بعد،

فإن الله بعث محمداً بالحق، فكننت ممن استجاب لله ولرسوله، وآمن بما بعث به محمد صلى الله عليه وسلم، ثم هاجرت الهجرتين كما قلت، ونلت صهر رسول الله صلى الله عليه وسلم، وبايعت رسول الله صلى الله عليه وسلم، فوالله ما عصيته ولا غششته حتى توفاه الله، ثم استخلف بعده أبو بكر فبايعناه، فوالله ما عصيته ولا غششته حتى توفاه الله، ثم استخلف عمر، فوالله ما عصيته ولا غششته حتى توفاه الله، ثم استخلفني الله، أفليس لي عليكم مثل الذي كان لهم علي؟ قال: فقلت: بلى، قال: فما هذه الأحاديث التي تبلغني عنكم؟ فأما ما ذكرت من شأن الوليد فسنأخذ فيه إن شاء الله بالحق، قال: فجلد الوليد أربعين سوطاً، وأمر علياً بجلده، فكان هو بجلده.

791- Ubeydullah bin Adiy anlatıyor: Misvar İbn Mihran Abdurrahman bin Esved dediler ki: "Seni dayına gidip konuşmaktan men eden nedir? Emirîl Mü'minin Osman'la Velid bin Ukbe hakkında konuşsan, insanlar bu konu hakkında çok şey söylemeye başladı."

Ubeydullah dedi ki: Osman ﷺ namaza çıktığında onun yanına geldim. Ona dedim ki: "Benim sana bir hacetim var bu bir nasihattir." Osman ﷺ dedi ki: "Senden Allah'a sığınırım" Namaz bitince o ikisinin yanın gittim ve Emirîl Mü'minine söylediğimi onunda bana cevabını onlara aktardım. Bana dediler ki: "Sen vazifeni yapın. Artuk iş bizde." Ben ikisiyle otururken Emirîl Mü'minin elçisi bana geldi. Bana dediler ki: "Allah seni imtihan ediyor" Sonra ben Osman'ın yanına gittim bana dedi ki: "Az önce senin bana vermek istediğin nasihat neydi?" Ben de Allâh'tan başka ilâh olmadığına şahitlik ettik ve dedim ki: "Allah Muhammedi hak ile gönderdi ve ona kitabı indirdi, sende Allahı ve Rasulünü seçenlerden oldun. İki hicret yaptın. Rasûlullah'ın damadısın. İnsanlar Velid hakkında çok konuşuyorlar. Senin hakkın ona haddi uygulamandır." Osman'da bana dedi ki: "Ey kız kardeşimin oğlu, Rasûlullah'ı sen gördün mü" dedim ki: "hayır görmedim ancak Rasûlullah'ın hanımlarına ilim ve yakinden ne geldiyse bende ondan nasibimi aldım." Osmanda Şahadet getirdikten sonra dedi ki: "Allah Muhammed'i hak ile gönderdi ben de Allah ve Resulünü seçenlerden oldum. Muhammede gönderilene inandım. Sonra senin dediğin gibi iki hicret yaptım, Rasûlullah'ın akrabası oldum. Rasûlullah' biat ettim. Allaha yemin olsun ki Allah onun canını alıncaya ka-

dar ona ne ihanet ne de isyan ettim. Sonra Ebubekir geldi, ona biat ettim. O ölene kadar ona ne isyan ettim ne de onu aldattım. Sonra Ömer geldi, ona biat ettim. O ölünceye kadar ona ne isyan ettim ne de onu aldattım. Sonra Allah beni halife kıldı. Onların benim üzerime olan hakkı, şu an bana ait değil mi? (sizin bana itaat etmeniz gerekmiyor mu?)” ben de dedim ki: "Evet doğruyu söylüyorsun." Dedi ki: "O halde sizin konuştuğunuz bu sözler nedir? Neden böyle yapıyorsunuz? Ancak Velid'in hususuna gelince biz hak ile hükmümüzü vereceğiz." Sonra ona 40 sopa vurulmasını emretti bunu da Hz. Ali uyguladı.⁷⁴⁸

٧٩٢- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قشنا يزيد بن هارون قال: أنا فرج بن فضالة، عن مروان بن أبي أمية، عن عبد الله بن سلام قال: أتيت عثمان وهو محصور أسلم عليه، فقال: مرحبا بأخي، مرحبا بأخي، ما يسرنني أنك وراءك، ألا أحدثك ما رأيت الليلة في المنام؟ قلت: بلى، قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم في هذه الخوخة، وإذا خوخة في البيت، فقال: "حصروك؟" قلت: نعم، قال: "أعطسوك؟" قلت: نعم، قال: فادلى لي دلوا من ماء، فشربت منه حتى رويت، فإني لأجد برده بين كتفي وبين ثديي، قال: "إن شئت نصرت عليهم، وإن شئت أفطرت عندنا"، فاخترت أن أفطر عنده، قال: فقتل في ذلك اليوم رضي الله عنه.

792- Abdullah bin Selam dedi ki:

Osman mahsurken yanına geldim. Selam verdim o da dedi ki: "Selam kardeşime, selam kardeşime. Yanımda olman beni ne sevindirdi. Sana uykumda gördüğüm rüyayı anlatayım mı?" Bende dedim ki: "anlat" Dedi ki: "Kapıda bekleyen insanları evin içinde gördüm, içlerinde Rasûlullah ﷺ vardı. Bana dedi ki "Seni evin içinde muhasaraya mı aldılar.?" Bende "Evet" dedim. Bana dedi ki: "Seni sussuz mu bıraktılar" bende "Evet" dedim. Rasûlullah bana bir kova su uzattı bende ondan doyuncaya kadar içtim. Elimle omuzum arasında suyun serinliğini hissettim. Rasûlullah ﷺ sonra bana dedi ki: "İstersen ben sana bunlar karşısında yardım edeyim, ya da istersen bizim yanımızda iftar edersin." Ben onun yanında iftar etmeyi tercih ettim." Osman ﷺ o gün öldürüldü.⁷⁴⁹

⁷⁴⁸ Müsned 1-175, Buhari 7-323,188,53

⁷⁴⁹ İbn Ebi dünyâ el Bidâye vennihaye 1-182

۷۹۳- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حجاج قتنا ليث قتنا عقال، عن ابن شهاب، عن يحيى بن سعيد بن العاص، أن سعيد بن العاص أخبره، أن عائشة زوج النبي صلى الله عليه وسلم وعثمان حدثاه، أن أبا بكر استأذن على رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو مضطجع على فراشه لابس مرط عائشة، فأذن لأبي بكر وهو كذلك، فقصى إليه حاجته ثم انصرف، ثم استأذن عمر، فأذن له وهو على ذلك الحال، فقصى إليه حاجته ثم انصرف، قال عثمان: ثم استأذنت عليه فجلس، وقال لعائشة: "اجمعي عليك ثيابك"، فقصيت إليه حاجتي ثم انصرفت، فقالت عائشة: يا رسول الله: ما لي لم أر فرغت لأبي بكر وعمر كما فرغت لعثمان؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن عثمان رجل حيي، وإني خشيت إن أذنت له على تلك الحال أن لا يبلغ إلي في حاجته". وقال ليث: وقال جماعة الناس: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعائشة: "ألا أستحي ممن تستحي منه الملائكة؟"

793- Osman ve Âişe anlatıyor: "Ebubekir içeri girmek için Rasûlullah'tan izin istedi. O da yatağında yatıyordu. Rasûlullah Ebubekir'e o hal üzere izin verdi ve onun işini gördü. Ebubekir gitti. Ardından Ömer geldi, izin istedi Rasûlullah izin verdi işini gördü ve gitti. (Osman diyor ki) sonra ben izin istedim Rasûlullah yatağından kalktı ve oturdu. Âişe'ye dedi ki: "Elbise-ni düzelt." Sonra ben girdim Rasûlullah hacetimi giderdi, çıktım. Âişe dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü, bana ne oluyor ki Osman'a gösterdiğin ehem-miyeti Ebubekir ve Ömer'e göstermiyorsun." Rasûlullah dedi ki: "Osman utangaç bir adamdır. Ben ona izin verirsem bana hacetini söylememesin-den korktum."

Bazıları dediler ki: Rasûlullah Âişe'ye dedi ki "Meleklerin haya ettiği kimseden ben haya etmeyeyim mi?"⁷⁵⁰

۷۹۴- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يعقوب قتنا أبي، عن صالح، قال ابن شهاب: أخبرني يحيى بن سعيد بن العاص، أن سعيد بن العاص أخبره، أن عثمان وعائشة حدثاه، أن أبا بكر استأذن على رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو مضطجع على فراشه لابس مرط عائشة، فذكر مثل حديث عقال.

794- İbnul As'dan, Osman ve Âişe'den ﷺ : "Ebubekir Rasûlullah'tan izin istedi, o sırada Rasûlullah Âişe ile yatağında aynı örtü altında yatıyordu." Deyip Ukayll'ın hadisini zikretti.⁷⁵¹

۷۹۵- حدثنا عبد الله، قتنا أبي، قتنا أبو المعيرة قتنا صفوان قال: حدثني شريح بن عبيد وغيره، أن عبد الله بن سلام كان يقول: يا أهل المدينة، لا تقتلوا عثمان، فوالله إن سيف الله مغمود عنكم، وإن ملائكة الله ليحرسون المدينة من كل ناحية، ما من نقاب المدينة من نقب إلا وعليه ملك سال سيفه، فلا تسلوا سيف الله المغمود عنكم، ولا تنفروا ملائكة الله الذين يحرسونكم.

795- Şârih bin Ubeyd'den Abdullah bin Selam şöyle diyordu: "Ey Medine ehli! Osman'ı öldürmeyin. Allâh'a yemin olsun ki Allah'ın kılıcı sizin üzerinize akıyor. Allah'ın melekleri de her yerden Medineyi muhasara altına almıştır. Medine de hiç bir örtü yoktur ki orada kılıcı elinde bekleyen melekler olmasın. Allah'ın kılıcını üzerinize akıtmayın, sizi koruyan melekleri kendinize karşı nefret ettirmeyin."(Tarihi Kebir 2-23)

۷۹۶- حدثنا عبد الله: نا علي بن سهل ابن أخي علي الراقم قتنا أسود بن عامر قتنا سنان بن هارون البرجمي، عن كليب بن وائل، عن ابن عمر قال: ذكر رسول الله صلى الله عليه وسلم قبة، ومرت رجل متقنع، فقال: "هذا يقتل يومئذ مظلوما"، فقمتم إليه، فإذا هو عثمان.

796- İbn Ömer'den: Rasûlullah ﷺ fitneden bahsetti. O sırada oradan bir adam geçti. Rasûlullah dedi ki: "Bu adam o gün mazlum olarak öldürülecek." Ona doğru gittim, bakum ki o Osman'dı.

۷۹۷- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر قتنا شعبة، عن سعد بن إبراهيم، أنه سمع أباہ يحدثه أنه، سمع عثمان يقول: هاتان رجلای، فإن وجدتہ فی کتاب الله أن تضعوهما فی القيود فضعوهما.

797- Said bin İbrahim babasından: Osman ؓ şöyle söylerken işittik: "Şu ikisi benim iki ayağımdır. Eğer siz Allah'ın kitabında benim bu ayağımı zincire bağlamayı gördüyseniz o halde yapın."⁷⁵²

۷۹۸- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يعقوب قتنا أبي، عن أبيه، عن جده قال: سمعت عثمان لما حصر يقول: إن وجدتم في كتاب الله أن تضعوا رجلي في قيود، فضعوهما.

798 -Ya'kub babasından, o da babasından: Osman ؓ şöyle söylerken işittik: "Şu benim ayağımdır. Eğer siz Allah'ın kitabında benim bu ayağımı zincire bağlamayı gördüyseniz o halde yapın."

۷۹۹- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أزهر بن سعد السمان قال: أنا ابن عون قال: أنا الحسن قال: لما اشتد أمرهم يوم الدار، قال: قالوا: فمن فم؟ قال: فبعنوا إلى أم حبيبة، فجاءوا بها على بعلة بيضاء وملحفة قد سترت، فلما دنت من الباب قالوا: ما هذا؟ قالوا: أم حبيبة، قالوا: والله لا تدخل، فردوها.

799- İbn Avn dedi ki: Ben Hasan'ım dedi ki: "Osman'ın öldürüldüğü gün onların işi şiddetlendiğinde dediler ki: **"Kim kim?"** Ümmü Habibe'ye gittiler. Onu beyaz bir katırla getirdiler, üstünde örtüsü vardı. Kapıya gelince içeridekiler dedi ki: **"Kim bu?"** dediler ki **"Ümmü Habibe"** Dediler ki: **"Allah'a yemin olsun ki içeri girme"** onu içeri almadılar.⁷⁵³

۸۰۰- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسحاق بن سليمان قتنا أبو جعفر، يعني الرازي، عن يونس بن عبيد، عن الحسن قال: رأيت عثمان قائلاً في المسجد في ملحفة ليس حوله أحد، وهو أمير المؤمنين.

800- Hasan'dan ؓ: Osman'ı ؓ mescidde konuşurken gördüm. Bir örtü içindeydi yanında kimse yoktu. Emiril Mü'minin idi.⁷⁵⁴

⁷⁵² Musned 1-72
⁷⁵³ İbn sâd 7-294
⁷⁵⁴ İbn cevzi 1-303

٨٠١- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي قثنا إسحاق بن سليمان قال: نا مغيرة بن مسلم، عن مطر الوراق، عن ابن سيرين، عن حذيفة قال: لما بلغه قتل عثمان قال: اللهم إنك تعلم براءتي من دم عثمان، فإن كان الذين قتلوه أصابوا يقتله فإني بريء منه، وإن كانوا أخطأوا يقتله فقد تعلم براءتي من دمه، وستعلم العرب لئن كانت أصابت يقتله، لتحطبن بذلك لبنا، وإن كانت أخطأت يقتله لتحطبن بذلك دما، فاحتلبوا بذلك دما، ما رفعت عنهم السيوف ولا القتل.

801- İbn Sirin'den, Huzeyfe'ye Osman'ın öldürüldüğü ulaştığında dedi ki: "Ey Allah'ım, Sen benim Osman'ın kanından beri olduğumu biliyorsun. Eğer onu öldürenler, onu öldürmekle doğru bir iş yaptılarsa ben Osman'dan beriyim. Eğer onu öldürmekle kötü bir iş yaptılarsa ben onlardan beriyim. Araplar bilir ki eğer öldürmede doğru bir iş yapılsa hayvandan süt sağılır. Kötü yaptılarsa kan akıtılır. Ne kılıç kalktı ne de kan (demek ki yanlış yaptılar)."⁷⁵⁵

٨٠٢- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا محمد بن عبد الله بن الزبير قثنا إسرائيل، عن أبي إسحاق، عن حارثة بن مضرب قال: سمعت حاديا يحدو في إمارة عمر، ألا إن الأمير بعده عثمان، وسمعت يحدو في إمرة عثمان، إن الأمير بعده علي.

802- Haris bin Madrib dedi ki: "Bir adam vardı Hz. Ömer halifeyken ondan sonra Osman halife olacak, Osman'dan sonra da Ali gelecek" diyordu.⁷⁵⁶

٨٠٣- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا وكيع، عن سفيان، عن خالد الحذاء، عن أبي قلابة، عن أنس بن مالك قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم، فذكر الحديث وقال في آخره: "وأصدقها حياء عثمان".

803- Enes bin Malik'ten: Rasûlullah sav dedi ki: "En sadık olan Osman'ın hayasıdır" hadisini aynen zikretti.⁷⁵⁷

⁷⁵⁵ İbn sâd 3-73

⁷⁵⁶ İbn sâd 6-116

⁷⁵⁷ Müsned 384

٨٠٤- حَدَّثَنَا عِدَّ اللَّهُ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتْنَا يَحْيَى هُوَ ابْنُ سَعِيدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ قَالَ: نَا قَيْسٌ هُوَ ابْنُ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي سَهْلَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "ادْعُوا لِي بِبَعْضِ أَصْحَابِي"، قُلْتُ: أَبُو بَكْرٍ؟ قَالَ: "لَا"، قُلْتُ: عُمَرُ؟ قَالَ: "لَا"، قُلْتُ: ابْنُ عَمَرَ عَلِيٍّ؟ قَالَ: "لَا"، قَالَتْ: قُلْتُ: عِثْمَانُ؟ قَالَ: "نَعَمْ"، فَلَمَّا جَاءَ قَالَ: "نَحْيِ"، فَجَعَلَ يَسَارُهُ وَلَوْنُ عِثْمَانَ يَتَغَيَّرُ، فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ الدَّارِ وَحَصَرَ قُلْنَا: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَلَا تَقَاتِلُ؟ قَالَ: لَا، إِنْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدَ إِلَى عَهْدٍ، وَإِنِّي صَابِرٌ نَفْسِي عَلَيْهِ

804- Âişe annemiz ؓ dedi ki:

Rasûlullah dedi ki: "Ashabımdan bazılarını çağırın" dedim ki: "Ebu-bekir'i mi çağırayım?" Rasûlullah; "hayır" dedi. "Ömeri mi çağırayım" diye sordum. Rasûlullah "hayır" dedi. Dedim ki: "Amcanın oğlu Ali'yi mi çağırayım" Rasûlullah "hayır" dedi. Dedim ki: "Osman'ı mı çağırayım?" Rasûlullah "Evet" dedi. Osman gelince Rasûlullah biraz geri çekildi ve onun kulağına bir sır söyledi, Osman'ın rengi değişti. Osman'ın muhasara altında olduğu gün gelince biz dedik ki: "Ey mü'minlerin emiri, sen onlarla savaşmayacak mısın?". Osman dedi ki: "Rasûlullah ؓ bana bir söz verdi ve bende o söze riayet edip sabrediyorum." ⁷⁵⁸

805 ve 751 aynı rivayet

٨٠٦- حَدَّثَنَا عِدَّ اللَّهُ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتْنَا سُلَيْمَانَ بْنَ حَرْبٍ، وَعَقْبَانَ، قَالَا: نَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قَتْنَا يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ عِثْمَانَ وَهُوَ مَخْصُورٌ فِي الدَّارِ، فَدَخَلَ مَدْخَلًا إِذَا دَخَلَهُ سَمِعَ كَلَامَهُ مِنْ عَلَى الْبَلَّاطِ، قَالَ: فَدَخَلَ ذَلِكَ الْمَدْخَلَ وَخَرَجَ إِلَيْنَا فَقَالَ: إِنَّهُمْ يَتَوَعَّدُونِي بِالْقَتْلِ آتِفًا، قَالَ: قَتْنَا يَكْفِيكَهُمْ اللَّهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ: وَبِمَ يَقْتُلُونِي؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَخْذِ ثَلَاثٍ: رَجُلٌ كَفَرَ بَعْدَ إِسْلَامِهِ، أَوْ زَنَى بَعْدَ إِخْصَانِهِ، أَوْ قَتَلَ نَفْسًا قَتَلَ بِهَا"، قَوْلَ اللَّهِ مَا أَخْبِثَ أَنْ لِي بِدِينِي بَدَلًا مُنْذُ هَدَانِي اللَّهُ، وَلَا زَيْتٌ فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلَا فِي إِسْلَامٍ قَطُّ، وَلَا قَتَلْتُ نَفْسًا، قِيمَ يَقْتُلُونِي؟

806- Uname bin Sehl'den Osman ؓ evinde mahsurken beraberdik. İçeri bir adam girdi. Orta da konuşulan her şeyi duydu. Osman bizim yanımıza geldi dedi ki: "Onlar az önce beni öldürmek hususunda vaadleştiler." Biz dedik ki: "Allah sana yeter ey mü'minlerin emiri." Dedi ki: "Beni niye öldürecekler. Ben Rasûlullâh'ı duydum ki şöyle dedi: Müslümanın kanı ancak gç şekilde helal olur. Müslüman okduktan sonra kafir olursa, Evlendikten sonra zina ederse ya da bir adam öldürürse kısas yapılır. Allaha yemin olsun ki Allah ﷻ beni hidayet ettikten sonra dinimi değiştirmek istemedim. Ne cahileyede ne İslamda zina etmedim. Kimseyi de öldürmedim. Neden beni öldürecekler?."

۸۰۷- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، نَا إِسْحَاقُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ مُغِيرَةَ بْنَ مُسْلِمٍ أَنَا سَلَمَةَ يَذْكُرُ، عَنْ مَطَرٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ عُثْمَانَ أَشْرَفَ عَلَى أَصْحَابِهِ وَهُوَ مَخْصُورٌ فَقَالَ: عَلَامَ تَقْتُلُونِي؟ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " لَا يَجُلُ دَمٌ أَمْرِي مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَخَذِي ثَلَاثَ: رَجُلٌ زَنَى بَعْدَ إِخْصَانِهِ فَعَلَيْهِ الرَّجْمُ، أَوْ قَتَلَ عَمْدًا فَعَلَيْهِ الْقَوْدُ، أَوْ ارْتَدَّ بَعْدَ إِسْلَامِهِ فَعَلَيْهِ الْقَتْلُ "، قَوْلَ اللَّهِ مَا زَنَيْتُ فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلَا إِسْلَامٍ، وَلَا قَتَلْتُ أَحَدًا فَأَقِيدَ نَفْسِي مِنْهُ، وَلَا ارْتَدَدْتُ مِنْذُ أَسْلَمْتُ، إِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.

807- İbni Ömerden Osman muhasara altundayken dedi ki "Niçin beni öldürecekler ben Resûlullah'ın ﷺ şöyle dediğini işittim. 'Bir Müslümanın kanı ancak üç şeyle helal olur evliyken zina yaparsa recm edilir yada kasten adam öldürürse kısas uygulanır yada İslam'dan sonra dinden dönerse o zaman öldürülür."

Ben ne cahiliyyede ne de İslamda zina etmedim. Ben bir kişiyi de öldürmedim ki ona karşı bana kısas uygulansın. Müslüman olduktan sonra da dinden dönmedim. Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur Muhammed onun Rasûlü'dür."

۸۰۸- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ: قَتَا سُؤَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ، نَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ قَتَا أَبِي، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ عُثْمَانُ: إِنْ وَجَدْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ أَنْ تَضَعُوا رِجْلَيْ فِي الْقَيْدِ، فَضَعُوهُمَا.

808- İbrahim bin Sâd babasından oda babasından:

Osman dedi ki; "Allah'ın kitabında ayaklarımın bağlanmasını gör-
düyseniz bağlayın."⁷⁵⁹

٨٠٩- حدثنا عبد الله قال: حدثني عثمان بن أبي شيبة قتنا يونس بن أبي العففر العدي، عن أبيه، عن مسلم أبي سعيد مولى عثمان بن عفان، أن عثمان بن عفان أعتق عشرين مملوكا، ودعا سراويل فشدها عليه، ولم يلبسها في جاهلية ولا إسلام، قال: إني رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم البارحة في النوم، ورأيت أبا بكر وعمر، وإنهم قالوا لي: "اصبر، فإنك تفطر عندنا القابلة"، ثم دعا بمصحف فنشره بين يديه، فقتل وهو بين يديه.

809- Müslim bin Said'den:

Osman bin affan 20 köleyi azat etti. Şallar istedi ve onu giydi, onu cahiliyede de İslam'da da hiç giymemişti. Dedi ki: "Bu gece Rüyamda Rasûlullah'ı Ebubekir ve Ömer'i gördüm. Bana dediler ki: "Sabret bu gece sen bizim yanımızda iftar edeceksin." Sonra Osman bir mushaf istedi, onu açtı sonrada öldürüldü.⁷⁶⁰

٨١٠- حدثنا عبد الله قال: حدثني سريج بن يونس قتنا محبوب بن محرز، عن إبراهيم بن عبد الله بن فروخ، عن أبيه قال: شهدت عثمان بن عفان دفن في ثيابه بدمائه، ولم يغسل رضي الله عنه.

810- İbrahim Ferruh babasından şöyle nakletti:

"Osman elbiseleriyle kan içerisinde defnedildi, onu yıkamadılar. Allah ondan razı olsun."⁷⁶¹

⁷⁵⁹ İbn sâd

⁷⁶⁰ Müsned 1-72

⁷⁶¹ İbn Kesir el-bidaye 8-191

٨١١- حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن أبي بكر المقدمي قنا زهير بن إسحاق قنا داود بن أبي هند، عن زياد بن عبد الله، عن أم هلال بنت وكيع، عن نائلة بنت الفرافصة امرأة عثمان بن عفان قالت: نعت أمير المؤمنين عثمان، فأغفى، فاستيقظ فقال: ليقنلني القوم، قلت: كلا، لم تبلغ ذلك، إن رعيتك استعويك، قال: إني رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم في منامي وأبا بكر وعمر فقالوا: "تفطر عندنا الليلة".

811- Osman'ın ﷺ eşi dedi ki: "Emiril Mü'minin uykuya yattı, uyandı-ğında dedi ki beni bu gün öldürecekler." Bende dedim ki: "Eğer sen onların üzerine gidersen senden razı olurlar." Osman dedi ki: "Ben uykumda Rasûlullah'ı Ebubekir ve Ömer'i gördüm. Bana dediler ki bu gece bizim inidimizde iftar edeceksin."⁷⁶²

٨١٢- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا هشيم بن بشير قال: أنا محمد بن قيس الأسدي، عن موسى بن طلحة قال: سمعت عثمان بن عفان، وهو على المنبر والمؤذن يقيم، وهو يستخير الناس يسألهم عن أخبارهم وأسعارهم.

812- Musa bin Talha dedi ki: "Osman bin Affan'ı müezzîn kamet getirdiği sırada minber üzerindeyken insanlara işlerinden, hallerinden, durumlarından soruyordu."⁷⁶³

٨١٣- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا عبد الصمد، هو ابن عبد الوارث، قال: حدثني فاطمة بنت عبد الرحمن قالت: حدثني أمي، أنها سألت عائشة، وأرسلها معها، فقال: إن أحد بنيك يقرئك السلام ويسألك عن عثمان بن عفان، فإن الناس قد شتموه، فقالت: لعن الله من لعنه، فوالله لقد كان قاعدا عند نبي الله صلى الله عليه وسلم، وإن رسول الله صلى الله عليه وسلم لمسند ظهره إلي، وإن جبريل عليه السلام ليوحى إليه القرآن، إنه يقول له: "اكتب يا عظيم"، فما كان الله عز وجل لينزله تلك المنزلة إلا وهو كريم على الله ورسوله.

⁷⁶² İbn sâd 7-255

⁷⁶³ İbn sâd 6-361

813- Fauma bin Abdurrahman, annesinden: Annem Âişe'ye amcasını gönderdi ve dedi ki: "Senin oğullarından biri sana selam söylüyor ve sana Osman'ı soruyor. Çünkü insanlar ona sövmeye başladılar" Âişe ؓ dedi ki: "Ona lanet edene Allah lanet etsin. Allah'a yemin olsun ki o efendimizin yanında otururdu. Rasûlullah'da sırtını bana dayardı. Cibril'de efendimize Kur'ân'ı vahyederdi. Rasûlullah derdi ki: "Ey Osman yaz!" Osman'ın Allah ve Rasulü yanında yüce bir mertebesi vardı da Allah ﷻ ona bu hali ihsan etti.⁷⁶⁴

٨١٤- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا يونس، هو ابن محمد، قشنا عمر بن إبراهيم الشكري قال: سمعت أمي تحدث، أن أمها انطلقت إلى البيت -حاجة، والبيت يومئذ له بابان، قالت: فلما قضيت طوافي دخلت على عائشة، قالت: يا أم المؤمنين، إن بعض بنيك بعث يقرئك السلام، وإن الناس قد أكثروا في عثمان، فما تقولين فيه؟ قالت: لعن الله من لعنه، لا أحسبها إلا قالت ثلاث مرار، لقد رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو مسند فخذله إلى عثمان، فإني لأمسح العرق عن جبين رسول الله صلى الله عليه وسلم، وإن الوحي ينزل عليه، ولقد زوجه ابنته، أحدهما بعد الأخرى، وإنه ليقول: "اكتب عثيم"، قالت: ما كان الله لينزل عبدا من نبيه بتلك المنزلة إلا عبدا عليه كريما.

814- İbrahim el Yeşkuri dedi ki: Annemi annesinin şu durumundan haber verirken işittim: Annesi bir işinden dolayı Kâbe'ye gitti. O zamanda kabede iki kapı vardı. Dedi ki tavafımı bitirip Âişe'nin yanına gittim ve dedim ki: "Ey mü'minlerin annesi senin oğullarından bazısı sana selam söylüyor. İnsanlar Osman hakkında çok konuşmaya başladı, sen Osman hakkında ne dersin?" Âişe annemiz dedi ki: "Ona lanet edene Allah lanet etsin. (Bunu üç. Kere tekrarladı) Rasûlullah Osman'a doğru ayağını uzatmıştı ben de Rasûlullah'ın alnındaki damarı ovalıyordum ve ona vahiy iniyordu. Efendimiz kızlarından önce birini sonra diğerini Osman ile evlendirdi. Rasûlullah derdi ki: "Yaz ey Osman" Allah ﷻ bir kuluna peygamberinin yanında böyle bir mertebeyi vermez ancak kendi yanında kerem sahibi olana verir.⁷⁶⁵

٨١٥- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا موسى بن داود، نا فرج بن فضالة، عن محمد بن الوليد الزبيدي، عن الزهري، عن عروة، عن عائشة قالت: كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم، فقال: "يا عائشة، لو كان عندنا من يحدثنا"، قالت: قلت: يا رسول الله، ألا أبعث إلى أبي بكر؟ فسكت، ثم قال: "لو كان عندنا من يحدثنا"، فقلت: ألا أبعث إلى عمر؟ فسكت، قالت: ثم دعا وصيها بين يديه فساره فذهب، قالت: فإذا عثمان يستأذن فأذن له، فدخل فناهجه النبي صلى الله عليه وسلم طويلا ثم قال: "يا عثمان، إن الله مقمصك قميصا، فإن أراذك المنافقون على أن تخلعه فلا تخلعه لهم، ولا كرامة" يقولها له مرتين أو ثلاثا.

815- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Ben Efendimiz ﷺ yanındaydım. Dedi ki: "Ey Âişe keşke yanımda konuşacağımız biri olsaydı." Dedim ki: "Ey Allah'ın Rasulü Ebubekir'i mi çağırayım" Rasûlullah sustu. Sonra yine "biri olsa da konuşsak" dedi. Dedim ki: "Ömeri mi çağırayım" sustu. Sonra bir görevliyi yanına çağırdı ve ona bir şeyler söyledi. Sonra görevli dedi ki: "Osman geldi izin istiyor" Efendimiz izin verdi ve Osman geldi onunla uzun uzun onun kulağına bir şeyler fısıldadı. Sonra dedi ki: "Ey Osman Allah sana bir gömlek giydirecek münafıklar onu senden çıkarmak isterse onu çıkarma." Bunu iki ya da üç kez tekrar etti.⁷⁶⁶

٨١٦- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا أبو المغيرة قثنا الوليد بن سليمان قال: حدثني ربيعة بن يزيد، عن عبد الله بن عامر، عن النعمان بن بشير، عن عائشة قالت: أرسل رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى عثمان بن عفان، فأقبل عليه رسول الله صلى الله عليه وسلم، فلما رأينا رسول الله صلى الله عليه وسلم أقبلت إحدانا على الأخرى، فكان من آخر كلام كلمة أن ضرب بين منكيه وقال: "يا عثمان، إن الله عز وجل عسى أن يلبسك قميصا، فإن أراذك المنافقون على خلعه، فلا تخلعه حتى تلقاني. يا عثمان، إن الله عسى أن يلبسك قميصا، فإن أراذك المنافقون على خلعه فلا تخلعه حتى تلقاني" ثلاثا، فقلت لها: يا أم المؤمنين، فأين كان هذا عنك؟ قالت: نسيت والله فما ذكرته، قال: فأخبرته معاوية بن أبي سفيان.

816- Numan bin Beşir Âişe'den:

Rasûlullah Osman'ı çağırdı. Rasûlullah her birimizle konuşuyordu. İki dizine vurdu ve dedi ki: "Ey Osman; Allah sana bir gömlek giydirecek. Münafıklar o gömleği çıkarmak isterse benimle buluşan kadar onu çıkarma." Sonra bunu üç kere tekrar etti. Ben dedim ki: "ey mü'minlerin annesi bu nerde oldu?" O da dedi ki: "Vallahi unuttum." Bende bunu gidip Muaviye'ye anlatım.⁷⁶⁷

٨١٧- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ: قَتْنَا أَبُو غَامِرٍ الْقَدَوِيُّ حَوْثَرَةَ بْنَ أَشْرَسَ قَالَ نَا جَعْفَرُ بْنُ كَيْسَانَ أَبُو مَغْرُوفٍ، عَنْ عَمْرَةَ بِنْتِ أَرْطَاةِ الْقَدَوِيَّةِ قَالَتْ: خَرَجْتُ مَعَ عَائِشَةَ سَنَةَ قُتِلَ عُثْمَانُ إِلَى مَكَّةَ، فَمَرَرْنَا بِالْمَدِينَةِ وَرَأَيْتُ الْمُصْحَفَ الَّذِي قُتِلَ وَهُوَ فِي جِجْرِهِ، فَكَانَتْ أَوَّلَ قَطْرَةٍ فَطَرَتْ مِنْ دَمِهِ عَلَى هَذِهِ الْآيَةِ {فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ} [البقرة: ١٣٧] ، قَالَتْ عَمْرَةُ: فَمَا مَاتَ رَجُلٌ مِنْهُمْ سَوِيًّا.

817- Amra binti Erta anlatıyor:

Âişe annemiz ile Osman'ın öldürüldüğü sene Mekkeye çıktım. Medine'ye uğradık. Hücresinde üzerinde öldürüldüğü mushafı gördük. İlk kan şu ayetin üzerine dökülmüştü "artık onlara karşı Allah sana yeter; O, iştendir, bilendir." (bakara 137) onu öldürenlerden kimse düzgün bir ölümle ölmedi.⁷⁶⁸

٨١٨- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، نَا أَبِي، نَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، نَا سَعِيدٌ، نَا قَتَادَةُ، أَنَّ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ حَدَّثَهُمْ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَعِدَ أَخْذًا فَبَعَثَ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَجَفَّ بِهِمْ، فَقَالَ لَهُ: "اسْكُنْ نَبِيَّ وَصِدِّيقَ وَشَهِيدَانِ".

818- Enes bin Malik'ten:

Rasûlullah Uhud'a çıktı, Ebubekir, Ömer ve Osman'da onu takip etti. Rasûlullah onlara döndü ve dedi ki: "Burada bir peygamber, bir sıddık ve iki şehit var."⁷⁶⁹

⁷⁶⁷ Ahmed 6-86

⁷⁶⁸ Ahmed zühd 127

⁷⁶⁹ Buhari 8-22, Ahmed 3-112

۸۱۹- نا عَبْدُ الرَّزَّاقِ قَالَ أَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، أَنَّهُ رَجَفَ أَخَذَ وَعَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اسْكُنْ أَخَذَ، مَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ".

819- 818 ile aynı hadis

۸۲۰- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ: قَتْنَا شَجَاعَ بْنَ مَخْلَدٍ، نا يَحْيَى بْنُ يَمَانَ، عَنْ شَيْخٍ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ كَانَ يُجَالِسُ مَسْعُورَ بْنَ كِدَامَ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ، وَرَفِيقِي عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ".

820- Talha bin Ubeydullah'dan:

Rasûlullah'ın ﷺ dedi ki: "Her Nebi'nin bir arkadaşı vardır benim arkadaşымda Osman bin Affandır."

۸۲۱- حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ إِسْرَاهِيمَ الْقَرَّاطِيُّ قَتْنَا عَلِيَّ بْنَ شُعَيْبٍ قَتْنَا الْوَضَّاحَ بْنَ حُسَّانَ الْأَنْتَارِي، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُسَّانَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعُثْمَانَ: "أَنْتَ وَلِيِّ فِي الدُّنْيَا، وَأَنْتَ وَلِيِّ فِي الْآخِرَةِ". وَأُطِنَهُ عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ جَابِرٍ.

821- Cabir bin Abdullah ؓ dedi ki:

Efendimiz Osman'a dedi ki: "Sen dünya ve ahirette benim dostum-sun." 770

۸۲۲- حَدَّثَنَا أَبُو مُسْلِمٍ إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَصْرِيُّ قَتْنَا حَجَّاجَ بْنَ نَصِيرٍ قَتْنَا سَكَنُ بْنُ الْمُغِيرَةِ الْفَرَزِيِّ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ فَرْقَدِ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَبَابِ السَّلَمِيِّ قَالَ: إِنِّي لَتَحْتَ مِثْبَرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَحَضَّضَ عَلَيَّ جَيْشَ

الْمَسْرَةِ، فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ، فَقَامَ عَثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلَيَّ مِائَةٌ بَعِيرٍ بِأَخْلَاسِهَا وَأَقْتَابِهَا عَوْنًا فِي هَذَا الْجَيْشِ، ثُمَّ حَصَّضَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ، فَقَامَ عَثْمَانُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلَيَّ مِائَتَا بَعِيرٍ بِأَخْلَاسِهَا وَأَقْتَابِهَا عَوْنًا فِي هَذَا الْجَيْشِ، ثُمَّ حَصَّضَ فَلَمْ يُجِبْهُ أَحَدٌ، فَقَامَ عَثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلَيَّ ثَلَاثُمِائَةٍ بَعِيرٍ بِأَخْلَاسِهَا وَأَقْتَابِهَا عَوْنًا فِي هَذَا الْجَيْشِ، فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ خُبَّابٍ: فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى يَدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ: "مَا عَلَى عَثْمَانَ مَا عَمِلَ بَعْدَ هَذَا الْيَوْمِ". (٥٠٥)

822- Abdurrahman bin Habbab dedi ki:

"Ben Rasûlullah'ın ﷺ minberinin altındaydım. O da üzerindeydi. Zorluk ordusu için malzeme arıyordu. Kimseden ses çıkmadı. Sonra Osman kalktı dedi ki: "Ey Allah'ın Rasulü ben bu orduya yardım olsun diye yüz deve veriyorum ve üzerine oturulan semerden veriyorum." Sonra Rasûlullah yine istedi kimse kalkmadı. Osman kalktı dedi ki: "Böyle 200 binek veriyorum." Efendimiz yine istedi, yine kimse kalkmadı. Osman kalktı ve dedi ki: "üç yüz binek" Abdurrahman bin Habbab dedi ki: "Ben Rasûlullah'ın eline bakıyordum şöyle diyordu: "Bu günden sonra Osman hiç bir amel işlemese de olur."

823- 822 ile aynı

٨٢٤- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خُزَّاجٍ عَنْ نَصْرِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ أَبِي عُرْوَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ كَعْبِ بْنِ عَجْرَةَ قَالَ: ذَكَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِتْنَةَ قُرْبَيْهَا، فَمَرَّ رَجُلٌ مُقْتَعٌ، فَقَالَ: "هَذَا وَأَصْحَابُهُ يَوْمَئِذٍ عَلَى الْحَقِّ"، فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ فَأَخَذَ يَمْنُكَيْهِ، وَاسْتَقْبَلَ بِوَجْهِهِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا؟ قَالَ: "نَعَمْ"، فَإِذَا هُوَ عَثْمَانُ.

824- Kab bin Ucre'den: Rasûlullah ﷺ yakın olan bazı fitnelerden bahsetti. O sırada oradan sırtı dönük bir adam yürüdü. Rasûlullah dedi ki: "Bu adam ve Ashabı o gün hak üzere olacak." Orada bulunanlardan biri o adamın yanına gitti onun sırtını tuttu ve yüzünü Rasûlullah'a çevirdi "bu mu ey allahın Rasulü" dedi. Rasûlullah "Evet" dedi. O Osman idi.

٨٢٥- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ مَرْثَدَةَ عَنْ سَلَمَةَ، عَنْ سَعِيدِ الْخُزَيْمِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوَالَةَ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ تَحْتَ دُومَةٍ، وَهُوَ يَكْتُبُ النَّاسَ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: "يَا ابْنَ حَوَالَةَ، أَكْتُبُكَ؟"، قُلْتُ: مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ، ثُمَّ جَعَلَ يُنْصِتُ عَلَيَّ الْكَاتِبُ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: "يَا ابْنَ حَوَالَةَ أَكْتُبُكَ؟" قُلْتُ: مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ، ثُمَّ جَعَلَ يُنْصِتُ عَلَيَّ الْكَاتِبُ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: "يَا ابْنَ حَوَالَةَ، أَكْتُبُكَ؟" قُلْتُ: مَا خَارَ اللَّهُ لِي وَرَسُولُهُ، ثُمَّ جَعَلَ يُنْصِتُ عَلَيَّ الْكَاتِبُ، فَتَنَظَّرْتُ فِي الْكِتَابِ فَإِذَا فِيهِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَعَلِمْتُ أَنَّهُمَا لَمْ يَكُنَا إِلَّا فِي خَيْرٍ، قَالَ: "يَا ابْنَ حَوَالَةَ، أَكْتُبُكَ؟" قُلْتُ: نَعَمْ، فَكَتَبَنِي، ثُمَّ قَالَ: "يَا ابْنَ حَوَالَةَ، كَيْفَ أَنتَ وَفِتْنَةُ تَكُونُ بِأَقْطَارِ الْأَرْضِ كَأَنَّهَا صِيَاصِي الْبَقَرِ، وَالَّتِي تَلِيهَا كَسَفْحَةِ أَرْنَبٍ؟" قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: "فَإِنَّ يَوْمَئِذٍ وَمَنْ مَعَهُ عَلَى الْحَقِّ"، قَالَ: وَقَالَ ذَاتَ يَوْمٍ: يَدْخُلُ عَلَيَّ رَجُلٌ مُعْتَجِرٌ بِرِدِّ حِجْرَةٍ يَتَّبِعُ النَّاسَ مِنَ أَهْلِ الْجَنَّةِ، قَالَ: فَهَجَمْنَا عَلَى عُثْمَانَ وَهُوَ مُعْتَجِرٌ بِرِدِّ حِجْرَةٍ يَتَّبِعُ النَّاسَ

825- Abdullah İbn Havâle dedi ki:

Rasûlullah'ın yanına geldim. O da devme ağacının gölgesinde oturuyordu. Yanında da katipleri oturuyordu. Dedi ki: "Seni yazmış mı Ey İbnu Havale?" dedim ki "nereye yazdı mı ya Rasûlullah" benden yüz çevirdi ve katibine döndü sonra yine bana baktı ve dedi ki "Ey İbn havale seni yazdı mı?" Ben "Nereye yazdı mı ey Allah'ın Rasulü?" dedim. Yine benden yüz çevirdi ve katibe döndü. Sonra ben gidip yazılan şeye baktım. Ömer hayırlı kim varsa yazmıştı. Bende vardım Rasûlullah dedi ki "Seni yazmış mı ey İbnu Havale?" bende dedim ki "evet yazmış." Efendimiz dedi ki "Ey İbnu Havale, yeryüzünde öküzün boynuzları gibi bir fitne çıkacak. O zaman ne yapacaksın?" Bende dedim ki "Allah ve Rasulü bana ne seçti ben bilmiyorum" dedim. Rasûlullah sonra dedi ki "Bu birinci fitneden sonra bir fitne daha çıkacak ki önceki fitnenin yanında bir tavşanın şişmesi gibi kalacak. O zaman ne yapacaksın?" Dedim ki "Allah ve Resulü

benim için ne seçti bilmiyorum" Rasûlullah "falancaya uyun." Dedi ve orada duran bir adama işaret etti. Bende gittim onun omuzlarından tuttum ve Rasûlullah'a götürdüm. Dedim ki "Bu mu ey Allah'ın Rasulü?" sonra bir daha sordum, Rasûlullah dedi ki "evet". O işaret edilen de Osman'dı. ⁷⁷¹

٨٢٦- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ، قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ حَجَّ الْبَيْتِ، فَرَأَى قَوْمًا جُلُوسًا فَقَالَ: مَنْ هَؤُلَاءِ الْقَوْمُ؟ قَالُوا: قُرَيْشٌ، قَالَ: مَنْ الشَّيْخُ فِيهِمْ؟ قَالُوا: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: فَقَالَ: يَا ابْنَ عُمَرَ، إِنِّي سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ فَخَدَّنِي، أَتَشْكُ اللَّهُ بِحُرْمَةِ هَذَا الْبَيْتِ، أَتَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ قَرِيبٌ يَوْمَ أُخْدِ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: أَتَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ تَعَيَّبَ عَنْ يَدْرِ فَلَمْ يَشْهَدْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ، أَتَعْلَمُ أَنَّ عُثْمَانَ تَعَيَّبَ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ فَلَمْ يَشْهَدْهَا؟ قَالَ: نَعَمْ، فَكَبَّرَ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: تَعَالَى أَبِينِ لَكَ كُلُّ مَا سَأَلْتَنِي عَنْهُ: أَمَا فِرَارُهُ يَوْمَ أُخْدِ، فَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ قَدْ عَفَا عَنْهُ وَعَفَرَ لَهُ. وَأَمَا تَغْيِيهِ عَنْ يَدْرِ، فَإِنَّهُ كَانَتْ تَحْتَهُ أَيْتَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَضَتْ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَكَ أَجْرٌ رَجُلٍ شَهِدَ يَدْرًا وَسَهْمَةً". وَأَمَا تَغْيِيهِ عَنْ بَيْعَةِ الرِّضْوَانِ، فَإِنَّهُ لَوْ كَانَ أَحَدٌ أَعَزَّ بِطَنْ مَكَّةَ مِنْ عُثْمَانَ بَعَثَهُ مَكَانَهُ، بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عُثْمَانَ إِلَى مَكَّةَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى: "هَذِهِ يَدُ عُثْمَانَ"، فَضَرَبَ بِهَا عَلَى يَدِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: "هَذِهِ لِعُثْمَانَ" قَالَ ابْنُ عُمَرَ لِلرَّجُلِ: اذْهَبْ بِهَذَا الْآنَ مَعَكَ

826- Abdullah bin Mevhid'den:

Mısır ehlinden bir adam beyti hac etmek için geldi. Bir grup oturan insan gördü. "Bunlar kimdir" diye sordu. Dediler ki: "Kureyş kavmi" Dedi ki: "Bunların şeyhi kimdir?" dediler ki: "Abdullah İbn Ömer'dir." Dedi ki: "Ey İbn Ömer. Ben sana bir şey soracağım. Bu beyin hürmetine Allah seni irşad etsin bana haber ver. Sen Osman'ın Uhud gününde kaçtığını biliyor musun?" İbn Ömer: "Evet" dedi. "Osman Bedire de katılama- dı biliyor musun bunu." İbn Ömer: "Evet" dedi. Adam: "Osman rıdvan biatında da yoktu biliyor musun?" İbn Ömer "Evet" dedi. Adam tekbir getirdi. İbn Ömer dedi ki: "Gel gel ben sana sorduğun sualleri anlatayım.

Uhud gününde kaçmasına gelince; Yemin olsun ki Allah onu affetti ve bağışladı. Bedirde olmamasına gelince; Onun hanımı Rasûlullah'ın kızıydı ve hastaydı, Rasûlullah onun için bedire katılmış ve ok atmış sevabı var sana dedi. Rıdvan biatında olmayışına gelince; Allah Rasulü onu Mekke'ye gönderdi. Eğer ondan daha faziletlisi olsa onu gönderirdi. Rasûlullah sol eline bu Osman'ın elidir dedi ve sağ elini tuttu ve bu da Osman'ın biatıdır dedi. Hadi şimdi bu bilgiyi al ve git"

۸۲۷- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ قَتَا حَجَّاجُ بْنُ نَصْرِ قَتَا أَبُو عَوَّانَةَ، عَنْ حُصَيْنٍ قَالَ: قُلْتُ لِعَمْرِو بْنِ جَاوَانَ: لِمَ كَانَ اعْتَرَلَ الْأَخْتَفُ؟ قَالَ: قَالَ (٥٠٧) الْأَخْتَفُ انْطَلَقَ حَجَّاجًا فَمَرَزَنَا بِالْمَدِينَةِ، فَبَيْنَمَا نَحْنُ فِي مَثَرَلِنَا إِذْ أَنَا آتٍ فَقَالَ: إِنَّ النَّاسَ قَدْ فَرَعُوا فِي الْمَسْجِدِ، قَالَ: فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَصَاحِبِي، فَإِذَا النَّاسُ مُجْتَمِعُونَ عَلَى نَعْرِ فِي وَسْطِ الْمَسْجِدِ، قَالَ: فَتَخَلَّلْتُهُمْ حَتَّى قُمْتُ عَلَيْهِمْ، وَإِذَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، وَطَلْحَةُ، وَالرُّبَيْعُ، وَسَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ قُتُودٌ، فَلَمْ يَكُنْ ذَلِكَ بِأَسْرَعَ مِنْ أَنْ جَاءَ غُثَمَانُ يَمْشِي فِي الْمَسْجِدِ عَلَيْهِ مِلَّةٌ صَفْرَاءُ قَدْ رَفَعَهَا، فَقُلْتُ لِصَاحِبِي: كَمَا أَنْتَ حَتَّى أَنْظُرَ مَا جَاءَ بِهِ، فَلَمَّا دَنَا قَالُوا: هَذَا ابْنُ عَفَّانَ، قَالَ: أَهَاهُنَا عَلِيُّ؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: أَهَاهُنَا الرُّبَيْعُ؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: أَهَاهُنَا طَلْحَةُ؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: أَهَاهُنَا سَعْدُ؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: أَتَشُدُّكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، اتَّعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ يَتَنَاجَى مَرْبَدَ بَنِي فَلَانٍ؟ فَايْتَعْتَهُ - قَالَ حُصَيْنٌ: أَحْسَبُهُ قَالَ: بِعِشْرِينَ أَلْفًا، أَوْ يَخْمَسَةَ وَعِشْرِينَ أَلْفًا - فَاتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي قَدْ ابْتَعْتُهُ، قَالَ: "فَاَجْعَلْهُ فِي مَسْجِدِنَا وَأَجْرُهُ لَكَ؟" قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قَالَ: أَتَشُدُّكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ يَتَنَاجَى بَنِي رُومَةَ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ"، فَايْتَعْتَهَا بِكَذَا وَكَذَا، فَاتَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقُلْتُ: إِنِّي قَدْ ابْتَعْتُ بَنِي رُومَةَ قَالَ: "اجْعَلْهَا سِقَايَةَ لِلْمُسْلِمِينَ وَأَجْرُهَا لَكَ؟" قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: أَتَشُدُّكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ، اتَّعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَظَرَ فِي وَجْهِ الْقَوْمِ يَوْمَ جَيْشِ الْفُسْرَةِ فَقَالَ: "مَنْ يَجْهَزُ هَؤُلَاءِ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ"، فَجَهِزْتُهُمْ حَتَّى مَا يَقْفِدُونَ خَطَايَا وَلَا عَفَا؟ قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قَالَ: اللَّهُمَّ اشْهَدْ، اللَّهُمَّ اشْهَدْ، اللَّهُمَّ اشْهَدْ، ثُمَّ انْصَرَفَ.

827- Husayn dedi ki ben Amir bin Cevan'a dedim ki:

"Ahnef neden Ali ve Muaviye'nin yanından ayrıldı."

Amr dedi ki: **"Ahnef: Biz hacı olarak gittik, Medine'ye geldik. Bizi bir adam evimizden çağırıldı. İnsanlar mescidin ortasında bir grup üzerine toplanmıştı. Onların yanına gittim baktım ki Ali, Zübeyr, Sâd bin Ebu Vakkas, Talha oturuyor. Sonra Osman onların yanına geldi. Üzerinde sarı bir elbise vardı. Ben de ne olacak diye onlara bakıyordum."** Dedi.

Dediler ki: **"Bu Affan'ın oğlu mu?"**

Osman dedi ki: **"Ali burada mı"**

Ali dedi ki **"Evet buradayım."**

Osman: **"Zübeyr burda mı."**

Zübeyr: **"Evet"** dedi.

Osman: **"Talha burda mı"** dedi.

Dediler ki: **"Evet"**

Osman: **"Sâd burada mı?"**

Dediler ki: **"Evet."**

Osman dedi ki: **"Kendisinden başka ilah olmayan Allah sizi İrşad etsin. Siz Efendimiz'in şu dediğini biliyor musunuz? "Kim falanca oğlunun bir yerini ben de onu ondan alacağım."**

Husayn dedi ki: Galiba öyle bir şey oldu.

Osman dedi ki: **"Ben orayı 20 bin yada 25 bine aldım. Rasûlullah'a geldim dedim ki "Ey Allahın Rasulü ben onu satın aldım."** Dedi ki: **"Onu mescidimize ver ecride senin olsun."** Oradakiler dedi ki: **"Evet doğru söylüyorsun."**

Osman dedi ki: **"Allah sizi İrşad etsin. Siz biliyor musunuz Allah Rasulü "Kim Rume su kuyusunu alırsa Allah onu bağışlayacak" dedi. Bende git-tim onu satın aldım ve Rasûlullah'a geldim. Rumenin kuyusunu aldım dedim. Bana "Onu Müslümanlara sulamak için ver ecride sana olsun" dedi."** Dediler ki: **"Evet doğru söylüyorsun."** Dedi ki: **"Siz biliyor musunuz efendimiz o zor günde insanların yüzüne baktı dedi ki : "Kim orduya yardım**

edecek, Allah onu bağışlayacak." Ben onlara deve vs bağışladım, hiç bir şey eksik kalmadı." Dediler ki: **"Evet doğru söylüyorsun"**

Sonra Osman ؓ Üç kere **"Allah'ım şahid ol, Allah'ım şahid ol, Allah'ım şahid ol"** dedi, sonra dönüp gitti.⁷⁷²

۸۲۸- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ سَلِيمَانَ بْنِ حَزْبٍ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا، وَهُوَ ابْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قَلَابَةَ، عَنْ أَبِي الْأَسْعَدِ قَالَ: سَمِعْتُ خُطْبَاءَ بِالشَّامِ فِي الْفِتْنَةِ، فَقَامَ رَجُلٌ يَقُولُ: لَمْ أَرَهُ بِنُ كُفَيْبٍ، أَوْ ابْنَ كُفَيْبٍ، قَالَ: لَوْلَا حَدِيثُ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمْ أَقُمْ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ فِتْنَةَ كَاتِبَةٍ، فَمَرَّ رَجُلٌ مُتَقَنَّعٌ فَقَالَ: "هَذَا وَأَصْحَابُهُ يَوْمِنَا عَلَى الْهَدْيِ"، فَإِذَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ.

828- İbn Kuayb dedi ki fitne zamanında Şam'da hutbeler dinledim bir adam geldi ona Merra ibni Kâb ya da İbnu Kaib deniliyor dedi ki Resûlullah'tan hadis olmasaydı ben hutbe vermezdim Resûlullah bir fitnenin olacağını zikretti sırtı dönük bir adam geçti **"bu ve ashabı o gün hak üzere olacak"** dedi o da **Osman bin Affan** idi.⁷⁷³

۸۲۹- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَزْبٍ قُتَيْبَةُ أَبُو هِلَالٍ قُتَيْبَةُ حَدَّثَنَا، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ مَرْثَةَ الْبُهَزِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "تَهْجِعُ عَلَى الْأَرْضِ فِتْنَةٌ كَمِثْيَاصِي الْبَقَرِ"، فَمَرَّ رَجُلٌ مُتَقَنَّعٌ فَقَالَ: "هَذَا وَأَصْحَابُهُ يَوْمِنَا عَلَى الْحَقِّ"، فَقُمْتُ إِلَيْهِ فَأَخَذْتُ بِمَجَامِعِ ثَوْبِهِ فَقُلْتُ: هُوَ ذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "هُوَ ذَا"، فَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ.

829- "Murra el-Behzi dediki:

Resûlullah dedi ki: **"Yeryüzünde öküzün boynuzları gibi fitne çıkacak"** sırtı dönük bir adam gitti bu ve ashabı o gün hak üzere olacak. O damın yanına gittim elbisesini tuttum bu o mu? dedim evet o dedi oda **Osman bin Affan** idi."

⁷⁷² Nesai 6-233

⁷⁷³ Ahmed 4-230

۸۳۰- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ سَلِيمَانَ بْنِ حَرْبٍ قُتَيْبَةُ بْنُ زَيْدٍ قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ عُثْمَانَ وَهُوَ مَخْضُورٌ فِي الدَّارِ، وَكَانَ فِي الدَّارِ مَدْخَلٌ كَانَ مِنْ دَخَلِهِ سَمِعَ كَلَامَ مَنْ عَلَى الْبَلَابِ، فَدَخَلَهُ فَخَرَجَ إِلَيْنَا وَهُوَ مُتَغَيِّرٌ لَوْنُهُ قَالَ: إِنَّهُمْ لَيَتَوَعَّدُونِي بِالْقَتْلِ أَنْفًا، فَقُلْنَا يَكْفِيكَهُمْ اللَّهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ: وَبِمَ يَقْتُلُونِي؟ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: " لَا يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ إِلَّا بِأَخَذِ ثَلَاثٍ: رَجُلٌ كَفَرَ بَعْدَ إِسْلَامِهِ، أَوْ زَنَى بَعْدَ إِحْصَانِهِ، أَوْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ "، فَوَاللَّهِ مَا زَيْتٌ فِي جَاهِلِيَّةٍ وَلَا إِسْلَامٍ قَطُّ، وَلَا أَحَبُّتُ أَنْ لِي بِيَدَيَّ بَدَلًا مِنْ هَذَانِي اللَّهُ، وَلَا قَتَلْتُ نَفْسًا، فِيمَ يَقْتُلُونِي؟

830- Uname bin Sehl'den:

Osman'la beraberdik o evde sıkışıp kalmıştı evde bir giriş vardı kapıda kim varsa onun sözü işitilirdi Osman oradan girdi sonra bizim yanımıza geldi. Rengi değişmişti az önce beni öldürmeye söz verdiler dedi. Allah sana yeter dedik. Beni niye öldürecekler Resûlullah'ı şöyle derken işittim "bir kimse ancak üç şekilde öldürülür ya İslamından sonra mürted olur ya evlendikten sonra zinâ eder ya da karşılıksız bir şekilde birisini öldürdüğünde" İslam da ya da cahiliyyede ben zina etmedim Allah'a iman ettikten sonra hiç kafir olmadım hiç kimseyi de öldürmedim niye beni öldürecekler dedi.⁷⁷⁴

۸۳۱- حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ قَالَ: حَدَّثَنِي نَكَّارٌ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْخُرَاعِيُّ، عَنْ شَيْخٍ مِنْ أَهْلِ مَكَّةَ فَذَلِكَ لَقِيَ عَطَاءً قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحُرِّ الْأُمَوِيُّ قَالَ: لَمَّا مَاتَ ابْنَةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الثَّانِيَةَ عِنْدَ عُثْمَانَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَلَا أَبُو آيَمٍ، أَلَا وَلِيُّ آيَمٍ يَنْكُحُ عُثْمَانَ، إِنِّي أَنْكَحْتُهُ ابْنَتِي، وَلَوْ كَانَتْ عِنْدِي ثَالِثَةً لَأَنْكَحْتُهُ، وَمَا أَنْكَحْتُهُ إِخْدَى ابْنَتِي إِلَّا بِوَخِي مِنَ السَّمَاءِ".

831-Abdullah bin Emevi; Efendimizin Osman'la evlendirdiği ikinci kızı vefat edince: "Yok mu Osman'ı evlendirecek kimse ben ona iki kızımı verdim eğer üçüncü olsaydı üçüncüsünü de evlendirdim. Kızlarımı semâdan gelen bir vahiyle evlendirdim."⁷⁷⁵

453. Hadiste geçti
İbn sâd 6-4

834- Ebu Hureyre dedi ki:

"Ben Rasûlullâh'ın kızı Osman'ın hanımı Rûkiyye'nin yanına girdim. Elinde tarak vardı. Dedi ki: "Benim yanımdan çık Resûlullah ﷺ benim yanımdan biraz önce çıktı onun saçlarını tarıyordum." Dedi ki "Ebu Abdullah'ı nasıl buldun?" Bende dedim ki "Hayırlı bir adam gibidir." Dedi ki "Ona ikram et. Muhakkak ki o benim arkadaşlarımdandır."

۸۳۵- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ الصُّوفِيُّ قَتْنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةٍ، هُوَ الْوَاسِطِيُّ، فَتَنَا خَالِدٌ، عَنِ الْجَزَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْعَدَوِيِّ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ: هَلْ عَاهَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْحَابِهِ قِتْلَ مَوْتِهِ؟ فَقَالَتْ: مَعَاذَ اللَّهِ، غَيْرَ أَنِّي سَأَخَذْتُكَ، ثُمَّ أَقْسَمْتُ عَلَى حَفْصَةَ فَقَالَتْ: يَا حَفْصَةُ، تَشْذِكُكَ اللَّهُ أَنْ تُكَذِّبِي بِحَقٍّ أَوْ تُصَدِّقِي بِبَاطِلٍ، قَالَتْ: أَقْعَلُ، فَقَالَتْ عَائِشَةُ: هَلْ تَغْلِيْمِينَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْمَى عَلَيْهِ، فَقُلْتُ: أَفَرِغْ؟ قُلْتُ: لَا أَذْرِي، فَأَقَاقَ فَقَالَ: "افْتَحُوا عَنِّي"، فَقُلْتُ: أَبِي؟ فَسَكَتَ، فَقُلْتُ أَنْتَ؟ أَبِي؟ فَسَكَتَ، فَأَعْمَى عَلَيْهِ ثَلَاثًا، أَقُولُ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ، فَقُلْتُ: أَنْغْلِيْمِينَ أَنَّ عَلَى النَّبِ لِرَجُلًا مَا هُوَ بِأَبِي وَلَا بِأَبِيكَ، فَانْظُرِي مَنْ هُوَ؟ فَإِذَا هُوَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ، فَدَخَلَ فَقَالَ: "أَذْنُهُ" ثَلَاثًا، حَتَّى اتَّكَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ فَجَعَلَهَا مِنْ وَرَاءِ عُنُقِهِ ثُمَّ سَارَهُ، فَلَمَّا فَرَّغَ قَالَ: "فَهَمْتُ؟" قَالَ: سَمِعْتُ أَذْنَائِي وَوَعَى قَلْبِي، حَتَّى قَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَتْ حَفْصَةُ: نَعَمْ.

835- Ebubekir el-Adevi'den: Âişe'ye sordum "Efendimiz ölmeden önce ashâbından birine bir söz verdi mi?" dedi ki: "Allah'a sığınırım şunun dışında sana bir haber vereceğim Hafsa'nın yanına gittik Âişe annemiz dediki ya Hafsa eğer doğru söylersem benim doğru söylediğimi tastik edeceksin yalan söylersem yalan söyledi dicesin dedi ki tamam Âişe annemiz dediki:" sen biliyor musun Rasûlullâh bayıldı sana dedimki bayıldı ki sen dedin ki bilmiyorum sonra ayıldı kapıyı açın dedi dedimki babama mı açalım sustu sonra sen dedinki babama mı yine sustu sonra üç defa daha bayıldı sonra ben yine babama mı dedim sonra dedim ki "kapıda ne senin baban ne benim babam olmayıp başka biri varmı bak bakalım" dedim baktı ki Osman bin Affan vardı o içeri geldi Resûlullah'ın yanına eğildi Rasûlullâh alehisselâm onun elini

tuttu boynunu tuttu bişeyler söyledi anladın mı dedi oda üç defa: "kulaklarım duydu kalbim anladı" dedi. Sonra Resûlullah aleyhissalatu vesselâm vefat etti Hafsa'da dedi ki evet böyle oldu.⁷⁷⁶

۸۳۶- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَتَا مُضْعَبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الزُّبَيْرِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ مُوسَى بْنِ عُقْبَةَ، عَنْ أَبِي حَبِيبَةَ، وَهُوَ جَدُّ مُوسَى أَبُو أُمِّهِ، قَالَ: بَعَثَنِي الزُّبَيْرُ إِلَى عُثْمَانَ، وَهُوَ مَحْصُورٌ، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ، وَهُوَ عَلَى قَرَشٍ ذِي ظَهْرٍ، وَعِنْدَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الزُّبَيْرِ، وَبَيْنَ يَدَيْهِ مَرَاكِنُ مَاءٍ مَمْلُوءَةٌ، وَرِبَاطٌ مُطْرَحَةٌ، فَقُلْتُ: بَعَثَنِي إِلَيْكَ الزُّبَيْرُ وَهُوَ يَقَرِّئُكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ: إِنِّي عَلَى طَاعَتِكَ لَمْ أَبْذُلْ وَلَمْ أَنْكُثْ، فَإِنْ شِئْتَ دَخَلْتُ الدَّارَ مَعَكَ، فَكُنْتُ رَجُلًا مِنَ الْقَوْمِ، وَإِنْ شِئْتَ أَقَمْتُ، وَإِنْ بَيَّ عَمْرُو بْنُ عَوْفٍ وَعَدُونِي أَنْ يُصْبِحُوا عَلَى بَابِي، ثُمَّ يَمْضُوا لِمَا أَمَرَهُمْ بِهِ، فَلَمَّا سَمِعَ الرِّسَالَةَ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَصَمَ أَحْمِي، أَقْرَأُكَ السَّلَامَ وَقُلْ لَهُ أَنْ يَدْخُلَ الدَّارَ لَا يَكُونَ إِلَّا رَجُلًا مِنَ الْقَوْمِ، فَمَكَانِكَ أَحَبُّ إِلَيَّ، وَعَسَى أَنْ يَدْفَعَ اللَّهُ بِكَ عَنِّي، فَلَمَّا سَمِعَ الرِّسَالَةَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَامَ فَقَالَ: أَلَا أَخْبِرْتُمْ بِمَا سَمِعْتُ أَذْنَايَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالُوا: بَلَى يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: أَشْهَدُ لَسَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "تَكُونُ بَعْدِي فِتْنٌ وَأُمُورٌ وَأَخْذَاتٌ"، قُلْنَا: فَأَيْنَ الْمُنْجَا مِنْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "إِلَى الْأَمِينِ وَحِزْبِهِ" وَأَشَارَ إِلَى عُثْمَانَ بْنِ عُمَانَ، فَقَامَ النَّاسُ فَقَالُوا: قَدْ أَمَكْنَا الْبَصَائِرَ، فَأَنْذَرْنَا لَنَا فِي الْجِهَادِ، فَقَالَ عُثْمَانُ: عَزَمْتُ عَلَى مَنْ كَانَتْ لِي عَلَيْهِ طَاعَةٌ أَلَّا يَفْتَالِ، قَالَ: فَتَادَرَ الَّذِينَ قَتَلُوا عُثْمَانَ مِبْعَادَ بَنِي عَمْرُو بْنِ عَوْفٍ، فَقَتَلُوهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

836- Ebu Umâme dedi ki: "Zübeyir beni Osman'a gönderdi o mahsurdu ben yanına girdiğimde bir yaz günüydü. O yaslanan bir yatağın üzerindeydi. Yanında Hasan bin Ali, Ebu Hureyre, Abdullah bin Ömer, Abdullah bin Zübeyr vardı. Elinde de su dolu bir tas vardı. Ve kürekler vardı. Ben dedim ki; "Beni sana Zübeyr gönderdi sana selam söylüyor. Diyor ki "Muhakkak ki ben sana taat üzereyim, biatımı bozmadım Eğer diler sen seninle eve girer seni

öldürmek isteyen adamlarla olurum. Eğer dilersen evimde kalayım. Amr bin Avf bana kapımda olacağına dair söz verse de(Seni hasıraltına aldıkları gibi beni de hasır altına alacaklar). Sonra mesajım sana ulaştığı zaman emrini ver." Osman dedi ki: "Allahu Ekber! Kardeşimi koruyan Allah'a hamd olsun. Ona selamımı götür ve ona deki eve girsin onların yanında olsun. Senin o mekânın bana daha sevimlidir Allah seni benim tarafımdan hayır ile cezalandırır." Ebu Hureyre bu risaleti işitince ayağa kalktı ve dedi ki: "Size kulaklarım ile Rasûlullâh'tan ؓ duyduğum şeyi haber vereyim mi?" Dediler ki "Evet ey ebu Hureyre" Dedi ki Rasûlullâh'ın ؓ şöyle dediğine şahit oldum "Benden sonra bazı olaylar ve fitneler ve işler olacak." Biz dedik ki" Ondan nasıl kurtulacağız ey Allah'ın Rasûlu?" Dedi ki" Emine ve hiziblerine yapışarak." Osman bin Affan'ı işaret etti. İnsanlar ayağa kalktı ve dediler ki:" Bize izin ver bunlarla savaşılm." Osman ؓ dedi ki:" Bana biat eden kimseleri öldürmemeye ben azmettim." Hz Osman'ı öldürmek isteyenler geldi ve onu öldürdüler. Bunlar da amr bin avf oğullarıydı.⁷⁷⁷

۸۳۷- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَدِ الْحَارِ قَنَا الْحَسَنُ بْنُ حَمَادٍ الْكُوفِيُّ قَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ، عَنْ عُمَيْرِ بْنِ عِمْرَانَ الْحَنْفِيِّ، عَنْ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ أَرْوِّجَ كَرِيمَتِي عُثْمَانَ".

837- İbn Abbas'dan ؓ, Rasûlullah (s.a.v) buyurmuştur ki:

"Şüphesiz ki Allah ﷻ, kızımı Osman ile evlendirmemi bana vahyetti."

۸۳۸- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ، نَا عَبَّادُ الْمُهَلَّبِيُّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ الْقَاسِمِ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَرْحَمُ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، وَذَكَرَ الْحَدِيثُ وَقَالَ فِي آخِرِهِ: "وَأِنْ أَشَدَّ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا حَيَاءُ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ".

838- Ebu Ümame ؓ'dan Rasûlullah ﷺ buyurmuştur ki: "Bu ümmetin peygamberinden sonra en merhametlisi Ebubekir'dir", hadisi zikretti ve sonunda da şöyle buyurdu:

"Bu ümmetin peygamberinden sonra en hayâ sahibi ise Osman b. Affân'dır."⁷⁷⁸

۸۳۹- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَاسِطِيُّ قُتْنَا أَبُو عُمَيْرٍ بْنُ النَّحَّاسِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ سَمَاعَةَ، وَعِيسَى بْنُ يُونُسَ الرَّمْلِيُّ، قَالُوا: نَا ضَمْرَةُ بْنُ رَبِيعَةَ قُتْنَا ابْنُ شَوْذَبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ، عَنْ كَثِيرٍ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: جَاءَ عُثْمَانُ، يَغْنِي ابْنَ عَفَّانَ، بِدَنَانِيرَ فَضَبَّهَا فِي حِجْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْلِبُهَا بِيَدِهِ وَيَقُولُ: "مَا عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ مَا عَمِلَ بَعْدَ هَذَا".

839- Abdurrahman b. Semüre anlatıyor: "Osman bin Affan ﷺ dinarlarla geldi ve onları Resûlullah'ın kucağına döktü. Rasûlullah'ın ﷺ elini altınlarla sokup karıştırdığını ve şöyle dediğini gördüm: "Bundan sonra Osman'a yaptıklarından bir zarar yoktur."

۸۴۰- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُحَمَّدٍ قُتْنَا عَبْدُ السَّلَامِ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْخَرَّابِيُّ قُتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ خَالِدِ بْنِ أَبِي يَزِيدَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُتَيْسَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ عُثْمَانَ، عَنِ الْمُطَّلِبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رُقِيَّةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِي يَدَيْهَا مِشْطٌ، فَقَالَتْ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ عِنْدِي أَنِفًا فَرَجَلْتُ رَأْسَهُ، فَقَالَ: "كَيْفَ تَجِدِينَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَغْنِي عُثْمَانَ؟" قَالَتْ: قُلْتُ: كَخَيْرِ الرِّجَالِ، قَالَ: "أَكْرَمِيهِ؛ فَإِنَّهُ مِنْ أَشْبِهِ أَمْخَايِي بِي خُلُقًا"

840- Ebu Hureyre ﷺ anlatıyor:

"Rasûlullah'ın kızı Rukayye'nin yanına girdim, elinde bir tarak vardı. Dedi ki: 'Rasûlullah az önce yanımdan çıktı; Onun saçını taradım, bana "Ebu Abdullah'ı yani Osman'ı nasıl bilirsin?" diye sordu. "O erkeklerin en hayırlısıdır" dedim. O ﷺ: "Ona ikram et, çünkü o, ahlâk bakımından ashabımın bana en çok benzeyenidir." Buyurdu."⁷⁷⁹

⁷⁷⁸ Buhari 255

⁷⁷⁹ 334 rakamlı hadiste geçti

٨٤١- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ قَتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ، نَا يَحْيَى بْنُ يَمَانَ قَالَ نَا شَيْخٌ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ، عَنِ الْخَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ فِي الْجَنَّةِ، وَرَفِيقِي عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ فِي الْجَنَّةِ".

841- Talha b. Ubeydullah ؓ'dan, Rasûlullah ﷺ buyurmuştur ki:

"Her peygamberin cennette bir dostu vardır. Benim cennetteki dostum Osman b. Affân'dır." 780

٨٤٢- حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ الْكُوفِيُّ، نَا جَعْفَرُ بْنُ حُمَيْدٍ الْقُرَشِيُّ قَتْنَا يُونُسَ بْنَ أَبِي يَنْغُورٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: جَلَسْتُ أَنَا وَجَعْفَرُ بْنُ عَمْرٍو بْنِ حُرَيْثٍ، وَسَعِيدُ بْنُ أَشْوَعٍ الْقَاصِي إِلَى فَلَانِ بْنِ سَعِيدٍ، أَوْ سَعِيدِ بْنِ فَلَانٍ، قَالَ: فَحَدَّثَنَا أَنَّ تَقْرًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَوَّهَ فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرْنَا رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "النَّبِيُّ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ"، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَقَالَ فِي آخِرِهِ "وَعُثْمَانُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ".

842- Yunus b. Ebi Ya'fûr babasından rivayetle anlatıyor: "Ben, Ca'fer b. Amr b. Harîs ve Saîd b. Eşva' el-Kâdî, Saîd b. Fulan ya da fulan b. Saîd'in yanına oturduk, bize şöyle anlattı: 'Rasûlullah'ın ﷺ ashabından bir grup Ona geldi. Dediler ki: "Ya Rasûlallah, bize cennet ehlinde bir adam göster!" Buyurdu ki, "Peygamber cennet ehliendir." Hadisi zikretti ve sonunda "Osman da cennet ehliendir" buyurdu.'

٨٤٣- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّقْفِيِّ السُّكْرِيُّ قَتْنَا أَبُو مَرْوَانَ مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ قَتْنَا أَبِي، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الزُّنَادِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ فِي الْجَنَّةِ، وَرَفِيقِي فِيهَا عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ".

843- Ebu Hureyre ؓ'dan Rasûlullah ﷺ buyurmuştur ki:

"Her peygamberin cennette bir dostu vardır. Benim oradaki dostum da Osman b. Affân'dır."

٨٤٤- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قُتَيْبَةُ بْنُ مَرْوَانَ قُتَيْبَةُ بْنُ أَبِي، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الزُّنَادِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ عُثْمَانَ عِنْدَ بَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ: "يَا عُثْمَانُ، هَذَا جَبْرِيلُ يُخْبِرُنِي أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ رَوَّجَكَ أَمْ كُنْتُمْ بِمِثْلِ صَدَاقِ رُقَيْيَةَ، وَعَلَى مِثْلِ صُخْيَبَةَ".

844- Ebu Hureyre ؓ anlatıyor: Nebi ﷺ Mescidin kapısında Osman ؓ'a rastladı ve: "Ya Osman! Bu, Cebrail'dir. Allah'ın; Rukayye'nin mihiri misli ile ve onunla yaptığın hayat arkadaşlığı gibi bir arkadaşlık üzere Ümmü Gülsüm'ü de sana nikahladığını bana haber veriyor." Buyurdu.

٨٤٥- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَزَابِيُّ قُتَيْبَةُ بْنُ خَالِدٍ قُتَيْبَةُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ الْجَرِيرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَوَالَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَهْجُمُونَ عَلَى رَجُلٍ يَبَايِعُ النَّاسَ مَعْتَجِرَ بَرْدٍ حَبْرَةَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ"، فَهَجَمْنَا عَلَى عُثْمَانَ وَهُوَ مَعْتَجِرُ بَرْدٍ حَبْرَةَ يَبَايِعُ النَّاسَ.

845- Abdullah bin Havale dedi:

Rasûlullâh ﷺ dedi ki: "Cennet ehlinde omuzlarında şal olan insanların biat edeceği bir adama saldıracaklar." Havale dedi ki "biz Osman'ın üzerine saldırıyorduk o da insanlardan soğuk mürekkeple biat alıyordu."⁷⁸¹

٨٤٦- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ السَّرِيِّ الْعَسْقَلَانِيُّ قُتَيْبَةُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شُوَيْبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ، عَنْ كَثِيرِ مَوْلَى عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ الْقُرَشِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: جَاءَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي غَزْوَةِ ثَوَكٍ، وَهُوَ يَنْجُهِزُ إِلَى غَزْوَةِ ثَوَكٍ، وَفِي كُفَّتِهِ أَلْفُ دِينَارٍ، فَصَبَّهَا فِي جِجْرِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَلَّى، قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: قَرَأْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقْلِبُهَا بِيَدِهِ فِي جِجْرِهِ وَيَقُولُ: "مَا ضَرَّ عُثْمَانَ مَا عَمِلَ نَعْدَ هَذَا أَتَدَا".

846- Abdurrahman b. Semüre anlatıyor:

"Rasûlullah ﷺ Tebük gazvesinde gazve için hazırlık yaparken Osman elbisesinin kolunda bin dinarla geldi ve onu Rasûlullah'ın kucağına döktü, sonra çıktı. Abdurrahman der ki: "Nebî'yi, onu kucağında eliyle alt üst ederek karıştırdığını ve şöyle dediğini gördüm: **"Osman'a bundan sonra yaptığı hiçbir şey zarar vermez."**"⁷⁸²

847-846 rivayetler aynı.

٨٤٨- حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ غَرِيزٍ الْأَيْلِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي سَلَامَةُ بْنُ رَوْحٍ، عَنْ عَقِيلِ بْنِ خَالِدٍ قَالَ: قَالَ ابْنُ شِهَابٍ الزُّهْرِيُّ: حَمَلَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانٍ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ عَلَى تِسْمِيَةِ وَأَرْبَعِينَ بَعِيرًا، ثُمَّ جَاءَ بِسِتِينَ فَرَسًا فَأَتَمَّ بِهَا الْآلَفَ.

848- İbn Şihab ez-Zühri anlatıyor: "Osman b. Affân Tebük gazvesinde 940 katur ve 60 at bağışta bulundu ve böylece bine tamamladı."

٨٤٩- حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ قُتْنَا أَبُو نَصْرِ التَّمَارُ قُتْنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو، وَهُوَ الرَّقِيُّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَنَسَةَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ قَالَ: لَمَّا حَصَرَ عُثْمَانُ وَأَحِيطَ بِدَارِهِ، أَشْرَفَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ حِينَ انْتَقَضَ جِرَاءُ: "الْبَيْتُ جِرَاءُ، فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، أَوْ صَدِيقٌ، أَوْ شَهِيدٌ؟" قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قَالَ: أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ فِي غَزْوَةِ الْفُسْرَةِ: "مَنْ يَتَّقِ نَفَقَةَ مُتَقَبِّلَةٍ؟" وَالنَّاسُ يَوْمَئِذٍ مُعْسِرُونَ مُجْهَدُونَ، فَجَهَرَتْ ثَلَاثُ ذَلِكَ الْجَيْشِ مِنْ مَالِي؟ قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ، قَالَ: أَنْشُدْكُمْ بِاللَّهِ، هَلْ تَعْلَمُونَ أَنَّ رُومَةَ لَمْ يَكُنْ يَشْرَبُ مِنْهَا إِلَّا يَتَمَنَّى، فَايْتَنَعَهَا بِمَالِي فَجَعَلْتُهَا لِلْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ وَابْنِ السَّبِيلِ؟ قَالُوا: اللَّهُمَّ نَعَمْ فِي أَشْيَاءَ حَدَّثَنَا.

849- Ebu Abdurrahman es-Sülemî anlatıyor:

Osman kuşatıldığında ve evinin etrafı sarıldığında yukarıdan insanlara baktı ve şöyle dedi: "Allah hakkı için söyleyin! Bilir misiniz? Rasûlullah Hira sarsıldığında şöyle demişti 'Sakinleş Hira, çünkü senin üzerinde ancak bir nebi veya siddik veya şehid vardır.'?"

"Allah için evet." Dediler. Devamla, "Allah hakkı için! Bilir misiniz ki Rasûlullah ﷺ Zorluk (Tebük) gazvesinde 'Kim kabul olunmuş bir infakta bulunur?' demişti. "İnsanlar o gün zorda kalmış ve yorgun düşmüşlerdi de o ordunun üçte birini kendi malımdan ben hazırlamıştım?"

"Allah için evet" dediler.

Devamında, "Allah hakkı için! Bilir misiniz? Rûme kuyusundan ücretsiz içilemiyordu, sonra onu kendi malımdan tamamladım ve onu zengin fakir yolcu herkes için tavin ettim.?" Dediler ki: "Allah'ım evet, söyledikleri doğru."⁷⁸³

٨٥٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ، قَتْنَا الْحَكَمُ بْنُ مُوسَى، نَا صَدَقَةَ، نَا يَحْيَى بْنُ الْخَارِثِ، وَهُوَ الدَّمَارِيُّ، عَنِ الْقَاسِمِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ: كَانَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ يَفْتِخُ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِالْقِرَةِ إِلَى الْمَائِدَةِ، وَبِالْإِنْعَامِ إِلَى هُودٍ، وَيُوسُفَ إِلَى مَرْيَمَ، وَبِطَةَ إِلَى طَسَمٍ فِرْعَوْنَ وَبِالْعَنْكَبُوتِ إِلَى صَ، وَتَنْزِيلِ إِلَى الرَّحْمَنِ، ثُمَّ يَخْتِمُ، فَيَفْتِخُ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ وَيَخْتِمُ لَيْلَةَ الْخَمِيسِ.

850- Ebi Abdurrahman'dan rivayet edilmiştir ki; Hz. Osman ؓ Cuma gecesi Bakara suresinden Maide suresine kadar, Cumartesi gecesi En'am suresinden Hud suresine kadar, Pazar gecesi Yusuf suresinden Meryem suresine kadar, Pazartesi gecesi Ta-ha suresinden Kasas suresine kadar, Salı gecesi Ankebut suresinden Sad suresine kadar, Çarşamba gecesi Zümer suresinden Rahman suresine kadar, Perşembe gecesi Vakıa suresinden Kur'ân-ı Kerim'in sonuna kadar okuyup böylece Kuran'ı hatmederdi.⁷⁸⁴

٨٥١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ قَتْنَا التَّرْجَمَانِي قَالَ: حَدَّثَنِي أُمُّ عَمْرٍو ابْنَةُ حَسَّانَ بْنِ زَيْدٍ أَبِي الْفَضْلِ قَالَتْ: سَمِعْتُ أَبَا الْفَضْلِ يَقُولُ: دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ الْأَكْبَرَ يَغْيِي مَسْجِدَ الْكُوفَةِ وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَخْطُبُ النَّاسَ قَائِمًا عَلَى الْمِنْبَرِ، فَتَأْدَى ثَلَاثَ مِرَازٍ بِأَعْلَى صَوْتِهِ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، تَبَيَّنَتْ أَنْكُمْ تُكْذِبُونَ فِيَّ وَفِي عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، وَإِنْ مَثَلِي وَمَثَلُهُ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ} [الحجر: ٤٧] ، وَقَالَتْ: سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ: إِنَّ عُثْمَانَ جَهَّزَ جَيْشَ الْعُسْرَةِ، مَرَّتَيْنِ.

⁷⁸¹ İbn Şebbe 2-361

⁷⁸⁴ İsnad sahih

851- Hasan b. Zeyd'in kızı Ebu Gusn'un şöyle söylediğini işittim demiştir: Büyük mescide yani Kufe mescidine girdim Ali b. Ebi Talib minberde insanlara hitab ediyordu. Yüksek bir sesle üç defa söyle seslendi: "Ben ve Hz. Osman hakkında çokça konuşulduğundan haberdar oldum. Onun ve benim durumum Allah'ın şu kelamı gibidir:

"Onların gönüllerini düşmanlık duygularından temizledik; artık bir kardeşler topluluğu olarak sedirler üzerinden karşı karşıya oturacaklar."⁷⁸⁵
Ve babam (Hasan b. Zeyd) Hz. Osman iki defa zorluk ordusunu(Tebük) teçhiz etmiştir diye ekledi.⁷⁸⁶

٨٥٢ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ شَرِيكِ الْكُوفِيِّ، نَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى الْكِسَائِيُّ قُتْنَا إِسْحَاقَ بْنَ الْوَزِيرِ قَالَ نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى كَتِفِ عُمَانَ وَقَالَ: «كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا قُتِلْتُمْ إِمَامَكُمْ، وَتَجَالَدْتُمْ بِأَسْيَافِكُمْ، وَوَرِثَ دُنْيَاكُمْ شِرَارُكُمْ؟ قَبُوسٌ لِأُمَّتِي، قَبُوسٌ إِذَا فَعَلُوهُ»

852- Enes b. Malik şöyle söylemiştir: Rasulullah'ı ﷺ gördüm elini Hz. Osman'ın omzuna koymuştu ve şöyle dedi: "Eğer imamlarınızı (önderlerinizi) öldürür, kılıçlarınızla onlarla dövüşür, dünyaya kötülüklerinizi miras bırakırsanız ümmetim perişan olur! Eğer bunları yaparsanız ümmetim perişan olur!".⁷⁸⁷

٨٥٣ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتْنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى قُتْنَا أَبُو إِبْرَاهِيمَ مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ الْأَسَدِيُّ، عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنْ حَسَّانَ بْنِ عَطِيَّةٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «غَفَرَ اللَّهُ لَكَ يَا عُمَانُ مَا قَدَّمْتَ وَمَا أَخَّرْتَ، وَمَا أَسْرَزْتَ وَمَا أَعْلَنْتَ، وَمَا أَخْفَيْتَ وَمَا أَبْدَيْتَ، وَمَا هُوَ كَائِنْ وَمَا يَكُونُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ».

853- İbn Atıyye Rasulullah'ın ﷺ: "Ya Rabbi Osman'ın geçmiş-gelecek, gizli- açık ve kıyamete kadar işleyeceği günahları affetti!" şeklinde dua ettiğini bize nakletti.⁷⁸⁸

⁷⁸⁵ HİCR SURESİ 1547/

⁷⁸⁶ İsnad hasen-sahih

⁷⁸⁷ İsnad zayıf

⁷⁸⁸ İsnad zayıf

٨٥٤ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ قُتَيْبَةُ بْنُ زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى، نَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَيَّانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ زَادَ بَيْتًا فِي الْمَسْجِدِ فَلَهُ الْجَنَّةُ، وَمَنْ جَهَّزَ جِيشَ الْعُسْرَةِ فَلَهُ الْجَنَّةُ»، قَالَ: فَقَعَلَ ذَلِكَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا صَرَّ عُثْمَانُ مَا عَمِلَ، عَفَّرَ اللَّهُ لَكَ يَا عُثْمَانُ». ثُمَّ ذَكَرَ مِثْلَ حَدِيثِ أَبِي إِبْرَاهِيمَ.

854- İbn Ömer Rasulullah'ın ﷺ şöyle söylediğini işittim demiştir: "Her kim mescidimizi genişletir ve her kim zorluk ordusunu (tebük gazvesi) techiz ederse cennet onun içindir." Bunun üzerine İbn Ömer "Söylediklerinizi Osman yapmıştır Ey Allahın Rasulü" dedi ve Allah Rasulü "Osman yaptığı ile zarar etmemiştir Allah onu affetsin" dedi.⁷⁸⁹

٨٥٥ - حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ شَرِيكَ قُتَيْبَةُ بْنُ مُكَرَّمٍ قُتَيْبَةُ بْنُ رَجَاءٍ قُتَيْبَةُ بْنُ عِيسَى بْنُ قُرَّةٍ الْأَنْصَارِيُّ قُتَيْبَةُ بْنُ زَيْدٍ بْنُ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: وَأَنَا سَعِيدُ بْنُ عُقْبَةَ الْأَنْصَارِيُّ قَالَ: أَطَّلَعَ عُثْمَانُ مِنَ الْكُؤَةِ الَّتِي تَأْجَى مِنْهَا جَنْزِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَطَلَحَةُ: نَشَدْتُكَ بِاللَّهِ، هَلْ سَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ وَأَنَا مَعَهُ، وَأَنْتَ مَعَهُ جَالِسٌ: «إِنْ لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَرَفِيقِي عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ؟» قَالَ، بَعْضِي لَطَلَحَةُ: أَمَا إِذْ نَشَدْتَنِي بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَدْ كَانَ ذَلِكَ.

855- Said b. Ukbe el- Ensari ؓ şöyle söylemiştir: Osman ؓ Cebrail'in a.s. Allah Rasulün'ü ﷺ kurtardığı delikte (Mağara) şunları söylediğine vakıf oldu ve Talha'ya ؓ "Sen Rasulullah'ın ben ve sen onun yanında otururken her nebinin kıyamet gününde bir refiki (dostu) vardır benim refikimde Osman'dır dediğini duydun mu? Senin için Allah'a yalvardım sende yalvarırsan seninle benim durumumuzda böyle olur" dedi.⁷⁹⁰

٨٥٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ اللَّيْثِ الْبَرْزَازِيُّ قُتَيْبَةُ بْنُ يُونُسَ قُتَيْبَةُ بْنُ مُوسَى قُتَيْبَةُ بْنُ هَارُونَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ عُثْمَانُ، إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَوَّجَنِي ابْنَتَيْهِ إِخْدَاهُمَا بَعْدَ الْأُخْرَى ثُمَّ قَالَ: «أَلَا أَبُو آيَمٍ، أَلَا أَخُو آيَمٍ، يَرْوُجُهَا عُثْمَانُ، لَوْ كَانَ عِنْدَنَا شَيْءٌ رَوْجَاهَا»

⁷⁸⁹ İsnad zayıf

⁷⁹⁰ İsnad zayıf

856- Abdul Melik b. Harun'un dedesinden rivayetle Hz. Osman şöyle dedi: "Nebi ﷺ beni iki kızından biriyle evlendirdikten sonra diğeri ile de evlendirdi ve (Allah Rasulü kendini işaret ederek) şöyle dedi **"Dikkat edin dul kimselerin babası ve kardeşi ikinci kızını da Osman ile evlendiriyor. Eğer daha fazla kızım olsaydı onu da Osman ile evlendirirdim"** ⁷⁹¹

٨٥٧ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ الْحَرَانِيُّ أَبُو شُعَيْبٍ قَالَ نَا يَزِيدُ بْنُ قُرَّةٍ قُتْنَا بِشَرِّ بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ شُعَيْبِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ، عَنِ الرَّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: كُنَّا نَتَحَدَّثُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، ثُمَّ عُثْمَانُ، فَيُلَاحِظُ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَا يَنْكَرُهُ.

857- İbn Ömer şöyle söylemiştir: Hz. Peygamber ﷺ zamanında kendisinden sonra ümmetin en hayırlısı Ebubekir ؓ daha sonra Ömer ؓ ondan sonrada Osman'dır ؓ dedik ve Hz. Peygamber bundan haberdar oldu ve inkar etmedi. ⁷⁹²

٨٥٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُونُسَ الْقُرَشِيُّ قُتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قُتْنَا أَبِي عُثْمَانَ بْنِ خَالِدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي الزِّنَادِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ عُثْمَانَ عَلَى بَابِ الْمَسْجِدِ فَقَالَ: " يَا عُثْمَانُ، هَذَا جِبْرِيلُ يَقُولُ لِي عَنْ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ: إِنِّي قَدْ رَوَّجْتُكَ أَمْ كُنْتُومَ عَلَى مِثْلِ مَا رَوَّجْتُكَ رُقِيَّةً، وَعَلَى مِثْلِ صُحْبِهَا."

858- Ebu Hureyre'den rivayetle Rasulullah ﷺ mescidin kapısında Hz. Osman ile karşılaştı "ey Osman işte Cebrail Allah'ın Rukiyye'yi sana nikahladığım gibi Ümmü Gülsüm'ü sana nikahlamamı emrettiğini söylüyor. Birinci nurdan sonra ikinci nuru sana vermemi söylüyor!"

٨٥٩ - حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ صَالِحٍ الْهَاشِمِيُّ، فِي سَنَةِ تِسْعٍ وَتِسْعِينَ وَمِائَتَيْنِ، قُتْنَا هَدِيَّةُ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْكَلْبِيُّ قُتْنَا زَافَرٌ، يَقِي: ابْنُ سُلَيْمَانَ الْكُوفِيُّ، قُتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ زِيَادٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ

بن عجلان، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: أَمَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِجَنَازَةِ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ يُصَلِّي عَلَيْهِ، فَأَبَى أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ، فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا تَرَكْتَ الصَّلَاةَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أُمَّتِكَ إِلَّا عَلَى هَذَا؟ فَقَالَ: «إِنْ هَذَا يَبْغِضُ عُثْمَانَ»، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ.

859- Cabir b. Abdullah dedi ki: Rasulullah ﷺ ashabından bir adamın cenaze namazına katıldı fakat namazı terk etti. "Ey Allah'ın Rasulü daha önce ümmetinden birinin namazını terk ettiğini görmedik denilince bu adam Osman'dan nefret ederdi dedi ve namazı kılmadı."⁷⁹³

٨٦٠ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ قَتْنَا شَجَاعَ بْنَ مُحَمَّدٍ قَتْنَا ابْنَ يَمَانَ، عَنْ شَيْخٍ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ كَانَ يُجَالِسُ مِسْعَرَ بْنَ كِدَامَ، عَنْ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُثَيْدٍ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ، وَرَفِيقِي فِي الْجَنَّةِ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ».

860- Talha b. Ubeydullah'dan rivayetle: Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Her nebinin cennette bir refiki (dostu) vardır benim ise Osman'dır."⁷⁹⁴

٨٦١ - حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْقَاضِي الْبُورَانِيُّ قَالَ نَا مُحَمَّدُ بْنُ يَزِيدَ قَتْنَا ابْنَ يَمَانَ قَالَ: حَدَّثَنِي شَيْخٌ مِنْ بَنِي زُهْرَةَ، عَنْ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ عُثَيْدٍ اللَّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لِكُلِّ نَبِيٍّ رَفِيقٌ وَعُثْمَانُ رَفِيقِي فِي الْجَنَّةِ».

861- Talha b. Ubeydullah'tan rivayetle Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Her nebinin cennette bir refiki vardır Osman'da benim refikimdir."⁷⁹⁵

٨٦٢ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ قَتْنَا ابْنَ يَمَانَ قَتْنَا إِسْمَاعِيلَ بْنَ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو إِلَّا لِعُثْمَانَ قَالَ: «اللَّهُمَّ لَا تَنْسَ هَذَا الْيَوْمَ لِعُثْمَانَ».

⁷⁹³ Mevzuu hadis

⁷⁹⁴ İsnad zayıf

⁷⁹⁵ İsnad zayıf

862- Hz. Âişe Rasulullah'ın Hz Osman'dan başkası için "Allah'ım Osman'ı bugünde unutma" diye dua ettiğini duymadım.⁷⁹⁶

٨٦٣ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَتْنَا أَبُو عَيْسَى مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ قَالَ نَا عُثْمَانُ بْنُ زُفَرٍ قَالَ نَا مُحَمَّدُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجَلَانَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: دُعِيَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى جَنَازَةِ رَجُلٍ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهَا، قَالَ: فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهَا، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا رَأَيْتَكَ تَرَكْتَ الصَّلَاةَ عَلَى أَحَدٍ إِلَّا عَلَى هَذَا؟ قَالَ: «كَانَ يَتَعْصُ عُثْمَانُ أَبْعَضَهُ اللَّهُ».

863- Cabir ؓ şöyle söylemiştir: Rasulullah ﷺ bir adamın cenaze namazını kalmak üzere çağırıldığında "Bunun namazı kılınmaz" dedi. "Ey Allah'ın Rasulü bundan başka birinin namazını terkettiğini görmedik" dediler; Rasulullah ﷺ: "O Osman'a buğz ederdi Allah da ona buğz eder" cevabını verdi.⁷⁹⁷

٨٦٤ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَالَ نَا عَلِيُّ بْنُ عَيْسَى قَتْنَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنُ عُثَانَ قَتْنَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ لَيْثِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْخُزَنِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ دَخَلْتُ جَنَّةَ عَذْنٍ، فَوُضِعَ فِي كَفِّي ثَفَاحَةٌ، قَالَ: فَانْقَلَقْتُ عَنْ حَوَازٍ مَرْضِيَّةٍ كَأَنَّ أَشْفَارَ عَيْنَيْهَا مَقَادِيمُ أَخْبَجَةِ الثُّسُورِ"، فَقُلْتُ: لِمَنْ أَنْتِ؟ فَقَالَتْ: أَنَا لِلْخَلِيفَةِ الْمَقْتُولِ مِنْ بَعْدِكَ عُثْمَانُ بْنُ عُفَانَ."

864- Ukbe b. Amir el- Cühenî'den ؓ rivayetle Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Semaya yükseltildiğimde Adn cennetine girdim, avucuma bir elma konuldu ve içinden bir huri çıktı kirpikleri kartal pençelerinin tüyleri gibiydi. Bu huri kıza sen kime aitsin? dedim. "Ben haksız yere öldürülen Osman b. Affan'a aidim" dedi.⁷⁹⁸

٨٦٥ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَتْنَا حُمَيْدُ بْنُ الرَّبِيعِ، نَا يَحْيَى بْنُ يَمَانَ، نَا سَفْيَانُ، عَنْ خَالِدِ الْحَدَّادِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَصْدَقُكُمْ حَيَاءً عُثْمَانُ».

865- Enes'den ﷺ rivayetle Rasulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Sizin en hayalinız Osman'dır."⁷⁹⁹

٨٦٦ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قُتَيْبَةُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ: نَا يَحْيَى بْنُ يَمَانَ قَالَ: حَدَّثَنَا عَنِ الْحُسَيْنِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُشْفَعُ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي مِثْلِ رَبِيعَةَ وَمُضَرَ».

866- Yahya b. Yeman oda Hasan el- Yemami'den ﷺ rivayetle: Rasulullah ﷺ şöyle söylediğini bize naklettiler: "Osman b. Affan kıyamet gününde Rebîa ve Mudar kabilelerinin fertleri kadar kimseye şefaata eder."⁸⁰⁰

٨٦٧ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، نَا يَحْيَى بْنُ يَمَانَ قَالَ: نَا يَحْيَى بْنُ يَمَانَ قَالَ: حَدَّثَنَا عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ قُتَيْبَةُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ: نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَرْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَتَحَرَّكَ الْجَبَلُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْجِبْتُ حَرَاءً، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَلَيْكَ إِلَّا صِدْقٌ أَوْ شَهِيدٌ».

867- İbn Büreyde'den oda babasından rivayetle şöyle demiştir: Rasulullah ﷺ yanında Ebubekir, Ömer ve Osman ile Hira dağında oturuyorken dağı sallandı ve Hz. Peygamber "Sakin ol senin üzerinde bir sıddık ve şehitten başkası yok!" dedi.⁸⁰¹

٨٦٨ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قُتَيْبَةُ بْنُ يَزِيدَ قَالَ: نَا طَلْحَةُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَسَّانَ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعُثْمَانَ: «أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا، وَأَنْتَ وَلِيِّي فِي الْآخِرَةِ».

868- Cabir r.anh dan rivayetle Rasulullah ﷺ Hz. Osman'a şöyle söylemiştir: "Sen benim dünya ve ahirette dostumsun."⁸⁰²

⁷⁹⁹ İsnad zayıf

⁸⁰⁰ İsnad zayıf

⁸⁰¹ İsnad hasen

⁸⁰² Mevzu hadis

٨٦٩ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ قَتْنَا رُوحَ قَتْنَا شُعْبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: صَعِدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِرَاءً، أَوْ أَخْدًا، وَمَعَهُ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعُثْمَانُ، فَزَجَفَ الْجَلِيلُ، فَقَالَ: «الْتِ، نَبِيٌّ وَصِدِّيقٌ وَشَهِيدَانِ» .

869- Enes ؓ şöyle söylemiştir: Rasulullah yanında Ebubekir, Ömer, Osman varken Uhud'a (veya hiraya) çıktılar dağ birden sarsıldı ve Hz. Peygamber ﷺ "Sakin ol! Üzerinde bir nebi bir siddık ve iki şehitten başkası yoktur" dedi.⁸⁰³

٨٧٠ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ قَتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى قَتْنَا عَبْدَ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ الْقَتَارِ الْوَاسِطِيُّ قَتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى، عَنِ الدَّيَّالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: وَنَا دَاوُدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْقَطَارِ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَأَلْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ لِأَصْحَابِي الْجَنَّةَ، فَأَعْطَانِيهَا النَّبِيُّ» .

870- Enes ؓ dan rivayetle Rasullullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Allah'tan cennet husumlığını (damatlarını) istedim ve muhakkak ki bu istediğimi Rabbim bana verdi."⁸⁰⁴

٨٧١ - حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ قَتْنَا الْحُسَيْنَ بْنُ مُحَمَّدٍ الدَّرَّاعِ، نَا عَبْدَ الْمُؤْمِنِ بْنِ عَبَّادٍ الْقَبْدِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ مَعْنٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شُرَيْبٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُسْجِدَهُ، فَذَكَرَ حَدِيثَ مُوَاخَاةِ بَيْنِ أَصْحَابِهِ، ثُمَّ دَعَا عُثْمَانَ فَقَالَ: «اذْنُ يَا أَبَا عَمْرٍو، اذْنُ يَا أَبَا عَمْرٍو» ، فَلَمْ يَزَلْ يَذْنُو مِنْهُ حَتَّى أَلْصَقَ رُكْبَتَهُ بِرُكْبَتِهِ، فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ: «سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ» ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ نَظَرَ إِلَى عُثْمَانَ وَكَانَتْ إِزَارُهُ مَخْلُولَةً، فَزَرَّهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ: «اجْمَعْ عَقْفِي رَدَائِكَ عَلَى نَحْرِكَ» ، ثُمَّ قَالَ: "إِنَّ لَكَ شَأْنًا فِي أَهْلِ السَّمَاءِ، أَنْتَ مِمَّنْ يَرُدُّ عَلَى خَوْضِي، وَأَوْدَاجُهُ تَشْحَبُ دَمًا، فَأَقُولُ: مَنْ فَعَلَ بِكَ هَذَا؟

قِيُولُ: فَلَانُ ابْنُ فَلَانٍ، وَذَلِكَ كَلَامُ جَبْرِيلَ، إِذَا هَاتِفٌ يَهْتِفُ مِنَ السَّمَاءِ فَقَالَ: أَلَا إِنَّ عُثْمَانَ أَمِيرَ عَلَى كُلِّ مَخْدُولٍ"، ثُمَّ تَنَحَّى عُثْمَانُ.

871- Zeyd b. Ebi Evfa ؓ dedi ki: Rasulullah'ın ﷺ bulunduğu mescide girdim. Allah Rasulü kardeşlik hadisini zikretti ve sonrasında Hz. Osman'ı yanına çağırdı. "**Yaklaş Ey Amrın babası**" buyurdu. Hz. Osman yaklaştı "**Biraz daha yaklaş**" buyurdu. Sonunda Hz. Osman Rasulullah'ın diziyile kendi dizi temas edecek şekilde yaklaştı. Efendimiz gökyüzüne bakarak üç defa "**Subhanallah-il Azim**" dedi. Efendimiz Hz. Osman'ın yakasının bağını açık gördü, kendi eliyle bağladı.

Daha sonra Rasulullah ﷺ şöyle buyurdular: "**Bil ki Ey Osman senin başına büyük bir iş gelecektir. Kıyamet günü benim havzıma gelenlerin ilki sen olacaksın. Damarlarından kokusu misk gibi kan akar. Ben sana bunu kim yaptı derim; sende falan falan ve falan diyerek yapanları söylersin. O sırada arşın içinden bir nida gelir: "Bilin ki Osman b. Afvan her sürgün edilmiş emir ve padişaktır"** sonra Osman oradan uzaklaştı.⁸⁰⁵

٨٧٢ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْفَرَزَاكِيُّ قَتْنَا مَرَّحِمُ بْنُ سَعِيدِ الْمَرْزُوقِيِّ قَالَ أَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ قَالَ أَنَا الْأَوْزَاعِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي الرَّهْرِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ قَالَ: حَدَّثَنِي عَبِيدُ اللَّهِ بْنُ عَدِيٍّ بْنِ الْخِيارِ، أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ وَهُوَ مَخْصُورٌ فَقَالَ لَهُ: إِنَّكَ إِمَامُ الْعَامَّةِ وَقَدْ نَزَلَ بِكَ مَا تَرَى، وَهُوَ ذَا يُصَلِّي بِنَا إِمَامَ فِتْنَةٍ، وَأَنَا أَخْرَجُ مِنَ الصَّلَاةِ مَعَهُ، فَقَالَ لَهُ عُثْمَانُ: إِنَّ الصَّلَاةَ أَحْسَنُ مَا يَعْمَلُ النَّاسُ، فَإِذَا أَحْسَنَ النَّاسُ فَأَحْسِنُ مَعَهُمْ، فَإِذَا أَسَاءُوا فَاجْتَنِبْ إِسَاءَتَهُمْ.

872- Ubeydullah b. Adiy ؓ: Hz. Osman mahsur edilmişti ve o bu halde fitne bir imam ile namaz kılıyordu. "**Sen halkın imamısın bu inenler senin için indi**" dedim. Namazdan sonra bana "**Muhakkak ki namaz insanın yaptığı en güzel şeydir şayet insanlar iyi bir şey yaparsa sen de onları takip et eğer kötülük yaparlarsa kötülüklerinden kaçın**" dedi.⁸⁰⁶

⁸⁰⁵ İsnad zayıf

⁸⁰⁶ Sahih hadis

۸۷۳ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ، نَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّمَشَقِيُّ قُتْنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، نَا الْأَوْزَاعِيُّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، فَذَكَرَ بِإِسْنَادِهِ مِثْلَهُ.

873- aynı sened ile gelmiştir.

۸۷۴ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ، نَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ الْعَنْبَرِيُّ، نَا أَبِي قُتَيْبَةَ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُثَيْبَةَ، سَمِعَ أَنَا جُحَيْفَةَ يَقُولُ: إِنَّهُ سَمِعَ عَلِيًّا يَقُولُ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ عُمَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ النَّاسِ بَعْدَ عُمَرَ؟ ثُمَّ سَكَتَ. قَالَ شُعْبَةُ: وَحَدَّثَنِي عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنِ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيٍّ، مِثْلَ ذَلِكَ.

874- Ebu Cuhayfe Hz. Ali'nin şöyle söylediğini duydum dedi: "Rasulullah'tan sonra insanların en hayırlısını size haber vereyim mi? O Ebubekir'dir dedi. Daha sonra kimdir söyleyeyim mi? dedi ve kendisi Ebubekir'den sonra gelen Ömer'dir dedi. Ömer'den sonra kimdir söyleyeyim mi? dedi ve sustu devamını getirmedir.⁸⁰⁷

۸۷۵ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ، نَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ قُتْنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ بِالْكُوفَةِ يَقُولُ: إِنَّ خَيْرَ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ خَيْرُهُمْ بَعْدَ أَبِي بَكْرٍ عُمَرُ، وَالثَّالِثُ لَوْ شِئْتُ سَمِيتُهُ.

875- Ebu Cuhayfe Hz Ali Kufe'de minberde şöyle söyledi: "Bu ümmetin nebisinden sonra en hayırlısı Ebubekir'dir ondan sonra Ömer'dir." Üçüncünü ise isteseydi söylerdi.⁸⁰⁸

۸۷۶ - حَدَّثَنَا جَعْفَرٌ قُتْنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ بْنِ حَسَابٍ قُتْنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ قُتْنَا عَاصِمٌ، عَنْ زُرَّ، عَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: خَطَبَنَا عَلِيٌّ يَوْمًا فَقَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ فَقَالَ: أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا وَبَعْدَ أَبِي بَكْرٍ؟ عُمَرُ.

876- Ebu Cuhayfe anlatıyor: Hz. Ali bir gün bize hitap ediyordu: "Size nebisinden sonra bu ümmetin en hayırlısı kimdir haber vereyim mi? dedi daha sonra kendisi o Ebubekir'dir dedi daha sonra kimdir haber vereyim mi dedi ve yine kendisi Ömer'dir diye cevapladı.⁸⁰⁹

٨٧٧ - حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنُ خَلَّادٍ النَّاهِلِيُّ، نَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، نَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ قَالَ: قَالَ عَامِرُ الشَّعْبِيِّ: أَشْهَدُ عَلَى أَبِي جَحِيفَةَ أَنَّهُ قَالَ: أَشْهَدُ عَلَى عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: يَا وَهْبُ، أَلَا أَخْبِرُكَ بِأَفْضَلِ هَذِهِ الْأُمَّةِ بَعْدَ نَبِيِّهَا؟ قَدْ كَرَهُ.

877- Ebu cuhayfe Ali üzerine yemin ederim ki Ey Vehb Ali şöyle dedi: Nebiden sonra bu ümmetin en faziletlisini sana söyleyeyim mi diye sordu ve sonra onları zikretti.⁸¹⁰

HZ. ALİ

MÜMİNLERİN EMİRİ ALİ'NİN *radiyallahu anhu* ŞAHSI ve ZÜHDÜ HAKKINDAKİ RİVAYETLER

٨٧٨- قَتَا مُخْتَارُ بْنُ نَافِعٍ، عَنْ أَبِي مَطَرٍ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا مُؤْتَرًّا بِإِزَارٍ مُرْتَدِيًا بِرِدَاءٍ مَعَهُ الدَّرَّةُ، كَأَنَّهُ أَغْرَابِيٌّ يَدُورُ بِدَوِيٍّ، حَتَّى بَلَغَ أَسْوَاقَ الْكُرَّابِيسِ فَقَالَ: يَا شَيْخُ، أَحْسِنْ بِيْعِي فِي قَمِيصٍ بِثَلَاثَةِ دَرَاهِمٍ، فَلَمَّا عَرَفَهُ لَمْ يَشْتَرِ مِنْهُ شَيْئًا، ثُمَّ أَتَى آخَرَ فَلَمَّا عَرَفَهُ لَمْ يَشْتَرِ مِنْهُ شَيْئًا، فَأَتَى غُلَامًا خَدْنًا فَاشْتَرَى مِنْهُ قَمِيصًا بِثَلَاثَةِ دَرَاهِمٍ، ثُمَّ جَاءَ أَبُو الْعَلَامِ فَأَخْبَرَهُ، فَأَخَذَ أَبُو دِرْهَمًا ثُمَّ جَاءَ بِهِ فَقَالَ: هَذَا الدِّرْهَمُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ: مَا شَأْنُ هَذَا الدِّرْهَمِ؟ قَالَ: كَانَ قَمِيصًا ثُمَّ دِرْهَمَيْنِ قَالَ: بَاعَنِي رِضَايَ وَأَخَذَ رِضَاءً.

878- Muhtar b. Nafi'nin Ebu Matar'dan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali'yi ﷺ rida ve izar giymiş elinde de değneği varken gördüm. Adeta bir bedevi gibiydi, geziyordu. Ta ki pamuklu kumaşların satıldığı çarşıya vardı ve [orada ki esnafın birine] şöyle dedi: "Ey ihtiyar! Bana üç dirhemlik bir gömleği güzel bir alışverişle sat." Esnaf Ali'yi ﷺ tanıyınca Ali ﷺ ondan hiçbir şey satın almadı. Sonra bir diğerine gitti, o da Ali'yi ﷺ tanıyınca O'ndan da bir şey satın almadı. Sonra genç yaşta bir satıcının yanına geldi ve ondan üç dirhem karşılığında bir gömlek satın aldı. Sonra gencin babası geldi ve genç, ona [durumu] haber etti. Babası bir dirhemi aldı, [Ali'ye ﷺ] getirdi ve şöyle dedi: "Bu bir dirhemindir, ey müminlerin emiri!" Ali ﷺ dedi ki: "Bu dirhem de nedir?" Adam: O gömleğin değeri iki dirhemdir. Bunun üzerine Ali ﷺ şöyle dedi: "Rızam bana sattı, rızası onu aldı (Bana rızamla sattı, ben de ondan rızasıyla aldım)."⁸¹¹

⁸¹¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ahmed b. Hanbel, Kitâbu'z-Zühd, s. 130; Abd b. Humeyd, Müsned, 96; Ebu Ya'lâ, 295; Beyhakî, 20080; İbnu'l Cevzî, Sıfatu's-Safve, 1/317

۸۷۹ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَتْنَا وَكَيْعَ قَتْنَا عَلِيُّ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ هَانِي
بْنِ عُرْوَةَ الْمُرَادِيِّ قَالَ: خَرَجَ عَلِيُّ إِلَى ظَهْرِ الْكُوفَةِ فَرَأَى حُمْرَةً تَطِيرُ فَقَالَ:

[البحر الرجز]

يَا لَكَ مِنْ حُمْرَةٍ بِمَعْمَرٍ ... خَلَا لَكَ الْجَوُّ فَبِضِي وَاصْفِرِي

وَزَادَ فِيهِ غَيْرَ عَلِيٍّ:

وَتَقْرِي مَا شِئْتَ أَنْ تَتَقْرِي.

879- Yahya b. Hani b. Urve el-Muradi dedi ki: Ali عليه السلام Kufe'nin ortasına çıktı, uçan bir hummera kuşu gördü ve [kuşa seslenerek] şöyle dedi:

"Ey Kumru! Ne kadar da güzel bir yer bulmuşsun kendine

Hava senin boşalmış; istediğin gibi yumurtla ve ör"

Ali'den عليه السلام başkaları da şunu ziyade olarak rivayet ettiler;

"Ve istediğin yerden tohumları topl" ⁸¹²

۸۸۰ - عَنْ أَوْفَى بْنِ ذَلْهَمٍ الْقَدَوِيِّ قَالَ: بَلَغَنِي عَنْ عَلِيٍّ أَنَّهُ قَالَ: تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ تَعْرِفُوا بِهِ،
وَاغْمَلُوا بِهِ تَكُونُوا مِنْ أَهْلِهِ، فَإِنَّهُ سَيَأْتِي مِنْ بَعْدِكُمْ زَمَانٌ يَنْكُرُ الْحَقَّ فِيهِ بَسْعَةُ أَغْشَارِهِمْ لَا
يَنْجُو مِنْهُ إِلَّا كَلُّ ثَوْمَةٍ، أُولَئِكَ أَيْمَةُ الْهَدَى وَمَصَابِيخُ الْعِلْمِ، لَيْسُوا بِالْفَعْلِ الْمَذَابِيعِ بُدْرًا.

880- Evfa b. Delhem el-Adevi'den rivayet edildiğine göre O, şöyle demiştir: Bana ulaştığına göre Ali عليه السلام şöyle demiştir:

"İlim öğrenin, onunla bilinirsiniz. İlimle amel edin, onun ehlinde olursunuz. Sizden sonra öyle bir zaman gelecek ki, o zamanda insanların onda dokuzu hakkı inkâr edecek. Bundan ancak meşhur olmayan kimseler kurtulur. Onlar, hidayet imamları, ilim kandilleridir; aceleci, yaygaracı ve dedikoducu kimseler değildirler." ⁸¹³

⁸¹² Bu rivayetin isnadı sahihur. Veki' b. Cerrâh, Kitâbu'z-Züh'd, 54.

⁸¹³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ahmed b. Hanbel, ez-Züh'd, s. 130; Veki' ez-Züh'd, 63; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 8/6. Abdullah b. Mübarek, Kitâbu'z-Züh'd'de (s.504) bu rivayeti Abdullah b. Mesud'dan rivayet etmiştir.

٨٨١- عَنْ مُهَاجِرِ الْعَامِرِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَتَخَوَّفُ عَلَيْكُمْ اتِّعَانِ: طُولُ الْأَمَلِ، وَاتِّبَاعُ الْهَوَى، فَأَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيَنْسِي الْآخِرَةَ، وَأَمَّا اتِّبَاعُ الْهَوَى فَيَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ، أَلَا وَإِنَّ الدُّنْيَا قَدْ وَلَّتْ مُذْبِرَةً، وَالْآخِرَةُ مُقْبِلَةٌ، وَلِكُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا بَثُونُ، فَكُونُوا مِنْ أَتْبَاءِ الْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنْ أَتْبَاءِ الدُّنْيَا، فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابٌ، وَغَدًا حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ.

881- Muhacir el-Amiri'den rivayet edildiğine göre, Ali ؑ şöyle demiştir:

"Şüphesiz sizin için en çok korktuğum şey şu ikisidir;

Tulul emel (uzun emellere aldanmak) ve hevaya (nefse) tabi olmak. Tulu emel, ahireti unutturur; hevaya uymak ise haktan alıkoyar. Dikkat kesilin! Dünya sırtını çevirmiş gitmekte, ahiret ise yüzünü çevirmiş gelmektedir. Her birinin çocukları vardır. Siz ahiretin çocukları olun, dünyanın çocukları olmayın. Bugün amel (çalışma) vardır, hesap yoktur; yarın ise hesap vardır, amel yoktur."⁸¹⁴

٨٨٢- قَتَا هَارُونَ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِيهِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِيهِ مُسْلِمٍ قَالَ: أَعْطَى عَلِيٌّ النَّاسَ فِي سَنَةِ ثَلَاثٍ عَطَايَاتٍ، ثُمَّ قَدِمَ عَلَيْهِ مَالٌ مِنْ أَصْبَهَانَ فَقَالَ: هَلُمُّوا إِلَى عَطَاءِ الرَّابِعِ فَخُذُوا، ثُمَّ كَسَنَ بَيْتَ الْمَالِ وَصَلَّى فِيهِ رَكْعَتَيْنِ وَقَالَ: يَا دُنْيَا غُرِّي غَيْرِي، قَالَ: وَقَدِمَ عَلَيْهِ حَبَالٌ مِنْ أَرْضٍ، فَقَالَ: إِيْشَ هَذَا؟ قَالَ: حَبَالٌ جِيءَ بِهَا مِنْ أَرْضٍ كَذَا وَكَذَا، قَالَ: أَعْطَوْهَا النَّاسَ، قَالَ: فَأَخَذَ بَعْضُهُمْ وَتَرَكَ بَعْضُهُمْ، فَتَنَظَرُوا فَإِذَا هُوَ كَتَّانٌ يَعْمَلُ، فَبَلَغَ الْحَبْلُ آخِرَ النَّهَارِ ذَرَاهِمَ.

882- Harun b. Müslim'in, babası Müslim b. Hürmüz'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

Ali ؑ bir sene insanlara üç defa bağış yaptı. Sonra O'na İsfahan şehrin-den ganimet malı geldi ve dedi ki: **"Dördüncü bir bağış için gelin, alın!"** Daha sonra beytülmal (hazine odası) süpürdü, içeride iki rekât namaz kıldı ve **"Ey dünya! Benden başkasını aldat"** dedi. Aynı vakit O'na bir yerden ipler geldi. **"Bunlar ne"** diye sordu. Dediler ki: **"Bunlar falanca falanca topraklardan gelen iplerdir."** O da dedi ki: **"Onu insanlara verin."** [In-

⁸¹⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 130

sanlar gelen ipin kıymetini bilmediği için] bazıları aldı bazıları da bıraktı. Sonra [işin ehli bu ipin örgü için] kullanılabilecek kıymetli keten ipi olduğunu gördüler. Bunun üzerine [aynı] günün sonunda her ip [değer olarak] birkaç dirheme ulaştı.⁸¹⁵

۸۸۳- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَخْبَرَةَ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَا أَصْبَحَ بِالْكُوفَةِ أَحَدٌ إِلَّا نَاعِمًا، إِنَّ أَذْنَاهُمْ مَنَزَلَةٌ لِأَكْلِ مِنَ الْبَرِّ، وَيَجْلِسُ فِي الظِّلِّ، وَيَشْرَبُ مِنْ مَاءِ الْفُرَاتِ.

883- Abdullah b. Sehbera Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

"Kufe'de ki herkes nimet içindedir; en fakiri buğday [ekmeği] yiyor, gölgede oturuyor ve Fırat Nehri'nden su içiyor."⁸¹⁶

۸۸۴- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ رَبِيعَةَ الْوَالِيبِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: جَاءَهُ ابْنُ التَّيَّاحِ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، امْتَلَأْ بَيْتَ مَالِ الْمُسْلِمِينَ مِنْ صَفَرَاءَ وَبَيْضَاءَ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، قَالَ: فَقَامَ مُتَوَكِّيًا عَلَى ابْنِ التَّيَّاحِ حَتَّى قَامَ عَلَى بَيْتِ مَالِ الْمُسْلِمِينَ فَقَالَ: هَذَا جَنَائِي وَخِيَارُهُ فِيهِ، وَكُلُّ جَانٍ يَدُهُ إِلَى فِيهِ، يَا ابْنَ التَّيَّاحِ، عَلَيَّ بِأَشْيَاخِ الْكُوفَةِ، قَالَ: فَتَوَدَّيَ فِي النَّاسِ، فَأَعْطَى جَمِيعَ مَا فِي بَيْتِ الْمُسْلِمِينَ وَهُوَ يَقُولُ: يَا صَفَرَاءَ، يَا بَيْضَاءَ، غُرِّي غَيْرِي هَاوَاهَا وَهُوَ يَقُولُ: يَا صَفَرَاءَ، يَا بَيْضَاءَ، غُرِّي غَيْرِي هَاوَاهَا، حَتَّى مَا بَقِيَ فِيهِ دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ، ثُمَّ أَمَرَ بِنَضِجِهِ وَصَلَّى فِيهِ رَكْعَتَيْنِ.

884- Ali b. Rebia el-Valibi'nin rivayet ettiğine göre, İbn-i Teyyah⁸¹⁷, Ali b. Ebu Talip'e ﷺ gelerek şöyle demiş: "Ey müminlerin emiri! Müslümanların beytülmalı sarıdan (altın) ve beyazdan (gümüş) doldu." Bunun üzerine Emirülmüminin "Allahu ekber!" dedi. Sonra İbn-i Teyyah'a yaslanarak kalktı ta ki Müslümanların beytülmalına geldi ve şöyle dedi: "Bu benim topladığımdır ki en güzeli de içindedir. Zira her toplayanın eli ağzına gider."⁸¹⁸

⁸¹⁵ Bu rivayetin isnadı hasendir. Beğavî, el-Mu'cem, 419

⁸¹⁶ Bu rivayetin isnadı sahihtir.

⁸¹⁷ Adı Amir olup Ali'nin ﷺ müezzini.

⁸¹⁸ Bu söz, başkasını kendine tercih etme manasındaki bir Arap atasözüdür. Cüzeyme adlı biri insanlara kendi için mantar toplamalarını emretmiştir. Toplayanlardan kim en güzelini bulsa onu kendine almış ancak Cüzeyme'nin kız kardeşinin oğlu Amr b. Adiy el-Lahmi en güzellerini Cüzeyme'ye saklamış. Bu sebeple "Bu benim topladığımdır ki en güzeli de içindedir. Zira her toplayanın eli ağzına gider" sözünü söylemiştir. Ali ﷺ burada altın ve gümüşü kendine almak yerine halka dağıttığı için onları nefisine tercih etmiştir ve bundan dolayı bu sözü söylemiştir. [Mütercim]

Ey Teyyah'ın oğlu! Bana Kufe'nin ihtiyarlarını çağır!" İnsanlar çağırıldı ve "Ey sarı! Ey beyaz! Benden başkasını; şunu ve bunu aldat. Ey altın! Ey Gümüş! Benden başkasını; şunu ve bunu aldat" diyerek insanlara, Müslümanların beytülmalında olan her şeyi (malı mülkü), orada bir dirhem ve bir dinar bile kalmayınca kadar dağıttı. Sonra içine su serpilmesini (yıkınmasını) emretti ve orada iki rekât namaz kıldı.⁸¹⁹

٨٨٥- عَنْ أَبِي بَحْرٍ، عَنْ شَيْخٍ لَهُمْ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ عَلِيٍّ إِزَارًا غَلِيظًا، قَالَ: اشْتَرَيْتُهُ بِخَمْسَةِ دَرَاهِمٍ، فَمَنْ أَرْبَحَنِي فِيهِ دِرْهَمًا بَعَثَهُ، وَرَأَيْتُ مَعَهُ دَرَاهِمَ مَصْرُورَةً فَقَالَ: هَذِهِ بَقِيَّةُ نَفَقَتِنَا مِنْ بَيْعِ

885- Ebu Bahr şeyhlerinden birinden rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'nin üstünde sert bir gömlek gördüm, dedi ki: **"Bunu beş dirheme satın aldım. Bana bir dirhem kâr verene onu satacağım."** O'nun yanında bir kesede bulunan birkaç dirhem gördüm, dedi ki: **"Bu, Yenbu'⁸²⁰ bölgesinden gelen nafakamızın kalanıdır."**⁸²¹

٨٨٦- عَنْ أَبِي حَيَّانَ قَالَ: حَدَّثَنِي مُجَمِّعٌ وَهُوَ التَّيْمِيُّ، أَنَّ عَلِيًّا كَانَ يَأْمُرُ بَيْتَ الْمَالِ فَيَكْنُسُ، ثُمَّ يَتَّصِحُ، ثُمَّ يُصَلِّي رَجَاءً أَنْ يَشْهَدَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنَّهُ لَمْ يَخْسِفْ فِيهِ الْمَالُ عَنِ الْمُسْلِمِينَ.

886- Ebu Hayyan dedi ki: -Teym oğullarından- Mucemmi' bana anlattı: Ali beytülmalın süpürülmesini sonra da yıkanmasını emrederdi. Sonra da oradaki hiçbir malı Müslümanlardan esirgemediğine dair Kıyamet gününde kendisine şahitlik etmesini umarak orada namaz kılardı.⁸²⁷

٨٨٧- قَسَا مَالُكَ بْنِ دِينَارٍ قَالَ: حَدَّثَنِي عَجُوزٌ مِنَ الْحَيِّ: رَوَّجَ أَبُو مُوسَى الْأَشْعَرِيُّ بَعْضَ بَنِيهِ، فَأَوْلَمَ عَلَيْهِ، فَدَعَا النَّاسَ، قَالَتْ: فَأَتَى عَلِيٌّ قِيلَ: جَاءَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ، فَفَتَحَتْ بَابَ الدَّارِ، قَالَتْ: فَدَخَلَ عَلِيٌّ وَفِي يَدِهِ دِرَّةٌ وَعَلَيْهِ قَمِيصٌ لَيْسَ لَهُ جُرْبَانٌ.

⁸¹⁹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Sıfatu's-Safve. 1/314; Muhibbuddîn et-Taberî, ez-Zehâir, s. 101; İbn-i Kuteybe, Garîbu'l-Hadîs, 2/96

⁸²⁰ Ömer'in Ali'ye ikta ettiği arazinin olduğu bölgenin adıdır. Mu'cemu'l-Buldân, 5/449 [Mütercim]

⁸²¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 130

⁸²⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 130; İbn-i Abdülber, el-İstîâb, 3/49

887- Malik b. Dinar bize şöyle anlattı: Bana mahalleden bir ihtiyar kadın dedi ki: Ebu Musa el-Eşari ؓ çocuklarından birini evlendiriyordu, düğün yemeği yaptı ve insanları davet etti. Ali ؓ geldi, "Emirül mü'minin Ali geldi" denildi ve kapı açıldı. Ali ؓ elinde büyükçe bir değnek ve üzerinde yakası olmayan bir gömlekle içeriye girdi.⁸²³

٨٨٨- عَنْ سَعِيدِ بْنِ وَهْبٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: مَا تَقُولُونَ إِنْ أَعْلَمَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ بِالْفَرَانِضِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

888- Said b. Vehb'in Abdullah b. Mesud'dan ؓ rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

"Medine ehlinin miras ilmini en iyi bileninin Ali b. Ebu Talip ؓ olması hakkında ne dersiniz?"⁸²⁴

٨٨٩- عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ، أَنَّ عَلِيًّا كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ، كَانِ إِذَا كَانَ يَوْمٌ هَذِهِ اشْتَرَى لَحْمًا يَنْصَفُ دِرْهَمٍ، وَإِذَا كَانَ يَوْمٌ هَذِهِ اشْتَرَى لَحْمًا يَنْصَفُ دِرْهَمٍ.

889- Said b. Ubeyd'in Ali b. Rabia'dan rivayet ettiğine göre; Ali'nin ؓ iki tane eşi vardı; hangisinin gün sırası ise ona yarım dirhemlik et alır giderdi.⁸²⁵

٨٩٠- عَنْ حِطَّانِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: تَذَرُونَ كَيْفَ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ؟ قَالَ: قُلْنَا كَنَحْوِ هَذِهِ الْأَبْوَابِ، قَالَ: لَا، وَلَكِنَّهَا هَكَذَا، وَوَضَعَ يَدَهُ فَوْقَ وَسْطِ أَبُو عَمْرٍو يَدَهُ عَلَى يَدِهِ.

890- Hittan b. Abdullah dedi ki: Ali ؓ şöyle demiştir:

"Cehennemın kapılarının hangi şekilde olduğunu biliyor musunuz?" Biz de "Bu [bildiğimiz] kapılara benzer" dedik. "Hayır! Ancak şöyledir" diyerek iki elinin içini başının üzerinde birbirine kavuşturdu. [Rivayeti nakledenlerden] Ebu Amr [bunu rivayet ettiğinde] bir elini diğer elinin üstünde

⁸²³ Bu rivayetin isnadı hasendir. Beğavî, el-Mu'cem, 419

⁸²⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Veki' b. Cerrâh, Ahbâru'l-Kudâi, 1/89; İbn-i Abdülber, el-İstiâb, 3/41

⁸²⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 131; Muhibbuddîn et-Taberî, Zehâiru'l-Ukbâ, s. 101; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/271

genişçe açtı.⁸²⁶

٨٩١- عَنْ الْأَجْلَحِ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ قَالَ: لَمَّا أُرْسِلَ عُثْمَانُ إِلَى عَلِيٍّ فِي الْيَعَاقِبِ وَجَدَهُ مُتَرَا بَعَاءَةً مُخْتَجِرًا الْعِقَالَ، وَهُوَ يَهْنَأُ بَعِيرًا لَهُ.

891- Ecleh'in İbn-i Ebi Müleyke'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Osman Ali'ye Yaakib bölgesinde iken haber yolladığında oraya giden kişi, Ali'yi bir aba ile üzerini örtmüş, devesiyle uğraşırken onun iplerini bağlar bir halde buldu.⁸²⁷

٨٩٢- عَنْ سُفْيَانَ، عَنِ الْأَعْمَشِ قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ يَغْدِي وَيَغْشِي، وَيَأْكُلُ هُوَ مِنْ شَيْءٍ يَجِيئُهُ مِنَ الْمَدِينَةِ.

892- Süfyan'ın A'meş'ten rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

"Ali [insanlara] hem sabah hem akşam yemeği yedirirdi; ancak O, kendisine Medine'den gelen bazı şeyleri yerdi."⁸²⁸

٨٩٣- عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ قَالَ: قِيلَ لِعَلِيِّ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، لِمَ تَرْفَعُ قَمِيصَكَ؟ قَالَ: يَخْنَعُ الْقَلْبُ، وَيَقْتَدِي بِهِ الْمُؤْمِنُ.

893- Süfyan es-Sevri'nin rahimehullah Amr b. Kays'tan rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'ye denildi ki: "Ey müminlerin emiri! Niçin gömleğini kısa tutarsın?" O da "Kalp huşu bulur ve Müminler buna itti-ba eder (tabii olur)" cevabını verdi.⁸²⁹

٨٩٤- عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ، أَنَّ عَلِيًّا أَتَى بِفَالَوْدَجِ، فَلَمْ يَأْكُلْهُ. قَالَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ وَذَكَرَ الْفَالَوْدَجَ قَالَ: مَا رَأَيْتُهُ أَكَلَهُ قَطُّ، يَعْنِي أَبَاهُ رَحِمَهُ اللَّهُ

⁸²⁶ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 131

⁸²⁷ Bu rivayetin isnadı hasendir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 131

⁸²⁸ Bu rivayetin isnadı hasen veya zayıftır.

⁸²⁹ Bu rivayetin isnadı sahih veya hasendir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 131; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 102.

894- Amr b. Kays'ın Adiy b.Sabit'ten rivayet ettiğine göre, Ali'ye ﷺ 'faluzec'⁸³⁰ denilen yemek getirildi ancak ondan yemedi. Ebu Abdurrahman⁸³¹ -faluzec yemeğini zikrederek- dedi ki: O'nun -babası Ali'yi ﷺ kastediyor- bu yemeği yediğini hiç görmedim.⁸³²

٨٩٥- قَتَا زِيَادُ بْنُ مَلِيحٍ، أَنَّ عَلِيًّا أَمَى بِشَيْءٍ مِنْ خَيْصٍ، فَوَضَعَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ فَجَعَلُوا يَأْكُلُونَ، فَقَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ الْإِسْلَامَ لَيْسَ بِكَرْ ضَالٍّ، وَلَكِنْ قَرِينٌ رَأَتْ هَذَا فَتَنَاحَرَتْ عَلَيْهِ.

895- Ziyad b. Melih bize şöyle anlattı: Ali'ye ﷺ 'habis'⁸³³ denilen yemekten getirildi. O'nu [yanında bulunanların] önüne koydu, yemeye başladılar. Ali ﷺ şöyle dedi: "İslam, yolunu kaybetmiş toy bir genç değildir. Ancak Kureyşliler bunu gördüler ve onun için birbirlerini boğazladılar/savaştılar."⁸³⁴

٨٩٦- عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: جَنَّتْ إِلَى حَانِطٍ، أَوْ لِسْتَانٍ، فَقَالَ لِي صَاحِبُهُ: دَلُّوْا تَمْرَةً، فَدَلَّوْا دَلُّوْا تَمْرَةً، فَمَلَأَتْ كَفِّي ثُمَّ شَرِبْتُ مِنَ الْمَاءِ، ثُمَّ جَنَّتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَمْلَأُ كَفِّي، فَأَكَلْتُ بَعْضَهُ وَأَكَلَتْ بَعْضَهُ.

896- Mücahit'in rahimehullah Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

"Bir gün bir bağ ya da bostana girdim, oranın sahibi bana dedi ki "Bir kova suya bir hurma veririm." Ben de hurma karşılığı bir kova su çektim. Avucumu [hurmayla] doldurdum, sonra o kuyunun suyundan içtim. Sonra da Rasûlullah'ın ﷺ yanına bir avuç dolusu hurmayla geldim; birazını O, birazını da ben yedim."⁸³⁵

⁸³⁰ Bir tür helvadır. [Mütercim]

⁸³¹ Ali'nin ﷺ oğludur. [Mütercim]

⁸³² Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 131; Muhibbuddîn et-Taberî, et-Riyâdu'n-Nadra, 3/271

⁸³³ Özellikle bayram günlerinde yapılan yağ ve undan oluşan bir tür tatlıdır. [Mütercim]

⁸³⁴ Bu rivayetin isnadı hasendir. Hilyetu'l-Evliyâ, 1/81 h.no: 245

⁸³⁵ Bu rivayetin isnadı hasendir. Hilyetu'l-Evliyâ, 217

٨٩٧- عَنْ يَزِيدَ، عَنْ مِجْعَنٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ عَلِيٍّ وَهُوَ بِالرَّحْبَةِ، فَدَعَا بِسَيْفٍ فَسَلَّهُ فَقَالَ: مَنْ يَشْتَرِي سَيْفِي هَذَا؟ قَوْلَ اللَّهِ لَوْ كَانَ عِنْدِي ثَمَنُ إِزَارٍ مَا بَعْتُهُ.

897- Yezid'in Mihcen'den rivayet ettiğine göre, O şöyle demiştir:

Ali ile beraber Rahebe bölgesindeydik. Kılıcını istedi ve onu kınından çekerek şöyle dedi: "Kim benden bu kılıcımı satın almak ister? Vallahi elimde bir gömlek parası olsaydı bu kılıcı satmazdım."⁸³⁶

٨٩٨- عَنْ مُوسَى بْنِ طَرِيفٍ، عَنْ عُبَايَةَ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: أَحَاجُّ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِسَنَعٍ: بِإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِتَاءِ الزَّكَاةِ، وَالْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ، وَالْعَدْلِ فِي الرِّعَايَةِ، وَالْقَسَمِ بِالسُّوْيَةِ، وَالْجِهَادِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَإِقَامَةِ الْحُدُودِ، وَأَشْبَاهِهِ.

898- Musa b. Tarîf'in Abaye'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

Ali ؑ dedi ki: "Kıyamet gününde insanlara şu dokuz şeyle hüccet sahibiyim; namaz kılmak, zekât vermek, iyiliği emretmek, kötülükten alıkoymak, halk hakkında adaletli davranmak, eşit paylaşım yapmak, Allah yolunda cihad etmek, hadleri ikamet etmek ve buna benzer şeylerle."⁸³⁷

٨٩٩- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرَظِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا قَالَ: كُنْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَإِنِّي لَأَرْبِطُ عَلَى بَطْنِي الْخَجَرَ مِنَ الْجُوعِ، وَإِنْ صَدَقْتِي الْيَوْمَ لَأَرْبِغُونَ أَلْفًا.

899- Muhammed b. Ka'b el-Kurazi'den rivayet edildiğine göre O, şöyle demiştir:

Ali'nin ؑ şöyle dediğini işittim: "[Bir zamanlar] açlıktan karnıma taş bağlar bir halde iken Rasûlullah ﷺ ile beraberdim. Bugün ise, Allah'â hamdolsun ki kırk bin lira sadaka veriyorum."⁸³⁸

⁸³⁶ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 131

⁸³⁷ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıf veya uydurmadır

⁸³⁸ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Dûlâbî, el-Kunâ, 2/163; Suyûtî, el-Hasâis, 2/240

٩٠٠- عَنْ زَادَانَ أَبِي عُمَرَ، أَنَّ رَجُلًا حَدَّثَهُ، أَنَّ عَلِيًّا سَأَلَ رَجُلًا عَنْ حَدِيثٍ فِي الرَّحْبَةِ فَكَذَّبَهُ، فَقَالَ: إِنَّكَ قَدْ كَذَّبْتَنِي، فَقَالَ: مَا كَذَّبْتُكَ، قَالَ: فَأَدْعُو اللَّهَ عَلَيْكَ إِنْ كُنْتَ قَدْ كَذَّبْتَنِي أَنَّ يَغْمِيَ اللَّهَ بَصْرَكَ، قَالَ: فَدَعَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَغْمِيَ، فَعَمِيَ.

900- Zazan Ebu Ömer'den rivayet edildiğine göre adamın biri ona şöyle anlatmış: Ali عليه السلام Rahebe bölgesinde birine bir hadis hakkında sordu, adam O'nu yalanladı. Ali عليه السلام "Sen beni yalanladın [mı?]" dedi. Adam "Hayır, ben seni yalanlamadım" dedi. Ali عليه السلام dedi ki: "Şayet beni yalanladıysan Allah'ın ﷻ senin gözlerini kör etmesi için sana beddua edeceğim." Onu kör etmesi için Allah'a ﷻ dua etti ve adam kör oldu.⁸³⁹

٩٠١- عَنْ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ كَلْثُومٍ بِنْتِ عَلِيٍّ، فَإِذَا هِيَ تَمْشِي فِي سَبْرِ بَيْتِي وَبَيْنَهَا، فَجَاءَ حَسَنٌ وَحُسَيْنٌ فَدَخَلَا عَلَيْهَا وَهِيَ جَالِسَةٌ تَمْشِي فَقَالَا: أَلَا تُطْعِمُونَ أَبَا صَالِحٍ شَيْئًا؟ قَالَ: فَأَخْرَجُوا لِي قِصْعَةً فِيهَا مَرَقٌ بِخُبُوبٍ، قَالَ: فَقُلْتُ: تُطْعِمُونِي هَذَا وَأَنْتُمْ أَمْرَاءُ؟ فَقَالَتْ أُمُّ كَلْثُومٍ: يَا أَبَا صَالِحٍ، كَيْفَ لَوْ رَأَيْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، يَغْنِي عَلَيْكَ، وَأَنْتِي بِأَنْتَرَجٍ، فَذَهَبَ حَسَنٌ يَأْخُذُ مِنْهُ أَنْتَرَجَةً، فَتَرَعَهَا مِنْ يَدِهِ ثُمَّ أَمَرَ بِهِ فَقَسِمَ بَيْنَ النَّاسِ.

901- Ebu Salih diyor ki: Ali'nin عليه السلام kızı Ümmü Gülsüm'ün ﷻ yanına, benle onun arasındaki bir perdenin arkasında saçını tararken girdim. Hasan ile Hüseyin ﷻ da oturmuş saçlarını tararken O'na geldiler ve ikisi de şöyle dediler: "[Ey ev sahipleri!] Ebu Salih'e yedireceğiniz bir yemeğiniz yok mu?" Evdekiler de bana bir tabak getirdiler içinde et suyuyla biraz hububat vardı. Ben de şöyle dedim: "Sizler emirül müminin ev ahalisi olarak bu yemeği mi bana sunuyorsunuz?" Ümmü Gülsüm ﷻ da şöyle cevap verdi: "Ey Ebu Salih! Emirül müminini -yani Ali'yi- görseydin nasıl hissederdin acaba?" Biraz turunç meyvesinden getirildi. Hasan ﷻ bir tanesini alınca Hasan'ın ﷻ elinden çekiverdi ve sonra o meyvelerin dağıtılmasını emretti de insanların arasında paylaştırıldı.⁸⁴⁰

⁸³⁹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 132; Zehāiru'l-Ukkā, s. 96; el-Bidāye ve'n-Nihāye, 8/5

⁸⁴⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Muhibbuddīn et-Taberī, er-Riyādu'n-Nadra, 3/281

۹۰۲- عَنْ رَبِّهِ، عَنْ أَخِيهِ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا إِذَا جِيَءَ بِالْأَمْوَالِ وَضَعَهَا فِي الرُّحْبَةِ يَقُولُ: هَذَا جَنَائِي وَجِزَاةُ فِيهِ ... إِذْ كَلَّ جَانِ يَدُهُ إِلَى فِيهِ

902- Zübeyd'in, kardeşinden rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: [Ganimet ve diğer] mallar Ali'ye getirildiğinde onları Rahebe'ye koyup şöyle dediğini işittim:

"Bu benim topladığımdır ki en güzeli de içindedir

Zira her toplayanın eli ağzına gitmektedir"⁸⁴¹

۹۰۳- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ ثَابِتٍ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الهمداني، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِيهَا قَالَ: أَتَى عَلِيًّا دَارَ قُرَاتٍ فَقَالَ لِبَحِيَّاطٍ: أَتَبِيعُ الْقَمِيصَ، أَتَعْرِفُنِي؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ، فَأَتَى آخَرَ فَقَالَ: أَتَعْرِفُنِي؟ قَالَ: لَا، قَالَ: بِنِغْيِ قَمِيصٍ كَرَابِيسَ، قَالَ: قَبَّاعُهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُ: مَدِّ يَدَ الْقَمِيصِ، فَلَمَّا بَلَغَ أَطْرَافَ أَصَابِعِهِ قَالَ: اقْطَعْ مَا فَوْقَ ذَلِكَ وَكُفَّهُ وَلَيْسَ فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي مَا أَتَوَارَى بِهِ وَأَتَجَمَّلُ بِهِ فِي خَلْقِهِ.

903- Ebu Abdurrahman el-Hemedani, babaannesinden O da babasından rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali gömlek satan bir yere gelip terziye dedi ki: "Beni tanıyor musun?" Terzi, "Evet [sizi tanıyorum]" dedi. Ali bunun üzerine dedi ki: "Benim seninle işim olmaz diyerek başkasının yanına gitti." Ona da "Beni tanıyor musun" diye sordu. Adam "Hayır sizi tanımıyorum" dedi. Ali dedi ki: "Öyleyse şu sert pamuktan yapılmış olan gömleği bana sat!" Adam onu sattı, sonra da adama dedi ki: "Gömleğin kollarını uzat." Kolları parmak uçlarına varınca "Bundan sonrasını kes" dedi. Onu çevirtirdi sonra bunu giyerek şöyle dedi: "Bana avretimi örtecek ve beni insanlar arasında güzel gösterecek elbise veren Allah'a hamdolsun!"⁸⁴²

⁸⁴¹ Bu rivayetin isnadı sahih veya hasendir. Ebu Ubeyd, el-Emvâl, s. 384

⁸⁴² Bu rivayetin isnadı hasen veya zayıfır. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 132

۹۰۴- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عِيْدَةِ السَّلْمَانِي قَالَ: صَحِبْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ سَنَةً، ثُمَّ صَحِبْتُ عَلِيًّا، فَكَانَ فَضْلُ عَلِيٍّ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ فِي الْعِلْمِ، كَفَضْلِ الْمُهَاجِرِ عَلَى الْأَعْرَابِيِّ

904- Ebu İshak'ın, Abide es-Selmâni'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: "Abdullah b. Mesud ﷺ ile bir yıl arkadaşlık ettim. Sonra Ali ﷺ ile arkadaşlık ettim; Ali'nin ﷺ Abdullah b. Mesud'un ﷺ üzerindeki üstünlüğünün bir muhacirin bir bedeviye olan üstünlüğü kadar olduğunu gördüm."⁸⁴³

۹۰۵- عَنْ عَلْمَانَ بْنِ ثَابِتٍ، بِغَنِيٍّ: الْهَمْدَانِيُّ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِيهَا قَالَ: كَانَ إِذَا أَتَى بَيْتَ الْمَالِ قَالَ، بِغَنِيٍّ عَلِيًّا، قَالَ: غُرِّيْ غَيْرِي، فَيَقْسِمُهُ حَتَّى لَا يَبْقَى مِنْهُ شَيْءٌ، ثُمَّ يَكْسِيهِ وَيُصَلِّي فِيهِ رَكْعَتَيْنِ.

905- Ebu Abdurrahman Osman b. Sabit el-Hemedani'nin nenesinden onun da babasından rivayet ettiğine göre, O -Ali'yi ﷺ kastederek- beytülmal-la geldiğinde "[Ey dünya!] Benden başkasını aldat" der, [beytülmaldaki] malı, orada hiçbir şey kalmayınca kadar dağıtır; sonra orayı süpürür ve iki rekât namaz kılardı.⁸⁴⁴

۹۰۶- عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، فَإِذَا عَلِمْتُمُوهُ فَارْكَبُوا عَلَيْهِ، وَلَا تَخْلُطُوهُ بِضَرَجٍ فَتَمُجَّهُ الْقُلُوبُ. قَالَ أَبُو مَعْمَرٍ: قُلْتُ لِسُفْيَانَ بْنِ عُيَيْنَةَ: إِنْ جَرِيرًا حَدَّثَنَا بِهِ عَنْكَ، فَمِمَّنْ سَمِعْتَهُ أَنْتَ؟ قَالَ: حَدَّثَنِي حَسَنُ بْنُ حِجْزٍ.

906- Süfyan b. Uyeyne rahimehullah dedi ki:

Ali b. Ebu Talip ﷺ şöyle demiştir: "İlmi öğrenin! İlmi öğrendiğinizde onun üzerinde sağlam bir şekilde durun ve onu gülmekle, şaka ile karıştırmayın ki sonra kalpler onu [bu şekilde] almasın, emmesin."⁸⁴⁵

⁸⁴³ Bu rivayetin isnadı zayıftır.

⁸⁴⁴ Bkz. 884 rakamlı rivayet.

⁸⁴⁵ Dârimî, 1143/; Beyhakî, el-Medhal ile's-Süneni'l-Kübrâ, 378, 379; Hatib el-Bağdâdî, el-Câmi' li-Ahlâki'r-Râvî, 214; Hilyetu'l-Evliyâ, 7300/ h.no: 10961; İbnu'l Cevzî, Telbîsu'l-İblîs, 1331/. Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ayrıca Ebu Nuaym, eserinde, aynı rivayeti iki yerde Süfyan'ın rahimehullah sözü olarak da aktarmıştır (9224, 9275).

Ebu Ma'mer dedi ki: Süfyan b. Uyeyne'ye *rahimehullah* şöyle dedim: Cerir, bu hadisi senden rivayet ederek bize anlattı. Sen bu hadisi kimden işittin? Dedi ki: "Bana bu hadisi Hasan b. Hay anlattı."

٩٠٧- عَنْ أَبِي سِنَانِ الشَّيْبَانِيِّ قَالَ: حَدَّثَنِي رَجُلٌ بِهَرَاةَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَمْشِي إِلَى الْعِيدِ.

907- Ebu Sinan eş-Şeybani dedi ki:

Herat bölgesinden bir adam bana şöyle anlattı: "**Ali b. Ebu Talib'in** bayram namazına yürüyerek gittiğini gördüm.⁸⁴⁶"

٩٠٨- عَنْ أَبِي الْمُغِيرَةِ، وَهُوَ غُثْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهَبٍ قَالَ: قَدِمَ عَلِيٌّ عَلَى وَفْدٍ مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ مِنْهُمْ رَجُلٌ مِنْ رُءُوسِ الْخَوَارِجِ يُقَالُ لَهُ الْجَعْدُ بْنُ بَعَجَةَ، فَخَطَبَ النَّاسَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَقَالَ: يَا عَلِيُّ، اتَّقِ اللَّهَ فَإِنَّكَ مَيِّتٌ، وَقَدْ عَلِمْتَ سَبِيلَ الْمُخْسِنِ، يَغْنَى بِالْمُخْسِنِ عَمْرٌ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّكَ مَيِّتٌ، فَقَالَ عَلِيُّ: كَلَّا وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، بَلْ مَقْتُولٌ قَتْلًا صَرَفَةً عَلَى هَذَا يُخَضَّبُ، هَذِهِ قَضَاءٌ مُقَضًى، وَعَهْدٌ مُعْهُودٌ، وَقَدْ خَابَ مَنْ اقْتَرَى، ثُمَّ عَابَهُ فِي لُؤْسِهِ فَقَالَ: مَا يَمْنَعُكَ أَنْ تَلَيْسَ؟ قَالَ: مَا لَكَ وَلِللُّؤْسِ، إِنَّ لُؤْسِي هَذَا أَبْعَدُ مِنَ الْكِبَرِ وَأَجْدَرُ أَنْ يَقْتَدِيَ بِهِ الْمُسْلِمُ.

908- Osman b. Muğire'nin Zeyd b. Vehb'den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir:

Ali, aralarında Ca'd b. Ba'ce denilen haricilerin başlarından birinin de olduğu Basralılardan bir heyete geldi. [Ca'd] insanlara hutbe verdi, Allah'a hamd etti, O'nu övdü ve sonra dedi ki "Ey Ali! Allah'tan kork, sen öleceksin! Şüphesiz sen ihsanda bulunanın - Ömer'in- yolunu biliyorsun." Sonra dedi ki: "Şüphesiz öleceksin." Ali buna karşılık şöyle cevap verdi: "Hayır! Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, [ben normal bir şekilde ölmeyeceğimi] bilakis şuraya alacağım bir darbe ile kana boyanarak öldürüleceğim. Bu, kararlaştırılmış bir kaza ve verilmiş bir ahittir.

⁸⁴⁶ Bu rivayetin isnadı zayıftır.

[Benim adıma] iftira atanlar kesinlikle hüsrana uğrayacaklar." Sonra [bu gelen adam] Ali'nin ﷺ giydiği elbiseyi kınadı, şöyle dedi: "[Güzel elbiseler] giymekten seni men eden nedir?" Cevaben Ali ﷺ şöyle dedi: "Sana ne benim giydiğim elbiseden? Benim bu elbisem hem kibirden daha uzak hem de Müslümanların tabi olmasına ise daha layıktır."⁸⁴⁷

909- Aynı hadisi Zeyd b. Vehb'den Osman b. Ebu Zur'a da rivayet etmiştir.

٩١٠ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَرِيكٍ، عَنْ حَبَّةَ، وَهُوَ الْقُرْبِيُّ، عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّهُ أَمَرَهُ بِمَا لَوْ دَجَّ قَوْضِعَ قَدَامَهُ، فَقَالَ: إِنَّكَ لَطَيِّبُ الرِّيحِ، حَسَنُ اللَّوْنِ، طَيِّبُ الطَّعْمِ، وَلَكِنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَعُوذَ نَفْسِي مَا لَمْ تَعُدْ.

910- Abdullah b. Şerik'in Habbe el-Urani'den rivayet ettiğine göre Ali'ye ﷺ faluzec getirildi, onu önüne koyup şöyle dedi:

"Şüphesiz sen, kokusu, rengi, tadı hoş ve güzel olansın. Ancak ben, nefsimi alışmadığı bir şeyi alıştırmayı hoş görmüyorum."⁸⁴⁸

٩١١ - قَتْنَا مَطِيرَ بْنَ ثَعْلَةَ التَّمِيمِيِّ قَتْنَا أَبُو النَّوَّارِ بَيَّاعُ الْكَرَابِيسِ قَالَ: أَتَانِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَمَعَهُ غُلَامٌ لَهُ، فَاشْتَرَى مِنِّي قَمِيصَ كَرَابِيسٍ، قَالَ لِغُلَامِهِ: اخْتَرْ أَبَهُمَا شَيْئًا، فَأَخَذَ أَحَدَهُمَا، وَأَخَذَ عَلِيُّ الْآخَرَ فَلَبِسَهُ، ثُمَّ مَدَّ يَدَهُ فَقَالَ: اقْطَعْ الَّذِي يَفْضُلُ مِنْ قَدْرِ يَدِي، فَقَطَعَهُ وَكَفَّهُ، فَلَبِسَهُ وَذَهَبَ.

911- Mutayr b. Salebe et-Temimi bize şöyle anlattı: Kumaş satıcısı Ebu Nevvar bize şunu söyledi: Ali ﷺ, bana kölesi ile geldi. Benden sert pamuktan yapılmış bir gömlek saun aldı, kölesine de şöyle dedi: "İkisinden dilediğini seç." Köle birini kendisine aldı, Ali'de ﷺ diğerini kendine aldı ve giydi. Sonra elini uzattı ve "Elimden uzun olan kısmı kes" dedi. [Terzi] orayı kesti, katladı ve Ali ﷺ onu giyip gitti."⁸⁴⁹

⁸⁴⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, 1/394; İsmail b. Muhammed el-İsbehâni, Siyeru's-Selefi's-Sâlih, 1/192.

⁸⁴⁸ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 133; Müstedrek, 3/143; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/96; Siyeru's-Selefi's-Sâlih, 1/205.

⁸⁴⁹ Bu rivayetin isnadı sahih veya hasendir. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 133; Sıfatu's-Safve, 1/318; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/369. Bu iki kaynakta Ali'nin ﷺ kölesinin ismi 'Kanber' olarak geçmektedir.

٩١٢- عَنْ أَبِي سَعْدٍ الْأَزْدِيِّ، وَكَانَ إِمَامًا مِنْ أَيْمَةِ الْأَزْدِ، قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا أُنَى الشُّوقِ فَقَالَ: مَنْ عِنْدَهُ قَيْصَرٌ صَالِحٌ بِثَلَاثَةِ دَرَاهِمٍ؟ فَقَالَ رَجُلٌ: عِنْدِي، فَجَاءَ بِهِ فَأَعْجَبَهُ، قَالَ: فَلَمَعْلُهُ خَيْرٌ مِنْ ذَاكَ، قَالَ: لَا ذَاكَ ثَمَنُهُ، قَالَ: فَرَأَيْتُ عَلِيًّا يَقْرَضُ رِبَاطَ الدَّرَاهِمِ مِنْ تَوْبِهِ، فَأَعْطَاهُ، فَلَبِسَهُ فَإِذَا هُوَ يَقْضِلُ عَلَى أَطْرَافِ أَصَابِعِهِ، فَأَمَرَ فَقَطَّعَ مَا فَضَلَ عَنْ أَطْرَافِ أَصَابِعِهِ.

912- Ebu Said el-Ezdi'den -ki kendisi Ezd kabilesinin ileri gelenlerinden- rivayet edildiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'yi ؑ gördü, çarşıya gelmişti. Dedi ki: "Kimin yanında üç dirhemlik düzgün bir gömlek var?" Adamın birisi "Benim yanımda var" dedi ve onu getirdi. [Ali] onu beğendi ve dedi ki: "Galiba bu o paradan (üç dirhem) daha hayırlı (pahalı)." Adam dedi ki: "Hayır! Bu gömleğin fiyatı budur (üç dirhemdir). Sonra Ali ؑ, kuşağında olan bir kese dirhemi çıkararak ondan üç dirhem adama verdi ve gömleği giydi. Gömleğin kollarının parmak uçlarını geçtiğini gördü adama gömleğin kollarını parmak ucunu geçmeyecek şekilde kestirdi.⁸⁵⁰

٩١٣- عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُثَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عَلِيًّا قَسَمَ مَا فِي بَيْتِ الْمَالِ عَلَى سَبْعَةِ أَسْبَاحٍ، ثُمَّ وَجَدَ رَعِيْفًا فَكَسَّرَهُ سَبْعَ كِسْرٍ، ثُمَّ دَعَا أَمْرَاءَ الْأَجْنَادِ فَأَقْرَعَ بَيْنَهُمْ.

913- Asım b. Kuleyb, babasından şunu rivayet etmiştir: Ali ؑ beytülmalda bulunan her şeyi yedi parçaya böldü. Sonra orada bir parça ekmek buldu, onu da yedi parçaya kesti. Sonra bütün askerlerin komutanlarını topladı ve aralarında [bu ekmeğin taksimi için] kura yaptı.⁸⁵¹

٩١٤- عَنْ عَمَّارٍ، يُعْنَى: ابْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ الْقَتَمَ تَقَعُرُ فِي بَيْتِ مَالِ عَلِيٍّ، فَنَقِصْتُهُ.

914- Ammar b. Ebu Ca'd'ın babasından rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: "Ben Ali'nin ؑ beytülmalında koyun sürüsü gördüm, meliyorlardı. Ali ؑ onları [Müslümanlar arasında] pay ediyordu."⁸⁵²

⁸⁵⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Hilyetu'l-Evliyâ, 1/83 h.no: 251.

⁸⁵¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Hilyetu'l-Evliyâ, 7/300 h.no: 10962.

⁸⁵² Bu rivayetin isnadı hasen veya zayıf.

٩١٥- عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ رَجُلٍ، أَنَّ عَلِيًّا كَانَ إِذَا قَسَمَ مَا فِي بَيْتِ الْمَالِ نَضَحَهُ ثُمَّ صَلَّى فِيهِ رَكْعَتَيْنِ.

915- A 'meş'in bir adamdan rivayet ettiğine göre, Ali عليه السلام beytülmalda bulunan şeyleri taksim ettiğinde, orayı yıkar ve orada iki rekât namaz kılar. ⁸⁵³

٩١٦- عَنْ صَالِحِ بَنِي الْأَكْسِيَّةِ، عَنْ أُمِّهِ، أَوْ جَدَّتِهِ، قَالَتْ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ اشْتَرَى تَمْرًا بِدِرْهَمٍ، فَحَمَلَهُ فِي مِلْحَفَتِهِ، فَقَالُوا: نَحْمِلْ عَنْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: لَا، أَبُو الْعِيَالِ أَحَقُّ أَنْ يَحْمِلَ.

916- Elbise satıcısı olan Salih annesinden ya da ninesinden işittiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'nin عليه السلام bir dirhem karşılığında hurma satın aldığını gördüm. Onu elbisesinin eteğinde taşıdı. [Ali'nin etrafında olanlar] dediler ki: "Biz senin yerine taşırız ey müminlerin emiri!" Dedi ki: "Hayır! Ailenin reisi, taşımaya daha evladır." ⁸⁵⁴

٩١٧- عَنْ إِسْمَاعِيلَ، عَنْ أُمِّ مُوسَى، خَادِمِ كَانَتْ لِعَلِيٍّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا أُمَّ مُوسَى، فَمَا كَانَ لِسَأْسَهِ؟ يَغْنِي عَلِيًّا، قَالَتْ: الْكَرَائِسُ السُّبُلَانِيَّةُ.

917- İsmail'den rivayet edildiğine göre O, Ümmü Musa'ya -ki O, Ali'nin عليه السلام hizmetçisiydi- şöyle demiştir ki: Ey Ümmü Musa! O -yani Ali عليه السلام- ne giyerdi? Dedi ki: Acem Bölgesi'nde yapılan pamuklu kumaştan üretilen şeyler giyerdi. ⁸⁵⁵

٩١٨- نَا عَلِيُّ بْنُ هَاشِمٍ، وَهُوَ ابْنُ التَّرِيدِ، عَنِ الضُّحَّاكِ بْنِ عُمَيْرٍ قَالَ: رَأَيْتُ قَبِيصَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ الَّذِي أَصِيبَ فِيهِ كَرَائِسُ سُبُلَانِيَّةٍ، وَرَأَيْتُ أَتَرَ دِمِهِ عَلَيْهِ كَهَيْئَةِ الدَّرْدِيِّ.

918- İbn-i Yezid Ali b. Haşim'in Dahhak b. Umeyr'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali b. Ebu Talib'in عليه السلام vurulduğunda giydiği gömleği

⁸⁵³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Daha önce '886' rakamlı rivayette sahih bir senetle geçmişti.

⁸⁵⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ahmed b. Hanbel, a.g.e, s. 133; Buhari, el-Edebu'l-Müfred, 548.

⁸⁵⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/271.

gördüm; Acem Bölgesi'nde yapılan pamuklu bir kumaştı. Gördüm ki gömleğin üzerindeki kanının izi de tıpkı bir tortu gibiydi.⁸⁵⁶

٩١٩- أَخْبَرَنِي عُقْبَةُ بْنُ أَبِي الصَّفْهَاءِ أَبُو خُرَيْمٍ الْبَاهِلِيُّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَشْطُ الْكَلَّاءَ يَسْأَلُ عَنِ الْأَسْعَارِ.

919- Ukbe b. Ebu Sahba Ebu Hureym el-Bahili'nin babasından rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'yi عليه السلام limanın kıyısında fiyatları sorarken gördüm.⁸⁵⁷

٩٢٠- أَخْبَرَنِي فَضَالَةُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ كَرِيمَةَ بِنْتِ هَمَّامِ الطَّائِبَةِ قَالَتْ: كَانَ عَلِيٌّ يَقْسِمُ بَيْنَ الْوَرَسِ بِالْكُوفَةِ، قَالَ فَضَالَةُ: حَمَلْنَاهُ عَلَى الْعَدْلِ مِنْهُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ.

920- Fadale b. Abdülmelik'in Kerime binti Hemmam et-Tabiye'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali عليه السلام Kufe'de bizlere vers⁸⁵⁸ dağıttı. Fadale dedi ki: Biz de O'nun adaletiyle onları taşıdık. Allah عز وجل O'ndan razı olsun.⁸⁵⁹

٩٢١- أَبُو مَعْمَرٍ، عَنْ ابْنِ عُيَيْنَةَ قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ: كُفُّوا عَنِّي عَنْ خُفِّ بَعَالِكُمْ، فَإِنَّهَا مُفْسِدَةٌ لِقُلُوبِ تَوَكَّى الرِّجَالِ.

921- Ebu Ma'mer'in İbn-i Uyeyne'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali b. Ebu Talip عليه السلام şöyle diyordu: "Ayakkabılarınızın seslerinizi benden uzak tutun (yanıma gelip gitmenizi azaltın)! Zira bu, ahmak kişilerin kalplerini bozar."⁸⁶⁰

٩٢٢- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ حَبِشٍ قَالَ: خَطَبَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بَعْدَ قَتْلِ عَلِيٍّ فَقَالَ: لَقَدْ فَارَقَكُمْ رَجُلٌ أَمْسَ، مَا سَبَقَهُ الْأَوَّلُونَ بِعِلْمٍ، وَلَا أَذْرَكَهُ الْآخِرُونَ، إِنْ كَانَ رَسُولٌ

⁸⁵⁶ Bu rivayetin isnadı sahih veya hasendir. Muhibbuddîn et-Taberî, Zehâiru'l-Ukbâ, s. 102; et-Riyâdu'n-Nadra, 3/271.

⁸⁵⁷ Bu rivayetin isnadı sahih veya hasendir. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 109.

⁸⁵⁸ Kırmızı boya için kullanılan bir tür bitki. [Mütercim]

⁸⁵⁹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 109.

⁸⁶⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Dârimî, 551; İthâfu'l-Hayereti'l-Mehera, 13362.

اللَّهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَعْتَهُ وَيُعْطِيهِ الرَّايَةَ فَلَا يَنْصَرِفُ حَتَّى يَفْتَحَ لَهُ، وَمَا تَرَكَ مِنْ صَفَرَاءَ وَلَا بَيْضَاءَ إِلَّا سَفِيمَاءَ دَرَاهِمٍ مِنْ عَطَائِهِ كَانَ يَرْصُدُهَا لِخَادِمٍ أَهْلِهِ.

922- Ebu İshak'ın Amr b. Habeşi'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Hasan b. Ali ؑ, babası katledildikten sonra bizlere bir hutbe verdi, şöyle dedi: "Sizden dün bir adam ayrıldı ki ilim hususunda ne önceden gelenler O'nu geçebilmiştir ne de ardından gelenler O'na yetişebilmiştir. Rasûlullah ؐ O'nu [komutan olarak] gönderirdi ve O'na sancak verirdi. O da kendisine fetih nasip olana dek geri dönmezdi. Ardında ne bir sarı [altın] ne de bir beyaz [gümüş] bırakmamıştır. Ancak ailesine hizmetçi almak için ayırdığı, kendisine tahsis edilen maaştan yedi yüz dirhem bırakmıştır."⁸⁶¹

٩٢٣- عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ قَيْسٍ قَالَ: رَأَيْتُ عَلَى عَلِيٍّ تَوْبَ مَرْفُوعٍ، فَعُوتِبَ فِي لِبَاسِهِ فَقَالَ: يَتَّقِدِي الْمُؤْمِنُ، وَيَخْشَعُ الْقَلْبُ.

923- Süfyan'ın rahimehullah Amr b. Kays'tan rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'nin ؑ üzerinde yamalı bir gömlek görüldü ve bunun üzerine [insanlar tarafından] kınandı. Ali ؑ dedi ki: "Mümin, buna tabi olur (örnek alır) kalp bununla huşu bulur."⁸⁶²

٩٢٤- عَنْ عُثْمَانَ الثَّقَفِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، أَنَّ بَغِجَةَ عَاتِبَ عَلِيٍّ فِي لِبَاسِهِ، فَقَالَ: يَتَّقِدِي الْمُؤْمِنُ، وَيَخْشَعُ الْقَلْبُ.

924- Osman es-Sekafi'nin Zeyd b. Vehp'ten rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

Ba'ce giydiği elbiseden dolayı Ali'yi ؑ eleştirerek kınadı. Bunun üzerine Ali ؑ dedi ki: "Mümin, buna tabi olur (örnek alır), kalp bununla huşu bulur."⁸⁶³

⁸⁶¹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 1720; Nesâi, es-Sünenü'l-Kübrâ, 8408.

⁸⁶² Bu rivayetin isnadı sahihtir. İbn-i Ebi Şeybe, Musannef, 8/156 h.no: 33809; İbn-i Sa'd, et-Ta-bakât, 312B/; Hennâd b. Seri, ez-Züh'd, 704.

⁸⁶³ Bkz. daha önce geçen '908' ve '909' rakamlı rivayetler.

٩٢٥- انا أَبُو حَيَّانَ التَّيْمِيُّ، عَنْ مُجَمِّعِ أَبِي رَجَاءٍ قَالَ: خَرَجَ عَلَيَّ مَعَهُ سَيْفٌ إِلَى السُّوقِ فَقَالَ: مَنْ يَشْتَرِي مِنِّي هَذَا؟ وَلَوْ كَانَ عِنْدِي ثَمَنٌ إِذَا لَمْ أَبِعْهُ، قَالَ: قُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، أَنَا أَبِيعُكَ وَأَتَسَبَّحُكَ إِلَى الْعِطَاءِ.

925- Ebu Hayyan et-Teymi'nin bize Mücemmi' Ebu Reca'dan bildirdiğine göre O, şöyle demiştir: Ali عليه السلام çarşıya elinde bir kılıç ile çıktı ve "Kim benden bunu satın alır? Yanımda (elimde avucumda) bir gömlek parası olsaydı ben bunu satmazdım" dedi. Dedim ki: "Ey müminlerin emiri! Ben sana [bir gömlek] satarım ve parası için de mühlet veririm."⁸⁶⁴

٩٢٦- أَخْبَرَنِي مُجَالِدٌ، عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ: مَا تَرَكَ عَلِيٌّ إِلَّا سَعْيَمَانَةً دِرْهَمٍ مِنْ غَطَائِهِ، أَرَادَ أَنْ يَشْتَرِيَ بِهَا خَادِمًا.

926- Mücalid'in Şa'bi'den rahimehullah rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali عليه السلام ardında sadece, kendisine tahsis edilen maaştan yedi yüz dirhem bırakmıştı. Bununla [ailesi için] bir hizmetçi satın almayı istemişti.⁸⁶⁵

٩٢٧- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ الْقُرْظِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُنِي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَإِنِّي لَأَرْبُطُ الْحَجَرَ عَلَى بَطْنِي مِنَ الْجُوعِ، وَإِنْ صَدَّقْتَنِي الْيَوْمَ لَأَرْبِعُونَ أَلْفًا.

927- Muhammed b. Ka'b el-Kurazi'nin Ali عليه السلام'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir:

"Ben, açlıktan dolayı karnıma taş bağladığım bir halde Rasûlullah ﷺ ile beraber olduğumu bilirim. Bugün ise [verdiğim] sadakam kırk bindir."⁸⁶⁶

٩٢٨- حَدَّثَنِي عِمَارُ الدُّهْنِيُّ عَنْ حَبِيبِ بْنِ أَبِي ثَابِتٍ أَنَّ حَسَنًا كَانَ يُرِيدُ أَنْ يُحْرِمَ وَفَقَهُ أَصْحَابُهُ فَقَدَّمُوا إِلَيْهِمْ طَيِّبًا فَادَّهَنُوا بِهِ وَادَّهَنَ هُوَ بِزَيْتٍ

⁸⁶⁴ Fesevi, el-Ma'rife ve't-Târîh, 2/683; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 8/3; el-İstîâb, 3/50. Daha önce '897' rakamlı rivayette şiddetli zayıf bir senede geçmişti, bu rivayetin de isnadı aynı şekilde zayıftır.

⁸⁶⁵ Bkz. '922' rakamlı rivayet.

⁸⁶⁶ Bkz. '899' rakamlı rivayet.

928- Ammar ed-Dühni, Habîb b. Ebu Sabit'ten şöyle rivayet ediyor: Hüseyin yanında arkadaşları da varken ihrama girmek istiyordu. Onlara koku takdim edildi ve hepsi o kokuyla yağlandılar. Hüseyin ise zeytinyağı ile yağlandı.⁸⁶⁷

⁸⁶⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir.

MÜMİNLERİN EMİRİ

HZ. ALİ'NİN *radiyallahu anhu* NESEBİ

۹۲۹- حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ قَالَ: قَالَ أَبِي رَحِمَهُ اللَّهُ: عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، وَاسْمُ أَبِي طَالِبٍ عَبْدُ مَنَافٍ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ طَلَبٍ، وَاسْمُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ شَيْبَةُ بْنُ هَاشِمٍ، وَاسْمُ هَاشِمٍ عَمْرُو بْنُ عَبْدِ مَنَافٍ، وَاسْمُ عَبْدِ مَنَافٍ الْمُفَيْرَةُ بْنُ قُصَيٍّ، وَاسْمُ قُصَيٍّ زَيْدُ بْنُ كِلَابٍ بْنُ مِرَّةَ بْنِ كَعْبٍ بْنِ لُؤَيٍّ بْنِ غَالِبٍ بْنِ فِهْرِ بْنِ مَالِكٍ بْنِ النَّضْرِ بْنِ كِنَانَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ بْنِ مَذْرُكَةَ بْنِ الْيَاسِ بْنِ مَضَرَ.

929- Abdullah b. Ahmed bize şöyle anlattı: Babam [Ahmed b. Hanbel] *rahimehullah* dedi ki: Ali عليه السلام Ebu Talip'in oğludur. Ebu Talip'in ismi, Abdime-naf b. Abdülmuttalip'tir. Abdülmuttalip'in ismi, Şeybe b. Haşim; Haşim'in ismi, Amr b. Abimenaf; Abdimenaf'ın ismi, Muğire b. Kusay; Kusay'ın ismi, Zeyd b. Kilab b. Mürre b. Ka'b b. Lüey b. Galip b. Fihri b. Malik b. Nadr b. Kinane b. Huzeyme b. Müdrike b. İlyas b. Mudar'dır.⁸⁶⁸

930- İbrahim b. Hani, Ahmed b. Hanbel'den *rahimehullah* bu rivayetin aynısını işitmiştir.

۹۳۱- فَتَا سُفْيَانَ قَالَ: قَالَ جَعْفَرٌ: قُتِلَ عَلِيُّ وَهُوَ ابْنُ ثَمَانَ وَخَمْسِينَ، بِغَنِي سَنَةٍ.

931- Süfyan bize şöyle anlattı: Cafer dedi ki: Ali عليه السلام öldürüldüğünde elli sekiz yaşındaydı.⁸⁶⁹

⁸⁶⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Benzerini İbn-i Keşir *rahimehullah* el-Bidāye ve'n-Nihāye'de 7/333 zikretmiştir.

⁸⁶⁹ Tārīhu'l-Taberî, 688/. Bu rivayetin isnadı sahihtir. İbn-i Sa'd Tabakât kitabında 338/ ve Hâkim Müstedrek'te 3145/ Vakıdî'den O'nun da İbnu'l Hanefiyye'den rivayet ettiğine göre, Ali عليه السلام öldürüldüğünde yaşı altmış üçtü. Devamında Vakıdî şöyle demiştir: Bizim yanımda sabit olan görüş de budur. Muhammed b. Yezid, Tārīhu'l-Hulefâ eserinde (s. 25) şöyle demiştir: Ali عليه السلام h.40

ANNESİNİN İSMİ ve NESEBİ

۹۳۲- قَتَا زَكَرِيَّا، عَنْ عَامِرٍ، وَهُوَ الشَّعْبِيُّ، قَالَ: أُمُّ عَلِيٍّ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَسَدِ بْنِ هَاشِمٍ.

932- Zekeriya'nın Amir eş-Şa'bi'den *rahimehullah* rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali b. Ebu Talip'in ﷺ annesi Fatuma binti Esed b. Haşim'dir.⁸⁷⁰

۹۳۳- وَذَكَرَ مُصَنَّبُ الزُّبَيْرِيِّ أَنَّ أُمَّ عَلِيٍّ بِنْتُ أَبِي طَالِبٍ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَسَدِ بْنِ هَاشِمٍ بِنْتُ عَبْدِ مَنَافٍ بْنِ قُصَيٍّ، وَهِيَ أَوَّلُ هَاشِمِيَّةٍ وَلَدَتْ هَاشِمِيًّا، وَهَاجَرَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَمَاتَتْ وَشَهِدَهَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

933- Musab ez-Zübeyri'nin zikrettiğine göre, Ali b. Ebu Talip'in ﷺ annesi Fatuma binti Esed b. Haşim b. Abdimenaf b. Kusay'dır. O, ilk defa Haşimi doğuran Haşimi kadındır ve Nebî'nin ﷺ yanına hicret etmiştir. Öldüğünde ise Nebî ﷺ cenazesinde bulunmuştu.⁸⁷¹

۹۳۴- قَتَا عَلِيٌّ بْنُ عَبَّاسٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ أَبِي: يَا بَنِيَّ، تُرِيدُ أَنْ أُرِيكَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ بَغْيِي عَلَيْكَ، قُلْتُ: نَعَمْ، فَرَفَعَنِي عَلَى يَدَيْهِ، فَإِذَا أَنَا بِرَجُلٍ أَبْيَضَ الرَّأْسِ وَاللَّحْيَةِ، أَصْلَحَ عَظِيمَ الْبَطْنِ، عَرِيضَ مَا بَيْنَ الْمَنَكِبَيْنِ.

senesinde Ramazan ayının bir cuma gününde altmış üç yaşındayken öldürülmüştür.

⁸⁷⁰ Bu rivayetin isnadı hasendir. Beğavî, Mu'cemu's-Sahâbe, s.418; İbn-i Sa'd, et-Tabakât, 3/19.

⁸⁷¹ Beğavî, Mu'cemu's-Sahâbe, s.418;

934- Ali b. Abis'in Ebu İshak'tan rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Babam bana dedi ki: Yavrucuğum! Seni müminlerin emirine -yani Ali'ye- göstereyim mi? "Evet" dedim. Beni omuzlarına kaldırdı. Bir anda, saç sakalı bembeyaz, kel, karnı büyük ve omuzlarının arası geniş birini görüverdim.⁸⁷²

۹۳۵- عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سَعْدٍ التَّيْمِيِّ قَالَ: كُنَّا نَبِيعُ الْكِبَابَ عَلَى عَوَاقِبِنَا وَنَحْنُ عَلِمَانُ فِي السُّوقِ، فَإِذَا رَأَيْنَا عَلِيًّا قَدْ أَقْبَلَ قُلْنَا: بُوَذَا شَكَبَ فَقَالَ عَلِيٌّ: مَا يَقُولُونَ؟ فَقِيلَ لَهُ: يَقُولُونَ: عَظِيمُ النَّطَنِ، قَالَ: أَجَلْ، أَغْلَاهُ عِلْمٌ، وَأَسْفَلُهُ طَعَامٌ.

935- A'meş'in Ebu Sa'd et-Teymi'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Bizler daha çocukken, çarşıda omuzlarımız üzerinde elbise satardık. Ali'nin [üzerimize doğru] geldiğini gördüğümüzde "buza şekneb" derdik. Ali derdi ki: "Ne diyorlar?" O'na denilirdi ki "karnı büyük" diyorlar. Ali da şöyle cevap verirdi: "Evet; üst tarafı ilimle, alt tarafı yemek ile dolu."⁸⁷³

۹۳۶- قَتَا أَبُو هِلَالٍ، نَا سَوَادَةُ بْنُ حَنْظَلَةَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا أَصْفَرَ اللَّحْيَةِ.

936- Ebu Hilal'in bize Sevade b. Hanzala'dan anlattığına göre O, şöyle demiştir: "Ali'yi gördüm sakalının rengi sarı idi."⁸⁷⁴

۹۳۷- اَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ، عَنْ مَذْرُكٍ أَبِي الْحَجَّاجِ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا لَهُ وَفَرَةٌ، وَلَهُنَّ بَصِيٌّ قَبْرَكٌ عَلَيْهِ وَمَسَحَ عَلَى رَأْسِهِ.

937- Abdullah b. Davud'un bize Müdrik Ebu Haccac'dan rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'yi gördüm; kulak memelerine ulaşan bir saç vardı. O'na bir çocuk getirildi, çocuğa hayır duasında bulundu ve başını okşadı.⁸⁷⁵

⁸⁷² Bu rivayetin isnadı zayıftır. İbn-i Sa'd, et-Tabakât, 3/25. Ayrıca er-Riyâdu'n-Nadra'da (3/138) Şa'bi'nin rahimehullah şöyle dediği rivayet edilmiştir: Ali b. Ebu Talip'i gördüm, adeta saç sakalı beyaz bir pamuk gibiydi.

⁸⁷³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mu'cemu's-Sahâbe, s. 419. İbn-i Sa'd Tabakât'ında (3/27) bunu hasen bir senetle rivayet etmiştir.

Muhibbuddîn et-Taberî er-Riyâdu'n-Nadra'da (3/137) bu olayı Ebu Sa'd'dan aktarmıştır, ancak orada şöyle geçmektedir: "Bizler 'Berzek eşkem' derdik." Bu rivayet, Fars lisanına daha uygundur. Çünkü 'berzek' Farsçada yüce veya ulu manasına gelir. Elitsiz olarak okunan 'şekem' kelimesi ise karın manasındadır.

⁸⁷⁴ Bu rivayetin isnadı hasendir. İbn-i Sa'd, 3/26.

⁸⁷⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır.

۹۳۸- قَتَا حُرُّ بْنُ جَرْمُوزٍ الْمُرَادِيَّ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا وَهُوَ يَخْرُجُ مِنَ الْقَصْرِ وَعَلَيْهِ قَطْرِيَّتَانِ، إِزَارُهُ إِلَى نَصْفِ السَّاقِ، وَرِذَاؤُهُ مُشَمَّرٌ قَرِيبًا مِنْهُ، وَمَعَهُ الدَّرَّةُ، يَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ، وَيَأْمُرُهُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَحُسْنِ الْبَيْعِ، وَيَقُولُ: أَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ، وَلَا تَنْقَحُوا اللَّحْمَ.

938- Hür b. Cürmüz el-Muradi'nin babasından rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Saraydan çıktığı ve üzerinde iki adet katar elbisesi olduğu sırada Ali'yi ﷺ gördüm; peştemalı bacasının yarısına kadardı. Ridası da ona yakın bir yere kadar sıvanmıştı. Yanında büyükçe bir değnek vardı, çarşılarda yürüyor ve onlara (esnafa) Allah'tan korkmalarını, satışlarını güzel bir şekilde yapmalarını emrediyor ve şöyle diyordu: "Ölçü ve tartıyı tam yapın. Eti de [kemiğinden] ayırmayın."⁸⁷⁶

۹۳۹- حَدَّثَنِي حُرَيْثُ بْنُ مِحْشٍ، أَنَّ عَلِيًّا قِيلَ صَبِيحَةَ إِخْدَى وَعِشْرِينَ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ.

939- Hureys b. Mihaş'ın bana anlattığına göre, Ali ﷺ Ramazan ayının yirmi birinci gününün sabahında öldürülmüştür.⁸⁷⁷

۹۴۰- قَتَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ الْمِصْرِيَّ قَالَ: أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ مُلْجَمٍ ضَرَبَ عَلِيًّا فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ عَلَى دَهْسٍ بِسَيْفٍ كَانَ سَمُهُ بِالسُّمِّ، وَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ وَدُفِنَ بِالْكُوفَةِ.

940- Yahya b. Bükeyr el-Mısıri dedi ki: Leys b. Saad rahimehullah bana şöyle haber etti: Abdurrahman b. Mülcem, Ali'ye ﷺ sabah namazında, top-rağı yumuşak bir yerde, [önceden] zehirlemiş olduğu zehirli bir kılıçla vurdu. Ali ﷺ o gün vefat etti ve Kufe'ye defnedildi.⁸⁷⁸

۹۴۱- قَتَا أَبُو رُوَيْقٍ، مَوْلَى لِعَلِيٍّ، أَنَّ الْحَسَنَ كَبَّرَ عَلَى عَلِيٍّ أَرْبَعًا.

941- Ali'nin ﷺ azatlı kölesi Ebu Revk'in bize anlattığına göre Hasan ﷺ, Ali'nin ﷺ üzerine [kıldığı cenaze namazında] dört tekbir almıştır.⁸⁷⁹

⁸⁷⁶ Bu rivayetin isnadı sahihtir. İbn-i Sa'd, 3/28; el-İstîâb, 3/48; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 101.

⁸⁷⁷ Bu rivayetin isnadı hasen veya zayıftır. Ayrıca Taberî, Târihu't-Taberî'de (6/88) ve İbn-i Hacer el-Askalânî, el-İsâbe'de (2/510) Vakıdî'den şöyle rivayet etmişlerdir: Ali ﷺ h.40 senesinin Ramazan ayının yirmi yedisinde cuma gününün sabahında altmış üç yaşındayken öldürülmüştür.

⁸⁷⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/300.

⁸⁷⁹ Bu rivayetin isnadı hasendir. İbn-i Sa'd, 3/37.

٩٤٢- قَتَا إِسْحَاقُ بْنُ عِيسَى، عَنْ أَبِي مَعْشَرٍ قَالَ: قُتِلَ عَلِيٌّ فِي رَمَضَانَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي بَنِي عَشْرَةَ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ سَنَةِ أَرْبَعِينَ، وَكَانَتْ بِغْيِي خِلَافَتِهِ خَمْسَ سِنِينَ وَثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ.

942- İshak b. İsa'nın Ebu Ma'ser'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali h. 40 senesinde Ramazan ayının on dokuzunda cuma günü öldürüldü. Hilafeti beş yıl üç ay olmuştu.⁸⁸⁰

٩٤٣- عَنْ حَسَنِ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ هَارُونَ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: كَانَ عِنْدَ عَلِيٍّ مِنْكَ، قَوْصَى أَنْ يُحْتَطَّ بِهِ وَقَالَ: فَضَّلَ مِنْ خُطُوبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

943- Hasan b. Salih'in Harun b. Saad'dan rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ali'nin yanında misk vardı, [öldükten sonra] bununla kokulanmayı vasiyet etti ve şöyle dedi: "[Bu koku] Rasûlullah'ın [kefenine sürülen] kokusundan kalandır."⁸⁸¹

٩٤٤- قَتَا الْحَسَنُ بْنُ كَثِيرٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: وَكَانَ قَدْ أَذْرَكَ عَلِيًّا قَالَ: خَرَجَ عَلِيٌّ إِلَى الْفَجْرِ فَأَقْبَلَتِ الْوَرْدُ يَصْخَنَ فِي وَجْهِهِ، فَطَرَدُوهُنَّ عَنْهُ، فَقَالَ: ذَرُوهُنَّ، فَإِنَّهُنَّ نَوَاحٍ، فَضَرَبَهُ ابْنُ مُلْجَمٍ، فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، خَلِّ بَيْنَنَا وَبَيْنَ مُرَادٍ، فَلَا تَقُومُ لَهُمْ زَاعِبَةٌ أَوْ زَاعِيَةٌ أُنَدَا، قَالَ: لَا، وَلَكِنْ اخْبِسُوا الرَّجُلَ، فَإِنْ أَنَا مِتُّ فَأَقْتُلُوهُ، وَإِنْ أَعِشَ فَأَلْجُرُوهُ قِصَاصًا.

944- Hasan b. Kesir'in babasından rivayet ettiğine göre -ki babası Ali'ye yetişmiş biriydi- O şöyle demiştir: Ali sabah namazına çıktı. Kazlar ona yönelip yüzüne karşı bağırarak öttüler. Bunun üzerine [etrafındakiler] kazları O'ndan uzaklaştırdılar. Dedi ki: "Bırakın onları! Şüphesiz onlar [tabiatları gereği] bağırarak öterler." Daha sonra İbn-i Mülcem O'nu vurdu ve ben "Ey müminlerin emiri! Bizimle sana kast edenin arasından çekil de onların ne deve ne de koyun güden bir çobanı asla kalmasın" dedim. O da cevaben dedi ki: "Hayır! Ancak adamı hapsedin. Ben ölürsem, onu öldürün; yaşarsam da yaralar için kısas vardır."⁸⁸²

⁸⁸⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Târîhu't-Taberî, 6/82. Hâkim'in, Müstedrek'te (3/114) Şurahbîl b. Sa'd el-Kuraşî'den rivayet ettiğine göre, Ramazan'ın yirmi yedisinde cuma günü öldürülmüştür.

⁸⁸¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mu'cemu's-Sâhâbe, s. 421; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 115; er-Rüyâdu'n-Nadira, 3/301

⁸⁸² Bu rivayetin isnadı hasen veya zayıftır. Mu'cemu's-Sâhâbe, s. 419; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 112

۹۴۵- عَنْ ثَابِتِ الْجَلِّي، عَنْ سَفِينَةَ قَالَ: أَهْدَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَيْرَيْنِ بَيْنَ رَغِيفَيْنِ، فَقَدِمَتْ إِلَيْهِ الطَّيْرَيْنِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اللَّهُمَّ انْتَبِ بِأَحَبِّ خَلْقِكَ إِلَيْكَ وَإِلَى رَسُولِكَ"، وَرَفَعَ صَوْتَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ هَذَا؟" فَقَالَ: عَلِيٌّ، فَقَالَ: "فافتح له"، فَفَتَحَتْ، فَأَكَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الطَّيْرَيْنِ حَتَّى فَنِيَ.

945- Sabit el-Beceli'nin Sefine'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Ensar'dan bir kadın Rasûlullah'a ﷺ iki ekmek arasında iki kuş hediye etti. O'na iki kuş takdim etti. Rasûlullah ﷺ "Allah'ım! Yarattıkların arasından senin ve rasûlünün en sevdiğini bana ver!" dedi ve sesini yükseltti. Daha sonra [bir ses geldi ve] Rasûlullah ﷺ "Kim o?" dedi. Dedi ki: "Ali". Dedi ki: "Kapıyı açın ona." Bende açtım. Ali ﷺ Rasûlullah ﷺ ile beraber bitene kadar iki kuştan yedi.⁸⁸³

۹۴۶- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ بِرَاءَةَ مَعَ أَبِي بَكْرٍ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ، فَلَمَّا بَلَغَ ذَا الْحُلَيْفَةِ بَعَثَ إِلَيْهِ قُرْدَهُ وَقَالَ: "لَا يَذْهَبُ بِهَا إِلَّا رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي"، فَبَعَثَ عَلِيًّا.

946- Enes b. Malik'ten ﷺ rivayet edildiğine göre Rasûlullah ﷺ Berâe (Tevbe) suresini Ebubekir ﷺ ile Mekke ahalisine gönderdi. Zu'l-Huleyfe'ye varınca arkasından birini gönderip O'nu geri çağırttı ve şöyle dedi: "Oraya ehli beytimden başkası gitmesin." Ali'yi ﷺ gönderdi.⁸⁸⁴

⁸⁸³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Tirmizî, 3721; Nesâî, es-Sünenü'l-Kübrâ, 8398; Taberânî, el-Mu'ce-mu'l-Evsat, 2/206; Mecmau'z-Zevâid, 9/129; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 7/363; Müsnedü'l-Bezzâr, 14/80.

⁸⁸⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. es-Sünenü'l-Kübrâ, 8409; Müsned, 3061; el-Kâmil fi'd-Duafâ, 4/542

HZ. ALİ'NİN *radiyallahu anhu* FAZİLETLERİ

۹۴۷- عَنْ ابْنِ بَرِئَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ كُنْتُ وَلِيًّا فَعَلِيَّ وَلِيًّا".

947- İbn-i Büreyde'nin babasından rivayet ettiğine göre, Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ben kimin velisi (dostu) isem Ali de onun velisidir."⁸⁸⁵

۹۴۸- عَنْ زُرِّ بْنِ حَبِشٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: عَهْدَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّهُ لَا يَجُوكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَلَا يَتَعَصَّكَ إِلَّا مُتَافِقٌ".

948- Zir b. Hubeyş'in Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre O, şöyle buyurmuştur: Nebî ﷺ bana şöyle ahdetti: "[Ey Ali!] Seni sadece Müminler sever ve senden sadece münafıklar nefret eder."⁸⁸⁶

۹۴۹- عَنْ عَطِيَّةِ بْنِ سَعْدٍ الْعُوفِيِّ قَالَ: دَخَلْنَا عَلَى جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، وَقَدْ سَقَطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ، فَسَأَلْنَاهُ عَنْ عَلِيٍّ، فَقُلْتُ: أَخْبِرْنَا عَنْهُ، قَالَ: فَرَفَعَ حَاجِبَيْهِ يَدَيْهِ فَقَالَ: ذَاكَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ.

949- Atıyye b. Sa'd el-Avfi'den rivayet edildiğine göre O, şöyle demiştir: Cabir b. Abdullah'ın ﷺ yanına girdik. [Yaşlılıktan] kaşları gözlerinin üzerine düşmüştü. O'na Ali ﷺ hakkında sorduk, ben dedim ki: Bize O'ndan bahset. O da elleriyle kaşlarını kaldırıp şöyle dedi: "O, beşerin en hayırlılarından" dedi.⁸⁸⁷

⁸⁸⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. es-Sünenü'l-Kübrâ, 8144; Müsned, 22961, 23028, 23057; Sahih-i İbn-i Hibbân, 6930;

⁸⁸⁶ Müslim, 78; Tirmizî, 3736; Nesâî, 5018, 5022; İbn-i Mâce, 114; Müsned, 642, 731, 1062

⁸⁸⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. ez-Zehâiru'l-Ukkâ, s. 96

٩٥٠- عَنْ الْمِنْهَالِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: كَانَ أَبِي يَسْمُرُ مَعَ عَلِيٍّ، وَكَانَ عَلِيٌّ يَلْبَسُ ثِيَابَ الصَّيْفِ فِي الشِّتَاءِ، وَثِيَابَ الشِّتَاءِ فِي الصَّيْفِ، فَقِيلَ لِي: لَوْ سَأَلْتَهُ عَنْ هَذَا، فَنَأْتَهُ، فَقَالَ: صَدَقَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ إِلَيَّ وَأَنَا أَرْمُدُ يَوْمَ خَيْبَرَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَرْمُدُ، فَتَقَلُّ فِي عَيْتِي فَقَالَ: "اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُ الْحَزَّ وَالْبَرْدَ"، فَمَا وَجَدْتُ حَزًّا وَلَا بَرْدًا بَعْدُ، قَالَ: وَقَالَ: "لَأُبْعَثَنَّ رَجُلًا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، وَيُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، لَيْسَ بِفَرَارٍ"، قَالَ: فَتَشَرَّفَ لَهَا النَّاسُ، فَبَعَثَ عَلِيًّا.

950- Minhal'in Abdurrahman b. Ebu Leyla'dan *rahimehullah* rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Babam, Ali عليه السلام ile beraber gece arkadaşlığı ederdi (çok oturur kalkardı). Ali عليه السلام, yazın kış elbisesi, kışın da yaz elbisesi giyerdi. Bana denildi ki: Keşke bunu O'na sorsaydın. Ben de sordum. O da "Evet doğrudur. [Sebebi şudur] Peygamber Efendimiz ﷺ Hayber günü gözlerim iltihaplanmış iken beni yanına istemişti. Dedim ki: "Ey Allah'ın rasûlü! Benim gözlerim iltihaplandı [ağrıyor]." Rasûlullah ﷺ gözüme tükürerek şöyle dedi: "Allah'ım! Sıcakın ve soğukun sıkıntısını ondan gider." Ondan sonra ne sıcak ne de soğuk [sıkıntısı] hissetmedim. Sonra Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "[Bugün ordunun başında] öyle bir adamı göndereceğim ki Allah ve rasûlü onu sever, o da Allah ve rasûlünü sever ve asla korkup kaçan biri de değildir." İbn-i Ebi Leyla *rahimehullah* dedi ki: O gün bütün insanlar bu makamı dilemişti. Ancak O, Ali'yi عليه السلام gönderdi.⁸⁸⁸

٩٥١- عَنْ أَبِي الْخَثَرِيِّ، أَوْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ، شَكَ الْأَعْمَشُ، قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ: مُحِبٌّ مُفَرِّطٌ، وَمُبْغِضٌ مُفْتَرٍ.

951- Ebu Bahteri ya da Abdullah b. Seleme'den -bir önceki ravi A'meş şüphe etmiş ve karıştırmıştır- rivayet edildiğine göre Ali عليه السلام şöyle demiştir:

"Benim hakkımda iki kişi helak olur; beni sevip [sevgimden dolayı] aşırıya giden ve benden nefret edip [nefretinden dolayı] iftira eden."⁸⁸⁹

⁸⁸⁸ Bu rivayetin isnadı zayıftır. İbn-i Mâce, 117; Müsned, 778; 1117

⁸⁸⁹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. es-Sünenü'l-Kübrâ, 8488; Müsned, 1376, 1377; Mecmau'z-Zevâid, 9/136

۹۵۲- عَنْ أَبِي السَّوَّارِ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: لِيُجِئَنِي قَوْمٌ حَتَّى يَدْخُلُوا النَّارَ فِي حُبِّي، وَلِيُبْغِضَنِي قَوْمٌ حَتَّى يَدْخُلُوا النَّارَ فِي بُغْضِي.

952- Ebu Sevvar'dan rivayet edildiğine göre, Ali şöyle buyurmuştur:

"Bir topluluk beni o kadar çok sever ki bu sevgilerinden dolayı [aşırıya gidip] cehenneme girerler. Yine bir topluluk benden o kadar nefret eder ki bu nefretlerinden dolayı [aşırıya gidip] cehenneme girerler."⁸⁹⁰

۹۵۳- عَنِ الصَّخَّاکِ بْنِ مَرْجَمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَلِيُّ، تَذَرِي مَنْ شَرُّ الْأَوَّلِينَ؟" وَقَالَ وَكَيْعٌ مَرَّةً عَنِ الصَّخَّاکِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَلِيُّ، تَذَرِي مَنْ أَشَقَى الْأَوَّلِينَ؟" قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمَ، قَالَ: "عَاقِرُ الثَّاقَةِ،" قَالَ: "تَذَرِي مَنْ شَرٌّ، وَقَالَ مَرَّةً: مَنْ أَشَقَى الْآخِرِينَ؟" قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَغْلَمَ، قَالَ: "فَاتِلْكَ."

953- Dahhak b. Müzahim rahimehulâh dedi ki: Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

"Ey Ali! Öncekilerin en şerlisi kimdir bilir misin?"

Bir keresinde Veki' Dahhak'tan, O da Ali'den şöyle rivayet etmiştir: Rasûlullah buyurdular ki:

"Ey Ali! Öncekilerin en bedbahtı kimdir bilir misin?"

Ben de "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir" dedim. O da "[Salih kavmindeki] deveyi kesen kişidir." Sonra Rasûlullah şöyle buyurdu: **"Sonrakilerin en şerlisi -bir keresinde ise şöyle dedi- en bedbahtı kimdir bilir misin?"** Dedim ki: "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir." Dedi ki: **"Seni öldürecek olan kişidir."**⁸⁹¹

⁸⁹⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. İbn-i Ebi Asım, s. 97; ez-Zehâiru'l-Ukbâ, s. 930

⁸⁹¹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Târîh-i Dımeşk, 42/546; İbn-i Sa'd, 3/35; İthâfu'l-Hayereti'l-Mehera, 7/217; İbn-i Hacer, Fethu'l-Bârî, 7/93

۹۵۴- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ: "أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي".

954- Ebu Said el-Hudri ؓ şöyle rivayet ediyor: Rasulullah efendimiz ﷺ Ali'ye ؓ şöyle dedi: "Ey Ali! Sen benim yanımda Harun'un Musa'da ki yerine sahipsin. Şu kadarı var ki benden sonra bir peygamber yoktur (olmayacaktır)."⁸⁹²

۹۵۵- عَنْ عُمَرَ بْنِ أَسِيدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: كُنَّا نَقُولُ فِي زَمَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: رَسُولُ اللَّهِ خَيْرَ النَّاسِ، ثُمَّ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ عُمَرُ، وَلَقَدْ أَوْتِيَ ابْنُ أَبِي طَالِبٍ ثَلَاثَ خِصَالٍ، لَئِنْ تَكُنْ لِي وَاحِدَةً مِنْهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ خُمْرِ النَّعِيمِ، زَوْجَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ابْنَتُهُ، وَوُلِدَتْ لَهُ، وَسُدَّتِ الْأَبْوَابُ إِلَّا بَابَهُ فِي الْمَسْجِدِ، وَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ يَوْمَ خَيْبَرٍ.

955- Ömer b. Useyd'in İbn-i Ömer'den ؓ rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Bizler Nebi'nin ﷺ zamanında şöyle derdik: Rasûlullah ﷺ insanların en hayırlısıdır. O'ndan sonra Ebubekir ؓ sonra da Ömer'dir ؓ. Ali b. Ebu Talip'e üç özellik verilmiştir ki, şayet bana bunların birisi verilseydi, bana kızıl develerden daha hoş gelirdi.

1- Rasulullah efendimiz ﷺ O'nu kızıyla evlendirdi ve kızının O'ndan çocuğu oldu.

2- Mescid-i Nebevi'de O'nun kapısı hariç bütün kapılar kapatıldı.

3- Rasulullah efendimiz ﷺ Hayber günü sancağı O'na verdi.⁸⁹³

۹۵۶- نَا ابْنُ الْمُسَيَّبِ قَالَ: حَدَّثَنِي ابْنُ إِسْعَدَ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: فَدَخَلْتُ عَلَى سَعْدٍ فَقُلْتُ: حَدِيثٌ حَدَّثْتَهُ عَنْكَ، حَدَّثَنِيهِ حِينَ اسْتَخْلَفَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا عَلَى الْمَدِينَةِ، قَالَ: فَغَضِبَ سَعْدٌ وَقَالَ: مَنْ حَدَّثَكَ بِهِ؟ فَكَرِهْتُ أَنْ أَخْبِرَهُ أَنَّ ابْنَةَ حَدَّثَنِيهِ فَيَغْضَبَ

⁸⁹² Bu rivayetin isnadı zayıf olmakla beraber, hadis birçok açıdan sahih olarak gelmiştir. Buhari, 3706; Müslim, 2404; Tirmizi, 3731; İbn-i Mâce, 121; Müsned, 1547

⁸⁹³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Musned, 4797; İbn-i Ebi Şeybe, Musannef, 32598; Ebu Ya'lâ, Müsned, 5601; Mecmau'z-Zevâid, 9/123

عليه، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جِئَ خَرَجَ فِي غَزْوَةٍ تَبَوَّكَ اسْتَخْلَفَ عَلِيًّا عَلَى الْمَدِينَةِ، فَقَالَ عَلِيٌّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا كُنْتُ أَحِبُّ أَنْ تَخْرُجَ وَجْهًا إِلَّا وَأَنَا مَعَكَ، فَقَالَ: "أَوْ مَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى؟ غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي".

956- Said b. Müseyyib bize şöyle anlattı: Sa'd b. Ebu Vakkas'ın   oğullarından biri babasından bana anlattı. Ben de Sa'd'ın   yanına girdim ve dedim ki: Bana senden rivayet edilen bir hadis geldi. [Anlatan kişi] Nebî'nin   Ali'yi   Medine'de bıraktığı zamanı anlattı. Sa'd   kızdı ve "sana bunu kim anlattı?" dedi. Oğlunun bana anlatmasına kızarıp O'na haber etmeyi doğru bulmadım. Sonra dedi ki: Rasûlullah   Tebüük gazvesine çıktığında Ali'yi   Medine'de bıraktı. Ali   dedi ki: "Ya Rasulallah! Ben, senin gittiğin her yerde senle beraber olmak istiyorum." Rasulullah Efendimiz   cevaben O'na dedi ki:

"Ey Ali! Benim yanımda, Harun'un Musa'da ki yerine sahip olmaya razı değil misin? Şu kadarı var ki benden sonra bir peygamber yoktur (olmayacaktır)." ⁸⁹⁴

٩٥٧- عَنْ سَعْدٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ: "أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى"، قِيلَ لِسُفْيَانَ: "غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي"، قَالَ: نَعَمْ.

957- Sa'd b. Ebu Vakkas'ın   rivayet ettiğine göre Rasulullah   Ali'ye   şöyle dedi: "Sen benim yanımda Harun'un Musa'da ki yerine sahipsin." [Ravilerden biri olan] Süfyan'a "Şu kadarı var ki benden sonra bir peygamber yoktur (olmayacaktır)" ibaresi soruldu, O da "Evet [böyle demişti]" dedi. ⁸⁹⁵

٩٥٨- عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ عِكْرَمَةَ، وَعَنْ أَبِي زَيْدٍ الْمَدِينِيِّ، قَالَا: لَمَّا أُهْدِيَتْ فَاطِمَةُ إِلَى عَلِيٍّ لَمْ يَجِدْ أَوْ تَجِدْ عِنْدَهُ إِلَّا رَمْلًا مَبْسُوطًا وَوَسَادَةً وَجَرَّةً، وَكُوْرًا، فَأَرْسَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَلِيٍّ: "لَا تَقْرُبِ امْرَأَتَكَ حَتَّى آتِيكَ"، فَعَجَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَدَعَا بِعَاءٍ

⁸⁹⁴ Buhari, 4416; Müslim, 2404; Tirmizî, 3724; İbn-i Mâce, 115; Müsned, 1505, 1532, 1583, 1600, 1608; Abdürrezzak, Musannef, 11/226

⁸⁹⁵ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 1547; Târihu Bağdâd, 3/289; İbnu'l Cevzî, el-İlelu'l-Mütenâhiye, 1/225;

فَقَالَ فِيهِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَقُولَ، ثُمَّ نَضَحَ بِهِ صَدْرَ عَلِيٍّ وَوَجْهَهُ، ثُمَّ دَعَا فَاطِمَةَ فَقَامَتْ إِلَيْهِ تَعَثَّرَ فِي ثَوْبِهَا، وَرَبُّمَا قَالَ مَعْمَرٌ: فِي مِرْطِهَا، مِنَ الْحَيَاءِ، فَتَضَحَّ عَلَيْهَا أَيْضًا وَقَالَ لَهَا: "أَمَّا إِنِّي لَمْ آلْ أَنْ أَنْكِحَكَ أَحَبَّ أَهْلِي إِلَيَّ"، فَرَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَوَادًا وَرَاءَ الْبَابِ فَقَالَ: "مَنْ هَذَا؟" قَالَتْ: أَسْمَاءُ، قَالَ: "أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ؟" قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَ: "أَمَعَ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَنَّتْ كَرَامَةً لِرَسُولِ اللَّهِ؟" قَالَتْ: نَعَمْ، قَالَتْ: قَدَعَا لِي دُعَاءُ إِنَّهُ لَا وَثُقَ عَمَلِي عِنْدِي، قَالَتْ: ثُمَّ خَرَجَ، ثُمَّ قَالَ لِعَلِيٍّ: "ذُنُوكَ أَهْلَكَ"، ثُمَّ وَلَّى فِي حُجْرَةٍ، فَمَا زَالَ يَدْعُو لَهَا حَتَّى دَخَلَ فِي حُجْرَةٍ.

958- Eyyub'un İkrime ve Ebu Yezid el-Medini'den rivayet ettiğine göre onlar şöyle demiştir: Fatıma ؑ Ali'ye ؑ hediye edildiğinde Ali ile Fatıma ؑ yanlarında sadece genişçe bir kum, yastık, kavanoz ve ibrik buldular. Rasûlullah ؑ Ali'ye ؑ şöyle bir haber yolladı: "**Ey Ali! Ben sana gelene kadar eşine yaklaşma.**" Nebi ؑ geldi bir [kapta] su istedi ve içine Allah'ın dilediği kadar dua etti. O sudan Ali'nin ؑ yüzüne ve göğsüne serpti, sonra Fatıma'yı ؑ yanına çağırdı Fatıma ؑ kalktı ve kendi elbisesine basarak düştü. Ma'mer dedi ki: Önlüğüne basıp utancından yere düştü. O'nun da yüzüne su serpti ve şöyle dedi: "**Ey Fatıma! Seni, bana ehli beytîmden en hoş geleniyle nikahlamaktan geri durmadım.**" Sonra kapının arkasında bir karartı gördü ve "O kimdir?" dedi. Dedi ki: Esmadır. Rasûlullah ؑ dedi ki: "Esmâ binti Umeyys mi?" O da "evet" dedi. Rasûlullah ؑ bunun üzerine "Rasûlullah'a ikram etmek için O'nun kızıyla mı geldin?" "Evet" dedi. Sonra Esmâ dedi ki: Rasûlullah ؑ bana öyle dua etti ki, bu dua bana göre en sağlam amelimdir." Sonra Rasûlullah ؑ çıktı ve Ali'ye ؑ şöyle dedi: "**Ailene sahip çık.**" Sonra da odalarından çıkarak başka bir odaya gidene kadar o ikisine dua etti.⁸⁹⁶

٩٥٩- عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا الطَّقِيلِ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِي سَرِيحَةَ، أَوْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، شُعْبَةَ الشَّائِكِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيَّْ مَوْلَاهُ". فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ جُبَيْرٍ: وَأَنَا قَدْ سَمِعْتُ مِثْلَ هَذَا عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ

⁸⁹⁶ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Abdürrezzak, Musannef, 5/485; Hâkim, 3/159; Mecmau'z-Zevâid, 9/209; İbn-i Sa'd, 8/24; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 28

959- Seleme b. Küheyl demiştir ki: Ebu Tufeyl'in Ebu Seriha'dan ya da Zeyd b. Erkam'dan -bir önceki ravi Şu'be şüphe etmiş ve karıştırmıştır- onun da Nebî'den ﷺ şöyle anlattığını işittim:

"Ben kimin velisi (dostu) isem Ali de onun velisidir."

Said b. Cübeyr *rahimehullah* dedi ki: Ben de bunun aynısını İbn Abbas'tan ﷺ işittim.⁸⁹⁷

٩٦٠- عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ قَالَ: خَلَفَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ فِي عَزْوَةِ ثُبُوكَ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تُخَلِّفُنِي فِي النِّسَاءِ وَالصِّبَانِ؟ فَقَالَ: "أَمَّا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى؟ غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي".

960- Musab b. Sa'd'ın Sa'd b. Ebu Vakkas'tan ﷺ rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ Tebük gazvesinde Ali b. Ebu Talip'i geride bıraktı. Ali dedi ki: "Ey Allah'ın rasûlü! Beni kadınlar ve çocuklarla beraber geride mi bırakıyorsun?" Rasûlullah dedi ki:

"Ey Ali! Benim yanımda, Harun'un Musa'da ki yerine sahip olmaya razı değil misin? Şu kadarı var ki benden sonra bir peygamber yoktur (olmayacaktır)."⁸⁹⁸

٩٦١- عَنْ زُرَّارِ بْنِ حَبِيشٍ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: وَاللَّهِ إِنْ لِمَا عَاهَدَ إِلَيَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ لَا يَبْعَثُنِي إِلَّا مُنَافِقًا، وَلَا يُجِئُنِي إِلَّا مُؤْمِنًا.

961- Zir b. Hubeyş dedi ki: Ali ﷺ şöyle demiştir:

"Nebî'nin bana dediklerinden biri de benden sadece münafıklardan nefret edeceği ve beni sadece müminlerin seveceğidir."⁸⁹⁹

٩٦٢- عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَلِيُّ، إِنَّهُ مِنْ فَارَقَنِي فَقَدْ فَارَقَ اللَّهَ، وَمَنْ فَارَقَكَ فَقَدْ فَارَقَنِي".

⁸⁹⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Tirmizi, 3713; Müsned, 950, 19279, 19302, 19325, 19328

⁸⁹⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1583, 1608

⁸⁹⁹ Bkz. '948' rakamlı rivayet

962- Ebu Zer rahme dedi ki: Rasûlullah rahme şöyle buyurmuştur:

"Ey Ali! Benden ayrılan Allah'tan ayrılmış; senden ayrılan da benden ayrılmıştır."⁹⁰⁰

۹۶۳- عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ ظَالِمٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ فَقَالَ: إِنِّي أَخْتَبْتُ عَلَيْكَ حَتَّى لَمْ أَجِبْهُ شَيْئًا قَطُّ، قَالَ: نَعَمْ مَا رَأَيْتُ، أَخْبَيْتُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ. وَجَاءَهُ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنِّي أَبْغَضْتُ عُثْمَانَ بَغْضًا لَمْ أَبْغِضْهُ شَيْئًا قَطُّ، قَالَ: بَلَى مَا رَأَيْتُ، أَبْغَضْتُ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ.

963- Hilal b. Yesâf'ın Abdullah b. Zâlim'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Saîd b. Zeyd'in rahme yanına bir adam geldi ve şöyle dedi: Ben Ali'yi rahme hiçbir şeyi sevmediğim kadar [çok] seviyorum. O da cevaben şöyle buyurdu: "Ne güzel yapmışsın! Cennet ehlinde bir kişiyi sevmişsin". Sonra başka bir adam O'na geldi ve şöyle dedi: Ben Osman'dan hiçbir şeyden nefret etmediğim kadar nefret ediyorum. O da cevaben şöyle buyurdu: "Ne kötü yapmışsın! Cennet ehlinde bir adamdan nefret etmişsin."⁹⁰¹

۹۶۴- عَنْ أَبِي مَرْيَمَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ: مُفْرَطٌ غَالٌ، وَمُبِغَضٌ قَالَ.

964- Ebu Meryem dedi ki: Ali rahme şöyle buyurmuştur:

"Benim hakkımda iki kişi helak olur; sevgide aşırı giden ve nefret edip [yalan ve iftirayla] konuşan"⁹⁰²

۹۶۵- نَا إِسْرَائِيلَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا لَمْ يَغْزُ لَمْ يَقْطِ سِلَاحَهُ إِلَّا عَلِيًّا، أَوْ أَسَامَةَ.

⁹⁰⁰ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsnedu'l-Bezzâr, 4066; el-Kâmil fi'd-Duafâ, 3/82; Mecmau'z-Zevâid, 9/138; Demu's-Sehâbe, 167

⁹⁰¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. İbn-i Ebi Asım, Kitâbu's-Sünne, 1427; Dîyâuddîn el-Makdîsî, el-Ehâdîsu'l-Muhtâra, 1000; Usdu'l-Gâbe, 3/217 h.no: 992

⁹⁰² Bkz. '951' rakamlı rivayet

965- İsrail bize Ebu İshak'tan şöyle haber etmiştir: Rasulullah ﷺ gazveye çıkmadığı zaman silahını Ali ﷺ ya da Usame'ye ﷺ verirdi.⁹⁰³

٩٦٦- عَنْ زَيْدِ بْنِ يَثْرِيجَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَيْسَتْ هَيْئَةُ بَنِي لُبَيْنَةَ، أَوْ لَا بُعْثَ إِلَى هَيْئَةِ رَجُلٍ كَتَفَيْهِ، يُنْضِي فِيهِمْ أَمْرِي، يَقْتُلُ الْمُقَاتِلَةَ، وَيَنْسِي الدَّرِيَّةَ"، قَالَ: فَقَالَ أَبُو ذَرٍّ: فَمَا رَأَيْتُ إِلَّا بَرْدَ كَفِّ عُمَرَ فِي حُجْرَتِي مِنْ خَلْفِي، فَقَالَ: مَنْ تَرَاهُ يَغْنِي؟ قُلْتُ: مَا يَغْنِيكَ، وَلَكِنْ يَغْنِي خَاصِمَ النَّعْلِ

966- Zeyd b. Yüsey' dedi ki Rasûlullah ﷺ şöyle dedi: "Ya Velia oğulları [bu yaptıklarından] vazgeçer ya da ben onlara bir adam gönderirim ki bana nefsim gibi yakındır. Onların üzerinde emrimi gerçekleştirir; savaşçıları öldürür, çocuk ve kadınlarını da esir alır." Ebu Zer ﷺ dedi ki: "[Bir anda] Ömer'in ﷺ elinin soğukluğu arkamdan, kemer bağlama yerimden beni ürküttü." [Bana] dedi ki: "Sence kimi kastediyor?" Dedim ki: "Seni kast etmiyor. Ancak şu ayakkabı tamircisini kastediyor."⁹⁰⁴

٩٦٧- فَمَا حَسَّ بَنُ الْخَارِثِ بْنِ لَقِيطِ التَّحِيْمِيِّ، عَنْ رِيَّاحِ الْخَارِثِ قَالَ: جَاءَ رَهْطٌ إِلَى عَلِيٍّ بِالرَّحْبَةِ فَقَالُوا: السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَوْلَانَا، فَقَالَ: كَيْفَ أَكُونُ مَوْلَاكُمْ وَأَنْتُمْ قَوْمٌ عَرَبٌ؟ قَالُوا: سَمِعْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍّ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا مَوْلَاهُ". قَالَ رِيَّاحٌ: فَلَمَّا مَضَوْا ابْتِغَاهُمْ فَسَأَلْتُ: مَنْ هَؤُلَاءِ؟ قَالُوا: تَقَرَّرَ مِنَ الْأَنْصَارِ فِيهِمْ أَبُو أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيُّ.

967- Haneş b. Haris b. Lakit en-Nehai bize Riyah b. Haris'ten şöyle anlattı: Bir topluluk Rahebe'de Ali'ye ﷺ geldi ve şöyle dedi: Selam üzerinize olun ey mevlamız (efendimiz)! O da cevaben "Siz Arap olduğunuz halde ben sizin nasıl mevlanız olurum?" Onlar da şöyle dediler: Biz işittik ki Rasulullah ﷺ 'Gadîr-i Hum'⁹⁰⁵ gününde şöyle demiştir: "Ben kimin mevlası isem Ali

⁹⁰³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mecemau'z-Zevâid, 5/286; el-Mu'cemu'l-Evsat, 2/275; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/237

⁹⁰⁴ Bu rivayetin isnadı hasen veya zayıftır. el-Mu'cemu'l-Evsat, 4/133; İbn-i Sa'd, 1/349; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/152

⁹⁰⁵ Mekke ile Medine arasındaki Cuhfe mevkiine 4 km. uzaklıkta olan yerin adıdır. Rivayetlere göre Nebi ﷺ veda hacı dönüşünde burada konaklamış ve burada "sekaleyn hadisi" diye meşhur olan

de onun mevlasıdır." Riyah dedi ki: Onlar gittiklerinde arkalarından gittim ve "Bunlar kim?" diye sordum, dediler ki: Bunlar, aralarında Ebu Eyyub el-Ensari'nin ﷺ da bulunduğu Ensar'dan bir topluluktur.⁹⁰⁶

٩٦٨- عَنْ عُثْمَانَ بْنِ الْمُغِيرَةِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ قَالَ: لَقِيتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ، وَهُوَ دَاخِلٌ عَلَى الْمُخْتَارِ أَوْ خَارِجٍ مِنْ عِنْدِهِ، فَقُلْتُ لَهُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ؟". قَالَ: نَعَمْ.

968- Osman b. Muğire'nin Ali b. Rebia'dan rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Muhtar'ın yanına girerken ya da onun yanından çıkarken Zeyd b. Erkam ile karşılaştım, O'na dedim ki: Rasûlullah'ın ﷺ şöyle dediğini işittim: "Aranızda iki ağır şey bırakıyorum." Dedi ki: "Evet."⁹⁰⁷

٩٦٩- عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ مُحَمَّدِ ابْنِ الْحَنْفِيَّةِ قَالَ: كُنْتُ مَعَ عَلِيٍّ، وَعُثْمَانُ مَخْصُورٌ، قَالَ: فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَقْتُولٌ، ثُمَّ جَاءَ آخَرُ فَقَالَ: إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَقْتُولٌ السَّاعَةَ، قَالَ: فَقَامَ عَلِيٌّ، قَالَ مُحَمَّدٌ: فَأَخَذْتُ بَوْسَطَهُ تَخَوُّفًا عَلَيْهِ، فَقَالَ: خَلِّ لَا أَمَّ لَكَ، قَالَ: فَأَتَى عَلِيٌّ الدَّارَ، وَقَدْ قُتِلَ الرَّجُلُ، فَأَتَى دَارَهُ فَدَخَلَهَا، وَأَغْلَقَ عَلَيْهِ بَابَهُ، فَأَتَاهُ النَّاسُ فَضَرَبُوا

şu sözlerini söylemiştir: "Size iki şey bırakıyorum: Allah'ın kitabını ve ehli beytimi...Benden sonra bunlara sarılırsanız asla sapıklığa düşmezsiniz." Rasûlullah ﷺ daha sonra Ali'yi ﷺ sağına alıp "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır. Allah'ım! O'nu seveni sev, O'na düşman olan düşman ol." Bu olaydan sonra orada bulunanlar Ali'yi ﷺ tebrik etmişlerdir. Ahmed b. Hanbel, hadisin sonunda geçen duanın sonradan eklendiğini söyler (Müsned, 1/152). Buradaki 'mevla' kelimesi Şiiilerin anladığı gibi hilafet ve imamet manasında değildir. Zira Hz. Ali'nin ﷺ torunu Hasan el-Müsenî'ya bu söz sorulmuş, o da şöyle cevap vermiştir: "Evet söylemiştir, fakat bununla emirliği kastetmemiş. Eğer maksadı bu olsaydı daha açık bir ifade kullanırdı, çünkü Rasûlullah ﷺ Müslümanların en fasihidir... Yemin ederim ki Allah ve rasûlu halifelik için Ali'yi ﷺ seçip Müslümanlara idareci yapsalardı ve Ali ﷺ da bunu yerine getirmeseydi Allah'ın ve rasûlünün emirlerini ilk terk eden o olurdu" (Ebubekir İbnu'l-Arabî, s. 185-186, 196).

Gadîr-i Hum, Şii dünyasının 18 Zilhicce'de coşku ile kutladığı bir bayramdır. Büveyhîler'den Muizzüddeve Ahmed b. Büveyh 352'de (963) Irak'ta, Fâtûmîler'den Muiz-Lidînillâh 362'de (973) Mısır'da bugünü resmi bayram ilan etmişlerdir. 18 Zilhicce, günümüzde de halk tarafından İran'da, her biri Ebubekir, Ömer ve Osman'ı ﷺ temsil eden içleri balla doldurulmuş üç çöreğin bıçaklanması suretiyle kutlanır. Onlara göre bal üç halifenin kanını sembolize eder. 18 Zilhicce Nusayrîler tarafından da son derece önemli bir bayram kabul edilir. TDV İslam Ansiklopedisi, Gadîr-i Hum maddesi [Mütercim]

⁹⁰⁶ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Bkz. '947' rakamlı rivayet

⁹⁰⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 19313

عَلَيْهِ النَّابِ، فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا: إِنَّ هَذَا الرَّجُلَ قَدْ قُتِلَ وَلَا بُدَّ لِلنَّاسِ مِنْ خَلِيفَةٍ، وَلَا تَعْلَمُ أَحَدًا أَحَقُّ بِهَا مِنْكَ، فَقَالَ لَهُمْ عَلِيٌّ: " لَا تُرِيدُونِي، فَإِنِّي لَكُمْ وَزِيرٌ خَيْرٌ مِنِّي لَكُمْ أَمِيرٌ، فَقَالُوا: لَا وَاللَّهِ مَا تَعْلَمُ أَحَدًا أَحَقُّ بِهَا مِنْكَ، قَالَ: فَإِنْ أَبَيْتُمْ عَلَيَّ فَإِنْ بَيْعْتَنِي لَا تَكُونُ سِرًّا، وَلَكِنْ أَخْرُجْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَمَنْ شَاءَ أَنْ يَبَايَعَنِي يَابِيعَنِي، قَالَ: فَخَرَجَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَبَايَعَهُ النَّاسُ.

969- Salim b. Ebu Ca'd'ın Muhammed b. el-Hanefiyye'den⁹⁰⁸ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Osman ؑ [evinde] mahsur durumdayken Ali ؑ ile beraberdim. Ali'nin yanına bir adam geldi ve ona "Müminlerin emiri öldürüldü" dedi. Sonra bir adam daha geldi "Müminlerin emiri şimdi öldürüldü" dedi. Ali ؑ ayağa kalktı. Muhammed b. el-Hanefiyye dedi ki: O'nun için korktuğumdan dolayı kuşağından tuttum. [Bana dönerek] dedi ki: "Aç yolumu, anasız kalasica!" Ali ؑ [Osman'ın öldürüldüğü] eve geldi. Adam öldürülmüştü, Ali ؑ kendi evine geldi ve içeriye girip kapıyı üzerine kilitletti. İnsanlar O'na gelip kapıyı vurdular, yanına girip şöyle dediler: Bu adam (Osman) öldü, [şimdi] insanlara bir halife gerek ve biz bu işe senden daha hak sahibi birini bilmiyoruz. Ali ؑ onlara "Hayır, beni istemeyin! Ben sizler için vezir olurum, benden daha hayırlısı da size emir olur" dedi. Onlar da "Hayır! Vallahi biz bu işe senden daha hak sahibi birini bilmiyoruz" dediler. Dedi ki: "Eğer bu isteğimi kabul etmiyorsanız (illaki beni istiyorsanız) benim biatım gizli olmamalıdır. Ben mescide giderim bana biat etmek isteyenler biat ederler." Mescide gitti ve insanlar O'na biat etti.⁹⁰⁹

٩٧٠- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ الْمُسَوِّدِ بْنِ مَخْرَمَةَ قَالَ: قُتِلَ عُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ فِي الْمَسْجِدِ، قَالَ: فَمَالَ النَّاسُ إِلَى طَلْحَةَ، قَالَ: فَأَنْصَرَفَ عَلِيٌّ يُرِيدُ مَنْزِلَهُ، فَلَقِيَهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ عِنْدَ مَوْضِعِ الْجَنَازَةِ فَقَالَ: انْظُرُوا إِلَى رَجُلٍ قَتَلَ ابْنَ عَمِّهِ، وَسَلَبَ مُلْكَهُ، قَالَ: قَوْلِي رَاجِعًا فَرَقَى فِي الْمَنْبَرِ فَقِيلَ: ذَاكَ عَلِيٌّ عَلَى الْمَنْبَرِ، فَمَالَ النَّاسُ عَلَيْهِ فَبَايَعُوهُ وَتَرَكَوا طَلْحَةَ.

970- Ubeydullah b. Abdullah'ın Misver b. Mahreme'den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali ؑ mescide iken Osman ؑ katledildi. İnsanlar [halife olması için] Talha b. Ubeydullah'a ؑ meyletti. Ali ؑ evine çekildi,

⁹⁰⁸ Ali'nin ؑ evlatlarındandır.

⁹⁰⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Târîhu't-Taberî, 5/152-153; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/292; Zehâiru'l-Uk-bâ, s. 110

cenazelerin koyulduğu yerde Kureyş'ten biri O'nla karşılaştı ve şöyle dedi: "Amcaoğlunu öldüren, mülkünü ele geçiren şu adama bakın hele!" Bunun üzerine Ali عليه السلام döndü ve minbere çıktı. "Minberin üstündeki bu adam Ali'dir عليه السلام" denildi. Bunun üzerine insanlar O'na meylettiler, biat ettiler ve Talha'yı عليه السلام da terk ettiler.⁹¹⁰

٩٧١- عَنْ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنَّهُ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، ارْزُقُوا مُحَمَّدًا فِي أَهْلِ بَيْتِهِ.

971- ibn-i Ömer'den عليه السلام rivayet edildiğine göre Ebubekir عليه السلام şöyle demiştir: "Ey insanlar! Muhammed'in عليه السلام hakkını ehli beytinde gözetin."⁹¹¹

٩٧٢- حَدَّثَنَا قُرَّةٌ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا رَجَاءٍ يَقُولُ: لَا تَسُبُّوا عَلِيًّا، وَلَا أَهْلَ هَذَا الْبَيْتِ، إِنَّ جَارًا لَنَا مِنْ نَبِيِّ الْأَهْجَمِ قَدِمَ مِنَ الْكُوفَةِ فَقَالَ: أَلَمْ تَرَوْا هَذَا الْفَاسِقَ ابْنَ الْفَاسِقِ؟ إِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُ، يَعْنِي الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، قَالَ: فَرَمَاهُ اللَّهُ بِكَوْكَبَيْنِ فِي عَيْنَيْهِ، فَطَمَسَ اللَّهُ بَصَرَهُ.

972- Kurre şöyle dedi: Ebu Reca'yı şöyle derken işittim: "Ali'ye عليه السلام ve ehli beyte sövmeyin. Bizim, Huceym oğullarından bir komşumuz vardı, Ku-fe'den gelmişti, dedi ki: Bu fasık oğlu fasığı -Hüseyn عليه السلام kast ediyordu- görmez misiniz? Allah O'nu öldürdü. Ebu Reca dedi ki: Allah عليه السلام onun gözüne [musibet olarak ve kör olsun diye] iki yıldız gönderdi de böylece onun gözlerini kör etti."⁹¹²

٩٧٣- عَنْ مُنْذِرٍ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ، أَنَّهُمْ ذَكَرُوا عِنْدَهُ عَلِيًّا، فَقَالَ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا مُبْغِضِيهِ أَشَدَّ لَهُ مُبْغِضًا، وَلَا مُحِبِّهِ أَشَدَّ لَهُ حُبًّا، وَلَمْ أَرَهُمْ يَجْلِدُونَ عَلَيْهِ فِي حُكْمِهِ، وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: {وَمَنْ يُوْتِ الْحُكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا}

973- Münzir'den rivayet edildiğine göre bazıları Rabi' b. Huseym'in *rahimehullah* yanında Ali'yi عليه السلام zikretmişler. O da şöyle buyurmuş: "Sevme-yenlerinin kendisinden bu kadar aşırı nefret ettiği ve sevenlerinin de bu kadar

⁹¹⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/293

⁹¹¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Musannef, İbn-i Ebi Şeybe, 32803; Ebubekir el-Mervezî, Müsned-i Ebubekir, 24

⁹¹² Bu rivayetin isnadı sahihtir. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 145; Mu'cemu'l-Kebîr, 3/119; Mecmau'z-Zevâid, 9/196

çok kendisini sevdiği birini daha gömedim. Onların (sevenler ve nefret edenlerin) Ali'nin (a.s.) hükmünü/hakkını [doğru ve hikmetli] verdiklerini düşünmüyorum. Allah (c.c.) şöyle buyuruyor: "Kim hikmet verilirse şüphesiz ona çok hayır verilmiş olur." [Bakara, 2/269]"⁹¹³

٩٧٤- عَنْ أَنَسٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: لَقِيتُ عَلْقَمَةَ، فَقَالَ: أَتَذَرِي مَا مَثَلٌ عَلَيَّ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ؟ قَالَ: قُلْتُ: وَمَا مَثَلُهُ؟ قَالَ: مَثَلُ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ، أَحَبُّهُ قَوْمٌ حَتَّى هَلَكُوا فِي حُبِّهِ، وَأَبْغَضُهُ قَوْمٌ حَتَّى هَلَكُوا فِي بَغْضِهِ.

974- Ekyel'in Şa'bi'den rivayet ettiğine göre O şöyle buyuruyor: Alkame rahimehullah ile karşılaştım. Bana şöyle dedi: "Ali'nin (a.s.) bu ümmetteki örneği (yeri) nedir bilir misin?" Ben de "Nedir örneği?" dedim. Şöyle cevap verdi: "Meryem oğlu İsa aleyhimesselem gibidir. Bir topluluk O'nu o kadar sevdi ki sevgisinden dolayı helak oldular. Başka bir topluluk da O'ndan o kadar nefret etti ki nefretlerinden dolayı helak oldular."⁹¹⁴

٩٧٥- عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو الْقُرَشِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو قَالَ: قُلْتُ لَهُ: أَخْبِرْنَا عَنْ هَذَا الرَّجُلِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: إِنَّ لَنَا أخطَارًا وَأَحْسَابًا، وَنَحْنُ نَكْرَهُ أَنْ نَقُولَ فِيهِ مَا يَقُولُ بَنُو عَمَتْنَا، قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ رَجُلًا بَلْعَابَةً، بَغْيِي مَزَاحًا، قَالَ: وَكَانَ إِذَا فَرَّغَ، فَرَّغَ إِلَى ضَرْسٍ حَدِيدٍ، قَالَ: قُلْتُ: مَا ضَرْسٌ حَدِيدٌ؟ قَالَ: قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ، وَفَقْهُ فِي الدِّينِ، وَشَجَاعَةٌ، وَسَمَاحَةٌ.

975- Said b. Amr el-Kuraşi'nin Abdullah b. Ayyaş ez-Zuraki'den rivayet ettiğine göre, Said b. Amr O'na şöyle demiştir: Bize bu adamdan, Ali b. Ebu Talip'ten (a.s.) bahset. O da şöyle buyurdu: "Bizim şerefimiz, nesebimiz vardır ve O'nun hakkında amcaoğullarımızın dediğini demeyi kötü karşılırsınız. Ancak [şu kadarını derim ki] Ali (a.s.) çok şakacı biriydi. Bir şeye sığındığında

⁹¹³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Rebi' b. Huseym rahimehullah: Muhadramlardan yani Üveys el-Karani gibi Rasûlullah (s.a.s.) ile aynı dönem Müslüman olarak yaşayan ama O'nu göremeyenlerdendir. Kufe'lidir ve sika bir ravidir. Şa'bi O'nun hakkında 'doğruluğun madenlerindendi' demiştir. Abdullah b. Mesud (r.a.) O'na şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.s.) seni görseydi severdi." İhülaflı olmakla beraber h.63'te vefat ettiği rivayet edilmiştir.

⁹¹⁴ Bu rivayetin isnadı hasen veya zayıftır. el-İsûâb, 3/65. Daha önce bir benzeri '951' rakamlı rivayette geçmiştir.

demirden olan azı dişe sığınırdı." Dedim ki: Demir azı dişi ne demek? Dedi ki: "Kur'ân-ı Kerim okumak, dinde fıkıh sahibi olmak, cesaret ve hoşgörülü olmaktır."⁹¹⁵

۹۷۶- نَا مُحَمَّدٌ، يَغْنِي: ابْنُ رَاشِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَوْفٌ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ الْحَسَنِ، فَذَكَرُوا أَصْحَابَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ابْنُ جَوْشَنِ الْفُطَّافِيُّ: يَا أَبَا سَعِيدٍ، إِنَّمَا أُرِي بِأَبِي مُوسَى اتِّبَاعَهُ عَلِيًّا، قَالَ: فَغَضِبَ الْحَسَنُ حَتَّى تَبَيَّنَ الْغَضَبُ فِي وَجْهِهِ قَالَ: فَمَنْ يَتَّبِعْ؟ قِيلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عُمَانُ مَظْلُومًا، فَعَمِدَ النَّاسُ إِلَى خَيْرِهِمْ فَبَايَعُوهُ، فَمَنْ يَتَّبِعْ، حَتَّى رَدَّهَا مِرَازًا.

976- Muhammed b. Raşid dedi ki: Avf bana şöyle anlattı: Hasan-ı Basri rahimehullah ile beraberdim. Rasulullah Efendimiz'in ﷺ ashabını zikrettiller. İbn-i Cevşen el-Gatafani şöyle dedi: Ey Ebu Said! Ben Ali'ye ﷺ tabi olmasından dolayı Ebu Musa'ya sövdüm. Bunun üzerine Hasan rahimehullah kızdı öyle ki kızgınlık yüzünde belirdi. Sonra şöyle dedi: "Kime tabi olacaktı? Müslümanların emiri Osman ﷺ mazlum olarak öldürülmüştü. İnsanlar en hayırlılarına yöneldiler. Kime tabi olacaktı?" Bu sözünü defalarca tekrarladı.⁹¹⁶

۹۷۷- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَقِيلٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "يُطْلَعُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، أَوْ قَالَ: يَدْخُلُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ"، فَبَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ قَالَ: "يُطْلَعُ، أَوْ يَدْخُلُ - شَكٌّ يَرِيدُ - رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ"، قَالَ: فَبَجَاءَ عُمَرُ، ثُمَّ قَالَ: "يُطْلَعُ، أَوْ يَدْخُلُ، عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عَلِيًّا، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عَلِيًّا"، فَبَجَاءَ عَلِيٌّ.

977- Abdullah b. Muhammed b. Akil'in Cabir b. Abdulah'tan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ ile beraberdik, şöyle buyurdu: "Şimdi sizlere cennet ehlinde bir adam çıka gelecek" ya da şöyle buyurdu: "Şimdi yanınıza cennet ehlinde bir adam girecek." Ebubekir ﷺ geldi. Sonra "Cennet ehlinde bir adam yanınıza gelecek ya da girecek" -ravilerden biri olan Yezid şüphe etmiştir- dedi, Ömer ﷺ çıka geldi. Sonra

⁹¹⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/255

⁹¹⁶ Bu rivayetin isnadı sahihtir.

dedi ki: "Cennet ehlinden bir adam yanınıza gelecek -ya da girecek-. Allah'ım, bu geleni Ali eyle! Allah'ım, bu geleni Ali eyle!"⁹¹⁷

٩٧٨- قَتَا الْأَوْرَاعِي، عَنْ شَدَّادِ أَبِي غَمَارٍ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى وَائِلَةَ بْنِ الْأَسْفَعِ وَعِنْدَهُ قَوْمٌ، فَذَكَرُوا عَلِيًّا فَشَمُّوهُ، فَشَفَعْتُهُ مَعَهُمْ، فَلَمَّا قَامُوا قَالَ لِي: لِمَ شَفَعْتَ هَذَا الرَّجُلَ؟ قُلْتُ: رَأَيْتُ الْقَوْمَ شَمُّوهُ فَشَفَعْتُهُ مَعَهُمْ، فَقَالَ: أَلَا أَخْبَرُكَ بِمَا رَأَيْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قُلْتُ: بَلَى، فَقَالَ: أَتَيْتُ فَاطِمَةَ أَسْأَلُهَا عَنْ عَلِيٍّ، فَقَالَتْ: تَوَجَّهْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَلَسْتُ أَنْتَظِرُهُ حَتَّى جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمَعَهُ عَلِيٌّ، وَخَسَنٌ وَخُسَيْنٌ، أَخَذَا كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِيَدِهِ، حَتَّى دَخَلَ فَأَذْنَى عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ، فَاجْلَسَهُمَا بَيْنَ يَدَيْهِ، وَاجْلَسَ خَسَنًا وَخُسَيْنًا كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَلَى فَخِذِهِ، ثُمَّ لَفَّ عَلَيْهِمْ ثَوْبَهُ، أَوْ قَالَ: كِسَاءً، ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ: {إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ}، ثُمَّ قَالَ: "اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي، وَأَهْلُ بَيْتِي أَحَقُّ".

978- Evzai'nin Şeddad Ebu Ammar'dan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Vasile b. Eska'nın yanına girdim yanında bir topluluk vardı. Ali'yi zikrettiler ve O'na sövüp saymaya başladılar. Ben de onlarla beraber sövdüm. İnsanlar kalkıp dağıldıktan sonra Vasile bana dedi ki: "Niye o adama sövdün?" Dedim ki: Baktım ki o grup sövüp sayıyordu ben de onlarla beraber sövdüm. Bana dedi ki: "Sana Rasûlullah'tan gördüğümü haber edeyim mi?" Ben de "tabi ki" dedim. Bana dedi ki: "Ali'yi sormak için Fatuma'nın yanına gittim. Bana şöyle dedi: Rasûlullah'ın yanına gitti. Ben de oturdum bekledim ta ki Rasulullah efendimiz, Ali, Hasan ve Hüseyin ile çıka geldiler. Hasan ve Hüseyin'in her ikisi de Rasûlullah'ın elinden tutuyordu. Ta ki Rasûlullah içeriye girdi ve Ali ile Fatıma'yı kendine yaklaştırdı ve önünde oturttu. Hasan ile Hüseyin'in de her birini bir bacağının üzerine oturttu. Sonra kumaşını veya elbisesini bu topluluğun üzerine örttü ve şu ayeti okudu: "Ey ehli beyt! Allah ancak sizden pislikleri kaldırmayı istiyor." [Ahzab, 33/33] Sonra da şöyle dedi: "Allah'ım! Bunlar benim ehli beytimdir ve ehli beytim [buna] daha evladır."⁹¹⁸

⁹¹⁷ Bu rivayetin isnadı hasendir. Bkz. '206' rakamlı rivayet.

⁹¹⁸ Bu hadisin isnadı sahihtir. Müsned, 16988

٩٧٩- عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: إِنَّمَا كُنَّا نَعْرِفُ مُنَافِقِي الْأَنْصَارِ بِبُغْضِهِمْ عَلِيًّا.

979- Ebu Salih'in rivayet ettiğine göre Ebu Said El-Hudri رضي الله عنه şöyle buyurmuştur: "Ensar'ın münafık olanlarını Ali'yi رضي الله عنه sevmemeleri ile bilir-dik."⁹¹⁹

٩٨٠- عَنْ أُمِّ مُوسَى، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَا رَمَدَتْ عَيْنِي مُنْذُ تَقَلَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَيْنِي.

980- Ümmü Musa'nın rivayet ettiğine göre Ali رضي الله عنه şöyle buyurmuştur: "Nebî ﷺ gözüme tükürdüğünden beri gözüm hiçbir zaman iltihaplanmadı, ağınmadı."⁹²⁰

٩٨١- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نِيَّارٍ الْأَسْلَمِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شَاسٍ الْأَسْلَمِيِّ قَالَ، وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْخُدَيْيَةِ، قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ عَلِيٍّ إِلَى الْيَمَنِ، فَجَفَانِي فِي سَفَرِي ذَلِكَ، حَتَّى وَجَدْتُ عَلَيْهِ فِي نَفْسِي، فَلَمَّا قَدِمْتُ أَظْهَرْتُ شِكَايَةَ فِي الْمَسْجِدِ، حَتَّى بَلَغَ ذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَدَخَلْتُ الْمَسْجِدَ ذَاتَ غَدَاةٍ وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي نَاسٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَلَمَّا رَأَى أَخَذَنِي عِنْتِهِ، يَقُولُ: حَدِّدْ لِي النَّظَرَ، حَتَّى إِذَا جَلَسْتُ قَالَ: "يَا عَمْرُو، أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ آذَيْتَنِي"، قُلْتُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَؤْذِيكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "بَلَى، مَنْ آذَى عَلِيًّا فَقَدْ آذَانِي".

981- Abdullah b. Niyar el-Eslemi'nin Hudeybiye ashabından olan Amr b. Şâs el-Eslemi'den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali رضي الله عنه ile beraber Yemen'e gittim. Ancak bu yolculuğum boyunca benden uzak durdu öyle ki bu nedenle kalbimde O'na karşı bir nefret ve öfke oluştu. Geldiğim zaman, Mescidi Nebî'de şikayetimi dile getirdim. Bu [şikâyet], Rasûlullah'a ﷺ ulaştı. Bir sabah Rasûlullah'ın ﷺ ashabından bir grupla otururken mescide girdim, beni görünce dik dik bana baktı ve "Ey Amr! Vallahi bana eziyet ettin"

⁹¹⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Zehebî, Târîhu'l-İslâm, 3/630. Başka kaynaklarda bu söz Câbir b. Abdullah'tan رضي الله عنه rivayet edilmektedir bkz. el-Mu'cemu'l-Evsat, 2125; 4151; Siyeru's-Selefi's-Sâlih, 1/195; Mu'cemu lbnu'l-Arabî, 1/300

⁹²⁰ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 579

dedi. Ben de dedim ki: Sana eziyet etmekten Allah'a sığınırım, ey Allah'ın rasûlü! Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ bana dedi ki: "Evet, bana eziyet ettin. Zira kim Ali'ye eziyet ederse bana eziyet etmiş olur."⁹²¹

٩٨٢- عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى قَالَ: ذَكَرَ عِنْدَهُ قَوْلُ النَّاسِ فِي عَلِيٍّ فَقَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: قَدْ جَالَسْتَاهُ، وَخَادَعْتَاهُ، وَوَاكَلْتَاهُ، وَشَارَكْتَاهُ، وَقَفْنَا لَهُ عَلَى الْأَعْمَالِ، فَمَا سَمِعْتُهُ يَقُولُ شَيْئًا مِمَّا تَقُولُونَ، أَوْ لَا يَكْفِيهِمْ أَنْ يَقُولُوا: ابْنُ عَمِّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَخَتَنَهُ، وَشَهِدَ بَيْعَةَ الرِّضْوَانِ، وَشَهِدَ بَذْرًا

982- Amr b. Murre'nin rivayet ettiğine göre Abdurrahman b. Ebu Leyla'nın *rahimehullah* yanında, insanların Ali hakkındaki sözleri zikredildi. Bunun üzerine Abdurrahman *rahimehullah* dedi ki: "Biz O'yla oturduk, konuştuk, birbirimize güvendik, [yedik] içtik. O'nun için bazı işleri yerine getirdik. Ancak ben bu dediklerinizden hiçbirini O'nun dediğini duymadım. 'Rasûlullah'ın amcasının oğlu ve damadı' demeleri ayrıca Rıdvan biatı ile Bedir'e şahitlik etmesi onlara (sövenlere) yetmez mi?"⁹²²

٩٨٣- عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ عَلِيًّا يَمْدَحُهُ، وَقَدْ كَانَ يَقَعُ فِيهِ، فَقَالَ عَلِيٌّ: مَا أَنَا كَمَا تَقُولُ، وَإِنِّي لَخَيْرٌ مِمَّا فِي نَفْسِكَ.

983- Amr b. Murre'nin rivayet ettiğine göre Ebu Bahteri şöyle demiştir: Ali'nin yanına bir adam geldi ve onu övmeye başladı. Ancak daha önce-sinde O'na sövmüş ve ayıplamıştı. Ali ona şöyle dedi: "Ben senin dediğin gibi değilim. [Bununla beraber] ben, senin nefsinde beni tanıdığından daha hayırlı biriyim."⁹²³

٩٨٤- عَنْ أَبِي الْبَخْتَرِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى النِّسْنِ وَأَنَا شَابٌّ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَبْعَنِي إِلَى قَوْمٍ أَقْصَى بَيْنَهُمْ وَلَا عِلْمَ لِي بِالْقَضَاءِ؟ قَالَ: "إِذْنٌ"، فَدَنَوْتُ، فَضَرَبَ يَدَهُ عَلَى صَدْرِي فَقَالَ: "اللَّهُمَّ اهْدِ قَلْبَهُ، وَتَبَّتْ لِسَانُهُ"، قَالَ: فَمَا شَكَّكَتُ فِي قَضَاءِ بَيْنِ اثْنَيْنِ.

⁹²¹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Mecmau'z-Zevâid, 9/132; İbn-i Hibbân, s. 543;

⁹²² Bu rivayetin isnadı sahihtir.

⁹²³ Bu rivayetin isnadı hasen veya sahihtir. el-Bidâye ve'n-Nihâye 8/7

984- Ebu Bahteri'nin rivayet ettiğine göre Ali عليه السلام şöyle buyurmuştur: Rasulullah ﷺ daha genç olduğum sıralarda beni Yemen'e gönderdi. Dedim ki: "Ey Allah'ın rasûlü! Hüküm vermeye dair ilmim olmadığı halde beni bir kavme aralarında hüküm vereyim diye mi gönderiyorsun?" [Bana] "Yaklaş" dedi, ben de yaklaştım, elimi göğsüne vurdu ve şöyle dedi: "**Allah'ımı! O'nun kalbine hidayet et ve dilini sabit kıl.**" Ali عليه السلام dedi ki: "[Bu duadan sonra] iki kişinin arasında verdiğim hiçbir hükümde şüphe etmedim."⁹²⁴

٩٨٥- عَنْ مَيْمُونِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: كَانَ لِنَقَرٍ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَبْوَابٌ شَارِعَةً فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ يَوْمًا: "سُدُّوا هَذِهِ الْأَبْوَابَ إِلَّا بَابَ عَلِيٍّ"، قَالَ: فَتَكَلَّمْتُ فِي ذَلِكَ أَنَا، قَالَ: فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَتَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: "أَمَّا بَعْدُ، فَإِنِّي أَمَرْتُ بِسَدِّ هَذِهِ الْأَبْوَابِ غَيْرِ بَابِ عَلِيٍّ، فَقَالَ فِيهِ قَائِلُكُمْ، وَإِنِّي مَا سَدَدْتُ شَيْئًا وَلَا فَتَحْتُه، وَلَكِنِّي أَمَرْتُ بِشَيْءٍ فَاتَّبَعْتُهُ".

985- Meymun Ebu Abdullah'ın Zeyd b. Erkam'dan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah'ın ﷺ ashabından bir grubun mescide açılan kapıları vardı. Bir gün Rasûlullah ﷺ dedi ki: "**Ali'nin kapısı hariç bu kapıların tümünü kapatın!**" Bunun üzerine bazı insanlar bu konu hakkında [ileri-geri] konuştu. Sonra Rasûlullah ﷺ [konuşma yapmak için] ayağa kalktı, Allah'a hamd etti, O'nu övdü sonra da şöyle buyurdu: "**İmdi; ben, Ali'nin kapısı hariç bu kapıların tümünün kapatılmasıyla emrolundum. Bu konuda konuşanlarınız konuştu. Ben hiçbir kapıyı kendimden açmadım, kapatmadım da. Ancak bir şeyle emrolundum ve ona tabi oldum.**"⁹²⁵

٩٨٦- أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ حَدَّثَتْهُ قَالَتْ: بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَيْتِي يَوْمًا، إِذْ قَالَتِ الْخَادِمُ: إِنَّ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ بِالسُّدَّةِ، قَالَتْ: فَقَالَ لِي: "قَوْمِي فَتَنَحْنِي لِي عَنْ أَهْلِ بَيْتِي"، قَالَتْ: فَقَمْتُ فَتَنَحْنِي فِي الْبَيْتِ قَرِيبًا، فَدَخَلَ عَلِيٌّ وَفَاطِمَةُ، وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، وَهُمَا صَبِيَّانِ صَغِيرَانِ، قَالَتْ: فَأَخَذَ الصَّبِيَّانِ قَوْصَهُمَا فِي جُجْرِهِمَا فَقَبَّلَهُمَا، وَاعْتَقَقَ عَلِيٌّ بِأَخْذِي

⁹²⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ebu Davud, 3582; İbn-i Mâce, 2310; Müsned, 636, 666, 1145, 1281, 1287, 1342

⁹²⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 19287; Mecmau'z-Zevâid, 9/117; es-Sünenü'l-Kübrâ, 8423

يَدَيْهِ وَقَاطِمَةُ بِالنِّدِّ الْأُخْرَى، فَتَقِلُّ فَاطِمَةُ فَاعْدِفْ عَلَيْهِمْ خَمِصَةً سَوْدَاءَ فَقَالَ: "اللَّهُمَّ إِلَيْكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنَا وَأَهْلُ بَيْتِي"، قَالَ: قُلْتُ: وَأَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "وَأَنْتَ".

986- Ümmü Seleme ؓ şöyle dedi: Rasulullah Efendimiz ﷺ benim evimdeyken bir anda hizmetçi "Ali ve Fatuma ؓ kapıda" dedi. Rasûlullah ﷺ bana dedi ki: "Kalk da benim için ehli beytime yer aç." Kalkum, evin yakın bir yerine çekildim. Ali, Fatuma ve Hasan ile Hüseyin -ki daha küçük çocuklardı- ؓ içeri girdi. Rasûlullah ﷺ çocukları aldı, onları kucağına koyup öptü. Bir eliyle Ali'ye ؓ, diğer eliyle de Fatuma'ya ؓ sarıldı, O'nu öptü sonra onların üzerine siyah bir elbiseyi örttü ve şöyle dedi: "Allah'ım! Ehli beytimi ateşe değil sana bahşediyorum. Hem kendimi hem de ehli beytimi." Dedim ki: Peki ben ey Allah'ın rasûlü? Dedi ki: "Seni de."⁹²⁶

٩٨٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عِصْمَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ يَقُولُ: أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الرَّايَةَ فَهَرَّهَا فَقَالَ: "مَنْ يَأْخُذْهَا بِحَقِّهَا؟" فَقَالَ فَلَانٌ: أَنَا، فَقَالَ: "أَمِطْ"، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ: "أَمِطْ"، ثُمَّ قَالَ: "وَالَّذِي كَرَّمَ وَجْهَ مُحَمَّدٍ لَأُعْطِيَنَّهَا رَجُلًا لَا يَقْرَأُ مَاكَ يَا عَلِيُّ"، فَانْطَلَقَ حَتَّى فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ خَيْرَ وَجَاءَ بِمَخَوْتِهَا وَقَدِيدِهَا.

987- Abdullah b. İsm'e dedi ki: Ebu Said el-Hudri'nin ؓ şöyle dediğini işittim: Rasulullah ﷺ sancağı aldı ve salladı. Sonra şöyle dedi: "Kim bu sancağın hakkını vererek alır?" Falanca "ben" dedi. Rasûlullah ﷺ "bir tarafa dur" dedi. Sonra başka bir adam geldi "ben" dedi. Yine Rasûlullah ﷺ "bir tarafa dur" dedi. Sonra da şöyle buyurdu: "Muhammed'in yüzünü ağartan Allah'a yemin olsun ki bu sancağı [savaş meydanından] kaçmayan bir adama vereceğim. Al bunu ey Ali!" Ali ؓ Allah ﷻ kendisine Hayber'in fethini nasip edene kadar ilerledi ve Hayber'in üzümü ile etini getirdi.⁹²⁷

٩٨٨- عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ خَيْرٍ: "لَأَدْفَعَنَّ الرَّايَةَ إِلَى رَجُلٍ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، أَوْ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ"، فَدَعَا عَلِيًّا وَاتَّهَ لَأَرْمُدَ مَا يَتَصَرُّ مَوْضِعَ قَدَمِهِ، فَتَقِلُّ فِي عَيْنِهِ، ثُمَّ دَفَعَهَا إِلَيْهِ، فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

⁹²⁶ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 26540; 26600

⁹²⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 11122; Mecmau'z-Zevâid, 9/127; Ebu Ya'lâ, 1346; el-Bidâ-ye ve'n-Nihâye, 4/187

988- Said b. Müseyyeb'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah ﷺ Hayber günü şöyle buyurmuştur: **"Kesinlikle sancağı öyle bir adama vereceğim ki Allah ve Resulü onu sever ya da o Allah ve rasûlünü sever."** Sonra Ali'yi ﷺ çağırdı, [o gün de] Ali'nin ﷺ gözleri ağrıyordu ayak ucunu bile göremiyordu. O'nun gözüne tükürüğünü sürdü. Sonra sancağı ona verdi ve Allah ﷻ Ali'ye ﷺ fethi nasip etti.⁹²⁸

٩٨٩- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنْ بَرْنِدَةَ قَالَ: غَزَوْتُ مَعَ عَلِيٍّ إِلَى الْيَمَنِ، فَرَأَيْتُ مِنْهُ جَفْوَةً، فَلَمَّا قَدِمْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَكَرْتُ عَلِيًّا فَتَنَقَّصْتُهُ، فَرَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَغَيَّرُ، فَقَالَ: "يَا بَرْنِدَةُ، أَلَسْتُ أَوَّلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ؟" قُلْتُ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاةً فَعَلَيَّْ مَوْلَاةٌ".

989- İbn-i Abbas'ın ﷺ Bureyde'den ﷺ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali ile Yemen'e bir savaşa gittik. O'ndan bir soğukluk gördüm/hissettim. Rasûlullah'a ﷺ geldiğimde Ali'yi ﷺ zikrettim ve O'nu ayıpladım. Bunun üzerine Rasûlullah'ın ﷺ yüzünün değiştiğini gördüm. Dedi ki: "Ey Bureyde! Ben Müminlere kendi nefislerinden daha evla değil miyim?" Dedim ki: Elbette, ey Allah'ın rasûlü! Dedi ki: **"Ben kimin velisi (dostu) isem Ali de onun velisidir."**⁹²⁹

٩٩٠- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنِّي قَدْ تَرَكْتُ فِيكُمْ مَا إِنْ أَحَذْتُمْ بِهِ لَنْ تَصِلُوا بِغَدِي: الثَّقَلَيْنِ، وَاحِدٌ مِنْهُمَا أَكْبَرُ مِنَ الْآخَرِ، كِتَابُ اللَّهِ خَلَّ مَمْدُودٌ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ، وَعِزَّتِي أَهْلُ بَيْتِي، أَلَا وَإِنَّهُمَا لَنْ يَتَفَرَّقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْخَوْصَ". قَالَ ابْنُ نُعْمِرٍ: قَالَ بَعْضُ أَصْحَابِنَا: عَنْ الْأَعْمَشِ قَالَ: "انْظُرُوا كَيْفَ تَخْلُقُونِي فِيهِمَا".

990- Ebu Said el-Hudri'nin ﷺ rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: **"Ben size iki şey bıraktım ki, bunlara sarıldığınızda ben-den sonra asla sapıklığa düşmezsiniz, bunlardan biri diğerinden daha büyüktür; [birincisi] Allah'ın kitabıdır ki o gökten yere uzanan bir iptir ve [ikincisi] soyum, ehli beytimdir. Dikkat kesilin! Bu ikisi kıyamet günü**

⁹²⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Abdurrezzak, Musannef, 11/228

⁹²⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 22945

havz başında bana gelinceye kadar asla birbirinden ayrılmayacaklardır." İbn-i Numeyr dedi ki: Arkadaşlarımızdan bazıları A'meş'ten şu ziyadeyi aktardı: "Bu ikisi hakkında benden sonra ne yapacağınıza iyi bakınız."⁹³⁰

٩٩١- عَنْ زَادَانَ أَبِي عَمَرَ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا فِي الرَّحْبَةِ وَهُوَ يَتَشَدَّدُ النَّاسَ: مَنْ شَهِدَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍ وَهُوَ يَقُولُ مَا قَالَ؟ فَقَامَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا فَشَهِدُوا اللَّهُمَّ سَمِعُوا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَقُولُ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَقُلِّي مَوْلَاهُ، اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ".

991- Zazan Ebu Ömer dedi ki: Ali'yi Rahebe'de insanlardan Allah için şunu sorduğunu işittim: "Gadîr-i hum gününde Rasûlullah'ın söylediği şeyi söylediği esnada kim O'na şahitlik etti?" On üç kişi ayağa kalktı ve Rasûlullah'ın şöyle söylediğine şahitlik ettiler: "Ben kimin velisi (dostu) isem Ali de onun velisidir. Allah'ım! O'nun dost edindiğini dost edin. O'na düşmanlık edene düşmanlık et."⁹³¹

٩٩٢- عَنْ عَطِيَّةِ الْعَوْفِيِّ قَالَ: أَتَيْتُ زَيْنَ بْنَ أَرْقَمٍ فَقُلْتُ لَهُ: إِنْ خُتْنَا لِي حَدَّثْنِي عَنْكَ بِحَدِيثٍ فِي شَأْنِ عَلِيٍّ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍ فَأَنَا أَحِبُّ أَنْ أَسْمَعَهُ مِنْكَ، فَقَالَ: إِنَّكُمْ مَعَشَرُ أَهْلِ الْعِرَاقِ فِيكُمْ مَا فِيكُمْ، فَقُلْتُ لَهُ: لَيْسَ عَلَيْكَ مَنِي بَاسٍ، قَالَ: نَعَمْ كُنَّا بِالْجُحْفَةِ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَيْنَا ظَهْرًا وَهُوَ آخِذٌ بِعَصَا عَلِيٍّ فَقَالَ: "أَيُّهَا النَّاسُ، أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنِّي أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ؟" قَالُوا: بَلَى، قَالَ: "فَمَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَقُلِّي مَوْلَاهُ". قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: هَلْ قَالَ: "اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ؟" قَالَ: إِنَّمَا أَخْبَرْتُكَ كَمَا سَمِعْتُ.

992- Atıyye el-Avfi demiştir ki: Zeyd b. Erkam'ın yanına geldim ve O'na şöyle dedim: 'Gadîr-i hum' günündeki Ali'nin durumu ile ilgili damatlarımdan biri senden bir söz anlattı bana. Ben bu sözü senden duymak istiyorum. O da bana şöyle dedi: "İraklılar, sizler var ya sizle" O'na dedim ki: Benden sana bir zarar dokunmaz. O da şöyle dedi: Evet Cuhfe bölgesindeydik. Rasulullah Ali'nin pazusundan tutarak ögle vakti bizlere

⁹³⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Tirmizi, 3788; Dârimî, 3359; Müsned, 19265

⁹³¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 641

çıkageldi ve şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Bilmiyor musunuz ben müminlere kendi nefislerinden daha evlayım?" İnsanlar da "Elbette" dediler. O da şöyle buyurdu: "**Ben kimin velisi (dostu) isem Ali de onun velisidir.**" Ben de O'na (Zeyd b. Erkam'a) şöyle dedim: "**Allah'ım! O'nun dost edindiğini dost edin, O'na düşmanlık edene düşmanlık et**" dedi mi? Dedi ki: Ben sadece sana işittiğim gibi haber ediyorum.⁹³²

٩٩٣- عَنْ عَمَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: أَنَا عِنْدَ اللَّهِ وَأَخُو رَسُولِهِ، قَالَ ابْنُ نُعَيْمٍ فِي حَدِيثِهِ: وَأَنَا الصَّدِيقُ الْأَكْبَرُ لَا يَقُولُهَا بَعْدُ، قَالَ أَبُو أَحْمَدَ: بَعْدِي إِلَّا كَذِبٌ مُفْتَرِي، وَلَقَدْ صَلَّيْتُ قَبْلَ النَّاسِ سَبْعَ سِنِينَ، قَالَ أَبُو أَحْمَدَ: وَلَقَدْ أَسْلَمْتُ قَبْلَ النَّاسِ بِسَبْعِ سِنِينَ.

993- Abbad b. Abdullah dedi ki: Ali'yi ﷺ şöyle derken işittim: "Ben Allah'ın kulu ve rasûlünün kardeşiyim." İbn-i Nümeyr'in [rivayet ettiği] hadisinde ise şöyle diyor: "Ben en büyük Sıddık'ım, benden sonra bu kelimeyi [hiç kimse] söyleyemez." Ebu Ahmed rivayetinde ise şöyle dedi: "Benden sonra bunu diyen ancak yalancı bir iftiracıdır. Şüphesiz ben insanlardan yedi yıl önce namaz kılmaya başladım." Ebu Ahmed başka rivayette dedi ki: "İnsanlardan yedi yıl önce Müslüman oldum."⁹³³

٩٩٤- عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ قَالَ: حَدَّثَنِي مَنْ سَمِعَ أُمَّ سَلَمَةَ تَذْكُرُ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ فِي بَيْتِهَا فَأَتَتْهُ فَاطِمَةُ بِرَمَّةٍ فِيهَا حَرِيرَةٌ، فَدَخَلَتْ بِهَا عَلَيْهِ، فَقَالَ: "ادْعِي لِي زَوْجَكَ وَابْنَتِكَ"، قَالَتْ: فَجَاءَ عَلِيٌّ وَحَسَنٌ وَحُسَيْنٌ، فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَجَلَسُوا يَأْكُلُونَ مِنْ تِلْكَ الْحَرِيرَةِ، وَهُوَ عَلَى مَنْامَةٍ لَهُ عَلَى دُكَّانٍ، تَحْتَهُ كِسَاءٌ خَيْرِيٌّ، قَالَتْ: وَأَنَا فِي الْخُجْرَةِ أَصْلَى، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَذِهِ الْآيَةَ {إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا}. قَالَتْ: فَأَخَذَ فَضْلُ الْكِسَاءِ فَعَشَاهُمْ بِهِ، ثُمَّ أَخْرَجَ يَدَهُ فَأَلَوَى بِهَا إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ قَالَ: "اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَخَامَتِي، فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا، اللَّهُمَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ بَيْتِي وَخَامَتِي، فَأَذْهِبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا"، قَالَتْ: فَأَذْخَلْتُ رَأْسِي الْبَيْتِ قُلْتُ: وَأَنَا مَعَكُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "إِنَّكَ إِلَى خَيْرٍ، إِنَّكَ إِلَى خَيْرٍ"

⁹³² Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 19279, 19302, 19328,

⁹³³ Bu rivayetin isnadı münkerdir (kabul edilmez).

994- Ata b. Ebu Rebah dedi ki: Ümmü Seleme'nin şunları söylediğini işiten biri bana şöyle anlattı: Nebî evindeydi, Fatıma , içinde yağla pişirilmiş un bulunan bir kap ile O'na geldi. Rasûlullah dedi ki: "Bana kocanı ve iki oğlunu çağır." Rasûlullah uyuma yeri olan yüksekçe bir yerde altında Hayber yapımı bir kumaş var iken; Ali, Hasan ve Hüseyin geldiler, O'nun yanına girip bu undan yemeye oturdular. Ben de (Ümmü Seleme) oda-da namaz kılıyordum. Allah şu ayeti indirdi: "Ey ehli beyt! Allah ancak sizden pislikleri kaldırmayı ve sizleri tertemiz yapmak istiyor." [Ahzab, 33/33] Ümmü Seleme dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah [altındaki Hayber yapımı] elbisenin fazlalığını aldı ve onunla ailesini sardı. Sonra elini çıkarıp onu semaya doğru çevirdi ve şöyle dedi: "Allah'ım! bunlar benim ailem ve akrabalarımdır. Onlardan pisliği gider ve onları tertemiz eyle." Kafamı evin içine soktum ve "Ben de sizinle miyim ey Allah'ın rasûlü?" dedim. Dedi ki: "Şüphesiz sen hayırlasın, şüphesiz hayırla."⁹³⁴

995- Aynı hadiseyi Ebu Leyla da Ümmü Seleme'den rivayet etmiştir.

996- Aynı hadiseyi Şehr b. Havşeb de Ümmü Seleme'den rivayet etmiştir.

٩٩٧- عَنْ مِقْسَمٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ عَلِيًّا أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ.

997- Miksem İbn-i Abbas'tan şöyle rivayet etmiştir: "Şüphesiz Ali ilk Müslüman olan kişidir."⁹³⁵

٩٩٨- عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ وَغَيْرِهِ، أَنَّ عَلِيًّا أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ بَعْدَ خَدِيجَةَ، وَهُوَ يَوْمَئِذٍ ابْنُ خَمْسٍ عَشْرَةَ سَنَةً، أَوْ سِتٍّ عَشْرَةَ سَنَةً.

998- Katade'nin Hasan-ı Basri ve başkalarından rivayet ettiğine göre Hatice'den sonra ilk Müslüman olan Ali'dir . [Müslüman olduğu] o gün daha on beş yahut on altı yaşında idi.⁹³⁶

⁹³⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Tirmizî, 3871; Müsned, 26508, 26597, 26746

⁹³⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1191, 1192; es-Sünenü'l-Kubrâ, 8391; Mecmau'z-Zevâid, 9/106; İbn-i Sa'd, 3/71; Tayâlisî, 2/180

⁹³⁶ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Beğavî, Mu'cemu's-Sahâbe, s. 418; el-İstîâb, 3/30; Hâkim, 3/111

۹۹۹- عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ قَالَ: سَمِعْتُ حَبَّةَ الْفَرَنْجِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: أَنَا أَوَّلُ مَنْ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

999- Seleme b. Küheyl dedi ki: Habbe el-Urani'yi şöyle derken işittim: Ali'yi ﷺ şöyle derken işittim: "Ben, Rasulullah ﷺ ile beraber namaz kılan ilk kişiyim."⁹³⁷

۱۰۰۰- عَنْ أَبِي حَمْزَةَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمٍ قَالَ: أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّخَعِيِّ، فَأَنْكَرَهُ وَقَالَ: أَوَّلُ مَنْ أَسْلَمَ أَبُو بَكْرٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

1000- Ebu Hamza'nın Zeyd b. Erkam'dan ﷺ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: "Rasulullah ﷺ ile beraber ilk İslam'a giren Ali b. Ebu Talip'tir ﷺ." Ebu Hamza dedi ki: Bunu [İbrahim] en-Nahai'ye *rahimehullah* zikrettim, kabul etmedi ve şöyle dedi: "Rasulullah ﷺ ile beraber ilk İslam'a giren Ebubekir'dir ﷺ."⁹³⁸

۱۰۰۱- أَنَا أَبُو زُمَيْلٍ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ يَقُولُ: كَاتِبُ الْكِتَابِ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

1001- Ebu Zümeyl bize İbn-i Abbas'tan ﷺ şöyle duyduğunu bildirdi: "Hudeybiye gününde [sulh üzere yazılan] metnin kâtibi Ali b. Ebu Talip'ti ﷺ."⁹³⁹

۱۰۰۲- أَنَا مَعْمَرٌ قَالَ: سَأَلْتُ الرَّهْرِيَّ: مَنْ كَانَ كَاتِبَ الْكِتَابِ يَوْمَ الْحُدَيْبِيَّةِ؟ فَضَحِكَ وَقَالَ: هُوَ عَلِيٌّ، وَلَوْ سَأَلْتَ هَؤُلَاءِ قَالُوا: عُثْمَانُ، يَغْنِي بَنِي أُمَيَّةَ.

⁹³⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1191, 1192

⁹³⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Mu'cemu's-Sahâbe, s. 418

⁹³⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Abdurrezzak, Musannef, 5/342; el-Metâlibu'l-Âliye, 4/234 Bunun dışında sahih kaynaklarda sulh metnini Ali'nin ﷺ yazdığını belirten kaynaklar da vardır; Buhari, 2698, 3184, 4251; Müslim, 1783; Dârimî, 2549; Müsned, 18567, 18635

1002- Ma'mer bize şöyle bildirdi: Zühri'ye *rahimehullah* sordum Hudeybiye günü [sulh metnini] yazan kâtip kimdi? Güldü ve şöyle dedi: "O, Ali'dir عليه. Ancak sen şunlara sorsan 'Osman' derler." Şunlar derken 'Ümeyye oğullarını (Emevileri)' kastediyordu.⁹⁴⁰

١٠٠٢- عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ قَالَ: سَمِعْتُ حَبَّةَ الْغَرْنِيِّ يَقُولُ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: أَنَا أَوَّلُ رَجُلٍ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَوْ أَسْلَمَ.

1003- Seleme b. Küheyl dedi ki: Habbe el-Urani'yi şöyle derken işittim: Ali'yi عليه şöyle derken işittim: "Ben, Rasulullah ﷺ ile beraber namaz kılan ya da Müslüman olan ilk kişiyim."⁹⁴¹

1004- Daha önce geçen '1000' rakamlı rivayetle aynıdır. Şu kadar ki orada geçen rivayeti Şu'be'den Muhammed b. Cafer rivayet ederken, burada Şu'be'den hadisi alan Yezid b. Harun'dur.

١٠٠٥- عَنْ سَعْدٍ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ: "أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى؟"

1005- Sa'd b. Ebu Vakkas'ın عليه Nebî'den ﷺ rivayet ettiğine göre O, Ali'ye عليه şöyle demiştir: "Benim yanımda, Harun'un Musa'da ki yerine sahip olmaya razı değil misin?"⁹⁴²

١٠٠٦- عَنْ عَائِشَةَ بِنْتِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهَا، أَنَّ عَلِيًّا خَرَجَ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى جَاءَ نَبِيَّةَ الْوَدَاعِ، وَعَلِيٌّ يَبْكِي يَقُولُ: تُخَلِّفُنِي مَعَ الْخَوَالِفِ؟ فَقَالَ: "أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا النَّبُوءَةَ؟"

1006- Âişe binti Sa'd'ın babasından rivayet ettiğine göre Ali عليه, Veda tepesine gelene kadar Nebî ﷺ ile beraberdi, ağlıyor ve şöyle diyordu: "Beni geride kalanlar ile beraber mi bırakıyorsun?" Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ dedi ki: "Benim yanımda, Harun'un Musa'da ki yerine sahip olmaya razı değil misin? Ancak [benden sonra] nübüvvet yoktur."⁹⁴³

⁹⁴⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Abdurrezzak, Musannef, 5/343; el-Metâlibu'l-Âiye, 4/234.

⁹⁴¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1191, 1192

⁹⁴² Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1505, 1509 bkz. '956' rakamlı rivayet

⁹⁴³ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1463

1007- Daha önce geçen '989' rakamlı rivayetle aynıdır. Ancak oradaki rivayeti İbn-i Abbas rah rivayet ederken bu rivayeti İbn-i Tavus babası Tavus b. Keysan'dan rahimehullah rivayet etmiştir.

١٠٠٨- عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ لَدِيَ ثَقِيفٍ حِينَ جَاءَهُ: " وَاللَّهِ لَتُسْلِمَنَّ أَوْ لَأَبْعَثَنَّ إِلَيْكُمْ رَجُلًا مِنِّي، أَوْ قَالَ: مِثْلَ نَفْسِي، فَلَيَضْرِبَنَّ أَعْنَاقَكُمْ، وَلَيَسْبِغَنَّ ذُرَارِيَكُمْ، وَلَيَأْخُذَنَّ أَمْوَالَكُمْ "، قَالَ عُمَرُ: فَوَاللَّهِ مَا اسْتَهْنَتْ الْإِمَارَةَ إِلَّا يَوْمَئِذٍ، جَعَلْتُ أَنْصِبُ صَدْرِي لَهُ رَجَاءً أَنْ يَقُولَ: هَذَا، فَالْتَمْتُ إِلَيْ عُلْيَا فَأَخَذَ بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ: "هُوَ هَذَا، هُوَ هَذَا" مَرَّتَيْنِ

1008- Muttalib b. Abdullah b. Hantab dedi ki: Rasûlullah rah kendisine geldikleri sırada Sakif heyetine şöyle buyurmuştur: "Vallahi! Ya Müslüman olursunuz ya da size kendimden -veya şöyle dedi: kendim gibi- bir adamı gönderirim de O sizin boyunlarınızı vurur, zürriyetinizi (çocuklarınız ile kadınlarınızı) esir alır ve mallarınızı [ganimet olarak] alır." Ömer rah dedi ki: Vallahi o gün dışında hiçbir zaman emirliği arzulamadım. 'O kişi budur' demesini umarak göğsümü O'nun önüne koymaya başladım. Rasûlullah rah Ali'ye rah yöneldi sonra da iki defa "O kişi budur, O kişi budur" dedi.⁹⁴⁴

١٠٠٩- حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَرْنَدَةَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ: خَاصَرْنَا خَيْبَرَ، فَأَخَذَ اللَّوَاءَ أَبُو بَكْرٍ فَانْصَرَفَ وَلَمْ يَفْتَحْ لَهُ، ثُمَّ أَخَذَهُ مِنَ الْقِدِّ عُمَرُ فَخَرَجَ فَرَجَعَ وَلَمْ يَفْتَحْ لَهُ، وَأَصَابَ النَّاسُ يَوْمَئِذٍ شِدَّةً وَجَهْدًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنِّي دَافِعُ اللَّوَاءَ عَنَّا إِلَى رَجُلٍ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ، أَوْ يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ، لَا يَرْجِعُ حَتَّى يَفْتَحَ لَهُ"، وَبَتْنَا طَبِيعَةً أَنْفُسَنَا أَنَّ الْفَتْحَ عِنْدَ، فَلَمَّا أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَّى الْغَدَاةَ، ثُمَّ قَامَ قَائِمًا قَدَعًا بِاللَّوَاءِ وَالنَّاسُ عَلَى مَصَافِهِمْ، قَدَعًا عَلِيًّا وَهُوَ أَرْمَدُ فَتَقَفَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَفَعَ إِلَيْهِ اللَّوَاءَ وَفُتِحَ لَهُ، قَالَ بَرْنَدَةُ: وَأَنَا فِيمَنْ تَطَاوَلُ لَهَا.

⁹⁴⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Abdürrezzak, Musannef, 11/226; Mecmau'z-Zevâid, 9/134; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/153

1009- Abdullah b. Bureyde dedi ki: Babamın şöyle dediğini işittim: Hayber Kalesi'ni kuşattık. Ebubekir ؓ sancağı aldı, gitti. Ancak fetih O'na nasip olmadı. Sonra ikinci gün sabah Ömer ؓ çıktı, sonra geri döndü fetih O'na da nasip olmamıştı. Ayrıca o gün insanlara bir yorgunluk ve zorluk isabet etmişti. Bunun üzerine Rasulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Yarın sancağı öyle bir adama vereceğim ki Allah ve rasûlü onu sever ya da o, Allah ve rasûlünü sever. Fetih kendisine nasip olana dek geri dönmez." Fethin yarın olacağına dair nefisimizi hoş ederek (umutla) geceledik. Rasulullah ﷺ sabah olduğunda sabah namazını kıldırды, sonra ayağa kalktı ve insanlar saflarındayken sancağı istedi. Ali'yi çağırdı, o gün gözü iltihaplıydı, ağrıyordu. Rasûlullah ﷺ gözlerine [mübarek] tükürüğünü sürdü ve sancağı O'na verdi. Fetih O'na nasip oldu. Bureyde ؓ diyor ki: Bende o gün [almak için] sancağa uzananlardandım.⁹⁴⁵

١٠١٠ - قَالَ ابْنُ آدَمَ السَّلُولِيُّ وَكَانَ قَدْ شَهِدَ الْوُذَاعَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "عَلَيَّ مِنْي، وَأَنَا مِنْهُ، وَلَا يَقْضِي عَنِّي دَيْنِي إِلَّا أَنَا أَوْ عَلِيٌّ"، قَالَ ابْنُ آدَمَ: "وَلَا يُوَدِّي عَنِّي إِلَّا أَنَا أَوْ عَلِيٌّ".

1010- Veda haccına şahit olan İbn-i Âdem es-Seluli'nin dediğine göre Rasulullah Efendimiz ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ali bendendir, ben de ondanım. Borcumu benim adıma sadece ben veya Ali öder." İbn-i Âdem [başka rivayette] şöyle demiştir: "Benim adıma sadece ben veya Ali eda eder/öder."⁹⁴⁶

١٠١١ - عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْجَدَلِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ، فَقَالَتْ لِي: أَيْسَبَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيكُمْ؟ قُلْتُ: مَعَاذَ اللَّهِ، أَوْ سُبْحَانَ اللَّهِ، أَوْ كَلِمَةً تَحْوَاهَا، قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَنْ سَبَّ عَلِيًّا فَقَدْ سَبَّنِي".

1011- Ebu Abdullah el-Cedeli diyor ki: Ümmü Seleme'nin ؓ yanına girdim, bana şöyle dedi: Aranızda Rasûlullah'a ﷺ hiç sövüldü mü? Ben de "Maazallah (Allah korusun) ya da Subhanallah veya buna benzer bir söz" söyledim. O da bana şöyle dedi: Rasûlullah'ın ﷺ şöyle dediğini işittim: "Kim Ali'ye söverse bana sövmüş olur."⁹⁴⁷

⁹⁴⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 22993; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/193

Bu rivayetin isnadı hasendir. Tirmizî, 3719; İbn-i Mâce, 119; Müsned, 17505, 17510, 17511, 17512

⁹⁴⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 26748; Hâkim, 4616; es-Sünenü'l-Kübrâ, 8476; Mec-

١٠١٢- عَنْ الْعَلَاءِ بْنِ عَزَارٍ قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عُمَرَ عَنْ عَلِيٍّ وَعُثْمَانَ، فَقَالَ: أَمَّا عَلِيٌّ، فَهَذَا بَيْتُهُ، لَا أُحَدِّثُكَ عَنْهُ بِغَيْرِهِ، وَأَمَّا عُثْمَانُ، فَإِنَّهُ أَذْنَبَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ذَنْبًا عَظِيمًا فَقَفَرَهُ لَهُ، وَأَذْنَبَ فِيمَا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ ذَنْبًا صَغِيرًا فَقَتَلْتُمُوهُ.

1012- Alâ b. İrâr dedi ki: İbn-i Ömer'e ﷺ Ali ve Osman ﷺ hakkında sordum. Dedi ki: Ali'ye ﷺ gelince; bu ev onundur, bundan başka da sana O'nun hakkında bir şey söylemeyeceğim. Osman'a ﷺ gelince; O, kendisi ile Allah ﷻ arasında büyük bir günah işledi, Allah ﷻ de O'nu affetti. Ancak kendisi ile sizin aranızda küçük bir günah işledi, siz ise O'nu öldürdünüz."⁹⁴⁸

1013- Daha önce geçen '922' rakamlı rivayetle aynıdır.

1014- Aynı hadisi Ebu İshak, Hübeyre'den de rivayet etmiştir. Sadece sondaki "Ardında ne bir sarı [altın] ne de bir beyaz [gümüş] bırakmamıştır. Ancak ailesine hizmetçi almak için ayırdığı, kendisine tahsis edilen maaştan yedi yüz dirhem bırakmıştır" kısmı bu rivayette yer almamaktadır.

١٠١٥- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ حُسَيْنٍ قَالَ: حَدَّثَنِي ابْنُ عَبَّاسٍ قَالَ: أَرْسَلَنِي عَلِيٌّ إِلَى طَلْحَةَ وَالرُّبَيْعِ يَوْمَ الْجَمَلِ، قَالَ: فَقُلْتُ لَهُمَا: إِنَّ أَخَاكُمَا يَقْرِنُكُمَا السَّلَامُ وَيَقُولُ لَكُمَا: هَلْ وَجَدْتُمَا عَلِيٌّ فِي خَيْفٍ فِي حُكْمٍ، أَوْ فِي اسْتِثْنَاءٍ فِي أَوْ فِي كَذَا، قَالَ: فَقَالَ الرُّبَيْعُ: وَلَا فِي وَاحِدَةٍ مِنْهَا، وَلَكِنْ مَعَ الْخَوْفِ شِدَّةُ الْمَطَامِعِ.

1015- Ali b. Hüseyin demiştir ki: İbn-i Abbas ﷺ bana şöyle anlattı: Cemel günü Ali ﷺ beni [karşı safta bulunan] Talha ve Zübeyir'e ﷺ gönderdi. Onlara dedim ki: Kardeşiniz size selam söylüyor ve şunları diyor: "Herhangi bir hükümde zulüm ettiğimi gördünüz mü? Ya da kendimi veya falancıyı (herhangi bir yakınımı) tercih ettiğimi?" Zübeyir ﷺ dedi ki: "Hayır bunların hiçbirinde böyle bir şey görmedik. Ancak isteklerin şiddetlenmesi/artması korkuyla beraberdir."⁹⁴⁹

mau'z-Zevâid, 9/130

⁹⁴⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Abdürrezzak, Musannef, 11/232; Mecmau'z-Zevâid, 9/115

⁹⁴⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir.

١٠١٦- عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ فَنَزَلْنَا بِغَدِيرِ خُمٍّ، فَتَوَدَّيْ فِينَا: الصَّلَاةَ جَامِعَةً، وَكَسَحَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَحْتَ شَجَرَتَيْنِ، فَصَلَّى الظُّهْرَ وَأَخَذَ بِيَدِ عَلِيٍّ فَقَالَ: "الَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنِّي أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ؟" قَالُوا: بَلَى، قَالَ: "الَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنِّي أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ؟" قَالُوا: بَلَى، قَالَ: فَأَخَذَ بِيَدِ عَلِيٍّ فَقَالَ: "اللَّهُمَّ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْهِ مَوْلَاهُ، اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ، وَغَادٍ مِنْ غَادَاهُ"، قَالَ: فَلَقِيَهُ عُمَرُ بَعْدَ ذَلِكَ فَقَالَ: هَيْبْنَا لَكَ يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ، أَصْبَحْتَ وَأَمْسَيْتَ مُؤَلًى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ.

1016- Adiy b. Sabit'in Bera b. Azib'ten (r.a.) rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Bir yolculukta Rasulullah (s.a.) ile beraberdik, Gadir-i hum bölgesinde konakladık. İçimizde 'es-Salâtu Camia (namaz toplayıcıdır)' diye çağrı yapıldı. Rasulullah (s.a.) için iki ağacın altı temizlendi, düzeltildi. Orada öğle namazını eda etti, Ali'nin (r.a.) elinden tuttu ve şöyle dedi: "Bilmiyor musunuz ben müminlere kendi nefislerinden daha evlayım?" "Elbette" dediler. O da Ali'nin (r.a.) elini tuttu ve şöyle buyurdu: "Allah'ım! Ben, kimin velisi (dostu) isem Ali de onun velisidir. Allah'ım! O'nun dost edindiğini dost edin, O'na düşmanlık edene düşmanlık et." Sonra Ömer (r.a.) Ali'yi (r.a.) gördü ve şöyle dedi: "Ne mutlu sana ey İbn-i Ebi Talip! Bütün mümin erkek ve kadınların dostu olarak sabahladın ve akşamladın (gece-gündüz bu hal üzere oldun)."⁹⁵⁰

١٠١٧- عَنْ مِمْوْنِ أَبِي عَدِيٍّ قَالَ: قَالَ زَيْدُ بْنُ أَرْقَمٍ، وَأَنَا أَسْمَعُ: نَزَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِوَادٍ يُقَالُ لَهُ: وَادِي خُمٍّ، فَأَمَرَ بِالصَّلَاةِ، فَصَلَّاهَا بِهَجِيرٍ، قَالَ: فَخَطَبَنَا وَظَلَّلَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِثَوْبٍ عَلَى شَجَرَةٍ سَمَرَةٍ مِنَ الشَّمْسِ، فَقَالَ: "الَسْتُمْ تَعْلَمُونَ، أَوْ لَسْتُمْ تَشْهَدُونَ، أَنِّي أَوْلَى بِكُلِّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ؟" قَالُوا: بَلَى، قَالَ: "فَمَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَإِنَّ عَلِيًّا مَوْلَاهُ، اللَّهُمَّ غَادٍ مِنْ غَادَاهُ، وَوَالٍ مَنْ وَالَاهُ".

⁹⁵⁰ Bu rivayetin isnadı zayıftır. es-Sünenü'l-Kübrâ, 8473; İbn-i Mâce, 116; Müsned, 18479, 18480; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 5/185

1017- Meymun b. Ebu Abdullah dedi ki: Zeyd b. Erkam ؓ şöyle dedi ben de dinliyordum: Rasûlullah ﷺ ile 'Hum vadisi' denilen bir yerde konakladık. Namaz kılınmasını emretti ve kendisi gündüzün sıcağında [öğle] namazını kıldı ve bize hutbe verdi. Semure ağacının üzerinden Rasûlullah'ın ﷺ üzerine O'nu güneşten korumak için bir elbise ile gölgelik yapıldı. Dedi ki: "Bilmiyor musunuz, şahitlik etmiyor musunuz ben her mümine kendi nef-sinden daha evlayım?" dediler ki: Elbette. Dedi ki: "**Ben, kimin velisi (dos-tu) isem şüphesiz Ali de onun velisidir. Allah'ım! O'na düşmanlık edene düşmanlık et, O'nun dost edindiğini dost edin.**"⁹⁵¹

١٠١٨- عَنْ الْحَسَنِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: فِينَا وَاللَّهِ أَنْزَلْتُ {وَتَرَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ}

1018- Hasan-ı Basri'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre Ali ؓ şöyle demiştir: Vallahi şu ayet bizim hakkımızda indi; "**Onların kalplerindeki kini çekip almışsızdır. Hepsi kardeşler olarak karşılıklı tahtlar üzerinde otururlar.**" [Hicr, 15/47]⁹⁵²

١٠١٩- عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَى بَيْنَ أَصْحَابِهِ، فَبَقِيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ وَعَلِيٌّ، فَأَخَى بَيْنَ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ، وَقَالَ لِعَلِيٍّ: "أَنْتَ أَخِي، وَأَنَا أَخُوكَ".

1019- Said b. Müseyyeb'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre Ra-sulullah ﷺ ashâbı arasında kardeşlik bağı kurdu. [En son] Rasûlullah ﷺ, Ebubekir, Ömer ve Ali ؓ kalmıştı. Ebubekir ile Ömer'i ؓ kardeş kıldı ve Ali'ye de ؓ şöyle dedi: "**Sen benim kardeşimsin, ben de senin kardeş-i-mim.**"⁹⁵³

⁹⁵¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 19325; İbn-i Ebi Asım, Kitâbu's-Sünne, 134; Hâkim, 3/110; ez-Zehâir, s. 67

⁹⁵² Bu rivayetin isnadı zayıftır. Tefsîru't-Taberî, 14/25

⁹⁵³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Benzeri '1055' rakamlı rivayette gelecektir.

١٠٢٠- قَتَا بَخْنَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ مُوسَى الْجُهَنِيِّ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى فَاطِمَةَ بِنْتِ عَلِيٍّ، فَقَالَ رَفِيقِي أَبُو مَهْلٍ: كَمْ لَكَ؟ قَالَتْ: سِتٌّ وَثَمَانُونَ سَنَةً، قَالَ: مَا سَمِعْتَ مِنْ أَبِيكَ شَيْئًا؟ قَالَتْ: خَدَّتْنِي أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ: "أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا أَنَّهُ لَيْسَ بِنُفْسِي".

1020- Yahya b. Said'in rivayet ettiğine göre Musa el-Cüheni şöyle demiştir: Fatıma binti Ali'nin ﷺ yanına girdim, arkadaşım Ebu Mehl O'na dedi ki: Kaç yaşındasın? "Seksen altı" dedi. Arkadaşım dedi ki: Babandan hiçbir şey duymadın mı? Dedi ki: Esmâ binti Umeyş bana şöyle anlattı: Rasûlullah ﷺ Ali'ye ﷺ şöyle dedi: "Sen benim yanımda Harun'un Musa'da ki yerine sahipsin. Şu kadarı var ki benden sonra bir peygamber yoktur (olmayacaktır)".⁹⁵⁴

١٠٢١- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ قَالَ: سَمِعْتُ سَعِيدَ بْنَ وَهَبٍ قَالَ: نَشَدَ عَلِيَّ النَّاسَ، فَقَامَ خَفَسَةٌ أَوْ سِتَّةٌ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَشَهِدُوا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَقَلْبِي مَوْلَاهُ".

1021- Ebu İshak dedi ki: Said b. Vehb'in şöyle dediğini işittim: Ali ﷺ insanlara Allah ﷻ adına sordu, Nebi'nin ﷺ ashabından beş veya altı kişi ayağa kalktı ve Rasûlullah'ın ﷺ şöyle dediğine şahitlik ettiler; "Ben kimin velisi (dostu) isem, Ali de O'nun velisidir".⁹⁵⁵

1022- Daha önce geçen '991' rakamlı rivayetle aynıdır.

1023- Daha önce geçen '1010' rakamlı rivayetle aynıdır.

١٠٢٤- عَنْ عِيَّاشِ الْغَامِرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ قَالَ: قَدِمَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ وَقَدْ لِي شَرَحٌ، قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَتَقِيَنَّ الصَّلَاةَ، أَوْ لَأَبْعَثَنَّ إِلَيْكُمْ رَجُلًا يَقْتُلُ الْمُقَاتِلَةَ، وَيَسْبِي الذَّرِيَّةَ"، قَالَ: ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اللَّهُمَّ أَنَا، أَوْ هَذَا"، وَانْتَشَلَ بِيَدِ عَلِيٍّ.

⁹⁵⁴ Bkz. '954' rakamlı rivayet

⁹⁵⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 23107, 23143, 23563

1024- Ayyaş el-Amiri'nin Abdullah b. Şeddad b. el-Hâd'dan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah'ın ﷺ yanına Yemen ehlinin bir heyet [iman edip] göğüsleri genişlesin diye geldi. Rasûlullah efendimiz ﷺ şöyle buyurdu: "Ya namazı kılarırsınız (iman edersiniz) ya da size, savaşçı olanları öldürecek zürriyeti (çocuklarınızı ile kadınlarınızı) esir alacak bir adam gönderirim." Sonra Rasûlullah ﷺ "Allah'ım bu kişi ya ben ya da Ali'dir" dedi ve Ali'nin ﷺ elini kaldırdı.⁹⁵⁶

١٠٢٥- عَنْ زَادَانَ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: مَثَلِي فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ كَمَثَلِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ، أَحَبُّهُ طَائِفَةٌ، وَأَفْرَطُ فِي حُبِّهِ فَهَلَكْتُ، وَأَبْغَضُهُ طَائِفَةٌ، وَأَفْرَطُ فِي بَغْضِهِ فَهَلَكْتُ، وَأَحَبُّهُ طَائِفَةٌ فَاقْتَصَدْتُ فِي حُبِّهِ فَتَجَحْتُ.

1025- Zazan'ın Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: "Benim bu ümmet içindeki örneğim tıpkı Meryem oğlu İsa'nın *aleyhimesselem* örneği gibidir. Bir grup O'nu sevdi ve sevgisinde aşırıya gittiler ta ki helak oldular. Bir grup da O'ndan nefret etti ve nefretlerinde aşırıya gittiler ta ki helak oldular. Ancak bir grup da var ki O'nu sevdiler ve O'nu sevme konusunda orta yolu tuttular böylece kurtuldular."⁹⁵⁷

١٠٢٦- عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي رَزِينٍ قَالَ: خَطَبَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بَعْدَ وَفَاةِ عَلِيٍّ وَعَلَيْهِ عِمَامَةٌ سُوْدَاءُ فَقَالَ: لَقَدْ فَارَقَكُمْ رَجُلٌ لَمْ يَسْبِقْهُ الْأَوَّلُونَ بِعِلْمٍ، وَلَا يُذَرِّكُهُ الْآخِرُونَ.

1026- Asım'ın Ebu Rezin'den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali'nin ﷺ vefatından sonra oğlu Hasan ﷺ başında siyah bir sarıkla bize hutbe verdi. Şöyle dedi: "Sizden öyle bir adam ayrıldı ki ilim hususunda ne önceden gelenler O'nu geçebilmiştir ne de ardından gelenler O'na yetişebilmiştir."⁹⁵⁸

١٠٢٧- عَنْ سَفِينَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "الْخِلَافَةُ ثَلَاثُونَ عَامًا، ثُمَّ يَكُونُ بَعْدَ ذَلِكَ الْمُلْكُ". قَالَ سَفِينَةُ: أَمْسِكَ خِلَافَةَ أَبِي بَكْرٍ سَتَيْنِ، وَخِلَافَةَ عُمَرَ عَشْرَ سِنِينَ، وَخِلَافَةَ عُثْمَانَ اثْنَتَا عَشْرَةَ سَنَةً، وَخِلَافَةَ عَلِيٍّ بَسْتُ سِنِينَ.

⁹⁵⁶ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Bkz. '966' rakamlı rivayet

⁹⁵⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Bkz. '974' rakamlı rivayet

⁹⁵⁸ Bu rivayetin isnadı hasendir. Bkz. '922' ve '1013' rakamlı rivayetler

1027- Sefine dedi ki: Rasûlullah'ın ﷺ şöyle buyurduğunu işittim: "Hi-lafet otuz yıldır, ondan sonra krallık gelecektir." Sefine diyor ki: Ebube-kir'in ﷺ hilafeti iki yıl, Ömer'in ﷺ hilafeti on yıl, Osman'ın ﷺ hilafeti ise on iki yıl sürdü. Ali'nin ﷺ hilafeti de altı yıldır.⁹⁵⁹

١٠٢٨- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَهُ: "يَا عَلِيُّ، إِنَّ لَكَ كَثْرًا فِي الْجَنَّةِ، وَإِنَّكَ ذُو قَرْنِيهَا، فَلَا تُشِيعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ؛ فَإِنَّ لَكَ الْأُولَى، وَلَيْسَتْ لَكَ الْآخِرَةُ."

1028- Ali b. Ebu Talip'in ﷺ rivayet ettiğine göre Nebî ﷺ O'na şöyle demiştir: "Ey Ali! Cennette senin için bir hazine var ve sen onun iki tarafının⁹⁶⁰ sahibisin. Bir bakışa diğerini tabi kılma (baktığına bir daha bakma). İlk bakış senin için [mubah] ise de ikincisi senin için [mubah, caiz] değildir."⁹⁶¹

١٠٢٩- عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِفاطِمَةَ: "الَّتِي بَرَّوْجَكَ وَابْتَيْكَ"، فَجَاءَتْ بِهِمْ، فَأَلْفَى عَلَيْهِمْ كِسَاءً فَدَكَّتْهَا، قَالَتْ: ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: "اللَّهُمَّ إِنَّ هَؤُلَاءِ آلُ مُحَمَّدٍ، فَاجْعَلْ صَلَوَاتِكَ وَبَرَكَاتِكَ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، إِنَّكَ خَبِيرٌ مُجِيدٌ"، قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: فَرَفَعْتُ الْكِسَاءَ لَأَدْخُلَ مَعَهُمْ، فَجَذَبَهُ مِنْ يَدِي وَقَالَ: "إِنَّكَ عَلَى خَيْرٍ."

1029- Ümmü Seleme'den ﷺ rivayet edildiğine göre Rasûlullah ﷺ kızı Fatuma'ya ﷺ şöyle demiştir: Bana kocanı ve iki oğlunu getir." Fauma ﷺ on-ları getirdi. Rasûlullah ﷺ üzerlerine Fedek yapımı bir kumaş attı sonra elini onun üstüne koyup şöyle dedi: "Allah'ım! İşte bunlar Muhammed'in ai-lesidir. Mağfiretlerini ve bereketlerini Muhammed'in ve Muhammed'in ailesinin üzerine ver. Şüphesiz ki sen övülmeye layık ve şeref sahibi olan-sın." Ümmü Seleme ﷺ dedi ki: Onlarla beraber girebilmek için örtüyü kal-dırdım. Ancak Rasûlullah ﷺ örtüyü elimden çekti ve şöyle dedi: "Şüphesiz sen hayır üzerinesin."⁹⁶²

⁹⁵⁹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Bkz. '789' rakamlı rivayet

⁹⁶⁰ Hadiste geçen 'iki taraf/yaka' hakkında birkaç yorum vardır;

a) Cennetin iki tarafı

b) Bu ümmetin içindeki konumu [iki boynuz/taraf sahibi manasındaki] Zü'l Karneyn'in aleyhis-selam kendi ünmeti içindeki konumu gibidir.

c) İki yakadan maksat Hasan ve Hüseyin'dir

⁹⁶¹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 1373. Hadisin sadece son kısmı için bkz. Ebu Davud, 2149;

⁹⁶² Tirmizi, 2777; Dârimî, 2751; Müsned, 1369,22974, 22991, 23021

Bu rivayetin isnadı hasendir. Tirmizi, 3871; Müsned, 26746

١٠٣٠- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ خَيْبَرَ: "لَأَذْفَعَنَّ الرَّايَةَ إِلَى رَجُلٍ يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَيْهِ"، قَالَ: فَقَالَ عُمَرُ: فَمَا أُخْبِئْتُ الْإِمَارَةَ قَبْلَ يَوْمَيْهِ، فَتَطَاوَلْتُ لَهَا وَاسْتَشْرَفْتُ رَجَاءً أَنْ يَدْفَعَهَا إِلَيَّ، فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ دَعَا عَلِيًّا فَدَفَعَهَا إِلَيْهِ فَقَالَ: "قَاتِلْ وَلَا تَلْتَفِتْ حَتَّى يَفْتَحَ عَلَيْكَ"، فَسَارَ قَرِيبًا ثُمَّ نَادَى: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلَامَ أَقَاتِلُ؟ قَالَ: "حَتَّى يَشْهَدُوا أَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنْ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ، فَإِذَا فَعَلُوا ذَلِكَ فَقَدْ مَنَعُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا، وَحَسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ".

1030- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasulullah ﷺ Hayber günü şöyle dedi: "[Yarın] sancağı Allah ve rasûlünü seven bir adama vereceğim. Allah ﷻ fethi ona nasip edecek." Ömer ؓ dedi ki: "O günden önce hiçbir zaman emirliği (komutanlığı) istememiştim. Ben de sancağı bana verir umuduy-la boynumu uzattım, gözümü oraya çevirdim. Sabah olunca Rasûlullah ﷺ Ali'yi ؓ çağırdı, sancağı O'na verdi ve şöyle buyurdu: "Savaş! Fetih sana nasip olana dek sakın arkana dönme!" Ali ؓ biraz yürüdü sonra şöyle nida etti: "Ey Allah'ın rasûlü! [Onlarla] ne üzerine savaşayım?" Rasulullah ﷺ dedi ki: "Allah'tan başka ilah olmadığına Muhammed'in Allah'ın rasûlü olduğuna şehadet getirene dek [onlarla savaş]. Bunu yaptıklarında kanlarını (canlarını) ve mallarını benden korumuş olurlar. Ancak onun hakkı hariç⁹⁶³ hesapları ise Allah'a ﷻ aittir."⁹⁶⁴

1031- Aynı hadisi Süheyl'den Hammad b. Seleme de rivayet etmiştir. Ancak bu rivayette şöyle bir ayrıntı zikredilmektedir; "Ali ؓ kalktı ve görevinde azimli olmak için geri dönmedi."

1032- Daha önce geçen '990' rakamlı rivayetle aynıdır. Ancak burada ki rivayetin ravisi Zeyd b. Sabit'tir ؓ.

⁹⁶³ Şayet bir topluluk ya da fert İslam'a girdikten sonra onun ahkâmını yerine getirmez veya inkâr ederse, örneğin bir beldenin tümüyle ezanı terk etmesi ya da herhangi birinin -Allah muhafaza-dinden donmesi (riddet) durumlarında onlarla ta ki bu yaptıklarından dönene kadar savaşılır. Zira bu İslam'ın kişi ve toplum üstündeki haklarındanır.

'Hesapları ise Allah'a ﷻ aittir' ifadesinden maksat -Allah en iyisini bilir- şudur: Bizler, zahire binaen hüküm vermemiz sebebiyle kişinin İslam'a gerçek manada gönül vererek mi yoksa korku, nifak sokma, kendini koruma veya başka bir amaçla mı girdiğini bilemeyiz. Bu sebeple insanların ağızından çıkan şehadetle yetinip onların durumunu Allah'a ﷻ bırakırız. Onları yalan söylemekle itham edip canlarına kıymayız ki bu konuda Usame b. Zeyd'in rahimehullah kıssası pek meşhurdur. [Mütercim]

⁹⁶⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. es-Sünenü'l-Kübrâ, 8350, 8351, 8352; İbn-i Mende, el-İmân, 1/261; İbn-i Sa'd, 2/305. Bkz. '987' '988' ve '1009' rakamlı rivayetler

۱۰۳۳- عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: كُنَّا نَتَحَدَّثُ أَنَّ أَفْضَلَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

1033- Alkame'nin Abdullah b. Mesud'dan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: "Biz, Medine ehlinin en faziletlisi Ali b. Ebu Talip'in olduğunu konuşurduk."⁹⁵

۱۰۳۴- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرِيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ بَرِيْدَةَ الْأَسْلَمِيِّ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا نَزَلَ بِحَضْرَةِ أَهْلِ خَيْبَرَ قَالَ: "لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ"، فَلَمَّا كَانَ الْغَدُ دَعَا عَلِيًّا، وَهُوَ أَرْمَدُ، فَتَقَلَّ فِي عَيْنَيْهِ، وَأَعْطَاهُ اللَّوَاءَ، وَنَهَضَ مَعَهُ النَّاسُ فَلَقُوا أَهْلَ خَيْبَرَ، فَإِذَا مَرْحَبٌ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ يَرْتَجِرُ، وَإِذَا هُوَ يَقُولُ:

قَدْ عَلِمْتُ خَيْبَرَ أَنِّي مَرْحَبٌ ... شَاكِي السَّلَاحِ بَطْلٌ مُجْرَبٌ

إِذَا الْكَيْوُثُ أَقْبَلَتْ تَلْهَبٌ ... أَطْعَمُ أَخِيَانًا وَحِينًا أَضْرَبُ

فَاخْتَلَفَ هُوَ وَعَلِيٌّ ضَرْبَتَيْنِ، فَضْرَبَهُ عَلَى رَأْسِهِ حَتَّى عَضَّ السَّيْفُ بِأَضْرَابِهِ، وَسَمِعَ أَهْلُ الْفَسْكَرِ صَوْتَ ضَرْبَتِهِ، قَالَ: فَمَا تَنَامُ آخِرُ النَّاسِ حَتَّى فَتَحَ لِأَوَّلِهِمْ، قَالَ ابْنُ جَعْفَرٍ: آخِرُ النَّاسِ مَعَ عَلِيٍّ فَفَتَحَ لَهُ وَلَهُمْ

1034- Abdullah b. Büreyde'nin, babası Büreyde el-Eslemî'den rivayet ettiğine göre Rasûlullah Hayber ahalisinin yakınında konakladığı zaman şöyle demiştir: "[Yarın] sancağı Allah ve rasûlünü seven, Allah ve rasûlünün de kendisini sevdiği bir adama vereceğim." Sabah olunca Ali'yi çağırdı ki Ali'nin gözü iltihaplıydı, ağrıyordu. Rasûlullah gözlerine tükürüğünü sürdü, ona sancağı verdi. İnsanlar O'yla beraber kalktılar ve Hayber ehli ile karşı karşıya geldiler. Baktılar ki karşılarında Merhab şöyle bir şiir söylüyor:

Hayber bilir benim Merhab olduğumu

Tepeden tırnağa silahlı, [cesareti] denenmiş kahraman

Aslanlar kükreyerek geldiğinde

Kâh mızrakla kâh kılıçla vuran

⁹⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Mecmau'z-Zevâid, 9/116; el-İstüab, 3/39; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/213

Ali عليه السلام ile Merhab, ikisi birbirlerine birer darbe vurdular. Ali عليه السلام ona öyle bir vurdu ki kılıcı, Merhab'ın ağı dişlerini ısırdı.⁹⁶⁶ İnsanların (askerlerin) ilki ve sonu için fetih nasip olmuştu. İbn-i Cafer dedi ki: "Hem Ali'ye عليه السلام hem de onunla birlikte olan insanların (askerlerin) sonuncusu için bile fetih nasip olmuştu."⁹⁶⁷

۱۰۳۵- عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَرِيَّةً وَأَمَرَ عَلَيْهِمْ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، فَأَخَذَتْ شَيْئًا فِي سَفَرِهِ، فَتَعَاهَدَ، قَالَ عَفَّانُ: فَتَعَاهَدَ أَرْبَعَةً مِنْ أَصْحَابِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَذْكُرُوا أَمْرَهُ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ عِمْرَانُ: وَكُنَّا إِذَا قَدِمْنَا مِنْ سَفَرٍ بَدَأْنَا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَلَّمْنَا عَلَيْهِ، قَالَ: فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَامَ رَجُلٌ مِنْهُمْ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ عَلَيْكَ فَعَلٌ كَذَا وَكَذَا، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، ثُمَّ قَامَ الثَّانِي فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ عَلَيْكَ فَعَلٌ كَذَا وَكَذَا، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، ثُمَّ قَامَ الرَّابِعُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ عَلَيْكَ فَعَلٌ كَذَا وَكَذَا، فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى الرَّابِعِ وَقَدْ تَغَيَّرَ وَجْهُهُ فَقَالَ: "دَعُوا عَلِيًّا، دَعُوا عَلِيًّا، إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي، وَأَنَا مِنْهُ، وَهُوَ وَلِيُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدِي".

1035- Mutarrif b. Abdullah'ın rivayet ettiğine göre İmrân b. Husayn عليه السلام şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ bir seriyeye gönderdi başına da komutan olarak Ali'yi عليه السلام görevlendirdi. Ali عليه السلام bu seferde daha önce olmayan bir şeyi ortaya çıkardı, ihdas etti ve bu [insanlar arasında] adet oldu. [Ravilerden] Affan dedi ki: Muhammed'in ﷺ ashabından dört kişi aralarında Ali'nin yaptıklarını Rasûlullah'a ﷺ söylemek anlaşma yaptılar. İmrân عليه السلام diyor ki: Seferden geldiğimizde önce Rasûlullah ﷺ yanına gider O'na selam verirdik. Bu adamlar Rasûlullah'ın ﷺ yanına girdiler, aralarından birisi kalktı ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın rasûlü! Ali şöyle-şöyle yaptı." Rasûlullah ﷺ o adamdan yüz çevirdi. Sonra ikinci biri kalktı ve dedi ki Ey Allah'ın rasûlü! Ali şöyle-şöyle yaptı." O adamdan da yüz çevirdi. Üçüncüsü kalktı ve "Ey Allah'ın rasûlü! Ali şöy-

⁹⁶⁶ Araplar arasında kullanılan bir tür tabir. Kafasını ikiye yarıdığı için sanki kılıç Merhab'ın dişlerine kadar inmiş ve onu ısırıştır. [Mütercim]

⁹⁶⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 23031

le-şöyle yaptı" dedi. Ondan da yüz çevirdi. Dördüncü kişi kalktı "Ey Allah'ın rasûlü! Ali şöyle-şöyle yaptı" dedi. Rasûlullah ﷺ yüzü değiştiği bir halde dördüncü kişiye yöneldi ve şöyle dedi: "Bırakın Ali'yi! Bırakın Ali'yi! Ali bendendir, ben de ondanım. Benden sonra Ali her müminin velisidir."⁹⁸

۱۰۳۶- حَدَّثَنِي إِسْمَاعِيلُ بْنُ سَلَمَةَ قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبِي قَالَ: بَارَزَ عُمَى يَوْمَ خَيْبَرَ مَرْحَبًا يَهُودِيٌّ، فَقَالَ مَرْحَبٌ:

قَدْ عَلِمْتُ خَيْبَرَ أَنِّي مَرْحَبٌ ... شَاكِي السَّلَاحِ بَطَلٌ مُجَرَّبٌ

إِذَا الْحُرُوبُ أَقْبَلَتْ تَلْهُبُ

فَقَالَ عُمَى غَامِرٌ:

قَدْ عَلِمْتُ خَيْبَرَ أَنِّي غَامِرٌ ... شَاكِي السَّلَاحِ بَطَلٌ مُغَامِرٌ

فَاخْتَلَفَا ضَرْبَتَيْنِ، فَوَقَعَ سَيْفُ مَرْحَبٍ فِي ثَرَسِ غَامِرٍ، وَذَهَبَ يُسْقَلُ لَهُ، فَرَجَعَ السَّيْفُ عَلَى سَاقِهِ، فَقَطَعَ أَكْحَلَهُ، فَكَانَتْ فِيهَا نَفْسُهُ، قَالَ سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ: فَلَقِيتُ نَاسًا مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: بَطَلٌ عَمِلَ غَامِرٌ قَتَلَ نَفْسَهُ، قَالَ سَلَمَةُ بْنُ الْأَكْوَعِ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بَطَلٌ عَمِلَ غَامِرٌ قَتَلَ نَفْسَهُ؟ قَالَ: "مَنْ قَالَ ذَلِكَ؟" قُلْتُ: نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِكَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "كَذَبَ مَنْ قَالَ ذَلِكَ، بَلْ لَهُ أَجْرُهُ مَرَّتَيْنِ"، إِنَّهُ جِئَ خَرَجَ إِلَى خَيْبَرَ جَعَلَ يَرْتَجِزُ بِأَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَفِيهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسُوقُ الرِّكَابَ، وَهُوَ يَقُولُ:

تَاللَّهِ لَوْلَا اللَّهُ مَا اهْتَدَيْتَا ... وَمَا تَصَدَّقْتَا وَلَا صَلَّيْتَا

إِنَّ الَّذِينَ قَدْ بَغَوْا عَلَيْنَا ... إِذَا أَرَادُوا فِتْنَةً أَبَيْتَا

وَنَحْنُ عَنْ فَضْلِكَ مَا اسْتَعْفَيْنَا ... فَكَيْتَ الْأَقْدَامُ إِنْ لَاقَيْتَا

وَأَنْزَلَن سَكِينَةً عَلَيْنَا

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ هَذَا؟" قَالَ: عَامِرٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "غَفَرَ لَكَ رَبُّكَ"، قَالَ: وَمَا اسْتَغْفَرُ لِإِنْسَانٍ قَطُّ يَخْصُهُ إِلَّا اسْتَشْهَدَ، فَلَمَّا بَلَغَ ذَلِكَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ مَتَّعْتَنَا بِعَامِرٍ، فَاسْتَشْهَدَ" قَالَ سَلَمَةُ: ثُمَّ إِنَّ نَبِيَّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْسَلَنِي إِلَى عَلِيٍّ فَقَالَ: "لَأَعْطِيَنَّ الرَّايَةَ الْيَوْمَ رَجُلًا يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، أَوْ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ"، قَالَ: فَجِئْتُ بِهِ أَقْوَدُهُ أَرْمَدَ، فَبَصَقَ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَيْنَيْهِ، ثُمَّ أَعْطَاهُ الرَّايَةَ، فَخَرَجَ مَرْحَبٌ يَخْطُرُ بِسَيْفِهِ وَيَقُولُ:

قَدْ عَلِمْتُ خَيْرٌ أَنِّي مَرْحَبٌ ... شَاكِي السَّلَاحِ بَطْلٌ مُجْرَبٌ
إِذَا الْخُرُوبُ أَقْبَلَتْ تَلَهَّبُ
فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ:

أَنَا الَّذِي سَمَّيْتُ أُمِّي حَيْدَرَةَ ... كَلِمَتِ غَابَاتٍ كَرِيهِهِ الْمَنْظَرَةَ
أَوْفِيهِمْ بِالصَّاعِ كَسِيلُ السُّنْدَرَةِ
فَقَلَقَ رَأْسَ مَرْحَبٍ بِالسَّيْفِ، وَكَانَ الْفَتْحُ عَلَى يَدَيْهِ

1036- İyâs b. Seleme bana şöyle anlattı: Babam bana şöyle dedi: "Amcam Hayber günü Yahudi Merhab ile beraber mübareze yaptı. Merhab şu şiiri okudu:

Hayber bilir ki ben Merhab'ım!

Tepeden turnağa silahlı, tecrübeli kahramanım

Aslanlar kükreyip geldiklerinde

Amcam Amir şöyle dedi:

Hayber bilir ki ben Amir'im

Tepeden turnağa silahlı, tehlikelerden sakınmaz kahramanım

İkisi birer kılıç darbesi vurdular. Merhab'ın kılıcı Amir'in kalkanına isabet etti. Amir [alttan vurmak için] eğilerek hamle yaptı ancak kılıcı [kısa olduğu için] dönüp kendi bacağına isabet etti. Damarını kesti ki bu onun yaşam damarıydı. Seleme b. Ekva' ؓ diyor ki: Nebi'nin ؓ ashabından bazı kişilerle karşılaştım dediler ki "Amir'in yaptığı amel batıl olmuştur; O kendini öldürmüştür." Seleme b. Ekva' ؓ diyor ki: dedim ki "Ey Allah'ın rasûlü! Amir'in yaptığı amel batıl olmuş, kendini öldürmüş doğru mu? Dedi ki: "Kim söyledi bunu?" Ben de "Ashabından bazıları" dedim. Bunun üzerine Rasû-

İlallah ﷺ şöyle buyurdu: **"Kim söylediye yalan söylemiştir. Bilakis onun ecri iki kattır."**

Amir, Hayber'e savaşa çıktığında, Nebî ﷺ de aralarındayken ve binekleri sürerken ashaba çok güzel şiirler söylüyordu. Şöyle diyordu:

Tallahi Allah olmasaydı hidayet bulamazdık

Sadaka veremez namaz kılamazdık

Bize karşı gelenler

Fitne istediklerinde bunu kabullenmeyiz

Biz senin iyiliklerinden müstağni değiliz

Ayaklarımızı sabit kıl buluşursak düşman ile

Üzerimize sükûneti indir

Rasûlullah ﷺ dedi ki "Kimdir bunu söyleyen?" Seleme "Amir'dir, ey Allah'ın rasûlü" dedi. Bunun üzerine şöyle buyurdu: **"Rabb'in seni bağışlasın."** Seleme diyor ki: Rasûlullah ﷺ kim için özel olarak istiğfarda bulunmuşsa o kişi mutlaka şehid olmuştur. Bu haber Ömer'e ﷺ ulaşınca dedi ki: "Ey Allah'ın rasûlü! Bizi de Amir ile faydalandırsan (istiğfarda bulunsan) ki O, şehid olmuştur." Seleme dedi ki: Sonra Nebî ﷺ beni Aliye gönderdi ve şöyle dedi: **"Bugün sancağı, Allah ve rasûlünü seven ya da Allah ve rasûlünün kendisini sevdiği bir adama vereceğim."** O'nu gözü ağnyorken getirdim. Nebî ﷺ gözlerine tükürüğünü sürdü sonra sancağı O'na verdi. Merhab sallana sallana çalılı bir şekilde yürüyerek çıkmış şöyle diyordu:

Hayber bilir benim Merhab olduğumu

Tepeden tırnağa silahlı, [cesareti] denenmiş kahraman

Savaşlar kızışıp şiddetlendiği zaman

Ali ﷺ [karşılık olarak] şöyle dedi:

Annem benim ismini Haydar koymuş

Ormanların aslanı, ürkütücü manzaralı

Onların karşılığını Coşkun sel gibi o aldığına ona fazlasıyla ödetirim

Merhab'ın kafasını kılıcıyla yardı ve fetih O'nun elleriyle geldi.⁹⁶⁹

⁹⁶⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Sahih-i İbn-i Hibbân, 6935

۱۰۳۷- عَنْ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: أَخْبَرَنِي سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرٍ: "لَأُعْطِينَ الرَّايَةَ عَدَا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ، يُحِبُّ اللَّهُ وَرَسُولَهُ، وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ"، قَالَ: قَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لِيَلْتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطِي، فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ عَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا، فَقَالَ: "أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ؟" فَقَالَ: هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ، قَالَ: "فَارْسُلُوا إِلَيْهِ"، فَأَتِيَ بِهِ، قَبَضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ، حَتَّى كَأَنَّ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ، فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ، فَقَالَ عَلِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا؟ قَالَ: "انْقُذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ، وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ، فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ تَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ"

1037- Ebu Hazim şöyle diyor: Sehl b. Sa'd ؓ bana şöyle haber verdi: Rasûlullah ﷺ Hayber günü şöyle dedi: "**Yarın sancağı Allah'ın kendisine fetih nasip edeceği birine vereceğim. O, Allah ve rasûlünü sever, Allah ve rasûlü de onu sever.**" O gece insanların hepsi aralarında barağın kime verileceğini konuştular. Sabah olduğunda herkes Rasûlullah'ın ﷺ yanına gitti, hepsi de sancağın kendisine verilmesini umuyordu. Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ali b. Ebu Talip nerede?" Aralarından biri "O, gözlerinden şikâyetçidir, ey Allah'ın rasûlü" dedi. Dedi ki: O'na birini gönderin." Ali ؓ getirildi ve Rasûlullah ﷺ O'nun gözlerine tükürüğünü sürüp dua etti, öyle ki hiç acı çekmemiş gibi oluverdi. Sonra sancağı O'na verdi ve Ali ؓ şöyle dedi: "Ey Allah'ın rasûlü! Bizler gibi olana kadar mı onlarla savaşıyım?" Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "**Onların meydanına girene kadar acele etme. Sonra onları İslam'a çağır ve bu konuda onlara üzerlerine vacip olan Allah'ın hakkını haber et. Vallahi, Allah'ın senin elinle bir kişiye hidayet etmesi senin için kızıl develerden daha hayırlıdır.**"⁹⁷⁰

۱۰۳۸- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَقِيلٍ، عَنْ جَابِرٍ، هُوَ ابْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدَ امْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ صَنَعَتْ لَهُ طَعَامًا، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ، وَقَالَ فِي آخِرِهِ: "يَدْخُلُ عَلَيْكُمْ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ"، فَرَأَيْتُ

⁹⁷⁰ Buhari, 2942, 3009, 3701, 4210; Müslim, 2406; Müsned, 22821

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُدْخِلُ رَأْسَهُ تَحْتَ الْوُدِيِّ وَيَقُولُ: "اللَّهُمَّ إِنْ شِئْتَ جَعَلْتَهُ عَلِيًّا"،
فَدَخَلَ عَلَيْهِ، فَهَنَيْتَاهُ.

1038- Abdullah b. Muhammed b. Akil Cabir b. Abdullah el-Ensari şöyle dedi: Rasulullah efendimiz ؑ ile beraber O'na yemek hazırlamış olan Ensar'dan bir kadının yanında idik. Nebî ؑ şöyle dedi: -hadisin tamamını zikretti, sonunda şöyle dedi- "Şimdi yanınıza Cennet ehlinde bir adam girecek." Nebî'yi ؑ kafasını küçük bir hurma ağacının altına sokarken ve şöyle derken gördüm: "Allah'ım! Dilersen bu kişiyi Ali yaparsın." Ali ؑ içeri girdi ve O'nu tebrik ettük.⁹⁷¹

Ebubekir b. Malik'in Abdullah dışındaki şeyhlerinden aktarmış olduğu

⁹⁷¹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 14550, 14838, 15065, 15162

HZ. Ali'nin *radiyallahu anhu* FAZİLETLERİ HAKKINDA BİR BÖLÜM

۱۰۳۹- عَنْ أُمِّ شَرَّاحِيلَ، عَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعَثَ عَلِيًّا فِي سَرِيَّةٍ، فَرَأَيْتُهُ رَافِعًا يَدَيْهِ وَهُوَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ لَا تُمِيتْنِي حَتَّى تُرَبِّيَنِي عَلِيًّا"

1039- Ümmü Şerâhîl'in Ümmü Ayye'den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah Ali'yi bir seriyyede görevlendirdi. Gördüm ki ellerini kaldırmış şöyle dua ediyor: "Allah'ım Ali'yi [bir kez] daha görene dek canımı alma!"⁹⁷²

۱۰۴۰- عَنْ عَمْرِو، يَقْنِي: ابْنُ مَرْةٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حَمْزَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمٍ يَقُولُ: أَوَّلُ مَنْ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

1040- Amr b. Murre dedi ki: Ebu Hamza'yı şöyle derken işittim: Zeyd b. Erkan'ı işittim, şöyle diyordu: "Nebî ile beraber ilk namaz kılan kişi Ali b. Ebu Talip'tir .

⁹⁷³

۱۰۴۱- عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ قَالَ: قُلْتُ لِسَعْدِ بْنِ مَالِكٍ: إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْ حَدِيثٍ وَأَنَا أَهْلُكَ أَنْ أَسْأَلَكَ عَنْهُ، قَالَ: فَقَالَ: لَا تَفْعَلْ يَا ابْنَ أَخٍ، إِذَا عَلِمْتَ أَنَّ عِنْدِي عِلْمًا فَسَلِّني عَنْهُ وَلَا تَهْنِني، فَقُلْتُ: قَوْلُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ حِينَ خَلَفَهُ فِي الْمَدِينَةِ فِي غَزْوَةِ ثُبُوكَ، فَقَالَ عَلِيُّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تُخَلِّفُنِي فِي الْخَالِفَةِ فِي النِّسَاءِ وَالصَّبِيَّانِ؟ قَالَ: "أَمَا تَرْضَى

⁹⁷² Bu rivayetin isnadı zayıftır. Tirmizî, 3737; el-Mu'cemu'l-Evsat, 2432; Usdu'l-Gâbe, 3/292

⁹⁷³ Bu rivayetin isnadı sahihtir. bkz. '1004' rakamlı rivayet

أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى؟ قَالَ: بَلَى، فَرَجَعَ مُسْرِعًا كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى غُبَارِ قَدَمَيْهِ يَسْطَعُ.

1041- Said b. Müseyyib'den *rahimehullah* rivayet edildiğine göre O şöyle demiştir: Sa'd b. Malik'e *rahimehullah* sordum: Ben bir hadis hakkında sana sormak istiyorum ancak sana sormaktan çekiniyorum. Dedi ki: Öyle yapma ey kardeşimin oğlu! Yanımda bir ilim olduğunu bildiğin zaman bana onun hakkında sor, çekinme! Dedim ki: Tebük gazvesinde Nebî'nin Medine'de Ali'yi bıraktığında O'na dediği sözü soruyorum. [Sa'd b. Malik dedi ki] Ali şöyle demişti: "Ey Allah'ın rasûlü! Beni geride kalanların, kadın ve çocukların arasında mı bırakıyorsun?" Rasûlullah de O'na "**Benim yanımda, Harun'un Musa'da ki yerine sahip olmaya razı değil misin?**" Ali "Tabi ki [razıyım] dedi." Daha sonra hızlı bir şekilde döndü, sanki O'nun [yürürken] ayaklarının çıkardığı tozun parlamakta olduğunu görür gibiyim."⁹⁷⁴

1042- Daha önce geçen '1016' rakamlı hadisle aynıdır. Şu kadarı var ki bu rivayette Hammad'dan hadisi alan Haccac iken, diğer rivayette Affan'dır.

١٠٤٣- عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ الْوَلِيدَ بْنَ عَقْبَةَ قَالَ لِعَلِيٍّ: أَلَسْتَ أَيْسَطَ مِنْكَ لِسَانًا، وَأَحَدَ مِنْكَ سِنَانًا، وَأَمَلًا مِنْكَ خَشَوًا؟ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ}

1043- Ahdullah b. Abbas'ın rivayet ettiğine göre Velid b. Ukbe Ali'ye şöyle demiştir: "Ben senden daha iyi dilli, daha keskin mızraklı ve [bilgi, birikim olarak] daha dolu değil miyim?" Bunun üzerine Allah şu ayeti indirdi; "**Hiç Mümin olan ile fasık olan bir olur mu? Bunlar eşit olmazlar.**" [Secde, 32/18]⁹⁷⁵

1044- Daha önce geçen '1030' rakamlı rivayetle aynıdır. Şu kadarı var ki bu rivayette Süheyl b. Ebu Salih'ten hadisi alan Hammad iken, diğer rivayette Vüheyb'tir.

1045- Daha önce geçen '957' rakamlı rivayetle aynıdır.

⁹⁷⁴ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 1490

⁹⁷⁵ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Vâkıdî, Esbâbu'n-Nüzûl, s. 200; Tefsîru't-Taberî, 21/68; Suyûtî, ed-Durru'l-Mensûr, 5/177

١٠٤٦- قنسا مُحَمَّدٌ وَهُوَ ابْنُ سِيرِينَ، عَنْ عُثَيْدَةَ قَالَ: قَالَ لِي: لَا أَشْنُكَ إِلَّا مَا أَتَانِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: "فِيهِمْ مُودُنُ الْيَدِ، أَوْ مَقْدُونُ الْيَدِ، أَوْ مُخَدَجُ الْيَدِ، لَوْلَا أَنْ تَنْظُرُوا لِأَنْبَاءِكُمْ مَا وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ يَقَاتِلُونَهُمْ عَلَى لِسَانِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ"، قَالَ: قُلْتُ: أَنْتَ سَمِعْتَهُ مِنْ مُحَمَّدٍ قَالَ: إِي وَرَبِّ الْكَعْبَةِ، إِي وَرَبِّ الْكَعْبَةِ، إِي وَرَبِّ الْكَعْبَةِ، يَغْنِي ثَلَاثًا

1046- Muhammed b. Sîrîn, Ubeyde'den şunu rivayet etmiştir: Ubeyde bana dedi ki: Sana sadece, Ali b. Ebu Talip'in ﷺ dediğini söyleyeceğim. O şöyle demişti: "Mağrur olmayacağınızı bilsem, sizlere, Allah'ın ﷺ Muhammed'in ﷺ lisanı üzerine, onlarla (ashapla) savaşınlara karşı vaat ettiklerini söyledim." Ubeyde dedi ki: "Bunu Muhammed ﷺ'den mi duydun?" dedim. Üç defa şöyle dedi: "Kabe'nin Rabb'ine yemin olsun, Kabe'nin Rabb'ine yemin olsun, Kabe'nin Rabb'ine yemin olsun!"⁹⁷⁶

١٠٤٧- عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ: "تَوْتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِنَاقَةٍ مِنْ نَوَاقِ الْجَنَّةِ، فَتَرْكَبُهَا وَرُكْبَتُكَ مَعَ رُكْبَتِي، وَفَحْدُكَ مَعَ فَحْدِي، حَتَّى تَدْخُلَ الْجَنَّةَ".

1047- Enes b. Malik'in ﷺ rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ Ali'ye ﷺ şöyle buyurmuştur: "Kıyamet günü sana Cennet develerinden bir deve verilir de sen de ona binersin. Cennete girene kadar dizin dizime, bacağın bacağıma dokunur."⁹⁷⁷

١٠٤٨- عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ، عَنْ أَبِي لَيْلَى الْكِنْدِيِّ أَنَّهُ حَدَّثَهُ قَالَ: سَمِعْتُ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ يَقُولُ، وَلَحْنُ نَنْتَظِرُ جَنَازَةً، فَسَأَلَهُ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ فَقَالَ: أَبَا عَامِرٍ، أَسَمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ يَوْمَ غَدِيرِ خَمٍّ لِعَلِيٍّ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاةً فَعَلِيٌّ مَوْلَاةٌ؟" قَالَ: نَعَمْ، قَالَ أَبُو لَيْلَى: فَقُلْتُ لَزَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ: قَالَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَدْ قَالَهَا لَهُ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ؟ فَقَالَ: نَعَمْ."

⁹⁷⁶ Müslim, 1066; Ebu Davud, 4763,4768; İbn-i Mâce, 167; Müsned, 626, 735, 904, 1224, 1332

⁹⁷⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. ez-Zehâiru'l-Ukbâ, s. 91; İbn-i Ebi'l Hadîd, Şerhu Nehci'l-Belâğa, 2/431

1048- Seleme b. Küheyl'in Ebu Leyla el-Kindi'den rivayet ettiğine göre Ebu Leyla O'na şöyle anlatmış: Biz bir cenazeyi bekliyorken topluluktan birisi Zeyd b. Erkam'a ﷺ şöyle dedi: Ey Ebu Amir! Rasûlullah'ın ﷺ 'Gadîr-i hum' gününde Ali'ye ﷺ şöyle dediğini duydun mu; "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır"? Zeyd ﷺ dedi ki: "Evet [duydu]." Ebu Leyla dedi ki: Zeyd b. Erkam'a ﷺ bunu Rasûlullah ﷺ mi dedi" diye sordum, "Evet" dedi. Dört defa demesine rağmen her seferinde "evet" cevabını vermiştir.⁹⁷⁸

١٠٤٩- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنِ الْخَارِثِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا كَانَتْ لَيْلَةُ بَذْرِ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ يَسْتَقْبِلُنَا مِنَ الْمَاءِ؟" فَأَخْجَمَ النَّاسُ، فَقَامَ عَلِيٌّ فَأَخْتَضَرَ قَرْبَةً ثُمَّ أَتَى بِثَرَا بَعْدَهُ الْقَفْرِ مُظْلِمَةً فَأَنحَدَرَ فِيهَا، فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى جِبْرِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ: تَأَهَّبُوا لِنَصْرِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَحِزْبِهِ، فَهَبَطُوا مِنَ السَّمَاءِ لَهُمْ لَفْظٌ يُدْعَوْنَ مِنْ سَمْعِهِ، فَلَمَّا حَادَوْا الْبِئْرَ سَلَّمُوا عَلَيْهِ مِنْ عِنْدِ آخِرِهِمْ إِكْرَامًا وَتَخْلِيلًا.

1049- Ebu İshak el-Hemdânî'nin Haris'ten rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Bedir gecesi Rasûlullah ﷺ buyurdu ki: "Kim bize su getirir?" İnsanlar [bunu yapmaktan] kaçındı. Ali ﷺ ise ayağa kalkıp bir kurbayı kucakladı sonra da dibi derin ve karanlık olan bir kuyuya geldi ve içine indi. O esnada Allah ﷻ Cebrâîl, Mikâîl ve İsrâfîl'e *aleyhimusselam* şöyle vahyetti: "Muhammed ﷺ ve onunla beraber olanlara yardım etmek için hazırlanın." Böylece gök yüzünden indiler. Onların, duyanı ürküten bir gürültüsü vardı. Kuyunun yanına geldiklerinde ise hepsi, yüceltmek ve saygı göstermek için Ali'ye ﷺ selam verdiler."⁹⁷⁹

١٠٥٠- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ، عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، أَنَّ عَلِيًّا أَخْبَرَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَرَفَهُ وَفَاطِمَةَ لَيْلَةً، فَقَالَ لَهُمْ: "أَلَا تَصَلُّونَ؟" فَقَالَ عَلِيٌّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَنْفُسَنَا بِيَدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، إِنْ شَاءَ أَنْ يَبْعَثَنَا بَعَثًا، فَانْصَرَفَ فَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيْهِ شَيْئًا وَهُوَ يَقُولُ: {وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا}

1050- Ali b. Hüseyin'in Hüseyin b. Ali'den rivayet ettiğine göre Ali ﷺ O'na şöyle haber etmiş: Rasûlullah ﷺ bir gece O ve Fatuma'nın ﷺ kapısını

⁹⁷⁸ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır.

⁹⁷⁹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Şerhu Nehci'l-Belâğa, 2/430; ez-Zehâiru'l-Ukbâ, s. 69

çalmış ve şöyle demiş: "Namaz kılmıyor musunuz?" Ali rahme şöyle demiştir: "Ey Allah'ın rasûlü! Canlarımız Allah'ın rahme elindedir. Şayet bizi [namaza] kaldırmak isterse kaldırır." Bunun üzerine Rasûlullah rahme hiçbir şey demeden [sadece] şu ayeti okuyarak arkasını dönüp gitti: "İnsan tartışmaya çok düşkün olan bir varlıktır." [Kehf, 18/54]⁹⁸⁰

۱۰۵۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ أَبَا بَكْرٍ وَعُمَرُ خَطَبَا إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ، فَقَالَ: "إِنَّهَا صَغِيرَةٌ"، فَخَطَبَهَا عَلِيٌّ، فَرَوَّجَهَا مِنْهُ.

1051- Abdullah b. Bureyde'nin babasından rivayet ettiğine göre Ebubekir ve Ömer rahme Rasûlullah'tan rahme [kızı] Fatıma'yı rahme istemişler, O da "Fatıma daha küçüktür" demiş. Bunun üzerine Ali rahme O'na talip olmuş Rasûlullah rahme de O'nu Ali rahme ile evlendirmiştir.⁹⁸¹

۱۰۵۲- عَنْ أَنَسٍ، يَتَعْنِي: ابْنَ مَالِكٍ، قَالَ: قُلْنَا لِسَلْمَانَ: سَلِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ وَصِيٍّ، فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ وَصِيكَ؟ قَالَ: "يَا سَلْمَانُ، مَنْ كَانَ وَصِيَّ مُوسَى؟" قَالَ: يُوشَعَ بْنِ نُونٍ، قَالَ: "فَإِنَّ وَصِيَّ وَوَارِثِي يَقْضِي ذَنْبِي، وَيَسْجِزُ مَوْعُودِي: عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ"

1052- Enes b. Malik rahme dedi ki: Selman'a rahme "Nebî'ye rahme sorsana vasiyetini kime bırakacakmış" dedik, Selman rahme da "Ey Allah'ın rasûlü! Kime bırakacaksın vasiyetini?" dedi. Rasûlullah rahme şöyle dedi: "Ey Selman! Musa'nın vasiyet bıraktığı kişi kimdi?" Dedi ki: Yûsa b. Nûn'du *aleyhisselam*. Rasûlullah rahme dedi ki: "Benim vasiyet bıraktığım ve mirasçım borcumu öder ve vaat olduğum şeyi yerine getirir; O Ali'dir."⁹⁸²

۱۰۵۳- عَنْ الْحَارِثِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيٍّ: "أَلَا أَعْلَمُكَ دُعَاءَ إِذَا دَعَوْتَ بِهِ غَفَرَ اللَّهُ لَكَ، وَإِنْ كُنْتَ مَغْفُورًا لَكَ؟" قَالَ: بَلَى، قَالَ: "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ."

⁹⁸⁰ Buḥārî, 1127, 7347, 7465; Müslim, 775; Nesâî, 1611, 1612; Müsned, 571, 575, 705, 900, 901

⁹⁸¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Nesâî, 3221; Sahîh-i İbn-i Hibbân, 6948

⁹⁸² Bu rivayet uydurmadır. İbn-i Hibbân, el-Mecrûhîn, İbnu'l Cevzî, el-Mevdûât, 1/374; Suyûtî, el-Leâli, 1/358 İmam Zehebî bu rivayet hakkında 'uydurmadır' demiştir.

1053- Haris'in Ali'den rivayet ettiğine göre Nebî O'na şöyle demiştir: "Kendisiyle dua ettiğinde velev ki bağışlanmış dahi olsan Allah'ın seni bağışlayacağı bir dua öğreteyim mi sana?" Ali dedi ki: "Elbette." Rasûlullah şöyle buyurdu:

"Lâ ilâhe illallâhu'l-Aliyyu'l-Azîm. Lâ ilâhe illallâhu'l-Halîmu'l-Kerîm ve Subhânallâhi Rabbi'l-Arşî'l-Azîm."⁹⁸³

1054- Daha önce geçen '987' rakamlı rivayetle aynıdır. Ancak diğer rivayette 'falanca' diye geçen kişinin bu rivayette açıkça 'Zübeyir b. Avvam' olduğu ve Ali'nin Hayber'le birlikte Fedek'i de fethetmeye muvaffak olduğu zikredilmiştir.

۱۰۵۵- عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَى بَيْنَ النَّاسِ وَتَرَكَ عَلِيًّا حَتَّى بَقِيَ آخِرُهُمْ لَا يَرَى لَهُ أَخًا فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَخْتِ بَيْنَ النَّاسِ وَتَرَكَنِي؟ قَالَ: "وَلَمْ تَرَ بَنِي تَرَكَنَا؟ إِنَّمَا تَرَكَتُكَ لِنَفْسِي، أَنْتَ أَجِي، وَأَنَا أَخُوكَ، فَإِنْ ذَاكَ أَخَذَ فَقُلْ: أَنَا عَبْدُ اللَّهِ وَأَخُو رَسُولِهِ، لَا يَدْعِيهَا بَعْدَ إِلَّا كَذَابٌ."

1055- Ömer b. Abdullah'ın babasından, babasının da dedesinden rivayet ettiğine göre Nebî sahabeler arasında kardeşlik tesis etti. Ali'yi ise onların sonuncusu olarak bıraktı öyle ki Ali kendine kardeş olacak birini görmiyordu. Dedi ki: "Ey Allah'ın rasûlü! İnsanlar arasında kardeşlik tesis ettin ve beni bıraktın öyle mi?" Rasûlullah dedi ki: "Seni niçin bıraktığımı sanıyorsun? Seni sadece kendim için [bana kardeş olası diye] bıraktım. Sen benim kardeşimsin ben de senin kardeşimim. Biri senle bu konuyu konuşacak olursa ona de ki: Ben Allah'ın kulu ve O'nun rasûlünün kardeşiyim. Bundan sonra bunu (benle kardeş olmayı) ancak yalancı olan iddia eder."⁹⁸⁴

1056- Daha önce geçen '1030' rakamlı rivayetle aynıdır. Şu kadarı var ki bu rivayette Süheyl b. Ebu Salih'ten hadisi alan Hammad iken, diğer rivayette Vüheyb'tir.

⁹⁸³ Duanın manası şöyledir: "Yüce ve ulu olan Allah'tan başka ilah yoktur. Yumuşak davranan (el-Halim) ve lütfu, keremi bol olan (el-Kerim) Allah'tan başka ilah yoktur ve Allah her türlü eksiklikten münezzehtir, yüce Arş'ın Rabb'idir."

Bu rivayetin isnadı zayıftır. Tirmizî, 3504; Müsned, 712, 1363

⁹⁸⁴ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. İbn-i Hibbân, el-Mecrûhîn, 2/65; İbnu'l-Kayserânî, 2/670; Târih-i Dimeşk, 42/61; İbnu'l Cevzî, el-İlelül-Mütenâhiye, 1/217

۱۰۵۷- عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا، وَعُثْمَانُ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ
بِمَنْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: {وَتَرْغَبُنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ}

1057- Ebu Salih'in Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: "Ben, Osman, Talha ve Zübeyir ﷺ ile beraber Allah'ın ﷻ haklarında şöyle buyurduğu kimselerden olmayı umarım; **"Onların kalplerindeki kini çekip almışsızdır. Hepsi kardeşler olarak karşılıklı tahtlar üzerinde otururlar."** [Hicr, 15/47]⁹⁸⁵

۱۰۵۸- عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا مَعْشَرَ بَنِي هَاشِمٍ، وَالَّذِي بَعْثَنِي بِالْحَقِّ، لَوْ أَخَذْتُ بِحَلْقَةِ بَابِ الْجَنَّةِ مَا بَدَأْتُ إِلَّا بِكُمْ".

1058- Cafer b. Muhammed'in babasından, babasının da dedesinden rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ey Haşim oğulları! Beni hak üzere gönderen Allah'a yemin olsun ki, şayet Cennet kapısının halkasından tutsaydım [oraya koymakta ilk] sizinle başladım."⁹⁸⁶

۱۰۵۹- عَنْ مُسَاوِرِ بْنِ الْحَمِيرِيِّ، عَنْ أُمِّهِ قَالَتْ: دَخَلْتُ عَلَى أُمِّ سَلَمَةَ فَسَمِعْتُهَا تَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيِّ: "لَا يَغِيظُكَ مُؤْمِنٌ، وَلَا يَحْجُكَ مُنَافِقٌ".

1059- Musâvir el-Himyeri'nin annesinden rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ümmü Seleme'nin ﷺ yanına girdim ve O'nun şöyle söylediğini işittim: Rasûlullah ﷺ Ali'ye ﷺ şöyle dedi: "Mümin senden nefret etmez, münafık ise sana muhabbet beslemez."⁹⁸⁷

1060- Daha önce geçen '1035' rakamlı rivayetle aynıdır. Şu kadarı var ki bu rivayette Affân'dan hadisi alan Züheyr b. Harb iken diğer rivayette Abdürrezzak'tır.

⁹⁸⁵ Bu rivayetin sahihtir.

⁹⁸⁶ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Târîhu Bağdâd, 9/439; el-İlelu'l-Mülenâhiye, 1/286

⁹⁸⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Tirmizî, 3717; Müsned, 26507;

١٠٦١- عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ عَلَى جِزَاءٍ هُوَ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ، وَعَلِيٌّ، وَطَلْحَةُ، وَالزُّبَيْرُ، فَتَحَرَّكَ الصَّخْرَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَهْدِنِي فَمَا عَلَيْكَ إِلَّا نَبِيٌّ، وَصِدِّيقٌ، وَشَهِيدٌ".

1061- Süheyl b. Ebu Salih'in babasından, babasının da Ebu Hureyre'den rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ, Ebubekir, Ömer, Osman, Ali, Talha ve Zübeyir Hira'nın üstündeydi. Kaya hareket etti, sallandı. Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "Sakin ol! Üzerinde Peygamber, Sıddık ve şehitten başkası yoktur."⁹⁸⁸

١٠٦٢- عَنْ مُخْتَارِ التَّمَارِ، عَنْ أَبِي مَطَرٍ النَّصْرِيِّ، أَنَّهُ شَهِدَ عَلِيًّا أَتَى أَصْحَابَ التَّمْرِ وَجَارِيَةً تَبْكِي عِنْدَ التَّمَارِ فَقَالَ: "مَا شَأْنُكَ؟" قَالَتْ: بَاعَنِي تَمْرًا بِدِرْهَمٍ، فَرَدَّهُ مُؤَلَايَ فَأَبَى أَنْ يَقْبَلَهُ، قَالَ: يَا صَاحِبَ التَّمْرِ، خُذْ تَمْرَكَ وَأَعْطِهَا دِرْهَمَهَا، فَإِنَّهَا خَادِمٌ وَلَيْسَ لَهَا أَمْرٌ، فَدَفَعَ عَلِيًّا، فَقَالَ لَهُ الْمُسْلِمُونَ: تَذَرِي مَنْ دَفَعْتَ؟ قَالَ: لَا، قَالُوا: أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَصَبَّ تَمْرَهَا وَأَعْطَاهَا دِرْهَمَهَا، قَالَ: أَحَبُّ أَنْ تَرْضَى عَنِّي، قَالَ: مَا أَرْضَايَ عَنْكَ إِذَا أَوْفَيْتَ النَّاسَ حُقُوقَهُمْ.

1062- Hurma satıcısı Muhtar'ın Ebu Matar el-Basrî'den rivayet ettiğine göre O, şuna şahit olmuş: Ali ﷺ hurma satan esnafın yanına geldi, hurmacının birinin yanında bir cariyeye ağılıyordu. Ona "Senin neyin var" diye sordu. Cariye de şöyle cevap verdi: Bana bir dirhemlik hurma sattı ancak sahibim bunu reddetti, kabul etmek istemedi. Ali ﷺ dedi ki: "Ey hurma sahibi! Hurmanı al ve ona da bir dirhemini geri ver. O bir hizmetçidir (köledir) söz sahibi değildir." Hurmacı Ali'yi kovdu. Müslümanlar dedi ki: Sen kimi kovduğunu biliyor musun? O da "Hayır" dedi. Onlar da "Emirülmümini kovdun!" dediler. Hurmacı hemen hurmasını da dirhemini de geri verdi ve şöyle dedi: Benden razı olmanı istiyorum. Ali ﷺ dedi ki: "İnsanların haklarını eda edersen senden niçin razı olmayayım?"⁹⁸⁹

⁹⁸⁸ Bu rivayetin isnadı hasen olmakla beraber, hadis sahih olarak da gelmiştir. Bkz. '81' '82' ve '83' rakamlı rivayetler

⁹⁸⁹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/278; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 8/4

۱۰۶۳- حَدَّثَنِي أَبُو الْوَصَّاحِ الشَّيْبَانِيُّ قَالَ: حَدَّثَنِي رَجُلٌ قَالَ: رَأَيْتُ عَلَيْكَ مَرْجَارِيَّةً تَتَنَاقُ مِنْ لَحَامٍ، فَقَالَتْ: زِدْنِي، فَانْتَفَتَ إِلَيْهِ عَلَيَّ فَقَالَ: زِدْهَا، وَنَحَكَ، فَإِنَّهُ أَعْظَمَ لِمَرْكَهَ الْبَيْعِ.

1063- Ebu'l Vaddah eş-Şeybani dedi ki: Bir adam bana şöyle anlattı: Ali'yi ﷺ kasaptan et satın alan bir cariye'nin yanından geçtiğini gördüm. Cariye dedi ki: Bana daha fazla ver. Ali ﷺ kasaba dönerek dedi ki: "Yazıklar olsun sana! Ona fazlasıyla versene. Şüphesiz bu, alışverişin bereketi için daha büyük bir şeydir."⁹⁹⁰

۱۰۶۴- حَدَّثَنَا أَبُو هَاشِمٍ الرَّمَّانِيُّ، عَنْ زَادَانَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يُنْسِكُ الشُّسُوعَ بِيَدِهِ، يُمَرُّ فِي الْأَسْوَاقِ فَيَتَأَوَّلُ الرَّجُلَ الشَّنْعَ، وَيُرْشِدُ الصَّالِّ، وَيُعِينُ الْحَمَّالَ عَلَى الْحَمُولَةِ، وَهُوَ يَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ {تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ غُلُوقًا فِي الْأَرْضِ وَلَا فِسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ}، ثُمَّ يَقُولُ: هَذِهِ الْآيَةُ أَنْزَلَتْ فِي الْوَلَاةِ وَذَوِي الْقُدْرَةِ مِنَ النَّاسِ.

1064- Ebu Haşim er-Rummani'nin Zazan'dan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir:

Ali b. Ebu Talip'i ﷺ gördüm, eliyle ayakkabı bağcıkları tutuyor, çarşıda gezip bağcığı insanlara veriyor, yolunu kaybedene yol gösteriyor, hamala yükünü taşımasında yardım ediyor ve tüm bunları yaparken şu ayeti okuyordu: "İşte bu, ahiret yurdu. Biz onu yeryüzünde yücelik ve fesat istemeyenlere veriyoruz. Güzel akıbet muttakilerindir." [Kasas, 28/83] Sonra da şöyle diyordu: "Bu ayet valiler ve insanlardan kudret sahibi olanlar hakkında inmiştir."⁹⁹¹

۱۰۶۵- عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ لِلْقُرَشِيِّ مِثْلَ قُوَّةِ رَجُلَيْنِ"، يَعْْنِي مِنْ غَيْرِهِ. قَالَ ابْنُ شِهَابٍ: يُرِيدُ بِذَلِكَ تَبَلُّغَ الرَّأْيِ.

1065- Cübeyr b. Mutim ﷺ şöyle rivayet ediyor: Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Şüphesiz Kureyşli bir kişinin iki adam kadar gücü vardır."

⁹⁹⁰ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Dûlâbî, el-Kunâ, 2/147

⁹⁹¹ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Daha önce '497' rakamıyla geçmişti.

Yani başkalarından olan iki kişi. İbn-i Şihab dedi ki: Rasûlullah ﷺ bununla üstün ve seçkin görüşlü olmayı kastetmektedir.⁹⁹²

١٠٦٦- عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَنْطَبٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ، قَدُمُوا قَرِينًا وَلَا تَقْدُمُوهَا، وَتَعَلَّمُوا مِنْهَا وَلَا تَعْلَمُوهَا، قُوَّةَ رَجُلٍ مِنْ قَرْنِشٍ تَعْدُلُ قُوَّةَ رَجُلَيْنِ مِنْ غَيْرِهِمْ، وَأَمَانَةً رَجُلٍ مِنْ قَرْنِشٍ تَعْدُلُ أَمَانَةَ رَجُلَيْنِ مِنْ غَيْرِهِمْ، يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَوْصِيكُمْ بِحُبِّ ذِي أَقْرَبِيهَا: أَخِي وَإِنِّي عَمِّي عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، فَإِنَّهُ لَا يَحِبُّهُ إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَلَا يَبْغِضُهُ إِلَّا مُنَافِقٌ، مَنْ أَحَبَّهُ فَقَدْ أَحَبَّنِي، وَمَنْ أَبْغَضَهُ فَقَدْ أَبْغَضَنِي، وَمَنْ أَبْغَضَنِي عَذَّبَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ".

1066- Muttalib b. Abdullah b. Hantab, babasından şöyle rivayet ediyor: Rasûlullah ﷺ bize cuma günü hutbe verdi, dedi ki:

"Ey İnsanlar! Kureys'i öne geçirin, onun önüne geçmeyin. Ondan öğrenin, ona öğretmeyin. Kureys'ten bir adamın kuvveti onlar dışındaki iki adamın kuvvetine denk gelir. Kureys'ten bir adamın emaneti (güvenilirliği) onlar dışındaki iki adamın emanetine denk gelir. Ey İnsanlar! Size onların akrabalarını; kardeşim ve amcamın oğlu Ali b. Ebu Talip'i sevmenizi tavsiye ediyorum. Hiç şüphesiz onu müminden başkası sevmez, münafıktan başkası ondan nefret etmez. Onu seven beni sevmiştir, ondan nefret eden benden nefret etmiştir. Kim de benden nefret ederse/beni sevmezse Allah ﷻ ona azap eder."⁹⁹³

١٠٦٧- عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ: "سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا الرِّيحَانَتَيْنِ مِنَ الدُّنْيَا، فَعَنْ قَلِيلٍ يَذْهَبُ رُحْنَاكَ وَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَيْكَ"، فَلَمَّا قُبِضَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ عَلِيٌّ: هَذَا أَحَدُ الرُّكْنَيْنِ الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمَّا مَاتَتْ فَاطِمَةُ قَالَ: هُوَ الرُّكْنُ الْآخَرُ الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

⁹⁹² Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 16766, 16742; Ebu Ya'lâ, 7400; Taberânî, el-Mu'cemu'l-Ke-bîr, 2/115; İbn-i Hibbân, el-Mevârid, s. 569; Hâkim, 4/72; Hilyetu'l-Evliyâ, 9/64

⁹⁹³ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. İmam Şâfi, Müsned, s. 278; Abdürrezzak, Musannef, 11/55; Hilyetu'l-Evliyâ, 9/64

1067- Cabir b. Abdullah el-Ensari dedi ki: Rasûlullah ﷺ Ali'ye ﷺ şöyle demiştir:

"Selam olsun sana ey dünyadaki iki fesleğenin⁹⁹⁴ babası! Yakın bir zamanda iki direğin gidecek. Allah ﷻ benim senin üzerimdeki halifemdir (seni emanet bıraktığım O'dur)."

Nebî ﷺ vefat edince Ali ﷺ şöyle dedi: "Bu, Rasûlullah'ın ﷺ dediği iki direktan biridir." Fatıma ﷺ vefat edince ise şöyle dedi: "Bu da Rasûlullah'ın ﷺ dediği diğer direktir."⁹⁹⁵

١٠٦٨- عَنْ زَيْدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ حُسَيْنٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: شَكَّوْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَسَدَ النَّاسِ إِلَيَّ، فَقَالَ: "أَمَّا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ رَابعَ أَرْبَعَةٍ: أَوَّلُ مَنْ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ أَنَا وَأَنْتَ وَالْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ، وَأَرْوَاغُنَا عَنْ أَيْمَانِنَا، وَعَنْ شِمَائِلِنَا، وَذَرَارِينَا خَلْفَ أَرْوَاغِنَا، وَشِعْتِنَا مِنْ وَرَائِنَا."

1068- Zeyd b. Ali b. Hüseyin'in babasından onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: İnsanların bana haset etmesini Rasûlullah'a ﷺ şikâyet ettim, bana dedi ki: "Dört kişinin dördüncüsü olmaya razı değil misin? Cennete ilk giren ben, sen, Hasan ve Hüseyin olacaktır. Eşlerimiz sağımızda ve solumuzda, neslimiz ise eşlerimizin arkasında olacaktır. Taraftarlarımız/yolumuzu tutanlar da bizim arkamızda olacaktır."⁹⁹⁶

١٠٦٩- عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ خَطَبَ إِلَى عَلِيٍّ أَمَّ كَلْتُومٍ فَقَالَ: أَنْكِحِيهَا، فَقَالَ عَلِيٌّ: إِنِّي أَرْضُهَا لِابْنِ أَخِي جَعْفَرٍ، فَقَالَ عُمَرُ: أَنْكِحِيهَا، فَوَاللَّهِ مَا مِنَ النَّاسِ أَحَدٌ يَرْضُ مِنْ أَمْرِهَا مَا أَرْضُكَ، فَالْكُحْ عَلِيٍّ، فَاتَى عُمَرُ الْمُهَاجِرِينَ فَقَالَ: أَلَا تَهْتَنُونِي؟ فَقَالُوا: بَعْنُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ فَقَالَ: بِأَمِّ كَلْتُومٍ بِنْتُ عَلِيٍّ، وَابْنَةُ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ، إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "كُلُّ نَسَبٍ وَسَبَبٍ يَنْقَطِعُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِلَّا مَا كَانَ مِنْ نَسَبِي وَنَسَبِي"، فَاخْتِثَ أَنْ يَكُونَ بَيْنِي وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبَبٌ وَنَسَبٌ.

⁹⁹⁴ Buradan kasıt -Allah ﷻ daha iyi bilir- Hasan ve Hüseyin'dir. [Mütercim]

⁹⁹⁵ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıfır. Hil'iem'l-Evliyâ, 3/234

⁹⁹⁶ Bu rivayetin mevzudur (uydurmadır). Mizânü'l-İ'tidâl, 3/635

1069- Cafer b. Muhammed, babasından şöyle rivayet ediyor: Ömer b. Hattab rahme Ali'den rahme kızı Ümmü Gülsüm'ü istedi, dedi ki: Onu bana nikahla. Ali rahme dedi ki: Ben onu kardeşim Cafer'in oğlu için bekletiyordum. Ömer rahme dedi ki: Onu bana nikahla. İnsanlardan hiç kimse benim beklediğim kadar onu beklememiştir. Ali rahme onla nikahladı. Ömer rahme muhacirlere geldi ve "beni tebrik etmeyecek misiniz?" diye sordu. Dediler ki: Kimle evlendin ey müminlerin emiri? Dedi ki: Ali'nin ve Rasûlullah'ın rahme kızı Fatıma'nın kızı olan Ümmü Gülsüm'le. Ben Rasûlullah'ın rahme şöyle dediğini işittim: "**Kıyamet günü bütün bağlar ve soylar kesilir. Ancak benim bağım ve soyum kesilmez.**" Ben de bu sebeple Rasûlullah rahme ile aramda bağ ve soy olsun istedim.⁹⁹⁷

١٠٧٠- عَنْ الْمُسْتَظَلِّ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ خَطَبَ إِلَى أَبِي عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَمْ كُنْتُمْ، فَأَعْتَلَ عَلَيْهِ بِصَغَرِهَا، فَقَالَ: إِنِّي لَمْ أَرِدْ الْهَاهُ، وَلَكِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كُلُّ سَبَبٍ وَنَسَبٍ مُنْقَطِعٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مَا خَلَا سَبِيًّا وَنَسَبِي، كُلُّ وَلَدٍ أَبٍ فَإِنَّ عَصَبَتَهُمْ لِأَبِيهِمْ، مَا خَلَا وَلَدَ فَاطِمَةَ، فَإِنِّي أَنَا أَبُوهُمْ وَعَصَبَتُهُمْ».

1070- Müstezil şöyle rivayet ediyor: Ömer b. Hattab rahme Ali'den rahme kızı Ümmü Gülsüm'ü istedi. Onun küçük olmasını mazeret olarak ileri sürdü. Ömer rahme dedi ki: Ben cinsi münasebet için [evlenmeyi] istemiyorum. Ancak ben Rasûlullah'ın rahme şöyle dediğini işittim: "**Kıyamet günü bütün bağlar ve soylar kesilir. Ancak benim bağım ve soyum kesilmez. Her evladın soyu babasına aittir. Fatıma'nın çocukları hariç; ben onların babası/atasıyım ve soyuyum.**"⁹⁹⁸

١٠٧١- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كُنَّا نَمشي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَانْقَطَعَ سَبَبُ نَعْلِهِ، فَتَنَاولَهَا عَلِيٌّ يَصْلِحُهَا، ثُمَّ مَشَى فَقَالَ: «إِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ يَقَاتِلَ عَلَى تَأْوِيلِ الْقُرْآنِ، كَمَا قَاتَلْتُ عَلَى تَرْبِيهِ»، قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: فَخَرَجْتُ فَبَشَّرْتُهُ بِمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَمْ يَكْبُرْ بِهِ قَرَحًا، كَأَنَّهُ شَيْءٌ قَدْ سَمِعَهُ.

Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 168; el-Mu'cemu'l-Evsat, 6/357; Zehebî, el-Mühezzeb, 5/2631; İbn-i Sa'd, 8/463

Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 121, 169; İbn-i Sa'd, 8/464; İbn'u'l Cevzi, el-İlâi; 1/258

1071- Ebu Said el-Hudrî ؓ şöyle anlatıyor: Biz Nebî ؑ ile beraber yürüyorduk. Nalınının bağcığı koptu, Ali ؑ düzeltmek için onu aldı [ve düzeltti]. Sonra da Rasûlullah ؐ yürüdü ve şöyle dedi:

"Benim Kur'ân'ın tenzili üzere savaştığım gibi sizden de Kur'ân'ın tevili üzere savaşanlar olacak."

Ebu Said ؓ dedi ki: Oradan ayrıldım ve Ali'yi ؑ Rasûlullah'ın ؐ dediği şeyle müjdeledim. Sevinçten tekbir getirmedi, sanki bunu daha önce duymuş gibiydi.⁹⁹⁹

۱۰۷۲- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "الْصَّادِقُونَ ثَلَاثَةٌ: حَبِيبُ بْنُ مُرِّيِّ النَّجَّارِ مُؤْمِنُ آلِ يَاسِينَ، وَخَزِيلُ مُؤْمِنُ آلِ قِرْعَوْنَ، وَعَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ الثَّالِثُ، وَهُوَ أَفْضَلُهُمْ"

1072- Abdurrahman b. Ebu Leyla'nın babasından rivayet ettiğine göre Rasûlullah ؐ şöyle buyurmuştur: "Sıddıklar üç tanedir; Yasin ailesinden iman eden Habib b. Mürri en-Neccar, Firavun ailesinden iman eden Hızıl ve üçüncü olan Ali b. Ebu Talip ki onların en faziletlisi odur."¹⁰⁰⁰

۱۰۷۳- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قَالَ لِي جَبْرِيلُ: يَا مُحَمَّدُ، قَلْبُكَ الْأَرْضَ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا، فَلَمْ أَجِدْ وَلَدَ أَبِي خَيْرًا مِنْ بَنِي هَاشِمٍ."

1073- Âişe'den ؓ rivayet edildiğine göre o şöyle demiştir: Rasûlullah ؐ şöyle demiştir: "Cebrail bana dedi ki: Ey Muhammed! Yeryüzünün doğusunu batısını çevirdim. Hiçbir babanın evladını Haşim oğulları kadar hayırlı bulmadım."¹⁰⁰¹

⁹⁹⁹ Bu rivayetin hasen veya sahihtir. Müsned, 11258, 11289, 11773; Nesâi, es-Sünenü'l-Kübrâ, 8451; İbn-i Adiy, el-Kâmil fi'd-Duafâ, 3/336

¹⁰⁰⁰ Bu rivayetin mevzudur. Ebu Nuaym, Ma'rifetu's-Sahâbe, 340; Suyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, 5131. İbn-i Teymiyye rahimehullah, Minhâcu's-Sünne adlı kitabında Rafîzi İbnu'l-Mutahhir'e reddiye olarak şöyle demiştir: "Bu rivayet Rasûlullah ؐ hakkında söylenmiş bir yalandır. Sabit olmuştur ki O, Ebubekir'i ؓ 'Sıddık' sıfatıyla nitelemiştir." Minhâcu's-Sünne, 3/7

¹⁰⁰¹ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 14; Beyhakî, Delâilu'n-Nübüvve, 1/137; İbn-i Ebi Asım, es-Sünne, 1494; el-Mu'cemu'l-Evsat, 6285

۱۰۷۴- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أُمِّهِ سَلْمَى قَالَتْ: اشْتَكَيْتُ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَمَرَضَتْهَا، فَاصْبَحْتُ يَوْمًا كَأَنِّي لَمْ أَكُنْ، فَخَرَجَ عَلَيَّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا أُمَّتَاهُ، اسْكُبِي لِي مَاءً غُسْلًا، فَسَكَبْتُ لَهَا، فَقَامَتْ فَأَغْتَسَلَتْ كَأَخْسَنِ مَا كَانَتْ تَغْتَسِلُ، ثُمَّ قَالَتْ: هَاتِي يَتِيمِي الْجَدِّدَ، فَأَعْطَيْتُهَا، فَلَبِسَتْهَا ثُمَّ جَاءَتْ إِلَى الْبَيْتِ الَّذِي كَانَتْ فِيهِ فَقَالَتْ: قَدِمِي الْفِرَاشَ إِلَى وَسْطِ الْبَيْتِ، فَقَدَّمْتُهَا فَاضْطَجَعَتْ وَاسْتَقْبَلَتِ الْقَبِيلَةَ فَقَالَتْ: يَا أُمَّتَاهُ، إِنِّي مَقْبُوضَةٌ الْآنَ، وَإِنِّي قَدْ اغْتَسَلْتُ، فَلَا يَكْشِفُنِي أَحَدٌ، وَقَبِضْتُ، فَجَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: لَا وَاللَّهِ لَا يَكْشِفُهَا أَحَدٌ، ثُمَّ حَمَلَهَا بِغُسْلِهَا ذَلِكَ فَدَفَنَهَا.

1074- Ubeydullah b. Ali b. Ebu Rafi'nin babasından onun da annesi Selma'dan¹⁰⁰² rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah'ın ﷺ kızı Fatuma ﷺ [ölüm hastalığı esnasında] şikâyetçi oldu, rahatsızlandı. Ben ona bakıyordum. Bir gün, hastalığı sırasında gördüğüm en sağlıklı halinde gibiydi. Ali ﷺ da evden çıkmıştı. Fatuma ﷺ "Anacığım! Bana yıkanmak için su doldur" dedi ve ben de ona yıkanma suyu koydum. Kalktı, sanki gördüğüm en güzel şekliyle yıkandı. Sonra da "Bana yeni elbiselerimi ver" dedi, ben de ona verdim. Elbiselerini giydi ve sonra [daha önce] içinde olduğu eve gelip şöyle dedi: "Evin ortasına yatağımı hazırla." Hazırladım, yatağa uzandı, kibleye yöneldi, elini de yanağının altına koydu. Sonra şöyle dedi: "Anacığım, şu an ben kabzediliyorum (canım alınıyor), ben yıkandım, o yüzden kimse benim bedenimi açmasın." Oracıkta can verdi. Daha sonra Ali ﷺ geldi ve ben ona haber verdim. Dedi ki: "Hayır! Vallahi onun bedenini kimse açmayacak." Sonra onu yıkanmış haliyle taşıdı ve defnetti.¹⁰⁰³

۱۰۷۵- حَدَّثَنِي ابْنُ قَابُوسَ بْنِ أَبِي ظَبْيَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِرَأْسِ مَرْحَبٍ لَعَنَهُ اللَّهُ.

1075- İbn-i Kabus b. Ebu Zabyan'ın babasından onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir:

"Nebî'ye ﷺ Merhab'ın -Allah'ın laneti onun üzerine olsun- kellesini ben getirdim."¹⁰⁰⁴

¹⁰⁰² Selma, Ebu Rafi'nin hanımıdır, sahabedir.

¹⁰⁰³ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. İbnü'l Cevzi, el-Mevdûât, 3/618; Tenkîhu't-Tahkîk, 2/624;

İbn-i Sa'd, 8/128

¹⁰⁰⁴ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Beyhakî, 18811; Şerhu Müşkili'l-Âsâr, 2957; el-Bidâye

١٠٧٦- عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: أَخْبَرَنِي مَنْ سَمِعَ عَلِيًّا عَلَى مَنبَرِ الْكُوفَةِ يَقُولُ: لَمَّا أَرَدْتُ أَنْ أَطْطِبَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَلَذَّكَرْتُ أَنْ لَا شَيْءَ لِي، ثُمَّ ذَكَرْتُ عَائِدَتَهُ وَصَلَتَهُ فَحَطَبْتُهَا، فَقَالَ: "وَهَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ؟" قُلْتُ: لَا، قَالَ: "فَإِنَّ دِرْعَكَ الْحَطِيمَةَ الَّتِي كُنْتُ أَغْطِيكَ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا؟" قُلْتُ: هِيَ عِنْدِي، قَالَ: "فَأْتِ بِهَا"، قَالَ: فَأَتَيْتُهُ بِهَا فَأَتَكَّحَيْتُهَا، فَلَمَّا أَنْ دَخَلْتُ عَلَى قَالَ: "لَا تُخَدِّثُنِي شَيْئًا حَتَّى آتِيَكُمَا"، فَاسْتَأْذَنَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْنَا كِسَاءٌ أَوْ قُطِيفَةٌ فَتَحْشَحْشْنَا، فَقَالَ: "مَكَانَكُمَا، عَلَى خَالِكُمَا"، فَدَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَجَلَسَ عِنْدَ رُءُوسِنَا فَدَعَا بِإِنَاءٍ فِيهِ مَاءٌ، فَأَتَانِي بِهِ، فَدَعَا فِيهِ بِالرَّكَةِ، ثُمَّ رَشَهُ عَلَيْنَا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَا أَحَبُّ إِلَيْكَ أَمْ هِيَ؟ قَالَ: "هِيَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْكَ، وَأَنْتِ أَعَزُّ عَلَيَّ مِنْهَا".

1076- İbn-i Ebu Necih babasından şöyle rivayet ediyor: Kufe minberinde Ali'yi ﷺ şöyle derken işiten biri bana haber etti: "Rasûlullah'tan ﷺ kızını istemeyi murad ettiğimde [verecek] hiçbir şeyimin olmadığını söyledim. Sonra da onun kazanç ve akrabalığını zikrettim ve onu istedim. Dedi ki:

- Yanında [verebileceğin] ne var?
- Hiçbir şey yok.
- Sana falanca verdiğim gün kalkanın nerde?
- O, yanımdadır.
- Getir onu.

Getirdim ve onu (Fatuma'yı) bana nikahladı. Fatuma yanıma girince dedi ki: Ben size gelene kadar sakın bir şey yapma! Üzerimizdeki elbise veya kadifeye vardı, kalmak için hareketlendik ki Rasûlullah ﷺ izin istedi ve şöyle dedi: "Yerinizde bu halinizde durun." Daha sonra Rasûlullah ﷺ yanıma girdi, oturdu. İçinde su olan bir kap istedi, kap O'na getirildi, bereket duası etti sonra da onu üzerimize serpti. Dedim ki: Ey Allah'ın rasûlü! Ben mi yoksa Fatuma mı sana daha sevimlidir? Dedi ki: "O, bana senden daha sevimli gelir. Sen de bana ondan daha değerli geliyorsun."¹⁰⁰⁵

ve'n-Nihâye, 8/144

¹⁰⁰⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. İbn-i Sa'd, 8/20; Mecmau'z-Zevâid, 3/283

1077- Daha önce geçen '978' rakamlı rivayetle aynıdır. Şu kadarı var ki bu rivayette: "Allah'ım! Bunlar benim ehli beytimdir ve ehli beytim [buna] daha evladır" ibaresinden sonra şu ziyade vardır; Vasile (a.s.) şöyle demiştir: Evin bir köşesinden "ben de senin ehlinden miyim ey Allah'ın rasûlü?" dedim. Dedi ki: "Sen benim ehlimdesin." Bu, amellerim arasından en çok ümitvar olduğum amelimdir.¹⁰⁰⁶

١٠٧٨ - مُصْعَبُ بْنُ سَعْدٍ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ آذَى عَلِيًّا فَقَدْ آذَانِي".

1078- Musab b. Sa'd babasından şöyle anlatıyor; Rasûlullah (a.s.) şöyle buyurmuştur:

"Kim Ali'ye eziyet ederse şüphesiz bana eziyet etmiş olur."¹⁰⁰⁷

1079- Daha önce geçen '954' ve '956' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

١٠٨٠ - حَدَّثَنِي يُونُسُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدٍ قَالَ: لَقِيتُ ثَوْبَانَ، فَرَأَى عَلِيًّا ثَابًا فَقَالَ: مَا تَصْنَعُ بِهَذِهِ الثَّيَابِ؟ وَرَأَى فِي يَدَيَّ خَاتَمًا فَقَالَ: مَا تَصْنَعُ بِهَذَا الْخَاتَمِ؟ إِنَّمَا الْخَوَاتِمُ لِلْمُلُوكِ، قَالَ: فَمَا اتَّخَذْتُ بَعْدَهُ خَاتَمًا، قَالَ: فَخَدَّثْنَا ثَوْبَانُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا لِأَهْلِ بَيْتِهِ فَذَكَرَ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ وَغَيْرَهُمَا، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَمِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ أَنَا؟ قَالَ: فَسَكَتَ، ثُمَّ قُلْتُ: أَمِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ أَنَا؟ قَالَ: فَسَكَتَ، ثُمَّ قَالَ فِي الثَّالِثَةِ: "نَعَمْ، مَا لَمْ تَقُمْ عَلَى سُدُقٍ، أَوْ تَأْتِي أَمِيرًا تَسْأَلُهُ".

1080- Yusuf b. Abdülhamid bana şöyle anlattı: Sevban'la karşılaştım, bende kumaşlar gördü ve şöyle dedi: Ne yapıyorsun bu kumaşları? Elimde yüzük gördü ve şöyle dedi: "Ne yapıyorsun bu yüzüğü? Yüzükler krallar içindir." Bundan sonra bir daha yüzük takmadım. Sevban bize şöyle anlattı: Nebî (a.s.) ehli beytine dua etti, Ali (a.s.), Fauma (a.s.) ve başkalarını zikretti. Dedim ki: Ey Allah'ın rasûlü! Ben de ehli beytten miyim? Sustu, sonra yine "Ben de ehli beytten miyim" dedim. Yine sustu sonra üçüncü defa dedim ve bana şöyle

¹⁰⁰⁶ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır.

¹⁰⁰⁷ Bu rivayetin isnadı hasendir. Daha önce '981' rakamıyla geçmişti.

dedi: "Evet. Kapının başında dikilmediğin¹⁰⁰⁸ veya emire/sultana gidip bir şey istemediğin müddetçe."¹⁰⁰⁹

١٠٨١- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنَا دَارُ الْحِكْمَةِ، وَعَلِيٌّ بَابُهَا".

1081- Ali b. Ebu Talip'ten ﷺ rivayet edildiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Ben hikmetin yurduyum Ali de kapısıdır."¹⁰¹⁰

1082- Daha önce geçen '109' ve '274-277' arası rivayetlerle aynıdır.

١٠٨٣- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا فِي الْمَسْجِدِ، فَخَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَعَلِيٌّ فِي بَيْتِ فَاطِمَةَ، وَانْقَطَعَتْ شَيْعَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَغْطَاهَا عَلِيٌّ بِصُلْحِهَا، ثُمَّ جَاءَ فَقَامَ عَلَيْنَا فَقَالَ: "إِنَّ مِنْكُمْ مَنْ يَقَاتِلُ عَلَى تَأْوِيلِ الْقُرْآنِ، كَمَا قَاتَلْتُ عَلَى تَنْزِيلِهِ"، قَالَ أَبُو بَكْرٍ: "أَنَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟" قَالَ: "لَا"، قَالَ عُمَرُ: "أَنَا هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟" قَالَ: "لَا، وَلَكِنَّهُ صَاحِبُ النَّعْلِ"، قَالَ إِسْمَاعِيلُ: فَحَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ شَهِدَ، يَغْنِي عَلِيًّا بِالرَّحِيَةِ فَأَتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، هَلْ كَانَ مِنْ حَدِيثِ النَّعْلِ شَيْءٌ؟ قَالَ: وَقَدْ بَلَغَكَ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ مِمَّا كَانَ يُخْفِي إِلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

1083- Ebu Said el-Hudrî ﷺ şöyle anlatıyor: Mescidde oturuyorduk, Rasûlullah ﷺ yanımıza geldi. O sırada Ali ﷺ, Fatıma'nın ﷺ evindeydi. Rasûlullah'ın ﷺ nalınının bağcığı koptu, onu düzeltmesi için Ali'ye ﷺ verdi. Sonra da Rasûlullah ﷺ geldi ve bize doğru kalkıp şöyle dedi:

"Benim Kur'ân'ın tenzili için savaştığım gibi sizden de Kur'ân'ın te-vili için savaşanlar olacak."

¹⁰⁰⁸ Kapıda dikilmekten maksat, orada durup çok soru sormaktır ki bu da nehyedilmiştir. [Mütercim]
¹⁰⁰⁹ Bu rivayetin isnadı hasen veya sahihür. el-İsâbe, 1/1, 204

¹⁰¹⁰ Bu rivayetin isnadı zayıf veya mevzudur. Tirmizi, 3723; Târihu Bağdâd, 2/337; el-Mevdûât, 1/349; el-İstîâb, 3/38

Ebubekir ؓ dedi ki: O ben miyim ey Allah'ın rasûlü? Dedi ki: "Hayır." Ömer ؓ dedin ki: O ben miyim ey Allah'ın rasûlü? Dedi ki: "**Hayır. O kişi, ancak nalın sahibidir.**"

[Ravilerden] İsmail şöyle dedi: Babam bana anlattı ki o -Ali'ye- şahid olmuştur Rahabe'de bir adam ona gelip "Ey müminlerin emiri! Nalın hadisiyle ilgili bir şey var mı?" dedi. Dedi ki: O hadis sana ulaştı mı? "Ever" dedi. Bunun üzerine Ali ؓ şöyle dedi: "Allah'ım! Sen biliyorsun ki bu Rasûlullah'ın ؓ bana gizlice söylediği şeylerdendi."¹⁰¹¹

1084- Daha önce geçen '950' rakamlı rivayet aynıdır.

١٠٨٥- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أَوْفَى قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْجِدَةً، فَذَكَرَ قِصَّةَ مُوَاخَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَيْنَ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ عَلِيٌّ، يَعْني لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لَقَدْ ذَهَبَ رُوحِي، وَانْقَطَعَتْ ظَهْرِي، حِينَ رَأَيْتُكَ فَعَلْتَ بِأَصْحَابِكَ مَا فَعَلْتَ غَيْرِي، فَإِنْ كَانَ هَذَا مِنْ سَخَطِ عَلِيٍّ، فَتِلْكَ الْغَنَى وَالْكَرَامَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "وَالَّذِي بَعْثَنِي بِالْحَقِّ، مَا أَخْرَجْتُكَ إِلَّا لِنَفْسِي، فَأَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي، وَأَنْتَ أَخِي وَوَارِثِي"، قَالَ: وَمَا أَرِثَ مِنْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: "مَا وَرِثَ الْأَنْبِيَاءُ قَبْلِي"، قَالَ: وَمَا وَرِثَ الْأَنْبِيَاءَ قَبْلَكَ؟ قَالَ: "كِتَابُ اللَّهِ، وَسُنَّةُ نَبِيِّهِمْ، وَأَنْتَ مَعِي فِي قَصْرِ فِي الْجَنَّةِ، مَعَ فَاطِمَةَ ابْنَتِي، وَأَنْتَ أَخِي وَرَفِيقِي، ثُمَّ تَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: {أَخَوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ}، الْمُتَخَابُونَ فِي اللَّهِ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ"

1085- Zeyd b. Ebu Evfa şöyle anlatıyor: Rasûlullah'ın ؓ yanına mescidine girdim. (Rasûlullah'ın ؓ ashabı arasında kardeşlik tesis etmesi kıssası-nu zikretti) Ali ؓ dedi ki:

- Benim dışımdaki diğer arkadaşlarına yaptığın şeyi gördüğümde canım çıktı, sırtım koptu. Eğer bunun sebebi Ali'ye kızgınlığınsa rıza[m] ve şeref senindir. Rasûlullah ؓ:

- Beni hak ile gönderene yemin olsun ki, seni sadece kendim için [bana kardeş olası]n diye] bıraktım. Senin bendeki yerin Harun'un Musa'daki

Bu rivayetin isnadı sahihtir, bir benzeri '1071' rakamıyla geçmişti. el-İlelu'l-Mütenâhiye, 1/239

yeri gibidir, ancak benden sonra peygamber yoktur. Sen benim kardeşim ve varisimsin."

- Senden neyi miras alacağım ey Allah'ın rasûlü?

- Benden önceki peygamberlerin miras bıraktığını.

- Senden önceki peygamberler ne miras bıraktı ki?

- Allah'ın kitabı ve peygamberlerinin sünnetini. Sen benimle ve kızım Fatma ile beraber cennette bir sarayın içinde olacaksınız. Sen benim kardeşim ve dostumsun."

Sonra Rasûlullah ﷺ şu ayeti okudu; "**Kardeşler olarak karşılıklı tahtlar üzerinde otururlar**" [Hicr, 15/47] ve şöyle dedi: "**Allah için birbirini sevenlerin kimi diğerine bakar.**"¹⁰¹²

1086- Daha önce geçen '979' rakamlı rivayetle aynıdır.

۸۷-۱ - عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَلِيُّ، فِيكَ مَثَلٌ مِنْ عِيسَى، ابْنُ مَرْيَمَ، يَهُودٌ حَتَّى يَهْتَوُوا أُمَّهُ، وَأَحَبُّهُ التَّصَارَى حَتَّى أَتَرْلُوهُ الْمَنْزِلَ الَّذِي لَيْسَ لَهُ" وَقَالَ عَلِيُّ: يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ: مُجَبِّ يَقْرَظُنِي بِمَا لَيْسَ فِيَّ، وَمُنْعَصٍ يَحْمِلُهُ شَتَائِي عَلَى أَنْ يَبْهَتَنِي.

1087- Ali ﷺ şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Sende İsa'ya aleyhisselam benzer bir durum vardır; [bir yandan] Yahudiler, işi annesine iftira atmaya vardırıncaya kadar ona buğz ettiler, [öte taraftan] Hristiyanlar da onu öyle sevdiler ki sonunda onu olmadığı bir konuma getirdiler (ilahlaştırdılar)."

Ali ﷺ şöyle dedi: "Benim hakkımda iki kimse helak olacaktır; bende olmayan vasıflarla övüp de beni sevmeye ifrata kaçan kimse ve bana duyduğu kin, kendisini bana iftira atmaya vardırarak kadar benden nefret eden kimse."¹⁰¹³

¹⁰¹² Bu rivayetin isnadı zayıftır. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/231

¹⁰¹³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1376; Nesâî, es-Sünenü'l-Kübrâ, 8488 ve el-Hasâis, 27; el-İlelu'l-Mürenâhiye, 1/223; Mecmau'z-Zevâid, 9/133

١٠٨٨- عَنْ عَطِيَّةِ الْعُوفِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا نَكْرُ بِسُورَةِ بَرَاءَةِ عَلَى الْمُؤَسِمِ وَأَرْبَعَ كَلِمَاتٍ إِلَى النَّاسِ، فَلَحِقَهُ عَلِيٌّ فِي الطَّرِيقِ، فَأَخَذَ السُّورَةَ وَالْكَلِمَاتِ، فَكَانَ عَلِيٌّ يَبْلُغُ، وَأَبُو نَكْرٍ عَلَى الْمُؤَسِمِ، فَإِذَا قَرَأَ السُّورَةَ نَادَى: أَلَا لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ إِلَّا نَفْسٌ مُسْلِمَةٌ، وَلَا يَقْرُبُ الْمَسْجِدَ مُشْرِكٌ بَعْدَ عَامِهِ هَذَا، وَلَا يَطُوفُ بِالْبَيْتِ عَزِيمًا، وَمَنْ كَانَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَقْدٌ فَأَجَلُهُ مَدَّتُهُ، حَتَّى قَالَ رَجُلٌ: لَوْلَا أَنْ يَقْطَعَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَ ابْنِ عَمِّكَ مِنَ الْحَلْفِ، فَقَالَ عَلِيٌّ: لَوْلَا أَنْ رَسُولُ اللَّهِ أَمَرَنِي أَلَّا أَخْبِرَ شَيْئًا حَتَّى آتِيَهُ لَقَتَلْتُكَ.

1088- Atıyye el-Avfi Ebu Said el-Hudri'den ﷺ şöyle rivayet etmiştir: Rasûlullah ﷺ Ebubekir'i ﷺ Hac mevsiminde Berae (Tevbe) suresi ve dört kelime (buyruk) ile insanlara gönderdi. Yolda Ali ﷺ ona katıldı ve sure ile kelimeleri ondan aldı. Ebubekir ﷺ hac işlerinin başındaydı Ali ﷺ ise bu buyrukları tebliğ ediyordu. Sureyi okuyunca şöyle nida etti; "Dikkat edin! Cennete sadece Müslüman nefisler girecektir. Mescidi Haram'a bu seneden sonra hiçbir müşrik yaklaşmayacak, Kabe'yi çıplak olan hiç kimse tavaf etmeyecek ve kimle Rasûlullah ﷺ arasında bir akit varsa bu akdin sonu [belirledikleri] müddet olacaktır." Adamın biri dedi ki: Bizimle amcaoğlun arasındaki yemin kesilmeseydi ya! Bunun üzerine Ali ﷺ dedi ki: "Şayet Rasûlullah ﷺ bana kendi gelinceye kadar bir şey yapmamamı emretmiş olmasaydı seni öldürürdüm."¹⁰¹⁴

١٠٨٩- عَنْ عُرْوَةَ وَهُوَ ابْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ رَجُلًا وَقَعَ فِي عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ بِمَخْضَرٍ مِنْ عُمَرَ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: تَعْرِفُ صَاحِبَ هَذَا الْقَمَرِ؟ هُوَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، وَعَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، فَلَا تَذْكُرْ عَلِيًّا إِلَّا بِخَيْرٍ، فَإِنَّكَ إِنْ أَنْغَضْتَهُ " أَذْبَتَ هَذَا فِي قَبْرِهِ.

1089- Urve b. Zübeyir'den ﷺ rivayet edildiğine göre adamın biri Ömer'in ﷺ huzurunda Ali ﷺ hakkında ileri geri konuştu. Ömer ﷺ ona dedi ki: "Bu kabrin sahibini tanır mısın? O, Muhammed b. Abdullah b. Abdülmüttalip'tir. Ali ise Ali b. Ebu Talip b. Abdülmüttalip'tir (yani amcaoğludur).

Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Bir takım lafız farklılıklarıyla başka yollardan sahih olarak da gelmiştir, Tirmizi, 871, 3092; Dârimî, 1960; Müsned, 594

Ali'yi sadece hayırla an. Şayet ondan nefret edersen bu şahsa (peygamberimize) kabrinde eziyet etmiş olursun."¹⁰¹⁵

1090- Daha önce geçen '946' rakamlı rivayetle aynıdır.

۱۰۹۱- عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لِعَلِيٍّ: "أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا أَنَّهُ لَيْسَ بَعْدِي نَبِيٌّ".

1091- Esmâ binti Umeys'ten rivayet edildiğine göre Nebî ﷺ Ali'ye şöyle demiştir:

"Sen benim yanımda Harun'un Musa'daki yerine sahipsin. Şu kadarı var ki benden sonra bir peygamber yoktur/olmayacaktır."¹⁰¹⁶

۱۰۹۲- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: بَعَثَنِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ: "أَنْتَ سَيِّدُ فِي الدُّنْيَا، وَسَيِّدُ فِي الْآخِرَةِ، مَنْ أَحَبَّكَ فَقَدْ أَحَبَّنِي، وَحُبُّكَ حُبُّ اللَّهِ، وَعَدُوُّكَ عَدُوِّي، وَعَدُوِّي عَدُوُّ اللَّهِ، الْوَيْلُ لِمَنْ أَبْغَضَكَ مِنْ بَعْدِي".

1092- Ubeydullah b. Abdullah'ın rivayet ettiğine göre İbn-i Abbas ﷺ şöyle demiştir: Nebî ﷺ beni Ali'ye ﷺ şöyle haber etmem için gönderdi: "Sen dünyada ve ahirette efendisiz. Seni seven beni sevmiştir. Senin sevdiğin Allah'ın sevgili kuludur. Senin düşmanın benim düşmanım, benim düşmanım Allah'ın düşmanıdır. Benden sonra sana nefret edene yazıklar olsun."¹⁰¹⁷

۱۰۹۳- عَنْ رِبْعَةَ الْجُرَشِيِّ أَنَّهُ ذَكَرَ عَلِيٌّ عِنْدَ رَجُلٍ وَعِنْدَهُ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَاصٍ، فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ: أَتَذْكُرُ عَلِيًّا، إِنَّ لَهُ مَنَاقِبَ أَزِيدُ، لِأَن تَكُونَ لِي وَاحِدَةً مِنْهُمْ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كَذَا وَكَذَا. وَذَكَرَ خُمْرَ النَّعَمِ وَقَوْلَهُ: "لَأُعْطِيَنَّ الرَّايَةَ"، وَقَوْلَهُ: "أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى"، وَقَوْلَهُ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ"، وَنِسْبَةَ سَفِيَّانَ وَاحِدَةً.

¹⁰¹⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/158

¹⁰¹⁶ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Tirmizi, 3730; Müsned, 27081, 27467; Mecmau'z-Zevâid, 9/112

¹⁰¹⁷ Bu rivayetin isnadı hasen veya sahihtir. Târihu Bağdâd, 4/41; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/156; el-İlelu'l-Müenâhiye, 1/222; Zehbî, Târihu'l-İslâm, 20/40; el-Mizân, 2/613

1093- Rebîa el-Cüreşî'den rivayet edildiğine göre, bir adamın yanında Ali عليه السلام zikredildi yanında Sa'd b. Ebu Vakkas عليه السلام da vardı. Sa'd عليه السلام dedi ki: Ali'yi mi عليه السلام yâd ediyorsun? Şüphesiz onun dört tane menkıbesi vardır ki onlardan sadece birinin bende olması bana kızıl develerden daha hoş gelir; Rasûlullah'ın ﷺ "Sancağı vereceğim" sözü, "Sen benim yanımda Harun'un Musa'daki yerine sahipsin" sözü, "Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır (dostudur)" sözü. [Ravilerden] Süfyan sonuncusunu unutmıştır.¹⁰¹⁸

1094- Daha önce geçen '1036' rakamlı rivayetle aynıdır.

١٠٩٥- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْخَلِيلِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: أَتَيْتُ عَلِيًّا بِالْيَمَنِ بَثْلَاةَ نَقَرٍ وَقَفُوا عَلَى جَارِيَةٍ فِي طَهْرٍ وَاحِدٍ، قَوْلَتْ وَلَدًا، فَأَدْعُوهُ، فَقَالَ عَلِيٌّ لِأَخِيهِمْ: تَطِيبُ بِهِ نَفْسًا لِهَذَا؟ قَالَ: لَا، وَقَالَ لِأَخَرٍ: تَطِيبُ بِهِ نَفْسًا لِهَذَا؟ قَالَ: لَا، فَقَالَ: أَرَأَيْكُمْ شُرَكَاءَ مُتَشَاكِسُونَ، إِنِّي مَفْرَعٌ بَيْنَكُمْ، فَأَيُّكُمْ أَصَابَتْهُ الْقَرْعَةُ أَغْرَمَتْهُ ثَلَاثِي الْقِيَمَةِ وَالزَّمَنَةُ الْوَلَدَ، فَذَكَّرُوا ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "مَا أَجَدُ فِيهَا إِلَّا مَا قَالَ عَلِيٌّ".

1095- Abdullah b. Halil'in rivayet ettiğine göre Zeyd b. Erkam عليه السلام şöyle demiştir: Yemen'de Ali'ye عليه السلام üç kişi getirildi. Bu üçü, kadının biriyle bir temizlik döneminde birlikte olmuşlar, bunun üzerine kadın bir çocuk doğurmuş ve üçü de o çocuğun kendisine ait olduğunu iddia etmiştir. Ali عليه السلام onlardan birine dedi ki: Çocuğu şuna vermeye razı mısın? Dedi ki: Hayır. Bu sefer diğerine "şuna vermeye razı mısın?" dedi. O da "hayır" dedi. Bu sefer diğerine "şuna vermeye razı mısın?" dedi. O da "hayır" dedi. Bunun üzerine Ali عليه السلام şöyle dedi: "Sizleri huysuz ortaklar olarak görüyorum. Ben aranızda kura çekeceğim, kura hanginize isabet ederse, onu kıymetin üçte ikisi için borçlu kılacağım¹⁰¹⁹ ve çocuğu ona vereceğim." Bunu Nebî'ye ﷺ anlatular, O da şöyle buyurdu: "**Ben bu konuda Ali'nin dediğinden başkasını doğru bulmuyorum.**"¹⁰²⁰

¹⁰¹⁸ Bu rivayetin isnadı hasendir. Kitâbu's-Sünne, 132. Benzeri için bkz. Müslim, 2404; İbn-i Mâce, 121

¹⁰¹⁹ Yani kurada adı çıkan kişi, çocuğun kıymetinin üçte ikisini kurada adı çıkmayanlara vermek üzere borçlanmış olacaktır. [Mütercim]

¹⁰²⁰ Bu rivayetin isnadı hasendir. Ebu Davud, 2269, 2270; Tirmizî, 3488-3490; İbn-i Mâce, 2348;

1096- Daha önce geçen '984' rakamlı rivayetle aynıdır.

1097- Daha önce geçen '1033' rakamlı rivayetle aynıdır. Şu kadarı var ki burada Şu'be'den rivayeti alan Ebu Katan iken diğer rivayette Muhammed b. Cafer'dir.

١٠٩٨ - عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ قَالَ: أَرَاهُ عَنْ سَعِيدٍ قَالَ: لَمْ يَكُنْ أَخَذَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: سَلُونِي، إِلَّا عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

1098- Yahya b. Said dedi ki: Said'in ﷺ şöyle dediğini sanıyorum: "Ne-bî'nin ﷺ ahabından Ali ﷺ dışında hiç kimse "bana sorun" dememiştir."¹⁰²¹

١٠٩٩ - قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ: وَرَجُلٌ آخَرُ، عَنْ زَادَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ: إِنِّي أَخَذْتُ مِنْ رَبِّي، كُنْتُ وَاللَّهِ إِذَا سَأَلْتُ أُعْطِيتُ، وَإِذَا سَكْتُ ابْتَدَيْتُ، فَبَيْنَ الْجَوَانِحِ مِنِّي عِلْمٌ جَمٌّ.

1099- İbn-i Cüreyc ve başka bir adam Zazan'dan naklederek şöyle demişlerdir: Ali'ye ﷺ kendi hakkında soruldu, O da şöyle cevap verdi: "Ben Rabb'imnin nimetini anlatırım. Vallahi ben [Allah'tan] istediğimde bana verildi. Ben susulduğu (herkes sustuğu) zaman [konuşmaya] başladım. Benim iki tarafım (sağım ve solum) arasında bol bir ilim vardır."¹⁰²²

١١٠٠ - عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ قَالَ: كَانَ عُمَرُ يَتَعَوَّذُ بِاللَّهِ مِنْ مُفْضِلَةٍ لَيْسَ لَهَا أَبُو حَسَنٍ.

1100- Yahya b. Said'in Said b. Müseyyib'ten rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: "Ömer ﷺ Ebu Hasan'ın (Ali'nin) ﷺ olmadığı bir sorunun içinde olmaktan Allah'a ﷻ sığınır." ¹⁰²³

1101- Daha önce geçen '1028' rakamlı rivayetle aynıdır.

1102- Daha önce geçen '1059' rakamlı rivayetle aynıdır.

Musned, 19329, 19342, 19344; Hâkim, 4660; Ukaylî, ed-Duafâ, 2/244; Humeydî, 785

¹⁰²¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Mu'cemu's-Sahâbe, 419; el-Fakîh ve'l-Mütefakkîh, 2/167; el-İstîâb, 3/40; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 83; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/212

¹⁰²² Bu rivayetin isnadı sahihtir. Nesâî, el-Hasâis, s. 30; Hâkim, 3/125; Hilvetu'l-Evliyâ, 4/382

¹⁰²³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mu'cemu's-Sahâbe, 418; el-İstîâb, 3/39

۱۱۰۳- عَنْ ابْنِ مَرْثَدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَمَرَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِحُبِّ أَرْبَعَةٍ، وَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُحِبُّهُمْ، إِنَّكَ يَا عَلِيُّ مِنْهُمْ، إِنَّكَ يَا عَلِيُّ مِنْهُمْ".

1103- İbn-i Büreyde'nin babasından rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Allah bana dört kişiyi sevmemi emretti ve bana kendisinin de onları sevdiğini haber etti. Ey Ali, şüphesiz sen onlardansın. Ey Ali, şüphesiz sen onlardansın."¹⁰²⁴

1104- Daha önce geçen '1035' ve '1060' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

۱۱۰۵- حَدَّثَنِي رُبَيْعُ بْنُ جَرَّاشٍ، فَتَنَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ بِالرَّحْبَةِ قَالَ: اجْتَمَعَتْ قَرِيشٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَفِيهِمْ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو فَقَالُوا: يَا مُحَمَّدُ، إِنْ قَوْمًا لَحِقُوا بِكَ فَأَرَدْهُمْ عَلَيْنَا، فَغَضِبَ حَتَّى رَمَى الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ: "لَتَنْتَهَنَّ يَا مَعْشَرَ قَرِيشٍ، أَوْ لَيَقْتُلَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ رَجُلًا مِنْكُمْ، امْتَحَنَ اللَّهُ قَلْبَهُ لِلْإِيمَانِ، يَضْرِبُ رِقَابَكُمْ عَلَى الدِّينِ"، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَبُو بَكْرٍ؟ قَالَ: "لَا"، قِيلَ: فَعُمَرُ؟ قَالَ: "لَا"، وَلَكِنْ خَاصِفُ النَّعْلِ فِي الْخُجْرَةِ. ثُمَّ قَالَ عَلِيُّ: أَمَا إِنِّي قَدْ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَا تَكْذِبُوا عَلَيَّ، فَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَلِجِ النَّارَ".

1105- Ribi b. Hiraş'ın bana anlattığına göre Ali b. Ebu Talip Rahebe'de şöyle anlatmıştır: Kureyş Nebî'ye karşı bir araya geldi, aralarında Süheyl b. Amr da vardı. Dediler ki: Ey Muhammed! Bir topluluk sana sığınmış, onları bize geri ver. Rasûlullah öyle bir sinirlendi ki bu kızgınlığı yüzünden görülüyordu, sonra da şöyle dedi: "Ey Kureyş topluluğu! Ya bundan vazgeçersiniz ya da Allah üzerinize sizden olan ve kalbini imanla imtihan ettiği bir adam gönderir de o kişi, din uğruna sizin boyunlarınızı vurur." Denildi ki "Ey Allah'ın rasûlü! Bu kişi Ebubekir midir?" Dedi ki: Hayır. "Ömer midir?" denildi. Dedi ki: "Hayır, O kişi odada bulunan nalin tamircisidir." Daha sonra Ali dedi ki: Ben Nebî'nin şöyle dediğini duydum: "Hakkımda yalan söylemeyin, kim hakkımda kasten yalan söylerse cehenneme girer."¹⁰²⁵

¹⁰²⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mu'cemu's-Sahâbe, 419; Hâkim, 3/130; Hilyetu'l-Evliyâ, 1/172

¹⁰²⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ebu Davud, 2700; Tirmizî, 3715; el-Hasâis, s. 11

۱۱۰۶- عَنْ مِقْسَمٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ عَلِيٌّ يَأْخُذُ رَايَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ بَدْرٍ، قَالَ الْحَكَمُ: يَوْمَ بَدْرٍ وَالْمَشَاهِدَ كُلَّهَا.

1106- Miksem'in Abdullah b. Abbas'tan ﷺ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir:

"Ali ﷺ Bedir savaşında Rasûlullah'ın ﷺ sancağını taşıyordu." Hakem dedi ki: "Hem Bedir savaşında hem de diğer tüm savaşlarda taşımıştı."¹⁰²⁶

1107- Daha önce geçen '948' '1059' ve '1102' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

۱۱۰۸- عَنْ عُبَادِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا تَرَلْتُ {وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ}، دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ، إِنْ كَانَ الرَّجُلُ مِنْهُمْ لَا كِلَا جَذَعَةٍ، وَإِنْ كَانَ شَارِبًا فَرَقَا، فَقَدِمَ إِلَيْهِمْ رَجُلًا، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، فَقَالَ لَهُمْ: "مَنْ يَضْمَنُ عَنِّي دِينِي وَمَوَاعِيدِي، وَيَكُونُ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ، وَيَكُونُ خَلِيفَتِي فِي أَهْلِي؟" فَعَرَضَ ذَلِكَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، فَقَالَ عَلِيٌّ: أَنَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "عَلِيٌّ يَقْضِي عَنِّي دِينِي، وَيَسْجُرُ مَوَاعِيدِي".

1108- Abbad b. Abdullah el-Esedi'nin rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle anlatmıştır: "Yakın akrabalarımı uyar" [Şuarâ, 26/214] ayeti inince Rasûlullah ﷺ kendi ehli beytinden bazı kişileri çağırdı. Onlardan her biri cezea¹⁰²⁷ yiyecek ve 8-10 litre içecek kapasitedeydi. Rasûlullah ﷺ onlara bir hayvan bacağı [pişirip] verdi, onlar da doyana kadar yediler ve sonra şöyle dedi: "Kim [öldükten sonra] borçlarımı ve sözlerimi benim adıma yerine getirir, benimle cennette birlikte olur ve ailemde benden sonra halifem olur?" Bunu ehli beytine arz etti Ali ﷺ "ben olurum" dedi. Rasûlullah ﷺ bunun üzerine şöyle buyurdu: "Ali benim adıma borcumu öder ve sözlerimi yerine getirir."¹⁰²⁸

¹⁰²⁶ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 75; Hâkim, 3/111

¹⁰²⁷ Cezea: 4 yaşını tamamlayıp 5'e giren deve ya da 2 yaşını tamamlayıp 3'e giren inek. [Mütercim]

¹⁰²⁸ Bu rivayetin isnadı zayıftır. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/16; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 3/37. Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye rahimehullah Minhâcu's-Sünne kitabında bu rivayetin yalan olduğunu ifade etmiştir. 7/445

۱۱۰۹- عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: كُنْتُ أُنْشِئُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي بَعْضِ طُرُقِ الْمَدِينَةِ، فَأَتَيْنَا عَلَى حَدِيقَةٍ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَحْسَنَ هَذِهِ الْحَدِيقَةَ فَقَالَ: "مَا أَحْسَنَهَا وَلَكِ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا"، ثُمَّ أَتَيْنَا عَلَى حَدِيقَةٍ أُخْرَى فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَحْسَنَهَا مِنْ حَدِيقَةٍ فَقَالَ: "لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا"، حَتَّى أَتَيْنَا عَلَى سَبْعِ خَدَائِقَ أَقُولُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا أَحْسَنَهَا وَيَقُولُ: "لَكَ فِي الْجَنَّةِ أَحْسَنُ مِنْهَا".

1109- Ebu Osman en-Nehdi'nin Ali b. Ebu Talip'ten rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Nebî ile beraber Medine'nin bazı yollarında yürüyorduk, bir bahçeye geldik ve ben şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Bu bahçe ne kadar da güzel! Dedi ki: "Evet ne kadar da güzeldir, cennette senin için daha güzeli vardır." Sonra başka bir bahçeye geldik ben yine dedim ki: Ey Allah'ın rasûlü! Bu bahçe ne kadar da güzel! Dedi ki: "Cennette senin için daha güzeli vardır." Öyle ki yedi tane bahçeye uğradık ve ben her bahçede "Ey Allah'ın rasûlü! Bu bahçe ne kadar da güzel" diyordum o da bana "Cennette senin için daha güzeli vardır" diyordu.¹⁰²⁹

۱۱۱۰- عَنْ عِكْرَمَةَ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ عَلِيًّا كَانَ يَقُولُ فِي حَيَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ: {أَفَاِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ}، وَاللَّهُ لَا يَنْقَلِبُ عَلَى أَعْقَابٍ بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ، وَلَئِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ لَأَقَاتِلَنَّ عَلَى مَا قَاتَلَ عَلَيْهِ حَتَّى أَمُوتَ، وَاللَّهُ إِنِّي لِأَخُوهُ، وَوَلِيُّهُ، وَابْنُ عَمِّهِ، وَوَارِثُهُ، وَمَنْ أَحَقُّ بِهِ مِنِّي؟

1110- İkrime'nin İbn-i Abbas'tan rivayet ettiğine göre, Ali Rasûlullah henüz hayatta iken şöyle diyordu: Allah şöyle buyurur: "[Muhammed] ölürse ya da öldürülürse topuklarımız üzere gerisin geriye mi döneceksiniz?" [Âl-i İmrân, 3/144] Vallahi Allah bize hidayet etükten sonra topuklarımız üzerine gerisin geriye dönmeyiz. Şayet O, ölür ya da öldürülürse O'nun uğruna savaştığı şey üzerine ölene kadar ben de savaşırım. Vallahi ben O'nun kardeşi, dostu, amcasının oğlu ve varisiyim. Kim [yakınlık hususunda] O'na benden daha hak sahibi olabilir?¹⁰³⁰

¹⁰²⁹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mu'cemu's-Sahâbe, 420, Târihu Bağdâd, 12/398; el-İlel, 1/240; el-Mizân, 3/355; Mecmau'z-Zevâid, 9/118; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 90

¹⁰³⁰ Bu rivayet münkerdir, kabul edilemez. Mecmau'z-Zevâid, 9/134; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 100 ve

۱۱۱۱- عَنْ عِكْرَمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: جَعَلَ عَلِيٌّ يُغَسِّلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَلَمْ يَرِ مِنْهُ شَيْئًا مِمَّا يَرَى مِنَ الْمَيِّتِ، وَهُوَ يَقُولُ: يَا أَيْ أُمَّتٍ وَأُمِّي، مَا أَطَيْتِكَ حَيًّا وَمَيِّتًا.

1111- İkrime'nin İbn-i Abbas'tan ﷺ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali ﷺ Nebî'yi ﷺ yıkamaya başladı, [normalde] ölülerde görülen şeylerden hiçbir şeyi O'nda görmemişti. Yıkarken şöyle diyordu: "Anam, babam sana feda olsun. Diriyken de ölü iken de ne kadar güzelsin!"¹⁰³¹

۱۱۱۲- عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: ذَكَرَ عِنْدَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَقَالَ: إِنَّكُمْ لَتَذْكُرُونَ رَجُلًا كَانَ يَسْمَعُ وَطءَ جَبْرِيلَ فَوْقَ بَيْتِهِ.

1112- Said b. Cübeyr'in rivayet ettiğine göre İbn-i Abbas'ın ﷺ yanında Ali b. Ebu Talip ﷺ zikredilince şöyle dedi: "Sizler öyle bir adamdan bahsediyorsunuz ki O, Cebrail'in aleyhisselam gelişini evinin çatısından duyardı."¹⁰³²

۱۱۱۳- قَتْنَا صَفْوَانَ بْنَ عَمْرٍو، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْمَدَنِيِّ، أَنَّهُ ذَكَرَ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَاءَ قُضِيَ بِهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، فَأَعْجَبَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِيْنَا الْحِكْمَةَ أَهْلَ الْبَيْتِ".

1113- Safvan b. Amr'ın rivayet ettiğine göre Humeyd b. Abdullah b. Yezid el-Medeni ﷺ Nebî'nin ﷺ yanında Ali b. Ebu Talip'in ﷺ verdiği bir hükmü zikretti. Bu hüküm Nebî'nin ﷺ hoşuna gitti ve şöyle dedi: "İçimizde, ehli beytte hikmeti var eden Allah'a hamdolsun."¹⁰³³

۱۱۱۴- عَنْ عِكْرَمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: لَيْسَ مِنْ آيَةٍ فِي الْقُرْآنِ: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا}، إِلَّا وَعَلَيَّ رَأْسُهَا وَأَمِيرُهَا وَشَرِيفُهَا، وَلَقَدْ عَاتَبَ اللَّهُ أَصْحَابَ مُحَمَّدٍ فِي الْقُرْآنِ، وَمَا ذَكَرَ عَلِيًّا إِلَّا بِخَيْرٍ.

er-Riyâdu'n-Nadra, 3/262; el-Mizân, 3/255; Suyûtî, ed-Durru'l-Mensûr, 2/81

¹⁰³¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Sîret-i İbn-i Hişâm, 2/662; Târîhu'l-Taberî, 3/204; İbn-i Sa'd, 1/277-281; Hâkim, 3/59

¹⁰³² Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 94 ve er-Riyâdu'n-Nadra, 3/250

¹⁰³³ Bu rivayetin isnadı hasen veya sahihtir. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 20 ve s. 80

1114- İkrime rahimehullah şöyle demiştir: İbn-i Abbas'ın   şöyle dediğini işittim: "Kur'ân'da geçen 'Ey iman edenler' ayetlerinin tümünde Ali   onların (hitap edilenlerin) başı, emiri ve en şerefli sidir. Şüphesiz Allah   Muhammed'in   ashabını Kur'ân'da uyarmıştır, ancak Ali'yi   sadece hayırla zikretmiştir."¹⁰³⁴

۱۱۱۵- عَنْ فَاطِمَةَ الْكُبْرَى، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِنْدِي فِي لَيْلَتِي فَغَدَتُ عَلَيْهِ فَاطِمَةُ وَعَلِيٌّ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَلِيُّ أَبْنِزْ، فَإِنَّكَ وَأَصْحَابَكَ وَبَيْعَتُكَ فِي الْجَنَّةِ". وَذَكَرَ بَقِيَّةَ الْحَدِيثِ.

1115- Fatımatu'l Kubrâ'nın Ümmü Seleme'den   rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Nebî   benim sıram olan gecede yanımdaydı. Fatıma ve Ali   sabah O'nun yanına geldi. Rasûlullah   dedi ki: "Ey Ali, müjdelen! Şüphesiz sen, ashabın ve taraftarların cennettedir." Sonra hadisin kalan kısmını zikretti.¹⁰³⁵

1116- Daha önce geçen '1039' rakamlı rivayetle aynıdır.

1117- Daha önce geçen '1072' rakamlı rivayetle aynıdır.¹⁰³⁶

۱۱۱۸- عَنْ أَبِي الْمُغِيرَةِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: طَلَبَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَنِي فِي حَائِطٍ نَائِمًا، فَضَرَبَنِي بِرِجْلِهِ قَالَ: "قُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ لَأَرْضِيَنَّكَ، أَنْتَ أَحِبِّي، وَأَبُو وَلَدِي، تَقَاتِلْ عَلَى سُنَّتِي، مَنْ مَاتَ عَلَى عَهْدِي فَهُوَ فِي كَنْزِ اللَّهِ، وَمَنْ مَاتَ عَلَى عَهْدِكَ فَقَدْ قُضِيَ نَجْبُهُ، وَمَنْ مَاتَ يُحِبُّكَ بَعْدَ مَوْتِكَ خَتَمَ اللَّهُ لَهُ بِالْإِيمَانِ مَا طَاعَتْ شَمْسٌ أَوْ غُرُبَتْ."

1118- Ebu'l Muğire'nin rivayet ettiğine göre Ali b. Ebu Talip   şöyle demiştir: Rasûlullah   beni aramış ve bir bahçede uyurken bulmuş. Bunun üzerine bana ayağıyla vurup şöyle demiştir:

¹⁰³⁴ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 89 ve er-Riyâdu'n-Nadra, 3/229

¹⁰³⁵ Bu rivayet mevzudur. Mecmau'z-Zevâid, 10/21-22; Târihu Bağdâd, 12/289; el-Mevdûât, 1/397; Hülyeu'l-Evliyâ, 4/329. Ayrıca Suyûtî rahimehullah da el-Leâli adlı kitabında bu rivayet için 'uydurulmuştur' ifadesini kullanmıştır. 1/379

¹⁰³⁶ Ancak '1072' rakamlı rivayette Firavun ailesinden iman eden kişinin adı 'Hıtil' olarak zikredilirken bu rivayette 'Hızkil' olarak zikredilmiştir. [Mütercim]

"Kalk! Vallahi seni razı edeceğim. Sen benim kardeşim, torunumun babasıdır. Benim sünnetim üzere savaşırsın. Kim benim zamanımda ölürse, o Allah'ın ﷺ hazinesindedir; kim de senin zamanında ölürse o da adağını yerine getirmiştir. Kim ölümünden sonra seni severse Allah ﷻ güneş doğduğu veya battığı sürece o kişiye güven ve iman içinde bir son (ölüm) verir." ¹⁰³⁷

۱۱۱۹- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: لَمَّا قُتِلَ عَلِيُّ أَصْحَابِ الْأُلُويَةِ يَوْمَ أُحُدٍ قَالَ جَبْرِيلُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ هَذِهِ لَهِيَ الْمُوَأَسَاةُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّهُ مِنِّي، وَأَنَا مِنْهُ"، قَالَ جَبْرِيلُ: وَأَنَا مِنْكُمَا يَا رَسُولَ اللَّهِ.

1119- Muhammed b. Ubeydullah b. Ebu Rafi babasından o da dedesinden şöyle rivayet etmiştir: Ali ﷺ Uhud savaşında bayrak sahiplerini (müşrikleri) öldürünce Cebrail *aleyhisselam* şöyle demiştir: "Ey Allah'ın rasûlü! Şüphesiz bu [Ali'nin yaptığı] yardımcı olmaktır, destek vermektir." Nebî ﷺ ona dedi ki: "O bendendir, ben de ondan." Cebrail *aleyhisselam* dedi ki: "Ben de ikinizdenim ey Allah'ın rasûlü!" ¹⁰³⁸

۱۱۲۰- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمَ أُحُدٍ وَفَرَ النَّاسُ فَقُلْتُ: مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِيَفِرَّ، فَحَمَلْتُ عَلَى الْقَوْمِ، فَإِذَا أَنَا بِرَسُولِ اللَّهِ، فَقَالَ جَبْرِيلُ: إِنَّ هَذِهِ لَهِيَ الْمُوَأَسَاةُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّهُ مِنِّي، وَأَنَا مِنْهُ"، فَقَالَ جَبْرِيلُ: وَأَنَا مِنْكُمَا.

1120- Ubeydullah b. Ebu Rafi'nin babasından rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Uhud savaşı olduğunda ve insanlar kaçtığında [kendime] "Nebî ﷺ kaçmadı/kaçmıyor" dedim. Bunun üzerine topluluğun üzerine hamle yaptım. Bir de gördüm ki sadece benle Rasûlullah ﷺ kalmışız. Cebrail *aleyhisselam* dedi ki: Şüphesiz bu [Ali'nin yaptığı] yardımcı olma, destek vermektir." Nebî ﷺ ona dedi ki: "O bendendir, ben de ondan." Cebrail *aleyhisselam* dedi ki: "Ben de ikinizdenim." ¹⁰³⁹

¹⁰³⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mecmau'z-Zevâid, 9/124; İthâfu'l-Hayereti'l-Mehera, 7/202

¹⁰³⁸ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. el-Mu'cemu'l-Kebîr, 3/635; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 68 ve er-Riyâdu'n-Nadra, 3/168; el-Mevdûât, 1/382

¹⁰³⁹ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır.

۱۱۲۱- عَنْ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أُمِّهِ فَاطِمَةَ ابْنَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَشِيَةً عَرَفَةً فَقَالَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ نَاهَى بِكُمْ وَغَفَّرَ لَكُمْ عَامَّةً، وَلِقَلْبِي خَاصَّةً، وَإِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ غَيْرُ مُحَابٍ بِقَرَاتِي، إِنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ حَقُّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ مَوْتِهِ".

1121- Hüseyin b. Ali annesi Fatuma binti Muhammed'den ﷺ şöyle rivayet etmiştir: Rasûlullah ﷺ arefe akşamı yanımıza çıktı, şöyle dedi: "Şüphesiz Allah ﷻ sizlerle [meleklerle karşı] övünmüş ve sizleri genel olarak, Ali'yi ise özel olarak affetmiştir. Şüphesiz ben Allah'ın ﷻ size gönderdiği rasûlüyüm, akrabalarımı kayırmam. Gerçek şu ki hakiki mutlu olan kişi, Ali'yi hayattayken de ölümünden sonra da seven kişidir."¹⁰⁴⁰

1122- Daha önce Süheyl yoluyla '1031' ve '1056' rakamları rivayetlerde; Ebu Said el- Hudri ﷺ yoluyla ise '987' rakamlı rivayette geçmiştir.

۱۱۲۳- عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ قَالَ: لَقَدْ أُوتِيَ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ثَلَاثًا، لِأَنَّهُ أَكُونَ أُوتِيَتْهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ إِعْطَاءِ خُمْرِ النَّعَمِ: جَوَارُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ، وَالرَّايَةُ يَوْمَ خَيْبَرٍ، وَالثَّالِثَةُ نَسِيهَا سُهَيْلٌ.

1123- Süheyl b. Ebu Salih'in babasından rivayet ettiğine göre Ömer b. Hattab ﷺ şöyle demiştir: Ali b. Ebu Talip'e ﷺ üç şey verilmiştir ki, bana onların verilmesi benim için kızıl develerin verilmesinden daha hoş ve sevimlidir; Rasûlullah'a ﷺ mescidde komşu olması, Hayber günü sancağı alması." Süheyl üçüncüyü unutmuştur.¹⁰⁴¹

۱۱۲۴- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّهُ قَالَ: لَقَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ، وَأَمَرَنِي أَنْ تَزَلَ بِي كَرْبٌ أَوْ شِدَّةٌ أَنْ أَقُولَهَا: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْكَرِيمُ الْحَلِيمُ سُبْحَانَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. وَكَانَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ يُلْقِيهَا الْمَمَاتِ، وَيَتَقَتُّ بِهَا عَلَى الْمُوَعُوكِ، وَيَعْلَمُهَا الْمُغْتَرِبَةُ مِنْ بَنَاتِهِ.

¹⁰⁴⁰ Bu rivayet mevzudur. Mecmau'z-Zevâid, 9/132; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/176; İbn-i Ebî'l-Hadîd, Şerhu Nehci'l-Belâğa, 2/429

¹⁰⁴¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Mecmau'z-Zevâid, 9/120; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/202. Bir benzeri '1093' rakamlı rivayette Sa'd b. Ebu Vakkas'tan ﷺ rivayet edilmişti.

1124- Abdullah b. Cafer'in rivayet ettiğine göre Ali b. Ebu Talip ؑ şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ bana şu kelimeleri telkin etmiş ve başıma bir kötülük veya sıkıntı geldiğinde bunları söylememi emretmiştir; "Lâ ilâhe illallâhu'l Kerîmu'l-Halîm Subhânehu, Tebârekellâhu Rabbu'l-Arşî'l-Azîm, El-hamdulillahi Rabbi'l-Âlemîn." Abdullah b. Cafer bunu ölmek üzere olanlara telkin eder, bu duaları okuyup sıtma hastasına üfler ve kızlarından [evlenip] gurbete gidenlere de bu duaları öğretirdi.¹⁰⁴²

١١٢٥- عَنِ الْحَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: لَا يَزَالُ النَّاسُ يَنْتَقِصُونَ حَتَّى لَا يَقُولَ أَحَدٌ: اللَّهُ اللَّهُ، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ ضَرَبَ يَعْصُوبُ الدِّينِ بِدَنْيِهِ، فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ بَعَثَ إِلَيْهِ بَعَثَ يَجْمَعُونَ عَلَى أَطْرَافِ الْأَرْضِ، كَمَا تَتَجَمُّعُ قَرَعُ الْخَرِيفِ، وَاللَّهُ إِنِّي لَا أَعْلَمُ اسْمَ أَمِيرِهِمْ، وَمَنَاحَ رِكَابِهِمْ.

1125- Haris b. Süveyd dedi ki: Ali ؑ şöyle buyurmuştur:

"İnsanlar hiçbir kimsenin 'Allah-Allah' demeyeceği zamana kadar azalmaya devam edecekler. Böyle olduğu zaman dinin reisi, öncüsü kuyruğuyla yere vuracak.¹⁰⁴³ Bunu yaptığında, ona bir grup gönderilir. Sonbahardaki bulutların bir araya geldiği gibi yeryüzünün her tarafında bir araya gelirler. Vallahi ben onların emirinin ismini ve bineklerinin konakladığı yeri biliyorum."¹⁰⁴⁴

١١٢٦- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ أَبْقَضْنَا أَفْلَ الْيَتِ فَهُوَ مُنَافِقٌ".

1126- Ebu Said el-Hudri'nin ؑ dediğine göre, Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Kim bize, ehli beyte buğz ederse o münafıktır."¹⁰⁴⁵

¹⁰⁴² Bu rivayetin isnadı hasendir. İbnu's Sunnî, Amelu'l-Yevm ve'l-Leyle, s. 134; İbn-i Hibbân, El-Mevârid, 589; Hâkim, 1/518; Tayâlisî, 1/256

¹⁰⁴³ Zemahşeri bu ifadeyle ilgili şöyle demektedir: "burada ki kuyrukla yere vurmak ikamet etmek ve sebat etmek için [verilmiş bir] örnektir. Yani hem o hem de din üzerine ona tabi olanlar sabit dururlar."

¹⁰⁴⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Suyûtî, el-Leâli'l-Mesnûa, 1/7

¹⁰⁴⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Hâkim, 3/150; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 18

۱۱۲۷- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أُعْطِيتُ فِي عِلِّيْ خَمْسًا، هُنَّ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا: أَمَّا وَاحِدَةٌ، فَهُوَ تُكَايِّ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّى يَفْرُغَ مِنَ الْحِسَابِ، وَأَمَّا الثَّانِيَّةُ، فَلِوَاءِ الْحَمْدِ بِيَدِهِ، أَدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَمَنْ وَلَدَ تَحْتَهُ، وَأَمَّا الثَّالِثَةُ، فَوَاقِفٌ عَلَى عَقْرِ حَوْضِي يَسْقِي مَنْ عَرَفَ مِنْ أُمَّتِي، وَأَمَّا الرَّابِعَةُ، فَسَاتِرٌ عَوْرَتِي وَمُسَلِّمِي إِلَى رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ، وَأَمَّا الْخَامِسَةُ، فَلَسْتُ أَخْشَى عَلَيْهِ أَنْ يَرْجِعَ زَانِيًا بَعْدَ إِخْصَانٍ، وَلَا كَافِرًا بَعْدَ إِيْمَانٍ."

1127- Ebu Said el-Hudri'nin dediğine göre, Rasûlullah şöyle buyurmuştur:

"Bana Ali hakkında beş şey verilmiştir ki, bunlar bana dünya ve içindekilerinden daha sevimlidir;

Birincisi: O, hesap bitene kadar Allah'ın huzurundaki dayanağımdır.

İkincisi: Hamd sancağı onun elindedir. Âdem aleyhisselam ve ondan sonra doğanların tümü bu sancağın altındadır.

Üçüncüsü: Havzımın ortasında durup ümmetimden tanıdığı kimselere su ikram edecektir.

Dördüncüsü: Avretimi örten¹⁰⁴⁶ ve Rabb'ime teslim ettiğimdir.

Beşincisi: Ben onun ihsandan¹⁰⁴⁷ sonra zinaya döneceğinden ve imandan sonra kafir olarak döneceğinden korkmuyorum."¹⁰⁴⁸

۱۱۲۸- عَنْ عَمْرِو الْأَصَمِّ قَالَ: قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ: إِنَّ هَؤُلَاءِ الشَّيْعَةَ يَزْعُمُونَ أَنَّ عَلِيًّا مَبْعُوثٌ قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، قَالَ: كَذَبُوا وَاللَّهِ، مَا هَؤُلَاءِ بِالشَّيْعَةِ، لَوْ عَلِمْنَا أَنَّهُ مَبْعُوثٌ، مَا زَوَّجْنَا نِسَاءَهُ، وَلَا قَسَمْنَا مَالَهُ.

¹⁰⁴⁶ Kızıyla evlenmesini kastediyor –Allah en iyisini bilir.

¹⁰⁴⁷ İhsan kelimesi, kişinin 'sahih bir nikah akdiyle evlenmesi' manasında fıkıhta kullanılan bir terimdir. Böyle bir evlilik yapan kişiye velev ki daha sonra boşanmış yani dul kalmış bile olsa muhsan denir. Recim için aranan şart da budur. [Mütercim]

¹⁰⁴⁸ Bu rivayet mevzudur. Zehâiru'l-Ukhâ, s. 86; Ukaylî, ed-Duafâ, 122; el-İlel, 1/243; İbn-i İrâk, Tenzîhu's-Şeria, 1/401; İbn-i Ebi'l Hadîd, Şerhu Nehci'l-Belâğa, 2/431

1128- Amr el-Esam şöyle demiştir: Hasan b. Ali'ye ؑ dedim ki: Şia, kıyametten evvel Ali'nin ؑ dirileceğini iddia ediyor. O şöyle dedi: "Vallahi, yalan söylemişler. Onlar gerçek Şia (Ali'nin ؑ hakiki taraftarları) değildir. Şayet bizler onun dirileceğini biliyor olsaydık hanımlarını [başkalarıyla] evlendirmez, mirasını da bölüştürmezdik."¹⁰⁴⁹

۱۱۲۹- عَنِ السُّدِّيِّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ قَالَ: لَمَّا حَضَرَتْ عِنْدَ اللَّهِ بْنِ عَنَاسٍ الْوَفَاةُ قَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ.

1129- Süddi'nin rivayet ettiğine göre Ebu Salih şöyle demiştir: Abdullah b. Abbas'a ؑ ölüm geldiğinde şöyle demiştir: "Allah'ım! Ben, sana Ali b. Ebu Talip'in ؑ dostluğuyla yaklaşıyorum/ yakınlık kurarım."¹⁰⁵⁰

۱۱۳۰- عَنْ سَلْمَانَ قَالَ: سَمِعْتُ حَبِيبِي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "كُنَّا أَنَا وَعَلِيٌّ نُورًا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ بِأَرْبَعَةِ عَشَرَ أَلْفَ عَامٍ، فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ آدَمَ قَسَمَ ذَلِكَ النَّورَ جُزْأَيْنِ، فَجُزْءُ أَنَا، وَجُزْءُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ."

1130- Selman ؑ şöyle dedi: Habibim Rasûlullah'ı ؑ şöyle derken işittim:

"Biz; ben ve Ali Allah ﷻ Âdem'i aleyhisselam yaratmadan on dört bin yıl önce O'nun huzurundaki bir nurduk. Allah ﷻ Âdem'i aleyhisselam yaratınca bu nuru iki parçaya ayırdı; bir parçası ben diğer parçası da Ali'dir."¹⁰⁵¹

۱۱۳۱- عَنْ عَطِيَّةَ، عَنْ مَخْذُوجِ بْنِ زَيْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَى بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ ثُمَّ قَالَ: "يَا عَلِيُّ، أَنْتَ أَخِي، وَأَنْتَ بَيْنِي بِمَثَرَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي، أَمَا عَلِمْتَ يَا عَلِيُّ أَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ يُدْعَى بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُدْعَى بِي، فَأَقُومُ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ فِي ظِلِّهِ، فَأَكْسَى خَلَّةَ خَضِرَاءَ مِنْ خَلْلِ الْجَنَّةِ، ثُمَّ يُدْعَى بِالنَّبِيِّنَ بَعْضُهُمْ عَلَى آثَرِ بَعْضٍ،

¹⁰⁴⁹ Bu rivayetin isnadı zayıf veya hasendir. el-Bidâye ve'n-Nihâye, 8/15; Hâkim, 3/145

¹⁰⁵⁰ Bu rivayet mevzudur. el-Mecrûhîn, 1/251; er-Riyâdu'n-Nadra, 3/167

¹⁰⁵¹ Bu rivayet mevzudur. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/154

فَيَقُومُونَ سَمَاطِينَ عَنْ يَمِينِ الْعَرْشِ وَيَكْسُونَ خَلًّا خَضْرَاءَ مِنْ خَلِّ الْجَنَّةِ، أَلَا وَإِنِّي أَخْبِرُكَ يَا عَلِيُّ أَنَّ أُمِّي أَوَّلُ الْأُمَمِ بِحَاسِبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، ثُمَّ أَنْبَشِرُ أَوَّلَ مَنْ يُدْعَى بِكَ لِقَرَابَتِكَ مِنِّي، وَمَنْزِلَتِكَ عِنْدِي، وَيُدْفَعُ إِلَيْكَ لَوَائِي، وَهُوَ لَوَاءُ الْحَمْدِ، فَتَسِيرُ بِهِ بَيْنَ السَّمَاطِينَ، آذَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَجَمِيعُ خَلْقِ اللَّهِ يَسْتَظِلُّونَ بِظِلِّ لَوَائِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَطَوَّلُهُ مَسِيرَةُ أَلْفِ سَنَةٍ، سَنَانُهُ بِأَثَوْتَةِ حُمْرَاءَ، فَضْهُ فَضَّةٌ بَيْضَاءُ، زُجْجُهُ ذُرَّةُ حَضْرَاءَ، لَهُ ثَلَاثُ ذَوَائِبَ مِنْ نُورٍ، ذَوَابَةٌ فِي الْمَشْرِقِ، وَذَوَابَةٌ فِي الْمَغْرِبِ، وَالثَّالِثَةُ وَسَطُ الدُّنْيَا، مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ ثَلَاثَةُ أَسْطُرٍ الْأَوَّلُ: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. وَالثَّانِي: الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالثَّالِثُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، طَوَّلَ كُلِّ سَطْرِ أَلْفِ سَنَةٍ، وَعَرْضُهُ مَسِيرَةُ أَلْفِ سَنَةٍ، فَتَسِيرُ بِاللَّوَاءِ وَالْحَسَنَ عَنْ يَمِينِكَ، وَالْحُسَيْنَ عَنْ يَسَارِكَ، حَتَّى تَقِفَ بَيْنِي وَبَيْنَ إِبْرَاهِيمَ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ، ثُمَّ تُكْسَى حُلَّةَ حَضْرَاءَ مِنَ الْجَنَّةِ، ثُمَّ يَتَادَى مُنَادٍ مِنْ تَحْتِ الْعَرْشِ: نَعَمْ الْأَبُ أَبُوكَ إِبْرَاهِيمَ، وَنَعَمْ الْأَخُ أَخُوكَ عَلِيُّ، أَنْبَشِرُ يَا عَلِيُّ، إِنَّكَ تُكْسَى إِذَا كَسِيتَ، وَتُدْعَى إِذَا دُعِيتَ، وَتَحْيَا إِذَا حَيَّتَ.

1131- Atıyye'nin Mahduc b. Zeyd'den rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ Müslümanlar arasında kardeşlik tesis etti sonra da şöyle dedi: "Ey Ali! Sen benim kardeşimsin ve senin bendeki yerin Harun'un Musa'da ki yeri gibidir, ancak benden sonra peygamber yoktur/olmayacaktır. Ey Ali! Kıyamet gününde ilk önce benim çağrılacağımı/diriltileceğimi bilmez misin? [O gün] arşın gölgesinde, sağ tarafında ayağa kalkarım, bana cennet elbiselerinden yeşil bir elbise giydirilir. Sonra birbiri ardına peygamberler çağrılır. Sonra iki grup olarak arşın sağ tarafında kalkarlar ve cennet elbiselerinden yeşil bir elbise ile giydirilirler. Dikkat et ey Ali! Sana, kıyamet gününde hesaba çekilecek ilk ümmetin benim ümmetim olduğunu haber veriyorum. Sonra; mutlu ol, müjdelen onlardan sonra bana yakınlığın ve bendeki yerinden dolayı ilk çağrılan sen olacaksın. Sancağım [o gün] sana verilecek, o ki hamd sancağıdır. Onunla iki grup arasında yürüyeceksin. Âdem aleyhisselam ve Allah'ın ﷻ yarattığı herkes kıyamet gününde sancağımın gölgesinde gölgelenecekler. Uzunluğu bin yıllık yürüme mesafesidir, mızrağının ucu kırmızı yakut, gövdesi beyaz gümüş, başlığı yeşil incidir. Üç tane nurdan yapılmış kâhkülü/saçağı vardır. Kahküllerin biri doğuda biri batıda diğeri ise dünyanın ortasındadır.

Üstünde üç satır yazılıdır;

1.satırda: Bismillâhirrahmânirrahîm

2.satırda: Elhamdulillâhirabbilâlemîn

3.satırda: Lâ İlâhe illallâh Muhammedun Rasûlullâh

Her satırın uzunluğu ve genişliği bin yıllık yürüme mesafesidir. Hasan sağında Hüseyin de solunda iken arşın gölgesinde benle İbrahim aleyhisselam arasında durana kadar sancakla yürüyeceksin sonra sana cennetten yeşil bir elbise giydirilecek. Daha sonra arşın altından bir mûnadi [bana] şöyle nida edecek; 'Atan İbrahim ne güzel atadır, kardeşin Ali ne güzel kardestir.' Ey Ali müjdelene, elbise giydirildiğin zaman giydirilecek, çağrılacağın zaman çağrılacak ve selamlanacağın zaman selamlanacaksın (vaat olunduğun şeye kesin olarak ulaşacaksın)."¹⁰⁵²

۱۱۳۲- عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَسْتَمْسِكَ بِالْقَضِيبِ الْأَخْمَرِ الَّذِي عَرَسَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي جَنَّةٍ عَذْنٍ بِمِثْلِهِ، فَلْيَتَمَسَّكَ بِحَبِّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ".

1132- Zeyd b. Erkam dedi ki: Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Kim Allah'ın ﷺ Adn cennetinde ektiği kırmızı kamışı tutmak isterse Ali b. Ebu Talip'in sevgisine tutunsun."¹⁰⁵³

۱۱۳۳- قَتْنَا هِشَامَ، عَنِ الْحَسَنِ قَالَ: بَيَّتَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جَالِسًا مَعَ أَصْحَابِهِ، إِذْ جَاءَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَلَمْ يَجِدْ مَجْلِسًا، فَتَرَخَّرَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ ثُمَّ أَجْلَسَهُ إِلَى جَنْبِهِ، فَسَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَا صَنَعَ ثُمَّ قَالَ: "أَهْلُ الْفَضْلِ أَوْلَى بِالْفَضْلِ، وَلَا يَفْرُقُ لِأَهْلِ الْفَضْلِ فَضْلُهُمْ إِلَّا أَهْلُ الْفَضْلِ".

1133- Hişam'ın rivayet ettiğine göre Hasan-ı Basri rahimehullah şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ ashabıyla oturuyorken bir anda Ali b. Ebu Talip

¹⁰⁵² Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıf veya mevzudur. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 75 ve er-Riyâdu'n-Nadra. 3/218; Şerhu Nehci'l-Belâğa, 2/430

¹⁰⁵³ Bu rivayet mevzudur. el-Mevdûât, 1/387; el-Leâli'l-Mesnûa, 1/369; el-Mecrûhin, 1/295; el-Mîzân, 2/28; Şerhu Nehci'l-Belâğa, 2/429

çıkageldi, oturacak bir yer bulamadı. Ebubekir rah onun için yerinden hareket etti, sonra da onu yanına oturttu. Nebî rah bu yaptığına sevindi sonra da şöyle buyurdu: "Fazilet ehli fazilete daha layıktır. Fazilet ehlinin faziletini ancak fazilet ehli bilir." ¹⁰⁵⁴

۱۱۳۴- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "رَأَيْتُ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ مَكْتُوبًا: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِيُّ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ"

1134- Cabir'in rah dediğine göre Rasûlullah rah şöyle buyurmuştur:

"Cennetin kapısında şöyle yazdığını gördüm; Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed Allah'ın rasulüdür, Ali Rasûlullah'ın kardeşidir." ¹⁰⁵⁵

۱۱۳۵- عَنْ جَابِرٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَقَالَ فِي آخِرِهِ: "عَلِيٌّ أَمِيرِي، وَصَاحِبُ لَوَائِي"

1135- Cabir'in rah dediğine göre Rasûlullah rah şöyle buyurmuştur (yukarıdaki hadisi zikretti sonunda şöyle dedi):

"Ali kardeşim ve [hamd] sancağımın sahibidir." ¹⁰⁵⁶

۱۱۳۶- عَنِ السُّدِّيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: اللَّهُمَّ الْعَن كُلَّ مُبْغِضٍ لَنَا قَالٍ، وَكُلِّ مُحِبٍّ لَنَا غَائِلٍ.

1136- Süddî'nin rivayet ettiğine göre Ali rah şöyle demiştir: "Allah'ım! Bizden nefret edip ileri geri konuşan ve sevip de aşırı giden herkese lanet et." ¹⁰⁵⁷

1137- Daha önce geçen '1085' rakamlı rivayetle aynıdır.

۱۱۳۸- قَتَا الْخُصَيْبِيُّ بْنُ الْمُنْذِرِ الرَّقَاشِيُّ قَالَ: شَهِدْتُ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ، وَأَتَيْتُ بِالْوَلِيدِ بْنِ عَقْبَةَ، وَقَدْ صَلَّى بِأَهْلِ الْكُوفَةِ الصُّبْحَ أَرْبَعًا ثُمَّ قَالَ: أَرِيدُكُمْ، فَشَهِدَ عَلَيْهِ خُمْرَانٌ وَرَجُلٌ آخَرٌ، شَهِدَ أَخْذَهُمَا أَنَّهُ رَأَى يَشْرَبُ الْخَمْرَ، وَشَهِدَ الْآخَرُ أَنَّهُ رَأَى يَتَقَبَّضُهَا، فَقَالَ عُثْمَانُ لِعَلِيٍّ، فَقَالَ

¹⁰⁵⁴ Bu rivayet de tıpkı bir önceki gibi mevzudur. Târîhu Bağdâd, 3/105; el-Mevdûât, 1/380-381; Sehâvî, el-Mekâsîdu'l-Hasene, s. 108

¹⁰⁵⁵ Bu rivayet de tıpkı bir önceki gibi mevzudur. el-Mizân, 3/399; el-Mecrûhîn, 2/229-230

¹⁰⁵⁶ Bu rivayet de tıpkı bir önceki gibi mevzudur.

¹⁰⁵⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/248; Kitâbu's-Sunne, 97

عَلَيْ لَانِيهِ الْحَسَنُ، فَقَالَ: وَلَ حَارَهَا مِنْ تَوَلَّى قَارَهَا، فَقَالَ لِأَبْنِ أَخِيهِ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، فَأَخَذَ السُّوْطَ فَضَرَبَهُ، فَلَمَّا بَلَغَ أَرْبَعِينَ قَالَ: أَمْسِكْ، جَلَدَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرْبَعِينَ، وَأَيُّو بَكَرَ أَرْبَعِينَ، وَعُمَرُ ثَمَانِينَ، وَكُلُّ سَنَةٍ، وَهَذَا أَحَبُّ إِلَيَّ.

1138- Hudayn b. Münzir er-Rekkâşi dedi ki: Osman b. Affan'a ﷺ şahit oldum, ona Velid b. Ukbe getirilmişti. Velid, Kufe'de sabah namazını dört rekât olarak kıldırılmış sonra da "arttırayım mı" demişti. Buna Humran ve başka bir adam da şahitlik etmişti. Şahitlerden biri onun şarap içtiğini diğeri de [şarabı] kustüğünü gördüğüne dair şahitlik etti. Osman ﷺ bunu Ali'ye ﷺ bildirdi bunun üzerine Ali ﷺ, oğlu Hasan'a ﷺ bunu yapmasını söyledi. Hasan ﷺ dedi ki: "Güzelliğini üstlenen kötülüğünü de üstlenir."¹⁰⁵⁸ Bunun üzerine yeğeni Abdullah b. Cafer'e bunu yapmasını söyledi, o da kırbağı alıp vurdu ne zaman ki kırka ulaşınca ona şöyle dedi: "Dur! Rasûlullah ﷺ ve Ebubekir ﷺ kırk değnek vurmuştur. Ömer ﷺ ise seksen değnek vurmuştur. Bunların her biri sünnettir. Ancak bu bana daha hoş/doğru gelmektedir."¹⁰⁵⁹

1139- Daha önce geçen '1058' rakamlı rivayetle aynıdır.

١١٤٠ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَكْتُوبٌ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ: مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِيُّ أَخُو رَسُولِ اللَّهِ، قَبْلَ أَنْ تُخْلَقَ السَّمَاوَاتُ بِالْفَنَى سَنَةً."

1140- Cabir b. Abdullah el-Ensari'nin ﷺ rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Çöklere yaratılmadan iki bin sene evvel cennetin kapısında şöyle yazılmıştır; Muhammed Allah'ın rasulü, Ali de Rasûlullah'ın kardeşidir."¹⁰⁶⁰

¹⁰⁵⁸ Esas olarak burada geçen (خَارَ) kelimesi zorluk ve sıkıntı; (قَارَ) kelimesi ise hoş ve güzel şeyler manasında kullanılmaktadır. Esmâî ve diğer alimler buradaki ifadenin manası sadedinde şunları söyler: Tadını ve güzelliğini üstlenen zorluğunu ve sıkıntısını da üstlenir/üstlenmelidir. İmam Nevevî rahimehullah şöyle söylemektedir: Buradaki (هَا) zamiri hilafet veya velayete döner. Yani Osman ﷺ ve akrabaları nasıl ki hilafetin güzelliğini yönetiyorlar ve üstleniyorlarsa ve bu durum sadece onlar has bir durumsa aynı şekilde zorluğunu sıkıntısını da üstlenmelidirler. Bkz. el-Minhac Şerhu Sahîh-i Müslim, 1707 rakamlı hadisin şerhi [Mütercim]

¹⁰⁵⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müslim, 1707; Şerhu Meâni'l-Âsâr, 3/152; Dâraikutnî, 4/209; Beyhakî, es-Sünen, 8/316, 318

¹⁰⁶⁰ Bu rivayet mevzudur. ed-Duafâ, 9; Hilyetu'l-Evliyâ, 7/256; el-İlel, 1/235; Târîhu Bağdâd, 7/387;

1143- Said b. Zeyd dedi ki: Rasûlullah ﷺ Ali'ye ﷺ hitaben şöyle buyurmuştur:

"Sen benim yanımda Harun'un Musa'daki yerine sahipsin."¹⁰⁶⁴

١١٤٤- عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي السَّيِّدَةِ، قَالَ: هُمُ الذُّبُلُ الشُّعَاءُ، تَعْرِفُ فِيهِمُ الرَّهْبَانِيَّةَ.

1144- Salim b. Ebu'l Ca'd dedi ki: Ali'ye ﷺ Şia¹⁰⁶⁵ hakkında sorulunca o şöyle dedi: "Onlar, dudakları [çok zikir yapmaktan] solan kimselerdir. Onların ruhbanlığı (abid oldukları) bilinir."¹⁰⁶⁶

١١٤٥- عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "التَّجُومُ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ، إِذَا ذَهَبَ التَّجُومُ ذَهَبَ أَهْلُ السَّمَاءِ، وَأَهْلُ بَيْتِي أَمَانٌ لِأَهْلِ الْأَرْضِ، فَإِذَا ذَهَبَ أَهْلُ بَيْتِي ذَهَبَ أَهْلُ الْأَرْضِ."

1145- Ali'nin ﷺ rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Yıldızlar göğün güvencesidir, yıldızlar gidince sema ehli de gider. Ehli beytim de yeryüzü ehli için güvencedir, ehli beytim gidince yeryüzü ehli de gider."¹⁰⁶⁷

1146- Daha önce geçen '949' '979' ve '1086' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

1147- Daha önce geçen '951' ve '964' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

١١٤٨- عَنْ شُرَيْحِ بْنِ هَانِيٍّ قَالَ: أَتَيْتُ عَائِشَةَ فَسَأَلْتُهَا عَنِ الْمَسْحِ، فَقَالَتْ: أَنْتَ عَلِيٌّ فَسَلْهُ، فَإِنَّهُ كَانَ يُسَافِرُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَأَتَيْتُهُ فَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ: إِذَا تَوَضَّأْتَ فَأَخَسْتَ الْوُضُوءَ مِنْ أَوَّلِ تَهَارُكَ، أَجْزَأُكَ يَوْمَكَ وَلَيْلَتِكَ تَمْسَحُ.

¹⁰⁶⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Kitâbu's-Sünne, 132

¹⁰⁶⁵ İlk dönemde 'Şia' ifadesi Ali'nin ﷺ tarafını tutanlar, yani özellikle Osman'ın ﷺ şahadetinden sonra ortaya çıkan fitnede onun yanında duranlara verilen bir addı. Onlara 'Şiatu Ali' Ali'nin taraftarları denilirdi. [Mütercim]

¹⁰⁶⁶ Bu rivayetin isnadı hasen veya sahihtir.

¹⁰⁶⁷ Bu rivayet mevzudur. Hâkim, 3/149; Mecmau'z-Zevâid, 9/174; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 17

1148- Şureyh b. Hani dedi ki: Âişe'ye ﷺ geldim ve ona [mest üzerine] mesh hakkında sordum, dedi ki: "Ali'ye ﷺ git ve ona sor. O, Rasûlullah ﷺ ile beraber sefere çıkardı." Ali'ye ﷺ geldim ve ona sordum, dedi ki: "Gündüzün başında güzel bir şekilde abdest aldığında bu abdest sana [mest üzerine] mesh etmenle beraber bir gün bir gece yeterli gelir."¹⁰⁶⁸

1149- Daha önce geçen '978' rakamlı rivayetle aynıdır.

١١٥٠ - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَضَى بِالشَّاهِدِ مَعَ اليمين بِالْحِجَازِ، وَقَضَى بِهِ عَلَيَّ بِالْكُوفَةِ.

1150- Cabir b. Abdullah'ın ﷺ rivayet ettiğine göre Nebî ﷺ Hicaz'da yeminle beraber bir şahitle hüküm verirdi. Ali'de ﷺ Kufe'de bu şekilde hüküm verirdi.¹⁰⁶⁹

١١٥١ - حَدَّثَنِي جَعْدَةُ بْنُ هُبَيْرَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: أَهْدَيْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَلَّةَ مُسِيرَةٍ سَدَاها حَرِيرٌ، قَالَ: فَأَرْسَلَ بِهَا إِلَيَّ، فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ: مَاذَا أَصْنَعُ بِهَا أَلْبَسُهَا أَمْ لَا؟ قَالَ: "إِنِّي لَا أَرْضَى لَكَ مَا أَكْرَهَ لِنَفْسِي، وَلَكِنْ اجْعَلْنَهَا خُمُرًا لِلْفَوَاطِمِ".

1151- Ca'd b. Hubeyre Ali b. Ebu Talip'ten ﷺ şöyle rivayet etmiştir: Rasûlullah'a ﷺ örgüsü ipekten olan bir elbise hediye edildi. Onu bana gönderdi, ben de ona gidip şöyle dedim: Napayım bunu giyeyim mi giymeyeyim mi? Buyurdu ki: "**Ben kendim için kötü gördüğüm bir şeyden senin için razı olmam. Sen bunu Fatımalara¹⁰⁷⁰ için baş örtüleri haline getir.**"¹⁰⁷¹

¹⁰⁶⁸ Bu rivayetin isnadı hasen olmakla birlikte hadisin kendisi sahihtir. Ebu Yusuf, el-Âsâr, s. 15; Beyhakî, 1/277; el-İstîâb, 3/43

¹⁰⁶⁹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Beyhakî, es-Sünen, 10/170; Dârakutnî, 4/212; Muvatta, 2/108; İbn-i Adî, el-Kâmil, 207

¹⁰⁷⁰ Faumalar dört tanedir;

1-) Fauma binü Muhammed ﷺ

2-) Fauma binti Esed, Ali'nin ﷺ annesi

3-) Fatuma binti Hamza b. Abdülmuttalip

4-) Akil b. Ebu Talip'in eşi Fatuma

¹⁰⁷¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mecmau'z-Zevâid, 5/142; Tayâlisî, 1/355. Bir benzeri için bkz. Müslim, 2071

١١٥٢- قَتْنَا ثَابِتَ، عَنْ أَنَسٍ قَالَ: لَمَّا مَرَضَ أَبُو طَالِبٍ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ، أَرْسَلَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ادْعُ رَبِّكَ أَنْ يَشْفِيَنِي، فَإِنَّ رَبِّكَ يَطِيعُكَ، وَابْتَغِ إِلَيَّ بِقِطَافٍ مِنْ قِطَافِ الْجَنَّةِ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "وَأَنْتَ يَا عَمُّ، إِنْ أَطَعْتَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَطَاعَكَ".

1152- Sabit [el-Bünani] *rahimehullah* Enes b. Malik'ten ﷺ şöyle rivayet ediyor: Ebu Talip, ölümüne neden olan hastalığına yakalandığı zaman Nebî'ye ﷺ "Rabb'ine bana şifa vermesi için dua et, Rabb'in sana itaat eder (dediğini yapar, seni boş çevirmez). Bir de bana cennet meyvelerinden gönder" diye haber gönderdi. Nebî ﷺ de ona şöyle haber yolladı: "Sen, ey amca! Allah'a ﷻ itaat edersen o da sana itaat eder (duanı kabul eder)." ¹⁰⁷²

١١٥٣- عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى مُعَاوِيَةَ فَسَأَلَهُ عَنْ مَسْأَلَةٍ، فَقَالَ: سَلْ عَنْهَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، فَهُوَ أَعْلَمُ، فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، جَوَابُكَ فِيهَا أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ جَوَابِ عَلِيٍّ، فَقَالَ: بَلَسَ مَا قُلْتُ، وَلَوْ مَا جِئْتُ بِهِ، لَقَدْ كَرِهْتُ رَجُلًا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْرُهُ الْعِلْمَ عَرًّا، وَلَقَدْ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى غَيْرَ أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي"، وَكَانَ عُمَرُ إِذَا أَشْكَلَ عَلَيْهِ شَيْءٌ يَأْخُذُ مِنْهُ، وَلَقَدْ شَهِدْتُ عُمَرَ وَقَدْ أَشْكَلَ عَلَيْهِ شَيْءٌ فَقَالَ: مَا هَذَا عَلَيَّ، فَمَ لَا أَقَامَ اللَّهُ رَجُلِيكَ.

1153- İsmail b. Ebu Halid'in Kays b. Ebu Hâzım'den rivayet ettiğine göre Adamın biri Muaviye'ye ﷺ gelip ona bir konuda hakkında soru sordu, o da şöyle cevap verdi: Bunu Ali b. Ebu Talip'e sor, o daha iyi bilir. Adam dedi ki: Ey müminlerin emiri! Bu konuda senin vereceğin cevap bana Ali'nin ﷺ vereceği cevaptan daha hoştur. Dedi ki: Ne kadar çirkin bir şey dedin öyle, yaptığın ne kadar da kötü. Sen öyle bir adamı kötülerdin ki Rasûlullah ﷺ onu ilimle tıka basa doldurmuştur. Şüphesiz Rasûlullah ﷺ ona "Sen benim yanımda Harun'un Musa'daki yerine sahipsin. Ancak benden sonra peygamber yoktur/olmayacaktır" demiştir. Ömer ﷺ kendisine bir şey müşkil

(kapalı) geldiğinde [cevabını] ondan alırdı. Gerçekten ben Ömer'e bir şeyin zor gelip de [soru soran kişiye] şöyle söylediğine şahit oldum: "İşte Ali şurada, kalk [ona sor]! Allah ayaklarını kaldırmaya!"¹⁰⁷³

١١٥٤- قَتَا الرَّبِيعُ بْنُ مُنْذِرٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ يَقُولُ: مَنْ دَمَعَتْهُ عَيْنَاهُ فِينَا دَمْعَةً، أَوْ قَطَرَتْ عَيْنَاهُ فِينَا قَطْرَةً، أَتَوَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْجَنَّةَ.

1154- Rebi' b. Münzir babasından şöyle rivayet etmektedir: Hüseyin b. Ali şöyle söylerdi: "Kimin gözleri bizim için bir damla göz yaşı dökerse ya da bizim için bir katre (damla) ağırsa Allah onu cennete yerleştirir."¹⁰⁷⁴

١١٥٥- عَنْ ابْنِ الْحَنَفِيَّةِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يُولَدُ لَكَ ابْنٌ قَدْ نَحَلْتُهُ اسْمِي وَكُنْيَتِي".

1155- [Muhammed] b. el- Hanefiyye'nin [babası] Ali b. Ebu Talip'ten rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah bana dedi ki: "Senin bir erkek evladın olacak ona kendi ismimi ve künyemi hediye ettim."¹⁰⁷⁵

١١٥٦- عَنْ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ صِغَارًا تَنْتَفِعُوا بِهِ كِبَارًا، تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ لَعَلَّ اللَّهَ لِيَصِرَ لِدَاتِ اللَّهِ.

1156- Şa'bi'nin rahimehullah rivayet ettiğine göre Ali b. Ebu Talip şöyle demiştir: İlmi küçükken öğrenin, büyüdüğünüzde ondan faydalanırsınız. İlmi Allah'tan başkası için öğrenin¹⁰⁷⁶ ki sadece Allah için öğrenilen bir ilme dönüşsün.¹⁰⁷⁷

¹⁰⁷³ Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 79 ve er-Riyâdu'n-Nadra, 3/206

¹⁰⁷⁴ Bu rivayetin isnadı hasen veya sahihtir. Zehâiru'l-Ukbâ, s. 19

¹⁰⁷⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Târihu Bağdâd, 11/218; el-İlelu'l-Mütenâhiye, 1/245; Hâkim, Ma'rifetu Ulûmi'l-Hadis, s. 189; el-Edebu'l-Müfred, s. 293; İbn-i Sa'd, 5/91

¹⁰⁷⁶ Buradan maksat -Allah daha iyi bilir- şudur: Kişi ilmi Allah dışındakiler için öğrenince bunların boş ve getirisinin sadece bu dünya ile sınırlı olduğunu görünce hakiki gayenin Allah rızası olduğunu anlar ve sadece O'na yönelip her şeyi O'ndan talep eder. Bu cihetle bakıldığında kişi yanlış görerek doğruyu bulacaktır. [Mütercim]

¹⁰⁷⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır.

١١٥٧- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي حَرْبٍ بْنِ أَبِي الْأَسْوَدِ الدُّؤَلِيِّ قَالَ: اشْتَكَى أَبُو الْأَسْوَدِ الْفَالَجِ، فَمِعَتْ لَهُ ثَغْلَبٌ، فَطَلَبَتْهَا فِي حَرْبِ الصَّرَةِ، فَتَنَا أَنَا أَطُوفُ إِذَا أَنَا بِرَجُلٍ يُصَلِّي، فَأَشَارَ إِلَيَّ فَأَتَيْتُهُ، فَقَالَ: مَنْ أَنْتَ؟ فَقُلْتُ: أَبُو حَرْبٍ بْنُ أَبِي الْأَسْوَدِ، فَقَالَ: أَقْرَبُكَ السَّلَامَ وَقُلْ لَكَ: عَبْدُ اللَّهِ بْنُ فُلَانٍ يَقْرَأُ عَلَيْكَ السَّلَامَ وَيَقُولُ لَكَ: أَشْهَدُ أَنِّي سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: لَا دُودَ بَيْنَ هَاتَيْنِ الْقَصِيرَتَيْنِ عَنْ حَوْضِ رَسُولِ اللَّهِ رَايَاتِ الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِينَ، كَمَا تَذَادُ غَرِيْبَةُ الْإِبِلِ عَنْ حِيَاضِهَا.

1157- Abdullah'ın rivayet ettiğine göre Ebu Harb b. Ebu'l Esved ed-Düeli şöyle demiştir: Ebu'l Esved felç geçirdi, ona tilki önerildi. Biz de Basra'nın harabelerinde tilki aradık, ben böyle dolanırken bir anda namaz kılan birini gördüm. Bana işaret etti bende yanına gittim. Dedi ki: Sen kimsin? Dedim ki: Ebu Harb b. Ebu'l Esved'im. Dedi ki: Babana selam söyle ve ona şöyle de 'Falancanın oğlu Abdullah sana selam söylüyor ve diyor ki: Ben Ali'nin ﷺ şöyle dediğine şahitlik ettim; "Şu iki kısa elimle Rasûlullah'ın ﷺ havzını tıpkı deve yalaklarının yabancı develerden korunduğu gibi kafirlerin ve münafikların bayraklarından korurum."¹⁰⁷⁸

١١٥٨- عَنِ الْقَاسِمِ قَالَ: سَمِعْتُ رَجُلًا مِنْ خَنَعَمٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ أَسْمَاءَ بِنْتَ غَمَيْسٍ تَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "اللَّهُمَّ أَقُولُ كَمَا قَالَ أَخِي مُوسَى: اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِي وَرِيزًا مِنْ أَهْلِي، عَلَيَّ أَخِي، اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي، وَأَشْرِكُهُ فِي أَمْرِي، كَيْ نَسَبَحَكَ كَثِيرًا، وَنَذْكُرَكَ كَثِيرًا، إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيرًا".

1158- Kasım dedi ki: Hasam kabilesinden bir adamdan işittim, diyordu ki: Esmâ binti Umeys'i işittim diyordu ki: Rasûlullah'ın ﷺ şöyle dediğini işittim: "Allah'ım! Ben, kardeşim Musa'nın aleyhisselam dediği gibi¹⁰⁷⁹ diyorum (dua ediyorum); Allah'ım! Bana ailemden birini yardımcı yap, Ali kardeşimi, onunla arkamı kuvvetlendir, onu işime ortak et. Ta ki seni çokça tesbih edelim ve seni çokça analım. Şüphesiz ki sen bizi çok iyi görensın."¹⁰⁸⁰

¹⁰⁷⁸ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Mecmau'z-Zevâid, 9/135;

¹⁰⁷⁹ Bkz. [Tâhâ, 20/29-35]

¹⁰⁸⁰ Bu rivayetin isnadı zayıftır. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/150; ed-Durru'l-Mensûr, 4/295

۱۱۵۹- عَنْ مِقْسَمٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كَانَ الْمُهَاجِرُونَ يَوْمَ بَدْرٍ سَبْعَةً وَسَبْعِينَ رَجُلًا، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَقَالَ فِي آخِرِهِ: وَكَانَ صَاحِبَ رَايَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ.

1159- Miksem'in rivayet ettiğine göre İbn-i Abbas ؓ şöyle demiştir: "Muhacirler Bedir savaşında yetmiş yedi kişiydi." [Hadisi anlatu] ve en sonunda şöyle dedi: Rasûlullah'ın ؓ sancaktarı Ali b. Ebu Talip'ti ؓ.¹⁰⁸¹

۱۱۶۰- عَنْ حَبَّةَ، وَهُوَ الْقُرْنِيُّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: نَحْنُ التَّحِيَّاءُ، وَأَقْرَاطُنَا أَقْرَاطُ الْأَنْبِيَاءِ، وَحِزْبُ حِزْبِ اللَّهِ، وَحِزْبُ الْفِتْنَةِ الْبَاطِنَةِ حِزْبُ الشَّيْطَانِ، وَمَنْ سَوَّى بَيْنَنَا وَبَيْنَ عَدُوِّنَا فَلَيْسَ مِنَّا.

1160- Habbe el-Urani'nin Ali'den ؓ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Biz seçkin insanlarız, bizden evvel ölen çocuklarımız nebilerin çocuklarıdır. Grubumuz Allah'ın ؓ grubudur. Bağı (isyancı) grubun taraftarları ise şeytanın grubudur. Bizimle düşmanımızı denk tutanlar bizden değildir."¹⁰⁸²

۱۱۶۱- عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ قَالَ: شَكَى عَلِيٌّ، يَغْنِي: ابْنُ أَبِي طَالِبٍ، النَّاسَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَامَ فِينَا خُطِيبًا فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: "أَيُّهَا النَّاسُ، لَا تَشْكُوا عَلِيًّا، فَوَاللَّهِ لَهُوَ أَخْيَشُنْ فِي ذَاتِ اللَّهِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ".

1161- Ebu Said el-Hudri ؓ dedi ki: Ali b. Ebu Talip ؓ insanları Rasûlullah'a ؓ şikâyet etti. Bunun üzerine Rasûlullah ؓ aramızda hutbe vermek için kalktı, onun şöyle dediğini işittim: "Ey insanlar! Ali'yi şikâyet etmeyin. Vallahi o hem Allah'ın zatında hem de Allah'ın yolunda sapasağlamdır."¹⁰⁸³

۱۱۶۲- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ حَزْرٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا مَرْزِيمٍ الثَّقَفِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ لِعَلِيٍّ: "يَا عَلِيُّ، طُوبَى لِمَنْ أَخْلَكَ، وَصَدَقَ فَيْكَ، وَوَيْلٌ لِمَنْ أَبْغَضَكَ، وَكَذَبَ فَيْكَ".

¹⁰⁸¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Hâkim, 3/111. Daha önce de bir benzeri '1106' rakamıyla geçmişti.

¹⁰⁸² Bu rivayetin isnadı zayıftır.

¹⁰⁸³ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 11817; Hâkim, 3/134 h.no: 4654; Hilyetu'l-Evliyâ, 1/68; Buhari, et-Târîhu'l-Kebîr, 4/35; Şevkânî, Derru's-Sehâbe, 164

1162- Ali b. Hazzevez dedi ki: Ebu Meryem es-Sekafi'nin şöyle dediğini işittim: Ammar b. Yasir'i ☺ işittim şöyle diyordu: Rasûlullah'ın ☺ Ali'ye ☺ hitaben şöyle dediğini işittim: "Ey Ali seni seven ve senin hakkında doğru konuşanlara ne mutlu! Senden nefret eden ve senin hakkında yalan söyleyenlere ise yazıklar olsun." ¹⁰⁸⁴

١١٦٢ - نَا مَالِكٌ، يَنْبَغِي: ابْنُ دِينَارٍ، قَالَ: سَأَلْتُ سَعِيدَ بْنَ جُبَيْرٍ قُلْتُ: يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، مَنْ كَانَ حَامِلَ رَايَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: فَتَنَظَّرَ إِلَيَّ وَقَالَ: كَأَنَّكَ رَجُلِي الْبَالِ، فَغَضِبْتُ وَشَكَوْتُهُ إِلَى إِخْوَانِهِ مِنَ الْقُرَاءِ قُلْتُ: أَلَا تَعْجَبُونَ مِنْ سَعِيدٍ؟ إِنِّي سَأَلْتُهُ: مَنْ كَانَ حَامِلَ رَايَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ فَتَنَظَّرَ إِلَيَّ وَقَالَ: إِنَّكَ لَرَجُلِي الْبَالِ، قَالُوا: أَرَأَيْتَ جِئْنَا نَسْأَلُهُ وَهُوَ خَائِفٌ مِنَ الْحِجَابِ قَدْ لَازَ بِالْبَيْتِ، كَانَ حَامِلَهَا عَلَيَّ.

1163- Malik b. Dinar bize şöyle anlattı: Said b. Cübeyr'e *rahimehullah* şöyle sordum: Ey Ebu Abdullah! Rasûlullah'ın ☺ sancaktarı kimdi? Bana baktı ve şöyle dedi: "Sen sanki akli zayıf birisin." [Bu sözüne] öfkelen dim ve onu kurra kardeşlerine şikâyet ettim, dedim ki: Said'in bu yaptığına şaşırırmıyorsunuz? Ona "Rasûlullah'ın ☺ sancaktarı kimdi" diye sordum. Bana baktı ve şöyle dedi: "Sen sanki akli zayıf birisin." Dediler ki: "Bu soruyu ona, Haccac'dan çekinmiş ve Kabe'ye sığınmışken sorduğunu görmüyor musun? [Bilmiş ol ki] sancaktar Ali'ydi." ¹⁰⁸⁵

١١٦٤ - قَتْنَا مُحَمَّدَ بْنَ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَبَّةَ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا ضَحَكَ يَوْمًا ضَحْكًا لَمْ أَرَهُ ضَحَكَ أَكْثَرَ مِنْهُ حَتَّى تَدَتْ تَوَاجِدُهُ قَالَ: يَتَمَنَّا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَذَكَرَ الْحَدِيثَ، قَالَ: ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ لَا أَغْتَرِفُ أَنَّ عِنْدَكَ لَكَ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ عِنْدَكَ قَلْبِي غَيْرَ نَيْكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَ: فَقَالَ ذَلِكَ مِرَارًا، ثُمَّ قَالَ: لَقَدْ صَلَّيْتُ قَتْلَ أَنْ يُصَلِّيَ أَخَذَ سَتَقَا

1164- Muhammed b. Seleme'nin babasından rivayet ettiğine göre Habbe şöyle demiştir: Bir gün Ali'yi ☺ daha önce hiç gülmediği kadar hatta azı dişleri gözükecek şekilde güldüğünü gördüm. Dedi ki: Ben, Rasûlullah ☺

¹⁰⁸⁴ Bu rivayet bawldır. Dârakutnî, el-llel, 71; Târîhu Bağdâd, 9/72; el-llel'l-Mütenâhiye, 1/242; Mecmau'z-Zevâid, 9/132; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 92

¹⁰⁸⁵ Bu rivayetin isnadı hasendir. Hâkim, 3/137; Zehâiru'l-Ukbâ, s. 75

ile beraberdim. [Hadisi zikretti sonra da] şöyle dedi: "Allah'ım! Peygamberin ﷺ hariç benden önce bu ümmetten sana kulluk eden bir kulunun olduğunu itiraf etmiyorum/bilmiyorum. Habbe dedi ki: Ali ﷺ bunu defalarca söyledi sonra da dedi ki: "Hiç kimse namaz kılmadan yedi sene evvel ben namaz kılmıştım."¹⁰⁸⁶

۱۱۶۵- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُجَيْمٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَلَاثَ سِنِينَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ مَعَهُ أَحَدٌ.

1165- Abdullah b. Nücey'in rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir:

"Hiç kimse Nebî ﷺ ile beraber namaz kılmadan üç sene önce ben O'nla namaz kıldım."¹⁰⁸⁷

1166- Aynı rivayeti Cabir'den Ebu Hamza da rivayet etmiştir.

1167- Daha önce geçen '947' '954' '959' '961' '967' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

۱۱۶۸- قَتَا أَبُو بَلْعَجٍ قَتَا عُمَرُو بْنُ مَيْمُونٍ قَالَ: إِنِّي لَجَالِسٌ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، إِذْ أَنَاهُ سَعَةً رَهْطٌ قَالُوا: يَا ابْنَ عَبَّاسٍ، إِمَّا أَنْ تَقُومَ مَعَنَا، وَإِمَّا أَنْ تَخْلُوَ بِنَا عَنْ هَؤُلَاءِ، قَالَ: فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: بَلْ أَنَا أَقْوَمُ مَعَكُمْ، قَالَ: وَهُوَ يَوْمِنَا صَحِيحٌ قَتْلَ أَنْ يَغْمَى، قَالَ: فَابْتَذُوا وَتَحَدَّثُوا فَلَا تَذَرِي مَا قَالُوا، قَالَ: فَجَاءَ يَنْقُضُ تَوْبَهُ وَيَقُولُ: أَفْ وَتَفْ، وَقَعُوا فِي رَجُلٍ لَهُ عَشْرٌ، وَقَعُوا فِي رَجُلٍ قَالَ لَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَأَبْعَثَنَّ رَجُلًا لَا يُخْزِيهِ اللَّهُ أَبَدًا، يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ"، قَالَ: فَاسْتَشْرَفَ لَهَا مِنْ اسْتَشْرَفَ، قَالَ: "أَيْنَ عَلِيٌّ؟" قَالُوا: هُوَ فِي الرَّحَى يَطْحَنُ، قَالَ: "وَمَا كَانَ أَحَدُكُمْ يَطْحَنُ؟" قَالَ: فَجَاءَ وَهُوَ أَرْمَدُ لَا يَكَادُ أَنْ يَبْصُرَ، قَالَ: فَتَفَتْ فِي غَيْبِهِ ثُمَّ هَزَّ الرَّأْيَةَ ثَلَاثًا، فَأَعْطَاهَا إِثَاءً، فَجَاءَ بِصَفِيَّةَ بِنْتِ حُجَيْمٍ، قَالَ: ثُمَّ بَعَثَ فَلَا تَسُورَةُ التَّوْبَةِ فَبَعَثَ عَلِيًّا خَلْفَهُ فَأَخَذَهَا مِنْهُ، وَقَالَ: "لَا يَذْهَبُ بِهَا إِلَّا رَجُلٌ مِنِّي، وَأَنَا مِنْهُ"، قَالَ:

¹⁰⁸⁶ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Tuhfetu'l-Eşrâf, 7/358, 417; el-Hasâis, s. 3; Hâkim, 3/112

¹⁰⁸⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır.

وَقَالَ لِنَبِيِّ عَمِّهِ: "أَيُّكُمْ يَوَالِيَنِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟" قَالَ: وَعَلَيَّ جَالِسٌ مَعَهُمْ، فَقَالَ عَلِيُّ: أَنَا أَوَالِيكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، قَالَ: فَبَرَكَهُ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى رَجُلٍ رَجُلٍ مِنْهُمْ فَقَالَ: "أَيُّكُمْ يَوَالِيَنِي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ؟" قَالُوا: قَالُوا: "أَنْتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ"، قَالَ: وَكَانَ أَوَّلُ مَنْ آمَنَ مِنَ النَّاسِ بَعْدَ خَدِيجَةَ، وَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَوْبَهُ فَوَضَعَهُ عَلَى عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ وَحَسَنَ وَحُسَيْنَ فَقَالَ: {لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ} لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا}، قَالَ: وَشَرَى عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَوْبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ نَامَ مَكَانَهُ، قَالَ: وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ يَرْمُونَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَجَاءَ أَبُو بَكْرٍ، وَعَلِيُّ نَائِمٌ، قَالَ: وَأَبُو بَكْرٍ يَخْسِبُ أَنَّهُ نَبِيُّ اللَّهِ، قَالَ: فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، قَالَ: فَقَالَ عَلِيُّ: إِنْ نَبِيَّ اللَّهِ قَدْ انْطَلَقَ نَحْوَ بَنِي مُضْمٍ فَأَذْرِكُهُ، قَالَ: فَانْطَلَقَ أَبُو بَكْرٍ فَدَخَلَ مَعَهُ الْغَارَ، قَالَ: وَجَعَلَ عَلِيُّ يَرْمِي بِالْحِجَارَةِ كَمَا كَانَ يَرْمِي نَبِيَّ اللَّهِ، وَهُوَ يَتَصَوَّرُ قَدْ لَفَّ رَأْسَهُ فِي الثَّوْبِ لَا يَخْرُجُهُ حَتَّى أَصْبَحَ، ثُمَّ كَشَفَ عَنْ رَأْسِهِ فَقَالُوا: إِنَّكَ لِلنَّبِيِّ، كَانَ صَاحِبُكَ تَرْمِيهِ فَلَا يَتَصَوَّرُ، وَأَنْتَ تَصَوَّرُ، وَقَدْ اسْتَنْكَرْنَا ذَلِكَ، قَالَ: وَخَرَجَ بِالنَّاسِ فِي غَزْوَةِ ثُؤَالِ، قَالَ: فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ: أَخْرُجْ مَعَكَ؟ قَالَ لَهُ نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا"، فَصَكَكَ عَلِيُّ، فَقَالَ لَهُ: "أَمَا تَرْضَى أَنْ تَكُونَ مِنِّي بِمَثَلِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى، إِلَّا أَنْتَ لَسْتَ بِنَبِيِّ، إِنَّهُ لَا يَنْبَغِي أَنْ أَذْهَبَ إِلَّا وَأَنْتَ خَلِيفَتِي"، قَالَ: وَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ مُؤْمِنٍ بَعْدِي وَمُؤْمِنَةٍ"، قَالَ: وَشَدَّ أَبْوَابَ الْمَسْجِدِ غَيْرَ بَابِ عَلِيٍّ، قَالَ: فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ حَتَّى وَهُوَ طَرِيقُهُ لَيْسَ لَهُ طَرِيقٌ غَيْرُهُ، قَالَ: وَقَالَ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَإِنَّ مَوْلَاهُ عَلِيٌّ"، قَالَ: وَأَخْبَرَنَا اللَّهُ فِي الْقُرْآنِ أَنَّهُ قَدْ رَضِيَ عَنْهُمْ، عَنْ أَصْحَابِ الشَّجَرَةِ، فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ، هَلْ حَدَّثَنَا أَنَّهُ سَحَطَ عَلَيْهِمْ بَعْدُ؟ قَالَ: وَقَالَ: نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَمْرِ حِينَ قَالَ: أَنْذَنِي لِي فَأَضْرَبَ عُنُقَهُ، قَالَ: "وَكُنْتُ فَاعِلًا، وَمَا يُذْرِيكَ لَعَلَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَدْ أَطْلَعَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِي فَقَالَ: اغْمَلُوا مَا شِئْتُمْ".

1168- Ebu Belc bize Amr b. Meymun'dan rivayet ederek şöyle anlattı: İbn-i Abbas'ın yanında oturuyordum. Bir anda ona dokuz kişilik bir grup geldi, dediler ki: Ey İbn-i Abbas! Ya bizimle beraber kalk gel ya da yanında-

kileri gönder de yalnız kalalım. İbn-i Abbas dedi ki: "Ben sizinle kalkarım." O zamanlar sağlıklıydı, âmâ olmadan önceydi. Başladılar konuşmaya ama ne dediklerini anlayamıyorduk. Daha sonra elbisesini silkeleyerek ve 'uf-tuf' ederek gelip şöyle diyordu: Bunlar,

Aşere-i Mübeşşere'den olan ve Nebî'nin kendisi hakkında "Öyle bir adamı göndereceğim ki Allah onu asla rezil etmez ve o Allah ve rasûlünü sever" buyurduğu biri hakkında ileri geri konuştular. Kimileri sancak için uzandı ama Rasûlullah "Ali nerede" dedi. Dediler ki: O değirmende un öğütüyor dedi ki: "Aranızdan biri niye öğütmüyor?" Ali gözü iltihaplı ve neredeyse göremeyecek bir halde iken çıkageldi. Rasûlullah onun gözüne tükürüğünü sürdü, sonra da üç defa sancağı salladı ve ona verdi. O da Rasûlullah'a [Hayber ganimeti olarak] Safiye binti Huyey'i getirdi.

Sonra falancayı (Ebubekir'i) tevbe suresiyle gönderdi, Ali'yi de onun arkasından gönderdi, Ali da sureyi ondan aldı. Rasûlullah şöyle dedi: **"Onu ancak benden olan ve benimden kendisinden olduğum biri götürmelidir."**

Yine amcasının oğluna şöyle demiştir: "Hanginiz hem dünyada hem de ahirette bana dost olur?" Ali de onlarla beraber oturuyordu, dedi ki: "Ben dünyada da ahirette de sana dost olurum." Rasûlullah ona bereket duası etti sonra onlardan her birine teker teker yönelip şöyle dedi: "Hanginiz hem dünyada hem de ahirette bana dost olur?" kabul etmediler. Bunun üzerine dedi ki: **"Sen benim hem dünyada hem de ahirette velimsin (dostumsun)."**

O, Hatice'den sonra iman eden ilk kimseydi.

Rasûlullah elbisesini aldı ve onu Ali Fatma, Hasan ve Hüseyin'in üzerine örttü sonra da şu ayeti okudu: **"Ey ehli beyt! Allah ancak sizden pislikleri kaldırmayı ve sizleri tertemiz yapmak istiyor."** [Ahzab, 33/33]

Ali nefsi karşılığında [cenneti] satın aldı, [şöyle ki] Nebî'nin elbisesini giydi sonra O'nun yerine yattı. Müşrikler Rasûlullah'a vuruyorlardı. Ali uyurken Ebubekir geldi ve onu peygamberimiz sandı. Ali dedi ki: "Allah'ın peygamberi Meymun kuyusuna doğru gitti, O'na yetiş. Ebubekir gitti ve O'na beraber mağaraya girdi. Nebî taşlandığı gibi Ali da taşlanmıştır. Acıdan kıvranıyordu, başını bir örtüyle örtmüştü, sabahlayana kadar başını oradan çıkaramıyordu. Sonra başını açtı, dediler ki:

"Sen alçak birisin. Senin arkadaşını biz taşladık, acıdan kıvranmazdı, sen ise kıvranıyorsun. Biz bunu ayıpladık."

İnsanlar Tebü'k Gazve'sine çıktı Ali عليه السلام dedi ki: "Ben de senle [gazveye] çıkayım mı?" Nebî ﷺ ona "Hayır" dedi. Ali عليه السلام ağladı, Rasûlullah ﷺ dedi ki: "**Benim yanımda, Harun'un Musa'daki yerine sahip olmaya razı değilsin? Ancak sen peygamber değilsin. Bana ancak arkamda seni bırakarak gitmem yakışır.**" Rasûlullah ﷺ ona dedi ki: "**Sen benden sonra her mümin erkek ve her mümin kadının dostusun.**"

Ali'nin عليه السلام kapısı dışında mescide açılan diğer kapıları kapattı. Mescide cünüp bir halde girdi, zira onun yolu buydu (mescid içinden geçen yoldu) başka yolu yoktu.

Yine Rasûlullah ﷺ demiştir ki: "**Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır.**"

Allah ﷻ bize Kur'ân'da onlardan, ağaç ashabından [Rıdvan biatına katılanlardan] razı olduğunu haber etmiş ve onların kalplerindeki bilgisi. Bundan sonra hiç onlara gazap ettiğini [Kur'ân'da] bize anlatmış mıdır?

Ömer عليه السلام "İzin ver şunun boynunu vurayım" dediğinde Nebî ﷺ ona şöyle demiştir: "Nerden biliyorsun belki de Allah ﷻ Bedir ehline [ki Ali de عليه السلام onlardandır] bakıp '[Artık] dilediğinizi yapın (bundan sonraki günahlarınızı da affettim)' demiştir."¹⁰⁸⁸

1169- Daha önce geçen '1059' rakamlı rivayetle aynıdır.

1170- Daha önce geçen '994' ve '978' rakamlı rivayetle aynıdır.

١١٧١- عَنْ أُمِّ مُوسَى، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ قَالَتْ: وَالَّذِي أَخْلَفَ بِهِ إِنْ كَانَ عَلِيٌّ لِأَقْرَبِ النَّاسِ غَدَاةً بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَتْ: غَدَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ غَدَاةً بَعْدَ غَدَاةٍ، يَقُولُ: "جَاءَ عَلِيٌّ؟" مَرَارًا، قَالَتْ فَاطِمَةُ: كَانَ بَعَثَ فِي حَاجَةٍ، قَالَتْ: فَجَاءَ بَعْدَ، قَالَتْ: فَطَنْتُ أَنْ لَهُ إِلَيَّ حَاجَةٌ، فَخَرَجْنَا مِنَ الْبَيْتِ فَقَعَدْنَا عِنْدَ الْبَابِ وَكُنْتُ مِنْ أَذْنَاهُمْ إِلَى

¹⁰⁸⁸ Bu rivayetin isnadı hasendir. Musned, 3061, 3062; Hâkim, 3/132; Mecmau'z-Zevâid, 9/119-120; Kitâbu's-Sünne, 132

الْبَاب، فَأَكْبَ عَلَيْهِ عَلِيٌّ فَجَعَلَ يُسَارُهُ وَيَتَاجِيهِ، ثُمَّ قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ يَوْمِهِ ذَلِكَ، فَكَانَ أَقْرَبَ النَّاسِ بِهِ عَهْدًا.

1171- Ümmü Musa'nın rivayet ettiğine göre Ümmü Seleme رضي الله عنها şöyle demiştir: Yemin ederim ki Ali عليه السلام insanlar arasından Rasûlullah'a ﷺ en yakın olanıydı. Ard arda Rasûlullah'ı ﷺ birkaç gün ziyaret ettik. O hep "Ali de geldi mi?" diyordu. Fatıma رضي الله عنها dedi ki: Onu bir ihtiyacı için gönderdi. Ümmü Seleme رضي الله عنها devamla şöyle anlattı: Daha sonra Ali عليه السلام geldi. Rasûlullah'ın ﷺ onla bir işi olduğunu zannettim. Bunun üzerine biz evin dışına çıkıp kapının yanında oturduk, ben de aralarında kapıya en yakınıydım. Ali عليه السلام Rasûlullah'ın ﷺ üzerine doğru eğildi ona sır vermeye ve gizlice konuşmaya başladı. Sonra Rasûlullah ﷺ o gün vefat etti. Ali عليه السلام insanların O'na en yakını idi.¹⁰⁸⁹

١١٧٢- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حُثَيْمٍ أَبِي يَزِيدَ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ: كُنْتُ أَنَا وَعَلِيٌّ رَافِقَيْنِ فِي غَزْوَةِ ذِي الْعَشِيرَةِ، فَلَمَّا نَزَلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَقَامَ بِهَا رَأَيْنَا نَاسًا مِنْ بَنِي مُذَلِجٍ يَعْمَلُونَ فِي عَيْنٍ لَهُمْ فِي تَخْلٍ، فَقَالَ لِي عَلِيٌّ: يَا أَبَا الْيَقْطَانِ، هَلْ لَكَ أَنْ تَأْتِيَ هَؤُلَاءِ فَتَنْظُرَ كَيْفَ يَعْمَلُونَ؟ فَجَنَانَهُمْ، فَتَنْظُرْنَا إِلَى عَمَلِهِمْ سَاعَةً، ثُمَّ غَشِيَنَا النَّوْمُ، فَانْطَلَقْتُ أَنَا وَعَلِيٌّ فَاضْطَجَعْنَا فِي صَوْرِ مِنَ التَّخْلِ فِي دَفْعَاءٍ مِنَ التُّرَابِ فِيمَنَّا، فَوَاللَّهِ مَا أَهْبَتَا إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْرُكُنَا بِرَجْلِهِ، وَقَدْ تَتَرَبَّعْنَا مِنْ تِلْكَ الدَّفْعَاءِ، فَيَوْمِئِذٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَلِيِّ: "يَا أَبَا تُرَابٍ" لَمَّا بَرَى عَلَيْهِ مِنَ التُّرَابِ، قَالَ: "أَلَا أَحَدَلَكُمَا بِأَشَقَى النَّاسِ رَجُلَيْنِ؟" فَقُلْنَا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: "أَخِيْمُرُ ثُمُودَ الَّذِي عَقَرَ النَّاقَةَ، وَالَّذِي يَضْرِبُكَ يَا عَلِيُّ عَلَى هَذِهِ - يَعْنِي قَرْنَهُ - حَتَّى تَبْلُ مِنْهُ هَذِهِ" يَعْنِي لِحْيَتَهُ.

1172- Muhammed b. Huseym Ebu Yezid, Ammar b. Yasir'den رضي الله عنه şöyle anlatıyor: Ben ve Ali Zü'l-Uşeyre gazvesinde iki arkadaşık. Rasûlullah ﷺ Zü'l-Uşeyre adlı bu vadide konaklayıp orada ikame edince Müdlic oğullarından bazı insanları onlara ait olan bir hurmalığın içinde bir pınarda gördük. Ali bana dedi ki: "Ey Ebu'l Yekazan! Şunlara gidip ne yaptıklarını görmeye var mısın?" Onlara gittik. Ne yaptıklarına bir süre baktık sonra uyku bize galebe

¹⁰⁸⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 26565; Hâkim, 3/138; Ebu Nuaym, Ahbâru İsbehân, 1/250

çaldı. Küçük bir hurmalığın altında, toprağında ot bulunmayan bir yerde ya-nımız üzere uzandık, uyuya kaldık. Vallahi bizi ancak Rasûlullah ﷺ uyan-dırdı, ayağıyla bizi kıpırdatıyordu. Bu topraksız yerden dolayı her tarafımız toprak oldu. O gün Rasûlullah ﷺ Ali'ye, üzerinde gördüğü topraktan dolayı şöyle dedi: "Ey Ebu Turab (Toprağın babası)!" Sonra şöyle dedi: "Size insan-ların en bedbaht iki kişisini söyleyeyim mi?" Dedik ki: Elbette, ey Allah'ın rasûlü! Dedi ki: "Semud kavminde [Salih'in] deveyi kesen Uhaymir, bir de ey Ali, şuran -sakalını kastediyor- [kandan] islanacak hale gelene ka-dar sana şuradan -kafasını kastediyor- vuran kişidir."¹⁰⁹⁰

1173- Aynı hadisi Ammar b. Yasir'den ﷺ Yezid b. Huseym de rivayet etmiştir.

۱۱۷۴ - حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَرْنَدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَفَعَ الرَّايَةَ إِلَى عَلِيٍّ يَوْمَ خَيْبَرَ.

1174- Abdullah b. Büreyde'nin babasından rivayet ettiğine göre Rasûlul-lah ﷺ Hayber günü sancacı Ali'ye ﷺ vermiştir.¹⁰⁹¹

۱۱۷۵ - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرْنَدَةَ، عَنْ أَبِيهِ بَرْنَدَةَ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَغْتَيْنِ إِلَى الْيَمَنِ، عَلَى أَحَدِهِمَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، وَعَلَى الْآخَرِ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ، فَقَالَ: "إِذَا لَقِيتُمُ فَعَلِيَّ عَلَى النَّاسِ، وَإِنْ افْتَرَقْتُمَا فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْكُمَا عَلَى جُنْدِهِ"، قَالَ: فَلَقِينَا بَنِي زَيْدٍ مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ، فَاقْتَتَلْنَا، فَظَهَرَ الْمُسْلِمُونَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ، فَقَتَلْنَا الْمُقَاتِلَةَ، وَسَبَبْنَا الذَّرِيَّةَ، فَاضْطَقَّى عَلِيُّ امْرَأَةً مِنَ السَّبْيِ لِنَفْسِهِ، قَالَ بَرْنَدَةُ: فَكَتَبْتُ، يَعْنِي خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ، إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُخْبِرُهُ بِذَلِكَ، فَلَمَّا آتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَفَعْتُ الْكِتَابَ، فَقَرِئَ عَلَيْهِ، فَرَأَيْتُ الْغَضَبَ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا مَكَانُ الْعَانِيدِ، بَعَثْتَنِي مَعَ رَجُلٍ وَأَمَرْتَنِي أَنْ أَطِيعَهُ، قَدْ بَلَغْتَ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا تَقْعُ فِي عَلِيٍّ، فَإِنَّهُ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ، وَهُوَ وَلِيُّكُمْ بَعْدِي".

¹⁰⁹⁰ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 18321, 18326; Hâkim, 3/140; Mecmau'z-Zevâid, 9/136; Târihu'l-Kebîr, 1/1, 71; İbn-i Hacer, et-Tehzîb, 9/148; Ebu Nuaym, Delâilu'n-Nübüvve, 3/202; Dûlâbî, el-Künâ, 2/16

¹⁰⁹¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Daha uzun bir şekilde '1009' rakamıyla geçmişti.

1175- Abdullah b. Büreyde'nin babasından rivayet ettiğine o şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ Yemen'e iki grup (ordu) gönderdi. Bir gurubun başına Ali b. Ebu Talip'i ﷺ diğerinin başına ise Halid b. Velid'i ﷺ verdi ve şöyle dedi: "Karşılaştığınız zaman insanların (mücahitlerin) başında Ali olsun. Ayrıldığınız zaman ise her iki grup da kendi askerleriyle olsun." Yemen ehlerinden Zeyd oğullarıyla karşılaştık, onlarla savaştık, Müslümanlar müşriklere galip geldi. Savaşçıları öldürdük, çocuk ve kadınları ise esir aldık. Ali ﷺ esirlerden bir kadını kendine seçti. Büreyde devamla şöyle anlattı: Halid b. Velid ﷺ bu durumu Rasûlullah'a ﷺ bildirerek O'na bir mektup yazdı. Nebî'ye ﷺ gelince mektubu ona verdim. Mektup O'na okundu; kızgınlığı, Rasûlullah'ın ﷺ yüzünde gördüm ve dedim ki: Ey Allah'ın rasûlü! Bu, sığınacak kişinin makamıdır (elçiye zeval olmaz). Beni bir adamla beraber gönderdin ve bana ona itaat etmemi emrettin. Ben kendisiyle gönderildiğim şeyi tebliğ ettim. Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ dedi ki: "Ali hakkında kötü konuşma! O bendendir, ben de ondanım. O benden sonra sizin velinizdir (dostunuzdur)." ¹⁰⁹²

١١٧٦- عَنْ ابْنِ بَرِيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "أَمَرَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِحُبِّ أَرْبَعَةٍ مِنْ أَصْحَابِي"، أَرَى شَرِيكَ قَالَ: "وَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ يُحِبُّهُمْ، عَلِيٌّ مِنْهُمْ، عَلِيٌّ مِنْهُمْ، وَأَبُو ذَرٍّ، وَسَلْمَانَ، وَالْمِقْدَادُ الْكِنْدِيُّ".

1176- İbn-i Büreyde'nin babasından rivayet ettiğine göre Nebî ﷺ şöyle buyurmuştur: "Allah ﷻ ahabımdan dört kişiyi sevmemi bana emretti." [Ravilerden] Şerik'in şöyle dediğini sanıyorum: "Ve bana onları sevdiğini haber etti. Ali onlardandır, Ebu Zer, Selman ve Mikdad el-Kindi de." ¹⁰⁹³

١١٧٧- عَنْ ابْنِ بَرِيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ مَرَّ عَلَى مَجْلِسٍ وَهُمْ يَتَنَاولُونَ مِنْ عَلِيٍّ، فَوَقَّفَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ: إِنَّهُ قَدْ كَانَ فِي نَفْسِي عَلَى عَلِيٍّ شَيْءٌ، وَكَانَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ كَذَلِكَ، فَبَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَغْنِي فِي سَرِيَّةٍ عَلَيْهَا عَلِيٌّ، فَأَصَبْنَا سَبِيًّا، قَالَ: فَأَخَذَ عَلِيٌّ جَارِيَةً مِنَ الْخُمْسِ لِنَفْسِهِ، فَقَالَ خَالِدُ بْنُ الْوَلِيدِ: ذُنُوكَ، قَالَ: فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

¹⁰⁹² Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 23012, es-Sünenü'l-Kübrâ, 8475; Mecmau'z-Zevâid, 9/130; Müsned-i Bezzâr, 10/283; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 7/356

¹⁰⁹³ Bu rivayetin isnadı zayıfır. Müsned, 22968, 23014. Benzerleri için bkz. Tirmizî, 3718; İbn-i Mâce, 149

وَسَلَّمَ جَعَلْتُ أَحَدَهُ بِمَا كَانَ، ثُمَّ قُلْتُ: إِنْ عَلَيَّ أَخَذَ جَارِيَةً مِنَ الْخُمْسِ، قَالَ: وَكُنْتُ رَجُلًا مَكْنَبًا، قَالَ: فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ تَغَيَّرَ، فَقَالَ: "مَنْ كُنْتُ وَلِيَّهُ فَعَلَيْ وَلِيَّهُ".

1177- İbn-i Büreyde'nin rivayet ettiğine göre babası [Büreyde] bir ortama uğradı. Oradakiler Ali عليه السلام hakkında kötü konuşuyorlardı. Onların başında durdu ve şöyle dedi: Durum şu ki benim de nefsimde Ali'ye عليه السلام karşı [kötü] bir şey vardı, Halid b. Velid عليه السلام da aynı şekildeydi (ona karşı kötü hissediyordu). Rasûlullah ﷺ beni Ali'nin عليه السلام komuta ettiği bir seriyyeye gönderdi. Birtakım esirler aldık. Ali عليه السلام beşte birlik ganimetten kendine bir cariye aldı. Halid b. Velid [Ali'ye] dedi ki: Buyur, al. Büreyde dedi ki: Nebî'nin ﷺ yanına geldiğimizde olanı O'na anlattım. Sonra dedim ki: "Ali عليه السلام beşte birlik ganimetten bir cariye aldı." Ben yere çok bakan biriydim, başımı kaldırdım baktım ki Rasûlullah'ın ﷺ yüzü gerçekten [kızgınlıktan] değişmişti, şöyle dedi: "Ben kimin velisi isem Ali de onun velisidir."¹⁰⁹⁴

۱۱۷۸- عَنْ ابْنِ بَرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَمَّا خَطَبَ عَلِيٌّ فَاطِمَةَ قَالَتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّهُ لَا يَنْدُ لِلْعُرْسِ مِنْ وَلِيمَةٍ"، قَالَ: فَقَالَ سَعْدٌ: عَلَيَّ كَيْشٌ، وَقَالَ فَلَانٌ: عَلَيَّ كَذَا وَكَذَا مِنْ ذُرَّةٍ.

1178- İbn-i Büreyde babasından şöyle rivayet ediyor: Ali عليه السلام Fatıma'yı ﷺ isteyince Rasûlullah ﷺ şöyle demiştir: "Mutlaka her düğün için velime (düğün yemeği) gerekir." Bunun üzerine Sa'd b. Ebu Vakkas عليه السلام dedi ki: "Bir koç vermek bana borç olsun." Falanca dedi ki: "Şu kadar şu kadar mısır vermek de bana borç olsun."¹⁰⁹⁵

۱۱۷۹- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا إِلَى خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ لِيَقْسِمَ الْخُمْسَ - وَقَالَ رَوْحٌ مَرَّةً: لِيَقْبِضَ بَعْضُ الْخُمْسِ - قَالَ: فَأَصْبَحَ عَلِيٌّ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ، فَقَالَ خَالِدٌ لِبَرَيْدَةَ: أَلَا تَرَى مَا يَصْنَعُ هَذَا، أَوْ مَا صَنَعَ هَذَا؟ قَالَ: فَلَمَّا رَجَعْتُ

¹⁰⁹⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 22945, 22961, 23028

¹⁰⁹⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 23035; es-Sünenü'l-Kubrâ, 10088.

إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخْبَرَهُ بِمَا صَنَعَ عَلِيٌّ، قَالَ: وَكُنْتُ أَبْغِضُ عَلِيًّا، قَالَ: فَقَالَ: يَا بَرْنَدَةُ، أَبْغِضُ عَلِيًّا؟ قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: "لَا تَبْغِضْهُ" - قَالَ رَوْحُ مَرَّةً: فَأَجِبْهُ - فَإِنَّ لَهُ فِي الْخُمْسِ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ".

1179- Abdullah b. Büreyde'nin rivayet ettiğine göre babası şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ ganimetin beşte birini (ravilerden Ravh bir keresinde 'beşte birin bir kısmını' şeklinde rivayet etmiştir) taksim etsin diye Ali'yi ﷺ Halid b. Velid'e ﷺ gönderdi. Büreyde dedi ki: Ali ﷺ saçından su damlar bir halde sabahladı.¹⁰⁹⁶ Halid b. Büreyde'ye "Ne yapıyor görüyor musun?" veya "Ne yaptığını görüyor musun?" dedi. Nebî'ye ﷺ geri döndüğümüzde O'na Ali'nin ﷺ yaptığını haber ettim. Ben Ali'ye ﷺ buğz ediyordum. Rasûlullah ﷺ dedi ki: "Ey Büreyde! Ali'ye buğz mu ediyorsun (kızgın mısın)?" Dedim ki: Evet. Dedi ki: "Ona buğzetme (ravilerden Ravh bir keresinde 'Onu sev' şeklinde rivayet etmiştir) onun [ganimetteki] beşte birdeki payı bundan daha çoktur."¹⁰⁹⁷

١١٨٠- فَقَالَ عِنْدَ اللَّهِ بْنِ بَرْنَدَةَ: حَدَّثَنِي أَبِي بَرْنَدَةُ قَالَ: أَبْغِضْتُ عَلِيًّا بَغْضًا لَمْ أَبْغِضْهُ أَحَدًا قَطُّ، قَالَ: وَأَخْبَيْتُ رَجُلًا مِنْ قُرَيْشٍ لَمْ أَحِبَّهُ إِلَّا عَلَى بَغْضِهِ عَلِيًّا، قَالَ: فَبِعْتُ حِيَالَ الرَّجُلِ عَلَى خَيْلٍ، فَصَحْبَتُهُ مَا أَصْحَبُهُ إِلَّا عَلَى بَغْضِهِ عَلِيًّا، فَأَصَبْنَا سَيًّا، قَالَ: فَكَتَبْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: ابْعَثْ إِلَيْنَا مِنْ خُمْسِهِ، قَالَ: فَبِعْتُ إِلَيْنَا عَلِيًّا، وَفِي السَّنِيِّ وَصِيفَةُ هِيَ مِنْ أَفْضَلِ السَّنِيِّ، فَخُمُسٌ وَقِسْمٌ، فَخَرَجَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ، فَقُلْنَا يَا أَبَا الْحَسَنِ، مَا هَذَا؟ قَالَ: أَلَمْ تَرَوْا إِلَى الْوَصِيفَةِ الَّتِي كَانَتْ فِي السَّنِيِّ، فَإِنِّي قَسَمْتُ وَخُمُسْتُ فَصَارَتْ فِي الْخُمْسِ، ثُمَّ صَارَتْ فِي أَهْلِ بَيْتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ صَارَتْ فِي آلِ عَلِيٍّ، فَوَقَفْتُ بِهَا، قَالَ: وَكَتَبَ الرَّجُلُ إِلَى نَبِيِّ اللَّهِ، فَقُلْتُ: ابْعَثْ مُصَدَّقًا، قَالَ: فَجَعَلْتُ أَقْرَأُ الْكِتَابَ وَأَقُولُ: صَدَقَ، قَالَ: فَأَمْسَكَ يَدِي وَالْكِتَابَ قَالَ: "أَبْغِضُ عَلِيًّا؟" قَالَ: قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: "لَا تَبْغِضْهُ، وَإِنْ كُنْتَ تُحِبُّهُ فَارْزُدْ لَهُ خُبًّا، فَوَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَأَتَصِيبَ آلَ عَلِيٍّ فِي الْخُمْسِ أَفْضَلَ

¹⁰⁹⁶ Ganimet aldığı cariye ile münasebette bulunduktan sonra gusül aldığından dolayı saçından su damlıyordu. [Mütercim]

¹⁰⁹⁷ Buhan, 4350; Müsned, 23036

مِنْ وَصِيفَةٍ، قَالَ: فَمَا كَانَ مِنَ النَّاسِ أَحَدٌ يَغْدُ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ عَلِيٍّ.

1180- Abdullah b. Büreyde dedi ki: Ebu Büreyde bana şöyle anlattı: Ali'den hiç kimseden nefret etmediğim kadar nefret ettim. Kureyş'ten birini¹⁰⁹⁸ sırf Ali'den nefret ettiğim için sevmiştim. Bu adam ordunun başında görevlendirilince ben de ona sadece Ali'ye olan nefretinden dolayı arkadaşlık ettim. Birtakım esirler aldık. [Halid] Rasûlullah'a ﷺ 'bize ganimeti beşe taksim edecek birini gönder' diye yazdı. O da bize Ali'yi ﷺ gönderdi. Esirlerin arasında da bir cariyeye vardı ki o, esirlerin en iyisiydi. Ali [ganimeti] beşe böldü ve taksim etti. Başından su damlar bir halde çıktı, biz de "Ey Ebu Hasan! Bu da nedir?" dedik. Dedi ki: "Esirler arasındaki o cariyeyi görmediniz mi? Ben taksim ettim, beşe böldüm böylece o da beşte bire tabi oldu. Sonra Nebî'nin ﷺ ehli heytinin payına sonra da Ali ailesinin payına düştü. Bende onunla münasebette bulundum." O adam [Halid] Allah'ın ﷺ peygamberine [bu durumu] yazdı. Ben de ona dedim ki: Beni de bu olayı doğrulayıcı biri (şahit) olarak gönder. Büreyde devamla şöyle dedi: Mektubu okumaya başladım, "doğru söylemiş" diyordum. Bunun üzerine Nebî ﷺ elimi ve mektubu tutup şöyle dedi: Sen Ali'den nefret mi ediyorsun? Dedim ki: Evet. Şöyle buyurdu: "Ondan nefret etme! Eğer onu seviyorsan ona olan sevgini arttır. Muhammed'in canını elinde tutana yemin olsun ki Ali ailesinin ganimet-teki payı bir cariyeden daha fazlasıdır." Rasûlullah'ın ﷺ bu sözünden sonra insanlar arasından bana Ali'den ﷺ daha hoş ve daha sevimli gelen biri olmadı.¹⁰⁹⁹

1181- Daha önce geçen '1103' ve '1176' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

١١٨٢- عَنْ عُمَارَةَ بْنِ رُوَيْبَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: سَمِعْتُ أَذْنَايَ وَوَعَاهُ قَلْبِي مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "النَّاسُ تَبِعَ لِقَرْنِشَ، صَالِحُهُمْ تَبِعَ لِصَالِحِهِمْ، شَرَارُهُمْ تَبِعَ لِشَرَارِهِمْ".

1182- Umare b. Rüveybe'nin rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: İki kulağım işitti ve kalbim idrak etti ki Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

¹⁰⁹⁸ Bu kişi -Allah en iyisini bilir- Halid b. Velid'dir. [Mütercim]

¹⁰⁹⁹ Bu rivayetin isnadı hasen olmakla beraber hadis sahihtir. Müsned, 22967

"İnsanlar Kureyş'e tabidir; salihleri Kureyş'in salihlerine, şerlileri Kureyş'in şerlilerine."¹¹⁰⁰

۱۱۸۳- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَزْرَقِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا نَائِمٌ عَلَى الْمَنَامَةِ، فَاسْتَنْقَى الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ، قَالَ: فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى شَاةٍ لَنَا بَكِيٍّ فَحَلَبَهَا فَدَرَّتْ، فَجَاءَهُ الْحَسَنُ فَتَخَّاهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَتْ فَاطِمَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَأَنَّهُ أَحَبُّهُمَا إِلَيْكَ؟ قَالَ: "لَا، وَلَكِنَّهُ اسْتَنْقَى قَلِيلًا"، ثُمَّ قَالَ: "إِنِّي، وَإِيَّاكَ، وَهَذَا الرَّاقِدُ، فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

1183- Abdurrahman b. el-Ezrak Ali'den söyle rivayet etmiştir: Ben yatakta uyurken Rasûlullah yanına girdi, Hasan ve Hüseyin su istedi. Nebî bizim sütü az olan koyunumuza doğru kalkıp onu sağdı ve bol süt geldi. Hasan [sütten içmeye] geldi, ancak Nebî onu uzaklaştırdı. Fatuma dedi ki: Sanki o (Hüseyin), sana, ikisi arasında en hoş gelenidir. Buyurdu ki: "Hayır! Ancak o diğerinden önce su istedi." Sonra da şöyle dedi: "Ben, sen ve şu uyuyan Kıyamet günü aynı yerde olacağız."¹¹⁰¹

1184- Daha önce geçen '1050' rakamlı rivayetle aynıdır.

۱۱۸۵- عَنْ عَلِيٍّ بْنِ حُسَيْنٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَخَذَ بِيَدِ حَسَنِ وَحُسَيْنٍ فَقَالَ: "مَنْ أَحَبَّنِي، وَأَحَبَّ هَذَيْنِ وَأَبَاهُمَا وَأُمَّهُمَا، كَانَ مَعِيَ فِي دَرَجَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

1185- Ali b. Hüseyin'in babasından onun da dedesinden rivayet ettiğine göre Rasûlullah Hasan ve Hüseyin'in elinden tuttu ve şöyle dedi: "Kim beni, bu ikisini, bunların ana ve babasını severse kıyamet gününde benimle beraber benimle aynı derecede olurlar."¹¹⁰²

¹¹⁰⁰ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 790. Benzerleri için bkz. Buhari, 3495; Müslim, 1818; Tayâlisî, 2/164; Beyhakî, 8/141; Menâkibu's-Şâfi, 1/17

¹¹⁰¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 792; Müsned-i Bezzâr, 779; Kitâbu's-Sünne, 1322; İbn-i Kuteybe, Garîbu'l-Hadîs, 2/107; Mecmau'z-Zevâid, 9/169-171; Tayâlisî, 2/129

¹¹⁰² Bu rivayet hasen veya zayıftır. Tirmizî, 3733; Müsned, 576; Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ, 3/254; Mîzânü'l-İtidâl, 3/117; el-Avâsim ve'l-Kavâsim, 9/108;

1186- Daha önce geçen '1050' rakamlı rivayetle aynıdır.

۱۱۸۷- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عَقِيلٍ، عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَبِي فَضَالَةَ الْأَنْصَارِيِّ، وَكَانَ أَبُو فَضَالَةَ مِنْ أَهْلِ بَذْرٍ، قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ أَبِي عَائِدًا لِعَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ مِنْ مَرَضٍ أَصَابَهُ ثَقُلَ مِنْهُ، قَالَ: فَقَالَ لَهُ أَبِي: مَا يَقِيمُكَ بِمَنْزِلِكَ هَذَا، لَوْ أَصَابَكَ أَجْلُكَ لَمْ يَلِكْ إِلَّا أَغْرَابُ جَهَنَّمَ، نَحْمِلُ إِلَى الْمَدِينَةِ فَإِنْ أَصَابَكَ أَجْلُكَ وَلَيْكَ أَصْحَابُكَ، فَقَالَ عَلِيٌّ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَهْدَ إِلَيَّ أَنِّي لَا أَمُوتُ حَتَّى أُوْمَرَ ثُمَّ تُخَصَّبَ هَذِهِ - يَعْنِي لِحْيَتَهُ - مِنْ دَمِ هَذِهِ - يَعْنِي هَامَتَهُ - فَقُتِلَ وَقُتِلَ أَبُو فَضَالَةَ مَعَ عَلِيٍّ يَوْمَ صِفِّينَ.

1187- Abdullah b. Muhammed b. Akil'in Fadale b. Ebu Fadale el-En-sari'den şöyle rivayet etmiştir: Babamla -ki babası Ebu Fadale Bedir ehlin-dendir- beraber Ali b. Ebu Talip'i ﷺ, ona isabet eden ve kendisi sebebiyle ağırlaştığı bir hastalık sebebiyle ziyaret etmek için çıktım. Babam ona dedi ki: Seni bu evinde tutan da nedir? Şayet ecelin burada gelirse, sadece Cü-heyne'nin bedevileri senin sorumluluğunu (defin, cenaze vb. işleri) üstlenir. [Gel seni] Medine'ye taşıyalım da eğer ecelin gelirse arkadaşların sana sahip çıkar. Ali ﷺ dedi ki: Rasûlullah ﷺ bana şunu ahdedti; ben emir olup sonra da -sakalını kastederek- bu, -başını kastederek- buradan akan kandan dolayı boyanana kadar ölmeyeceğim. Ali ﷺ öldürüldü, Ebu Fadale de [daha önce-sinde] Sıffin günü Ali ﷺ ile beraberken öldürüldü.¹¹⁰³

۱۱۸۸- عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ يُكَبِّرُ ثُمَّ يَقُولُ: "وَجْهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا، وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ رَبِّي، وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي، وَاعْتَرَفْتُ بِذُنُوبِي، فَاعْفُ رُبِّي ذُنُوبِي جَمِيعًا، لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ، لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لَا يَصْرِفُ سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ

¹¹⁰³ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 802; el-İstîâb, 4/154; Usdu'l-Gâbe, 5/273; el-İsâbe, 4/155; Mecmau'z-Zevâid, 9/136

كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ" ، وَإِذَا رَكَعَ قَالَ: "اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَضَعْتُ لَكَ سَمْعِي، وَبَصَرِي، وَمَخِي، وَعِظَامِي، وَغَصْبِي"، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ: "سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ" مِنْ لَاءِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَمِنْ لَاءِ مَا بَيْنَهُمَا، وَمِنْ لَاءِ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ" ، وَإِذَا سَجَدَ قَالَ: "اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ فَأَحْسِنْ صَوْرَةَ، فَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ"، وَإِذَا قَرَعَ مِنَ الصَّلَاةِ وَسَلَّمَ قَالَ: "اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمَقْدُمُ وَالْمُؤَخَّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ".

1188- Ali b. Ebu Talip ؑ şöyle rivayet ediyor: Nebi ﷺ namaza başladı-ğında tekbir alır sonra da şöyle derdi:

"Yüzümü gökleri ve yeryüzünü yaratana hanif olarak çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz benim namazım, ibadetlerim, yaşamım ve ölümüm alemlerin rabbi olan Allah ﷻ içindir. O'nun ortağı yoktur, ben bununla emrolundum ve ben Müslümanların ilkiyim. Allah'ım! Sen Meliksin senden başka ilah yoktur, sen rabbimsin, ben de senin kulunum. Nefsime zulmettim, günahımı itiraf ettim. Bütün günahlarımı affet! Günahları senden başkası affetmez, beni en güzel ahlaka ilet! En güzel ahlaka senden başkası iletmez. Benden kötü ahlakı uzaklaştır! Senden başkası kötü ahlakı uzaklaştıramaz. Buyur, emrine amadeyim. Hayrın tümü senin elindedir. Şer ise sana isnat edilmez. Ben senin yardımınla varım ve sana döneceğim. Sen yüce ve ulusun. Senden af isterim ve sana tevbe ederim."

Rükû ettiğinde şöyle derdi: "Allah'ım! Senin için rükû ettim, sana iman ettim. Sana teslim oldum. Kulağım, gözüm, beynim, kemiğim, sinir damarım senin için boyun eğer."

Rükûdan başını kaldırıncı şöyle derdi: "Allah ﷻ hamd edeni iştir. Rabbi'miz! Gökler, yer, ikisi arası ve senin bundan sonra istediğin şey dolusunca sana hamdolsun."

Secde edince şöyle derdi: "Allah'ım! Senin için secde ettim, sana iman ettim ve senin için Müslüman oldum. Yüzüm, kendisini yaratan, şekil verip suretini en güzel şekilde yapan, kulağını ve gözünü [duyup, görebilsin diye] yarana secde etti. Var edenlerin en güzeli olan Allah ﷻ ne yücedir."

Namazı bitirip selam verince şöyle derdi: "Allah'ım! Yaptığım yapmadığım, gizlediğim açıktan yaptığım ve senin benden daha iyi bildiğin her şeyi affet. Sen öne alan ve erteleyensin, senden başka ilah yoktur."¹¹⁰⁴

۱۱۸۹- بَلَّغْنَا عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ رَاهَوَيْهِ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ سَمِيلٍ أَنَّهُ قَالَ فِي هَذَا الْحَدِيثِ: "وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ"، قَالَ: لَا يَتَقَرَّبُ بِالشَّرِّ إِلَيْكَ.

1189- İshak b. Raheveyh'den *rahimehullah* bize ulaştığına göre Nadr b. Şümeyl *rahimehullah* bu hadisteki 'Şer ise sana isnat edilmez' sözü hakkında şöyle demiştir: Şer ile sana yaklaşılmaz.

1190- Aynı hadisi Ahmed b. Hanbel *rahimehullah* Huceyn'den de rivayet etmiştir.

۱۱۹۱- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَنَفِيَّةِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُحِبُّ الْعَبْدَ الْمُفْتَنَ التَّوَّابَ".

1191- Muhammed b. el-Hanefiyye'nin babasından (Ali'den) ﷺ rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz Allah ﷻ imtihana uğrayıp da çokça tevbe edeni sever."¹¹⁰⁵

۱۱۹۲- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: كُنْتُ شَاكِيًا فَمَرَّ بِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَأَنَا أَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ أَجَلِي قَدْ حَضَرَ فَأَرْخِي، وَإِنْ كَانَ مَتَاخَرًا

¹¹⁰⁴ Müslim, 771; Ebu Davud, 760, 1509; Tirmizî, 3421, 3422, 3423; Nesâî, 897, 1050, 1126; İbn-i Mâce, 1054; Müsned, 729, 803, 960; Dârimî, 1274

¹¹⁰⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Musned, 605, 810; Ebu Ya'lâ, 483; Beyhakî, Şuabu'l-İmân, 5/2420; Dülâbî, el-Künâ, 2/62; Mecmau'z-Zevâid, 10/200;

قَارِئُغِي، وَإِنْ كَانَ بَلَاءٌ قَصَبَرَنِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "كَيْفَ قُلْتَ؟" فَأَعَادَ عَلَيْهِ مَا قَالَ، قَالَ: فَضَرْتُهُ بِرِجْلِهِ وَقَالَ: "اللَّهُمَّ عَافِهِ"، "أَوِ اللَّهُمَّ اشْفِهِ" - شَكَ تَغَبَّهَ - قَالَ: فَمَا اشْتَكَيْتَ وَجَمِيعِ ذَلِكَ بَعْدُ.

1192- Abdullah b. Seleme'nin rivayet ettiğine göre Ali b. Ebu Talip ؑ şöyle demiştir: Hastaydım, Rasûlullah ﷺ bana uğradı, o sırada şöyle diydum:

"Allah'ım! Eğer ecelim gerçekten geldiyse beni [ölümle] rahatlat. Eğer ecel sonra gelecekse [hastalığı] benden kaldırı. Eğer imtühansa bana sabır ver." Rasûlullah ﷺ şöyle dedi: "Nasıl dedin?" Ali ؑ söylediğini tekrarladı. Rasûlullah ﷺ ona ayağıyla vurdu ve "Allah'ım ona afiyet ver" veya -Şu'be şüphe etti- "Allah'ım ona şifa ver" dedi. Ali ؑ dedi ki: "Bundan sonra bir daha bu hastalığımdan şikayetçi olmadım."¹¹⁰⁶

۱۱۹۳- عَنْ حَنْشٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: أَمَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَضْحِيَ عَنْهُ، فَأَنَا أَضْحِي عَنْهُ أَيْدًا.

1193- Haneş'in rivayet ettiğine göre Ali ؑ şöyle demiştir:

"Rasûlullah ﷺ kendisi adına kurban kesmemi bana emretti. Ben ebeden O'nun adına kurban keserim."¹¹⁰⁷

۱۱۹۴- نَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: جَهَّزَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ فِي خِمِيلٍ وَقِرْنَةٍ وَوَسَادَةٍ مِنْ أَدَمَ حَشَوْهَا لَيْفَ. قَالَ مُعَاوِيَةُ: إِذْجَرَ، قَالَ أَبِي: الْخَيْلُ: الْقَطِيفَةُ الْمُخَمَّلَةُ.

1194- Ata b. Ebu Saib'in babasından rivayet ettiğine göre Ali ؑ şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ Fatıma'nın çeyizini kadife bir kumaş, bir kurba ve içi lif olan deriden bir yastıkla yaptı. [Ravilerden] Muaviye dedi ki: İçi izhir¹¹⁰⁸

¹¹⁰⁶ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Tirmizî, 3564; Müsned, 637, 1057; İbn-i Hibbân, 6940; Zehâiru'l Uk-bâ, 94

¹¹⁰⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Ebu Davud, 2790; Müsned, 843, 1279

¹¹⁰⁸ Hoş kokulu bir bitki. [Mütercim]

otuyla doldurulmuştur. Babam [Ebu Said] dedi ki: (الخميل) kelimesi kadife iplikten örülmüş kumaş manasındadır.¹¹⁰⁹

۱۱۹۵- عَنْ حَنْشٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ، قَالَ: فَقُلْتُ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَبْعَنِي إِلَى قَوْمٍ أَسَنُّ مِنِّي، وَأَنَا حَدَّثْتُ لَا أَبْصِرُ الْقَضَاءَ، قَالَ: قَوِّضْ يَدَهُ عَلَى صَدْرِي وَقَالَ: "اللَّهُمَّ ثَبِّتْ لِسَانَهُ، وَاهْدِ قَلْبَهُ، يَا عَلِيُّ، إِذَا جَلَسَ إِلَيْكَ الْخَصْمَانِ فَلَا تَقْضِ بَيْنَهُمَا حَتَّى تَسْمَعَ مِنَ الْآخِرِ مَا سَمِعْتَ مِنَ الْأَوَّلِ، فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ تَبَيَّنَ لَكَ الْقَضَاءُ"، قَالَ: فَمَا اخْتَلَفَ عَلَيَّ قَضَاءٌ بَعْدَ، أَوْ مَا أَشْكَلَ عَلَيَّ قَضَاءٌ بَعْدَ.

1195- Haneş'in rivayet ettiğine göre Ali عليه السلام şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ beni Yemen'e gönderdi. O'na dedim ki: Ey Allah'ın rasûlü! Beni, benden yaşça büyük bir topluluğa gönderiyorsun. Ben gencim, hüküm konusunda basiret sahibi değilim. Bunun üzerine elini göğsüme koydu ve şöyle dedi: "Allah'ım! Onun diline sebat, kalbine hidayet ver. Ey Ali! Sana iki hasım gelip oturduğu zaman sakın birincisinden dinlediğini diğerinden de dinlemeden ikisi arasında hüküm verme! Bunu yaptığında [hakiki] hüküm senin için kesin bir şekilde ortaya çıkar." Ali عليه السلام dedi ki: "Bundan sonra hiçbir zaman hüküm bana karışık gelmedi." Ya da şöyle dedi: "Bundan sonra hiçbir zaman hüküm bana kapalı gelmedi."¹¹¹⁰

۱۱۹۶- عَنْ عَبْدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيِّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا تَرَلْتُ هَذِهِ الْآيَةَ {وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ} جَمَعَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ، فَاجْتَمَعَ ثَلَاثُونَ فَأَكَلُوا وَشَرَبُوا، قَالَ: قَالَ لَهُمْ: "مَنْ يَضْمَنُ عَنِّي دِينِي وَمَوَاعِيدِي، وَيَكُونُ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ، وَيَكُونُ خَلِيفَتِي فِي أَهْلِي؟" فَقَالَ رَجُلٌ لَمْ يُسَمَّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنْتَ كُنْتَ بَخْرًا مِنْ يَقُومُ بِهَذَا؟ قَالَ: ثُمَّ قَالَ لِآخَرٍ، قَالَ: فَعَرَضَ ذَلِكَ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، فَقَالَ عَلِيُّ: أَنَا.

1196- Abbad b. Abdullah el-Esedi'nin rivayet ettiğine göre Ali عليه السلام şöyle demiştir: Ne zaman ki "Yakın akrabalarımı uyar" [Şuarâ, 26/214] ayeti

¹¹⁰⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. İbn-i Mâce, 4152; Nesâî, 3384; Müsned, 643, 715, 819, 853

¹¹¹⁰ Bu rivayetin isnadı hasendir. Ebu Davud, 3582; Tirmizî, 1331; Müsned, 690, 745, 882, 1211, 1281, 1285. Benzeri daha önce '984' rakamıyla geçmişti.

indi Nebî ﷺ ehli beytini topladı. Bunun üzerine otuz kişi toplandı, yiyip içtiler. Rasûlullah ﷺ onlara şöyle dedi: "Kim benim borçlarımı ve sözlerimi benim adıma öder de böylece cennette benle beraber olur ve ailemde benden sonra halifem olur?" Biri dedi ki: "Ey Allah'ın rasûlü! Sen adeta bir deniz oldun (herkese istediğini verdin bu yüzden borcun çoktur). Kim bu işi kaldıracabilir." Sonra bir kez daha bunu ehli beytine arzetti, Ali ﷺ "ben [olurum]" dedi.¹¹¹¹

۱۱۹۷- عَنْ جَرِيرِ بْنِ حَيَّانَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عَلِيًّا قَالَ لِأَبِيهِ: لَا بُعْثَكَ فِيمَا بَعْثَنِي فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَنْ أَسْوِيَ كُلَّ قَبْرٍ، وَأَنْ أَطْمِسَ كُلَّ صَنْمٍ.

1197- Cerir b. Hayyan'ın babasından rivayet ettiğine göre Ali ﷺ onun babasına şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ beni ne için gönderdiyse ben de seni o sebeple gönderiyorum. O, bütün kabirleri düzeltmem ve bütün putları imha etmem için beni gönderdi.¹¹¹²

۱۱۹۸- عَنْ سُؤَيْدِ بْنِ عَقْلَةَ، قَالَ عَلِيٌّ: إِذَا حَدَّثَكُمْ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا، فَلَا أَنْ أُخْرَ مِنْ السَّمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَكْذِبَ عَلَيْهِ، وَإِذَا حَدَّثَكُمْ عَنْ غَيْرِهِ فَأَنَا أَنَا رَجُلٌ مُحَارِبٌ، وَالْحَزْبُ خُدَعَةٌ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "يَخْرُجُ قَوْمٌ فِي آخِرِ الزَّمَانِ أَخَذُوا الْأَسْنَانَ، سَفَهَاءُ الْأَخْلَامِ، يَقُولُونَ مِنْ قَوْلِ خَيْرِ الْبَرِيَّةِ، لَا يُجَاوِزُ إِيْمَانُهُمْ حَنَاجِرَهُمْ، فَأَيُّمَا لَقِيْتُمُوهُمْ فَاقْتُلُوهُمْ، فَإِنْ قَتَلْتُمُ أَجْرَ لِمَنْ قَتَلْتُمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ".

1198- Süveyd b. Gafele'nin rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Size Rasûlullah'tan ﷺ bir hadis anlattığımda [bilin ki] gökten yere çakılmam bana O'nun aleyhinde yalan söylememden daha sevimli gelir. Ondan başkasından size bir şey aktardığımda [bilin ki] ben savaşıyım ve savaş da hiledir. Rasûlullah'ın ﷺ şöyle dediğini işittim: "Ahir zamanda yaşları genç, akılları kıt olan bir topluluk çıkacak. Onlar, insanların en hayırlısının sözünü söylerler, [ancak] imanları köprücük kemiklerini geçmez. Onlar-

¹¹¹¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 883; Müsned-i Bezzâr, 456; Mecmau'z-Zevâid, 9/116; Taberî, Müsned-i Ali, 3/60. Daha sonra sahih bir rivayetle '1220' rakamıyla gelecektir.

¹¹¹² Bu rivayetin isnadı şiddetli zayıftır. Müsned, 683, 889; Müsned-i Bezzâr, 870. Ayrıca hadisin benzerleri için bkz. Müslim, 969; Ebu Davud, 3218; Tirmizî, 1049; Nesâî, 2031; Müsned, 657, 741, 881, 1064, 1175, 1239, 1284

la nerede karşılaşırsanız, onları öldürün. Onları öldürmek, onları öldürenlere kıyamet günü ecirdir."¹¹¹³

۱۱۹۹- عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ، عَنْ شُرَيْحِ بْنِ هَانِي قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنِ الْمَسْحِ فَقَالَتْ: أَنْتَ عَلَيَّ فَهَوَ أَغْلَمُ مِنِّي، قَالَ: فَاتَيْتُ عَلِيًّا فَسَأَلْتُهُ عَنِ الْمَسْحِ عَلَى الْخُفَّيْنِ، قَالَ: فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَأْمُرُنَا أَنْ نَمْسَحَ عَلَى الْخُفَّيْنِ يَوْمًا وَلَيْلَةً، وَلِلْمُسَافِرِ ثَلَاثًا.

1199- Kasım b. Muhaymire'nin rivayet ettiğine göre Şureyh b. Hani şöyle demiştir: Âişe'ye ﷺ mesh hakkında sordum, şöyle dedi: "Ali'ye git o benden daha bilgilidir." Şureyh dedi ki: Ali'ye ﷺ gittim ve ona mestler üzerine mesh yapmak hakkında sordum, dedi ki: "Rasûlullah ﷺ bize bir gün ve bir gece boyunca, yolcuya ise üç gün boyunca mestler üzerine mesh yapmasını emretti."¹¹¹⁴

۱۲۰۰- عَنْ الْحَكَمِ، عَنْ حَنْشٍ قَالَ: رَأَيْتُ عَلِيًّا يُصْحِي بِكَبْشَيْنِ فَقُلْتُ لَهُ: مَا هَذَا؟ فَقَالَ: أَوْصَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ أَصْحِيَ عَنْهُ.

1200- Hakem'in rivayet ettiğine göre Haneş şöyle demiştir: Ali'yi ﷺ iki tane koç kurban ederken gördüm ve ona "bu ne (niye iki tane)" diye sordum. Dedi ki: "Rasûlullah ﷺ bana kendi adına da kurban kesmemi vasiyet etti."¹¹¹⁵

۱۲۰۱- عَنْ حَنْشٍ، عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ بَعَثَهُ بِرَاءَةً، فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، إِنِّي لَسْتُ بِاللَّسِنِ، وَلَا بِالْخَطِيبِ، قَالَ: "مَا بُدُّ أَنْ يَذْهَبَ بِهَا أَنَا أَوْ تَذْهَبَ بِهَا أَنْتَ"، قَالَ: فَإِنْ كَانَ وَلَا بُدُّ، فَسَادْهَبْ أَنَا، قَالَ: "انْطَلِقْ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَكْتُبُ لِسَانَكَ، وَيَهْدِي قَلْبَكَ"، قَالَ: ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ عَلَى فَمِهِ.

1201- Haneş'in Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre Nebî ﷺ onu Berae (Tevbe) suresi ile beraber gönderdiğinde şöyle demişti:

¹¹¹³ Buhari, 3611, 5057, 6930; Müslim, 1066; Ebu Davud, 477, 4768; Nesâî, 4102; Müsned, 616, 912, 1086, 1303, 1346

¹¹¹⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Nesâî, 129; İbn-i Mâce, 552; Müsned, 748, 780, 906, 907, 966, 1119, 1126, 1245, 1277. Benzerleri için bkz. Müslim, 276; Dârimî, 741

¹¹¹⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1286

- Ey Allah'ın peygamberi! Ben çok iyi konuşan fasih biri değilim, hatip de değilim. Rasûlullah ﷺ:

- Onu benim ya da senin götürmen gerek.

- Eğer başka alternatif yoksa [elbette] ben götüreceğim.

- [O halde] yürü! Hiç şüphesiz Allah ﷻ diline sebat verecek kalbine de hidayet edecektir.

Haneş dedi ki: Sonra da elini Ali'nin ﷺ ağzının üstüne koydu.¹¹¹⁶

۱۲۰۲- عَنْ حَكِيمِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا قَالَ: "اللَّهُمَّ بِكَ أَصُولٌ، وَبِكَ آخُولٌ، وَبِكَ أَمِيرٌ".

1202- Hâkim b. Sa'd'ın Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre Rasûlullah ﷺ yolculuğa çıkmak istediği zaman şöyle söylerdi: "Allah'ım senin yardımınla galip gelirim, senin yardımınla hareket ederim -ya da düşmanı def etmek için hile yaparım- ve senin yardımınla yürürüm."¹¹¹⁷

۱۲۰۳- عَنْ حَنْشٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ عَشْرُ آيَاتٍ مِنْ بَرَاءَةِ عَلِيٍّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَا بَكَرٍ فَبَعَثَهُ بِهَا لِيَقْرَأَهَا عَلَى أَهْلِ مَكَّةَ، ثُمَّ دَعَانِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لِي: "أَذْرَكَ أَنَا بَكَرٍ، فَحَيْثُ مَا لَحِقْتَهُ فَخُذِ الْكِتَابَ مِنْهُ، فَادْهَبْ بِهِ إِلَى أَهْلِ مَكَّةَ فَاقْرَأْهُ عَلَيْهِمْ"، فَلَحِقْتُهُ بِالْخُفَةِ، فَأَخَذْتُ الْكِتَابَ مِنْهُ، وَرَجَعْتُ أَبُو بَكْرٍ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، نَزَلَ فِيَّ شَيْءٌ؟ قَالَ: "لَا، وَلَكِنْ جَبَلٌ جَاءَنِي فَقَالَ: لَنْ يُوَدِّيَ عَنْكَ إِلَّا أَنْتَ، أَوْ رَجُلٌ مِنْكَ".

1203- Haneş'in rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Nebî'ye ﷺ Berae suresinden on ayet inince Ebubekir'i ﷺ çağırdı ve onu, bu sureyi Mekkelilere okuması için gönderdi. Sonra Nebî ﷺ beni çağırdı ve bana şöyle dedi: "Ebubekir'e yetiş. Ona nerede katılırsan orada kitabı (sureyi) on-

¹¹¹⁶ Bu rivayetün isnadı hasendir. Müsned, 1287; es-Sünenü'l-Kübrâ, 8422;

¹¹¹⁷ Bu rivayetün isnadı zayıftır. Müsned, 627, 1296; Müsned-i Bezzâr, 804; Taberî, Müsned-i Ali, 3/90; Suyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, 6542; Mecmau'z-Zevâid, 10/133; ed-Duafâ, 3/299

dan al ve Mekkelilere götürüp onlara oku!" Ebubekir'e ﷺ Cuhfe'de yetiştirdim, kitabı ondan aldım. Bunun üzerine Ebubekir ﷺ Nebî'ye ﷺ geri geldi ve şöyle dedi: Ey Allah'ın rasûlü! Benim hakkımda sana bir şey mi indi [ki görevi benden aldın]? Dedi ki: "Hayır! Ancak Cebrail aleyhisselam bana gelip şöyle dedi: Senin işini ancak sen veya [soy bakımından] senden olan biri yerine getirebilir."¹¹¹⁸

١٢٠٤ - عَنِ الْخَارِثِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ: قِيلَ لِعَلِيٍّ: إِنَّ رَسُولَكُمْ كَانَ يَخْصُكُم بِشَيْءٍ دُونَ النَّاسِ عَامَّةً، قَالَ: مَا خَصَّنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَيْءٍ لَمْ يَخْصُ النَّاسَ بِهِ إِلَّا شَيْءٌ فِي قَرَابِ سَيِّفِي هَذَا، فَأَخْرَجَ صَحِيفَةً فِيهَا شَيْءٌ مِنْ أَسْنَانِ الْإِبِلِ، وَفِيهَا: إِنَّ الْمَدِينَةَ حَرَمٌ مِنْ ثَوَرٍ إِلَى غَايِرٍ، مَنْ أَخَذَتْ فِيهَا حَدَثًا، أَوْ آوَى مُخِدَّتًا، فَإِنَّ عَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْتُلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَذْلٌ، وَذِمَّةُ الْمُسْلِمِينَ وَاجِدَةٌ، فَمَنْ أَخْفَرَ مُسْلِمًا فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْتُلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَذْلٌ، وَمَنْ تَوَلَّى مَوْلَى يَغْيِرَ إِذْهِم فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ، لَا يَقْتُلُ مِنْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ صَرْفٌ وَلَا عَذْلٌ.

1204- Haris b. Süveyd dedi ki: Ali'ye ﷺ denildi ki: "Peygamberiniz sizi, diğer insanların genelinden bir şeyle özel kılmış." Ali ﷺ dedi ki: Rasûlullah ﷺ insanlara özel kalmadığı hiçbir şeyi bize de özel kılmadı. Ancak bu kılıcımın kını hariç." Bunun üzerine içerisinde deve yaşları¹¹¹⁹ ile ilgili bazı şeylerin bulunduğu ve şöyle yazan bir sahife çıkardı; "Medine, Sevr'den Ayir'e kadar haramdır. Kim burada daha önce olmayan bir şey ortaya çıkarırsa, ya da ortaya çıkarana barındırırsa, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Kıyamet gününde ondan ne bir farz ne de nafile kabul edilecektir. Müslümanların zimmeti birdir.¹¹²⁰ Kim bir Müslümana ihanet ederse Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Kıyamet gününde ondan ne bir farz ne de

¹¹¹⁸ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1297, Mecmau'z-Zevâid, 7/29; İbn-i Kesîr, Tefsînu'l-Kurâni'l-Azîm, 2/333; İbn-i Asâkür, Târîhu Dîmeşk, 42/348

¹¹¹⁹ Diyetle verilecek olan develerin yaşları kastedilmektedir. [Mütercim]

¹¹²⁰ Yani Müslümanların konum olarak en alttakileri de en üsttekileri de birine eman verdi mi bu makbuldür. Söz gelimi herhangi bir savaşta İslam ordusundan bir askerin eman verdiği bir düşmana diğer mücahitlerin ve dahi komutanın zarar vermesi ya da bu emanı bozması caiz olmaz. [Mütercim]

nafile kabul edilecektir. Kim bir köleyi efendilerinin izni olmaksızın veli edinirse Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Kıyamet gününde ondan ne bir farz ne de nafile kabul edilecektir."¹¹²¹

۱۲۰۵- حَدَّثَنِي أَبُو مَرْيَمَ قَالَ: قَتَا عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "إِنَّ قَوْمًا يَمْرُقُونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ، يَفْرَعُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِرُونَ تَرَاقِيَهُمْ، طُوبَى لِمَنْ قَتَلَهُمْ وَقَتْلُوهُ، عَلَامَتُهُمْ رَجُلٌ مُخَذَّجٌ الْيَدِ."

1205- Ebu Meryem bana şöyle anlattı: Ali b. Ebu Talip'in bize anlattığına göre Rasûlullah şöyle demiştir: "Hiç şüphesiz bir topluluk okun hedefi delip çıktığı gibi İslam'dan çıkacaktır. Onlar, Kur'an'ı okurlar ancak o köprücük kemiklerini geçmez. Onları öldürene de onların öldürdüğü kişiye de [şehadeti sebebiyle] ne mutlu! Onların nişanesi eli ek-sik olan bir adamdır."¹¹²²

۱۲۰۶- عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍّ: "مَنْ كُنْتُ مَوْلَاةً فَقَلْبِي مَوْلَاةٌ". قَالَ قَرَادَ النَّاسُ يَغْدُو: "اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ، وَعَادَ مَنْ عَادَاهُ".

1206- Ali'nin rivayet ettiğine göre Nebî Gadîr-i Hum gününde şöyle dedi:

"Ben kimin mevlası isem Ali de onun mevlasıdır."

[Ravilerden Nuaym b. Hakem] dedi ki: Daha sonra insanlar şu sözü ziyade ettiler "Allah'ım! Ona dostluk edene dost, düşmanlık edene düşman ol."¹¹²³

¹¹²¹ Buhari, 1870, 3172, 3179, 6755, 7300; Müslim, 1370; Ebu Davud, 2034; Tirmizî, 2127; Müsned, 615, 959, 1037, 1298; Hilyetu'l-Evliyâ, 4/142

Not: Bizim 'nafile' diyerek tercüme ettiğimiz (نَفِيلَة) kelimesini 'tevbe' olarak, yine bizim 'farz' diyerek tercüme ettiğimiz (فَرَض) kelimesini de 'fidye' olarak tercüme etmek mümkündür ve vaki-dir. Nitekim bu konuda görüş ayrılıkları vardır, biz bunlardan birini tercih ettük. İkinci manaya göre hadisin anlamı şöyle olmalıdır; "Kıyamet gününde ondan [işlediği cürmün karşılığında] ne bir fidye ne de tevbe kabul edilecektir." [Mütercim]

¹¹²² Bu rivayetin isnadı hasendir. Bkz. '1198' rakamlı hadisin dipnotu.

¹¹²³ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1311

١٢٠٧- عَنْ أَبِي الْوَرْدِ، عَنِ ابْنِ أَعْبَدَ قَالَ: قَالَ لِي عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ: يَا ابْنَ أَعْبَدَ، هَلْ تَذَرِي مَا حَقَّ الطَّعَامُ؟ قَالَ: قُلْتُ: وَمَا حَقُّهُ يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ؟ قَالَ: تَقُولُ: بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِيْمَا رَزَقْتَنَا، قَالَ: وَمَا تَذَرِي مَا شَكَرُهُ إِذَا فَرَعْتَ؟ قَالَ: قُلْتُ: وَمَا شَكَرُهُ؟ قَالَ: تَقُولُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا، ثُمَّ قَالَ: أَلَا أَخْبِرُكَ عَنِّي وَعَنْ فَاطِمَةَ؟ كَانَتْ ابْنَةُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مِنْ أَكْرَمِ أَهْلِهِ عَلَيْهِ، وَكَانَتْ زَوْجَتِي، فَجَرَّتْ بِالرَّحَى حَتَّى أَثَرِ الرَّحَى بِيَدِهَا، وَاسْتَقَمَّتْ بِالْقِرْبَةِ حَتَّى أَثَرَتِ الْقِرْبَةُ بِنَحْرِهَا، وَقَمَّتِ الْبَيْتُ حَتَّى اغْبَرَّتْ تِيَابُهَا، وَأَوْقَدَتْ تَحْتَ الْقِدْرِ حَتَّى دَنَسَتْ تِيَابُهَا، فَأَصَابَهَا مِنْ ذَلِكَ ضَرْ، فَقَدِمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَنِي أَوْ حَدَمَ، قَالَ: فَقُلْتُ لَهَا: انْطَلِقِي إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْأَلِيهِ خَادِمًا يَتِيكَ خَرَّ مَا أَنْتَ فِيهِ، فَانْطَلَقْتُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدْتُ عِنْدَهُ خَدَمًا أَوْ خَدَامًا، فَرَجَعْتُ وَلَمْ تَسْأَلْهُ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ قَالَ: "أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْ خَادِمٍ؟ إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَسَبِّحِي ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَاحْمَدِي ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبِّرِي أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ"، قَالَ: فَأَخْرَجَتْ رَأْسَهَا فَقَالَتْ: رَضِيتُ عَنِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ، مَرَّتَيْنِ.

1207- Ebu'l Verd'in rivayet ettiğine göre İbn-i A'bud şöyle demiştir: Ali b. Ebu Talip ؑ dedi ki: Ey İbn-i A'bud! Yemeğin hakkı nedir bilir misin? Dedim ki: Nedir hakkı ey Ebu Talip'in oğlu? Dedi ki: 'Bismillah, Allah'ım rızıklandırıdığın şeyde bizim için bereket ver' demendir. Yemek bittiğinde şükürü nasıl olur bilir misin? Dedim ki: Nedir şükürü? Dedi ki: 'Bizi yediren ve içiren Allah'a hamdolsun' demendir. Sonra da dedi ki: Sana kendim ve Fatuma hakkında bir olayı haber vereyim mi? O, Rasûlullah'ın ؑ kızıdır, ailesi için de O'na en yüce gelenidir. Benim eşimdir. O, el değirmeniyle işi-ni görürdü öyle ki değirmen elinde iz yaptı. Kırba ile su alırdı öyle ki kırba göğsünde iz bıraktı. Üstü toz toprak olana kadar evi süpürürdü. Tencerenin altından ateş yakardı öyle ki üstü kirlenirdi. Bu sebeple ona bir zorluk isabet etti. Rasûlullah'a ؑ esir veya hizmetçi gelmişti. Bunun üzerine ben de ona dedim ki: Rasûlullah'a ؑ git de ondan, içinde bulunduğun bu sıcaklıktan/sıkıntıdan seni koruması için bir hizmetçi iste. O da Rasûlullah'a ؑ gitti, O'nun yanında hizmetçiler buldu ama istemeden geri döndü. (Hadisi zikretti) sonra da Rasûlullah ؑ şöyle dedi: "Sana bir hizmetçiden daha hayırlısını göstereyim mi? Yatağına uzandığın zaman otuz üç defa 'Subhanallah'

otuz üç defa 'Elhamdulillah' otuz dört defa 'Allahu Ekber' de." Fatıma rahme kafasını çıkardı ve iki kez şöyle dedi: "Allah ve rasûlünden razı oldum."¹²⁴

1208- Daha önce geçen '1142' rakamlı hadisle aynıdır.

۱۲۰۹- عَنْ أَبِي ظِيَّانَ الْجَنْبِيِّ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَتَى بِامْرَأَةٍ قَدْ زَنَتْ فَأَمَرَ بِرَجْمِهَا، فَذَهَبُوا بِهَا لِيَرْجُمُوهَا فَلَقِيَهُمْ عَلِيٌّ فَقَالَ: مَا لِهَذِهِ؟ فَقَالُوا: زَنَتْ، فَأَمَرَ عُمَرُ بِرَجْمِهَا، فَانْتَرَعَهَا عَلِيٌّ مِنْ أَيْدِيهِمْ وَرَدَّهُمْ، فَرَجَعُوا إِلَى عُمَرَ، فَقَالَ: مَا رَدُّكُمْ؟ قَالُوا: رَدَّنَا بِعَيْنِي عَلِيٌّ، قَالَ: مَا فَعَلَ هَذَا عَلِيٌّ إِلَّا لِشَيْءٍ قَدْ عَلِمَهُ، فَأَرْسَلَ إِلَى عَلِيٍّ: فَجَاءَ وَهُوَ شَبَّهُ الْمَغْضَبِ، فَقَالَ: مَا لَكَ رَدَدْتَ هَؤُلَاءِ؟ قَالَ: أَمَا سَمِعْتَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "رَفَعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ: عَنِ النَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ الصَّغِيرِ حَتَّى يَكْبُرَ، وَعَنِ الْمُبْتَلَى حَتَّى يَعْقِلَ"؟ قَالَ: بَلَى، قَالَ عَلِيٌّ: هَذِهِ مُبْتَلَاةٌ بَنِي فُلَانٍ، فَلَعَلَّهُ أَتَاهَا وَهُوَ بِهَا، فَقَالَ عُمَرُ: لَا أَذْرِي، قَالَ: وَأَنَا لَا أَذْرِي، فَلَمَّ بِرَجْمِهَا.

1209- Ebu Zabyan el-Cenbi'nin rivayet ettiğine göre Ömer b. Hattab'a rahme zina etmiş bir kadın getirildi. Onun recmedilmesini emretti. Kadını recmetmek için götürdüler, Ali rahme onlarla karşılaştı ve şöyle dedi: Bunun neyi var? Dediler ki: Zina etmiş. Ömer rahme da onun recmedilmesini emretti. Ali rahme kadını onların ellerinden çekip aldı ve onları geri gönderdi. Onlar da Ömer'e rahme gittiler, bunun üzerine o şöyle dedi: Sizi geri çeviren de nedir? Dediler ki: Bizi -Ali'yi kastederek- o geri gönderdi. Dedi ki: Ali bunu ancak bildiği bir şeyden ötürü yapmıştır. Ali'ye rahme [gelmesi için] haber gönderdi o da neredeyse kızgın bir halde geldi. Ömer rahme dedi ki:

- Bunları neden geri gönderdin?

- Nebi'nin rahme şu sözünü duymadın mı? "Kalem (mükellefiyet) şu üç kişiden kaldırılmıştır; Uyanana kadar uyuyandan, büyüyene kadar çocuktan ve akli başına gelene kadar mecnundan."

- Elbette [duydum].

¹²⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1313. Ayrıca hadisin benzerleri için bkz. Buhari, 3705, 5361, 5362, 6318; Müslim, 2727; Ebu Davud, 2988, 5062; Tirmizî, 3408, 3409; Müsned, 604, 740, 838, 996, 1141, 1144, 1250

- Bu kadın, falanca oğullarından deli bir kadındır. Belki de bu kadın bu işi yaptığında delilik başına gelmiştir.

- Bilmiyorum.

- Ben de bilmiyorum.

Bunun üzerine Ömer رضي الله عنه o kadını recmetmedi.¹¹²⁵

١٢١٠- حَدَّثَنِي أَبُو بَرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا مَعَ أَبِي مُوسَى، فَأَتَانَا عَلِيٌّ فَقَامَ عَلَى أَبِي مُوسَى فَأَمَرَهُ بِأَمْرِ مِنْ أَمْرِ النَّاسِ، قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " قُل: اللَّهُمَّ اهْدِنِي، وَسَدِّدْنِي، وَادْكُرْ بِالْهَدَى هِدَايَتَكَ الطَّرِيقَ، وَادْكُرْ بِالسَّيِّئَةِ تَسْذِيبَ السُّهُمِ، وَنَهَانِي أَنْ أَجْعَلَ خَاتِمِي فِي هَذِهِ، وَأَهْوَى أَبُو بَرْدَةَ إِلَى السَّيِّئَةِ أَوْ الْوَسْطَى، قَالَ غَاصِمٌ: أَنَا الَّذِي اشْتَبَهَ عَلِيٌّ أَيُّهُمَا عَنِي، وَنَهَانِي عَنِ الْمَيْثَرَةِ وَالْقَسِيَّةِ، قَالَ أَبُو بَرْدَةَ: فَقُلْتُ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، مَا الْمَيْثَرَةُ، وَمَا الْقَسِيَّةُ؟ قَالَ: الْمَيْثَرَةُ فَشِيءٌ كَانَتْ تَصْنَعُهُ النِّسَاءُ لِيَقُولُنَّ، لِيَجْعَلُوهُ عَلَى رِجَالِهِمْ، وَأَمَّا الْقَسِيَّةُ فَيَبَابٌ كَانَتْ تَأْتِيْنَا مِنَ الشَّامِ أَوْ الْيَمَنِ، شَكَّ غَاصِمٌ، فِيهَا حَرِيرٌ، فِيهَا أَمْثَالُ الْأَتْرَاجِ. قَالَ أَبُو بَرْدَةَ: فَلَمَّا رَأَيْتُ السَّيِّئَةَ عَرَفْتُ أَنَّهَا هِيَ.

1210- Ebu Bürde b. Ebu Musa bana şöyle anlattı: Ben [babam] Ebu Musa ile otunuyordum. Ali رضي الله عنه bize gelip Ebu Musa'nın başına dikildi ve ona insanların işlerinden birini yapmasını emretti. Dedi ki: Rasûlullah ﷺ bana şöyle söyledi: "De ki: Allah'ım! Bana hidayet et ve beni düzelt. 'Hidayet' demekle seni doğru yola iletmesini ve 'düzelt' demekle de okun düzgünlüğü haturına getir." Beni yüzüğümü şu parmağıma koymamdan nehyetti. -Ebu Bürde işaret veya orta parmağı gösterdi. Asım dedi ki: Bana hangi bu ikisinden hangisini kastettiği kapalı geldi.- Beni misere ve kasiyyeden¹¹²⁶ nehyetti. Ebu Bürde devamla şöyle dedi: Dedim ki: Ey müminlerin emiri! Misere ve kasiyye nedir? Dedi ki: Misere; kadınların kocaları için azıklarının üstüne koysunlar diye yaptığı bir şeydir. Kasiy ise, içinde kumaş bulunan Şam veya Yemen'den -[ravilerden] Asım şüphe etmiştir- bize gelen bir tür kumaşur.

¹¹²⁵ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ebu Davud, 4399, 4401, 4402; Müsned, 1328, 1183; Dâraikutnî, 3/139; İbn-i Huzeyme, 4/384

¹¹²⁶ İpekle karışık ketenden bir kumaşur. [Mütercim]

Üstünde turunc misali şeyler vardır. Ebu Bürde dedi ki: Seben'e ait bir kumaş (Sebni) görünce kasiynin o olduğunu anladım.¹¹²⁷

۱۲۱۱- عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَبْعٍ قَالَ: خَطَبَنَا عَلِيٌّ فَقَالَ: وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ، وَبَرَأَ النَّسَمَةَ، لَتُخَضَّبَنَّ هَذِهِ مِنْ هَذِهِ، قَالَ: قَالَ النَّاسُ: فَأَعْلَمْنَا مَنْ هُوَ، قَوَالَهُ لَتَبِيرُهُ أَوْ لَتَبِيرُنْ عِترته، قَالَ: أَنشَدُكُمْ بِاللَّهِ أَنْ يَقْتُلَ بِي غَيْرَ قَاتِلِي، قَالُوا: إِنْ كُنْتَ قَدْ عَلِمْتَ ذَلِكَ اسْتَخْلِفْ إِذَا، قَالَ: لَا، وَلَكِنْ أَكِلْكُمْ إِلَى مَا وَكَلَكُمْ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

1211- Abdullah b. Sebu'nun şöyle demiştir: Ali bize hutbe verdi, şöyle dedi: Taneyi yaran, canlıları yaratana yemin olsun ki burası (sakal) buradan (kafa) dolayı kana boyanacak. İnsanlar dedi ki: Kimdir o [katil] bildir bize? Vallahi biz onu -ya da soyunu- öldürürüz. Ali dedi ki: Allah adına sizden istiyorum; beni öldüren den başkası öldürülmesin. Dediler ki: Madem ki bunu (öldürüleceğini) biliyorsun o zaman yerine birini halife tayin etsen. Dedi ki: "Hayır! Ben sizi ancak Rasûlullah'ın bıraktığı şeye (aranızda istişare ederek belirlemeye) bırakıyorum."¹¹²⁸

۱۲۱۲- عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرَّبٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ فَقُلْتُ: إِنَّكَ بَعَثْتَنِي إِلَى قَوْمٍ وَهُمْ أَسْنُ مِنِّي، لِأَقْضِيَ بَيْنَهُمْ، فَقَالَ: "أَذْهَبْ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ سَيَهْدِي قَلْبَكَ، وَيُثَبِّتَ لِسَانَكَ."

1212- Harise b. Mudarrib'in Ali'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: Rasûlullah beni [kadı olarak] Yemen'e gönderdi. [Beni Yemen'e göndereceğini söylediği zaman] O'na şöyle dedim: "Sen beni, benden yaşça büyük olan bir topluluğa, aralarında hüküm vermem için gönderiyorsun. Bunun üzerine Rasûlullah şöyle dedi: "Sen git! Muhakkak ki Allah senin kalbine hidayet edecek (doğru yolu gösterecek) ve dilini [hakkı söyleme hususunda] sabit kılacaktır."¹¹²⁹

¹¹²⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ebu Davud, 4225; Müsned, 1321. Benzerleri için bkz. Müslim, 2725; Nesâî, 5212

¹¹²⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1340; Mecmau'z-Zevâid, 9/137

¹¹²⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Bkz. '984' rakamlı rivayet

١٢١٣- عَنْ مُسْلِمِ الْبَطِينِ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ قَالَ: أَخَذَ بِيَدِي عَلِيٌّ فَأَنطَلَقْنَا نَمْشِي حَتَّى جَلَسْنَا عَلَى شَطِئِ الْفَرَاتِ، فَقَالَ عَلِيٌّ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَا مِنْ نَفْسٍ مَنفُوسَةٍ إِلَّا قَدْ سَبَقَ لَهَا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ شِقَاءٌ أَوْ سَعَادَةٌ"، فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فِيمَ إِذَنْ تَعْمَلُ؟ قَالَ: "اعْمَلُوا فَكُلُّ مِيسِرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ"، ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ: {فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى، وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى، فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَى، وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى، وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى، فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَى}

1213- Müslim el-Batîn'in Ebu Abdurrahman es-Sülemî'den rivayet ettiğine göre O, şöyle demiştir: "Ali benim elimden tuttu ve yürümeye başladı. Sonunda Fırat'ın kıyısına gelip oturduk. Ali عليه السلام dedi ki: Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "Bu dünyaya gelmiş hiçbir nefis yoktur ki daha öncesinde Allah tarafından onun bedbaht (cehennemlik) veya mutlu (cennetlik) olacağı yazılmış olmasın!" Bunun üzerine bir adam kalkıp şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü! O zaman bizler ne için amel ediyoruz? Rasûlullah ﷺ şöyle dedi: "Siz amel edin; herkese ne için yaratılmışsa (bedbahtlık veya saadet) o kolay kılınmıştır" dedi ve şu ayeti okudu: "Kim de verir ve [Allah'tan] korkarsa ve en güzel olanı tasdik ederse, biz ona kolay olanı (cennete götürecek salih ameli) kolaylaştırırız. Kim de cimrilik eder ve [Allah'a] ihtiyacı yokmuş gibi davranırsa ve en güzel olanı yalanlarsa, biz ona zor olanı (cehenneme götürecek günahları) kolaylaştırırız." [Leyl, 92/5-10]¹³⁰

١٢١٤- عَنِ الْمُخْتَارِ بْنِ نَافِعٍ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مَطَرٍ الْبَصْرِيُّ، وَكَانَ قَدْ أَذْرَكَ عَلِيًّا، أَنْ عَلِيًّا اشْتَرَى ثَوْبًا بِثَلَاثَةِ دَرَاهِمٍ، فَلَمَّا لَبَسَهُ قَالَ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَزَقَنِي مِنَ الرِّيشِ مَا أَتَحْمَلُ بِهِ فِي النَّاسِ، وَأَوَارِي بِهِ عَوْرَتِي"، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ.

1214- Muhtar b. Nafi'den rivayet edildiğine göre O, şöyle demiştir: Bana Ebu Matar el-Basrî'nin anlattığına göre -ki o Ali'ye yetişmiştir-: Ali عليه السلام, üç dirheme bir elbise almış ve giydiğinde şöyle demiştir: "Kendisiyle insanlar arasında süslendiğim ve avretimi örttüğüm bu güzel elbiseyi bana veren Allah'a hamdolsun." Daha sonra: "Rasûlullah'ı ﷺ böyle derken işittim" demiştir.¹³¹

¹³⁰ Buhari, 4945, 4946, 6217, 7552; Müslim, 2647; Ebu Davud, 4694; Tirmizî, 2136; İbn-i Mâce, 78; Müsned, 621, 1067, 1110, 1181, 1349

¹³¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1353; Mecmau'z-Zevâid, 5/119; İbn-i Kuteybe, Garibu'l-Hadîs, 2/18 bkz. '903' rakamlı rivayet

۱۲۱۵- قَتَا مُخْتَارُ بْنُ نَافِعِ التَّمَارِ، عَنْ أَبِي مَطَرٍ، أَنَّهُ رَأَى عَلِيًّا أَتَى غُلَامًا حَدَّثَنَا فَاشْتَرَى مِنْهُ قَمِيصًا بِثَلَاثَةِ دَرَاهِمٍ وَلَبِسَهُ مَا بَيْنَ الرُّصْفَيْنِ إِلَى الْكَعْبَيْنِ، يَقُولُ وَلَبِسَهُ: "الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَزَقَنِي مِنَ الرِّيشِ مَا أَتَحَمَّلُ بِهِ فِي النَّاسِ، وَأُوَارِي بِهِ غُورَتِي"، فَقِيلَ: هَذَا شَيْءٌ تَرْوِيهِ عَنْ نَفْسِكَ، أَوْ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ قَالَ: هَذَا شَيْءٌ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُهُ عِنْدَ الْكِسْوَةِ.

1215- Muhtar b. Nafi' et-Temmar'ın bize Ebu Matar'dan rivayet ettiğine göre O, Ali'yi ﷺ [elbise satan] genç bir çocuğun yanına gidip ondan üç dirheme elbise satın alırken görmüştür. Ali ﷺ elbiseyi tamamen giymiş ve şöyle dua etmiştir: "Kendisiyle insanlar arasında süslendiğim ve avretimi örttüğüm bu güzel elbiseyi bana veren Allah'a hamdolsun." Ona: "Bu, kendinden söylediğin bir şey mi yoksa Rasûlullah'tan ﷺ mi rivayet etmektesin?" diye sorulduğunda, şöyle dedi: "Bu, giyindiği sırada Rasûlullah'ı ﷺ söylediğini işittiğim bir şeydir."¹¹³²

۱۲۱۶- عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "أَلَا أَعْلَمُكَ كَلِمَاتٍ إِذَا قُلْتَهُنَّ غُفِرَ لَكَ عَلَى اللَّهِ مَغْفُورٌ لَكَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْخَلِيمُ الْكَرِيمُ، سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ".

1216- Abdurrahman b. Ebu Leyla'nın rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ bana şöyle dedi: "Söylediğinde velev ki bağışlanmış dahi olsan Allah'ın ﷻ seni bağışlayacağı bazı kelimeleri öğreteyim mi sana? Lâ ilâhe illallâhu'l-Aliyyu'l-Azîm. Lâ ilâhe illallâhu'l-Halîmu'l-Kerîm. Subhânallâhi Rabbi'l-Arşî'l-Azîm."¹¹³³

۱۲۱۷- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: لَمَّا وُلِدَ الْحَسَنُ سَمَّاهُ حَمْرَةً، فَلَمَّا وُلِدَ الْحُسَيْنُ سَمَّاهُ بِعَمِّهِ جَعْفَرٍ، قَالَ: فَدَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أُغَيِّرَ اسْمَ هَذَيْنِ"، فَقُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، فَسَمَّاهُمَا حَسَنًا وَحُسَيْنًا.

¹¹³² Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1355

¹¹³³ Bu rivayetin isnadı Musned rivayetiyle hasen, Tirmizî rivayetiyle zayıftır. Bkz. '1053' rakamlı rivayet

1217- Daha önce geçen '899' ve '927' rakamlı rivayetlerle aynıdır.

١٢١٨- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ كَعْبٍ، عَنْ عَلِيٍّ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ وَقَالَ فِيهِ: وَإِنْ صَدَقَهُ مَالِي لَتَبْلُغَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ دِينَارٍ.

1218- Muhammed b. Ka'b Ali'den ﷺ rivayet ediyor -hadisi zikretti- Ali ﷺ şöyle dedi: "[Bugün] malımın sadakası/zekâtı, kırk bin dinara ulaşsın."¹¹³⁴

1219- Muhammed bin Ali'nin rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Hasan doğduğunda [Ali] ona "Hamza" ismini vermiş, Hüseyin doğduğunda da ona (diğer) amcasının ismi olan "Cafer" ismini vermiştir. Ali ﷺ şöyle dedi: Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ beni çağırdı ve şöyle dedi: "Ben bu ikisinin ismini değiştirmekle emrolundum." Ben de "Allah ve rasûlü daha iyi bilir" dedim. Rasûlullah ﷺ de o ikisinin adını "Hasan" ve "Hüseyin" ﷺ koydu.¹¹³⁵

١٢٢٠- عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ نَاجِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: جَمَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، أَوْ دَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، فِيهِمْ رَهْطٌ كُلُّهُمْ يَأْخُذُ الْجَدْعَةَ وَيَشْرَبُ الْفَرْقَ، قَالَ: فَصَنَعَ لَهُمْ مِثْلًا مِنْ طَعَامٍ، فَأَكَلُوا حَتَّى شَبِعُوا، قَالَ: وَبَقِيَ الطَّعَامُ كَمَا هُوَ كَانَهُ لَمْ يُنَسْ، ثُمَّ دَعَا بَعْمَرَ فَشَرِبُوا حَتَّى رَوَوْا، وَبَقِيَ الشَّرَابُ كَأَنَّهُ لَمْ يُنَسْ أَوْ لَمْ يُشْرَبْ، فَقَالَ: "يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، إِنِّي نَعِثُ إِيَّاكُمْ خَاصَّةً، وَإِلَى النَّاسِ عَامَّةً، وَقَدْ رَأَيْتُمْ مِنْ هَذِهِ الْآيَةِ مَا رَأَيْتُمْ، فَأَيُّكُمْ يَتَأَيَّنِي عَلَى أَنْ يَكُونَ أَخِي وَصَاحِبِي؟" قَالَ: فَلَمْ يَقُمْ إِلَيْهِ أَحَدٌ، قَالَ: فَقُمْتُ وَخُثْتُ أَصْغَرَ الْقَوْمِ، قَالَ: فَقَالَ: "اجْلِسْ"، ثُمَّ قَالَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، كُلُّ ذَلِكَ أَقُومُ إِلَيْهِ فَيَقُولُ لِي: "اجْلِسْ"، حَتَّى كَانَ فِي الثَّالِثَةِ ضَرْبَ بِيَدِهِ عَلَى يَدَيَّ.

1220- Rebia b. Naciz'in rivayet ettiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ Abdulmuttalib oğullarını bir araya topladı- ya da çağırdı-. Aralarında bir grup vardı ki bunların hepsi bir cezea¹¹³⁶ yiyecek ve 8-10 litre içecek kapasitedeydi. Rasûlullah ﷺ onlara bir mudd (543 gram) ağırlığında

¹¹³⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Bkz. '899' ve '927' rakamlı rivayetler

¹¹³⁵ Bu rivayetin isnadı hasendir. Keşfu'l-Estâr, 2/415; Mecmau'z-Zevâid, 8/52

¹¹³⁶ Cezea: 4 yaşını tamamlayıp 5'e giren deve ya da 2 yaşını tamamlayıp 3'e giren inek

bir yemek pişirdi ve onlar da doyana kadar yediler. Yemek ise sanki hiç dokunulmamış gibi duruyordu. Sonra küçük bir kadeh/bardak [içecek bir şey] getirtti ve onlar da kanana kadar içtiler. İçecek ise sanki hiç dokunulmamış ya da -hiç içilmemiş- gibi duruyordu. Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ şöyle dedi: "Ey Abdulmuttalip oğulları! Ben, özel olarak size; genel olarak da bütün insanlığa gönderildim. Sizler bu mucize ile göreceğinizi gördünüz; hanginiz kardeşim ve dostum olmak üzere bana biat eder?" Ali (r.a.): "Hiç kimse kalkmadı. Bunun üzerine o topluluğun en küçüğü olarak ben kalktum." Rasûlullah ﷺ "otur" dedi. Sonra bunu üç kere tekrarladı. Ben ise her dediğinde kalktum, O da "otur" dedi. Nihayet üçüncüsünde eli ile iki elime vurdu.¹¹³⁷

١٢٢١- عَنْ رِبْعَةَ بْنِ نَاجِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "فِيكَ مَثَلٌ مِنْ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ يَهُودُ حَتَّى بَهْتُوا أُمَّهُ، وَأَحْبَبْتَهُ النَّصَارَى حَتَّى أَنْزَلُوهُ الْمَنْزِلَةَ الَّتِي لَيْسَ بِهِ". ثُمَّ قَالَ: "يَهْلِكُ فِي رَجُلَانِ، مُحِبٌّ مُفْرَطٌ، يَقْرَظُنِي بِمَا لَيْسَ فِيَّ، وَمُبْغِضٌ يَحْمِلُهُ شَتَائِي عَلَى أَنْ يَبْهَتَنِي".

1221- Rebia bin Nâciz'in rivayet ettiğine göre Ali (r.a.) şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ bana şöyle dedi: "Sende İsa'ya aleyhisselam benzer bir durum vardır; [bir yandan] Yahudiler, işi annesine iftira atmaya vardırıncaya kadar ona buğz ettiler, [öte taraftan] Hristiyanlar da onu öyle sevdiler ki sonunda onu olmadığı bir konuma getirdiler (ilahlaştırdılar)." Sonra Ali (r.a.) şöyle dedi: "Benim hakkımda iki kimse helak olacaktır; bende olmayan vasıflarla övüp de beni sevmeye ifrata kaçan kimse ve bana duyduğu kin, kendisini bana iftira atmaya vardırarak kadar benden nefret eden kimse."¹¹³⁸

١٢٢٢- عَنْ رِبْعَةَ بْنِ نَاجِدٍ، عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ: دَعَانِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: "إِنَّ فِيكَ مِنْ عِيسَى مَثَلًا، ابْنُ مَرْيَمَ يَهُودُ حَتَّى بَهْتُوا أُمَّهُ، وَأَحْبَبْتَهُ النَّصَارَى حَتَّى أَنْزَلُوهُ بِالْمَنْزِلِ الَّذِي لَيْسَ بِهِ"، أَلَا وَإِنَّ يَهْلِكُ فِي اثْنَانِ: مُحِبٌّ مُفْرَطٌ يَقْرَظُنِي بِمَا لَيْسَ فِيَّ، وَمُبْغِضٌ يَحْمِلُهُ شَتَائِي عَلَى أَنْ يَبْهَتَنِي، إِلَّا إِنِّي لَسْتُ بِنَبِيِّ وَلَا بِوَحْيٍ إِلَيَّ، وَلَكِنِّي أَغْمَلُ بِكِتَابِ اللَّهِ، وَسُنَّةِ نَبِيِّهِ مَا اسْتَطَعْتُ، فَمَا أَمَرْتَكُمْ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ فَحَقِّ عَلَيْكُمْ طَاعَتِي، فِيمَا أَحْبَبْتُمْ وَكَرِهْتُمْ

¹¹³⁷ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1371

¹¹³⁸ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Bkz. '1087' rakamlı rivayet

1222- Rebia bin Nâciz'in rivayet ettiğine göre Ali عليه السلام şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ beni yanına çağırdı ve şöyle dedi: "Sende İsa'ya *aleyhisselam* benzer bir durum vardır; [bir yandan] Yahudiler, işi annesine iftira atmaya vardırıncaya kadar ona buğz ettiler, [öte taraftan] Hristiyanlar da onu öyle sevdiler ki sonunda onu olmadığı bir konuma getirdiler (ilahlaştırdılar)." Sonra Ali عليه السلام şöyle dedi: "Dikkat edin! Benim hakkımda iki kimse helak olacaktır; bende olmayan vasıflarla övüp de beni sevmeye ifrata kaçan kimse ve bana duyduğu kin, kendisini bana iftira atmaya vardırarak kadar benden nefret eden kimse. Biline ki ben kesinlikle ne bir peygamberim ne de bana vahyolunmakta. Ben yalnızca elimden geldiğince Allah'ın kitabı ve peygamberinin sünneti ile amel etmekteyim; Allah'a itaat namına size emretmiş olduğum, hoşunuza giden ve[ya] gitmeyen konularda bana itaat etmeniz sizler üzerine haktır (gereklidir)."¹¹³⁹

١٢٢٣- عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُثَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ عَلِيٍّ فَقَالَ: إِنِّي دَخَلْتُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلَيْسَ عِنْدَهُ أَحَدٌ إِلَّا عَائِشَةُ فَقَالَ: يَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ كَيْفَ أَنْتَ وَقَوْمُكَ كَذَا وَكَذَا قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: "قَوْمٌ يَخْرُجُونَ مِنَ الْمَشْرِقِ يَقْرَأُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ، يَمُرُّونَ مِنَ الدِّينِ مُرُوقَ السَّهْمِ مِنَ الرِّمِيَّةِ، فِيهِمْ رَجُلٌ مَخْذُجٌ الْيَدِ كَأَن يَدُهُ تَذِي حَبَشِيَّةً."

1223- Asım b. Kuleyb'in babasından rivayete göre o şöyle demiştir: Ben Ali'nin عليه السلام yanında oturuyordum, şöyle dedi: [Bir gün] yanında Âişe'den رضي الله عنها başka kimse yok iken Rasûlullah'ın ﷺ yanına girdim, bana şöyle dedi: "Ey Ebu Talip'in oğlu! "Filanca topluluk şöyle-şöyle yaparken halin ne olur?" Ben de "Allah ve rasûlü daha iyi bilir" dedim. Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ şöyle dedi: "Bu topluluk, doğudan çıkacaktır. Onlar öyle bir topluluktur ki Kur'ân'ı okurlar ancak o, köprücük kemiklerinden aşağı geçmez. Okun hedefi delip çıkması gibi onlar da dinden çıkarlar. Onların arasında eli eksik bir adam vardır, elleri sanki Habeşli bir kadının göğsü gibidir."¹¹⁴⁰

١٢٢٤- عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الْأَعْلَى، عَنْ طَارِقِ بْنِ زِيَادٍ قَالَ: سَارَ عَلِيٌّ إِلَى النَّهْرَوَانِ فَقَتَلَ الْخَوَارِجَ فَقَالَ: اطْلُبُوا فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "سَيَجِيءُ قَوْمٌ يَتَكَلَّمُونَ بِكَلِمَةٍ

¹¹³⁹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. es-Sünenü'l-Kübrâ, 8488; Müsned, 1377

¹¹⁴⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1378, 1379; Mecmau'z-Zevâid, 6/238-239

الحَقُّ، لَا يُخَاوِزُ خُلُوقَهُمْ، يَمُرُّونَ مِنَ الْإِسْلَامِ كَمَا يَمُرُّ السَّهْمُ مِنَ الرِّمِيَّةِ، سِيَمَاهُمْ أَوْ فِيهِمْ رَجُلٌ أَسْوَدُ، مُخَذَّجُ الْيَدِ فِي يَدِهِ شَعْرَاتٌ سَوْدٌ، إِنْ كَانَ فِيهِمْ فَقَدْ قَتَلْتُمْ شَرَّ النَّاسِ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِمْ فَقَدْ قَتَلْتُمْ خَيْرَ النَّاسِ" قَالَ: قَالَ: لَمْ إِنَّا وَجَدْنَا الْمُخَذَّجَ قَالَ: فَحَرَرْنَا سُجُودًا وَخَرَّ عَلَيَّ سَاجِدًا مَعْنًا.

1224- İbrahim b. Abdula'lâ'nın rivayet ettiğine göre Tarık bin Ziyad şöyle demiştir: Ali عليه السلام [ordusuyla] Nehrevan'a yürüyerek orada Haricilerle savaştı ve şöyle dedi: [Haricilerle savaşmayı] arzulayın; zira Nebî ﷺ şöyle buyurmuştur: "Öyle bir kavim gelecek ki onlar hak olan sözü konuştukları halde bu onların boğazlarından aşağı inmeyecek. Onlar, okun hedefini delip çıkması gibi İslam'dan çıkarlar. Alametlerinde -ya da aralarında- siyah, eksik elli bir adam olacak ve elinde siyah kullar olacaktır. Eğer bu adam onların arasında ise o zaman siz insanların en şerlileri ile savaştınız demektir. Yok eğer bu adam onların arasında değil ise o zaman siz insanların en hayırlıları ile savaştınız demektir." [Tark bin Ziyad] dedi ki: Sonra biz eli tam olmayan o adamı bulduk ve secde ederek yere kapandık Ali عليه السلام da bizimle birlikte secde ederek yer kapandı.¹¹⁴¹

١٢٢٥- عَنْ كَثِيرِ بْنِ نَافِعٍ النَّوَّاءِ قَالَ: سَمِعْتُ عِنْدَ اللَّهِ بْنِ مَلَيْلٍ قَالَ: سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ نَبِيٌّ قَتَلِي إِلَّا قَدْ أُعْطِيَ سَبْعَةَ رُقَعَاءَ نَجَاءٍ وَزُرَّاءَ وَإِنِّي أُعْطِيتُ أَرْبَعَةَ عَشَرَ حُمْزَةً، وَجَعْفَرًا، وَعَلِيًّا، وَحَسَنًا، وَحُسَيْنًا. وَذَكَرَ بَاقِيَ الْحَدِيثِ

1225- Kesir b. Nafi' en-Nevvâ dedi ki: Abdullah b. Melil'in şöyle dediğini işittim: Ali'yi عليه السلام şöyle derken işittim: Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Benden önceki peygamberlerin hepsine yedi tane seçkin ve yardımcı arkadaş verilmiştir. Bana ise on dört tane verilmiştir: Hamza, Cafer, Ali, Hasan, Hüseyin..." ve hadisin devamını zikretti.¹¹⁴²

١٢٢٦- عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ ضَمْرَةَ قَالَ: قُلْتُ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ إِنَّ الشَّيْعَةَ يَزْعُمُونَ أَنَّ عَلِيًّا يَرْجِعُ، قَالَ: "كَذَبَ أَوْلِيكَ الْكَذَّابُونَ، لَوْ عَلِمْنَا ذَلِكَ مَا تَزَوَّجْنَا نِسَاءَهُ، وَلَا قَسَمْنَا بِمِرَّاثِهِ".

¹¹⁴¹ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 848

¹¹⁴² Bu rivayetin isnadı zayıftır. Bkz. '109' ve '277' rakamlı rivayetler

1226- Ebu İshak'ın Asım bin Damre'den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Ali'nin oğlu Hasan'a ﷺ dedim ki: Şia, Ali'nin ﷺ [dünyaya] geri döneceğini iddia ediyor. O şöyle dedi: "O yalancılar yalan söylemiştir. Şayet bizler böyle bir şey biliyor olsaydık onun hanımları evlenmezdi ve mirasını da bölüştürmezdi."¹¹⁴³

١٢٢٨ - عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ قَتَا النُّعْمَانُ بْنُ سَعْدٍ قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا عِنْدَ عَلِيٍّ، فَقَرَأَ هَذِهِ آيَةَ {يَوْمَ نَخْشِرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا} قَالَ: "لَا وَاللَّهِ مَا عَلَى أَرْجُلِهِمْ يُخْشَرُونَ، وَلَكِنْ يُوقَى، لَمْ تَرَ الْخَلَائِقَ مِثْلَهَا عَلَيْهَا رَحَائِلٌ مِنْ ذَهَبٍ فَيَرَكُونَ عَلَيْهَا حَتَّى يَضْرِبُوا أَبْوَابَ الْجَنَّةِ".

1228- Abdurrahman b. İshak'ın rivayet ettiğine göre Nu'mân bin Sa'd şöyle demiştir: "Bizler Ali'nin yanında oturuyorduk, şu ayeti okudu: "O gün muttakileri grup olarak Rahmân'ın huzurunda haşredeceğiz (toplayacağız)." [Meryem, 19/85] Sonra şöyle dedi: "Hayır, vallahi onları ayakları üstünde (yayan olarak) haşredilmeyecekler. Ancak onlar mahkukatın daha önce benzerini görmediği, altından eyerleri olan [dişi] develer üzerinde haşredilirler. Onlar, cennetin kapılarına vurana kadar develerine binerek gelirler."¹¹⁴⁴

١٢٢٩ - عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ: قَالَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: "جُعْتُ مَرَّةً بِالْمَدِينَةِ جُوعًا شَدِيدًا فَخَرَجْتُ أَطْلُبُ الْعَمَلَ فِي عَوَالِي الْمَدِينَةِ، فَإِذَا أَنَا بِامْرَأَةٍ قَدْ جَمَعَتْ مَدْرًا، قَطَنَتْهَا تُرِيدُ بَلَّةً فَأَتَيْتُهَا فَقَاطَفْتُهَا كُلَّ ذَنْوِبٍ، عَلَى ثَمَرَةٍ، فَمَدَدْتُ سِتَّةَ عَشَرَ ذَنْوِبًا حَتَّى مَجَلَّتْ يَدَايَ، ثُمَّ أَتَيْتُ الْمَاءَ فَأَصَبْتُ مِنْهُ، ثُمَّ أَتَيْتُهَا فَقُلْتُ بِكَفَى هَكَذَا بَيْنَ يَدَيْهَا، - وَنَسَطَ إِسْمَاعِيلُ يَدَيْهِ وَجَمَعَهَا - فَعَدَّتْ لِي سِتَّ عَشْرَةَ ثَمَرَةً، فَأَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرْتُهُ فَأَكَلَ مَعِيَ مِنْهَا".

1229- Mücahid'den rivayet edildiğine göre Ali ﷺ şöyle demiştir: "Bir keresinde Medine'de çok acıktım ve bunun üzerine Medine'nin sokaklarında iş aramaya başladım. O sırada [ev veya başka bir şey inşa etmek için] yapışkan

¹¹⁴³ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 1266; Taberânî, 2560; Hâkim, 4700; Mecmau'z-Zevâid, 10/25

¹¹⁴⁴ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1333; Hâkim, 2/372; Tefsîru't-Taberî, 16/96; Suyûtî, ed-Durru'l-Mensûr, 4/285

çamur toplamış bir kadın gördüm ve onu ıslatmak istediğini düşündüm. Yanına gittim ve onunla her su dolu bir kova için bir hurmaya anlaştım. Kadına on alu kova su çektim ta ki sonunda ellerim nasır tuttu. Sonra suyu getirdim, onu aldım. Sonra kadının yanına gittim ve ellerimle önünde şöyle yaptım (işaret ettim) – ravilerden İsmail [bu işareti anlatmak için] iki elini açtı ve birleştirdi-kadın da [elime] on altı tane hurma saydı. Nebî'nin yanına gittim ona bu olayı haber verdim ve o da benimle birlikte bu hurmadan yedi."¹¹⁴⁵

١٢٣٠- عَنْ أَبِي الْمَوَرِّعٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي جَنَازَةٍ فَقَالَ: "مَنْ يَأْتِي الْمَدِينَةَ فَلَا يَدْغُ قَبْرًا إِلَّا سَوَاءً وَلَا صُورَةً إِلَّا يَطْلُخُهَا وَلَا وَثْنَا إِلَّا كَسْرَةً" قَالَ: فَقَامَ رَجُلٌ فَقَالَ: أَنَا، ثُمَّ هَابَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ فَجَلَسَ، قَالَ عَلِيٌّ: فَانْطَلَقْتُ ثُمَّ جِئْتُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَمْ أَدْغْ بِالْمَدِينَةِ قَبْرًا إِلَّا سَوِيئَةً، وَلَا صُورَةً إِلَّا طَلَخْتُهَا، وَلَا وَثْنَا إِلَّا كَسْرَةً قَالَ: فَقَالَ "مَنْ عَادَ فَصَنَعَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ، يَا عَلِيُّ لَا تَكُونَنَّ فَتَنًا، أَوْ قَالَ: مُخْتَلًا، وَلَا تَاجِرًا إِلَّا تَاجِرَ خَيْرٍ، فَإِنَّ أَوْلَيْكَ هُمُ الْمُسْتَبِقُونَ فِي الْعَمَلِ".

1230- Ebu Muverri'nin rivayet ettiğine göre Ali şöyle demiştir: Bir keresinde Rasûlullah ile birlikte bir cenazede idik, şöyle buyurdu: "Medine'ye gelip de düzleştirmedik kabir, tarumar etmedik resim ve kırmadık put bırakmayan var mıdır?" Adamın biri kalktı ve "ben" dedi. Daha sonra Medinelilerden korktu ve oturdu. Bunun üzerine ben çıktım, [bir müddet] sonra geri geldim ve dedim ki: "Ey Allah'ın rasûlü! Medine de düzleştirmedik kabir, tarumar etmedik resim ve kırmadık put bırakmadım." Bunun üzerine Rasûlullah şöyle dedi: "Kim tekrar dönüp bu gibi şeylerden yaparsa Allah'ın Muhammed'e indirmiş olduğunu inkâr etmiş olur. Ey Ali! Sen fitneci-veya kibirli- olma, tacir de olma. Ancak hayırlı tacir olman hariç zira onlar [yapukları hayırlı ticaret sebebiyle] amelde önde olanlardır."¹¹⁴⁶

١٢٣١- نَا جَمِيلُ بْنُ مُرَّةٍ، عَنْ أَبِي الْوَضِيِّ قَالَ: شَهِدْتُ عَلِيًّا حَيْثُ قُتِلَ أَهْلُ النَّهْرَوَانِ قَالَ: "الْتِمِسُوا لِي الْمُخَدَّجَ"، فَطَلَبُوهُ فِي الْقَتْلِ، فَقَالُوا: لَيْسَ نَجِدُهُ، فَقَالَ: "ارْجِعُوا فَالْتِمِسُوهُ" قَوْلًا مَا كَذَبْتُ وَلَا كُذِّبْتُ، فَرَجَعُوا فَالْتِمِسُوهُ فَرَدَّ ذَلِكَ مِرَازًا كُلُّ ذَلِكَ يَخْلِفُ بِاللَّهِ مَا

¹¹⁴⁵ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1135; Mecmau'z-Zevâid, 4/97

¹¹⁴⁶ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 657, 1170, 1176; Tayâlisî, 97; Ebu Ya'lâ, 506

كَذَبْتُ وَلَا كَذِبْتُ، فَأَنْطَلَقُوا فَوَجَدُوهُ تَحْتَ الْقَتْلِ، فِي طِينٍ فَاسْتَخْرَجُوهُ فَجِئَ بِهِ، فَقَالَ أَبُو الْوَضِئِ: فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَيْهِ حَبَشِيًّا عَلَيْهِ ثَدْيَانِ اخْدَى ثَدْيَيْهِ، مِثْلُ ثَدْيِ الْمَرْأَةِ عَلَيْهِ شَعْرَاتٌ مِثْلُ شَعْرَاتِ تَكُونُ عَلَى ذَنْبِ الْبِرْبُوعِ.

1231- Cemil b. Mürr'e'nin bize Ebu'l Vadî'den anlattığına göre O şöyle demiştir: Nehrevanlı haricilerle yaptığı savaşta Ali'yi ﷺ gördüm; dedi ki: "Şu eli eksik (başka bir rivayette: pazusu olduğu halde kolu bulunmayan) adamı bulun bana." Bunun üzerine ölümlerin içerisinde adamı aradılar ve "bulamadık" dediler. Ali ﷺ dedi ki: "Dönün, bir daha arayın! Vallahi ben ne yalan söyledim ne de yalancı çıkarıldım." [Askerler] dönüp tekrar aradılar ve aynı olay birkaç kere tekrar etti. Her seferinde de Ali ﷺ "Ben yalan söylemedim ve yalancı çıkarılmadım" diye Allah'a yemin etti. Sonunda adamı aradıklarında onu ölümlerin altında çamurun içinde buldular, çıkardılar ve [o adam] Ali'ye getirildi. Ebu'l Vadî dedi ki: O adam hala gözümün önündedir; sanki iki memesi olan ve memelerinden biri kadın memesi gibi, üzerinde çöl faresinin kuyruğunda ki gibi kıllar olan, bir Habeşliydi.¹¹⁴⁷

١٢٣٢- عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ أَرَادَ أَنْ يَرْجُمَ مَجْنُونَةً فَقَالَ لَهُ عَلِيٌّ: مَا لَكَ ذَلِكَ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "رَفَعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ: عَنِ الثَّامِرِ حَتَّى يَسْتَقِطَ، وَعَنِ الطِّفْلِ حَتَّى يَخْتَلِمَ، وَعَنِ الْمَجْنُونِ حَتَّى يَسِرَّ، أَوْ يَقِلَّ. فَدَرَأَ عَنْهَا عُمَرُ."

1232- Katade'nin Hasan-ı Basri'den rivayet ettiğine göre: Ömer b. Hat-tab ﷺ deli bir kadını recmetmek istedi. Ali ﷺ ise O'na şöyle dedi: Bunu yapamazsın, zira ben Rasûlullah'ı ﷺ şöyle derken işittim: "Kalem (teklif) şu üç kişiden kaldırılmıştır: Uyanana kadar uyuyandan, buluşa erece kadar çocuktan ve aklı başına gelene kadar deliden." Bunun üzerine Ömer ﷺ recmi kadından kaldırdı.¹¹⁴⁸

١٢٣٣- عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، أَنَّ شَرَاخَةَ الْهَمْدَانِيَّةَ، أَتَتْ عَلِيًّا، فَقَالَتْ: إِنِّي زَنَيْتُ، فَقَالَ: لَعَلَّكَ غَيْرِي، لَعَلَّكَ رَأَيْتِ فِي مَنَامِكَ، لَعَلَّكَ اسْتَكْرَهْتَ فَكُلُّ ذَلِكَ تَقُولُ: لَا، فَجَلَدَهَا يَوْمَ

¹¹⁴⁷ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ebu Davud, 4769; Müsned, 1179; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 7/305

¹¹⁴⁸ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Ebu Davud, 4399, 4402, 4403; Müsned, 1183, 1328, 1362

الْخَمِيسَ، وَرَجَمَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَقَالَ: "جَلَدْتُهَا بِكِتَابِ اللَّهِ وَرَجَمْتُهَا بِسَنَةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ".

1233- Katade'nin Şa'bi'den rivayet ettiğine göre: Şeraha el-Hemdâniyye Ali'nin ﷺ yanına geldi ve ben "zina ettim" dedi. Ali ﷺ dedi ki: "Belki de rüyanda görmüşsündür, belki de bunu yapmaya zorlanmışsındır." Kadın hepsine "hayır" dedi. Ali ﷺ kadına perşembe günü celde vurdu, cuma günü de onu recmetti ve şöyle dedi: "Allah'ın ﷻ kitabıyla ona celde vurdum, Rasûlullah'ın ﷺ sünneti ile de onu recmettim."¹¹⁴⁹

١٢٣٤- نَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ، أَنَّ أَبَا الْوَضِيِّ عَبَادًا حَدَّثَهُ قَالَ: كُنَّا عَامِدِينَ إِلَى الْكُوفَةِ مَعَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَلَمَّا بَلَّغْنَا مَسِيرَةَ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثٍ مِنْ حُرُورَاءَ، شَدَّ مِنَّا نَاسٌ كَثِيرٌ، فَذَكَّرَنَا ذَلِكَ لِعَلِّيٍّ، فَقَالَ: لَا يَهُولُكُمْ أَمْرُهُمْ فَإِنَّهُمْ سَيَرَجِعُونَ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ بِطَوِيلِهِ قَالَ: فَخِمِدَ اللَّهُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، فَقَالَ: إِنَّ خَلِيلِي أَخْبَرَنِي أَنَّ قَائِدَ هَؤُلَاءِ رَجُلٌ مُخَدِّجٌ يَدُ عَلَى نَذِيهِ شَعْرَاتٍ، حَلَمَةٌ نَذِيهِ شَعْرَاتٍ، كَأَنَّهُنَّ ذَنْبُ الْبِرُّوْعِ "فَالْتَمَسُوهُ فَلَمْ يَجِدُوهُ، فَاتَيْنَاهُ فَقُلْنَا: إِنَّا لَمْ نَجِدْهُ، فَجَاءَ عَلِيٌّ بِنَفْسِهِ، فَجَعَلَ يَقُولُ: اقْلِبُوا ذَا، اقْلِبُوا ذَا، حَتَّى جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْكُوفَةِ، فَقَالَ: هُوَ ذَا، قَالَ عَلِيٌّ: اللَّهُ أَكْبَرُ لَا يَأْتِيكُمْ أَحَدٌ يُخَيِّرُكُمْ مِنْ أَبَوَيْهِ؟ قَالَ: فَجَعَلَ النَّاسُ يَقُولُونَ: هَذَا مَالِكٌ، هَذَا مَالِكٌ يَقُولُ عَلِيٌّ ابْنُ مَنْ؟

1234- Yezid b. Ebu Salih'in bize haber verdiğine göre Ebu'l Vadi ona şöyle anlatmıştır: Ali b. Ebu Talip ile Kufe'ye doğru gidiyorduk. Harûrâ'ya iki ya da üç gecelik yürüme mesafesine geldiğimizde birçok kimse bizden ayrıldı. Bunu Ali'ye ﷺ anlattık, dedi ki: "Bu yaptıkları sizi korkutmasın. Çünkü onlar geri döneceklerdir..." [Ravi] hadisi uzun hali ile zikretmiş ve şöyle demiştir: Ali bin Ebu Talip ﷺ Allah'a şükretti ve şöyle dedi: "Dostum bana, onların komutanlarının elinin eksik, meme ucunda tarla faresinin kuyruğu gibi kıllar olan bir adam olduğunu haber verdi." Bunun üzerine o adamı aradılar ama bulamadılar. Ali'ye ﷺ gidip "onu bulamadık" dedik. Ali ﷺ bizatihi kendisi geldi ve "şunu çevirin, şunu çevirin" demeye başladı. Ta ki sonunda Kufe'den bir adam geldi ve "işte bu o adam!" dedi. Bunun üzerine

¹¹⁴⁹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 716, 839, 941, 942 978 1185

Ali ؑ şöyle dedi: "Allahu Ekber! Babasının kim olduğunu haber veren biri gelmedi mi size?" İnsanlar "Bu Malik'tir, Bu Malik'tir" demeye başladı. Ali ؑ şöyle dedi: "Kimin oğludur o?"¹¹⁵⁰

١٢٣٥- عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ ثَعْنَمِ بْنِ دَجَاجَةَ الْأَسَدِيِّ قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ عَلِيٍّ فَدَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو مَسْعُودٍ فَقَالَ لَهُ يَا قَرُوحُ: أَنْتَ الْقَائِلُ: لَا يَأْتِي عَلَى النَّاسِ مِائَةَ سَنَةٍ وَعَلَى الْأَرْضِ عَيْنٌ تَطْرَفُ، أَخْطَأْتَ اسْتِكَ الْحُفْرَةَ، إِنَّمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "لَا يَأْتِي عَلَى النَّاسِ مِائَةَ سَنَةٍ، وَعَلَى الْأَرْضِ عَيْنٌ تَطْرَفُ مِمَّنْ هُوَ الْيَوْمَ حَيٌّ، وَإِنَّمَا رِخَاءُ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَفَرْجُهَا بَعْدَ الْمِائَةِ"

1235- Minhal b. Amr'ın Nuaym bin Decace el-Esedî'den rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: Bir gün ben Ali'nin ؑ yanındayken Ebu Mesud (Ukbe bin Amr) O'nun yanına girdi ve Ali ؑ O'na şöyle dedi: Sen misin "İnsanlara yüz sene gelmeden yeryüzünde açıp kapanan hiçbir göz kalmayacak" diyen? [Bilesin ki] dübürün çukuru ıskaladı (hata ettin, ıskaladın). Rasûlullah ﷺ ancak şöyle buyurmuştur: "İnsanlara yüz sene gelmeden (daha yüz sene yaşanmadan) yeryüzünde bugün yaşamakta olanlardan açıp kapanan hiçbir göz kalmayacaktır. Bu ümmetin rahatlığı ve kurtuluşu yüz seneden sonra olacaktır."¹¹⁵¹

١٢٣٦- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ عَلِيٍّ "إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَوَاصِلُ مِنَ السَّحْرِ إِلَى السَّحْرِ".

1236- Muhammed b. Ali'nin rivayet ettiğine göre, Ali ؑ şöyle demiştir: "Nebi ﷺ orucunu sahurdan sahura [arada bir şey yemeksizin] tutuyordu."¹¹⁵²

١٢٣٧- عَنْ مُنْذِرِ الثَّوْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ: جَاءَ إِلَى عَلِيٍّ نَاسٌ مِنَ النَّاسِ فَشَكَّوْا سَعَاءَ عُثْمَانَ قَالَ: فَقَالَ لِي أَبِي: "اذهَبْ بِهَذَا الْكِتَابِ إِلَى عُثْمَانَ فَقُلْ لَهُ: إِنَّ النَّاسَ قَدْ شَكَّوْا

¹¹⁵⁰ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1189

¹¹⁵¹ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 714, 718, 1187

¹¹⁵² Bu rivayetin isnadı zayıftır. Müsned, 1195; Abdürrezzak, Musannef, 4/267

سَعَاتِكَ وَهَذَا أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الصَّدَقَةِ فَمُرُّهُمْ فَلْيَأْخُذُوا بِهِ " قَالَ: فَأَتَيْتُ عُثْمَانَ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ، قَالَ: فَلَوْ كَانَ ذَاكِرًا عُثْمَانَ بِشَيْءٍ لَذَكَرَهُ يَوْمَئِذٍ - يعني بـ سوء-

1237- Münzir es-Sevrî'nin Muhammed b. Ali'den rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Bazı kimseler Ali'ye ﷺ gelip Osman'ın ﷺ zekât toplamakla görevli memurlarını şikâyet ettiler. Bunun üzerine babam bana şöyle dedi: "Bu yazı (belge) ile Osman'a ﷺ git ve ona insanların zekât toplamakla görevli memurlarını şikâyet ettiklerini söyle; bu belgede Rasûlullah'ın ﷺ sadaka/zekât hakkındaki emri vardır. Onlara bununla amel etmelerini emretsin." Muhammed b. Ali dedi ki: Osman'ın ﷺ yanına gittim ve bunu ona aktardım. Şayet babam Osman'a ﷺ bir şey demiş olsaydı (yani sövseydi) o gün yapardı bunu.¹¹⁵³

١٢٣٨- نَا يَزِيدُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ، إِنَّ أَمَّا الْوَضِيءَ عَبْدًا حَدَّثَهُ إِنَّهُ قَالَ: كُنَّا عَامِدِينَ إِلَى الْكُوفَةِ مَعَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَذَكَرَ حَدِيثَ الْمُخَدَّجِ. قَالَ عَلِيٌّ: قَوْلَ اللَّهِ مَا كَذَبْتُ وَلَا كُذِّبْتُ ثَلَاثًا، فَقَالَ عَلِيٌّ أَمَّا "إِنَّ خَلِيلِي أَخْبَرَنِي أَنَّ ثَلَاثَةَ إِخْوَةٍ مِنَ الْجَنِّ هَذَا أَكْبَرُهُمْ، وَالثَّانِي لَهُ جَمْعٌ كَثِيرٌ، وَالثَّلَاثُ فِيهِ ضَعْفٌ".

1238- Yezid b. Ebu Salih'in bize anlatuğuna göre, Ebu Vadî O'na şöyle anlatmış; Ali b. Ebu Talip'le ﷺ Kufe'ye yola çıkmıştık -'eli eksik' adamın hadisini zikretti- Ali ﷺ üç kere "Vallahi ben yalan söylemedim ve yalancı çıkarılmadım" demiş ve eklemiştir: "[Bilin ki] dostum bana şöyle haber etmiştir; cinlerden üç kardeş vardır; bu (eli eksik adam) en büyüğüdür, ikincilerinin arkasında birçok kimse vardır ve üçüncüleri ise zayıf bir kimsedir."¹¹⁵⁴

١٢٣٩- عَنْ حَنْشٍ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى الْيَمَنِ فَأَتَيْتُهَا إِلَى قَوْمٍ قَدْ بَنَوْا رُبَّةً لِلْأَسَدِ فَبَيَّنَا هُمْ كَذَلِكَ يَتَدَفَعُونَ إِذْ سَقَطَ رَجُلٌ فَتَعَلَّقَ بِأَخَرٍ، ثُمَّ تَعَلَّقَ رَجُلٌ بِأَخَرٍ، حَتَّى صَارُوا فِيهَا أَرْبَعَةً فَبَجَّرَهُمُ الْأَسَدُ، فَأَتَدَبَّ لَهُ رَجُلٌ بِخَرْبَةٍ فَتَقَلَّتْ.

¹¹⁵³ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1196 benzeri için bkz. Buhari, 3111, 3112

¹¹⁵⁴ Bu rivayetin isnadı sahihtir. Müsned, 1197

وَمَاتُوا مِنْ جَرَاحِهِمْ كُلُّهُمْ، فَقَامَ أَوْلِيَاءُ الْأَوَّلِ إِلَى أَوْلِيَاءِ الْآخِرِ، فَأَخْرَجُوا السَّلَاحَ لِيَقْتُلُوا، فَأَتَاهُمْ عَلِيٌّ عَلَى تَفِئَةِ ذَلِكَ، فَقَالَ: تُرِيدُونَ أَنْ تَقَاتِلُوا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خِيَّ إِنِّي أَقْضِي بَيْنَكُمْ قَضَاءً إِنْ رَضِيتُمْ فَهُوَ الْقَضَاءُ وَإِلَّا حَجَرَ بَعْضُكُمْ عَنْ بَعْضٍ، حَتَّى تَأْتُوا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَيَكُونَ هُوَ الَّذِي يَقْضِي بَيْنَكُمْ، فَمَنْ عَدَا بَعْدَ ذَلِكَ فَلَا حَقَّ لَهُ، "اجْمَعُوا مِنْ قِتَالِ الَّذِينَ حَقَرُوا الْبَرْ رُبْعَ الدِّينِ، وَلَثَّ الدِّينِ، وَنَصَفَ الدِّينِ، وَالدِّينُ كَامِلَةٌ، فَلِلْأَوَّلِ الرُّبْعُ لِأَنَّهُ أَهْلَكَ مِنْ قَوِّهِ، وَلِلثَّانِي ثُلُثُ الدِّينِ، وَلِلثَّلَاثِ نِصْفَ الدِّينِ"، فَأَبَوْا أَنْ يَرْضَوْا فَأَتَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ عِنْدَ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ فَقَصَّوْا عَلَيْهِ الْقِصَّةَ، فَقَالَ: أَنَا أَقْضِي بَيْنَكُمْ وَاحْتَسِبُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِنَّ عَلِيًّا قَضَى فِينَا فَقَصَّوْا عَلَيْهِ فَأَجَازَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

1239- Haneş'in Ali'den ﷺ rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah ﷺ beni Yemen'e gönderdi. Bizler aslan yakalamak için tuzak kurmuş bir kavmin yanına gittik. O sırada onlar [aslanı görmek için] birbirlerini ittirirken aralarından biri tuzağın içine düştü ve ilk düşen diğerine tutundu, o bir başkasına, o da bir başkasına derken tuzağın içinde dört kişi oldular ve aslan onları yaraladı. Adamın biri öne atlayarak mızrak ile aslanı öldürdü. Tuzağa düşen adamların hepsi yaralarından dolayı öldü. İlk (düşen) adamın akrabaları diğer adamların akrabalarının üzerine yürüyerek birbirlerini öldürmek için silahlarını çıkardılar. O sıra Ali ﷺ yanlarına geldi ve şöyle dedi: "Rasûlullah ﷺ hayatta olduğu halde birbirinizle savaşmak mı istiyorsunuz? Eğer razı olursanız ben sizin aranızda hükmedeceğim ve o hüküm geçerli olacak. Yok kabul etmiyorsanız Rasûlullah'ın ﷺ yanına gidene kadar birbirinize bulaşmayın ve aranızda hükmeden O olsun. Kim de bundan sonra düşmanlık ederse onun bir hakkı olmayacaktır. [Hüküm şudur]: Kuyuyu kazan kabilelerden dörtte bir diyet, üçte bir diyet, yarım diyet ve tam diyet toplayın; birinciye dörtte bir diyet vardır çünkü o üstündekileri helak etmiştir. İkinciye üçte bir diyet vardır. Üçüncüye yarım diyet vardır." Ancak onlar bu hükme razı olmadılar ve Nebî'ye ﷺ gittiler. O sırada Nebî ﷺ Makam-ı İbrahim'deydi. Olan biteni O'na anlattılar ve "sizin aranızda hüküm vereceğim" dedi. Oradan bir adam "Ali bizim aramızda hükmetmişti" dedi ve meseleyi O'na anlattular. Bunun üzerine Rasûlullah ﷺ de onu onayladı.¹¹⁵⁵

¹¹⁵⁵ Bu rivayetin isnadı hasendir. Müsned, 573; Beyhakî, 8/111; Mecmau'z-Zevâid, 6/287; er-Telhi-

۱۲۴۰- عَنْ حَنْشٍ إِنَّ عَلِيًّا قَالَ: "وَالرَّابِعُ الدِّيَةُ كَامِلَةً"

1240- Haneş'in rivayet ettiğine göre Ali عليه السلام şöyle demiştir: "Dördüncüye de tam diyet vardır."¹¹⁵⁶

۱۲۴۱- قَتَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هُبَيْرَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَزِيرٍ، أَنَّهُ قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ قَالَ حَسَنَ يَوْمَ الْأَضْحَى فَقَرَّبَ إِلَيْنَا خَزِيرَةً فَقُلْتُ: أَصْلَحَكَ اللَّهُ لَوْ قَرَرْتُ إِلَيْنَا هَذَا النِّطَ يَعْنِي النُّورَ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ أَكْثَرَ الْخَيْرَ، فَقَالَ: يَا ابْنَ رَزِيرٍ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "لَا يَحِلُّ لِلْخَلِيفَةِ مِنْ مَالِ اللَّهِ، إِلَّا قِصْعَتَانِ، قِصْعَةٌ بِأَكْلِهَا هُوَ وَأَهْلُهُ، وَقِصْعَةٌ يَضَعُهَا بَيْنَ يَدَيِ النَّاسِ."

1241- Abdullah b. Hübeyre'nin Abdullah b. Züreyr'den rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: Ali b. Ebu Talip'in عليه السلام yanına girdim – ravilerden Hasan, bunun Kurban Bayramı'nda olduğunu söylemiştir-. Ali önümüze 'hazîra'¹¹⁵⁷ koydu. Ben de şöyle dedim: "Allah seni ıslah etsin. Bize şu kazdan koysaydın ya. Allah عليه السلام hayrı (nimetleri) çoğaltmıştır. Bunun üzerine Ali عليه السلام şöyle dedi: Ey İbn-i Züreyr! Ben Rasûlullah'ı ﷺ şöyle derken işittim: "Halîfeye Allah'ın malından yalnızca iki kap/çanak yemek helaldir; kendisi ve ailesinin yediği bir kap ve insanların önüne koyacağı bir kap."¹¹⁵⁸

۱۲۴۲- عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَلِيٍّ قَالَ: قَالَ لِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا عَلِيُّ أَسْبِغِ الْوُضُوءَ وَإِنْ شَقَّ عَلَيْكَ، وَلَا تَأْكُلِ الصَّدَقَةَ، وَلَا تَشْرِ الْخَمِيرَ عَلَى الْخَيْلِ، وَلَا تُخَالِسَ أَصْحَابَ النُّجُومِ."

1242- Muhammed b. Ali'nin babasından O'nun da Ali'den عليه السلام rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Nebî ﷺ bana şöyle buyurdu: "Ey Ali! Sana meşakkat verse de abdestini eksiksiz al. Sadakadan yeme, eşekleri atlarla çiftleştirme ve müneccimlerle bir arada oturma."¹¹⁵⁹

su'l-Habîr, 4/30; Vekî', Ahbâru'l-Kudât, 1/95

¹¹⁵⁶ Bu rivayetın isnadı hasendir. Müsned, 573

¹¹⁵⁷ Un ve yağdan yapılan bir tür çorba [Mütercim]

¹¹⁵⁸ Bu rivayetın isnadı zayıftır. Müsned, 578; Mecmau'z-Zevâid, 5/231; el-Bidâye ve'n-Nihâye, 8/3

¹¹⁵⁹ Bu rivayetın isnadı zayıftır.

١٢٤٣- عَنْ عُثَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أُمِّهِ سَلْمَى قَالَتْ: اشْتَكَيْتُ فَاطِمَةَ ابْنَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَكْوَاهَا الَّتِي قُبِضَتْ فِيهِ، فَكُنْتُ أَمْرُضُهَا فَأَصْبَحْتُ يَوْمًا كَأَمْتَلِ مَا رَأَيْتُهَا فِي شَكْوَاهَا ذَلِكَ قَالَتْ: وَخَرَجَ عَلَيَّ لِيُغْضِيَ حَاجَتِهِ فَقَالَتْ: يَا أُمَّهُ اسْكَبِي لِي غَسْلًا، فَسَكَبْتُ لَهَا غَسْلًا فَأَغْتَسَلَتْ كَأَخْسَنِ مَا رَأَيْتُهَا تَغْتَسِلُ، ثُمَّ قَالَتْ: "يَا أُمَّهُ أَعْطِينِي ثِيَابِي الْجُدُدَ"، فَأَعْطَيْتُهَا، فَلَبِسَتْهَا، ثُمَّ قَالَتْ: "يَا أُمَّهُ قَدِّمِي لِي فِرَاشِي وَسَطَ الْبَيْتِ"، فَقَعَلْتُ وَاضْطَجَعْتُ فَاسْتَقْبَلَتِ الْقَبِيلَةَ وَجَعَلَتْ يَدَهَا تَحْتَ خَدِّهَا ثُمَّ قَالَتْ: "يَا أُمَّهُ إِنِّي مَقْبُوضَةٌ الْآنَ، وَقَدْ تَطَهَّرْتُ فَلَا يَكْشِفُنِي أَحَدٌ"، فَقَبِضَتْ مَكَانَهَا قَالَتْ: فَجَاءَ عَلَيٌّ فَأَخْبَرْتُهُ.

1243- Ubeydullah b. Ali b. Ebu Rafi'nin babasından onun da annesi Selma'dan rivayet ettiğine göre O şöyle demiştir: Rasûlullah'ın ﷺ kızı Fatuma ﷺ ruhunun kabzedildiği ölüm hastalığına yakalanmıştı. Ben ona bakıyordum. O gün hastalığı sırasında gördüğüm en sağlıklı halinde gibiydi. Ali ﷺ da bazı işleri için evden çıkmıştı. Fatuma ﷺ "Anacığım! Bana yıkanmak için su doldur" dedi ve ben ona yıkanma suyu koydum. O yıkandı, sanki gördüğüm en güzel şekliyle yıkandı. Sonra "Ey anacığım bana yeni elbiselerimi ver" dedi, ben de ona verdim. Elbiselerini giydi ve sonra "Anacığım evin ortasına yatağımı hazırla" dedi. Dediğini yaptım. Yatağa uzandı, kibleye yöneldi, elini de yanağının altına koydu. Sonra şöyle dedi: "Anacığım, şu an ben kabzediliyorum (canım alınıyor), ben yıkandım, o yüzden kimse benim bedenimi açmasın." Oracıkta can verdi. Daha sonra Ali ﷺ geldi ve ben ona haber verdim.¹¹⁶⁰

1244- Aynı rivayeti İbrahim b. Sa'd'dan Muhammed b. Cafer el-Verkânî de rivayet etmiştir.

١٢٤٥- قَتْنَا أَبُو مَعْشَرٍ هُوَ الْمَدِينِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ قَيْسٍ قَالَ: دَخَلَ نَاسٌ مِنَ الْيَهُودِ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فَقَالُوا لَهُ: مَا صَبَرْتُمْ بَعْدَ نَبِيِّكُمْ إِلَّا خَمْسًا وَعِشْرِينَ سَنَةً حَتَّى قَتَلُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا قَالَ: فَقَالَ عَلِيٌّ: "قَدْ كَانَ صَبْرًا وَخَيْرًا، فَذَكَرَ صَبْرًا وَخَيْرًا، وَلَكِنْ مَا جَعَلْتُ أَقْدَامُكُمْ مِنَ النِّحْرِ حَتَّى قَتَلْتُمْ: {يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ}

1245- Ebu Ma'sher el-Medîni'nin Muhammed bin Kays'dan rivayet etti-

¹¹⁶⁰ Bu rivayetin isnadı zayıftır. Bkz. '1074' rakamlı rivayet

ğine göre o şöyle demiştir: Yahudilerden bazı kimseler Ali b. Ebu Talip'in yanına girdi ve şöyle dedi: Peygamberiniz öldükten sonra anca yirmi beş yıl sabredebildiniz sonra birbirinizi öldürmeye başladınız. Bunun üzerine Ali şöyle dedi: O sabır ve hayırdı, o sabır ve hayırdı. Ancak sizler, ayaklarınız daha denizin ıslaklığından kurumadan şöyle dediniz: "Ey Musa! onların ilahları olduğu gibi sende bize bir ilah yap." Musa da dedi ki: Şüphesiz siz, cahil bir topluluksunuz." [A'râf, 7/138]¹¹⁶¹

١٢٤٦- عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "اطْلُبُوا الْخَيْرَ، عِنْدَ حَسَنِ الْوُجُوهِ"

1246- Âişe'nin rivayet ettiğine göre Rasûlullah şöyle demiştir: "Hayrı güzel, temiz yüzlülerde arayın."¹¹⁶²

١٢٤٧- نَا شَجَاعُ بْنُ أَبِي فَاطِمَةَ قَالَ: قَالَ غُفْمَانُ لِابْنِ مَسْعُودٍ: أَلَا أَمُرُكَ بِعَطَائِكَ؟ قَالَ: لَا حَاجَةَ لِي بِهِ، قَالَ: يَكُونُ لِنَاتِكَ قَالَ: إِنِّي قَدْ أَمَرْتُ بِنَاتِي أَنْ يَقْرَأَ كُلَّ لَيْلَةٍ سُورَةَ الْوَاقِعَةِ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: "مَنْ قَرَأَ كُلَّ لَيْلَةٍ - أَوْ قَالَ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ - سُورَةَ الْوَاقِعَةِ لَمْ تُصِبْهُ فَاقَةٌ أَبَدًا". قَالَ السَّرِيُّ، وَكَانَ أَبُو فَاطِمَةَ لَا يَدْعُهَا كُلَّ لَيْلَةٍ

1247- Şuca' b. Ebu Fatıma dedi ki: Osman, Abdullah b. Mesud'a şöyle dedi: "Sana mal verilmesini emredebeyim mi?" İbn-i Mesud "Benim ona ihtiyacım yoktur" diye cevapladı. Osman "Olsun, kızlarının olur" dedi. İbn Mesud dedi ki: Ben kızlarıma her gece Vakıa suresini okumalarını emrettim. Zira ben Rasûlullah'ı şöyle derken işittim: "Kim her gece Vakıa suresini okursa ona fakirlik isabet etmez."¹¹⁶³

¹¹⁶¹ Bu rivayetin isnadı zayıftır. er-Riyâdu'n-Nadra, 3/256

¹¹⁶² Bu rivayetin isnadı zayıftır. Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat, 6117; Feydu'l-Kadir, 1/540; Ebu Ya'lâ, 4709; Ebu Nuaym, Ahbârü İsbehân, 2/59; Hilyetu'l-Evliyâ, 3/156; Târîhu Bağdâd, 4/18

¹¹⁶³ Bu rivayetin isnadı zayıftır. İbnu's-Sünnî, el-Yevm ve'l-Leyle, s. 252; İbnu'l Cevzî, el-İlelu'l-Mü-tenâhiye, 1/105; Feydu'l-Kadir, 6/201; Târîhu Bağdâd, 11/224

CiLT 2

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Fedâilu's-Sahâbe

SAHÂBE'NİN FAZİLETLERİ

Ahmed İbn HANBEL

i'tisam
yayınlari

﴿Abdurrahman bin Avf﴾

١٢٤٨- حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَعْطَى زَهْطًا فِيهِمْ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ وَلَمْ يُعْطِهِ مَعَهُمْ شَيْئًا فَخَرَجَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ يَتَكِي، فَلَقِيَهُ عُمَرُ فَقَالَ: مَا يَتَكِيكَ؟ فَقَالَ: أَعْطَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زَهْطًا وَأَنَا مَعَهُمْ وَلَمْ يُعْطِنِي، وَأَخْشَى أَنْ يَكُونَ إِنَّمَا مَنَعَهُ مُوجِدَةٌ وَجَدَهَا عَلَيَّ، فَدَخَلَ عُمَرُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَخْبَرَهُ خَبَرَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَيْسَ بِي سَخَطَةٌ عَلَيْهِ، وَلَكِنِّي وَكَلْتُهُ إِلَى إِيْمَانِهِ» .

1248- Ubeydullah bin Abdullah İbn Atbe ؓ tahdis ettik ki: Rasûlullâh ؐ Abdurrahman İbn Avf ؓ'ın da bulunduğru bir gruba bir şeyler verdi fakat Abdurrahman İbn Avf ؓ'ya hiç bir şey vermedi. Abdurrahman bin Avf ؓ ağlayarak oradan ayrıldı. Ömer ؓ onu gördü ve seni ağlatan nedir? diye sordu Abdurrahman İbn Avf ؓ dedi ki: Rasûlullâh ؐ içlerinde bulunduğum bir gruba bir şeyler verdi fakat bana vermedi ve korkuyorum ki böyle davranmasının sebebi benim üzerimde gördüğru bir sebep ten dolayı olmasıdır. Ömer ؓ Rasûlullâh ؐ'ın yanına girer ve Abdurrahman İbn Avf ؓ'ın durumunu anlatır. Rasûlullâh ؐ: benim ona bir kızgınlığım yoktur fakat ben onu imanına bıraktım dedi. ¹

١٢٤٩- عَنْ أُمِّ بَكْرٍ أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ بَاعَ أَرْضًا لَهُ مِنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ بِأَرْبَعِينَ أَلْفَ دِينَارٍ فَقَسَمَ فِي قُرَّاءِ بَنِي زُهْرَةَ وَفِي ذِي الْحَاجَةِ مِنَ النَّاسِ، وَفِي أَمْهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ، قَالَ الْمِسْوَرُ: فَدَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ بِنَصِيحَتِهَا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَتْ: مَنْ أَرْسَلَ بِهَذَا؟ قُلْتُ عَبْدُ

الرَّحْمَنُ بْنُ عَوْفٍ فَقَالَتْ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَخْنَأُ عَلَيْكُنَّ بَعْدِي إِلَّا الصَّابِرُونَ، سَقَى اللَّهُ ابْنَ عَوْفٍ مِنْ سُلْسِيلِ الْجَنَّةِ»

1249- Ummu Bekir ؓ demiştir: Abdurrahman bin Avf ؓ Osman ؓ'dan olan bir araziyi dört bin dinara satar. (Parayı) Zehra oğulları fakirlerine, ihtiyaç sahiplerine ve Mü'minlerin annelerine bölüştürdü.

Musavvir dedi ki: Âişe'ye ؓ bu paydan kendisine düşeni vermek üzere yanına gittim. Hz. Âişe ؓ bunu kim gönderdi diye sordu bende Abdurrahman İbn Avf gönderdi dedim. Bunun üzerine Hz. Âişe ؓ Rasûlullâh ﷺ'in şöyle buyurduğunu söyledi. **"Benden sonra size sadece sabırlı olan kimseler şefkatli olacaktır."** Allah ﷻ Abdurrahman bin Avf'ı cennetin pınarından içirsin.²

١٢٥٠- حَدَّثَنَا أُمُّ بَكْرٍ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ بَاعَ أَرْضًا لَهُ، فَذَكَرَ الْحَدِيثَ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: قَالَتْ: أَمَا إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا يَخْنَأُ عَلَيْكُمْ بَعْدِي إِلَّا الصَّابِرُونَ»

1250- bize Ümmü Bekir tahdis etti ki: Abdurrahman bin Avf bir arazi sattı sonra dedi ki: Hz. Âişe ؓ: Rasûlullâh ﷺ'in şöyle işittiğini duydum: **"benden sonra size sadece sabırlı kimseler şefkatli olacaktır"**³

١٢٥١- قَالَ الْمُسَوِّرُ: بَيْنَمَا أَنَا أَسِيرُ فِي رَكْبِ بَيْنَ عُثْمَانَ، وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ، قُدَّامِي وَعَلَيْهِ خِمِيصَةٌ سَوْدَاءُ، فَقَالَ عُثْمَانُ مَنْ صَاحِبُ الْخِمِيصَةِ السَّوْدَاءِ؟ قَالُوا: عَبْدُ الرَّحْمَنِ قَالَ: فَتَدَانِي عُثْمَانُ فَقَالَ: يَا مَسْوَرُ قُلْتُ: لَيْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ، فَقَالَ: «مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ خَيْرٌ مِنْ خَالِكَ فِي الْهَجْرَةِ الْأُولَى، وَفِي الْهَجْرَةِ الْآخِرَةِ فَقَدْ كَذَبَ»

1251- Musavvir dedi ki: Hz. Osman ؓ arasında kervanla giderken Abdurrahman bin Avf'ta önümde idi Abdurrahman bin Avf ؓ'ın üzerinde de siyah bir elbise vardı. Osman ؓ siyah elbiseli kimdir ? diye sordu dediler ki bu Abdurrahman'dır ؓ Musavvir dedi ki: Osman ؓ beni çağırdı . Bende

² Et-tehziib, c.12, sh: 460 et- takrib c.2 sh: 619

³ Müsned, c.6, sh: 135

buyur ey mü'minlerin emiri dedim bunun üzerine Osman ؓ dedi ki: **her kim birinci ve ikinci hicrette senin dayından daha hayırlı olduğunu iddia ederse yalan söylemiş olur** ⁴

١٢٥٢- عَنْ ابْنِ أَبِي نَجِيحٍ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " إِنْ مَنْ حَافِظٌ عَلَى أَزْوَاجِي - وَقَالَ سُفْيَانٌ مَرَّةً -: عَلَى أَثْمَاتِ الْمُؤْمِنِينَ - إِنْ الَّذِي يُحَافِظُ عَلَيْهِنَّ بَعْدِي فَهُوَ الصَّادِقُ الْبَارُ " قَالَ: فَكَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ يَخُجُّ بِهِنَّ، وَيَجْعَلُ عَلَى مَوَاجِئِهِنَّ الطَّيَالِسَةَ وَيُنْزِلُهُنَّ الشَّعْبَ الَّذِي لَيْسَ لَهُ مَنَقَدٌ.

1252- ibni ebi Necih: Rasûlullâh ﷺ'in şöyle dediğini işittim dedi.

"Her kim hanımlarımı korursa Süfyan ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ bir defa mü'minlerin annelerine dedi, {Rasûlullâh ﷺ sözlerine devam etti} **Ben-den sonra onları koruyan sadıktır, dürüstür.**" {Ravi dedi ki} Abdurrahman bin Avf ؓ onlara hac yaptırır, hevdeclerinin üstüne taylorise (Dikişsiz yeşil elbise) koyardı ve onları (başka) girişli olmayan bir yolda konaklatırdı. ⁵

١٢٥٣- عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: كَانَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ إِذَا قَدِمَ مَكَّةَ لَمْ يَنْزِلْ مَنَزَلَهُ، الَّذِي كَانَ يَنْزِلُهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، حَتَّى يَخْرُجَ مِنْهَا .

1253- Sad bin İbrahim demiştir ki: Abdurrahman bin Avf ؓ Mekke'ye vardığı zaman cahiliye de iken konakladığı yerde Mekke'den çıkıncaya kadar konaklamazdı. ⁶

١٢٥٤- عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يُحَدِّثُ أَنَّهُ سَمِعَ عُمَرَو بْنَ الْعَاصِ قَالَ: لَمَّا مَاتَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ قَالَ: «أَذْهَبَ ابْنُ عَوْفٍ يَطْتِنُكَ لَمْ يَتَعَصَّضْ مِنْهَا شَيْءٌ»

1254- Sad bin İbrahim ؓ dedi ki: Babamın Amr bin el as' tan şöyle duyduğunu dile getirdi. Abdurrahman bin Avf vefat ettiği sırada (Amr bin el as) dedi ki: (ey) ibni Avf sen bu halinle git, sen ecrini eksiltecek bir şey yemedin (yapmadın) ⁷

⁴ İbni sa'd, c.3 sh: 125, hâkım c.3 sh: 309

⁵ İbni sa'd, c.8 sh: 21, ibni Hacer el- isâbe c.2/1 sh: 417

⁶ İbni sa'd, c.3 sh: 131

⁷ Hâkım, C3 sh: 307, ibni sa'd, c.3 sh: 136, buhari, el- kebir c. 1/1 sh: 312

۱۲۵۵- İbrahim bin karız ؓ dedi ki: ulya, Abdurrahman bin Avf ؓ vefat ettiği gün onun şöyle dediğini işittim: ibni Avf, sen İslam'ın saf (fitnenin olmadığı bir zaman)' da geldin bulanık olduğu (fitnenin olduğu bir zaman)'da ise gittin (vefat ettin) ⁸

1255- İbrahim bin karız ؓ dedi ki: ulya, Abdurrahman bin Avf ؓ vefat ettiği gün onun şöyle dediğini işittim: ibni Avf, sen İslam'ın saf (fitnenin olmadığı bir zaman)' da geldin bulanık olduğu (fitnenin olduğu bir zaman)'da ise gittin (vefat ettin) ⁸

۱۲۵۶- عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: لَقَدْ رَأَيْتُ سَعْدَ بْنَ أَبِي وَقَّاصٍ فِي جَنَازَةِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ عِنْدَ قَائِمَتِي السَّرِيرِ فَجَعَلَ يَقُولُ: «وَأَجْبَلَاهُ».

1256- Sad bin İbrahim'in babası demiştir ki: Sad bin ebi Vakkas Abdurrahman bin Avf'ın cenazesinde gördüm sedye kaldırılırken şöyle dedi: ah! Dağ gibi yiğit gitti.⁹

۱۲۵۷- عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَقُولُ يَوْمَ مَاتَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ «أَذْهَبَ ابْنُ عَوْفٍ فَقَدْ أَذْرَحْتَ صَفْوَهَا وَسَبَقَتْ رَتْقَهَا» .

1257- Hz. Ali ؓ Abdurrahman bin Avf ؓ vefat ettiği sırada şöyle dedi: İslam'ın saf (fitnenin olmadığı bir zaman) ' da geldin bulanık olduğu (fitnenin olduğu bir zaman)' da ise gittin (vefat ettin)¹⁰

۱۲۵۸- عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ قَالَتْ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ لَهُنَّ: «إِنْ أَمَرْتُكُمْ لِمَا نَهَمْتُمُ بِغَدِي، وَلَنْ تَصْبِرَ عَلَيْكُمْ إِلَّا الصَّابِرُونَ» ثُمَّ يَقُولُ لِي: سَقَى اللَّهُ أُنَاكَ مِنْ سَلْسِلِ الْجَنَّةِ تُرِيدُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَكَانَ أَعْطَى نِسَاءَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَالًا يَبِيعُ بِأَرْبَعِينَ أَلْفًا وَصَلَهُنَّ بِهِ.

1258- Mü'minlerin annesi h.z Âişe ؓ dedi ki: Hz. Muhammed ﷺ hanımlarına şöyle derdi: "sizin benden sonraki (vefatımdan sonraki) durumunuz beni endişelendiriyor. Size ancak çok cömert olanlar tahammül

⁸ Et-tehziib, c.1 sh:134

⁹ İbni Sa'd, c.3. sh: 135, Hâkim, c.3 sh: 308

¹⁰ Et- tehziib, c.1 sh: 134

edecektir." (Ebu Selem dedi ki) sonra Hz. Âişe ؓ şöyle derdi: "Allah senin babana merhamet etsin. Cennet pınarlarından içirsin. Abdurrahman bin Avf'ı kastediyor" Çünkü o peygamber ﷺ'in hanımlarına kırk bin dinara saulan bir mal bağışlamıştı. ¹¹

١٢٥٩- أَنَّ عُمَرَ قَالَ: «إِنَّ ضَرْبَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ بِأَخَذِي يَذْنِيهِ عَلَى الْآخَرَى قَبَائِعُهُ»

1259- Hz. Ömer ؓ demiştir ki: Abdurrahman bin Avf ؓ bir elini diğere koyarak ona biat ettiler. ¹²

❧ Zübeyr bin Avvam'ın fazileti ❧

١٢٦٠- عن سعيد بن المسيب قال: أول من سل سيقه في ذات الله الزبير بن العوام وبينما الزبير بن العوام قاتل في شعب المطابخ إذ سمع نغمة: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قتل، فخرج من البيت متجرداً، بيده السيف صلتاً، فلقية رسول الله صلى الله عليه وسلم "كففة كفة، فقال: ما شأنك يا زبير؟" قال: سمعت أنك قتلت، قال: "فما كنت صانعاً؟" قال: أردت والله أن أستعرض أهل مكة قال: "فدعاه النبي صلى الله عليه وسلم بخير". قال سعيد أرجو إن لا تضع له عند الله عز وجل دعوة النبي صلى الله عليه وسلم

1260- Said bin Museyyeb dedi ki: Allah yolunda ilk kılıcını çeken Zübeyr bin Avvam'dır ؓ. Şi'b-ul mutâbîh denilen yerde uyuklarken Rasûlullâh'ın ؓ öldürüldüğüne dair bir mırıltı bir ses duyar. Evinden elinde kılıcıyla vurmaya hazır bir halde çıktı. Rasûlullâh ؓ onunla yüz yüze karşılaştı. **Nedir bu halin** diye sordu (Rasûlullâh ؓ) (Zübeyr bin Avvam) dedi ki: senin öldürüldüğünü duydum (Rasûlullâh ؓ) **o halde ne yapacaktın** diye sordu o da dedi ki: Mekke ehlinin hepsini öldürmeyi istiyordum. Bunun üzerine Rasûlullâh ؓ ona hayır duada bulundu said (Râvi) dedi ki dilerim ki Rasûlullâh ؓ'ın onun için ettiği (hayır duasının) zayı olmamasıdır. ¹³

¹¹ Et-tehzib, c.1. sh: 387

¹² Et-tehzib, c.12 sh: 32, et-tekrîb, c.2 sh: 398

¹³ Et-tehzib, c.3 sh: 360, hâkim c.3 sh: 360

۱۲۶۱- عن عامر، قال: شكّا عبد الرحمن بن عوف، خالد بن الوليد إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم "يا خالد ما لك وما لرجل من المهاجرين، لو أنفقت مثل أحد لم تدرك عمله".

1261- Âmir demiştir: Abdurrahman bin Avf Hâlid bin Velid'i Rasûlullâh'a ﷺ şikayet etti. Rasûlullâh ﷺ dedi ki: "Ey Hâlid sana ne oluyor da muhacirlerden olan birini şikayet ediyorsun Uhud (dağı) kadar infakta bulunsan onun ameline erişemezsin." ¹⁴

۱۲۶۲- هشام قال: أخبرني أبي قال: سمعت مروان بن الحكم، ولا إخاله يتهم علينا قال: كنت ذات يوم عند عثمان وقد أصابه رعاف شديد حتى أوصى، ومنعه من الحج قال: فاتاه رجل من قريش فقال: يا أمير المؤمنين، استخلف، قال: "وقد قيل ذاك؟" قال: فسكت الرجل قال: ثم أتاه آخر فقال مثل قوله، قال: ثم أتاه رجل آخر من قريش فقال: يا أمير المؤمنين، استخلفت أحدا؟ قال عثمان: "وقيل ذاك؟" قال: نعم. قيل الزبير قال عثمان: "أما والله إنكم لتعلمون أنه خيركم ثلاث مرات".

1262- Hişam dedi ki: babam, Mervan bin hâkim'den şöyle duyduğunu haber verdi. Bizi itham ettiğini de sanmıyorum. Dedi ki: bir gün Osman'ın yanında idim. Şiddetli bir şekilde burnu akmaya başladı. Öyle ki (artık) vasiyet ediyordu ve bu şiddetli burun akıntısı onu hac yapmasını engellemişti (râvi) dedi ki: "Hz. Osman'ın yanına kureyşli bir adam geldi. Yerine birini tayin et dedi. Osman ﷺ bu daha önce söylendi diye cevap verdi. (Ravi) dedi ki adam sustu. (Râvi) dedi ki: bir adam daha geldi ve aynı sözü söyledi. (Ravi): Sonra bir adam daha geldi ve ey müminler emiri yerine birini tayin et dedi. Hz. Osman ﷺ bu daha önce söylendi diye cevap verdi, adam: Evet söylenmiş o da Zübeyr bin Avvam'dır. Hz. Osman' da dedi ki: Şunu iyi bilin ki vallahi o sizden daha hayırlıdır. Bunu 3 defa tekrar etti.¹⁵

¹⁴ Senedi sahihür

¹⁵ Müsned, c.1 sh:64

١٢٦٣- عن هشام قال: حدثني أبي أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "لكل نبي حوارى، وإن حوارى الزبير وابن عمتي".

1263- Hişam demiştir: Babam bana tahdis ettiği: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Her peygamberin bir havâri'si (yardımcısı) vardır. Benim havârim ise Zübeyr'dir" ¹⁶

١٢٦٤- عن ابن المنكدر، سمع جابرا يقول: ندب رسول الله صلى الله عليه وسلم الناس يوم الخندق فانتدب الزبير، ثم ندب الناس فانتدب الزبير، ثم ندب الناس فانتدب الزبير فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "لكل نبي حوارى، وحوارى الزبير".

1264- İbni munkeder Câbir rahmehunun şöyle dediğini işitti. Allah Rasûlü hen-
dek günü insanlardan (birisine) görev ¹⁷ vermek istedi. Zübeyr rahmeh ben alınm dedi. Sonra Allah Rasûlü rahmeh (başkasına) görev vermek istedi yine Zübeyr rahmeh ben alınm dedi. Sonra yine Allah Rasûlü rahmeh (başkasına) görev vermek istedi yine Zübeyr rahmeh ben alınm dedi. sonra Allah Rasûlü rahmeh buyurdu ki: "Her ümme-
tin bir havâri'si (yardımcısı) vardır. Benim havâri'm ise Zübeyr'dir" ¹⁸

١٢٦٥- أنا هشام، قال: "أسلم الزبير وهو ابن ست عشرة سنة، ولم يتخلف عن غزاة غراها رسول الله صلى الله عليه وسلم قط، وقتل وهو ابن بضع وستين".

1265- Hişam rahmeh dedi ki: Zübeyr rahmeh on altı yaşındayken Müslüman oldu. Allah Rasûlü rahmeh'in yapmış olduğu hiç bir gazveden de kesinlikle geri durmadı. Altmış küsur yaşında iken de öldürüldü ¹⁹

١٢٦٦- قال: أنا هشام، عن أبيه قال: إن أول رجل سل سيفه في الله الزبير بن العوام، نفخه نفخها الشيطان، أخذ رسول الله، فخرج الزبير يشق الناس بسيفه والنبي صلى الله عليه وسلم بأعلى مكة قال: "ما لك يا زبير؟" قال: أخبرتك أنك أخذت، قال: "فصلى عليه ودعا له ولسيفه"

¹⁶ İbni Sa'd, c. 3 sh: 105

¹⁷ Mütercim: buradaki görev hendek günü düşmandan haber almak.

¹⁸ Müsned (Ahmed bin hanbel), c.3 sh:307

¹⁹ İbni Sa'd, c.3 sh: 102, hâkim c.3 sh: 359

1266- Hişam'ın babası demiştir: Allah için ilk kılıcını çeken Zübeyr bin Avvam'dır Rasûlullâh'ın ﷺ öldürüldüğünü (insanların kulağına) üfürdü (duyurdu) . Bunun üzerine Zübeyr ﷺ kılıcıyla insanları ikiye bölüyor (öldürüyor) peygamber ﷺ'de Mekke'nin en yüksek yerinde idi. Ve buyurdu ki: "Sana ne oluyor! Ey Zübeyr. Zübeyr ﷺ senin öldürüldüğüne dair haber aldım. Peygamber efendimiz ﷺ bunun üzerine ona ve kılıcına hayır duasında bulundu.²⁰

١٢٦٧- عن الزبير قال: "جمع لي النبي صلى الله عليه وسلم أبويه يوم أحد" .

1267- Hz. Zübeyr ﷺ dedi ki: Uhud günü Rasûlullâh ﷺ bana, annesini ve babasını feda etti (mütercim: yani, Zübeyr ﷺ'ya Allah Rasûlü ﷺ annem babam sana feda olsun dedi).²¹

١٢٨- عن عباد بن حمزة قال: "كانت على الزبير ربطة صفراء، وإن الملائكة نزلت يوم بدر عليها عمائم صفراء" .

1268- Ubbad bin Hamza ﷺ dedi: Zübeyr ﷺ'nin üzerinde sarı bir elbise vardı meleklerde bedir günü indiklerinde üzerlerinde (başlarında) sarı sarıklar vardı.²²

١٢٦٩- عن هشام، عن أبيه، "إن الزبير كانت عليه عمامة صفراء يوم بدر، فنزلت الملائكة عليها عمائم صفراء" .

1269- Hişam'ın babası demiştir: bedir günü Zübeyr ﷺ'nun üzerinde sarı sarık vardı meleklerde o gün indiklerinde üzerlerinde sarı sarıklar vardı.²³

١٢٧٠- عن سنبله، عن مولاتها قالت: جاء قاتل الزبير، وأنا عند علي جالسة يستأذن فجاء الغلام فقال: هذا قاتل الزبير فقال: "ليدخل قاتل الزبير النار" قالت: وجاء قاتل طلحة يستأذن فقال الغلام: هذا قاتل طلحة يستأذن فقال: "ليدخل قاتل طلحة النار" .

²⁰ Ebu Naim,hilye (kitap) c.1 sh: 89, Hâkim c.3 sh: 360

²¹ Müsned (Ahmed bin hanbel), c.1 sh: 164

²² Et-tehzib, c.5 sh: 91

²³ Mürsel sahihtir

1270- Sünbüle'nin efendisi demiştir: zübeyr'in katili geldi. Bende Hz. Ali'nin yanında oturuyordum izin istedi ardından köle geldi işte bu zübeyr'in katildir dedi. Hz. Ali ؑ zübeyr'in katili cehenneme girsın dedi. Sonra (râvi) dedi ki: Talha ؑ katili geldi izin istiyor. Köle geldi işte bu talha'nın ؑ katildir dedi bunun üzerine Hz. Ali ؑ dedi ki: Talha'nın katili cehenneme girsın ²⁴

۱۲۷۱- عن علي قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لكل نبي حواري، وحواري الزبير".

1271- Hz. Ali ؑ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdular: her peygamberin bir havâri'si vardır benim havâri'm ise Zübeyr ؑ dur.²⁵

۱۲۷۲- عن زر قال: استأذن ابن جرموز علي علي، وأنا عنده فقال: علي بشر قاتل ابن صفية بالنار، ثم قال علي سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "لكل نبي حواري، وحواري الزبير".

1272- Zer ؑ demiştir: ibni cermuz Hz. Ali'nin yanına girmek için izin istedi ve bende onun yanındaydım. Hz. Ali ؑ, Safiye'nin oğlunu cehennem ile müjdele dedi. Sonra Ali ؑ dedi ki: nitekim ben Rasûlullâh ﷺ'in şöyle dediğini işittim: "Her peygamberin bir havâri'si vardır benim havâri'm ise Zübeyr'dir". ²⁶

۱۲۷۴- منصور بن عبد الرحمن قال: قلت للشعبي. أبلغك أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "أنت حراء فليس عليك إلا نبي، أو صديق، أو شهيد" فقال: نعم، قلت: من كان على الجبل يومئذ؟ قال: علي، وعثمان، وطلحة، والزبير، وأنت وأصحابك يقولون: لبعض الجنة وبعض في النار، فقلت يا أبا عمرو ممن سمعته؟ فقال: والله لو حدثتك إني سمعته من ألف إنسان، لرأيت أني صادق.

1274- Mansur bin Abdurrahman şuyayb'a dedi ki: peygamber ﷺ'in buyruğunu sana söyleyeyim mi ? Nitekim o şöyle buyurdu: "Harra ²⁷ yerinde sabit kal. Senin üzerinde Nebi, Sıddık veya şehitten başka kimse yoktur" oda (şuyayb) evet dedi bende (Mansur bin Abdurrahman) dedim ki: o gün da-

²⁴ Fesvi, tarih c.2 sh:816

²⁵ Ebu Naim, hilye c.4 sh: 186

²⁶ İbni Sa'd, c.3 sh: 105 (1273. Rivayet bir önceki ile aynı olduğundan tercüme edilmemiştir.)

²⁷ Bir dağın adı o dağ bazen yern den oynayıp hareket ediyor

ğin üzerinde kim vardı ? Oda cevap verdi Ali ؑ Osman ؑ Talha ؑ Zübeyr ؑ sen ve ashabın diyorlar ki: bazıları için cennet bazıları için de cehennem (vardır) bende bunu kimden duydun ey Ebu Amr diye sordum oda cevap verdi: Vallahi bunu bin kişiden duyduğumu söylesem benim doğru söylediğimi görürsün.²⁸

۱۲۷۵- عن نافع قال: سمع ابن عمر، رجلا يقول: أنا بني حواري رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقال ابن عمر "إن كنت من آل الزبير وإلا فلا".

1275- Nafi dedi ki ibni Ömer ؓ bir adamın şöyle dediğini işitmiş: Ben Rasûlullâh ﷺ'in havâri'sinin oğullarıdanım. İbni Ömer ؓ dedi ki: Eğer sen Zubeyr ailesinden isen doğru söylüyorsun değilsen de (peygamber ﷺ'in havâri'sinin oğullarından değilsin) ²⁹

﴿Ebu Ubeyde Bin Cerrah'ın Fazileti﴾

۱۲۷۶- عن حذيفة قال: جاء العاقب والسيد إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقالا: أرسل معنا رجلا أمينا أمينا، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "أرسل معكم رجلا أمينا أمينا، قال: فجئنا لها أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم على الركب: قال: فبعث أبا عبيدة بن الجراح".

1276- Huzeyfe ؓ demiştir: âkîb ve Seyyid ؓ peygamber ﷺ'in yanına gelerek bizimle emin, emin emin,³⁰ (güvenilir) bir adam gönder Rasûlullâh ﷺ büyüdü ki: "Sizinle emin, emin, emin bir adam göndereceğim" (Huzeyfe r.a) dedi ki: Sahabeler dizlerinin üzerine çöktüler. Dedi ki: Sonra (Rasûlullâh ﷺ) Ebu Ubeyde Bin Cerrah'ı gönderdi.³¹

۱۲۷۷- قال عبد الله، "أخلاقي من هذه الأمة ثلاثة، أبو بكر، وعمر، وأبو عبيدة بن الجراح".

²⁸ Sahihun ligayrihi

²⁹ İbni Sa'd, c.3 sh: 106, taberani, kebir c.1 sh: 78

³⁰ Mütercim: 3 defa tekrar etmesinin sebebi te'kid içindir yani manası "emin mi emin birini gönder"

³¹ Et-tehziib, c.4 sh: 437, Müsned (Ahmed bin hanbel), c.5 sh: 401

1277- Abdullah ﷺ dedi ki: benim bu ümmetten arkadaşlarım üçtür (bunlar): Hz. Ebu Bekir ﷺ, Hz. Ömer ﷺ ve Ebu Ubeyde Bin Cerrah ﷺ'dur ³²

۱۲۷۸- عن عبد الملك بن عمير قال: استعمل عمر أبا عبيدة بن الجراح على الشام وعزل خالد بن الوليد قال: فقال خالد بن الوليد: بعث عليكم أمين هذه الأمة، سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "أمين هذه الأمة أبو عبيدة بن الجراح"

1278- Abdülmelik bin Umeyr demiştir: Hz. Ömer ﷺ Hâlid bin Velid'i şamdan azl edip yerine Ebu Ubeyde Bin Cerrah'ı atadı. Hâlid bin Velid dedi ki: Ömer ﷺ size bu ümmetin eminini atadı Rasûlullâh ﷺ'in şöyle buyurduğunu duydum: **"Bu ümmetin emini Ebu Ubeyde Bin Cerrah'tır"** ³³

۱۲۷۹- فقال أبو عبيدة: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "خالد سيف من سيوف الله، ونعم فتى العشرة"

1279- Ebu Ubeyde ﷺ: Rasûlullâh ﷺ'in şöyle buyurduğunu duydum: **"Halid Allah'ın kılıçlarından bir kılıçtır ve o, aşireti içinde ne güzel bir delikanlıdır."** ³⁴

۱۲۸۰- عن عمر بن الخطاب أنه قال يوما لمن حوله: تمنوا، فقال بعضهم: أتمنى لو أن هذه الدار مملوءة ذهبا فأنفقه في سبيل الله ثم قال: تمنوا، فقال رجل: أتمنى لو أنها مملوءة لؤلؤا أو زبرجدا أو جوهرًا، فأنفقه في سبيل الله وأتصدق، ثم قال عمر: تمنوا، فقالوا: ما ندري يا أمير المؤمنين، قال عمر: "أتمنى لو أنها مملوءة رجالا مثل أبي عبيدة بن الجراح، ومعاذ بن جبل، وسالم مولى أبي حذيفة، وحذيفة بن اليمان".

1280- Ömer bin Hattab ﷺ bir gün etrafında bulunanlara şöyle demiştir: Temenni edin (bir şeyler dilemek) bazıları dedi ki: keşke bu evin hepsi altınla dolu olup ta Allah ﷻ'nin yolunda infak etsek sonra Hz. Ömer tekrar temenni edin dedi bir adam da; keşke bu ev inci veya (sarı) yakut veya cevherle dolu olsaydı da onu Allah yolunda infak etseydim. Sonra Hz. Ömer bir daha

³² Hâkim c.3 sh: 262

³³ Müsned(Ahmed bin hanbel), c.4 sh: 90

³⁴ Müsned (Ahmed bin hanbel), c.1 sh: 125, müslüm c.4 sh: 1881

temenni edin dedi etrafında bulunanlar bilmiyoruz ki (başka ne temmeni edelim) ey mü'minlerin emiri Hz. Ömer rahme dedi ki: temenni ediyorum ki (keşke) bu ev Ebu Ubeyde Bin Cerrah, Muaz bin Cebel, Ebu Huzeyfe'nin azatlısı salim ve Huzeyfe bin yaman gibi adamlarla dolu olsaydı.³⁵

١٢٨١- أن عمرو بن العاص قال: يا رسول الله، أي الناس أحب إليك؟ قال: "عائشة" قال: من الرجال؟ قال: "أبوها" قال: ثم من؟ قال: "أبو عبيدة بن الجراح".

1281- Amr bin as dedi: ey Allah'ın Rasûlü insanlar dan sana en sevimsi kimdir Rasûlullâh rahme "Âişe rahme" dedi Amr bin as peki erkeklerden (sana en en sevimsi kimdir) peygamber efendimiz rahme "(Âişe'nin) babası" diey cevap verdi . Peki sonra kimdir diye sordu Rasûlullâh rahme "Ebu Ubeyde Bin Cerrah" diye cevap verdi ³⁶

١٢٨٢- عن الحسن. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن لمعاذ رتوة بين يدي العلماء"

1282- Hasan demiştir: Rasûlullâh rahme şöyle buyurdu: "Alimlerin nezdinde muaz bin Cebel'in büyük bir mertebesi vardır."³⁷

١٢٨٣- عن الحسن، قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "ما من أحد من أصحابي إلا لو شئت آخذ عليه خلقه إلا أخذت، ليس أبو عبيدة بن الجراح".

1283- Hasan demiştir: Rasûlullâh rahme buyurdu ki: "Eğer ashabimdan herhangi birinin, bir huyunu almak isteseydim; ancak Ebu Ubeyde'nin ahlakından alırdım."³⁸

١٢٨٤- عن أبي البخترى قال: قال عمر لأبي عبيدة بن الجراح: ابسط يدك حتى أبايعك، فإني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "أنت أمين هذه الأمة"، فقال أبو عبيدة: "ما كنت لأتقدم بين يدي رجل أمره رسول الله صلى الله عليه وسلم: أن يؤمننا فأمننا حتى مات".

³⁵ Hâkim, müstedrek c.3 sh: 226, ibni, c.3 sh: 413

³⁶ Müsned, (Ahmed bin hanbel) c.4 sh: 203, müslim, c.3 sh: 1856

³⁷ İbni Sa'd, c.2 sh: 347, Hâkim, müstedrek c.3 sh:268

³⁸ Et-tehzib, c.3 sh: 362

1284- Ebu buhturi demiştir: Hz. Ömer ؓ Ebu Ubeyde Bin Cerrah'a şöyle demiştir: elini aç ta sana biat edeyim. Nitekim ben Allah Rasûlü ﷺ'den senin bu ümmetin emini olduğunu işittim. Ebu Ubeyde Bin Cerrah dedi ki: ben, Rasûlullâh ﷺ'in bize imam olmasını emrettiği ve ölünceye kadar bize imamlık yaptığı adamın önüne geçmem.³⁹

١٢٨٥- ثابت بن الحجاج قال: بلغني أن عمر بن الخطاب قال: "لو أدركت أبا عبيدة بن الجراح فاستخلفته وما شاورت فيه فإن سنلت عنه، قلت: استخلفت أمين الله وأمين رسوله".

1285- Sabit bin hattab dedi ki: Ömer ؓ şöyle dediği bana ulaştı: şayet Ebu Ubeyde Bin Cerrah' a ulaşmış olsaydım onu benden sonra halife olarak tayin ederdim, ona bir şey sorduğumda bir daha o konu hakkında istişare etmedim ...

Bende dedimki: Allah'ın ﷻ ve Rasûlullâh ﷺ'in eminini halife olarak arkamda bıraktım⁴⁰

١٢٨٦- عن ابن أبي مليكة قال: سمعت عائشة وسنلت من كان رسول الله صلى الله عليه وسلم مستخلفا لو استخلف؟ قالت: "أبو بكر. قيل لها: من بعد أبي بكر؟ قالت: عمر، ثم قيل لها: من بعد عمر؟ قالت: أبو عبيدة". قال: ثم انتهت إلى ذا

1286- Ebu Melike' nin oğlu dedi ki: Hz. Âişe ؓ'yi (bir şey söylerken) işittim ve ona Rasûlullâh ﷺ arkasında bir halife bırakacak olsaydı kimi bırakırdı diye sordum; (Hz. Âişe ؓ) Hz. Ebu Bekir diye cevap verdi. Hz. Ebu Bekir ؓ'dan sonra kim olur diye soruldu Hz. Âişe Hz. Ömer ؓ diye cevap verdi. Peki ondan sonra kim olur diye soruldu Hz. Âişe Ebu Ubeyde ؓ diye cevap verdi. Ebu Ubeyde ؓ'den sonra bitti (mütercim: Hz. Âişe' ye Ebu Ubeyde den sonra kim olur diye sorulmadı)⁴¹

١٢٨٧- قال عمر بن الخطاب: لو استخلفت أبا عبيدة بن الجراح فسالني عنه ربي: ما حملك على ذلك؟ لقلت: "رب سمعت نبيك وهو يقول: إنه أمين هذه الأمة"، ولو

³⁹ Müsned, c.1 sh: 35, Hâkim c.3 sh: 267

⁴⁰ İbni Sa'd, c.3 sh:413, Hâkim c.3 sh: 268

⁴¹ İshâk bin rahuveyh, müsned, c.3 sh:660

استخلفت سالما مولى حذيفة فسألني عنه ربي: ما حملك على ذلك؟ لقلت: " رب سمعت نبيك وهو يقول: إنه يحب الله حقا من قلبه "، ولو استخلفت معاذ بن جبل فسألني عنه ربي ما حملك على ذلك؟ لقلت: " رب سمعت نبيك وهو يقول: إن العلماء إذا حضروا ربهم كان بين أيديهم رتوة يحجر ".

1287- Hz. Ömer ؓ şöyle dedi: benden sonra arkamda Ebu Ubeyde Bin Cerrah'ı bırakacak olsam, rabbim de; seni buna götüren sebep nedir? diye sorsa (ahirette), bende (Hz. Ömer) derim ki: ey Rabbim nebi'nin ﷺ şöyle buyururken işittim; "**O (Ebu Ubeyde Bin Cerrah) bu ümmetin emindir**" Huzeyfe'nin efendisi Salim'i arkamda bırakacak (tayin edecek) olsam, Rabbim de; seni buna götüren sebep nedir diye sorsa bende derim ki: ey Rabbim, Nebi'nin ﷺ şöyle buyururken işittim: "**O (Huzeyfe'nin efendisi salim) kalbinde Allah'ı hakkıyla sevendir.**" Ve eğer Muâz bin Cebeli benden sonra arkamda bırakacak olsam Rabbimde: seni buna iten sebep nedir? diye sorsa bende: Nebi 'nin ﷺ şöyle buyurduğunu işittim: "**Alimler, kıyamet gününde rablerine geldiklerinde, muâz bir ok atımı miktarı onların önünde haşredilir.**"⁴²

﴿ Talha Bin Ubeydullah'ın fazileti ﴾

١٢٨٨- عن أبي بكر بن حفص، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم ظاهر يوم أحد بين درعين قال: فلما صعد في الجبل انتهى إلى صخرة، فلم يستطع أن يصعدا. قال: فجاء طلحة فرك له، فصعد رسول الله صلى الله عليه وسلم على ظهره قال: وجاء رجل يريد أن يضربه بالسيف قال: فوقاه طلحة بيده فشلت، قال: فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أوجب طلحة".

1288- Ebu Bekir bin Hafs ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ Uhud günü iki zırh ile savaştı. (Râvi) dedi ki: Dağa tırmanırken bir kayaya vardılar. Allah Rasûlü ﷺ o kayayı aşamadı. (Râvi) dedi ki: Hz. Talha gelip Rasûlullâh ﷺ'in önünde

⁴² İbni Sa'd c.3 sh:413, ibni cerir c.5, sh:33

çömeldi. Rasûlullâh ﷺ beline çıktı. (Ravi) dedi ki: Bir adam kılıçla Rasûlullâh ﷺ'i vurmaya geldi

(Râvi) dedi ki: Hz. Talha onu eliyle korudu ve eli yaralandı. (Râvi) dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "cennet Talha' ya vacip oldu."⁴³

١٢٨٩- عن ابن أبي مليكة، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال له يومئذ: "أشريا طلحة بالجنة اليوم

1289- İbni ebi Melike demiştir: Rasûlullâh ﷺ o gün ona şöyle dedi: "Ey Talha bugün cennet ile müjdelendin."⁴⁴

١٢٩٠- عن الزبير قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول يومئذ: "أوجب طلحة حين صنع برسول الله صلى الله عليه وسلم ما صنع - يعني حين يرك له طلحة، فصعد رسول الله صلى الله عليه وسلم على ظهره".

1290- Zübeyr demiştir: Rasûlullâh ﷺ'den, o gün (Uhud günü) Talha, Hz. Muhammed ﷺ'e yaptığını yapmasıyla yani Hz. Muhammed ﷺ'in önünde çömelip Hz. Muhammed ﷺ'de onun sırtına çıkmasıyla cennet ona vacip olduğunu işittim⁴⁵

١٢٩١- عن إبراهيم قال: استأذن ابن جرموز الذي قتل الزبير أو أشرك في قتله على علي، فرأى في الإذن جفوة، فلما دخل على علي قال: أما فلان فلان فيؤذن لهما، وأما أنا فلا، قاتل الزبير، قال له علي: "بفك التراب، بفك التراب، إني لأرجو إن أكون أنا والزبير وطلحة من الذين قال الله عز وجل: {ونزعنا ما في صدورهم من غل إخوانا على سرر متقابلين} [الحجر: ٤٧]".

1291- İbrahim demiştir: Hz. Zübeyr'i öldüren veya öldürenlerin arasında bulunan; ibni Cermuz Hz. Ali'nun yanına girmek için izin istedi.

⁴³ Benzeri rivayet : Ebu Davut c.3 sh:51

⁴⁴ Kaynağı bulunmamış ricalleri Sika, Mürsel

⁴⁵ Müsned c.1 sh:165, Tirmizi c.4 sh:301, Hâkim c.3 sh:374

İzin hususunda bir kabalık gördü. Hz. Ali'nin yanına girdiğinde dedi ki: filana filana izin veriliyor bana gelince izin yok Zubeyr'in katili ('yim ben) Hz. Ali ona Ağzın Toprak dolsun, ağzın Toprak dolsun dedi. Hz. Ali (sözlerine devam etti) umarım ben, Zübeyr ve Talha Allah'ın şu ayetine muhatap olanlardan olalım "Biz onların içindeki kini söküp atmışsınız. Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaktır" ⁴⁶ Hicr, 47

١٢٩٢ - عن قيس قال: "رأيت يد طلحة شلاء، وقى بها رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم أحد".

1292- Kays demiştir: Hz. Talha ؓ'nun eli felçli olduğunu gördüm ki o Uhud günü Allah Rasûlü ﷺ'i korumuştur.⁴⁷

١٢٩٣ - عن الحسن، "أن طلحة بن عبيد الله باع أرضاً له بسعمائة ألف فبات ليلة عنده ذلك المال، فبات أرقاً من مخافة ذلك المال حتى أصبح ففرقه".

1293- Hasan (rahimehullah) demiştir: Talha bin Ubeydullah ؓ bir arazi-yi yedi yüz bine satar ve bu mal onda bir gece kalır. Malı kaybetme korkusundan dolayı o geceyi sabaha kadar ayakta (uyumamış bir halde) geceler sonrada (sabah) malı dağıtır.⁴⁸

١٢٩٧ - عن موسى بن طلحة، أن طلحة ضربت كفه يوم أحد، فقال: حس فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: "لو قلت: بسم الله، لرأيت يني لك بها بيت في الجنة وأنت حي في الدنيا".

1294- Musa bin Talha ؓ demiştir: Taha, Uhud günü elinden vuruldu ve ah! Dedi. Ardından Nebi ﷺ şöyle buyurdu: bismillah deseydin; sen daha dünyada iken cennette sana bir ev inşa edildiğini görürdün.⁴⁹

⁴⁶ İbni Sa'd c.3 sh: 113

⁴⁷ Müsned c.1 sh: 161, Buhâri c.7 sh: 82, ibni mâce c.1 sh:46

⁴⁸ İbni Sa'd c.3 sh: 220

⁴⁹ Said bin Mansur, sünen c.3 sh:332

۱۲۹۵- حدثني أبو حبيبة قال: جاء عمران بن طلحة، إلى علي فقال: "ها هنا يا ابن أخي، فاجلسه على طفسة وقال: والله إني لأرجو أن أكون أنا وأبوك كمن قال الله عز وجل: {ونزعنا ما في صدورهم من غل إخوانا على سرر متقابلين} [الحجر: ٤٧] ، فقال له ابن الكواء: الله أعدل من ذلك، فقام إليه بدرته فضربه، فقال: أنت لا أم لك وأصحابك ينكرون هذا."

1295- Ebu Hubeybe tahdis etti ki: Ömer bin Talha, Hz. Ali'nin yanına gelir. Hz. Ali: Buraya buraya ey kardeşimin oğlu.

Onu halının üzerine oturtur ve der ki: Vallahi umuyorum ki; ben ve baban Allah ﷻ'nin şu ayetine muhatap olanlardan olalım **"Biz onların içindeki kini söküp atmışsınız. Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaklardır."**

İbni Keva' dedi ki: Allah bundan daha adildir. Hz. Ali kalktı ve ona vurdu ve ona dedi ki: senin annen yoktur ve arkadaşların bunu inkar ediyorlar.⁵⁰

۱۲۹۶- ولد طلحة قال: سمعت موسى بن طلحة يقول: "جرح طلحة مع رسول الله صلى الله عليه وسلم بضعا وعشرين جراحة".

1296- Hz. Talha'nın çocuğu dedi ki: Musa bin Talha ؓ'nin şöyle dediği-ni işittim: "Talha Rasûlullâh ﷺ ile beraberken 20 küsur yara aldı."⁵¹

۱۲۹۷- عن عيسى بن طلحة، عنه " أن النبي صلى الله عليه وسلم مر عليه طلحة فقال: هذا ممن قضى نحبه

1297- İsa bin Talha ؓ demiştir: Talha, Nebi ﷺ'e uğradı Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: **"işte bu adağını yerine getirendir"**⁵²

۱۲۹۸- عن أبي حبيبة مولى طلحة قال: دخل عمران بن طلحة على علي بعد ما فرغ من أصحاب الجمل قال: فرحب به، وقال: "إني لأرجو أن يجعلني الله وأباك من الذين قال الله

⁵⁰ İbni Sa'd c.3 sh: 224

⁵¹ Et-tehziib 353

⁵² İbni Sa'd c.3 sh: 218

عز وجل: {إخوانا على سرر متقابلين} [الحجر: ٤٧] ' قال: ورجلان جالسان على ناحية البساط فقالا: الله عز وجل أعدل من ذلك تقتلهم بالأمس، وتكونون إخوانا في الجنة؟ قال علي "قوما أبعد أرض وأسحقها، فمن هو؟ إذا لم أكن أنا وطلحة" قال: ثم قال لعمران "كيف أهلك من بقي من أمهات أولاد أهلك، أما إنا لم نقبض أرضكم هذه السنين، ونحن نريد أن نأخذها إنما أخذناها مخافة أن ينتهبها الناس، يا فلان اذهب معه إلى ابن قرظة فمره فليدفع إليه أرضه وغلة هذه السنين، يا ابن أخ جنتا في الحاجة إذا كانت لك".

1298- Talha'nın kölesi Ebu Hubeybe dedi ki: umrân bin Talha (Allah onlardan razı olsun) celmel vakası savaşçılarından korktuğu için Hz. Ali'nin yanına girdi ve dedi ki: onunla huzur buldum. Hz. Ali dedi ki: umuyorum ki ben ve baban Allah ﷻ'nin onlar hakkında şöyle dediği kimselerden oluruz "biz onların içindeki kini söküp atmışsınız Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaklardır". (Râvî) dedi ki: halının yan tarafına oturan iki adam dediler ki: Allah ﷻ bundan daha adildir daha düne kadar onları öldürüyordunuz şimdi mi cennette beraber olacaksınız? Hz. Ali de şöyle cevap verdi: kalkın ve buradan da uzaklaşın cennette ben Talha ile beraber olmayacaksam kim olacak sonra İmran'a dedi ki: babanın ardından, Ümmü veledleri nasıl helak ederim birde biz sizin araziyi gasp etmek için değil, insanların onu gasp etmesinden korktuğumuz için aldık dedi. Sonra yanında bulunan bir kişiye ey falan İmran'ı beni Kurza'ya götür ve ona hem araziye hem de yıllık geliri İmran'a vermesini emret dedi . Sonra İmran'a şöyle dedi: yeğenim, bir şeye ihtiyacın olduğu zaman bize gel dedi.⁵³

١٢٩٩- وجعفر، عن أبيه قالاً: جاء ابن جرموز قاتل الزبير يستأذن على علي فحجبه طويلاً، ثم أذن له فقال: أما أهل البلاء فتحفوه، فقال علي: " بئيك التراب، إني لأرجو أن أكون أنا وطلحة، والزبير، ممن قال الله عز وجل: {ونزعنا ما في صدورهم من غل إخوانا على سرر متقابلين} [الحجر: ٤٧]"

1299- Cafer'in babası demiştir: Zübeyr ؓ'nun katili Cermuz Hz. Ali'nin yanına girmek için izin istedi. Hz. Ali onu uzun bir süre beklettikten sonra ona izin verildi Cermuz dedi ki: Bela ehline gelince onlara kaba davranıyor-

⁵³ İbni Sa'd c.3 sh:234, Hakîm Müstedrek c.3 sh:376

sunuz Hz. Ali de dedi ki: ağzın Toprak dolsun, umarım ben, Talha ve Zübeyr Allah'ın ﷺ onlar hakkında şöyle dediği kimselerden oluruz **"biz onların içindeki kini söküp atmışsınız. Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaklardır"**. Hicr, 47⁵⁴

۱۳۰۰- قال علي: "إني لأرجو أن أكون أنا والزبير، وطلحة، ممن قال الله عز وجل: {ونزعنا ما في صدورهم من غل إخوانا على سرر متقابلين} [الحجر: ٤٧]". قال: فقام رجل من همدان فقال: الله أعدل من ذلك يا أمير المؤمنين، قال: فصاح به علي صيحة: إن القصر يدهده لها، ثم قال: "من هم؟ إذا لم تكن نحن هم؟".

1300- Hz. Ali dedi ki: umarım ki ben, Zübeyr ve Talha Allah'ın ﷺ onlar hakkında şöyle dediği kimselerden oluruz **"biz onların içindeki kini söküp atmışsınız. Onlar artık köşkler üzerinde karşı karşıya oturan kardeşler olacaklardır"** Hicr, 47

Hemedan' dan bir adam kalkıp,ey müminlerin emiri Allah bundan daha adildir dedi.(râvi) dedi ki Hz. Ali ﷺ öyle bir bağırdı ki saray yerinden oynadı (sallandı) sonra Hz. Ali dedi ki: onlar biz değilsek peki kimdir?⁵⁵

❖ Sa'd bin ebû Vakkas'ın fazileti ❖

۱۳۰۱- عن عائشة بنت سعد قالت: "أنا بنت المهاجر الذي فداه رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم أحد بالأبوين".

1301- Sa'd'ın kızı Âişe ؓ demiştir: ben, Allah Rasûlü ﷺ 'in Uhud gününde kedisine anne ve babasını feda eden muhacirin kızıyım.⁵⁶

۱۳۰۲- سمعت سعد بن المسيب قال: سمعت سعدا يقول: "جمع لي رسول الله صلى الله عليه وسلم أبويه يوم أحد".

⁵⁴ Ibni Sa'd c.3 sh: 113

⁵⁵ Ibni Sa'd c.3 sh:225

⁵⁶ Et- takrib c.3 sh:656

1302- Sa'd bin Müseyyeb (rahimehullah) 'işittim, dedi ki: Sa'd ؓ şöyle dedi: Allah Rasûlü ؑ Uhud günü bana anne ve babamı getirdi.⁵⁷

١٣٠٤- عن عبد الله بن شداد قال: سمعت عليا يقول: ما سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يجمع أباه وأمه لأحد غير سعد بن أبي وقاص فإني سمعته يوم أحد يقول: "أرم يا سعد فذاك أبي وأمي".

1304- Abdullah bin şeddat (rahimehumaaallah) Ulya ؓ söyle dediğini duydum: Rasûlullâh ؑ Uhud günü Sa'd bin Ebu Vakkas dışında kimsenin anne ve babasını kendisi için bir araya getirmedi. Ulya dedi ki: ben Rasûlullâh ؑ'ın şöyle dediğini işittim: "Vur ey Sa'd, annem babam sana feda olsun".^{58 59}

١٣٠٥- عبد الله بن عامر بن ربيعة، يحدث أن عائشة كانت تحدث أن رسول الله صلى الله عليه وسلم سهر ذات ليلة وهي إلى جنبه قالت: فقلت: ما شأنك يا رسول الله؟ قال: فقال: "ليت رجلا صالحا من أصحابي يحرسني الليلة" قالت: فينا أنا على ذلك إذ سمعت صوت السلاح، فقال: "من هذا؟" فقال: سعد بن مالك قال: "ما جاء بك؟" قال: جئت لأحرسك يا رسول الله، قالت: فسمعت عطيط رسول الله صلى الله عليه وسلم في نومه

1305- Abdullah bin Amir bin Rabia (rahimehullah) tahdis etti ki: Hz. Âişe, Rasûlullâh ؑ'ın yanında olduğu bir gece şöyle dedi: ey Allah'ın Rasûlü neyin var? Rasûlullâh ؑ 'de şöyle buyurdu: "**keske bu gece ashabımdan Salih bir adam beni koruyup kollasa**" Hz. Âişe: ben böyle (oturur) iken silah sesi duydum dedi. Rasûlullâh ؑ dedi ki: kim bu?

Dedi ki: Sa'd bin malik ؓ Rasûlullâh ؑ seni buraya getiren nedir? diye sordu Sa'd bin malik ise; ey Allah'ın Rasûlü ؑ seni koruyup kollamak için geldim dedi. Hz. Âişe de dedi ki: sen Allah Rasûlü ؑ'ın uyurken mırıldanmasını mı duydun?⁶⁰

⁵⁷ Buhâri c.7 sh:358

⁵⁸ Mûsned (Ahmed bin hanbel) c.1 sh:92, Buhari c.6 sh:93, müslim c.4 sh:1876

⁵⁹ Bir önceki hadis, bu hadis ile aynı olduğundan tercüme edilmemiştir.

⁶⁰ Mûsned (Ahmed bin hanbel) c.1 sh: 92

۱۳۰۶- İsmâil (rahimehullah); Eyüp (rahimehullah)'ın şöyle dediğini işittim: Âişe bint-i Sa'd ؓ'ın şöyle dediğini işittim: "Babam ki, Uhud günü Allah Rasûlü ﷺ ona, anne ve babasını feda etti (mütercim: yani Rasûlullâh ﷺ Uhud günü ona annem ve babam sana feda olsun ey Sa'd dedi) ⁶¹ .
 له رسول الله صلى الله عليه وسلم الأبوين يوم أحد" .

1306- İsmail (rahimehullah); Eyüp (rahimehullah)'ın şöyle dediğini işittim: Âişe bint-i Sa'd ؓ'ın şöyle dediğini işittim: "Babam ki, Uhud günü Allah Rasûlü ﷺ ona, anne ve babasını feda etti (mütercim: yani Rasûlullâh ﷺ Uhud günü ona annem ve babam sana feda olsun ey Sa'd dedi) ⁶¹ .

۱۳۰۷- سعد بن مالك يقول: "إني لأول العرب رمى بسهم في سبيل الله، ولقد رأيتنا نغزوا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم، وما لنا طعام نأكله إلا ورق الحيلة وهذا السمر حتى إن أحدنا يضع كما تضع الشاة ما له خلط، ثم أصبحت بنو أسد يعزروني على الدين لقد حبت إذا وصل عملي"

1307- Sa'd bin Malik (Allah onlardan razı olsun) dedi ki: Arapların içinde, Allah yolunda ilk ok atanım. Rasûlullâh ﷺ ile gazveye çıktığımızı görürdünüz ki (o zamanlar) baklagillerin yaprakları ve bu dikenli ağaç yapraklarından başka bir yiyeceğimiz yoktu. Hatta bizden bazıları sürüsü olmayan koyunun (açlık ve susuzluk tan dolayı) telef olduğu gibi telef olurlardı. Sonra da kalkıp beni Esed kabilesi benim dini yaşantımı eleştiriyor. Eğer öyle ise (eleştirdikleri doğru ise) ben ve işlemiş olduğum ameller kayboldu gitti. ⁶²

۱۳۰۸- قيس قال: أخبرت. أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لسعد: "اللهم استجب له إذا دعاك" .

1308- Kays dedi ki: bana Rasûlullâh ﷺ'in Sa'd ؓ'ya şöyle dediği haber verildi: "Ey Rabbim sana dua ettiği zaman duasını kabul buyur" ⁶³

۱۳۰۹- عن عامر بن سعد، " أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يوم أحد: انتلوا سعدا، اللهم ارم له، ارم فداك أبي وأمي " .

⁶¹ İbni Sa'd c.3 sh: 141

⁶² Buhari c.7 sh:83 müslim c.4 sh: 2277, Tirmizi c.5 sh:582

⁶³ Tirmizi c.5 sh:649, Hâkim c.3 sh:499

1309- Amr bin Sa'd demiştir: Rasûlullâh ﷺ Uhud günü şöyle buyurdu: Sa'd'ın üzerinde olan okları çıkartın. (Ok) at ona, annem babam sana feda olsun.⁶⁴

۱۳۱۰- عن عامر بن سعد قال: قال سعد "لقد شهدت بدرا وما في وجهي غير شعرة واحدة أمسها بيدي، ثم أكثر الله لي بعد"

1310- Amr bin Sa'd ؓ dedi ki: Sa'd şöyle dedi: Bedir'de bulundum (savaşım) ve benim yüzümde elimle dokunduğum sadece tek bir kıl vardı. Sonrada Allah ﷻ sakalımı artırdı.⁶⁵

۱۳۱۱- طارق بن شهاب قال: وكان بين خالد بن الوليد، وبين سعد كلام، وقال: فتناول رجل خالدا قال: عبد الرحمن عند سعد. قال: فقال: سعد "إن ما بيننا لم يبلغ ديننا".

1311- Tark bin Şihab ؓ dedi ki: Hâlid bin Velid ؓ ve Sa'd ؓ arasında bir sıkıntı var idi. (râvi) dedi ki: Hâlid ؓ' nun yanına bir adam gelir ve derki: Abdurrahman ؓ, Sa'd ؓ yanındaydı. Ve dedi ki: Sa'd şöyle dedi: bizim aramızdaki sıkıntı dinimize zarar vermez.⁶⁶

۱۳۱۲- عن جابر قال: كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم ف جاء سعد فقال: "هذا خالي".

1312- Câbir ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'in yanındaydım o sırada da Sa'd ؓ geldi Rasûlullâh ﷻ "Bu benim dayımdır" buyurdu.⁶⁷

۱۳۱۳- عن قيس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "اتقوا دعوات سعد"

1313- Kays ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "sa'd'ın dualarından korkun" (mütercim: yani onun duaları makbuldür)⁶⁸

⁶⁴ Baharî c.7 sh:358

⁶⁵ İbni Sa'd c.3 sh:142

⁶⁶ Ebu Naim hilye c.1 sh:94

⁶⁷ Tirmizi c.5 sh:649

⁶⁸ İbni ebi haüm ilel c.2 sh:356

۱۳۱۴- عن علي قال: ما سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يفدي أحدا بأبويه إلا سعد بن مالك فإني سمعته يقول له يوم أحد "أرم سعد فذاك أبي وأمي".

1314- Hz. Ali dedi ki: ben Sa'd bin malik dışında Rasûlullâh ﷺ'in anne ve babasını kendisine feda ettiği başka bir kişi görmedim. Ve ben Rasûlullâh ﷺ'i şöyle buyururken işittim: " vur ey Sa'd, annem babam sana feda olsun"⁶⁹

۱۳۱۵- عن قيس قال: سمعت سعدا يقول: "إني لأول رجل من العرب رمى بسهم في سبل الله".

1315- Kays dedi ki: Sa'd şöyle dedi: ben Arapların içinde, Allah yolunda ilk ok atan kisiyim.⁷⁰

۱۳۱۶- عن عبد الله قال: "كنت أنا وسعد، وعمير بن مالك في حجة واحدة، وإن سعدا ليقاتل في يوم بدر قتال الفارس في الرجال".

1316- Abdullah dedi ki: ben, Sa'd ve umeyr tek bir zırhla savaşıyorduk. Sa'd Bedir günü adamlar arasında süvari olarak savaşıyordu.⁷¹⁻⁷²

۱۳۱۹- عن إبراهيم قال: قال عبد الله "لقد رأيت سعدا يقاتل يوم بدر قتال الفارس في الرجال".

1319- İbrahim demiştir: Sa'd şöyle dedi: Bedir günü Sa'd'ı, adamlar arasında süvari olarak savaştığını gördüm.⁷³

۱۳۲۰- عن سعد بن أبي وقاص، أنه قال: "ما أسلم أحد إلا في اليوم الذي أسلمت، ولقد مكنت سبع ليال ثلث الإسلام".

⁶⁹ Müsned c.1 sh: 134

⁷⁰ İbni Sa'd c.3 sh: 140

⁷¹ Müsned c.1 sh: 174

⁷² Mütercim : 1317 ve 1318. Rivayetler önceki rivayetlerin tekrarı olduğu için tercüme edilmemiştir.

⁷³ İbni Sa'd c.3 sh: 141

1320- Sa'd bin Ebi Vakkas şöyle demiştir: herkes benim İslam'a girdiğim gün Müslüman oldu (mütercim: yani, ben İslam'a girenlerin ilkiyim) nitekim ben yedi gece İslam'a girenlerin arasında üçüncü sırada yer aldım.⁷⁴

١٣٢١- عن مصعب بن سعد قال: كان رأس أبي في حجري وهو يقضي فبكيت فدمعت عيني عليه فنظر إلي فقال: "ما يبكيك أي بني؟" قلت: لمكانك، وما أرى بك؟ قال: "فلا تبك علي فإن الله عز وجل لا يعذبني أبدا، وإني لمن أهل الجنة إن الله عز وجل يدين المؤمنين يوم القيامة لحسانتهم وأما الكافرون، فيخفف عنهم بحسانتهم ما عملوا لله عز وجل، فإذا نفدت قال: ليطلب كل عامل ثواب عمله ممن عمل له."

1321- Mus'ab bin Sa'd demiştir: babam ölüm döşeginde iken, başı benim kucağımdaydı. Ben ağladım. Gözyaşlarım aktı. Bana bakıp dedi ki: seni ağlatan nedir ey oğulcuğum? Dedim ki: haline ve sende gördüğüm bu duruma ağlıyorum. Dedi ki: benim için ağlama nitekim Allah ﷻ bana asla azap etmez. Ben cennet ehlindenim. Allah ﷻ kıyamet gününde mü'minlere iyiliklerine göre yargılar. Kafirler ise Allah ﷻ yaptıkları iyilikleri azaltır. Bittiği zaman der ki: herkes amel ettiği şeyin sevabını istesin.⁷⁵

﴿Rasûlullâh ﷺ'in kızı Fatuma ؓ'nun fazileti﴾

١٣٢٢- عن عائشة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دعا فاطمة ابنته فسارها فبكت ثم سارها فصحكت، فقالت عائشة فقالت لفاطمة: ما هذا الذي سارك به رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ فبكيت، ثم سارك فصحكت؟ قالت: "سارني فأخبرني بموته فبكيت، ثم سارني فأخبرني أنني أول من يتبعه من أهله فصحكت".

1322- Hz. Âişe ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ, kızı Hz. Fatuma'yı yanına çağırır ve kulağına bir şeyler fısıldar. Bunun üzerine Hz. Fatuma ؓ ağlamaya başlar. Bir daha kulağına bir şeyler fısıldar bunun üzerine Hz Fatuma gülümser. Hz.

⁷⁴ Buhari c.7 sh:83

⁷⁵ İbni Sa'd c.3 sh: 147

Âişe dedi ki: Hz. Fatıma'ya dedim ki: Rasûlullâh ﷺ'in kulağına fısıldadığı şey nedir? ki sen başta ağladın bir daha bir şeyler fısıldayınca da gülümsedin. Hz. Fatıma dedi ki: ilk başta bana vefat edeceğini haber verdi ağladım daha sonra da; ona ehli beytinden ilk kavuşacak kişinin ben olduğumu haber verdi ki bende gülümsedim (sevindim)⁷⁶

۱۳۲۳- عن الشعبي قال: خطب علي عليه السلام بنت أبي جهل إلى عمها الحارث بن هشام فاستشار النبي صلى الله عليه وسلم فيها فقال: "أعن حسبها تسألني؟" قال علي قد أعلم ما حسبها، ولكن أأمرني بها؟ فقال: "لا، فاطمة مضغة مني، ولا أحب إن تحزن أو تجزع، فقال علي عليه السلام: لا آتي شيئا تكرهه."

1323- İmam Şa'bî (rahimehullah) demiştir: Hz. Ali ؑ Ebu Cehil'in kızını amcası Haris bin Hişam aracılığıyla (kendisine) istedi. Bu durumu Hz. Muhammed ﷺ'e danıştı. Hz. Muhammed ﷺ dedi ki: "**nesebi hakkında mı soruyorsun?**" Hz. Ali ؑ dedi ki: onun nesebini biliyorum fakat bunu bana istermisin? Hz. Muhammed ﷺ de "**hayır ! Fatıma benden bir parçadır, onun kederlenmesi veyahut üzülmemesini istemem.**" Hz. Ali ؑ da dedi ki: senin istemediğin bir şeyi yapmam.⁷⁷

۱۳۲۴- عن أبي حنظلة، أنه أخيره رجل من أهل مكة. أن عليا خطب ابنة أبي جهل فقال له أهلها: لا تزوجك علي ابنة رسول الله صلى الله عليه وسلم، فبلغ ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقال: "إنما فاطمة بضعة مني، فمن آذاها فقد آذاني".

1324- Ebu Hanzala ؓ 'ya bir Mekke ehlinden bir adam ona, Hz. Ali ؑ Ebu Cehil'in kızını istemesi üzerine ailesi (kızın) ona şöyle demiştir: seni Rasûlullâh ﷺ 'in kızının üzerine evlendirmeyiz. Bu hâdisе Rasûlullâh ﷺ'e ulaşır ve derki: "**Fatıma benden bir parçadır. Her kim ona eziyet ederse (üzerse) bana eziyet etmiş olur (üzmüş olur).**"⁷⁸

⁷⁶ Musned c.6 sh: 77

⁷⁷ Hâkim, müstedrek c.3 sh: 158

⁷⁸ Hâkim, müstedrek c.3 sh: 159

۱۳۲۵- عن أنس أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "حسبك من نساء العالمين مريم ابنة عمران، وخديجة بنت خويلد، وفاطمة بنت محمد، وآسية امرأة فرعون"

1325- Hz. Enes ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurmuştur: "Kadınların en faziletlisi olarak sana; imran'ın kızı Meryem, Huveylid'in kızı Hatice, Muhammed ﷺ'in kızı Fatıma ve Firavun'un hanımı Asiye yeterlidir."⁷⁹

۱۳۲۶- عن محمد بن علي، أن عليا عليه السلام أراد أن ينكح ابنة أبي جهل فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: وهو علي المنير "إن عليا أراد أن ينكح العوراء بنت أبي جهل، ولم يكن ذلك له أن يجمع بين ابنة عدو الله، وبين ابنة رسول الله وإنما فاطمة مصغة مني."

1326- Muhammed bin Ali (Allah onlardan razı olsun) demiştir: Hz. Ali ؓ Ebu Cehil'in kızı mı nikahlamayı istedi Rasûlullâh ﷺ de şöyle minberde iken şöyle buyurdu: "Ali ؓ Ebu Cehil'in kızı olan Avra'yı nikahlamak ister fakat Rasûlullâh ﷺ'in kızı üzerine Allah'ın düşmanının (Ebu cehil)'in kızıyla evlenmesi onun için bu söz konusu olamaz. Fatıma ؓ benden bir parçadır."⁸⁰

۱۳۲۷- عن عبد الله بن الزبير، أن عليا ذكر ابنة أبي جهل فبلغ ذلك النبي صلى الله عليه وسلم فقال: "إنما فاطمة بضعة مني يؤذيها ما آذاها وينصني ما أنصها".

1327- Abdullah bin Zübeyr ؓ demiştir: Hz. Ali ؓ Ebu Cehil'in kızından bahsetti ki bu Hz. Peygamber ﷺ'e ulaşır ve buyurur ki: "Fatıma benden bir parçadır onu üzen ve acı veren herşey beni de üzer ve banada acı verir."⁸¹

۱۳۲۸- عن المسور بن مخرمة قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو على المنبر يقول: "إن بني هشام بن المغيرة استأذوني في أن ينكحوا ابنتهم علي بن أبي طالب،

⁷⁹ Müsned c.3 sh:135, Tirmizi c. 5 sh: 702

⁸⁰ Kaynağı bulunmamıştır.

⁸¹ Müsned c.4 sh: 5

فلا آذن لهم، ثم قال: لا آذن، ثم لا آذن، ثم قال: لا آذن فإنما ابنتي مني، يريني ما أراهم، ويؤذني ما أذاها".

1328- Misver bin mahreme ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ minberde iken şöyle buyurduğunu işittim: "Hişam bin Muğiyre'nin oğulları kızlarını Ali ؓ ile nikahlamak için benden izin istediler ve ben onlara izin vermiyorum vermiyorum vermiyorum. Sonra dedi ki: "İzin vermiyorum kızım bendendir (o benim kızımdır) onun canını sıkan şey benimde canımı sıkar, onu üzen şey benimde üzer."⁸²

١٣٢٩- إن المصور بن مخرمة، أخبره أن علي بن أبي طالب خطب ابنة أبي جهل، وعنده فاطمة بنت النبي صلى الله عليه وسلم، يعني فلما سمعت بذلك فاطمة آتت النبي صلى الله عليه وسلم فقالت له: إن قومك يتحدثون أنك لا تغضب لبناتك، وهذا علي ناكح ابنة أبي جهل، قال المصور فقام النبي صلى الله عليه وسلم، فسمعت حين تشهد ثم قال: "أما بعد، فإني أنكحت أبا العاص بن الربيع، فحدثني فصدقني، وإن فاطمة بنت محمد مضغة مني، وأنا أكره إن يفتوها، وإنها والله لا تجتمع ابنة رسول الله، وابنة عدو الله عند رجل واحد أبدا" قال: فنزل علي عن الخطبة.

1329- Misver bin Mahreme demiştir: Hz. Ali ؓ Ebu Cehil'in kızı ile evlenmek istemiştir. O sırada peygamber ﷺ'in kızı Hz. Fatma ؓ da onun yanında idi. Hz. Fatma ؓ bunu duyduktan sonra peygamber ﷺ'in yanına gider ve derki: kavmin senin kızların için öfkelenmek olduğunu söylüyorlar bak işte Hz. Ali ؓ Ebu Cehil'in kızıyla nikahlanacak ! Bunun üzerine Rasûlullâh kalktı. (bir hutbe yaptı)

(Misver dedi ki) Ben Rasûlullâh ﷺ'i şehadet getirerek şöyle dediğini işittim: "Şüphesiz ben (kızım Zeynep'i) Ebu'l-as bin Rabia ile nikahladım. O bana söz verdi ve verdiği sözde doğru çıktı. Şüphesiz Fatma Muhammed'in ؓ kızıdır, benden bir parçadır. Ve ben onların Fatma'yı özmelerini hoş karşılamam. Vallahi Allah resulü'nün ؓ kızı Allah düşmanının kızı ile bir erkeğin yanında hiç bir zaman bir araya gelemez."

⁸² Buhâri c.9 sh:327, Müslim c.4 sh: 1902, Tirmizi c.5 sh: 698, Ebu Davud c.2 sh:226

(Ravi dedi ki): bunun üzerine Hz. Ali ؑ Ebu Cehil'in kızı ile evlenmekten vazgeçti.⁸³

۱۳۳۱- عن أبي سعيد قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "فاطمة سيدة نساء أهل الجنة، إلا ما كان من مريم بنت عمران".

1331- Ebu Said ؑ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "İmran'ın kızı Meryem ve Fatuma cennet ehli kadınların hanım efendileridir."⁸⁴

۱۳۳۲- عن أنس بن مالك، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "حسبك من نساء العالمين مريم بنت عمران، وخديجة بنت خويلد، وفاطمة بنت محمد عليها

1332- Enes bin Mâlik ؑ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle dedi: "kadınların en faziletlisi olarak sana imran'ın kızı Meryem, Huveylid'in kızı Hatice ve Muhammed ؑ'ın kızı Fatuma yeterlidir."⁸⁵

۱۳۳۶- عن صالح قال: فقال: قالت عائشة لفاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم ألا أبشرك أني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: سيدات نساء أهل الجنة أربع: "مريم بنت عمران، وفاطمة بنت رسول الله، وخديجة بنت خويلد، وآسية امرأة فرعون". وقال يعقوب ابنة مزاحم

1336- Salih (rahimehullah) demiştir: Hz. Âişe ؓ Fatuma'ya ؓ şöyle dedi: Rasûlullâh ﷺ'in buyruğunu müjdeleyeyim mi? Nitekim şöyle buyurmuştur: cennet ehli kadınların hanımefendileri dördtür; İmran'ın kızı Meryem, Rasûlullâh ﷺ'in kızı Fatuma, Huveylid'in kızı Hatice ve Firavun'un hanımı Âsiye. Yakup dedi ki muzahimin kızı (Âsiye)⁸⁶

⁸³ Buhâri c.7 sh: 85, müslim c.4 sh: 1903 (mütercim: 1330. rivayetin benzeri daha önce geçtiği için tercüme edilmemiştir.

⁸⁴ Hâkim c.3 sh: 154

⁸⁵ Hâkim c.3 sh: 157

⁸⁶ Hâkim, müstedrek c.3 sh: 185 (Mütercim: 1333. 1334. Ve 1335. Rivayetler daha önce geçtiği için tercüme edilmemiştir)

۱۳۳۷- عن أنس، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "حسبك من نساء العالمين، مريم ابنة عمران، وخديجة بنت خويلد، وفاطمة بنت محمد، وآسية امرأة فرعون".

1337- Enes رضي الله عنه demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Kadınların en faziletlisi olarak sana; İmran'ın kızı Meryem, Huveylid'in kızı Hatice Muhammed ﷺ'in kızı Fatuma ve Firavun'un hanımı Âsiye yeterdir."⁸⁷

۱۳۴۰- عن أنس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يمر بباب فاطمة ستة أشهر إذا خرج إلى صلاة الصبح ويقول: "الصلاة الصلاة {إنما يريد الله ليذهب عنكم الرجس أهل البيت ويطهركم تطهيرا} [الأحزاب: ۳۳]"

1340- Enes رضي الله عنه demistir: Rasûlullâh ﷺ sabah namazı için evden çıktığı zaman altı ay boyunca Hz. Fatuma'nın kapısının önünden geçip şöyle derdi: "Haydi namaza haydi namaza. Ey Ehl-i Beyt Allah sizden, kiri gidermek ve sizi tertemiz kulumak ister"⁸⁸ (Ahzab 33)

۱۳۴۲- عن أسماء بنت عميس قالت: كنت في زفاف فاطمة بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم، فلما أصبحنا جاء النبي صلى الله عليه وسلم إلى الباب فقال: "يا أم أيمن ادعي لي أخي"، فقالت: هو أخوك وتنكحه؟ قال: "نعم يا أم أيمن" قالت: فجاء علي فتضح النبي صلى الله عليه وسلم عليه من الماء ودعا له، ثم قال: "ادعوا لي فاطمة" قالت: فجاءت تعثر من الحياء فقال لها رسول الله صلى الله عليه وسلم: "اسكتي فقد أنكحتك أحب أهل بيتي إلي" قالت: ونضح النبي صلى الله عليه وسلم عليها من الماء ودعا لها قالت: ثم رجع رسول الله صلى الله عليه وسلم فرأى سوادا بين يديه، فقال: "من هذا؟" فقلت: أنا، قال: "أسماء؟" قلت: نعم. قال: "أسماء بنت عميس" قلت: نعم، قال: "جئت في زفاف بنت رسول الله تكرمة له؟" قلت: نعم، قالت: فدعا لي "

⁸⁷ Hâkim c.3 sh: 157 (mütercim: 1338. Ve 1339. Hadisler bir öncekinin tekrarı olduğu için tercüme-ye dahil edilmemiştir.

⁸⁸ Hâkim, müstedrek c.3 sh: 158

1342- Esmâ bint Umeys demiştir: Rasûlullâh ﷺ'in kızı Fatıma ؓ'nın evlenme merasiminde idim. Sabahladığımız zaman Rasûlullâh ﷺ kapıya geldi ve dedi ki: "ey Ümmü Eymen bana kardeşimi çağırın" Ümmü Eymen dedi ki: o kardeşin olduğu halde kızını onanı nikahladın? Allah Rasûlü ﷺ "evet ey Ümmü Eymen" dedi. Esmâ bint Umeys dedi ki: Ali ؓ geldi. Peygamber ﷺ ona su serpti ve hayır duasında bulundu. Sonra Rasûlullâh ﷺ "bana Fatıma'yı çağırın" dedi. (Esmâ bint Umeys) dedi ki: Fatıma ؓ haya içerisinde tökezleyerek geldi. Rasûlullâh ﷺ ona dedi ki: "Sus bir şey söyleme seni ehl-i beytimden bana en sevimli kişi ile nikahladım" (Esmâ bint Umeys) dedi ki: Rasûlullâh ﷺ onun üzerine su serpti ve ona hayır duasında bulundu. (Esmâ bint Umeys) dedi ki: Sonra Rasûlullâh ﷺ geri döndü ve ellerinde bir siyahlık gördü ve "bu kimdir" diye sordu (Esmâ bint Umeys) dedi ki: "Benim." Rasûlullâh ﷺ: "Esmâ mı?" diye sordu. O'da "evet" dedi. Sonra Rasûlullâh ﷺ Esmâ bint Umeys mi? Diye sordu oda: "Evet" dedi. Rasûlullâh ﷺ dedi ki: "Allah Rasûlü ﷺ'e verdiğin değerden dolayı onun kızının zıfafa mı geldin." Bende evet diye cevap verdim. Esmâ bint Umeys dedi ki: sonra Rasûlullâh ﷺ bana dua etti.⁸⁹

۱۳۴۳- عن عائشة قالت: اجتمع نساء رسول الله صلى الله عليه وسلم عند رسول الله صلى الله عليه وسلم، فلم تغادر منهن امرأة، فجاءت فاطمة تمشي ما تخطي مشيتها مشية أبيها صلى الله عليه وسلم، فقال: "مرحبا بابنتي"، فأقعدها عن بيته أو عن شماله، فسارها بشيء فبكت، ثم سارها بشيء فضحكت. فقلت لها: عصك رسول الله صلى الله عليه وسلم من بيتنا بالسرار فتبكين؟ فلما قام، قلت لها: أخبريني بما سارك قالت: ما كنت لأقشي عن رسول الله سره، فلما توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم قلت لها: أسألك بما لي عليك من حق لما أخبرتيني، فقالت: أما الآن فنعم، قالت: سارني، فقال: "إن جبريل عليه السلام كان يعارضني بالقرآن في كل سنة مرة، وأنه عارضني العام مرتين، ولا أرى ذلك إلا عند اقتراب الأجل، فاتقي الله واصبري، فنعم السلف أنا لك"، فبكت، ثم سارني فقال: "أما ترضين أن تكوني سيدة نساء المؤمنين" أو قال: "نساء هذه الأمة؟".

1343- Hz. Âişe ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'in hanımları Rasûlullâh ﷺ'in yanında toplandı. Onlardan orada bulunmayan yoktu. Hz. Fatıma ؓ yürüme

⁸⁹ Hâkim c.3 sh: 159 (1341). Hadis, bir önceki hadis ile aynı olduğundan tercüme edilmemiştir.

şekli babasına ﷺ'in yürüme şekline benziyordu. Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "merhaba kızım" onu sağında veya solunda otutturdu. Kulağına bir şeyler fısıldadı Hz. Fatıma ؓ ağlamaya başladı. Kulağına tekrar bir şeyler fısıldadı sonrada gülmeye başladı. (Hz. Âişe) ona dedim ki: Rasûlullâh ﷺ aramızdan, kendisine özel bir şey söylemesi bakımından seni seçti buna rağmen ağlıyomusun? Rasûlullâh ﷺ kalktığı zaman ona dedim ki: senin kulağına ne fısıldadığını bana söyle Hz. Fatıma ؓ dedi ki: o zaman onun sırtını ifşa etmek istemedim. Rasûlullâh ﷺ vefat ettiği zaman ona dedim ki: benim sana, bana haber vermediğin bir hak var. Hz. Fatıma ؓ dedi ki: işte şimdi evet olur Rasûlullâh ﷺ benim kulağıma fısıldadığı zaman dedi ki: "Cibril (a.s) her yıl bana kuranı bir defa arz ederdi. Bu yıl ise iki defa arz etti. Bu nedenle de ecelim yaklaştığını görüyorum. Allah'tan kork ve sabret. Ben senin için ne güzel selefim." Hz. Fatıma dedi ki: bunun üzerine bende ağladım. Sonra benim kulağıma bir daha fısıldadı ve dedi ki: "Mü'min kadınların efendisi olmayı istemez misin?" veya dedi ki: "bu ümmetin kadınlarının efendisi olmayı istemez misin?"⁹⁰

۱۳۴۴- عن علي، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إذا كان يوم القيامة، قيل: "يا أهل الجمع غصوا أبصاركم حتى تمر فاطمة بنت رسول الله فتمر وعليها ريطان خضراوان". قال: أبو مسلم قال لي أبو قلابة وكان معنا عند عبد الحميد أنه قال: حمراوان

1344- Hz. Ali ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: kıyamet günü şöyle denilir: "Ey cemaat gözlerinizi kapatın ki Fatıma ؓ geçsin ve sonra Hz. Fatıma ؓ geçer. Onun üzerinde ise yeşil iki elbise vardır." Başka bir rivayete göre iki kırmızı elbise vardır.⁹¹

۱۳۴۵- عن ابن عباس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لفاطمة "أنت أول أهلي لحوقاً بي".

1345- İbni Abbas ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ Fatıma ؓ'ya şöyle dedi: "(kıyamet gününde) ehlimden bana ilk kavuşacak kişi sensin"⁹²

⁹⁰ Buhâri c.11 sh: 79 mûsned c.6 sh: 282

⁹¹ (Mevzudur)Hâkim, müstedrek c.3 sh: 161

⁹² Ebu Naim, Hilye c.3 sh:40

۱۳۴۶- عن سليمان بن بريدة، عن أبيه قال: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: "قم بنا يا بريدة نعود فاطمة" قال: فلما أن دخلنا عليها ابصرت أباهما ودمعت عيناها قال: "ما يبكيك يا بنية؟" قالت: قلت: قللة الطعم وكثرة الهم، وشدة السقم. قال: "أما والله لما عند الله خير مما ترغين إليه يا فاطمة، أما ترضين أني زوجتك أقدمهم سلما، وأكثرهم علما وأفضلهم حلما، والله إن ابنك لمن شباب أهل الجنة".

1346- Süleyman bin Büreyde'nin babası ﷺ demiştir: Rasûlullâh ﷺ bana dedi ki: "kalk ey Büreyde Fatıma'yı ziyaret edelim." Büreyde dedi ki: biz Fatıma ﷺ'nin yanına girdiğimizde babasına baktı ve gözleri yaşardı, ağladı. Rasûlullâh ﷺ: " kızım! niye ağlıyorsun?" diye sordu. Fatıma ﷺ dedi ki: yemeğin azlığından, derdin çokluğundan ve hastalığın şiddetinden dolayı ağlıyorum. Rasûlullâh ﷺ dedi ki: "ey Fatıma vallahi Allah katındaki (nimetler) senin rağbet ettikleri şeylerden daha hayırlıdır. Sen razı değilmisin? ki ben seni içlerinden en salimi, en ilimli ve yumuşak huylu olarak en faziletlisi ile evlendirdim. Vallahi senin çocukların (Hasan ve Hüseyin) cennet ehlinin delikanlılarıdır." ⁹³

﴿ Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'nin Fazileti ﴾

۱۳۴۸- سمعت وهبا أبا حنيفة قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم وكان الحسن بن علي يشبهه .

1348- Vehb bin Ebu Hucaybe dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i gördüm Hz. Ali'nin oğlu Hasan ona benziyordu. ⁹⁴

۱۳۴۹- عن أبي هريرة، عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: لحسن "اللهم إني أحبه، فأحبه وأحب، من يحبه".

⁹³ Ebu Naim, Hilye c3 sh:43 (1347. Hadisin benzeri daha önce geçtiğinden dolayı tercüme edilmiştir.)

⁹⁴ Müsned c.4 sh:307,

1349- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ Hasan ؓ için şöyle dedi: Rabbim ben onu seviyorum sen de onu sev ve onu seveni de sev.⁹⁵

۱۳۵۰- عن أبي هريرة قال: نظر النبي صلى الله عليه وسلم إلى علي، والحسن، والحسين وفاطمة عليهم السلام فقال: "أنا حرب لمن حاربكم، وسلم لمن سالمكم".

1350- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ Hz. Ali ؓ, Hz. Hasan ؓ, Hz. Hüseyin ؓ ve Hz. Fatıma ؓ'ya şöyle bir baktı ve şöyle buyurdu: "Sizinsle savaşan ile savaşırım, sizinle iyi geçinen ile de iyi geçinirim." ⁹⁶

۱۳۵۱- أخرني عقبه بن الحارث قال: خرجت مع أبي بكر من صلاة العصر بعد وفاة النبي صلى الله عليه وسلم ليال وعلي يمشي إلى جنبه فمر بحسن بن علي، يلعب مع غلمان فاحتمله على رقبته وهو يقول "أبي شبه النبي ليس شيها بعلي" قال: وعلي يضحك.

1351- Ukba bin Haris dedi ki: peygamber ﷺ'in vefatından günler sonra Hz. Ebubekir ؓ ile ikinci namazından çıktık. Hz. Ali ؓ'da yanımda yürüyordu. Oğlu Hz. Hasan ؓ'ya uğradı. Hz. Hasan ؓ iki çocukla oynuyor idi. Hz. Ali ؓ onu boynuna aldı. Hz. Hasan ؓ şöyle dedi. "Babam, (bu hareketinden dolayı) Rasûlullâh ﷺ'e benzedi Hz. Ali ؓ'ya değil." Ravi dedi ki: o esnada Hz. Ali ؓ gülüyordu.⁹⁷

۱۳۵۲- عن أسامة بن زيد قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم يأخذني والحسن فيقول: "اللهم إني أحبها فأحبهما"

1352- Usame bin Zeyd ؓ demiştir: Nebi ﷺ beni ve Hasan ؓ'yu tuttu ve dedi ki: "Allah'ım onu (usame bin Zeyd) ve onları (usame ve Hasan) Seviyorum sende onları sev."⁹⁸

۱۳۵۳- عن البراء قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم واضعاً الحسن بن علي على عاتقه وهو يقول "اللهم إني أحبه فأحبه"

⁹⁵ Buhâri c.10 sh: 332

⁹⁶ Hâkim c.3 sh: 149

⁹⁷ Müsned c.1 sh:87

⁹⁸ Müsned c.5 sh:21

1353- Berra demiştir: Rasûlullâh ﷺ'i Hasan bin Ali'yi omzuna koyduğunu gördüm ki o şöyle diyordu: "Allah'ım ben onu seviyorum sende onu sev."⁹⁹

۱۳۵۴- عن أبي بكره قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم على المنبر وحسن معه، وهو يقل على الناس مرة وعليه مرة ويقول: "إن ابني هذا سيد، ولعل الله أن يصلح به بين فتيين من المسلمين".

1354- Ebu Bekra demiştir Rasûlullâh ﷺ'i Hasan bin Ali'da yanında iken minberde gördüm. Rasûlullâh ﷺ bazen orada bulunan insanlara dönüyor bazende bana doğru dönüyordu ve şöyle diyordu: "Bu torunum efendidir. Umarım ki Allah onun vesilesi ile Müslümanlardan olan iki topluluğun arasını düzeltir."¹⁰⁰

۱۳۵۵- عن أنس، يعني: ابن سيرين قال: قال الحسن بن علي يوم كلم معاوية ما بين جابر وسجلبق: "رجل جده نبي غربي وإنني رأيت أن أصلح بين أمة محمد صلى الله عليه وسلم، وكنت أحققهم بذلك ألا إننا قد بايعنا معاوية ولا أدري لعله فتنة لكم ومنازع إلى حين"

1355- Enes (ibni sîrîn) (rahimehullah) demiştir: Hasan bin Ali Mua-viye ile konuştu: benden başka, doğu ve batı arasında dedesi peygamber olan kimse yoktur. Ben Muhammed'in ümmetinin arasını ıslah etmeyi istiyorum ki ben buna en çok hak sahibi olan birisiyim. Dikkat edin! Biz Mu-aviye'ye biat ettik. Bilmiyorum ki, belki de bu sizin için fitne olur belki de belli bir vakte kadar faydalanma olur.¹⁰¹

۱۳۵۶- أن عروة بن الزبير، قال: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قبل حمينا وضمه إليه وجعل يشمه وعنده رجل من الأنصار، فقال الأنصاري: إن لي ابنا قد بلغ ما قبلته قط، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أرأيت إن كان الله نزع الرحمة من قلبك، فما ذنبي؟".

⁹⁹ Buhâri c.7 sh:94

¹⁰⁰ Müsned c.5 sh: 37, Buhâri c.7 sh: 94

¹⁰¹ Abdulrezzak, musannef c.11 sh: 453

1356- Urve bin Zübeyr ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ Hüseyin ؑ'yu kucağına aldı ve onu öpüp koklamaya başladı. Rasûlullâh ﷺ'in yanında ise En-sar'dan bir adam vardı. O şöyle dedi: benim çocuğum büyüdü ve onu hiç öpmedim. Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: Allah (c.c) senin kalbinden rahmeti söküp atmışsa benim günahım nedir?¹⁰²

۱۳۵۷- عن عائشة، أو أم سلمة قال: وكيع شك هو أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لإحدهما: " لقد دخل على البيت ملك لم يدخل علي قبليها، فقال: لي إن ابنك هذا حسين مقتول فإن شئت آتيتك من تربة الأرض التي يقتل بها قال: فأخرج إلي تربة حمراء."

1357- Âişe ؓ veya Ümmü Seleme ؓ Veki' (hangisinin söylediğine dair) şüphe etti, emin olamadı. Demıştır: Nebi ﷺ ikisinden (Hz. Âişe r.anha, Hz. Ümmü Seleme r.anha) birine şöyle dedi: "**Melek, daha önce girmedığı bu eve girdi.**" Bana dedi ki: "**Senin oğlun Hüseyin ؑ öldürülecektir. Diler-sen sana, öldürülecek yerin toprağından getireyim.**" Râvi dedi ki: "**Kır-mızı toprak getirdi.**"¹⁰³

۱۳۵۸- عبد الله بن بريدة قال: سمعت أبي بريدة يقول: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يخطبنا فجاء الحسن، والحسين وعليهما قميصان أحمران يمشيان ويعثران: فنزل رسول الله صلى الله عليه وسلم من المنبر فحملهما قوضعهما بين يديه، ثم قال: " صدق الله ورسوله {إنما أموالكم وأولادكم فتنة} [التغابن: ۱۵] نظرت إلى هذين الصبيين يمشيان ويعثران فلم أصبر حتى قطعت حديثي ورفعتهما."

1358- Abdullah bin Büreyde (rahimehullah) dedi ki: Ebu Büreyde'nin ؓ şöyle dediğini işittim: Rasûlullâh ﷺ bizlere hutbe verirken Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin ؓ geldiler. Onların üzerlerinde kırmızı gömlek vardı. Tökezleye-rek geldiler. Rasûlullâh ﷺ minberden indi ve onları kucağına aldı. Sonra dedi ki: "**Allah ve Rasûlü doğru söylemiştir** (böyle diyerek hutbeyi bitirdi) Allah Rasûlü ﷺ: "**Muhakkak ki sizin mallarınız ve çocuklarınız birer fitnedir**" (Teğabun suresi 15) **tökezleyerek yürüyen bu iki çocuğa şöyle bir bakım, sabredemediğim (için) sözlerimi bitirip onları kaldırdım (kucağıma al-dım).**"¹⁰⁴

¹⁰² Hâkim c.3 sh: 175, Ebu Naim, Hil'ye c.2 sh:39

¹⁰³ Taberânî c.3 sh:113, müsned c.1 sh: 85

¹⁰⁴ Müsned c.5 sh:354

۱۳۵۹- عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "من أحبهما فقد أحبني، ومن أبغضهما فقد أبغضني، يعني حسنا، وحسنا".

1359- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Her kim onları severse beni sevmiş olur, her kim de onlara düşmanlık ederse bana düşmanlık etmiş olur." Yani Hasan ve Hüseyin ؓ 'dan bahsediliyor.¹⁰⁵

۱۳۶۰- عن يعلى العامري، أنه خرج مع رسول الله صلى الله عليه وسلم - يعني إلى طعام دعوا له قال: فاستمثل رسول الله صلى الله عليه وسلم أمام القوم، وحسين مع غلمان يلعب، فأراد رسول الله صلى الله عليه وسلم أن يأخذه، فطفق الصبي يفرها هنا مرة وها هنا مرة، فجعل النبي صلى الله عليه وسلم يضاحكه حتى أخذه قال: فوضع إحدى يديه تحت فقاها والأخرى تحت ذقنه ووضع فاه على فيه وقبله وقال: "حسين مني، وأنا من حسين، اللهم أحب من أحب حسينا حسين سبط من الأسباط".

1361- Ye'la el-Âmiri demiştir: ki o Rasûlullâh ﷺ ile beraber yemeğe gidiyor idi. Yani yemeğe davet edilmişlerdi. Rasûlullâh ﷺ kavmin önünde yürümeye başladı. Hz. Hüseyin ؓ iki çocukla beraber oynuyordu. Rasûlullâh ﷺ onu almak istedi. Hz. Hüseyin ؓ bir o yana bir bu yana kaçışmaya başladı. Rasûlullâh ﷺ onu tutuncaya kadar onunla oynadı. Rasûlullâh ﷺ bir elini ensesine diğer elini çenesine koydu ve ağzını Hz. Hüseyin ؓ'ün ağzına koyarak öptü (mütercim: böyle yapmasının nedeni; ayrılığın getirdiği özleminden dolayı onlar tek vücut gibidirler) ve dedi ki: "Hüseyin bendendir bende Hüseyin'denim . Allah'ım Hüseyin ؓ'yu seveni sende sev. Hüseyin ؓ torunlardan bir torundur."¹⁰⁶

۱۳۶۲- عن يعلى أنه جاء حسن، وحسين يستبقان إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فضمهما إليه وقال: "إن الولد مبخلة مجنة"

1362- Ye'la ؓ demiştir: Hz. Hasan ve Hz Hüseyin ؓ birbirleriyle yarışır bir halde koşarak Rasûlullâh ﷺ'in yanına geldiler. (Rasûlullâh ﷺ) onları

¹⁰⁵ Müsned c.2 sh:288, ibni mâce c.1 sh: 51

¹⁰⁶ Müsned c.4 sh:172, (mütercim: 1360. Hadis aynı hadisi tekrar olduğu için tercüme dahil edilmemiştir.)

kucağına aldı ve dedi ki: muhakkak ki çocuk cimriliğe sebep olan ve (kendisi adına) korkma sebebidir. ¹⁰⁷

۱۳۶۳- عن عمر بن عبد العزيز قال: زعمت المرأة الصالحة خولة بنت حكيم. أن رسول الله صلى الله عليه وسلم خرج محتضنا أحد ابني ابنته وهو يقول: "والله إنكم لتجنون، وتبخلون وإنكم لمن ربحان الله تعالى"

1363- Ömer bin Abdülaziz (rahimehullah) demiştir: Havle bint-i hakim ؓ demiştir: Rasûlullâh ؑ kızının iki çocuğundan birini kucağına almış bir vaziyette iken şöyle buyuruyor idi; vallahi siz (çocuklarınız adına) korkuyor ve nankörlük ediyosunuz. Siz Allah'ı teâlânın güzel kokularındansınız. ¹⁰⁸

۱۳۶۵- عن علي قال: لما ولد الحسن جاء رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقال: "أروني ابني ما سميتوه" قلت: سميت حربا قال: "بل هو حسن" فلما ولد الحسين قال: "أروني ابني ما سميتوه" قلت: سميت حربا قال: "بل هو حسين" فلما ولد الثالث جاء النبي صلى الله عليه وسلم فقال: "أروني ابني ما سميتوه" قلت: حربا قال: "هو محسن" ثم قال: "إني سميتهم بأسماء ولد هارون شبر، وشبر، ومشبر".

1365- Hz. Ali ؑ dedi ki: Hasan ؑ doğduğu zaman Rasûlullâh ؑ geldi ve dedi ki: **"Bana oğlumu gösterin ona ne isim koydunuz?"** (Hz. Ali r.a) dedi ki; "Harp (savaş)." (Rasûlullâh ؑ) **"Hayır o Hasan'dır."** Hz Hüseyin ؑ doğduğu zaman (Resulullah ؑ) dedi ki: **"Bana oğlumu gösterin ona ne isim koydunuz?"** (Hz. Ali r.a) dedim ki: Harp (savaş) Rasûlullâh ؑ **"Hayır o Hüseyin'dir"** üçüncü çocuk doğduğu zaman Rasûlullâh ؑ: **"Bana oğlumu gösterin ona ne isim koydunuz"** Ben de dedim ki: **"Harp."** Rasûlullâh ؑ **"O Muhsin'dir"** sonra Rasûlullâh ؑ buyurdu ki: **"Ben onlara, Harun (a.s) çocukları olan şibr, şebir ve müşbir'in isimlerini verdim."** ¹⁰⁹

۱۳۶۶- عن علي قال: الحسن أشبه الناس برسول الله صلى الله عليه وسلم ما بين الصدر إلى الرأس، والحسين أشبه الناس بالنبي صلى الله عليه وسلم ما كان أسفل من ذلك."

¹⁰⁷ Mûsned c.4 sh:172

¹⁰⁸ Mûsned c.6 sh:409 (mütercim: 1364. Rivayet, konuyla bağlantısı olmadığından tercümeyle dahil edilmemiştir.)

¹⁰⁹ Hâkim c.3 sh:165

1366- Hz. Ali ؑ dedi ki: vücudun göğüsten yukarı olan kısımda Rasûlül-lâh ؑ' e en çok benzeyen Hasan'dır ؑ Hüseyin ؑ ise göğüsten aşağıya olan kısımda Nebi ؑ' e en çok benzeyendir.¹¹⁰

۱۳۶۷- عن سالم بن أبي الجعد، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إني سميت ابني هذين حسن وحسين بأسماء ابني هارون شبرا، وشبيرا".

1367- Salim bin Ebi Ca'd: (rahimehullah) dedi ki: Allah Rasûlü ؑ "Ben iki çocuğumu; Hasan ve Hüseyin'e ؑ Harun (a.s)'ın çocukları olan şibr ve şebir'in isimlerini koydum"¹¹¹

۱۳۶۸- عن أبي سعيد الخدري قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "الحسن والحسين سيدا شباب أهل الجنة".

1368- Ebu Said el- hudrî ؑ dedi ki: Allah Rasûlü ؑ şöyle buyurdu: "Hasan ve Hüseyin ؑ cennet ehli olan gençlerin efendileridir"¹¹²

۱۳۶۹- أخبرني أنس بن مالك قال: "لم يكن فيهم أحد أشبه برسول الله صلى الله عليه وسلم من الحسن بن علي عليه السلام".

1369- Enes bin Mâlik haber verdi ki o şöyle dedi: Hasan bin Ali ؑ kadar Allah Rasûlü ؑ ' e benzeyen kimse yoktu.¹¹³

۱۳۷۰- عن أبي هريرة، "رأيت النبي صلى الله عليه وسلم حامل الحسن بن علي على عاتقه ولعابه يسيل عليه".

1370- Ebu Hureyre ؑ demiştir: Nebi ؑ Hz. Hasan ؑ'yu omuzlarında taşır iken gördüm. Hz. Hasan'ın ؑ tükürüğü Nebi ؑ'in üzerine akıyordu.¹¹⁴

¹¹⁰ Müsned c.1 sh:99, 108

¹¹¹ Hâkim c.3 sh:165

¹¹² Müsned c.3 sh:64

¹¹³ Müsned c.3 sh164, Buhari c.7 sh: 95

¹¹⁴ Müsned c.2 sh: 447

۱۳۷۱- عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "اللهم إني أحبهما، فأحبهما"

1371- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Allah'ım ben onları (Hasan ve Hüseyin) seviyorum sen de onları sev."¹¹⁵

۱۳۷۲- عن ابن سابط قال: دخل حسين بن علي عليه السلام المسجد فقال جابر بن عبد الله: "من أحب أن ينظر إلى سيد شباب الجنة، فلينظر إلى هذا، سمعته من رسول الله صلى الله عليه وسلم".

1372- İbni Sabit ؓ demiştir: Hüseyin bin Ali ؓ mescide girdiği sırada Câbir bin Abdullah ؓ dedi ki: Her kim cennet ehli olan gençlerin efendisini görmek istiyorsa bu adama baksın ki ben bunu Rasûlullâh ﷺ'den duydum.¹¹⁶

۱۳۷۳- عن عمار قال: سمعت أم سلمة قالت: "سمعت الجن يكيين على حسين قال: وقالت أم سلمة سمعت الجن تروح على الحسين رضي الله عنه".

1373- Amir ؓ dedi ki: Ümmü Seleme ؓ'ın şöyle dediğini iştim: Cin'in Hz. Hüseyin ؓ için ağladığını duydum ve (Ravi) dedi ki: Ümmü Seleme ؓ şunu da söyledi: Cin'in Hz. Hüseyin ؓ'ya ağıt yaktığını işittim.¹¹⁷

۱۳۷۴- عن الحسن، قال: جاء راحا نجران إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال لهما رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أسلما تسلما"، فقالا: قد أسلما قبلك، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "كذبتما معكما من الإسلام ثلاث، سجدكما للصليب، وقولكما: {اتخذ الله ولدا} [البقرة: ۱۱۶]، وشربكما الخمر"، فقالا: فما تقول في عيسى؟ قال: "فكك النبي صلى الله عليه وسلم ونزل القرآن {ذلك نتلوه عليك من الآيات والذكر الحكيم} [آل

¹¹⁵ Tirmizi c.5 sh: 656

¹¹⁶ İbni Hibban sh:553

¹¹⁷ Taberâni c.3 sh:130

عمران: ٥٨] إلى قوله: {أبناءنا¹¹⁸ وأبناءكم} [آل عمران: ٦١] قال: فدعاهما رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى الملاعة قال: وجاء بالحسن، والحسين، وفاطمة أهله وولده " قال: فلما خرجا من عنده قال أحدهما لصاحبه: أقرر بالجزية ولا تلاعنه قال: فرجعا، فقلا: نقر بالجزية ولا نلاعنك قال: فأقرا بالجزية.

1374- Hasan ؓ demiştir: Necra'nın iki rahibi Rasûlullâh ؑ'ın yanına geldiler. Allah Rasûlü ؑ onlara "Müslüman olun kurtulun" dedi. Onlar da dediler ki biz senden önce Müslüman olduk. Nebi ؑ: "Siz yalan söylediniz. Sizi İslam'dan üç şey men etti; hac'a secde etmeniz, Allah çocuk edindi demeniz ve içki içmenizdir" rahipler dediler ki Hz. İsa (a.s) hakkında ne diyorsun (düşünüyorsun) (Ravi) dedi ki: Nebi ؑ sustu ve şu ayetler indi: "İşte bu sana okuduğumuz apaçık delillerdir, hikmet dolu sözlerdir" (bakara 58) "Çocuklarımızı ve çocuklarınızı" (Â-li imrân 61) ayetine kadar indi. (Râvi) dedi ki: Allah Rasûlü ؑ onları Mülâaneye (lanetlemeye) davet etti. (Ravi) dedi ki: Hasan, Hüseyin, fâtıma'nın ehlini ve çocuklarını getirdi. (Râvi) dedi ki: Rahipler Allah Rasûlü ؑ'ın yanından uzaklaştıklarında rahiplerden biri diğerine "onunla lanetleşme cizyeyi kabul et" dedi. (Râvi) dedi ki: rahipler geri dönüp dediler ki: biz cizyeyi kabul ediyor senle lanetleşme yapmıyacağız. (Râvi) dedi ki: rahipler cizyeyi kabul ettiler.¹¹⁹

١٣٧٥- عن عمير بن إسحاق قال: كنت مع الحسن بن علي فلقينا أبو هريرة فقال: "أرني أقبل منك حيث رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقبل، قال: فقال: بقميصه قال: فقبل سرتة".

1375- Umeyr bin İshak (Allah onlardan razı olsun) Hasan bin Ali ؑ ile beraber idim. Ebu Hureyre ؓ bizimle karşılaştı. (Hz. Hasan r.a) 'ya dedi ki: bana, Rasûlullâh ؑ'ın öptüğü yeri göster bende öpeyim. (Râvi) dedi ki: Hz. Hasan dedi ki: (Rasûlullâh ؑ) beni gömleğimin üzerinden öperdi. (Râvi) dedi ki: Ebu Hureyre ؓ Hz. Hasan'ı göbeğinden öptü.¹²⁰

١٣٧٦- عن أبي هريرة قال: خرج علينا رسول الله صلى الله عليه وسلم ومعه حسن، وحسين هذا على عاتقه، وهذا على عاتقه، وهو يلثم هذا مرة، ويلثم هذا مرة حتى انتهى إلينا،

118

119 Ebu Naim, delail c.2 sh:124

120 Müsned c.2 sh:255

فقال له رجل: يا رسول الله، إنك لتحبهما، فقال: "من أحبهما فقد أحبني، ومن أبغضهما فقد أبغضني".

1376- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ bize doğru geliyordu. Rasûlullâh ﷺ'in bir omzunda Hz. Hüseyin ؓ diğer omzunda ise Hz. Hasan ؓ vardı. Hz. Hüseyin ve Hz. Hasan ؓ'ın ağızlarından akan tükürükleri Allah Rasûlü ﷺ'in üzerine akıyor idi. (Bu durum) bize varıncaya kadar böyle devam etti. Allah Rasûlü ﷺ'e bir adam dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ sen onları seviyorsun!! Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Kim onları severse beni sevmiş olur, kim de onlara buğuz ederse bana buğuz etmiş olur."¹²¹

۱۳۷۷- عن رزين بن عبيد قال: كنت عند ابن عباس فأتى علي بن الحسين فقال ابن عباس: "مرحبا بالحبيب بن الحبيب".

1377- Rezin bin Ubeyd (rahimehullah) demiştir: İbni Abbas'ın yanında iken Hz. Hüseyin'in oğlu Ali geldi. İbni Abbas dedi ki: merhaba sevgilinin oğlu sevgili.¹²²

۱۳۷۸- عن سالم بن أبي حفصة قال: سمعت أبا حازم يقول: إني لشاهد يوم مات الحسن عليه السلام، وذكر القصة، فقال أبو هريرة: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "من أحبهما فقد أحبني، ومن أبغضهما فقد أبغضني".

1378- Salim bin Ebi Hafsa (Allah onlardan razı olsun) demiştir: Ebu hazim'in (rahimehullah) şöyle derken işittim: "Hz. Hasan ؓ vefat ettiğine tanık oldum" sonrada o olayı anlattı. Ebu Hureyre dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle derken işittim: "Hasan ve Hüseyin'i ؓ seven beni sevmiş olur. Onlara buğuz eden de bana buğuz etmiş olur."¹²³

۱۳۷۹- عن منذر قال: سمعت ابن الحنفية يقول: "حسن، وحسين خير مني، ولقد علما أنه كان يستخليني دونهما وأنا صاحب الغلة الشهاء".

¹²¹ Müsned c.2 sh:440

¹²² et-Târîhu'l-kebîr c.1 sh:324

¹²³ İbni Mâce c.1 sh:51

1379- Münzir (rahimehullah) demiştir ki: İbnu-l Hanefiyye'nin şöyle derken işittim: Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin ﷺ benden daha hayırlıdır. Bilirler ki o (Allah Rasûlü) ﷺ, gri bir katurım var iken beni yalnız bırakırdı. Onları bırakmazdı.

١٣٨٠- المنام بنصف النهار أشعث أغبر، معه قارورة فيها دم يلتقطه، أو يتبع فيها شينا قلت: يا رسول الله، ما هذا؟ قال: دم الحسين وأصحابه لم أزل أتبعه منذ اليوم قال عمار: فحفظنا ذلك فوجدناه قتل ذلك اليوم عليه السلام."

1380- İbni Abbas ؓ demiştir: Öğle vaktinde Nebi ﷺ'i rüyamda gördüm. Üstü başı tozlu, saçları darmadağındı. Elinde bir testi tutuyordu. İçinde kan vardı veya içine bir şeyler koyuyordu. Dedim ki: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ bu nedir? Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki "Bu Hüseyin ve arkadaşlarının kanıdır. Sabahtan beri yerden topluyorum." Ammar ؓ dedi ki: o günü aklımızda tuttuk ve gördük ki Hz. Hüseyin ؓ o gün şehit edilmişti.¹²⁴

١٣٨١- عن ابن عباس قال: " رأيت النبي صلى الله عليه وسلم فيما يرى النائم بنصف النهار، قائلاً أشعث أغبر يده قارورة فيها دم، فقال: يا بني أنت وأمي يا رسول الله ما هذا؟ قال: دم الحسين وأصحابه فلم أزل ألتقطه منذ اليوم، فأحصينا ذلك اليوم فوجدوه قتل في ذلك اليوم عليه السلام."

1381- İbni Abbas ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'i, öğle vakti uyuyan kişinin gördüğü rüya türünden bir rüyada gördüm. Üstü başı tozlu, saçları darmadağındı. Elinde, içinde kan olan bir testi vardı. İbni Abbas dedi ki: annem babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü ﷺ buda nedir? Dedi ki: "Bu Hüseyin ve arkadaşlarının kanıdır. Sabahtan beri yerden topluyorum." O günü hesapladık ve gördük ki Hz Hüseyin ؓ o gün şehit edilmişti.¹²⁵

١٣٨٢- عن أبي سعيد قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إني تارك فيكم الثقلين، أحدهما أكبر من الآخر كتاب الله حبل ممدود من السماء إلى الأرض، وعترتي أهل بيتي، وإنهما لن يفترقا حتى يردا علي الحوض"

¹²⁴ Müsned c.1 sh:343

¹²⁵ Müsned c.4 sh: 336

1382- Ebu Sait ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmuştur: "Benden sonra size iki yük bırakıyorum birincisi diğerinden daha büyük olan ve gökten yeryüzüne doğru uzanan Allah'ın kitabıdır. İkincisi ise; ailemdir. Bunların ikisi, ben haz'da iken yanıma gelmedikleri müddetçe ayrılmazlar."¹²⁶

۱۳۸۳- عن أبي سعيد الخدري إن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إني أوشك أن أدعى فأجيب وإني تارك فيكم الثقلين، كتاب الله، وعترتي أهل بيتي، وإن اللطيف الخبير أخبرني أنهما لن ينفرا حتى يردا علي الحوض، فانظروا بما تخلقون فيهما".

1383- Ebu said el hudrî ؓ demiştir: Nebi ﷺ dedi ki: "Bana yapılan çağırma icabet etme zamanı yaklaştı. Ben size iki yük bıraktım: Allah'ın kitabı ve ailem. Her şeyden haberdar olan latif bana haber verdi ki; bu iki yük ben havz'da iken yanıma varmadıkları müddetçe birbirinden ayrılmazlar. Benden sonra siz bu iki yükü ne yapacaksınız diye bir bakın!"¹²⁷

۱۳۸۴- عن أبي سعيد الخدري قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "الحسن، والحسين سيدا شباب أهل الجنة".

1384- Ebu Said el Hudrî ؓ demiştir ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurmuştur: "Hasan ve Hüseyin ؓ cennet ehli olan gençlerin efendileridir."¹²⁸

۱۳۸۵- عن أبيه عبد الرحمن، عن جده قال: "كنا عند النبي صلى الله عليه وسلم فجاء الحسن بن علي عليه السلام، يحبو حتى صعد على صدره، فبال عليه، فابتدرناه لئلا نأخذ فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "إني ابنی، قال: ثم دعا بماء فصبه عليه"

1385- Abdurrahman ؓ'ın dedesi demiştir: bizler Nebi ﷺ'in yanında idik. Hz. Hasan ؓ sürünerek gelip Nebi ﷺ'in göğsüne çıktı ve bevl etti. Bizler onu almak için hızla davrandık. Nebi ﷺ de dedi ki: "Oğlum oğlum" (râvi) dedi ki: Nebi ﷺ bir su istedi ve oraya döktü (yıkadı).¹²⁹

¹²⁶ Müsned c.3 sh:14

¹²⁷ Müsned c.3 sh:17

¹²⁸ Müsned c.3 sh:3

¹²⁹ Müsned c.4 sh:347

١٣٨٦- عن عمير بن إسحاق، أن أبا هريرة لقي الحسن، يعني: ابن علي، فقال: "ارفع ثوبك حتى أقبل منك حيث رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقبل، فرفع عن بطنه فوضع قدمه على سرتة".

1386- Umeyr bin İshak (Allah onlardan razı olsun) Ebu Hureyre ؓ Hasan ؓ'yu gördü. Yani Hz. Ali ؓ'nun oğlu ve dedi ki: Rasûlullâh ؓ'in öptüğünü gördüğün yeri öpmek için elbiseni kaldır. Karnını açtı ve Ebu Hureyre ؓ onu göbeğinden öptü.¹³⁰

١٣٨٧- عن عمرو قال: سمعت عبد الله بن الحارث، يحدث عن زهير بن الأقرم قال: بينما الحسن بن علي يخطب إذ قام رجل فقال: إني رأيت النبي صلى الله عليه وسلم واضعه في جوفه. وهو يقول: "من أحني فليجه، فليبلغ الشاهد الغائب" ولولا عزيمة رسول الله صلى الله عليه وسلم لما حدثت.

1387- Amr demiştir: Abdullah bin Haris (rahimehullah)'ı, Zübeyr bin el-akmar (rahimehullah) hakkında konuşurken duydum. Dedi ki: Hasan bin Ali ؓ hutbe verirken aniden bir adam ayağa kalkıp şöyle dedi: Rasûlullâh ؓ'i, Hz. Hasan ؓ'yu dizinin üzerinde oturtturmuştur ve şöyle diyor idi: **"Beni seven onu da sevsin bunu duyan duymayana bildirsin."** Abdullah bin Haris (rahimehullah) dedi ki: Rasûlullâh ؓ'in emri olmasaydı bunu söylemezdim.¹³¹

١٣٨٨- ابن عازب قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم والحسن على عاتقه، وهو يقول: "اللهم إني أحبه فأحبه".

1388- İbni Âzib demiştir: Rasûlullâh ؓ'i Hz. Hasan ؓ onun omzunda olduğu halde gördüm. Nebi ؓ şöyle diyor idi: Rabbim ben onu seviyorum sende onu sev.¹³²

¹³⁰ Taberâni, Kebir c.3 sh:97

¹³¹ Müsned c.5 sh: 366

¹³² Buhâri c.7 sh:94

۱۳۸۹- عن ابن عباس قال: "رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم فيما يرى النائم يدهف النهار أغبر أشعث بيده قارورة فيها دم، فقلت: يا بني وأمي يا رسول الله، ما هذا؟ قال: هذا دم الحسين وأصحابه لم أزل منذ اليوم ألقطه فأحصى ذلك اليوم فوجدوه قتل يومئذ."

1389- İbni Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i, öğle vakti uyuyan kişinin gördüğü rüya türünden bir rüyada gördüm. Elinde içinde kan olan bir testi vardı. Dedim ki: annem babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü ﷺ buda nedir? Dedi ki: **"Bu Hüseyin ve arkadaşları'nın kanıdır. Sabahtan beri yerden topluyorum."** O günü hesapladık ve gördük ki Hz. Hüseyin ؓ o gün şehit edilmişti.¹³³

۱۳۹۰- عن ابن أبي نعم قال: كنت عند ابن عمر فسأله رجل عن دم البعوض، فقال: ممن أنت؟ قال: من أهل العراق قال: انظروا إلى هذا يسألني عن دم البعوض وقد قتلوا ابن رسول الله، وقد سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "هما ريحانتي من الدنيا رضي الله عنهما".

1390- İbni ebi Naim (rahimehullah) demiştir: ibni Ömer ؓ 'nın yanında idim. Bir adam sivrisinek kanının hükmü hakkında soru sordu. İbni Ömer: sen kimlerdensin diye sordu. Adam: irak ehlindenim dedi. Şu adama bir bakın, Rasûlullâh ﷺ'in oğlunu (torunu) öldürdükleri halde bana sivrisineğin kanının hükmünü soruyorlar. Ben Rasûlullâh ﷺ şöyle derken işittim: **"Onlar (Hasan ve Hüseyin) dünyada, benim cennet kokularımdır."**¹³⁴

۱۳۹۱- عن أم سلمة قالت: كان جبريل عليه السلام عند النبي صلى الله عليه وسلم والحسين معي فبكي، فتركته فدنا من النبي صلى الله عليه وسلم فقال جبريل أتجبه يا محمد؟ فقال: "نعم" فقال: إن أمتك ستقتله، وإن شئت أريتك من تربة الأرض التي يقتل بها، فراه إياه فإذا الأرض يقال لها كربلاء.

1391- Ümmü Seleme ؓ demiştir: Cibril (a.s) Nebi ﷺ'in yanında idi. Hz. Hüseyin ؓ da benimle beraberdi. Hz. Hüseyin ağladı. Onu bıraktım. Nebi ﷺ'in yanına gitti. Cibril (a.s) dedi ki: onu seviyor musun ey Muhammed ﷺ

¹³³ Taberâni c.3 sh:126

¹³⁴ Taberâni c.3 sh:137, Buhari c.7 sh:95

"evet" dedi. Cibril (a.s) dedi ki: senin ümmetin onu şehit edeceklerdir. Şayet istersen öldürüleceği toprağı sana gösterebilirim ve gösterdi o yere de Kerbe-la deniliyor.

۱۳۹۲- شهر بن حوشب قال: سمعت أم سلمة تقول حين جاء نعي الحسين بن علي: لعنت أهل العراق وقالت: قتلوه قتلهم الله عروه وذلوله لعنهم الله، وجاءته فاطمة رضي الله عنها، ومعها ابنها جاءت بهما تحملهما، حتى وضعتهما بين يديه، فقال لها: "أين ابن عمك؟" قالت: هو في البيت قال: "أذهبي فادعيه وائتيني بابني" قال: فجاءت تقود ابنيها كل واحد منهما في يد وعلي يمشي في أثرها حتى دخلوا على رسول الله صلى الله عليه وسلم فأجلسهما في حجره، وجلس علي على يمينه، وجلست فاطمة على يساره قالت أم سلمة: فأخذ من تحتي كساء كان بساطا لنا على المنامة في المدينة، فلفه رسول الله صلى الله عليه وسلم فأخذه بشماله بطرفي الكساء وألوى بيده اليمنى إلى ربه عز وجل قال: "اللهم أهل بيتي أذهب عنهم الرجس، وطهرهم تطهيرا" ثلاث مرار، كل ذلك يقول: "اللهم أهلي أذهب عنهم الرجس وطهرهم تطهيرا" قالت: فقلت: يا رسول الله، أأنت من أهلك؟ فقال: "بلى فادخلي في الكساء" قالت: فدخلت في الكساء بعدما قضى دعاءه لابن عمه وابنيه وابنته فاطمة عليهم السلام

1392- Şehr bin Havşeb (rahimehullah) dedi ki: Ümmü seleme' yi, Hz. Hüseyin ؑ'ın şehit edildiği haberi gelince şöyle dediğini işittim: Irak ehli lanet edilmiştir. Onu öldürdüler Allah'ta onları öldürsün. Onu aldattılar ve zelil kıldılar Allah onlara lanet etsin. Rasûlullâh ؐ'in yanına Fauma ؑ iki çocuğunu taşıyor bir vaziyette geldi. Allah Rasûlü ؐ'in elleri arasına çocuklarını bıraktı. Allah Rasûlü ؐ: "**Kocan nerede**" diye sordu. Dedi ki: o, evdedir. Allah Rasûlü ؐ dedi ki: eve git onu buraya çağır ve çocuklarınızı getir. (râvi) dedi ki: çocuklarının ellerinden tutmuş bir halde önlerinden yürüyüp geldi. Hz. Ali ؑ onun hemen peşinden geliyordu. Rasûlullâh ؐ'in yanına girdiler. Çocukları (Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin) kucağında otutturdular. Hz. Ali ؑ sağında Hz. Fatıma ؑ da ise solunda oturdu. Ümmü Seleme dedi ki: (Rasûlullâh ؐ) Medine de yatma için kullandığımız örtüyü altımdan aldı. Ve onu sardı. Sol eliyle de örtünün bir bölümünü aldı. Sağ eliylinde rabbine doğru açtı ve dedi ki: Allah'ım ehli beytimden pis olan şeyleri al ve onları tertemiz kıl. 3 defa söyledi her söylediğinde de Rabbim ehli beytimden pis olan şeyleri

al ve onları tertemiz kıl dedi. (Ümmü Seleme) dedi ki ey Allah'ın Rasûlü ben-
de senin ehlinden değil miyim? Allah Rasûlü ﷺ " evet, örtünün altına gir
dedi." Ümmü Seleme ؓ dedi ki: kızı Fatıma ؓ'ya, damadına ve çocuklarına
duayı bitirdikten sonra altına girdim.¹³⁵

۱۳۹۳- عن علي بن زيد، أن فتية من قريش خطبوا بنت سهيل بن عمرو وخطبها الحسن
بن علي فشاورت أبا هريرة وكان لنا صديقا فقال: أبو هريرة "رأيت رسول الله صلى الله عليه
وسلم يقبل فاه فإن استطعت إن تقبلي مقبل رسول الله فافعلي فتزوجته".

1393- Ali bin Zeyd (rahimehullah) demiştir: Kureyş'ten bir gençlik Sü-
heyl bin amr'ın kızını istemişlerdir. Aynı zamanda Hz. Ali ؑ'ın oğlu Hz.
Hasan (r a) da istemiştir. Arkadaşımız olan Ebu Hureyre ؓ ile istişare ettik.
Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ onu (Hz. Hasan) ağzından öptüğünü
gördüm Rasûlullâh ﷺ'in öptüğü yerden öpebilirsen yap dedi. Oda evlendi.¹³⁶

۱۳۹۴- حدثني أنس بن مالك قال: كنت عند ابن زياد فجيء برأس الحسين عليه السلام
فجعل يقول بقضيه في أنفه، ويقول: ما رأيت مثل هذا حسنا، قلت: "أما إنه كان أشبههم
برسول الله صلى الله عليه وسلم"

1394- Enes bin Malik ؓ tahdis etti ki: ibni Ziyad ؓ'ın yanında idim
Hz. Hüseyin ؓ başı getirildi. İbni Ziyad ؓ çubuğunu burnuna koydu ve
dedi ki: güzellik bakımından bunun gibisini görmedim. dedim ki: Rasûlullâh
ﷺ'e en çok benzen idi.¹³⁷

۱۳۹۵- عن أنس قال: شهدت ابن زياد حيث أتى برأس الحسين رضي الله عنه فجعل
ينكت بقضيب في يده، فقلت: "أما إنه كان أشبههما بالنبي صلى الله عليه وسلم".

1395- Enes ؓ demiştir: Hz. Hüseyin ؓ'ın başı getirildiğine ibni Zi-
yad ؓ'ya tanık oldum. Elinde olan sopayla yeri çizmeye başladı dedim ki:
Hz. Hüseyin ؓ o ikisi (Hasan ve Hüseyin) arasında Rasûlullâh ﷺ'e en çok
benzeyendir.¹³⁸

¹³⁵ Müsned c.6 sh:298

¹³⁶ Senedi zayıf kaynak bulunamamıştır.

¹³⁷ Taberâni c.3 sh: 135

¹³⁸ Buhâri c.7 sh: 94

۱۳۹۶- عن عمار بن أبي عمار، إن ابن عباس، رأى النبي صلى الله عليه وسلم في منامه يوماً ينصف النهار وهو أشعث أغبر في يده قارورة فيها دم فقلت: يا رسول الله، ما هذا الدم؟ فقال: "دم الحسين لم أزل ألقطه منذ اليوم فأحصى ذلك اليوم، فوجدوه قتل في ذلك اليوم".

1396- Ammar bin Ebi Ammar ؓ demiştir: ibni Abbas ؓ, öğle vakti Rasûlullâh ؓ'ı rüyasında, üstü başı tozlu saçları darmadağın olarak gördü. Elinde, içinde kan olan testi vardı. Dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü ؓ bu kanda nedir? Dedi ki: " Hüseyin ؓ'ın kanıdır. Sabahtan beri yerden topluyorum" bugünü hesapladık gördük ki o gün şehit edilmişti.¹³⁹

۱۳۹۷- عن أنس بن مالك قال: لما أوتي برأس الحسين يعني إلى عيد الله بن زياد قال: فجعل ينكت بقضيب في يده يقول: إن كان لحسن الثغر فقلت: والله لأسوءئك، "لقد رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقبل موضع قضيبك من فيه".

1397- Enes bin Mâlik ؓ demiştir: Ubeydullah bin Ziyad'a Hz. Hüseyin'in başı getirildiğinde (râvi) dedi ki: elindeki çubukla bir şeyler karıştırmaya başladı. Dedi ki: o, ağzı güzel biriydi. Bende dedim ki: vallahi seni (bu sözlerinden dolayı) üzeceğim nitekim ben Rasûlullâh ؓ'i, senin, onun üzerinde koyduğum yeri öpüyordu.¹⁴⁰

۱۳۹۹- عن البراء بن عازب قال: رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم حامل الحسن، أو الحسين على عاتقه وهو يقول: "اللهم إني أحبه فأحبه".

1399- Berra bin Âzib ؓ demiştir: Rasûlullâh ؓ Hz. Hasan ؓ veya Hz. Hüseyin ؓ'yu omzunda olduğu bir halde şöyle buyurdu: " Allah'ım ben onu seviyorum sende onu sev." ¹⁴¹

¹³⁹ Müsned c.4 sh:336

¹⁴⁰ Taberâni, kebir c.3 sh:134 (1398. Hadis daha önce geçtiği için tercümeye dahil edilmemiştir.)

¹⁴¹ Senedi sahihtir.

۱۴۰۰- عن أبي بكرة قال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم على المنبر والحسن بن علي إلى جنبه وهو ينظر إلى الناس نظرة، وإليه نظرة، ويقول: "إن ابني هذا، سيد ولعل الله أن يصلح به بين فئتين من المسلمين".

1400- Ebu Bekra ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ'i minberde iken, Hz. Hasan ؓ yanında idi. Allah Rasûlü ﷺ bir defa insanlara bakıyor bir defada Hz. Hasan ؓ ya bakıyor ve şöyle diyordu: "oğlum efendidir. umulur ki Allah onu vesile kılarak iki Müslüman topluluğun arasını düzeltir."¹⁴²

۱۴۰۱- عن أبي هريرة قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصلي صلاة العشاء وكان الحسن والحسين يثبان على ظهره، فلما صلى قال أبو هريرة: يا رسول الله، ألا أذهب بهما إلى أمهما؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لا، فبرقت برقة فما زالوا في ضونها حتى دخلا إلى أمهما".

1401- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ yatsı namazını kılıyordu. Hz. Hasan ؓ ve Hz. Hüseyin ؓ onun beline çıkıyorlardı. Allah Rasûlü ﷺ namazı bitirdikten sonra Ebu Hureyre ؓ dedi ki: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ onları annelerine götürüyüm mi? Allah Rasûlü ﷺ "hayır" dedi. Ardından bir şimşek çaktı annelerinin yanına gidinceye kadar Şimşek'in ışığı sönmedi.¹⁴³

۱۴۰۲- عن حنشل الكناني قال: سمعت أبا ذر يقول: وهو آخذ بباب الكعبة: من عرفني فانا من قد عرفني، ومن أنكرني فانا أبو ذر، سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: "ألا إن مثل أهل بيتي فيكم مثل سفينة نوح، من ركبها نجا، ومن تخلف عنها هلك".

1402- Haneş el Kinanî (rahimehullah) demiştir: Ebu zer ؓ Kabe'nin kapısını tutarken şöyle dediğini işittim: beni tanıyan tanır beni tanımayan ise ben Ebu Zer'im. Nebi ﷺ'i şöyle dediğini işittim: "ehli beytimin misali Nuh (a.s)'ın gemisine benzer, ona binen kurtulur. Gemiden geri kalan ise helak olur."¹⁴⁴

¹⁴² Senedi sahihtir.

¹⁴³ Müsned c.3 sh:513, hâkim c.3 sh: 167

¹⁴⁴ Hâkim c.3 sh:150

١٤٠٣- عن زيد بن ثابت قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إني قد تركت فيكم خليفتين، كتاب الله وعترتي أهل بيتي، وإنهما يردان علي الحوض".

1403- Zeyd bin Sabit ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "ben size iki halef bırakum; Allah'ın kitabı ve ehli beytim ve bunların ikisi benim yanıma Havz'a ulaşacaklardır."¹⁴⁵

١٤٠٤- واثلة بن الأسقع يحدث قال: طلبت علي بن أبي طالب في منزله فقالت فاطمة: قد ذهب يأتي برسول الله صلى الله عليه وسلم، إذ جاء فدخل رسول الله صلى الله عليه وسلم ودخلت، فجلس رسول الله صلى الله عليه وسلم على الفراش، واجلس فاطمة على يمينه وعلي على يساره وحسن، وحسين بين يديه فلفع عليهم بثوبه فقال: " {إنما يريد الله ليذهب عنكم الرجس أهل البيت ويطهركم تطهيرا} [الأحزاب: ٣٣]"

1404- Vasile bin Eska' ؓ dedi ki: Ali bin Ebu Talib ؓ'yu evinde sordum. Hz. Fatıma ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ'i buraya getirmek için evden çıktı bir bakuk ki geldi. Rasûlullâh ﷺ eve geçti. Arkasından bende geçtim. Allah Rasûlü ﷺ döşeğe oturdu. Hz. Fatıma ؓ'yı sağına Hz. Ali ؓ'yu ise soluna oturttu. Hz. Hasan ؓ ve Hz. Hüseyin ؓ elleri arasındaydı. Allah Rasûlü ﷺ elbisesi ile onları sardı ve dedi ki: " ey ehli beyt Allah sizden kiri gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister."¹⁴⁶ (ahzab 33)

١٤٠٥- عن أبي هريرة قال: رأيت النبي صلى الله عليه وسلم وقد أخذ بيدي الحسين بن علي وقد وضع قدم الحسين على ظهر قدميه وهو يقول: "ترق عين بقة، ترق عين بقة".

1405- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ Hz. Hüseyin ؓ'nun elinden tuttu Hz. Hüseyin ؓ'nun ayaklarını ayaklarının üzerine koydu ve dedi ki: "Ey fatıma'nın göz nuru yücel."¹⁴⁷

¹⁴⁵ Müsned c.5 sh:181

¹⁴⁶ Müsned c.4 sh:107

¹⁴⁷ Taberâni c.3 sh:42

١٤٠٦- عن حذيفة قال: قالت لي أمي: متى عهدك بالنبي صلى الله عليه وسلم؟ فذكر الحديث، وقال: في آخره: سيأتي رسول الله صلى الله عليه وسلم فيستغفر لي ولك، فأتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فصليت معه المغرب قال: فصلي ما بينهما ما بين المغرب والعشاء ثم انصرف فاتبعته قال: فينما هو يمشي إذ عرض له عارض، فناجاه ثم مضى، واتبعته فقال: "من هذا؟" قلت: حذيفة قال: "ما جاء بك يا حذيفة؟" فأخبرته بالذي قالت لي أمي، فقال: "غفر الله لك يا حذيفة ولأمك أما رأيت العارض الذي عرض لي؟" قلت: بلى بآبي أنت وأمي قال: "فإنه ملك من الملائكة لم يهبط إلى الأرض قبل ليته هذه، استأذن ربه في أن يسلم علي فيشرني أو فأخبرني: أن الحسن، والحسين سيدا شباب أهل الجنة وأن فاطمة سيدة نساء أهل الجنة."

1406- Huzeyfe ؓ dedi ki: annem bana dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ ile olan ahdin ne Zaman? Olayı anlattı olayın sonunda dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ birazdan gelip, benim ve senin için istiğfar da bulunacak. Allah Rasûlü ﷺ'in yanına gittim. Onunla beraber akşam namazını kıldım dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ Akşam ile yatsı arasında namaz kıldı sonrada onunla beraber çıktık. O yürürken ufukta bir şey görüldü. Allah'a yalvardı sonrada o gitti. Ve ben Allah Rasûlü ﷺ'in peşinden gittim. Allah Rasûlü ﷺ "bu kim?" dedim ki Huzeyfe dedi ki: "seni buraya getiren sebep nedir? Annemin bana dediğini ona haber verdim. Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Allah seni ve anneni bağışlasın Ey Huzeyfe, ufukta çıkanı görmedin mi?" Dedim ki: evet annem babam sana feda olsun Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "o meleklerden bir melektir. Bu gece dışında yeryüzüne hiç inmemiştir. Bana selam vermek için Rabbinden izin istedi bana bir müjde veya haber verdi: Hz. Hasan ؓ ve Hz. Hüseyin ؓ cennet ehli gençlerinin efendileridir. Fatuma ؓ ise cennet ehli kadınlarının efendisidir." ¹⁴⁸

١٤٠٧- عن أبي هريرة قال: ما رأيت حسنا قط إلا دمعت عيني، جلس النبي صلى الله عليه وسلم في المسجد وأنا معه، فقال: "ادعوا لي لكما أو أين لكع؟" فجاء الحسن يشد حتى أدخل يده في لحية النبي صلى الله عليه وسلم، فوضع النبي صلى الله عليه وسلم فمه على فمه أو فمه على فيه، ثم قال: "اللهم إني أحبه، فأحب من يحبه."

¹⁴⁸ Müsned c.5 sh:391, Tirmizi c.5 sh: 660

1407- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Hz. Hasan ؓ her gördüğümde gözle-rimden yaşlar akar. Allah Rasûlü ﷺ mescitte oturdu bende yanındaydım dedi ki: " **bana çocuğu** (Hz Hasan) **çağırın veya çocuk nerede?**" Hz. Hasan ؓ fenalaşmış bir halde geldi. Elini, Allah Rasûlü ﷺ'in sakalına koydu. Allah Rasûlü ﷺ ağzını onun ağzına koydu. Sonra dedi ki: " **Rabbim, ben onu se-viyorum sende onu seveni sev.**" ¹⁴⁹

١٤٠٨- عن الرء بن عازب قال: لما مات إبراهيم ابن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن له مرضعا في الجنة".

1408- Berra bin Âzib ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ'in oğlu Hz. İbrahim vefat ettiği zaman, Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "**cennette onu besleyen süt annesi vardır.**" ¹⁵⁰

١٤٠٩- إسماعيل بن أبي خالد قال: قلت لعبد الله بن أبي أوفى: رأيت إبراهيم ابن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "مات وهو صغير، ولو قدر أن يكون بعد محمد صلى الله عليه وسلم نبي، لكان عليه السلام".

1409- İsmail bin Ebu Halid ؓ dedi ki: Abdullah bin Ebu Avfa ؓ dedim ki: Nebi ﷺ'in oğlu İbrahim (a.s)'ı gördün mü? Dedi ki: küçükken vefat etti. Eğer, Muhammed ﷺ'den sonra Nebi olacak olsaydı o olurdu. ¹⁵¹

﴿ Ensar'ın fazileti ﴾

١٤١٠- عيد الله بن أبي بكر بن أنس، عن أبيه، عن جده قال: أتت الأنصار النبي صلى الله عليه وسلم فقالوا - وذكر القصة - ادع الله لنا إن يغفر لنا، فقال: " اغفر للأنصار، وأبناء الأنصار، وأبناء أبناء الأنصار"، قالوا: يا رسول الله، وأولادنا من غيرنا؟ قال: "وأولاد

¹⁴⁹ Müsned c.3 sh: 532, Buhari c.4 sh: 339

¹⁵⁰ Buhâri c.3 sh:244, müsned c.4 sh:284-289-298

¹⁵¹ Buhâri c.10 sh:577, ibni mâce c.1 sh:484

الأنصار" ، قالوا: يا رسول الله، ومواليا؟ قال: "وموالي الأنصار" . قال: وحديثي أمي، عن أم الحكم ابنة النعمان بن صهيب، أنها سمعت أنسا يقول عن النبي صلى الله عليه وسلم مثل هذا، غير أنه زاد فيه "وكنائن الأنصار"

1410- Ubeydullah bin Ebu bekr bin Enes, babası, dedesi (Allah onlardan razı olsun) demiştir: Ensar'dan bir grup Rasûlullâh ﷺ'in yanına geldiler. -kıssayı zikrettiler- dediler ki: bizi affetmesi için Allah'a dua et. Allah Rasûlü ﷺ: "(Allah'ım) Ensar ve çocuklarını bağışla." Dediler ki: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ annesi Ensar'dan olmayan çocuklarımız ? Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "Ensar'ın çocuklarını da bağışla" dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ kölelerimiz? Dedi ki: "Ensar'ın kölelerininide bağışla". (râvi) dedi ki: (başka bir rivayete göre): Nebi ﷺ buna ek olarak: "Ensar'ın gelinlerini de bağışla" dedi. (Mütercim: rivayetin arapcasında zikredilen ikinci sened zincirini tercümeyle dahil etmedim kısaca başka bir rivate göre yazdım) ¹⁵²

١٤١١- عن الحسن، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "الأنصار محنة فمن أحبهم فبحبي أحبهم، ومن أبغضهم فببغضي أبغضهم، ولا يحبهم إلا مؤمن، ولا يبغضهم إلا منافق".

1411- Hasan dedi ki: "Ensar başkaları için fitne sebebidir. Onların seven benden dolayı sevmiştir. Onlara buğuz eden de benden dolayı buğuz etmiştir (mütercim: yani Rasûlullâh ﷺ'i sevmek onları da sevmeyi gerektirir) Onları sadece mü'minler sever ve sadece münafık kişi onlara buğuz eder." ¹⁵³

١٤١٢- عن الزهري قال: أخبرني عبد الله بن كعب بن مالك الأنصاري، وهو أحد الثلاثة الذين تيب عليهم أنه أخبره بعض أصحاب النبي أن النبي صلى الله عليه وسلم خرج يوما عاصبا رأسه فقال في خطبته: "أما بعد، يا معشر المهاجرين فإنكم قد أصبحتم تزبدون، وأصبحت الأنصار لا تزيد على هيئتها التي هي عليها اليوم، وإن الأنصار عيبي التي أوتيت إليها، فأكرموا كريمهم، وتجاوزوا عن مسيئتهم".

¹⁵² Müsned c.3 sh:216-217

¹⁵³ Müsned c.5 285, Buhari kebir c.2 sh:484

1412- Zühri رحمه الله demiştir: Affedilen 3 kişiden biri olan Abdullah bin ka'b bin Malik رحمه الله bana şöyle dedi: Ashab'tan bazıları ona şöyle demiştir: başı sarıklı olduğu bir halde yanımıza çıkıp hutbede şöyle dedi: "**muhacir topluluğu sizler çoğalmakta sınız Ensar ise bugün olduğu gibi çoğalmamaktadır. Ensarlar benim, onlara sığındığım yardımcılarımdır. Onlardan iyi olanlara iyilik yapın hatah olanlara ise hatasını affedin.**"¹⁵⁴

١٤١٣- عن رجل سماه النعمان بن مرة، أو غيره، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إن لكل نبي تركة وضیعة، وإن تركتي أو ضیعتي الأنصار، ألا وإن الناس یكثرون ویقلون ألا فاقبلوا عن محسنهم، وتجاوزوا عن مسیئهم".

1413- Nu'man bin marre veya başkası demiştir: Nebi ﷺ buyurdu ki: "her Nebi'nin mirasçıları vardır. Benim mirasçılarım ise ensardır. Dikkat edin insanlar azalıp çoğalmaktadırlar. Onların içinden iyilik yapanların iyiliklerini kabul edin. Hata edenlerin ise hatasını affedin."¹⁵⁵

١٤١٤- عن أبي سعيد الخدري قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لا یفرض الأنصار رجل یؤمن بالله ورسوله".

1414- Ebu Said el Hudrî demiştir: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: Allah'a ve peygamberine iman eden kimse Ensar'a buğuz etmez.¹⁵⁶

١٤١٥- قال علي "ما من مؤمن إلا وللأنصار عليه حق".

1415- Hz. Ali عليه السلام dedi ki: hiç bir mü'min yoktur ki Ensar'ın Üzerinde hakkı olmasın.¹⁵⁷

١٤١٧- عن أبي سعيد الخدري قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "حب الأنصار إيمان، وبغضهم نفاق".

¹⁵⁴ Müsned c.3 sh:500

¹⁵⁵ Mürsel sahihür.

¹⁵⁶ Müsned c.3 sh:34

¹⁵⁷ Tarihul kebir c.3 sh:214

1417- Ebu Said el Hudrî ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ensar'ı sevmek imandandır onlara buğuz etmek ise nifaktır."¹⁵⁸

١٤١٨- عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "من أحب الأنصار أحبه الله، ومن أبغضهم أبغضه الله".

1418- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ensar'ı seveni Allah sever, onlara buğuz edene de Allah buğuz eder."¹⁵⁹

١٤١٩- عن النضر بن أنس بن مالك، أن زيد بن أرقم، كتب إلى أنس بن مالك زمن الحرة يعزبه فيمن قتل من ولده وقومه، وقال: أبشرك ببشرى من الله، سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "اللهم اغفر للأنصار ولأنساء الأنصار، واغفر لنساء الأنصار، ونساء أبناء الأنصار، ونساء أبناء أبناء الأنصار".

1419- Nadr bin Enes bin Malik ؓ demiştir: Zeyd bin Erkam ؓ, Enes bin Malik ؓ Hirra'da, kavminden ve çocuklarından öldürülenler için bir taziye mektubu gönderdi ve dedi ki: Allah tarafından seni Müjdeliyorum. Peygamber ﷺ'i şöyle derken işittim: "Allah'ım Ensar'a ve Ensar'ın çocuklarını, Ensar'ın kadınlarını ve kadınlarının çocuklarını ve Ensarın torunlarını bağışla."¹⁶⁰

١٤٢٠- عن أنس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لولا الهجرة، لكت امرأ من الأنصار".

1420- Enes ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: " Hicret olmasaydı Ensar'dan birisi olurdu."¹⁶¹

١٤٢١- جابر بن عبد الله قال: أشهد على رسول الله صلى الله عليه وسلم لقال: "من أخاف هذا الحي من الأنصار فقد أخاف ما بين هذين، ووضع كفيه على جبهته".

¹⁵⁸ Müsned c.3 sh:80 (1416. Hadis daha önce geçtiği için tercümeyle dahil edilmemiştir)

¹⁵⁹ Buhârî c.1 sh:113, İbnî Mâce c.1 sh:57

¹⁶⁰ Müsned c.3 sh:370- 374

¹⁶¹ Müsned c.3 sh:191

1421- Câbir bin Abdullah ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Ensar'dan korkan benden korkmuş olur."¹⁶²

١٤٢٢- عن أبي سعيد الخدري، عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: "لا يبغيض الأنصار رجل يؤمن بالله واليوم الآخر".

1422- Ebu Said El Hudrî ؓ demiştir: Nebi ﷺ şöyle buyurdu: "Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse Ensar'a buğuz edemez."¹⁶³

١٤٢٣- أبا هريرة يقول: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "الملك في قريش، والقضاء في الأنصار، والأذان في الحيشة، والسرعة في اليمن".

1423- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Mülk kureyş'te, kadılık Ensar'da, ezan Habeşistan'da, sûrat yemendedir."¹⁶⁴

١٤٢٤- أبو الزاهرية، عن النبي صلى الله عليه وسلم مثله إلا أنه زاد "والأمانة في الأزد"

1424- Ebu zahiriyye demiştir: peygamber ﷺ aynı rivayeti zikredip şunu ziyade etti: "Emanet Ezitte'dir."¹⁶⁵

١٤٢٥- عن أبي هريرة قال: فذكر فتح مكة قال: فنظر فرآني فقال: "يا أبا هريرة" فقلت: ليك يا رسول الله، قال: فقال: "اهتف بالأنصار ولا يأتيني إلا أنصاري"، فتهتت بهم، فجاءوا فأتوا رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "تروني إلى أوباش قريش وأتباعهم قال: ثم قال: بيدي إحداهما على الأخرى: احصدوهم حصدا حتى توافوني بالصفة" قال: فقال أبو هريرة: فانطلقنا فما يشاء أحد منا أن يقتل منهم ما شاء، وما أحد يوجه إلينا منهم شيئا قال: فقال أبو سفيان يا رسول الله، أبيحت حضراء قريش، لا قريش بعد اليوم قال: فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "من أغلق بابيه فهو

¹⁶² Buhâri kebir c.1 sh:53,

¹⁶³ Müsned c.3 sh:34

¹⁶⁴ Müsned c.2 sh: 364

¹⁶⁵ Senedi sahihtir

Âmen, ومن دخل دار أبي سفيان فهو آمن" قال: فعلق الناس أبوابهم قال: فأقبل رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى الحجر، فاستلمه، فذكر الحديث قال: ثم أتى الصفا فعلاه، حيث ينظر إلى البيت فرفع يديه، فجعل يذكر الله بما شاء أن يذكره ويدعوه، والأنصار تحته قال: يقول بعضهم لبعض: أما الرجل فأدركه رغبة في قريته، ورأفة في عشيرته قال أبو هريرة: وجاء الوحي، وكان إذا جاء لم يخف علينا، فليس أحد من الناس يرفع طرفه إلى رسول الله حتى يقضي قال: فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "يا معشر الأنصار أقلتُم: أما الرجل فأدركه رغبة في قريته ورأفة بعشيرته؟" قالوا: قلنا ذاك يا رسول الله، قال: "فما اسمي إذا، كلا إني عبد الله ورسوله، هاجرت إلى الله واليكم، فالمحيا محياكم والممات مماتكم" قال: فأقبلوا إليه يكون، ويقولون: والله ما قلنا الذي قلنا إلا الضن بالله ورسوله قال: فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "فإن الله ورسوله يصدقانكم ويعذرانكم".

1425- Ebu Hureyre demiştir: Mekke'nin fethi zikredildi. Peygamber ﷺ etrafına baktı beni gördü ve dedi ki: "ey Ebu Hureyre" bende buyur ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dedim. "bana Ensar'ı çağır ve sadece onlar gelsin." Onları çağırdım. Allah Rasûlü ﷺ'in etrafını kuşattılar. (râvi) dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Kureyş'in aşağılık kimseleri ve ona tabi olanları görmüyor musunuz?" (râvi) dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ sözlerine bir eli diğerinin üstünde olduğu halde devam etti: "benimle Safa'da kavuşuncaya kadar onları biçip öldürün." (râvi) dedi ki: Ebu Hureyre şöyle dedi: bizim içimizden hiç kimse onlardan birisini öldürmek istemedi. Onlardan hiç kimse de bize herhangi bir şey yöneltmedi. (râvi) dedi ki: Ebu Süfyan şöyle dedi: ey Allah'ın resulü ﷺ Kureyş'in yeşillikleri yok oldu bugünden sonra Kureyş yoktur. (râvi) dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "kapısını kapatan kişi Eman içindedir. Ebu süfyan'ın evine giren de Eman içindedir." (râvi) dedi ki: insanlar evlerinin kapısını kapattılar. (râvi) dedi ki: Rasûlullâh ﷺ Hacer'ul Esved'e doğru yöneldi. Selam verdi ve olayı anlattı. (râvi) dedi ki: sonra Safa'nın tepesine çıktı. Kabe'ye doğru döndü. Kabe'ye doğru döndü ellerini kaldırdı ve Allah'ın istediği gibi zikir yaptı ve dua etti. Ensar da onun aşağısında idi (râvi) dedi ki: Ensar topluluğu birbirlerine şöyle diyorlardı. Bu adama gelince (Rasûlullâh ﷺ) kendi bölgesi için ona bir rağbet geldi. Aşireti için ise bir merhamet, acıma geldi. Ebu Hureyre ؓ dedi ki: o anda vahiy indi. Nitekim vahiy en ince bizim için hiç hafif olmazdı. Rasûlullâh ﷺ hüküm ve-

recek diye bizden hiç kimse gözlerini bir an olsun ondan ayırmıyordu. (râvi) dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Ey Ensar topluluğu siz bunu dediniz mi? Bu adama gelince kendi bölgesi için ona bir rağbet geldi aşireti için ise bir merhamet, acıma geldi." evet ey Allah'ın resulü ﷺ biz böyle bir şey dedik diye cevap verdiler. Allah Rasûlü ﷺ: ben kimim? Hayır ben Allah'ın kulu ve elçisiyim. Ben Allah'a ve size hicret ettim. Hayat: sizin hayatta olmanızdır ölüm ise sizin ölmenizdir."

(Râvi) dedi ki: Ensar topluluğu ona yönelip ağlamaya başladı ve dediler ki: biz bunu söylemek ile Allah ve resulüne haksızlık ettik. (râvi) dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Allah ve Resulü size inanıp sizi affetmiştir." ¹⁶⁶

١٤٢١- عن زيد بن أرقم أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "اللهم اغفر للأنصار، ولأبناء الأنصار، ولأبناء أبناء الأنصار".

1426- Zeyd bin Erkam ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: " Allah'ım ensar'ı, Ensar'ın çocuklarını ve torunlarını bağışla." ¹⁶⁷

١٤٢٧- عن مقسم قال: لا أعلمه إلا عن ابن عباس، "إن راية النبي صلى الله عليه وسلم كانت تكون مع علي بن أبي طالب، وراية الأنصار مع سعد بن عباد، وكان إذا استحر القتال كان النبي صلى الله عليه وسلم مما يكون تحت راية الأنصار".

1427- Maksem demiştir: bunu sadece ibni Abbas'tan biliyorum. Allah Rasûlü ﷺ'in sancağı Ali bin Ebu Talib'te olurdu. Ensar'ın sancağı ise Sa'd bin ubade 'de olurdu. Savaş kızışınca Allah Rasûlü ﷺ Ensar'ın sancağı alında olanlardan olurdu. ¹⁶⁸

١٤٢٨- عن الطفيل بن أبي بن كعب، عن أبيه قال: وسمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "لولا الهجرة لكنت امرأ من الأنصار، ولو سلك الناس واديا أو شعبا لكنت من الأنصار".

¹⁶⁶ Müsned c.2 sh:538-539

¹⁶⁷ Müsned c.4 sh:369

¹⁶⁸ Müsned c.1 sh:368

1428- Tafil bin Ebi ka'b bin Ka'b ؓ babasından rivayet ettiği. Bir hadiste demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle derken işittim: "hicret olmasaydı Ensar'dan birisi olurdu. İnsanlar farklı bir yoldan gitseler ben Ensar'ın yolunu tercih ederdim."¹⁶⁹

١٤٢٩- عن ابن طاوس، عن أبيه إن النبي صلى الله عليه وسلم قال يوم الخندق: "اللهم لا عيش إلا عيش الآخرة فأرحم الأنصار والمهاجرة، والعن عضلا والقارة هم كلفونا نفل الحجارة".

1429- İbni Talus (rahimehullah) babasından rivayetle şöyle demiştir: Allah resulü ﷺ Hendek Savaşı'nda şöyle buyurdu: "Allah'ım ahiret hayatından başka bir hayat yoktur. Ensar ve muhacirlere merhamet et. Bize taş taşıttıran kare ve adle kabilelerine de lanet et."¹⁷⁰

١٤٣٠- عن عروة بن الزبير، "أن الأنصار تلقت رسول الله صلى الله عليه وسلم حين قدم المدينة"

1430- Urve bin Zübeyr ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ Medine'ye geldiğinde Ensar onu karşıladı.¹⁷¹

١٤٣١- أنس بن مالك قال: جمع رسول الله صلى الله عليه وسلم الأنصار فقال: "أفيكم أحد من غيركم؟" فقالوا: لا، إلا ابن أخت لنا، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن أخت القوم منهم، أو من أنفسهم؟" فقال: "إن قريشا حديث عهد بجاهلية ومصيبة، وإني أردت أن أجيرهم وأتألفهم، أما نرضون أن يرجع الناس بالدنيا، وترجعون برسول الله إلى بيوتكم؟" لو سلك الناس وأديا. قال: حجاج وسلكت، وقال محمد: "وسلك الأنصار شبا سلكت شعب الأنصار".

1431- Enes bin Mâlik ؓ dedi ki: Allah resulü ﷺ ensar'ı topladı ve dedi ki: "aranızda sizden olmayan var mı?" dediler ki: yok sadece yeğenimiz

¹⁶⁹ Müsned c.5 sh:137-138

¹⁷⁰ Buhârî c.6 sh:45-117 c.7 sh:118-392 , müslim c.3 sh:1431-1432

¹⁷¹ Buhârî c.7 sh:265 müslim c.1 sh:374

var (ablamızın çocuğu) Allah Rasûlü ﷺ "Kavminin yeğeni onlardandır. Kureyş musibetten ve cehaletten yeni çıkmış ve İslam'a yeni girmiştir onlara yakınlaşmak isterim. İnsanlar dünya malıyla dönüp sizde evlerinize peygamberle dönüp istemez misiniz ? İnsanlar farklı bir yol izlese, Ensar da farklı bir yol izlese ben Ensar'ın yolunda giderdim."¹⁷²

١٤٣٢- أنس بن مالك، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: إن العيش عيش الآخرة قال: حجاج قال: شعبة: إن الخير خير الآخرة، "اللهم إن العيش عيش الآخرة، فاغفر للأنصار والمهاجرة".

1432- Enes bin Malik ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ buyuruyor ki: "asıl hayat ahiret hayatıdır." Haccac dedi ki: şu'be dedi ki: (Rasûlullâh ﷺ) şöyle dedi: " hayır ancak ahirettedir. Hayat, ancak ahiret hayatıdır. Ensar'ı ve muhaciri bağışla."¹⁷³

١٤٣٣- عن أنس قال: خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم والمهاجرون يحفرون الخندق في غداة باردة فقال أنس ولم يكن لهم خدم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: " اللهم إنما الخير خير الآخرة فاغفر للأنصار والمهاجرة قال: فأجابوه [البحر الرجز] نحن الذين بايعوا محمدا ... على الجهاد ما بقينا أبدا" أو لا نفر أبدا.

1433- Enes ؓ dedi ki: sabah serinliğinde, Allah resulü ﷺ ve muhacirler hendek kazmaya gittiler. Enes ؓ dedi ki: onlara yardım eden hizmetçi de yoktu. Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Allah'ım hayır ancak ahirettedir. Ensar'ı ve muhacirleri bağışla." (Enes) dedi ki: yanındakiler, ona şöyle cevap verdi: bizler Muhammed ﷺ'e cihat üzerine hayatta kaldığımız müddetçe veya hiç kaçmayacağımıza dair biat ettik.¹⁷⁴

١٤٣٤- عن أنس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم خرج ذات يوم وهو معصوب الرأس، فلقاه الأنصار، ونسأؤهم وأبناؤهم، فإذا هو بوجوه الأنصار، فقال: " والذي نفس محمد

¹⁷² Mûsned c.3 sh:275

¹⁷³ Buhâri c.7 sh:117

¹⁷⁴ Buhâri c.6 sh:45

بيده إني لأحبكم، وقال: إن الأنصار قد قضاوا ما عليهم، وبقي ما عليكم فأحسنوا إلى محسنهم وتجاوزوا عن مسيئهم."

1434- Enes ؓ demiştir: Allah resulü ﷺ bir gün, sarıklı olduğu bir halde çıktı.

Ensar, kadınları ve çocukları onu karşıladı. Ensar ile karşı karşıya geldi ve dedi ki: " Muhammed ﷺ'in nefsi elinde olan Allah'a yemin ederim ki sizi seviyorum. Ensarlar üzerinde olan görevi yerine getirdiler. Siz ise daha yapmadınız. Onların içinden iyilik yapanlara iyilik yapın kötülük edenleri ise affedin." ¹⁷⁵

١٤٣٥- عن أنس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "يا معشر الأنصار ألم آتكم ضللا فهداكم الله بي؟ ألم آتكم متفرقين فجمعكم الله بي؟ ألم آتكم أعداء فألف الله بين قلوبكم؟" قالوا: بلى يا رسول الله، قال: "أفلا تقولون جنتنا خائفا فأمنّاك، وطربدا فأوينّاك، ومحدولا فصرناك"، قالوا: بل لله المن علينا ولرسوله.

1435- Enes ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: " siz dalalette iken, Allah benimle size hidayete erdirmemi? Siz ayrılığa düşmüş iken Allah sizi toplamadımı? Birbirinize şişman iken Allah sizin kalplerinizi benimle birleştirmedimi?" dediler ki: evet ey Allah'ın Rasûlü ﷺ Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: " bana şunu demeyecek misiniz: sen korkmuş iken biz sana eman verdik. Kovulmuş iken biz seni yanımıza aldık. Tek kalmış iken biz sana yardım ettik." Dediler ki: minnet Allah'a ve Rasûlü'ne aittir. ¹⁷⁶

١٤٣٦- أبا هريرة يقول: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ألا أخبركم بخير دور الأنصار؟" قالوا: بلى يا رسول الله قال: "بنو عبد الأشهل وهم رهط سعد بن معاذ"، قالوا: ثم من يا نبي الله؟ قال: "ثم بنو النجار"، قالوا: ثم من يا رسول الله؟ قال: "ثم بنو الحارث بن الخزرج"، قالوا: ثم من يا رسول الله؟ قال: "ثم بنو ساعدة"، قالوا: ثم من يا رسول الله؟ قال: "ثم بنو النجار"، قالوا: ثم من يا رسول الله؟ قال: "في كل دور الأنصار خير"،

¹⁷⁵ Müsned c.3 sh:205

¹⁷⁶ Müsned c.3 sh:104-105

فقال سعد بن عبادَة ذكرنا رسول الله آخر أربع آدر سماهم، لأكلمن رسول الله صلى الله عليه وسلم في ذلك، فلقية رجل فذكر ذلك له فقال له الرجل: أو ما ترضى أن يذكركم آخر أربع آدر؟ فوالله لمن ترك رسول الله صلى الله عليه وسلم من الأنصار لم يذكر أكثر ممن ذكر قال: فرجع سعد.

1436- Ebu Hureyre ؓ der ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "ben en hayırlı evlerini size söyleyeyim mi?" dediler ki: evet ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dedi ki: " Sa'd bin muâz'ın kavmi olan abduleşhel'in oğulları" dediler ki sonra kim ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dedi ki: " Neccar oğulları." Sonra kim ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dedi ki: " sonra hârise bin Hazrec'in oğulları" sonra kim ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dedi ki: " Saide oğulları" sonra kim ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dedi ki: " Neccar oğulları" sonra kim ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dedi ki; "her Ensar'ın evinde hayır vardır." Sa'd bin Ubade ؓ dedi ki: bizi son dört kabilede zikretti. Bu konuyu Rasûlullâh ﷺ ile konuşacam. Sonra bir adamla karşılaştı adama durumu anlattı. Adam ona, Rasûlullâh ﷺ'in sizi son dört kabilede zikretmesine razı olmadı mı? Allah'a yemin olsun ki Ensar'dan Rasûlullâh ﷺ'in zikretmediği zikrettiğinden daha fazladır.¹⁷⁷

١٤٣٧- ثابت، وقتادة، أنهما سمعا أنس بن مالك يذكر هذا الحديث، إلا أنه قال: "بنو النجار، ثم بنو عبد الأشهل"، ثم ذكر مثل حديث الزهري

1437- Sabit ve katade (Allah onlardan razı olsun) Enes bin maliki'i, bu hadisi zikrederken duyduklar ancak (Rasûlullâh ﷺ) şöyle buyurdu: "Neccar oğulları sonra Abduleşhel'in oğulları " sonra Zühri'den gelen hadisi zikretti.¹⁷⁸

١٤٣٨- عن أنس قال: " لما سار رسول الله صلى الله عليه وسلم إلى بدر خرج فاستشار الناس فاستشار عليه أبو بكر ثم استشارهم فأشار عليه عمر فسكت فقال: رجل من الأنصار إنما يريدكم، قالوا: يا رسول الله، والله لا نكون كما قالت: بنو إسرائيل لموسى: اذهب أنت وربك فقاتلا إنا ههنا قاعدون، ولكن والله لو ضربت أكبادها حتى تبلغ برك الغماد لكنا معك"

¹⁷⁷ Müsned c.2 sh: 267, Buhari c.9 sh: 439, Tirmizi c.5 sh:716

¹⁷⁸ Buhâri c.9 sh:439, Tirmizi c.5 sh:716

1438- Enes رضي الله عنه demiştir: peygamber ﷺ Bedir'e doğru yol alınca insanlarla istişare etti. Ebu Bekir رضي الله عنه konuşmaya başladı. Sonra tekrar istişare etti Ömer رضي الله عنه konuştu peygamber ﷺ sustu. Ensar'dan bir adam dedi ki: Allah resulü ﷺ sizinle istişare etmek istiyor. Dediler ki: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ israiloğulları'nın Musa(a.s)'a dediği gibi: sen ve rabbin gibi savaşın biz burada oturuyoruz demeyeceğiz. Allah'a yemin olsun ki Kureyş'in ortasına kadar gidip bulutlara Yükselsen biz seninle geliriz.¹⁷⁹

١٤٣٩- عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لولا الهجرة لكنت امرأ من الأنصار، ولو سلك الناس في واد أو شعب وسلكت الأنصار واديا أو شعبا، لسلكت في وادي الأنصار وشعبهم".

1439- Ebu Hureyre رضي الله عنه demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: " hicret olmasaydı Ensar'dan biri olurum. İnsanlar farklı bir yol veya vadi izlese, Ensar' da bir yol veya bir vadi izlese Ensar'ın Vadisinde ve yolunda giderdim."¹⁸⁰

١٤٤٠- أنس بن مالك قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن الأنصار عيبي التي أويت إليها، فاقبلوا من محسنهم، واغفوا عن مسيئهم، فإنهم قد أدوا الذي عليهم وبقي الذي لهم".

1440- Enes bin Mâlik رضي الله عنه demiştir: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Ensar, benim kendisine sığındığım yardımcılarımdır. İyilik edenlerin iyiliğini kabul edin hata yapanların hatasını da affedin. Onlar vereceklerini ödediler alacaklarını da henüz almadılar."¹⁸¹

١٤٤١- عن الزهري أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إن الأجر أجر الآخرة فارحم الأنصار، والمهاجرة والعن عضلا والقارة هم كلفونا نقل الحجارة".

1441- Zührî demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Ecir ancak ahi-rettedir. Allah'ım Ensar'a ve muhacirlere merhamet et.. Bizlere taşlar taşıttıran adle ve karra kabilelere de lanet et."¹⁸²

¹⁷⁹ Müsned c.3 sh:105, müslim c.3 sh:1403

¹⁸⁰ Müsned c.2 sh:501

¹⁸¹ Müsned c.3 sh:161

¹⁸² Buhârî c.7 sh:239

١٤٤٢- معمر، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "اغفر للأَنْصار، ولأبناء الأَنْصار، ولأبناء أبناء الأَنْصار".

1442- Ma'mar dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "(Allah'ım) Ensar'ı, oğullarını ve torunlarını bağışla"¹⁸³

١٤٤٣- أن أبا بكر بن محمد بن عمرو بن حزم قال: لم يبق من أهل الدعوة غيري

1443- Ebu bekr bin Muhammed bin Amr bin Hâzım dedi ki: dava ehlin-den benden başka kimse kalmadı.¹⁸⁴

١٤٤٤- أبا حمزة، قال: قالت الأَنْصار: يا رسول الله "إن لكل نبي أتباعا، وإننا قد تبعناك فادع الله إن يجعل أتباعنا منا، فدعا لهم أن يجعل أتباعهم منهم". قال: فتمت ذلك إلى ابن أبي ليلى فقال: زعم ذلك زيد

1444- Ebu Hamza رضى الله عنه dedi ki: Ensar dedi ki: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ her Nebi'nin tabiileri vardır. Biz ise sana tabii olduk. Allah'a dua et ki bizim tabiilerimiz bizden olsun. Onların tabiileri onlardan olması için dua etti. (râvi) dedi ki: bu ibni ebi Leyla'ya ulaştı. Dedi ki: bunu Zeyd iddia etti.¹⁸⁵

١٤٤٥- عكرمة قال: "أصيب بين يدي رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم أحد سبعة من الأَنْصار كلهم يقول: نحري دون نحرك، ونفسي دون نفسك".

1445- İkrime dedi ki: Ensar'dan 7 kişi Allah Rasûlü ﷺ'in önünde vuruldu ve hepsi şöyle diyordu: boğazın değil boğazım, nefsin değil nefsim vurulsun, ölsün!¹⁸⁶

١٤٤٦- عن أنس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "ألا أحرركم بخير دور الأَنْصار؟ دار بني النجار، ثم دار بني عبد الأشهل، ثم دار بني الحارث بن الخزرج، ثم دار بني ساعدة، وفي كل دور الأَنْصار خير".

¹⁸³ Abdulrezzak musannef c.11 sh:62

¹⁸⁴ Abdulrezzak musannef c.11 sh:62

¹⁸⁵ Buhâri c.7 sh:114

¹⁸⁶ Senedi zayıftır kaynağı bulunamamıştır.

1446- Enes ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: " Ensar evlerinin en hayırlısını sizlere haber vereyim mi? Neccar oğulları evi sonra Abdüşhel oğulları evi sonra Haris bin Hazrec oğulları evi sonra da sadet oğulları evi ve her Ensar evi hayırlıdır.¹⁸⁷

١٤٤٧- يزيد بن حارية أخبره: أنه كان جالسا في نفر من الأنصار، فخرج عليهم معاوية فسألهم عن حديثهم، فقالوا: كنا في حديث من حديث الأنصار، فقال معاوية: ألا أزيدكم حديثا سمعته من رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ قالوا: بلى يا أمير المؤمنين، فقال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "من أحب الأنصار أحبه الله، ومن أبغض الأنصار أبغضه الله

1447- Yezit bin Cariye haber verdi ki: Ensar topluluğu ile beraber oturuyor idi. Muaviye ؓ onlara, hangi hadisi konuştuklarını sordu. Onlar dediler ki: Ensar ile alakalı hadisi konuşuyor idik Muaviye ؓ dedi ki: size Rasûlullâh ﷺ'den duyduğum bir hadisi de ekleyeyim mi ? Dediler ki: evet ey müminler'in emiri dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ'i şöyle derken işittim: " **her kim ensar'ı severse Allah'ta onu sever her kim Ensar'a buğuz ederse Allah'ta ona buğuz eder.**"¹⁸⁸

١٤٤٨- عن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ما يضر امرأة نزلت بين بيتين من الأنصار أو نزلت بين أبيهما".

1448- Hz. Âişe ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ensar'ın arasında veya anne babasının yanında olan bir kadından zarar gelmez."¹⁸⁹

١٤٤٩- عن أسيد بن حضير، أن رجلا من الأنصار خلا برسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: ألا تستعملني كما استعملت فلانا؟ فقال: "إنكم ستلقون بعدي أثرة فاصبروا حتى تلقوني على الحوض".

¹⁸⁷ Buhâri c.9 sh:439

¹⁸⁸ Müsned c.4 sh:96

¹⁸⁹ Müsned c.6 sh257

1449- Üseyd bin Hudayr ؓ demiştir: Ensar'dan bir adam Rasûlullâh ﷺ ile başbaşa kalır ve derki falan kişiye muamele ettiğin gibi bana etmeyecek misin? Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: **"benden sonra siz cimrilik ile karşılaşacaksınız. Benimle haz'da buluşuncaya kadar sabredin."**¹⁹⁰

١٤٥٠ - عن أبي أسيد قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "خير دور الأنصار، بنو النجار، ثم بنو عبد الأشهل، ثم بنو الحارث" قال: حجاج: ابن الخزرج، "ثم بنو ساعدة، وفي كل دور الأنصار خير". ، فقال سعد: ما أرى رسول الله إلا قد فضل علينا، فقل قد فضلكم على كثير.

1450- Ebu Usayid ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ buyurmuştur: **"Ensar evlerinin en hayırlıları; Neccar oğulları sonrada Abdüleşhel oğulları sonrada Hâris oğulları"** Haccac dedi ki: Hazrec oğulları **"sonrada saadet oğulları ve her Ensar evlerinde hayır vardır."** Sa'd dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i her gördüğümde bizi daha faziletli olduğumuzu söylemiştir. Ve denilir ki: sizi çoğu kimselere göre faziletli kılmıştır.¹⁹¹

١٤٥١ - موسى بن أنس، يحدثنا عن أبيه، أن الأنصار اشتدت عليهم السواني فأتوا النبي صلى الله عليه وسلم ليدعوا لهم، أو يحفر لهم نهرا، فأخبر النبي صلى الله عليه وسلم فقال: "لا يسألوني اليوم شيئا إلا أعطوه"، فأخبرت الأنصار بذلك، فلما سمعوا ما قال النبي صلى الله عليه وسلم، قالوا: ادع الله لنا بالمغفرة: فقال: "اللهم اغفر للأنصار ولأبناء الأنصار ولأبناء أبناء الأنصار".

1451- Musa bin Enes ؓ babasından rivayetle demiştir: Ensar'lara deveyle su taşımak zor gelmeye başladı. Nebi ﷺ'e onlara dua etmek veya bir nehir kazımak için gittiler. Nebi ﷺ şöyle buyurdu: **"bugün benden ne isterlerse onlara verilir."** Peygamber ﷺ'in bu buyruğunu onlara haber verdim. Ensar peygamber ﷺ'e dediler ki: Allah'a, bizi bağışlaması için dua et. Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: **Allah'ım Ensar'ı, oğullarını ve torunlarını bağışla."**¹⁹²

¹⁹⁰ Müsned c.4 sh:351, Buhari c.5 sh:47

¹⁹¹ Müsned c.3 sh:496, Buhari c.7 sh:115, müslim c.4 sh:195

¹⁹² Müsned c.3 sh:213

۱۴۵۲- أبا هريرة يحدث عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "لو سلكت الأنصار واديا وشعبا لسلكت وادي الأنصار أو شعبهم، ولولا الهجرة لكنت أمرا من الأنصار". قال أبو هريرة: وما ظلم بآبي وأمي لقد آووه، ونصروه، أو آسوه، ونصروه.

1452- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: "Ensar bir yol veya vadi izleyecek olsa bende Ensar'ın yolunu veya vadisini izlerim. Hicret olmasaydı Ensar'dan biri olurdu. Ebu Hureyre ؓ dedi ki: annem babam ona feda olsun. Zulme uğramadı. Yanlarına alıp korudular. Onu destekleyip yardım ettiler."¹⁹³

۱۴۵۳- عن أبي أسيد الساعدي قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "خير الأنصار، بنو النجار، ثم بنو عبد الأشهل، ثم بنو ساعدة ثم قال: وفي كل خير".

1453- Ebu Üseyd bin Sâidî ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "Ensar'ın en hayırlı karı Neccar oğulları sonra Abdüleşhel oğulları sonra da saadet oğulları" sonra dedi ki: "hepsinde hayır vardır."¹⁹⁴

۱۴۵۴- قال يزيد مرة: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "من أحب الأنصار أحبه الله حتى يلقاه، ومن أبغض الأنصار أبغضه الله حتى يلقاه".

1454- Yezit ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: Ensar'ı seveni, Allah'a kavuşunca ya dek Allah onu sever, kim Ensar'a buğuz ederse Allah'a kavuşunca ya dek Allah ' ta ona buğuz eder.¹⁹⁵

۱۴۵۶- الرءاء يحدث أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لحسان بن ثابت: "هاجهم أو اهجههم وجبريل معك".

1456- Berra ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ Hassan bin sabit ؓ ya dedi ki: (onları (müşrikler) ki: Ensar'dan bir kadın peygamber ﷺ'e geldi. Başbaşa kaldılar peygamber ﷺ dedi ki: " nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki sizler bana, insanların en sevimlilerisiniz."¹⁹⁶

¹⁹³ Müsned c.3 sh:469 buhârî c.7 sh:113

¹⁹⁴ Müsned c.3 sh:496

¹⁹⁵ Müsned c.4 sh:221 (1455. Hadis daha önce geçtiği için tercümeyle dahil edilmemiştir)

¹⁹⁶ Müsned c.4 sh:286, Buhari c.6 sh:304 (1456. Rivayetten 1465. Rivayete kadar, daha önce bu

۱۴۶۵- عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "قریش، والأنصار، وجهنة، ومزينة، وأسلم، وغفار، وأشجع موالي ليس لهم مولى دون الله ورسوله".

1465- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Nebi ﷺ dedi ki: " Kureyş, Ensar, Cebine, Mezine, Eslem ve Gaffar kabileleri benim arkadaşlarımdır. Onların Allah ve Resulü'nden başka dostları yoktur." ¹⁹⁷

۱۴۶۶- عن عمران بن حصين قال: جاءت بنو تميم قالوا: يا رسول الله بشرتنا فأعطنا قال عبد الرحمن فتغير وجه النبي صلى الله عليه وسلم قال: فجاء نفر من أهل اليمن قال: فجاء حي من اليمن، فقال: "اقبلوا البشرى إذ لم تقلها بنو تميم" قالوا: يا رسول الله، قبلنا.

1466- İmran bin Husayn ؓ demiştir: beni temim gelip Rasûlullâh ﷺ'e dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ bize müjde verdin müjdemizi isteriz. Abdurrahman ؓ dedi ki: Nebi ﷺ 'in yüzü değişti. (Râvi) dedi ki: Yemen eh-linden bir grup geldi. Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: " müjdeyi kabul edin çünkü beni temim kabul etmedi." ¹⁹⁸

۱۴۶۷- عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "قریش، والأنصار، وأشجع، وغفار، وأسلم، ومزينة، وجهنة موالي الله ورسوله، لا مولى لهم غيره".

1467- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: "Kureyş, En-sar, Eşca', Gaffar, Eslem, Mezine ve Cehine kabileleri Allah ve Resu-lü'nün dostlarıdır. Onları Allah ve Rasûlü dışında dostları yoktur." ¹⁹⁹

۱۴۶۸- أبي بكر، عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أرايتم إن كانت جهنة، وأسلم، وغفار، خيرا من بني تميم، وبني عبد الله بن غطفان، وبني عامر بن صعصعة ومد بها صوته"، قالوا: يا رسول الله، قد خابوا وخسروا، قال: "فوالذي نفسي بيده لهم خير".

rivayetlee geçtiğinden dolayı tercümeyle dahil edilmemiştir.)

¹⁹⁷ Müsned c.2 sh:481

¹⁹⁸ Müsned c.4 sh:426, Buhari c.8 sh:83-98, Tirmizi c.5 sh:732

¹⁹⁹ Müsned c.2 sh:481

1468- Ebi Bekra ؓ, babasından rivayetle demiştir: Allah Rasûlü ﷺ buyurdular ki:

"Cehine, Eslem ve Gaffar kabileleri, Beni temim, Abdullah bin Gafan ve beni Amir bin sa'sa' (ki bunu söylerken biraz sesini uzattı) kabilelerinden daha hayırlı olduklarına ne dersiniz? Dediler ki: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ onlar, hüsrana uğrayıp kaybettiler. Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki onlar hayırlı kimselerdir."²⁰⁰

١٤٦٩- عن عبد الرحمن بن أبي بكر، عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أرايتم إن كان جهينة، وأسلم، وغفار، ومزينة خيرا عند الله من بني أسد، ومن بني تميم، ومن بني عبد الله بن غطفان، ومن بني عامر بن صعصعة"، فقال رجل: قد خابوا وخسروا، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "هم خير من بني تميم، ومن بني عامر بن صعصعة، ومن بني أسد، ومن بني عبد الله بن غطفان".

1469- Abdurrahman bin Ebi Bekra ؓ babasından rivayetle demiştir: Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: " Cehine, Eslem, Gaffar, ve Mezine kabileleri Allah katında beni Esat, beni Temim, Abdullah bin Gafan ve Amir bin sa'sa kabilelerinden daha hayırlı olduklarına ne dersiniz? Bir adam dedi ki: onlar, hüsrana uğrayıp kaybettiler. Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "onlar, beni Temim, beni Amir bin sa'sa', beni Esad ve Abdullah bin Gafan oğullarından daha hayırlıdır.²⁰¹

﴿ Hâlid bin Velid'in faziletleri ﴾

١٤٧٥- عن قيس قال: سمعت خالد بن الوليد، يحدث القوم بالحيرة قال: "لقد رأيته يوم مؤتة اندق يدي تسعة أسياف، وصبرت يدي صفيحة لي يمانية".

1475- Kays ؓ demiştir: Hâlid bin Velid'i, Heyra denilen yerde bir topluluğa şöyle derken işittim: Mute günü kendimi elim de 9 Kılıç'ın kınıldığını ve yemen işi bir parça Demir ile (savaşa) devam ettiğimi gördüm.²⁰²

²⁰⁰ Müsned c.5 sh: 39 c.6 sh:542

²⁰¹ Müsned c.5 sh:36 (1469. Rivayetten 1465. Rivayete kadar, daha önce aynı rivayetler geçtiği için tercümeyle dahil edilmemiştir)

²⁰² Buhâri c.7 sh:515

١٤٧٦- قال خالد بن الوليد: "ما ليلة تهدي إلي فيها عروس أنا لها محب أو أبشر فيها بغلام، بأحب إلي من ليلة شديدة الجليد في سرية من المهاجرين أصبح بها العدو"

1476- Hâlid bin Velid dedi ki: sevdiğim bir kadınla gerdeğe girdiğim gece veya bir çocukla müjdelendiğim gece bana şiddetli soğuk bir gecede bir grup muhacirlerle düşmana saldırmaktan daha sevimli değildir.²⁰³

١٤٧٧- قال ابن نمير: سمعت خالد بن الوليد يقول "لقد معني كثيرا من القراءة". قال ابن نمير: من القرآن الجهاد في سبيل الله.

1477- İbni Nemir (rahimehullah) dedi ki: Hâlid bin Velid şöyle dedi: beni kıraat ten men etti. İbni Nemir (rahimehullah) dedi ki: cihad, onu kuran okumasından men etti.²⁰⁴

١٤٧٨- عن أبي السفر قال: نزل خالد بن الوليد الحيرة على بني أم المرازبة، فقالوا له: احذر السم لا يسقيكه الأعاجم، فقال: "يتولي به فأتي منه بشيء، فأخذه بيده ثم اقتحمه وقال: بسم الله فلم يضره شيء".

1478- Ebu Sefer (Rahimehullah) demiştir: Halid Bin Velid ﷺ Heyra denilen yerde Ümmü müräzebe oğullarının yanlarında konakladı. Ona dediler ki: zehirden sakın! acemler seni zehirlemesinler. Hâlid bin Velid: bana onu getirin dedi. Ona, zehirden biraz getirdiler. Eliyle onu aldı ve yedi dedi ki: bismillah (Allah'ın adıyla). Zehir, Ona hiç bir zarar vermedi.²⁰⁵

١٤٧٩- عن قيس قال: أخبرت. أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "لا تسبوا خالدا فإنه سيف من سيوف صبه الله على الكفار".

1479- Kays ؓ demiştir: Nebi ﷺ buyurdular ki: " Halid'e sövmeyin nitekim o, Allah ﷻ'nin kâfirlere karşı musallat ettiği Allah'ın kılıçlarından bir kılıçtır."²⁰⁶

²⁰³ İbni Hibban sıkat c.3 sh:111

²⁰⁴ Heyşemi c.9 sh:350

²⁰⁵ Ebu Naim delail c.2 sh:159

²⁰⁶ İbni Sa'd c.7 sh:395 (1480. Hadis daha önce geçtiği için tercümeyle dahil edilmemiştir)

١٤٨١- عن قيس، قيل لسفيان، سمعت خالدًا يقول فقال: " لقد اندقت في يدي يوم مؤتة تسعة أسياف فلم يبق في يدي إلا صفيحة يمانية، وأتي بالسهم، فقال: ما هذا؟ قالوا: السهم قال: بسم الله، فشره ."

1481- Kays (rahimehullah) Süfyan ؓ denilmiştir. Demiştir ki: Halid'i şöyle derken işittim: Mute günü elimde 9 kılıç kırdım. Elimde sadece yemen işi bir demir parçası kaldı. (râvî) dedi ki: ona zehir getirildi Hâlid ؓ bu nedir? Diye sordu. Dediler ki: bu zehirdir. Oda bismillah deyip içti.²⁰⁷

١٤٨٣- عن أبي هريرة قال: خرجنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى إذا كنا تحت نية لفت طلع خالد بن الوليد من النية قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: لأبي هريرة "انظر من هذا؟" قال أبو هريرة: خالد بن الوليد فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "نعم عبد الله هذا".

1483- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ ile beraber yolculuğa çıkarak Left yolunun alt tarafında iken. Yoldan Hâlid bin Velid çıkıverdi. Allah Rasûlü ﷺ Ebu Hureyre ؓ'ya "bir bak bu kim" dedi. Ebu Hureyre ؓ dedi ki: bu Hâlid bin Velid'tir. Allah Rasûlü ﷺ o, Allah'a ne güzel bir kuldur.²⁰⁸

١٤٨٤- عن عامر، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لا تؤذوا خالدًا فإنه سيف من سيوف الله، سله الله على أعدائه".

1484- Amir ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Halid'i üzmeyin o, Allah düşmanlarına karşı Allah'ın, kınından çektiği kılıçlardan bir kılıçtır."²⁰⁹

²⁰⁷ Buhâri c.7 sh:515 (1482. Hadis daha önce geçtiği için tercümeyle dahil edilmemiştir)

²⁰⁸ Tirmizî c.5 sh:687

²⁰⁹ Taberânî : sağır c.1 sh:209

﴿Sa'd bin Muâz'ın fazileti﴾

۱۴۸۵- عن جابر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لقد اهتز عرش الله عز وجل لموت سعد بن معاذ".

1485- Câbir ؓ demiştir: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurmaktadır: **Hâlid ؓ vefat etmesiyle Allah ﷻ'nin arşı sarsıldı.**²¹⁰

۱۴۸۶- أبى سعيد عن النبي صلى الله عليه وسلم يقول: "اهتز العرش لموت سعد بن معاذ".

1486- Ebu Said ؓ'dan rivayetle Nebi ﷺ buyurdu ki: Sa'd bin muâz'ın vefat etmesiyle arş sarsıldı.²¹¹

۱۴۸۷- البراء أن النبي صلى الله عليه وسلم أتى بثوب حرير، فجعلوا يعجبون من حسنه ولينه، فقال: "لمناديل سعد بن معاذ في الجنة، أفضل أو خير منها".

1487- Berra ؓ'dan rivayetle Nebi ﷺ ipekten bir elbise getirdi. İnsanlar güzelliğinden ve yumuşak olmasından dolayı beğendiler. Bunun üzerine Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: " Sa'd bin muâz'ın cennetteki mendilleri, bundan daha faziletli veya daha hayırlıdır."²¹²

۱۴۸۹- عاصم بن عمر بن قتادة الأنصاري أن رسول الله صلى الله عليه وسلم نام حين أمسى فلما استيقظ جاءه جبريل أو قال: ملك فقال: من رجل من أمتك مات الليلة استشر بموته أهل السماء؟ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لا أعلمه إلا أن سعد بن معاذ أمسى دنفا ما فعل سعد؟" قالوا: يا رسول الله، قد قبض، وجاء قومه فاحملوه إلى دارهم قال: فصلى رسول الله صلى الله عليه وسلم بالناس صلاة الصبح، ثم خرج وخرج الناس مشيا حتى إن شسوع نعالهم تقطع من أرجلهم وإن أردتهم تسقط من عواتقهم، فقال قائل:

²¹⁰ Müsned c.3 sh:316, Buhârî c.7 sh:123, İbnî mâce c.1 sh: 56, müslim c.4 sh:1915

²¹¹ Müsned c.3 sh:24

²¹² Buhârî c.7 sh:122, müslim c.4 sh:1916 , Tirmizî c.5 sh:689, İbnî mâce c.1 sh: 55, müsned c.4 sh:289

يا رسول الله _ صلى الله عليه وسلم _ قد بت الناس مشيا قال: "إني أخشى أن تسبقنا إليه الملائكة كما سبقنا إلى حنظلة".

1489- Asım bin Amr bin Katede el- Ensari'den rivayetle: Rasûlullâh ﷺ akşamladığı vakit uyudu. Uyandığı zaman cibril (a.s) geldi. Veya melek dedi. Cibril (a.s) dedi ki: bu gece ümmetinden kim öldü ki vefatıyla sema ehli müjdelendi. Allah Rasûlü ﷺ: "**bilmiyorum ancak dün gece Sa'd bin muaz çok hastaydı. Muâz ne yaptı?**" Dedi. Dediler ki: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ Sa'd ﷺ vefat etti. Kavmi geldi onu evine taşıdılar. (râvi) dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ insanlara sabah namazını kıldırıldı. Sonra çıktılar öyle bir yürüyorlardı ki ayakbağı bağcıkları çözülüyordu. Elbiseleri de omuzlarından düşüyordu. Söz sahibi bir adam şöyle dedi: ey Allah'ın Rasûlü ﷺ insanların önüne geçtin. Allah Rasûlü ﷺ buyurdu ki: "**Hanzala'da olduğu gibi meleklerin bizim önümüze geçmesi, ona bizden önce varmaları beni korkutuyor.**"²¹³

١٤٩٠- سعد بن أبي وقاص قال: فحضر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو يغسل قال: ققيض رسول الله ركبته، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "دخل ملك فلم يجد مجلسا فأوسعت له" قال: وأمه تكي وهي تقول: [البحر الرجز]

ويل لأم سعد سعدا ... براعة وحدا

بعد إياد يا له ومجدا ... مقدم سد به مسدا

فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "كل البواكي يكذبن، إلا أم سعد"

1490- Sa'd bin Ebu Vakkas ؓ demiştir: Sa'd'ı yıkadıkları sırada Rasûlullâh ﷺ girdi. Rasûlullâh ﷺ dizini topladı ve şöyle dedi: "**bir melek geldi oturacak yer bulamadı ondan dolayı kendisine yer açtım.**" (râvi) dedi ki: Sa'd'ın annesi de şu şiiri söyleyerek ağlıyordu. Sa'd'dan dolayı annesini vay haline başlangıcı da nihayeti de

İyad'dan sonra ne şerefi vardır. Önderdir. Onun yerini kapatır.

²¹³ İbni Sa'd c.3 sh:421 (1488. Rivayet konuyla bağlantısı olmadığından tercüme edilmemiştir)

Bunun üzerine Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: " ağıt yakan bütün kadınlar yalancıdır. Sa'd'ın annesi müstesnadır."²¹⁴

۱۴۹۱- قال محمد: فقال ناس من أصحابنا: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم لما أخرج بجنازة سعد قال ناس من المنافقين: ما أخف سرير سعد أو جنازة سعد قال: فحدثني سعد بن إبراهيم بن عبد الرحمن بن عوف أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال يوم مات سعد: "لقد نزل سبعون ألف ملك، شهدوا جنازة سعد بن معاذ ما وطنوا الأرض قبل يومئذ".

1491- Muhammed (rahimehullah) dedi ki: ashabımızdan bazı insanlar dediler ki: Rasûlullâh ﷺ Sa'd'ın ﷺ cenazesini çıkardığı zaman münafıklardan bir grup (onun değersiz biri olduğunu ima etmek için) Sa'd'ın cenazesini çok hafif olduğunu söylediler. Abdurrahman bin Avf dedi ki: sa'd'ın öldüğü gün Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "daha önce yeryüzüne ayak basmamış yetmiş bin melek yeryüzüne inip Sa'd bin muaz'ın cenazesine şahitlik etti."²¹⁵

۱۴۹۲- قال محمد: وسمعت إسماعيل بن محمد بن سعد، ودخل علينا الفسطاط ونحن ندفن واقد بن عمرو بن سعد بن معاذ قال: ألا أحدثكم ما سمعت أشيخنا يقولون: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم مات سعد: "لقد نزل سبعون ألف ملك شهدوا وفاة سعد، ما وطنوا الأرض قبل يومئذ".

1492- Muhammed (rahimehullah) dedi ki: biz Sa'd bin muâz'ın ﷺ cenazesini defn ederken Sa'd bin Ebi vakkasin oğlu İsmail'in şöyle dediğini işittim: büyüklerinden Sa'd öldüğü zaman Rasûlullâh ﷺ'in şöyle dediğini işittim: "daha önce yeryüzüne inmemiş yetmiş bin melek yeryüzüne inip Sa'd'ın cenazesine şahitlik etti."²¹⁶

۱۴۹۳- عن عائشة قالت: "ما كان أحد أشد فقدا على المسلمين بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم وصاحبه أو أحدهما من سعد".

²¹⁴ İbni Sa'd c.3 sh:429

²¹⁵ Tirmizi c.5 sh:690

²¹⁶ Tarihul kebir c.1 sh:427

1493- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ ve iki sahabesinden sonra Müslümanlar için en büyük kayıp Sa'd'tır.²¹⁷

١٤٩٤- وقال يزيد مرة: شرحيل "إن رجلا أخذ من تراب قبر سعد قبضة يوم دفن، ففتحها بعد فإذا هي مسك".

1494- Yazid ؓ dedi ki: Sa'd'ın defn edildiği gün bir adam Sa'd'ın kabrinden bir avuç toprak aldı ve avucunu açtığı zaman onun misk olduğunu gördük.²¹⁸

١٤٩٥- واقد بن عمرو بن سعد بن معاذ قال: دخلت على أنس بن مالك قال: فقال لي: من أنت؟ قلت: أنا واقد بن عمرو بن سعد بن معاذ وكان واقد من أحسن الناس وأعظمهم وأطولهم قال: إنك لسعد لشيء، ثم بكى فأكثر البكاء وقال: رحمة الله على سعد كان من أعظم الناس وأطولهم، ثم قال: بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم جيشا إلى أكيدر دومة فأرسل إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم بجة ديباج منسوج فيها الذهب فلبسها رسول الله صلى الله عليه وسلم فقام على المنبر أو جلس فلم يتكلم ثم نزل فجعل يلمسون الجبة وينظرون إليها، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لمناديل سعد بن معاذ في الجنة أحسن مما ترون".

1495- Vakid bin Amr bin Sa'd bin bin muaz (Allah onlardan razı olsun) dedi ki: Enes bin Mâlik'in yanına girdim. Bana sen kimsin diye sordu. Vakid bin Amr bin Sa'd diye cevap verdim. (Vakid, insanların en güzel, en güçlü, ve en uzunlarındandı) sen Sa'd'a benziyorsun dedi ve çokça ağladı ve Allah'ın rahmeti Sa'd'ın üzerine olsun insanların en büyük ve en uzunlarındandı dedi ve sözlerine şöyle devam etti: Rasûlullâh ﷺ'e altınla süslenmiş, ipekten yapılmış bir cübbe hediye edildi. Rasûlullâh ﷺ cübbeyi giydi. Ardından minbere çıktı bir şey konuşmadan minberden indi. İnsanlar cübbeye dokunup ona bakmaya başladılar ve Resulullah (s.a.v) dedi ki: " Sa'd'ın cennetteki mendilleri gördüğünüzden daha güzeller." ²¹⁹

²¹⁷ İbni Sa'd c.3 sh:433

²¹⁸ İbni Sa'd c.3 sh:431

²¹⁹ İbni Sa'd c.43 sh:435, Tirmizi c.4 sh:218, Nesai c.8 sh:199

١٤٩٦- عن جابر بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لهذا العيد الصالح الذي تحرك له العرش، وفتحت له أبواب السماء، شدد عليه ثم فرج الله عنه".

1496- Câbir bin Abdullah ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "göklerin kapılarının kendisi için açıldığı ve arşın kendisi için titrediği bu Salih adamı, Allah (c.c) önce zorlamış sonra rahata kavuşturmuştur." ²²⁰

١٤٩٧- عن جابر بن عبد الله قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لسعد يوم مات وهو يدفن "لهذا العيد الصالح الذي تحرك له العرش وفتحت له أبواب السماء شدد عليه ثم فرج عنه".

1497- Câbir bin Abdullah ؓ demiştir: Sa'd'ın öldüğü gün defn edilirken Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: "göklerin kapılarının kendisi için atıldığı ve arşın kendisi için titrediği bu Salih adamı, Allah (c.c) önce zorlamış sonra rahata kavuşturmuştur" ²²¹

١٤٩٨- عن أنس أهدى أكيدر دومة للنبي صلى الله عليه وسلم حلة فتعجب الناس من حسنها، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لمناديل سعد في الجنة خير أو أحسن منها".

1498- Enes bin Mâlik ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'e bir elbise hediye edildi. Ve insanlar elbisenin güzelliğine hayret ettiler. Bunun üzerine Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Sa'd'ın cennetteki mendilleri bundan daha güzeldirler." ²²²

١٤٩٩- عن رجل من الأنصار قال: لما قضى سعد بن معاذ في بني قريظة رجع فانفجرت يده دما، فبلغ ذلك النبي صلى الله عليه وسلم فأقبل في نفر معه. فدخل عليه، فجعل رأسه في حجره، فقال: "اللهم إن سعدا قد جاهد في سبيلك، وصدق رسلك وقضى الذي عليه، فأقبل روحه بخير ما تقبلت به الأرواح".

²²⁰ Kaynağına dair bir bilgi bulunmamaktadır.

²²¹ Nesai c.4 sh:10, ibni Sa'd c.3 sh:430

²²² Müslim c.4 sh:1916, Tirmizi c.5 sh:689, ibni Sa'd c.3 sh:435

1499- Ensar'dan bir adam (rahimehullah) demiştir: Sa'd رضي الله عنه, beni Kurayza hakkında hüküm verdikten sonra eli kanlı bir şekilde geri döndü. Bu durum Rasûlullâh ﷺ'e ulaşınca bir grup ile birlikte Sa'd رضي الله عنه'nin yanına gitti. Sa'd'ın başını kucağına koydu ve ardından "Ey Allah'ım Sa'd senin yolunda cihat etti peygamberlerini tasdik etti ve üzerine düşeni yaptı onun ruhunu kabullerin en hayırlısı ile kabul et." Buyurdu.²²³

١٥٠٠- أسماء بنت يزيد بن سكن قالت: لما توفي سعد بن معاذ صاحت أمه، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "ألا يرقأ دمعك ويذهب حزنك بأن ابنك أول من ضحك الله له، واهتز له العرش".

1500- Esma bint-i Yezid رضي الله عنها demiştir: Sa'd bin Muâz vefat edince annesi ağlıyordu Rasûlullâh ﷺ ona " göz yaşın dinsin, hüznün kaybolsun. Çünkü senin oğlun Allah (c.c)'nun kendisine güldüğü ve arşının kendisi için titrediği ilk kişi." Diye buyurdu.²²⁴

١٥٠١- عن عائشة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إن للقبر ضغطة، ولو كان أحد ناجيا منها، نجا منها سعد بن معاذ".

1501- Hz. Âişe رضي الله عنها demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Kabir sıkıştırır. O sıkıştırmadan kurtulacak biri olsaydı o kişi Sa'd bin Muâz رضي الله عنه olurdu."²²⁵

١٥٠٢- عن عمرو بن شرحبيل، قال: لما انفرج جرح سعد بن معاذ التزمه رسول الله صلى الله عليه وسلم وجعلت الدماء تسيل على النبي صلى الله عليه وسلم فجاء أبو بكر فقال: واكسر ظهرياه، فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم: "مه يا أبا بكر" ثم جاء عمر فقال: إنا لله وإنا إليه راجعون.

1502- Amr bin Şurahbil رضي الله عنه demiştir: Sa'd رضي الله عنه'nin yarası şiddetlenince; Rasûlullâh ﷺ ona yapıştı ve kan Allah Rasûlü ﷺ'in üzerine akmaya başladı.

²²³ İbni Sa'd c.3 sh:427

²²⁴ İbni Sa'd c.3 sh:434, hâkim c.3 sh: 306

²²⁵ Müsned c.6 sh:55

Ebubekir ؓ geldi. Beddua etti. Rasûlullâh ؓ " Sakin ol ey Ebubekir" diye buyurdu. Hz. Ömer ؓ geldi " biz Allah'tan geldik ve ona döneceğiz" dedi.²²⁶

۱۵۰۳- عن الزهري، أن "سعد بن عباد كان حامل راية الأنصار مع رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم بدر وغيرها".

1503- Zührî ؓ demiştir: Sa'd ؓ bedir ve diğer savaşlarda Rasûlullâh ؓ ile birlikte Ensar'ın bayrağını taşıyordu.²²⁷

۱۵۰۴- عن عبد الله بن شداد أن النبي صلى الله عليه وسلم عاد سعد بن معاذ قال: فدعا له، فلما خرج من عنده مرت به ريح طيبة قال: فقال: "هذا روح سعد قد مر به" قال: فلما وضع في قبره قالوا: يا رسول الله إن سعدا كان رجلا بادنا وإنا وجدناه خفيفا قال: فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم "أحسبتم أنكم حملتموه وحدكم، أعانتكم عليه الملائكة".

1504- Abdullah bin şeddet ؓ demiştir: Rasûlullâh ؓ Sa'd'ı ziyaret edip ona dua etti. Yanından ayrıldıktan sonra Rasûlullâh ؓ güzel bir koku işitti ve dedi ki: " bu koku Sa'd'ın ruhudur." Sa'd kabre konulduktan sonra insanlar dedi ki: Sa'd şişman the ama biz onu taşıırken bize hafif geldi. Ardından Rasûlullâh ؓ: " siz onu tek başımıza taşıdığımızı mı zannediyorsunuz? Melekler, onu taşımada size yardım etti." Diye buyurdu.²²⁸

۱۵۰۵- عن عاصم بن عمر بن قتادة عن جدته ربيعة قالت: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم ولو أشاء أن أقبل الخاتم الذي بين كتفيه من قربي منه لفعلت يقول "اهتز له عرش الرحمن يريد سعد بن معاذ يوم توفي".

1505- Asım bin Ömer bin Katade ؓ nenesi Rümeysa dedi ki: Rasûlullâh ؓ' i (istesem iki omzu arasında ki mührü öpecek kadar yakınındaydım) şöyle derken işittim: " Sa'd'ın vefat ettiği gün rahman'ın arşı onun için titredi.²²⁹

²²⁶ Müseldir.

²²⁷ Senedi zayıfur

²²⁸ Zenedi zayıfur.

²²⁹ Müsned c.6 sh:329, ibni Sa'd c.3 sh:435

١٥٠٦- معمر، عن رجل قال: مر عامر الشعبي برجل من بني أسد، ورجل من قيس قال: فجعل الأسد يتفقت منه، ولا يدعه الآخر قال: لا والله حتى أعرفك قومك وتعرف ممن انت؟ فقال له عامر: دع الرجل، قال: لا حتى أعرفه قومه ونفسه قال: دعه فلمعري إنه ليجد مفخرا لو كان يعلم قال: فأبى قال: فاجلسا وجلس معهما الشعبي فقال: يا أخا قيس "اكانت فيكم أول راية عقدت في الإسلام؟" قال: لا، قال: فإن ذلك قد كان في بني أسد قال: "فهل كان فيكم سبع المهاجرين يوم بدر؟" قال: لا، قال: فقد كان ذلك في بني أسد قال: "فهل كان فيكم أول غنمة كانت في الإسلام؟" قال: لا، قال: فإن ذلك قد كانت في بني أسد قال: "فهل كان فيكم رجل بشره رسول الله صلى الله عليه وسلم بالجنة؟" قال: لا، قال: فقد كان ذلك في بني أسد قال: "فهل كانت فيكم امرأة زوجها الله من السماء، كان الخاطب رسول الله، والسفير جبريل؟" قال: لا، قال: فقد كان ذلك في بني أسد، خل عن الرجل، فلمعري أنه ليجد مفخرا لو كان يعلم، فانطلق الرجل وتركه، "عبد الله بن جحش الذي بعثه رسول الله صلى الله عليه وسلم في أول راية، وعكاشة بن محصن الذي بشره النبي صلى الله عليه وسلم بالجنة".

1506- Ma'mer bir adamdan şöyle aktarıyor: amir el- saabi, biri Esad oğullarından diğeri Kays oğullarından olan iki kişiyle karşılaştı. Esad oğullarından olan kişi diğeri adamdan kurtulmaya çalışıyordu. Ama Kays oğullarından olan adam onu bırakmıyor ve seni, kavmini ve kimlerden olduğunu öğrenmeden seni bırakmam diyordu. Amir ona adamı bırak dedi fakat adam hayır onu ve kavmini öğrenmeden bırakmam diyordu. Amir; onu bırak şayet o bilseydi sana karşı kavmini övebilirdi. Adam; hayır bırakmam dedi. Ardından oturdular şaabi adama, sizden İslam'ın ilk sancağını taşıyan var mı? Adam hayır dedi şaabi: ama Esad oğullarından var dedi. Ardından bedir günü muhacirlerin 7/1'i beraberinizde miydi? Adam: hayır dedi şaabi: Esad oğullarıyla beraberdi dedi. Şaabi: İslam'da ki ilk ganimet sizde miydi? diye sordu adam: hayır dedi. Şaabi: ilk ganimet Esad oğullarındaydı dedi. Şaabi: aranızda, Rasûlullâh ﷺ'in cennetle müjdelendiği biri var mı diye sordu. Adam: hayır dedi. Şaabi: ama Esad oğullarından var dedi. Şaabi: aranızda damadın Rasûlullâh ﷺ, aracının Cebrail olduğu, Allah'ın onu gökyüzünden evlendirdiği bir kadın var mı? diye sordu adam: hayır dedi. Şaabi: fakat Esad oğullarından

böyle bir kadın vardı dedi. Şaabi: adamı bırak şayet bilseydi sana karşı kendini övecek bir şeyler bulabilirdi dedi. Ardından adam gitti. Rasûlullâh ﷺ'in ilk seriyeye göndermiş olduğu kişi: Abdullah bin Cahş ve Rasûlullâh ﷺ'in cennetle müjdelediği kişi: Ukkaşe bin Muhsin.²³⁰

﴿Hārise bin Numa'nın faziletleri﴾

۱۵۰۷- عن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "نمت فرأيتني في الجنة فسمعت صوت قارئ يقرأ، فقلت: من هذا؟" فقالوا: هذا حارثة بن النعمان، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "كذلك البر، كذلك البر، وكان أبر الناس بأمه".

1507- Hz. Âişe ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: "uyuyordum. Rüyamda cennette idim ve bir karinin sesini işittim. Bu kim? Diye sordum bu kişi Harise bin Numan diye cevap verildi." Ardından Rasûlullâh ﷺ "iyilik budur iyilik budur. O insanlar arasında annesine karşı en iyi olanıydı." Diye buyurdu.²³¹

۱۵۰۸- عن حارثة بن النعمان قال: مررت على رسول الله صلى الله عليه وسلم ومعه جبريل عليه السلام جالس في المقاعد، فسلمت عليه، ثم أجرت فلما رجعت، وانصرف النبي صلى الله عليه وسلم قال لي: "هل رأيت الذي كان معي؟" قلت: نعم، قال: "فإنه جبريل قد رد عليك السلام".

1508- Harise bin Numan ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'e uğradım. Yanında Cibril (a.s) oturuyordu. Selam verdim oradan ayrıldım ardından Rasûlullâh ﷺ bana, "yanımdaki kişiyi gördün mü? Diye sordu." Bende evet dedim oda bana "yanındaki Cibril (a.s)'dı ve senin selamını aldı." Dedi.²³²

²³⁰ İbni Sa'd c.8 sh:103

²³¹ Müsned c.6 sh:151

²³² Müsned c.5 sh:433

﴿ Suhayb'ın faziletleri ﴾

١٥٠٩- عن أبي عثمان. أن صهيباً حين أراد الهجرة فقال له كفار قريش: أتيتنا صعلوكا حقيراً، ثم أصبت بين أظهرنا المال، وبلغت الذي بلغت، ثم تريد أن تخرج أنت ومالك؟ والله لا يكون ذلك قال: فقال صهيب أرايت، إن جعلت لكم مالي أمخلون أتم سبيلي؟ قال: قالوا: نعم، فخلع لهم ماله قال: فبلغ رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: "ريح صهيب ريح صهيب".

1509- Ebu Osman ؓ demiştir: Suheyb ؓ hicret etmek isteyince Kureyş kafirleri ona şöyle dedi: sen buraya fakir ve alçak bir şekilde geldin aramızda iken mal sahibi oldun şu anki olduğun konuma geldin buna rağmen malın ile birlikte hicret etmeyi mi düşünüyorsun? Kesinlikle öyle bir şey olmaz. Suheyb ؓ onlara, malımı size bıraksam yolumu açar mısınız deyince kafirler evet dediler. Suheyb onlara malını verdi. Bu olay Rasûlullâh ﷺ'e ulaştı ve Rasûlullâh ﷺ: "suheyb kazandı suheyb kazandı." Buyurdu. ²³³

﴿ Arapların faziletleri ﴾

١٥١٠- عن قتادة قال: "لما مات رسول الله صلى الله عليه وسلم ارتدت العرب إلا ثلاثة مساجد المسجد الحرام، ومسجد المدينة، والبحرين".

1510- Katede ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ vefat edince mescid-i haram, Medine mescidi ve Bahreyn mescidi dışındaki Araplar dinden döndüler. ²³⁴

١٥١٢- هشيم قال: وأخبرني شيخ من قيس يقال له: حفص بن مجاهد، وكان عالماً بأخبار الناس قال: بلغني أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "بي نصروا" قال: وكان ذلك عند مبعث النبي صلى الله عليه وسلم.

²³³ İbnü Sa'd c.3 sh:227

²³⁴ Abdulrezzak c.11 sh:52 (1511. Rivayet konuyla bağlantısı olmadığından tercümeye dahil edilmemiştir)

1512- Heşim dedi ki: Kays kabilesinden Hafs bin mücahid adında yaşlı bir adam ki bu adam insanların bilgilerini biliyordu. Bana haber verdi ki: Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: " **benimle, onlara yardım edildi.**" (Hafs bin Mücahid) dedi ki: bu, Rasûlullâh ﷺ'in (peygamber) olarak gönderildiği zaman oldu.²³⁵

۱۵۱۶- أبا برزة قال: بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم رسولا له إلى حي من أحياء العرب في شيء لا يدري مهدي ما هو؟ قال: فسوه وضربوه فشكى ذلك إلى النبي صلى الله عليه وسلم: فقال "لو أنك أهل عمان أتيت ما سبوك ولا ضربوك".

1516- Ebu Berze ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ Arap mahallelerinden birine bir Elçi ile birlikte bir hediye gönderir. Elçi hediyenin ne olduğunu bilmiyordu ve o elçi'yi dönüp ona sevgililer ardından bu durumu Rasûlullâh ﷺ'e şikayet etti. Rasûlullâh ﷺ ona " **eğer Umman ehlinde olsaydın seni dövüp sana sövmezlerdi**"²³⁶

۱۵۱۷- عن ابن إسحاق قال: وقال الزهري "هم بنو حنيفة أصحاب مسيلمة الكذاب يعني قوله عز وجل: {ستدعون إلى قوم أولي بأس شديد} [الفتح: ۱۶]".

1517- İbni isha(rahimehullah) demiştir: Zührî ؓ şöyle dedi: "siz güçlü kuvvetli bir kavme karşı savaşmaya çağılacaksınız" (fetih:16) ayetinden kasıt müseylemetül kezzab ın ashab-ı Hanife oğullarıdır.²³⁷

۱۵۱۸- عن أبي هريرة قال: سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم: من أكرم الناس؟ فقال: "أنقاهم"، قالوا: ليس عن هذا نسألك قال: "فيوسف نبي الله ابن نبي الله بن خليل الله"، قالوا: ليس عن هذا نسألك، قال: "فمن معادن العرب تسألوني، خيارهم في الجاهلية خيارهم في الإسلام إذا فقهوا".

1518- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'e insanların en cömert kim? diye soruldu. Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: " **en takvalı olanıdır.**" İn-

²³⁵ Zayıftır. (1512. Rivayetten 1516. Rivayete kadar olan rivayetler konuyla bağlantısı olmadığından veya daha önce geçtiğinden dolayı tercümeyle dâhil edilmemiştir)

²³⁶ Müslim c.4 sh:1971

²³⁷ Senedi zayıftır

sanlar: sana bunu sormuyoruz dediler. Rasûlullâh ﷺ " Allah'ın dostunun oğlu, peygamberin oğlu aynı zamanda Allah'ın peygamberi olan Hz. Yusuî (a.s)" diye buyurdu. Onlar sana bunu sormuyoruz dediler. Rasûlullâh ﷺ "bana Arapların madenlerini mi soruyorsunuz? O zaman cahiliyesinde en hayırlı olan, Müslüman olduktan sonra eğer fakih olursa en hayırlısı o olur." ²³⁸

١٥١٩- عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "الناس معادن فخيرهم في الجاهلية، خيرهم في الإسلام إذا فقهوا".

1519- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "insanlar madendir cahiliyede insanların en hayırlı olanı Müslüman olduktan sonra eğer fakih olursa insanların en hayırlısı o olur." ²³⁹

١٥٢١- جابر بن عبد الله يقول: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: "خير الناس في الجاهلية، خيرهم في الإسلام إذا فقهوا".

1521- Câbir bin Abdullah ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i şöyle derken işittim: "cahiliyede insanların en hayırlı olanı, Müslüman olduktan sonra eğer fakih olursa insanların en hayırlısı o olur" ²⁴⁰

١٥٢٢- جابر بن عبد الله يقول: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "الناس معادن، فخيرهم في الجاهلية خيرهم في الإسلام إذا فقهوا".

1522- Câbir bin Abdullah ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "insanlar madendir. Cahiliyeden en hayırlı olanı, Müslüman olduktan sonra eğer fakir olursa en hayırlısı o olur." ²⁴¹

²³⁸ Müsned c.2 sh:431

²³⁹ Müsned c.3 sh:260 (1520. Rivayet konuyla bağlantısı olmadığından tercüme edilmemiştir)

²⁴⁰ Müsned c.3 sh:383

²⁴¹ Müsned c.3 sh:383

۱۵۲۳- عن دغفل السدوسي قال: "ما اختلف الناس قط، إلا كان الحق مع مضر".

1523- Da'fel Sudusi(rahimehullah) demiştir: insanlar ne zaman ihtilafa düşse hak Mudar'dan (kabile ismi) yana olurdu.²⁴²

۱۵۲۴- عن عبد الله بن الحارث بن هشام المخزومي أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "لا تسبوا مضر فإنه كان على دين إبراهيم، وإن أول دين إبراهيم لعمر بن لحي بن قملة بن خندف، وقال: رأيته يجر قصبه في النار".

1524- Abdullah bin Harsi bin Hişam el- Mazumi ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Mudar'a sövmeyin. o İbrahim'in dini üzereydi İbrahim'in dinini değiştiren ilk kişi Amr Bin luhey bin kuma bin handef'tir. Dedi ve devam etti: onu, ateşin içinde kamyş sürüklediğini gördüm"²⁴³

﴿ Usame bin Zeyd'in faziletleri ﴾

۱۵۲۵- عبد الله بن عمر قال: إن رسول الله صلى الله عليه وسلم أمر أسامة على قوم قال: فطعن الناس في إمارته، فقال: "إن تطعنوا في إمارته، فقد طعتم في إمارة أبيه، وإيم الله إن كان لخليقا للإمارة وإن كان لمن أحب الناس إلي، وإن ابنه هذا لمن أحب الناس إلي بعده".

1525- Abdullah bin Ömer ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ bir kavmin başına Usamey'i Emir olarak tayin etti. İnsanlar usame'nin emirliğine karşı çıktılar. Rasûlullâh ﷺ onlara, "eğer usame'nin emirliğine karşı çıkarsanız babasının emirliğine karşı çıkmış olursunuz Allah'a yemin olsun ki o emirliğe layık biridir. İnsanlar arasında en sevdiğim kişidir oğlu da ondan sonra insanlar arasında en sevdiğim kişidir." Buyurdu.²⁴⁴

²⁴² Senedi zayıftır

²⁴³ Buhâri c.6 sh:547

²⁴⁴ Müsned c.2 sh:30, Buhari c.7 sh:86, 498 c.13 sh:179, müslim c.4 sh:18884

١٥٢٦- أسامة بن زيد قال: لما ثقل رسول الله صلى الله عليه وسلم هبطت وهبط الناس معي إلى المدينة فدخلت على رسول الله صلى الله عليه وسلم وقد أصمت فلا يتكلم "فجعل يرفع يده إلى السماء، ثم يصيها علي أعرف أنه يدعو لي".

1526- Usame bin Zeyd ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'in durumu ağırlaşınca insanlarla birlikte Medine'ye gittik ve Rasûlullâh ﷺ'in yanına girdim. Sus-tum o da konuşmuyordu elini havaya kaldırıyor sonra bana doğru uzatıyordu onun bana dua ettiğini biliyordum.²⁴⁵

١٥٢٧- عن الشعبي قال: قالت عائشة رضي الله عنها: لا ينبغي لأحد أن يفيض أسامة بعدما سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "من كان يحب الله ورسوله، فليحب أسامة".

1527- Şi'bi demiştir: Hz. Âişe ؓ şöyle dedi: Rasûlullâh ﷺ'in: "kim Al-lah'ı ve resulünü seviyorsa usame'yi de sevsin." Dediğini duydum. Bun-dan dolayı hiç kimsenin Usame'yi sevmemesi söz konusu olmamalıdır.²⁴⁶

١٥٢٨- عن أبي إسحاق، قال: "ما بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم زيد بن حارثة في سرية إلا هو أميرها".

1528- Ebu İshak ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'in göndermiş olduğu bütün seriyyelerin emir'i Usame'dir.²⁴⁷

١٥٢٩- عن هشام بن عروة، عن أبيه. أن النبي صلى الله عليه وسلم خطب يوما فقال: "يلومني الناس في تأميري أسامة، كما لاموني في تأميري أبياه قبله، وإن أبياه كان أحكم إلي، وأنه من أحكم إلي بعده".

1529- Hişam bin Urve'nin babası demiştir: Rasûlullâh ﷺ bir gün hutbede şunları söyledi: "insanlar Ben usame'yi Emir tayin etme mi daha önce babasını Emir tayin etmem de kınadıkları gibi kınıyorlar. nitekim ba-

²⁴⁵ Müsned c.5 sh:201

²⁴⁶ Müsned c.6 sh:156

²⁴⁷ Müsned c.6 sh:227, ibni Sa'd c.3 sh:46

bası aranızda en sevdiğim kişiydi. Ondan sonra Usame'de aranızdan en sevdiğim kişilerden birisidir."²⁴⁸

۱۵۳۰- عن قيس، قال: قام أسامة بن زيد بين يدي النبي صلى الله عليه وسلم بعد قتل أبيه فدمعت عينا النبي صلى الله عليه وسلم ثم جاء من الغد فقام مقامه ذلك فقال له رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ألاقي منك اليوم، ما لقيت منك بالأمس".

1530- Kays demiştir: usame'nin babası öldürüldükten sonra usame Rasûlullâh'ın ﷺ önünde ayağa kalktı Rasûlullâh'ın ﷺ gözleri doldu. Diğer gün usame yine aynı yerde durdu. Rasûlullâh ﷺ ona, "dün sen de gördüklerimi bugün de görüyorum." Dedi.²⁴⁹

۱۵۳۱- عن أبي مسرة، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: حين أتاه قتل زيد "اللهم اغفر لزيد، اللهم اغفر لجعفر، وعبد الله بن رواحة".

1531- Ebu Meysene ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ'e Zeyd'in ölüm haberi gelince şöyle dedi: "Allah'ım zeyd'in günahlarını bağışla. Allah'ım Abdullah bin Revaha ve Cafer'in günahlarını bağışla."²⁵⁰

۱۵۳۲- عن علي بن زيد قال: كنت مع أبي سلمة بن عبد الرحمن فمر ابن أسامة بن زيد فقال أبو سلمة "هذا ابن حب رسول الله صلى الله عليه وسلم".

1532- Ali bin Zeyd ؓ demiştir: Ebu seleme bin Abdurrahman ile birlik-teydim. usame Bin zeyd'in oğlu önümüzden geçti. Ebu seleme bu kişi Rasûlullâh ﷺ'in sevdiğinin oğlu dedi.²⁵¹

۱۵۳۳- قال معمر، سألت الزهري فقال: "ما علمنا أحدا أسلم قبل زيد بن حارثة".

1533- Ma'mer ؓ dedi ki: zühriye sordum. bana Zeyd Bin Harise den önce Müslüman olan birini tanımıyoruz dedi.²⁵²

²⁴⁸ Abdulrezzak, musannef c.11 sh:224

²⁴⁹ İbni Sa'd c.4 sh:63

²⁵⁰ İbni Sa'd c.3 sh:46

²⁵¹ Senedi zayıftır

²⁵² İbni Sa'd c.3 sh:44

١٥٣٤- عن الشعبي قال: ما بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم سرية قط إلا أمره عليهم قال سفيان: زيد بن حارثة قال سفيان وقال غيره: "كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا لم يغز أعطى سلاحه زيدا".

1534- Şi'bi demiştir: Rasûlullâh ﷺ'in gönderdiği bütün seriyyelerin başına onu Emir tayin etti. Süfyan bunun Zeyd Bin Harise olduğunu söylüyor ve başkaları Rasûlullâh ﷺ gazveye çıkmadığı zaman silahını zeyd'e verdi. Dediler. ²⁵³

﴿ Abdullah bin Mesud'un Faziletleri ﴾

١٥٣٥- يحيى بن عروة بن الزبير، عن أبيه قال: كان أول من جهر بالقرآن بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم بمكة عبد الله بن مسعود قال: اجتمع يوما أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالوا: والله ما سمعت قریش هذا القرآن يجر لها به قط، فمن رجل يسمعهم؟ قال عبد الله بن مسعود: "أنا"، قالوا: إنا نخشاهم عليك، إنما تريد رجلا له عشيرة يمنعونه من القوم إن أرادوه، قال: "دعوني فإن الله عز وجل سيمنعني" قال: فغدا ابن مسعود حتى أتى المقام في الضحى، وقریش في أنديتها فقام عند المقام، ثم قال: "بسم الله الرحمن الرحيم رافعا صوته {الرحمن علم القرآن} [الرحمن: ٢] قال: ثم استقبلها يقرأ فيها " قال: وتأملا فاجعلوا يقولون: ما يقول ابن أم عبد؟ قال: ثم قالوا: إنه ليتلو بعض ما جاء به محمد، فقاموا إليه فاجعلوا يضربون في وجهه، وجعل يقرأ حتى بلغ منها ما شاء الله أن يبلغ، ثم انصرف إلى أصحابه وقد أثروا في وجهه، فقالوا: هذا الذي خشينا عليك قال: "ما كان أعداء الله أهون علي منهم الآن، ولئن شتم لأغاديتهم بمثلها"، قالوا: حسبك فقد أسمعتهم ما يكرهون.

1535- Urve bin Zübeyr ؓ'nun babası demiştir: Rasûlullâh ﷺ 'den sonra Kur'an'ı açık bir şekilde okuyan ilk kişi Abdullah Bin Mesud'tur. bir gün Rasûlullâh'ın ﷺ ashab-ı toplandı ve Kureyş Kur'an'ın kendilerine karşı

açıktan okuduğunu duymadı. Kim onlara Kur'an'ı açıktan dinletecek diye sordular Abdullah Bin Mesud ؓ: ben dedi. Sahabeler; biz biz onların sana verebileceği zarardan korkuyoruz onlardan koruyacak aşireti olan birinin okumasını istiyoruz dediler. Abdullah bin Mesud ؓ; beni bırakın. Allah (c.c) beni onlardan koruyacaktır dedi ve Duha vaktinde makam-ı İbrahim'e geldi. Kureyşliler ona dönüp Abdullah'ın annesinin oğlu ne diyor dediler oradan birileri o Muhammed'in ؐ yetiştirmiş olduğu bazı şeyleri okuyor diye cevap verdiler bunun üzerine kureyşliler Abdullah Bin Mesud'un ؓ üzerine atlayıp yüzüne vurmaya başladılar. Abdullah Bin Mesud ؓ bir müddet daha okumaya devam etti. Daha sonra sahabelerin yanına gitti. Sahabeler yüzünde izler görünce işte bizim de senin için korktuğumuz şey buydu dediler. Abdullah Bin Mesud ؓ cevaben Allah'ın düşmanları bu yaralardan daha hafif değiller isterseniz aynı şekilde bir daha gideyim dedi. Sahabeler Yeter! onların duy-maktan hoşlanmadığı şeyi onlara duyurdun dediler.²⁵⁴

۱۵۳۶- عن القاسم بن عبد الرحمن، قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "رضيت لأمتي ما رضي لهم ابن أم عبد، وكرهت لأمتي ما كره لها ابن أم عبد".

1536- Kasım bin Abdurrahman ؓ demiştir: Nebi ؐ buyurdu ki: "ab-dullah'ın annesinin oğlunun, ümmetim için razı olduğu şeylere razı ol-dum. Abdullah'ın annesinin oğlunun, ümmetimin için kerih gördüğü şeyleri kerih gördüm." ²⁵⁵

۱۵۳۷- عن أبي هريرة قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "من أحب أن يقرأ القرآن غضا كما أنزل، فليقرأه على قراءة ابن أم عبد".

1537- Ebu Hureyre ؓ demiştir: Rasûlullâh ؐ: "kim kur'an-ı Kerim'i ilk indiği andaki tazelîği ile okumaktan hoşlanmıyorsa İbni Mesud'un ؓ kıraati üzerine okusun." Buyurdu.²⁵⁶

۱۵۳۸- عن علي قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لو استخلفت أحدا من غير مشورة، لاستخلفت ابن أم عبد".

²⁵⁴ İbni Hişam, Siret c.1 sh:314

²⁵⁵ Hakim c.3 sh:318, taberâni c.9 sh:77

²⁵⁶ Müsned c.3 sh:246

1538- Hz. Ali عليه السلام demiştir: Rasûlullâh ﷺ: "İstişare etmeden Emir tayin edecek olsaydım İbni Mesud'u Emir tayin ederdim. Buyurdu.²⁵⁷

١٥٣٩- عن عبد الرحمن بن سعيد بن وهب، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "رضيت لأمتي ما رضي لها ابن أم عبد".

1539- Abdurrahman bin Sa'd bin Vehb رضي الله عنه demiştir: Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: " İbni Mesud'un, ümmetim için razı olduğu şeylere Ben de razıyım.²⁵⁸

١٥٤٠- عن حريث بن ظهير قال: جاء نعي عبد الله إلى أبي الدرداء فقال: "ما ترك بعده مثله".

1540- Haris bin Zahir رضي الله عنه demiştir: Ebu Derda'ya İbni Mesud'un ölüm haber gelince, Ebu derda şöyle dedi: ardından kendi gibi bir kimseyi bırakmadı.²⁵⁹

١٥٤١- عن عبد الرحمن بن يزيد، قلنا لحذيفة "أخبرنا بأقرب الناس سمتا من رسول الله صلى الله عليه وسلم نأخذ عنه، ونسمع منه، فقال: كان أشبه الناس سمتا ودلا وهديا برسول الله صلى الله عليه وسلم ابن أم عبد".

1541- Abdurrahman bin Yezid رضي الله عنه demiştir: Huzeyfe'ye رضي الله عنه, Allah Rasûlü ﷺ'e üslup olarak en yakın olan kişiyi bize söyle ondan ilim alalım onu dinleyelim dedik. O bize insanlar arasında Rasûlullâh ﷺ'e üslup, kılavuz ve rehberlik açısından en çok benzeyen kişi İbni mesud'tur dedi.²⁶⁰

١٥٤٢- عن حذيفة "قد علم المحفوظون من أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم أن ابن أم عبد من أقربهم إلى الله وسيلة".

1542- Huzeyfe رضي الله عنه demiştir: (Rasûlullâh ﷺ'in ashabımdan dinlerini koruyanlar, İbni Mesud رضي الله عنه hakkında o, aramızda Allah'a (c.c) en yakın olanlardan biridir dediler.²⁶¹

²⁵⁷ Müsned c.1 sh:95, Tirmizi c.5 sh:673

²⁵⁸ Müseldir

²⁵⁹ Buhâri, tarîhul kebir sh:34

²⁶⁰ Müsned c.5 sh:401

²⁶¹ Müsned c.5 sh:289, Tirmizi c.5 sh:673

١٥٤٣- قال حذيفة "إن أشبه الناس هديا، ودلا وسمتا بمحمد عبد الله بن مسعود من حين يخرج إلى أن يرجع، لا أدري ما يصنع في بيته".

1543- Huzeyfe ؓ dedi ki: üslup, rehberlik ve kılavuz olarak Rasûlullâh ؓ'e en çok benzeyen insan Abdullah Bin Mesud'tur çıktuktan sonra tekra gelinceye kadar evinde ne yaptığını bilmezdim.²⁶²

١٥٤٤- عن عبد الرحمن بن يزيد قال: قلت لحذيفة أخبرنا برجل قريب الهدى والسمت والدل برسول الله صلى الله عليه وسلم نأخذ عنه قال: "ما أعلم أحدا أقرب سمتا، وهديا ودلا برسول الله صلى الله عليه وسلم حتى يواريه جدار بيته من ابن أم عبد".

1544- Abdurrahman bin Yezid ؓ demiştir: Huzeyfe ؓ Rasûlullâh ؓ'e Üslup, rehber ve kılavuz olarak en yakın kişiyi söyle ondan ilim alalım dedim. O ibni Mesud'un evine işaret ederek Rasûlullâh ؓ'e Üslup, rehber ve kılavuz olarak ondan daha yakın kimseyi tanımıyorum dedi.²⁶³

١٥٤٥- عن حذيفة "لقد علم المحفوظون من أصحاب محمد أن ابن أم عبد من أقربهم إلى الله وسيلة".

1545- Huzeyfe ؓ demiştir: Rasûlullâh ؓ'ın ashabından dinlerini koruyanlar İbni Mesud ؓ hakkında, o aramızda Allah'a en yakın olanlardan biridir dediler.²⁶⁴

١٥٤٦- عن حارثة قال: قرئ علينا كتاب عمر السلام عليكم أما بعد، فإني قد بعث إليكم عمارا أميرا، وعبد الله معلما ووزيرا، وإتھما من نجاء أصحاب محمد، ومن شهد بدرا، اسمعوا لھما وأطيعوا، وقد آتركم بهما على نفسي".

1546- Harise ؓ demiştir: Ömer'in ؓ mektubu hize okundu mektupta şöyle diyordu: Allah'ın selamı üzerinize olsun ben Birgül sizlere Ammar Bin

²⁶² Musned c.5 sh:394

²⁶³ Musned c.5 sh:402

²⁶⁴ Taberâni Kebir c.9 sh:87

Yasir ؓ'yu vali olarak, Abdullah bin Mesud'u ؓ kadı ve vezir olarak gönderdim. Her ikisi de Rasûlullâh ؐ'in sahabelerinin seçkin kişilerindendir. Bedir'e şahitlik etmişlerdir. Onların sözünü dinleyin ve onlara itaat edin. Onları göndermem ile sizi nefsim'e tercih ettim.²⁶⁵

١٥٤٧- عن حارثة بن مضرب قال: قرئ علينا كتاب عمر ههنا: "إني بعث إليكم عماراً أميراً، وبعث الله بن مسعود معلماً ووزيراً، وهما من النجاء من أصحاب محمد من أهل بدر فاسمعوا لهما وأطيعوا، وآثرتكم بآبى أم عبد على نفسي، وجعلته على بيت مالكم، ورزقهم كل يوم شاة، وبعث حذيفة، وابن حنيفة على السواد، فجعل لعمار شطرها وبطنها وجعل الشطر الباقي بين هؤلاء الثلاثة".

1547- Harise ؓ demiştir: Ömer ؓ'nun mektubu burada okundu ve şöyle diyordu: en size ammarı vali İbni mesut'u kadı ve vezir olarak gönderdim. Onlar Bedir ehlinden ve Rasûlullâh ؐ'in ashabının Seçkin güzellerinden bir nokta onları dinleyin ve onlara itaat edin. İbni Mesud ؓ 'yugöndermem bile sizi nefsim'e tercih edip onu beytul malımızın başına getirdim. Hz. Ömer ؓ, Ebu Hanife ؓ ile Huzeyfe'yi Sevad'a (ırakta bir yer) gönderdi. Ve onlara her gün için bir koyun verdi. Yarısını ve işkembesini Ammar ؓ'ya diğer yarısını geri kalan 3 kişi ile bölüştürdü.²⁶⁶

١٥٤٨- عن حذيفة، "لقد علم المحفوظون من أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم أن عبد الله بن مسعود من أقربهم عند الله وسيلة يوم القيامة".

1548- Huzeyfe ؓ demiştir: Rasûlullâh ؐ'in ashabından dinlerini koruyanlar; ibni Mesud ؓ hakkında o, aramızda kıyamet gününde Allah'a (c.c) en yakın olanlardan biridir dediler.²⁶⁷

١٥٤٩- عن عبد الله بن عمرو قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "خذوا القرآن من أربعة: من ابن مسعود، وأبي بن كعب، ومعاذ بن جبل، وسالم مولى أبي حذيفة". قال: فقال عبد الله بن عمرو لا أزال أحبه بعد ما رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم بدأ به

²⁶⁵ Senedi Hasen ligayrihi
²⁶⁶ Taberâni Kebir c.9 sh:85
²⁶⁷ Müsned c.5 sh:394

1549- Abdullah bin Amr ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ: " Kur'an'ı 4 kişiden alın. Bunlar: İbni Mesud ؓ, Ubeyd bin Ka'b ؓ, Muâz bin Cebel ؓ ve Ebu Huzeyfe'nin kölesi Salim" buyurdu. Abdullah Bin Ömer ؓ, Rasûlullâh ﷺ'in ilk önce ibni Mesud'u zikrettiğini görünce ibni Mesud'u hep sevdim dedi. ²⁶⁸

۱۵۵۰- عن زيد بن وهب قال: كنت جالسا عند عمر فاقبل عبد الله فدنا منه فأكب عليه، فكلمه فلما انصرف قال عمر: "كنيف ملئ علما"

1550- Zeyd bin Vehb ؓ demiştir: Hz. Ömer ؓ'nun yanında oturdum. İbni Mesud ؓ geldi. Hz. Ömer ؓ'ya eğilerek bir şeyler söyledi ibni Mesud ؓ burdan ayrılınca Hz. Ömer ؓ ibni Mesud ؓ ilim dolu dedi. ²⁶⁹

۱۵۵۱- عن أبي عبيدة قال: قال عبد الله، "أخالي من هذه الأمة أبو بكر، وعمر، وأبو عبيدة بن الجراح"

1551- Ebu Hureyre ؓ demiştir: ibni Mesud ؓ: bu ümmetten dostlarım Hz. Ebu Bekir ؓ, Hz. Ömer ؓ ve Ebu Ubeyde Bin Cerrah ؓ'dur dedi. ²⁷⁰

۱۵۵۲- عن زر بن حبیش، عن ابن مسعود أنه كان يجتني سواكا من الأراك للنبي صلى الله عليه وسلم وكانت الرياح تكفؤه وكان في ساقه دقة قال: فضحك القوم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "والذي نفسي في يده، لهما أثقل في الميزان من أحد"

1552- Zer bin Hubeyş ؓ ibni Mesud ؓ hakkında şunları aktarıyor: ibni Mesud ؓ Rasûlullâh ﷺ için misvak topluyordu. Ve rüzgar onu sarsıyordu. İbni Mesud ؓ'nun bacakları inceydi. Oradakiler bu duruma güldüler. Bu durum üzerine Rasûlullâh ﷺ: "nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki: onun iki bacağı terazide, Uhud dağından daha ağır gelir. Buyurdu. ²⁷¹

²⁶⁸ Müsned c.2 sh:190

²⁶⁹ İbni Sa'd c.2 sh:344

²⁷⁰ Senedi zayıftır

²⁷¹ Müsned c.1 sh:421

۱۵۵۳- عن عمرو بن الحارث بن المصطلق قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "من أحب أن يقرأ القرآن غضا كما أنزل فليقرأه على قراءة ابن أم عبد".

1553- Amr bin Haris bin Mustalak ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ: "kim kur'an-ı Kerim'i ilk indiği andaki tazeliği ile okumaktan hoşlanıyorsa İbni Mesud ؓ'ın kıraati üzerine okusun." Buyurdu.²⁷²

۱۵۵۴- عن عبد الله، أن أبا بكر، وعمر، بشراه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "من سره أن يقرأ القرآن غضا كما أنزل، فليقرأ على قراءة ابن أم عبد".

1554- Abdullah ؓ demiştir: Hz. Ebu Bekir ؓ ve Hz. Ömer ؓ, ibni Mesud ؓ'yu şöyle müjdeledi: Rasûlullâh ﷺ: "kim Kur'an-ı Kerim'i ilk indiği andaki tazeliği ile okumaktan hoşlanıyorsa İbni Mesud ؓ'ın kıraati üzerine okusun." Buyurdu.²⁷³

﴿Abdullah bin Abbas'ın Faziletleri﴾

۱۵۵۵- عن الزهري قال: قال المهاجرون لعمر ألا تدعو أبناءنا كما تدعو ابن عباس؟ قال: "ذاك فتى الكهول، إن له لسانا ستولا، وقلبا عقولا".

1555- Zührî ؓ demiştir: Muhacirler, Hz. Ömer'e ؓ bizim çocuklarımızı neden İbni Abbas'ı çağırдыңın gibi çağırımıyorsun? Diye sordular. Hz. Ömer ؓ cevaben: O yetişkin bir genç, çok soru soran dili ve idrak eden kalbi var dedi.²⁷⁴

۱۵۶۶- عن سلمة بن كهيل قال: قال عبد الله "نعم ترجمان القرآن ابن عباس".

1556- Seleme bin Küheyl ؓ demiştir: Abdullah ؓ (ibni Mesud) şöyle dedi: Kur'an'ın tercümanı olarak İbni Abbas ؓ ne kadar da iyidir.²⁷⁵

²⁷² Buhâri Kebir c.3 sh:308

²⁷³ Müsned c.1 sh:7

²⁷⁴ Hâkim Müstedrek c.3 sh:539

²⁷⁵ İbni Sa'd c.2 sh:366

۱۵۵۷- عن أبي الضحى قال: قال عبد الله: "نعم ترجمان ابن عباس للقرآن".

1557- Ebu Duha ؓ demiştir: İbni Mesud ؓ: Kur'an tercüme (tefsir) etme hususunda İbni Abbas ؓ ne kadar da iyidir. Dedi.²⁷⁶

۱۵۵۹- عن عبد الله قال: "لو أدرك ابن عباس أسناننا ما عشره منا رجل".

1559- Abdullah ؓ demiştir: İbni Mesud ؓ bizim zamanımıza yetişseydi bizden hiç kimseyi muhatap almazdı.²⁷⁷

۱۵۶۰- عن محمد بن علي، قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: لابن عباس "اللهم فقهه في الدين، وعلمه التأويل".

1560- Muhammed bin Ali ؓ demiştir: Rasûlullâh ؓ İbni Abbas ؓ için şöyle dua etti: "Allah'ım onu dinde fakih kıl ve ona te'vili (yorumlama) öğret." ²⁷⁸

۱۵۶۱- عن أبي الجهم، أن "ابن عباس رأى جبريل مرتين ودعا له النبي صلى الله عليه وسلم بالحكمة مرتين".

1561- Ebu Cehdam (rahimehullah) demiştir: İbni Abbas ؓ Cebrail (a.s)'ı iki defa gördü. Rasûlullâh ؓ İbni Abbas için iki defa: "Allah'ım ona hikmeti öğret." Diye dua etti. ²⁷⁹

۱۵۶۲- عن ابن مسعود، أنه قال: "لو بلغ ابن عباس أسناننا ما عاشره منا رجل نعم الترجمان ابن عباس للقرآن".

1562- İbni Mesud ؓ demiştir: İbni Abbas ؓ bizim zamanımıza yetişseydi, kimse onu muhatap almazdı. Kur'an'ın tercümanı olarak İbni Abbas (r.) ne kadar da iyidir.²⁸⁰

²⁷⁶ İbni Sa'd c.2 sh:366

²⁷⁷ İbni Sa'd c.3 sh:366 (1558. Rivayet daha önce geçtiği için tercümeyle dahil edilmemiştir)

²⁷⁸ Müsned c.1 sh:266, İbni Sa'd c.3 sh:365, hâkim c.3 sh:534

²⁷⁹ Tirmizi c.5 sh:679, İbni Sa'd c.3 sh:370

²⁸⁰ İbni Sa'd c.2 sh:366 (1563. Rivayet daha önce geçtiği için tercümeyle dahil edilmemiştir)

﴿ Hz. Hatice ve Diğerlerinin Faziletleri ﴾

۱۵۶۴- أنس بن مالك، عن أم سليم أنها قالت: يا رسول الله أنس خادمك أدع الله له، فقال: "اللهم أكثر ماله، وولده، وبارك له فيما أعطيته". قال حجاج في حديثه قال: فقال أنس أخبرني بعض ولدي أنه قد دفن من ولدي، وولد ولدي أكثر من مائة.

1564- Enes bin Mâlik demiştir: Ümmü Süleyym Rasûlullâh ﷺ'e Enes ﷺ'e sana hizmet ediyor onun için Allah'a (c.c) dua et. Dedi. Rasûlullâh ﷺ: " Ey Allah'ım çocuklarını ve malını arttır. Ona verdiklerini bereketlendir." Diye dua etti.

Haccac hadisinde Enes bin Mâlik ﷺ'nun kendisine şöyle dediğini zikretmiş: çocuklarından bazıları bana: çocukların ve torunlarımdan yüz kişiden fazlasının vefat ettiğini söylediler.²⁸¹

۱۵۶۵- هشام بن زيد قال حجاج: ابن أنس بن مالك، يحدث عن أنس مثل ذلك

1565- Hışam bin Zeyd ﷺ'dan rivayetle Enes bin Mâlik ﷺ'nun oğlu Haccac şöyle dedi: Enes bin Mâlik ﷺ hakkında buna benzer şeyler (yukarıda zikredilen) konuşuluyor.²⁸²

۱۵۶۶- عن أنس، عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: " دخلت الجنة فسمعت خشفة بين يدي، فقلت: ما هذا؟ فقالوا: الغميضاء بنت ملحان".

1566- Enes ﷺ demiştir: Nebi ﷺ buyurdu ki: "cennete girdim. Önümde bir ses duydum bu nedir? diye sordum. Hamisa bint-i Milhan dediler."²⁸³

۱۵۶۷- عن أنس قال: كان أبو طلحة يرمي بين يدي رسول الله صلى الله عليه وسلم، وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم يرفع رأسه من خلفه ينظر إلى مواقع نبله قال: فيتناول

²⁸¹ Müsned c.6 sh:430, Buhari c.11 sh:144, müslih c.4 sh:1928

²⁸² Senedi sahihür

²⁸³ Müsned c.3 sh:125

أبو طلحة يصدره بقي به رسول الله صلى الله عليه وسلم وقال: "يا رسول الله، تحرري دون تحرك".

1567- Enes ؓ demiştir: Ebu Talha ؓ Rasûlullâh ﷺ'in önünde ok atıyordu. Rasûlullâh ﷺ Ebu Talha'nın ؓ attığı okların isabet ettiği yerlere bakmak için başını kaldırıyordu. Ebu Talha ؓ, göğsünü ona siper ediyordu.²⁸⁴

١٥٦٨- عن أنس بن مالك قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "دخلت الجنة فرأيت خشفة بين يدي فإذا هي الغميصاء ابنة ملحان أم أنس بن مالك".

1568- Enes bin Mâlik ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "cennete girdim. Bir ses duydum Bir de baktım ki Enes Bin Malik (r a)'nın annesi Hamisa bint-i Milhan oradaydı."²⁸⁵

١٥٧٠- عن أبي الدرداء أنه قال لرجل: "ممن أنت؟" قال: من أحمس. قال: "ما حي بعد قریش، والأنصار، أحب إلي من أكون منهم من أحمس".

1570- Ebu Derda ؓ bir adama sen kimlerdensin diye sordu. Adam Ahmes'tenim diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebu Derda ؓ Kureyş ve Ensar dışında en fazla Ahmes kabilesinden olmak isterdim. Dedi.²⁸⁶

١٥٧١- شعبة قال: سألت سعد بن إبراهيم، عن بني ناجية، فقال: هم منا وقال سعد: يروون، وقال حجاج: يروى عن سعيد بن زيد عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: "هم حي مني". قال شعبة: وأحسبه قال: "وأنا منهم" قال: وأهدوا إلى عبد الرحمن بن عوف رحالا علافية قال حجاج: علافية

1571- Şu'be demiştir: Sa'd'a Naciyeoğulları'nı sordum. Bana, Onlar bizden diye cevap verdi. Said Bin Zeyd ؓ'dan rivayetle Rasûlullâh ﷺ: "o ka-

²⁸⁴ Müsned c.3 sh:105-206, Buhari c.6 sh:93, müslim c.3 sh:361

²⁸⁵ Müsned c.3 sh:125 (1569). Rivayet konuyla bağlantısı olmadığından tercümeyle dahil edilmemiştir)

²⁸⁶ Senedi zayıftır

bile bizim kabileden dedi." Şu'be dedi ki: sanırım Rasûlullâh ﷺ: " **ben de onlardanım**" dedi.²⁸⁷

۱۵۷۲- عن إبراهيم بن مهاجر قال: سمعت طارق بن شهاب قال: جاءت بنانة إلى عمر بن الخطاب فقالوا: نحن منك وأنت منا، فقال: "ما سمعت أحدا من آبائي يذكر ذلك".

1572- Tarık bin Şihab ؓ demiştir: Bunene kabilesi, Hz. Ömer bin Hat-tab'ın ؓ yanına gelerek biz sendeniz sen de bizdensin dediler. Bunun üze-rine Hz. Ömer ؓ atalarımın hiç kimseden böyle bir şey duymadım dedi.²⁸⁸

۱۵۷۳- هشام، عن أبيه، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم "كان يذبح الشاة، فيتبع بها صدائق خديجة".

1573- Hişam'ın babası demiştir: Rasûlullâh ﷺ koyun kestiğinde ondan bir parça kesip ayırır ve Hatice ؓ'ın dostlarına ayırırdı.²⁸⁹

۱۵۷۴- عن عروة، قال: توفيت خديجة، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "أريت لخديجة بيتا من قصب لا صخب فيه، ولا نصب". قال: وهو قصب اللؤلؤ

1574- Urve (rahimehullah) demiştir: Hz. Hatice ؓ vefat ettikten sonra Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: " **bana Hatice için inciden yapılmış, içinde hiçbir gürültünün, yorgunluğun olmadığı bir ev gösterildi.**"²⁹⁰

۱۵۷۵- عن الحسن أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "حسبك من نساء العالمين بأربع: مريم ابنة عمران، وآسية امرأة فرعون، وفاطمة ابنة محمد، وخديجة ابنة خويلد".

1575- Hasan ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ: "Alemlerin kadınlarından fazilet bakımından şu dördü sana yeter: imran'ın kızı Meryem, Fira-vun'un hanımı, Asiye, Muhammed ؓ'ın kızı Fatıma ؓ ve Muhammed ؓ'ın hanımı Hatice ؓ." buyurdu.²⁹¹

²⁸⁷ Senedi sahihtir

²⁸⁸ Senedi zayıftır

²⁸⁹ Müseldir

²⁹⁰ Müseldir

²⁹¹ Kaynak bulunamamıştır.

١٥٧٦- قالت عائشة: لفاطمة ابنة رسول الله صلى الله عليه وسلم إلا أبشرك أني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: " سيدات نساء أهل الجنة أربع: مريم ابنة عمران، وفاطمة ابنة رسول الله، وخديجة ابنة خويلد، وآسية ابنة مزاحم امرأة فرعون ". قال يعقوب: ابنة مراجم من هنا إلى آخر فضائل خديجة، عن الشيخ أبي الحسين بن المذهب، والجوهري، عن ابن مالك، عن عبد الله

1576- Hz. Âişe ؓ Rasûlullâh ﷺ'in kızı Fatıma'ya şöyle dediği nakledilir: " sana müjdeler olsun Rasûlullâh ﷺ şöyle dediğini işittim: " Cennet ehlinde olan kadınların efendileri dört kişidir, bunlar: imran'ın kızı Meryem, Rasûlullâh ﷺ'in kızı Fatıma ؓ, Hatice ؓ binti Huveylid ve Firavun'un eşi Asiye binti muzahim." ²⁹²

١٥٧٧- عن عبد الله بن أبي أوفى قال: " بشر رسول الله صلى الله عليه وسلم خديجة ببيت في الجنة، من قصب، لا صخب فيه، ولا نصب " .

1577- Sbdullah bin Ebi Avf demiştir: Rasûlullâh ﷺ Hz. Hatice ؓ'ı cennette, içinde gürültünün ve yorgunluğun olmadığı bir ev ile müjdeledi. ²⁹³

١٥٧٩- أن عبد الله بن جعفر، حدثه أنه سمع عليا يقول: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "خير نساها مريم بنت عمران، وخير نساها خديجة"

1579- Hz. Ali ؓ aktarıyor: Rasûlullâh ﷺ'i şöyle derken işittim: " kadınların en hayırlısı imran'ın kızı Meryem, bu ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hatice ؓ'dir." ²⁹⁴

١٥٨٠- عن علي قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "خير نساها خديجة، وخير نساها مريم بنت عمران رضي الله عنها".

²⁹² Hâkim Müstedrek c.3 sh:185

²⁹³ Müsned c.4 sh:356, Buhari c.7 sh:133, müslim c.4 sh:1888

²⁹⁴ Müsned c.1 sh:133, Buhari c.7 sh:133, müslim c.4 sh:1886, Tirmizi c.5 sh:702

1580- Hz. Ali ؑ demiştir: Rasûlullâh ﷺ buyurdu ki: " zamanındaki kadınların en hayırlısı imran'ın kızı Meryem, bu Metin kadınlarının en hayırlısı da Hatice ؑ'dır." ²⁹⁵

١٥٨١- إسماعيل بن أبي خالد قال: قلت لعبد الله بن أبي أوفى، أكان رسول الله صلى الله عليه وسلم بشر خديجة؟ قال: نعم "بشرها بيت في الجنة من قصب لا لغو فيه ولا نصب".

1581- İsmail bin Ebi Halid (Allah onlardan razı olsun) anlatıyor: Abdullah bin ebi Avf'a sordum; Rasûlullâh ﷺ Hatice'yi ؑ, müjdeledi mi ? Oda evet onu cennette, içinde boş iş ve yorgunluğun olmadığı bir ev ile müjdeledi diye cevap verdi. ²⁹⁶

١٥٨٢- عن عبد الله بن أبي أوفى قال: "بشر رسول الله صلى الله عليه وسلم خديجة بيت في الجنة من قصب، لا صخب فيه، ولا نصب".

1582- Abdullah bin ebi Avf'a demiştir: Rasûlullâh ﷺ Hatice ؑ'yi cennette içinde gürültü ve yorgunluğun olmadığı bir ev ile müjdeledi. ²⁹⁷

١٥٨٩- عن عائشة قالت: "ما غرت على امرأة، ما غرت على خديجة، ولقد هلكت قبل أن يتزوجني، - تعني النبي صلى الله عليه وسلم - بثلاث سنين لما كنت أسمعه يذكرها، ولقد أمره ربه عز وجل أن يبشرها بيت في الجنة من قصب، وإن كان ليذبح الشاة لم يهدي في خلالتها منها".

1589- Hz. Âişe ؑ demiştir: Hz. Hatice ؑ'ı kıskandığım kadar hiç bir kadını kıskanmadım. Benimle evlenmeden önce Rasûlullâh ﷺ, Hz. Hatice ؑ'yi anması beni helak etmişti. Allah (c.c) Rasûlullâh ﷺ'e, Hz. Hatice ؑ'yi cennete bir sarayla müjdelemesini emretti. Rasûlullâh ﷺ koyun kestiği zaman o etten Hz. Hatice ؑ'nın arkadaşlarına da ikram ederdi. ²⁹⁸

²⁹⁵ Müsned c.1 sh:133

²⁹⁶ Müsned c. 4 sh:355

²⁹⁷ Senedi sahihtir

²⁹⁸ Müsned c.6 sh:85

﴿Ammar bin Yasir'in Faziletleri﴾

١٥٩٦- عن أبي ليلى الكندي قال: جاء خياب إلى عمر فقال له عمر: "أدن فما أحد أحق بهذا المجلس منك إلا عمار" قال: "فجعل خياب يريه آثارا في ظهره مما عذبه المشركون"

1596- Ebu Leyla el- kundi ؓ demiştir: Habbab (rahimehullah) Hz. Ömer ؓ'ın yanına geldi. Hz. Ömer ؓ ona dedi ki: yaklaşık Ammar dışında bu meclisi hak eden kimse yoktur. (râvi) dedi ki: belinde, müşriklerin eziyetleri sonucunda oluşan yaraları göstermeye başladı.²⁹⁹

١٥٩٧- عن الهزيل، قال: أتى النبي صلى الله عليه وسلم فقيل: إن عمارا وقع عليه حائط فمات قال: "ما مات عمار".

1597- Huzeyl ؓ demiştir: Nebi ﷺ'in yanına gitti ve şöyle denildi: Ammar ؓ'ın üzerine duvar yıkıldı Ammar ؓ vefat etti. Dedi ki: Ammar ؓ vefat etmedi.³⁰⁰

١٥٩٨- عن مجاهد، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ما لهم ولعمار يدعوهن إلى الجنة، ويدعونه إلى النار وذاك ذأب الأشقياء الفجار".

1598- Mücahit (rahimehullah) demiştir: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "onlara ve Ammar'a ne oluyor! Onları cennete çağırıyor onlar ise onu, cehenneme çağırıyor. Bu da Facir Eşkiyaların alışkanlığıdır."³⁰¹

١٥٩٩- عن علي قال: كنت جالسا عند النبي صلى الله عليه وسلم فجاء عمار فاستأذن، فقال: "أذنوا له، مرحبا بالطيب المطيب"

1599- Hz. Ali ؓ demiştir: Nebi ﷺ'in yanında otururken Ammar ؓ geldi. Girmek için izin istedi Rasûlullâh ﷺ: "ona izin verin. Merhaba güzel ve hoş edici insan."³⁰²

²⁹⁹ İbni Sa'd c.3 sh:165

³⁰⁰ İbni Sa'd c.3 sh:254

³⁰¹ Buhâri c.1 sh:541

³⁰² Müsned c.1 sh99, Tirmizi c.5 sh:668

۱۶۰۰- عن عمرو بن شرحبيل قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "عمار ملئ إيماناً إلى مشائه".

1600- Amr bin Şerhebil ؓ demiştir: Rasûlullâh ﷺ buyurdular ki: "Ammar, iliklerine kadar iman doludur." ³⁰³

۱۶۰۱- عن عبد الله بن سلمة قال: جاء رجلان قد خرجا من الحمام متزلقين، متدهنين إلى علي، فقال: "من أنتما؟" قالا: نحن من المهاجرين، فقال: علي "المهاجر عمار بن ياسر".

1601- Abdullah bin Seleme ؓ demiştir: hamamdan çıkmış, süslenmiş bir halde iki adam Hz. Ali ؓ' nun yanına geldiler. Hz. Ali ؓ dedi ki: siz kimsiniz? Dediler ki: bizler muhacirlerdeniz. Hz. Ali ؓ dedi ki: muhacir: Ammar bin Yasir'dir. ³⁰⁴

۱۶۰۲- عن مجاهد، في قوله عز وجل: {ما لنا لا نرى رجلاً كنا نعدهم من الأشرار} [ص: ۶۲] قال: يقول أبو جهل في النار: أين عمار أين بلال؟

1602- Mücahit (Rahimehullah) şu ayet hakkında { (İnkârcılar) derler ki: Kendilerini dünyada iken kötülerden saydığımız kimseleri burada niçin görmüyoruz?} sad, 62 şöyle demiştir: Ebu cehil ateşin içinde iken diyecek ki: Ammar nerededir? Bilal nerededir? ³⁰⁵

۱۶۰۳- قالت عائشة "لعمار ملئ من كعبه إلى قرنه إيماناً".

1603- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Ammar, topuklarından tepesine kadar imanla doludur. ³⁰⁶

۱۶۰۴- عن الأشر قال: كان بين عمار، وخالد بن الوليد كلام فشكاه عمار إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن من يعاد عماراً يعاده الله، ومن يبغضه يبغضه الله، ومن يسبه يسبه الله" قال سلمة هذا أو نحوه.

³⁰³ Nesai c.8 sh:111, hâkim c.3 sh:392

³⁰⁴ Senedi sahihtir.

³⁰⁵ İbni Cerir, tefsir c.23 sh:116

³⁰⁶ Senedi sahihtir.

1604- Eşter (rahimehullah) demiştir: Ammar رضي الله عنه ile Halid bin Velid رضي الله عنه arasında bir anlaşmazlık vardı. Ammar رضي الله عنه onu Rasûlullâh ﷺ'e şikayet etti. Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: " **kim Ammar'ı düşman edinirse Allah'ı (c.c) düşman edinmiş olur. Kimde ona buğuz ederse Allah'a buğuz etmiş olur. Her kim de ona söverse Allah'a (c.c) sövmüş olur.**" Seleme dedi ki: (hadis) böyleydi veya bunun benzeriydi.³⁰⁷

١٦٠٥- عن علي أن عمارا استأذن علي النبي صلى الله عليه وسلم فقال: "الطيب المطيب
أذن له".

1605- Hz. Ali رضي الله عنه demiştir: Ammar رضي الله عنه Nebi ﷺ'e girmek için izin istedi Rasûlullâh ﷺ dedi ki: " **güzel ve hoş edici insan. Ona izin verin.**"³⁰⁸

١٦٠٦- قال عمرو بن العاص، "ما كنا نرى أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات وهو
يحب رجلا فدخله الله النار"، فقليل له: قد كان يستعملك، فقال: "الله أعلم أحبي أم تألفي
ولكنه كان يحب رجلا"، فقالوا: من هو؟ قال: "عمار بن ياسر"، قيل له: ذاك قبيلكم يوم
صفين، قال: "قد والله قتناه".

1606- Amr bin As رضي الله عنه dedi ki: bir adam öldüğü zaman, Rasûlullâh ﷺ onu seviyorsa, onun cehenneme gideceğini düşünmezdik. Ona şöyle dendi: Rasûlullâh ﷺ seni istihdam ediyordu (devlet işlerinde, bunun içinde seni seviyordur) beni sevdiğinden dolayı mı? yoksa benim samiyetimden dolayı mı? Allah bilir fakat o bir adamı seviyordu. Kim o diye sordular dedi ki: Ammar Bin Yasir رضي الله عنه ona denildi ki: sıffin gününde öldürdüğünüz adamdı o dedi ki: evet ne yazık ki onu biz öldürdük.³⁰⁹

³⁰⁷ Müsned c.4 sh:90, hâkim c.3 sh:389

³⁰⁸ Senedi sahihtir.

³⁰⁹ İbni Sa'd c.3 sh: 263

﴿ Yemen Ehli'nin Faziletleri ﴾

١٦٠٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سليمان بن داود قتنا عمران، عن قتادة، عن أنس، عن زيد بن ثابت، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم اطلع قبل اليمن، فقال: " اللهم أقبل بقلوبهم، واطلع من قبل كذا، فقال: اللهم أقبل بقلوبهم وبارك لنا في صاعنا ومدنا .

1607- Zeyd bin Sabit ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ Yemen'e doğru yöneldi ve "Allah'ım onların kalbindekini kabul eyle" dedi. Daha sonra başka yöne yöneldi ve "Allah'ım onların kalbindekini kabul eyle ve ölççeklerimizi bize bereketli kıl" dedi.³¹⁰

١٦٠٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى، عن إسماعيل قتنا قيس، عن أبي مسعود قال: أشار رسول الله صلى الله عليه وسلم بيده نحو اليمن فقال: "الإيمان ههنا، الإيمان ههنا، وإن القسوة وغلظ القلوب في الفدادين عند أصول أذناب الإبل، حيث يطلع قرنا الشيطان في ربيعة، ومضر" .

1608- Abdullah bin Mesud ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ, eliyle Yemen tarafını işaret etti ve şöyle buyurdu: "İman Yemen ehlindedir. İman Yemen ehlindedir. Kalplerin katılığı ve kasveti ise şeytanın iki boynuzu doğuncaya kadar, deve kuyruklarının arkasında giden ve sesler çıkaran Rabi'a ve Mudar kabilelerindedir."³¹¹

١٦٠٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن سعيد، عن ابن عون، عن محمد، عن أبي هريرة قال: قال أبو القاسم صلى الله عليه وسلم: "أتاكم أهل اليمن هم أرق أفئدة، الإيمان يمان والفقه يمان، والحكمة يمانية" .

1609- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Ebu'l Kasım şöyle buyurdu: "Yemen ehli size geldi. Onlar kalpleri en yumuşak olanlardır. İman, fıkıh ve hikmet Yemen ehlindedir."³¹²

³¹⁰ Ahmed, Müsned, 5/185; Tirmizi, 5/726

³¹¹ Ahmed, Müsned, 4/118; Buhari, 8/98

³¹² Buhari, 8/98; Müslim, 1/71-72

١٦١٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسماعيل قال: أنا الجريري، عن أبي مصعب، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: ونحايده نحو اليمن "الإيمان يمان، الإيمان يمان، الإيمان يمان، رأس الكفر المشرق، والكبر والفخر في الفدادين أصحاب الوبر".

1610- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ, eliyle Yemen tarafını işaret ederek şöyle buyurdu: "İman Yemen ehlinde-dir. İman Yemen ehlinde-dir. İman Yemen ehlinde-dir. Küfrün başı Doğu'dur. Kibir ve gurur ise deve sahipleri olan Feddadin kabilesindedir."³¹³

١٦١١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا روح قتنا ابن جريح، وعبد الله بن الحارث، عن ابن جريح قال: أخبرني أبو الزبير، أنه سمع جابر بن عبد الله قال عبد الله في حديثه: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول "غلط القلوب والجفاء في أهل المشرق، والإيمان في أهل الحجاز".

1611- Abdullah ؓ dedi ki: Nebi ﷺ'i şöyle derken işittim: "Kalp kaulığı ve nefret Doğu ehlinde-dir. İman ise Hicaz ehlinde-dir."³¹⁴

١٦١٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن قتادة، قال: كان النبي صلى الله عليه وسلم جالسا في أصحابه يوما فقال: "اللهم أنج أصحاب السفينة"، ثم مكث ساعة فقال: "قد استمرت"، فلما دنوا من المدينة قال: "قد جاءوا يقودهم رجل صالح" والذين كانوا في السفينة الأشعيرون كانوا أربعين رجلا، والذي قادهم عمرو بن الحمق الخزاعي.

1612- Katade rahimehullah dedi ki: Bir gün Nebi ﷺ ashâbı ile beraber oturuyordu ve şöyle buyurdu: "Allah'ım gemideki insanları kurtar. Bir müddet geçtikten sonra Allah Resûlü ﷺ "gemi yoluna devam etti" dedi. Gemi Medine'ye yaklaşınca, Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Geldiler, onları gemideki

³¹³ Ahmed, Müsned, 2/425; Buhari, 8/99

³¹⁴ Ahmed, Müsned, 3/334

salih bir adam kırk kişilik Eş'ari Kabilesi ve Amr bin Hamik el-Huzai yönlendirdi."³¹⁵

١٦١٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قشنا يزيد بن هارون قال: أنا ابن أبي ذئب، عن الحارث بن عبد الرحمن، عن محمد بن جبير بن مطعم، عن أبيه قال: بينا نحن مع رسول الله صلى الله عليه وسلم بطريق مكة إذ قال: "يطلع عليكم أهل اليمن، كأنهم السحاب هم خير من في الأرض"، فقال رجل من الأنصار: ولا نحن يا رسول الله؟ فسكت قال: ولا نحن يا رسول الله؟ فسكت قال: ولا نحن يا رسول الله؟ قال: في الثالثة كلمة ضعيفة: "إلا أتم".

1613- Cübeyr bin Mut'im dedi ki: Bir gün Rasûlullâh ﷺ ile Mekke yolundaydık şöyle buyurdu: "Aranızdan Yemen ehli kimseler çıkacaktır. Onlar bulut gibidirler, yeryüzündekilerin en hayırlılarıdır." Ensar'dan bir adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ biz en hayırlıları değil miyiz? Bunun üzerine Allah resulü sustu. Ensar'dan olan adam sorusunu tekrar etti. Üçüncü tekrar edişinde Allah resulü "Sizin dışındakilerin en hayırlılarıdır." dedi.³¹⁶

١٦١٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قشنا عبد الله بن يزيد قال: أنا حيوة قال: أخبرني بكر بن عمرو، أن مشرح بن هاعان، أخبره أنه سمع عتبة بن عامر يقول: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "أهل اليمن أرق قلوبا، وألين أفئدة، وأبجع طاعة".

1614- Ukbe bin Amir dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i şöyle buyururken işittim: "Yemen ehli, kalbi en yumuşak olan, yürekleri şefkat dolu olan ve itaate en düşkün olan kimselerdir."³¹⁷

١٦١٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قشنا عبد الله بن يزيد قشنا سعيد قال: حدثني شرحبيل بن شريك المعافري قال: سمعت علي بن رباح اللخمي يقول: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن مثل الأشعرين في الناس كصرار المسك".

³¹⁵ Abdurrezzak, Musannef, 11/54

³¹⁶ Ahmed, Müsned, 3/84; Buhari, 1/2/272

³¹⁷ Ahmed, Müsned, 4/154; Taberani, 6/204

1615- Uleyy bin Rebah dedi ki: Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Eş'ari kabilesinin misali, misk kokusunun bağ gibidir."³¹⁸

١٦١٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن يزيد قتنا عبد الله بن لهيعة بن عقبة الحضرمي أبو عبد الرحمن، عن عبد الله بن هبيرة السبائي، عن عبد الرحمن بن وعلة قال: سمعت ابن عباس يقول: إن رجلاً سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم عن سبأ ما هو أرجل أم امرأة أم أرض؟ فقال: "لا بل هو رجل ولد عشرة فسكن اليمن منهم ستة، وبالشام منهم أربعة، فأما اليمانيون فمذحج، وكندة، والأزد، والأشعرون، وأنمار، وحمير غير ماكلها. وأما الشامية فلخم، وجذام، وعاملة، وغسان".

1616- Abdullah bin Abbâs ؓ dedi ki: Bir adam Rasûlullâh ﷺ'e Sebe'in adam mı, kadın mı yoksa bir yer mi olduğunu sordu. Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "O on kabilesi olan bir adamdır. Bu kabilelerin altısı Yemen'de, dördü de Şam'dadır. Yemen'deki kabileler; Muzhac, Kinde, Uzd, Eş'ari'ler, Enmar, Himyer kabileleridir. Şam'dakiler ise; Lahm, Cüzam, Âmleh ve Ğas-san kabileleridir."³¹⁹

١٦١٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قتنا معمر، عن يحيى بن أبي كثير، عن أبي همام الشعباني قال: حدثني رجل من خثعم قال: كنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في غزوة تبوك فوقف ذات ليلة، واجتمع إليه أصحابه، فقال: "إن الله عز وجل أعطانني الليلة الكثيرين كنز فارس والروم وأمدني بالملوك ملوك حمير ولا ملك إلا الله، يأتون فيأخذون مال الله، ويقاتلون في سبيل الله، قالها ثلاثاً".

1617- Hasen kabilesinden bir adam dedi ki: Allah Resûlü ﷺ ile beraber Tebuk gazvesindeydik, bir gece vakti durdu ve ashâbı etrafında toplandı, dedi ki: "Muhakkak ki Allah ﷻ bu gece bana Fars ve Rum hazineleri olan iki hazine verdi. Beni Himyar hükümdarlarına karşı destekledi. Mülk, ancak Allah'ındır. Allah'ın malını alıp veriyorlar ve Allah yolunda savaşıyorlar." Allah Resulu bu sözü üç defa tekrar etti.³²⁰

³¹⁸ İbn-i Sa'd, 7/512

³¹⁹ Hakim, Müstedrek, 2/422; Tirmizi, 5/361

³²⁰ Ahmed, Müsned, 5/272; Abdurrezzak, Musannef, 11/48

١٦١٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق، قتنا معمر، عن أيوب، عن ابن سيرين، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أتاكم أهل اليمن هم أرق قلوبا، الإيمان يمان، والحكمة يمانية، والفقه يمان".

1618- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Allah Rasûlü şöyle buyurdu: "Yemen ehli size geldi. Onlar kalpleri en yumuşak olanlardır. İman, fıkıh ve hikmet Yemen ehлиндendir."³²¹

١٦١٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن قتادة، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "الإيمان يمان، إلى ههنا وأشار بيده حتى جذام صلوات الله على جذام".

1619- Katade rahimehullah dedi ki: Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Tâ şu-
raya kadar (eliyle Cüzam kabilesini işaret etti) iman Yemen ehлиндendir. Allah'ın salat-ı Cüzam'ın üzerine olsun."³²²

١٦٢٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا يزيد قال: أنا محمد، يعني: ابن عمرو، عن أبي سلمة، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أتاكم أهل اليمن هم أضعف قلوبا، وأرق أفئدة، الإيمان يمان، والحكمة يمانية".

1620- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Yemen ehli size geldi. Onlar kalpleri ve yürekleri en yumuşak olanlardır. İman ve hikmet Yemen ehлиндendir."³²³

١٦٢١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عفان قتنا حماد قال: أنا جبلة بن عطية، عن عبد الله بن عوف، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال هكذا، ووصف أنه طبق يديه وقال: "الإيمان يمان إلى حدس، وجذام".

³²¹ Abdurrezzak, Musannef, 11/52

³²² Abdurrezzak, Musannef, 11/52

³²³ Ahmed, Müsned, 2/502

1621- Abdurrahman bin Avf ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ yukarıdaki rivayetdeki gibi konuştu ve ellerini üst üste koyarak şöyle buyurdu: "İman Cüz-zam ve Hades'e kadar Yemen ehlinde dir."³²⁴

١٦٢٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن الحارث قال: حدثني حنظلة أنه سمع طاوسا يقول. قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أتاكم أهل اليمن هم أليّن قلوبا، وأرق أفئدة، الإيمان يمان، والحكمة يمانية". قال حنظلة: فقلت: يا أبا عبد الرحمن ما يعد اليمن؟ قال: المدينة

1622- Hanzala, Tavus'un şöyle dediğini işitti: Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Yemen ehli size geldi. Onlar kalpleri en yumuşak olanlardır. İman, fıkıh ve hikmet Yemen ehlinde dir." Hanzala dedi ki: Ey Ebu Abdurrahman! Yemen neresidir dedim. Medine'dir dedi.³²⁵

١٦٢٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو كامل قتنا إسرائيل قتنا أبو إسحاق، عن قيس بن أبي حازم قال: قال عبد الله بن مسعود: "الإيمان يمان".

1623- Kays bin Ebi Hazım dedi ki: Abdullah bin Mesud ؓ dedi ki: İman Yemen'dedir.³²⁶

١٦٢٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حيوة بن شريح قتنا بقة قتنا بحير بن سعيد، عن خالد بن معدان، عن عتبة بن عبد، أنه قال: إن رجلا قال: يا رسول الله، العن أهل اليمن فإنهم شديد بأسهم، كثير عددهم، حصينة حصونهم قال: "لا"، ثم لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم الأعجمين، وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إذا مروا بكم يسوقون نساءهم، يحملون أبناءهم على عواتقهم، فإنهم مني، وأنا منهم".

1624- Utbe bin Abd es-Sülemî dedi ki: Bir adam, ey Allah'ın Resulü Yemen ehline lanet et. Çünkü onlar aşırı sert, sayıları çok ve sarayları sağlam

³²⁴ Ahmed, Müsned, 2/50233

³²⁵ Ahmed, Müsned, H.No: 8942; bkz. Buhari, 4388

³²⁶ Heysemi, 10/59; Taberani, 10/113

kimselerdir dedi. Allah Resûlü ﷺ hayır dedi ve acemlere lanet etti ve dedi ki: "Onlar sizle karıştırdıklarında kadınlarını gönderirler ve kölelerini serbest bırakırlar onlar (Yemen ehli) bendendir ben de onlardanım."¹²⁷

﴿Müminlerin Annesi Hz. Âşe'nin ve Diğer Yemen Ehlinin Fazileti﴾

۱۶۲۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا المطلب بن زياد، عن أبي إسحاق، أن رجلا وقع في عائشة وعابها، فقال: له عمار "ويحك ما تريد من حبيبة رسول الله صلى الله عليه وسلم، ما تريد من أم المؤمنين فانا أشهد أنها زوجته في الجنة"، بين يدي علي وعلي ساكت

1625- Ebu İshak dedi ki: Bir adam Âşe'ye geldi ve onu ayıpladı. Ammar, o adama, Hz. Ali'nin huzurunda, yazıklar olsun sana Rasûlullâh'ın sevgilisinden Ve müminlerin annesinden ne istiyorsun. Şahitlik ederim ki, o Cennette olan kimsenin hanımıdır. Hz. Ali bu durumda sessiz kaldı.¹²⁸

۱۶۲۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي قال: ثنا أم عمر ابنة حسان بن زيد قالت: وحدثني يعني سعيد بن يحيى بن قيس بن عيس، عن أبيه، أن عائشة كانت تقول: "لا يفتقني إنسان في الدنيا، إلا تبرأت منه في الآخرة"

1626- Saif bin Yahya bin Kays babasından şöyle aktardı: Hz Âşe şöyle diyordu: Dünya'da insanın beni azarladığı her hususta, ahirette temize çıkarım.¹²⁹

۱۶۲۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن الزهري، عن عروة، عن عائشة أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لها: "هذا جبريل وهو يقرأ عليك السلام" فقالت: وعليه السلام ورحمة الله وبركاته، ترى ما لا نرى

¹²⁷ Ahmed, Müsned, 4/184

¹²⁸ Tirmizi, 5/707; Buhari, 7/106

¹²⁹ İbn-i Hacer, Matalib-i'l Aliyye, 4/129

1627- Urve ؓ, Hz. Âişe ؓ'dan rivayetle dedi ki: Rasûlullâh ﷺ Hz. Âişe'ye şöyle dedi: "Bu Cebrail'dir ve sana selam söylüyor." Hz. Âişe ؓ dedi ki: Allah'ın selamı rahmeti ve bereketi onun üzerine olsun. Muhakkak ki sen bizim görmediğimizi görüyorsun.³³⁰

١٦٢٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عثمان بن عمر قال: أنا ابن أبي ذئب، عن الحارث، عن أبي سلمة، عن عائشة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "فضل عائشة على النساء، كفضل الثريد على الطعام"

1628- Âişe ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Âişe'nin diğer kadınlar üzerindeki üstünlüğü, tirit yemeğinin diğer yemeklere olan üstünlüğü gibidir."³³¹

١٦٢٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن الزهري، عن يحيى بن سعيد بن العاص، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم استعذر أبا بكر من عائشة، ولم يحش النبي صلى الله عليه وسلم أن ينالها أبو بكر بالذي نالها، فرقع أبو بكر يده فطم في صدر عائشة، فوجد من ذلك النبي صلى الله عليه وسلم، وقال لأبي بكر: "ما أنا بمستعذك منها بعد فعلتك هذه".

1629- Yahya bin Said bin el-As dedi ki: Rasûlullâh ﷺ Ebubekir ؓ'dan Hz. Âişe ؓ'dan dolayı özür diledi ve Nebi ﷺ Ebubekir ؓ'nun Hz. Âişe'ye gideceğinden korkmadı. Ebubekir ؓ elini kaldırdı ve Hz. Âişe'nin göğsüne vurdu. Nebi ﷺ bunu görünce Ebubekir'e "bunu yaptıktan sonra senden özür dileyecek değilim" dedi.³³²

١٦٣٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن الزهري قال: كنت عند الوليد وكاد أن يتناول عائشة، فقلت له: يا أمير المؤمنين، ألا أحدثك عن رجل من أهل الشام وكان أوتي حكمة قال: من هو؟ قلت: هو أبو مسلم الخولاني، وسمع أهل

³³⁰ Ahmed, Müsned, 6/150; Buhari, 7/106

³³¹ Ahmed, Müsned, 6/159; Buhari, 6/447-471

³³² İbn-i Sa'd, 8/81

الشام كادوا يتألون من عائشة، فقال: " ألا أخبركم بمثلكم ومثل أمكم هذه، كمثل عيين في رأس، يؤذيان صاحبهما ولا يستطيع أن يعاقبهما، إلا بالذي هو خير لهما قال: لسكت ". ذكره الزهري، عن أبي إدريس، عن أبي مسلم

1630- Zühri dedi ki: Emevi Halifesi Velid bin Abdülmelik'in yanında idim. Neredeyse Hz. Âişe hakkında konuşacaktı ki, ey müminlerin emiri, sana Şam ehlinen kendisine hikmet verilen adamı haber vereyim mi? Dedim. Kimdir o? Dedi. Dedim ki: O Ebu Müslim el-Havlani'dir. O, Şam ehli neredeyse Hz. Âişe ﷺ hakkında konuşacaklarken dinledi ve onlara: Size, sizin ve annenizin durumunu haber vereyim mi? dedi ve ekledi onun (Hz. Âişe) misali baştaki iki göz gibidir. Gözler sahiplerine eziyet verse de kişi onları ancak onlardan daha hayırlısıyla değiştirebilir. Zühri dedi ki: Velid bunu duyunca sustu.³³³

١٦٣١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن أبيه، عن أبي إسحاق، عن عريب بن حميد قال: جاء رجل إلى علي فوق في عائشة فقام عمار فقال: "أخرج مقبوحا منبوحا، والله إنها لزوجة رسول الله في الدنيا والآخرة".

1631- Ureyb bin Hamîd dedi ki: Ali ﷺ'ya bir adam geldi ve Hz. Âişe ﷺ hakkında konuştu. Ammar bin Yasirؓ kalktı ve "Menfur ve aşağılık bir halde buradan çık. Vallahi o Allah Resûlü ﷺ'in Dünya ve ahirette hanımıdır." Dedi.³³⁴

١٦٣٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع قتنا شعبة قال: حدثني عمرو بن مرة، عن مرة، عن أبي موسى قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "كمل من الرجال كثير، ولم يكمل من النساء إلا آسية". قال: يحيى: امرأة فرعون، ومريم ابنة عمران، وإن فضل عائشة على النساء كفضل الثريد على سائر الطعام.

1632- Ebu Musa El Eş'ari dedi ki: Nebi ﷺ şöyle buyurdu: "Erkeklerden kemale erenler çoktur. Fakat kadınlardan kemale erenler; Firavun'un hanımı Asiye, Meryem binti İmran'dır. Âişe ﷺ'in kadınlara üstünlüğü, tirit yemeği-nin diğer yemeklere olan üstünlüğü gibidir."³³⁵

³³³ İsnadı Sahihdir.

³³⁴ İbn-i Sa'd, 8/65; Tirmizi, 5/707

³³⁵ Buhari, 3769; Müslim, 2431

۱۶۳۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا وكيع، عن إسماعيل بن أبي خالد، عن مصعب بن إسحاق بن طلحة وقال وكيع مرة: عن عائشة قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لقد رأيت عائشة في الجنة كأنني أنظر إلى بياض كفيها، ليهون بذلك علي عند موتي".

1633- Veki', Hz. Âişe ؓ'dan dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Âişe ؓ'yı cennette beyazlara bürünmüş ve ölüm anında beni bununla rahatlatır bir halde gördüm."³³⁶

۱۶۳۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا يحيى بن سعيد، عن زكريا، عن عامر، عن أبي سلمة، عن عائشة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "إن جبريل يقرأ عليك السلام" قالت: وعليه ورحمة الله أو وعليه السلام ورحمة الله.

1634- Ebu Seleme b. Abdurrahman (rahimehullah) Hz. Âişe ؓ'dan dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Cibril (aleyhisselam) sana selam söylüyor. Hz. Âişe ؓ: Ve aleyhi ve rahmetullah veya aleyhisselam ve rahmetullah dedi.³³⁷

۱۶۳۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا سفيان، عن مجالد، عن الشعبي، عن أبي سلمة بن عبد الرحمن، عن عائشة قالت: يا رسول الله، رأيتك واضعا يدك على معرفة الفرس وأنت تكلم رجلا، وقال مرة: قالت عائشة رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم واضعا يده على معرفة رأس فرس وهو يكلم دحية الكلبي قالت: رأيتك واضعا يدك على معرفة فرس دحية الكلبي وأنت تكلمه قال: أو رأيته؟ قالت: نعم، قال: "ذاك جبريل، وهو يقرئك السلام" قالت: وعليه السلام ورحمة الله وبركاته، جزاه الله خيرا من صاحب ودخيل، فنعمة صاحب ونعم الدخيل ". قال سفيان: الدخيل: الضيف.

1635- Ebu Seleme bin Abdurrahman Hz. Âişe ؓ'dan dedi ki: Hz. Âişe ؓ dedi ki: Ey Allah'ın resulü! Seni elini atın nişanesine koymuş ve bir adamla konuşurken gördüm. Başka bir defa ise dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i elini atın ni-

³³⁶ Ahmed, Müsned, 6/138; İbn-i Sa'd, 8/65

³³⁷ Ahmed, Müsned, 6/150

şanesine koymuş ve Zühre el-Kelbi ile konuşurken gördüm. Rasûlullâh ﷺ: "Sen onu gördün mü?" dedi. Hz. Âişe ؓ, evet dedi. Rasûlullâh ﷺ: "O Cibril (aleyhisselam)"dır. Ve sana selam söyledi" dedi. Hz. Âişe ؓ dedi ki: Ve aleyhisselam ve rahmetullahi ve berakatuhu. Dost ve misafir olmasından dolayı Allah ona hayır nasip etsin. O ne güzel dost ve ne güzel misafirdir.³³⁸

١٦٣٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع قال: حدثنا هارون بن أبي إبراهيم، عن عبد الله بن عبيد قال: استأذن ابن عباس، على عائشة في مرضها الذي ماتت فيه، فأبت أن تأذن له فلم يزل بها حتى أذنت له فسمعها وهي تقول: "اعوذ بالله من النار" قال: يا أم المؤمنين "إن الله عز وجل قد أعاذك من النار، كنت أول امرأة نزل عذرها من السماء".

1636- Abdullah Bin Ubeyd ؓ dedi ki: İbn-i Abbas ؓ, Hz. Âişe ؓ ölüm döşeğindeyken yanına girmek için izin istedi. Hz. Âişe ؓ, akşam oluncaya kadar izin vermedi. İbn-i Abbas ؓ 'nın gitmediğini görünce ona izin verdi. İbn-i Abbas ؓ yanına gelince Hz. Âişe ؓ şöyle diyordu: Cehennem ateşinden Allah'a sığınırım. İbn-i Abbas: Ey müminlerin annesi! Allah ﷻ seni ateşten korudu. Ki sen göklerden bir kararla temizle çıkan bir kadınsın dedi.³³⁹

١٦٣٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع قتنا ابن أبي خالد، عن قيس قال: بعث النبي صلى الله عليه وسلم عمرو بن العاص في غزوة ذات السلاسل قال: قال عمرو بن العاص قلت: يا رسول الله، من أحب الناس إليك؟ قال: "عائشة" قال: قلت إنما أقول من الرجال؟، قال: "أبوها".

1637- Kays ؓ dedi ki: Nebi ﷺ, Amr Bin As ؓ'yu Zatü's selasil seriyesinin komutanı olarak gönderdi. Amr Bin As ؓ Rasûlullâh ﷺ'e dedi ki: Ey Allah'ın Resulü ﷺ insanlardan en çok sevdiğin kişi kimdir? Allah resulü ﷺ dedi ki: "Âişe ؓ'dır." Amr Bin As ؓ erkeklerden kimdir? diye sorunca, Allah Resulü ﷺ: "Âişe'nin babası Ebubekir ؓ'dur." dedi.³⁴⁰

³³⁸ Ahmed, Müsned, 6/74,146

³³⁹ Ahmed, Müsned, 6/276,349

³⁴⁰ Tirmizi, 5/706; Nesai, 8/157

١٦٣٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن إدريس قال: سمعت هشاما، عن أبيه، عن عائشة قالت: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أريتك في المنام مرتين ورجل يحملك في سرقة من حرير فيقول: هذه امرأتك، فأقول: إن يك هذا من عند الله يمضه".

1638- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ bana şöyle buyurdu: "Seni iki defa rüyamda gördüm. Bir adam seni kırmızı bir devenin üzerinde taşıyordu. Bana bu kadın senin hanımındır diyordu. Şayet o rüya Allah'tan ise³⁴¹ bu durum gerçekleşmiştir."³⁴²

- حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، وابن خثيم، عن ابن أبي مليكة، عن ذكوان مولى عائشة أنه استأذن لابن عباس على عائشة وهي تموت وعندها ابن أخيها عبد الله بن عبد الرحمن، فقال: هذا ابن عباس يستأذن عليك وهو من خير بنيك، فقالت: دعني من ابن عباس، ومن تزكيتك، فقال لها عبد الله بن عبد الرحمن: إنه قارئ لكتاب الله فقيه في دين الله، فأذني له ليسلم عليك، وليودعك، قالت: فأذن له إن شئت، قال: فأذن له فدخل ابن عباس ثم سلم وجلس، فقال: "أبشري يا أم المؤمنين فوالله ما بينك وبين أن يذهب عنك كل أذى ونصب - أو قال: وصب - وتلقى الأحبة محمدا وحزبه، أو قال أصحابه، إلا أن يفارق روحك جسدك"، فقالت: وأيضا، فقال: ابن عباس: "كنت أحب أزواج رسول الله صلى الله عليه وسلم إليه، ولم يكن ليحب إلا طيبا، وأنزل الله عز وجل براءتك من فوق سبع سموات، فليس في الأرض مسجد إلا هو يتلى فيه آناء الليل وآناء النهار، وسقطت قلادتك ليلة الأبواء فاتحس النبي صلى الله عليه وسلم في المنزل والناس معه في ابتغائها، أو قال: في طلبها حتى أصبح القوم من غير ماء، فأنزل الله عز وجل {فتيمموا صعيدا طيبا} [النساء: ٤٣] الآية. فكان في ذلك رخصة للناس عامة في سببك، فوالله إنك لمباركة"، فقالت: دعني يا ابن عباس من هذا، فوالله لوددت لو أني كنت نسيا منسيا

1639- Hz. Âişe ؓ'nin azatlısı Zekvan ؓ dedi ki: Hz. Âişe, ölüm döşeğinde iken yanında yeğeni Abdullah bin Abdurrahman ؓ vardı. O sırada İbn-i

³⁴¹ Mütercim: Bu rüya hakır zira Rasûlullâh'ın rüyaları sadık rüyalardır.

³⁴² Ahmed, Müsned, 6/161; Buhari, 12/499

Abbas ؓ 'nın Hz. Âişe'yi görmek istediğini haber verdim. İbn-i Abbas ؓ senin en hayırlı evlatlarından dedim. Fakat Hz. Âişe, İbn-i Abbas ؓ 'ya ve tezkiyesine ihtiyacım yok dedi. Bunun üzerine Abdullah bin Abdurrahman şöyle dedi: İbn-i Abbas ؓ Allah'ın kitabını okuyan ve fakih bir kimsedir, izin ver ona sana selam versin ve seninle vedalaşsın. Hz. Âişe ؓ, diler-sen izin ver dedi. Abdullah, İzin verdi ve İbn-i Abbas ؓ içeri girdi, selam verip oturdu. Daha sonra dedi ki: Müjdeler olsun ey müminlerin annesi, sana isabet eden hastalık ve eziyetler ancak ruhunu ve bedenini senden ayırır fakat bunlarla sevgilin Muhammed ﷺ'e kavuşacaksın. Hz. Âişe: Evet aynen öyledir dedi. İbn-i Abbas ؓ devam etti; Zira sen Rasûlullâh ﷺ'in en sevdiği hanımısın ve Rasûlullâh ancak temiz olanları sever. Aynı şekilde Allah ﷻ seni yedi sema gökten indirdiği hükümle temize çıkardı. Yeryüzünün tüm mescitlerinde gece ve gündüz vakitlerinde bu ayet tilavet ediliyor. Sen, Ebva'da kolyeni düşürdün, Rasûlullâh ve ashab-ı kolyeyi bulmak için evlerine dönmediler. Nihayet suları bitmiş bir halde sabahladılar. Bunun üzerine Allah ﷻ, "**Temiz bir toprak ile teyemmüm edin...**" ayetini indirdi. Böylece senin vesilenle bu ayet tüm insanlara ruhsat oldu. Vallahi sen mübarek bir kadınsın Hz. Âişe ؓ İbn-i Abbas ؓ 'ya, bana bunları anlat zira ben tamamen unutuldum ve bunları duyunca sevindim dedi.³⁴³

١٦٤٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان، عن ليث، عن رجل قال: قال ابن عباس "إنما سميت أم المؤمنين، لتسعدني وإنه لاسمك قيل أن تولدي".

1640- İbn-i Abbas ؓ Hz. Âişe ؓ'ya dedi ki: Mutlu olasın diye müminlerin annesi olarak isimlendirildin. Muhakkak ki bu isim sen doğmadan önce de senin ismindir.³⁴⁴

١٦٤١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يعقوب قتنا أبي، عن أبيه، عن عروة، عن عائشة قالت: "كان رسول الله صلى الله عليه وسلم في حجري حين نزل به الموت".

1641- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ ölüm esnasında benim odamdaydı.³⁴⁵

³⁴³ Ahmed, Müsned, 6/349; Hakim, Müstedrek, 4/8

³⁴⁴ Ahmed, Müsned, 1/220,276

³⁴⁵ Ahmed, Müsned, 6/48,74; Buhari, 3/255

١٦٤٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا زيد بن الحباب قتنا عمر بن سعيد قتنا عبد الله بن أبي مليكة، عن ذكوان مولى عائشة، عن عائشة، أن درجا أتى عمر بن الخطاب فنظر إليه ونظر إليه أصحابه فلم يعرفوا قيمته فقال: أتأذنون لي إن أبعث به إلى عائشة لحب رسول الله صلى الله عليه وسلم إياها؟ فقالوا: نعم، فأتى به عائشة ففتحته وقيل لها: هذا أرسل به عمر بن الخطاب، فقالت: "ماذا فتح علي ابن الخطاب بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم اللهم لا تقني لعطية لقال".

1642- Hz. Âişe ؓ'nin azatlısı Zekvan ؓ dedi ki: Ömer bin Hattab ؓ'ya bir mücevher sandığı getirildi. Ömer ؓ ve ashabı bu sandığa baktılar fakat değerini biçemediler. Hz. Ömer ؓ dedi ki: İzin verirsiniz bunu Allah Rasûlü'nün ona duyduğu sevgi dolayısıyla Hz. Âişe'ye gönderelim. İnsanlar kabul ettiler. Hz. Âişe'ye sandık getirildi ve Hz. Âişe sandığı açtı. Ona bunu Hz. Ömer ؓ gönderdi denilince; İbn-i Hattab ؓ'a Resulullah'tan sonra ne fetihler, ne ganimetler nasip edildi. Allah'ım beni gelecek yılın istihkaklarının dağıtılacağı vakte bırakma! dedi.³⁴⁶

١٦٤٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن قتنا سفيان، عن أبي إسحاق، عن مصعب بن سعد قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "فضل عائشة على النساء، كفضل الثريد على الطعام".

1643- Musab bin Sa'd ؓ dedi ki: Hz. Âişe ؓ'nin kadınlara olan üstünlüğü, tirit yemeğinin diğer yemeklere olan üstünlüğü gibidir.³⁴⁷

١٦٤٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن سعيد، عن عمر بن سعيد قال: أخبرني ابن أبي مليكة قال: استأذن ابن عباس، على عائشة قبيل موتها وهي مغلوبة فقالت: إني أخشى أن يشي علي، فقيل لها: ابن عم رسول الله، ومن وجوه المسلمين قالت: ائذنوا له، فقال: "كيف تجدنيك يا أمه؟" قالت: بخير إن اتقيت قال: "فإنك بخير إن شاء الله إن

³⁴⁶ Heysemi, 807. İsnadı sahihtir.

³⁴⁷ Ahmed, Müsned, 6/159

اتقيت، زوجة رسول الله صلى الله عليه وسلم ولم ينكح يكرًا غيرك ونزل عذرك من السماء" ، فدخل ابن الزبير خلفه، فقالت: دخل ابن عباس فأنى، وددت أنى كنت نسيا منسيا .

1644- İbn-i Ebi Müleyke rahimehullah dedi ki: İbn-i Abbas ؓ Hz. Âişe ölüm döşeğindeyken onu ziyaret etmek istedi. Hz. Âişe, beni övmesinden korkuyorum deyince, ona o Allah Resulü'nün amcası oğludur ve insanların önde gelenidir denildi. Bunun üzerine ona izin verin gelsin dedi. İbn-i Abbas içeri girdi ve kendini nasıl hissediyorsun? Dedi. Hz. Âişe: Şayet Allah'tan korkuyorsam iyiyimdir dedi. İbn-i Abbas devamla şöyle dedi: Sen muhakkak hayırlısın, zira Rasûlullâh'ın hanımısın ve Resulullah senden başka bakire kimseyle evlenmedi ve senin temize çıkman gökten indirildi. İbn-i Abbas çıktıktan sonra, İbn-i Zübeyr ؓ içeri girdi ve Hz. Âişe ona, İbn-i Abbas bana geldi ve beni övdü çok sevindim çünkü tamamen unutturulmuştum dedi.³⁴⁸

۱۶۴۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا معاوية بن عمرو قتنا زائدة نا عبد الله بن عبد الرحمن بن معمر قال: سمعت أنسا يقول: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "إن فضل عائشة على النساء، كفضل الثريد على الطعام" .

1645- Abdullah bin Abdurrahman ؓ dedi ki: Enes Bin Malik ؓ'yu şöyle derken işittim: Allah Resûlü ﷺ buyurdu ki: Âişe'nin kadınlara fazileti, tirit yemeğinin diğer yemeklere olan üstünlüğü gibidir.³⁴⁹

۱۶۴۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا معاوية قتنا زائدة قال: نا عبد الملك بن عمير، عن موسى بن طلحة قال: "ما رأيت أحدا قط كان أفصح من عائشة" .

1646- Musab bin Talha ؓ dedi ki: Kesinlikle Âişe'den daha fasih konuşan kimseyi görmedim.³⁵⁰

۱۶۴۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن آدم قتنا إسرائيل، عن أبي إسحاق، عن عريب بن حميد قال: رأى عمار يوم الجمل جماعة، فقال: ما هذا؟ فقالوا: رجل يسب

³⁴⁸ Ahmed, Müsned, 6/349

³⁴⁹ Ahmed, Müsned, 6/159

³⁵⁰ Tirmizi, 5/705

عائشة ويقع فيها، قال: قمشى إليه عمار، فقال: "اسكت مفوحا منبوحا، أتقع في حبة رسول الله إنها لزوجه في الجنة".

1647- Ureyb bin Hamîd dedi ki: Ammar bin Yasir ؓ, Cemel Vakası gününde bir topluluk gördü ve bunlar kimdir? diye sordu. Hz. Âişe ؓ'ya dil uzatan ve küfür eden bir adamdır dediler. Ammar ؓ o adamın yanına gitti ve şöyle dedi: Menfur ve aşağılık bir halde sesini kes. Zira o ؓ Allah Rasûlü ؓ'in sevgilisi ve cennetteki hanımıdır.³⁵¹

١٦٤٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر قتنا شعبة، عن الحكم قال: سمعت أبا وائل قال: لما بعث علي، عمارا، والحسن، إلى الكوفة ليستقرهم، فخطب عمار فقال: "إني لأعلم أنها زوجته في الدنيا والآخرة، ولكن الله ابتلاكم لتعوه أم إياها".

1648- Hakem dedi ki: Ebu Vâil (rahimehullah)'ı şöyle derken işittim. Hz. Ali ؓ Ammar ve Hasan ؓ 'yı Kufe'ye yardım etmek için gönderince Ammar bin Yasir ؓ Hz. Âişe'ye karşı savaşınlara şöyle dedi: Kesinlikle biliyorum ki Hz. Âişe Allah Resulü ؓ'in dünyada ve ahirette hanımıdır. Muhakkak Allah sizi Allah'ın hükmüne veya Hz. Âişe'ye tabii olmanız için imtihan etti.³⁵²

١٦٤٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن يزيد قتنا سعيد، يعني: ابن أبي أيوب قال: حدثني عقيل، عن ابن شهاب، أن عائشة قالت: "قبض رسول الله صلى الله عليه وسلم في بيتي، وفي يومي وعلى صدري، وكان آخر ما أصاب من الدنيا ريقى، مضغت له السواك فناولته إياه".

1649- İbn-i Şihab rahimehullah dedi ki: Hz. Âişe şöyle dedi: Allah Resûlü ؓ benim evimde ve göğsüme yaslanmış bir halde vefat etti. Dünya'da ona en son ulaşan şey benim tükürüğümdür, çünkü onun için misvağı ısırdım ve o misvakla dişini temizledim.³⁵³

³⁵¹ İbn-i Sa'd, 8/65; Tirmizi, 5/707

³⁵² Ahmed, Müsned, 4/265; Buhari, 7/106

³⁵³ Buhari, 8/138,44

١٦٥٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو المغيرة، قتنا صفوان بن عمرو قال: حدثني شريح بن عبيد، عن عبد الرحمن بن عائذ الأزدي، عن عمرو بن عبسة السلمي قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يعرض يوما خيلا وعنده عينة بن حصن بن بدر الفزاري فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: "أنا أفرس بالخيال منك"، فقال عينة: وأنا أفرس بالرجال منك، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "وكيف؟" قال: خير الرجال رجال يحملون سيوفهم على عواتقهم جاعلوا رماحهم على مناسج خيولهم لابسوا البرود من أهل نجد، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "كذبت بل خير الرجال رجال أهل اليمن، والإيمان يمان إلى لخم، وجذام. وعاملة، وماكول حمير خير من آكلها وحضرموت خير من بني الحارث، وقيلة خير من قيلة، وقيلة شر من قيلة، والله ما أبالي أن يهلك الحارثان كلاهما، لعن الله الملوك الأربعة جمداء، ومخوسا، ومشرحا، وأبضعة، وأختهم العمردة"، ثم قال: "أمرني ربي عز وجل أن ألعن قريشا مرتين، فلعتهم، وأمرني أن أصلي عليهم مرتين، فصليت عليهم مرتين، ثم لعن قبائل قسماهم" ثم قال: "عصية عصت الله ورسوله غير قيس، وجعدة، وعصمة"، ثم قال: "لأسلم، وغفار، ومزينة، وأخلاقهم من جهينة خير من بني أسد، وتميم، وغطفان، وهوازن، عند الله يوم القيامة"، ثم قال: "شر قبيلتين في العرب قسماهما وأكثر القتال في الجنة مذحج". قال صفوان: وماكول حمير خير من آكلها قال: من مضى خير ممن بقي

1650- Amr İbn-i Ubse es-Sulemi dedi ki: Bir gün Allah Resulü ﷺ bir at gosteriyordu ve yanında Uyeyne bin Hısn vardı. Allah Rasûlü ona, ben atları senden daha iyi bilirim dedi. Uyeyne bin Hısn ise ben de adamları senden iyi tanırım dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz nasıl? diye sordu. Dedi ki adamların en hayırlısı, kılıçlarını boyunlarında taşıyan, mızraklarını hayvanların sırtlarında taşıyan ve burde giyen Necid kavminden kimselerdir. Allah Resulü ﷺ dedi ki: "Hayır! yalan söyledin. Erkeklerin en hayırlısı Yemen ehlinin erkekleridir ve iman Lahm, Cüzam ve Âmleh'e kadar Yemen'dedir. Vefat edenler, yaşıyor olanlardan daha hayırlıdır. Hadramevt kabilesi Haris oğullarından, herhangi bir kabile diğerinden daha hayırlıdır. Veya bir kabile diğerinden daha şerlidir. Vallahi Harisilerin helak olmasına üzülecek değilim. Allah şu dört hükümdara lanet etsin; Cemda', Mehuse, Muşrih, Ubdia' ve

onların kardeşlerinden olan Amride. Sonra Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "Rabbim bana Kureyş'e iki kere lanet etmemi ve iki kere salat etmemi emretti. Bende bunları yaptım." Sonra bazı kabilelerin isimlerini vererek onlara lanet etti. Dedi ki: "Kays, Ce'de ve Aseme dışında Useyye kabilesi Allah'a ve Rasûlü'ne isyan etti. Eslem, Gıfar, Müzeynete ve onların içindeki Cüheyne; Esed, Temim, Ğatafan ve Hevazın Kabilelerinden kıyamet gününde Allah ﷻ yanında daha hayırlıdır." Sonra Araplardan şerli olan iki kabilenin ismini söyledi. "Cennette en fazla bulunan kabile Muzhac Kabilesidir dedi.

Safvan dedi ki: Yenilenler, yiyenden daha hayırlıdır cümlesinden kasıt; Vefat edenler, yaşıyor olanlardan daha hayırlıdır.³⁵⁴

١٦٥١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا علي بن حفص قال: أنا شعبة، عن رجل يقال له عبد الله بن عمرو، عن عمرو بن مرة، عن خيثمة، أنه سمعه منه قال: سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم أي الناس خير؟ قال: "أهل اليمن"

1651- Huseyme, Amr b. Murre'den şunu duydu: Rasûlullâh ﷺ'e İnsanların en hayırlısı soruldu. Dedi ki: "Yemen ehlidir."³⁵⁵

١٦٥٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسين قتنا شعبة قال: أنا رجل يقال له عبد الله، من قوم عمرو بن مرة، وكان يؤمهم بعدما مات، عن عمرو بن مرة، عن خيثمة بن عبد الرحمن، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم سئل: أي الناس خير؟ قال "أهل اليمن"

1652- Huseyme b. Abdirrahman dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'e İnsanların en hayırlısı soruldu ve dedi ki: "Yemen ehlidir."³⁵⁶

١٦٥٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قتنا معمر، عن قتادة قال: رأى عمر امرأة في زيتها فقال: أترين قرابتك النبي صلى الله عليه وسلم تغني عنك من الله شيئاً؟ فذكرت ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "إنه ليرجو شفاعتي صدا وسلهب"

³⁵⁴ Ahmed, Müsned, 4/81

³⁵⁵ Mürsel, ricalleri sikadır.

³⁵⁶ Mürsel, ricalleri sikadır.

1653- Katade dedi ki: Ömer رضي الله عنه elbiseler içerisinde bir kadın gördü ve ona, peygambere olan yakınlığın seni Allah'a karşı koruyacak mı zannediyorsun? dedi. Bu durumu Nebi ﷺ'e anlattım dedi ki: "Sadde ve Salheb Kabilesi benim şefaati umuyorlar."³⁵⁷

١٦٥٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن خلاد بن عبد الرحمن، عن أبيه أنها أم هانئ ابنة أبي طالب وأنه قال: "إنه لترغب في شفاعتي خاء وحكم". قال: عبد الرزاق خاء وحكم، قيلتان: خاء خولان وحكم مدحج.

1654- Abdurrahman dedi ki: O kadın Ummu Hâni binti Ebi Talip'tir. Abdurrahman devam etti Hâ' ve Hakem kabilesi benim şefaati ister. Abdurrezzak dedi ki: Hâ' ve Hakem iki kabiledir. Hâ' Havlan kabilesi, Hakem ise Muzhac kabilesidir.³⁵⁸

١٦٥٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا يحيى، عن حميد، عن أنس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "يقدم عليكم أقوام، هم أرق منكم أفئدة"، فقدم الأشعريون فيهم، أو منهم أبو موسى، فجعلوا لما دنوا من المدينة يرتجزون ويقولون: غدا نلقى الأحبة محمدا وحزبه

1655- Enes Bin Malik dedi ki: Sizden önce bazı kavimler yaşamıştır. Onlar yürekleri en yumuşak olan kimselerdir ve yine sizden önce Eş'arı'ler yaşamıştır ki Ebu Musa onlardandır. Medine'ye yaklaştıkları zaman yavaş hareket ediyor ve yarın sevgili Muhammed ﷺ'e ve ashabına ulaşacağız derler.³⁵⁹

١٦٥٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا علي بن حفص قال: أنا ورقاء، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أتاكم أهل اليمن، هم أضعف قلوبا، وأرق أفئدة، الإيمان يمان والحكمة يمانية".

1656- Ebu Hureyre رضي الله عنه dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Size Yemen ehli geldi. Onlar kalpleri ve yürekleri en yumuşak olanlardır. İman Yemen'dedir ve hikmet de Yemen'dedir."³⁶⁰

³⁵⁷ Abdurrezzak, Musannef, 11/56

³⁵⁸ Abdurrezzak, Musannef 11/56

³⁵⁹ Ahmed, Müsned, 3/105, 182

³⁶⁰ Buhari, 8/98; Müslim, 1/71,72

١٦٥٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الصمد قتنا حماد، عن حميد، عن أنس إن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "اتاكم أهل اليمن هم أرق قلوبا منكم، وهم أول من جاء بالمصافحة".

1657- Enes Bin Malik ؓ dedi ki: Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Size Yemen ehli geldi. Onlar kalpleri sizden daha yumuşak olanlardır ve onlar musahafa yapan ilk kavimdir."³⁶¹

١٦٥٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يعنى قتنا الأعمش، عن أبي صالح، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "اتاكم أهل اليمن ألين أفئدة، وأرق قلوبا، الإيمان يمان والحكمة يمانية".

1658- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Size Yemen ehli geldi. Size Yemen ehli geldi. Onlar kalpleri ve yürekleri en yumuşak olan kimselerdir. İman Yemen'dedir ve hikmet Yemen'dedir."³⁶²

١٦٥٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر قال: أخبرني من أصدق، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال للأشعرين أبي موسى، وأبي مالك "من أين جئتم؟" قالوا: من زيد قال: "اللهم بارك في زيد" قالوا: وفي رمع يا رسول الله؟ قال: "اللهم بارك في زيد حتى قالها ثلاثا، ثم قال في الثالثة وفي رمع".

1659- Ma'mer dedi ki: Bana en doğru kimse haber verdi ki: Nebi ﷺ Ebu Musa El Eş'ari ve Ebu Malik El Eş'ari'ye nereden geldiklerini sordu. Dediler ki Zebid'den. Allah Rasûlü Allah'ım Zebid'i bereketli kıl dedi. Daha sonra Rim' ten geldik dediler. Allah resulü Allah'ım Zebid'i bereketli kıl diye 3 kere tekrar etti ve üçüncüsünde Rim'i bereketli kıl dedi.³⁶³

١٦٦٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن قتادة، أو غيره قال: "قدم أبو موسى الأشعري على النبي صلى الله عليه وسلم في ثمانين رجلا من

³⁶¹ Ahmed, Müsned, 3/212

³⁶² Buhari, 8/98

³⁶³ Abdürrezzak, Musannef, 11/541

قومه قال: ولم يقدم على النبي صلى الله عليه وسلم من بني تميم عشرة رهط، قال قتادة: وما رحل إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم من بكر بن وائل أحد."

1660- Katade dedi ki: Ebu Musa El Eş'arî kavminden 80 adamla beraber Peygamber ﷺ'e geldi. Beni teminden ise on grup gelmedi. Bekir bin Vail oğullarından ise bir kişi bile gelmedi.³⁶⁴

١٦٦١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو معاوية قتنا الأعمش، عن أبي صالح، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أتاكم أهل اليمن، هم ألى قلوبا، وأرق أفئدة، الإيمان يمان والحكمة يمانية، رأس الكفر قبل المشرق".

1661- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Size Yemen ehli geldi. Onlar kalpleri ve yürekleri en yumuşak olanlardır. İman Yemen'dedir. Hikmet Yemen'dedir. Küfrün başı Doğu'dur."³⁶⁵

﴿Gıfar, Eslem Ve Bazı Kabilelerin Faziletleri﴾

١٦٦٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد قتنا محمد بن إسحاق، عن عمران بن أبي أنس، عن حنظلة بن علي الأسلمي، عن خفاف بن إيماء بن رخصة الغفاري قال: صلى بنا رسول الله صلى الله عليه وسلم الفجر فلما رفع رأسه من الركعة الآخرة قال: "لن الله لحيان، ورعلا، وذكوان، عصية، عصت الله ورسوله، أسلم سالمها الله وغفار غفر الله لها"، ثم خر ساجدا، فلما قضى الصلاة أقبل على الناس، فقال: "إني لست أنا قلت هذا، ولكن الله عز وجل قاله".

1662- Hifâf bin İmlâ bin Rahda el-Ğifârî ؓ dedi ki: Resulullah ﷺ bize sabah namazını kıldırıldı. Son rükûdan başını kaldırdığında şöyle dedi: "Allah Lihân, Rial, Zekvan ve Useyye kabilelerine Allah'a ve Resulüne isyan et-

³⁶⁴ İbn-i Sa'd, 1/351

³⁶⁵ Muslim, 1/73

melerinden dolayı lanet etsin. Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini de bağışlasın." Sonra secdeye vardı ve namazı bitirdiğinde insanlara dönerek şöyle buyurdu: "Az önce söylediklerimi ben söylemedim, onları Allah söyledi."³⁶⁶

۱۶۶۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن، عن شعبة، عن عبد الله، عن محمد بن زياد قال: سمعت أبا هريرة يحدث عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "أسلم سالمها الله، وغفار غفر الله لها".

1663- Muhammed bin Ziyad dedi ki: Ebu Hureyre ؓ'yu Peygamber ﷺ'den hadis aktarıırken işittim, şöyle buyurdu: Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini de bağışlasın.³⁶⁷

۱۶۶۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن، عن شعبة، عن عبد الله بن دينار، عن ابن عمر عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "أسلم سالمها الله، وغفار غفر الله لها، وعصية عصت الله ورسوله".

1664- İbn-i Ömer ؓ, Peygamber Efendimiz ﷺ'den şöyle aktardı: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini bağışlasın. Useyye Kabilesi ise Allah ve resulüne isyan etti."³⁶⁸

۱۶۶۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن قتنا شعبة، عن أبي عمران الجوني، عن عبد الله بن الصامت، عن أبي ذر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أسلم سالمها الله، وغفار غفر الله لها".

1665- Ebu Zer el-Ğıfârî ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini de bağışlasın."³⁶⁹

³⁶⁶ Ahmed, Müsned, 4/57

³⁶⁷ Ahmed, Müsned, 2/469; Buhari, 2/542

³⁶⁸ Ahmed, Müsned, 2/60; Buhari, 6/542

³⁶⁹ Ahmed, Müsned, 5/177

١٦٦٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن، نا شعبة، عن علي بن زيد، عن المعيرة بن أبي برزة، عن أبيه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أسلم سالمها الله، وغفار غفر الله لها، ما أنا قلته ولكن الله قاله".

1666- Ebu Berze ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini bağışlasın. Bu sözleri ben söylemiyorum, muhakkak ki Allah söylüyor."³⁷⁰

١٦٦٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن، عن شعبة قال: قلت لسعيد بن عمرو، وسمعت ابن عمر يقول: "أسلم سالمها الله، وغفار غفر الله لها؟ قال: نعم قال: ثم حدث القوم قبل أن اجلس".

1667- Şu'be rahimehullah dedi ki: Said bin Amir ؓ'ya, İbn-i Ömer ؓ'ın şöyle dediğini sordum. "Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini de bağışlasın." Evet öyledir dedi ve insanlar daha oturmadan onlara hadisi anlattı.³⁷¹

١٦٦٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن إسماعيل، عن قيس، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لبلال "هل جهزت الركب البحرين؟ ابدأ بالأحمرين قبل القيسين".

1668- Kays ؓ dedi ki: Nebi ﷺ Bilal ؓ'ya şöyle buyurdu: "Becillerin atlarını teçhizatlandırdın mı? Bu işe Kayslılardan önce Ahmeslilerden başla."³⁷²

١٦٦٩ - حدثنا عبد الله، قال أبي: قتنا عبد الرزاق قتنا معمر، عن قتادة، عن رجل، عن عمران بن حصين قال: أتاه رجلان من ثقيف فقال: "ممن أنتم؟" فقالا: ثقيبان قال: "ثيف من إباد، وإباد من ثمود"، فكان ذلك شق على الرجلين، فلما رأى ذلك شق عليهما قال: "ما يشق عليكما؟ إنما نجا من ثمود صالح والذين آمنوا معه فأنتم ذرية قوم صالحين".

³⁷⁰ Ahmed, Müsned, 4/420,424

³⁷¹ Ahmed, Müsned, 2/153

³⁷² İbn-i Sa'd, 1/347

1669- Bir adam İmran bin Huseyn ؓ'dan dedi ki: İmran bin Huseyn'e Sakif kabilesinden iki adam geldi. İmran bin Huseyn onlara nereli olduklarını sordu. Adamlar Sakifliyiz dediler. İmran Huseyn dedi ki: Sakif, İyad'tan İyad ise Semud'tandır. Bunun üzerine sanki adamlar alındılar. İmran bin Huseyn bunu hissedince; sizin zorunuza giden nedir? Muhakkak ki Semud'dan Salih aleyhi selam ve ona iman edenler kurtuldu. Sizde bu salih kavmin zürriyetindensiniz.³⁷³

١٦٧٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سليمان بن داود قتنا عمران، عن قتادة، عن زرارة قال: قال عمران بن حصين يعني لرجل: "ممن أنت؟" قال: من ثقيف قال: "إن ثقيفا، من إياد، وإياد، من ثمود" قال: فكان الرجل شق عليه قال: فقال عمران "لا يشق عليك، فإنما نجا منهم خيارهم".

1670- Zürâre ؓ dedi ki: İmran bin Huseyn bir adama nereli olduğunu sordu. Adam Sakif'li olduğunu söyleyince İmran, Sakif, İyad'tan İyad ise Semud'tandır dedi. Bunun üzerine sanki adamın zoruna gitti. İmran dedi ki: Bu senin zoruna gitmesin zira onların en hayırlıları kurtulmuştur.³⁷⁴

١٦٧١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: جاء الطفيل بن عمرو الدوسي إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: إن دوسا قد عصت وأبت فادع الله عليهم فاستقبل رسول الله صلى الله عليه وسلم القبلة، ورفع يديه، فقال الناس: هلكوا، فقال: "اللهم اهد دوسا وائت بهم، اللهم اهد دوسا وائت بهم، اللهم اهد دوسا وائت بهم".

1671- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Tufeyl bin Amr ed-Devsî, Rasûlullâh ﷺ'e geldi ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü Devs kabilesi Allah'a ve Resulü'ne isyan etti ve yüz çevirdi. Onlara dua et. Allah Resulü ﷺ kibleye yöneldi ve ellerini kaldırdı dedi ki: "İnsanlar helak oldu. Allah'ım Devs kabilesine hidayet ver, onları Müslüman yap. Allah'ım Devs kabilesine hidayet ver, onları Müslüman yap. Allah'ım Devs kabilesine hidayet ver, onları Müslüman yap." Dedi.³⁷⁵

³⁷³ Ricalleri sikadır.

³⁷⁴ Tarih'ul-Kebir, 2/1/439

³⁷⁵ Ahmed, Müsned, 2/243

١٦٧٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد قال: أنا محمد بن عمرو، عن أبي سلمة، عن أبي هريرة قال: قدم الطفيل بن عمرو الدوسي وأصحابه على رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالوا: يا رسول الله _ صلى الله عليه وسلم _ إن دوسا قد عصت وأت فادع الله عليها، قال أبو هريرة فرفع رسول الله صلى الله عليه وسلم يديه، فقلت: هلكت دوس فقال: "اللهم اهد دوسا وأت بها".

1672- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Tufeyl bin Amr ed-Devsî ve ashabı Rasûlullâh ؑ'e geldi ve dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü Devs kabilesi isyan etti ve İslam'dan yüz çevirdi. Onlara Allah'a dua et. Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Allah Resûlü ؑ elini kaldırıncâ Devs kabilesi helak oldu dedim. Allah Resulü ؑ şöyle buyurdu: "Allah'ım Devs kabilesine hidayet ver, onları Müslüman yap."³⁷⁶

١٦٧٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي قال: أنا يزيد قال: أنا محمد بن إسحاق، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "الناس معادن، تجدون خيارهم في الجاهلية، خيارهم في الإسلام إذا فقهوا".

1673- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasûlullâh ؑ insanlara Maadin kabilesinin cahiliyedeki en hayırlılarını şayet İslam'ı anlarılarsa, İslamiyette de en hayırlı kimseler olarak görürsün.³⁷⁷

١٦٧٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قتنا معمر، عن الزهري قال: أخبرني ابن أخي أبي رهم، ثم أنه سمع أبا رهم الغفاري وكان من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم غزوة تبوك وأن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال له: "ها فإن أعز أهلي علي إن يتخلف عني المهاجرون، من قریش، والأنصار، وأسلم، وغفار".

1674- Ebu Ruhm el-Gifârî ؓ Peygamber ؑ'in Tebük gazvesindeki arkadaşlarındandır. Şöyle buyurdu: Peygamber ؑ ona dedi ki: "Dikkat et! Ehli-

³⁷⁶ Ahmed, Müsned, 2/243. İsnadı sahihtir.

³⁷⁷ Ahmed, Müsned, 2/431

min en aziz olan kimseleri arkamda kalan muhacirlerdir. Bu muhacirler Ku-reyş, Ensar, Eslem ve Gıfar kabilelerindenidir."³⁷⁸

۱۶۷۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قتنا معمر، عن قتادة، عن أنس، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال لأبي بن كعب: "أمرني ربي عز وجل أن أقرأ عليك القرآن" قال أبي: أو سماني لك؟ قال: "وسمك لي" قال: فبكي أبي.

1675- Enes bin Malik ؓ dedi ki: Peygamber ﷺ, Ubeyy bin Ka'b ؓ'ya şöyle buyurdu: "Allah ﷻ bana Kur'an okumanı emretti." Ubeyy dedi ki: Allah benim ismimi andı. Allah Rasûlü evet Allah senin ismini bana söyledi deyince Ubeyy ağlamaya başladı.³⁷⁹

۱۶۷۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سليمان بن داود قال: أنا شعبة، عن عمرو بن مرة، سمع ابن أبي أوفى يقول: "كانت أسلم يومئذ يعني يوم الشجرة ثمن المهاجرين".

1676- Amr İbni Mürre ؓ, İbn-i Ebi Evfa ؓ'yu şöyle derken işitti: "Ağaç gününde yani Hudeybiyye Biatı'nda muhacirlerin sekizde biri teslim oldu."³⁸⁰

۱۶۷۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد بن هارون قال: أنا أبو مالك قتنا موسى بن طلحة، عن أبي أيوب الأنصاري عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إن أسلم، وغفار، ومزينة، وأشجع، وجهينة، ومن كان من بني كعب موالي دون الناس، والله ورسوله مولاهم"

1677- Ebu Eyyüb el-Ensari ؓ Peygamber ﷺ'den şöyle aktardı: Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Eslem, Gıfar, Müzeyne, Eş'as ve Cüheyne ve Ben-i Ka'b'tan olan kimseler benim dostumdur. Allah ve Resulü de onların dostudur."³⁸¹

³⁷⁸ Ahmed, Müsned, 4/349

³⁷⁹ Ahmed, Müsned, 3/137; Buhari, 7/127

³⁸⁰ Buhari, 7/443; Müslim, 3/1485

³⁸¹ Buhari, 7/443; Müslim, 3/1485

۱۶۷۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن سفيان، عن عبد الله بن دينار، عن ابن عمر قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أسلم سالمها الله، وغفار غفر الله لها، وعصية عصت الله ورسوله".

1678- İbn-i Ömer ؓ şöyle dedi: Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini de bağışlasın. Useyye Kabilesi ise isyan etti."³⁸²

۱۶۷۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا روح قتنا ابن جريج قال: أخبرني أبو الزبير أنه سمع جابر بن عبد الله يقول سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: "غفار غفر الله لها، وأسلم سالمها الله".

1679- Cabir bin Abdullah ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i şöyle derken işittim: "Allah Ğıfar kabilesini bağışlasın. Eslem kabilesini de selamette kılsın."³⁸³

۱۶۸۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر قتنا شعبة، وحجاج قال: حدثني شعبة قال: سمعت قتادة يحدث عن أنس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لابي بن كعب" إن الله عز وجل أمرني أن أقرأ عليك {لم يكن الذين كفروا} [البينة: ۱] قال: وسماني؟ قال: "نعم"، قال: فيكي.

1680- Şu'be rahimehullah dedi ki: Katade rahimehullah Enes bin Malik ؓ'dan hadis rivayet ediyordu dedi ki: Allah Resûlü ﷺ, Ubeyy bin Ka'b ؓ'ya şöyle buyurdu: "Allah ﷻ bana Beyyine suresini okumanı emretti." Ubeyy dedi ki: Allah benim ismimi mi andı? Allah Rasûlü ﷺ evet deyince ağlamaya başladı.³⁸⁴

۱۶۸۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يعقوب قتنا أبي، عن صالح قتنا نافع أن عبد الله أخبره أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال على المنبر: "غفار غفر الله لها، وأسلم سالمها الله، وعصية عصت الله ورسوله".

³⁸² Ahmed, Müsned, 4/57

³⁸³ Ahmed, Müsned, 3/383

³⁸⁴ Ahmed, Müsned, 3/137; Buhari, 7/127

1681- Abdullah, Nafi'ye şöyle haber verdi. Allah Rasûlü ﷺ'in minberde şöyle buyurdu: "Allah, Ğıfar kabilesini bağışlasın. Eslem kabilesini selamette kılsın. Useyye Kabilesi ise Allah'a ve Resulüne isyan etti."³⁸⁵

١٦٨٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا علي بن حفص قال: أنا ورقاء، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "غفار غفر الله لها، وأسلم سالمها الله".

1682- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Allah Ğıfar kabilesini bağışlasın. Eslem kabilesini de selamette kılsın."³⁸⁶

١٦٨٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الصمد قتنا عمر بن ربيع قتنا إياس بن سلمة بن الأكوع، عن أبيه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "أسلم سالمها الله، وغفار غفر الله لها، أما والله ما أنا قتلته ولكن الله قاله".

1683- Seleme bin Ekva' dedi ki: Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Allah Eslem kabilesini selamette kılsın. Ğıfar kabilesini de bağışlasın. Dikkat edin! Vallahi bunu ben söylemiyorum, bunu Allah söylüyor."³⁸⁷

١٦٨٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد بن هارون قتنا إسماعيل، عن عامر قال: كان ابن عمر إذا سلم على ابن جعفر قال: "السلام عليك يا ابن ذأ، وقال مرة: ذي الجناحين".

1684- Amir dedi ki: İbn-i Ömer ؓ İbn-i Cafer'e selam verdiği zaman şöyle derdi: Allah'ın selamı iki kanat sahibinin oğlunun üzerine olsun.³⁸⁸

١٦٨٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سليمان بن داود أبو داود قتنا شعبة، عن أبي التياح قال: سمعت الحسن يقول: "ما قدمها يعني البصرة راكب كان خيرا لهم من أبي موسى".

1685- Ebu Tiyah rahimehullah dedi ki: Hasan ؓ'yu şöyle derken işittim: Basra'ya Ebu Musa el-Eş'ari ؓ'dan daha hayırlı kimse ayak basmış değildir.³⁸⁹

³⁸⁵ Ahmed, Müsned, 4/420,424

³⁸⁶ Ahmed, Müsned, 2/469; Buhari, 2/542

³⁸⁷ Ahmed, Müsned, 4/48

³⁸⁸ Buhari, 2/515

³⁸⁹ Hakim, Müstedrek, 3/465

۱۶۸۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى، عن شعبة قال: حدثني أبو إسحاق، عن حارثة قال: سمعت عليا يقول "لم يكن فينا فارس يوم بدر، غير المقداد".

1686- Harise رضي الله عنه dedi ki: Ali رضي الله عنه şöyle derken işittim: Bedir gününde içimizde sadece Mikdad رضي الله عنه atıldı.³⁹⁰

۱۶۸۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن إسماعيل بن أبي خالد، عن الشعبي قال: قال عدي لعمر أترفي؟ قال: "نعم أعرفك بأحسن معرفة، أسلمت إذا كفروا، وأقلت إذا أدبروا، ووفيت إذا غدروا".

1687- Adiyy bin Hatem رضي الله عنه Hz. Ömer رضي الله عنه 'ya dedi ki: Beni tanıyor musun? Hz. Ömer رضي الله عنه, Evet seni çok iyi tanıyorum. Sen insanlar kafir olurken Müslüman oldun, insanlar gerisin geriye dönerken Allah'a yöneldin ve insanlar vefasızlık ederken vefalı davrandın.³⁹¹

۱۶۸۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن أبيه، عن أبي إسحاق، عن حارثة بن مضرب، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إن منكم من وكل إلى إيمانه، منهم فرات بن حيان".

1688- Harise bin Mudarrib رضي الله عنه dedi ki: Nebi ﷺ şöyle buyurdu: Sizden bazı kimseler vardır ki onların imanına vekilim. Furat bin Hayyan رضي الله عنه 'da onlardır.³⁹²

۱۶۸۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا ابن نمير، عن إسماعيل، عن الشعبي قال: "أول من بايع بيعة الرضوان أبو سنان الأسدي"

1689- Şa'bî rahimehullah dedi ki: Rıdvan beyatında Allah Rasûlü ﷺ 'e biat eden ilk kişi Ebu Sinan el-Esedi رضي الله عنه 'dur.³⁹³

³⁹⁰ Ahmed, Müsned, 1/125,138

³⁹¹ Ahmed, Müsned, 1/45; Buhari, 8/102

³⁹² Ahmed, Müsned, 4/336; Ebu Davud, 3/48

³⁹³ El-İstiab, 4/83; İbn-i Hişam, 2/316

﴿Cafer Bin Ebi Talib'in Faziletleri﴾

۱۶۹۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد قال: أنا إسماعيل، عن عامر، قال: أرسل النبي صلى الله عليه وسلم إلى امرأة جعفر بن أبي طالب أن ابني إلي بني جعفر، فأتي بهم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "اللهم إن جعفرا قد قدم إليك أحسن الثواب، فأخلفه في ذريته بخير ما خلفت عبدا من عبادك الصالحين".

1690- Amir ﷺ dedi ki: Nebi ﷺ Cafer bin Ebi Talib ﷺ'un karısına, Cafer ﷺ'nun çocuklarını kendisine göndermesi için bir elçi gönderdi. Elçi, çocuklarla beraber Peygamber ﷺ'in yanına gelince, Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Allah'ım! Muhakkak ki Cafer sana en güzel sevap ile geldi. Cafer ﷺ'nun arkasında, salih kullarından bir kulun arkasında bırakmış olduğun zürriyyet-ten daha hayırlı bir zürriyyet bırak."³⁹⁴

۱۶۹۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد قال: أنا إسماعيل، عن رجل أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "لقد رأيته في الجنة وجناحيه مخرجين بالدماء مصبوغ القوادم يعني جعفرا".

1691- İsmail rahimehullah bir adamdan şöyle aktardı: Peygamber ﷺ dedi ki: "Muhakkak ki onu cennette iki kanadı kan ile boyanmış bir şekilde gördüm." Bununla Cafer ﷺ'yu kast ediyordu.³⁹⁵

۱۶۹۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن يزيد قتنا سعيد، عن عقيل، عن ابن شهاب، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "وأنت يا جعفر أشبهت خلقي وخلقي وخلقت من طيبي التي خلقت منها".

1692- İbn-i Şihab rahimehullah dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Ve sen ey Cafer! Yaratılışın da ahlakın da bana benzedi. Benim yaratılmış olduğun çamurdan yaratıldın."³⁹⁶

³⁹⁴ İbn-i Sa'd, 4/40

³⁹⁵ İbn-i Sa'd, 4/39; Buhari, 7/75

³⁹⁶ Buhari, 5/303,304

١٦٩٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسن بن موسى، نا ابن لهيعة، نا بكر بن سودة، عن عبيد الله بن أسلم مولى النبي صلى الله عليه وسلم أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يقول لجعفر بن أبي طالب " أشبهت خلقي، وخلقي.

1693- Peygamber Efendimiz ﷺ'in azatlısı Ubeydullah bin Eslem şöyle dedi: Peygamber ﷺ Cafer'e "Ey Cafer! senin yaratılışın ve ahlakın bana benzedi." derdi.³⁹⁷

❖ Cerir Bin Abdillâh'ın Faziletleri ❖

١٦٩٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى، عن إسماعيل قال: حدثني قيس، قال لي جرير: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ألا تريحتني من ذي الخلصة" وكان بيتا في خثعم يسمى كعبة اليمانية، قال: فانطلقت في خمسين ومائة فارس من أحمرس قال: وكانوا أصحاب خيل، فأخبرت رسول الله صلى الله عليه وسلم إنني لا ألت على الخيل، فضرب في صدري، حتى رأيت أثر أصابعه في صدري قال: "اللهم تبته، واجعله هاديا مهديا"، فانطلق إليها فكسرها وحرقها، فأرسل إلى النبي صلى الله عليه وسلم يبشره، قال: بعل في هذا الحديث: ثم بعث حصين بن ربيعة إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم يبشره، فقال رسول جرير لرسول الله صلى الله عليه وسلم: والذي بعثك بالحق، ما جئتك حتى تركها كأنها جمل أجرب، فبارك على خيل أحمرس ورجالها خمس مرات

1694- Cerir bin Abdillâh ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ bana şöyle dedi: Zil'halse'nin yaptıklarına karşı beni rahatlatmayacak mısın? Zil'halse Yemen'de Has'em kabilesinin içerisinde bulunan ve kendisine kabetü'l-yemeni denilen bir puttur. Cerir ؓ dedi ki: Ahmes kabilesinden 150 atıyla beraber yola çıkmak için hazırlandım ancak Rasûlullâh ﷺ'e atın üzerinde durmadığı mı haber verdim. Allah Rasûlü göğsüme, parmaklarının izlerini görünceye kadar vurdu ve şöyle dedi: "Allah'ım onu sabit kıl. Allah'ım onu hidayete

eren ve hidayete erdiren kıl." Daha sonra Cerir ؓ o putu kırdı ve oradaki ağaçları yaktı. Peygamber ﷺ'e de bunu müjdelemek için elçi gönderdi. Ya'la dedi ki: Sonra Huseyn bin Rabia ؓ'yu Rasûlullâh ﷺ'e putun kırıldığını müjde vermesi için gönderdi. Huseyn bin Rabia Rasûlullâh ﷺ'e dedi ki: Seni hak ile gönderene yemin olsun ki ben onları siyah olmuş bir dağ gibi bıraktım. Bunun üzerine Allah Rasûlü ﷺ "Ahmes'in atlarına ve erkeklerine mübarek olsun" diye elli kere dua etti.³⁹⁸

١٦٩٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر قتنا شعبة، عن مخارق، عن طارق بن شهاب قال: قدم وفد بجيلة على رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "اكتبوا البجلين وابدءوا بالأحمسين" قال: فتخلف رجل من قيس قال: حتى أنظر ما يقول لهم، قال: فدعا لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم خمس مرات "اللهم صل عليهم، أو اللهم بارك فيهم". مخارق الذي شك

1695- Tarık bin Şihab ؓ dedi ki: Becile kabilesinden bir heyet, Rasûlullâh ﷺ'in huzuruna geldi. Rasûlullâh ﷺ "Becilileri kaydedin ama (bu işe) Ahmeslilerden başlayın." buyurdu. Ancak oradan bir adam yazmaktan geri durdu. Ben de Rasûlullâh ﷺ'in onlara ne diyeceğini bekledim. Sonra Rasûlullâh ﷺ onlara dua ederek şöyle buyurdu: "Allah'ım Ahmeslilere merhamet et!" veyahut "Allah'ım Ahmeslilere mübarek kıl!" Bu ifadede şüphe eden Muharik isimli ravidiir.³⁹⁹

١٦٩٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن عبيد قتنا إسماعيل، عن قيس، عن جرير بن عبد الله قال: "ما حجبني عنه رسول الله صلى الله عليه وسلم منذ أسلمت، ولا رأيي إلا تبسم".

1696- Cerir bin Abdillâh ؓ dedi ki: Müslüman olduğum günden beri Rasûlullâh ﷺ'den izin istediğim zaman bana izin verdi ve beni tebessümle karşıladı.⁴⁰⁰

³⁹⁸ Ahmed, Müsned, 4/362

³⁹⁹ Mecmu'uz-Zevaid, 10/48,49

⁴⁰⁰ Ahmed, Müsned, 4/358; Buhari, 6/161

١٦٩٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو معاوية، عن معرف بن واصل، عن إسماعيل بن رجاء قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لأصحابه: "يدخل من هذا الفج رجل من خير ذي يمن عليه مسحة ملك" قال: فدخل جرير بن عبد الله.

1697- İsmail bin Reca' dedi ki: Rasûlullâh ﷺ ashabına şöyle dedi: "Birazdan buraya üzerinde meleklerin izi bulunan hayırlıların en hayırlısı bir adam girecektir." İsmail bin Reca' içeri Cerir bin Abdillâh ؓ'nun girdiğini söyledi.⁴⁰¹

١٦٩٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر قتنا شعبة، عن قيس بن مسلم، عن طارق بن شهاب قال: لما صالح أبو بكر أهل الردة صالحهم على حرب مجلبة، أو سلم مخزبة قال: قد عرفنا الحرب المجلبة فما السلم المخزبة؟ قال: "تشهدون أن قتلنا في الجنة، وأن قتلاككم في النار، وإن تدوا قتلنا، ولا ندي قتلاكم، وإن ما أصنا منكم، فهو لنا وما أصيتم منا رددتموه إلى أهله". فذكر الحديث.

1698- Tarık bin Şihab rahimehullah dedi ki: Ebubekir ؓ dinden dönenler ile sulh yaptığı zaman şu iki şey üzerine sulh yapmıştı; ya mallarından ve evlerinden mahrum olup sürgün edilecekler ve yahut Muhziye anlaşması yapacaklardı. Dinden dönenler dediler ki: Muhziye anlaşması da nedir? Ebubekir ؓ dedi ki: Sizin ölülerinizin Cehennemde, bizim ölülerimizin ise cennette olması sizin ölülerimize karşı diyet ödemeniz bizim ise ödememiz ve sizin bizden aldığınız malları geri iade etmeniz bizim ise aldığımız malları sahiplenmemizdir.⁴⁰²

﴿Abdullah Bin Ömer'in Faziletleri﴾

١٦٩٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا ابن إدريس قال: أنا حصين، عن سالم بن أبي الجعد، عن جابر قال: "ما رأيت أو ما أدركت أحدا، إلا قد مالت به الدنيا، إلا عبد الله بن عمر"

⁴⁰¹ Ahmed, Müsned, 4/360
⁴⁰² İbn-i Kesir, 6/319

1699- Cabir ؓ dedi ki: Abdullah bin Ömer ؓ dışında dünyanın kendisine meylettiği bir kimseye ulaşmadım ve öyle bir kimse görmedim.⁴⁰³

١٧٠٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان، عن ابن أبي نجيح، عن مجاهد، شهد ابن عمر الفتح وهو ابن عشرين ومعه فرس حرون ورمح ثقیل، فذهب ابن عمر بختلي لفرسه، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم "إن عبد الله، إن عبد الله".

1700- Mücahit rahimehullah dedi ki: Abdullah İbn-i Ömer ؓ Mekke'nin fethinde bulundu ve o sıralarda yirmi yaşlarındaydı. Serkeş bir atı ve ağır bir mızrağı vardı. İbn-i Ömer ؓ atını çözmek için gitti ve Allah Rasûlü ﷺ ona "Abdullah Abdullah" diye seslendi.⁴⁰⁴

١٧٠١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو معاوية قتنا الأعمش، عن إبراهيم قال: قال عبد الله، "إن من أملك شباب قریش لنفسه عن الدنيا عبد الله بن عمر".

1701- İbrahim dedi ki: Abdullah ؓ şöyle dedi: Kureyş gençlerinden dünyaya karşı nefsinin en çok koruyan Abdullah bin Ömer ؓ 'dır.⁴⁰⁵

١٧٠٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسن بن موسى قتنا سلام قال: سمعت الحسن قال: لما كان من عثمان ما كان، واختلاط الناس أتوا عبد الله بن عمر فقالوا: أنت سيدنا، وابن سيدنا، اخرج يبيعك الناس، وكلهم بك راض، فقال: "لا والله لا يهراق في سبي محجمة من دم، ما كان في روح"، ثم عادوا إليه فحقوقوه فقالوا: لتخرجن أو لتقتلن على فراشك، فقال: مثلها، فأطمع وأخيف، قال: فوالله ما استقلوا منه شيء حتى لحق بالله عز وجل.

1702- Sellam rahimehullah dedi ki: Hasan bin Ali ؓ şöyle derken işittim: Osman ؓ halife iken ve insanlar arasında kargaşa meydana geldiğinde insanlar Abdullah bin Ömer ؓ 'ya gelip dediler ki: Sen bizim efendimiz ve

⁴⁰³ Hakim, Müstedrek, 3/560

⁴⁰⁴ Ahmed, Müsned, 2/212

⁴⁰⁵ Ahmed, Kitabu'z-Zühud

efendimizin oğlusun. Çık dışarı insanların hepsi sana biat etsinler. Zira tüm insanlar senden razıdır. Abdullah bin Ömer ؓ dedi ki: Hayır Allah'a yemin olsun ki ruhum bedenim de oldukça benden dolayı bir damla kanın akmasını istemem. Ancak insanlar devamlı gelip aynı şeyleri ısrarla söylüyorlardı. Abdullah bin Ömer ؓ 'da onlara aynı cevabı veriyordu. Sonunda insanlar kızdılar ve eğer çıkmazsan seni yatağında öldürürüz dediler. Abdullah bin Ömer ؓ şahadeti istiyorum ama aynı zamanda korkuyorum diyordu. Hasan bin Ali ؓ dedi ki: İnsanlar, Abdullah bin Ömer ؓ vefat edinceye kadar isteklerinde ısrar ettiler.⁴⁰⁶

۱۷۰۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسماعيل قال: أنا سعيد، عن قتادة قال: قال سعيد بن المسيب "لو كنت شاهدا لأحد حي أنه من أهل الجنة، لشهدت لعبد الله بن عمر".

1703- Said bin Müseyyeb rahimehullah dedi ki: Şayet hayatta olan bir kimsenin Cennet ehlinen olduğuna şahitlik etseydim, Abdullah ibn-i Ömer ؓ 'nın Cennet ehli olduğuna şahitlik ederdim.⁴⁰⁷

﴿Şam Ehlinen Lan Şeta Kavminin Faziletleri﴾

۱۷۰۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد قال: أنا كهيمس بن الحسن، عن عبد الله بن شقيق قال: حدثني رجل من عنزة يقال: له زائدة، أو مزيدة بن حوالة قال: كنا مع النبي صلى الله عليه وسلم في سفر من أسفاره قال: "يا ابن حوالة كيف تصنع في فتنة تنور في أقطار الأرض كأنها صياصي بقر؟" قال: قلت: أصنع ماذا يا رسول الله؟ قال: "عليك بالشام".

1704- Zaide veya Mezide bin Havale dedi ki: Nebi ﷺ ile beraber seferlerden bir seferde bulunurken bana şöyle dedi: "Ey İbn-i Havale yeryüzünde, bir öküzün tüyleri gibi yayılan fitne zamanında ne yapacaksın?" Dedim ki: Ey Allah'ın Resulü ﷺ ne yapmamı tavsiye edersin? Allah Resulü ﷺ dedi ki: "Sana Şam'ı tavsiye ederim."⁴⁰⁸

⁴⁰⁶ İbn-i Sa'd, 4/151

⁴⁰⁷ Hakim, Müstedrek, 3/559

⁴⁰⁸ Ahmed, Müsned, 5/33

۱۷۰۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع قتنا إسرائيل، عن قرات القزاز، عن الحسن قال: {الأرض التي باركنا فيها} [الأنبياء: ۷۱] قال "الشام".

1705- Hasan rahimehullah dedi ki: "Biz İbrahim'i ve Lut'u kurtarıp, alemlere mübarek kıldığımız yere ulaştırdık."⁴⁰⁹ ayetindeki yer Şam'dır.⁴¹⁰

۱۷۰۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، نا سفيان، عن حصين، عن أبي مالك، {الأرض التي باركنا فيها للعالمين} [الأنبياء: ۷۱] قال: "الشام".

1706- Ebu Malik rahimehullah dedi ki: Alemlere mübarek kıldığımız yer Şam'dır.⁴¹¹

۱۷۰۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو سعيد قتنا محمد بن راشد قتنا مكحول، عن عبد الله بن حوالة أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "سيكون جند بالشام وجند بالعراق وجند باليمن" فقال رجل: فخر لي يا رسول الله، إذا كان ذلك، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "عليك بالشام، عليك بالشام، عليك بالشام، فمن أبي فليلق بيمينه وليسق من غدرة فإن الله قد تكفل لي بالشام وأهله".

1707- Abdullah bin Havale dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "İslam orduları Şam'da, Irak'ta ve Yemen'de olmak üzere üç kısımdır." Bir adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ bu ordular çıktığında en hayırlısı hangisidir göster bize. Bunun üzerine Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "size Şam'ı tavsiye ediyorum. Size Şam'ı tavsiye ediyorum. Size Şam'ı tavsiye ediyorum. Her kim de Şam'a ulaşamıyorsa Yemen'e gitsin. Onun derelerinden su içsin. Muhakkak ki Allah bana Şam ve ehli için güvence verdi."⁴¹²

۱۷۰۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن عبيد قال: حدثني أبي، عن واقد أبي عبد الله الشيباني، عن سعيد بن عبد الله بن ضرار الأسدي، وكان أبوه من أصحاب عبد

⁴⁰⁹ Enbiya Suresi, 71. Ayet

⁴¹⁰ İbn-i Cerir, 17/34

⁴¹¹ Suyuti, Durru'l Mensur, 4/323

⁴¹² Ahmed, Müsned, 5/33; Ebu Davud, 3/4

الله قال: أخبرني أبي عبد الله بن ضرار أنه خرج هو وعد الله إلى المطهرة عند المسجد الأكبر، فتطهرا منها، ففرغ عبد الله بن ضرار قبل ابن مسعود فاتاه عبد الله وهو ينتظره. فقال: يا عبد الله بن ضرار أين هواء اليوم؟ فأهوى بيده قبل الشام، فقال له عبد الله: أما إنك إن فعل فإن بها تسعة أعشار من الخير، وعشرا من الشر، وإن بهذه تسعة أعشار الشر، وعشرا من الخير".

1708- Abdullah bin Dırar ؓ dedi ki: Abdullah bin Mesud ؓ ile beraber mescidin yanındaki lavaboya gittik. İşimi bitirip çıktığımda Abdullah bin Mesud ؓ beni bekliyordu. Bana dedi ki: Ey Abdullah nereye gitmeyi arzu edersin? Elimle Şam tarafını gösterince şöyle dedi: Şayet oraya gidersen orada yüzde doksan hayır, yüzde on ise şer bulursun. Fakat burada yüzde doksan şer, yüzde on hayır vardır.⁴¹³

۱۷۰۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن عبيد، قتنا الأعمش، عن عبد الله بن ضرار، عن أبيه قال: قال عبد الله: "إن الخير قسم عشرة أعشار، فتسعة بالشام، وعشر بهذه، وإن الشر قسم عشرة أعشار، فتسعة بهذه، وعشر بالشام".

1709- İbn-i Dırar rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Mesud ؓ dedi ki: Hayır on kısma ayrılır. Bunun dokuzu Şam'da, biri ise diğer beldelerdedir. Aynı şekilde şer on kısma ayrılır. Dokuzu diğer beldelerde, biri Şam'dadır.⁴¹⁴

۱۷۱۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن الحارث قال: نا شبل بن عاد قال: سمعت أبا قرعة يحدث عن حكيم بن معاوية البهزي، عن أبيه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "ههنا تحشرون، ههنا تحشرون، ههنا تحشرون، ثلاثا ركانا ومشاة، وعلى وجوهكم توفون يوم القيامة سبعين أمة أنتم آخر الأمم وأكرمها على الله عز وجل".

1710- İbn-i Muaviye rahimehullah dedi ki: Peygamber ﷺ şöyle dedi: "Şurada diriltileceksiniz. Şurada diriltileceksiniz. Şurada diriltileceksiniz. Bi-

⁴¹³ Tanhu'l-Kebir, 2/1/488

⁴¹⁴ Mecmu'uz-Zevaid, 10/60

nekliler ve yaya olarak ve yüzleriniz üzerine yetmiş ümmet olarak kıyamet gününde diriltileceksiniz. Sizler o ümmetlerin en hayırlısı ve Allah'ın kendilerine en çok ikramda bulunduğu kimselersiniz."⁴¹⁵

۱۷۱۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى، عن بهز قال: حدثني أبي، عن جدي قال: قلت: يا رسول الله، أين تأمرني؟ خر لي، فقال بيده نحو الشام قال: "إنكم محشورون رجالا، وركبانا، وتجرون على وجوهكم".

1711- Behz rahimehullah dedi ki: Babam dedemden şöyle buyurdu: Allah Resûlü ﷺ'e dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ bana nereye gitmemi emreder-sin? Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "Şam tarafına gitmeni emrederim. Muhakkak ki sizler mahşere yürüyerek, binekler üzerinde ve yüzleriniz üzerine sürünerek geleceksiniz."⁴¹⁶

۱۷۱۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو سعيد قتنا محمد بن راشد قال: نا مكحول، عن جبير بن نفير، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "فسطاط المؤمنين في الملحمة، العوطة مدينة يقال لها دمشق هي خير مدائن الشام".

1712- Cübeyr bin Nüfeyr رضى الله عنه Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu dedi. "Büyük savaşın olacağı zaman Müslümanların otağı (merkezi) Dimeşk'in yanında bulunan Guta'dır. Orası Şam diyarının en hayırlı yeridir."⁴¹⁷

۱۷۱۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قتنا معمر، عن قتادة في قوله عز وجل: {الأرض المقدسة} [المائدة: ۲۱] قال: "هي الشام"

1713- Katade rahimehullah dedi ki: Maide Süresi 21. ayetindeki Mukad-des yer Şam'dır.⁴¹⁸

۱۷۱۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسين، في تفسير شيان، عن قتادة، قوله عز وجل: {يا قوم ادخلوا الأرض المقدسة التي كتب الله لكم} [المائدة: ۲۱] قال: أمر القوم بها

⁴¹⁵ Ahmed, Müsned, 4/446,447

⁴¹⁶ Ahmed, Müsned, 5/5; Tirmizi, 4/485

⁴¹⁷ Ahmed, Müsned, 5/197; Ebu Davud, 4/111

⁴¹⁸ İbn-i Cerir, 6/110

كما أمروا بالصلاة والزكاة والحج والعمرة، { قالوا يا موسى إن فيها قوما جبارين } [المائدة: ٢٢] قال: "وذكر لنا أن قوما جبارين، كانوا بالأرض المقدسة، لهم أجسام وخلق منكر".

1714- Katade rahimehullah, Allah ﷻ'nin "Ey kavmim Allah'ın size yazdığı Mukaddes yere girin."⁴¹⁹ ayeti hakkında şöyle dedi: Bu kavim mukaddes yere girmekle tıpkı namaz, zekat, hac ve umre ile emrolundukları gibi emrolundular. Ve yine "Onlarda Ey Musa! Şüphesiz ki orada zorba bir kavim vardır dediler."⁴²⁰ ayeti hakkında da şöyle dedi: Allah ﷻ bize orada zorba bir kavmin olduğunu zikretti. Zira onlar kötü huy ve karakter sahibidirler.⁴²¹

١٧١٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، فثنا حسين، في تفسير شيان، عن قتادة قوله عز وجل: {إلى الأرض التي باركنا فيها للعالمين} [الأنبياء: ٧١] قال: "أنجاهما الله من أرض العراق، إلى أرض الشام".

1715- Katade rahimehullah, Allah ﷻ'nin "Biz İbrahim'i ve Lut'u kurtarıp, alemlere mübarek kıldığımız yere ulaştırdık."⁴²² Ayetini şöyle tefsir etti: Allah onları Irak ve Şam'a ulaştırdı.⁴²³

١٧١٦ - قال: وحدث أبو قلابة، أن نبي الله صلى الله عليه وسلم قال: "رأيت في المنام كان الملائكة حملت عمود الكتاب فعمدت به إلى الشام" فقال: النبي صلى الله عليه وسلم "إذا وقعت الفتن، فإن الإيمان بالشام".

1716- Ebu Kilabe rahimehullah dedi ki: Nebi ﷺ şöyle buyurdu: "Bir gece rüyamda meleklerin Kur'an'ın sütunlarını Şam'a doğru taşıdıklarını gördüm." devamla Nebi ﷺ dedi ki: "Yeryüzünde fitne ortaya çıktığında iman Şam'dadır."⁴²⁴

⁴¹⁹ Maide Süresi, 21. ayet

⁴²⁰ Maide Süresi, 22. ayet

⁴²¹ İbn-i Cerir, 6/110,111

⁴²² Enbiya Süresi, 71. Ayet

⁴²³ İbn-i Cerir, 17/35

⁴²⁴ İbn-i Cerir, 17/35

۱۷۱۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسحاق بن عيسى قال: حدثني يحيى بن حمزة، عن زيد بن واقد قال: حدثني بسر بن عبيد الله قال: حدثني أبو إدريس الخولاني، عن أبي الدرداء قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "بينا أنا نائم، إذ رأيت عمود الكتاب أحمل من تحت رأسي، فظننت أنه مذهب به، فاتبعته بصري فعمد به إلى الشام، ألا وإن الإيمان حين تقع الفتن بالشام".

1717- Ebu Derda ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Bir gûn uyuyorken Kur'an'ın sütunlarının başımın altından çekilip taşındığını gördüm. Zannettim ki onlar gidecekler. Gözümle takip ettim, Şam'a dikildiklerini gördüm. Dikkat edin yeryüzünde fitne ortaya çıktığında iman Şam'dadır."⁴²⁵

۱۷۱۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الوهاب، في تفسير سعيد، عن قتادة قوله عز وجل {واستمع يوم يناد المناد من مكان قريب} [ق: ٤١] قال سعيد قال قتادة: "كنا نتحدث أنه ينادي من صحرة بيت المقدس قال: وهي وسط الأرض".

1718- Katade rahimehullah Allah ﷻ'nin "Seslenenin, yakın bir yerden seslendiği gün için dinlemede ol."⁴²⁶ ayeti için, o seslenen beytülmağdis sahrasından çağırarak diyorduk zira orası yeryüzünün ortasıdır.⁴²⁷

۱۷۱۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الوهاب، عن سعيد، عن قتادة قال: حدثنا أن كعبا كان يقول: "هي أقرب الأرضين من السماء بشمانية عشر ميلا".

1719- Katade rahimehullah dedi ki: Ka'b ؓ bize yukarıdaki ayet hakkında; orası on sekiz mil semadan yere daha yakındır. diyordu.⁴²⁸

۱۷۲۰ - حدثنا عبد الله قال: قرأت على أبي هذين الحديثين قراءة، نا يحيى بن زكريا قال: حدثني أبي، وابن أبي خالد، عن الشعبي قال: تزوج علي أسماء بنت عميس بعد أبي بكر

⁴²⁵ Ahmed, Musned, 5/198,199

⁴²⁶ Kaf Süresi, 41. ayet

⁴²⁷ İbn-i Cerir, 25/114

⁴²⁸ İbn-i Cerir, 25/114

فتطاعر ابنها محمد بن أبي بكر، ومحمد بن جعفر، فقال واحد منهما: أنا خير منك، وأبي خير من أهلك، فقال علي لأسماء: "أفضي بينهما"، فقالت لابن جعفر: "أما أنت، أي بني فما رأيت شأيا من العرب كان خيرا من أهلك، وأما أنت فما رأيت كهلا من العرب خيرا من أهلك" قال: فقال علي "ما تركت لنا شيئا، ولو قلت غير هذا لمقلتك" قال: فقالت: "والله إن ثلاثة أنت أحسهم لخيار".

1720- Şa'bi Rahimehullah dedi ki: Ali عليه السلام Esmâ binti Ümeys عليها السلام ile Ebubekir عليه السلام vefat ettikten sonra evlendi. Esmâ'nın iki çocuğu Muhammed bin Ebubekir ve Muhammed bin Cafer birbirlerine karşı övünerek şöyle diyorlardı: Ben senden daha hayırlıyım, babamda senin babandan daha hayırlıdır. Bunun gören Ali عليه السلام, Esmâ عليها السلام'ya aralarında hükmet dedi. Esmâ عليها السلام İbn-i Cafer'e oğlum senin babandan daha hayırlı bir genç görmedim dedi. İbn-i Ebubekir'e ise senin babandan daha hayırlı bir yaşlı görmedim dedi. Bunun üzerine Ali عليه السلام, bize söylenecek bir şey bırakmadın. Şayet bunun dışında bir şey söyleyecek olsaydın sana kızardım dedi. Esmâ عليها السلام ise Vallahi Ey Ali! Onların üçüncüsüsün ve onlar kadar hayırlı değilsin dedi.⁴²⁹

١٧٢١ - حدثنا عبد الله قال: قرأت على أبي، وقد سمعته منه، نا يحيى بن زكريا قال: أنا مجالد، عن عامر قال: حدثني عبد الله بن جعفر قال: "ما سألت عليا شيئا قط، بحق جعفر إلا أعطانيه".

1721- Abdullah bin Cafer tahdis etti ki: Ali عليه السلام'ya Cafer عليه السلام hakkında bir şey sormuş olmayayım ki bana cevap vermiş olmasın.⁴³⁰

١٧٢٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن جعفر قتنا شعبة، عن معاوية بن قرة، عن أبيه. عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: "إذا فسد أهل الشام فلا خير فيكم، لا تزال طائفة من أمتي منصورين لا يضرهم من خذلهم حتى تقوم الساعة".

1722- Muaviye bin Kurre rahimehullah babasından şöyle aktardı: Nebi ﷺ dedi ki: "Şam ehli fesada uğrarsa sizde hayır kalmaz. Ümmetimden bir grup

⁴²⁹ İbn-i Sa'd, 8/285

⁴³⁰ El-İsabe, 1/237

Allah Celle Celalühü tarafından desteklenmeye devam edecektir onları bırakıp gidenler kıyamete kadar onlara asla zarar veremeyecektir."⁴³¹

١٧٢٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قال: نا سليمان بن داود قال: أنا عمران، عن يزيد بن سفيان قال: سمعت أبا هريرة يقول "لا تسبوا أهل الشام فإنهم الجند المقدم".

1723- Yezid bin Süfyan dedi ki: Ebu Hureyre ؓ'yu şöyle derken işittim: Şam ehline küfür etmeyin. Zira onlar öncü bir ordudur.⁴³²

١٧٢٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أزهر بن سعد قال: أنا ابن عوف، عن نافع، عن ابن عمر أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "اللهم بارك في شامنا اللهم بارك لنا في يمننا"، قالوا: وفي نجدنا قال: "هالك الزلازل، والفتن، ومنها أو قال: بها يطلع قرن الشيطان".

1724- İbn'i Ömer ؓ dedi ki: Nebi ﷺ şöyle buyurdu: "Allah'ım Şam'ımızı bereketli kıl. Yemen'imizi bize bereketli kıl." Oradakiler dediler ki: Necid'imzi de bereketli kıl. Allah Rasülü ﷺ bunun üzerine şöyle dedi: "Orası (Necid) depremlerin ve fitnelerin olduğu bir yerdir. Şeytanın boynuzu da orada çıkacaktır."⁴³³

١٧٢٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن أيوب، عن أبي قلابة، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "يكون بالشام جند، وبالعراق جند، وباليمن جند" قال: فقال رجل: خر لي يا رسول الله، قال: "عليك بالشام فمن أبي فليحق بيمنه وليستق بغدره، فإن الله قد توكل لي بالشام، وأهله".

1725- Ebu Kilabe rahimehullah dedi ki: Allah Rasülü ﷺ şöyle buyurdu: "İslam orduları Şam'da, Irak'ta ve Yemen'de olmak üzere üç kısımdır." Bir adam dedi ki: Ey Allah'ın Rasülü ﷺ bu ordular çıktığında en hayırlısı hangisidir göster bize. Bunun üzerine Allah Rasülü ﷺ şöyle buyurdu: "Size Şam'ı

⁴³¹ İbn-i Asakir, 1/51; Ahmed, Müsned, 4/436

⁴³² Tarihu'l-Kebir, 4/2/339

⁴³³ Ahmed, Müsned, 2/118

tavsiye ediyorum. Her kim de Şam'a ulaşamıyorsa Yemen'e gitsin. Onun derelerinden su içsin. Muhakkak ki Allah bana Şam ve ehli için güvence verdi."⁴³⁴

۱۷۲۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن الزهري، عن عبد الله بن صفوان، وقال مرة: عن عبد الله بن صفوان بن عبد الله قال: قال رجل يوم صفين: اللهم العن أهل الشام فقال: علي "لا تسب أهل الشام جما غفيرا فإن بها الأبدال، فإن بها الأبدال، فإن بها الأبدال".

1726- Abdullah bin Safvan dedi ki: Siffin Savaşı'nda bir adam, Allah'ım Şam ehline lanet et diye dua etti. Bunu duyan Ali عليه السلام şöyle buyurdu: Şam ehline toplu halde sövmeyin. Çünkü onların içinde abidler ve evliyalar vardır. Onların içinde abidler ve evliyalar vardır. Onların içinde abidler ve evliyalar vardır.⁴³⁵

۱۷۲۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو المغيرة قتنا صفوان قال: حدثني شريح قال: ذكر أهل الشام عند علي بن أبي طالب وهو بالعراق فقالوا: العنهم يا أمير المؤمنين، فقال: لا إني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "الأبدال يكونون بالشام وهم أربعون رجلا، كلما مات رجل أبدل الله مكانه رجلا، يسقى بهم الغيث، ويتنصر بهم على الأعداء، ويصرف عن أهل الشام بهم العذاب".

1727- Şureyh rahimehullah dedi ki: Ali bin Ebi Talib عليه السلام Irak'ta iken yanında Şam ehlinden bahsedildi. Oradakiler dediler ki: Ey Müminlerin emiri onlardan Allah'a sığınırız. Bunun üzerine Ali عليه السلام dedi ki: Hayır! Öyle demeyin zira Resulullah ﷺ şöyle derken işittim: "Abidler ve evliyalar Şam'dadır. Onlar kırk adamdır. Ne zaman ki biri ölürse Allah onun yerine yeni birini diriltir. Onlar ile ekinleri sular, onlar ile düşmanları def eder ve onlar ile Şam ehlinden azabı kaldırır."⁴³⁶

⁴³⁴ İbn-i Asakir, 1/13

⁴³⁵ Ahmed, Müsned, 1/112

⁴³⁶ Ahmed, Müsned, 1/112

١٧٢٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن إسحاق قال: أنا يحيى بن أيوب قتنا يزيد بن أبي حبيب، أن عبد الرحمن بن شماس، أخبره أن زيد بن ثابت قال: بينا نحن عند رسول الله صلى الله عليه وسلم نؤلف القرآن من الرقاع إذ قال: "طوبى للشام" قيل: ولم ذلك يا رسول الله؟ قال: "إن ملائكة الرحمن بأسطة أجنحتها عليها".

1728- Zeyd bin Sabit ؓ, bir gün Rasûlullâh ﷺ'in yanında, Allah Resûlü ﷺ "Şam'a müjdeler olsun." deyince bizler Kur'an'ı kartlara yazıyoruz. Onları müjdeleme sebebin nedir? diye soruldu. Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Rahman'ın Melekleri kanatlarını onların üstüne germiştir."⁴³⁷

﴿Peygamberimizin Ashabının Faziletleri﴾

١٧٢٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن، عن سفيان، عن نسير بن ذعلوق قال: سمعت ابن عمر يقول "لا تسبوا أصحاب محمد قلمقام أحدهم ساعة خير من عبادة أحدكم أربعين سنة".

1729- Nuseyr bin Zu'luk rahimehullah dedi ki: İbn-i Ömer ؓ'ı şöyle derken işittim: Muhammed ﷺ'in ashabına sövmeyin. Zira onların bir saatlik kıyımları, sizden bir kimsenin kırk senelik ibadetinden daha hayırlıdır.⁴³⁸

١٧٣٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: أنا معمر، عن سمع الحسن يقول: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "مثل أصحابي في الناس كمثل الملح في الطعام"، ثم يقول الحسن: هيهات ذهب ملح القوم

1730- Ma'mer rahimehullah dedi ki: Hasan rahimehullahı şöyle derken işittim: Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ashabımın insanlar içerisindeki durumu yemeği içindeki tuz gibidir." Sonra Hasan'a dedi ki Allah Rasûlü ﷺ "Heyhat! Kavmin tuzu gitti."⁴³⁹

⁴³⁷ Ahmed, Müsned, 5/185; Tirmizi, 5/734

⁴³⁸ İbn-i Sa'd, 6/371; İbn-i Mace, 1/57

⁴³⁹ Tarihu'l-Kebir, 1/2/289; Tezkiratu'l-Huffaz, 1/71

١٧٣١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا زيد بن الحباب قال: حدثني حسين بن واقد قال: حدثني عبد الله بن بريدة قال: سمعت أبي بريدة يقول: أصبح رسول الله صلى الله عليه وسلم فدعا بلالا فقال: "يا بلال بم سبقتي إلى الجنة، ما دخلت الجنة قط إلا سمعت خشخشتك أمامي أني دخلت البارحة الجنة، فسمعت خشخشتك أمامي بم سبقتي إلى الجنة؟" قال: ما أحدثت إلا توضأت، فصليت ركعتين فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم "بهذا".

1731- Abdullah bin Büreyde rahimehullah tahdis etti ki: Ebu Büreyde'yi şöyle derken işittim: Rasûlullâh ﷺ sabahladı ve Bilal'i çağırdı dedi ki: "Ey Bilal! Hangi amel ile cennete benim önüme geçtin? Muhakkak ki cennete girdiğim sırada önümde senin hisırtını duydum söyle bana hangi amelle benim önüme geçtin?" Hazreti Bilal ؓ dedi ki: Her ne zaman abdestim bozulsa abdest alıp iki rekat namaz kılardım. Allah Rasûlü ﷺ bunun üzerine "işte bununla benim önüme geçtin" dedi.⁴⁴⁰

١٧٣٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا هشيم قال: أنا مغيرة، عن الحارث، عن أبي زرعة، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "ما دخلت الجنة إلا سمعت خشقة بلال بين يدي" فليل لبلال في ذلك، قيل: بم أدركت ذاك؟ قال: إني لم أتوضأ قط إلا صليت ركعتين.

1732- Ebu Zur'a ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Cennete girdiğim sırada önümde Bilal'in sesini duydum." Bunun üzerine Bilal ؓ'ya hangi amel ile bu dereceye ulaştın diye soruldu. Dedi ki: ne zaman ki abdest alsam iki rekat namaz kılardım.⁴⁴¹

١٧٣٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو معاوية قتنا محمد بن خالد الضبي، عن عطاء بن أبي رباح، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "من حفظني في أصحابي كنت له يوم القيامة حافظا، ومن سب أصحابي فعليه لعنة الله"

⁴⁴⁰ Ahmed, Müsned, 5/354; Tirmizi, 5/620

⁴⁴¹ Ahmed, Müsned, 5/354; Tirmizi, 5/620

1733- Ata bin Ebi Rabah rahimehullah dedi ki: Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Kim ashabımı korursa ben de onu kıyamet günü korurum. Kim de ashabıma söverse işte Allah'ın laneti o kimsenin üzerinedir."⁴⁴²

١٧٣٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يونس بن محمد قتنا حماد، عن علي بن زيد قال: قال لي سعيد بن المسيب مر غلامك فلي نظر إلى وجه هذا الرجل، قلت: بل أخبرني أنت، قال: "إن هذا رجل قد سود الله وجهه، قلت: ولمه؟ قال: كان يقع في علي، وطلحة، والزبير، فجعلت أنهاء، فجعل يابى، فقلت: اللهم إن كنت تعلم أن هؤلاء قوم لهم سوابق وقدم، فإن كان مسحطاً لك ما يقول فأر به واجعله آية قال: فسود الله وجهه."

1734- Ali bin Zeyd rahimehullah dedi ki: Said bin Müseyyeb rahimehullah bana dedi ki: Çocuğün geçiyor. Çocuğuma bakmak için yöneldim o sırada bir adam geçiyordu. Said bin Müseyyeb rahimehullah bana dedi ki: Şu adamın yüzüne bak. Ben de ona, sen bana Allah ﷻ bu adamın yüzünü karartı dedin. Neden? diye sordüğümde bu adam Ali, Talha ve Zübeyr ﷺ hakkında ileri geri konuşuyordu. Ona bu yaptığını terk etmesini söyledikçe, yapmaktan ısrar ediyordu. Bunun üzerine Allah ﷻ'ye şöyle dua ettim: Allah'ım muhakkak ki sen bu geçmiş kavmi biliyorsun. Şayet bu adamın söyledikleri seni kızdırıyorsa bize bir alamet göster. Allah ﷻ bir müddet sonra bu adamın yüzünü kararttı.⁴⁴³

١٧٣٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع قتنا الأعمش، عن أبي صالح، عن أبي سعيد قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "لا تسبوا أصحابي، فوالذي نفسي بيده، لو أن أحدكم أنفق مثل أحد ذها، ما أدرك مد أحدهم، ولا نصبه"

1735- Ebu Said ؓ dedi ki: Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Ashabıma küfür etmeyin. Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki biriniz Uhud Dağı kadar altın infak etse ashabımdan birinin infak etmiş olduğu mud⁴⁴⁴ kadar veya yarısı kadar sevap alamaz."⁴⁴⁵

⁴⁴² Mecmu'z-Zevaid, 10/16

⁴⁴³ İsnadı Zayıftır.

⁴⁴⁴ Araplarda bir ölçü birimidir. (Mütercim)

⁴⁴⁵ İbn-i Sa'd, 6/394

۱۷۳۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، نا سفيان، عن نسير بن ذعلوق قال: سمعت ابن عمر قال: "لا تسوا أصحاب محمد فلمقام أحدهم ساعة خير من عمل أحدكم عمرة".

1736- Nuseyr bin Zu'luk rahimehullah dedi ki: İbn-i Ömer ؓ'ı şöyle derken işittim: Muhammed ؐ'in ashabına sövmeyin. Zira onların bir saatlık kıyımları, sizden bir kimsenin kırk senelik ibadetinden daha hayırlıdır.⁴⁴⁶

۱۷۳۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن سفيان، عن يونس، عن الحسن، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أنا سابق العرب، وسلمان سابق فارس، وصهيب سابق الروم، وبلال سابق الحبش".

1737- Hasan rahimehullah dedi ki: Rasûlullâh ؐ şöyle buyurdu: "Ben Arapların önde geleniyim. Selman, Farisilerin önde gelenidir. Süheyb, Rumların önde gelenidir. Bilal ise Habeşlilerin önünde gelenidir."⁴⁴⁷

۱۷۳۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، وأبو معاوية قالا: نا هشام، عن أبيه، عن عائشة "أمروا بالاستغفار لأصحاب محمد فسوهم" وقال: أبو معاوية قالت: يا ابن أختي "أمروا أن يستغفروا لأصحاب محمد فسوهم".

1738- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Onlar Muhammed ؐ'in ashabına istiğfar etmek ile emrolundular fakat onlara sövdüler. Ebu Muaviye dedi ki: Hz. Âişe ؓ Urve Bin Zübeyr ؓ'ya şöyle dedi: Ey kız kardeşimin oğlu onlar Muhammed ؐ'in ashabına istiğfar etmek ile emrolundular fakat onlara sövdüler.⁴⁴⁸

۱۷۳۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع قتنا جعفر، عن ميمون بن مهران قال: "ثلاث ارضوهن: سب أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم، والنظر في النجوم، والنظر في القدر".

⁴⁴⁶ İbn-i Sa'd, 6/371; İbn-i Mace, 1/57

⁴⁴⁷ Hakim, 3/402; Ebu Nuaym. Hilye, 1/185

⁴⁴⁸ Tarihu'l-Kebir, 4/2/193; Müslim, 4/2317

1739- Meymun bin Mihran rahimehullah dedi ki: Şu üç şeyi yapmayı terk edin! Muhammed ﷺ'in ashabına sövmek, yıldızlara tapmak ve kaderi bildiğini iddia etmek.⁴⁴⁹

۱۷۴۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسين بن علي، عن أبي موسى، عن الحسن قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لأصحابه: "أنتم في الناس كمثل الملح في الطعام". قال: يقول الحسن وهل يطيب الطعام إلا بالملح؟ قال: ثم يقول الحسن فكيف يقوم قد ذهب ملحهم؟

1740- Hasan rahimehullah dedi ki: Rasûlullâh ﷺ ashabına şöyle dedi: "Sizler insanlar arasında, tuzun yemekteki durumu gibisiniz." Hasan rahimehullah şöyle diyordu: Yemek hiç tuzsuz güzel olur mu? Sonra dedi ki: onların tuzu gittiği zaman halleri nice olur?⁴⁵⁰

۱۷۴۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو معاوية قتنا رجل، عن مجاهد، عن ابن عباس قال: "لا تسوا أصحاب محمد، فإن الله عز وجل قد أمر بالاستغفار لهم، وهو يعلم أنهم سيقتلون، ويحدثون".

1741- İbn-i Abbas ؓ dedi ki: Muhammed ﷺ'in ashabına sövmeyin. Muhakkak ki savaşır konuşacağınızı bilen Allah size, onlara istiğfar etmenizi emretti.⁴⁵¹

﴿Amr Bin Âs'ın Faziletleri﴾

۱۷۴۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن بن مهدي، قتنا نافع بن عمر، عن ابن أبي مليكة، قال: قال طلحة بن عبيد الله: لا أحدث عن رسول الله صلى الله عليه وسلم شيئا، إلا أني سمعته يقول: "إن عمرو بن العاص من صالح قريش"

⁴⁴⁹ Ebu Nuaym. Hilye, 4/108

⁴⁵⁰ Buhari, 6/628

⁴⁵¹ Ebu Nuaym. Hilye, 4/108

1742- Talha bin Ubeydullah ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'den sadece şunu tahdis ettim; Rasûlullâh ﷺ'i şöyle derken duydum: "Muhakkak ki Amr bin As ؓ Kureyş'in salihlerindendir."⁴⁵²

۱۷۴۳ - قال: وزاد عبد الجبار بن ورد، عن ابن أبي مليكة، عن طلحة قال: "ونعم أهل البيت عبد الله، وأبو عبد الله، وأم عبد الله".

1743- Talha bin Ubeydullah ؓ dedi ki: Abdullah bin Amr bin As, babası ve annesi ehlibeytin ne güzel fertleridir.⁴⁵³

۱۷۴۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن يزيد قال: نا ابن لهيعة قال: نا مشرح بن هاعان قال: سمعت عقبة بن عامر يقول: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم: يقول "أسلم الناس، وآمن عمرو بن العاص".

1744- Mişrah bin Ha'an rahimehullah dedi ki: Uteybe bin Âmir rahimehullahı şöyle derken işittim: Allah Resûlü ﷺ şöyle diyordu: "İnsanlar teslim oldu. Amr bin As ise iman etti."⁴⁵⁴

۱۷۴۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع قتنا موسى بن علي بن رباح، عن أبيه قال: سمعت عمرو بن العاص يقول: قال لي رسول الله صلى الله عليه وسلم: "يا عمرو اشد عليك سلاحك، وثيابك، وانتني" ففعلت فجننته، وهو يتوضأ، فصعد في البصر وصوبه وقال: "يا عمرو إني أريد أن أعتك وجها فيسلمك الله ويغنيك، أرغب لك من المال رغبة صالحة" قال: قلت: يا رسول الله، إني لم أسلم رغبة في المال إنما أسلمت رغبة في الجهاد، والكيونة معك، قال: "يا عمرو نعماً بالمال الصالح، للمرء الصالح".

1745- Uleyy İbn-i Rebah rahimehullah babasından şöyle aktardı: Amr bin Âs ؓ'yu şöyle derken işittim: Allah Resûlü ﷺ bana dedi ki: "Ey Amr silahını ve zırhını kuşan ve bana gel. O'na ﷺ gittim o abdest alıyordu ba-

⁴⁵² Ahmed, Müsned, 1/167; Tirmizi, 5/688

⁴⁵³ İbn-i Ebi Hatim, İlel, 2/365

⁴⁵⁴ Tirmizi, 5/687

kışlarını bana yöneltti ve dedi ki: "Ey Amr seni komutan olarak bir savaşa göndermek istiyorum ki Allah sana selamet ve ganimet bahşetsin. Zira senin hayırlı bir mal sahibi olmanı istiyorum." Dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ ben mal için Müslüman olmadım. Ben ancak cihad için ve seninle beraber olmak için Müslüman oldum. Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "Ey Amr salih bir kimse için salih bir mal ne güzeldir."⁴⁵⁵

۱۷۴۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن إسحاق قال: أنا ابن لهيعة، والحن بن موسى قتنا ابن لهيعة قال: نا يزيد بن أبي حبيب، عن سعيد بن أبي هلال، عن المطلب بن عبد الله بن حنطب، قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: "نعم أهل البيت عبد الله، وأبو عبد الله، وأم عبد الله".

1746- Muttalib bin Abdilllah rahimehullah dedi ki: Nebi ﷺ dedi ki: "Abdullah bin Amr bin As, babası ve annesi ehlibeytin ne güzel fertleridir."⁴⁵⁶

۱۷۴۷ - حدثنا عبد الله، قتنا أبي، قتنا وكيع، قتنا نافع بن عمر، وعبد الجبار بن ورد، عن ابن أبي مليكة، قال: قال طلحة بن عبيد الله: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "نعم أهل البيت عبد الله، وأبو عبد الله، وأم عبد الله"

1747- Talha bin Ubeydullah ؓ dedi ki: Abdullah bin Amr bin As, babası ve annesi ehlibeytin ne güzel fertleridir.⁴⁵⁷

❖ Muaviye Bin Ebi Süfyan'ın Faziletleri ❖

۱۷۴۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن، عن معاوية، عن يونس بن سيف، عن الحارث بن زياد، عن أبي رهم، عن العرياض بن سارية السلمى قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو يدعو إلى السجود في شهر رمضان قال: "هلموا إلى الغداء المبارك" ثم سمعته يقول: "اللهم علم معاوية الكتاب والحساب، وقه العذاب".

⁴⁵⁵ Ahmed, Müsned, 4/202

⁴⁵⁶ İbn-i Ebi Hatim, İlel, 2/365

⁴⁵⁷ İbn-i Ebi Hatim, İlel, 2/365

1748- İrbâd bin Sariye es-Sülemi ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'i Ramazan ayında bizi sahura çağırırken işittim, şöyle dedi: "Haydi mübarek yemeğe gelin." Sonra dedi ki: "Allah'ım Muaviye'ye kitabı ve hesap ilmini öğret ve onu azaptan koru."⁴⁵⁸

١٧٤٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو المغيرة قتنا صفوان قال: حدثني شريح بن عبيد، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم دعا لمعاوية بن أبي سفيان "اللهم علمه الكتاب، والحساب وقه العذاب".

1749- Şurayh bin Ubeyd ؓ tahsis etti ki: Rasûlullâh ﷺ Muaviye ؓ'ya "Allah'ım ona kitabı ve hesap ilmini öğret ve onu azaptan koru" diye dua etti.⁴⁵⁹

١٧٥٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسن بن موسى قتنا أبو هلال قتنا جلة بن عطية، عن مسلمة بن مخلد أو عن رجل، عن مسلمة بن مخلد أنه رأى معاوية يأكل فقال: لعمر بن العاص إن ابن عمك هذا المخضد ما إنني أقول ذا، وقد سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "اللهم علمه الكتاب، ومكن له في البلاد، وقه العذاب".

1750- Mesleme bin Muhalled ؓ Muaviye ؓ'yu yemek yerken gördü. Muaviye ؓ Amr bin As ؓ'ya dedi ki: Bu kaşık amcanın oğlunun kaşığıdır. Resulullah ﷺ şöyle derken işittim: "Allah'ım Muaviye'ye kitabı öğret ve onu şehirlerde güçlü kıl. Onu cehennem azabından koru."⁴⁶⁰

﴿Ebu Fadl Abbas Bin Abdilmuttalib'in Faziletleri﴾

١٧٥١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وهب بن جرير قتنا أبي قال: سمعت الأعمش يحدث عن عمرو بن مرة، عن أبي اليخترى، عن علي قال النبي صلى الله عليه وسلم يعني لعمر: "أما علمت أن عم الرجل صو أبيه، يعني العباس بن عبد المطلب".

⁴⁵⁸ Ahmed, Müsned, 4/128; Ebu Davud, 2/303

⁴⁵⁹ Ahmed, Müsned, 4/128; Ebu Davud, 2/303

⁴⁶⁰ İbn-i Sa'd, 8/121

1751- Ali ؑ şöyle dedi: Nebi ﷺ Ömer ؑ'ya dedi ki: "Sen kişinin amcasının babası gibi olduğunu bilmiyor musun?" Bununla Abbas bin Abdülmutalib ؑ'yu kastediyordu.⁴⁶¹

۱۷۵۲ - حدثنا عبد الله قال: قرأت على عفان، قال: نا حماد، يعني: ابن سلمة قال: أنا ثابت، عن أبي عثمان النهدي، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال للعباس: "هلم ههنا، فإنك صنو أبي".

1752- Ebu Osman en-Nehdi rahimehullah dedi ki: Allah Resûlü ﷺ Abbas ؑ'a dedi ki: "Buraya gel zira sen babam gibisin."⁴⁶²

۱۷۵۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان بن عينة، عن بشر بن عاصم، عن سعيد بن المسيب قال: أراد عمر توسيع المسجد فكان للعباس دار، فقال: لا أعطيكمها ليس لك ذاك قال: اجعل بني وبنك أبي بن كعب حكما، ف قضى عليه، فقال العباس: "هي على المسلمين صدقة".

1753- Said bin Müseyyeb rahimehullah dedi ki: Ömer ؑ mescidi genişletmek istedi. Fakat mescidin yanında Abbas ؑ'ın bir evi vardı. Abbas ؑ, Ömer ؑ'ya sana o evi vermeyeceğim zira senin o evde hakkın yoktur dedi. Bunun üzerine Ömer ؑ aramızda Ubeyy bin Ka'b ؑ'yu hakem tayin et dedi. Ubeyy bin Ka'b ؑ, Abbas ؑ'ın aleyhine hükmetti bunun üzerine Abbas ؑ bu ev Müslümanlara sadakam olsun dedi.⁴⁶³

۱۷۵۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن إسرائيل، عن جابر، عن عامر أن النبي صلى الله عليه وسلم أغمى عليه وهو صائم يوم السبت، فلدوه زيت وقسط فأفاق، وقال: "أما تخرجتم لددتموني وأنا صائم، لا يبقى أحد في البيت إلا لد" قالت فاطمة: يا رسول الله _ صلى الله عليه وسلم _ إلا عمك العباس قال: "إلا عمي العباس" قال: فلد النساء بعضهم بعضا.

⁴⁶¹ İbn-i Sa'd, 4/5

⁴⁶² İbn-i Sa'd, 4/26

⁴⁶³ Tanhu'l-Kebir, 1/2/277

1754- Amir rahme dedi ki: Resulullah rahme cumartesi günü oruçlu iken bayıldı. Oradakiler Resulullah rahme'in ağzına ud ve yağ sürdüler. Resulullah rahme ayılınca şöyle buyurdu: "Sizler oruçlu olduğum halde ağzıma bir şeyler mi sürdünüz? Sürme işini yapanın dışında hepiniz dışarı çıkın." Hz. Fatuma rahme dedi ki: Ey Allah'ın Resulu rahme sadece amcam Abbas mı kalsın? diye sorunca "Evet, sadece amcam Abbas rahme kalsın" dedi. Sonra dedi ki: "Bazı kadınlar birbirlerine yağ sürerler."⁴⁶⁴

۱۷۵۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا موسى بن داود قتنا الحكم بن المنذر، عن عمر بن بشر الخثعمي، عن أبي جعفر، قال: أقبل العباس بن عبد المطلب وعليه حلة وله ضفیرتان وهو أبيض بض، فلما رآه النبي صلى الله عليه وسلم تبسم فقال له العباس: ما أضحكك يا رسول الله، أضحك الله منك؟ قال: "أعجبني جمالک يا عم النبي"، فقال العباس: ما الجمال في الرجل يا رسول الله؟ قال: "اللسان".

1755- Ebu Cafer dedi ki: Abbas bin Abdülmuttalib rahme üzerinde beyaz bir cübbe ve saçında iki örgü varken Resulullah rahme'in yanından geçti. Allah Resülü rahme Abbas rahme'ı görünce güldü. Abbas rahme bunun üzerine Ey Allah'ın Rasülü seni güldüren nedir diye sordu. Allah Rasülü rahme: "Senin güzelliğine şaşırdım ey Nebi'nin amcası" deyince Abbas rahme bir erkekteki güzellik nedir ey Allah'ın Rasülü diye sordu. Allah Rasülü rahme "dildir" dedi.⁴⁶⁵

۱۷۵۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن سفيان، عن أبيه، عن أبي الصحنی قال: قال العباس يا رسول الله، إنا نعرف في وجوه أقوام الضغائن بوقائع أوقعتها فيهم قال: فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "لن ينالوا خيرا حتى يحبوكم لله، ولقرايتي ترجو سلمهم شفاعتي، ولا يرجوها بنو عبد المطلب".

1756- Ebu Duha rahme dedi ki: Abbas bin Abdülmuttalib Allah Resülü rahme'e şöyle dedi: Ey Allah'ın Resülü! Bizler kin besleyen kavimleri kinlerinden dolayı yüzlerinden tanırız. Allah Resülü rahme bunun üzerine şöyle buyurdu: "Kişi sizi Allah için ve de benimle olan akrabalığınızdan dolayı sevmedikçe hayra ulaşamaz. Sizler benim şefaatiimi umuyorsunuz, fakat Abdülmuttalip oğulları benim şefaatiimi umuyorlar."⁴⁶⁶

⁴⁶⁴ Buhari, 8/147,166; Müslim, 4/1733

⁴⁶⁵ Hakim, Müstedrek, 3/330

⁴⁶⁶ Hakim, Müstedrek, 3/568

١٧٥٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا جرير، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث، عن عبد المطلب بن ربيعة قال: دخل العباس على رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله، إنا لنخرج فترى قريشا تحدث فإذا رأونا سكتوا، فغضب رسول الله صلى الله عليه وسلم ودر عرق بين عينيه ثم قال: "والله لا يدخل قلب امرئ إيمان حتى يحكمه الله ولقرايتي".

1757- Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Abbas ؓ Rasûlullâh ﷺ'in yanına girdi ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü! dışarı çıkıyoruz ve Kureyş'in kendi aralarında konuştuklarını görüyoruz bizi gördükleri zaman susuyorlar. Bunun üzerine Allah Resûlü ﷺ sinirlendi hatta alnındaki damarları şişti. Sonra şöyle buyurdu: "Allah'a yemin olsun ki sizi Allah için ve benim yakınlığımdan dolayı sevmedikleri müddetçe hiç kimsenin kalbine iman girmez."⁴⁶⁷

١٧٥٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن سعيد، عن سفيان قال: حدثني عبد الملك بن عمير قتنا عبد الله بن الحارث قتنا العباس قال: قلت للنبي صلى الله عليه وسلم: ما أغيت عن عمك فقد كان يحوطك، ويغضب لك، قال: "هو في ضحضاح"، - قال: ابن مهدي - "من النار ولولا أنا لكان في الدرك الأسفل من النار".

1758- Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'e seni amcandan uzaklaştıran nedir ki amcam sana kızdığı halde seni koruyordu dedim. Bunun üzerine Allah Resûlü ﷺ "Evet o Abbas ؓ ateş çukurunun içindeydi. İbn-i Mehdi bu sözünü şöyle açıkladı: "Şayet ben olmasaydım o Abbas ؓ ateşin en alt derecesinde olurdu."⁴⁶⁸

١٧٥٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا هشيم قال: أنا منصور، عن الحكم بن عتيبة، عن الحسن بن مسلم المكي، قال: بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم عمر بن الخطاب على الصدقات قال: فاتى على العباس فسأله صدقة ماله قال: فتجهمه العباس وكان بينهما كلام، قال: فانطلق عمر إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فشكا العباس إليه قال: فقال له

⁴⁶⁷ Ahmed, Musned, 1/207; Tirmizi, 5/652

⁴⁶⁸ Ahmed, Musned, 1/207; Buhari, 7/193

رسول الله صلى الله عليه وسلم: "أما علمت يا عمر، إن عم الرجل صنو أبيه"، إنا كنا نعلمنا صدقة مال العباس العام عام أول".

1759- Hasan bin Müslim el-Mekki rahimehullah dedi ki: Allah Resûlü ﷺ Ömer bin Hattab ؓ'yu zekatları toplaması için gönderdi. Ömer Bin Hattab ؓ Abbas ؓ'ın yanına geldi ondan malının zekâtını istedi. Fakat Abbas ؓ onu kötü karşıladı ve aralarında birkaç kelam geçti. Ömer ؓ Rasûlullâh ﷺ'e geri döndü ve Abbas ؓ'yu şikayet etti. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ey Ömer! bilmez misin ki bir kimsenin amcası babası gibidir. Biz Abbas ؓ'ın malının zekâtını bir sene önceden aldık."⁴⁶⁹

١٧٦٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي: قتنا حسين بن محمد قتنا يزيد. يعني: ابن عطاء. عن يزيد، يعني: ابن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث بن نوفل قال: حدثني عبد المطلب بن ربيعة بن الحارث بن عبد المطلب قال: دخل العباس على رسول الله صلى الله عليه وسلم مغضبا فقال له: ما بغيضك؟ قال: يا رسول الله، ما لنا ولقريش إذا تلاقوا بينهم تلاقوا بوجوه مشرة، وإذا لقونا لقونا بغير ذلك، قال: فغضب رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى احمر وجهه، وحتى استلتر عرق بين عينيه، وكان إذا غضب استلتر فلما سري عنه قال: "والذي نفسي أو نفس محمد بيده لا يدخل قلب رجل الإيمان حتى يحبكم لله عز وجل ولرسوله. ثم قال: أيها الناس من آذى العباس فقد آذاني إنما عم الرجل صنو أبيه".

1760- Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Abbas ؓ Allah Resûlü ﷺ'in yanına sinirli bir şekilde girdi. Allah Rasûlü ﷺ "seni sinirlendiren nedir?" diye sordu. Bunun üzerine Abbas ؓ şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyş'e ne oluyor ki kendi aralarında karşılaştıkları zaman güler yüzle birbirlerini karşılıyorlar fakat bizim bu şekilde karşılaşmıyorlar. Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ yüzü kızarıp alnındaki damarlar belirinceye kadar sinirlendi. Allah Rasûlü ﷺ sinirlendiği zaman böyle olurdu. Siniri geçtiği zaman dedi ki: "Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin olsun ki veyahut Muhammed'in nefsinin elinde tutan Allah'a yemin olsun ki Allah ve Rasûlü için sizi sevmeyen bir kimsenin kalbine iman girmez." daha sonra şöyle buyurdu: "Ey insanlar kim Abbas ؓ'ya eziyet ederse bana eziyet etmiştir. Muhakkak ki kişinin amcası babası gibidir."⁴⁷⁰

⁴⁶⁹ Tirmizî, 2/63; Ebu Davud; 2/115

⁴⁷⁰ Ahmed, Musned, 1/207; Tirmizî, 5/602

١٧٦١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أسباط بن محمد قتنا هشام بن سعد، عن عبد الله بن عباس قال: كان للعباس، ميزاب على طريق عمر بن الخطاب، فلبس عمر ثيابه يوم الجمعة، وقد كان ذبح للعباس فرخان، فلما وافى الميزاب صب ماء بدم القرخين، فأصاب عمر وفيه دم القرخين، فأمر عمر بقلعه ثم رجع، فطرح ثيابه ولبس ثيابا غير ثيابه ثم جاء فصلى بالناس فاتاه العباس فقال: "والله إنه للموضع الذي وضعه النبي صلى الله عليه وسلم" فقال: عمر للعباس وأنا أعزم عليك لما سعدت على ظهري حتى تضعه في الموضع الذي وضعه رسول الله صلى الله عليه وسلم، ففعل ذلك العباس.

1761- Ubeydullah bin Abbas ؓ dedi ki: Abbas ؓ'ın Ömer bin Hattab ؓ'ın yolunun üzerinde bir su yolu vardı. Ömer Bin Hattab ؓ Cuma günü temiz elbise giyerek evinden çıktı. O sırada Abbas ؓ iki tane yavru kuş kesmişti ve kuşların kanı suya bulaşmıştı. Ömer ؓ oradan geçerken kanlı su elbisesine bulaştı. Bunun üzerine Ömer Bin Hattab ؓ bu suyun kesilmesini emretti ve elbisesini değiştirmek için evine döndü, yeni bir elbise giyerek namaza gitti insanlara namaz kıldırdı. Daha sonra Abbas ؓ gelerek vallahi o su yolu Rasûlullâh ؐ'in açmış olduğu bir su yoluydu dedi. Ömer ؓ hemen o su yolunu tekrar açmak için sana yardım edeceğim dedi ve Abbas ؓ o yolu açtı.⁴⁷¹

١٧٦٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو معاوية قتنا محمد بن عمرو، عن يحيى بن عبد الرحمن بن حاطب، عن العباس قال: " نعم الرجل عمر كان لي جارا فكان لي له قيام، ونهاره صيام، وفي حوائج الناس، قال: فسألت ربي أن يرنيه في المنام، فأرانيه رأس الحول وهو جاء من السوق مستحيا فقلت ما صنع بك أو ما لقيت؟ قال: فقال: كاد عرشي أن يهوى لولا أن لقيت ربا رحيمًا ."

1762- Abdurrahman Bin Hatib rahimehullah dedi ki: Abbas ؓ dedi ki: Ömer bin Hattab ؓ ne güzel adamdır. O benim komşumdur. O'nun gecesi kıyam, gündüzü oruç ile geçirdi ve devamlı insanların ihtiyaçlarını karşıladı. Abdurrahman Bin Hatib rahimehullah dedi ki: Rabbimden onu rüyamda

görmeyi istedim ve bir sene geçmeden Rabb'im onu bana gösterdi. O çarşıdan mahcup bir şekilde dönüyordu dedim ki: Ey Ömer ؓ sana ne oldu veya kiminle karşılaştın. Dedi ki şayet bağışlayan bir Rab ile karşılaşmasaydım neredeyse tahtım yere bakacaktı.⁴⁷²

۱۷۶۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قال: أنا هشيم، قنا حجاج، عن ابن أبي مليكة، وعطاء بن أبي رباح، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم بعث عمر بن الخطاب على الصدقات قال: فأتني على العباس فسأله صدقة ماله قال: فتجهمه العباس قال: حتى كان بينهما، فانطلق عمر إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم، فشكا العباس فقال له النبي صلى الله عليه وسلم: "يا عمر أما علمت أن الرجل صنو أبيه؟ إنا كنا نعجلنا صدقة العباس العام عام أول".

1763- İbn-i Ebi Müleyke ve Ata bin Ebi Rebah rahimehumallah dediler ki: Allah Resûlü ﷺ Ömer bin Hattab ؓ'yu zekatları toplaması için gönderdi. Ömer Bin Hattab ؓ Abbas ؓ'ın yanına geldi. Ondan malının zekâtını istedi. Fakat Abbas ؓ onu kötü karşıladı ve aralarında birkaç kelim geçti. Bunun üzerine Ömer ؓ Rasûlullâh ﷺ'e geri döndü ve Abbas ؓ'yu şikayet etti. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ey Ömer bilmez misin ki bir kimsenin amcası babası gibidir. Biz Abbas'ın malının zekâtını bir sene önceden aldık."⁴⁷³

۱۷۶۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا يحيى بن زكريا بن أبي زائدة قال: حدثني أبي عن عامر، قال: انطلق النبي صلى الله عليه وسلم مع العباس عمه إلى السبعين من الأنصار عند العقبة تحت الشجرة، فقال: "ليتكلم متكلمكم ولا يطل الخطبة فإن عليكم من المشركين عينا وإن يعلموا بكم يفضحوكم"، فقال قائلهم، وهو أبو إمامة سل يا محمد لربك ما شئت، سل لنفسك ولأصحابك ما شئت، ثم أخبرنا ما لنا من الثواب على الله عز وجل وعليكم إذا فعلنا ذاك؟ قال: "أسألكم لربي أن تعبدوه، ولا تشركوا به شيئا، وأسألكم نفسي ولأصحابي أن تؤوونا وتصرونا وتمنعونا مما نعتم منه أنفسكم" قالوا: فما لنا إذا فعلنا ذلك؟ قال: "لكم الجنة" قالوا: فلك ذاك.

⁴⁷² İbn-i Sa'd, 3/375

⁴⁷³ Tirmizi, 2/63; Ebu Davud, 2/115

1764- Amir ؓ dedi ki: Nebî ؑ amcası Abbas ؓ ve Ensar'dan yetmiş kişiyle beraber Akabe Biatı'nda ağacın altına gittiler. Allah Rasûlü şöyle buyurdu: "Sözcünüz lafı fazla uzatmadan konuşsun zira müşriklerin gözü üzerinizde sizi görürlerse hemen ifşa ederler." İçlerinden biri o Ebu Uname ؓ'dur. Dedi ki: "Ey Muhammed Rabbim için kendin için ve ashabın için dilediğin şeyi işte sonra istediklerini yaptığımız takdirde bizim için ne var onu söyle. Allah Resûlü ؑ dedi ki: "Sizden Rabbim olan Allah'a ibadet etmenizi ve hiçbir şeyi ona şirk koşturmanızı istiyorum. Kendim ve ashabım için ise size sığınmamızı, bize yardım etmenizi ve kendinizi koruduğunuz şeylere karşı bizi de korumanızı istiyorum." Bunun üzerine dediler ki: Peki bunu yaptığımızda bize ne vardır? Allah Rasûlü "size Cennet vardır." deyince onlar da o zaman size de istediğiniz şeyler vardır dediler.⁴⁷⁴

۱۷۶۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا يحيى بن زكريا قثنا مجالد، عن عامر، عن أبي مسعود الأنصاري، بنحو هذا قال: وكان أبو مسعود أصغرهم سنا،

1765- Amir dedi ki: Ebu Mesud el-Ensari bu topluluk içinde en küçük yaşta olan biri olarak yukarıdaki rivayetin aynısını aktardı.⁴⁷⁵

۱۷۶۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا يحيى بن زكريا قال: حدثني إسماعيل بن أبي خالد قال: شهدت الشعبي يقول "ما سمع الشيب ولا الشبان بخطبة مثلها"

1766- İsmail bin Ebi Halid dedi ki: Ben Şa'bi rahimehullah şöyle derken şahit oldum yaşlı ve genç hiç kimse böyle bir konuşma duymadı.⁴⁷⁶

۱۷۶۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا يعقوب قثنا أبي، عن ابن إسحاق قال: فحدثني معبد بن كعب بن مالك بن أبي كعب أخو بني سلمة أن أخاه عبيد الله بن كعب حدثه أن أباه كعب بن مالك، وكان كعب من أعلم الأنصار ممن شهد العقبة وباع رسول الله، قال: خرجنا في حجاج قومنا من المشركين، فذكر الحديث. قال: فاجتمعنا بالشعب نتظر رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى جاءنا، ومعه عمه العباس بن عبد المطلب قال: قلنا: تكلم يا رسول الله، فخذ لنفسك ولربك ما أحببت قال: فتكلم رسول الله صلى الله

⁴⁷⁴ Ahmed, Müsned, 4/119

⁴⁷⁵ Ahmed, Müsned, 4/120

⁴⁷⁶ Ahmed, Müsned, 4/120

عليه وسلم قبلي، ودعا إلى الله ورغب في الإسلام، وقال: "أبايكم على أن تمنعوني مما تمنعون منه نساءكم وأبنائكم" قال: فأخذ البراء بن معرور بيده ثم قال: نعم والذي بعثك بالحق لنمنعك مما تمنع منه أزرتنا قايما يا رسول الله، فنحن والله أهل الحروب، وأهل الحلقة ورثناها كابرا، عن كابر.

1767- Ubeydullah bin Ka'b ؓ dedi ki: Ka'b bin Malik, Ensar'ın bilginlerinden ve Akabe biatına şahit olup Rasûlullâh ﷺ'e biat edenlerdendir. Ka'b bin Malik dedi ki: Müşrik olan kabilemizden hacılarla beraber yola çıkuk. İnsanlarla bir araya toplandık ve Allah Resulü'nün gelmesini bekledik. Allah Rasûlü yanında amcası Abbas bin Abdülmuttalib ile beraber çıkageldi. Dedik ki: Konuş Ey Allah'ın Rasûlü kendin için, nefsin için sevdiğin şeyleri iste. Allah Rasûlü şöyle buyurdu: "Sizler kadınlarınızı ve çocuklarınızı korumuş olduğunuz şeylere karşı bizleri de korumak üzere bana biat ediyor musunuz? Ka'b bin Malik dedi ki: Bera bin Ma'rur Allah Resulü'nün ﷺ elini tuttu ve dedi ki: Seni hak ile gönderen Allah'a yemin olsun ki kadınlarımızı ve çocuklarımızı korumuş olduğumu şeye karşı seni de koruyacağız. Sana biat ediyoruz. Ey Allah'ın Rasûlü bizler savaş ve yay ehliyiz zira bu bize dedelerimizden miras kaldı.⁴⁷⁷

١٧٦٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا علي بن عبد الله قال: حدثني محمد بن طلحة التيمي، من أهل المدينة قال: حدثني أبو سهيل نافع بن مالك، عن سعيد بن المسيب، عن سعد بن أبي وقاص قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم للعباس: "هذا العباس بن عبد المطلب أجد قريش كفا وأوصلها".

1768- Sa'd Bin Ebi Vakkas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ Abbas bin Abdülmuttalib ؓ'yu işaret ederek dedi ki: "Abbas ؓ Kureyş'in en cesur insanıdır."⁴⁷⁸

١٧٦٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قتنا معمر، عن الزهري قال: أخبرني كثير بن عباس بن عبد المطلب، عن أبيه العباس قال: "شهدت مع رسول الله صلى

⁴⁷⁷ Ahmed, Müsned, 3/460,462

⁴⁷⁸ Ahmed, Müsned, 1/185

الله عليه وسلم يوم حنين فلقد رأيت رسول الله وما معه إلا أنا وأبو سفيان بن الحارث بن عبد المطلب، فلزمتا رسول الله صلى الله عليه وسلم فلم نفارقه وهو على بغلة شهاء، وربما قال معمر: بيضاء، قال العباس: فانا آخذ بلجام بغلة رسول الله صلى الله عليه وسلم أكفها، وهو لا يالو ما أسرع نحو المشركين .

1769- Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ ile beraber Huneyn Savaşı'nda bulundum. Rasûlullâh ﷺ'in yanında ben ve Ebu Süfyan bin Haris ؓ dışında kimse yoktu. Resulullah ﷺ yanımda kaldı ve bizde ondan ayrılmadık. O ﷺ gri bir bineğin üzerindeydi. Bazı yerlerde Ma'mer beyaz bir binek olduğunu söylemiştir. Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'in bineğinin yularından tutuyordum ve onu müşriklere doğru hızla gitmesin diye dizginlemeye çalışıyordum.⁴⁷⁹

۱۷۷۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حجين بن المثنى قتنا إسرائيل، عن عبد الأعلى، عن ابن جبير، عن ابن عباس، أن رجلا من الأنصار وقع في آب للعاس كان في الجاهلية فلطمه العباس فجاء قومه، فقالوا: والله نلطمه كما لطمه، فليسوا السلاح، فبلغ ذلك رسول الله صلى الله عليه وسلم فصعد المنبر فقال: "أيها الناس أي أهل الأرض أكرم على الله؟" قالوا: أنت، قال: "فإن العباس مني وأنا منه، فلا تسبوا أمواتنا، فتؤذوا أحياءنا" فجاء القوم فقالوا: يا رسول الله، نعوذ بالله من عضك.

1770- İbn-i Abbas ؓ dedi ki: Ensar'dan bir adam Abbas ؓ'nun babasına küfür etti. O sırada Abbas ؓ henüz Müslüman olmamıştı. Adama vurması üzerine adamın kavmi adama Allah'a yemin olsun ki sana vurduğu gibi bizde Abbas ؓ'ya vuracağız ve silahlarının kuşanarak geldiler. Olay Rasûlullâh ﷺ'e intikal edince, Allah Rasûlü minbere çıktı ve şöyle dedi: "Ey insanlar yeryüzünde en şerefli topluluk kimdir?" İnsanlar: Sensin ey Allah'ın Rasûlü dediler. Allah Rasûlü şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Abbas ؓ bendendir, bende Abbas ؓ'danım. Ölülerimize sövmeyin, dirilerimize de eziyet vermeyin." Bunun üzerine adamın kavmi Allah Rasûlüne geldiler ve dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü senin bize öfkelenmeden Allah'a sığınırız.⁴⁸⁰

⁴⁷⁹ Ahmed, Müsned, 1/207; Müslim, 3/1398

⁴⁸⁰ Ahmed, Müsned, 1/300; Tirmizi, 5/652

۱۷۷۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن بكر قتنا حاتم قال: حدثني بعض بني عبد المطلب يقول: حدثني أبي عبد الله بن عباس، عن أبيه العباس أنه أتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله، أنا عمك، كبرت سني واقترب أجلي، فعلمني شيئا ينفعني الله به، قال: يا عباس "أنت عمي، ولا أعني عنك من الله شيئا، ولكن سل ربك العفو والمغفرة في الدنيا والآخرة" قالها ثلاثا، ثم أتاه قرن الحول فقال مثل ذلك.

1771- Abbas ؓ dedi ki: Bir gün Allah Rasûlü ﷺ'e geldim ve dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ ben senin amcamım, yaşım ilerledi, artık ecelim yaklaştı. Bana Allah'ın kendisi ile bana fayda sağlayacağı bir şey öğret. Dedi ki: "Ey Abbas ؓ sen benim amcamsın senin bir şeye ihtiyaç duyduğunu zannetmiyorum ama sen yine de Allah'tan dünyada ve ahirette bağışlanma ve afiyet iste." Bunu üç kere söyledi. Yılın ortasında Allah Rasûlü ﷺ tekrar geldi ve aynı şekilde söyledi.⁴⁸¹

۱۷۷۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا روح قتنا أبو يونس القشيري حاتم بن أبي صغيرة قال: حدثني رجل من بني عبد المطلب قال: قدم علينا علي بن عبد الله بن عباس، فحضره بنو عبد المطلب قال: سمعت عبد الله بن عباس يحدث عن أبيه عباس بن عبد المطلب قال: أتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم فقلت: يا رسول الله، أنا عمك قد كبرت سني، فذكر معناه.

1772- Ali bin Abdullah bin Abbas rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ'nun babasından şöyle aktardığını duydum. Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'e geldim dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ ben senin amcamım ve yaşlandım ... Yukarıdaki rivayetin manasında şeyler zikretti.⁴⁸²

۱۷۷۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يزيد بن هارون قال: أنا إسماعيل، يعني: ابن أبي خالد، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث، عن العباس بن عبد المطلب قال: قلت: يا رسول الله، إن قريشا إذا لقي بعضها بعضا لقوهم ببشر حسن، وإذا لقونا لقونا

⁴⁸¹ Ahmed, Müsned, 1/206; İbn-i Sa'd, 4/28

⁴⁸² Ahmed, Müsned, 1/206

بوجه لا نعرفها قال: فغضب النبي صلى الله عليه وسلم غضبا شديدا وقال: "والذي نفسي بيده، لا يدخل قلب رجل الإيمان حتى يحكم الله ورسوله".

1773- Abbas bin Abdülmuttalib ؓ dedi ki: Resulullah ﷺ'e şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyşliler kendi aralarında birbirleri ile karşılaştıkları zaman güzel bir yüzle birbirlerini karşılıyorlar fakat bizimle karşılaştıkları zaman bilmediğimiz bir şekilde bizi karşılıyorlar. Bunu duyan Allah Resûlü ﷺ şiddetli bir şekilde sinirlendi ve dedi ki: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki sizi Allah ve Resulü için sevmediği müddetçe bir kimsenin kalbine iman girmez."⁴⁸³

۱۷۷۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنانه جريز، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث، عن عبد المطلب بن ربيعة قال: دخل العباس، على رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: إنا لنخرج فريشا تحدث. فذكر الحديث

1774- Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Abbas ؓ Rasûlullâh ﷺ'in yanına girdi ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyş'in yanına gittiğimizde onları konuşurken görüyoruz... yukarıdaki rivayetin aynısını aktardı.⁴⁸⁴

۱۷۷۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنانه عبد الرزاق بن همام قنانه معمر، عن الزهري قال: أخبرني كثير بن عباس بن عبد المطلب، عن أبيه العباس قال: شهدت مع رسول الله صلى الله عليه وسلم حيناً فلقد رأيت رسول الله صلى الله عليه وسلم وما معه إلا أنا وأبو سفيان بن الحارث بن عبد المطلب، فلزمنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فلم نفارقه وهو على بغلة شهباء وربما قال معمر: بيضاء أهداها له فروة بن نعامه الجذامي، فلما التقى المسلمون والكفار ولى المسلمون مدبرين، وطلق رسول الله صلى الله عليه وسلم يركض بقلته قبل الكفار قال العباس: وأنا آخذ بلبجام بغلة رسول الله صلى الله عليه وسلم أكفها، وهو لا يالو ما أسرع نحو المشركين، وأبو سفيان بن الحارث آخذ بعزز رسول الله صلى الله

⁴⁸³ Ahmed, Müsned, 1/207

⁴⁸⁴ Ahmed, Müsned, 1/207

عليه وسلم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: " يا عباس ناد: يا أصحاب السمرة " قال: وكنت رجلا صبيتا فقلت بأعلى صوتي: أين أصحاب السمرة؟ قال: فوالله لكان عطفهم حين سمعوا صوتي عطفة البقر على أولادها، فقال: ليك، يا لبيك، يا لبيك، وأقبل المسلمون، فاقتلوا هم والكفار، فنادت الأنصار يقولون: يا معشر الأنصار، ثم قصرت الداعون على بني الحارث بن الخزرج، فنادوا: يا بني الحارث بن الخزرج قال: فنظر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو على بغلته كالمتطاوّل عليها إلى قتالهم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم هذا حين حمى الوطيس قال: ثم أخذ رسول الله صلى الله عليه وسلم حصيات فرمى بهن وجوه الكفار ثم قال: "انهزموا ورب الكعبة، انهزموا ورب الكعبة" قال: فذهبت أنظر فإذا القتال على هيئته فيما أرى، قال: فوالله ما هو إلا أن رماهم رسول الله صلى الله عليه وسلم بحصياته فما زلت أرى حدهم كيلا وأمرهم مدبرا حتى هزمهم الله قال: وكانني أنظر إلى النبي صلى الله عليه وسلم يركض خلفهم على بغلته.

1775- Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ ile beraber Huneyn Savaşı'nda bulundum. Rasûlullâh ﷺ'in yanında ben ve Ebu Süfyan bin Haris ؓ dışında kimse yoktu. Resulullah ﷺ yanımızda kaldı ve biz de ondan ayrılmadık. O gri bir binek üzerindeydi. Bazı yerlerde Ma'mer beyaz bir binek olduğunu söylemiştir. Bunu Fevre bin Nuame düzeltmiştir. Müslümanlar ve kafirler karşı karşıya gelip savaş kızışınca Müslümanlardan bir grup kâfirlere sırtlarını dönerek kaçtılar. Allah Resûlü ﷺ ise kâfirlere doğru bineğini harekete geçmek için ayaklarıyla bineğine vurdu. Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'in bineğinin yularından tuttum, onu müşriklere doğru hızla gitmesin diye dizginlemeye çalışıyordum. Ebu Süfyan ise Resulullah ﷺ'in bineğini tutuyordu. Allah Resûlü ﷺ bana dedi ki: "Ey Semure Ashabı! diye bağır." ⁴⁸⁵ Ben sesi gür bir adamdım, son sesimle Semure Ashabı nerededir? diye bağırdım. Vallahi sesimi duyduklarında onların ani dönüşü upkî ineğin yavrularına dönüşü gibiydi. Dediler ki emrindeyiz ey Allah'ın Rasûlü Müslümanları kabul et ve hemen kâfirlerle savaşmaya başladılar. Daha sonra Ensar'dan biri Ey Ensar topluluğu diye çağırırmaya başladı ve ardından Haris ibn-i Hazreç oğullarına çağrıda bulundu. O sırada Allah Resûlü ﷺ bileğinin üstünde boynunu uzat-

⁴⁸⁵ Semure ashabı Hudeybiye'de semure ağacının altında Allah Resûlü ﷺ'e biat eden kişilerdir. (Mü-tercim)

miş onların mücadelesine bakıyordu. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Bugün savaşın kızıştığı gündür." Sonra Rasûlullâh ﷺ küçük taşlar alarak kafirlerin yüzlerine fırlattı ve dedi ki: "Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki yenildiler. Kabe'nin Rabbine yemin olsun ki yenildiler." Abbas ؓ dedi ki savaşın durumuna bakmak için savaş meydanına gittim. Bir de ne göreyim Resulullah ﷺ'in atmış olduğu hiçbir taş boşa gitmemiş kâfirlere isabet etmişti. Ve ben Allah'ın Nebisini bineğine binmiş kafirlerin arkasından onları kovaladığını görüyordum.⁴⁸⁶

۱۷۷۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان بن عيينة قال: سمعت الزهري، - مرة أو مرتين فلم أحفظه - عن كثير بن عباس، عن العباس قال: كان عباس، وأبو سفيان معه يعني النبي صلى الله عليه وسلم قال: فحبصهم وقال: "الآن حمي الوطيس وقال: ناد يا أصحاب سورة البقرة".

1776- Kesir bin Abbas, Abbas ؓ'dan şöyle aktardı: Abbas ve Süfyan ؓ Resulullah ﷺ ile beraberdiler. Onlara bir zorluk isabet etti. Allah Resulu dedi ki: "Bugün savaşın çetin olduğu gündür ve Ey Bakara suresinin ashâbı diye çağırırdı."⁴⁸⁷

۱۷۷۷ - حدثنا عبد الله قال: قرأت على أبي، أبو معاوية قال: نا عبد الرحمن بن عبد الله بن عبد الله بن عمر، عن نافع، قال: خرج عمر عام الرمادة بالعباس بن عبد المطلب يستقي به فقال: "جئناك بعم نينا فاسقنا، فسقوا".

1777- Nafi' rahimehullah dedi ki: Ömer ؓ kuraklık yılında Abbas bin Abdülmuttalib ؓ ile beraber yağmur duasına çıktı. Ömer ؓ Yarabbi sana peygamberimizin amcası ile geldik bize yağmur bahşeyle diye dua etti ve Allah ﷻ yağmur yağdırdı.⁴⁸⁸

۱۷۷۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قال: نا علي بن حفص قال: أنا ورقاء، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: بعث رسول الله صلى الله عليه وسلم عمر على

⁴⁸⁶ Ahmed, Müsned, 1/207; Müslim, 3/1399

⁴⁸⁷ Ahmed, Müsned, 1/207; Müslim, 3/1400

⁴⁸⁸ Buhari, 2/494

الصدقة فقيل: منع ابن جميل، وخالد بن الوليد، والعباس عم النبي صلى الله عليه وسلم، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "ما ينقم ابن جميل إلا أنه كان فقيرا فاعناه الله، وأما خالد فإنكم تظلمون خالدا، فقد احتبس ادراعه في سبيل الله، وأما العباس فهي علي، ومثلها ثم قال: "أما علمت أن عم الرجل صنو أبيه".

1778- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ Ömer bin Hattab ؓ'yu zekatları toplaması için görevlendirdi, denilir ki İbn-i Cemil, Halid bin Velid ve Abbas bin Abdülmuttalib zekat vermekten geri durdular. Peygamber efendimiz ﷺ dedi ki: "İbn-i Cemil'e kin gütmeyin. Zira o fakir bir insandır. Allah'ın onun malına ihtiyacı yoktur. Halid bin Velid'e ise zulmediyorsunuz. Zira o Allah yolunda savaşmak için zırhını yanında tuttu. Abbas bin Abdülmuttalib'e gelince onun sorumluluğu bana aittir." Sonra şöyle buyurdu: "Sen bilmez misin ey Ömer kişinin amcası babası gibidir."⁴⁸⁹

۱۷۷۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو كريب الهمداني محمد بن العلاء قتنا عبد الرحيم بن سليمان، عن إسرائيل بن يونس، عن عبد الأعلى، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس قال: صعد النبي صلى الله عليه وسلم المنبر ثم قال: "يا أيها الناس أي الناس أكرم على الله؟" قالوا: أنت، قال: "فإن العباس مني وأنا منه، لا تسبوا أمواتنا فتؤذوا أحياءنا، فجاء القوم" فقالوا: يا رسول الله، نعوذ بالله من غضبك، استعفر لنا.

1779- Abbas ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ minbere çıktı ve şöyle dedi: "Ey insanlar yeryüzünde en şerefli topluluk kimdir?" İnsanlar sensin ey Allah'ın Rasûlü ﷺ dediler. Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Abbas bendendir. Bende Abbas'tanım. Ölülerimize sövmeyin dirilerimize de eziyet vermeyin." Bunun üzerine o adamın kavmi Allah Rasûlü ﷺ'e geldiler ve dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü ﷺ senin bize öfkelenmeden Allah'a sığınırız."⁴⁹⁰

۱۷۸۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني داود بن عمرو الضبي قتنا ابن أبي الزناد، عن أبيه، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: أمر رسول الله صلى الله عليه وسلم بصدقة، فقيل مع ابن

⁴⁸⁹ Ahmed, Müsned, 2/322; Buhari, 3/331

⁴⁹⁰ Hakim, Müstedrek, 3/325

جمل، وخالد بن الوليد، وعباس بن عبد المطلب، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ما نعم ابن جميل إلا أنه كان فقيراً فأغناه الله ورسوله، وأما خالد فإنكم تظلمون خالداً قد احتبس أدراعه وأعتده في سبيل الله، والعباس بن عبد المطلب عم رسول الله فهي علي ومثلها معها".

1780- Ebu Hureyre ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ zekat vermeyi emredince, denilir ki İbn-i Cemil, Halid bin velid ve Abbas bin Abdûlmuttalib zekat vermekten geri durdular. Peygamber efendimiz ﷺ dedi ki: "İbn-i Cemil'e kin gütmeyin. Zira o fakir bir insandır. Allah'ın onun malına ihtiyacı yoktur. Halid bin Velid'e ise zulmediyorsunuz. Zira o Allah yolunda savaşmak için zırhını yanında tuttu. Abbas bin Abdûlmuttalib'e gelince onun sorumluluğu misliyle bana aittir."⁴⁹¹

١٧٨١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني سريج بن يونس من كتابه قتنا سفيان، عن داود بن شابر، عن مجاهد أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "لا تؤذوني في عباس فإنه بقية آبائي، وإن العم صنو أبيه".

1781- Mücahit rahimehullah dedi ki: Allah Resûlü ﷺ şöyle dedi: "Abbas ؓ hakkında beni sıkmayın. Zira o atalarımın geriye kalan tek kişidir. Muhakkak ki amca, baba gibidir."⁴⁹²

١٧٨٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني سفيان بن وكيع قتنا عبد الله بن إدريس، عن ابن إسحاق قال: حدثني محمد بن العباس بن عبد الله بن معبد، عن بعض أهله، عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم قال يوم بدر: "من لقي منكم العباس فليكف عنه، فإنه مكروه".

1782- İbn-i Abbas ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ Bedir gününde şöyle buyurdu: "Sizden kim Abbas ؓ ile karşılaşırsa ondan uzaklaşsın. Zira o ikrah altında savaşa katılmıştır."⁴⁹³

⁴⁹¹ Ahmed, Müsned, 2/322; Buhari, 3/331

⁴⁹² Mecmu'uz-Zevaid, 9/269

⁴⁹³ İbn-i Sa'd, 4/10

١٧٨٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني وهب بن بقية قال: أنا خالد، عن يزيد، يعني: ابن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث، عن عبد المطلب بن ربيعة قال: كنت عند النبي صلى الله عليه وسلم فدخل عليه العباس وهو مقضب، فقال: يا رسول الله، ما بال قريش إذا تلاقوا بينهم تلاقوا بوجوه مشرة، وإذا لقونا لقونا بغير ذلك؟ قال: فغضب النبي صلى الله عليه وسلم حتى احمر وجهه ثم قال: "لا يدخل قلب امرئ الإيمان حتى يحكمه الله ورسوله" وقال: "عم الرجل صنو أبيه".

1783- Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Abbas ؓ Allah Resûlü ﷺ'in yanına sınırlı bir şekilde girdi. Allah Rasûlü "seni sınırlendiren nedir?" diye sordu. Bunun üzerine şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyş'e ne oluyor ki kendi aralarında karşılaştıkları zaman güler yüzle birbirlerini karşılıyorlar fakat bizi bu şekilde karşılamıyorlar. Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ sınırlendi, ta ki yüzü kızardı ve alındaki damarlar belirdi ve şöyle dedi: "Allah ve Rasûlü için sizi sevmeyen bir kimsenin kalbine iman girmez. Muhakkak ki kişinin amcası babası gibidir."⁴⁹⁴

١٧٨٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن مرزوق أبو عبد الله البصري قال: حدثني معاوية بن الحارث بن شعيب قال: أنا جدي صدقة بن أبي سهل الهنائي قال: انطلقت إلى خالتي وكانت امرأة من بني عدي فقال: أخبرني أم سلمة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أنهم ذكروا الخلافة عنده، وهو في بيتي فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "لكنها في بني عمي صنو أبي العباس".

1784- Sadaka bin Ebi Sehl el-Hünai dedi ki: Beni Adi'den olan teyzemin yanına gittim. Şöyle dedi: bana Rasûlullâh ﷺ'in hanımı Ümmü Seleme ؓ haber verdi: Evimde Rasûlullâh ﷺ'in yanında hilafetten bahsettiler. Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Hilafet, babam gibi olan Abbas oğullarınındır."⁴⁹⁵

١٧٨٥ - حدثنا عبد الله قال: نا مصعب بن عبد الله الزبيري قال: حدثني عبد العزيز الدراوردي، عن إبراهيم بن طهمان، عن يزيد يعني ابن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث بن

نوفل، أن عباس بن عبد المطلب شكاً إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "ما أدخل الله قلب عبد الإيمان لم يعجزكم الله ورسوله"، ثم خطب رسول الله صلى الله عليه وسلم الناس فقال: "من آذى العباس، فقد آذاني، فإنما عم الرجل صنو أبيه".

1785- Abbas bin Abdülmuttalib رضى الله عنه شكاه إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم. Allah Resûlü رضى الله عنه dedi ki: "Allah bir kimsenin kalbine sizi Allah ve Rasûlü için sevmeyince iman yerleştirmeyiz." daha sonra Allah Resûlü رضى الله عنه insanlara hutbe vererek şöyle buyurdu: "Sizden kim Abbas رضى الله عنه'ya eziyet ederse bana eziyet etmiş olur. Muhakkak ki kişinin amcası babası gibidir."⁴⁹⁶

١٧٨٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني وهب بن بقية قال: أنا خالد، عن يزيد، يعني: ابن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "عم الرجل صنو أبيه، من آذى العباس فقد آذاني".

1786- Abdullah bin Haris rahimehullah dedi ki: Rasûlullâh رضى الله عنه şöyle buyurdu: "Amca baba gibidir. Kim Abbas'a eziyet ederse bana eziyet etmiş olur."⁴⁹⁷

١٧٨٧ - حدثنا عبد الله: قتنا علي بن مسلم قتنا يوسف بن يعقوب يعني الماجشون قال: أخبرني أبي أن عمر بن الخطاب، خرج بالناس يستسقي فأخذ بمضد عباس بن عبد المطلب فقال: "اللهم إنا نستسقيك بعم نبيك".

1787- Yakub dedi ki: Ömer bin Hattab رضى الله عنه, Abbas bin Abdülmuttalib رضى الله عنه ile yağmur duasına çıktı Ömer رضى الله عنه, Abbas رضى الله عنه'nun omuzlarından tutarak, Ya-rabbi sana peygamberimizin amcası ile geldik bize yağmur bahşeyle diye dua etti.⁴⁹⁸

⁴⁹⁶ Ahmed, Müsned, 1/207; Tirmizi, 5/602

⁴⁹⁷ İbn-i Sa'd, 4/28

⁴⁹⁸ Buhari, 2/494

١٧٨٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني سفيان بن وكيع قتنا أبي، عن إسرائيل، عن عبد الأعلى، عن سعيد بن جبیر، عن ابن عباس، أن رجلا شتم أبا للعباس في الجاهلية، فلطمه العباس، فبلغ قومه، فليسوا السلاح لم جاءوا، فقالوا: لا ترضى حتى نلطمه كما لطمه، فبلغ ذلك النبي صلى الله عليه وسلم فخطب وقال: "أما علمتم أن العباس مني وأنا منه؟ وغضب، وقال: لا تسوا الأموات فتؤذوا الحي" فقالوا: نعوذ بالله من غضب الله وغضب رسوله، استغفر لنا يا رسول الله قال: "غفر الله لكم".

1788- İbn-i Abbas ؓ dedi ki: Bir adam Abbas ؓ'nun babasına küfür etti. O sırada Abbas ؓ henüz Müslüman olmamıştı. Adama vurması üzerine adamın kavmi adama Allah'a yemin olsun ki sana vurduğu gibi bizde Abbas ؓ'ya vuracağız ve silahlarının kuşanarak geldiler. Olay Rasûlullâh ؐ'e intikal edince, Allah Rasûlü minbere çıktı ve şöyle dedi: "Ey insanlar yeryüzünde en şerefli topluluk kimdir?" İnsanlar: Sensin ey Allah'ın Rasûlü dediler. Allah Rasûlü şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Abbas ؓ bendendir, bende Abbas ؓ'danım. Ölülerimize sövmeyin, dirilerimize de eziyet vermeyin." Bunun üzerine adamın kavmi Allah Rasûlüne geldiler ve dediler ki: Ey Allah'ın Rasûlü senin bize öfkelenmeden Allah'a sığınırız, bizim bağışlanmamız için dua et. Allah Rasûlü Allah sizi bağışlasın diye dua etti.⁴⁹⁹

١٧٨٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد الله الرزي قتنا عبد الوهاب الخفاف، عن إسرائيل، عن عبد الأعلى، عن سعيد بن جبیر، عن ابن عباس، أن النبي صلى الله عليه وسلم صعد المنبر فحمد الله وأثنى عليه ثم قال: "أيها الناس أي أهل الأرض أكرم على الله؟" قال: قلنا: أنت، قال: "فإن العباس مني، وأنا منه، لا تؤذوا العباس فتؤذوني" وقال: "من سب العباس، فقد سبني".

1789- Abdullah İbn-i Abbas ؓ dedi ki: Nebi ؐ minbere çıktı. Allah'a hamd ettikten sonra Allah'ı övdü ve dedi ki: "Ey insanlar yeryüzünde Allah katında en şerefli kişi kimdir?" dediler ki sensin Ey Allah'ın Rasûlü. Bunun üzerine Allah Rasûlü ؐ dedi ki: "Abbas ؓ bendendir. Ben de ondanım Abbas ؓ'ya eziyet etmeyin ki bana eziyet etmiş olmayasınız. Kim Abbas ؓ'ya söverse bana sövmüş olur."⁵⁰⁰

⁴⁹⁹ Ahmed, Müsned, 1/300; Tirmizi, 5/652

⁵⁰⁰ İbn-i Sa'd, 4/34

۱۷۹۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد العزيز بن أبي رزمة قتنا خلف بن أيوب قتنا إسرائيل، عن عبد الأعلى، عن سعيد بن جبير، أن رجلا وقع في آب كان للعباس فذكر نحو حديث سفيان

1790- Said bin Cübeyr ؓ dedi ki: Bir adam Abbas ؓ' nun babasına sövdü... daha sonra Süfyan hadisinin benzerini aktardı.⁵⁰¹

۱۷۹۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن يحيى بن سلمة بن كهيل قتنا أبي، عن أبيه، عن سلمة، عن أبي الضحى قال: قال العباس يا رسول الله، إنا لرى ضغائن في وجوه قوم من وقائع أوقعتها بهم، قال: وقد فعلوها؟ قالوا: نعم، قال: "ما كانوا ليؤمنوا حتى يحبوكم لقرابتي، أترجو ساهم شفاعتي يوم القيامة ولا يرجوها بنو عبد المطلب".

1791- Ebu Duha ؓ dedi ki: Abbas bin Abdülmuttalib Allah Resûlü ﷺ'e şöyle dedi: Ey Allah'ın Resulü! Bizler kin besleyen kavimleri kinlerinden dolayı yüzlerinden tanırız. Allah Resûlü ﷺ bunun üzerine şöyle "Gerçekten bunu yapıyorlar mı?" diye sorup evet cevabını alınca şöyle diyerek devam etti: "Kişi sizi Allah için ve de benimle olan akrabalığınızdan dolayı sevmedikçe hayra ulaşamaz. Sizler benim şefaati umuyorsunuz, fakat Abdülmuttalip oğulları benim şefaati ummuyorlar."⁵⁰²

۱۷۹۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو بكر بن أبي شيبة قتنا أبو المورع قتنا الأعمش، عن أبي سبرة، عن محمد بن كعب القرظي قال: جلس العباس إلى قوم من قريش فقطعوا حديثهم فذكر ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم قال: فخطب فقال: "ما بال أقوام يتحدثون بالحديث، فإذا جلس إليهم أحد من أهل بيتي، قطعوا حديثهم، والذي نفسي بيده لا يدخل قلب امرئ إيمان حتى يحبهم الله، ولقرابتي منهم".

1792- Muhammed bin Ka'b rahimehullah dedi ki: Abbas ؓ Kureys'ten bir kavmin yanına oturdu. Onlar Abbas ؓ gelmeden önce konuşuyorlardı.

⁵⁰¹ Ahmed, Müsned, 1/300; Tirmizi, 5/652

⁵⁰² Hakim, Müstedrek, 3/568

Abbas عليه السلام gelince konuşmalarını kestiler. Abbas عليه السلام bunu Nebi ﷺ'e söyledi. Allah Rasûlü bunun üzerine hutbeye çıktı ve dedi ki: "Bazı kavimlere ne oluyor da kendi aralarında konuşurlarken yanlarına ehlibeytten biri geldiği zaman susuyorlar. Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin olsun ki kişi Allah için ve benim yakınlığından dolayı ehlibeyti sevmedikçe kalbine iman girmez."⁵⁰³

۱۷۹۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أحمد بن منيع قننا يزيد بن هارون قننا ابن أبي خالد، عن يزيد، عن عبد الله بن الحارث بن نوفل، عن العباس بن عبد المطلب قال: قلت: يا رسول الله، إن قريشا إذا لقي بعضهم بعضا لقوا ببشر حسن، فإذا لقونا لقونا بوجه لا نعرفها، قال: فغضب رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: "والله لا يؤمن عبد حتى يحبك الله عز وجل ورسوله".

1793- Abbas bin Abdülmuttalib عليه السلام dedi ki: Dedim ki ey Allah'ın Rasûlü bakıyorum da Kureyş birbirleri ile karşılaştığı zaman güler yüzle birbirlerini karşılıyorlar fakat bizimle karşılaştıklarında tanımadığımız bir şekilde karşılaşıyorlar. Allah Rasûlü ﷺ sinirlendi ve dedi ki: "Vallahi kişi sizi Allah ve Resülü için sevmediği müddetçe iman etmiş olmaz."⁵⁰⁴

۱۷۹۴ - حدثنا عبد الله: قننا عبد الرحمن بن أبي الزناد، عن هشام بن عروة، عن أبيه، قال: "أخذ العباس بن عبد المطلب يد رسول الله صلى الله عليه وسلم بالعقبه حين وافاه السبعون من الأنصار، يأخذ لرسول الله صلى الله عليه وسلم عليهم ويشترط لهم، وذلك والله في عرة الإسلام وأوله، من قبل أن يعبد الله أحد علانية".

1794- Hişam bin Urve rahimehullah babasından şöyle aktardı: Allah Resûlü ﷺ Akabe'de Ensar'dan yetmiş kişiyle biatlaşırken, Abbas bin Abdülmuttalib عليه السلام Allah Resûlü ﷺ'in elini kaldırdı ve onun yerine şartları sundu. Daha sonra dedi ki: Vallahi bu biatleşme İslam'ın en tatlı noktası ve kişinin Allah'a açık bir şekilde ibadet etmeden önce yapması gereken ilk işidir.⁵⁰⁵

⁵⁰³ Buhari, 40; İbn-i Mace, 1/50

⁵⁰⁴ Buhari, 40; İbn-i Mace, 1/50

⁵⁰⁵ İsnadı Zayıf.

۱۷۹۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو جعفر محمد بن عبد الله الرزي قتنا عبد الوهاب بن عطاء الخفاف، عن ثور بن يزيد، عن مكحول، عن كريب مولى ابن عباس. عن ابن عباس قال: دعا رسول الله صلى الله عليه وسلم العباس، فقال: "إذا كان غداة الاثنين فانتني أنت وولدك" قال: فغدا وغدونا معه قال: فألبسنا كساء له، ثم قال: "اللهم اغفر للعباس ولولده مغفرة ظاهرة باطنة لا تغادر ذنبا، اللهم أخلفه في ولده".

1795- Abdullah İbn-i Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ Abbas ؓ'yu ça-ğırdı. Dedi ki: "Pazartesi günü olduğu zaman sen ve çocuğun bana gelin." Pazartesi sabah oldu, yanına gittik. Bize bir elbise giydirdi ve dedi ki: "Allah'ım Abbas ؓ'yu ve oğlunu açık ve gizli bir mağfiret ile bağışla. Onlarda hiçbir günah bırakma. Allah'ım Abbas ؓ'nun oğlunun akabinde bir nesil bırak."⁵⁰⁶

۱۷۹۶ - حدثنا عبد الله: قتنا محمد بن يزيد قتنا محمد بن فضيل، نا الأعمش، عن أبي سبرة النخعي، عن محمد بن كعب القرظي، عن العباس بن عبد المطلب، أنه قال: يا رسول الله، ما لنا ولقریش نجیء وهم يتحدثون فيقطعون حديثهم؟ فقال: "أما والله لا يدخل قلب رجل الإيمان حتى يحبكم لله عز وجل، ولقرابتكم مني".

1796- Abbas bin Abdülmuttalib ؓ dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyş'e ne oluyor? Onları konuşurken görüyorum biz geldiğimizde susuyorlar. Bunun üzerine Allah Rasûlü dedi ki: "Allah'a yemin olsun ki Allah için ve bana yakınlığınızdan dolayı sizi sevmedikçe kişinin kalbine iman girmez."⁵⁰⁷

۱۷۹۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد العزيز بن أبي رزمة قال: أنا أبو عبد الرحمن أحمد بن عبد الله قتنا سلمة بن الفضل يعني الأبرش، عن محمد بن إسحاق، عن عكرمة قال: "كان العباس إذا كان في سفر لا ترفع مائدته، حتى يرفع منها للطير والسباع".

1797- İkrime ؓ dedi ki: Abbas bin Abdülmuttalib ؓ seferdeyken kuşlar ve yırtıcı hayvanlar yemeğinden yemedikçe sofrasını kaldırmazdı.⁵⁰⁸

⁵⁰⁶ Hakim, 3/326; Taberani, 6/252

⁵⁰⁷ Buhari, 40; İbn-i Mace, 1/50

⁵⁰⁸ İsnadı zayıf.

۱۷۹۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني عمرو بن محمد النافذ. فثنا عيسى بن يونس بن أبي إسحاق السبيعي ثنا الأعمش، عن أبي سبرة، عن محمد بن كعب القرظي قال: قال العباس كان إذا جلسنا إلى قريش وهم يتحدثون قطعوا حديثهم. وكان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا بلغه عنهم شيء خطبهم فيعطون، فقلت: يا رسول الله، إنا إذا جلسنا إلى قريش وهم يتحدثون قطعوا حديثهم قال: فخطبهم رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: "ما بال رجال يتحدثون، فإذا جاء الرجل من أهل بيتي، قطعوا حديثهم؟ فوالذي نفسي بيده، لا يدخل قلب امرئ الإيمان حتى يحبهم الله ويحبهم لقرايتي".

1798- Abbas ؓ dedi ki: Abbas ؓ Kureyş'ten bir kavmin yanına oturdu. Onlar Abbas ؓ gelmeden önce konuşuyorlardı. Abbas ؓ gelince konuşmalarını kestiler. Abbas ؓ bunu Nebi ﷺ'e söyledi. Allah Rasûlü bunun üzerine hûbeye çıktı ve dedi ki: "Bazı kavimlere ne oluyor da kendi aralarında konuşurlarken yanlarına ehlibeytten biri geldiği zaman susuyorlar. Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin olsun ki kişi Allah için ve benim yakınlığından dolayı ehlibeyt sevmedikçe kalbine iman gizmez."⁵⁰⁹

۱۷۹۹ - حدثنا عبد الله قال: نا داود بن عمرو الضبي ثنا ابن أبي الزناد، عن موسى بن عقبة قال: قال كريب أبو رشدين مولى ابن عباس، إن كان رسول الله صلى الله عليه وسلم "لجل العباس إجلال الولد والدا أو عما".

1799- Abdullah bin Abbas ؓ'ın kölesi Ebu Ruşdeyn ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ Abbas'a bir çocuğun babasına veyahut amcasına saygı duyması gibi saygı duyardı.⁵¹⁰

۱۸۰۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هشام ثنا يحيى بن يمان قال: نا العباس بن عوسجة، عن عطاء الحراسي قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "العباس وصي ووارثي".

1800- Ata el-Horosani dedi ki: Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Abbas ؓ benim vasiyetçim ve mirasçımıdır."⁵¹¹

۱۸۰۱ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام الرفاعي محمد بن يزيد قتنا وهب بن جرير قال: أنا أبي قال: سمعت الأعمش، عن عمرو بن مرة، عن أبي البخري، عن علي، قال: قلت لعمر أما تذكر حين شكوت العباس إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال لك: "أما علمت أن عم الرجل، صنو أبيه".

1801- Ali ؓ dedi ki: Ömer ؓ'ya şöyle dedim: Hatırlıyor musun ki Abbas ؓ'yu Nebî ﷺ'e şikayet ettiğin zaman sana "Bilmez misin ey Ömer ؓ kişinin amcası babası gibidir." demişti.⁵¹²

۱۸۰۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هشام قتنا ابن فضيل قال: أنا زكريا، عن عطية العوفي، أن كعبا الحبر أخذ بيد العباس فقال: "اختبئها للشفاعة عندك" قال: وهل لي شفاعة؟ قال: نعم "ليس أحد من أهل بيت النبي صلى الله عليه وسلم إلا كانت له شفاعة".

1802- Atıyye el-Avfi rahimehullah dedi ki: Ka'b el-Habr Abbas ؓ'nun elini tuttu ve dedi ki: Bu eli şefaatin altına al. Abbas ؓ dedi ki: Benim şefaati hakkım mı var ki? Bunun üzerine Ka'b el-Habr Abbas ؓ dedi ki: Evet ehli-beytten olan herkes için bir şefaati hakkı vardır.⁵¹³

۱۸۰۳ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هاشم زياد بن أيوب قتنا عبيد الله بن موسى قتنا إسماعيل، يعني: ابن أبي خالد، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث بن نوفل، عن العباس قال: قلت: يا رسول الله، إن قريشا جلوس فتذاكروا أنسابهم فجعلوا مثلك مثل نخلة في كبوة من الأرض، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم "إن الله يوم خلق الخلق، جعلني في خير الفرقين خيرا، ثم جعل القبائل، جعلني في خير قبيلة يعني خيرا، ثم جعل البيوت، فجعلني في خير بيوتهم، فأنا خيرهم نفسا، وخيرهم بيتا".

⁵¹¹ Suyuti, Camiu's-Sağir, 2/68

⁵¹² Ahmed, Müsned, 1/94; Tirmizi, 5/653

⁵¹³ Eş-Şeria, 351

1803- Abbas rahme dedi ki: Allah Resûlü rahme'e dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyş kendi aralarında oturuyor, nesebleri hakkında konuşuyorlardı ve seni yerde toza bulanmış bir hurmaya benzetiyorlardı. Allah Rasûlü rahme dedi ki: "Muhakkak ki Allah mahlukatı yarattı ve beni iki fırka arasında en hayırlılarından kıldı. Sonra kabileleri yarattı ve beni en hayırlı kabilelerden kıldı. Daha sonra aileleri yarattı ve beni en hayırlı aileden kıldı. Ben onların en hayırlısı ve en hayırlı ailelerindenim."⁵¹⁴

١٨٠٤ - حدثنا عبد الله قال: أنا أبو عبد الله محمد بن أبي خلف، نا محمد بن طلحة التيمي قال: حدثني أبو سهيل نافع بن مالك، عن سعيد بن المسيب، عن سعد أن النبي صلى الله عليه وسلم خرج يجهز بعثا، فطلع العباس بن عبد المطلب، فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "هذا العباس بن عبد المطلب عم نيكم أجود قرشا كفا وأوصلهم".

1804- Sa'd bin Ebi Vakkas rahme dedi ki: Nebi rahme evinden çıktı. Ordu'yu teçhizatlandırıyor. O sırada Abbas bin Abdulmuttalip rahme görüldü. Nebi rahme Abbas rahme'yu işaret ederek dedi ki: "O peygamberinizin amcasıdır ve Kureyş'in en cesurdur."⁵¹⁵

١٨٠٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني الحسن بن الصباح الزبازي، عن ورقاء، عن أبي الزناد، عن الأعرج، عن أبي هريرة قال: بعث النبي صلى الله عليه وسلم عمر بن الخطاب على الصدقة، فمعه ابن جميل، وخالد بن الوليد، والعباس فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم "ما ينقم ابن جميل إلا أن كان فقيرا فاعناه الله، وأما خالد فإنكم تظامون خالدا، قد احتبس أدراعه وأعتاده في سبيل الله عز وجل. وأما العباس عم رسول الله صلى الله عليه وسلم فهي علي ومثلها"، ثم قال: "أما شعرت أن عم الرجل صو الأب أو صنو أبيه؟".

1805- Ebu Hureyre rahme dedi ki: Rasûlullâh rahme Ömer bin Hattab rahme'yu zekatları toplaması için görevlendirdi. Denilir ki İbn-i Cemil, Halid bin Velid ve Abbas bin Abdulmuttalib zekat vermekten geri durdular. Peygamber efendimiz rahme dedi ki: "İbn-i Cemil'e kin gütmeyin. Zira o fakir bir insandır. Allah'ın onun malına ihtiyacı yoktur. Halid bin Velid'e ise zulmediyorsunuz. Zira o

⁵¹⁴ Tirmizi, 5/584

⁵¹⁵ Ahmed, Müsned, 1/185

Allah yolunda savaşmak için zırhını yanında tuttu. Abbas bin Abdülmutta-lib'e gelince onun sorumluluğu misliyle bana aittir." Sonra şöyle buyurdu: "Sen bilmez misin ey Ömer kişinin amcası babası gibidir."⁵¹⁶

١٨٠٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن صالح مولى بني هاشم المصري قال: حدثني مسلمة بن الصلت الشيباني قال: حدثني صدقة بن أبي سهل الهنائي قال: كنت عند خالتي عتبة بنت سمعان العدوية قال: فخرج زيد بن علي بن حسن قال: فاسترجعت، قلت: لم؟ قالت: حدثني أم حبيبة زوج النبي صلى الله عليه وسلم أنه سئل فقال: "العباس صوأي".

1806- Sadaka bin Ebi Sehl el-Hünai dedi ki: Teyzem Utbe binti Sem'an el-Adeviyye'nin yanında idim. Zeyd bin Ali bin Hasan çıkageldi dedi ki: Geri dön. Neden diye sorduğumda dedi ki: Bana Nebi ﷺ'in hanımı Ümmü Habibe tahdis etti ki Allah Rasûlü'ne Abbas ﷺ soruldu dedi ki: "Abbas, babam gibidir."⁵¹⁷

١٨٠٧ - حدثنا عبد الله: قنا شيان قال: نا حماد، يعني: ابن سلمة قنا علي بن زيد، عن يوسف بن مهران، عن ابن عباس قال: كان للعباس دار إلى جنب المسجد وفي المسجد ضيق فأراد عمر أن يدخلها في المسجد فأبى، فقال: اجعل بيني وبينك رجلا من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم فجعل بينهما أبي بن كعب، فقضى للعباس على عمر، فقال عمر: ما أحد من أصحاب محمد أجرا علي منك، فقال أبي: أو أنصح لك مني؟ قال: يا أمير المؤمنين، أما بلغك حديث داود أن الله عز وجل أمره ببناء بيت المقدس فأدخل فيه بيت امرأة بغير إذنها، فلما بلغ حजर الرجال منعه الله ببناءه، قال داود: يا رب منعني ببناءه، فأجعله في عقبي، فقال العباس: "أليس قد صارت لي وقضى لي بها؟ قال: فإني أشهدك اني قد جعلتها لله عز وجل".

1807- Abdullah İbn-i Abbas ﷺ dedi ki: Babamın mescidin yanında bir evi vardı. Mescitte Müslümanlara dar geliyordu. Ömer ﷺ bu evi mescide

⁵¹⁶ Ahmed, Müsned, 2/322; Buhari, 3/331

⁵¹⁷ İsnadı zayıftır. Ahmed, Müsned, 1/94

katarak mescidi genişletmek istedi. Fakat Abbas rahme buna izin vermedi dedi ki: Allah Resûlü rahme'in ashabından bir adamı aramıza hakem tayin et. Bunun üzerine Ubeyy bin Ka'b rahme hakem olarak seçildi ve Ömer rahme'nun aleyhine hükmetti. Ömer rahme dedi ki: Muhammed'in ashabından senin dışında hiç kimse bana Galip gelmedi. Bunun üzerine Ubeyy dedi ki: Ey müminlerin emiri sana Davud Aleyhisselam'ın haberi ulaşmadı mı? Allah ona Beyti'l makdisi bina etmesini emrettiğinde o bir kadının evini kadının izni olmaksızın bu arsaya dahil etti. İşçiler evi dahil etmeye gelince Allah onları bundan alıkoydu. Davud Aleyhisselam dedi ki: Yarabbi beni bu işten alıp koydun fakat benden sonra bu işi yapır. Abbas rahme dedi ki: benim durumun da bu değil midir? ve aynı hüküm benim için de geçerli ve dedi ki: Ey Ömer rahme sen şahit ol ki ben bu evi Allah için hibe ettim.⁵¹⁸

١٨٠٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني شيان، نا حماد قال: وحدثني علي بن زيد، عن أنس بن مالك، بنحوه

1808- Enes bin Malik rahme yukarıdaki rivayetin aynısı aktardı.⁵¹⁹

١٨٠٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني زكريا بن يحيى الكسائي قنا محمد بن فضيل، عن الأعمش، عن أبي سبرة، رجل من النخع، عن محمد بن كعب القرظي، عن العباس قال: كنا نلقى نفر من قريش يتحدثون فيقطعون حديثهم، فذكرنا ذلك للنبي صلى الله عليه وسلم، فقال: "ما بال أقوام يتحدثون فإذا رأوا الرجل من أهل بيتي، قطعوا حديثهم؟ أما والله لا يدخل قلب رجل الإيمان حتى يحبهم الله، ولقرابتهم مني".

1809- Abbas rahme dedi ki: Kureys'ten bazı gruplarla karşılaşıyorduk, biz gelmeden önce konuşuyorlardı. Yanlarına geldiğimizde konuşmalarını keşliyorlardı. Bunu Nebi rahme'e söyledim. Allah Rasûlü bunun üzerine hutbeye çıktı ve dedi ki: "Bazı kavimlere ne oluyor da kendi aralarında konuşurlarken yanlarına ehlibeytten biri geldiği zaman susuyorlar. Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin olsun ki kişi Allah için ve benim yakınlığından dolayı ehlibeyti sevmedikçe kalbine iman girmez."⁵²⁰

⁵¹⁸ Ibn-i Sa'd, 4/22

⁵¹⁹ Ibn-i Sa'd, 4/22

⁵²⁰ Buhari, 40; Ibn-i Mace, 1/50

١٨١٠ - حدثنا عبد الله قال: نا عبد الله بن موسى بن شيبة بن عمرو بن عبد الله بن كعب بن مالك السلمي الكمي الخزرجي قتنا إسماعيل بن قيس بن سعد بن زيد بن ثابت الأنصاري الخزرجي، عن أبي حازم، عن سهل بن سعد الساعدي قال: خرجنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في بعض أسفاره في القبط قال: فقام رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم لبعض حاجته، أو قال: ليوضاً، فقام إليه العباس بن عبد المطلب، فستره بكساء من صوف، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "من هذا؟" قال: عمك يا رسول الله، العباس، فقال: فكأنني أنظر إليه من خلل الكساء، وهو رافع رأسه إلى السماء وهو يقول: "اللهم استر العباس وولد العباس من النار".

1810- Sehl bin Sa'd es-Sa'di ؓ dedi ki: Bizler Allah Resûlü ﷺ ile beraber şiddetli sıcakta bazı seferlere çıkardık. Bir gün Allah Resûlü ﷺ bazı ihtiyaçlarını karşılamak için veyahut abdest almak için kalku onun peşinden Abbas bin Abdülmuttalib ؓ da kalktı. Allah Resûlü ﷺ'i yünden bir elbise ile perdeliyordu. Allah Resûlü ﷺ "Kimdir o?" deyince, Abbas ؓ amcan Abbas'ım ey Allah'ın Rasûlü dedi. Sehl bin Sa'd es-Sa'di ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ'i elbisenin yırtık yerinden gördüm başını göğse kaldırmış "Allah'ım Abbas'ı ve Abbas'ın çocuğunu ateşten koru" diye dua ediyordu.⁵²¹

١٨١١ - حدثنا عبد الله، قتنا أحمد بن عبد الصمد الحكمي الأنصاري قال: حدثني إسماعيل بن قيس قال: سمعت أبا حازم قال: حدثني سهل بن سعد قال: "كنا مع رسول الله صلى الله عليه وسلم في زمن الحر فنزل فقام يغتسل فستره العباس بكساء من صوف" فذكر الحديث

1811- Sehl bin Sa'd es-Sa'di ؓ dedi ki: sıcak bir zamanda Allah Rasûlü ﷺ ile beraber idik. Allah Resûlü ﷺ inzal oldu ve gusûl almak için kalktı. Abbas ؓ onu yünden bir elbise ile perdeledi. Daha sonra yukarıdaki hadisi anlattı.⁵²²

١٨١٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني عبد الله بن موسى بن شيبة الأنصاري السلمي قتنا إسماعيل بن قيس، عن أبي حازم، عن سهل بن سعد قال: لما قدم رسول الله صلى الله عليه وسلم

⁵²¹ Hakim, Müstedrek, 3/326

⁵²² Hakim, Müstedrek, 3/326

عليه وسلم من بدر ومعه عمه العباس قال له: يا رسول الله، لو أذنت لي فخرجت إلى مكة فهاجرت منها أو قال: فهاجر منها، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "يا عم اطنن فإنك خاتم المهاجرين في الهجرة، كما أنا خاتم النبيين في النبوة".

1812- Sehl bin Sa'd es-Sa'di ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ amcası Abbas ile beraber Bedir Savaşı'ndan döndüğü zaman Abbas ؓ Rasûlullâh ﷺ'e dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü bana izin ver Mekke'ye gideyim de oradan hicret ederek geleyim. Bunun üzerine Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "Ey amcacım sen rahat ol. Muhakkak ki sen benim son peygamber olmam gibi son hicret edensin."⁵²³

١٨١٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أحمد بن عبد الصمد الأنصاري الحكمي قال: حدثني إسماعيل بن قيس، عن أبي حازم، عن سهل قال: لما أتني رسول الله صلى الله عليه وسلم بالأسارى قال العباس يا رسول الله، دعني فأخرج إلى مكة فهاجر إليك كما هاجر المهاجرون إليك قال: "اجلس يا عم، فأنت خاتم المهاجرين، كما أنا خاتم النبيين".

1813- Sehl bin Sa'd es-Sa'di ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ esirlerle beraber Bedir Savaşı'ndan döndüğü zaman Abbas ؓ Rasûlullâh ﷺ'e dedi ki ey Allah'ın Rasûlü bana izin ver Mekke'ye gideyim de oradan hicret ederek geleyim. Bunun üzerine Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "Ey amcacım gel otur. Muhakkak ki sen, benim son peygamber olmam gibi son hicret eden kişisin."⁵²⁴

١٨١٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو عمرو محمد بن عبد العزيز بن أبي رزمة قال: أنا أبي، رحمه الله قال: أنا إسرائيل، عن عبد الأعلى، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس، أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "إن العباس مني، وأنا منه، لا تسوا أمواتنا، فتؤذوا أحياءنا".

1814- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Muhakkak ki Abbas ؓ bendendir, bende Abbas ؓ'danım. Ölülerimize sövmeyin, dirilerimize de eziyet vermeyin."⁵²⁵

⁵²³ Ahmed, Müsned, 1/300; Tirmizi, 5/652

⁵²⁴ İbn-i Asakir, 6/230

⁵²⁵ Ahmed, Müsned, 1/300; Tirmizi, 5/65

۱۸۱۵ - حدثنا عبد الله: قشنا محمد بن عبد العزيز قال: أنا سهل بن مزاحم، عن موسى بن عبيدة، عن يعقوب بن زيد قال: خرج عمر يوم الجمعة فقطر عليه ميزاب آل عباس، فأمر به فهدم، فقال عباس: "هدمت ميزابي والله ما وضعه حيث وضعه إلا النبي صلى الله عليه وسلم بيده" فقال عمر أعد ميزابك حيث كان، والله لا يكون لك سلم غيري، فقام على عنقه حتى فرغ من ميزابه.

1815- Yakup bin Zeyd dedi ki: Ömer ؓ Cuma günü namaz için evinden çıktı. Elbisesine Abbas ailesinin su yolundan gelen kirli su isabet etti. Ömer ؓ, o su yolunun kapatulmasını emretti. Daha sonra Abbas ؓ bunu duyunca Ömer ؓ'ya: Vallahi sen Peygamber ﷺ'in açmış olduğu su yolunu kapattın dedi. Ömer ؓ o su yolunu istediğin yöne doğru aç ve ben sana bunda yardım edeceğim. Su yolu bitinceye kadar Ömer ؓ sırtında taş taşıdı.⁵²⁶

۱۸۱۶ - حدثنا عبد الله: قشنا محمد بن عبد العزيز قال: أنا النضر بن شميل قشنا زكريا، عن عامر قال: "انطلق النبي صلى الله عليه وسلم ومعه العباس عمه وكان العباس ذا رأي إلى السبعين من الأنصار عند العقبة تحت الشجرة". ثم ذكر الحديث

1816- Amir dedi ki: Nebi ﷺ amcası Abbas ؓ ile beraber geri döndü. Abbas ؓ Ensar'dan yetmiş kişi içinde Akabe Biatı'nda söz sahibi olan biriydi. Sonra 1764. hadisi anlattı.⁵²⁷

۱۸۱۷ - حدثنا عبد الله قال: نا محمد بن عبد العزيز قال: أنا النضر بن شميل قشنا حماد قشنا عمار، عن ابن عباس قال: كان العباس عند رسول الله صلى الله عليه وسلم وأنا معه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم قد أقبل على رجل يكلمه، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "كان ذاك جبريل عليه السلام هو الذي شغلني عنك".

1817- Abdullah İbn-i Abbas ؓ dedi ki: Babamla beraber Resulullah ﷺ'in yanında idik. Allah Rasûlü bir adama dönmüş onunla konuşuyordu, daha sonra dedi ki: "Sizinle konuşmaktan beni alıkoyan Cebrail Aleyhisselamdır."⁵²⁸

⁵²⁶ İbn-i Sa'd, 4/20

⁵²⁷ Ahmed, Müsned, 4/119

⁵²⁸ Ahmed, Müsned, 1/294

١٨١٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد العزيز قتنا علي بن الحسن بن شقيق قتنا ابن عيينة، عن داود بن شاور، عن مجاهد، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "لا تؤذوني في عمي العباس، فإنه بقية آبائي وإن العم صنو من الأب".

1818- Mücahit rahimehullah dedi ki: Allah Resûlü ﷺ şöyle dedi: "Abbas hakkında beni sıkmayın. Zira o atalarımдан geriye kalan tek kişidir. Mu-hakkak ki amca, baba gibidir."⁵²⁹

١٨١٩ - حدثنا عبد الله: قتنا محمد قتنا محمد بن فضيل بن غزوان، عن رجل، عن ابن سيرين، عن عبيدة قال: كان إطعام قريش كل يوم على رجل، فكان يوم بدر على العباس فأطعمهم ثم اقتلوا

1819- Ubeyde dedi ki: Kureyş'in savaş yiyeceği her gün bir adama aitti. Ancak Bedir gününde sadece Abbas ﷺ'ye aitti. Onları yedirdi sonra savaştı.⁵³⁰

١٨٢٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو بكر بن أبي شيبة، وعثمان قالا: نا شريك، عن أبي إسحاق، عن البراء قال: لا والله ما ولي رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم حنين دبره قال: والعباس، وأبو سفيان آخذين بلجام بغلته وهو يقول: "أنا النبي لا كذب أنا ابن عبد المطلب"

1820- Bera bin Azib ؓ dedi ki: Hayır! Allah'a yemin olsun ki Huneyn gününde Allah Resûlü ﷺ sırtını dönüp kaçmamıştır. Abbas ve Ebu Süfyan ؓ Allah Rasûlü ﷺ'in bineğinin yularını tutmuşlardı. Allah Rasûlü ﷺ şöyle diyordu: "Ben Peygamberim yalancı değilim. Ben Abdülmuttalib'in oğluyum."⁵³¹

١٨٢١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد العزيز بن أبي رزمة قال: أنا يعلى بن عبيد قتنا إسماعيل، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث بن نوفل، عن العباس قال: قلت: يا رسول الله، إذا لقي قريش بعضهم بعضا لقوا بالبشارة، وإذا لقياهم لقونا بوجه لا

⁵²⁹ Mecmu'uz-Zevaid, 9/269

⁵³⁰ Ibn-i Kesir, 3/260

⁵³¹ Buhari, 6/69,75

نرفها، فغضب غضبا شديدا، ثم قال: "والذي نفس محمد بيده"، أو قال: "والذي نفسي بيده، لا يدخل قلب رجل الإيمان حتى يحبكم الله عز وجل، ورسوله".

1821- Abbas bin Abdülmuttalib ؓ dedi ki: Resulullah ﷺ'e şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyşliler kendi aralarında birbirleri ile karşılaştıkları zaman güzel bir yüzle birbirlerini karşılıyorlar fakat bizimle karşılaştıkları zaman bilmediğimiz bir şekilde bizi karşılıyorlar. Bunu duyan Allah Resûlü ﷺ şiddetli bir şekilde sinirlendi ve dedi ki: "Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki sizi Allah ve Resulü için sevmeyen bir kimsenin kalbine iman girmez."⁵³²

١٨٢٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو عبد الرحمن محمد بن عبد الله بن نمير الهمداني، وأبو بكر بن أبي شيبة قالنا ابن فضيل، عن يزيد، يعني: ابن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث قال: حدثني عبد المطلب بن ربيعة بن الحارث بن عبد المطلب أن العباس دخل على رسول الله صلى الله عليه وسلم وأنا عنده جالس فقال له رسول الله: "ما أغضبك؟" فقال: يا رسول الله، ما لنا ولقریش إذا تلاقوا تلاقوا بوجوه مستبشرة، وإذا لقونا لقونا بغير ذلك؟ قال: فغضب رسول الله صلى الله عليه وسلم حتى احمر وجهه وحتى استمر عرقان بين عينيه، وكان إذا غضب استدرا، فلما سري عنه قال: "والذي نفس محمد بيده، لا يدخل قلب رجل الإيمان حتى يحبكم الله، ورسوله"، ثم قال: "أيها الناس من آذى العباس فقد آذاني، إنما عم الرجل صنو أبيه".

1822- Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Abbas ؓ Allah Resûlü ﷺ'in yanına sinirli bir şekilde girdi. Allah Rasûlü "seni sinirlendiren nedir?" diye sordu. Bunun üzerine şöyle dedi: Ey Allah'ın Rasûlü Kureyş'e ne oluyor ki kendi aralarında karşılaştıkları zaman güler yüzle birbirlerini karşılıyorlar fakat bizi bu şekilde karşılamıyorlar. Abdülmuttalib bin Rabia ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ sinirlendi, ta ki yüzü kızardı ve alnındaki damarlar belirdi ve şöyle dedi: "Allah ve Rasûlü için sizi sevmeyen bir kimsenin kalbine iman girmez. Muhakkak ki kişinin amcası babası gibidir."⁵³³

⁵³² Ahmed, Musned, 1/207

⁵³³ Ahmed, Musned, 1/207; Tirmizi, 5/602

۱۸۲۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني مصعب بن عبد الله قال: حدثني عبد العزيز بن محمد الدراوردي، عن يزيد بن عبد الله بن الهاد، عن عبد الله بن أبي بكر بن محمد بن عمرو بن حزم، أنه بلغه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "احفظوني في عمي العباس، فإنما عم الرجل صنو أبيه".

1823- Abdullah bin Ebi Bekir'e ulaştı ki Rasûlullâh ﷺ şöyle buyurdu: "Amcam Abbas ؑ hakkında bana itaat edin. Zira kişinin amcası babası gibidir."⁵³⁴

۱۸۲۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني عبيد الله بن عمر بن ميسرة قتنا يزيد بن هارون قال: أنا زكريا بن أبي زائدة، عن عطية العوفي قال: قام كعب فأخذ بحجرة العباس وقال: ادخرها عندك للشفاعة يوم القيامة، فقال العباس ولي الشفاعة؟ قال: "نعم، إنه ليس أحد من أهل بيت نبي يسلم، إلا كانت له شفاعته".

1824- Atiyye el-Avfi rahimehullah dedi ki: Ka'b el-Habr Abbas ؑ'nun kemerinden tuttu ve dedi ki: Bunu sakla. Abbas ؑ dedi ki: benim şefaati hakkı mı var ki? Bunun üzerine şöyle dedi: Evet ehlibeytten olan herkes için bir şefaati hakkı vardır.⁵³⁵

۱۸۲۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أحمد بن إبراهيم الدورقي قال: حدثني أبو تميم الفضل بن دكين قتنا زهير، عن ليث، عن مجاهد، عن علي بن عبد الله بن عباس، قال: "اعتق العباس عند موته سبعين مملوكا فرد منهم اثنين، فكنا نرى إنما ردهم أنهم كانوا أولاد الرنا".

1825- Ali bin Abdullah bin Abbâs dedi ki: Abbas ؑ ölümü sırasında yetmiş tane köle azat etti. Bunlardan ikisini azat etmekten vazgeçti. Daha sonra baktık ki bu ikisi veled-i zina imiş.⁵³⁶

⁵³⁴ Ahmed, Müsned, 1/94; Tirmizi, 5/653

⁵³⁵ Eş-Şena, 351

⁵³⁶ Hakim, 3/321; İbn-i Sa'd, 4/30

١٨٢٦ - حدثنا عبد الله: قتنا أحمد بن سعيد بن يعقوب أبو العباس الكندي الحمصي قال: أنا بقة بن الوليد قال: حدثني عبد الحميد بن إبراهيم قال: حدثني أبو عمرو القرشي، عن عبد العزيز بن أبي يحيى الزهري قال: لما حضرت عباس بن عبد المطلب الوفاة بعث إلى ابنه عبد الله بن عباس بن عبد المطلب، فقال له: "يا بني إني والله ما مت موتا ولكني فنيته فناء، يا بني أحب الله وطاعته حتى لا يكون شيء أحب إليك منه، ومن طاعته، وخف الله ومعصيته حتى لا يكون شيء أخوف إليك منه ومن معصيته، فإنك إذا أحببت الله وطاعته نفعك كل أحد، وإذا خفت الله ومعصيته لم تضر أحدا استودعك الله".

1826- Abdülaziz bin Ebi Yahya dedi ki: Abbas bin Abdülmuttalib ؑ ölüm sekeratında iken oğlu Abdullah bin Abbas bin Abdülmuttalib ؑ'ı ça-ğırıldı ve dedi ki: Ey oğulcuğum! Ben basit bir ölümle ölmeyeceğim, yok olup gidiyorum. Ey oğulcuğum! Allah'ı ve Allah'a itaat etmeyi öyle sev ki hiçbir şey sana Allah'tan ve Allah'a itaatten daha sevimli gelmesin. Ey oğulcuğum! Allah'tan ve Allah'a asi davranmaktan öyle kork ki hiçbir şey sana Allah'tan ve Allah'a asi davranmaktan daha korkutucu gelmesin. Şayet sen Allah'ı ve Allah'a itaat etmeyi seversen her biri sana fayda verir. Allah'tan ve Allah'a asi davranmaktan korkarsan hiçbir kimse sana zarar veremez. Seni Allah'a ismarladım.⁵³⁷

١٨٢٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو بكر بن أبي شيبة قتنا أبو الأحوص، عن إبراهيم بن مهاجر، عن مجاهد، عن مولاة السائب بن عبد الله قال: "كان السائب بن عبد الله يأمرني أن أشرب من سقاية آل عباس، ويقول: إنه من تمام الحج".

1827- Mücahit, efendisi Saib bin Abdullah'tan şöyle aktardı: Said bin Abdullah bana Abbas oğullarının sulama yerinden içmemi emrediyordu ve diyordu ki o sulama yeri tamamen hacılar içindir.⁵³⁸

١٨٢٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو بكر، نا عباد بن العوام، عن حجاج، عن عطاء

⁵³⁷ Isnadı Zayıfır.

⁵³⁸ Mecmu'z-Zevaid, 3/286

قال: اشرب من سقاية آل عباس فقد شرب منها المسلمون وهي سنة .

1828- Ata rahimehullah dedi ki: Abbas oğullarının sulama yerinden su içiyordum. Zira oradan Müslümanlar da su içti. Oradan su içmek sünnettir.⁵³⁹

١٨٢٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو بكر قنن عباد بن العوام، عن حجاج، عن الحكم، عن مجاهد قال: قال لي مولاي عبد الله بن السائب، "اشرب من سقاية آل عباس فقد شرب منها المسلمون".

1829- Mücahit, efendisi Saib bin Abdullah'tan şöyle aktardı: Said bin Abdullah bana Abbas oğullarının sulama yerinden içmemi emrediyor ve diyordu ki: Oradan su iç zira oradan Müslümanlar su içmiştir.⁵⁴⁰

١٨٣٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني هارون بن سفيان قال: حدثني يوسف بن يعقوب المدني قال: كتبت عنه بالصرة قنن ابن أبي الزناد، عن أبيه، عن أبيان بن عثمان قال: سمعت عثمان يقول: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "من صنع صنعة إلى أحد من بني عبد المطلب في الدنيا، أو في هذه الدنيا فلم يكافه في الدنيا أو في هذه الدنيا، فعلي مكافأته إذا لقيني يوم القيامة".

1830- Eban bin Osman rahimehullah dedi ki: Osman ؓ'yu şöyle derken işittim: Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Her kim Abdulmuttalip oğullarından birine bu dünyada bir hayırda bulunursa onun karşılığı bu dünyada verilmez, kıyamet gününde benimle karşılaştığı zaman karşılığı bana aittir."⁵⁴¹

١٨٣١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر، وأبو بكر بن أبي شيبة قالوا: نا جرير، عن مغيرة، عن أبي رزين قال: قيل للعباس، أنت أكبر أو النبي صلى الله عليه وسلم؟ فقال: "هو أكبر مني، وولدت قبله".

⁵³⁹ İsnadı Zayıfır.

⁵⁴⁰ İbn-i Sa'd, 4/26

⁵⁴¹ Haib, Tarih, 1/103

1831- Ebu Razin rahimehullah dedi ki: Abbas ؑ'ya sen mi büyüksün yoksa Nebi ﷺ mi? diye sorulur. Cevaben der ki: ondan önce doğmuş olmama rağmen o benden büyüktür.⁵⁴²

۱۸۳۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو الربيع العتكي سليمان بن داود قثنا داود بن عبد الجبار قال: نا سلمة بن المجنون قال: سمعت أبا هريرة قال: دخل العباس بيتا فيه ناس من بني هاشم، فقال: هل فيكم غريب أو هل عليكم عين؟ قالوا: ما فينا غريب ولا عين قال: وكانوا لا يعدوني من الغرباء إني كنت من ضيفان النبي صلى الله عليه وسلم من أصحاب الصفة وكنت متساندا فلم يقطن بي، قال: "إذا أقيلت الرايات السود فأكرموا الفرس فإن دولتنا معهم".

1832- Seleme bin Mecnun dedi ki: Ebu Hureyre ؓ'yu şöyle derken işittim: Abbas ؑ içinde Ben-i Haşim'den insanların bulunduğu bir eve girdi ve dedi ki: İçinizde yabancı bir kimse veyahut bir casus var mı? dediler ki: Hayır içimizde ne casus ne de yabancı biri var. Abbas ؑ dedi ki: Beni yabancı-lardan saymıyorlardı. Zira ben Ashab-ı suffe'de peygamberin misafiriydim. Oraya dayanmışım beni görmediler. Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Siyah Sancaklı ordular çıktığı zaman Farslılara ikramda bulunun zira devletimiz onlarla beraberdir."⁵⁴³

۱۸۳۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد العزيز قال: نا بشر بن السري، عن أبي عوانة، عن الحكم بن عتيبة أن النبي صلى الله عليه وسلم بعث عمر بن الخطاب ساعيا فأتى العباس فسأله صدقته فأغلظ له، فأتى النبي صلى الله عليه وسلم فشكا ذلك إليه فقال: "يا عمر إن عم الرجل صنو أبيه، إنا كنا تعجلنا صدقة ماله".

1833- Allah Resûlü ﷺ Ömer bin Hattab ؓ'yu zekatları toplaması için gönderdi. Ömer Bin Hattab ؓ Abbas ؑ'nın yanına geldi ondan malının zekâtını istedi. Fakat Abbas ؑ onu kötü karşıladı. Ömer ؓ Rasûlullâh ﷺ'e geri döndü ve Abbas ؑ'yu şikayet etti. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ey Ömer!

⁵⁴² Hakim, Müstedrek, 3/320

⁵⁴³ Hatib, 3/120

bilmez misin ki bir kimsenin amcası babası gibidir. Biz Abbas عليه السلام'nın malının zekâtını bir sene önceden aldık."⁵⁴⁴

١٨٣٤ - حدثنا عبد الله قال: نا محمد بن عبد العزيز قتنا النضر بن محمد المروزي، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث قال: جاء العباس إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله، علمني شيئا أسأله ربي قال: "يا عباس سل الله العافية" قال: فمكث أياما، ثم أتاه فقال: يا رسول الله، علمني شيئا أسأله ربي قال: "يا عباس عم رسول الله، سل الله العافية في الدنيا والآخرة".

1834- Abdullah bin Haris dedi ki: Abbas عليه السلام Resulullah ﷺ'e geldi ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü bana bir şey öğret ki, Rabbimden onu isteyeyim. Allah Rasûlü ﷺ dedi ki: "Ey Abbas عليه السلام Allah'tan afiyet iste." Aradan birkaç gün geçtikten sonra tekrar Abbas عليه السلام Rasûlullâh ﷺ'e geldi ve dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü bana bir şey öğret ki, Rabbimden onu isteyeyim. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ey Allah Resûlü'nün amcası Abbas عليه السلام Allah'tan dünya ve ahirette afiyet iste."⁵⁴⁵

﴿ Abdullah Bin Abbasın Faziletleri ﴾

١٨٣٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسماعيل قال: أخبرني خالد الحذاء، عن عكرمة قال: قال ابن عباس، ضمنى إليه رسول الله صلى الله عليه وسلم وقال: "اللهم علمه الكتاب".

1835- İkrime عليه السلام dedi ki: Abdullah İbn-i Abbas عليه السلام şöyle dedi: Resulullah ﷺ beni kucakladı ve "Allah'ım ona kitabı öğret." diye dua etti.⁵⁴⁶

١٨٣٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن عبيد قتنا إسماعيل، يعني: ابن أبي خالد، عن شعيب بن يسار، قال: أرسل العباس عبد الله إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال:

⁵⁴⁴ Ahmed, Müsned, 2/322; Buhari, 3/331

⁵⁴⁵ Ahmed, Müsned, 1/206; İbn-i Sa'd, 4/28

⁵⁴⁶ Ahmed, Müsned, 1/359; Buhari, 6/169

أذهب فانظر من عند رسول الله فانطلق ثم جاء فقال: رأيت عنده رجلا ما أدري كيف هو فجاء العباس إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فأخبره بالذي قال عبد الله فأرسل النبي صلى الله عليه وسلم إلى عبد الله "فدعاه واجلسه في حجره ثم مسح رأسه ودعا له بالعلم".

1836- Şuayb bin Yesar ؓ dedi ki: Abbas ؓ, Abdullah bin Abbas ؓ 'yı Peygamber ﷺ'e gönderdi. Ona dedi ki: git Allah Resülü'nün yanında kim var diye bak. Abdullah bin Abbas ؓ Allah Resülü ﷺ'e geldi ve baktı. Sonra babasına geri döndü dedi ki: babacığım Peygamber ﷺ'in yanında tanımadığım bir adam gördüm. Bunun üzerine Abbas ؓ Rasûlullâh ﷺ'e geldi ve Abdullah'ın görmüş olduğu adamı Peygambere anlattı. Nebi ﷺ Abdullah'ı çağırdı ve onu kucağına oturtarak başını okşadı ve ona ilim öğrenmesi için dua etti.⁵⁴⁷

۱۸۳۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان بن عيينة، عن طاوس قال: "والله ما رأيت أحدا أشد تعظيما لحرمة الله من ابن عباس، والله لو أشاء إذا ذكرته أن أبكي ليكيت"

1837- Tavus bin Keysan rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbâs ؓ 'dan daha çok Allah'ın haram kıldığı şeyleri önemseyen kimseyi görmedim. Allah'a yemin olsun ki ne zaman onu hatırlayıp ağlamak istesem, ağlamışımdır.⁵⁴⁸

۱۸۳۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا إسماعيل، يعني: ابن علي قال: أنا أيوب قال: نبت عن طاوس قال: "ما رأيت أحدا أشد تعظيما لحرمة الله من ابن عباس، والله لو أشاء إذا ذكرته أن أبكي ليكيت".

1838- Eyyüb rahimehullah dedi ki: Tavus bin Keysan rahimehullahtan şunu aktardım; Abdullah bin Abbâs ؓ 'dan daha çok Allah'ın haram kıldığı şeyleri önemseyen kimseyi görmedim. Allah'a yemin olsun ki ne zaman onu hatırlayıp ağlamak istesem, ağlamışımdır.⁵⁴⁹

⁵⁴⁷ Hakim, Mustedrek, 3/536

⁵⁴⁸ İsnadî Sahihur. İbn-i Nuaym, Hilve, 1/329

⁵⁴⁹ İbn-i Nuaym, Hilve, 1/329

١٨٣٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عفان قتنا حماد بن زيد، أنا أيوب، عن إبراهيم بن ميسرة قال: ذكر طاوس ابن عباس فقال: "ما رأيت رجلا أشد تعظيما لمحام الله منه، ولو أشاء أن أبكي إذا ذكرته لبيت".

1839- İbrahim bin Meysere rahimehullah dedi ki: Tavus bin Keysan rahimehullah şöyle dedi: Abdullah bin Abbâs ؓ 'dan daha çok Allah'ın haram kıldığı şeyleri önemseyen kimseyi görmedim. Allah'a yemin olsun ki ne zaman onu hatırlayıp ağlamak istesem, ağlamışımdır.⁵⁵⁰

١٨٤٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو عبيدة الحداد عبد الواحد، عن صالح بن رستم، عن ابن أبي مليكة قال: "صحب ابن عباس من مكة إلى المدينة كان إذا نزل قام شطر الليل فسأله أيوب كيف كانت قراءته؟ قال: قرأ {وجاءت سكرة الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحيد} [ق: ١٩] فجعل يرتل، ويكثر في ذلكم النشيج".

1840- İbn-i Ebi Müleyke rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'a Mekke'den Medine'ye doğru yol arkadaşlığı ettim. Dinlenmek için durduğumuz zaman gecenin yarısında namaza kalkardı. Eyyüp rahimehullah, İbn-i Ebi müleyke rahimehullaha onun namazı nasıldır? diye sordu. İbn-i Ebi müleyke şöyle cevap verdi: "O bu durumda iken ölüm sarhoşluğu kaçınılmaz bir gerçek olarak çöküverir. İşte bu, senin kendisinden kaçıp durduğun şeydir!"⁵⁵¹ ayetini defalarca okuyor ve hıçkıra hıçkıra ağlıyordu.⁵⁵²

١٨٤١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان بن عيينة قال نا عبد الكريم بن الجزري، عن سعيد بن جبیر قال: "كان ابن عباس يحدث فلو ياذن لي أن أقبل رأسه لقبلت".

1841- Said bin Cübeyr rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ bana hadis aktarıyordu. Şayet başını öpmeme izin verseydi, onun başını öperdim.⁵⁵³

⁵⁵⁰ Ebu Nuaym, Hilye, 1/329

⁵⁵¹ Kaf Süresi, 19. Ayet

⁵⁵² Ahmed, Müsned, Zuhd, 188

⁵⁵³ Said bin Mansur, el-İsabe, 2/333

١٨٤٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان، عن سالم بن أبي حفصة قال: سمعت منذرا يقول: أتيت محمد بن علي، وقال سفيان مرة: ابن الحنفية، أنا وابنه، فقال: "من أين جئتما؟" قلت: من عند ابن عباس قال: {قضي الأمر الذي فيه تستفتيان} [يوسف: ٤١] ، وقال يوم مات: "اليوم مات رباني هذه الأمة" .

1842- Salim bin Ebu Hafsa rahimehullah dedi ki: Münzir'i, Muhammed bin Ali'nin yanına geldiğini söylerken işittim. O sırada Süfyan Mürre bin Hanefiyye dedi ki: ben ve Muhammed bin Ali'nin oğlu Muhammed bin Ali'ye geldik. Bize nereden geliyorsunuz diye sordu. Dedim ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'nın yanından geliyoruz. Dedi ki: Öyleyse sormuş olduğunuz işte doğru bir hüküm verilmiştir. Muhammed bin Ali, Abdullah bin Abbas ؓ 'nın vefat ettiği gün şöyle dedi: Bugün ümmetün Rabbani aleminin vefat ettiği gündür.⁵⁵⁴

١٨٤٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا معتمر، عن شعيب، عن أبي رجاء قال: "كان هذا الموضع من ابن عباس مجرى الدموع، كأنه الشراك البالي من الدموع" .

1843- Ebu Reca rahimehullah dedi ki: Bu yer Abdullah bin Abbas ؓ 'nın namazda gözyaşlarının aktığı yer idi. Bu yer gözyaşlarından çürümüş gibidir.⁵⁵⁵

١٨٤٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرحمن بن مهدي، عن الحسن بن أبي جعفر، عن أبي الصهباء، عن سعيد بن جبیر قال: رأيت ابن عباس أخذ بلسانه وهو يقول "يا لسان قل خيرا تغتم، أو اصمت تسلم، قبل أن تندم" .

1844- Said Bin Cübeyr rahimehulah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'yı dilini tutmuş şöyle derken gördüm: Ey dilim! hayır söyle ki kazançlı çıkarsın. Veyahut sus ki pişman olmadan önce selamette olasın.⁵⁵⁶

⁵⁵⁴ İbn-i Sa'd, 2/368

⁵⁵⁵ Ebu Nuaym, Hilye, 1/329

⁵⁵⁶ Ebu Nuaym, Hilye, 1/328

١٨٤٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قلنا إسماعيل بن إبراهيم قال: أخبرني صالح بن رستم، عن عبد الله بن أبي مليكة قال: "صحب ابن عباس من المدينة إلى مكة، ومن مكة إلى المدينة، فكان يصلي ركعتين، فكان يقوم شطر الليل يكثر والله في ذلكم الشج".

1845- İbn-i Ebi Müleyke rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ ile beraber Medine'den Mekke'ye ve Mekke'den Medine'ye yolculuk yaptım. İki rekat namaz kılmak için gecenin yarısında namaza kalkardım ve vallahi bu namazlarda hıçkırma hıçkırma ağlardı.⁵⁵⁷

١٨٤٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قال: نا عبد الوهاب، عن سعيد الجريري، عن رجل قال: رأيت ابن عباس أخذًا بشمرة لسانه وهو يقول: "ويحك قل خيرا تغنم، واسكت عن شر تسلم"، فقال له رجل: يا أبا عباس ما لي أراك أخذًا بشمرة لسانك تقول: كذا وكذا؟ قال: "إنه بلغني أن العبد يوم القيامة ليس هو على شيء أحق منه على لسانه".

1846- Said el-Ceriri bir adamdan şöyle aktardı: Abdullah bin Abbas ؓ 'yı dilini tutmuş şöyle derken gördüm: Yazıklar olsun sana! hayır söyle ki kazançlı olasın, şerli şeyler söylemekten uzak dur ki selamette olasın. Bunu gören adam Abdullah bin Abbas ؓ 'ya dedi ki: Ey İbn-i Abbas sana ne oluyor ki dilini tutmuş şöyle şöyle söylüyorsun. Bunun sebebi nedir? Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Bana şöyle bir şey ulaştı: Kıyamet gününde kişi kendisine en çok dilinin söylemiş olduklarından dolayı kızacaktır.⁵⁵⁸

١٨٤٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قلنا بكر بن عيسى الراسبي قلنا أبو عوانة قلنا أبو جمره قال: "رأيت ابن عباس، قميصه مقلصا فوق الكعب، والكم يبلغ أصول الأصابع، يغطي ظهر الكف".

1847- Ebu Cemre rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ fistanı topuklarının üstüne kadar kısaltmış olduğu, elbisesinin kolları ise parmaklarına kadar hatta elinin üstünü örtecek kadar uzun olduğu halde gördüm.⁵⁵⁹

Ahmed, Müsned, Zühhd, 188

Ebu Nuaym, Hil'ye, 1/328

Ahmed, Müsned, Zühhd, 189

۱۸۴۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن عبد الله أبو أحمد بن الزبير قتنا سفيان، عن ليث، عن طاوس قال: "ولا رأيت رجلا أعلم من ابن عباس".

1848- Tavus bin Keysan rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbâs ؓ 'dan daha bilgili kimseyi görmedim.⁵⁶⁰

۱۸۴۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا محمد بن عبد الله قتنا كثير بن زيد، عن المطلب بن عبد الله قال: قرأ ابن الزبير آية فوقف عندها أسهرته حتى أصبح، فلما أصبح قال: من خبر هذه الأمة؟ قال: قلت: ابن عباس، فبعثني إليه فدعوته، فقال له: إني قرأت آية كنت لا أقف عندها، وإني وقفت الليل عندها فأسهرتني، حتى أصبحت {وما يؤمن أكثرهم بالله إلا وهم مشركون} [يوسف: ۱۰۶] فقال ابن عباس "لا تسهرك فإننا لم نعن بها، إنما عني بها أهل الكتاب، {ولئن سألتهم من خلق السموات والأرض ليقولن الله}، وهو {الذي بيده ملكوت كل شيء} [يس: ۸۳]، {وهو يجير ولا يحار عليه} [المؤمنون: ۸۸] سيقولون الله فهم يؤمنون ههنا وهم بشر كون بالله "

1849- Muttalib bin Abdullah dedi ki: İbn-i Zübeyr, bir ayet okuduğu sırada bu ayet üzerinde sabahlayınca ya kadar durdu. Sabahlayınca bize dedi ki: Bu ümmetin bilgini kimdir? Ona dedim ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'dır. Bunun üzerine onunla beraber Abdullah Bin Abbâs ؓ 'ya gittik. İbn-i Zübeyr, Abdullah Bin Abbâs ؓ 'ya dedi ki: Önceleri bir ayet okuyor fakat bu ayet üzerinde durmuyorum. Ancak dün "Onların çoğu ortak koşmadan Allah'a iman etmezler"⁵⁶¹ ayetini okudum ve sabahlayıncaya kadar bu ayet beni meşgul etti. Bunun üzerine Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Bu ayet seni uykundan alıkoymasın. Zira bu ayet bizden bahsetmiyor, ehli kitaptan bahsediyor. Nitekim Allah ﷻ şöyle buyurmuştur "Gerçek şu ki; Onlara gökleri ve yeri kim yarattı diye soracak olsan, tereddüt etmeden "Allah" derler."⁵⁶² "O Allah ki her şeyin egemenliği kendi elindedir."⁵⁶³ "Biliyor-sanız söyleyin bütünüyle varlığın yönetimi elinde olan kendisi her şeyi

⁵⁶⁰ İbn-i Sa'd, 2/366

⁵⁶¹ Yusuf Süresi, 106. Ayet

⁵⁶² Zümer Süresi, 38. Ayet

⁵⁶³ Yasin Süresi, 83. Ayet

koruyup kollayan fakat kendisi korunmaya muhtaç olmayan kimdir? de. "Yönetim Allah'ındır." Diyecekler."⁵⁶⁴ Onlar Allah'a şirk koştukları halde orada iman ediyorlar.

۱۸۵۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا سفيان بن عينة قتنا ابن أبي حسين قال: أبصر ابن عباس رجل وهو داخل المسجد قال: من هذا؟ قالوا: هذا ابن عباس ابن عم رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: الله أعلم حيث يجعل رسالته

1850- İbn-i Ebi Hüseyin rahimehullah dedi ki: Bir adam Abdullah bin Abbas ؓ'ı mescide girerken gördü. Etrafındakilere bu adam kimdir? diye sordu. İnsanlar, Allah Resûlü ﷺ'in amcasının oğlu Abdullah Bin Abbâs ؓ 'dır deyince, şöyle dedi: Allah en iyi bilendir! Bu adam Resulullah'ın risaletini yerli yerine koymuştur.⁵⁶⁵

۱۸۵۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا محمد بن جعفر، نا شعبة، عن أبي إسحاق، عن سيف قال: قالت عائشة: من استعمل على الموسم؟ قالوا: ابن عباس قالت: "هو أعلم بالسنة".

1851- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Hac mevsiminde kimi idareci olarak atmayalım? İnsanlar Abdullah bin Abbas ؓ diye cevap verdiler. Hz. Âişe ؓ dedi ki: Evet, o sünneti en iyi bilendir.⁵⁶⁶

۱۸۵۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسن بن موسى قتنا أبو هلال قتنا عمرو بن دينار، أو عتبة، عن عمرو بن دينار قال: "ما رأيت مجلساً أجمع لكل خير من مجلس ابن عباس لحلال وحرام، وتفسير القرآن والعريّة، وأنساب الناس والطعام".

1852- Amr bin Dinar veya Utbe, Amr bin Dinar'dan şöyle dedi: Helal, haram, Kur'an'ı Tefsir etmek, arapça, insanların soyları ve yiyecekler bakımından Abdullah bin Abbas'ın meclisinden daha kuşatıcı bir meclis görmedim.⁵⁶⁷

⁵⁶⁴ Mu'minun Sûresi, 88. Ayet

⁵⁶⁵ İsnadı Sahih'tir.

⁵⁶⁶ İbn-i Sa'd, 2/369

⁵⁶⁷ İbn-i Abdilberr, el-İstiab, 2/353

١٨٥٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو كامل، وعفان، قالوا: نا حماد، يعني: ابن سلمة قال: أنا عمار بن أبي عمار، عن ابن عباس قال: كنت مع أبي عند النبي صلى الله عليه وسلم وعنده رجل يناجيه قال عفان وهو كالمعرض عن العباس، فخرجنا من عنده فقال: ألم تر إلى ابن عمك كالمعرض عني؟ فقلت: إنه كان عنده رجل يناجيه، قال عفان: قال: أو كان عنده أحد؟ قلت: نعم، قال: فرجع إليه، فقال: يا رسول الله، هل كان عندك أحد؟ فإن عبد الله أخبرني أن عندك رجلا تناجيه قال: "هل رأيته يا عبد الله؟" قلت: نعم، قال: "ذاك جبريل، فهو الذي شغلني عنك"

1853- Affan ve Ebu Kamil dediler ki: Bize Hammad bin Seleme, Ammar bin Ebi Ammar'dan, O da İbn-i Abbas ؓ'dan şöyle aktardı: Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Babamla beraber bir gün Nebi ﷺ'in yanında idik. O'nun yanında kendisi ile gizli gizli konuştuğu bir adam vardı. Affan dedi ki: Sanki Allah Rasûlü Abbas ؓ'dan yüz çevirmişti. Daha sonra Rasûlullah ﷺ'in yanından çıktık. Babam dedi ki: Gördün mü? amcanın oğlu benden yüz çevirdi. Ben de şöyle dedim: Onun yanında kendisi ile gizli gizli konuştuğu bir adam vardı. Babam onun yanında biri mi vardı dedi. Evet dediğimde, tekrar Allah Rasûlü ﷺ'in yanına döndük ve babam ona ey Allah'ın Rasûlü! Az önce senin yanında bir kimse var mıydı? diye sordu. Zira Abdullah senin yanında gizli gizli konuştuğun bir adamın olduğunu söyledi. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ey Abdullah! sen onu gördün mü?" Evet dedim. Allah Rasûlü devam ederek "O Cebrail alehisselamdı. Beni senden alıkoyan o idi."⁵⁶⁸

١٨٥٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن سعيد، عن زكريا، عن عامر، فقال ابن عباس: قد رأيت عنده رجلا، فقال العباس: يزعم ابن عمك أنه رأى عندك رجلا قال: كذا وكذا، قال: "نعم، قال: ذاك جبريل".

1854- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ'in yanında bir adam gördüm. Abbas ؓ, Allah Resûlü ﷺ'e amcanın oğlu senin yanında bir adamı gördüğünü söylüyor dedi. Allah Rasûlü "şöyle şöyle bir adam mıydı?" diye özelliklerini sıraladı. Evet dediğimde "O Cebrail aleyhisselamdı." Dedi.⁵⁶⁹

⁵⁶⁸ Ahmed, Müsned, 1/312

⁵⁶⁹ İbn-i Sa'd, 2/331

١٨٥٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا وكيع، عن سفيان، عن سالم بن أبي حفصة قال: حدثني من شهد ابن الحنفية يقول: عند قير ابن عباس "هذا كان رباني هذه الأمة".

1855- Salim bin Ebi Hasan dedi ki: Bana İbn-i Hanefiyye'nin şu olayına şahit olan bir kimse tahdis etti ki: İbn-i Hanefiyye Abdullah bin Abbas ؓ'ın kabri başında şöyle diyordu: Bu adam, bu ümmetin Rabbani âlimidir.⁵⁷⁰

١٨٥٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يحيى بن آدم قتنا زهير، عن عبد الله بن عثمان بن خثيم قال: أخبرني سعيد بن جبير، أنه سمع عبد الله بن عباس يقول: وضع رسول الله صلى الله عليه وسلم يده بين كتفي أو على منكبي، فقال: "اللهم فقهه في الدين، وعلمه التأويل".

1856- Said bin Cübeyr rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbâs ؓ'ı şöyle derken işittim: Allah Resûlü ﷺ elini omuzlarıma veya omuzlarımdan arasına koydu ve şöyle dua etti: "Allah'ım! onu dinde fakih kıl ve ona te'vili öğret."⁵⁷¹

١٨٥٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الله بن بكر قتنا حاتم، يعني: ابن أبي صغيرة أبو يونس، عن عمرو بن دينار، أن كرياً أخبره أن ابن عباس قال: أتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم "فدعا الله لي أن يزيدني علماً وفهما".

1857- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'e geldim ve bana Allah'ın ilmimi ve anlayışımı arttırması için dua etti.⁵⁷²

١٨٥٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عفان قال: نا حماد بن سلمة قتنا عبد الله بن عثمان بن خثيم، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس، أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان في بيت ميمونة فوضعت له وضوءاً من الليل قال: فقالت ميمونة: يا رسول الله، وضع لك هذا عبد الله بن عباس، فقال: "اللهم فقهه في الدين، وعلمه التأويل".

⁵⁷⁰ İbn-i Sa'd, 2/368

⁵⁷¹ Ahmed, Müsned, 1/314

⁵⁷² Zehebi, 1/41

1858- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ, Meymune ؓ annemizin evindeydi. O'nun için gecedен abdest suyu koydum. Meymune ؓ annemiz Allah Resûlü ﷺ'e bu suyu senin için Abdullah bin Abbâs ؓ koydu dedi. Allah Resûlü ﷺ ise şöyle dua etti: "Allah'ım onu dinde fakih kıl ve ona te'vili öğret."⁵⁷³

١٨٥٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا هاشم بن القاسم قنا ورقاء قال: سمعت عبيد الله بن أبي يزيد، عن ابن عباس قال: أتى النبي صلى الله عليه وسلم الخلاء فوضعت له وضوءاً، فلما خرج قال: "من وضع ذا؟" قال: ابن عباس قال: "اللهم فقهه".

1859- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Nebi ﷺ tuvalete gitti. O'nun için abdest suyu bıraktım. Çıktığı zaman "bunu kim bıraktı?" diye sordu. İbn-i Abbas dedim. Allah Rasûlü ise "Allah'ım onu fakih kıl" diye dua etti.⁵⁷⁴

١٨٦٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا يحيى بن سعيد، عن سفيان قال: حدثني سليمان، عن أبي الضحى قال: قال عبد الله: "نعم ترجمان ابن عباس للقرآن".

1860- Ebu Duha dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ ne de güzel, Kur'an tercümanıdır.⁵⁷⁵

١٨٦١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا يحيى بن سعيد، عن سفيان قال: حدثني سليمان، عن مسلم، عن مسروق، عن عبد الله قال: "لو أدرك ابن عباس أسناننا ما عثره منا رجل".

1861- Abdullah dedi ki: Şayet Abdullah bin Abbas ؓ dişlerimiz(pençeleri) arasına düşecek olursa bizden hiç kimse onu parçalamak(kırmak) istemez.⁵⁷⁶

١٨٦٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا أبو أسامة قال: حدثني مجالد، عن عامر، عن

⁵⁷³ Ahmed, Müned; 1/328

⁵⁷⁴ Ahmed, Müned; 1/328

⁵⁷⁵ İbn-i Sa'd, 2/366

⁵⁷⁶ İbn-i Sa'd, 2/366

ابن عباس قال: قال لي أبي: يا بني أرى أمير المؤمنين يقربك ويغلو بك ويستشيرك مع ناس من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم، فاحفظ عني ثلاثاً: "اتق الله، لا تفشين له سرا، ولا يحربن عليك كذبة، ولا تغتابن عنده أحداً" قال عامر: فقلت لابن عباس: يا أبا عباس كل واحدة خير من ألف. قال: "نعم، ومن عشرة آلاف".

1862- Amir dedi ki: Abdullah bin Abbas ﷺ şöyle dedi: Babam bana dedi ki: Ey oğlum görüyorum ki müminlerin emiri seninle yakınlaşıyor. Resulullah ﷺ'in Ashabı içerisinde seni parmak ile gösteriyor. Benden şu üç nasihat iyi dinle. Allah'tan kork! müminlerin emirinin sırrını kesinlikle açığa çıkartma. Sakın ola ki senden yalan bir söz duymasın ve asla onun yanında bir kimse hakkında gıybet etme. Amir dedi ki: İbn-i Abbas ﷺ 'ya dedim ki: Ey İbn-i Abbas ﷺ bunların her biri bin hayır değerindedir. Dedi ki evet hatta on bin hayır değerindedir.⁵⁷⁷

١٨٦٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا جعفر بن عون قال: أنا الأعمش، عن مسلم بن صبيح، عن مروق قال: قال عبد الله، "نعم ترجمان القرآن ابن عباس، لو أدرك أسنانا ما عشره منا رجل".

1863- Abdullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ﷺ ne de güzel, Kur'an tercümanıdır. Şayet Abdullah bin Abbas ﷺ dişlerimiz (pençelerimiz) arasına düşecek olursa bizden hiç kimse onu parçalamak(kırmak) istemez.⁵⁷⁸

١٨٦٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا ابن نمير قتنا مالك، يعني: ابن مغول، عن سلمة، يعني: ابن كهيل قال: قال عبد الله: "نعم ترجمان القرآن ابن عباس".

1864- İbn-i Küheyl rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ﷺ ne de güzel, Kur'an tercümanıdır.⁵⁷⁹

⁵⁷⁷ Ebu Nuaym, Hilye, 1/318

⁵⁷⁸ Hakim, 1/174

⁵⁷⁹ İbn-i Sa'd, 2/366

١٨٦٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا هشيم قال: أنا حصين، عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة قال: "شهدت ابن عباس، وهو يسأل عن عربية القرآن، فينشد الشعر" وقال هشيم مرة: "رأيت ابن عباس إذا سئل عن عربية القرآن مما يستعين بالشعر".

1865- Abdullah bin Abdullah bin Utbe rahimehullah dedi ki: Abdullah İbn-i Abbas ؓ 'ya Kur'an dilinden sorular sorulduğuna şahit oldum. O, sorulara şiir ile cevap veriyordu. Hüseyin rahimehullah bir keresinde şöyle dedi: Abdullah bin Abbas ؓ Kur'an dilinden sorulduğu zaman şiir ile destekleyerek cevap verdiğini gördüm.⁵⁸⁰

١٨٦٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا أبو نعيم قثنا ثبل بن عباد، عن ابن أبي نجیح، عن مجاهد قال: "عرضت القرآن على ابن عباس مرتين أو ثلاث مرات".

1866- Mücahit rahimehullah dedi ki: Kur'an'ı Abdullah bin Abbas ؓ 'ya iki veya üç kere arz ettim.⁵⁸¹

١٨٦٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا أسود بن عامر قال: قلت لشريك: أي الرجلين كان أعلم بالتفسير مجاهد أو سعيد بن جبیر قال: كان مجاهد ثم ذكر عن خصيف، عن مجاهد قال: "عرضت القرآن على ابن عباس ثلاث مرات".

1867- Esved bin Amir dedi ki: Şerik'e Mücahit mi yoksa Said Bin Cübeyr mi Kur'an'ın tefsirini daha iyi biliyor diye sordum. Dedi ki: Mücahit daha iyi biliyor. Sonra Huseyf rahimehullah yoluyla Mücahit'ten şunu aktardı: Kur'an'ı Abdullah bin Abbas ؓ 'ya üç kere arz ettim.⁵⁸²

١٨٦٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قثنا أحمد بن صالح قثنا محمد بن مسلم يعني أنا سعيد المؤدب، عن خصيف قال: قال لي مجاهد: "قرأت القرآن على ابن عباس ثلاث مرات ألقه على كل آية".

⁵⁸⁰ İsnadı Sahihdir

⁵⁸¹ Ebu Nuaym, Hilye, 3/282

⁵⁸² Ebu Nuaym, Hilye, 3/282

1868- Huseyf rahimehullah dedi ki: Mücahit bana dedi ki: Kuran'ı Abdullah bin Abbas ؓ 'ya üç kere arz ettim. Her ayette onu (açıklaması için) durdurdum.⁵⁸³

١٨٦٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا يونس بن محمد قتنا حماد بن زيد، عن معمر، عن الزهري قال: "كان أبو سلمة يسأل ابن عباس فكان يحدث عنه، وكان عبید الله يلطفه فكان يغره غرا".

1869- Zühri rahimehullah dedi ki: Ebu Seleme rahimehullah Abdullah İbn-i Abbas ؓ 'ya bazı meseleler soruyordu, böylece ondan hadis rivayet ediyordu. Ubeydullah rahimehullah ise Ebu Seleme'yi hafife aldığından dolayı tecrübesiz görüyordu.⁵⁸⁴

١٨٧٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، نا أبو كامل، وعفان المعنى قالوا: نا حماد قال: أنا عمار بن أبي عمار، عن ابن عباس قال: كنت مع أبي عند النبي صلى الله عليه وسلم وعنده رجل يناجيه قال عفان وهو كالمعرض عن العباس فخرجنا من عنده، فقال: ألم تر إلى ابن عمك كالمعرض عني؟ فقلت له: إنه كان عنده رجل يناجيه، قال عفان: فقال: أو كان عنده أحد؟ قلت: نعم، قال: فرجع إليه، فقال: يا رسول الله، هل كان عندك أحد؟ فإن عبد الله أخبرني أن عندك رجلا يناجيه قال: "هل رأيته يا عبد الله؟" قلت: نعم، قال: "ذاك جبريل عليه السلام فهو الذي شغلني عنك"، قال عفان: إنه كان عندك رجل يناجيك.

1870- Affan ve Ebu Kamil dediler ki: Bize Hammad bin Seleme, Ammar bin Ebi Ammar'dan, O da İbn-i Abbas ؓ 'dan şöyle aktardı: Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Babamla beraber bir gün Nebi ﷺ'in yanında idik. O'nun yanında kendisi ile gizli gizli konuştuğu bir adam vardı. Affan dedi ki: Sanki Allah Rasûlü Abbas ؓ 'dan yüz çevirmişti. Daha sonra Rasûlullâh ﷺ'in yanından çıktık. Babam dedi ki: Gördün mü? amcanın oğlu benden yüz çevirdi. Ben de şöyle dedim: Onun yanında kendisi ile gizli gizli konuştuğu bir adam vardı. Babam onun yanında biri mi vardı dedi. Evet dediğimde, tekrar Allah

Rasûlü ﷺ'in yanına döndük ve babam ona ey Allah'ın Rasûlü! Az önce senin yanında bir kimse var mıydı? diye sordu. Zira Abdullah senin yanında gizli gizli konuştuğun bir adamın olduğunu söyledi. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ey Abdullah! sen onu gördün mü?" Evet dedim. Allah Rasûlü devam ederek "O Cebrail alehisselamdı. Beni senden alıkoyan o idi."⁵⁸⁵

١٨٧١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا هشيم قال: أنا أبو بشر، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس قال: كان عمر بن الخطاب يأذن لأهل بدر ويأذن لي معهم، فقال بعضهم: تأذن لهذا الفتى معنا ومن أبنائنا من هو مثله؟ فقال عمر: إنه ممن قد علمتم، قال: فأذن لهم ذات يوم، وأذن لي معهم، فسألهم عن هذه السورة {إذا جاء نصر الله والفتح} [النصر: ١] فقالوا: أمر الله نبيه صلى الله عليه وسلم إذا فتح عليه أن يستغفره وأن يتوب إليه. فقال لي: ما تقول يا ابن عباس؟ قال: قلت: ليس كذلك، "ولكنه أخبر نبيه بحضور أجله، فقال: {إذا جاء نصر الله والفتح} [النصر: ١] فتح مكة، {ورأيت الناس يدخلون في دين الله أفواجا} [النصر: ٢] ، أي فذلك علامة موتك {فسبح بحمد ربك واستغفره إنه كان توابا} [النصر: ٣] ، فقال لهم: كيف تلوموني على ما ترون؟ .

1871- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Ömer bin Hattab ؓ Bedir Savaşı'na katılacakları kişileri seçiyordu. Beni de seçti. Savaşa katılacak olan ileri yaşta bazı insanlar; çocuklarımız gibi olan bu gence de mi savaşa katılması için izin vereceksin? Dediler. Bunun üzerine Ömer bin Hattab ؓ o sizin bildiklerinizi bilebilecek biridir dedi ve onlara izin vermiş olduğu gibi bana da Bedir Savaşı'na katılmam için izin verdi. Daha sonra bu insanlara "Allah'ın yardımı ve Fetih geldiği zaman"⁵⁸⁶ ayetinden ne anladıklarını sordu. Onlar ise Allah, nebisi ﷺ'e bir yeri fethettiği zaman Allah'a istiğfarda bulunması ve tövbe etmesini emretmiştir dediler. Hz. Ömer ؓ bana dönerek İbn-i Abbas, peki sen ne anlıyorsun? Dedi. Bense şöyle dedim: Hayır bu insanların söylediği gibi bir şey kastetmiyor bilakis bu ayet Peygamber ﷺ'in ecelinin yaklaştığını haber veriyor, yani Allah'ın yardımı gelip, Mekke'nin fethi gerçekleştiği zaman ve de insanları Allah'ın dinine grup grup girdiklerini gördüğün zaman işte bu zaman senin ölümünün alametidir. Öyleyse Rabbini hamd ile

⁵⁸⁵ Ahmed, Müsned, 1/312

⁵⁸⁶ Nasır Süresi, 1. Ayet

tespih et. O'na istiğfarda bulun. Zira o çokça tövbeleri kabul edendir. Ömer bin Hattab ؓ bunun üzerine o insanlara, sizler bu gördüğünüz ilme karşı beni nasıl kılarırsınız dedi.⁵⁸⁷

۱۸۷۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أسود بن عامر قتنا شريك، عن الأعمش قال: " كنت إذا رأيت ابن عباس، قلت: أجمل الناس، وإذا تكلم، قلت: أفصح الناس، وإذا افتى، قلت: أقضى الناس، وإذا ذكر أهل فارس، قلت: أعلم الناس ". نحو ذا قال شريك

1872- Şerik rahimehullah, A'meş rahimehullahtan şöyle dediğini aktardı: Abdullah bin Abbas ؓ 'yı gördüğüm zaman, bu insanların en güzeli derdim. Abdullah bin Abbas ؓ konuştuğu zaman bu insanların en fasih konuşanı derdim. Bir mesele hakkında fetva verdiği zaman insanların en iyi fetva verenidir derdim. Farisilerden bahsettiği zaman insanları en iyi tanıyan kişidir derdim. Şerik rahimehullahta bunun bir benzerini söylemiştir.⁵⁸⁸

۱۸۷۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق، نا معمر، عن علي بن زيد بن جدعان، أن ابن عباس، لما دفن زيد بن ثابت حثا عليه التراب، ثم قال: "هكذا يدفن العلم" قال علي فحدثت به علي بن حسين، فقال: وابن عباس والله قد دفن به علم كثير

1873- Ali bin Zeyd bin Cüd'an rahimehullah dedi ki: Abdullah İbn-i Abbas ؓ , Zeyd bin Sabit ؓ gömerken acele bir şekilde üzerine toprak attı sonra dedi ki: İlim bu şekilde gömülür. Ali bin Zeyd aahimehullah dedi ki: Ali bin Hüseyin'den şunu tahdis ettim: Allah'a yemin olsun ki Abdullah bin Abbâs ؓ 'nın vefat etmesi ile beraber birçok ilim gömülmüştür.⁵⁸⁹

۱۸۷۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قال: سمعت معمرًا يقول: كان ابن عباس يقول لأخ له من الأنصار " اذهب بنا إلى أصحاب محمد فلعلة أن يحتاج إلينا، فقال: وكان إذا صلى أحلس غلمانة خلفه، فإذا مر بآية لم يسمع فيها شيئاً، ردها فكتبها فإذا خرج سأل عنها ".

⁵⁸⁷ Ahmed, Müsned. 1/338

⁵⁸⁸ İbn-i Abdilberr, el-İstiab 2/353

⁵⁸⁹ İbn-i Sa'd, 2/361

1874- Abdurrezzak rahimehullah dedi ki: Ma'mer rahimehullahı şöyle derken işittim: Abdullah bin Abbas ؓ Ensar'dan olan kardeşine şöyle dedi: Kardeşim bizimle beraber Muhammed ؐ'ın ashabının yanına gel, belki bize ihtiyaçları vardır. Abdullah bin Abbas ؓ namaz kıldığı zaman çocuklarını arkasına oturturdu. Namazda daha önce hakkında konuşulmamış bir ayete geldiği zaman o ayeti tekrarlardı. Çocukları da o ayeti yazarlardı, namazı bitirdikten sonra o ayetleri sorarlardı.⁵⁹⁰

۱۸۷۵ - حدثنا عبد الله قال: وجدت في كتاب أبي بخط يده، نا محمد بن النوشجان قنا بشر أبو توبة قال نا خصيف قال: كان عطاء إذا حدثنا عن ابن عباس قال: "قنا البحر"

1875- Hüseyf rahimehullah dedi ki: Ata rahimehullah bize Abdullah bin Abbas ؓ 'dan hadis rivayet ederken sanki bir okyanustan rivayet ediyordu.⁵⁹¹

۱۸۷۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا هشيم، عن أبي جمرة قال: "شهدت وفاة ابن عباس بالطائف فوليّه محمد ابن الحنفية".

1876- Ebu Cemre rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'nın Ta-if'te vefatına şahitlik ettim. Onu arkasından Muhammed bin el-Hanefiyye rahimehullah takip ediyordu.⁵⁹²

۱۸۷۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا جرير، عن مغيرة قال: قيل لابن عباس، أني أصبت هذا العلم؟ قال: "لسانا سنولا، وقلبا عقولا".

1877- Muğire bin Şu'be dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'ya bu ilme nasıl ulaştın diye soruldu. Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Soru soran bir dil ve akleden bir kalp ile ulaştım.⁵⁹³

⁵⁹⁰ Fesevi, 1/548

⁵⁹¹ İbn-i Sa'd, 2/366

⁵⁹² Hakim, 3/544

⁵⁹³ İbn-i Kesir, Tarih, 8/299

۱۸۷۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قال: حدثنا شعبة، عن أبي بشر، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس، "إن عمر كان يديه فقال عبد الرحمن بن عوف إن لنا أبناء مثله، فقال له عمر أنه من حيث تعلم."

1878- Said Bin Cübeyr rahimehullah, Abdullah bin Abbas ؓ 'dan şöyle aktardı: Ömer ؓ Abdullah bin Abbas ؓ 'yı yakınında tutuyordu. Bunu gören Abdurrahman bin Avf ؓ, Hz. Ömer ؓ'ya bizim de onun gibi çocuklarımız var. Neden onu bu kadar yakınında tutuyorsun diye sordu. Ömer ؓ ise onun ilimdeki konumundan dolayı yanımda tutuyorum dedi.⁵⁹⁴

۱۸۷۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قنا أبو عمرو الجزري مروان بن شجاع قال: حدثني سالم بن عجلان الجزري الأقطس، عن سعيد بن جبير قال: " مات ابن عباس بالطائف فشهدت جنازته، فجاء طائر لم ير على خلقته حتى دخل في نعشه، ثم لم ير خارجا منه فلما دفن تليت هذه الآية على شفير القبر، لا يرى من تلاها {يا أيها النفس المطمئنة ارجعي إلى ربك راضية مرضية فادخلي في عبادي وادخلي جنتي} [الفجر: ۲۸] ". قال مروان: وأما إسماعيل بن علي، وعيسى بن علي، فقالا: هو طائر أبيض.

1879- Said bin Cübeyr rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ Ta'if'te vefat ettiğinde onun cenazesine katıldım. Daha önce türüne rastlamadığımız bir kuş gördük ve Abdullah bin Abbas ؓ 'ın tabutuna girdi daha sonra oradan çıktığını görmedik. Abdullah bin Abbas ؓ 'ı kabre koymak istediğimizde kabrin eşiğinden Kur'an okunmaya başladı. Fakat kimse Kur'an'ı okuyamıyordu. Okunan ayet ise şuydu: "Ey imanın huzuruna kavuşmuş insan! Sen ondan razı, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. Böylece has kullarımın arasına sen de katıl. Cennetime gir!"⁵⁹⁵

Mervan dedi ki: İsmail bin Ali ve İsa bin Ali bu kuşun beyaz olduğunu söylediler.⁵⁹⁶

İsnadı Sahih'tir.

Fecir Süresi, 28. Ayet

Tarih'ul-Kebir, 2/2/117

۱۸۸۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا مؤمل قتنا حماد، يعني: ابن زيد، عن رجل قال: سمعت سعيد بن جبیر، ويوسف بن مهران يقولان: " ما نحصى كم سمعنا ابن عباس يسأل عن الشيء من القرآن، فيقول: هو كذا وكذا، أما سمعت الشاعر يقول: كذا وكذا ".

1880- Said bin Cübeyr ve Yusuf bin Mihran rahimehumellah dediler ki: Pek çok kez Abdullah bin Abbas ؑ 'ya Kur'an'dan sorular soruldu, her defasında o şöyle şöyledir. Zira Şair şöyle şöyle demiştir diyerek cevap verirdi.⁵⁹⁷

۱۸۸۱ - حدثنا عبد الله قال: قرأت على أبي، أبو يحيى إسحاق بن سليمان الرازي قال: سمعت أبا سنان يذكر عن حبيب بن أبي ثابت أن أبا أيوب الأنصاري أتى معاوية فشكى إليه أن عليه ديناً، فلم ير منه ما يحب، ورأى أمراً كرهه، فقال: إني سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: "إنكم سترون بعدي أمة" قال: فأى شيء أمركم به؟ قال: قال: "اصبروا" قال: فقال: والله لا أسألك شيئاً أبداً، وقدم البصرة فنزل على ابن عباس وقرع له بيته الذي كان فيه، وقال: لأصنعن ما صنعت برسول الله صلى الله عليه وسلم، وقال: كم عليك من الدين؟ قال: عشرون ألفاً، فأعطاه أربعين ألفاً وعشرين مملوكاً، وقال: لك ما في البيت كله.

1881- Hubeyb bin Ebi Sabit rahimehullah dedi ki: Ebu Eyüp el-Ensari rahimehullah Muaviye ؑ'ya geldi. Muaviye ؑ'ya bir borcu olduğunu şikayet etti. Ancak Muaviye ؑ'da sevimli olmayan bir hal gördü, sanki hoşuna gitmemişti. Bunun üzerine şöyle dedi: Allah Rasûlü ؑ'i şöyle buyururken işittim: "Muhakkak ki sizler benden sonra egoist kimseleri göreceksiniz." Muaviye ؑ dedi ki: Allah Rasûlü bu durumda size neyi emretti? dedi ki: "Sabredin." Bunun üzerine Ebu Eyüp el-Ensari rahimehullah, Muaviye ؑ'ya vallahi senden asla bir şey almayacağım dedi. Daha sonra Basra'ya giderek Abdullah bin Abbas ؑ 'nın kapısını çaldı. İbn-i Abbas ؑ 'ya senin Rasûlul-lâh ؑ için çalıştığın gibi ben de çalışacağım dedi. İbn-i Abbas ؑ ne kadar borcun var diye sordu. Yirmi bin dirhem borcum var deyince İbn-i Abbas ؑ ona kırk bin dirhem ve yirmi tane köle vererek şöyle dedi: Bu evde bulunan her şey sana aittir.⁵⁹⁸

⁵⁹⁷ İbn-i Sa'd, 2/367

⁵⁹⁸ İsnadı Hasendir.

۱۸۸۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا حسن بن موسى قتنا زهير أبو خيثمة، عن عبد الله بن عثمان بن خثيم، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم وضع يده على كفي أو منكبي - شك سعيد - ثم قال: "اللهم فقهه في الدين، وعلمه التأويل".

1882- Said bin Cübeyr rahimehullah, Abdullah bin Abbas ؓ'dan şöyle aktardı: Allah Resûlü ﷺ elini omuzlarıma veya omuzlarımin arasına koydu ve şöyle dua etti: "Allah'ım! onu dinde fakih kıl ve ona te'vili öğret." Burada şüphe eden ravi Said bin Cübeyr rahimehullahtır.⁵⁹⁹

۱۸۸۳ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أبو سعيد مولى بني هاشم قتنا سليمان بن بلال قتنا حسين بن عبد الله، عن عكرمة، عن ابن عباس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: "اللهم أعط ابن عباس الحكمة، وعلمه التأويل".

1883- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Allah'ım İbn-i Abbas ؓ'ya hikmet ver, ona te'vili öğret."⁶⁰⁰

۱۸۸۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا أسود بن عامر قتنا إسرائيل، عن جابر، عن مسلم بن صبيح، عن ابن عباس قال: "أردفني رسول الله خلفه، وقسم أمامه".

1884- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Allah Rasûlü ﷺ beni bineğinin terkiyesine bindiriyor, oğlum Kusem'i ise önüne bindiriyordu.⁶⁰¹

۱۸۸۵ - حدثنا عبد الله قال: وجدت في كتاب أبي بخطه قال: أخبرت عن مسعر، عن غيلان بن عمرو بن سويد قال: "لما مات ابن عباس أدرجناه في أكفانه، فجاء طائر أبيض، فدخل في أكفانه".

1885- Ğilan bin Amır bin Süveyd rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ vefat ettiği zaman onu kefene sardık. o sırada beyaz bir kuş kefenin içine girdi.⁶⁰²

⁵⁹⁹ İbn-i Sa'd, 2/365

⁶⁰⁰ Ahmed, Müsned, 1/269

⁶⁰¹ İsnadı Zayıftır.

⁶⁰² İsnadı Zayıftır.

١٨٨٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قننا جرير، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يصف عبد الله، وعبيد الله، وكثيرا بني العباس، ثم يقول: "من يعنق إلي فله كذا وكذا قال: فيسبقون إليه، فيفعلون على ظهره، وصدرة، فيقبلهم ويلتزمهم".

1886- Abdullah bin Haris dedi ki: Allah Resûlü ﷺ 'in çocukları olan Abdullah, Ubeydullah ve Kesir'i ﷺ bir hizaya koyuyor. Sonra "kim yüksek olursa ona şunu vereceğim." Diyordu. Onlar Allah Resûlü ﷺ'in üstüne çıkıyor sırtında ve göğsünde oturuyorlardı. Allah Rasûlü ﷺ onları seviyor ve öpüyordu.⁶⁰³

١٨٨٧ - حدثنا عبد الله قال: وجدت في كتاب أبي بخط يده، حدثنا عن هشيم قال: أنا خالد بن صفوان، عن زيد بن علي، أن طلحة قال: لابن عباس هل لك في المناجحة قال: نعم فتحاكما إلى كعب فقال لهما كعب: "أما أنتم معاشر قريش أعلم بأحسابكم، وأما أنا فإني أجد في الكتب أن الله لم يعث نبيا، إلا من خير من هو منه، حتى يبلغ الأخوين، فيكون من خيرهما" فقصى لابن عباس.

1887- Zeyd bin Ali rahimehullah dedi ki: Talha bin Ubeydullah ﷺ, Abdullah bin Abbas ﷺ'ya tartıştıkları bir mesele hususunda gel muhakeme olalım dedi. Abdullah bin Abbas ﷺ kabul edince, Ka'b rahimehullah aralarında hakem oldu. Onlara dedi ki: Ey Kureyş topluluğu sizler neseplerinizi bilenlersiniz. Bense kitaplarda Allah'ın Nebilerini hayırlı kimselerden seçtiğini görüyorum. Hatta iki kardeşten bile en hayırlısını nebi olarak göndermiştir. Bu konuşmasından sonra Abdullah bin Abbas ﷺ lehine hüküm verdi.⁶⁰⁴

١٨٨٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني سفيان بن وكيع بن الجراح، نا أبي، عن ورقاء، عن عبد الله بن أبي يزيد، عن ابن عباس قال: أت مع النبي صلى الله عليه وسلم في بيت خالتي ميمونة فقام النبي صلى الله عليه وسلم من الليل فقال: ضع لي طهورا فوضعت له، فقال: "اللهم فقهه في الدين".

⁶⁰³ Ahmed, Müsned, 1/214

⁶⁰⁴ Buhari, Tarih, 2/1/156

1888- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Nebi ﷺ ile beraber teyzem Meymune ؓ'ın evinde geceledim. Gece yarısı Nebi ﷺ namaza kalktı bana abdest suyu getir dedi. Ona getirdiğimde bana şöyle dua etti: "Allah'ım onu dine fakih kıl."⁶⁰⁵

۱۸۸۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني سفيان بن وكيع قنا ابن عيينة، عن عمرو بن دينار، عن كريب، عن ابن عباس قال: "دعا لي النبي صلى الله عليه وسلم أن يزيدني الله علما وفهما".

1889- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Nebi ﷺ bana ilminin ve anlayışının artması için dua etti.⁶⁰⁶

۱۸۹۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو بكر بن أبي شيبة قنا ابن عيينة، عن عمرو، عن أبي معبد، عن ابن عباس قال: "لا تمضي الأيام والليالي حتى يلي منا أهل البيت فتى لم تلبسه الفتن ولم يلبسها" قال: قلت: يا أبا عباس تعجز عنها مشيختكم وينالها شبابكم؟ قال: "هو أمر الله يؤتيه من يشاء".

1890- Ma'bed rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ şöyle dedi: Geçen her gün ve gecelerde ehlibeytten hiçbir gence fitneler ulaşmaz ve o genç de fitnelerle uğraşmaz. Dedim ki: Ey İbn-i Abbas ؓ yaşlılarınız fitnelerden korunurken, gençlerinize fitneler isabet etti. Dedi ki: O bu Allah'ın işidir dilediğine verir.⁶⁰⁷

۱۸۹۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو بكر بن أبي شيبة قنا وكيع، عن فضيل بن مرزوق، سمعه من ميسرة بن حبيب، عن المنهال، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس قال: "منا ثلاثة: منا السفاح، ومنا المنصور، ومنا المهدي".

1891- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: 3 kişi bizdendir bunlar; Sef-fah⁶⁰⁸, Mansur⁶⁰⁹ ve Mehdi⁶¹⁰ dir.⁶¹¹

⁶⁰⁵ Ahmed, Müned; 1/328

⁶⁰⁶ Zehebi, 1/41

⁶⁰⁷ İbn-i Ebi Şeybe, Musannif, 321

⁶⁰⁸ Abbasilerin ilk halifesidir. Müslümanların ise 19. halifesidir. (Mütercim)

⁶⁰⁹ Abbasilerin ikinci halifesidir. Müslümanların ise 20. halifesidir. (Mütercim)

⁶¹⁰ Abbasilerin üçüncü halifesidir. Müslümanların ise 21. halifesidir. (Mütercim)

⁶¹¹ İbn-u'l Cevzi, İlel, 1/290

١٨٩٢ - حدثنا عبد الله: قتنا الوليد بن شجاع بن الوليد بن قيس السكوني أبو همام قال: حدثني ابن إدريس، عن ليث قال: قيل لطاوس أدركت أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم وانقطعت إلى هذا الغلام من بينهم؟ قال: "أدركت سبعين من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم فكلهم إذا اختلفوا في شيء انتهوا فيه إلى قول ابن عباس".

1892- Leys rahimehullah dedi ki: Tavus rahimehullaha şöyle soruldu: Nebi ﷺ'in ashabına ulaştın mı? Ve onlardan bu çocukla (Abdullah bin Abbas) ilgilendin mi? Dedi ki: Nebi ﷺ'in ashabından 70 kişiye ulaştım. Kendi aralarında bir meselede ihtilaf ettiklerinde sonucu Abdullah bin Abbas ؓ'nın sözüne göre belirlerlerdi.⁶¹²

١٨٩٣ - حدثنا عبد الله: قتنا الوليد بن شجاع، نا ابن وهب أخبرني ابن لهيعة، عن ابن هيرة، أن عمر بن الخطاب كان يقول: "من كان سائلا عن شيء من القرآن، فليسال عبد الله بن عباس".

1893- Ömer bin Hattab ؓ şöyle söylüyordu: Kim Kur'an hakkında bir soru soracak olursa onu Abdullah Bin Abbas ؓ 'a sorsun.⁶¹³

١٨٩٤ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو معمر قتنا سفيان، عن ابن الأيجر قال: "إنما فقه أهل مكة حين نزل ابن عباس بين أظهرهم".

1894- Ebcer (Abdullah bin Kasım) rahimehullah dedi ki: Mekke ehli Abdullah bin Abbas ؓ onların aralarında bulunduğu zaman dinde fıkıh sahibi oldular.⁶¹⁴

١٨٩٥ - حدثنا عبد الله: قال نا عثمان بن أبي شيبة، نا حفص بن غياث، عن حجاج بن أرتاة، عن طلحة الأيامي قال: كان يقال: "بغض بني هاشم نفاق".

⁶¹² İbn-i Sa'd, 2/366

⁶¹³ İsnadı Zayıf.

⁶¹⁴ el-Fesevi, Tarih, 1/540

1895- Talha el-Eyyami rahimehullah dedi ki: Haşım oğullarına buğz etmek nifakur denilir.⁶¹⁵

۱۸۹۶ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إسحاق بن منصور الكوسج قننا يحيى، يعني: ابن سعيد، عن سفيان قال: حدثني أبو إسحاق، عن عبد الله بن سيف قال: قالت عائشة، "من استعمل على الموسم؟" قالوا: ابن عباس قالت: "هو أعلم الناس بالحج".

1896- Hz. Âişe ؓ dedi ki: Hac mevsiminde kimi idareci olarak atmaya-lım? İnsanlar Abdullah bin Abbas ؓ diye cevap verdiler. Hz. Âişe ؓ dedi ki: Evet, o hac farızasını en iyi bilendir.⁶¹⁶

۱۸۹۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر قننا سفيان، عن سالم، يعني: ابن أبي حفصة، عن منذر قال: لما مات ابن عباس قال ابن الحنفية: "اليوم مات رباني هذه الأمة".

1897- Munzir rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ vefat ettiğ-i gün, İbn-u'l-Hanefiyye rahimehullah şöyle dedi: Bugün bu ümmetin Rabba-ni alimi vefat etti.⁶¹⁷

۱۸۹۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر قننا سفيان، عن ابن أبي نجیح، عن مجاهد قال: "لقد مات ابن عباس يوم مات وهو حبر هذه الأمة".

1898- Mücahid rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ vefat ettiğ-i gün bu ümmetin bilgini durumundaydı.⁶¹⁸

۱۸۹۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن سعيد، نا حجاج، أنا ابن جريج، قال عطاء: "كان ناس يأتون ابن عباس للشعر، وناس للأنساب، وناس لأيام العرب ووقائعها، فما منهم من صف إلا يقبل عليهم بما شاءوا".

⁶¹⁵ İsnadı Zayıftır.

⁶¹⁶ Buhari, el-Kebir, 3/1/112

⁶¹⁷ Haub, 1/175

⁶¹⁸ El-Fesevi, Tarih, 1/540

1899- Ata' rahimehullah dedi ki: Bir grup insan Abdullah bin Abbas ؓ 'ya şiir sormak için geliyor, diğer bir grup insanların nesepleri hakkında sormak için, diğer bir grup ise Arapların özel günleri ve olaylarını sormak için geliyordu. Bu insanlardan hepsi istemiş oldukları şeye cevap alarak geri dönüyorlardı.⁶¹⁹

۱۹۰۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم فتنا حجاج قال: أنا ابن جريج قال: قال ابن أبي مليكة "كان إذا أخذ ابن عباس في الحلال والحرام أخذ الناس معه، وإذا أخذ في القرآن لم يعلق الناس منه بشيء".

1900- İbni Ebi Müleyke rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ helal ve haram konusunda bir görüşe sahip olduğu zaman insanlarda o görüşü alırlardı. Kur'an hakkında bir şey söylediği zaman insanlar bu söylediğinin üzerine bir şey söylemezlerdi.⁶²⁰

۱۹۰۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو السائب سلم بن جنادة بن سلم بن خالد بن جابر بن سمرة فتنا عبد الله بن إدريس، عن شعبة، عن أبي بشر، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس أن عمر لما قال لابن عباس تكلم، قال عبد الرحمن بن عوف: لو علمنا جئنا بأبائنا معنا، فقال عمر بن الخطاب: "إنه من حيث تعلم".

1901- Said bin Cübeyr rahimehullah Abdullah bin Abbas ؓ 'dan şöyle aktardı: Ömer ؓ Abdullah bin Abbas ؓ 'ya konuşması için izin verince Abdurrahman bin Avf ؓ dedi ki: Bilseydik beraberimizde çocuklarımızı da getirirdik. Bunun üzerine Ömer bin Hattab ؓ şöyle dedi: Onun ilimdeki konumu sizin konumunuz gibidir.⁶²¹

۱۹۰۲ - حدثنا عبد الله: فتنا داود بن عمرو الضبي فتنا نافع بن عمر، عن عبد الله بن يامين، أن طائرا دخل في ثياب ابن عباس على سريرته، فلم ير خرج حتى دفن ". لا أدري رآه عبد الله أو أخبر به عن أبيه.

⁶¹⁹ İbn-i Abdilberr, el-İstiab, 2/357

⁶²⁰ İbn-i Abdilberr, el-İstiab, 2/357

⁶²¹ Ahmed, Müsned. 1/338

1902- Abdullah bin Yamin rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ'ın kefenlendiği sırada bir kuş kefenin içine girdi. O kuşu Abdullah bin Abbas ؓ gömülünceye kadar çıktığı görülmedi. Nafi' rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Yamin rahimehullahın Abdullah bin Abbas ؓ'ı gördüğünü bilmiyorum, belki bunu babasından rivayet etmiştir.⁶²²

۱۹۰۳ - حدثنا عبد الله: قتنا عثمان بن أبي شيبة قتنا جرير، عن مغيرة قال: قيل لابن عباس كيف أصبت هذا العلم؟ قال: "يلسان سؤل، وقلب عقول".

1903- Muğire bin Şu'be ؓ dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ'ya bu ilme nasıl ulaştın diye soruldu. Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Soru soran bir dil ve akleden bir kalp ile ulaştım.⁶²³

۱۹۰۴ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر قتنا عبد الله بن إدريس قتنا عاصم بن كليب، عن أبيه، عن ابن عباس قال: كان عمر يسألني مع أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم فكان يقول لي: " لا تكلم حتى يتكلموا، فإذا تكلمت قال: غلبتموني أن تأتوا بما جاء به هذا الغلام الذي لم تجتمع شئون رأسه ". قال ابن إدريس شئون رأسه يعني الشعب التي تكون في الرأس.

1904- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Ömer bin Hattab ؓ, Muhammed ؐ'ın ashâbı ile beraber bana da sorular soruyordu. Ancak şöyle diyordu bana; onlar konuşunca ya kadar sen konuşma. Onlar konuştuktan sonra ben de konuşunca onlara bu olgunlaşmamış çocuğun getirmiş olduğu şeylerle ancak beni ikna ettiniz.

İbn-i İdris dedi ki: Şu'unu ra's (شئون رأسه)'tan kasıt başın tamamıdır.⁶²⁴

۱۹۰۵ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام قتنا أبو أسامة قتنا مجالد، عن الشعبي، عن ابن عباس قال: قال لي العباس بن عبد المطلب: إني أرى هذا الرجل قد أكرمك يعني ابن

⁶²² Buhari, Kebir, 3/1/232

⁶²³ İbn-i Kesir, Tarih, 8/299

⁶²⁴ Hakim, Müstedrek, 3/539; Bu kullanım henüz olgunlaşmamış kimseler için kullanılır. (Mütercim)

الخطاب فاحفظ عني ثلاثا "لا تفتابن عنده أحدا، ولا تفشين له سرا، ولا يتعلقن عليك كذبة"
، فقلت للشعبي: كل كلمة خير من ألف قال: نعم وخير من عشرة آلاف.

1905- Amir dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ şöyle dedi: Babam bana dedi ki: Ey oğlum görüyorum ki müminlerin emiri seninle yakınlaşıyor. Resulullah ﷺ'in ashabı içerisinde seni parmak ile gösteriyor. Benden şu üç nasihat iyi dinle. Allah'tan kork! müminlerin emirinin sırrını kesinlikle açığa çıkartma. Sakın ola ki senden yalan bir söz duymasın ve asla onun yanında bir kimse hakkında gıybet etme. Amir dedi ki: İbn-i Abbas ؓ 'ya dedim ki: Ey İbn-i Abbas ؓ bunların her biri bin hayır değerindedir. Dedi ki evet hatta on bin hayır değerindedir.⁶²⁵

١٩٠٦ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام قتنا يحيى بن آدم قتنا عبد الرحمن بن أبي الزناد، عن أبيه، عن عبيد الله بن عبد الله بن عتبة قال: "ما رأيت أحدا أعلم بالسنة، ولا أجلد رأيا، ولا أثقب نظرا حين ينظر من ابن عباس".

1906- Abdullah bin Abdullah bin Utbe ؓ dedi ki: Abdullah bin Abbâs ؓ 'tan sünneti daha iyi bilen, daha sağlam fikir sahibi ve daha mütemekkin anlayış sahibi kimse görmedim.⁶²⁶

١٩٠٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هاشم زياد بن أيوب قتنا علي بن غراب قتنا بسم الصيرفي قال: نا عبد الله بن يامين، عن أبيه قال: "لما مات ابن عباس شهدت جنازته، فلما ألدنا به الوادي رأيت طائرا أبيض يقال له: الغرنوق جاء حتى دخل في نعه، فيرون أنه علمه ذهب معه".

1907- Abdullah bin Yamin rahimehullah babasından aktararak dedi ki: Abdullah bin Abbâs ؓ vefat ettiği zaman cenazesine katıldım. Onu kabre koyduğumuz sırada Ğarnuk denilen beyaz bir kuşun tabutuna girdiğini gördüm. O kuş, Abdullah bin Abbas ؓ 'ya telkinde bulunup onunla beraber gitti.⁶²⁷

⁶²⁵ Ebu Nuaym, Hilye, 1/318

⁶²⁶ İbn-i Sa'd, 2/368

⁶²⁷ Taberani, Kebir, 10/290

۱۹۰۸ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام قتنا ابن فضيل، عن الأجلح، عن أبي الزبير قال: "لما مات ابن عباس جاء طائر أبيض فدخل في أكفانه". قال ابن فضيل إنه علمه.

1908- Ebu Zubeyr rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbâs ﷺ vefat ettiğinde beyaz bir kuş gelip onun kefenine girdi. İbn-i Fudayl rahimehullah dedi ki: O kuşun Abdullah bin Abbas ﷺ 'a telkinde bulunduğunu görenler olmuştur.⁶²⁸

۱۹۰۹ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام قتنا عبد الله بن بكر السهمي قتنا حاتم بن أبي صغيرة، عن عمرو بن دينار قال: أخبرني كريب، عن ابن عباس، "أن النبي صلى الله عليه وسلم دعا له أن يرزقه علما وفهما".

1909- Kureyb rahimehullah Abdullah bin Abbâs ﷺ 'dan şöyle aktardı: Nebi ﷺ Abdullah bin Abbas ﷺ 'ya onu ilimle ve anlayışla rızıklandırması için Allah'a dua etti.⁶²⁹

۱۹۱۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هشام قتنا عبد الله بن إدريس قال: أنا لث، وموسى، عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم "دعا له بالعلم مرتين".

1910- Leys ve Musa rahimehumellah Abdullah bin Abbas ﷺ 'dan şöyle aktardılar: Nebi ﷺ Abdullah bin Abbas ﷺ için ilim öğrenmesi hususunda iki kere dua etti.⁶³⁰

۱۹۱۱ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام قتنا يحيى بن آدم قتنا أبو كدينة، عن لث، عن مجاهد، عن ابن عباس قال: "رأيت جبريل مرتين، ودعا لي رسول الله صلى الله عليه وسلم أن يؤتني الله الحكمة مرتين".

1911- Abdullah bin Abbas ﷺ dedi ki: Cebrail Aleyhisselam'ı iki kere gördüm ve Allah Resûlü ﷺ Allah'ın bana hikmet vermesi için iki kere dua etti.⁶³¹

⁶²⁸ Hakim, Müstedrek, 3/543

⁶²⁹ Zehebi, 1/41

⁶³⁰ İbn-i Sa'd, 2/370

⁶³¹ Taberani, Kebir, 10/320

١٩١٢ - حدثنا عبد الله: قتنا محمد بن عباد قتنا سفيان بن عيينة، عن سفيان يعني الثوري، عن ابن جريج، عن عثمان بن أبي سليمان، "أن ابن عباس اشترى ثوبا بآلف".

1912- Osman bin Ebi Süleyman rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ bin dirheme bir elbise satın aldı.⁶³²

١٩١٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن جعفر بن أبي هاشم الوركاني قتنا عبد الرحمن، يعني: ابن أبي الزناد، عن أبيه، عن عبيد الله بن عبد الله قال: كان عمر بن الخطاب، إذا جاءته الأقضية المعضلة يقول لابن عباس "يا أبا عباس قد طرأت علينا أقضية عضل وأنت لها ولأمثالها" ثم يأخذ يرأيه وقوله، وما كان يدعو لذلك أحدا سواه إذا كانت العضل. قال: يقول عبيد الله وعمر عمر في جده واجتهاده في ذات الله ونظرة للمسلمين

1913- İbn-i Ebi Zinad, Ubeydullah bin Abdullah' tan şöyle aktardı: Ömer bin Hattab ؓ'ya hüküm vermesi gereken zorlu bir mesele geldiğinde, Abdullah bin Abbas ؓ 'ya diyordu ki: Ey İbn-i Abbas bize içinden çıkamadığımız zorlu bir mesele geldi ve sen bu ve bu gibi meseleleri çözebilecek kişisin. Daha sonra Abdullah bin Abbas ؓ 'nın verdiği hükme tabi olurdu. Bu gibi durumlarda Abdullah'ın hükmü dışına çıkmazdı. İbn-i Ebi Zinad rahimehullah dedi ki: Ubeydullah rahimehullah şöyle diyerek kederleniyordu: Ah Ömer Ah! Allah'ın zatı ve Müslümanları gözetmek hususunda ne kadar da dikkatli idi.⁶³³

١٩١٤ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام قتنا عبد الله بن إدريس قال: أنا ليث، عن طائوس قال: قيل له أدرکت أصحاب محمد وانقطعت إلى عبد الله بن عباس؟ فقال: "أدرکت سبعين من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم إذا تداروا في شيء انتهوا إلى قول ابن عباس".

1914- Leys rahimehullah dedi ki: Tavus rahimehullaha şöyle soruldu: Nebi ﷺ'in ashabına ulaşın mı? Onlardan bu çocukla (Abdullah bin Abbas ؓ) ilgilendin mi? Dedi ki: Nebi ﷺ'in ashabından yetmiş kişiye ulaşım. Kendi aralarında bir meselede ihtilaf ettüklerinde, sonucu Abdullah bin Abbas ؓ 'nın sözüne göre belirlerlerdi.⁶³⁴

⁶³² Ebu Nuaym, Hilye, 1/321

⁶³³ İbnu'l Esir, 3/193

⁶³⁴ İbn-i Sa'd, 2/366

۱۹۱۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هشام قتنا محمد بن بشر، عن إسماعيل بن أبي خالد، عن شعيب بن يسار، عن عكرمة قال: "دعا النبي صلى الله عليه وسلم ابن عباس فأجلسه في حجره ومسح برأسه، ودعا له بالعلم".

1915- İkrime rahimehullah dedi ki: Nebi ﷺ, Abdullah bin Abbas ؓ'ı kucağına oturdu, başını okşadı ve ona ilim öğrenmesi için dua etti.⁶³⁵

۱۹۱۶ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو هشام زياد بن أيوب قال نا وهب بن جرير قتنا أبي قال: سمعت الزبير بن الخريت يحدث عن عكرمة، عن ابن عباس، "إنه كان إذا سئل عن الشيء من عربة القرآن، ينشد الشعر".

1916- İkime rahimehullah Abdullah bin Abbâs ؓ'dan aktararak şöyle dedi: Ona Kur'an'ın arapçasından bir soru sorulduğu zaman şiir ile destekleyerek cevap verirdi.⁶³⁶

۱۹۱۷ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو معمر قتنا عبد العزيز بن محمد الدراوردي، عن ثور بن زيد، عن موسى بن ميسرة، عن علي بن عبد الله بن عباس، عن أبيه قال: بعث العباس بن عبد المطلب عبد الله إلى النبي صلى الله عليه وسلم في حاجة فوجد معه رجلا فرجع، ولم يكلمه، فقال: "رأيت؟" قال: نعم، قال: "ذاك جبريل" قال: "أما إن ابنك لن يموت حتى يذهب بصره ويؤتى علما".

1917- Ali bin Abdullah bin Abbas ؓ babasından şöyle aktardı: Abbas bin Abdülmuttalib Abdullah'ı Nebi ﷺ'e bir ihtiyaçtan dolayı gönderdi. Abdullah bin Abbâs Nebi ﷺ'in yanına geldiğinde onun yanında bir adam gördü. Allah Resûlü ﷺ ile konuşmadan geri döndü. Abbas ؓ durumu Allah Resûlü ﷺ'e anlattı. Bunun üzerine Allah Rasûlü, Abdullah bin Abbas ؓ'ya sen onu gördün mü? diye sordu. Abdullah bin Abbâs ؓ evet deyince, Allah Rasûlü, o Cebraîl aleyhisselam'dır dedi. Amcası Abbas ؓ'ya dönerek, oğluna ilim verilmeden ve de gözlerini kaybetmeden oğlun asla vefat etmeyecektir.⁶³⁷

⁶³⁵ Fesevi, Tarih, 1/494,495

⁶³⁶ İsnadı Sahihdir.

⁶³⁷ İbn-i Kesir, Tarih, 8/294

١٩١٨ - حدثنا عبد الله: قتنا هدية بن خالد الأزدي قتنا حماد بن سلمة، عن عمار بن أبي عمار، عن ابن عباس قال: كنت مع أبي عند النبي صلى الله عليه وسلم فلما خرجنا قال لي أبي: يا بني، ألم تر إلى ابن عمك كيف كان معرضا عني؟ قلت: يا أبت إنه كان معه رجل يناجيه قال: أكان عنده رجل يناجيه؟ قلت: نعم، فرجع إلى النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله، إن عبد الله قال لي: كذا وكذا، فقال له: "أرأيت؟" قال: نعم، قال: "ذاك جبريل عليه السلام".

1918- Hammad bin Seleme rahimehullah, Ammar bin Ebi Ammar'dan, O da İbn-i Abbas ؓ'dan şöyle aktardı: Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Babamla beraber bir gün Nebi ﷺ'in yanında idik. O'nun yanında kendisi ile gizli gizli konuştuğu bir adam vardı. Affan dedi ki: Sanki Allah Rasûlü Abbas ؓ'dan yüz çevirmişti. Daha sonra Rasûlullâh ﷺ'in yanından çıktık. Babam dedi ki: Gördün mü? amcanın oğlu benden yüz çevirdi. Ben de şöyle dedim: Onun yanında kendisi ile gizli gizli konuştuğu bir adam vardı. Babam onun yanında biri mi vardı dedi. Evet dediğimde, tekrar Allah Rasûlü ﷺ'in yanına döndük ve babam ona ey Allah'ın Rasûlü! Az önce senin yanında bir kimse var mıydı? diye sordu. Zira Abdullah senin yanında gizli gizli konuştuğun bir adamın olduğunu söyledi. Allah Resûlü ﷺ dedi ki: "Ey Abdullah! sen onu gördün mü?" Evet dedim. Allah Rasûlü devam ederek "O Cebrail aleyhisselamdı. Beni senden alıkoyan o idi." Dedi.⁶³⁸

١٩١٩ - حدثنا عبد الله قال: نا سريج قال: نا هشيم قال: نا مجالد، عن الشعبي، أن العباس بن عبد المطلب قال لعبد الله بن عباس "إني أرى هذا الرجل قد أكرمك وأدناك فاحفظ عني ثلاث حصال: لا تفشين له سرا، ولا تكذبنه، ولا تفتابن عنده أحدا"، يعني عمر بن الخطاب.

1919- Şa'bi rahimehullah dedi ki: Abbas bin Abdulmuttalib ؓ, Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Ey oğlum! görüyorum ki müminlerin emiri sana değer verip seninle yakınlaşıyor. Benden şu üç nasihat iyi dinle. Allah'tan kork! müminlerin emirinin sırrını kesinlikle açığa çıkartma. Sakın ola ki senden yalan bir söz duymasın ve asla onun yanında bir kimse hakkında gıybet etme.⁶³⁹

⁶³⁸ Ahmed, Müsned, 1/312

⁶³⁹ Ebu Nuaym, Hilye, 1/318

۱۹۲۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر، وعثمان بن أبي شيبة، قالا: نا أبو أسامة، عن الأعمش، عن مجاهد قال: "كان ابن عباس يسمى البحر من كثرة علمه".

1920- Mücahit rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ ilminin yüceliğinden dolayı (البحر) okyanus olarak isimlendirildi.⁶⁴⁰

۱۹۲۱ - حدثنا عبد الله قال: حدثني عثمان بن أبي شيبة قتنا عبد الله بن إدريس، عن عاصم بن كليب، عن أبيه، عن ابن عباس قال: "كان عمر يجلس مع الأكابر من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم ويقول لي: لا تكلم حتى يتكلموا، ثم يقبل عليهم فيقول: "ما يمنعكم أن تأتونني بمثل ما يأتيني به هذا الغلام، الذي لم تستو شئون رأسه؟".

1921- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Ömer bin Hattab ؓ, Muhammed ؓ'ın ashabı ile beraber bana da sorular soruyordu. Ancak şöyle diyordu bana; onlar konuşunca ya kadar sen konuşma. Daha sonra onlara dönerek bu olgunlaşmamış çocuğun söylemiş olduğu şeyleri sizler neden söyleyemediniz?⁶⁴¹

۱۹۲۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني عثمان بن أبي شيبة قال نا جرير، عن يزيد بن أبي زياد، عن عبد الله بن الحارث أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يصف عبد الله بن عباس، وعبد الله بن عباس وكثير بن عباس، وهم صبيان، ثم يقول: "من سق إلى فله كذا وكذا، ثم يستبقون فيقبلهم".

1922- Abdullah bin Haris dedi ki: Allah Resülü ؐ Abbas ؓ'ın çocukları olan Abdullah, Ubeydullah ve Kesir'i ؓ bir hizaya koyuyor. Sonra "kim beni geçerse ona şunu vereceğim." Diyordu. Onlar Allah Resülü ؐ'i geçiyorlardı. Allah Rasülü ؐ de onları seviyor ve öpüyordu.⁶⁴²

⁶⁴⁰ Ebu Nuaym, Hilye, 1/316

⁶⁴¹ Hakim, Müstedrek, 3/539; Bu kullanım henüz olgunlaşmamış kimseler için kullanılır. (Mütercim)

⁶⁴² Ahmed, Müsned, 1/214

١٩٢٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد الله الرزي قتنا عبد الوهاب الظفي قتنا خالد، عن عكرمة، عن ابن عباس قال: ضمنني إليه رسول الله صلى الله عليه وسلم وقال: "اللهم علمه الحكمة".

1923- İkrime ؓ dedi ki: Abdullah İbn-i Abbas ؓ şöyle dedi: Resulullah ﷺ beni kucakladı ve "Allah'ım ona kitabı öğret." diye dua etti.⁶⁴³

١٩٢٤ - حدثنا عبد الله: قتنا عمرو بن محمد الناقد قتنا سفيان، عن عبد الكريم قال: سمعت سعيد بن جبیر يقول: "كان ابن عباس يحدثني بالحديث، لو يأذن لي أن أقوم فأقبل رأسه لفعلت".

1924- Said bin Cübeyr rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ bana hadis aktarıyordu. Şayet başını öpmeme izin verseydi, onun başını öperdim.⁶⁴⁴

١٩٢٥ - حدثنا عبد الله قال: قتنا زياد بن أيوب أبو هاشم قتنا وهب بن جرير قتنا أبي قال: سمعت يعلى يحدث عن عكرمة، عن ابن عباس قال: " لما قبض النبي صلى الله عليه وسلم قلت لرجل من الأنصار: هلم فلنسأل أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم عن حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم فإنهم كثير " قال: العجب لك يا ابن عباس، أترى الناس يحتاجون إليك وفي الأرض من ترى من أصحاب رسول الله؟ قال: فترك ذلك، وأقبلت على المسألة وتبع أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم، فإن كنت ليلفني الحديث عن رجل سمع الحديث من رسول الله فأجده قائلاً: "فأتوسد رداءي على بابه تسفي الرياح في وجهي حتى يخرج"، فيقول: ما جاء بك يا ابن عم رسول الله؟ فأقول: "بلغني أنك تحدثه عن النبي صلى الله عليه وسلم فأحببت أن أسمعه منك"، فيقول: فهلا بعثت إلي حتى آتيك، فأقول: "أنا كنت أحق أن آتيك"، فكان ذلك الرجل يمر بي بعد، والناس يسألوني فيقول: أنت كنت أغفل مني.

⁶⁴³ Ahmed, Müsned, 1/359; Buhari, 6/169

⁶⁴⁴ Said bin Mansur, el-İsabe, 2/333

1925- İklime ؓ dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ şöyle dedi: Nebî ؑ vefat ettiği zaman Ensar'dan bir adama, haydi beraber gidip Nebî ؑ'ın ashabına bize hadis aktarmalarını isteyelim. Zira onların sayısı çoktur dedim. Adam bana dedi ki: Ey Abdullah bin Abbas ؓ sana ne oluyor? görmüyor musun ki insanlar sana ihtiyaç hissediyorlar. Ayrıca yeryüzünde Rasûlullâh'ın ashabından hadis alabileceğin kim var ki? Vazgeç bu düşünceden dedi. Fakat ben bu mesele üzerinde durdum ve Nebî ؑ'ın ashabının yanına gittim. Ne zaman ki bir adamın Rasûlullâh ؑ bir hadis aktardığını duysam onun evine gider, çıkıncaya kadar kapısına yaslanır beklerdim. Öyle ki rüzgarın kalkmasıyla üstüm başım toz içinde kalırdı. Hadis alacağım kişi evinden çıktığı zaman bana şöyle diyordu: Ey Resulullah'ın amcasının oğlu neden kapıma geldin? Bense, senin Nebî ؑ'den bir hadis aktardığını duydum ve onu senden dinlemek isterim diye cevap verirdim. Bana beni çağırtsaydın ya ben senin yanına gelirdim derdi. Benim sana gelmem senin bana gelmeden daha gereklidir derdim. Belli bir süre sonra Ensar'dan çağırmış olduğum o adamla karşılaştım o sırada insanlar bana hadis soruyor ben de onlara cevap veriyordum. Bana dedi ki: Ey Abdullah! Sen benden daha akıllıca iş yaptın.⁶⁴⁵

۱۹۲۶ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو معمر قتنا ابن عينة، عن داود بن شابور، عن مجاهد قال: "نحن أهل مكة نفخر على الناس بأربعة: فقيهما ابن عباس، وقاصنا عبيد بن عمير، ومؤذنا أبي محذورة، وقارنا عبد الله بن السائب".

1926- Mücahid rahimehullah dedi ki: Biz Mekkeliler, diğer bölgelerdeki insanlara karşı dört adamdan dolayı övünüyorduk. Bunlar; Fakih Abdullah bin Abbas ؓ , taihçi Ubeydullah bin Umeyr rahimehullah, müezzîn Ebu Mahzure ؓ ve Kıraat alimi Abdullah bin Saib rahimehullahtır.⁶⁴⁶

۱۹۲۷ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هشام زياد بن أيوب قتنا أبو أسامة قتنا الأعمش، سمعته يذكر عن مجاهد قال: "كان ابن عباس يسمى البحر لكثرة علمه".

1927- Mücahit rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ ilminin yüceliğinden dolayı (البحر) okyanus olarak isimlendirildi.⁶⁴⁷

⁶⁴⁵ Ibn-i Sa'd, 2/367

⁶⁴⁶ Ibn-i Sa'd, 5/445

⁶⁴⁷ Ebu Nuaym, Hilye, 1/316

۱۹۲۸ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هاشم زياد بن أيوب قنا أبو نميلة، عن ضداد بن عامر بن عوف قنا الفرزدق بن جواس قال: قدم علينا عكرمة ونحن مع شهر بن حوشب بجرجان فقلنا لشهر ألا نأتيه؟ فقال: "إيتوه فإنه لم تكن أمة إلا وقد كان لها حبر، وإن مولى هذا ابن عباس كان حبر هذه الأمة".

1928- Ferezdek bin Cevvas rahimehullah dedi ki: Bizler Cürcan'da Şehr bin Havşeb rahimehullahın yanında iken, İkrime rahimehullah yanımıza geldi. Şehr'e onun yanına gitmek istiyoruz dedik. Bize, tabi gidin zira onun efendisi bu ümmetin bilgini olan Abdullah Bin Abbâs ؓ 'dır.

۱۹۲۹ - حدثنا عبد الله قال: حدثني محمد بن عبد الله المخرمي قنا إبراهيم بن أبي الوزير قنا عبد الجبار بن الورد، عن عطاء قال: "ما رأيت مجلسا أكرم من مجلس ابن عباس كانوا يحينون أصحاب القرآن فيألونونه، ثم يجيء أهل العلم فيألونونه، ثم يجيء أصحاب الشعر فيألونونه".

1929- Ata' rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'nın meclisinden daha bereketli ve kapsamlı bir meclis görmedim. Zira Kur'an talebeleri, ilim talebeleri ve de şiir talebeleri onun meclisine geliyor ve ona sorular soruyorlardı.⁶⁴⁸

۱۹۳۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني يحيى بن معين قنا معتمر بن سليمان، عن شعيب بن درهم قال: سمعت أبا رجاء العطاردي قال: "كان هذا المكان من ابن عباس مثل الشراك البالي من الدمع".

1930- Ebu Reca rahimehullah dedi ki: Bu yer Abdullah bin Abbas ؓ 'nın namazda gözyaşlarının aktığı yer idi. Bu yer gözyaşlarından çürümüş gibidir.⁶⁴⁹

⁶⁴⁸ Hatib 1/174

⁶⁴⁹ Ebu Nuaym, Hilye, 1/329

١٩٣١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن عبد الله بن بشار الواسطي، نا عبد الله بن داود، عن الأعمش، عن عبد الملك بن مسرة، عن طاوس قال: "جالست خمسين من أصحاب محمد صلى الله عليه وسلم، أو أكثر من خمسين ما فيهم أحد خالف ابن عباس في شيء، ففارقته حتى يرجع إليه".

1931- Tavus rahimehullah dedi ki: Muhammed ﷺ'in ashabından elli veya elliden daha fazla kişi ile oturdum. Onların içinden Abdullah bin Abbas ؓ'ya herhangi bir meselede ihtilaf edip, ondan ayrılan kimse yoktu.⁶⁵⁰

١٩٣٢ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو إسحاق الترمذي إبراهيم بن نصر، نا هشيم قال: أنا خالد بن صفوان، عن زيد بن علي قال: جرى بين ابن عباس وبين طلحة بن عبيد الله كلام، فقال: طلحة لابن عباس هل لك في المناحة وترفع النبي صلى الله عليه وسلم؟ قال: نعم، قال: فاجعل بيني وبينك من شئت، فقال: بيني وبينك كعب، فأتوا كعبا فذكروا ذلك له، فقال كعب: "أما أنتم معاشر قريش فأنتم أعلم بأنسابكم، وأما نحن فنجد في الكتب أن الله لم يبعث نبيا إلا من خير أهل زمانه" فقصى لابن عباس على طلحة.

1932- Zeyd bin Ali rahimehullah dedi ki: Talha bin Ubeydullah ؓ, Abdullah bin Abbas ؓ'ya tartıştıkları bir mesele hususunda gel muhakeme olalım dedi. Abdullah bin Abbas ؓ kabul edince, Ka'b rahimehullah aralarında hakem oldu. Onlara dedi ki: Ey Kureyş topluluğu sizler neseplerinizi bilenlersiniz. Bense kitaplarda Allah'ın Nebilerini hayırlı kimselerden seçtiğini görüyorum. Hatta iki kardeşten bile en hayırlısını nebi olarak göndermiştir. Bu konuşmasından sonra Abdullah bin Abbas ؓ lehine hüküm verdi.⁶⁵¹

١٩٣٣ - حدثنا عبد الله: قشنا محمود بن غيلان، نا مؤمل، نا سفيان، عن حبيب بن أبي ثابت، عن سعيد بن جبير، عن ابن عباس، أن عمر جمع الناس فسألهم لم أنزلت على النبي صلى الله عليه وسلم {إذا جاء نصر الله والفتح} [النصر: ١] حتى انتهى إلي، فقال: ما

⁶⁵⁰ Ibn-i Sa'd, 2/366

⁶⁵¹ Buhari, Tarih, 2/1/156

تقول؟ قلت: {إذا جاء نصر الله والفتح} [النصر: ١] ، {ورأيت الناس يدخلون في دين الله أفواجا} [النصر: ٢] ، {فسبح بحمد ربك واستغفره إنه كان توابا} [النصر: ٣] "أي إنك ميت" ، فقال: ما أراك إلا قد صدقت.

1933- Abdullah bin Abbas dedi ki: Ömer bin Hattab ؓ insanları topladı ve onlara "Allah'ın yardımı ve fetih geldiği zaman" ile başlayan Nasr Suresi'nin neden indirildiğini sordu. Sıra bana gelinceye kadar insanlar cevap verdiler. Ömer bin Hattab bana dönerek peki sen ne düşünüyorsun? Dedi. Dedim ki: Bu sureden anlaşılan Allah Resûlü ﷺ'in vefat edeceğidir. Bunun üzerine Ömer bin Hattab ؓ senin söylemiş olduğun bir hakikattir dedi.⁶⁵²

١٩٣٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن عبد الله بن بشار الواسطي قتنا محاضر بن المورع قتنا الأعمش، عن شقيق قال: "كان ابن عباس على الموسم فخطب فافتتح سورة النور، فجعل يقرأ، ثم يفسر، فقال شيخ من الحي: سبحان الله ما رأيت كلاما يخرج من رأس رجل لو سمعته الترك لأسلمت".

1934- Şakik rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ hac farızası yapıldığı zaman bir hutbe verdi ve bu hutbede Nur Suresi'ni okuyor ve peşinden tefsir ediyordu. Oradan yaşlı bir adam şöyle dedi: Sübhanallah! bu adamın söylediği sözleri daha önce hiç duymadım. Şayet bu sözleri Türkler duymuş olsalardı kesinlikle Müslüman olurlardı.⁶⁵³

١٩٣٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني هارون بن عبد الله قتنا أبو داود الطيالسي، عن شعبة، عن منصور، عن مجاهد قال: "كان ابن عباس إذا فسر الشيء رأيت عليه نورا".

1935- Mücahid rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas bir meseleyi açıkladığı zaman onun yüzünde nur görürdüm.⁶⁵⁴

⁶⁵² Ahmed, Müsned. 1/338

⁶⁵³ Hakim, Müstedrek, 3/537

⁶⁵⁴ İsnadı Sahihdir.

١٩٣٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو جعفر أحمد بن محمد بن أيوب قتنا أبو بكر بن عياش، عن عاصم، عن أبي وائل قال: شهدت ابن عباس بالموسم قرا سورة ففسرها، فقال: "إني لأظن أن الترك لو شهدت يومئذ تفقه ما تقول لأسلمت".

1936- Ebu Vail rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'nın Hac farizasını gerçekleştirirken hutbe verdiğinde bir sureyi tefsir ettiğine şahitlik ettim. Şayet Türkler o gün İbn-i Abbas ؓ 'nın söylediklerini duysalardı Müslüman olurlardı.⁶⁵⁵

١٩٣٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر، نا هشيم قال: أنا أبو جمرة قال: "كان ابن عباس إذا سئل عن شيء من تفسير القرآن تمضمض، ثم فسر".

1937- Ebu Cemre rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'ya Kur'an'dan bir ayet sorulduğunda, ağzına mazmaza yapar sonra soruya cevap verirdi.⁶⁵⁶

١٩٣٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر، نا هشيم، وعباد بن العوام قال هشيم:، عن حصين، عن عبيد الله قال: "كان ابن عباس إذا سئل عن شيء من إعراب القرآن قال الشعر كذلك".

1938- Ubeydullah rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbâs ؓ 'ya Kur'an'ın arapçasından bir soru sorulduğu zaman şiir ile destekleyerek cevap verirdi.⁶⁵⁷

١٩٣٩ - حدثنا عبد الله: قتنا يحيى بن أيوب قتنا أبو حفص الأبار، عن الأعمش، عن مجاهد قال: سألنا ابن عباس، عن العزل فقال: "قد أجلتكم فيها عشرا" قال: فذهبنا ثم رجعنا إليه، فقال: "ما قالوا لكم؟" قال: قلنا: كما كانوا يقولون قال: "فقرأ علينا آيات كآنا كنا عنهن نياما" {ولقد خلقنا الإنسان من سلالة من طين} [المؤمنون: ١٢] حتى بلغ {فتارك الله أحسن الخالقين} [المؤمنون: ١٤] ، {ثم إنكم بعد ذلك لميتون} [المؤمنون: ١٥] .

⁶⁵⁵ Hakim, Müstedrek, 3/537

⁶⁵⁶ İsnadı Sahihür.

⁶⁵⁷ İsnadı Sahihür.

1939- Müdahid rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'ya Azl meselesini sorduk. Bize onu on gün araştırın daha sonra gelin tekrar sorun dedi. Biz de araştırdıktan sonra Abdullah bin Abbas ؓ 'nın yanına geldik. Bize araştırmalarının sonucu nedir? diye sordu. Dedik ki: Daha önce bildiğimiz şeyleri tekrar duyduk. Böyle söylediğimizde bize birkaç ayet okudu ki sanki bu ayetlerin manalarını daha önce hiç düşünmemiştik. O ayetler şunlardır; "Gerçek şu ki! biz insanı çamurdan alınmış bir özden yaratıyoruz; sonra onu sağlam bir korunak da nutfе haline getiriyoruz. Ardından nutfeyi (döllenmiş yumurta) alakaya (rahimden asılıp beslenen embriyo) çeviriyor, alakayı şekilsiz et (görünümünde) yapıyor, bu etten kemikler yaratıyor, daha sonra da kemiklere adale giydiriyoruz; Nihayet onu bambaşka bir yaratık halinde inşa ediyoruz. Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah çok yücedir. Sonra siz bunun ardından mutlaka öleceksiniz."⁶⁵⁸

١٩٤٠ - حدثنا عبد الله: قتنا يحيى بن أيوب قتنا عبد الله بن جعفر المدني، عن عبد الله بن دينار قال: كان عمر بن الخطاب يسأل ابن عباس عن الشيء من القرآن ثم يقول: "غص غواص".

1940- Abdullah bin Dinar ؓ dedi ki: Ömer bin Hattab ؓ, Abdullah bin Abbas ؓ 'ya Kur'an'dan bazı şeyler soruyor ve sahabeler senin ilmine şahit-tirler diyordu.⁶⁶⁰

١٩٤١ - حدثنا عبد الله قال: حدثني سريج بن يونس قتنا سفيان، عن داود بن شاپور، عن مجاهد قال: " كنا نفخر على الناس بأربعة: فقيها ابن عباس، وقارئنا عبد الله بن السائب، وقاصنا عبيد بن عمير، ومؤذنا يعني أبا محذورة ".

1941- Mücahid rahimehullah dedi ki: Biz Mekkeliler, diğer bölgelerdeki insanlara karşı dört adamdan dolayı övünüyorduk. Bunlar; Fakih Abdullah bin Abbas ؓ , taihi Ubeydullah bin Umeyr rahimehullah, müezzın Ebu Mahzure ؓ ve Kıraat alimi Abdullah bin Saib rahimehullahtır.⁶⁶¹

⁶⁵⁸ Mü'minun Süresi, 12-15. Ayetler

⁶⁵⁹ Ed-Durru'l Mensür, 5/6

⁶⁶⁰ Zehebi, Siyeru'Nübelâ, 4/164

⁶⁶¹ İbn-i Sa'd, 5/445

١٩٤٢ - حدثنا عبد الله: قتنا يحيى بن أيوب قتنا علي بن غراب قتنا زائدة بن قدامة عن حدثه قال: كان عمر يوما جالسا وعنده العباس فقتل عمر عن مسألة فقال فيها، فقام إليه ابن عباس فساره فقال: يا أمير المؤمنين، ليس الأمر هكذا، فأقبل عمر على العباس، فقال: "يا أبا الفضل بارك الله لك في عيد الله إني قد أمرته على نفسي، فإذا أخطأت فليأخذ علي".

1942- Zaide bin Kudame rahimehullah kendisine tahdis eden bir kişiden söyle aktardı: Ömer bin Hattab ؓ'ya bir gün yanında Abbas ؓ bulunurken bir mesele soruldu. Ömer bin Hattab ؓ bu meseleye cevap verdi. Ancak Abdullah bin Abbas ؓ ayağa kalkarak Ey müminlerin emiri vermiş olduğunuz cevap doğru bir cevap değildir dedi ve doğrusunu anlattı. Bunun üzerine Ömer bin Hattab ؓ, Abbas ؓ'ya dönerek: Ey Ebu Fadl! Allah Abdullah'ı senin için bereketli kılsın. Ben onu nefsimi ıslah edici olarak belirledim. Zira hata ettiğinde hatalarımı düzeltir dedi.⁶⁶²

١٩٤٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو حفص الصيرفي عمرو بن علي قتنا عبد الله بن داود قال: سمعت الأعمش يحدث عن عبد الملك بن مسرة، عن طاوس قال: "جلست إلى خمسين شيخا، أو سبعين شيخا من أصحاب رسول الله صلى الله عليه وسلم، ما منهم أحد يخالف ابن عباس، فيقوم حتى يرجع إلى قوله، أو يقول بقوله".

1943- Tavus rahimehullah dedi ki: Rasûlullâh ﷺ'in ashabından elli veya yetmiş kişi ile oturdum. Ancak onlardan hiçbiri Abdullah bin Abbas ؓ 'ya ihtilaf etmezlerdi ki Abdullah ؓ kendi görüşünü bırakıp onların görüşünü alsın.⁶⁶³

١٩٤٤ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو معمر قتنا أبو أسامة، عن الأعمش، عن عبد الملك بن مسرة، عن طاوس قال: "أدركت خمسين من أصحاب النبي صلى الله عليه وسلم إذا اختلفوا في الشيء ردوه إلى ابن عباس".

1944- Tavus rahimehullah dedi ki: Nebi ﷺ'in ashabından 70 kişiye ulaştım. Kendi aralarında bir meselede ihtilaf ettiklerinde sonucu Abdullah bin Abbas ؓ 'nın sözüne göre belirlerlerdi.⁶⁶⁴

⁶⁶² Isnadı Zayıftır.

⁶⁶³ İbn-i Sa'd, 2/366

⁶⁶⁴ İbn-i Sa'd, 2/366

١٩٤٥ - حدثنا عبد الله قال: حدثني عبيد الله بن معاذ بن معاذ العنبري قنا أبي قنا قره، عن عمرو بن دينار قال: "توفي ابن عباس بالطائف فجاء كهنة الطائر الأبيض، فدخل بين السرير وبين الثوب الذي عليه". قال مرة فبلغني أنه الحكمة

1945- Amır bin Dinar rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ Ta-if'te vefat etti. Gömeceğimiz sırada beyaz bir kuş onun elbisesi ve tabutu arasına girdi. Mürre rahimehullah dedi ki: bana o kuşun hikmet olduğu aktarıldı.⁶⁶⁵

١٩٤٦ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو عبد الله محمد بن أبي خلف قنا عثمان، يعني الحرائي، عن سعيد بن عبد العزيز، عن داود بن علي، قال: حملت أم الفضل في الشعب فقال النبي صلى الله عليه وسلم: "إني لأرجو أن يبيض الله وجوهنا بعلام، فولدت عبد الله بن عباس".

1946- Davud bin Ali rahimehullah dedi ki: Abbas bin Abdülmuttalib ؓ'ın hanımı, Ümmü Fadl ؓ hamile idi. Nebi ﷺ onun için şöyle buyurdu: "Umuyorum ki Allah ﷻ bizlere bir çocuk bahşederek bizleri sevindirecektir." Ümmü Fadl'ın bu hamileliğinde Abdullah bin Abbâs ؓ dünyaya geldi.⁶⁶⁶

١٩٤٧ - حدثنا عبد الله قال: نا عقیة بن مكرم الضبی قنا یونس بن یحیی قنا جعفر بن برقان، عن یزید بن الأصم قال: "خرج معاوية حاجا، وخرج معه ابن عباس فكان لمعاوية موكب، ولابن عباس موكب ممن يسأل عن الفقه".

1947- Yezid bin Esem ؓ dedi ki: Muaviye ؓ Abdullah bin Abbas ؓ ile beraber Hac yapmak için yola çıkular. Muaviye ؓ'ın ve Abdullah bin Abbas ؓ'ın etrafında binekli bazı insanlar vardı. Onlara fıkıh soruları soruyorlardı.⁶⁶⁷

⁶⁶⁵ İsnadı Sahihdir.

⁶⁶⁶ Taberani, Kebir, 10/286

⁶⁶⁷ Zehebi, Siyerun'Nubela, 3/171

١٩٤٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني جعفر بن محمد بن فضيل، من أهل رأس العين قال: حدثني معافى بن سليمان قتنا موسى بن أعين، عن ابن كاسب الكوفي، عن الأعمش، عن شقيق قال: " سمعت ابن عباس وكان على الموسم فخطب الناس ثم قرأ سورة النور فجعل يفسرها {الله نور السموات والأرض مثل نوره كمشكاة فيها مصباح المصباح في زجاجة الزجاجة كأنها كوكب دري} ، ثم قال: النور في قلب المؤمن وفي سمعه وبصره مثل ضوء المصباح كضوء الزجاجة، كضوء الزيت {أو كظلمات في بحر لجي} [النور: ٤٠] والظلمات في قلب الكافر كظلمة الموج كظلمة البحر كظلمات السحاب. فقال صاحبي: ما رأيت كلاما يخرج من رأس رجل لو سمعت هذا الترك لأسلمت .

1948- Şakik rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ 'nın Hac farizasını yaparken insanlara hutbe verdiğini duydum. Nur Suresi otuz beşinci ayet olan "Allah göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun misali, içinde kandil bulunan bir kandilliktir. Kandil bir cam içindedir, cam inci andıran bir yıldızdır;..." ayetini okuyor ve tefsir ediyordu. Dedi ki: Mü'minin kalbinde, kulağında ve gözünde bulunan nur, tıpkı cam içerisindeki bir kandilin ışığı gibidir. Nur Suresi kırkıncı ayetteki "Ve yahut büyük bir denizdeki karanlıklar gibidir." ifadesini ise şu şekilde tefsir etti: Kâfirin kalbindeki zulûmat, bir dalgadaki karanlık, büyük bir denizdeki karanlık ve bulutlardaki zulüm gibidir. Oradan bir sahâbi Türkler bu adamın söyledikleri sözleri duysalardı Müslüman olurlardı.⁶⁶⁸

١٩٤٩ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو عامر العدوي يعني حوثة قال: أنا حماد بن سلمة، عن يعلى بن عطاء، عن بحير أبي عبيد "أن ابن عباس مات بالطائف فلما دلي في لحده، جاء طائر عظيم أبيض من قبل وج حتى خالط أكفانه".

1949- Buheyr Ebu Ubeyd rahimehullah dedi ki: Abdullah bin Abbas ؓ , Taif'te vefat ettiği zaman, onu kabre koyarken Vecc vadisi tarafından beyaz ve büyük bir kuş geldi ve kefeninin arasına girdi.⁶⁶⁹

⁶⁶⁸ Ed-durru'l Mensur, 5/48

⁶⁶⁹ Tarih'ul-Kebir, 2/2/117

١٩٥٠ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبو هاشم زياد بن أيوب قتنا يزيد بن هارون قال: أنا سفيان بن حسين، عن يعلى بن مسلم، عن علي بن عبد الله بن عباس قال: كنت مع أبي عند معاوية ذات ليلة، فأتاه المؤذنون يؤذنون لصلاة العشاء الآخرة، فصن بحديث أبي، فأمر رجلاً أن يصلي بالناس، ثم تحدثنا حتى إذا فرغنا من حديثهما، قام معاوية فصلى " وليس خلفه غيري وغير أبي، وذلك بعد ما أصيب ابن عباس في بصره، فلما سلم قام معاوية فصلى ركعة، ثم انصرف، فقلت لأبي: "يا أبت أما رأيت ما صنع؟" قال: وما صنع؟ قلت: "أوتر بركة" قال: أي بني هو أعلم منك.

1950- Ali bin Abdullah bin Abbas rahimehullah dedi ki: Bir gece babamla beraber Muaviye ؓ'nun yanındaydık. Müezzinler yatsı ezanını okuyorlardı. Fakat Muaviye babamla olan konuşmasını kesmemek için bir adama insanlara namaz kıldırmasını emretti. Daha sonra babamla konuşmaya devam ettiler. Konuşmaları bitince Muaviye ؓ bize namaz kıldırdı. Arkasından sadece ben ve babam vardı. Bu olay babam gözlerini kaybettikten sonra meydana gelmişti. Muaviye ؓ namazı bitirdikten sonra bir rekat vitir kılarak selam verdi. Ben de babama; Ey babacığım görüyor musun Muaviye ؓ'ün ne yaptığını bir rekatlık vitir kıldı dedim. Ey oğulcuğum o senden daha bilgilidir dedi.⁶⁷⁰

١٩٥١ - حدثنا عبد الله: قتنا أبو الأحوص محمد بن حيان البغوي قال: أنا هشيم قال: أنا ابن أبي ليلى، عن داود بن علي، عن أبيه، عن جده ابن عباس قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: "صوموا يوم عاشوراء، وحالفوا فيه اليهود، وصوموا قبله يوماً بعده يوماً"

1951- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: "Aşure günü oruç tutun. Fakat bu oruçta Yahudilere muhalefet etmek için öncesinde veya sonrasında bir gün daha oruç tutun."⁶⁷¹

١٩٥٢ - حدثنا عبد الله: قتنا يحيى بن معين قتنا هشام بن يوسف، عن عبد الله بن سليمان النوفلي، عن محمد بن علي بن عبد الله بن عباس، عن أبيه، عن ابن عباس قال: قال رسول

⁶⁷⁰ Beyhaki, Sünen, 3/26

⁶⁷¹ Beyhaki, Sünen, 4/287

الله صلى الله عليه وسلم: "أحبوا الله لما يغذوكم به من نعمة، وأحبوني لحب الله، وأحبوا أهل بيتي لحيي".

1952- Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Allah Resûlü ﷺ şöyle buyurdu: Allah'ı size vermiş olduğu nimetlerden dolayı sevin. Beni Allah'ın sevgisinden dolayı sevin. Ehlibeytimi de benim sevgimden dolayı sevin.⁶⁷²

١٩٥٣ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن هاني قتنا أصبغ بن الفرج قال: أخبرني ابن وهب قال: حدثني ابن أنعم، عن محمد بن راشد الدمشقي، عن سليمان بن علي، أن أباه حدثه عن أبيه عبد الله بن عباس، أنهم حجوا أو اعتمرُوا مع عمر بن الخطاب ومعه كعب الأحبار فأصابهم في سفر مطر ورعد وبرد، فتفرق الناس، فقال ابن عباس فكنيت مع كعب فقال لي كعب: " إنه ليس من أحد يقول: سبحان من سح الرعد بحمده، والملائكة من خشيته. ثلاث مرار حين يرى سحاباً يتخوف منه إلا وقاه الله شر ذلك السحاب فقلنا ذلك فعوفينا ليلتنا. ثم أصبح الناس وقد أصابهم من ذلك، وأصاب يومئذ عمر على أنه أصابته بردة. فلما رأنا قال: أين كنتم؟ فوالله ما أراكما إلا قد سلمتما، لقد كنتما في كن، فقال: ابن عباس فأخبرته قول كعب فقال عمر فهلا أخبرتماني بذلك ".

1953- Süleyman bin Ali, Ali Bin Abdullah rahimehullahtan o da Abdullah bin Abbas ؓ şöyle aktardı: Onlar Hac yapmak veya Umre yapmak için Ömer Bin Hattab ؓ ve yanlarında Ka'b bin Ahbar ile beraber yola çıktılar. Yolda aşırı bir şekilde şimşekler çaktı ve yağmur ve dolu isabet etti. Bunun üzerine insanlar dağılmaya başladılar. Abdullah bin Abbas ؓ dedi ki: Ben Ka'b bin Ahbar ile beraber kaldım. Bana dedi ki: Kim bulut çakmasından korkup da üç kere hamd ile Allah'a ve meleklerle tesbih ederse Allah onu bu Bulutun şerrinden korur. Bizde o gece bu duayı ettik ve sabahlayıncaya kadar sıkıntı çekmedik fakat insanlar sıkıntı yaşamıştı. Hz. Ömer ؓ'ın burnuna da bir dolu isabet ermişti. Bizi gördüğü zaman nerede olduğumuzu sordu dedim ki: Ka'b bin Ahbar beni koruyarı şu duayı bana öğretti. Ömer dedi ki: Bana da bu duayı öğrenseydiniz ya.⁶⁷³

⁶⁷² Taberani, Kebir, 10/343

⁶⁷³ Tarihü'l Kebir, 3/1/283

۱۹۵۴ - حدثنا عبد الله قال: نا منصور بن أبي مزاحم قال مروان بن شجاع: أنا قال: سمعت ابن أبي عتبة يقول: دخل محمد بن علي بن عبد الله بن عباس على عمر بن عبد العزيز يوما فلما خرج من عنده قال عمر: "لو كان إلي من الخلافة شيء، لقمصتها هذا الخارج".

1954- İbrahim bin Ebi Able rahimehullah dedi ki: Bir gün Muhammed bin Ali bin Abdullah bin Abbas ﷺ Ömer bin Abdülaziz rahimehullahın yanına girdi. Yanından çıktığı zaman Ömer bin Abdülaziz rahimehullah şöyle dedi: Şayet Halifelikte bir payım olsaydı, halifelik makamını şu çıkan adama teslim ederdim.⁶⁷⁴

۱۹۵۵ - حدثنا عبد الله قال: حدثني أبي، قتنا عبد الرزاق قتنا معمر قال: قدم محمد بن علي بن عبد الله بن عباس الرصافة على هشام ونحن بها قال معمر فدخلنا عليه فإذا رجل آدم جميل، عليه جبة خزر دكاء وساج من هذه السبجان فدخلنا على رجل حزين قال: فما استطعنا أن يحدثنا بشيء قال: فحدثنا رجل من أهل الجزيرة من أصحابنا يقال له: داود قال: دخل سعد بن مالك على معاوية فقال: "السلام عليك أيها الملك" فقال معاوية: "أو غير ذلك؟ أنتم المؤمنون وأنا أميركم" فقال سعد: "نعم، إن كنا أمرناك"، فقال معاوية: "لا يبلغني أن أحدا زعم أن سعدا ليس من قريش إلا فعلت به وفعلت"، فقال محمد بن علي: "سبحان الله لعمرى إن سعدا لفي السطة من قريش ثابت نسيه".

1955- Ma'mer rahimehullah dedi ki: Muhammed bin Ali bin Abdullah bin Abbas ﷺ, Hişam'ın etrafı kalabalık iken yanına geldi. Biz de o kalabalık içerisindeydik. Muhammed bin Ali'nin yanına girdik yanında Dekna ipeğinden cübbe giymiş bir adam gördük. Sonra hüzünlü bir adamın yanına oturduk. Ne yaptıysak bir türlü adamı derdini anlatması için konuşturamadık. Sonra Cezire ehlinen Davud denilen bir adam bize şunları tahdis etti: Sa'd bin Malik rahimehullah Muaviye ؓ'nun yanına girip Esselamu aleykum ey melik dedi. Muaviye ise daha fazla şey söyle zira siz mü'minsiniz bende mü'münlerin emiriyim dedi. Sa'd, evet biz seni emir olarak seçtik deyince Muaviye ؓ şöyle dedi: Sa'd'ın Kureyş'ten olmadığını iddia eden biri olursa ona şunları şunları yaparım. Muhammed bin Ali dedi ki: Subhanallah! Muhakkak ki Sa'd, Kureyş'in asıllarındandır. Onun nesebi sabittir.⁶⁷⁵

⁶⁷⁴ Tarihu'l Kebir, 1/1/311

⁶⁷⁵ İbn-i Esir, Kamil, 3/205

١٩٥٦ - حدثنا عبد الله قال: نا محمد بن عبد العزيز بن أبي رزمة قال: سمعت أبي يقول: سمعت عبد الله يعني: ابن المبارك يقول: "كان علي بن عبد الله بن عباس يصلي كل يوم ليلة ألف ركعة".

1956- İbn-i Ebi Ramze rahimehullah dedi ki: Babamın şöyle dediğini duydum: Abdullah bin Mübarek rahimehullah şöyle diyordu: Ali bin Abdullah bin Abbas rahimehullah her gün ve gecede bin rekat namaz kılar. ⁶⁷⁶

١٩٥٧ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم بن عبد الله بن يشار الواسطي قال: سمعت وهب بن جرير يقول لرجل من ولد عيسى بن علي "إعظامكم إعظام رسول الله صلى الله عليه وسلم".

1957- İbrahim bin Abdullah rahimehullah dedi ki: Vehb bin Cerir rahimehullahı, İsa bin Ali oğullarından bir adama şöyle derken işittim: Sizin yüceliğiniz Allah Rasûlü ﷺ'in yüceliğindendir. ⁶⁷⁷

١٩٥٨ - حدثنا عبد الله قال: حدثني إبراهيم قال: حدثني عمر بن عثمان بن عاصم قال: سمعت يزيد بن هارون يقول: "لو أن رجلاً قذفه رجل من بني هاشم، لم أر له من يقذفه، فيأخذ حده منه".

1958- Yezid bin Harun rahimehullah dedi ki: Beni Haşim'den bir kimse herhangi bir adamı, bir konuda suçlarsa, kimin söylediğine bakmaksızın suçlanan kişiye had uygulam. ⁶⁷⁸

١٩٥٩ - حدثنا عبد الله: قنا إسماعيل بن عبيد بن أبي كريمة الحراي، عن أشهل بن حاتم البصري، - وكان ابن عون وصي أبيه - قنا ابن عون، عن عمير بن إسحاق قال: قال عمير: "كان من أدركت من أصحاب محمد أكبر ممن سبقني" قال: قال عمير بن إسحاق: "لا تكاد تفتش أحدا من بني عبد المطلب إلا فتشته عن بأس وكرم".

⁶⁷⁶ Ebu Nuaym, Hilye, 3/207

⁶⁷⁷ Tarihu'-Bağdad, 6/120

⁶⁷⁸ El-Cerh, 3/1/124

1959- İbn-i Avn rahimehullah dedi ki: Umeyr bin İshak şöyle dedi: Allah Rasûlü ﷺ'in ashabından, benden önce yaşamış olan birçok kişiyle karşılaştım. Onların halini her incelediğimde ya bir sıkıntı ya da bir rahatlık içerisindedildiler.⁶⁷⁹

۱۹۶۰ - حدثنا عبد الله قال: حدثني جعفر بن محمد بن فضيل، من أهل رأس العين قتنا أبو الأسود الضر بن عبد الحار، وأثنى عليه خيرا قتنا ابن لهيعة، عن ابن هيرة، أن أبا تميم الجيشاني، لما حضرته الوفاة وضع يده على صدره وقال: "الحمد لله الذي قبض نفسي على حب بني هاشم".

1960- Ebu Hatim el-Ceyşani rahimehullah vefat ettiği sırada elini göğsüne koydu ve dedi ki: Nefsimi Haşim oğullarının sevgisi üzerine kabzedene Allah'a hamdolsun.⁶⁸⁰

۱۹۶۱ - حدثني عبد الله: قتنا إسماعيل بن عبيد بن أبي كريمة الحراني، وحدثني أبو معمر قال: نا جرير، عن معيرة قال: كان عكرمة يحدث سليمان بن عبد الملك، عن عبد المطلب، وحفر زمزم، فقال له سليمان: "ما أحسن حديثك، لولا أنك تفخر علينا"

1961- Muğire bin Şu'be ؓ dedi ki: İkrime ؓ ve Süleyman bin Abdulmelik, Abdulmuttalib'in zemzem kuyusunu kazması hakkında konuşuyorlardı. Süleyman İkrime'ye şöyle dedi: Ne kadar da güzel konuşuyorsun. Bir de şu bize karşı övünmen olmasaydı.⁶⁸¹

۱۹۶۲ - حدثنا عبد الله قال: حدثني عبد الله قال: حدثني سليمان بن صالح قال: وحدثني عبد الله، يعني: ابن المبارك، عن ابن عيينة، عن ابن أبي نجيح، قال: "شيع النبي صلى الله عليه وسلم علي ولم يلعه".

1962- İbn-i Ebi Nuceyh dedi ki: Ali bin Abdullah rahimehullah, Rasûlullah ﷺ'i görmediği halde O'nu duymuştur.⁶⁸²

⁶⁷⁹ Tarihu'l-Kebir, 1/2/68

⁶⁸⁰ Et-Tehzib, 10/440

⁶⁸¹ Ricalleri Sikadır.

⁶⁸² İsnadı Mu'dalır.

*Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.
Efendimiz Hz. Muhammed'e ve
Ehlinin tamamına Salat ve Selam olsun.*

SON

Hem Kur'an'da hem de sünnette Ashab-ı güzînin adalet ve faziletlerine dair birçok nas ve rivayet bulunmaktadır. Bu ayetlerden bazıları şunlardır;

“Şüphesiz Allah, o ağacın altında sana biat ederlerken müminlerden razı oldu. Kalplerinde olanı bildi ve onların üzerine huzur, sükûnet indirdi ve onlara fetih verdi.” [Fetih, 48/18]

“Muhammed, Allah'ın Rasûlüdür. Onunla beraber olanlar kafirlere karşı çok şiddetli kendi aralarında ise merhametlidirler. Sen onları rûkû edenler, secde edenler, Allah'ın lûtfunu ve rızasını isteyenler olarak görürsün. Onların secde izinden alametleri yüzlerindedir. İşte onların Tevrat'ta ki vasıfları budur. Incil'deki vasıfları ise bir ekin gibidir ki: Filizini çıkarmış, onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, nihayet sapı üzerine dosdoğru dikilmiştir. Bu çiftçilerin hoşuna gider. (Onlar hakkındaki bu benzetme) kafirleri onlarla öfkelenlendirmek içindir. Allah, onlardan iman edip salih amel işleyenlere mağfîret ve büyük bir mükâfat vadetmiştir.” [Fetih, 48/29]

“(Savaşız elde edilen ganimet malları özellikle,) Allah'ın lûtfunu ve rızasını isterken, Allah'a ve Rasûlüne yardım ederken memleketlerinden ve mallarından çıkarılıp uzaklaştırılan fakir muhacirlere aittir. İşte onlar sadık olanların ta kendileridir. Muhacirlerden önce Medine'yi yurt edinip imanı kalplerine yerleştirenler ise, kendilerine hicret edenleri severler. Onlara verilen ganimet mallarından dolayı içlerinde hiçbir ihtiyaç hissetmezler. İhtiyaç içinde olsalar bile, onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimrilîğinden korunursa, işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Onlardan (Muhacir ve Ensar'dan) sonra gelenler ise: “Rabb'imiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Müminlere karşı kalbimizde bir kin bırakma. Rabb'imiz! Şüphesiz ki sen, Çok şefkatli ve çok merhametlisin” derler.” [Haşr, 59/8-9-10]

i'tisam
yayınlari

